

Regeringens proposition 2025/26:1

Budgetpropositionen för 2026

Regeringen överlämnar härmed enligt 9 kap. 2 § regeringsformen budgetpropositionen för 2026.

Stockholm den 18 september 2025

Ulf Kristersson

Elisabeth Svantesson
(Finansdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

Budgetpropositionen innehåller regeringens förslag till statens budget för 2026 samt de övriga förslag och bedömningar som följer av riksdagsordningen och budgetlagen (2011:203).

Översikt av innehåll i volym 1

Volym 1a

1	Finansplan
2	Förslag till riksdagsbeslut
3	Lagförslag
4	Den makroekonomiska utvecklingen
5	De budgetpolitiska målen
6	Inkomster
7	Utgifter
8	Statens budgetsaldo och statsskulden
9	Den offentliga sektorns finanser
10	Statens investeringar och finansiella befogenheter
11	Granskning och ekonomisk styrning

Bilagor 1-5

Volym 1b

12	Lagförslag, skattefrågor
13	Skattefrågor

Bilagor 6-14

Innehållsförteckning

Sammanställning av förslag till statens budget för 2026	9
1 Finansplan.....	11
1.1 En budget för hårt arbetande människor	11
1.2 Reformerna i denna proposition	14
1.3 Den ekonomiska utvecklingen	42
1.4 Den offentliga sektorns finanser	48
1.5 Uppföljning av de finanspolitiska målen.....	49
1.6 Effekter av regeringens politik	51
2 Förslag till riksdagsbeslut	57
3 Lagförslag	59
3.1 Förslag till lag om ändring i budgetlagen (2011:203)	59
4 Den makroekonomiska utvecklingen.....	61
4.1 Utsikterna i omvärlden 2025 och 2026	61
4.2 Utsikterna i Sverige 2025 och 2026	63
4.3 Osäkerheter i prognosen	71
4.4 Utvecklingen 2027 och 2028.....	72
4.5 Alternativa scenarier.....	72
4.6 Prognosrevideringar	74
4.7 Utvecklingen enligt andra bedömare	75
5 De budgetpolitiska målen.....	79
5.1 Uppföljning av målet för det finansiella sparandet	79
5.2 Utgiftstaket – uppföljning, tekniska justeringar och förslag	81
5.2.1 Uppföljning av utgiftstaket	81
5.2.2 Tekniska justeringar av utgiftstakets nivåer och finanspolitiskt motiverade höjningar av tidigare beslutade nivåer för 2026 och 2027	82
5.2.3 Förslag till nivå på utgiftstaket 2028.....	84
5.3 Uppföljning av det kommunala balanskravet	86
5.4 Finanspolitikens långsiktiga hållbarhet.....	87
5.5 Ändringar i det finanspolitiska ramverket	90
5.5.1 Ärendet och dess beredning	90
5.5.2 Det finanspolitiska ramverket	91
5.5.3 Benämningen offentlig sektor ersätts med offentlig förvaltning i budgetlagen.....	91
5.5.4 Överskottsmålet ersätts med ett balansmål.....	92
5.5.5 Nya försvarsutgifter och stöd till Ukraina kan medge en avvikelse från målet för det offentliga finansiella sparandet 2026–2034	94
5.5.6 Finanspolitiska rådet uppfyller ändringsdirektivets krav på en oberoende finanspolitisk institution	94
5.5.7 Nya uppgifter för Finanspolitiska rådet och Konjunkturinstitutet	96
5.5.8 Jämförelser och utvärdering av prognoser	98
5.5.9 Ändringsdirektivets nya krav på medelfristiga budgetramverk	99
5.5.10 Redovisning av katastrof- och klimatrelaterade åtaganden.....	101
5.5.11 Krav på offentlig redovisning.....	101
5.5.12 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	102
5.5.13 Konsekvenser.....	102
5.5.14 Författningskommentar.....	103
6 Inkomster.....	107

6.1	Regeringens förslag till beräkning av inkomster i statens budget	107
6.2	Offentliga sektorns skatteintäkter	108
6.3	Offentligfinansiella effekter av samtliga ändrade skatte- och avgiftsregler.....	117
6.4	Statens inkomster.....	118
6.5	Jämförelse med 2025 års ekonomiska vårproposition och uppföljning av statens budget för 2024 och 2025	118
7	Utgifter	123
7.1	Inledning	123
7.2	Utgiftsramar för 2026	124
7.3	Preliminära utgiftsramar för 2027 och 2028.....	127
7.4	Utvecklingen av de takbegränsade utgifterna över tid.....	128
7.5	Uppföljning av utgifterna 2025	141
7.6	Förändring av utgiftsramar och takbegränsade utgifter sedan 2025 års ekonomiska vårproposition.....	143
7.7	Utgifter som medger en avvikelse från målet för den offentliga sektorns finansiella sparande	152
8	Statens budgetsaldo och statsskulden	155
8.1	Inledning	155
8.2	Statens budgetsaldo	156
8.3	Statsskulden	159
8.4	Uppföljning av statens budgetsaldo 2025	161
9	Den offentliga sektorns finanser.....	163
9.1	Inledning	164
9.2	Den offentliga sektorns finanser	164
9.3	Statens finanser	170
9.4	Ålderspensionssystemets finanser.....	172
9.5	Kommunsektorns finanser.....	173
9.6	Den offentliga sektorns finansiella förmögenhet	177
9.7	Finansiellt sparande enligt olika bedömare.....	179
9.8	Uppföljning av offentliga sektorns finanser	180
9.9	Sveriges återhämtningsplan inom ramen för faciliteten för återhämtningsplan och resiliens.....	183
10	Statens investeringar och finansiella befogenheter	185
10.1	En samlad investeringsplan för staten.....	185
10.2	Finansiering av anläggningstillgångar och rörelsekapital i statens verksamhet.....	189
10.2.1	Låneram för 2026	189
10.2.2	Räntekontokreditram för 2026.....	191
10.3	Låneramar för samhällsinvesteringar och övriga kontokrediter.....	192
10.4	Statlig utlåning	193
10.5	Statliga garantier.....	194
10.6	Beställningsbemyndiganden	194
10.7	Bemyndigande att överskrida anslag.....	196
11	Granskning och ekonomisk styrning	199
11.1	Den europeiska planeringsterminen och EU:s rekommendationer till Sverige	199
11.2	Finanspolitiska rådets slutsatser	201
11.3	Granskning av årsredovisning för staten 2024	206
11.4	Utvecklingen av den ekonomiska styrningen i staten	206
12	Lagförslag, skattefrågor	209

12.1	Förslag till lag om ändring i kupongskattelagen (1970:624).....	209
12.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1986:468) om avräkning av utländsk skatt.....	210
12.3	Förslag till lag om ändring i lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta.....	211
12.4	Förslag till lag om ändring i lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta.....	212
12.5	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi	213
12.6	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi	224
12.7	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi	231
12.8	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1920) om allmän löneavgift.....	232
12.9	Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229).....	233
12.10	Förslag till lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980).....	248
12.11	Förslag till lag om ändring i vägtrafikskattelagen (2006:227).....	250
12.12	Förslag till lag om upphävande av lagen (2008:205) om lagerskatt på flygbensin.....	257
12.13	Förslag till lag om ändring i lagen (2011:1200) om elcertifikat	258
12.14	Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)	260
12.15	Förslag till lag om ändring i lagen (2019:453) om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva	261
12.16	Förslag till lag om ändring i lagen (2023:362) om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi.....	262
12.17	Förslag till lag om ändring i lagen (2024:294) om ändring i vägtrafikskattelagen (2006:227)	263
12.18	Förslag till lag om ändring i lagen (2025:539) om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	269
12.19	Förslag till lag om ändring i lagen (2025:540) om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)	270
13	Skattefrågor	271
13.1	Sänkt skatt på arbetsinkomster, pension och sjuk- och aktivitetsersättning.....	272
13.2	Skattefrihet för jobbprenie.....	273
13.2.1	Ärendet och dess beredning	273
13.2.2	Jobbprenie ska vara skattefri	273
13.2.3	Ikraftträdande.....	275
13.3	Sänkt särskild inkomstskatt för utomlands bosatta.....	275
13.3.1	Ärendet och dess beredning	275
13.3.2	Gällande rätt.....	275
13.3.3	Sänkt särskild inkomstskatt för utomlands bosatta.....	276
13.3.4	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	278
13.3.5	Konsekvensanalys	278
13.4	Permanent skattefrihet för förmån av laddel på arbetsplatsen och utvidgad rätt till avdrag för drivmedelsutgifter	280
13.5	Ytterligare höjning av beloppsgränsen vid avdrag för resor till och från arbetet.....	281
13.6	Tillfälligt nedsatta arbetsgivaravgifter för 19–23-åringar	282
13.7	Förändrade nivåer för vissa delavgifter inom socialavgifterna inför 2026.....	282
13.7.1	Ärendet och dess beredning	282
13.7.2	Förändrade nivåer för vissa delavgifter inom socialavgifterna.....	283
13.7.3	Ikraftträdandebestämmelser	283
13.8	Enklare och bättre skatteregler för delägare i fåmansföretag.....	284
13.8.1	Ärendet och dess beredning	284
13.8.2	Bakgrund och gällande rätt	285
13.8.3	Fåmansföretagsreglerna behöver förenklas och förbättras.....	286
13.8.4	Ett grundbelopp ersätter dagens förenklingsregel	288

13.8.5	Ändrad beräkning av det lönebaserade utrymmet	291
13.8.6	Ändrad definition av dotterföretag vid beräkning av löneunderlaget.....	296
13.8.7	Begränsning av löneunderlaget i vissa fall	298
13.8.8	Ändrad beräkning av ränta på omkostnadsbeloppet	301
13.8.9	Sparat utdelningsutrymme ska inte räknas upp med ränta	303
13.8.10	Index- och kapitalunderlagsreglerna tas bort	305
13.8.11	Vissa tidsperioder förkortas med ett år.....	306
13.8.12	Utdelning och kapitalvinst på andelar som mottas i samband med andelsbyten och partiella fissioner	307
13.8.13	Uppgiftsskyldighet för den som innehar kvalificerade andelar	317
13.8.14	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	318
13.8.15	Konsekvensanalys	320
13.9	Skattereduktion för gåvor från juridiska personer till ideell verksamhet.....	330
13.9.1	Ärendet och dess beredning	330
13.9.2	Gällande rätt.....	330
13.9.3	Skatteincitament för gåvor från juridiska personer i form av skattereduktion.....	333
13.9.4	Skattereduktionens utformning.....	337
13.9.5	Skattereduktionens storlek	339
13.9.6	Kontrolluppgift från godkänd gåvomottagare.....	340
13.9.7	Undantag från beskattning av andelsägare eller medlem	341
13.9.8	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	343
13.9.9	Konsekvensanalys	343
13.10	Förbättrat regelverk om beskattning av skog.....	348
13.11	Förbättrade regler för svensk tonnagesbeskattning.....	348
13.12	Sänkt energiskatt på el.....	349
13.12.1	Ärendet och dess beredning	349
13.12.2	Sänkt energiskatt på el	349
13.12.3	Konsekvensanalys	352
13.13	Förlängd tillfälligt utökad nedsättning av skatt på jordbruksdiesel och vissa ändrade villkor för återbetalning.....	354
13.13.1	Ärendet och dess beredning	354
13.13.2	Bakgrund och gällande rätt	354
13.13.3	Den tillfälligt utökade nedsättningen av skatt på jordbruksdiesel ska förlängas och beloppsgränsen för återbetalning av sådan skatt ska ändras	355
13.13.4	Dynamisk hänvisning till EU-förordningen om Nace-koder.....	360
13.13.5	Lagen om lagerskatt på flygbensin upphävs.....	362
13.13.6	Konsekvensanalys	362
13.14	Enhetlig energibeskattnings vid metallurgiska processer.....	366
13.14.1	Ärendet och dess beredning	366
13.14.2	Bakgrund och gällande rätt	366
13.14.3	Utvidgad skattebefrielse för elförbrukning i metallurgiska processer	368
13.14.4	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	370
13.14.5	Konsekvensanalys	371
13.15	Moderniserad beskattning av gaser.....	373
13.15.1	Ärendet och dess beredning	373
13.15.2	Gällande rätt.....	373
13.15.3	Enhetligare skatteregler för biobaserade gaser	374
13.15.4	Skattesatser för gaser.....	383
13.15.5	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	393
13.16	Slopad fordonsskatt och saluvagnsskatt för vissa släpvagnar.....	394
13.16.1	Ärendet och dess beredning	394
13.16.2	Bakgrund och gällande rätt	395

13.16.3	Slopad fordonsskatt och saluvagnsskatt för vissa släpvagnar	396
13.16.4	Konsekvensanalys	399
13.17	Sänkt alkoholskatt för drycker från oberoende småproducenter.....	401
13.18	Höjd skatt på vissa tobaksprodukter	401
13.19	Tillfälligt sänkt mervärdesskatt på livsmedel.....	402
13.20	Sänkt mervärdesskatt på tillträde till danstillställningar.....	402
13.21	Åtgärder mot mervärdesskattebedrägerier.....	403
13.22	Ändrade regler om fördelning av avdrag för mervärdesskatt.....	404
13.23	Tillkännagivande om omvandling av lokaler till bostäder.....	405
13.24	Offentligfinansiella effekter – en sammanfattning.....	406
13.25	Skatteutgifter	408
13.26	Författningskommentar.....	409
13.26.1	Förslaget till lag om ändring i kupongskattelagen (1970:624)	409
13.26.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (1986:468) om avräkning av utländsk skatt	409
13.26.3	Förslaget till lag om ändring i lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta	409
13.26.4	Förslaget till lag om ändring i lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta	409
13.26.5	Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi	410
13.26.6	Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi	412
13.26.7	Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi	414
13.26.8	Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1920) om allmän löneavgift	414
13.26.9	Förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229) ..	415
13.26.10	Förslaget till lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980)	432
13.26.11	Förslaget till lag om ändring i vägtrafikskattelagen (2006:227)	432
13.26.12	Förslaget till lag om upphävande av lagen (2008:205) om lagerskatt på flygbensin.....	433
13.26.13	Förslaget till lag om ändring i lagen (2011:1200) om elcertifikat	434
13.26.14	Förslaget till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)	434
13.26.15	Förslaget till lag om ändring i lagen (2019:453) om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva.....	435
13.26.16	Förslaget till lag om ändring i lagen (2023:362) om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi	435
13.26.17	Förslaget till lag om ändring i lagen (2024:294) om ändring i vägtrafikskattelagen (2006:227)	435
13.26.18	Förslaget till lag om ändring i lagen (2025:539) om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	435
13.26.19	Förslaget till lag om ändring i lagen (2025:540) om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244).....	436
Bilaga 1	Specifikation av budgetens utgifter och inkomster 2026	
Bilaga 2	Tabellsamling makroekonomisk utveckling och offentliga finanser	
Bilaga 3	Ekonomisk jämställdhet	
Bilaga 4	Klimatredovisning	
Bilaga 5	Ändringar i det finanspolitiska ramverket	
Bilaga 6	Skattefrihet för jobbpremie	
Bilaga 7	Sänkt särskild inkomstskatt för utomlands bosatta	
Bilaga 8	Enklare och bättre skatteregler för delägare i fåmansföretag	
Bilaga 9	Skattereduktion för gåvor juridiska personer	

Bilaga 10	Sänkt energiskatt på el
Bilaga 11	Förlängd tillfälligt utökad nedsättning av skatt på jordbruksdiesel m.m.
Bilaga 12	Enhetlig energibeskattnings vid metallurgiska processer
Bilaga 13	Moderniserad beskattning av gaser
Bilaga 14	Slopas fordonsskatt och saluvagnsskatt för vissa släpvagnar

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 18 september 2025

Sammanställning av förslag till statens budget för 2026

Utgifter

Tusental kronor

Utgiftsområde	1	Rikets styrelse	21 614 324
Utgiftsområde	2	Samhällsekonomi och finansförvaltning	22 038 701
Utgiftsområde	3	Skatt, tull och exekution	15 511 898
Utgiftsområde	4	Rättsväsendet	94 743 980
Utgiftsområde	5	Internationell samverkan	2 547 401
Utgiftsområde	6	Försvar och samhällets krisberedskap	225 022 485
Utgiftsområde	7	Internationellt bistånd	43 652 932
Utgiftsområde	8	Migration	13 524 360
Utgiftsområde	9	Hälsovård, sjukvård och social omsorg	127 707 301
Utgiftsområde	10	Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	121 994 196
Utgiftsområde	11	Ekonomisk trygghet vid ålderdom	59 321 791
Utgiftsområde	12	Ekonomisk trygghet för familjer och barn	104 228 329
Utgiftsområde	13	Integration och jämställdhet	5 866 226
Utgiftsområde	14	Arbetsmarknad och arbetsliv	91 162 652
Utgiftsområde	15	Studiestöd	35 787 594
Utgiftsområde	16	Utbildning och universitetsforskning	106 936 696
Utgiftsområde	17	Kultur, medier, trossamfund och fritid	17 337 204
Utgiftsområde	18	Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	1 775 128
Utgiftsområde	19	Regional utveckling	4 874 201
Utgiftsområde	20	Klimat, miljö och natur	19 625 341
Utgiftsområde	21	Energi	7 939 815
Utgiftsområde	22	Kommunikationer	106 704 772
Utgiftsområde	23	Areella näringar, landsbygd och livsmedel	22 566 654
Utgiftsområde	24	Näringsliv	8 955 115
Utgiftsområde	25	Allmänna bidrag till kommuner	180 723 354
Utgiftsområde	26	Statsskuldsräntor m.m.	26 955 200
Utgiftsområde	27	Avgiften till Europeiska unionen	54 199 851
Summa utgiftsområden			1 543 317 501
Minskning av anslagsbehållningar			-16 241 512
Summa utgifter			1 527 075 989
Riksgäldskontorets nettoutlåning			16 813 447
Kassamässig korrigerering			-1 639 019
Summa			1 542 250 417

Inkomster

Tusental kronor

Inkomsttyp 1000	Statens skatteinkomster	1 419 590 649
Inkomsttyp 2000	Inkomster av statens verksamhet	50 555 829
Inkomsttyp 3000	Inkomster av försåld egendom	5 000 000
Inkomsttyp 4000	Återbetalning av lån	499 547
Inkomsttyp 5000	Kalkylmässiga inkomster	24 411 000
Inkomsttyp 6000	Bidrag m.m. från EU	35 705 428
Inkomsttyp 7000	Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet	-160 851 793
Inkomsttyp 8000	Utgifter som redovisas som krediteringar på skattekonto	0
Summa inkomster		1 374 910 661

Beräknat lånebehov	167 339 756
Summa	1 542 250 417

1 Finansplan

1.1 En budget för hårt arbetande människor

En oförutsägbart och osäker omvärld tynger Sverige och svenskarnas ekonomi. Det pågående handelskriget och geopolitiska spänningar har stor påverkan på det ekonomiska läget i många av världens länder. Återhämtningen i svensk ekonomi som påbörjades under 2024 har till följd av detta avstannat, vilket har gjort lågkonjunkturen mer utdragen. Sverige står dock, till skillnad från många andra jämförbara länder, starkt med stabila statsfinanser och en låg statsskuld. Regeringen har därför möjlighet att genomföra åtgärder som stärker Sverige och de svenska hushållens ekonomi och bryter lågkonjunkturen.

När regeringen tillträdde var inflationen omkring 10 procent. Prisökningarna slog hårt mot människors vardagsekonomi och mot företag, liksom mot välfärden. I två budgetpropositioner fokuserade regeringen därför på att bekämpa den höga inflationen och samtidigt stötta de som drabbades hårdast av ökade kostnader, bl.a. genom tillfälligt förhöjt bostadsbidrag, åtgärder för lägre drivmedelspriser, sänkt skatt på arbete och pension samt stora tillskott till välfärden. Regeringens prioriteringar har, tillsammans med en åtstramande penningpolitik och ansvarstagande från arbetsmarknadens parter, haft effekt. Den höga inflationen har bekämpats även om vaksamhet fortsatt krävs. Regeringen skiftade därför fokus i den förra budgetpropositionen, från inflationsbekämpning till långsiktiga investeringar i ett rikare och tryggare Sverige.

En ekonomisk återhämtning inleddes i slutet av 2024 då svensk BNP visade på en positiv utveckling. Återhämtningen avbröts dock, bl.a. till följd av hotet om högre tullar och ett globalt handelskrig som skapade stor osäkerhet för såväl hushåll som företag. Konsumentförtroendet föll tillbaka under inledningen av 2025 och efterfrågan i ekonomin har fortsatt varit svag. Ju längre en lågkonjunktur fortgår, desto större blir de negativa effekterna. Ett exempel är effekterna på arbetsmarknaden när unga och andra grupper av arbetslösa med svagare förankring på arbetsmarknaden får allt svårare att komma i arbete ju mer utdragen en lågkonjunktur blir. Effekterna av den tidigare höga inflationen dröjer sig också kvar. Löntagarnas köpkraft har urholkats och det kommer att ta flera år innan den genomsnittliga reallönen har återställts till samma nivå som innan inflationen började stiga kraftigt under 2021.

Finanspolitiken har ett ansvar att stötta svenskarnas och hela Sveriges återhämtning.

I denna proposition fokuserar regeringen därför på att stärka hushållens ekonomi så att den utdragna lågkonjunkturen kan brytas och återhämtningen i svensk ekonomi återupptas. Det handlar om billigare matkassar genom tillfälligt sänkt mervärdesskatt på livsmedel, höjt bostadsbidrag för barnfamiljer och sänkt skatt på arbete och pension. Därtill föreslår eller aviserar regeringen en lägre energiskatt på el, lägre barnomsorgsavgifter inom ramen för maxtaxan och ett högkostnadsskydd för hushåll mot höga el- och gaspriser. För en familj med en polis, en sjuksköterska och två barn i förskoleåldern kan sänkt skatt på arbete och el, sänkt mervärdesskatt på livsmedel samt sänkt barnomsorgsavgift innebära ca 1 800 kronor mer i månaden 2026. Sammantaget innebär regeringens inkomstskattesänkningar under mandatperioden, tillsammans med årliga indexeringar av grundavdrag och jobbskatteavdrag, att en familj med en polis och en sjuksköterska kommer att betala 43 000 kronor mindre i skatt 2026.

Arbetslösheten i Sverige är både konjunkturell och strukturell. Den konjunkturella arbetslösheten bekämpas genom regeringens åtgärder för att stötta den inhemska efterfrågan, som att stärka hushållen. Den strukturella arbetslösheten bekämpas främst genom bl.a. förstärkta drivkrafter till arbete och utbildningsinsatser. Regeringens stora bidragsreform med bl.a. ett bidragstak ska göra att det blir mer lönsamt att arbeta och bryta utanförskapet. Regeringen arbetar också för att säkerställa att arbetskraften har den kompetens som företagen efterfrågar och föreslår därför tillskott för en utbyggnad av yrkeshögskolan och yrkesutbildningen för vuxna på gymnasial nivå samt satsningar på folkhögskolan.

Ett gott företagsklimat är en grundförutsättning för fler svenska jobb och ekonomisk tillväxt. I denna proposition aviserar regeringen att arbetsgivaravgifterna för unga tillfälligt bör sänkas. Det minskar anställningskostnaderna, vilket gynnar företag i flera branscher som har pressats hårt i den utdragna lågkonjunkturen, samtidigt som det kan underlätta för unga att komma i arbete. Regeringen fortsätter även att rensa upp i komplicerade regelverk för att göra det enklare att driva företag. Regeringen föreslår även enklare och bättre skatteregler för delägare i fåmansföretag.

Omvärldsläget är fortsatt osäkert med krig i vårt närområde. Dessutom finns allvarliga samhällsproblem i vårt land, inte minst den grova organiserade brottsligheten och följderna av en stor invandring i kombination med en misslyckad integration. Sammantaget medför detta att Sverige fortsatt står inför stora investeringsbehov i både försvar, rättsväsende samt brottsförebyggande och integrationsfrämjande verksamheter för att öka tryggheten för alla som bor i Sverige. I denna proposition föreslår regeringen kraftigt ökade resurser till det militära försvaret samt tillskott för ytterligare straffrättsliga reformer och ett brett och strukturerat brottsförebyggande arbete med sociala insatser. Regeringen föreslår också ytterligare reformer för en ansvarsfull och restriktiv migrationspolitik.

Sverige ska ha en välfärd att lita på. Skolan är avgörande för att ge alla barn en bra start i livet. Regeringen presenterar därför det största reformpaketet på skolans område på trettio år. Detta bidrar till att återupprätta en stark kunskapsskola där fokus ligger på grundläggande kunskaper och färdigheter som att läsa, skriva och räkna. Gemensamt för insatserna är att de samlat ska ge lärare och förskollärare så goda förutsättningar som möjligt att bedriva en undervisning av hög kvalitet i en trygg och säker miljö för barn och elever och där det råder studiero i klassrummet. Vård och omsorg ska finnas tillgänglig och hålla hög kvalitet för alla som behöver den. Patientens bästa och jämlik vård står i fokus för allt arbete inom hälso- och sjukvårdsområdet. Regeringen föreslår bl.a. flertalet satsningar med sikte på att korta vårdköerna och öka tillgängligheten i sjukvården. Dessutom föreslår regeringen riktade satsningar, bl.a. att medel avsätts för att förbättra vården för flickor och kvinnor. Regeringen föreslår även reformer inom tandvårdsområdet.

Sverige bedriver en ambitiös klimatpolitik. I den här propositionen presenterar regeringen förslag som förväntas sänka klimatutsläppen ytterligare 2026 och framåt. En hörnsten i regeringens klimatpolitik är övergången till fossilfri energi – i första hand genom elektrifiering. Arbetet med att få ny kärnkraft på plats går in i en än mer intensiv fas. Arbetet med att stoppa övergödningen och spridningen av hälso- och miljöfarliga ämnen fortsätter.

De senaste åren har varit prövande för många. Genom finanspolitiken tar regeringen ansvar och har möjlighet att agera för att bryta lågkonjunkturen. I den här budgeten är regeringens främsta prioritering att stärka svenskarnas ekonomi och den inhemska konsumtionen, så att den utdragna lågkonjunkturen kan brytas och återhämtningen återupptas. Med åtgärderna i denna proposition vill regeringen att fler ska kunna känna ekonomisk trygghet och tillförsikt om framtiden.

Tabell 1.1 Reformtabell

Miljarder kronor

	2026	2027	2028
Stötta konjunkturen och hårt arbetande svenskers ekonomi			
Sänkt skatt på arbete och pension	21,40	21,40	21,40
Tillfälligt sänkt mervärdesskatt på livsmedel	15,94	21,25	0,00
Höjda hyresgränser i bostadsbidraget och insatser mot hemlöshet	0,73	0,75	0,72
Lägre barnomsorgsavgift	1,00	1,50	1,50
Högekostnadsskydd för hushåll – el- och gasstöd	1,00	0,00	0,00
Sänkt elskatt	6,52	6,60	6,68
Slopad fordonsskatt för vissa släpvagnar inkl. husvagnar	0,19	0,22	0,22
Gas i pensionssystemet	0,00	0,09	0,37
Sänkt skatt för personer med sjuk- eller aktivitetsersättning	0,46	0,46	0,46
Sänkt särskild inkomstskatt för utomlands bosatta	0,34	0,68	0,68
Satsningar för minskad arbetslöshet	0,64	0,74	1,27
Reformer för fler i arbete och ett minskat utanförskap			
Bidragstak för ökade drivkrafter till jobb för mottagare av ekonomiskt bistånd	0,06	-0,09	-0,16
Jobbpremie	0,20	0,36	0,07
Aktivitetskrav för mottagare av försörjningsstöd, inkl. rätt till förskola	1,19	2,16	2,15
Kvalificering till välfärden	0,00	0,11	-0,07
Förbättra villkoren för företagande			
Regelförenkling och kortare tillståndprocesser	0,12	0,21	0,25
Nedsättning av arbetsgivaravgifter för unga	6,05	5,59	0,00
Enklare och bättre skatteregler för delägare i fåmansföretag	1,01	1,00	0,98
Förbättrade villkor för svensk matproduktion	1,00	0,47	0,21
Sänkt mervärdesskatt för tillträde till danstillställningar	0,22	0,44	0,44
Förbättrad kompetensförsörjning	0,17	0,23	0,23
AI och digitalisering	0,54	0,57	0,59
Fler bostäder och stärkt infrastruktur för stärkt tillväxt	0,55	0,53	0,53
Välfungerande marknader med god konkurrens	0,53	0,57	0,64
En välfärd att lita på			
Ökade resurser till skolan och förskolan	3,14	1,87	0,91
Reglering av lärarnas undervisningstid	0,00	1,28	2,57
Ordning i skolsystemet	0,18	0,16	0,23
Korta vårdköerna	2,26	2,23	1,92
Nära vård i lands- och glesbygd	0,30	0,30	0,00
Stärka vården för kvinnors och flickors hälsa	1,00	1,00	0,00
Tillskott till tandvården	1,00	1,11	1,24
Psykisk hälsa och suicidprevention	1,56	1,89	1,59
Öka kompetensen och höja kvaliteten i äldreomsorgen	0,21	1,99	0,17
Nationell styrning av kompetensförsörjning	0,57	0,01	0,00
Medel till arbetet mot sexuellt våld	0,20	0,20	0,20
Satsning på idrottshallar och annan plats för idrott	0,25	0,25	0,00
Bekämpa brottsligheten			
Straffskärpningar och förstärkning av Kriminalvården	0,75	2,20	5,83
Anstaltsplatser utomlands	0,11	0,50	0,69

	2026	2027	2028
Fler utbildningsplatser vid polisutbildningen	0,02	0,13	0,23
Rekryteringen av barn och unga måste brytas	0,15	1,08	0,58
Medel till Statens institutionsstyrelse	0,62	0,45	0,77
Avhopparverksamhet riktad till barn och unga förstärks	0,11	0,11	0,11
Arbete mot hedersförtryck, våld i nära relationer, prostitution och människohandel	0,17	0,16	0,16
Strypa den kriminella ekonomin och stoppa felaktiga utbetalningar	0,66	0,22	0,38
Civilt försvar och cybersäkerhet			
Det civila försvaret stärks ytterligare	1,22	2,21	2,53
Stärkt cybersäkerhet	0,37	0,41	0,46
En hållbar migrationspolitik			
Ny mottagandelag: ökad trygghet och säkerhet i boendena	0,16	0,32	0,32
Skärpta krav för svenskt medborgarskap	0,12	0,11	0,15
Tillskott till Migrationsverket och migrationsdomstolarna	0,04	0,49	0,22
Skärpta regler om utvisning	0,08	0,35	0,35
Lägre utsläpp, fossilfri energiförsörjning och ren miljö			
Etablering av ny kärnkraft	1,18	1,26	3,30
Nya medel till Kraftlyftet	0,25	0,75	1,00
Omprövning av vattenkraften	0,11	0,11	0,11
Förlängd klimatpremie för lätta lastbilar	0,00	0,70	0,80
Förstärkning av Klimatklivet	1,50	1,54	1,54
Energieffektivering av småhus	0,30	0,30	0,30
Miljökompensation för järnvägstransporter	0,34	0,34	0,34
Skattefrihet för laddel och avdrag för drivmedel	0,13	0,26	0,26
Satsningar inom skog och mark	0,14	0,32	0,37
Skydda värdefull natur och hav, samt bekämpa miljögifter	0,76	1,05	1,07
En effektivare statsförvaltning			
Omprövning av utgifter och verksamheter	-1,53	-0,38	-0,39
Övriga reformer och oundvikligheter	0,56	-2,89	-3,10
Effekt offentliga finanser exklusive tillskott till försvaret och stöd till Ukraina	78,83	90,21	66,37
Tillskott till försvaret	12,15	16,21	18,07
Stöd till Ukraina	36,09	44,53	5,02
Effekt offentliga finanser inklusive tillskott till försvaret och stöd till Ukraina	127,07	150,96	89,46

Källa: Egna beräkningar.

1.2 Reformer i denna proposition

Den oförutsägbara och osäkra omvärlden kräver åtgärder för att stärka de svenska hushållen och återhämtningen i ekonomin. Ett gynnsamt företagsklimat är en grundförutsättning för ekonomisk tillväxt. Sverige ska fortsatt vara ett land där det är enkelt att starta och driva företag, där ansträngning lönar sig och där det finns arbetskraft med rätt kvalifikationer. Sverige ska också bli ett tryggare land att bo och leva i, med ett starkt försvar och ett rättsväsende som med kraft kan trycka tillbaka den organiserade brottsligheten. Migrationspolitiken ska vara ansvarsfull och restriktiv. Det ska gå att lita på välfärden, med en god och tillgänglig vård och en stark kunskapsskola. Sverige är ett föregångsland på klimatområdet och regeringens klimatpolitiska arbete

utgår från att Sverige ska nå nettonollutsläpp till 2045. Statens resurser ska användas mer effektivt och varje skattekrona ska användas klokt.

Stötta konjunkturen och hårt arbetande svenskers ekonomi

Köpkraften för många hushåll har påverkats kraftigt av den tidigare mycket höga inflationen. Samtidigt bedöms inhemsk efterfrågan spela en avgörande roll för att bryta lågkonjunkturen. Regeringen vill därför stötta Sveriges återhämtning genom åtgärder som stärker hushållen och minskar både den konjunkturella och strukturella arbetslösheten. För att fler ska kunna försörja sig själva genom inkomst från arbete tar regeringen också ytterligare stora steg för att stärka arbetslinjen.

Sänkt skatt för de som arbetar och de som har arbetat

Det är avgörande för svensk tillväxt att drivkrafter till arbete och utbildning ökar. Det är också rättvist att den som arbetar får behålla mer av sin inkomst. Skattereglerna ska bidra till att öka den varaktiga sysselsättningen och antalet arbetade timmar i ekonomin. Regeringen avser därför att föreslå en förstärkning av jobbskatteavdraget, främst för låg- och medelinkomsttagare som arbetar heltid. För att pensionärerna ska få motsvarande ekonomiska förbättring avser regeringen även att föreslå sänkt skatt för pensionärer.

Mot bakgrund av de senaste årens sänkningar av inkomstskatten föreslår regeringen att skattesatsen för den särskilda inkomstskatten för utomlands bosatta (SINK) ska sänkas.

Åtgärder för sänkta matpriser

Den tidigare höga inflationen har urholkat löntagarnas köpkraft. För att stötta hushållen ekonomiskt avser regeringen att föreslå en tillfällig sänkning av mervärdesskatten på livsmedel från 12 procent till 6 procent under perioden 1 april 2026 t.o.m. 31 december 2027. Mervärdesskattesänkningen bedöms ge snabb effekt. Regeringen förväntar sig att sänkningen slår igenom på matpriserna relativt direkt efter sänkningen, vilket kommer att leda till billigare matkassar för hushållen. För att säkerställa detta kommer regeringen att ge Konsumentverket i uppdrag att noga följa matprisernas utveckling. Åtgärden kan även bidra till återhämtningen i svensk ekonomi. Därtill ska Tillväxtverket genomföra ett regelförenklingsarbete för företag som är verksamma i dagligvaruhandeln.

Ekonomiskt stöd till hushållen

Regeringen avser att föreslå justeringar av olika förmåner som riktar sig till barnfamiljer för att förmånerna ska bli mer ändamålsenliga. Gränserna för bostadskostnader i bostadsbidraget avses höjas för att bättre spegla de faktiska hyreskostnaderna på bostadsmarknaden. Höjningen stöttar barnfamiljer med låga inkomster, vilket ofta handlar om ensamstående kvinnor med barn. Regeringen avser att införa ett fribelopp för familjens inkomst så att barnomsorgsavgifterna inom ramen för maxtaxan blir lägre. Regeringen föreslår också att det införs ett högkostnadsskydd riktat till hushållen vid höga el- och gaspriser. Därutöver föreslår regeringen att energiskatten på el sänks till 2022 års nivå. Vidare föreslår regeringen att fordonsskatten för vissa släpvagnar, däribland husvagnar, slopas.

Pensionsgruppen är överens och regeringen har för avsikt att lämna förslag om att det införs regler om automatisk utdelning av överskott i pensionssystemet, en s.k. gas, som förstärker pensioner och pensionsrätter om balanstalet, dvs. tillgångarna i

förhållande till skulderna, överstiger nivån 1,15. Ett balanstal över 1 innebär att tillgångarna är större än skulderna.

Personer med varaktigt nedsatt arbetsförmåga kan få sjukersättning eller aktivitetsersättning som beskattas högre än motsvarande löneinkomst. Regeringen avser att föreslå att denna skillnad i beskattning avskaffas genom en förstärkning av skattereduktionen för personer som får sjukersättning eller aktivitetsersättning.

Fördjupning 1.1 Regeringen har stöttat hushållen under höginflationsåren

Den höga inflationen 2022 och 2023 innebar en väsentlig försvagning av den genomsnittliga löntagarens köpkraft. Eftersom lönerna ökade i betydligt lägre takt än priserna gick tio års reallöneökningar förlorade dessa år.

Stärkt ekonomi för hushållen under mandatperioden

Regeringen har genomgående under mandatperioden stöttat hushåll som har fått sin köpkraft kraftigt reducerad av den höga inflationen. Det har handlat om reformer som sänkt skatt på arbete och pension, tilläggsbidrag i bostadsbidraget, åtgärder för lägre drivmedelspriser, höjda ersättningsnivåer i arbetslöshetsförsäkringen och elstöd. I denna proposition föreslås eller aviseras därutöver bl.a. ytterligare sänkt skatt på arbete och pension, sänkt skatt på sjukersättning och aktivitetsersättning, höjda gränser för bostadskostnader i bostadsbidraget, tillfälligt sänkt mervärdesskatt på livsmedel, sänkt energiskatt på el samt lägre barnomsorgsavgifter inom ramen för maxtaxan.

Tabell 1.2 visar beräkningar av hur hushållsekonomin utvecklas för några typhushåll mellan 2022 och 2026. En familj med en polis, en sjuksköterska och två barn i förskoleåldern beräknas få en total nominell förstärkning med drygt 13 000 kronor per månad, eller 21 procent. Regeringens politik, tillsammans med årliga indexeringar av grundavdraget och jobbskatteavdraget, beräknas bidra med ca 5 000 kronor. Ett ensamstående vårdbiträde med två barn och ett sammanboende pensionärspär förväntas få en nominell förstärkning av hushållsekonomin med omkring 4 800 respektive 5 600 kronor. Regeringens politik tillsammans med indexeringar beräknas bidra med ca 3 000 respektive 2 000 kronor i månaden för dessa båda hushållstyper mellan 2022 och 2026. För samtliga typhushåll beräknas den nominella förstärkningen av hushållsekonomin överstiga den totala inflationen på 13,1 procent mellan 2022 och 2026, vilket innebär att hushållens köpkraft, till följd av regeringens politik samt indexeringar, har stärkts under mandatperioden.

Tabell 1.2 Förändring av hushållsekonomin under mandatperioden för löntagare och pensionärer

Kronor per månad (uttryckt i löpande priser) och procent

	Sammanboende polis och sjuksköterska med 2 barn (3 resp. 5 år) ¹	Ensamstående vårdbiträde med 2 barn (3 resp. 5 år) ²	Sammanboende pensionärer (75 år) med medelhöga pensioner ³
Disponibel inkomst per månad 2022	63 050	28 440	35 730
Nominell förstärkning av hushållets ekonomi 2023–2026	13 250 (21 %)	4 820 (17 %)	5 560 (16 %)
<i>varav effekt av ökade löner och pensioner m.m., givet oförändrade regler och utan indexeringar i skattesystemet⁴</i>	8 200	1 720	3 360
<i>varav effekt av årliga indexeringar i skattesystemet, givet oförändrade regler</i>	1 650	400	760
<i>varav effekt av regeländringar i skatte- och transfereringssystemen</i>	1 960	1 610	750
<i>varav effekt på köpkraften av sänkta indirekta skatter, avgifter m.m.⁵</i>	1 440	1 090	690

¹ Polisen och sjuksköterskan antas arbeta heltid och 2026 ha månadslöner på 47 500 respektive 45 300 kronor (40 800 resp. 39 200 kronor 2022). De antas tillsammans förbruka 1 000 liter bensen och 10 000 kWh el per år.

² Det ensamstående vårdbiträdet med två barn antas arbeta heltid och 2026 ha en månadslön på 30 600 kronor (28 400 kronor 2022), en hyreskostnad på 8 900 kronor per månad (7 550 kronor 2022) och förbruka 800 liter bensen respektive 4 000 kWh el per år.

³ Det sammanboende pensionärsparet antas ha en pensionsinkomst på 25 000 kronor per person och månad 2026 (23 300 kronor 2022), en total bensinförbrukning på 700 liter per år och en elkonsumtion på 3 000 kWh per år.

⁴ I delposten "effekt av ökade löner och pensioner m.m." ingår även effekten att den genomsnittliga kommunalskattesatsen och begravningsavgiften ökar mellan 2022 och 2026 samt effekterna av att tillfälliga åtgärder som infördes av den förra regeringen 2018–2022 (en tillfällig skattereduktion på arbetsinkomster och en tillfällig höjning av bostadsbidraget för barnfamiljer) upphörde att gälla under innevarande mandatperiod.

⁵ Beräkningar av effekter på hushållens utgifter av tillfälligt sänkt mervärdesskatt på livsmedel baseras på Konsumentverkets antaganden om en rimlig konsumtionsstandard för olika hushållstyper. Observera att beräkningsmetodiken inte beaktar åtgärder som både har införts och upphört under mandatperioden, t.ex. de elstöd på närmare 30 miljarder kronor som betalades ut till hushållen 2023.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Utöver regeringens åtgärder indexerar flera transfereringar upp med inflationen, vilket främst stöttar hushåll långt ned i inkomstfördelningen. Effekterna av ökningen i dessa prisindexerade transfereringar och av regeringens övriga politik redovisas i tabell 1.3. Ett sammanboende pensionärspär med garantipension beräknas få en nominell förstärkning av sin hushållsekonomi med ca 3 900 kronor per månad, eller 17 procent, mellan 2022 och 2026. Uppräkningen av garantipensionen och indexeringen av grundavdraget står för merparten av ökningen, ca 3 500 kronor, medan tillfälligt sänkt mervärdesskatt på livsmedel och lägre energiskatt på el bidrar med ca 400 kronor. För en heltidsstuderande förväntas den totala förstärkningen uppgå till ca 2 900 kronor per månad, eller 22 procent. Även hushåll med ekonomiskt bistånd skyddas genom att riksnormen skrivs upp med inflationen och att det övriga försörjningsstödet ges för faktiska och rimliga kostnader. För en ensamstående tvåbarnsförälder som får försörjningsstöd förväntas regeringens politik samt prisindexeringar innebära att hushållets ekonomi stärks med 3 700 kronor per månad, eller med 23 procent, mellan 2022 och 2026. Det innebär att köpkraften stärkts under mandatperioden då ökningen överstiger den totala inflationen på 13,1 procent.

Tabell 1.3 Förändring av hushållsekonomi under mandatperioden för hushåll med inkomst från transfereringar

Kronor per månad (uttryckt i löpande priser) och procent

	Sammanboende pensionärer (75 år) med garantipension ¹	Heltidsstuderande utan barn ²	Ensamstående förälder med 2 barn (3 resp. 5 år) med försörjningsstöd ³
Disponibel inkomst per månad 2022	22 902	13 310	16 400
Nominell förstärkning av hushållets ekonomi 2023–2026	3 910 (17 %)	2 940 (22 %)	3 730 (23 %)
<i>varav effekt av prisindexeringar i skatte- och transfereringssystemen, givet oförändrade regler</i>	3 520	2 710	3 390
<i>varav effekt av regeländringar i skatte- och transfereringssystemen</i>	0	0	0
<i>varav effekt på köpkraften av sänkta indirekta skatter, avgifter m.m.⁴</i>	390	230	340

¹ Det sammanboende pensionärsparet antas ha en månadshyra på 8 900 kronor 2026 (7 550 kronor 2022) och en elkonsumtion på 3 000 kWh per år. De är berättigade till bostadstillägg för pensionärer med 7 500 kronor per månad, ett belopp som är oförändrat mellan 2022 och 2026.

² Den heltidsstuderande antas ha en månadshyra på 5 000 kronor (4 420 kronor 2022), en elkonsumtion på 2 000 kWh per år och sakna extrainkomster från arbete. Den studerande är berättigad till bostadsbidrag med 1 300 kronor per månad, ett belopp som är oförändrat mellan 2022 och 2026.

³ Den ensamstående föräldern med försörjningsstöd antas ha en månadshyra på 8 900 kronor 2026 (7 550 kronor 2022).

⁴ Beräkningar av effekter på hushållens utgifter av tillfälligt sänkt mervärdesskatt på livsmedel baseras på Konsumentverkets antaganden om en rimlig konsumtionsstandard för olika hushållstyper. Alla typhushåll antas sakna tillgång till bil.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Regeringens åtgärder har störst effekt för personer med lägst inkomst

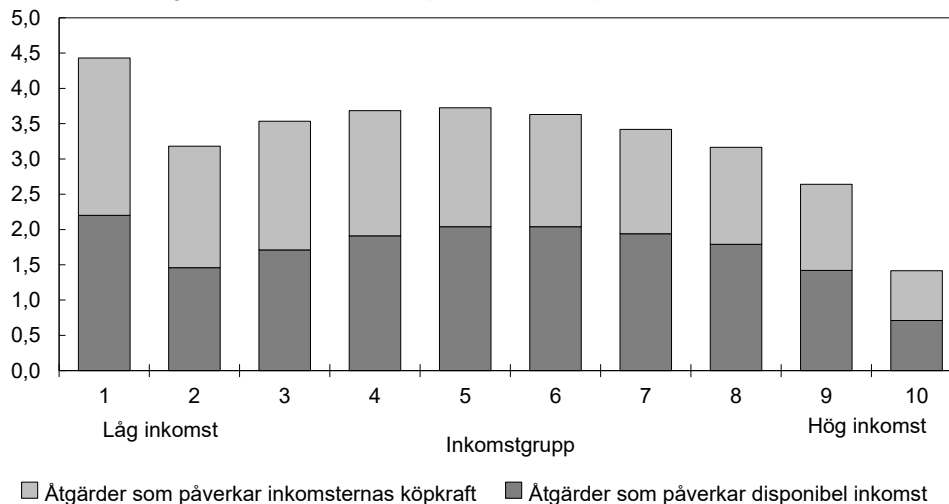
Typfallsberäkningarna i tabell 1.2 och tabell 1.3 ger en bild av hur enskilda hushåll har påverkats av regeringens politik och indexeringar, men de ger ingen information om effekten på fördelningen av inkomster i befolkningen som helhet. Diagram 1.1 visar därför fördelningsprofilen av de åtgärder som regeringen har vidtagit under mandatperioden, inklusive de åtgärder som föreslås eller aviseras i denna proposition. Sammantaget beräknas åtgärderna ha störst effekt för personer i den nedre delen av inkomstfördelningen.

Åtgärder som påverkar disponibla inkomster bedöms bidra till en viss minskning av den samlade inkomstspredningen mätt med den s.k. Gini-koefficienten. Kvinnors individuella disponibla inkomster beräknas i genomsnitt öka något mer än mäns. Det innebär att åtgärderna beräknas stärka den ekonomiska jämställdheten mellan kvinnor och män.

Förändringarna av indirekta skatter och avgifter samt sänkt reduktionsplikt påverkar inte hushållens disponibla inkomster, men de innebär att köpkraften ökar. Sammantaget beräknas dessa åtgärder bidra till att hushållens köpkraft stärks med drygt 40 miljarder kronor 2026. Åtgärderna beräknas bidra till ökad köpkraft i alla inkomstgrupper, men de har störst betydelse för individer i de lägre inkomstskikten.

Diagram 1.1 Effekt på hushållens ekonomi i olika inkomstgrupper till följd av regeringens åtgärder under mandatperioden

Procentuell förändring av ekonomisk standard resp. inkomsternas köpkraft

Anm.: Hela befolkningen har delats in i tio olika inkomstgrupper efter ekonomisk standard. Ekonomisk standard definieras som hushållens sammanlagda inkomster från arbete, kapital och transfereringar minus direkta skatter, justerat för försörjningsbörda. Beräkningarna avser effekter 2026 av beräkningsbara åtgärder under mandatperioden. Den procentuella förändringen av inkomsternas köpkraft avser förändringen som andel av ekonomisk standard.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Både konjunkturell och strukturell arbetslöshet ska minska

Regeringen riktar insatser mot både den konjunkturella arbetslösheten och den strukturella arbetslösheten (se vidare fördjupningsrutan Både konjunkturell och strukturell arbetslöshet måste bekämpas). Den konjunkturella arbetslösheten bekämpas genom regeringens åtgärder för att stötta ekonomins återhämtning, som att stärka hushållen och därmed den inhemska efterfrågan. Regeringens bidragsreform väntas bidra till att minska den strukturella arbetslösheten (se vidare avsnittet Reformerna för fler i arbete och ett minskat utanförskap). För att påverka den strukturella arbetslösheten ytterligare föreslår regeringen att medel tillförs för fler platser inom yrkeshögskolan, yrkesutbildning för vuxna på gymnasial nivå och arbetsmarknadsutbildningar inom vård. Därmed kan tillgången till arbetskraft med rätt utbildning förbättras och fler snabbt komma i arbete. Regeringen föreslår även att medel tillförs för att förbättra Arbetsförmedlingens arbete med matchning och kontroll. Regeringen föreslår också medel för förlängning av etableringsjobben, som syftar till att förbättra nyanländas och långtidsarbetslösas etablering på arbetsmarknaden.

Stötta återgång till arbete och underlätta möjligheten att kombinera arbets- och familjeliv

Den som är sjuk men som har kapacitet att närma sig en försörjning utanför sjukförsäkringssystemet ska inte hindras av systemets utformning. Regeringen föreslår därför att det ska bli möjligt för den som har sjukersättning eller aktivitetsersättning att kunna studera på deltid och ha sin sjukersättning eller aktivitetsersättning partiellt vilande. Samtidigt föreslår regeringen att prövotiden för studier med aktivitetsersättning förlängs från sex till tolv månader.

För att ytterligare stärka föräldrars förutsättningar att förena förvärvsarbete med familjeliv föreslår regeringen en utvidgning av rätten till tillfällig föräldrapenning i vissa fall när barnet har en sjukdom, en funktionsnedsättning eller när barnet kan vara i behov av skydd eller stöd av socialtjänsten.

Reformer för fler i arbete och ett minskat utanförskap

Det behöver bli mer lönsamt att gå från bidrag till arbete och egen försörjning. För att bygga ett Sverige som håller ihop måste den som riskerar ett långvarigt bidragsberoende och liv i utanförskap mötas av samhällets stöd, men också av tydliga krav på att göra det som är nödvändigt för att komma i arbete och bli en del av samhällsgemenskapen. En viktig del av regeringens arbete inom detta område är en omfattande bidragsreform som omfattar ett bidragstak för mottagare av försörjningsstöd, ett aktivitetskrav för försörjningsstödmottagare och en kvalificering till vissa socialförsäkringsförmåner.

I dag lever för många människor i utanförskap med allvarliga följder för det svenska samhället och för individen. Det behövs fler insatser för att minska utanförskapet. För att förbättra integrationen och minska utanförskapet avser regeringen att föreslå ett nytt system för bosättning för vissa nyanlända och en reformerad etableringsersättning. Regeringens tidigare förslag om ett frivilligt återvändningsbidrag kan ytterligare bidra till att minska utanförskapet.

Genom bidragsreformen tar regeringen ytterligare stora steg med åtgärder för att stärka arbetslinjen och ta itu med det stora utanförskapet i samhället.

Ett bidragstak för ökade drivkrafter till jobb för mottagare av försörjningsstöd

Det ekonomiska utbytet av att gå från försörjningsstöd till arbete behöver öka. Det gäller särskilt i familjer med många barn där de ekonomiska drivkrafterna för föräldrarna att ta ett arbete i många fall är alltför svaga. För vissa är det ekonomiska utbytet av ett arbete så pass lågt i dag att det inte lönar sig att ta ett arbete. Därför aviserar regeringen ett bidragstak som bl.a. innebär en modernisering av riksnormen och begränsningar av försörjningsstödet för större familjer. Tillsammans med begränsningar av möjligheten för socialnämnden att lämna försörjningsstöd utöver riksnormen bidrar detta till att stärka incitamenten för arbete på ett träffsäkert sätt. Därtill lämnar regeringen förslag som förbättrar socialnämndernas förutsättningar att kontrollera att arbetslösa biståndsmottagare står till arbetsmarknadens förfogande. Begränsningarna av försörjningsstödet för större familjer fasas in under 2027.

Det ekonomiska biståndet är samhällets yttersta skyddsnät när en individ inte kan tillgodose sina ekonomiska behov på annat sätt. Prövningen av biståndet utgår från individens behov och förutsättningar, oavsett var i landet han eller hon bor.

Den som vistas olovligen i landet ska inte ha rätt till ekonomiskt bistånd och därför avser regeringen att begränsa rätten till ekonomiskt bistånd för personer i denna situation. Ett begränsat utrymme ska fortsatt finnas för nödbistånd, t.ex. för mat och hjälp med transport till hemlandet.

Att öka drivkrafterna till arbete för mottagare av försörjningsstöd är också en viktig integrationsåtgärd. År 2024 var 80 procent av de ensamstående biståndsmottagarna med fyra eller fler barn utrikes födda, och motsvarande siffra för sammanboende var 95 procent. Begränsningen av försörjningsstödet för större familjer påverkar således främst utrikes födda.

För att ytterligare stärka de ekonomiska drivkrafterna att gå från försörjningsstöd till arbete avser regeringen att föreslå en ny tidsbegränsad statlig ersättning: jobbpremien. Denna ska tilldelas den som har lämnat försörjningsstöd för jobb.

Ett aktivitetskrav införs för mottagare av försörjningsstöd

En stor andel av de som mottar försörjningsstöd står långt ifrån arbetsmarknaden och tillhör grupper som har svårt att konkurrera om lediga jobb. Många kommuner tillhandahåller insatser för arbetslösa med försörjningsstöd, men både inriktningen och omfattningen på dessa skiljer sig väsentligt åt mellan olika kommuner. Många erbjuder inte heller aktivitet på heltid. Vuxna med försörjningsstöd som har arbetsförmåga ska mötas av tydliga krav från samhället och samtidigt ges möjlighet att ta del av riktade åtgärder som förbättrar deras konkurrenskraft på arbetsmarknaden. Regeringen avser därför att föreslå att ett aktivitetskrav införs för att förebygga och motverka långvarigt bidragsberoende och för att fler ska kunna försörja sig själva. Aktivitetskravet innebär som huvudregel en skyldighet för målgruppen mottagare av försörjningsstöd som har arbetsförmåga att delta i heltidsaktiviteter för att ha rätt till försörjningsstöd. Dessutom innebär det att kommunerna blir skyldiga att tillhandahålla aktiviteter som ska stärka deltagarnas förutsättningar att etablera sig på arbetsmarknaden. Mottagare av försörjningsstöd som deltar i arbetsmarknadspolitiska program vid Arbetsförmedlingen, på heltid eller motsvarande hela sitt arbetsutbud, ska inte omfattas av aktivitetskravet.

Kvalificering till socialförsäkringsförmåner

Kraven som ställs för att kvalificera sig till den svenska välfärden behöver höjas för personer som bosätter sig i Sverige. Det är viktigt att de som får tillgång till förmåner

också bidrar till samhället genom att arbeta. De nuvarande regelverken för bosättningsbaserade socialförsäkringsförmåner riskerar att fungera som en tilldragningsfaktor för migranter och kan innebära att den som kommer till Sverige inte har tillräckliga incitament för att komma i arbete och få en egen försörjning. Detta kan leda till långvarigt bidragsberoende och utanförskap. Regeringen avser därför att föreslå en modell för kvalificering till vissa av de bosättningsbaserade förmånerna i socialförsäkringen.

Förbättrad etablering av nyanlända

Personer som invandrar till Sverige ska anstränga sig för att bli en del av det svenska samhället. Samhället ska både ställa krav på de nyanlända och ge möjligheter till integration. För att förbättra integrationen föreslår regeringen att ett nytt system för bosättning för vissa nyanlända införs. Förslaget innebär bl.a. ett nationellt system med tidsbegränsat etableringsboende som villkoras med att nyanlända bidrar till sin etablering. I det nya systemet ökar flexibiliteten och kommunerna får ett större inflytande över mottagandet. Dessutom ska bostadssituationen och förekomsten av utanförskapsområden beaktas vid fördelningen av nyanlända mellan kommuner.

Det är viktigt att ersättningssystemen för nyanlända ger incitament till att ta ett arbete. Regeringen reformerar därför ersättningen till deltagare i etableringsprogrammet. Detta bedöms stärka incitamenten för kvinnor som har barn att delta i etableringsinsatser och att börja arbeta. Denna grupp nyanlända påbörjar i dag etableringsprogrammet senare än män och gruppen övergår till arbete i betydligt lägre utsträckning än män.

Ökad återvandring för minskat utanförskap

Den frivilliga återvandringen bör kraftigt stimuleras och ökas, vilket kan bidra till att minska antalet människor som lever i utanförskap och de följder som ett sådant utanförskap får för det svenska samhället och individen. Frivillig återvandring skapar möjligheter för individen till en nystart i livet och kan innebära att ekonomin och arbetskraften växer i ett land. För att stärka incitamenten för frivillig återvandring kommer återvandningsbidraget att höjas kraftigt 2026 enligt beslut fattade efter förslag i budgetpropositionen för 2025. Såväl det kraftigt höjda återvandningsbidraget som den stora bidragsreformen kommer var för sig och i kombination kunna leda till ett minskat utanförskap på sikt.

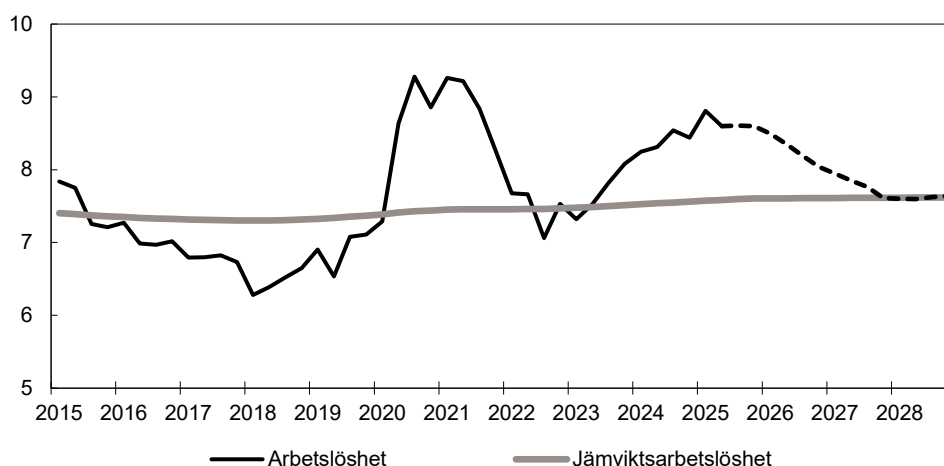
Fördjupning 1.2 Både konjunkturrell och strukturell arbetslöshet måste bekämpas

Svensk arbetsmarknad kännetecknas av ett högt arbetskraftsdeltagande och en hög sysselsättningsgrad. Samtidigt är arbetslösheten hög, 8,6 procent det andra kvartalet 2025, och den har ökat sedan början av 2023 (se diagram 1.2). För att kunna utforma ändamålsenliga åtgärder behövs en förståelse för orsakerna till både arbetslöshetens storlek och den nuvarande uppgången. Arbetslösheten är både konjunkturrell och strukturell. Den konjunkturrella arbetslösheten stiger normalt sett när efterfrågan i ekonomin är svag och minskar när efterfrågan ökar. Den strukturella arbetslösheten påverkas i regel inte av konjunkturrella variationer utan av hur väl arbetsmarknaden fungerar, dvs. den är i princip synonym med jämviktsarbetslösheten. Strukturella faktorer är t.ex. matchningen mellan arbetsgivare och arbetstagare, löneutvecklingen, institutioner, arbetskraftens kompetenser och sammansättning samt nivåer på skatter och transfereringar.

Ökningen av arbetslösheten sedan 2023 hänger framför allt ihop med en dämpad aktivitet i ekonomin, och är således konjunkturrell. Arbetslösheten väntas uppgå till 8,7 procent 2025. Den har då stigit med drygt 1 procentenhet över sin bedömda jämviktsnivå (se diagram 1.2). Den konjunkturrella arbetslösheten kan därför sägas utgöra ca 1 procentenhet av den totala arbetslösheten. Den strukturella arbetslösheten bedöms uppgå till omkring 7,5 procentenheter och utgör därmed närmare nio tiondelar av den totala arbetslösheten. Det återspeglas i att arbetslösheten de senaste decennierna har varit på en relativt hög nivå även i perioder då efterfrågeläget har varit gynnsamt. Jämviktsarbetslösheten går inte att mäta med exakthet, utan brukar uppskattas med hjälp av ekonometriska modeller och indikatorer (se vidare Finansdepartementets rapport Metod för beräkning av potentiella variabler november 2022 på [regeringen.se](https://www.regeringen.se)).

Diagram 1.2 Arbetslöshet och jämviktsarbetslöshet

Procent av arbetskraften, 15–74 år, säsongsrensade kvartalsvärden

Anm.: Jämviktsarbetslösheten är en bedömning av arbetslösheten när konjunkturen är i balans.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

En expansiv finanspolitik minskar den konjunkturrella arbetslösheten

Många av de som har förlorat arbetet under den nuvarande lågkonjunkturen är personer med visstidsanställning eller som arbetar i konjunkturkänsliga branscher, särskilt byggbranschen. Arbetslösheten har ökat mest bland unga (15–24 år). Unga är inte lika etablerade på arbetsmarknaden och har i högre grad visstidsanställningar, vilket gör gruppen konjunkturkänslig. Många unga arbetslösa är dock

heltidsstuderande vilket innebär att deras arbetsmarknadssituation förväntas förbättras när studierna avslutas. Män är mer drabbade av den lägre efterfrågan än kvinnor, vilket bedöms hänga ihop med att fler män än kvinnor arbetar i konjunktürkänsliga branscher, såsom byggbranschen. De som har blivit arbetslösa under lågkonjunkturen har i många fall en relativt stark konkurrensförmåga på arbetsmarknaden. De är ofta personer med utbildning och arbetslivserfarenhet och de bedöms i många fall jämförelsevis enkelt kunna hitta ett nytt jobb när efterfrågan på arbetskraft stiger.

Den konjunkturrella arbetslösheten möts bäst genom att stötta aktiviteten i ekonomin och få fart på tillväxten. Regeringen bedriver därför en expansiv finanspolitik. På regeringens initiativ har t.ex. skatten på arbete sänkts och subventionsgraden för rotavdraget tillfälligt höjts för att stötta både byggbranschen och hushållen. Vidare har medel tillförts till en rad arbetsmarknads- och utbildningsinsatser för de som har svårare att återinträda på arbetsmarknaden. I tider då antalet lediga jobb är begränsat, är utbildning en särskilt lämplig åtgärd för att rusta arbetskraften. I denna proposition föreslår regeringen att medel tillförs för att antalet platser i yrkesvux och yrkeshögskolan ska öka ytterligare.

Det är viktigt att åtgärda konjunkturrell arbetslöshet i tid eftersom den annars riskerar att bli långvarig och leda till kompetensförlust, svagare förankring på arbetsmarknaden och ökade matchningsproblem, vilket på sikt försämrar arbetsmarknadens funktionssätt och ökar den strukturella arbetslösheten.

Den strukturella arbetslösheten kräver åtgärder som förbättrar arbetsmarknadens funktionssätt

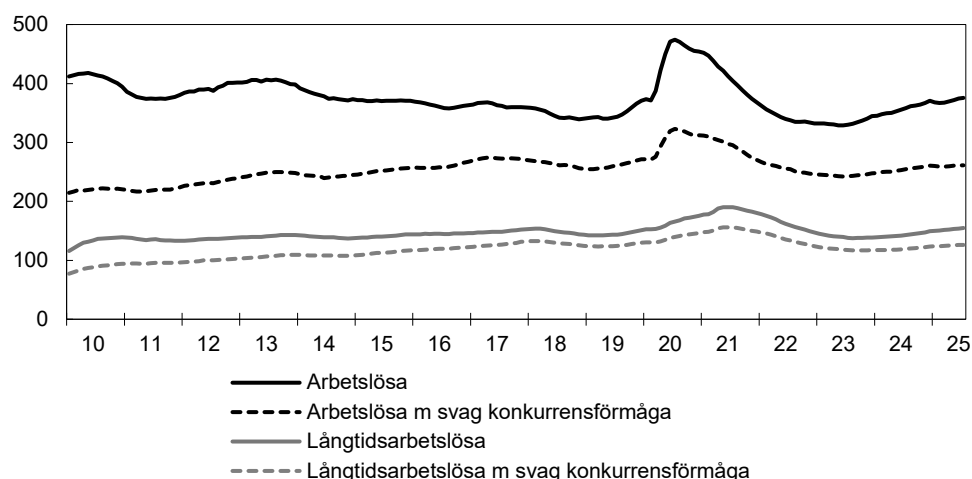
Den strukturella arbetslösheten bedöms ha varit hög sedan 1990-talskrisen och utgör således inget nytt problem. De strukturella utmaningarna på arbetsmarknaden i dag kan främst kopplas till att många arbetslösa inte har de kvalifikationer som efterfrågas av arbetsgivare, vilket också leder till långa arbetslöshetstider. En förklaring är att en stor andel av de arbetslösa är utrikes födda. Denna grupp har i genomsnitt svårare att få ett arbete än inrikes födda. Arbetslösheten 2024 var bland utrikes födda 16 procent och bland inrikes födda 6 procent. Arbetslösheten för utomeuropeiskt födda var än högre, 19 procent 2024, dvs. drygt tre gånger högre än för inrikes födda. Låga kvalifikationer och bristande kunskaper i det svenska språket är en utmaning för många arbetslösa utrikes födda. Avsaknad av kontaktnät och diskriminering kan också vara utmaningar som många utrikes födda möter och som minskar möjligheterna att få jobb.

De strukturella utmaningarna på arbetsmarknaden syns också i att ca 70 procent av de inskrivna arbetslösa på Arbetsförmedlingen tillhör minst en av de fyra grupper som Arbetsförmedlingen klassar som grupper med svag konkurrensförmåga på arbetsmarknaden (se diagram 1.3.) Över tid har andelen arbetslösa med svag konkurrensförmåga ökat (se svart streckad linje i diagram 1.3), vilket främst beror på att de inskrivna arbetslösa som är utomeuropeiskt födda har blivit fler. Grupperna med svag konkurrensförmåga har generellt lägre jobbchanser än övriga arbetslösa, oberoende av konjunkturläget, och löper i genomsnitt högre risk för att bli långtidsarbetslösa.

Att arbetslösheten har ökat de senaste åren innebär att konkurrensen om jobben har blivit hårdare och att personer med svag konkurrensförmåga har fått en svårare situation. Den utdragna återhämtningen på arbetsmarknaden riskerar att förstärka de strukturella problemen och ytterligare öka långtidsarbetslösheten. Det är därför viktigt med både konjunkturstabiliserande politik för att öka efterfrågan i ekonomin och strukturella reformer för att förbättra arbetsmarknadens funktionssätt och varaktigt sänka arbetslösheten.

Diagram 1.3 Inskrivna arbetslösa

Tusental, säsongrensade månadsvärden

Anm.: Inskrivna arbetslösa inkluderar öppet arbetslösa och sökande i program med aktivitetsstöd. Från och med januari 2023 avser statistiken åldersgruppen 16–65 år. Till och med december 2022 avser statistiken åldersgruppen 16–64 år. Med svag konkurrensförmåga avses inskrivna arbetslösa som tillhör minst en av de fyra grupper som Arbetsförmedlingen bedömer har svag konkurrensförmåga på arbetsmarknaden: utomeuropeiskt födda, personer med högst förgymnasial utbildning, personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga och personer som är 55 år eller äldre. Med långtidsarbetslös avses 12 månader och längre.

Källa: Arbetsförmedlingen.

Regeringen bedriver en bred politik för att minska den strukturella arbetslösheten och stärka de arbetslösas förutsättningar att ta ett arbete. Den första delen handlar om att återupprätta arbetslinjen. Regeringens bidragsreform består av ett bidragstak genom bl.a. en begränsning av försörjningsstödet för större hushåll, ett aktivitetskrav för mottagare av försörjningsstöd, en jobbprenie och kvalificering till vissa bostadssubventioner baserade socialförsäkringsförmåner (se vidare avsnittet Reformen för fler i arbete och ett minskat utanförskap). Därtill har regeringen lagt fram flera budgetar med sänkt skatt på arbete för framför allt låg- och medelinkomsttagare, för att göra det mer lönsamt att arbeta. Regeringen har även reformerat arbetslöshetsförsäkringen för att öka incitamenten för arbetslösa att söka och ta ett jobb.

En annan del av regeringens strategi för att varaktigt sänka arbetslösheten handlar om att stärka de arbetslösas färdigheter. Utbildningsinsatser förbättrar matchningen på arbetsmarknaden och minskar den strukturella arbetslösheten genom att fler arbetstagare får de kvalifikationer som efterfrågas när ekonomin återhämtar sig. Särskilt effektiva är korta, yrkesinriktade utbildningar som är anpassade efter arbetsmarknadens behov, såsom arbetsmarknadsutbildningar och yrkesutbildning för vuxna på gymnasial nivå. Regeringen har därför tagit initiativ till att medel tillförts för att utöka antalet platser i yrkeshögskolan och yrkesvux i flera led under mandatperioden och föreslår i denna proposition ytterligare förstärkningar. Regeringen föreslår även ett tillskott för att få upp volymerna i arbetsmarknadsutbildning inom vårdområdet där bristen på arbetskraft är särskilt stor.

Därutöver har regeringen förstärkt stödet till de som står allra längst från arbetsmarknaden, genom att Arbetsförmedlingen i högre utsträckning ska tillhandahålla förstärkt stöd med egen personal till arbetssökande med stora stödbehov. Regeringen har också sett till att etableringsjobben kommit på plats, i syfte att förbättra nyanländas och långtidsarbetslösas ställning på arbetsmarknaden.

Förbättra villkoren för företagande

En grundförutsättning för ökad tillväxt är goda villkor för Sveriges företagare. Genom enklare regler, snabbare tillståndprocesser och bättre kompetensförsörjning rivs hinder för tillväxt och företagens möjligheter att fokusera på sin kärnverksamhet stärks. För ökad produktivitet krävs även välfungerande marknader med god konkurrens.

Enklare och mer lönsamt att driva företag

Det ska bli enklare och mer lönsamt att driva företag. Små och växande företag är viktiga för svensk ekonomi. Därför har regeringen bl.a. tagit initiativ till en utvidgning av växa-stödet och initierat ett systematiskt regelförenklingsarbete.

För att stärka ungas möjligheter på arbetsmarknaden och samtidigt underlätta för företag som anställer unga att behålla och nyanställa personal avser regeringen att föreslå en tillfällig nedsättning av arbetsgivaravgifterna för unga under 2026 och 2027.

Regeringen föreslår även att skattereglerna för delägare i fåmansföretag (de s.k. 3:12-reglerna) förenklas och förbättras. För att ytterligare förenkla för företag föreslår regeringen även ett långsiktigt tillskott för förvaltning av verksamt.se och utveckling av webbplatsen med branschanpassad guidning och Tillväxtverket föreslås tilldelas medel för att se över förutsättningarna för myndigheter att publicera sina handläggningstider på webbplatsen. Vidare ska Bolagsverket utveckla en tjänst för digital inlämning av årsredovisningar.

För att underlätta för livsmedelskedjans företag och stärka deras konkurrenskraft avsätts medel för en mer effektiv och likvärdig livsmedelskontroll. För att stärka Sveriges försörjningsberedskap föreslår regeringen att den tillfälliga förstärkningen av skattenedsättningen för jordbruksdiesel förlängs så att den även gäller förbrukning under 2026. Den 1 juli 2025 sänktes alkoholskatten på öl från oberoende småbryggerier. Regeringen avser att utöka denna nedsättning så att även andra alkohol-drycker från oberoende småproducenter får nedsatt skatt.

Regeringen avser att föreslå att mervärdesskattesatsen på tillträde till danstillställningar sänks från 25 procent till 6 procent, så att tillträdet till bl.a. dansbandsevenemang får samma skattesats som tillträdet till konserter. Syftet med förslaget är att främja dans och kultur.

Sjöfarten är central för Sveriges handel med omvärlden. Svenska rederier behöver ha konkurrensvillkor som är likvärdiga med villkoren för rederier i jämförbara länder i Europa. Regeringen avser därför att föreslå förbättringar av systemet med tonnage-beskattning så att fler företag och fartyg ska kunna omfattas.

Tillståndprocesser ska bli snabbare och mer förutsebara

För att främja näringslivets konkurrenskraft och möta klimatomställningens utmaningar krävs snabba och förutsebara tillståndprocesser. Regeringen avser att gå vidare med förslag om att inrätta en ny myndighet för miljöprövning för att förenkla och effektivisera miljöprövningar. Därtill föreslår regeringen förstärkningar till bl.a. Tillväxtverket, Sveriges geologiska undersökning, Naturvårdsverket och länsstyrelserna för att i högre grad både förenkla och snabba på tillståndprocesser i syfte att stärka näringslivets möjligheter att växa.

Förbättrad kompetensförsörjning för att stärka Sveriges konkurrenskraft

För att Sverige ska stå starkt och konkurrenskraftigt inför framtiden och fortsätta att utvecklas som kunskapsnation är kompetensförsörjningen avgörande. Kompetens

från både kvinnor och män måste tas tillvara. Yrkesverksamma behöver långsiktig kompetensutveckling. Regeringen föreslår därför att medel tillförs för fortsatt satsning på korta högskolekurser inom strategiska områden, såsom artificiell intelligens (AI) och batteri- och produktionsteknik. Regeringen avser även att presentera förslag på en särskild ersättningsmodell för universitet och högskolor avseende utbildning för yrkesverksamma med fokus på omställning och vidareutbildning och föreslår särskilda medel för att stärka utvecklingen av sådan utbildning.

Sverige har en lång och fantastisk historia av forskning, innovationer och entreprenörskap som bör vårdas. För detta kan ett framtida Nobel Center vara betydelsefullt. Regeringen budgeterar sedan tidigare för årliga stöd till Nobelprismuseet och staten har för avsikt att spela en roll i driften av det nya centret.

Mer AI-användning för ökad innovation och produktivitet

Utveckling och användning av AI är av betydelse för innovation och produktivitet. Regeringen föreslår därför flera satsningar för ökad användning av AI, bl.a. genom en AI-verkstad för offentlig förvaltning och genom tillskott av medel till Vinnova och Vetenskapsrådet för att medfinansiera AI-optimerade superdatorer i den svenska AI-fabriken (ett ekosystem som ska främja samarbete mellan akademi och näringsliv för att driva innovation och utveckling inom AI). Finansieringen via Vetenskapsrådet avser främst forskningsinfrastruktur, medan finansieringen via Vinnova avser stöd till näringslivets nyttjande av AI-beräkningskapacitet för att främja innovation hos bl.a. start-up-företag och små och medelstora företag. Bland regeringens satsningar på AI ingår också en s.k. data-steward hos Statistiska centralbyrån för samordning av datahantering och datadelning. Regeringen avser också att lämna förslag som möjliggör för polisen att använda AI för brottsbekämpning genom ansiktsgenkänning i realtid.

Fler bostäder och stärkt infrastruktur för att stärka svensk tillväxt

En väl fungerande bostadsmarknad är central för svensk tillväxt. Det handlar bl.a. om att människor ska kunna flytta dit arbeten finns. Samtidigt finns strukturella hinder som försvårar byggandet, bl.a. komplicerade regelverk. Regeringen har därför genomfört ett stort antal regelförenklingar på bygg- och bostadsområdet. Detta arbete fortsätter och regeringen avser därför att genomföra lättnader i byggkraven vid ändring, ombyggnad och omvandling av byggnader, exempelvis för att förenkla konvertering av kontorslokaler till bostäder. Regeringen avser också att höja bolånetaket och slopa det skärpta amorteringskravet.

Regeringen vill även fortsätta stärka befintlig infrastruktur för hela landet och föreslår ökat stöd till sjö- och flygräddning samt till icke-statliga flygplatser. För att underlätta fortsatta godstransporter på järnväg föreslår regeringen också att den befintliga miljökompensationen för godstransporter på järnväg ska förstärkas.

För att stödja näringslivets gröna omställning och bostadspolitisk utveckling i framför allt norra Sverige avsätter regeringen ytterligare medel till Norrlandsfonden.

Väl fungerande marknader med god konkurrens

Främjandet av en effektiv konkurrens är grundläggande för ökad produktivitet, långsiktigt konkurrenskraftiga företag och rimliga priser för hushållen. En del i detta arbete är att motverka att privata aktörer drabbas av osund konkurrens från offentliga aktörer. Regeringen avser därför att lämna förslag för att göra reglerna om konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet mer ändamålsenliga.

En annan del i arbetet är att förhindra företagskoncentrationer som skulle kunna skada konkurrensen. Regeringen avser därför att föreslå förbättringar av Konkurrensverkets möjlighet att pröva koncentrationer som kan hämma konkurrensen på små och lokala marknader. Regeringen avser även att införa en informationsplikt för företag om företagskoncentrationer som i dag inte omfattas av anmälningsplikt. Slutligen avser regeringen att införa ett nytt verktyg som gör det möjligt för Konkurrensverket att besluta om konkurrensfrämjande åtgärder avseende marknaders funktionssätt och föreslår därför att myndigheten tillförs medel för detta.

Svenska företag vill exportera till Ukraina och bidra till uppbyggnad av landet men den höga risken är ofta en stor utmaning. Regeringen föreslår därför utökningar av de huvudsakligen biståndsfinansierade särskilda exportkreditgarantierna för affärer med Ukraina.

Fördjupning 1.3 Åtgärder för långsiktig tillväxt

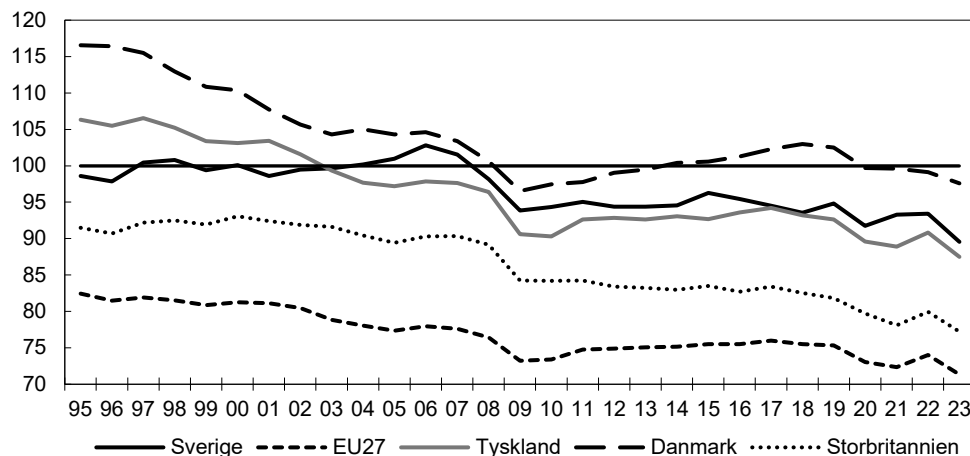
En långsiktigt hög tillväxt är grunden för ett lands välbefinnande. En hög tillväxt är en förutsättning för att Sverige ska kunna behålla hög kvalitet i välfärden och samtidigt kunna finansiera nödvändiga investeringar i exempelvis försvar och rättsväsende. Det är också en förutsättning för stigande reallöner och för att finansiera nödvändiga samhällsinvesteringar. BNP-tillväxten ett enskilt år beror till stor del på konjunkturen, men för landets långsiktiga tillväxt är det strukturella faktorer som har störst betydelse, i huvudsak hur mycket människor arbetar och hur produktiva de är i sitt arbete. För att öka tillväxten är det viktigt att så många som möjligt arbetar och att den s.k. arbetsproduktiviteten är hög. Arbetsproduktiviteten påverkas av flera faktorer som huvudsakligen kan delas in i tre kategorier: mängden och kvaliteten på kapital i form av exempelvis anläggningar, maskiner och inventarier (kapitalintensitet), arbetskraftens humankapital samt total faktorproduktivitet (TFP). I faktorn TFP ingår exempelvis nivån av teknologisk utveckling och i vilken grad institutioner och lagstiftning skapar välfungerande marknader och sunda konkurrensförhållanden som främjar innovation och strukturomvandling.

Sverige står sig väl gentemot jämförbara länder men den trendmässiga produktivitetstillväxten har sjunkit

Sverige har vid internationella jämförelser en hög arbetsproduktivitet och ligger tydligt högre än genomsnittet i EU. I förhållande till USA låg arbetsproduktiviteten i Sverige på ungefär samma nivå fram till finanskrisåret 2009, men därefter har nivån varit lägre än den i USA (se diagram 1.4). Att Sverige presterar relativt väl i internationella jämförelser tillskrivs ofta att Sverige har en högt utbildad arbetskraft, ett gott företagsklimat, höga investeringar i forskning och utveckling samt väl utvecklade kapitalmarknader.

Diagram 1.4 Arbetsproduktivitetsens utveckling i utvalda länder jämfört med USA

BNP per arbetad timme, fasta priser, USA = 100

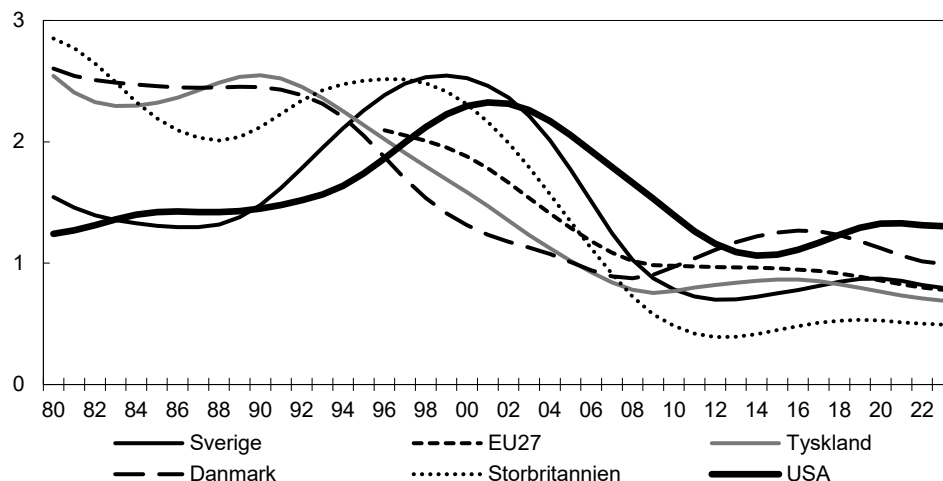
Källor: OECD och egna beräkningar.

Samtidigt har produktivitetstillväxten i Sverige trendmässigt sjunkit. Samma utveckling ses i flera andra jämförbara länder (se diagram 1.5). Enligt forskningen beror nedgången framför allt på en lägre investeringstillväxt och en lägre tillväxt i TFP, men även bidraget från humankapitalet har minskat över tid. Eftersom mönstret till stor del är gemensamt för många länder är det sannolikt att även förklaringen till stor del är gemensam. Möjliga förklaringsfaktorer är bl.a. lägre investeringstillväxt i spåren av finanskrisen, en ökad betydelse av mätfel, förändringar i näringslivets bransch-sammansättning, minskad internationalisering, ett mindre dynamiskt näringsliv och en

mindre effektiv allokering av både arbete och kapital (SOU 2024:29 s. 142 och 143). Produktivitetskommissionen skriver dock att allt tyder på att landsspecifika faktorer ändå är fortsatt viktiga för produktivitetens utveckling och att det därför finns utrymme för den inhemska politiken att förbättra ett lands förutsättningar. Bland sina förslag för att främja produktiviteten i Sverige lyfter Produktivitetskommissionen i sitt delbetänkande åtgärder inom områdena det finanspolitiska ramverket, regel-förenklingar, tillståndprocesser, bostäder och byggande, transportinfrastruktur, utbildning, produktivitet i offentlig sektor, policyutveckling och försöksverksamhet, kommunsektorn m.m., och skatter.

Diagram 1.5 Tillväxttrender arbetsproduktivitet

Årlig procentuell förändring, trendjusterade årsvärden

Anm.: Trenden har beräknats genom att HP-filtrera den faktiska serien. Det medför att enskilda årstakter i diagrammet inte överensstämmer med de faktiska.

Källor: OECD och egna beräkningar.

Regeringen arbetar brett för att öka tillväxten

Regeringen arbetar brett för att öka tillväxten. Det handlar om reformer på ett antal områden:

- Öka drivkrafterna till arbete: Genom sänkt skatt på arbetsinkomster har incitamenten stärkts för personer att ta ett jobb, vidareutbilda sig eller ta mer ansvar på sitt befintliga jobb. Detta bidrar till att öka arbetskraftsutbudet och arbetskraftens humankapital. Det kan samtidigt leda till bättre matchning på arbetsmarknaden eftersom det blir mer lönsamt att söka sig till mer högavlönade jobb där produktiviteten också är högre. Även regeringens bidragsreform ökar drivkrafterna till arbete (se vidare avsnittet Reformer för fler i arbete och ett minskat utanförskap).
- Förbättra företagens kompetensförsörjning: Regeringen har även vidtagit särskilda åtgärder för att möta den kompetensbrist som finns inom vissa sektorer. Exempelvis har expertskatten reformerats för att göra det enklare att rekrytera utländsk expertkompetens. Sedan tidigare har det på regeringens initiativ tillförts medel för korta högskolekurser inom strategiska områden, såsom batteriteknik, grön omställning och AI. Denna satsning vill regeringen nu göra permanent. Genom att på dessa sätt öka tillgången på arbetskraft med rätt humankapital möjliggör regeringen för ekonomin att snabbare expandera inom sektorer där produktiviteten är hög.
- Underlätta för företagande: Regeringen har därtill genomfört flera åtgärder för att underlätta för företagare. Förenklingsrådet och Implementeringsrådet arbetar kontinuerligt med att identifiera regelförbättringar. Regeringen har också höjt gränsen för när företagare behöver betala mervärdesskatt, gjort

skatteförenklingar som underlättat att driva företag och sänkt arbetsgivaravgifterna via ett utvidgat växa-stöd. Regeringen arbetar också med att korta företagens tillståndsprocesser. Detta arbete syftar till att öka dynamiken i svensk ekonomi och möjliggöra fler produktiva investeringar, något som bidrar till såväl ökad total faktorproduktivitet som ökad kapitalintensitet. Slutligen arbetar regeringen även för att främja och öka kvinnors företagande.

- Satsningar på forskning och infrastruktur: Regeringen har genomfört stora satsningar på fysisk och digital infrastruktur samt på forskning och AI. Hösten 2024 överlämnade regeringen en historiskt stor infrastrukturproposition och den största forskningspropositionen någonsin till riksdagen. Dessa satsningar har potential att öka den totala faktorproduktiviteten genom att t.ex. minska företagens transaktionskostnader och genom att främja nya innovationer och ökad teknikspridning. För att ge företag incitament till ökade investeringar i forskning och utveckling har regeringen under mandatperioden höjt taket för det s.k. FoU-avdraget.

Även åtgärder som regeringen genomför av andra anledningar än för att öka tillväxten kan ha en positiv påverkan på den. Exempelvis kan satsningar på att bekämpa kriminaliteten göra att företagare blir mer benägna att investera i och utöka sin verksamhet. Sådana satsningar kan dessutom minska behovet av investeringar som endast syftar till att skydda sig mot att utsättas för brott. Ett annat exempel är att satsningar på skola bidrar till att humankapitalet ökar på lång sikt.

En välfärd att lita på

Sverige ska vara ett land med en välfärd att lita på. Regeringen fortsätter arbetet med att skapa bättre förutsättningar för förskolor och skolor och återupprätta en stark kunskapsskola. Regeringen arbetar även med att strukturellt förbättra vården, genom bl.a. satsningar på att korta köerna. För att möjliggöra satsningar som säkrar framtidens välfärd krävs mer träffsäkra statsbidrag och att den offentliga sektorns resurser används effektivt.

Återupprätta en stark kunskapsskola

Få saker är så viktiga för Sveriges framtid som skolan. En bra skolgång stärker barn och ungas framtidsutsikter och är en av de viktigaste skyddsfaktorerna för att förebygga utanförskap, kriminalitet, missbruk och ohälsa. Regeringen presenterar därför det största reformpaketet på skolans område på trettio år. Regeringens påbörjade arbete för en utbildning på vetenskaplig grund med en förskola av hög kvalitet och en stärkt kunskapsskola måste fortsätta. Ett viktigt steg är att få på plats läroplaner som är tydligt inriktade på ämneskunskaper och grundläggande färdigheter. Regeringen föreslår därför bl.a. att medel avsätts för införande av nya läroplaner och förstärkning av kunskapsbidraget samt statsbidraget för kvalitetshöjande åtgärder inom förskolan. För att skapa så goda förutsättningar som möjligt för lärarna att bedriva en undervisning av hög kvalitet så föreslår regeringen också att medel avsätts för en reglering av tiden för undervisningsuppgiften. Regeringen avser vidare att lärar- och förskollärarytbildningarna ska reformeras, bl.a. för att säkerställa att studenterna är väl förberedda för yrkeslivet samt frigöra resurser för att höja kvaliteten.

Det behövs mer ordning i skolsystemet. Oseriösa och olämpliga aktörer ska bekämpas samtidigt som transparensen, rättssäkerheten och likvärdigheten i betygsättningen ska öka. Det ska exempelvis inte vara möjligt att locka till sig elever genom att sätta s.k. glädjebetyg. Regeringen föreslår därför att medel avsätts för att genomföra förslag som innebär utökad insyn och skärpta villkor för friskolesektorn samt att ett nytt betygssystem införs.

Det behövs även mer ordning i klassrummen. Regeringen avser att lämna förslag för att stärka tryggheten och studieron, bl.a. utökade befogenheter för rektorer och lärare samt förlängda tidsramar för vissa disciplinära åtgärder och införandet av möjligheten att neka tillträde för elever som allvarligt hotar säkerheten och tryggheten på skolan. Vidare föreslår regeringen att medel avsätts för ett förstärkt och förlängt statsbidrag för skolsociala team och ett införande av mobilförbud under hela skoldagen. Det är därtill viktigt att elever får det stöd som de behöver. Regeringen föreslår därför att medel avsätts för införande av stödundervisning och för att stärka ungas tillgång till elevhälsa.

Säkerhetsarbetet i skolväsendet behöver stärkas och regeringen föreslår därför att medel avsätts för en förlängning av statsbidraget för säkerhetshöjande åtgärder i skolväsendet. Regeringen satsar också på en förskola av hög kvalitet med ett högt deltagande genom förslag om ett förstärkt statsbidrag för kvalitetshöjande åtgärder inom förskolan och ett fribelopp för inkomster inom ramen för maxtaxan.

Tillgänglighet och kvalitet i hälso- och sjukvård och omsorg

Regeringens ambition är att vårdköerna ska kortas och tillgängligheten till hälso- och sjukvården ska öka. Regeringen genomför därför en rad satsningar för att intensifiera det arbetet. Det rör sig bl.a. om stärkta ekonomiska incitament för att regionerna ska korta vårdköerna inom vissa diagnosgrupper och ansluta sina vårdgivare till systemet för nationell vårdförmedling, en riktad satsning för att förstärka ätstörningsvården

samt fortsatta satsningar för att etablera en nationell digital infrastruktur som gör hälsodata tillgänglig i hela vårdkedjan. Dessutom föreslår regeringen att ytterligare medel tillförs för att förbättra tillgängligheten i hälso- och sjukvården genom att korta värdköer och väntetider. Medlen är prestationsbaserade och en nationell samordnare kommer att arbeta med relevanta aktörer för att medlen ska användas på ett effektivt sätt. Regeringen avser också att fortsätta arbetet med att se över de medicinska kraven för körkortstillstånd, vilket väntas innebära en minskad belastning på hälso- och sjukvården och frigöra tid för annan vård. Dessutom föreslår regeringen att satsningen på stöd till nära vård i lands- och glesbygd förlängs. Regeringen föreslår även att medel tillförs för ökad nationell styrning av kompetensförsörjning inom hälso- och sjukvården samt särskilda medel till cancervården.

Hälso- och sjukvården behöver anpassas till flickors och kvinnors vårdbehov, inte minst avseende vården vid endometrios och klimakteriebesvär men även t.ex. kvinnors sexuella och reproduktiva hälsa. Vidare behöver den nationella planen för vården vid graviditet, förlossning och tiden efter genomföras. Regeringen föreslår därför att medel tillförs för att stärka vården för kvinnors och flickors hälsa.

Regeringen föreslår även en förstärkning av den specialiserade psykiatriska vården för vuxna för att möta det växande behovet av psykiatrisk vård, särskilt inom heldygnsoch tvångsvården. Förslaget omfattar medel till regionerna för att bl.a. öka vårdkapaciteten, stärka de akutpsykiatriska verksamheterna och genomföra insatser för att göra vården mer flexibel utifrån patientens behov. Det är vanligt att personer som får vård på grund av skadligt bruk eller beroende också har en psykiatrisk diagnos. Därför avsätter regeringen medel för att genomföra samordnade, behovsanpassade och personcentrerade insatser för personer med samsjuklighet.

Regeringen föreslår att ytterligare medel tillförs för att genomföra den tandvårdsreform som förslogs i budgetpropositionen för 2025 och träder i kraft den 1 januari 2026. Regeringen föreslår även att särskilda medel avsätts för att säkerställa kompetensförsörjningen inom tandvården. Regeringen avser också att föreslå ett avskaffande av de ekonomiska särreglerna för tandvård för asylsökande och vissa personer utan uppehållstillstånd, den s.k. 50-lappen.

För att öka kompetensen och höja kvaliteten i omsorgen föreslår regeringen att Äldreomsorgslyftet förlängs till år 2027 och utvidgas så att personal i LSS-verksamhet får en motsvarande möjlighet till kompetensutveckling på arbetstid. Vidare föreslår regeringen att det införs ett språkkrav i äldreomsorgen för att stärka kvaliteten och patientsäkerheten.

Regeringen tar även ytterligare steg för att stärka folkhälsan. Regeringen avser att inkludera vaccination mot vattkoppor i det nationella allmänna vaccinationsprogrammet för barn. Det kommer att stärka folkhälsan, minska sjukdomsburden, avlasta hälso- och sjukvården samt beräknas minska kostnaderna för tillfällig föräldrapenning.

Det är viktigt att förbättra situationen för de mest sårbara i samhället. Regeringen avser därför att stärka arbetet med att förebygga och motverka hemlöshet genom en förnyad hemlöshetsstrategi. Utöver detta föreslår regeringen att det ska avsättas medel för att stärka vården för barn och vuxna som har utsatts för sexuellt våld.

Åtgärder för att stärka civilsamhället

Civilsamhället stärks genom att en skattereduktion för gåvor som lämnas av juridiska personer införs, för att stimulera mer givande, bl.a. till verksamheter med sociala ändamål. Regeringen föreslår också en satsning på idrottsanläggningar, samt på att

stärka simundervisningen i vissa utanförskapsområden. Därutöver stärks folkhögskolorna för att bl.a. yrkesutbilda personer med svaga språkkunskaper och för att underlätta för personer med funktionsnedsättning.

Bekämpa brottsligheten

Att återupprätta tryggheten i Sverige är vår tids stora frihetsfråga. Den organiserade brottsligheten utgör ett allvarligt hot mot det öppna demokratiska samhället, den enskilda människans fri- och rättigheter och grunderna för vår rättsstat. Utsatthet för kriminalitet skapar otrygghet, och utan trygghet begränsas friheten. För att vända utvecklingen genomför regeringen den största offensiven i svensk historia mot organiserad brottslighet. Regeringen har tidigare presenterat förslag på omfattande åtgärder för att stärka brottsbekämpande myndigheters förmåga och effektivitet genom mer resurser, nya verktyg och skärpta straff.

Ambitionsnivån i kampen mot brottsligheten ska även fortsättningsvis vara hög. Det förebyggande arbetet är avgörande för att alla barn ska kunna få en bra start i livet och för att upptäcka risksignaler tidigt. Regeringen föreslår och aviserar därför i denna proposition ytterligare reformer för att öka tryggheten.

Regeringen växlar också upp arbetet mot hedersförtrycket, mot våld i nära relationer och mot prostitution och människohandel.

Hatbrott är aldrig acceptabelt oavsett vem som utsätts. Regeringen avser att ge Brottsförebyggande rådet (Brå) i uppdrag att ta fram ett fördjupat kunskapsunderlag om hatbrott, såväl hatbrott som riktas mot minoriteter som mot den svenska majoritetsbefolkningen. Brå ska bl.a. utifrån ny och befintlig kunskap belysa erfarenheter av utsatthet för hatbrott och dess konsekvenser.

Den organiserade brottsligheten och det grova våldet ska bekämpas

En av regeringens mest prioriterade uppgifter är att med kraft trycka tillbaka den organiserade brottsligheten. Regeringen fortsätter därför att lägga om rättspolitik och avser bl.a. att lämna förslag som innebär att kvotdelen av straffet som avtjänas före villkorlig frigivning höjs från två tredjedelar till tre fjärdedelar för dem som har dömts till sex års fängelse eller mer. Därtill avser regeringen att föreslå en skärpning av straffskalorna för ett flertal brott, bl.a. grov misshandel och grov våldtäkt. Det syftar bl.a. till att trycka tillbaka gängkriminaliteten och att bekämpa mäns våld mot kvinnor. Regeringen avser även att lämna förslag om att en ny tidsobestämd frihetsberövande påföljd införs samt att straffen för gängkriminella höjs med det dubbla. Regeringen avser även att se över nivåerna för dagsböter.

Den grova och organiserade brottsligheten går allt lägre ned i åldrarna. För att vända utvecklingen måste barn och unga som begår brott mötas av tydliga reaktioner från samhället. Regeringen har sedan tidigare aviserat att ungdomsfängelser ska inrättas.

Regeringen avser även att lämna förslag om att under en begränsad period sänka straffbarhetsåldern för allvarliga brott till 13 år och att kraftigt minska ungdomsreduktionen för 15–17-åringar.

Regeringen avser vidare att under mandatperioden gå vidare med övriga förslag i betänkandet En straffreform (SOU 2025:66). Det handlar bl.a. om avskaffad fängelsepresumtion, slopade s.k. billighetsskäl, skärpt straffmätning genom en särskild regel som tar sikte på att hela straffskalan ska komma till användning och skärpt straffmätning för flerfaldig brottslighet som innebär att utgångspunkten ska vara att straffen för de tre svåraste brotten ska mätas fullt ut. I nuläget bedöms inte tidpunkten när Kriminalvården kommer att ha uppnått nödvändig kapacitet för att genomföra

reformen kunna fastställas med tillräcklig säkerhet. Detta har sin bakgrund bl.a. i Kriminalvårdens kraftiga expansion och andra lagändringar som påverkar myndigheten. För att säkerställa att de steg som kommer att tas faktiskt också kan hanteras av Kriminalvården bör lagändringarna träda i kraft den dag som regeringen bestämmer. Ikraftträdandet bör ske med beaktande av vikten av förutsebarhet för enskilda och av framförhållning för berörda myndigheter.

Kriminalvården ska ha rätt förutsättningar för att skyndsamt och effektivt kunna expandera sin verksamhet. Som en del i regeringens arbete med att avlasta den hårt ansträngda svenska kriminalvården har Sverige undertecknat ett avtal om att hyra anstaltsplatser i Estland. För att möjliggöra ytterligare avlastning avser regeringen att låta utreda strafftidsförkortning för utvisningsdömda i syfte att fler ska lämna landet samt hemarrest som alternativ till häktning.

Som en del av omläggningen genomförs också ett perspektivskifte från gärningsman till brottsoffer och samhällsskydd, där brottsoffrets ställning stärks. Därför avser regeringen att föreslå att brottsoffer ska kunna få sin ersättning utbetald så snabbt och enkelt som möjligt och inte längre själva tvingas driva in skadestånd från sina förövare.

Regeringen arbetar aktivt med frågan om polistillväxt och har sett till att Polismyndigheten tillförts betydande resurser för detta. Regeringens arbete med en betald polisutbildning och satsning på polisaspiranternas villkor förväntas medföra att polisyrket blir mer attraktivt. Regeringen föreslår därför att medel avsätts för att inrätta polisutbildningen vid ytterligare ett lärosäte.

Rekryteringen av barn och unga måste brytas

Rekryteringen av barn och unga till den organiserade brottsligheten utgör en stor utmaning för samhället. Med målet att stärka det tidiga och förebyggande arbetet mot gängrekrytering avser regeringen att föreslå att socialnämnder ges möjlighet att besluta om att barn, unga och vårdnadshavare ska delta i öppna insatser utan samtycke. Reformen bedöms ha stor betydelse för att i ett tidigt skede kunna stödja och skydda barn och unga, och därmed förebygga en negativ utveckling. För att ge kommunerna goda förutsättningar att placera barn och unga som har behov av social barn- och ungdomsvård föreslås en förstärkning av statsbidraget till kommunerna för sådana placeringar.

Vidare föreslår regeringen ytterligare resurser till Statens institutionsstyrelse för att myndigheten ska kunna öka platskapaciteten och förbättra kvaliteten på den fysiska miljön samt säkerställa trygghet och säkerhet för barn och unga, klienter och personal. Medel föreslås också tillföras för att myndigheten ska kunna tillämpa nya utökade befogenheter, t.ex. när det gäller utökade rums- och kroppsvisitationer, avskildhet av säkerhetsskäl och allmän inpasseringskontroll.

Regeringen föreslår också att det statliga stödet till avhopparverksamhet riktad till barn och unga förstärks. Satsningen omfattar operativt och utvecklat stöd till kommunerna samt uppföljning och utvärdering av insatsernas resultat. För att även nå barn och unga som inte omfattas av den myndighetsgemensamma definitionen av avhoppare föreslår regeringen även ett riktat statsbidrag till kommunerna. Bidraget ska stärka socialtjänstens förutsättningar att erbjuda lämpliga insatser till barn och unga utan direkt hotbild, men med behov av stöd för att lämna en kriminell livsstil.

Strypa den kriminella ekonomin och stoppa felaktiga utbetalningar

Regeringen fortsätter att kraftsamla mot den kriminella ekonomin eftersom pengar är den organiserade brottslighetens drivkraft. I denna proposition lämnas därför flera förslag som ytterligare förstärker arbetet mot den kriminella ekonomin.

Brott mot välfärden är en lukrativ inkomstkälla för den organiserade brottsligheten. Det handlar om att kriminella aktörer på felaktiga grunder systematiskt tillskansar sig bidrag och ersättningar men även att de själva driver välfärdsverksamhet för att komma åt offentliga medel. Det ska inte vara möjligt för kriminella och oseriösa leverantörer att driva exempelvis vårdcentraler och skolor. Regeringen arbetar därför fortsatt för att utestänga kriminella och oseriösa leverantörer från att delta i valfrihetssystem. Konkurrensverket har därför fått i uppdrag att lämna förslag som motverkar detta. Dessutom föreslår regeringen i denna proposition ökade resurser till Inspektionen för vård och omsorg för att fortsatt prioritera arbetet mot kriminalitet i välfärden. Regeringen föreslår därtill att arbetet med att ansluta vissa kommunala bidragsutbetalningar till Utbetalningsmyndighetens verksamhet ska påbörjas.

Omfattningen av felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen uppskattas årligen uppgå till ca 15–20 miljarder kronor. Bostadsbidraget är en av de ersättningar som har högst andel felaktiga utbetalningar. Regeringen föreslår därför att Centrala studiestödsnämnden, Pensionsmyndigheten och Försäkringskassan tilldelas medel för att möjliggöra användningen av månadsvisa individuppgifter vid beräkning och handläggning av bostadsbidraget. Regeringen föreslår även att det tillförs medel till flera myndigheter för att införa sanktionsavgifter och bidragsspärrar i socialförsäkringen. Båda reformerna väntas minska de felaktiga utbetalningarna i socialförsäkringen. Pensionsmyndigheten föreslås också tilldelas medel för att stärka arbetet med kontroll och återkrav.

Det ska inte vara möjligt att försörja sig som kriminell. Regeringen förstärker därför arbetet mot penningtvätt. Finansinspektionen tillförs medel för bättre penningtvättstillsyn och Bolagsverket tilldelas medel för att utveckla registret över verkliga huvudmän. För att motverka att företag används som brottsverktyg tillförs medel för att förenkla processen att avveckla företag genom utveckling av verksamt.se. Kronofogdemyndigheten tillförs medel för att kunna hantera fler ärenden om distansutmätning, när möjligheten utvidgas till Ekobrottsmyndigheten, Tullverket och Kustbevakningen. Regeringen avser även att lämna förslag på åtgärder som motverkar mervärdesskattebedrägerier, som årligen orsakar stora skattebortfall.

Felaktig folkbokföring och identitetsstöld används som verktyg inom organiserad brottslighet och bidragsbrottslighet. För att motverka detta är det viktigt att veta vem som bor var och vilka som befinner sig i Sverige. Därför genomförs nu en omfattande folkräkning. Regeringen föreslår ökade medel till Skatteverkets folkbokföringskontroller för att kontinuerligt fortsätta det viktiga arbetet med folkräkningen. Regeringen avser även att lämna förslag om att Skatteverket ska få utökade befogenheter att hantera biometriska uppgifter inom folkbokföringsverksamheten. En förbättrad folkbokföring bidrar till att minska felaktiga utbetalningar, eftersom uppgifterna ofta utgör en viktig del av beslutande myndigheters beslutsunderlag.

Regeringen tar även krafttag mot internationella stödligor och sedan den 1 september 2025 finns ett nytt brott – utförselhäleri – som innebär att utförsel av stöldgods kriminaliseras. Ökade medel föreslås för att förstärka Tullverkets kontrollverksamhet bl.a. till följd av de nya befogenheterna.

Ansvar för Sveriges och Europas säkerhet och försvar

Det säkerhetspolitiska läget är det allvarligaste sedan andra världskriget. Tillsammans med allierade länder behöver Sverige motverka Rysslands förmåga att åsamka skada, genom att stärka avskräckning och försvar och genom att stödja Ukraina. Sverige kommer att stötta Ukraina så länge som det krävs. Samtidigt arbetar regeringen aktivt för att EU ska öka trycket på Ryssland genom ytterligare sanktioner och andra åtgärder. Europeiska Natoländer behöver ta ett större ansvar för Europas säkerhet. Natoländerna har därför kommit överens om att öka försvarsutgifterna till 5 procent av BNP till 2035. Minst 3,5 procent av BNP ska gå till militära försvarsutgifter och 1,5 procent till försvars- och säkerhetsrelaterade utgifter. Regeringen avser att se över hur redovisningen för försvars- och säkerhetsrelaterade utgifter om 1,5 procent av BNP ska göras.

Finansiering av nya försvarsutgifter

Riksdagens partier har slutit en överenskommelse om finansiering av försvaret och stöd till Ukraina i syfte att Sverige ska ta ett större ansvar för sin säkerhet och nå Natos nya utgiftsmål. Enligt överenskommelsen ska utbyggnaden ske skyndsamt genom att behovet av nya försvarsutgifter, inklusive stöd till Ukraina, tillfälligt lånefinansieras. Tillskott som lånefinansieras till försvaret, utöver stöd till Ukraina, får uppgå till maximalt 300 miljarder kronor, varav maximalt 50 miljarder kronor får gå till investeringar i infrastruktur och försörjningsberedskap. Före utgången av 2030 ska en ny bedömning av det säkerhetspolitiska läget göras och en plan presenteras för hur återgången till ett finansiellt sparande i balans i den offentliga sektorn ska kunna ske till senast år 2035.

Utökad och påskyndad uppbyggnad av det militära försvaret

Sverige har tagit stora steg för att stärka totalförsvaret och har redan inlett arbetet med att öka försvarsutgifterna till 3,5 procent av BNP till 2030 utifrån Natos redovisningsprinciper. Regeringen föreslår i denna budgetproposition kraftigt ökade resurser till det militära försvaret 2026–2035 som ett steg mot att Sverige ska uppnå Natos utgiftsmål för det militära försvaret senast 2030. Regeringen avser att ta de ytterligare steg som krävs för att nå 3,5 procent till 2030 i kommande budgetpropositioner utifrån bl.a. fördjupade underlag från försvarsmyndigheterna och BNP-utveckling. Som försvarsutgifter ska räknas det som Natoregelverket tillåter. Hur andra länder redovisar sina försvarsutgifter har därvid betydelse.

Regeringen föreslår också att dagersättningen till värnpliktiga höjs för att kompensera dels för inflationen, dels för en större del av det inkomstbortfall som grundutbildningen innebär för en värnpliktig. Även kadettersättningen till officersaspiranter föreslås höjas på motsvarande sätt. I linje med regeringens nya försvarsindustristrategi föreslås vidare åtgärder för att stärka innovation, produktion och bättre samarbete med försvarsindustrin.

Sveriges stöd till Ukraina

Sverige kommer att stötta Ukraina så länge som det krävs. Sedan 2022 har regeringen beslutat om 20 militära stödpaket som sammantaget uppgår till ca 90 miljarder kronor. För att stärka stödet till Ukraina och säkerställa ett långsiktigt åtagande kommunicerade regeringen en treårig ram för det militära stödet 2024–2026. Nu föreslår regeringen att Ukrainaramen 2026 utökas till 40 miljarder kronor och förlängs t.o.m. 2027.

Det civila försvaret stärks ytterligare

Regeringen tar ytterligare steg för att stärka det civila försvaret. I budgetpropositionen för 2025 avsatte regeringen en beräknad nivå för det civila försvaret. En del av de medlen föreslås nu användas för kommuner och regioners grundläggande beredskap bl.a. i form av investeringar i särskilda samlingsplatser och ledningsplatser. Medlen föreslås även användas för att införa en civilplikt som ska kunna aktiveras efter mönstring med lång grundutbildning inom kommunal räddningstjänst. Därmed kan takten på personalförstärkningar inom räddningstjänst ökas under höjd beredskap. Den 1 januari 2026 byter Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) namn till Myndigheten för civilt försvar (MCF). Regeringen föreslår ökade resurser till MCF för modernisering och upprustning av skyddsrum samt att ett nytt system med skyddade utrymmen ska införas som ett komplement till skyddsrum. Vidare föreslår regeringen medel till länsstyrelserna för övertagande av ansvaret för kontroller av skyddsrum.

Enligt den parlamentariska överenskommelsen om finansiering av försvaret och stöd till Ukraina får tillskott till försvaret som lånefinansieras maximalt uppgå till 300 miljarder kronor. Av dessa får högst 50 miljarder kronor användas för investeringar i fysisk infrastruktur och lagerhållning av livsmedel, läkemedel och drivmedel som en del av det civila försvaret. Regeringen tar ett första steg i detta arbete genom att bl.a. stärka försörjningsberedskapen inom sjukvårdsprodukter och livsmedel. En trygg försörjning av sjukvårdsprodukter är en förutsättning för att kunna upprätthålla en fungerande hälso- och sjukvård under höjd beredskap och ytterst krig. När det gäller livsmedelsförsörjning föreslår regeringen medel för en uppbyggnad av beredskapslager, primärt för spannmål och kritiska insatsvaror inom primärproduktionen, men även för senare led i livsmedelskedjan. Regeringen föreslår också investeringar i decentraliserad försörjningsberedskap inom områdena livsmedel, läkemedel och drivmedel.

Dessutom föreslås medel för att skapa förmågehöjning inom Kustbevakningen, bl.a. för att möta det försämrade säkerhetspolitiska läget samt satsningar på brandflygsförmåga. Sveriges samlade cybersäkerhetsförmåga kommer också att stärkas genom ett Nationellt cybersäkerhetscenter (NCSC) under Försvarets radioanstalts (FRA) huvudmannaskap samt införandet av NIS2-direktivet. Medel avsätts till kommuner och regioner samt universitet och högskolor i arbetet med implementering av direktivet.

Sverige har ett strategiskt intresse av att ha en stark närvaro i Arktis, särskilt i ljuset av ett nytt säkerhetspolitiskt läge och Natomedlemskapet. Regeringen bedömer att Sveriges ledande position inom polarforskning och oberoende tillträde till Arktis behöver säkras. Hänsyn ska även tas till vår kapacitet för utbyggnad och reparation av undervattensinfrastruktur. Regeringen avser att närmare utreda hur Sverige kostnads-effektivt kan säkra tillgången till en forskningsisbrytare.

En hållbar migrationspolitik

Den svenska migrationspolitiken genomgår ett paradigmskifte och regeringen har en konkret reformagenda med syfte att lösa ett stort antal migrationsrelaterade samhällsproblem. Syftet med reformerna är en ansvarsfull och restriktiv migrationspolitik. Resultatet av regeringens politik kan ses i en minskande asylinvandring som under 2024 var på en historiskt låg nivå.

Det är centralt med ett ordnat och effektivt mottagande och återvändande. Omfattande åtgärder pågår för att reformera dessa områden. Det pågår en omställning till ett system där asylsökande under tiden som deras asylansökan prövas som huvud-

regel ska bo på Migrationsverkets mottagningscenter för att effektivisera asylprocessen och förhindra utbredningen av det s.k. skuggsamhället. Dessutom ska de som har fått ett avlägsnandebeslut som huvudregel bo på ett återvändandecenter tills de lämnar landet. Detta ställer bl.a. krav på ett förstärkt arbete med säkerhet och trygghet på boendena. Det gäller särskilt i förhållande till barn. Regeringen föreslår därför att medel tillförs för att förstärka säkerheten och bemanningen på Migrationsverkets boenden. Regeringen avser att föreslå en ny mottagandelag för att skapa ett långsiktigt hållbart regelverk och åstadkomma ett mer ordnat mottagande av asylsökande samt ett effektivare återvändande.

Regeringen avser också att bl.a. föreslå att möjligheten att beviljas permanent uppehållstillstånd ska utmönstras för vissa utlännningar och att permanenta uppehållstillstånd som har beviljats vissa utlännningar ska kunna ändras till tillfälliga, i enlighet med kommande förslag från Miniminivåutredningen (Ju 2023:18). Regeringen avsätter medel för att reglerna ska kunna träda i kraft den 1 juli 2026. Regeringen föreslår därför att Migrationsverket och migrationsdomstolarna ska tillföras medel.

Utbyggnaden av Migrationsverkets förvar fortsätter skyndsamt med målsättningen att så snart som möjligt, senast 2029, utöka förvarskapaciteten till 1 000 platser. Regeringen föreslår bl.a. att det tillförs medel för att inrätta särskilda säkerhetsavdelningar, vilket förbättrar förutsättningarna för ett effektivt återvändandearbete och kan frigöra platser hos Kriminalvården. Vidare föreslår regeringen att det tillförs medel för att hantera konsekvenserna av att reglerna om utvisning på grund av brott ska skärpas, vilket bedöms öka antalet personer som kommer utvisas.

Regeringen avser att uppvärdera medborgarskapets betydelse. Kraven för att få svenskt medborgarskap ska skärpas med bl.a. försörjningskrav och krav på ett skötsamt och hederligt levnadssätt. Att ha kunskaper i det svenska språket samt förstå hur samhället är organiserat och fungerar är centralt för att en person ska kunna delta aktivt i det svenska samhället. Regeringen föreslår därför att medel tillförs Universitets- och högskolerådet för utveckling och genomförande av ett medborgarskapsprov i svenska och samhällskunskap. Vidare avser regeringen att höja avgifterna för ansökningsärenden för medborgarskap och införa en avgift för genomförande av medborgarskapsprov, för att på sikt finansiera kostnaderna för framtagande och drift av proven.

Regeringen avser att skärpa regelverket för anhöriginvandring, bl.a. genom att skärpa försörjningskravet, som ett led i att sträma åt migrationspolitiken. Utgångspunkten är att villkoren inte ska vara mer generösa än vad som krävs enligt EU-rätten.

Integrationspolitiken bygger på att den som långvarigt befinner sig i Sverige anstränger sig för att bli en del av det svenska samhället och att samhället både ställer krav och ger möjligheter till integration. På så sätt motverkas också utanförskap. Regeringen föreslår att medel tillförs för att kartlägga barn och unga som växer upp i släktbaserade kriminella nätverk och barnens uppväxtvillkor i utanförskapsområden. Regeringen föreslår även insatser för att öka möjligheterna till friluftsliv i områden där utanförskapet är stort och höja kunskaperna i det svenska språket genom språkstärkande insatser på folkhögskolor för bl.a. yrkesutbildade personer.

Lägre utsläpp, fossilfri energiförsörjning och ren miljö

Sverige är ett föregångsland på klimatområdet. Elproduktionen är till mer än 98 procent fossilfri och Sveriges territoriella utsläpp per capita är bland de allra lägsta i EU. Sverige har bland världens mest ambitiösa klimatmål, både på nationell nivå och genom åtaganden under EU-förordningar. Regeringen är fast besluten att fasa ut de fossila bränslena och regeringens klimatpolitiska arbete utgår från att Sverige ska nå

nettonollutsläpp till 2045. Som en direkt följd av åtgärder som föreslås i denna proposition beräknas utsläppen minska med ca 1,5 miljoner ton koldioxidekvivalenter under perioden 2026–2030.

För att fasa ut de fossila bränslena och nå målet om nettonollutsläpp till 2045 är det nödvändigt att fortsätta elektrifieringen av industrin och transportsektorn. Industrin spelar en central roll i den svenska ekonomin och för Sveriges konkurrenskraft. Det svenska näringslivet är motorn i klimatomställningen och ska ges förutsättningar för att vara ledande i omställningen. Klimatomställningen måste genomföras på ett sätt som möjliggör stigande välbefinnande och som vinner bred acceptans. Hushåll och företag ska inte drabbas av orimliga kostnader.

Mer fossilfri energiproduktion behövs

Sverige behöver mer fossilfri el till stabila och konkurrenskraftiga priser för en fortsatt hög takt av elektrifieringen. Fundamentet är nu lagt för en utbyggnad av den baskraft som är nödvändig för att möta detta behov och samtidigt behålla robustheten i elsystemet. Regeringen har tagit fram en finansieringsmodell för ny kärnkraft och öppnat för ansökningar om stöd. Regeringen lämnar nu förslag om de ekonomiska ramarna för att kunna teckna avtal med företag om de första projekten med statligt stöd. Regeringen avser även att föreslå en modern tillståndsprocess för ny kärnkraft och har lämnat förslag om att förbudet mot utvinning av uran tas bort. Med elektrifieringen ökar behovet av väl integrerade energisystem där el-, gas- och fjärrvärmesystemen samspelar. Därför föreslår regeringen en förstärkning av investeringsstödet riktad mot bl.a. biogasturbiner och kraftvärme inom ramen för det s.k. Kraftlyftet.

Vattenkraften spelar en central roll för Sveriges fossilfria elförsörjning nationellt, regionalt och lokalt. Arbetet med den nationella planen för omprövning av vattenkraften har påbörjats. Regeringen har vidtagit åtgärder för att förbättra villkoren för omprövningen av vattenkraft. Det handlar bl.a. om att säkerställa att berörda verksamheter provas mot rätt kravnivå. Regeringen föreslår nu att medel tillförs till länsstyrelserna för ett effektivt genomförande och för att möta målet om största möjliga vattenmiljönytta samtidigt som en nationell effektiv tillgång till vattenkraftsel säkras.

Utsläppen ska minska och elektrifieringen öka

Sverige har bland de tuffaste klimatmålen gentemot EU av medlemsstaterna, bl.a. det s.k. ESR-åtagandet till 2030. Det inkluderar utsläpp från bl.a. vägtransporter, arbetsmaskiner och jordbruk. För att minska utsläppen i denna sektor är transportsektorns elektrifiering avgörande. Regeringen lämnar i denna proposition förslag som möjliggör införandet av den tidigare aviserade elbilspremien riktad till glesbygden och som finansieras av EU:s sociala klimatfond. Regeringen föreslår också att klimatpremien för lätta lastbilar förlängs. För att öka investeringarna i fossilfri framtidsteknik förstärks Klimatklivet, som bl.a. finansierar laddinfrastruktur för bostadsrättsföreningar och hyreshus. Därutöver avser regeringen att föreslå att den tillfälliga skattefriheten för förmån av laddel på arbetsplatsen blir permanent.

Skogen ska brukas för att skapa klimatnytta

Sveriges mål för nettoupptaget från markanvändningssektorn (det s.k. LULUCF-åtagandet) är ett av de tuffaste bland EU:s alla medlemsstater. Skogsbruket är viktigt för Sverige på flera sätt. Skogsindustrin är en viktig näring som bidrar till en cirkulär ekonomi. Genom att aktivt bruka skogen och tillverka träprodukter skapas hög klimatnytta. Den svenska skogen binder även stora mängder koldioxid, vilket också skapar klimatnytta. Till följd av bl.a. lägre tillväxt i skogen har dock nettoupptaget

minskat på senare år. Nettoupptaget i skog och mark behöver därför öka, samtidigt som den privata äganderätten och möjligheten att använda skogsråvara värnas. Regeringen föreslår därför utökad rådgivning till skogsägare för ökat kolupptag och att ett stöd för återvätning av nedlagd jordbruksmark införs.

Verktygen för att skydda biologisk mångfald behöver vara effektiva och ändamålsenliga. Rådande artskyddsregler och tillämpningen av dem får i vissa fall orimliga konsekvenser för markägare. Regeringen arbetar därför med att ta fram nya bestämmelser för rätten till ersättning för markägare till följd av artskydd och föreslår att medel avsätts för ändamålet.

Det är angeläget att förenkla och förbättra skattereglerna som rör skog. Regeringen avser därför att föreslå ett mer ändamålsenligt sätt att beskatta skog och skogsbruk samt att anpassa skattereglerna för skog till EU-rätten.

Värdefull natur ska skyddas och miljögifter bekämpas

Arbetet med att bevara värdefull natur och ekosystem behöver fortsätta. För att möjliggöra detta satsar regeringen bl.a. på arbetet med att restaurera värdefull natur, förvaltning och skötsel av nationalparker, naturreservat och vandringsleder samt bekämpning av invasiva främmande arter. Vidare bedömer regeringen att en begränsning av övergödningen är ett av de viktigaste insatsområdena för att nå god ekologisk status och god miljöstatus i kustvatten och hav. Därför föreslår regeringen att satsningen med naturrestaurering i havsmiljöer och i sötvatten förlängs samt att medel avsätts för fortsatt åtgärdsarbete mot övergödning, bl.a. genom lokala vattenvårdprojekt (LOVA). Det är också angeläget att minska och avlägsna miljögifter i mark och vatten. Medel föreslås därför fortsatt avsättas för att stoppa spridningen av PFAS.

Främja den hållbara svenska livsmedelsproduktionen

Svensk livsmedelsproduktion är ett föredöme. För att stärka konkurrenskraften och lönsamheten i svensk mjölkproduktion föreslås en förstärkning av budgeten för Sveriges strategiska plan för den gemensamma jordbrukspolitiken 2023–2027. Det nationella stödet till jordbruket i norra Sverige är avgörande för en bibehållen jordbruksproduktion och bidrar till öppet odlingslandskap, levande landsbygd och stärkt försörjningsförmåga. Stödet förstärks därför. Den tillfälligt utökade nedsättningen av skatten på jordbruksdiesel förlängs till att även omfatta förbrukning under 2026, vilket är en åtgärd för att tillfälligt stärka företagens ekonomi.

En effektivare statsförvaltning

Regeringen fortsätter arbetet för att öka effektiviteten i den offentligt finansierade verksamheten. Varje skattekrona ska användas klokt och statligt finansierad verksamhet ska ständigt vara föremål för omprövning och prioritering. Regeringen avser att ge nya Statskontoret i uppdrag att definiera och kartlägga myndigheters administrativa kostnader och redovisa dessa i förhållande till kostnaderna för myndigheternas kärnuppgifter.

Statsförvaltningen behöver bli mer ändamålsenligt organiserad och antalet myndigheter bör fortsatt minska. Under mandatperioden har regeringen vidtagit flera åtgärder för att åstadkomma detta och vid kommande årsskifte blir antalet myndigheter nio färre än vid början av 2025.

Regeringen fortsätter att vidta fler åtgärder på området och bedömer att följande organisationsförändringar bör genomföras:

- Trafikanalys inordnas i Tillväxtanalys. En samlad analys och utvärderingsmyndighet med ansvar för tillväxt och infrastruktur bildas.
- Bokföringsnämnden inordnas i Revisorsinspektionen.
- Uppgifter inom upphandlingsområdet förs över från Myndigheten för digital förvaltning och Kammarkollegiet till Upphandlingsmyndigheten.
- Myndigheten för digital förvaltning inordnas i Post- och telestyrelsen.
- Statens försvarshistoriska museer inordnas i Statens maritima och transporthistoriska museer.
- Statens centrum för arkitektur och design samt Statens konstråd inordnas i Moderna museet.

Vidare avser regeringen att pröva

- om myndighetsstrukturen för områdena tillsyn, analys och utvärdering av vård och omsorg är ändamålsenlig och hur den kan effektiviseras
- organisationsformerna för Expertgruppen för biståndsanalys respektive Delegationen för migrationsstudier samt hur framtida styrning och organisering av verksamheterna kan möta behoven av underlag inom respektive område
- uppgifter och verksamhet vid Myndigheten för kulturanalys samt hur verksamhet kan föras över till Statens kulturråd
- överlapp och möjliga synergier mellan verksamhet vid Svenska institutet och Visit Sweden samt pröva hur Svenska institutets verksamhet kan inordnas i Visit Sweden.

1.3 Den ekonomiska utvecklingen

I detta avsnitt redovisas prognosen för den makroekonomiska utvecklingen i Sverige och i omvärlden 2025–2028. Tyngdpunkten i avsnittet ligger på utvecklingen 2025 och 2026. Prognosen är baserad på tidigare beslutade, föreslagna och aviserade förändringar av skatteregler och statens utgifter samt de förändringar av statens utgifter som föreslås eller aviseras i denna proposition eller i propositionen Höständringsbudget för 2025 (prop. 2025/26:2). Prognosen baseras inte på några framtida finanspolitiska regel- eller anslagsändringar därutöver. Information om omvärldshändelser och statistikutfall som fanns tillgängliga t.o.m. den 4 augusti 2025 har beaktats. Tabeller med prognosens innehåll i detalj redovisas i bilaga 2.

Handelstullar fortsätter att tynga världsekonomin

Världsekonomin har sedan inledningen av 2025 präglats av den amerikanska administrationens tullpolitik och geopolitiska spänningar. Trots detta har världsekonomin hittills visat en god motståndskraft, med en förhållandevis stark utveckling för både världshandeln och den globala industriproduktionen. Utvecklingen kan delvis förklaras av en tillfällig uppgång i USA:s import under det första kvartalet 2025, då företag köpte in varor inför kommande tullhöjningar. Under det andra kvartalet har världshandeln legat på normala nivåer. Under sommaren har USA slutit en rad handelsöverenskommelser som bl.a. innebär att de flesta importvaror från EU kommer att beläggas med en tull på 15 procent. Överenskommelserna innebär att risken för en eskalerande handelskonflikt har minskat, vilket är positivt för den ekonomiska utvecklingen. Samtidigt väntas de högre tullarna hämma tillväxten i världsekonomin. Efter stora rörelser på finansmarknaderna under våren, orsakade av handelspolitiska utspel och geopolitiska händelser, har läget stabiliserats och aktiemarknaderna har återhämtat sig under sommaren.

I USA var BNP-tillväxten relativt stark under det andra kvartalet 2025. Indikatorer pekar på att den amerikanska ekonomin väntas fortsätta växa i närtid, men

inflationförväntningarna bland hushållen är fortsatt förhöjda. Inflationen väntas stiga då högre importtullar bedöms bidra till ett ökat kostnadstryck. Det ökade kostnadstrycket väntas i sin tur dämpa efterfrågan i ekonomin. För att mildra en kommande konjunkturavmattning bedöms den amerikanska centralbanken fortsätta att sänka styrräntan. Sammantaget väntas amerikansk tillväxt mattas av framöver.

I euroområdet utvecklades BNP svagt under det andra kvartalet 2025 efter en stark inledning på året. Utvecklingen i euroområdet tyngdes främst av Tyskland där BNP återigen krympte. Framåtblickande indikatorer för euroområdet och Tyskland pekar på att tillväxten kommer att bli relativt svag under resten av 2025. Stigande realinkomster, lägre räntekostnader och lägre osäkerhet i spåren av handelsöverenskommelserna med USA väntas öka utrymmet för konsumtion och investeringar 2026. Även ökade försvarssatsningar bedöms bidra till tillväxten 2026 och de följande åren. Samtidigt bedöms de högre tullarna hålla tillbaka exporten till USA. Inflationen har under de senaste månaderna legat runt Europeiska centralbankens mål på omkring 2 procent och styrräntan bedöms vara nära sin slutnivå.

Kinas BNP har det första halvåret 2025 vuxit i linje med årets tillväxtmål på runt 5 procent. Tillväxten beror på en stark export och en expansiv ekonomisk politik. Exporttillväxten väntas mattas av under andra halvåret 2025, men en fortsatt expansiv kinesisk finans- och penningpolitik bedöms delvis kunna motverka den effekten.

Sammantaget väntas BNP-utvecklingen för Sveriges viktigaste handelspartner (s.k. KIX-BNP) bli något lägre än ett historiskt genomsnitt 2025 och 2026 (se tabell 1.4).

Fördjupning 1.4 Effekter av ökade handelshinder

USA har höjt importtullarna mot de flesta av sina handelspartners och under våren och sommaren var osäkerheten kring tullsatserna hög. Det tynger tillväxten i hela världen. Den uppgörelse som nåddes i juli mellan USA och EU innebär en tullsats på 15 procent på de flesta importvarorna. Att en överenskommelse har nåtts minskar osäkerheten, men en så hög tullsats kommer att vara skadlig för svensk export. Därutöver kvarstår en förhöjd osäkerhet.

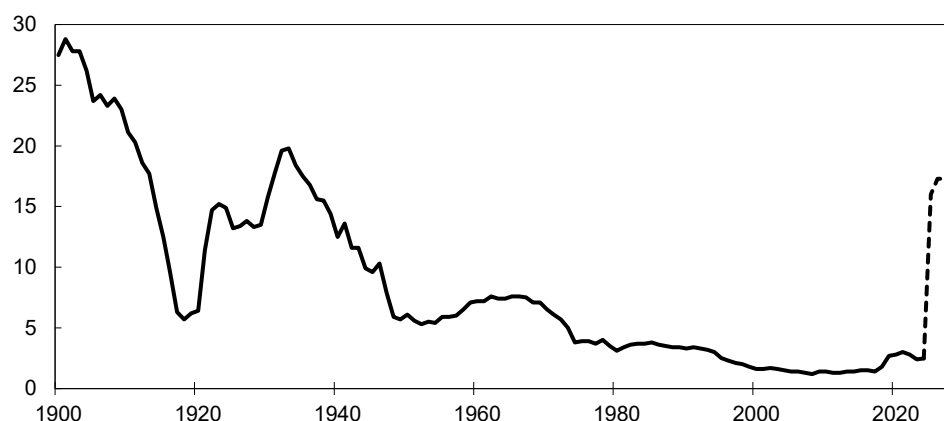
USA:s tullhöjningar

Den 2 april 2025 meddelade USA kraftiga tullhöjningar mot omvärlden. Det bidrog till stora börsfall, som sedan återhämtades, och stigande amerikanska statsobligationsräntor. Dessförinnan sågs en tydlig uppgång i exporten till USA, i linje med att amerikanska inköp tidigare lades då det redan innan beskedet den 2 april fanns en risk för tullhöjningar. Tullsatserna har därefter ändrats. USA:s genomsnittliga tull mot omvärlden har ökat markant jämfört med i början av året och är på en nivå som inte har setts sedan 1930-talet (se diagram 1.6).

Tulluppgörelsen där USA:s importtullar på de flesta varor från EU sattes till 15 procent innebär också en betydligt högre tullnivå än tidigare. Även Kina och andra länder fortsätter att möta tydligt högre tullar jämfört med i början av året.

Diagram 1.6 Effektiv tullsats i USA

Procent

Anm.: Streckad linje avser IMF:s prognos från WEO juli 2025 för den effektiva tullsatsen på USA:s import.

Källor: Tax Foundation och IMF.

Osäkerheten kring handelsvillkoren och de höjda tullarna hämmar tillväxten

Osäkerheten kring tullarna, och det internationella samarbetet i stort, påverkar fortsatt hela världsekonomin och skadar svensk tillväxt. En hög ekonomiskpolitisk osäkerhet i vår omvärld kan ha en tydlig negativ påverkan på svensk BNP-tillväxt (se exempelvis Österholm, Hur påverkar ekonomiskpolitisk osäkerhet i omvärlden vår realekonomi?, Ekonomisk debatt årgång 53, nr 4, 2025). Detaljerna i överenskommelserna och hur beständiga de kommer att vara är dock fortfarande osäkra. Det är även osäkert vilken effekt dessa kommer att ha på världshandeln. Osäkerhet kring handelsförutsättningar kan göra företag försiktigare, vilket i sin tur kan leda till att företagen skjuter på nyanställningar och senarelägger eller avstår från större investeringar. Lägre investeringar kan påverka kapitalstocken (såsom fasta anläggningar och maskiner) negativt även på sikt, vilket försämrar produktivtetsutvecklingen och förutsättningarna för den framtida tillväxten. En ökad osäkerhet kan också påverka hushåll och

ta sig uttryck i t.ex. en återhållsam konsumtion. Detta har speglats i ett svagt konsumentförtroende.

Vidare kan exportföretag behöva sänka sina exportpriser för att motverka tullarnas effekt eller minska sin exportvolym. Sverige har en stor exportsektor och påverkas därför av försämrade förutsättningar för global handel. Av svensk varuexport går ungefär 10 procent direkt till USA och de största exportvarorna är bl.a. bilar, verkstadsprodukter och medicin. Svenska företag påverkas också indirekt av omvärldens efterfrågan på svenska insatsvaror för vidare export av produkter till den amerikanska marknaden. Då handelskonflikten bidrar till en försämrad europeisk konjunktur kommer det också att bidra till sämre handelsutsikter för Sverige. Svenska företag kan också söka nya exportmarknader eller flytta produktionen för att undvika tullar. Sådana förändringar är ofta tidskrävande och kostsamma, vilket minskar företagens vinstmarginaler och lönsamhet.

Svensk tillväxt bedöms bli lägre till följd av tullhöjningarna och den förhöjda osäkerheten. På kort sikt har sannolikt osäkerheten en större effekt på svensk ekonomi än den direkta effekten av tullar på exportefterfrågan från USA.

Tulluppgörelsen har dock bidragit till att osäkerheten har minskat, men den är likväl förhöjd, och 15-procentiga tullar kommer i viss mån att skada svensk export och ekonomi. Sammantaget bidrar handelskonflikten till en mer dämpad tillväxt 2025 och till att lågkonjunkturer blir mer utdragen än vad som annars hade varit fallet.

Osäkerhet i omvärlden tynger svensk ekonomi

I slutet av 2024 syntes en återhämtning i svensk ekonomi och förtroendet bland hushåll var nästan tillbaka på normala nivåer. Men återhämtningen bröts i inledningen av 2025 till följd av den osäkerhet som följde med handelskriget. Eftersom Sverige är en så pass exportorienterad ekonomi bedöms osäkerhet angående handelns förutsättningar få större genomslag än i många andra avancerade ekonomier. Svensk BNP har fortsatt att utvecklas svagt under det första halvåret 2025 och svensk ekonomi befinner sig alltså i en lågkonjunktur. En låg inhemsk efterfrågan är den främsta orsaken till den svaga utvecklingen. Framöver väntas tillväxten i omvärlden dämpas och den inhemska efterfrågan kommer därför att spela en viktig roll för återhämtningen i den svenska ekonomin.

Ökade kostnader har slagit hårt mot svenskarnas ekonomi. Sammantaget bedöms det samlade resurstappet vara i nivå med finanskrisåren 2009 och 2010. När inflationen var som högst under 2022 och 2023 tappade svenskarna tio års reallöneökningar. I kölvattnet av att prisnivån har stigit mycket har efterfrågan från hushållen varit svag. De reala inkomsterna har återigen börjat stiga, men hushållen har prioriterat sparande i stället för att öka sin konsumtion. Osäkerhet kring konjunkturutvecklingen, inflationen och stora rörelser på finansiella marknader satte avtryck i förtroendeindikatorer under våren 2025, men i takt med att osäkerheten har minskat kan tecken på en ökad tillförsikt skönjas. Stigande reallöner, lägre räntekostnader och en stöttande finanspolitik 2026, där hushållen påverkas direkt av sänkta skatter och höjda transfereringar, väntas bidra till att inkomsterna fortsätter att öka. Samtidigt bedöms hushållen ha byggt upp en buffert och väntas framöver spara en mindre andel av sina inkomster. Hushållen väntas därför öka sin konsumtion i snabbare takt framöver. Finanspolitiken bidrar också till högre offentlig konsumtion och investeringar kommande år, vilket ytterligare stöttar återhämtningen. Den gradvis förbättrade situationen för hushållen väntas även ge stöd åt bostadsmarknaden och tillhörande investeringar, men även andra investeringar bedöms öka i snabbare takt.

Sammantaget väntas BNP-tillväxten bli svag 2025 för att sedan öka i snabbare takt 2026 till följd av en tilltagande inhemsk efterfrågan. En dämpad tillväxt i omvärlden håller dock emot exporttillväxten och ekonomin bedöms vara nära konjunkturrell balans först 2027.

Arbetslösheten väntas minska 2026

Sysselsättningen ökade i åldrarna 15–74 år under första halvåret 2025, men arbetslösheten i denna grupp är fortsatt på en hög nivå till följd av den svaga efterfrågan. Det gäller även arbetslösheten i åldersgruppen 20–64 år. I detta åldersspann är arbetslösheten något lägre eftersom unga (15–19 år) tenderar att ha en högre arbetslöshet än genomsnittet i arbetskraften. Arbetslöshet bland 15–19-åringar bedöms dock inte utgöra något allvarligt problem på arbetsmarknaden, bl.a. eftersom många är heltidsstuderande.

Antalet konkurser och varsel har minskat och har närmat sig genomsnittliga nivåer under sommaren 2025, men företagens anställningsplaner i Konjunkturbarometern är fortsatt på låga nivåer. Sammantaget tyder indikatorerna på en svag efterfrågan på arbetskraft i närtid. Återhämtningen på arbetsmarknaden väntas ske med viss fördröjning eftersom företagen inledningsvis har lediga resurser att ta av. År 2026 väntas sysselsättningen öka och arbetslösheten minska (se fördjupningsrutan Både konjunkturrell och strukturell arbetslöshet måste bekämpas).

Lägre inflation väntas 2026

Under 2025 bidrar höjda hyror och prisökningar för livsmedel till en tillfälligt förhöjd inflationstakt. Även tekniska faktorer, kopplade till att sammansättningen av produktkorgen i konsumentprisindex uppdaterades i januari, bidrar till att öka inflationstakten under hela 2025. Inflationen enligt konsumentprisindex med fast ränta (KPIF) bedöms därmed 2025 bli något högre än Riksbankens mål på 2 procent. År 2026 väntas inflationen bli tydligt lägre än inflationsmålet (se tabell 1.4). Det beror till stor del på att livsmedelspriserna väntas sjunka, till följd av förslaget om tillfälligt sänkt mervärdesskatt på livsmedel. Därutöver väntas hyreshöjningarna bli lägre till följd av lägre räntor och en svag efterfrågan. En starkare krona bidrar också till att dämpa inflationen. Prisutvecklingen exklusive den föreslagna tillfälliga sänkningen av mervärdesskatten bedöms resultera i en inflation nära målet 2026.

Riksbanken väntas sänka styrräntan med ytterligare 0,25 procentenheter under hösten 2025, till 1,75 procent, trots att inflationen bedöms bli något förhöjd i närtid. Att styrräntan förväntas sänkas beror på att efterfrågan alltjämt är svag och arbetslösheten fortsatt hög. Därefter förväntas inga ytterligare räntesänkningar under 2025 eller 2026.

Tabell 1.4 Makroekonomiska nyckeltal

Procentuell förändring om inte annat anges. Utfall 2024, prognos 2025–2028

	2024	2025	2026	2027	2028
BNP ¹	1,0	0,9	3,1	2,6	1,3
BNP, kalenderkorrigerad ¹	1,0	1,1	2,8	2,3	1,5
BNP-gap ²	-1,9	-2,2	-0,9	-0,1	0,0
Produktivitet ^{3,4}	1,4	0,9	1,5	1,3	1,0
Arbetade timmar ⁴	-0,3	0,1	1,2	1,0	0,5
Sysselsättning, 15–74 år	-0,5	0,4	0,8	1,0	0,5
Sysselsättningsgrad, 15–74 år ⁵	69,0	69,0	69,4	70,0	70,2
Arbetslöshet, 15–74 år ⁶	8,4	8,7	8,3	7,8	7,6
Timlön enligt KL ⁷	4,1	3,6	3,6	3,5	3,5
KPI ⁸	2,8	0,7	0,6	2,0	2,7
KPIF ⁹	1,9	2,7	1,3	1,9	2,6
Styrränta ¹⁰	3,62	2,11	1,75	1,75	1,75
BNP i världen, KIX-vägd ¹¹	1,7	1,8	1,5	1,8	1,8

Anm.: Baserad på publicerad statistik t.o.m. 2025-08-04.

¹ Fasta priser.

² Skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP i procent av potentiell BNP. Potentiell BNP är en bedömning.

³ Förädlingsvärde i hela ekonomin till baspris per arbetad timme.

⁴ Enligt nationalräkenskaperna, kalenderkorrigerad.

⁵ Procent av befolkningen.

⁶ Procent av arbetskraften.

⁷ Nominell löneutveckling enligt konjunkturlönestatistiken (KL). År 2025 avser prognos.

⁸ Konsumentprisindex.

⁹ Konsumentprisindex med fast ränta.

¹⁰ Procent, årsgenomsnitt.

¹¹ BNP sammanvägda med KIX-vikter, ett mått på respektive lands betydelse för svensk utrikeshandel.

Källor: Statistiska centralbyrån, Macrobond, Medlingsinstitutet och egna beräkningar.

Osäkerhet kring den ekonomiska utvecklingen

Bedömningen av den framtida ekonomiska utvecklingen i Sverige är osäker och flera faktorer kan medföra att tillväxten blir starkare eller svagare än i regeringens prognos.

En exportorienterad ekonomi som Sveriges påverkas i hög grad av utvecklingen i omvärlden. Det finns en risk för lägre omvärldsefterfrågan på svenska varor och

tjänster kopplad till de ökade amerikanska importtullarna (se fördjupningsrutan Effekter av ökade handelshinder). Globala värdekedjor kan också komma att omformas, vilket kan påverka företag på kort sikt. Högre amerikanska tullar på kinesisk import kan t.ex. leda till att Kina i stället ökar sin export till andra länder, vilket kan innebära en minskad efterfrågan på europeiska varor.

Det försämrade säkerhetsläget i Europa i samband med Rysslands invasionskrig mot Ukraina sätter press på olika regeringar att öka försvarssatsningarna. Det skulle kunna leda till högre BNP-tillväxt i flera europeiska länder än vad som har antagits i prognosen. Ett flertal europeiska länder kämpar dock redan med ett begränsat finanspolitiskt utrymme och stora strukturella utmaningar, som exempelvis en åldrande befolkning och klimatanpassningar. De ökande utgifterna kan bidra till stora budgetunderskott och en växande skuldsättning i flera stora ekonomier. Det kan i sin tur innebära högre riskpremier och stigande obligationsräntor, vilket i förlängningen kan leda till finanspolitiska åtstramningar i dessa länder, en lägre omvärldsefterfrågan och sämre utsikter för svensk export.

Den amerikanska administrationens politik tyder på att USA:s skuld fortsätter att växa kommande år. Detta har bidragit till osäkerhet kring hur långsiktigt hållbara de amerikanska offentliga finanserna är. Om marknadsaktörer mer tydligt ifrågasätter hållbarheten i de offentliga finanserna finns det en risk att amerikanska statsobligationsräntor stiger. Det skulle kunna tvinga fram betydande finanspolitiska åtstramningar och ett kraftigt fall i den amerikanska efterfrågan. I förlängningen kan det leda till ökad turbulens på globala finansiella marknader och även ge märkbara negativa återverkningar på svensk konjunktur.

Efter en ökad oro på finansiella marknader under våren har aktiemarknaderna återhämtat sig. Finansiell turbulens skulle åter kunna uppstå om exempelvis amerikanska finansiella avregleringar leder till en uppbyggnad av finansiella risker. Det kan dämpa den realekonomiska utvecklingen och förvärpa eller blottlägga sårbarheter i det globala finansiella systemet.

Det finns en risk för att hushållens reala inkomster blir lägre än väntat om sysselsättningen utvecklas svagare eller om inflationen blir högre än i regeringens prognos. Hushållen kan också välja att spara mer än tidigare i stället för att konsumera. Lägre inkomster eller ökat sparande medför en risk för en svagare konsumtion. Samtidigt kan konsumtionen bli högre än väntat om hushållen skulle minska sitt sparande eller om reala inkomster skulle stiga snabbare än väntat.

1.4 Den offentliga sektorns finanser

Den offentliga sektorn väntas redovisa underskott under hela prognosperioden. År 2025 tyngs sparandet av att skatteintäkterna väntas utvecklas jämförelsevis långsamt. Till följd av att inflationen har fallit tillbaka väntas kommunsektorns finanser stärkas 2025. Regionerna, som har påverkats mest av den höga inflationen, bedöms liksom kommunerna klara ett resultat i linje med god ekonomisk hushållning 2025–2028. De offentliga finanserna i staten belastas av de åtgärder som har genomförts för att stärka Sveriges försvarsförmåga och fortsatt stöd till Ukraina, samt stötta ekonomins återhämtning. Utökade satsningar inom dessa områden medför att de offentliga finanserna även fortsättningsvis tyngs. Det strukturella sparandet bedöms vara negativt fram till 2028.

Regeringens prognosprinciper innebär att endast beslutade och aviserade förändringar av skatteregler och statens utgifter beaktas. Mot denna bakgrund bedöms såväl det finansiella som det strukturella sparandet förstärkas något 2028 (se tabell 1.5).

Den väntade utvecklingen av de offentliga finanserna medför att bruttoskulden ökar i förhållande till BNP mellan 2024 och 2027. Därefter växer skulden något långsammare än BNP.

Tabell 1.5 Den offentliga sektorns finanser

Miljarder kronor om annat inte anges. Utfall 2024, prognos 2025–2028

	2024	2025	2026	2027	2028
Finansiellt sparande	-96	-93	-167	-133	-44
Procent av BNP	-1,5	-1,4	-2,4	-1,8	-0,6
Stat	-1,1	-1,5	-2,6	-2,0	-0,6
Ålderspensionssystem	0,5	0,4	0,5	0,5	0,5
Kommunsektor	-0,9	-0,3	-0,4	-0,4	-0,5
Strukturellt sparande, procent av potentiell BNP	-0,5	-0,4	-1,8	-1,6	-0,6
<i>varav nya försvarsutgifter och stöd till Ukraina¹</i>	<i>0,2</i>	<i>0,6</i>	<i>1,3</i>	<i>1,2</i>	<i>0,6</i>
Strukturellt sparande exkl. nya försvarsutgifter och stöd till Ukraina, procent av potentiell BNP	-0,3	0,2	-0,5	-0,5	0,0
Konsoliderad bruttoskuld	2 168	2 294	2 470	2 655	2 735
Procent av BNP	33,9	35,1	35,8	36,8	36,5

¹ I enlighet med den parlamentariska överenskommelsen om finansiering av försvaret och stöd till Ukraina.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Arbete har bedrivits på flera politikområden inom ramen för Sveriges återhämtningsplan, som finansieras av EU:s facilitet för återhämtning och resiliens (RRF). Sverige mottog den 18 juli 2025 den första delutbetalningen, bl.a. för genomförda åtgärder inom Klimatklivet. Betalningen avsåg uppfyllnad av mål och delmål i Sveriges återhämtningsplan med måldatum under huvudsakligen 2020–2022 och omfattar totalt 1,646 miljarder euro. Regeringen fortsätter arbetet inom ramen för RRF och planerar att ansöka om utbetalning av resterande medel under hösten 2025 samt våren 2026 som sammantaget förväntas omfatta 1,8 miljarder euro.

1.5 Uppföljning av de finanspolitiska målen

Det finanspolitiska ramverket är ett viktigt verktyg för att utforma en långsiktigt hållbar finanspolitik. De budgetpolitiska målen i ramverket består av ett överskottsmål och ett skuldankare för den offentliga sektorn, ett utgiftstak för staten samt det kommunala balanskravet.

Avvikelse från överskottsmålet

Överskottsmålet innebär att det finansiella sparandet i den offentliga sektorn i genomsnitt ska motsvara en tredjedels procent av BNP över en konjunkturcykel. De huvudsakliga motiven till överskottsmålet är att det ska bidra till långsiktigt hållbara offentliga finanser, tillräckliga marginaler så att stora underskott kan undvikas i lågkonjunkturer även vid en politik som aktivt motverkar lågkonjunkturer, en jämn fördelning av resurser mellan generationerna och ekonomisk effektivitet (skr. 2017/18:207).

Regeringen bedömer att det strukturella sparandet kommer att avvika från överskottsmålet under 2025 och 2026. Avvikelsen beror delvis på stöd till Ukraina samt nya försvarsutgifter, vilket regeringen bedömer är motiverat utifrån den parlamentariska överenskommelsen om finansiering av försvaret och stöd till Ukraina. Även exklusive dessa utgifter avviker det strukturella sparandet från överskottsmålet. Regeringen bedömer att avvikelsen är motiverad ur ett stabiliseringspolitiskt perspektiv eftersom

svensk ekonomi bedöms befinna sig i lågkonjunktur båda dessa år. Då lågkonjunkturer är utdragna bedömer regeringen att en expansiv finanspolitik är motiverad för att motverka att lågkonjunkturer får långvariga negativa konsekvenser för svensk ekonomi.

Enligt förslag i denna proposition ska överskottsmålet 2027 ersättas med ett balansmål. En återgång mot detta balansmål inleds 2027. Även om en återgång mot målet påbörjas bedöms det strukturella sparandet fortsatt avvika från målnivån i enlighet med den parlamentariska överenskommelsen om finansiering av försvaret och stöd till Ukraina. Det strukturella sparandet exklusive de utgifter som enligt överenskommelsen får lånefinansieras bedöms nå balansmålet 2028.

Finanspolitiken stödjer konjunkturåterhämtningen

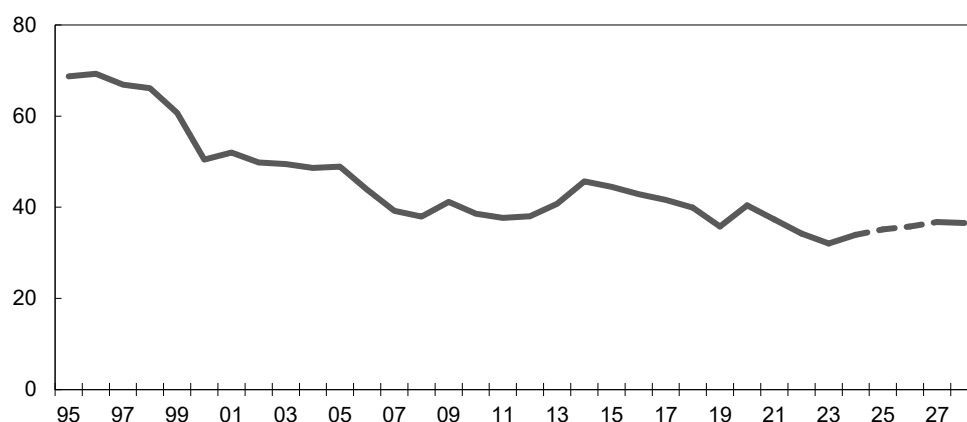
Svensk ekonomi bedöms fortsatt befinna sig i en lågkonjunktur 2026. Regeringen bedömer därför att det är motiverat med en expansiv finanspolitik som stödjer ekonomins återhämtning. Finanspolitikens effekt på efterfrågan i ekonomin mäts vanligen genom att analysera dess inriktning och ställning. Finanspolitikens ställning mäts genom att jämföra det strukturella sparandets nivå med överskottsmålet och indikerar finanspolitikens effekt på efterfrågan i förhållande till ett genomsnittligt år. Finanspolitikens inriktning mäts som förändringen i strukturellt sparande och indikerar finanspolitikens effekt på efterfrågan i förhållande till föregående år. Såväl ställningen som inriktningen indikerar att finanspolitiken är expansiv 2026.

Bruttoskulden är förenlig med skuldankarets riktmärke

Skuldankaret är ett riktmärke för den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld och är fastställt till 35 procent av BNP. Skuldankaret styr inte finanspolitiken på kort sikt, utan ska i huvudsak användas för att utvärdera om överskottsmålet behöver anpassas för att säkerställa hållbarheten och marginalerna i de offentliga finanserna. Regeringen ska varje år redogöra för bruttoskuldens utveckling i den ekonomiska vårpropositionen. Om skuldkvoten avviker från skuldankaret med mer än 5 procent av BNP ska regeringen i samband med den ekonomiska vårpropositionen lämna en skrivelse till riksdagen och förklara vad som orsakat avvikelsen och hur den ska hanteras.

Diagram 1.7 Offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld

Procent av BNP. Utfall 1995–2024, prognos 2025–2028

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Bruttoskulden bedöms vara förenlig med skuldankarets riktmärke på 35 procent av BNP. Enligt den nuvarande prognosen, som bygger på den finanspolitik som har aviserats eller beslutats t.o.m. denna proposition, väntas bruttoskulden uppgå till 35–37 procent av BNP 2025–2028 (se diagram 1.7).

Regeringen föreslår höjda nivåer på utgiftstaket 2026 och 2027

Utgiftstaket utgör en övre gräns för utgiftsnivån i statens budget och beslutas oftast för tre år framåt. För att utgiftstaket ska kunna främja en kontrollerad utgiftsutveckling, och vara ett stöd för att uppnå överskottsmålet och långsiktigt hållbara finanser, är det en grundläggande förutsättning att takets nivå i normalfallet inte ändras. Det finns dock inte några formella hinder för riksdagen att besluta om att ändra en tidigare fastställd nivå på utgiftstaket. Nivån kan exempelvis ändras om finanspolitiken behöver anpassas till betydande nya yttre förutsättningar, men det bör endast ske i ytterst sällsynta fall. Enligt den parlamentariska överenskommelsen om finansiering av försvaret och stöd till Ukraina ska utgiftstaket anpassas med hänsyn till utgifter som enligt överenskommelsen medger en avvikelse från målet för den offentliga sektorns finansiella sparande. Regeringen föreslår därför att utgiftstakets nivåer för 2026 och 2027 höjs med 37 respektive 66 miljarder kronor. Därutöver tillkommer tekniska justeringar.

I enlighet med budgetlagen (2011:203) föreslår regeringen en nivå på utgiftstaket för det tredje tillkommande året (se tabell 1.6). Regeringens förslag till nivå för utgiftstaket för 2028 utgår från regeringens tidigare bedömning av nivån i 2025 års ekonomiska vårproposition, ökat med nya utgifter för försvar och den ökade ramen för stöd till Ukraina. Därtill har tekniska justeringar gjorts. Regeringen föreslår att utgiftstaket ska uppgå till 2 105 miljarder kronor 2028.

Tabell 1.6 Utgiftstakets nivåer

Miljarder kronor om inte annat anges

	2025	2026	2027	2028
Av riksdagen beslutade nivåer på utgiftstaket	1 856	1 894	1 938	
Regeringens förslag till nivå på utgiftstaket		1 936	2 009	2 105
Utgiftstak, procent av potentiell BNP	27,8	27,8	27,8	28,1
Utgiftstak, procent av BNP	28,4	28,1	27,8	28,1
Takbegränsade utgifter	1 779	1 895	1 936	1 937
Budgeteringsmarginal	77	41	73	168

Källa: Egna beräkningar.

1.6 Effekter av regeringens politik

Effekter på klimatet

I scenariot med beslutade styrmedel t.o.m. 1 juli 2025 (2025-scenariot), som presenteras i bilagan Klimatredovisning, förväntas Sverige ha ett utsläppsgap på ca 5,8 miljoner ton koldioxidekvivalenter mot sitt ESR-åtagande 2030. Preliminära beräkningar visar att regeringens föreslagna och aviserade reformer i denna proposition (det s.k. BP26-scenariot) sammantaget minskar utsläppen inom ESR-sektorn med ca 1,5 miljoner ton koldioxidekvivalenter under perioden 2026–2030. Gapet till ESR-åtagandet förväntas därmed minska till ca 4,3 miljoner ton, oaktat utvecklingen i LULUCF-sektorn.

I förra årets klimatredovisning (2024-scenariot) förväntades Sverige uppnå ett överskott på ca 2 miljoner ton koldioxidekvivalenter mot ESR-åtagandet 2030, oaktat utvecklingen i LULUCF-sektorn. Att det trots detta förväntas uppstå ett underskott i

2025-scenariot kan förklaras av ny statistik och metodförbättringar jämfört med förra årets prognos. Bland annat visade slutlig och preliminär statistik för 2023 och 2024 att utsläppen blev högre än prognosen. Därtill antas en lägre elektrifieringstakt jämfört med beräkningarna förra året.

Regeringen bedömer att det behövs ytterligare åtgärder för att nå ESR-åtagandet 2030. Det inkluderar både åtgärder med direkta utsläppseffekter och åtgärder som förbättrar förutsättningarna för klimatomställningen. Därför föreslår regeringen åtgärder i denna proposition som väntas bidra till att minska utsläppen i ESR-sektorn till 2030. Regeringen lämnar förslag som möjliggör införandet av en elbilspremie riktad till glesbygden och som finansieras av EU:s sociala klimatfond. Vidare föreslår regeringen en förstärkning av Klimatklivet och att klimatpremien för lätta lastbilar förlängs.

Sverige har ett av EU:s högsta nettoupptag i skogsmark, men upptaget har minskat de senaste åren och framtida scenarier visar fortsatt nedgång till 2045, samtidigt som prognoserna är mycket osäkra. Klimatförändringar, skadegörare och ökad avverkning till följd av bl.a. högre efterfrågan på virke i Europa bidrar till svårigheterna att nå LULUCF-åtagandet, något som också gäller andra EU-länder. För perioden 2021–2025 beräknas Sveriges ackumulerade underskott i LULUCF-sektorn preliminärt till 63–71 miljoner ton koldioxidekvivalenter. Regeringen vidtar åtgärder för att öka nettoupptaget från markanvändningssektorn, vilket bidrar till Sveriges åtagande enligt LULUCF-förordningen. Det görs bl.a. genom satsningar på rådgivning till skogsägare och våtmarksåtgärder för att öka upptaget av koldioxid i skog och mark.

I takt med att klimatstyrningen på EU-nivå har ökat och blivit alltmer ambitiös förändras rollen för den nationella politiken. På nationell nivå läggs mer fokus på att skapa rätt förutsättningar för omställningen, medan beslut om styrmedel för minskade utsläpp till stor del utvecklas på EU-nivå. Hur utsläppshandelssystemen ETS1 och ETS2 fortsätter att utvecklas inom EU efter 2030 är av stor betydelse för Sveriges möjligheter att nå klimatmålet till 2045.

Tabell 1.7 Preliminära beräkningar av utsläppseffekter som bedöms vara betydande och inte redan inkluderade i 2025-scenariot

Tusentals ton koldioxidekvivalenter

Förslag/avisering	Effekt år 2026	Effekt år 2030	Ackumulerad effekt 2026–2030
ESR-sektorn totalt	-111	-414	-1 496
Riktad elbilspremie i Sociala klimatfonden	-42	-167	-604
Miljökompensation för godstransporter	-20	-18	-95
Klimatpremier för lätta fordon	0	-39	-135
Förstärkning av Klimatklivet	-49	-190	-661
LULUCF-sektorn totalt	-5	-60	-155
Återväkning av nedlagd jordbruksmark	-5	-60	-155

Anm.: Beräkningarna i tabellen är preliminära. Beräkningar av enskilda åtgärders effekter och sammanlagda effekter kan skilja sig i det kommande underlaget till nästa års klimatredovisning som tas fram av statistikansvariga myndigheter.

Källor: Naturvårdsverket och egna beräkningar.

Utöver detta föreslås i denna proposition även åtgärder som inte bedöms ha några direkta utsläppseffekter men som förbättrar förutsättningarna för klimatomställningen och möjligheten att nå klimatmålet till 2045, bl.a. åtgärder för att stötta elektrifieringen av fordonsflottan. Det handlar t.ex. om förslag för att förbättra tillgången på fossilfri el för att kunna möta den stora efterfrågan som klimatomställningen kommer att innebära.

En mer detaljerad redovisning av de bedömda climateffekterna av förslagen i denna proposition finns i bilagan Klimatredovisning.

Effekter på arbetsmarknaden

Regeringens föreslagna och aviserade reformer bedöms sammantaget öka antalet arbetade timmar och sysselsätta i ekonomin som helhet, samtidigt som arbetslösheten väntas minska något på lång sikt. Satsningar på omställning och yrkesutbildningar förväntas stärka matchningen på arbetsmarknaden. Regeringens aviserade bidragsreform och förstärkning av det ordinarie jobbskatteavdraget bedöms sammantaget vara de åtgärder som bidrar mest till ökat antal arbetade timmar, ökad sysselsättning och minskad arbetslöshet på sikt. Bidragsreformen kommer att stärka de ekonomiska drivkrafterna att arbeta för personer med ekonomiskt bistånd, vilket förväntas påskynda övergången till arbete. Bidragsreformen inkluderar även ett aktivitetskrav som utöver att öka drivkrafterna att arbeta förväntas försvåra svartarbete och stärka biståndsmottagarnas konkurrenskraft på arbetsmarknaden.

Förstärkningen av det ordinarie jobbskatteavdraget innebär sänkt skatt med fokus på heltidsarbetande med låga till medelhöga arbetsinkomster. Detta medför att det ekonomiska utbytet av ytterligare arbete ökar och därutöver starkare ekonomiska drivkrafter att söka arbete för personer som inte är sysselsatta och inte aktivt söker arbete.

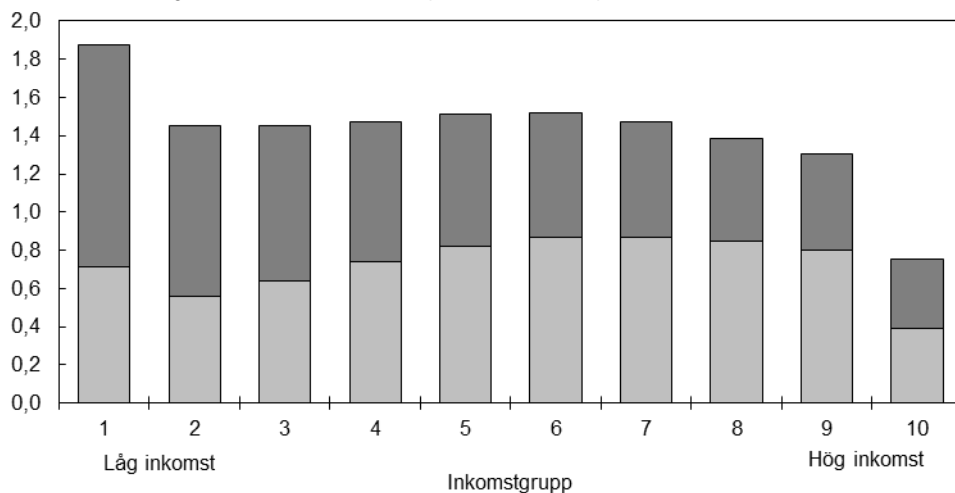
Effekter på inkomstfördelningen

I denna proposition föreslår och aviserar regeringen flera åtgärder som påverkar hushållens ekonomi. Skatter och transfereringar påverkar hushållens disponibla inkomst direkt. Exempel på sådana åtgärder är förstärkt jobbskatteavdrag, förhöjt grundavdrag och höjda hyresgränser i bostadsbidraget. Sammantaget väntas förslagen och aviseringarna i denna proposition stärka hushållens disponibla inkomst 2026 med 23 miljarder kronor. Regeringen föreslår eller aviserar också att mervärdesskatten på livsmedel sänks tillfälligt, att energiskatten på el sänks och att ett fribelopp för inkomster införs så att barnomsorgsavgifterna inom ramen för maxtaxan blir lägre. Dessa åtgärder påverkar inte hushållens disponibla inkomster, men påverkar hushållens köpkraft och konsumtionsmöjligheter genom ändrade priser. Levnadsvillkoren påverkas också av regeringens förslag om förstärkta resurser till individuella välfärdstjänster såsom vård, skola och omsorg. För att få en mer fullständig bild av politikens effekter redovisas även fördelningen av välfärdstjänster. De satsningar som föreslås i denna proposition beräknas öka de individuella välfärdstjänsternas omfattning med 9 miljarder kronor 2026. Samtidigt är den utjämning av levnadsnivån som sker genom välfärdstjänster svår att mäta. Välfärdstjänsterna har en vidare betydelse för både individer och samhället än vad som framgår av de beräkningar som görs i denna proposition.

I diagram 1.8 redovisas effekten av regeringens åtgärder på hushållens ekonomi i olika delar av inkomstfördelningen. Diagrammet visar hur hushållens ekonomiska standard och köpkraft påverkas av regeringens förslag och aviseringar i denna proposition. Samtliga inkomstgrupper bedöms tillföras ekonomiska resurser till följd av regeringens åtgärder. Åtgärderna har olika fördelningsprofil, men sammantaget påverkar reformer av skatter och transfereringar hushållens ekonomiska standard relativt likartat mellan olika inkomstgrupper medan reformer som stärker hushållens köpkraft har en större påverkan i hushåll med låga inkomster.

Diagram 1.8 Effekter på hushållens ekonomiska standard och köpkraft 2026 till följd av förslag och aviseringar i denna proposition

Procentuell förändring av ekonomisk standard resp. inkomsternas köpkraft

■ Åtgärder som påverkar inkomsternas köpkraft ■ Åtgärder som påverkar disponibel inkomst

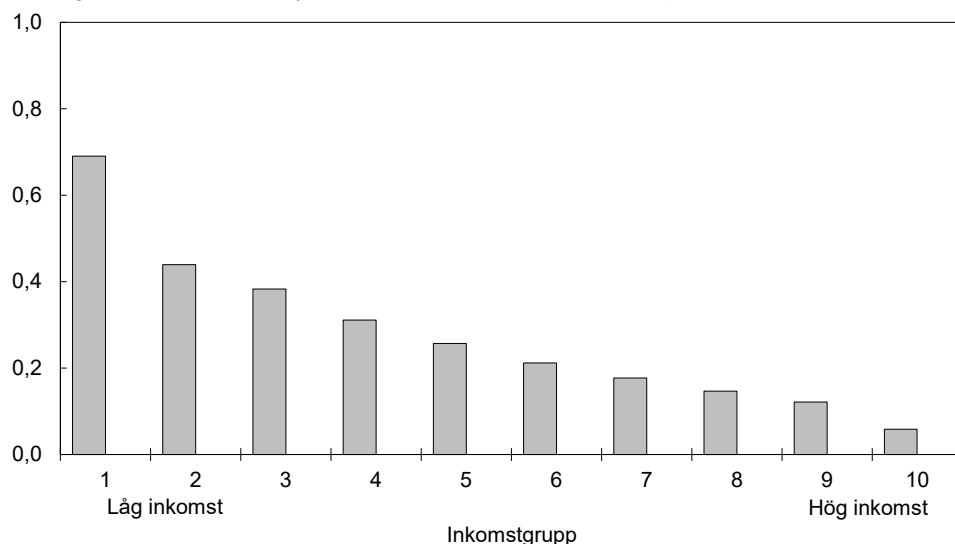
Anm.: Hela befolkningen har delats in i tio olika inkomstgrupper efter ekonomisk standard. Ekonomisk standard definieras som hushållens sammanlagda inkomster från arbete, kapital och transfereringar minus direkta skatter, justerat för försörjningsbörda. Beräkningarna inkluderar effekter 2026 av beräkningsbara åtgärder i denna proposition. Den procentuella förändringen av inkomsternas köpkraft avser förändringen som andel av ekonomisk standard.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Välfärdssatsningarna tillfaller alla inkomstgrupper men bedöms i något högre grad tillfalla individer i den nedre delen av inkomstfördelningen där barn, unga och äldre är överrepresenterade och behovet och användandet av välfärdstjänster är störst (se diagram 1.9). Den stora skillnaden i staplarna beror huvudsakligen på att välfärdssatsningarna sätts i relation till ekonomisk standard och den är lägre längre ner i inkomstfördelningen.

Diagram 1.9 Effekter på hushållen till följd av förslag och aviseringar i denna proposition av individuella välfärdstjänster 2026

Förändring av individuella välfärdstjänster i relation till ekonomisk standard i procent

Anm.: Beräkningarna inkluderar effekter 2026 av beräkningsbara åtgärder i denna proposition.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

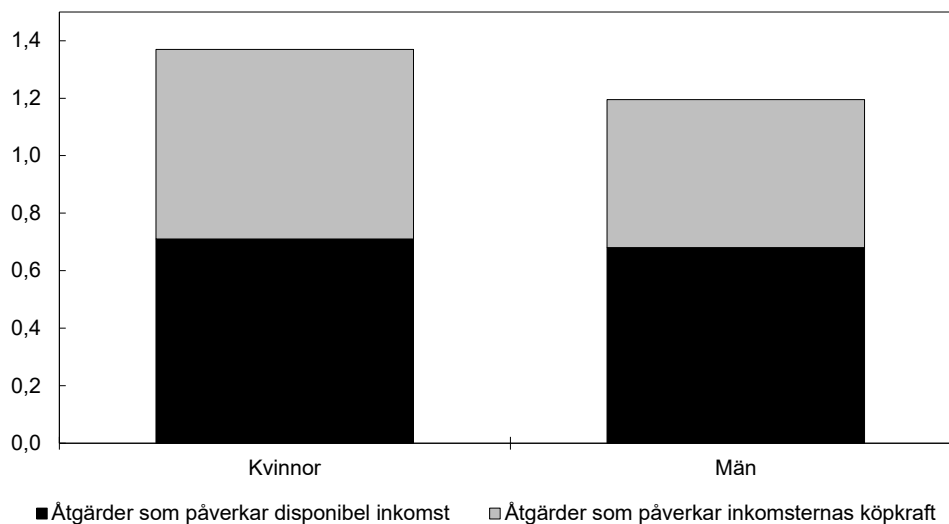
Effekter på ekonomisk jämställdhet

Regeringens föreslagna och aviserade åtgärder bedöms sammantaget påverka kvinnors ekonomi mer än mäns (se diagram 1.10). Förslag och aviseringar som påverkar skatter

och transfereringar bedöms öka den individuella disponibla inkomsten något mer för kvinnor än för män. Skattereformer gynnar i något större utsträckning män medan höjda hyresgränser i bostadsbidraget och ändrade barnomsorgsavgifter inom ramen för maxtaxan ger större effekt för kvinnor.

Diagram 1.10 Effekt på kvinnors och mäns individuella disponibla inkomst och köpkraft 2026 till följd av förslag och aviseringar i denna proposition

Procentuell förändring av ekonomisk standard resp. inkomsternas köpkraft

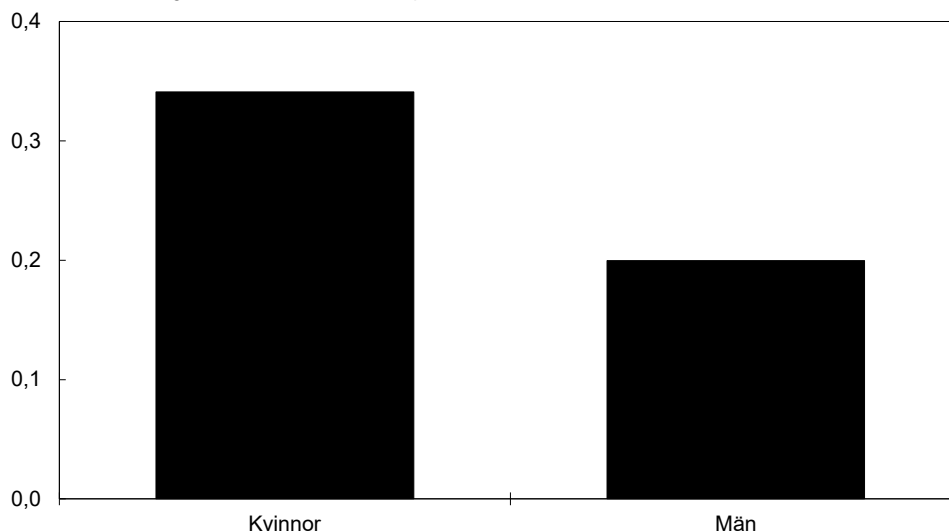
Anm.: Beräkningarna inkluderar effekter 2026 av beräkningsbara åtgärder i denna proposition.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Regeringens förslag om ökade resurser till välfärdstjänster i denna proposition bedöms gynna kvinnor i högre utsträckning än män (se diagram 1.11). Detta beror främst på regeringens förslag om ökade resurser till mödravård, som kvinnor använder i högre utsträckning än män.

Diagram 1.11 Effekt för kvinnor och män 2026 till följd av förslag och aviseringar av individuella välfärdstjänster i denna proposition

Procentuell förändring i relation till individuell disponibel inkomst

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

2 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringens förslag

1. Riksdagen antar förslaget till lag om ändring i budgetlagen (2011:203) (avsnitt 3.1 och 5.5).

Riktlinjer för den ekonomiska politiken och förslag till statens budget för 2026

2. Riksdagen godkänner riktlinjerna för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken (avsnitt 1).
3. Riksdagen fastställer utgiftstaket för staten, inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget, till följd av tekniska justeringar och av finanspolitiska skäl till 1 936 miljarder kronor för 2026 respektive 2 009 miljarder kronor för 2027 (avsnitt 5.2).
4. Riksdagen fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget till 2 105 miljarder kronor för 2028 (avsnitt 5.2).
5. Riksdagen fastställer målet för den offentliga förvaltningens finansiella sparande till ett sparande i balans över en konjunkturcykel fr.o.m. 2027 (avsnitt 5.5).
6. Riksdagen godkänner beräkningen av inkomster i statens budget för 2026 (avsnitt 6.1 och bilaga 1 avsnitt 2).
7. Riksdagen godkänner den preliminära beräkningen av inkomster i statens budget för 2027 och 2028 som riktlinje för regeringens budgetarbete (avsnitt 6.1 och tabell 6.1).
8. Riksdagen beslutar om fördelning av utgifter på utgiftsområden för 2026 (avsnitt 7.2 och tabell 7.1).
9. Riksdagen godkänner beräkningen av förändringen av anslagsbehållningar för 2026 (avsnitt 7.2 och tabell 7.1).
10. Riksdagen godkänner beräkningen av utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget för 2026 (avsnitt 7.2 och tabell 7.1).
11. Riksdagen godkänner den preliminära fördelningen av utgifter på utgiftsområden för 2027 och 2028 som riktlinje för regeringens budgetarbete (avsnitt 7.3 och tabell 7.3).
12. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026 ta upp lån enligt 5 kap. budgetlagen (2011:203) (avsnitt 8.2).
13. Riksdagen godkänner beräkningen av Riksgäldskontorets nettoutlåning för 2026 (avsnitt 8.2 och tabell 8.1).
14. Riksdagen godkänner beräkningen av den kassamässiga korrigeringen för 2026 (avsnitt 8.2 och tabell 8.1).
15. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2026 besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i statens verksamhet som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 74 900 000 000 kronor (avsnitt 10.2).
16. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2026 besluta om krediter för myndigheternas räntekonton i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare utnyttjade krediter uppgår till högst 23 400 000 000 kronor (avsnitt 10.2).
17. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026, med de begränsningar som följer av 3 kap. 8 § andra stycket budgetlagen (2011:203), besluta att ett anslag som inte avser förvaltningsändamål får överskridas om ett riksdagsbeslut om ändring av anslaget inte hinner inväntas och överskridandet ryms inom det fastställda utgiftstaket för staten (avsnitt 10.7).

Förslag som ligger till grund för beräkningen av statens inkomster

18. Riksdagen antar förslaget till lag om ändring i kupongskattelagen (1970:624) (avsnitt 12.1 och 13.9).
19. Riksdagen antar förslaget till lag om ändring i lagen (1986:468) om avräkning av utländsk skatt (avsnitt 12.2 och 13.9).
20. Riksdagen antar förslaget till lag om ändring i lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta (avsnitt 12.3 och 13.3).
21. Riksdagen antar förslaget till lag om ändring i lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta (avsnitt 12.4 och 13.3).
22. Riksdagen antar förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi (avsnitt 12.5, 13.12–13.14).
23. Riksdagen antar förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi (avsnitt 12.6 och 13.15).
24. Riksdagen antar förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi (avsnitt 12.7 och 13.13).
25. Riksdagen antar förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1920) om allmän löneavgift (avsnitt 12.8 och 13.7).
26. Riksdagen antar förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229) (avsnitt 12.9, 13.2, 13.8, 13.9 och utgiftsområde 15 Studiestöd, avsnitt 3.11.4).
27. Riksdagen antar förslaget till lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980) (avsnitt 12.10 och 13.7).
28. Riksdagen antar förslaget till lag om ändring i vägtrafikskattelagen (2006:227) (avsnitt 12.11 och 13.16).
29. Riksdagen antar förslaget till lag om upphävande av lagen (2008:205) om lagerskatt på flygbensin (avsnitt 12.12 och 13.13).
30. Riksdagen antar förslaget till lag om ändring i lagen (2011:1200) om elcertifikat (avsnitt 12.13 och 13.14).
31. Riksdagen antar förslaget till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244) (avsnitt 12.14 och 13.8).
32. Riksdagen antar förslaget till lag om ändring i lagen (2019:453) om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva (avsnitt 12.15 och 13.9).
33. Riksdagen antar förslaget till lag om ändring i lagen (2023:362) om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi (avsnitt 12.16 och 13.13).
34. Riksdagen antar förslaget till lag om ändring i lagen (2024:294) om ändring i vägtrafikskattelagen (2006:227) (avsnitt 12.17 och 13.16).
35. Riksdagen antar förslaget till lag om ändring i lagen (2025:539) om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229) (avsnitt 12.18 och 13.9).
36. Riksdagen antar förslaget till lag om ändring i lagen (2025:540) om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244) (avsnitt 12.19 och 13.8).

3 Lagförslag

Regeringen har följande förslag till lagtext.

3.1 Förslag till lag om ändring i budgetlagen (2011:203)

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om budgetlagen (2011:203) att 2 kap. 1 och 1 a §§, 9 kap. 3 och 5 §§, 10 kap. 6 § och rubriken närmast före 2 kap. 1 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

Mål för den offentliga sektorns finansiella sparande

Mål för den offentliga förvaltningens finansiella sparande

1 §

Regeringen ska till riksdagen lämna förslag till mål för den offentliga sektorns finansiella sparande (*överskottsmål*).

Regeringen ska till riksdagen lämna förslag till mål för den offentliga förvaltningens finansiella sparande.

1 a §²

Om riksdagen har beslutat om ett sådant *överskottsmål* som avses i 1 §, ska regeringen vid minst två tillfällen under året för riksdagen redovisa hur målet uppnås. Regeringen ska då beakta effekterna av beslutade och för riksdagen presenterade budgetpolitiska åtgärder.

Om riksdagen har beslutat om ett sådant *mål* som avses i 1 §, ska regeringen vid minst två tillfällen under året för riksdagen redovisa hur målet uppnås. Regeringen ska då beakta effekterna av beslutade och för riksdagen presenterade budgetpolitiska åtgärder.

Regeringen ska vid en bedömd avvikelse från målet även redogöra för hur en återgång till målet ska ske.

9 kap.

3 §³

Regeringen ska i budgetpropositionen och den ekonomiska vårpropositionen redovisa prognoser över den makroekonomiska utvecklingen, statens inkomster och utgifter, statens lånebehov, utgifterna under utgiftstaket och den offentliga sektorns inkomster, utgifter och skulder.

Regeringen ska i budgetpropositionen och den ekonomiska vårpropositionen redovisa prognoser över den makroekonomiska utvecklingen, statens inkomster och utgifter, statens lånebehov, utgifterna under utgiftstaket och den offentliga förvaltningens inkomster, utgifter och skulder.

Prognoserna ska omfatta det innevarande budgetåret och de tre därpå följande åren och baseras på väl specificerade förutsättningar.

Regeringen ska i budgetpropositionen jämföra prognoser över den makroekonomiska utvecklingen och budgetprognoser med Europeiska

¹ Jfr rådets direktiv 2011/85/EU av den 8 november 2011 om krav på medlemsstaternas budgetramverk, i lydelsen enligt rådets direktiv (EU) 2024/1265.

² Senaste lydelse 2014:866.

³ Senaste lydelse 2013:1015.

kommissionens senaste prognoser och förklara väsentliga skillnader mellan prognoserna.

5 §⁴

Regeringen ska *regelbundet redovisa* en utvärdering av de prognoser som anges i 3 §.

Regeringen ska *säkerställa att* en utvärdering av de prognoser som anges i 3 § *första stycket genomförs regelbundet av ett oberoende organ.*

10 kap.

6 §

Årsredovisningen för staten ska innehålla

1. en uppföljning av riksdagens beslut om den offentliga *sektorns* finansiella sparande (*överskottsmålet*), utgiftstaket och andra övergripande budgetpolitiska mål,

2. utfallet på budgetens inkomstittlar och anslag samt av statens lånebehov,

3. en redovisning av hur regeringen har utnyttjat bemyndiganden som den fått med stöd av 6 kap. 1 § första stycket och 6 kap. 3 §,

4. en resultaträkning, en balansräkning, en finansieringsanalys och noter,

5. en redovisning av utvecklingen av statsskulden,

6. upplysningar om förväntade förluster och väsentliga risker i statens utlåning och utställda garantier som beslutats enligt 6 kap. 3 §,

7. en samlad redovisning av vilka åtgärder regeringen vidtagit med anledning av Riksrevisionens iakttagelser,

8. en resultaträkning och en balansräkning avseende EU-medel samt en kassamässig redovisning av anslag och inkomstittlar avseende in- och utbetalningar till och från EU, samt

9. ett uttalande av regeringen om huruvida

– räkenskaperna enligt 8 har upprättats enligt god redovisningssed och ger en rättvisande bild, och

– det finns regler och system som syftar till att skapa en betryggande intern styrning och kontroll av EU-medel.

Regeringen ska i anslutning till redovisningen enligt första stycket 2 förklara väsentliga skillnader mellan budgeterade belopp och utfallet.

Denna lag träder i kraft den 31 december 2025.

⁴ Senaste lydelse 2013:1015.

4 Den makroekonomiska utvecklingen

I detta avsnitt redovisas prognosen för den makroekonomiska utvecklingen i Sverige och i omvärlden 2025–2028. Tyngdpunkten i avsnittet ligger på utvecklingen 2025 och 2026. Prognosen är baserad på tidigare beslutade, föreslagna och aviserade förändringar av skatteregler och statens utgifter samt de förändringar som föreslås eller aviseras i denna proposition eller i propositionen Höständringsbudget för 2025 (prop. 2025/26:2). Prognosen baseras inte på några framtida finanspolitiska regel- eller anslagsändringar därutöver. Information om omvärldshändelser och statistikutfall som fanns tillgängliga t.o.m. den 4 augusti 2025 har beaktats. Tabeller med prognosens innehåll i detalj redovisas i bilaga 2.

Sammanfattning

- Sverige befinner sig i en lågkonjunktur. Tidigare hög inflation och höga räntor har hållit tillbaka tillväxten de senaste tre åren. Stigande reallöner, lägre räntekostnader och en stöttande finanspolitik väntas stödja en konjunkturåterhämtning. Ekonomin väntas vara nära konjunkturbalans 2027.
- Under 2025 har USA:s tullpolitik präglat världsekonomin. Efterfrågan i den amerikanska ekonomin väntas minska i spåren av högre tullar, samtidigt som tillväxten i euroområdet väntas bli fortsatt dämpad. För en exportorienterad ekonomi som den svenska innebär det att den inhemska efterfrågan kommer att spela en viktig roll för återhämtningen.
- Arbetslösheten i Sverige är fortsatt hög och framåtblickande indikatorer talar för att sysselsättningen kommer att utvecklas svagt i närtid. Efterfrågan på arbetskraft väntas stiga 2026, vilket bidrar till att sysselsättningen ökar och arbetslösheten minskar.
- Inflationen i Sverige är tillfälligt förhöjd, främst på grund av höjda hyror och livsmedelspriser. Under 2026 väntas inflationen dämpas. Riksbanken väntas avsluta styrräntesänkningarna under hösten 2025.
- Prognosen är omgärdad av osäkerhet som bl.a. är kopplad till omvärldsefterfrågan och styrkan av de inhemska drivkrafterna i återhämtningen.

4.1 Utsikterna i omvärlden 2025 och 2026

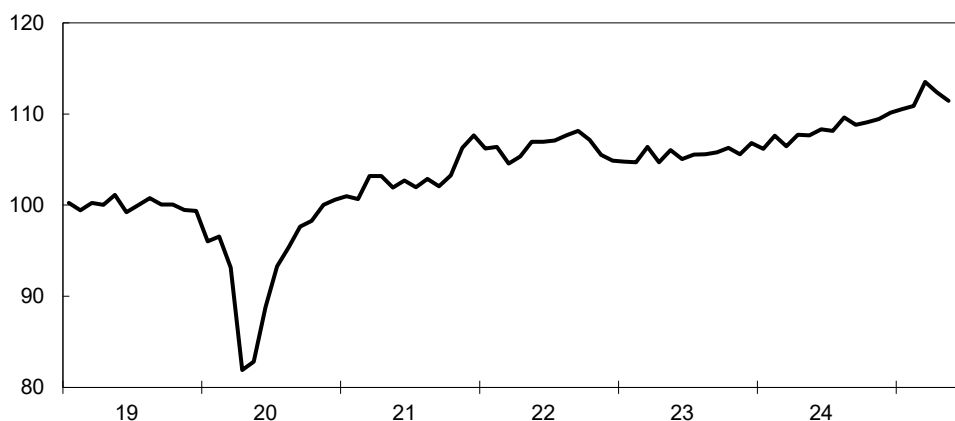
Handelspolitiken fortsätter att prägla världsekonomin

Världsekonomin har sedan inledningen av 2025 präglats av den amerikanska administrationens tullpolitik och geopolitiska spänningar. Trots detta har världsekonomin hittills visat god motståndskraft, med en förhållandevis stark utveckling av både världshandeln och den globala industriproduktionen. Utvecklingen kan delvis förklaras av en tillfällig uppgång i USA:s import under det första kvartalet 2025, då företag köpte in varor inför kommande tullhöjningar. Världshandeln sjönk till mer normala nivåer under det andra kvartalet (se diagram 4.1). Under sommaren 2025 ingick USA en rad handelsöverenskommelser, som bl.a. innebär att de flesta importvaror från EU kommer att beläggas med en tull om 15 procent. Överenskommelserna innebär att risken för en eskalerande handelskonflikt har minskat, vilket är positivt för den ekonomiska utvecklingen på kort sikt. Samtidigt väntas de högre tullarna hämma

tillväxten i världsekonomin. Efter stora rörelser på finansmarknaderna under våren 2025 har läget stabiliserats och aktiemarknaderna återhämtade sig under sommaren samma år.

Diagram 4.1 Världshandel

Global varuhandel, index 2019-01-01=100

Källa: Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis (CPB).

I USA var BNP-tillväxten relativt stark under det andra kvartalet 2025. Framåtblickande indikatorer pekar på att ekonomin väntas fortsätta växa i närtid, men inflationsförväntningarna bland hushållen är fortsatt förhöjda. Inflationen bedöms stiga då högre importtullar väntas bidra till ett ökat kostnadstryck. Det väntas i sin tur dämpa efterfrågan i ekonomin. För att mildra en kommande konjunkturavmattning bedöms den amerikanska centralbanken sänka styrräntan 2025 och 2026. Sammantaget väntas amerikansk tillväxt mattas av 2026.

I euroområdet utvecklades BNP svagt under det andra kvartalet 2025 efter en stark inledning på året. Utvecklingen i euroområdet tyngdes främst av Tyskland där BNP återigen krympte. Framåtblickande indikatorer pekar på att tillväxten kommer att förbli relativt svag under resten av 2025. Stigande realinkomster, lägre räntekostnader och lägre osäkerhet i spåren av handelsöverenskommelserna med USA väntas dock öka utrymmet för konsumtion och investeringar 2026. Även ökade försvarssatsningar bedöms bidra till tillväxten 2026 och de följande åren. Samtidigt väntas de högre tullarna hålla tillbaka exporten till USA. Inflationen har under de senaste månaderna legat runt den europeiska centralbankens mål om omkring 2 procent och styrräntan bedöms vara nära sin slutnivå.

Kinas BNP växte under det första halvåret 2025 i linje med årets tillväxtmål på runt 5 procent. Tillväxten har drivits av en stark export och en expansiv ekonomisk politik. Exporten till USA har minskat, till följd av de höjda tullarna mellan länderna, men det har kompenseras av en ökad export till andra marknader. Exporttillväxten väntas mattas av under andra halvåret 2025, men en fortsatt expansiv finans- och penningpolitik bedöms delvis kunna motverka den effekten.

Samtantaget väntas BNP-utvecklingen för Sveriges viktigaste handelspartner (den s.k. KIX-BNP) 2025 och 2026 bli något lägre än det historiska genomsnittet under 2000-talet (se tabell 4.1).

Tabell 4.1 Nyckeltal internationella variabler

Procentuell förändring om inte annat anges. Utfall 2024, prognos 2025–2028

	2024	2025	2026	2027	2028
BNP, euroområdet	0,9	1,2	1,0	1,4	1,3
BNP, USA	2,8	1,8	1,7	2,0	2,0
BNP, Kina	5,0	4,8	4,1	3,9	3,9
BNP i världen, PPP-vägd ¹	3,3	3,0	2,9	3,1	3,2
BNP i världen, KIX-vägd ²	1,7	1,8	1,5	1,8	1,8
Inflation, euroområdet ³	2,4	2,0	1,8	2,0	2,0
Inflation, USA ⁴	2,9	2,8	2,8	2,3	2,3
Dagslåneränta, euroområdet ⁵	3,6	2,2	1,7	1,8	1,9
Styrränta, USA ⁶	5,3	4,4	3,9	3,6	3,1
Råoljepris ⁷	80,5	70,4	67,2	66,9	67,2

¹ BNP sammanviktad med köpkraftsjusterade (PPP) BNP-vikter enligt Internationella valutafonden.² BNP sammanviktad med KIX-vikter, ett mått på respektive lands betydelse för svensk utrikeshandel. De senast beräknade vikterna används för 2025 och därefter skrivs de fram med trenden från de föregående fem åren.³ Harmoniserat konsumentprisindex (HIKP).⁴ Konsumentprisindex (KPI).⁵ Procent, årsgenomsnitt. Avser estr, dvs. den referensränta som ska återspegla kostnader mellan banker i euroområdet för osäkrade lån från en bankdag till nästa.⁶ Procent, årsgenomsnitt. Federal funds ränta.⁷ Brent, US-dollar per fat. Prognos avser 10-dagars genomsnitt för terminsprisinställningen 2025-08-04.

Källor: Bureau of Economic Analysis, Eurostat, Europeiska centralbanken, Federal Reserve, Macrobond, U.S. Bureau of Labor Statistics och egna beräkningar.

4.2 Utsikterna i Sverige 2025 och 2026

Utdragen lågkonjunktur för svensk ekonomi

I följderna av pandemin 2020–2021 och Rysslands invasion av Ukraina 2022 steg både Sveriges och omvärldens inflation markant och centralbanker runt om i världen höjde styrräntorna i snabb takt. De höga priserna och räntorna drabbade svenska hushåll och företag hårt, vilket drev Sverige in i en lågkonjunktur 2023. Sedan dess har inflationen sjunkit och räntorna sänkts, men lågkonjunktturen är utdragen och kvarstår.

I slutet av 2024 syntes en återhämtning i svensk ekonomi och förtroendet bland hushåll var nästan tillbaka på normala nivåer. Men återhämtningen bröts i inledningen av 2025 till följd av den osäkerhet som följde med de ökade handelskonflikterna. Osäkerhet kring konjunkturutvecklingen, inflationen och stora rörelser på finansiella marknader satte avtryck i förtroendeindikatorer, i synnerhet för hushållen. Både hushållens konsumtion och företagens investeringar, särskilt investeringar inom bygg- och anläggningsverksamhet, har utvecklats svagt. Även läget på bostadsmarknaden har varit dämpat, med en låg aktivitet och begränsad prisutveckling. Sammantaget var den inhemska efterfrågan svag under det första halvåret 2025.

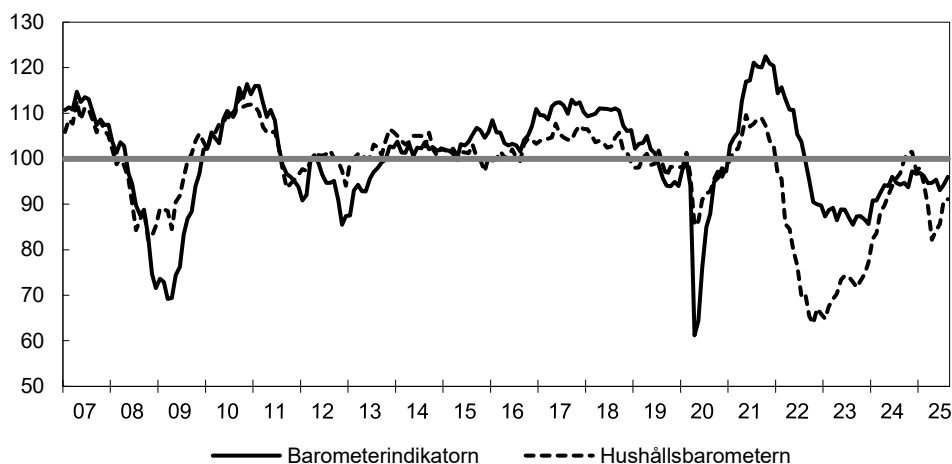
Framåtblickande indikatorer är alltså dämpade, men framtidsutsikterna bland hushållen har förbättrats tydligt under den senaste tiden (se diagram 4.2). Med stigande reala inkomster har hushållen än så länge prioriterat högre sparande framför konsumtion, men i takt med att osäkerheten minskar kan tecken på en ökad tillförsikt skönjas. Under det andra halvåret 2025 väntas inhemsk efterfrågan gradvis tillta, på grund av en ökad konsumtion, men från låga nivåer.

År 2026 väntas hushållens konsumtion stiga ytterligare, bl.a. till följd av stigande reallöner, lägre räntor och en stöttande finanspolitik. Den successivt förbättrade situationen för hushållen väntas dessutom ge stöd åt bostadsmarknaden och tillhörande investeringar, men även andra investeringar i exempelvis maskiner och inventarier bedöms tillta. Samtidigt väntas en dämpad tillväxt i omvärlden, vilket gör

att svensk exporttillväxt saktar in. Detta innebär att inhemsk efterfrågan spelar en viktig roll som draglok åt svensk ekonomi 2026. Ekonomin bedöms dock fortsatt befinna sig i en lågkonjunktur.

Diagram 4.2 Barometerindikatorn och hushållens konsumentförtroende

Index, medelvärde = 100 och standardavvikelse = 10

Källa: Konjunkturinstitutet.

Hushållens konsumtion förblir svag 2025

Under inledningen av 2025 sjönk konsumentförtroendet kraftigt, samtidigt som hushållens konsumtion utvecklades svagt. Höga kostnader har minskat hushållens köpkraft, och konsumtionen har utvecklats svagt under lågkonjunkturen. Samtidigt har den tilltagande osäkerheten i vår omvärld och de höga räntorna medfört att hushållen har prioriterat sparande, vilket ytterligare har dämpat konsumtionsbenägenheten.

Hushållens förväntningar om framtiden, enligt Konjunkturinstitutets konjunkturbarometer, förbättrades under sommaren 2025, framför allt till följd av en förbättring i deras syn på Sveriges ekonomi (se diagram 4.2). Stigande reallöner och högre transfereringar innebär att hushållens köpkraft bedöms stärkas 2025. Den förhållandevis starka utvecklingen av hushållens disponibla inkomster väntas, i kombination med en dämpad utveckling av konsumtionen, leda till att sparandet når en historiskt hög nivå 2025.

Under 2026 väntas stigande sysselsättning och högre reallöner resultera i att köpkraften stärks ytterligare. Därtill bidrar även finanspolitiska åtgärder, såsom ett höjt jobbskatteavdrag och lägre mervärdesskatt på livsmedel, till att ytterligare stärka köpkraften. Samtidigt bedöms hushållen ha byggt upp en buffert, och i takt med att osäkerheten avtar väntas hushållen lägga en större del av sina inkomster på konsumtion.

Statlig konsumtion växer i snabb takt 2026

Efter flera år med god konsumtionsutveckling väntas tillväxten av den offentliga konsumtionen mattas av något 2025, främst på grund av en måttlig konsumtion bland kommunerna. Satsningar på bl.a. försvaret, där satsningar görs för att nå NATO:s mål om att minst 3,5 procent av BNP ska gå till militära försvarsutgifter på sikt, väntas bidra till att den statliga konsumtionen växer i snabb takt 2026. Den höga inflationen 2023 och 2024 medförde ett högt kostnadstryck, särskilt i kommunsektorn. Regeringen har stöttat kommunerna genom förstärkta statsbidrag. En långsammare utgiftsutveckling 2025 och framåt bedöms ge konsumtionsutrymme för kommun-

sektorn. Konsumtionstillväxten i kommunsektorn väntas öka 2026 jämfört med 2025. Sammantaget väntas den offentliga konsumtionen växa i jämförelsevis god takt 2026. Som anförts ovan innebär dock regeringens principer för prognoser att endast beslutade och aviserade förändringar av skatteregler och statens utgifter beaktas i prognosen.

Bostadsinvesteringarna väntas ta fart 2026

Under det första kvartalet 2025 tyngdes svensk ekonomi särskilt av svaga investeringar, inte minst i byggnader och anläggningar. Bland annat minskade bostadsinvesteringarna, till följd av låg aktivitet på bostadsmarknaden med få transaktioner och fallande priser. Faktorer som påverkar hushållens stämningsläge, såsom en fortsatt hög prisnivå och förhöjd osäkerhet, bedöms ha satt sina spår på bostadsmarknaden under inledningen av året. Antalet påbörjade bostäder har förvisso ökat 2025, men från låga nivåer. Under det andra kvartalet ökade investeringarna något, i synnerhet investeringar i maskiner och inventarier. Framöver väntas näringslivets investeringar gradvis öka snabbare, i takt med att den förhöjda osäkerheten bedöms minska. Bostadsinvesteringarna väntas öka än mer 2026 när hushållens köpkraft stärks och aktiviteten på bostadsmarknaden tilltar. Även de offentliga investeringarna väntas utvecklas förhållandevis starkt framöver, vilket bl.a. förklaras av stora investeringar inom försvaret. De ökade offentliga investeringarna väntas även i viss utsträckning resultera i ökade närliggande investeringar inom näringslivet, bl.a. kopplade till industrin. Sammantaget väntas investeringarna i hela ekonomin minska något 2025, för att sedan öka 2026.

Dämpad exportutveckling

Exporten har utvecklats väl de senaste åren. Det förklaras av en stark utveckling för tjänsteexporten, medan varuexporten har varit dämpad. Flera framåtblickande indikatorer, som t.ex. exportorderingen i tillverkningsindustrin, är alltför under sina genomsnittliga nivåer och varuexporttillväxten väntas bli något dämpad i närtid. De högre amerikanska tullarna väntas ha en dämpande effekt på omvärldsefterfrågan, vilket bedöms få en negativ påverkan på svensk export. Exporttillväxten 2026 väntas därför bli relativt låg jämfört med den genomsnittliga historiska tillväxten under 2000-talet.

Importen utvecklades långsamt 2024 och väntas fortsätta göra det även 2025, till följd av en svag konsumtion och svaga investeringar. En tilltagande inhemsk efterfrågan väntas dock bidra till en uppgång i importtillväxten 2026.

Tabell 4.2 Nyckeltal försörjningsbalansen

Procentuell förändring om inte annat anges. Utfall 2024, prognos 2025–2028

	2024	2025	2026	2027	2028
BNP	1,0	0,9	3,1	2,6	1,3
BNP, kalenderkorregerad	1,0	1,1	2,8	2,3	1,5
Hushållens konsumtion	0,6	0,9	3,5	3,0	1,9
Offentlig konsumtion	1,3	0,5	1,9	-0,2	0,5
Fasta bruttoinvesteringar	0,2	-2,1	5,0	3,7	1,9
Lagerinvesteringar ¹	0,4	-0,4	0,0	0,0	0,0
Export	2,0	3,9	2,6	3,9	2,9
Import	2,2	1,7	3,3	3,6	3,4
BNP per invånare ²	0,7	0,6	3,1	2,6	1,1
BNP i löpande pris	4,1	2,2	5,6	4,6	3,7

Anm.: Fasta priser, referensår 2024, inte kalenderkorrigerade värden, om inte annat anges. Prognosen är baserad på de regelverk för skatter och transfereringar och de anslagsnivåer som har beslutats av riksdagen och som har föreslagits eller aviserats av regeringen.

¹ Bidrag till BNP-tillväxten, förändring i procent av BNP föregående år.

² BNP per person i totala befolkningen.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Konjunkturåterhämtningen påbörjas

Svensk ekonomi bedöms ha varit i en lågkonjunktur sedan 2023. Konjunkturläget kan inte mätas exakt, utan är en bedömning behäftad med osäkerhet. En lågkonjunktur kännetecknas av ett underutnyttjande av ekonomins resurser. Flera indikatorer, t.ex. kapacitetsutnyttjandet i industrin och arbetsgivares upplevda brist på arbetskraft, tyder på att det finns lediga resurser i ekonomin. Detta stödjer bedömningen att det s.k. BNP-gapet, som är ett samlat mått på resursutnyttjandet i ekonomin, kommer att vara fortsatt negativt 2025 (se tabell 4.3).

Konjunkturläget väntas gradvis förbättras andra halvåret 2025 i takt med att den inhemska efterfrågan ökar. Stigande reallöner, lägre räntekostnader och en stöttande finanspolitik väntas bidra till att konjunkturåterhämtningen tar ytterligare fart 2026 och BNP-gapet blir mindre negativt. Återhämtningen väntas dock ta tid och lågkonjunkturen bedöms kvarstå även 2026. Den samlade storleken på lågkonjunkturen mätt enligt BNP-gapet, sett till både längd och djup, bedöms bli i linje med finanskrisåren 2009–2010. Finanskrisen bedöms ha varit djupare, medan nuvarande lågkonjunktur bedöms vara mer utdragen.

Tabell 4.3 Nyckeltal potentiella variabler och resursutnyttjande

Procentuell förändring om inte annat anges

	2024	2025	2026	2027	2028
Potentiell BNP	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
Potentiell produktivitet	0,6	0,7	0,8	1,0	1,2
Potentiellt arbetade timmar	0,9	0,7	0,6	0,4	0,3
Jämviktsarbetslöshet ¹	7,5	7,6	7,6	7,6	7,6
Potentiell BNP i löpande pris ²	4,9	4,3	4,5	3,7	3,5
BNP-gap ³	-1,9	-2,2	-0,9	-0,1	0,0
Produktivitetsgap ³	-1,1	-0,9	-0,1	0,1	0,0
Timgap ³	-0,8	-1,4	-0,8	-0,2	0,0

Anm.: Fasta priser, referensår 2024, kalenderkorrigerade värden, om inte annat anges. Med potentiell avses den nivå på respektive variabel som skulle uppnås vid ett balanserat konjunkturläge. Potentiella variabler går inte att observera utan bedöms utifrån statistiska modeller och indikatorer. Prognosen är baserad på de regelverk för skatter och transfereringar och de anslagsnivåer som har beslutats av riksdagen och som har föreslagits eller aviserats av regeringen.

¹ Andel av potentiell arbetskraft.

² Beräknad som potentiell BNP till marknadspris (fasta priser, referensår 2024) multiplicerad med en filtrerad BNP-deflator, som är ett filtrerat prisindex för producerade varor och tjänster. För en närmare beskrivning av metoden för att beräkna potentiell BNP, se Finansdepartementets rapport Metod för beräkning av potentiella variabler november 2022 på regeringen.se.

³ Skillnaden mellan den faktiska och potentiella nivån i respektive variabel i procent av den potentiella nivån.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Återhämtning på arbetsmarknaden väntas 2026

Arbetskraftsdeltagandet och sysselsättningsgraden ökade första halvåret 2025, efter att ha minskat tidigare under kostnadskrisen. Uppdelat på födelseregion och kön har både ned- och uppgången varit tydligast bland utrikes födda män. Sedan lågkonjunkturen började har sysselsättningsgraden uppdelat på kön och ålder minskat mest bland unga män och kvinnor (15–24 år) och bland kvinnor i åldersspannet 25–34 år, medan sysselsättningsgraden bland äldre (55–74 år) har ökat trendmässigt.

Arbetslösheten i åldern 15–74 år har ökat sedan mitten av 2023, men minskade något andra kvartalet 2025, främst bland kvinnor. Arbetslösheten andra kvartalet var lika hög bland kvinnor som bland män, efter att ha varit något högre bland kvinnor sedan pandemin.

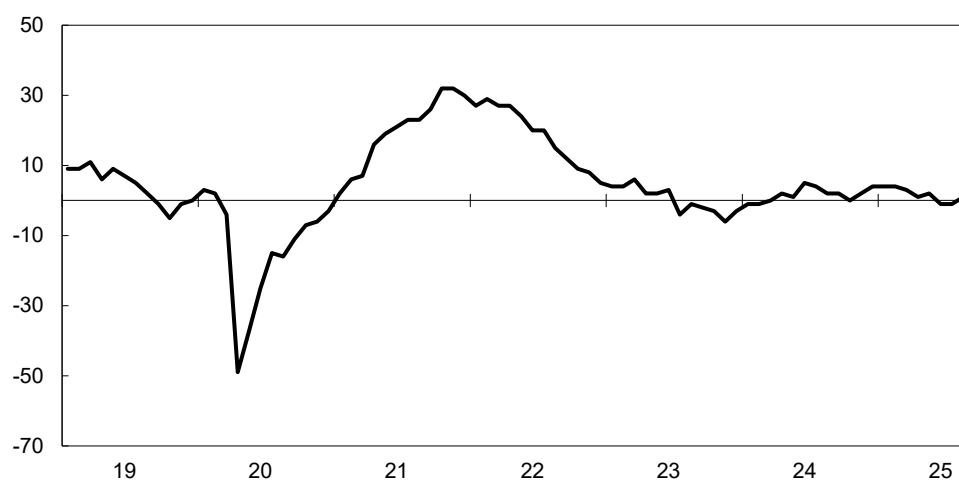
Arbetslösheten i åldersgruppen 20–64 år är drygt 1 procentenhet lägre än i gruppen 15–74 år, och kan ge en mer relevant bild av arbetslöshetens nivå. Unga i åldern 15–19 år tenderar att ha en högre arbetslöshet än genomsnittet av arbetskraften. Det bedöms dock inte utgöra något allvarligt problem på arbetsmarknaden, då många 15–19 åringar uppger att deras huvudsakliga syssla är heltidsstudier. En bild av utmaningarna för unga på arbetsmarknaden ges däremot av andelen unga som varken arbetar eller studerar, som uppgick till knappt 3 procent 2024, vilket är bland de lägsta i EU.

Även antalet inskrivna arbetslösa vid Arbetsförmedlingen har ökat sedan andra halvåret 2023. Ökningen har skett bland både inrikes och utrikes födda, samt bland både män och kvinnor. Vidare har ökningen framför allt bestått av personer som inte tillhör de grupper som Arbetsförmedlingen bedömer har svag konkurrensförmåga på arbetsmarknaden. Det tyder på att ökningen till största del beror på den svaga efterfrågan på arbetskraft och att många av de arbetslösa kommer att ha goda chanser att få ett arbete när efterfrågan på arbetskraft ökar igen. Samtidigt har antalet långtidsarbetslösa, dvs. de som har varit inskrivna som arbetslösa i 12 månader eller mer, stigit sedan mitten av 2023 efter att ha minskat sedan pandemin. För en mer djupgående analys av arbetslöshetens konjunkturella och strukturella karaktär, se fördjupningsrutan (Både konjunkturell och strukturell arbetslöshet måste bekämpas) i avsnitt 1.1.

Olika framåtblickande indikatorer pekar sammantaget på att efterfrågan på arbetskraft kommer att vara fortsatt svag i närtid. Antalet konkurser och varsel har visserligen minskat, och tycks under sommaren 2025 ha närmat sig genomsnittliga nivåer, men antalet nyanmälda lediga platser hos Arbetsförmedlingen är få och har ännu inte börjat öka. Därtill är företagens anställningsplaner enligt Konjunkturbarometern alltjämt på låga nivåer (se diagram 4.3), vilket indikerar att många företag avvaktar med nyanställningar. Sysselsättningsutvecklingen väntas därmed bli dämpad under andra halvåret 2025. Återhämtningen på arbetsmarknaden väntas ske med viss fördröjning, eftersom företagen inledningsvis har lediga resurser att ta av. År 2026 väntas efterfrågan på arbetskraft stiga, med ökande sysselsättning och minskande arbetslöshet som följd.

Diagram 4.3 Anställningsplaner

Nettotal, säsongrensade månadsvärden

Anm.: Netttotal är skillnaden mellan andelen respondenter som har svarat att de planerar att öka respektive minska antalet anställda under kommande tre månader. Ett positivt netttotal visar alltså att fler företag förväntar sig att öka antalet anställda än minska.

Källa: Konjunkturinstitutet.

Tabell 4.4 Nyckeltal produktivitet, arbetsmarknad och löner

Procentuell förändring om inte annat anges. Utfall 2024, prognos 2025–2028

	2024	2025	2026	2027	2028
Produktivitet ¹	1,4	0,9	1,5	1,3	1,0
Arbetade timmar ^{1, 2}	-0,3	0,1	1,2	1,0	0,5
Medelarbetstid ^{1, 3}	0,3	-0,3	0,5	0,0	0,0
Sysselsättning ⁴	-0,5	0,4	0,8	1,0	0,5
Kvinnor ⁴	0,0	0,2	0,7		
Män ⁴	-1,0	0,5	0,8		
Sysselsättningsgrad ^{4, 5}	69,0	69,0	69,4	70,0	70,2
Kvinnor ^{4, 5}	66,8	66,7	67,1		
Män ^{4, 5}	71,0	71,3	71,7		
Arbetslöshet ^{4, 6}	8,4	8,7	8,3	7,8	7,6
Kvinnor ^{4, 6}	8,5	8,7	8,3		
Män ^{4, 6}	8,3	8,6	8,3		
Arbetskraft ⁴	0,2	0,7	0,3	0,5	0,3
Kvinnor ⁴	0,7	0,4	0,3		
Män ⁴	-0,2	0,9	0,4		
Arbetskraftsdeltagande ^{4, 5}	75,3	75,5	75,7	76,0	76,0
Kvinnor ^{4, 5}	73,1	73,0	73,1		
Män ^{4, 5}	77,4	78,0	78,2		
Befolkning, total ⁷	0,3	0,3	0,0	0,0	0,2
Befolkning, 15–74 år	0,2	0,4	0,1	0,1	0,3
Kvinnor ⁴	0,2	0,5	0,1		
Män ⁴	0,1	0,2	0,1		
Timlön enligt KL ⁸	4,1	3,6	3,6	3,5	3,5
Reallön ⁹	1,2	2,9	2,9	1,5	0,7

Anm.: Prognosen är baserad på de regelverk för skatter och transfereringar och de anslagsnivåer som har beslutats av riksdagen och som har föreslagits eller aviserats av regeringen.

¹ Avser kalenderkorrigerade data.

² Enligt nationalräkenskaperna (NR).

³ Avser antal arbetade timmar per år enligt NR (kalenderkorrigerat) dividerat med årsmedeltal för antal sysselsatta enligt AKU.

⁴ Avser åldersgruppen 15–74 år.

⁵ Procent av befolkningen.

⁶ Procent av arbetskraften.

⁷ Utfall för 2024 är ett beräknat årsmedelvärde.

⁸ Nominell löneutveckling enligt konjunkturlönestatistiken (KL). År 2024 avser prognos.

⁹ Reallön beräknas som timlön enligt KL korrigerad för prisförändringar enligt konsumentprisindex.

Källor: Statistiska centralbyrån, Medlingsinstitutet och egna beräkningar.

Återhämtningen av reallönerna väntas ta tid

Nya kollektivavtal mellan arbetsmarknadens parter som berör strax över 3 miljoner löntagare förväntas ingås under 2025. Parterna inom industrin har enats om ett tvåårigt avtal med löneökningar på totalt 6,4 procent, varav 3,4 procent fr.o.m. det andra kvartalet 2025 och 3,0 procent fr.o.m. det andra kvartalet 2026. Avtalet, som sätter det s.k. märket som är normerande för resten av arbetsmarknaden, innebär löneökningar som är lägre än ökningarna i det avtal som ingicks 2023. Sammantaget väntas löneökningstakten enligt konjunkturlönestatistiken uppgå till 3,6 procent 2025, vilket är en nedgång jämfört med året innan (se tabell 4.4).

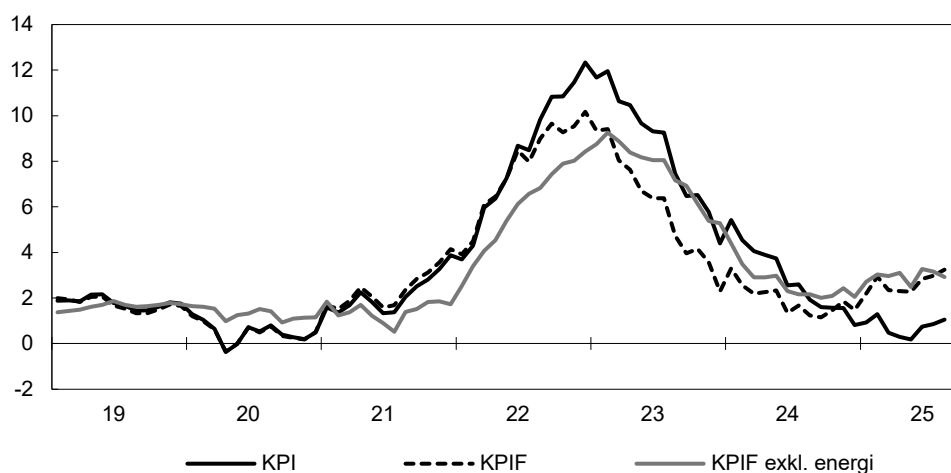
Reallöneutvecklingen, mätt som den nominella löneökningstakten korrigerad för konsumentprisindex (KPI), var kraftigt negativ både 2022 och 2023 till följd av den höga inflationen, men började stiga under 2024 och väntas stiga relativt snabbt 2025. Det väntas dock ta flera år innan reallönerna är återställda till samma nivå som innan inflationen började stiga kraftigt.

Lägre inflation väntas 2026

Under 2025 bidrar höjda hyror och prisökningar för livsmedel till en tillfälligt förhöjd inflationstakt (se diagram 4.4). Även tekniska faktorer kopplade till sammansättningen av produktkorgen, som uppdaterades i januari 2025, bidrar till att öka inflationstakten under hela året. Inflationen enligt KPIF, dvs. KPI med fast ränta, bedöms därmed bli något högre än Riksbankens mål 2025. År 2026 väntas inflationen bli tydligt lägre än inflationsmålet (se tabell 4.5). Det beror till stor del på att livsmedelspriserna väntas sjunka till följd av förslaget om tillfälligt sänkt mervärdesskatt på livsmedel. Därutöver väntas hyreshöjningarna bli lägre till följd av lägre räntor. En svag efterfrågan och en starkare krona bedöms också bidra till att dämpa inflationen. Exklusive förändringen av mervärdesskatten väntas inflationen vara nära Riksbankens inflationsmål 2026.

Diagram 4.4 Inflation i Sverige

Årlig procentuell förändring

Anm.: KPIF avser KPI med fast ränta.

Källa: Statistiska centralbyrån.

Tabell 4.5 Nyckeltal priser

Procentuell förändring om inte annat anges. Utfall 2024, prognos 2025–2028

	2024	2025	2026	2027	2028
KPI ¹	2,8	0,7	0,6	2,0	2,7
KPIF ²	1,9	2,7	1,3	1,9	2,6
KPIF exkl. energi	2,6	2,8	1,4	1,9	2,6

Anm.: Prognosen är baserad på de regelverk för skatter och transfereringar och de anslagsnivåer som har beslutats av riksdagen och som har föreslagits eller aviserats av regeringen.

¹ Konsumentprisindex.² KPI med fast ränta.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Riksbanken väntas avsluta räntesänkningarna under hösten 2025

Efter att ha sänkt styrräntan med 0,50 procentenheter under första halvåret 2025 väntas Riksbanken sänka styrräntan med ytterligare 0,25 procentenheter under hösten, till 1,75 procent. Sänkningen bedöms ske trots att inflationen väntas vara något förhöjd på kort sikt, och motiveras av att konjunkturen alltjämt är svag och arbetslösheten fortsatt hög. Därefter väntas inga ytterligare förändringar av styrräntan under 2025 eller 2026 (se tabell 4.6).

De svenska statsobligationsräntorna låg i stort sett stilla under första halvåret 2025, med endast mindre, tillfälliga rörelser. Framöver väntas de emellertid stiga något, bl.a. till följd av ett ökat utbud av statsobligationer och en gradvis återhämtning i svensk ekonomi, vilket bidrar till högre ränteförväntningar på sikt.

Efter den relativt snabba förstärkningen under inledningen av 2025 har kronkursen stabiliserats. På sikt väntas kronan fortsätta att stärkas. Det är dock svårt att fastställa exakt när och hur snabbt detta kommer att ske. Starka statsfinanser, ett minskande överskott i bytesbalansen och en underliggande god produktivitetsutveckling i förhållande till omvärlden är faktorer som väntas bidra till en kronförstärkning på längre sikt.

Tabell 4.6 Nyckeltal finansiella variabler

Procent, årsgenomsnitt, om inte annat anges. Utfall 2024, prognos 2025–2028

	2024	2025	2026	2027	2028
Styrränta	3,62	2,11	1,75	1,75	1,75
Statsobligationsränta 10 år	2,2	2,4	2,5	2,6	2,7
Statsobligationsränta 5 år	2,1	2,2	2,3	2,4	2,5
Växelkurs, kronindex KIX ¹	125,9	120,4	118,6	117,4	116,4
Växelkurs SEK per EUR	11,4	11,1	11,0	10,8	10,7

Anm.: Prognosen är baserad på de regelverk för skatter och transfereringar och de anslagsnivåer som har beslutats av riksdagen och som har föreslagits eller aviserats av regeringen.

¹ 18 november 1992 = 100.

Källor: Riksbanken, Macrobond och egna beräkningar.

4.3 Osäkerheter i prognosen

Bedömningen av den framtida ekonomiska utvecklingen i Sverige är osäker och flera faktorer kan medföra att tillväxten blir starkare eller svagare än regeringens prognos.

En exportorienterad ekonomi som Sveriges påverkas i hög grad av utvecklingen i omvärlden. Det finns risker kopplade till de ökade amerikanska importtullarna. USA har visserligen ingått handelsöverenskommelser med flera länder, men detaljerna kring dessa är fortfarande osäkra, och det är oklart hur beständiga de kommer att vara. Det är också osäkert hur tullbördan kommer att fördelas mellan amerikanska konsumenter och utländska exportörer. Det innebär bl.a. en osäkerhet kring hur mycket inflationen i USA kommer att stiga och hur snabbt räntorna kan falla. Globala värdekedjor kan också komma att omformas, vilket kan påverka företag på kort sikt. Högre amerikanska tullar på kinesisk import kan t.ex., i likhet med vad som hänt under 2025, leda till att Kina i stället ökar sin export till andra länder. Detta kan innebära en minskad efterfrågan på europeiska varor.

Det försämrade säkerhetsläget i Europa till följd av Rysslands invasionskrig mot Ukraina sätter press på olika regeringar att öka sina försvarssatsningar. Större försvarssatsningar än vad som antas i prognosen skulle kunna leda till att BNP växer snabbare än väntat. Ett flertal europeiska länder kämpar dock redan med ett begränsat finanspolitiskt utrymme och stora strukturella utmaningar, som exempelvis en åldrande befolkning och klimatanpassningar. De ökande utgifterna kan bidra till stora budgetunderskott och en växande skuldsättning i flera stora ekonomier. Det kan i sin tur innebära högre riskpremier och stigande obligationsräntor, vilket i förlängningen kan leda till finanspolitiska åtstramningar i dessa länder, en lägre omvärldsefterfrågan och sämre utsikter för svensk export.

Den amerikanska administrationens politik tyder på att USA:s statsskuld kommer fortsätta att växa kommande år. Detta har bidragit till frågetecken kring hur långsiktigt hållbara de amerikanska offentliga finanserna är. Om marknadsaktörer mer tydligt ifrågasätter hållbarheten i de offentliga finanserna finns en risk att de amerikanska statsobligationsräntorna stiger kraftigt. Det skulle kunna tvinga fram betydande finanspolitiska åtstramningar och ett kraftigt fall i den amerikanska efterfrågan. I förlängningen kan det leda till ökad turbulens på de globala finansiella marknaderna. Även amerikanska finansiella avregleringar skulle kunna leda till en uppbyggnad av finansiella risker. Det kan dämpa den globala ekonomiska utvecklingen och förvärpa eller blottlägga sårbarheter i det finansiella systemet, med efterverkningar på svensk konjunktur.

Det finns också risker gällande utsikterna för konsumtionen bland svenska hushåll. Hushållens reala inkomster kan bli lägre än väntat om sysselsättningen utvecklas

svagare eller om inflationen blir högre än enligt regeringens prognos. Hushållen kan också välja att spara mer än tidigare i stället för att konsumera. Lägre inkomster eller ett ökat sparande medför en risk för en svagare konsumtion. Samtidigt kan konsumtionen bli högre än väntat om hushållen skulle minska sitt sparande eller om reala inkomster skulle stiga snabbare än väntat.

4.4 Utvecklingen 2027 och 2028

I detta avsnitt beskrivs ett scenario för svensk ekonomi 2027 och 2028, givet förutsättningen att inga nya störningar påverkar ekonomin. Scenariot baseras på regeringens principer om att endast beslutade och aviserade förändringar av skatteregler och statens utgifter beaktas. I scenariot antas de kommunala skattenivåerna vara oförändrade, samtidigt som kommuner och regioner antas redovisa resultat i linje med god ekonomisk hushållning på några års sikt.

Konjunkturåterhämtningen väntas fortsätta 2027 och svensk ekonomi bedöms då vara nära konjunkturrell balans. Inflationen väntas vara i linje med Riksbankens inflationsmål om 2 procent 2027. År 2028 väntas inflationen tillfälligt stiga till följd av att mervärdesskatten på livsmedel återgår till 12 procent. Styrräntan antas ligga kvar på 1,75 procent 2027 och 2028. Positiva reallöneökningar förväntas i kombination med lägre ränteutgifter resultera i att hushållens köpkraft fortsätter att förbättras 2027. Därtill bedöms hushållen, som under kostnadskrisen har byggt upp en buffert, lägga en större del av sina inkomster på konsumtion. Detta väntas leda till en stark tillväxt i hushållens konsumtion 2027. De lägre kostnaderna främjar även en fortsatt stark tillväxt i företagens investeringar 2027, i synnerhet vad gäller bostadsinvesteringar. Även svensk export väntas stiga i snabbare takt 2027 när tillväxten i omvärlden ökar. År 2028 bedöms svensk ekonomi befinna sig i balans.

Tillväxten i potentiell BNP bedöms uppgå till 1,5 procent per år 2027 och 2028. Det är något lägre än den genomsnittliga potentiella tillväxten under 2000-talet. Nedväxlingen i potentiell BNP-tillväxt beror på att befolkningstillväxten bland den arbetsföra befolkningen (15–74 år) väntas bli tydligt lägre än genomsnittet sedan 2000. Arbetskraften väntas därför öka förhållandevis långsamt. Återhämtningen i sysselsättningen bedöms dock fortsätta från 2026 in i 2027. År 2028 väntas sysselsättningen växa i långsammare takt. Produktiviteten i hela ekonomin väntas växa med drygt 1 procent per år 2027 och 2028 (se tabell 4.4).

4.5 Alternativa scenarier

I detta avsnitt beskrivs två alternativa scenarier för den ekonomiska utvecklingen 2025–2028. I regeringens prognos väntas hushållens konsumtion bidra tydligt till den ekonomiska återhämtningen. Utvecklingen av hushållens konsumtion är dock mycket osäker. Detta illustreras bl.a. av konsumentförtroendet som försämrades under inledningen av 2025. Även om det har förbättrats något de senaste månaderna signalerar konsumentförtroendet alltjämt ett svagare stämningsläge än normalt. Osäkerheten kring både omvärldsläget och inhemska faktorer, såsom en hög prisnivå, kan dämpa hushållens konsumtion ytterligare. Samtidigt är hushållens sparande jämförelsevis högt och det är möjligt att de, efter en lång period med svag konsumtionsutveckling, väljer att konsumera mer och spara mindre. Eftersom regeringen bedömer att hushållens konsumtion är en viktig drivkraft för konjunkturåterhämtningen skulle en alternativ utveckling för denna konsumtion påverka styrkan i återhämtningen. I två alternativa scenarier belyses därför hur konjunkturåterhämtningen kan påverkas om hushållens konsumtion utvecklas på ett annat sätt än vad som förutsätts i prognosen.

I det första scenariot antas att hushållens konsumtion ökar i en snabbare takt än i huvudscenariot. Efter en lång period med svag konsumtionsutveckling skulle lägre inflation och räntenivåer kunna resultera i att hushållen väljer att konsumera mer och spara mindre. En ökad efterfrågan på privat konsumtion leder till en starkare sysselsättningstillväxt och lägre arbetslöshet jämfört med huvudscenariot. Den högre efterfrågan på arbetskraft leder vidare till att de nominella lönerna stiger något mer. Detta leder till ett högre kostnadstryck vilket, i kombination med en ökad efterfrågan i ekonomin, bidrar till att inflationen blir något högre jämfört med huvudscenariot. För att värna om inflationsmålet behöver Riksbanken därmed hålla en högre styrränta. Detta dämpar med viss fördröjning konsumtion och investeringar. En högre styrränta stärker växelkursen något, vilket till viss del motverkar en högre inflation via lägre importpriser. Växelkursförstärkningen har därutöver en negativ effekt på svensk export. Sammantaget bedöms BNP-tillväxten därmed bli något högre 2025 och 2026 jämfört med huvudscenariot, men i stället lägre mot slutet av prognosperioden (se tabell 4.7). Hushållens högre konsumtion tillsammans med starkare utveckling av lönesumman medför att de offentliga finanserna stärks i förhållande till huvudscenariot.

I det andra scenariot antas att hushållens konsumtion utvecklas svagare än i huvudscenariot. Hushållen har de senaste åren blivit medvetna om att kostnaderna snabbt kan stiga och köpkraften urholkas, och det finns en möjlighet att de vill ha ett högre buffertsparande för att kunna parera liknande händelser i framtiden. Det finns också hushåll som har tagit av sitt sparande för att kunna bibehålla en normal konsumtionsutveckling och dessa kan välja att spara mer när köpkraften nu stärks. En svagare konsumtionsutveckling leder till en försämring på arbetsmarknaden och arbetslösheten blir högre jämfört med huvudscenariot. Det medför att de nominella lönerna utvecklas svagare och inflationen därmed blir något lägre. Riksbanken sänker styrräntan i en snabbare takt än i huvudscenariot för att värna om inflationsmålet. Den inhemska efterfrågan stimuleras av lägre räntor, samtidigt som exporten gynnas av att växelkursen försvagas. Sammantaget bedöms BNP-tillväxten bli något lägre 2025 och 2026, men högre mot slutet av prognosperioden jämfört med i huvudscenariot. En svagare hushållskonsumtion och svagare utveckling av lönesumman medför lägre skatteintäkter och därigenom att de offentliga finanserna blir svagare än i huvudscenariot.

Tabell 4.7 Alternativa scenarier

Procentuell förändring om inte annat anges. Utfall 2024 och prognos i fet stil för respektive variabel utifrån tidigare beslutade och aviserade samt nu föreslagna och aviserade reformer¹

	2024	2025	2026	2027	2028
BNP²					
Huvudscenario	1,0	1,1	2,8	2,3	1,5
Scenario 1: Högre konsumtionstillväxt	1,0	1,2	3,3	1,8	1,4
Scenario 2: Lägre konsumtionstillväxt	1,0	1,0	2,1	2,6	2,0
Arbetslöshet³					
Huvudscenario	8,4	8,7	8,3	7,8	7,6
Scenario 1: Högre konsumtionstillväxt	8,4	8,7	8,0	7,7	7,6
Scenario 2: Lägre konsumtionstillväxt	8,4	8,7	8,7	8,1	7,6
KPIF⁴					
Huvudscenario	1,9	2,7	1,3	1,9	2,6
Scenario 1: Högre konsumtionstillväxt	1,9	2,7	1,5	2,0	2,6
Scenario 2: Lägre konsumtionstillväxt	1,9	2,7	1,0	1,8	2,6
BNP-gap⁵					
Huvudscenario	-1,9	-2,2	-0,9	-0,1	0,0

	2024	2025	2026	2027	2028
Scenario 1: Högre konsumtionstillväxt	-1,9	-2,1	-0,4	0,0	0,0
Scenario 2: Lägre konsumtionstillväxt	-1,9	-2,3	-1,7	-0,6	0,0
Finansiellt sparande⁶					
Huvudscenario	-1,5	-1,4	-2,4	-1,8	-0,6
Scenario 1: Högre konsumtionstillväxt	-1,5	-1,3	-2,1	-1,7	-0,6
Scenario 2: Lägre konsumtionstillväxt	-1,5	-1,5	-2,8	-2,1	-0,6

¹ I de alternativa scenarierna har hänsyn även tagits till kompletterande penningpolitiska åtgärder.

² Kalenderkorrigerade värden.

³ Årsgenomsnitt i procent.

⁴ KPI med fast ränta.

⁵ Skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP i procent av potentiell BNP.

⁶ Procent av BNP.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

4.6 Prognosrevideringar

I detta avsnitt redovisas kortfattat några av de prognosrevideringar som har gjorts sedan 2025 års ekonomiska vårproposition (prop. 2024/25:100) beslutades. Efter detta har bl.a. en kvartalssammanställning av nationalräkenskaperna och två kvartalsutfall för arbetskraftsundersökningarna samt ett antal månadsutfall för KPI publicerats. Därutöver har Statistiska centralbyrån gjort en översyn av nationalräkenskaperna och detaljerade årsberäkningar för 2023.

BNP-tillväxten för 2025 har reviderats ned till följd av att BNP-utfallet för första kvartalet var svagare än prognosen i vårpropositionen (se tabell 4.8). Till nedrevideringen har även konsekvenserna av den amerikanska administrationens tullpolitik och geopolitiska spänningar bidragit. För 2026 har prognosen för BNP-tillväxten reviderats upp något till följd av bl.a. de reformer som presenteras i denna proposition. BNP-gapet har reviderats ned 2025 och 2026 till följd av den lägre BNP-tillväxten 2025.

I samband med en översyn av nationalräkenskaperna har Statistiska centralbyrån reviderat ned BNP i nivå fr.o.m. 2015. Revideringen innefattar inte minst en lägre skattning av nettoexport och produktivitet. Myndigheten har dessutom publicerat en ny befolkningsframskrivning där tillväxten bland den arbetsföra befolkningen har reviderats ned till följd av en uppreviderad utvandring och en nedreviderad invandring. Sammantaget innebär dessa förändringar att potentiell BNP har reviderats ned.

Både sysselsättningen och arbetskraften har utvecklats något starkare än prognosen i vårpropositionen och prognoserna för 2025 har därför reviderats upp. Arbetslösheten har reviderats upp något 2025 och 2026 som en del av den fördröjda konjunkturåterhämtningen.

Prognosen för KPIF-inflationen 2025 har reviderats upp något till följd av högre utfall än väntat. Prognosen för styrräntan har reviderats ned för 2025 och 2026 till följd av ett svagare konjunkturläge. Det svagare konjunkturläget har, tillsammans med förslaget om tillfälligt sänkt mervärdesskatt på livsmedel, bidragit till att KPI-prognosen för 2026 har reviderats ned.

Tabell 4.8 Jämförelse mellan regeringens prognoser

Procentuell förändring om inte annat anges. Siffrorna inom parentes avser prognos från 2025 års ekonomiska vårproposition

	2024	2025	2026	2027	2028
BNP	1,0 (1,0)	0,9 (2,1)	3,1 (2,8)	2,6 (2,4)	1,3 (1,4)
Potentiell BNP	1,5 (1,7)	1,5 (1,7)	1,5 (1,7)	1,5 (1,7)	1,5 (1,7)
BNP-gap ¹	-1,9 (-2,0)	-2,2 (-1,3)	-0,9 (-0,5)	-0,1 (0,0)	0,0 (0,0)
Arbetslöshet ^{2, 3}	8,4 (8,4)	8,7 (8,6)	8,3 (8,2)	7,8 (7,8)	7,6 (7,6)
Arbetskraft ²	0,2 (0,2)	0,7 (0,4)	0,3 (0,6)	0,5 (0,7)	0,3 (0,4)
Sysselsättning ²	-0,5 (-0,5)	0,4 (0,2)	0,8 (1,1)	1,0 (1,1)	0,5 (0,6)
Arbetade timmar ⁴	-0,3 (-0,3)	0,1 (0,6)	1,2 (1,2)	1,0 (1,1)	0,5 (0,5)
Timlön enligt KL ⁵	4,1 (4,1)	3,6 (3,6)	3,6 (3,6)	3,5 (3,6)	3,5 (3,6)
KPI ⁶	2,8 (2,8)	0,7 (0,7)	0,6 (1,8)	2,0 (1,9)	2,7 (2,1)
KPIF ⁶	1,9 (1,9)	2,7 (2,5)	1,3 (1,9)	1,9 (2,0)	2,6 (2,0)
Styrränta ⁷	3,62 (3,62)	2,11 (2,28)	1,75 (2,25)	1,75 (2,02)	1,75 (2,00)

Anm.: Prognosen är baserad på de anslagsnivåer och de regelverk för skatter och transfereringssystem som har beslutats av riksdagen samt de som har föreslagits eller aviserats av regeringen. I budgetpropositionen har information som fanns tillgänglig fram till den 4 augusti 2025 beaktats.

¹ Skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP i procent av potentiell BNP.

² Avser åldersgruppen 15–74 år.

³ Procent av arbetskraften.

⁴ Kalenderkorrigerad.

⁵ Nominell löneutveckling enligt konjunkturlönestatistiken (KL).

⁶ Konsumentprisindex (KPI) resp. konsumentprisindex med fast ränta (KPIF), årsgenomsnitt.

⁷ Procent, årsgenomsnitt.

Källor: Statistiska centralbyrån, Medlingsinstitutet, Riksbanken och egna beräkningar.

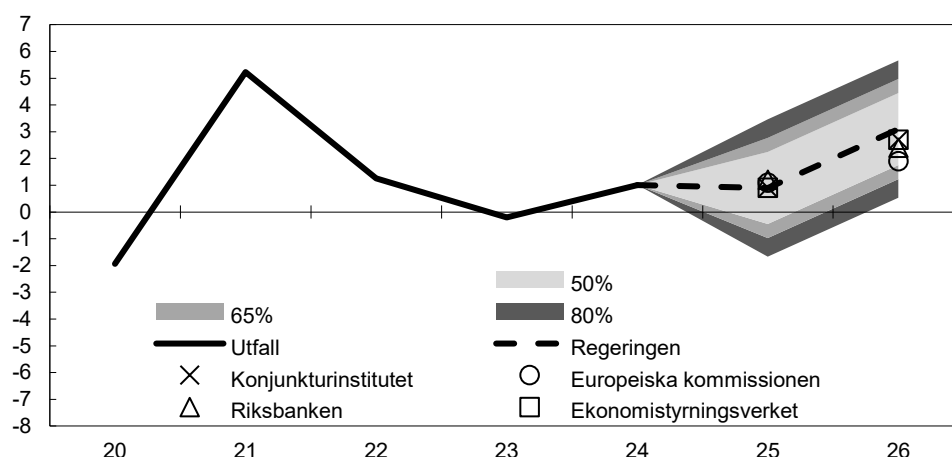
4.7 Utvecklingen enligt andra bedömare

I detta avsnitt jämförs regeringens prognoser för några centrala makroekonomiska variabler med prognoser från Konjunkturinstitutet, Europeiska kommissionen, Riksbanken och Ekonomistyrningsverket, se tabell 4.9. Det är viktigt att notera att prognoserna publiceras vid olika tidpunkter, vilket gör att prognosmakarna inte har tillgång till samma information. Publiceringstillfället för olika prognoser blir särskilt relevant under perioder med ökad osäkerhet.

Regeringens prognos för BNP-tillväxten 2025 är i linje med Konjunkturinstitutets och Ekonomistyrningsverkets prognoser, men något lägre än Riksbankens och Europeiska kommissionens prognoser. För 2026 är regeringens prognos högre än övriga prognosmakares. Skillnaderna mellan de olika prognosmakarnas BNP-prognoser är små sett ur ett statistiskt perspektiv. I diagram 4.5 redovisas de olika bedömarnas prognoser tillsammans med symmetriska osäkerhetsintervall som täcker olika sannolikheter av regeringens historiska prognosfel, dvs. skillnader mellan utfall och prognoser. Bedömarnas prognoser ligger inom det intervall som täcker hälften av regeringens historiska prognosfel.

Diagram 4.5 BNP-prognosjämförelse med osäkerhetsintervall

Procentuell förändring

Anm.: Osäkerhetsintervallen är baserade på regeringens historiska prognosfel, i budgetpropositionerna 1994–2024, och bör inte förväxlas med en framtäckande riskbild. För en beskrivning av hur osäkerhetsintervallen är beräknade, se Finansdepartementets rapport Utvärdering av makroekonomiska prognoser som publicerades i samband med 2018 års ekonomiska vårproposition (prop. 2017/18:100).

Källor: Statistiska centralbyrån, Europeiska kommissionen, Ekonomistyrningsverket, Konjunkturinstitutet, Riksbanken och egna beräkningar.

Regeringens prognos för arbetslösheten 2025 och 2026 är i linje med Konjunkturinstitutets, Ekonomistyrningsverkets och Europeiska kommissionens prognoser. Riksbankens prognos för arbetslösheten 2025 är däremot något lägre än övriga bedömares.

Regeringens prognoser för inflation 2025, mätt med KPI, är i linje med Riksbankens prognos men något högre än Konjunkturinstitutets och Ekonomistyrningsverkets prognoser. För 2026 är regeringens prognos lägre än övriga bedömares.

Samtliga prognosmakare bedömer att BNP-gapet kommer att vara negativt 2025 och 2026. Regeringens prognos för BNP-gapet 2025 är i linje med Konjunkturinstitutets och Ekonomistyrningsverkets, men mer negativ än Europeiska kommissionens och Riksbankens prognoser. För 2026 är regeringens prognos i linje med Konjunkturinstitutets och Riksbankens, men mindre negativ än Europeiska kommissionens och Ekonomistyrningsverkets prognoser.

Tabell 4.9 Jämförelse mellan olika bedömares prognoser

Procentuell förändring om inte annat anges

	2025	2026
BNP¹		
Regeringen	0,9	3,1
Konjunkturinstitutet	0,9	2,7
Europeiska kommissionen	1,1	1,9
Riksbanken	1,2	2,4
Ekonomistyrningsverket	0,9	2,7
Arbetslöshet²		
Regeringen	8,7	8,3
Konjunkturinstitutet	8,8	8,4
Europeiska kommissionen	8,7	8,4
Riksbanken	8,5	8,3
Ekonomistyrningsverket	8,7	8,2
Inflation (KPI/HIKP)³		

	2025	2026
Regeringen	0,7/2,5	0,6/1,0
Konjunkturinstitutet	0,5/2,4	0,8/1,5
Europeiska kommissionen	- /2,2	- /1,6
Riksbanken	0,7/2,3	1,6/1,8
Ekonomistyrningsverket	0,5/ -	0,9/ -
BNP-gap⁴		
Regeringen	-2,2	-0,9
Konjunkturinstitutet	-2,1	-0,9
Europeiska kommissionen	-1,9	-1,4
Riksbanken	-1,6	-0,9
Ekonomistyrningsverket	-2,3	-1,1

Anm.: Publiceringsdatum är för regeringen 2025-09-22, Konjunkturinstitutet 2025-06-17, Europeiska kommissionen 2025-05-19, Riksbanken 2025-06-18 och Ekonomistyrningsverket 2025-09-12.

¹ Fasta priser, ej kalenderkorrigerade värden.

² Procent av arbetskraften, 15–74 år.

³ Årsgenomsnitt.

⁴ Skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP i procent av potentiell BNP.

Källor: Konjunkturinstitutet, Europeiska kommissionen, Riksbanken, Ekonomistyrningsverket och egna beräkningar.

5 De budgetpolitiska målen

I detta avsnitt följer regeringen upp de budgetpolitiska målen. De budgetpolitiska målen består av ett mål för den offentliga sektorns finansiella sparande, ett utgiftstak för staten, ett kommunalt balanskrav och ett skuldankare. De budgetpolitiska målen skapar förutsättningar för att uppnå andra politiska mål på ett sätt som är offentligfinansiellt hållbart på både kort och lång sikt. Uppföljningen av målen sker enligt de metoder som anges i den till riksdagen överlämnade skrivelsen Ramverket för finanspolitiken (skr. 2017/18:207). I avsnittet lämnar regeringen även förslag om ett nytt mål för det offentliga finansiella sparandet. Regeringen redovisar slutligen sina överväganden och förslag avseende genomförandet av rådets direktiv (EU) 2024/1265 av den 29 april 2024 om ändring av direktiv 2011/85/EU om krav på medlemsstaternas budgetramverk.

Sammanfattning

- Regeringen bedömer att det strukturella sparandet kommer att avvika från överskottsmålet 2026. Avvikelsen beror dels på nya försvarsutgifter och stöd till Ukraina, dels på behovet av att stötta återhämtningen i ekonomin. Regeringen anser att avvikelsen är motiverad utifrån den parlamentariska överenskommelsen om finansiering av försvaret och stöd till Ukraina samt behovet av att stötta ekonomin i den utdragna lågkonjunkturen.
- Det strukturella sparandet, exklusive de utgifter som enligt den parlamentariska överenskommelsen om finansiering av försvaret och stöd till Ukraina får lånefinansieras, bedöms nå balansmålet 2028.
- Regeringen föreslår att de redan fastställda nivåerna på utgiftstaket för 2026 och 2027 höjs med 37 respektive 66 miljarder kronor med anledning av den parlamentariska överenskommelsen om finansiering av försvaret och stöd till Ukraina. Därutöver tillkommer tekniska justeringar.
- Regeringen föreslår att utgiftstakets nivå för 2028 ska uppgå till 2 105 miljarder kronor. Nivån höjs därmed med 24 miljarder kronor jämfört med bedömningen i 2025 års ekonomiska vårproposition (prop. 2024/25:100), på grund av den parlamentariska överenskommelsen. Därtill har tekniska justeringar gjorts.
- Kommunsektorn som helhet redovisade ett negativt balanskravsresultat 2024.
- Balanskravsresultatet bedöms bli positivt 2025–2028.
- Regeringen bedömer att finanspolitiken är långsiktigt hållbar, även om vissa faktorer pekar på att riskerna har ökat något jämfört med bedömningen i 2025 års ekonomiska vårproposition.
- Regeringen föreslår att målet för den offentliga förvaltningens finansiella sparande ska fastställas till att sparandet ska vara i balans över en konjunkturcykel fr.o.m. 2027. Regeringen föreslår samtidigt vissa ändringar i budgetlagen (2011:203) för att genomföra rådets direktiv (EU) 2024/1265 av den 29 april 2024 om ändring av direktiv 2011/85/EU om krav på medlemsstaternas budgetramverk.

5.1 Uppföljning av målet för det finansiella sparandet

Målet för det finansiella sparandet i offentlig sektor (överskottsmålet) innebär att det finansiella sparandet i den offentliga sektorn i genomsnitt ska motsvara en tredjedels

procent av BNP över en konjunkturcykel. Det strukturella sparandet (se nedan) för innevarande och nästkommande år används för att bedöma måluppfyllelsen i förhållande till överskottsmålet i ett framtidsblickande perspektiv. För att i efterhand utvärdera om överskottsmålet har uppnåtts och för att upptäcka systematiska avvikelser används ett bakåtblickande åttaårigt genomsnitt av det faktiska finansiella sparandet. Det bakåtblickande genomsnittet ska dock inte styra finanspolitiken på kort sikt.

Analys av måluppfyllelsen

Strukturellt sparande

Det strukturella sparandet är en beräkning av det finansiella sparandet i den offentliga sektorn utifrån antagandet att sektorns inkomster och utgifter inte påverkas av konjunkturläget eller av engångseffekter. Det strukturella sparandet är inte en del av den officiella statistiken, utan kan beräknas på flera sätt. Det gör att nivån på det strukturella sparandet kan skilja sig åt mellan olika bedömare, t.ex. på grund av olika bedömningar av potentiell BNP (se avsnitt 9.7).

En avvikelse från överskottsmålet anses föreligga om det strukturella sparandet tydligt avviker från målnivån det innevarande eller det närmast följande budgetåret. Att sparandet avviker från målet kan dock ha flera skäl och ska inte likställas med att politiken är felaktigt utformad eller oförenlig med det finanspolitiska ramverket. Om en avvikelse bedöms föreligga ska regeringen redovisa hur en återgång till målet ska ske.

Regeringen bedömer att det strukturella sparandet kommer att avvika från överskottsmålet under 2025 och 2026 (se tabell 5.1). Avvikelsen beror delvis på stöd till Ukraina och nya försvarsutgifter, vilket regeringen bedömer är motiverat utifrån den parlamentariska överenskommelsen om finansiering av försvaret och stöd till Ukraina. Även oaktat dessa utgifter avviker dock det strukturella sparandet från överskottsmålet. Regeringen bedömer att avvikelsen är motiverad ur ett stabiliseringspolitiskt perspektiv, eftersom svensk ekonomi bedöms befinna sig i lågkonjunktur båda dessa år. Eftersom lågkonjunkturen är utdragen bedömer regeringen att en expansiv finanspolitik är motiverad för att motverka att lågkonjunkturen får långvariga negativa konsekvenser för svensk ekonomi.

Enligt förslag i denna proposition ska överskottsmålet fr.o.m. 2027 ersättas med ett balansmål. En återgång mot detta balansmål inleds 2027. Även om en återgång mot målet påbörjas bedöms det strukturella sparandet fortsatt avvika från målnivån i enlighet med den parlamentariska överenskommelsen om finansiering av försvaret och stöd till Ukraina. Det strukturella sparandet, exklusive de utgifter som enligt den parlamentariska överenskommelsen om finansiering av försvaret och stöd till Ukraina får lånefinansieras, bedöms uppnå balans 2028. Förstärkningen beror på att de offentliga inkomsterna ökar snabbare än utgifterna när ekonomin växer, och på att tillfälliga utgifter upphör. Regeringen bedömer att några särskilda åtgärder inte behöver vidtas för att det strukturella sparandet, exklusive de utgifter som enligt den parlamentariska överenskommelsen om finansiering av försvaret och stöd till Ukraina får lånefinansieras, ska uppnå balans 2028.

Tabell 5.1 Finansiellt sparande i den offentliga sektorn samt indikatorer för avstämning mot överskottsmålet

Procent av BNP om inte annat anges. Utfall 2024, prognos 2025–2028

	2024	2025	2026	2027	2028
Finansiellt sparande	-1,5	-1,4	-2,4	-1,8	-0,6
Bakåtblickande åttaårigt genomsnitt	-0,3				
Strukturellt sparande ¹	-0,5	-0,4	-1,8	-1,6	-0,6
Strukturellt sparande exkl. nya försvarsutgifter och stöd till Ukraina ²	-0,3	0,2	-0,5	-0,5	0,0
BNP-gap ¹	-1,9	-2,2	-0,9	-0,1	0,0

¹ Andel av potentiell BNP.² I enlighet med den parlamentariska överenskommelsen om finansiering av försvaret och stöd till Ukraina.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Åttaårigt bakåtblickande genomsnitt

Det finansiella sparandet uppgick i genomsnitt till -0,3 procent av BNP 2017–2024 (se tabell 5.1). Det är under den nuvarande nivån på överskottsmålet om 0,33 procent av BNP över en konjunkturcykel. Det är också under den tidigare nivån på överskottsmålet (1 procent) som gällde t.o.m. 2018. Genomsnittet dras framför allt ned av det svaga sparandet 2020.

Finanspolitiken stödjer konjunkturåterhämtningen

Svensk ekonomi bedöms fortsatt befinna sig i en lågkonjunktur 2026. Regeringen bedömer därför att det är motiverat med en expansiv finanspolitik som stödjer ekonomins återhämtning.

Finanspolitikens effekt på efterfrågan i ekonomin mäts vanligen genom att analysera dess inriktning och ställning. Finanspolitikens ställning mäts genom att jämföra det strukturella sparandets nivå med överskottsmålet och indikerar finanspolitikens effekt på efterfrågan i förhållande till ett genomsnittligt år. Finanspolitikens inriktning mäts som förändringen i strukturellt sparande och indikerar finanspolitikens effekt på efterfrågan i förhållande till föregående år. Såväl ställningen som inriktningen indikerar att finanspolitiken är expansiv 2026.

5.2 Utgiftstaket – uppföljning, tekniska justeringar och förslag

Utgiftstaket omfattar samtliga utgiftsområden på statens budget, exklusive utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m., samt utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget. I detta avsnitt (5.2) föreslår regeringen tekniska justeringar av utgiftstakets nivå. Vidare föreslås en finanspolitiskt motiverad höjning av nivåerna för 2026 och 2027. I enlighet med 2 kap. 2 § budgetlagen (2011:203) föreslår regeringen också en nivå på utgiftstaket för det tredje tillkommande året.

5.2.1 Uppföljning av utgiftstaket

Utrymmet mellan utgiftstaket och de faktiska beräknade takbegränsade utgifterna kallas budgeteringsmarginal. Budgeteringsmarginalen ska i första hand fungera som en buffert om utgifterna på grund av konjunkturutvecklingen skulle utvecklas på ett annat sätt än vad som förväntades när utgiftstakets nivå fastställdes (se tabell 5.2).

Regeringen har en riktlinje för hur stor budgeteringsmarginalen som minst behöver vara i budgeteringsfasen för att hantera osäkerheter. Enligt riktlinjen bör utrymmet till utgiftstaket uppgå till minst 1 procent av de takbegränsade utgifterna för det

innevarande året (t), minst 1,5 procent för det följande året (t+1), minst 2 procent för det andra följande året (t+2) och minst 3 procent för det tredje följande året (t+3).

Regeringen anser att budgeteringsmarginalens storlek är tillräcklig för att hantera den osäkerhet som finns i bedömningen av utgiftsutvecklingen 2025.

Budgeteringsmarginalen beräknas bli 13 miljarder kronor större än enligt prognosen i 2025 års ekonomiska vårproposition. I avsnitt 7 görs en närmare genomgång av hur prognosen för de takbegränsade utgifterna har förändrats sedan 2025 års ekonomiska vårproposition beslutades.

Tabell 5.2 Ursprungligt och faktiskt utgiftstak

Miljarder kronor om inte annat anges. Utfall 2018–2024 och prognos 2025–2027 för takbegränsade utgifter

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Ursprungligt beslutade nivåer på utgiftstaket	1 332	1 392	1 471	1 430	1 502	1 539	1 595	1 825	1 866	1 935
Teknisk justering ¹	5	10	10	6	2	2	4	6	8	8
Reell justering ²		-51	262	259	130	124	148	25	62	66
Slutgiltiga nivåer på utgiftstaket ³	1 337	1 351	1 743	1 695	1 634	1 665	1 747	1 856	1 936	2 009
Takbegränsade utgifter	1 282	1 308	1 501	1 551	1 559	1 575	1 686	1 779	1 895	1 936
Budgeteringsmarginal	55	43	242	144	75	90	61	77	41	73
Budgeteringsmarginal, procent av takbegränsade utgifter	4,3	3,3	16,1	9,3	4,8	5,7	3,6	4,3	2,1	3,8

¹ De tekniska justeringar som redovisas här är de ackumulerade tekniska justeringarna för respektive år.

² Finanspolitiskt motiverade ändringar medför en reell förändring av utgiftstakets begränsande effekt på de takbegränsade utgifterna. De reella ändringar som redovisas här är de ackumulerade reella ändringarna för respektive år.

³ Den slutgiltiga nivån på utgiftstaket är summan av den ursprungliga nivån och eventuella tekniska och reella justeringar.

Källor: Ekonomistyrningsverket och egna beräkningar.

5.2.2 Tekniska justeringar av utgiftstakets nivåer och finanspolitiskt motiverade höjningar av tidigare beslutade nivåer för 2026 och 2027

Regeringens förslag

För 2026 och 2027 fastställs utgiftstaket för staten, inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget, till följd av tekniska justeringar och av finanspolitiska skäl till 1 936 miljarder kronor respektive 2 009 miljarder kronor.

Skälen för regeringens förslag

Tekniska justeringar av utgiftstakets nivå syftar till att bevara takets ursprungliga begränsande effekt på de offentliga finanserna. Finanspolitiskt motiverade ändringar av nivån medför tvärtom att takets begränsande effekt på de offentliga finanserna ändras. Tekniska justeringar genomförs regelbundet, medan finanspolitiskt motiverade ändringar endast bör genomföras under särskilda omständigheter. Enligt den parlamentariska överenskommelsen om finansiering av försvaret och stöd till Ukraina ska utgiftstakets nivåer anpassas med hänsyn till de utgifter som enligt överenskommelsen kan motivera en avvikelse från målet för den offentliga sektorns finansiella sparande.

Tekniska justeringar av utgiftstakets nivåer

Utgiftstaket för ett specifikt år ska ha samma begränsande effekt från att det beslutas, normalt tre år i förväg, till dess att det aktuella budgetåret har passerats. Under en så lång period sker dock normalt budgettekniska förändringar av olika slag som förändrar de takbegränsade utgifterna, men som inte motsvaras av ett i sak förändrat offentligt åtagande. Omvänt kan förändringar genomföras som påverkar det offentliga

åtagandet, men som av tekniska skäl inte påverkar de takbegränsade utgifterna. För att behålla utgiftstakets ursprungliga begränsande effekt på de statliga utgifterna görs i dessa fall tekniska justeringar av beslutade taknivåer så att budgetförändringar av detta slag neutraliseras. Tekniska justeringar har genomförts regelbundet sedan utgiftstaket infördes 1997 och föreslås normalt i budgetpropositionen.

Vissa budgetförändringar i denna proposition motiverar tekniska justeringar av de fastställda nivåerna på utgiftstaket 2026 och 2027. De påverkar också det förslag till nivå för 2028 som regeringen lämnar i denna proposition (se tabell 5.3).

Tabell 5.3 Förslag till tekniska justeringar och finanspolitiskt motiverad höjning av utgiftstakets nivåer

Miljarder kronor

	2025	2026	2027	2028
Utgiftstak i 2025 års ekonomiska vårproposition	1 856	1 894	1 938	2 077
Sänkt skatt på arbetsinkomster och pension		3,89	3,89	3,89
Enklare och bättre skatteregler för delägare i fåmansföretag		1,08	1,08	1,08
Utjämningsbidrag för LSS-kostnader		0,27	0,27	0,27
Permanent skattefrihet för förmån av laddel på arbetsplatsen och utvidgad rätt till avdrag för drivmedelsutgifter		0,07	0,13	0,13
Ytterligare höjning av beloppsgränsen i reseavdraget		-0,62	-0,62	-0,62
Summa tekniska justeringar		4,69	4,75	4,75
Nya försvarsutgifter ¹		22,15	26,41	23,55
Ram för stöd till Ukraina		15,00	40,00	
Summa finanspolitiskt motiverade justeringar		37,15	66,41	23,55
Förslag till nivå på utgiftstaket	1 936	2 009	2 105	

¹ Se avsnitt 7.7, tabell 7.17.

Källa: Egna beräkningar.

Förslagen i denna proposition om sänkt skatt på arbetsinkomster och pension, enklare och bättre skatteregler för delägare i fåmansföretag samt permanent skattefrihet för förmån av laddel på arbetsplatsen och utvidgad rätt till avdrag för drivmedelsutgifter medför minskade skatteintäkter för kommuner och regioner, medan förslaget om höjd beloppsgräns i reseavdraget medför ökade skatteintäkter. För att neutralisera effekten på kommunernas finanser föreslås anslaget 1:1 *Kommunalekonomisk utjämning* inom utgiftsområde 25 sammantaget ökas. Detta motiverar en teknisk justering av utgiftstaket. Motsvarande tekniska justeringar har gjorts tidigare år i samband med att förändringar i skattesystemet har påverkat det kommunala skatteunderlaget.

Beräkningen av omslutningen i det kommunala utjämningssystemet för verksamhet enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) bedöms bli 0,27 miljarder kronor högre fr.o.m. 2026 jämfört med tidigare beräkningar. Detta föranleder en ökning av anslaget 1:2 *Utjämningsbidrag för LSS-kostnader* inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner, som dock motsvaras av högre avgifter från kommunerna till staten. Förändringen motiverar en höjning av utgiftstaket. Motsvarande tekniska justeringar har gjorts tidigare i samband med att omslutningen i utjämningssystemet förändrats.

Sammantaget motiverar de ovan nämnda förändringarna att de tidigare fastställda nivåerna för 2026 och 2027 bör ökas med 4,69 respektive 4,75 miljarder kronor och att den föreslagna nivån för 2028 ökas med 4,75 miljarder kronor jämfört med bedömningen i 2025 års ekonomiska vårproposition.

Finanspolitiskt motiverade ändringar av utgiftstakets nivåer

Enligt den parlamentariska överenskommelsen om finansiering av försvaret och stöd till Ukraina ska utgiftstaket anpassas efter sådana utgifter som enligt överenskommelsen medger en avvikelse från målet för det offentliga finansiella sparandet. Regeringen anser därför att det är motiverat att höja utgiftstakets nivåer motsvarande de tillskott till försvaret som medger en avvikelse enligt överenskommelsen (se avsnitt 7.7, tabell 7.17). Därtill föreslår regeringen att utgiftstakets nivåer höjs motsvarande de förändringar som har skett av ramen för stöd till Ukraina för 2026 och 2027. I propositionen Extra ändringsbudget för 2025 – Ytterligare stöd till Ukraina (prop. 2024/25:146) sänktes ramen för 2026 med 16,5 miljarder kronor för att finansiera motsvarande höjning av ramen för 2025, medan regeringen enligt förslag i denna proposition föreslår att ramen för 2026 höjs med 31,5 miljarder kronor. I denna proposition föreslås även en ram om 40 miljarder kronor för 2027. Sammantaget anser regeringen därför att utgiftstakets nivå av finanspolitiska skäl bör höjas med 15 miljarder kronor för 2026 och med 40 miljarder kronor för 2027 med anledning av ramen för stöd till Ukraina.

Mot denna bakgrund föreslår regeringen att utgiftstaket höjs med 37,15 miljarder kronor 2026, 66,41 miljarder kronor 2027 och att utgiftstaket för 2028 ökas med 23,55 miljarder kronor jämfört med bedömningen i 2025 års ekonomiska vårproposition (se tabell 5.3). I enlighet med praxis avrundas summan av de tekniska och finanspolitiska justeringarna till hela miljarder kronor. Det innebär att utgiftstakets nivåer fastställs till 1 936 miljarder kronor 2026, 2 009 miljarder kronor 2027 och 2 105 miljarder kronor 2028.

5.2.3 Förslag till nivå på utgiftstaket 2028

Regeringens förslag

Utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget fastställs till 2 105 miljarder kronor för 2028.

Skälen för regeringens förslag

Regeringen föreslår att utgiftstakets nivå för 2028 ska uppgå till 2 105 miljarder kronor. Enligt den parlamentariska överenskommelsen om finansiering av försvaret och stöd till Ukraina ska utgiftstakets nivåer anpassas med hänsyn till de utgifter som enligt överenskommelsen kan motivera en avvikelse från målet för den offentliga sektorns finansiella sparande. Regeringens förslag utgår därför från regeringens tidigare bedömning av nivån i 2025 års ekonomiska vårproposition, ökat med nya utgifter för försvar och den utökade ramen för stöd till Ukraina. Därtill har tekniska justeringar gjorts jämfört med bedömningen i 2025 års ekonomiska vårproposition. Nedan beskrivs den föreslagna nivån på utgiftstaket för 2028 med utgångspunkt i de faktorer som redovisas i skrivelsen Ramverket för finanspolitiken.

Utgiftstaket i förhållande till överskottsmålet

De takbegränsade utgifterna beräknas uppgå till 1 937 miljarder kronor 2028 (se tabell 5.4). I förhållande till den föreslagna nivån på utgiftstaket för 2028 om 2 105 miljarder kronor kan de takbegränsade utgifterna därmed öka med maximalt 168 miljarder kronor. Samtidigt bör minst 29 miljarder kronor lämnas obudgeterade under utgiftstaket i budgetpropositionen för 2028 som en buffert för oförutsedda händelser under budgetåret, i enlighet med riktlinjen för budgeteringsmarginalens minsta storlek. I budgetpropositionen för 2028 bör därmed de takbegränsade utgifterna för 2028 som mest uppgå till 2 076 miljarder kronor, vilket är 139 miljarder kronor högre än enligt prognosen i denna proposition. Detta utrymme för möjliga utgiftsökningar motsvarar

ca 1,9 procent av BNP. Att det finns ledigt utrymme under utgiftstaket betyder dock inte att det finns utrymme för reformer som ökar de takbegränsade utgifterna. Reformer på utgiftssidan kan genomföras först efter avstämning mot målet för den offentliga sektorns finansiella sparande med hänsyn tagen till eventuella inkomstförändringar.

De takbegränsade utgifterna kan av flera skäl komma att bli högre och budgeteringsmarginalen i motsvarande utsträckning mindre än enligt den aktuella utgiftsprognosen, exempelvis till följd av makroekonomiska förändringar såsom högre inflation, oförutsedda volymökningar i transfereringssystemen eller beslut om reformer. Om budgeteringsmarginalen delvis tas i anspråk för nya reformer eller oförutsedda volymökningar i de statliga transfereringssystemen, försämrar normalt det strukturella sparandet. Om budgeteringsmarginalen delvis tas i anspråk för utgiftsökningar till följd av makroekonomiska förändringar påverkas i många fall inte möjligheten att uppnå målet för den offentliga sektorns finansiella sparande. Det beror till viss del på att målet är formulerat på ett sätt som tillåter att utgiftsökningar som följer av de automatiska stabilisatorerna normalt bör kunna försvaga den offentliga sektorns finansiella sparande vid en försvagning av konjunkturen. Delvis beror det också på att generella förändringar av pris- och lönenivån på några års sikt tenderar att påverka den offentliga sektorns inkomster och utgifter i ungefär samma utsträckning.

Tabell 5.4 Utgiftstak och takbegränsade utgifter

Miljarder kronor om inget annat anges

	2024	2025	2026	2027	2028
Av riksdagen beslutade nivåer på utgiftstaket	1 747	1 856	1 894	1 938	2 077 ¹
Regeringens förslag till nivå på utgiftstaket			1 936	2 009	2 105
Utgiftstak, procent av BNP	27,3	28,4	28,1	27,8	28,1
Utgiftstak, procent av potentiell BNP	27,3	27,8	27,8	27,8	28,1
Utgiftstak, fasta priser ²	1 704	1 773	1 807	1 829	1 852
Takbegränsade utgifter	1 686	1 779	1 895	1 936	1 937
Takbegränsade utgifter, procent av BNP	26,4	27,2	27,5	26,8	25,9
Takbegränsade utgifter, fasta priser ³	1 644	1 700	1 768	1 762	1 704
Budgeteringsmarginal	61	77	41	73	168
Budgeteringsmarginal, procent av takbegränsade utgifter	3,6	4,3	2,1	3,8	8,7
Budgeteringsmarginal, procent av BNP	1,0	1,2	0,6	1,0	2,2
Finansiellt sparande, procent av BNP	-1,5	-1,4	-2,4	-1,8	-0,6
Strukturellt sparande, procent av potentiell BNP	-0,5	-0,4	-1,8	-1,6	-0,6
Offentliga sektorns utgifter, procent av BNP	49,3	49,4	49,4	48,9	48,3

¹ Bedömning av utgiftstakets nivå i 2025 års ekonomiska vårproposition.

² Beräkningen i fasta priser är utförd med en schabloniserad metod. Utgifter motsvarande andelen transfereringsanslag (känsliga för förändringar i volymer och makroekonomiska förutsättningar) är omräknade med implicitprisindex för hushållens konsumtionsutgifter. Utgifter motsvarande andelen förvaltningsanslag (pris- och löneomräknade anslag) är omräknade med implicitprisindex för statliga konsumtionsutgifter och utgifter motsvarande andelen anslag som inte är indexerade är omräknade med prisindex för BNP. Av de takbegränsade utgifterna har 1 procent, motsvarande riktlinjen för budgeteringsmarginalens storlek för innevarande år, behandlats som transfereringsanslag.

³ Samma metod har använts som vid beräkningen av utgiftstaket (se not 2) med undantag för att 1 procent av de takbegränsade utgifterna inte behandlats som transfereringsanslag.

Källa: Egna beräkningar.

Utvecklingen av de takbegränsade utgifterna och budgeteringsmarginalens storlek

Regeringens förslag till utgiftstakets nivå för 2028 innebär en högre höjning av utgiftstaket än den genomsnittliga årliga ökningen av nivån sedan utgiftstaket infördes 1997. Den genomsnittliga årliga ökningen i löpande priser mellan 1997 och 2027 uppgår till 3,6 procent per år, medan ökningen 2028 uppgår till 4,8 procent jämfört med det nu föreslagna utgiftstaket för 2027.

Budgeteringsmarginalen uppgår 2028 till 8,7 procent av de takbegränsade utgifterna. Det är ett större utrymme än den säkerhetsmarginal på 3,0 procent som regeringen bör upprätthålla till utgiftstaket för det tredje tillkommande året i enlighet med riktlinjen för budgeteringsmarginalens minsta storlek. En budgeteringsmarginal som endast motsvarar säkerhetsmarginalen skulle kunna medföra att möjligheterna att genomföra prioriterade reformer på utgiftssidan begränsas under kommande år. Storleken på budgeteringsmarginalen förklaras delvis av förslaget i denna proposition om att öka utgiftstakets nivå för 2028 motsvarande sådana försvarsutgifter som medger avvikelse från målet för den offentliga sektorns finansiella sparande enligt den parlamentariska överenskommelsen om finansiering av försvaret och stöd till Ukraina (se tabell 5.3). Överenskommelsen innebär att förslaget på utgiftstakets nivå för 2028 är 23,55 miljarder kronor högre än vad det annars hade varit, vilket innebär en ökning av budgeteringsmarginalen med motsvarande belopp.

I ett exempel där det tillgängliga utrymmet under utgiftstaket fram t.o.m. budgetpropositionen för 2028, dvs. 139 miljarder kronor utöver bedömningen av de takbegränsade utgifterna i denna proposition, skulle tas i anspråk för högre utgifter ger det en genomsnittlig årlig ökningstakt för de takbegränsade utgifterna på ca 5,2 procent per år 2025–2028. Förändringen kan jämföras med den genomsnittliga ökningstakten för de takbegränsade utgifterna enligt prognosen i denna proposition som uppgår till 3,5 procent per år 2025–2028.

Enligt de förslag som lämnas i denna proposition uppgår utgiftstakets nivå till 27,8 procent av potentiell BNP åren 2025–2027 för att sedan öka till 28,1 procent av potentiell BNP 2028.

5.3 Uppföljning av det kommunala balanskravet

I målet för den offentliga sektorns sparande ingår det finansiella sparandet i kommunsektorn, dvs. i kommuner och regioner. Det finns dock inte ett krav på ett visst finansiellt sparande för kommuner och regioner. För kommuner och regioner är det ekonomiska resultatet, och inte det finansiella sparandet, avgörande för om kraven i kommunallagen (2017:725) på en balanserad budget uppfylls. Kommuner och regioner ska upprätta en budget för nästa kalenderår där intäkterna överstiger kostnaderna, det s.k. balanskravet. Kommunernas och regionernas årsredovisningar ska bl.a. innehålla en upplysning om huruvida balanskravet har uppfyllts. Balanskravet utvärderas med hjälp av resultatmättet balanskravsresultat som definieras i lagen (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning. Negativa balanskravsresultat ska enligt kommunallagen som huvudregel återställas inom tre år. Balanskravet anger en miniminivå, men för att uppnå kommunallagens krav på god ekonomisk hushållning behöver resultatet i regel vara högre. Vad som menas med god ekonomisk hushållning definieras av respektive kommun eller region.

Kommunsektorn redovisade ett negativt balanskravsresultat 2024

Balanskravsresultatet uppgick för kommunsektorn som helhet till drygt -2 miljarder kronor 2024. Balanskravsresultatet för kommunerna uppgick till drygt 12 miljarder kronor, medan regionernas resultat var negativt och uppgick till -14,5 miljarder kronor. För 2024 blev balanskravsresultatet drygt 6 miljarder kronor lägre än för 2023. År 2024 uppgick resultatet enligt resultaträkningen för sektorn som helhet till drygt 6 miljarder kronor (se vidare utg.omr. 25 avsnitt 2.5). År 2024 var balanskravsresultatet därmed ca 8 miljarder kronor lägre än årets resultat. Differensen mellan balanskravsresultatet och årets resultat bestod främst av justering för orealiserade vinster och förluster i värdepapper. År 2024 redovisade 76 procent av kommunerna och 24 procent av regionerna ett positivt balanskravsresultat eller ett resultat i balans.

Andelen kommuner som har redovisat ett positivt balanskravsresultat eller ett resultat i balans har varierat mellan 77 procent och 98 procent under perioden 2019–2023. För regionerna har andelen för motsvarande period varierat mellan 24 procent och 100 procent.

Kommuner och regioner fick fram till utgången av 2023 reservera överskott till en resultatutjämningsreserv som kunde användas för att utjämna intäkter över en konjunkturcykel. Resultatutjämningsreserverna uppgick vid utgången av 2023 till nästan 52 miljarder kronor för sektorn som helhet, varav kommunerna stod för drygt 39 miljarder kronor. Vid utgången av 2023 hade 235 av 290 kommuner och 11 av 20 regioner avsatt medel till en resultatutjämningsreserv. Av de kommuner och regioner som under 2024 fick ett negativt resultat valde 93 kommuner och 8 regioner att använda tidigare avsatta medel från sina resultatutjämningsreserver. Resultatutjämningsreserverna minskade med nästan 5 miljarder kronor mellan 2023 och 2024 för kommunsektorn, varav 2,4 miljarder kronor för kommunerna och 2,3 miljarder för regionerna. Den 1 januari 2024 trädde ändringar i kommunallagen i kraft som bl.a. innebär att möjligheten att reservera medel till resultatutjämningsreserver har ersatts av en möjlighet att reservera medel i en resultatreserv. Ändringarna syftar till att ge kommuner och regioner större möjligheter att planera sitt sparande i syfte att nå en god ekonomisk hushållning, t.ex. genom att på förhand reservera medel för kommande större utgifter (prop. 2022/23:119, bet. 2023/24:KU2, rskr. 2023/24:6). De kommuner och regioner som vid ikraftträdandet hade en resultatutjämningsreserv får ha kvar den till utgången av 2033. Under 2024 gjorde 37 kommuner avsättningar om ca 1,8 miljarder kronor till resultatreserver. Ingen region gjorde någon sådan avsättning 2024.

Av de 70 kommuner som 2024 redovisade ett negativt balanskravsresultat anförde 23 kommuner synnerliga skäl för att inte behöva återställa hela eller delar av det negativa resultatet. För de 16 regioner som redovisade ett negativt balanskravsresultat anförde 7 av dessa synnerliga skäl för att inte återställa hela eller delar av det negativa balanskravsresultatet. Vidare har en handfull kommuner och regioner valt att återropa synnerliga skäl för att återställa årets negativa balanskravsresultat på fler än tre år.

Balanskravsresultatet i kommunsektorn bedöms bli positivt 2025–2028

Lägre inflation och en återhämtning av svensk ekonomi väntas medföra att kommunsektorns finanser stärks 2025. Kostnaderna för de kommunala tjänstepensionerna, som bl.a. påverkas av prisbasbeloppets utveckling, väntas minska betydligt 2025. Det bidrar till att resultatet stärks 2025, och bedöms uppgå till omkring 40 miljarder kronor i sektorn som helhet.

Även 2026 och 2027 bedöms resultatet efter finansiella poster uppgå till ca 40 miljarder kronor, för att sedan uppgå till ca 30 miljarder kronor 2028. Regeringen bedömer därför att sektorn som helhet kommer att redovisa ett positivt balanskravsresultat 2025–2028. I avsnitt 9.5 beskrivs de antaganden och bedömningar som ligger till grund för prognosen för kommunsektorns finanser.

5.4 Finanspolitikens långsiktiga hållbarhet

För att medborgarna och de finansiella marknaderna ska ha förtroende för finanspolitiken måste den vara hållbar på lång sikt. Med detta menas att de lagar och regler som bestämmer den offentliga sektorns inkomster och utgifter inte kommer att behöva genomgå omfattande och oväntade förändringar som en följd av att sektorns finansiella ställning försämrats. En hållbar finanspolitik är en förutsättning för att på

ett ordnat sätt kunna hantera både temporära nedgångar i den ekonomiska aktiviteten och de ökade utgifter som kan följa av demografiska förändringar eller högre ambitioner för försvaret.

Ett mått på förtroendet för finanspolitiken är den svenska statens upplåningskostnader. I Sverige har räntan på tioåriga statsobligationer stigit under de senaste åren, men legat i linje med eller lägre än den tyska statslåneräntan, som ofta används som en jämförelse (se tabell 5.5). Även den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld är låg i en internationell jämförelse, och inom intervallet för det nationella skuldankarets krav på att den ska motsvara 30–40 procent av BNP. Bruttoskulden har således en betydande säkerhetsmarginal till 60 procent av BNP, som är den nivå som inte får överskridas enligt EU:s stabilitets- och tillväxtpakt. Att skulden ökar mellan 2023 och 2028 beror på flera faktorer, bl.a. den rådande lågkonjunkturen, som tynger de offentliga finanserna 2024–2026, och de åtgärder som aviseras i denna proposition. Dessutom medför ett kapitaltillskott till Riksbanken 2024 (bet. 2023/24:FiU28, rskr. 2023/24:277 och 278) och stöd till Ukraina att utgifterna växer under perioden.

Den offentliga sektorns finansiella nettoställning, dvs. summan av finansiella tillgångar och skulder, är tydligt positiv och bedöms uppvisa en svagt fallande trend som andel av BNP under de kommande åren. Även det finansiella kapitalnettot, dvs. skillnaden mellan den offentliga sektorns kapitalinkomster och kapitalutgifter, är positivt och bedöms vara stabilt som andel av BNP framöver. Dessa indikatorer visar således på en fortsatt stark finansiell ställning kommande år.

Tabell 5.5 Finanspolitiska nyckeltal

Procent av BNP om inte annat anges. Utfall 2022–2024, prognos 2025–2028

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Konsoliderad bruttoskuld	34,1	32,0	33,8	35,1	35,8	36,8	36,5
Finansiell nettoställning	29,2	27,5	29,1	28,6	26,7	25,1	25,2
Kapitalavkastning, netto	1,1	0,5	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
Tioårig statsobligationsränta, slutvärde ¹	2,5	2,1	2,3	2,5	2,6	2,7	2,7
Räntedifferens mot Tyskland, tioårig statsobligation ²	0,0	0,0	0,0	-0,3	-0,2	-0,2	-0,1

¹ Procent.

² Procentenheter. Ett negativt värde innebär att den svenska statsobligationsräntan är lägre än den tyska.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Regeringen gör även framåtblickande bedömningar av finanspolitikens långsiktiga hållbarhet med hjälp av ekonomiska modeller. Syftet med dessa bedömningar är att tidigt fånga upp tecken på om finanspolitiken behöver läggas om, så att åtgärder för att säkerställa hållbarheten och upprätthålla förtroendet för finanspolitiken kan vidtas i god tid.

De långsiktiga framskrivningar av den offentliga sektorns inkomster och utgifter som ligger till grund för bedömningen i denna proposition inkluderar att överskottsutdelning, en s.k. gas, införs i pensionssystemet som ökar utbetalda pensioner i snabbare takt när systemets finansiella ställning tillåter det (se utg.omr. 11 avsnitt 1.8). Vidare antas att utgifterna för Sveriges försvar ökar så att de motsvarar 3,5 procent av BNP 2030, och att de därefter stiger i takt med BNP i löpande priser så att denna BNP-andel är konstant. Den senare utgiftsökningen antas sedan finansieras på två olika sätt. I ett första alternativ förstärks sparandet gradvis genom högre skatter och/eller lägre utgifter för statens transfereringar till hushållen, så att hela ökningen av försvars-satsningen fr.o.m. 2035 finansieras på annat sätt än genom upplåning. I det andra alternativet sker ingen sådan sparandeförstärkning, utan de högre försvarsutgifterna finansieras genom statlig upplåning även på lång sikt.

I framskrivningen har ett eventuellt framtida statligt engagemang i byggandet av nya kärnkraftverk inte beaktats, eftersom det i dagsläget är oklart hur det kommer att redovisas i nationalräkenskaperna, och det ännu inte finns något avtal om en sådan utbyggnad.

I bedömningen sammanfattas finanspolitikens hållbarhet med de s.k. S1- och S2-indikatorerna som beräknas utifrån hur den offentliga sektorns finansiella ställning utvecklas på lång sikt vid ovanstående antaganden. Indikatorerna visar hur stor sparandeförändring som behöver vidtas i närtid för att den offentliga finansiella ställningen ska utvecklas på ett långsiktigt hållbart sätt.

S-indikatorerna ger en teoretiskt välgrundad bild av finanspolitikens långsiktiga hållbarhet. Samtidigt är måtten känsliga för olika beräkningsantaganden. Osäkerheten i en framskrivning av demografiska och offentligfinansiella variabler som sträcker sig långt in i framtiden är mycket stor. Indikatorerna används därför inte för att bedöma storleken på budgetutrymmet i närtid, utan som indikatorer på finanspolitikens konsekvenser över en längre tidshorisont. Indikatorvärdena måste tolkas med försiktighet. Ett högt positivt indikatorvärde innebär dock att sannolikheten är högre för att finanspolitiken kommer att behöva läggas om så att det offentliga sparandet stärks. Ett högt negativt värde indikerar på samma sätt att det finns en säkerhetsmarginal till en skuldnivå som skulle kunna påverka statens kreditvärdighet på ett negativt sätt.

S1-indikatorn visar hur mycket det offentliga sparandet permanent behöver ändras 2026 för att den konsoliderade offentliga bruttoskulden (den s.k. Maastrichtskulden) ska motsvara 60 procent av BNP 2070. Om S1-indikatorn är 0,0 innebär det att en oförändrad finanspolitik i linje med de förslag som aviseras i denna proposition leder till att den konsoliderade bruttoskulden ökar till att motsvara 60 procent av BNP 2070 (se tabell 5.6). Som ett alternativ beräknas indikatorvärdet utifrån hur stora förändringar som sammantaget krävs under den närmaste femårsperioden för att bruttoskulden 2040 ska vara i linje med det s.k. skuldankaret, dvs. motsvara 35 procent av BNP.

S2-indikatorn visar hur mycket det offentliga sparandet behöver förändras permanent för att den offentliga finansiella nettoställningen ska vara stabil som andel av BNP över en mycket lång tidshorisont, på mer än hundra års sikt. Indikatorvärdet anger den förändring av det primära sparandet som krävs 2026, uttryckt som procent av BNP, för att finanspolitiken ska vara hållbar enligt denna definition.

Tabell 5.6 Indikatorer på finanspolitikens långsiktiga hållbarhet

Procent av BNP

	S1	S1 för en bruttoskuld i linje med skuldankaret	S2
2025 års ekonomiska vårproposition	-0,3	-0,8	1,7
Budgetpropositionen för 2026			
Finansiering av ökade försvarsutgifter	0,1	0,0	3,3
Ej finansiering av ökade försvarsutgifter	0,3	0,1	3,8

Källa: Egna beräkningar.

De hållbarhetsberäkningar som har gjorts i samband med denna proposition har indikatorvärden som är positiva men nära noll för de två mer kortsiktiga S1-indikatorerna. För att bruttoskulden inte ska överstiga 60 procent av BNP 2070 behövs en permanent budgetförstärkning motsvarande ca 0,1 procent av BNP, eller ca 10,2 miljarder kronor, 2026 för det fall en särskild finansiering av de ökade försvarsutgifterna införs fram t.o.m. 2035.

Om en sådan särskild finansiering inte införs ökar S1 till ca 0,3 procent av BNP. Det krävs då en permanent budgetförstärkning om ca 21,6 miljarder kronor fr.o.m. 2026

för att inte bruttoskulden ska överstiga 60 procent av BNP 2070. För att skuldkvoten inte ska överstiga 35 procent av BNP 2040, dvs. riktmärket för skuldankaret, krävs på samma sätt permanenta budgetförstärkningar om ca 1,9 respektive 4,7 miljarder kronor fr.o.m. 2026 (indikatorvärdena 0,0 respektive 0,1 procent av BNP). Detta visar att det finns ett mindre besparingsbehov för att den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld inte ska överstiga 35 respektive 60 procent av BNP 2040 och 2070.

Även den mer långsiktiga S2-indikatorn är positiv och har ett större värde, vilket visar att en större budgetförstärkning teoretiskt sett är nödvändig för att den offentliga sektorns finansiella nettoställning ska utvecklas i takt med BNP på lång sikt. Skillnaden i indikatorvärde mellan de två finansieringsalternativen, drygt 0,5 procent av BNP, kan tolkas som ett nuvärde av alla de primära underskott i statens finanser som uppkommer om inte försvarssatsningen finansieras.

Osäkerheten i denna beräkning är dock stor och Europeiska kommissionen menar att indikatorvärdet behöver vara större än 2,0 för att risken för en ohållbar utveckling på lång sikt ska vara förhöjd. Om värdet är högre än 6,0 bedöms risken för en ohållbar utveckling vara hög. Ett indikatorvärde mellan 3 och 4 innebär således en förhöjd, men inte hög, risk för en ohållbar utveckling på lång sikt enligt kommissionen.

Risken för en ohållbar utveckling har ökat jämfört med bedömningen som redovisades i 2025 års ekonomiska vårproposition. Försämringen beror på flera faktorer, bl.a. ett försämrat offentligfinansiellt utgångsläge. Därtill bedöms de statliga utgifterna öka i närtid till följd av föreslagna och aviserade reformer i denna proposition. I framskrivningen följer denna nivåhöjning med under hela perioden enligt de antaganden som görs i beräkningen. Den demografiska utvecklingen väntas dessutom ge en något högre försörjningsbörda på sikt, dvs. befolkningen i yrkesverksam ålder ökar inte lika snabbt som i tidigare bedömning, samtidigt som befolkningen i yrkesverksam ålder på sikt ökar i långsammare takt.

5.5 Ändringar i det finanspolitiska ramverket

5.5.1 Ärendet och dess beredning

Regeringen beslutade den 30 november 2023 att tillsätta en parlamentariskt sammansatt kommitté med uppgift att se över nivån på målet för den offentliga sektorns finansiella sparande (dir. 2023:162). I kommitténs uppdrag ingick bl.a. att bedöma om det finns anledning att ändra nivån på målet för den offentliga sektorns finansiella sparande och i så fall föreslå en ny nivå.

Regeringen beslutade den 27 juni 2024 tilläggsdirektiv till kommittén (dir. 2024:62). Genom tilläggsdirektiven fick kommittén även i uppdrag att analysera och ta ställning till hur det svenska finanspolitiska ramverket behöver anpassas för att uppfylla kraven i rådets direktiv (EU) 2024/1265 av den 29 april 2024 om ändring av direktiv 2011/85/EU om krav på medlemsstaternas budgetramverk, i det följande kallat ändringsdirektivet.

Kommittén överlämnade den 15 november 2024 betänkandet Från överskottsmål till balansmål (SOU 2024:76) till regeringen. Betänkandet har remitterats. En sammanfattning av betänkandet, utredningens lagförslag, en förteckning över remissinstanserna, ändringsdirektivet och direktiv 2011/85/EU om krav på medlemsstaternas budgetramverk finns i *bilaga 5*. Remissyttrandena finns tillgängliga i Finansdepartementet (Fi2024/02267).

Regeringen bedömde i 2025 års ekonomiska vårproposition (prop. 2024/25:100), i enlighet med utredningens förslag, att målet för det offentliga finansiella sparandet bör

vara ett sparande i balans över en konjunkturcykel, att uppföljningen och utvärderingen av målet för det offentliga finansiella sparandet bör förstärkas och att finanspolitikens konjunkturstabiliserade roll bör förtydligas. I vårpropositionen redogjorde regeringen också närmare för motiven bakom bedömningarna och för remissinstansernas synpunkter. Regeringen aviserade att den under 2025 skulle återkomma till riksdagen med förslag om ändringar i budgetlagen samt med en skrivelse om det finanspolitiska ramverket. Vid behandlingen av 2025 års ekonomiska vårproposition välkomnade finansutskottet regeringens bedömningar (bet. 2024/25:FiU20).

5.5.2 Det finanspolitiska ramverket

I Sverige finns det en bred politisk uppslutning bakom det finanspolitiska ramverket. Ramverket har sitt ursprung i den djupa ekonomiska kris som Sverige genomgick i början av 1990-talet. Under krisen ökade den offentliga skulden snabbt, vilket tvingade fram en drastisk omläggning av finanspolitiken. Statens budgetprocess ändrades för att stärka budgetdisciplinen, och ett överskottsmål för den offentliga sektorns finansiella sparande infördes. För att vända utvecklingen och uppnå överskottsmålet infördes ett utgiftstak för statens och pensionssystemets utgifter. Det finanspolitiska ramverket och den breda politiska uppslutningen bakom det har bidragit till en gynnsam utveckling av Sveriges ekonomi och offentliga finanser.

En del av det finanspolitiska ramverkets mål och principer regleras i lag, medan andra följer av praxis. Enligt denna praxis bör nivån på målet för det offentliga finansiella sparandet ses över i slutet av varannan mandatperiod (skr. 2017/18:207 s. 16). Syftet med detta är att säkerställa att en bred majoritet i riksdagen stödjer de förändringar som görs av ramverket. En bred politisk förankring av det finanspolitiska ramverket anses bidra till att minska osäkerheten om den framtida utformningen av finanspolitiken. Minskad osäkerhet skapar i sin tur bättre förutsättningar för att finanspolitiken ska få avsedd effekt.

Det finanspolitiska ramverket påverkas även av de krav som EU ställer på medlemsstaternas budgetramverk. Ändringsdirektivet ställer flera nya krav på dessa ramverk, t.ex. att medlemsstaterna ska säkerställa inrättandet av en oberoende finanspolitisk institution. Denna ska uppfylla vissa krav och utföra vissa uppgifter, t.ex. att bedöma regeringens prognoser. Av ändringsdirektivet följer vidare att medlemsstaterna bl.a. ska jämföra sina budgetprognoser med Europeiska kommissionens prognoser och att de vid sin utvärdering av planerade politiska åtgärder bl.a. ska beakta makroekonomiska risker som är en följd av klimatförändringarna. Medlemsstaterna ska senast den 31 december 2025 genomföra de ändringar som är nödvändiga för att följa direktivet.

5.5.3 Benämningen offentlig sektor ersätts med offentlig förvaltning i budgetlagen

Regeringens förslag

I budgetlagen ska benämningen offentlig sektor ersättas med benämningen offentlig förvaltning.

Utredningens förslag

Utredningens förslag stämmer i huvudsak överens med regeringens. Utredningen föreslår att benämningen den offentliga sektorn ska ersättas med benämningen den offentliga förvaltningens delsektorer i 9 kap. 3 § första stycket budgetlagen.

Remissinstanserna

Statistiska centralbyrån och *Örebro universitet* är positiva till att terminologin anpassas till det reviderade nationalräkenskapssystemet. *Statistiska centralbyrån* anser att anpassningen skapar ökad tydlighet.

Skälen för regeringens förslag

Genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 549/2013 av den 21 maj 2013 om det europeiska national- och regionalräkenskapssystemet i Europeiska unionen (nationalräkenskapsförordningen) inrättades det reviderade europeiska nationalräkenskapssystemet (ENS2010). I samband med att *Statistiska centralbyrån* 2014 anpassade redovisningen i nationalräkenskaperna till ENS2010 ändrades benämningen offentlig sektor till offentlig förvaltning.

Av ändringsdirektivet framgår att definitionen av den offentliga förvaltningens delsektorer i bilaga A till nationalräkenskapsförordningen ska gälla (artikel 2).

I budgetlagen används fortfarande benämningen offentlig sektor. För att anpassa budgetlagen till terminologin i ENS2010 bör den senare benämningen ersättas med benämningen offentlig förvaltning. Regeringen anser, till skillnad från utredningen, inte att bestämmelsen om prognoser i 9 kap. 3 § budgetlagen bör begränsas till att avse prognoser för den offentliga förvaltningens delsektorer. Av författningskommentaren till bestämmelsen framgår nämligen att prognoserna över den offentliga sektorns inkomster, skulder och lånebehov ska avse såväl de enskilda delsektorerna (staten, kommunsektorn och ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget) som den konsoliderade offentliga sektorn, dvs. sektorn som helhet justerad för transaktioner mellan delsektorerna (prop. 2013/14:1 Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 12.1.4).

5.5.4 Överskottsmålet ersätts med ett balansmål

Regeringens förslag

Målet för den offentliga förvaltningens finansiella sparande ska fastställas till ett sparande i balans över en konjunkturcykel fr.o.m. 2027.

Uttrycket överskottsmål ska tas bort ur budgetlagen.

Regeringens bedömning

Målet för den offentliga förvaltningens finansiella sparande bör sättas med marginal till stabilitets- och tillväxtpaktens regler.

Riktmärket för nivån på den offentliga förvaltningens konsoliderade bruttoskuld (Maastrichtskulden) bör vara 35 procent av BNP.

Utredningens förslag och bedömning

Utredningens förslag och bedömning stämmer i huvudsak överens med regeringens. Utredningen bedömer att målet för den offentliga förvaltningens finansiella sparande ska sättas med marginal till nettoutgiftsbanan.

Remissinstanserna

Remissinstansernas synpunkter på förslaget till nytt mål för den offentliga förvaltningens finansiella sparande redovisas i avsnitt 5.5 i 2025 års ekonomiska vårproposition (prop. 2024/25:100 s. 89). *Riksgäldskontoret* anser att uttrycket

överskottsmål bör ersättas med saldomål i stället för att strykas ur budgetlagen. Ingen remissinstans yttrar sig särskilt över utredningens bedömning att målet för den offentliga förvaltningens finansiella sparande ska sättas med marginal till nettoutgiftsbanan. En stor majoritet av remissinstanserna delar eller har inga invändningar mot utredningens bedömning att riktmärket för nivån på den offentliga förvaltningens konsoliderade bruttoskuld bör vara 35 procent av BNP. *Sveriges Kommuner och Regioner* (SKR) föreslår att nivån på skuldankaret höjs. *Landsorganisationen (LO)* och *Svensket Näringsliv* tillstyrker förslaget, men menar att ett högre riktmärke för nivån på skulden vore önskvärt.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Som regeringen anförde i 2025 års ekonomiska vårproposition har de offentliga finanserna utvecklats väl, och förtroendet för Sveriges ekonomi och offentliga finanser är mycket högt (se prop. 2024/25:100 s. 89). Regeringen anser i enlighet med bedömningen i den propositionen att ett balansmål säkerställer fortsatt hållbarhet i de offentliga finanserna, samtidigt som det innebär fördelar i termer av ett ökat utrymme att hantera viktiga samhällsutmaningar på ett konstruktivt sätt. Målet för den offentliga förvaltningens finansiella sparande bör därför fastställas till ett sparande i balans över en konjunkturcykel fr.o.m. 2027.

I 2 kap. 1 § budgetlagen anges att regeringen till riksdagen ska lämna förslag till mål för den offentliga sektorns finansiella sparande (överskottsmål). Uttrycket överskottsmål är en benämning och saknar normativ innebörd (prop. 2009/10:100 s. 94). Uttrycket överskottsmål utesluter alltså inte att målet sätts på en nivå som innebär att de offentliga finanserna ska vara i balans eller t.o.m. visa ett underskott. Vilken nivå målet ska ha regleras dock inte i budgetlagen, utan bestäms inom ramen för det politiska systemet. Det kan dock framstå som missvisande att använda uttrycket överskottsmål för ett mål som exempelvis innebär att finanserna ska vara i balans. Bestämmelsen bör därför ändras på så sätt att uttrycket överskottsmål tas bort. Ändringen ligger i linje med regeringens förslag att ersätta överskottsmålet med ett balansmål. Eftersom nivån på målet inte regleras i budgetlagen saknas det skäl för att, som *Riksgäldskontoret* föreslår, ersätta uttrycket överskottsmål med saldomål. Med anledning av att uttrycket överskottsmål tas bort i 2 kap. 1 § bör uttrycket även tas bort i 2 kap. 1 a § och 10 kap. 6 § budgetlagen.

Stabilitets- och tillväxtpakten innefattar gränsvärden för det offentliga finansiella sparandet och den offentliga förvaltningens konsoliderade bruttoskuld som andel av BNP (Maastrichtskulden). Vid överskridande av dessa gränsvärden kan en medlemsstat bli föremål för ett s.k. underskottsförfarande. Ett sådant förfarande innebär att EU-institutioner får ett ökat inflytande över den svenska finanspolitiken. För att säkerställa Sveriges finanspolitiska självständighet gentemot EU anser regeringen att målet för den offentliga förvaltningens finansiella sparande inte enbart bör sättas med marginal till nettoutgiftsbanan, utan även med marginal till stabilitets- och tillväxtpaktens regler. Eftersom nettoutgiftsbanan är en följd av reglerna i stabilitets- och tillväxtpakten innebär det i praktiken att målet kommer att förhålla sig även till nettoutgiftsbanan. Det innebär även att målet, i likhet med vad utredningen anför, kommer att uppfylla kraven i ändringsdirektivet på att medlemsstaterna ska fastställa specifika numeriska finanspolitiska regler som bl.a. beaktar referensvärdena för och bestämmelserna om underskott och skuldsättning samt som särskilt främjar att beslut om finanspolitisk planering på medellång sikt är i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1263 (artikel 5).

Maastrichtskulden har minskat kraftigt, och är i nuläget på en mycket låg nivå i ett internationellt perspektiv. Regeringen bedömer, till skillnad från SKR, LO och *Svensket*

Näringsliv, att ett oförändrat skuldankare på 35 procent av BNP är en lämplig nivå. Denna nivå bedöms vara förenlig med en fortsatt låg skuld och med en sänkning av målet för det offentliga finansiella sparandet från ett överskott till balans över en konjunkturcykel. En låg nivå på skuldankaret säkerställer att de offentliga finanserna är och förblir hållbara, även om den offentliga skulden skulle behöva ökas för att hantera extraordinära händelser. En låg skuldnivå ger goda möjligheter att vid behov stötta ekonomin med finanspolitisk konjunkturstabilisering, och bidrar till Riksbankens förmåga att bedriva en effektiv penningpolitik. En låg skuldnivå bidrar också till statens goda kreditvärdighet och ger en god marginal till EU:s krav i stabilitets- och tillväxtpakten.

5.5.5 Nya försvarsutgifter och stöd till Ukraina kan medge en avvikelse från målet för det offentliga finansiella sparandet 2026–2034

Enligt en parlamentarisk överenskommelse från den 19 juni 2025 kan nya försvarsutgifter och stöd till Ukraina medge en avvikelse från målet för det offentliga finansiella sparandet 2026–2034. De nya försvarsutgifterna och stödet ska finansieras successivt, så att det offentliga finansiella sparandet är i balans senast 2035. Regeringen ska i varje budgetproposition fr.o.m. 2027 redovisa hur arbetet med finansiering fortgår. Senast 2030 ska en ny bedömning av det säkerhetspolitiska läget göras och en bana för återgång till målet presenteras. I den ekonomiska vårpropositionen och i budgetpropositionen ska regeringen redovisa hur nya försvarsutgifter och stöd till Ukraina påverkar det strukturella sparandet och därmed eventuella avvikelser från målet.

5.5.6 Finanspolitiska rådet uppfyller ändringsdirektivets krav på en oberoende finanspolitisk institution

Regeringens bedömning

Finanspolitiska rådet uppfyller kraven på en oberoende finanspolitisk institution. Det bör dock tydliggöras att rådet har de uppgifter som en sådan institution ska ha enligt ändringsdirektivet.

Finanspolitiska rådet har kapacitet att utan onödigt dröjsmål kommunicera sina bedömningar, och har tillräckliga och stabila resurser för att utföra sina uppgifter.

Finanspolitiska rådet bör utan onödigt dröjsmål få tillräcklig tillgång till den information som det behöver för att fullgöra sina uppgifter.

Finanspolitiska rådet bör regelbundet genomgå externa oberoende utvärderingar.

De krav på kompetens och erfarenhet som ställs på Finanspolitiska rådets ledamöter bör kompletteras med de krav som ställs i ändringsdirektivet, och det bör vara möjligt att förlänga ledamöternas förordnanden.

Utredningens förslag och bedömning

Utredningens förslag och bedömning stämmer delvis överens med regeringens bedömning. Utredningen föreslår att en extern oberoende utredning av Finanspolitiska rådet ska tillsättas senast den 31 december 2025. Utredningen bedömer inte att de krav som ställs på ledamöternas erfarenhet och kompetens behöver ändras.

Remissinstanserna

Riksrevisionen bedömer att det på sikt kan bli svårt för Finanspolitiska rådet att vara oberoende och samtidigt vara en myndighet under regeringen. *Finanspolitiska rådet* delar utredningens bedömning att nuvarande kompetenskrav för rådets ledamöter kan behållas. *Konjunkturinstitutet* anser att regeringen bör överväga att ändra kravprofilen för rådets ledamöter så att denna avspeglar ändringsdirektivets lydelse.

Skälen för regeringens bedömning

Av ändringsdirektivet framgår att medlemsstaterna ska säkerställa att oberoende finanspolitiska institutioner inrättas genom nationella lagar och andra författningar (artikel 8a.1). Vidare anges att de oberoende finanspolitiska institutionerna inte ska ta emot instruktioner från medlemsstatens budgetmyndigheter eller andra organ (artikel 8a.4 a). Finanspolitiska rådets verksamhet regleras i förordningen (2011:446) med instruktion för Finanspolitiska rådet. Av förordningen framgår vilka uppgifter rådet har, men rådet tar inte emot instruktioner från regeringen eller något annat organ i fråga om hur uppgifterna ska utföras. Regeringen anser därmed att Finanspolitiska rådet uppfyller kraven på en oberoende finanspolitisk institution, trots att det, som *Riksrevisionen* framhåller, är en myndighet under regeringen. Det bör dock i förordningen med instruktion för Finanspolitiska rådet tydliggöras att rådet har de uppgifter som en oberoende finanspolitisk institution ska ha enligt ändringsdirektivet, se vidare avsnitt 5.5.7.

Av ändringsdirektivet framgår vidare att de oberoende finanspolitiska institutionerna ska ha kapacitet att utan onödigt dröjsmål kommunicera sina bedömningar och synpunkter offentligt (artikel 8a.4 b). Regeringen bedömer, i likhet med utredningen, att Finanspolitiska rådet uppfyller det kravet.

De oberoende finanspolitiska institutionerna ska enligt ändringsdirektivet ha tillräckliga och stabila medel för att kunna fullgöra sina uppgifter på ett effektivt sätt (artikel 8a.4 c). I likhet med utredningen konstaterar regeringen att Finanspolitiska rådets resurser har varit stabila över tid. Precis som alla övriga anslag på statens budget beslutas Finanspolitiska rådets anslag för ett år i taget genom riksdagens beslut om budgeten för det kommande året. Regeringen avser att behandla rådets behov av tillräckliga och stabila resurser i den kommande skrivelsen om det finanspolitiska ramverket.

Enligt ändringsdirektivet ska de oberoende finanspolitiska institutionerna utan onödigt dröjsmål få tillräcklig tillgång till den information som de behöver för att fullgöra sina uppgifter (artikel 8a.4 d). I sammanhanget kan framhållas att det även följer av OECD:s principer för oberoende finanspolitiska institutioner att dessa ska ha tillgång till all relevant information i rätt tid. Principerna omfattar metoder och antaganden som ligger till grund för budgeten och andra finanspolitiska förslag. Regeringen delar utredningens bedömning att det är viktigt att Finanspolitiska rådet har tillgång till relevant information för att utföra sina arbetsuppgifter. Regeringen avser även att behandla denna fråga i den kommande skrivelsen om det finanspolitiska ramverket.

Av ändringsdirektivet framgår vidare att de oberoende finanspolitiska institutionerna regelbundet ska vara föremål för externa utvärderingar som utförs av oberoende utvärderare (artikel 8a.4 e). I skrivelsen Ramverket för finanspolitiken anges att Finanspolitiska rådet ska genomgå externa utvärderingar med regelbundna intervall (skr. 2017/18:207 s. 23). Det preciseras dock inte i skrivelsen att utvärderingarna ska utföras av ett oberoende organ eller när utvärderingarna ska genomföras. Regeringen delar utredningens bedömning att rådet regelbundet bör genomgå externa oberoende

utvärderingar och avser att behandla denna fråga i den kommande skrivelsen om det finanspolitiska ramverket.

De oberoende finanspolitiska institutionerna ska enligt ändringsdirektivet bestå av medlemmar som har nominerats och utsetts på grundval av sin erfarenhet och kompetens inom offentliga finanser, makroekonomi eller budgetförvaltning enligt transparenta förhållanden (artikel 8a.3). I 11 § andra stycket förordningen med instruktion för Finanspolitiska rådet anges att valberedningen ska lämna förslag som möjliggör att det inom rådet finns ledamöter som har en hög vetenskaplig kompetens inom ämnesområdet ekonomi och ledamöter som har praktisk erfarenhet av ekonomisk-politiskt arbete. Regeringen bedömer, i likhet med *Konjunkturinstitutet*, men till skillnad från *Finanspolitiska rådet*, att kravprofilen för ledamöter i rådet bör kompletteras så att den bättre avspeglar ändringsdirektivets krav.

Enligt förordningen med instruktion för Finanspolitiska rådet ska förordnande för en ledamot i rådet som inte är ordförande ges för högst tre år i följd (11 § andra stycket). Utredningen har föreslagit att det ska finnas en möjlighet att förlänga ett förordnande för en ledamot som inte är ordförande med ytterligare högst tre år. Regeringen delar utredningens bedömning att en möjlighet till förlängning av ledamöternas förordnanden skapar en större kontinuitet i rådets arbete, säkerställer att rådet behåller värdefull kunskap och erfarenhet över tid samt stärker rådets oberoende. Det bör därför vara möjligt att förlänga ledamöternas förordnanden.

5.5.7 Nya uppgifter för Finanspolitiska rådet och Konjunkturinstitutet

Regeringens bedömning

Finanspolitiska rådet bör få i uppgift att i februari varje år bedöma de prognoser över den makroekonomiska utvecklingen som redovisas i budgetpropositionen. Konjunkturinstitutet bör få i uppgift att ta fram det analysunderlag som Finanspolitiska rådet behöver för att bedöma makroprognoserna.

Den bedömning av om de finanspolitiska reglerna följs som Finanspolitiska rådet gör bör redovisas i februari varje år.

Finanspolitiska rådet bör även få i uppgift att yttra sig om prognosen och de antaganden som ligger till grund för nettoutgiftsbanan i den nationella medelfristiga finans- och strukturpolitiska planen. Konjunkturinstitutet bör få i uppgift att ta fram det analysunderlag som rådet behöver för att bedöma prognosen och de antaganden som ligger till grund för nettoutgiftsbanan.

Finanspolitiska rådet bör vidare få i uppgift att bedöma om det finanspolitiska ramverket är konsekvent, sammanhängande och effektivt, samt att efter inbjudan delta i offentliga sammanträden och öppna utfrågningar i riksdagen.

Utredningens förslag

Utredningens förslag stämmer i huvudsak överens med regeringens bedömning. Utredningen föreslår inte att Konjunkturinstitutet ska få i uppgift att ta fram det analysunderlag som Finanspolitiska rådet behöver för att bedöma prognosen och de antaganden som ligger till grund för nettoutgiftsbanan.

Remissinstanserna

En stor majoritet av remissinstanserna delar eller har inga invändningar mot utredningens förslag. *Finanspolitiska rådet* tillstyrker att rådet får de nya uppgifterna.

Finanspolitiska rådet och *Konjunkturinstitutet* har inga invändningar mot att rådet ska redovisa en bedömning av regeringens makroprognos. Såväl Finanspolitiska rådet som Konjunkturinstitutet anser dock att bedömningen bör baseras på den makroprognos som regeringen enligt praxis presenterar innan budgetpropositionen lämnas till riksdagen, bl.a. eftersom syftet med ändringsdirektivets regler är att en oberoende finanspolitisk institution ska bedöma prognosen i regeringens förslag till budget innan budgeten antas av riksdagen. Finanspolitiska rådet anser att regeringen bör göra sina makroprognoser tillgängliga kvartalsvis för att rådet på ett fullgott sätt ska kunna bedöma prognoserna. Konjunkturinstitutet välkomnar förslaget att myndigheten ska ta fram det analysunderlag som Finanspolitiska rådet behöver för sin bedömning. *Lunds universitet* ifrågasätter att Finanspolitiska rådet ska bedöma regeringens makroprognoser i budgetpropositionen, då det kan leda till att rådet politiseras. *Örebro universitet* ser positivt på att rådet ska redovisa en bedömning av regeringens makroprognos och de makroekonomiska antaganden som ligger till grund för nettoutgiftsbanan, men anser att Konjunkturinstitutet bör ta fram ett analysunderlag även avseende prognosen och de antaganden som ligger till grund för nettoutgiftsbanan.

Skälen för regeringens bedömning

Enligt ändringsdirektivet ska de oberoende finanspolitiska institutionerna utföra följande uppgifter (artikel 8a.5):

- utarbeta, bedöma eller godkänna årliga och fleråriga makroekonomiska prognoser,
- övervaka efterlevnaden av landsspecifika numeriska finanspolitiska regler,
- yttra sig om prognosen och antagandena som ligger till grund för nettoutgiftsbanan i nationella medelfristiga finans- och strukturpolitiska planer,
- bedöma om det nationella budgetramverket är konsekvent, sammanhängande och effektivt, samt
- efter inbjudan delta i regelbundna utfrågningar och debatter i det nationella parlamentet.

Av ändringsdirektivet framgår vidare att oberoende finanspolitiska institutioner ska utfärda bedömningar inom ramen för dessa uppgifter, med undantag för uppgiften att delta i utfrågningar och debatter (artikel 8a.6). Medlemsstaterna ska iaktta bedömningarna eller förklara varför de inte följer dem. Förklaringen ska vara offentlig och läggas fram två månader från det att bedömningarna har utfärdats.

För att uppfylla ändringsdirektivets krav bör Finanspolitiska rådet få i uppgift att bedöma de prognoser över den makroekonomiska utvecklingen som redovisas i budgetpropositionen. Till skillnad från *Lunds universitet* bedömer regeringen inte att detta riskerar att leda till att rådet politiseras, då rådet redan har i uppgift att granska finanspolitiken. Som *Finanspolitiska rådet* framhåller är det viktigt att rådet har ett tillräckligt underlag för sin bedömning. Regeringen utvärderar kontinuerligt hur makroprognosen i budgetpropositionen bör redovisas för att den ska vara så relevant och ändamålsenlig som möjligt. Konjunkturinstitutet bör få i uppgift att ta fram det analysunderlag som Finanspolitiska rådet behöver för sin bedömning.

Tidpunkten för när bedömningen av de makroekonomiska prognoserna bör ske behöver avgöras med hänsyn till hur budgetprocessen är utformad. Sedan slutet av 1990-talet tillämpas den s.k. rambeslutsmodellen för riksdagens beslut om statens budget. Modellen innebär bl.a. att budgetprocessen har ett medelfristigt perspektiv samt att utgifter ställs mot varandra och utgiftsökningar provas utifrån ett på förhand fastställt ekonomiskt utrymme. Modellen innebär vidare att riksdagens budgetbeslut

fattas i två steg, i november och december. I det första steget fastställer riksdagen bl.a. dels en beräkning av statens inkomster, dels utgiftsramar. I det andra steget fördelas bl.a. utgiftsramarna på anslag. Användningen av rambeslutsmodellen, och de budgetpolitiska målen, är väl etablerad och en bidragande orsak till Sveriges starka offentliga finanser och låga skuldsättning. Av ingressen till ändringsdirektivet framgår att de oberoende finanspolitiska institutionernas uppgift att bedöma makroekonomiska prognoser bör ta hänsyn till etablerade nationella förfaranden och praxis i medlemsstaterna, inbegripet dem som avser tidpunkten för uppgiftens genomförande. Med anledning av vad *Finanspolitiska rådet* och *Konjunkturinstitutet* har anfört om tidpunkten för bedömningen bör framhållas att tiden från det att regeringen lämnar budgetpropositionen till det att riksdagen fattar beslut i det första steget är högst begränsad, och därmed även möjligheterna att göra ändringar i budgeten innan den antas. Det finns dock möjlighet att göra ändringar i statens budget för innevarande år under våren om det skulle vara motiverat med anledning av Finanspolitiska rådets bedömning av prognoserna. Regeringen anser mot denna bakgrund att Finanspolitiska rådet bör bedöma regeringens makroekonomiska prognoser i februari. Det innebär att kravet i ändringsdirektivet på att Finanspolitiska rådets bedömning ska besvaras inom två månader kan tillgodoses i den ekonomiska vårpropositionen.

Av 6 § förordningen med instruktion för Finanspolitiska rådet framgår redan att rådet har i uppgift att bedöma om de finanspolitiska reglerna följs. Det framgår dock inte när den bedömningen ska redovisas. I likhet med utredningen anser regeringen att rådets bedömning av om de finanspolitiska reglerna följs bör redovisas i februari. Därigenom kan regeringen redovisa hur den ser på bedömningarna i den ekonomiska vårpropositionen.

För att säkerställa att ändringsdirektivets krav uppfylls bör Finanspolitiska rådet, som utredningen föreslår, även få i uppgift att yttra sig om prognosen och antagandena som ligger till grund för nettoutgiftsbanan i den nationella medelfristiga finans- och strukturpolitiska planen. Regeringen delar *Örebro universitets* bedömning att Konjunkturinstitutet bör få i uppgift att ta fram även det analysunderlag som Finanspolitiska rådet behöver för att bedöma prognosen och antagandena som ligger till grund för nettoutgiftsbanan.

Vidare bör Finanspolitiska rådet, för att uppfylla ändringsdirektivets krav, få i uppgift att bedöma om det finanspolitiska ramverket är konsekvent, sammanhängande och effektivt. I likhet med utredningen bedömer regeringen att rådet bör redovisa sin bedömning inför den översyn av det finanspolitiska ramverket som bör genomföras varannan mandatperiod. Därmed kan rådets bedömning beaktas i direktiven till den utredning som ska göra översynen.

Finanspolitiska rådet bör slutligen få i uppgift att, efter inbjudan, delta i offentliga sammanträden och öppna utfrågningar i riksdagen.

5.5.8 Jämförelser och utvärdering av prognoser

Regeringens förslag

Regeringen ska i budgetpropositionen jämföra prognoser över den makroekonomiska utvecklingen och budgetprognoser med Europeiska kommissionens senaste prognoser och förklara väsentliga skillnader mellan prognoserna.

Regeringen ska säkerställa att en utvärdering av de prognoser som redovisas i budgetpropositionen och den ekonomiska vårpropositionen genomförs regelbundet av ett oberoende organ.

Utredningens förslag

Utredningens förslag stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna

Endast ett fåtal av remissinstanserna yttrar sig särskilt över utredningens förslag. *Örebro universitet* ser positivt på förslaget om att prognoser ska jämföras och utvärderas. *Stockholms universitet* anser att det är lovvärt att prognoser jämförs, men att förslaget är för vagt formulerat.

Skälen för regeringens förslag

Enligt ändringsdirektivet ska medlemsstaterna jämföra sina makroekonomiska prognoser och budgetprognoser med Europeiska kommissionens prognoser och förklara signifikanta skillnader (artikel 4.1). Kravet på jämförelse av prognoser uppfylls redan i dag eftersom regeringen i budgetpropositionen jämför sina budgetprognoser med kommissionens prognoser. Med budgetprognoser avses prognoser för de offentliga finanserna enligt det europeiska nationalräkenskapssystemet. Att en sådan jämförelse ska ske är dock inte reglerat i budgetlagen. Jämförelsen innehåller inte heller någon förklaring av skillnader mellan prognoserna. Av språkliga skäl anser regeringen, i likhet med utredningen, att förklaringen bör avse väsentliga skillnader i stället för signifikanta skillnader. Det bör således i budgetlagen införas en skyldighet för regeringen att i budgetpropositionen jämföra prognoser över den makroekonomiska utvecklingen och budgetprognoser med kommissionens senaste prognoser och förklara väsentliga skillnader mellan prognoserna.

Av ändringsdirektivet framgår att ett oberoende organ regelbundet ska utvärdera regeringens makroekonomiska prognoser och budgetprognoser i efterhand (artikel 4.6). Finanspolitiska rådet gör enligt 7 § förordningen med instruktion för Finanspolitiska rådet en sådan utvärdering i nuläget. Av 9 kap. 5 § budgetlagen framgår att regeringen regelbundet ska redovisa en utvärdering av prognoserna. För att uppfylla ändringsdirektivets krav bör bestämmelsen i budgetlagen ändras så att det framgår att regeringen har en skyldighet att säkerställa att en utvärdering av ovan nämnda prognoser genomförs regelbundet av ett oberoende organ.

Regeringen ser, i likhet med *Örebro universitet* och *Stockholms universitet*, positivt på att prognoser jämförs och anser, till skillnad från *Stockholms universitet*, att det av förslaget tydligt framgår vilka krav som ställs på jämförelser av prognoserna.

5.5.9 Ändringsdirektivets nya krav på medelfristiga budgetramverk

Regeringens bedömning

I den ekonomiska vårpropositionen bör regeringen, så långt det är möjligt, beakta makroekonomiska risker som är en följd av klimatförändringarna samt deras miljö- och fördelningseffekter. Det finanspolitiska ramverket uppfyller i övrigt ändringsdirektivets krav på medelfristiga budgetramverk.

Utredningens bedömning

Utredningens bedömning stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna

Ingen remissinstans yttrar sig särskilt över bedömningen. *Svenska institutet för europapolitiska studier (Sieps)* anser att utredningens förslag inte står i strid med Sveriges åtaganden inom ramen för EU:s finanspolitiska regler.

Skälen för regeringens bedömning

Enligt ändringsdirektivet ska de nationella budgetramverken innehålla övergripande och transparenta nationella budgetmål på medellång sikt för offentliga underskott, skuldsättning och andra finanspolitiska indikatorer, t.ex. utgifter, samt säkerställa att dessa stämmer överens med landsspecifika numeriska finanspolitiska regler (artikel 9.2 a). Dessa krav bedöms uppfyllas genom bestämmelserna i 2 kap. budgetlagen om att regeringen till riksdagen ska lämna förslag på budgetpolitiska mål och riktlinjer samt den praxis och de åtaganden som beskrivs i skrivelsen om det finanspolitiska ramverket.

Enligt ändringsdirektivet ska medlemsstaterna även utvärdera hur planerade politiska åtgärder förväntas påverka en hållbar och inkluderande tillväxt samt, så långt det är möjligt, beakta makroekonomiska risker som är en följd av klimatförändringarna och deras miljö- och fördelningseffekter (artikel 9.2 c och d). Regeringen delar utredningens bedömning att kraven i huvudsak uppfylls genom befintliga bestämmelser i budgetlagen och klimatlagen (2017:720). I budgetlagen anges att regeringen i de ekonomiska propositionerna ska redovisa de offentliga finansernas långsiktiga hållbarhet (2 kap. 1–3 §§ och 9 kap. 4 §). Enligt klimatlagen ska regeringen lämna en klimatredevision i budgetpropositionen och vart fjärde år ta fram en klimatpolitisk handlingsplan (4 § respektive 5 §). Utöver detta innehåller budgetpropositionen en jämställdhetsbilaga. När det gäller kravet på att, så långt det är möjligt, beakta makroekonomiska risker som är en följd av klimatförändringarna och deras miljö- och fördelningseffekter anser regeringen att dessa risker, så långt det är möjligt, bör beaktas i den ekonomiska vårpropositionen. Regeringen avser att behandla denna fråga i den kommande skrivelsen om det finanspolitiska ramverket.

Av ändringsdirektivet framgår att medlemsstaternas årliga budgetlagstiftning ska överensstämma med de nationella budgetmålen på medellång sikt (artikel 10). Enligt 2 kap. 2 och 3 §§ budgetlagen ska regeringen i budgetpropositionen lämna förslag till tak för statens utgifter (utgiftstak) som ska användas i beredningen av förslaget till statens budget och i genomförandet av den budgeterade verksamheten. Förslaget ska avse det tredje tillkommande budgetåret. Regeringen ska vidare lämna förslag till preliminära inkomstberäkningar och utgiftsramar för det andra och tredje tillkommande budgetåret. Riksdagen fastställer utgiftstaket och godkänner preliminära inkomstberäkningar och utgiftsramar för de tillkommande budgetåren. Riksdagens beslut om utgiftstakets nivåer utgör därmed en restriktion för såväl budgetåret som de två efterföljande åren. Enligt 2 kap. 4 § budgetlagen ska regeringen, om det finns risk för att ett beslutat utgiftstak kommer att överskridas, vidta åtgärder för att undvika detta eller föreslå riksdagen nödvändiga åtgärder. Därutöver ska regeringen enligt 9 kap. 3 § budgetlagen i budgetpropositionen och den ekonomiska vårpropositionen redovisa prognoser som ska omfatta det innevarande budgetåret och de tre därpå följande åren. Prognoserna ska avse den makroekonomiska utvecklingen, statens inkomster och utgifter, statens lånebehov, utgifterna under utgiftstaket och den offentliga sektorns inkomster, utgifter och skulder. Sammanfattningsvis bedöms de befintliga bestämmelserna uppfylla ändringsdirektivets krav på att statens budget ska överensstämma med budgetmålen på medellång sikt.

Det krav på utformning av undantagsklausuler som ställs upp i ändringsdirektivet (artikel 6.2) berör inte Sverige eftersom Sveriges budgetramverk saknar undantagsklausuler.

5.5.10 Redovisning av katastrof- och klimatrelaterade åtaganden

Regeringens bedömning

Budgetpropositionen bör, så långt det är möjligt, innehålla en redovisning av katastrof- och klimatrelaterade åtaganden.

Utredningens bedömning

Utredningens bedömning stämmer i huvudsak överens med regeringens. Utredningen bedömer att de ekonomiska propositionerna, så långt det är möjligt, ska innehålla en redovisning av katastrof- och klimatrelaterade ansvarsförbindelser.

Remissinstanserna

Ingen remissinstans yttrar sig särskilt över bedömningen.

Skälen för regeringens bedömning

Enligt ändringsdirektivet ska medlemsstaterna, så långt det är möjligt, redovisa katastrof- och klimatrelaterade ansvarsförbindelser som, i den mån det är möjligt, ska beakta offentligfinansiella kostnader till följd av katastrof- och klimatrelaterade chocker (artikel 14.3). Regeringen bedömer att kraven delvis uppfylls genom bestämmelserna i budgetlagen som reglerar att årsredovisningen för staten ska innehålla upplysningar om förväntade förluster och väsentliga risker i statens utlåning och utställda garantier (10 kap. 6 § första stycket 6). Därutöver har Riksgäldskontoret i uppgift att årligen redovisa en rapport med en samlad riskanalys av statens utställda garantier och utlåning med kreditrisk, vilket följer av 30 § 2 förordningen (2023:909) med instruktion för Riksgäldskontoret. Regeringen anser dock utöver detta att budgetpropositionen, så långt det är möjligt, bör innehålla en redovisning av katastrof- och klimatrelaterade åtaganden. Uttrycket ansvarsförbindelser har en redovisningsteknisk innebörd i det statliga redovisningsregelverket. För att tydliggöra att det inte är den typen av ansvarsförbindelser som avses anser regeringen att redovisningen bör avse katastrof- och klimatrelaterade åtaganden.

Regeringen avser även att behandla frågan om redovisning av katastrof- och klimatrelaterade åtaganden i den kommande skrivelsen om det finanspolitiska ramverket.

5.5.11 Krav på offentlig redovisning

Regeringens bedömning

Det finanspolitiska ramverket uppfyller ändringsdirektivets krav på offentlig redovisning.

Utredningens bedömning

Utredningens bedömning stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna

Ingen remissinstans yttrar sig särskilt över bedömningen.

Skälen för regeringens bedömning

Ändringsdirektivet ställer krav på att nationalräkenskaperna ska vara heltäckande och konsekventa (artikel 3.1). Eftersom Statistiska centralbyrån 2014 anpassade redovisningen i nationalräkenskaperna till ENS2010 bedöms kravet vara uppfyllt. Enligt ändringsdirektivet ska vidare budgetuppgifter redovisas punktligt och regelbundet för den offentliga sektorns alla delsektorer som anges i förordning (EU) nr 549/2013 (artikel 3.2). Även detta krav bedöms vara uppfyllt eftersom regeringen vid två tillfällen per år lämnar ekonomiska propositioner till riksdagen som innehåller de aktuella uppgifterna. Även ändringsdirektivets krav på att medlemsstaterna ska offentliggöra information om organ och medel som inte ingår i de ordinarie budgetarna, men som ingår i den offentliga förvaltningen m.m. (artikel 14.1) bedöms vara uppfyllt, eftersom regeringen enligt budgetlagen (9 kap. 3 §) i budgetpropositionen och den ekonomiska vårpropositionen ska redovisa prognoser över den makroekonomiska utvecklingen, statens inkomster och utgifter, statens lånebehov, utgifterna under utgiftstaket samt den offentliga sektorns inkomster, utgifter och skulder.

5.5.12 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag

De föreslagna ändringarna i budgetlagen ska träda i kraft den 31 december 2025.

Regeringens bedömning

Några särskilda övergångsbestämmelser behövs inte.

Utredningens förslag och bedömning

Utredningens förslag och bedömning stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna

Ingen remissinstans yttrar sig särskilt över utredningens förslag och bedömning.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Av ändringsdirektivet framgår att medlemsstaterna senast den 31 december 2025 ska sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga. Regeringen föreslår därför att lagändringarna ska träda vid denna tidpunkt.

Några särskilda övergångsbestämmelser bedöms inte behövas.

5.5.13 Konsekvenser

En sänkning av målet för den offentliga förvaltningens finansiella sparande innebär något lägre skatter eller något högre utgifter under en längre övergångsperiod jämfört med det nuvarande överskottsmålet. Eventuella effekter på ekonomin beror på hur det temporära finansiella utrymme som uppkommer till följd av ett lägre sparande används. Mot bakgrund av att den föreslagna förändringen av målnivån är liten i förhållande till den offentliga förvaltningens samlade inkomster och utgifter bedöms en övergång till en ny målnivå på lång sikt få en försumbar effekt på BNP-tillväxt och sysselsättning.

Enligt utredningen beräknas ett balansmål innebära att den offentliga förvaltningens konsoliderade bruttoskuld som andel av BNP (Maastrichtskulden) uppgår till 35,5 procent i slutet av 2034, vilket är i linje med skuldankarets nivå på 35 procent. Nämda skuld, uttryckt som andel av BNP, kommer därmed 2034 att vara drygt 2 procentenheter högre än om överskottsmålet hade behållits. På lång sikt (2060) bedöms den offentliga förvaltningens konsoliderade bruttoskuld uppgå till 41 procent av BNP, vilket är 7 procentenheter högre än vid ett oförändrat mål. Beräkningarna tar dock inte hänsyn till hur den parlamentariska överenskommelsen om finansiering av försvaret och stöd till Ukraina påverkar skuldnivån på medellång sikt.

Regeringen delar, till skillnad från *Finanspolitiska rådet*, utredningens bedömning att rådet kan utföra sina nya uppgifter inom befintliga ekonomiska ramar genom att omprioritera bland rådets befintliga uppgifter som inte är obligatoriska. Även Konjunkturinstitutets nya uppgifter bedöms kunna utföras inom befintliga ekonomiska ramar.

Regeringen anser att förslagen och bedömningarna med anledning av ändringsdirektivet innebär att direktivet genomförs och att förslagen därmed överensstämmer med de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen.

5.5.14 Författningskommentar

Förslaget till lag om ändring i budgetlagen (2011:203)

2 kap.

Mål för den offentliga *förvaltningens* finansiella sparande

1 § Regeringen ska till riksdagen lämna förslag till mål för den offentliga *förvaltningens* finansiella sparande.

Paragrafen reglerar en skyldighet för regeringen att till riksdagen lämna förslag till mål för den offentliga förvaltningens finansiella sparande. Övervägandena finns i avsnitt 5.5.3 och 5.5.4.

I paragrafen och rubriken till andra kapitlet byts benämningen offentlig sektor ut mot offentlig förvaltning. Ändringen genomför delvis artikel 2 i direktiv 2011/85/EU, i lydelsen enligt direktiv (EU) 2024/1265, och innebär en anpassning till det europeiska nationalräkenskapssystemet (ENS2010) där benämningen offentlig sektor har ersatts med offentlig förvaltning. Någon ändring i sak är inte avsedd.

Uttrycket överskottsmål tas bort ur paragrafen. Målet för den offentliga förvaltningens finansiella sparande avgörs efter politiska avvägningar och kan variera över tid.

1 a § Om riksdagen har beslutat om ett sådant *mål* som avses i 1 §, ska regeringen vid minst två tillfällen under året för riksdagen redovisa hur målet uppnås. Regeringen ska då beakta effekterna av beslutade och för riksdagen presenterade budgetpolitiska åtgärder.

Regeringen ska vid en bedömd avvikelse från målet även redogöra för hur en återgång till målet ska ske.

Paragrafen reglerar uppföljningen av målet för den offentliga förvaltningens finansiella sparande. Övervägandena finns i avsnitt 5.5.4.

Ändringen i paragrafens *första stycke* är en följd av att uttrycket överskottsmål tas bort ur 1 §.

9 kap.

3 § Regeringen ska i budgetpropositionen och den ekonomiska vårpropositionen redovisa prognoser över den makroekonomiska utvecklingen, statens inkomster och utgifter, statens lånebehov, utgifterna under utgiftstaket och den offentliga *förvaltningens* inkomster, utgifter och skulder.

Prognoserna ska omfatta det innevarande budgetåret och de tre därpå följande åren och baseras på väl specificerade förutsättningar.

Regeringen ska i budgetpropositionen jämföra prognoser över den makroekonomiska utvecklingen och budgetprognoser med Europeiska kommissionens senaste prognoser och förklara väsentliga skillnader mellan prognoserna.

I paragrafen finns bestämmelser om de prognoser som regeringen ska lämna till riksdagen. Övervägandena finns i avsnitt 5.5.3 och 5.5.8.

Ändringen i *första stycket* är densamma som i 2 kap. 1 §, se kommentaren till den paragrafen.

Tredje stycket, som är nytt, genomför artikel 4.1 i direktiv 2011/85/EU, i lydelsen enligt direktiv (EU) 2024/1265, och innebär att regeringen i budgetpropositionen ska jämföra prognoser över den makroekonomiska utvecklingen och budgetprognoser med Europeiska kommissionens senaste prognoser, och förklara väsentliga skillnader mellan prognoserna. Med budgetprognoser avses prognoser för de offentliga finanserna enligt det europeiska nationalräkenskapssystemet.

För att avgöra om en skillnad är väsentlig behöver bl.a. storleken på skillnaden, de olika variabelernas betydelse och konsekvenserna av skillnaden i prognosen beaktas. Hänsyn behöver även tas till osäkerheten i prognosen. En stor skillnad mellan regeringens och Europeiska kommissionens bedömning av en variabel indikerar att den är väsentlig, men variabelns betydelse är också viktig. Om skillnaden leder till en annan bedömning av behovet eller utformningen av ekonomisk-politiska förslag, indikerar det att skillnaden är väsentlig. Även en liten skillnad kan vara väsentlig om den har stor betydelse för politikens utformning.

5 § Regeringen ska *säkerställa* att en utvärdering av de prognoser som anges i 3 § *första stycket* genomförs regelbundet av ett oberoende organ.

Paragrafen reglerar utvärderingen av de prognoser som anges i 3 § första stycket. Övervägandena finns i avsnitt 5.5.8.

Ändringen genomför artikel 4.6 i direktiv 2011/85/EU, i lydelsen enligt direktiv (EU) 2024/1265, och innebär att regeringen har en skyldighet att säkerställa att de prognoser som redovisas i budgetpropositionen och den ekonomiska vårpropositionen regelbundet utvärderas av ett oberoende organ. För närvarande är det Finanspolitiska rådet som har i uppgift att utvärdera dessa prognoser.

10 kap.

6 § Årsredovisningen för staten ska innehålla

1. en uppföljning av riksdagens beslut om den offentliga *förvaltningens* finansiella sparande, utgiftstaket och andra övergripande budgetpolitiska mål,
2. utfallet på budgetens inkomstitlar och anslag samt av statens lånebehov,
3. en redovisning av hur regeringen har utnyttjat bemyndiganden som den fått med stöd av 6 kap. 1 § första stycket och 6 kap. 3 §,
4. en resultaträkning, en balansräkning, en finansieringsanalys och noter,
5. en redovisning av utvecklingen av statsskulden,

6. upplysningar om förväntade förluster och väsentliga risker i statens utlåning och utställda garantier som beslutats enligt 6 kap. 3 §,

7. en samlad redovisning av vilka åtgärder regeringen vidtagit med anledning av Riksrevisionens iakttagelser,

8. en resultaträkning och en balansräkning avseende EU-medel samt en kassamässig redovisning av anslag och inkomsttitlar avseende in- och utbetalningar till och från EU, samt

9. ett uttalande av regeringen om huruvida

– räkenskaperna enligt 8 har upprättats enligt god redovisningssed och ger en rättvisande bild, och

– det finns regler och system som syftar till att skapa en betryggande intern styrning och kontroll av EU-medel.

Regeringen ska i anslutning till redovisningen enligt första stycket 2 förklara väsentliga skillnader mellan budgeterade belopp och utfallet.

Paragrafen reglerar vad årsredovisningen för staten ska innehålla. Övervägandena finns i avsnitt 5.5.3 och 5.5.4.

Ändringen i *första stycket 1* från benämningen offentlig sektor till offentlig förvaltning är densamma som i 2 kap. 1 §, se kommentaren till den paragrafen. Första stycket 1 ändras även på så sätt att uttrycket överskottsmål tas bort. Ändringen är en följd av att uttrycket tas bort ur 2 kap. 1 §.

6 Inkomster

I detta avsnitt lämnas förslag till beräkning av inkomsterna i statens budget för 2026 och en preliminär beräkning av inkomsterna för 2027 och 2028. Prognosen för den offentliga sektorns skatteintäkter och för inkomsterna i statens budget redovisas. En jämförelse görs mellan nuvarande prognos och prognosen i 2025 års ekonomiska vårproposition (prop. 2024/25:100). Det görs även en uppföljning av inkomsterna som beräknades i de av riksdagen ursprungligen beslutade budgetarna för 2024 respektive 2025.

Sammanfattning

- Skatteintäkterna väntas endast öka i dämpad takt 2025. Det beror på en fortsatt svag utveckling av viktiga skattebaser som hushållens konsumtion och på genomförda skattesänkningar som påverkar intäkter från skatt på arbete och mervärdesskatt.
- År 2026 väntas tillväxten i skatteintäkterna öka. En återhämtning på arbetsmarknaden medför att lönesumman stiger i snabbare takt, vilket bidrar till ökade intäkter från skatt på arbete. Samtidigt väntas hushållens konsumtion och bostadsinvesteringarna öka i en snabbare takt, vilket leder till ökade skatteintäkter från mervärdesskatt.
- Skattekvoten, dvs. de totala skatteintäkterna som andel av BNP, väntas 2026 uppgå till 40,7 procent av BNP, vilket är en historiskt låg nivå. Skattekvoten påverkas främst av aviserade skattesänkningar i denna proposition, framför allt aviseringarna om förstärkt jobbskatteavdrag och grundavdrag, tillfälligt nedsatta arbetsgivaravgifter för unga samt tillfälligt sänkt mervärdesskatt på livsmedel.
- Skatteintäkterna väntas bli sammanlagt 46 miljarder kronor lägre 2026 till följd av beslutade och aviserade förändringar på skatteområdet.

6.1 Regeringens förslag till beräkning av inkomster i statens budget

Regeringens förslag

Den beräkning av inkomster i statens budget för 2026 som sammanställts i bilaga 1 avsnitt 2 godkänns.

Den preliminära beräkningen av inkomster i statens budget för 2027 och 2028 enligt tabell 6.1 godkänns som riktlinje för regeringens budgetarbete.

Skälen för regeringens förslag

Enligt 9 kap. 5 § riksdagsordningen ska regeringen lämna ett förslag till statens inkomster för det kommande budgetåret. Regeringens förslag till inkomstberäkning för 2026 redovisas i bilaga 1 avsnitt 2. Regeringen ska i budgetpropositionen också lämna förslag till preliminära inkomstberäkningar för det andra och tredje tillkommande budgetåret, se 2 kap. 3 § budgetlagen (2011:203). Regeringens förslag till preliminära inkomstberäkningar för 2027 och 2028 redovisas i tabell 6.1.

6.2 Offentliga sektorns skatteintäkter

Den offentliga sektorns skatteintäkter, dvs. de totala skatteintäkterna efter att avdrag har gjorts för de skatter som tillfaller EU, ska i enlighet med budgetlagen redovisas under det år som den skattepliktiga händelsen ägde rum. Statens skatteintäkter erhålls från den offentliga sektorns skatteintäkter där avdrag görs för de skatter som tillhör kommuner och regioner samt för ålderspensionssystemet.

Regeländringar bedöms sammantaget minska skatteintäkterna med 26 miljarder kronor 2025 och med 46 miljarder kronor 2026, se tabell 6.5. De regeländringar som aviseras i denna proposition bedöms minska skatteintäkterna med 53 miljarder kronor 2026, se avsnitt 13.

Tabell 6.1 Offentliga sektorns skatteintäkter och inkomsterna i statens budget

Miljarder kronor. Utfall 2023 och 2024, prognos 2025–2028

Inkomst- huvudgrupp	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Skatt på arbete	1 473,5	1 523,6	1 564,0	1 623,0	1 710,9	1 784,9
1100 Direkta skatter	749,7	768,7	781,0	809,0	860,2	894,1
varav kommunal inkomstskatt	893,4	927,8	964,6	1 008,4	1 060,1	1 100,7
varav statlig inkomstskatt	55,9	63,6	64,9	69,1	75,2	76,7
varav jobbskatteavdrag	-158,8	-181,4	-202,3	-226,1	-231,5	-238,6
varav husavdrag	-18,0	-20,1	-24,9	-21,2	-22,1	-23,0
varav övrigt	-22,7	-21,3	-21,4	-21,1	-21,5	-21,6
1200 Indirekta skatter	723,9	754,9	783,0	814,0	850,7	890,8
varav arbetsgivaravgifter	707,6	734,5	762,5	800,4	836,4	869,5
varav egenavgifter	11,5	11,7	11,8	12,0	12,0	12,0
varav särskild löneskatt	61,5	64,1	66,6	69,7	72,6	75,4
varav nedsättningar	-8,3	-5,5	-5,7	-13,3	-13,1	-6,7
varav skatt på tjänstegruppliv	0,6	0,5	0,6	0,6	0,6	0,6
varav avgifter till premiepensionssystemet	-49,1	-50,5	-52,7	-55,3	-57,7	-60,0
1300 Skatt på kapital	356,8	397,8	413,0	441,8	460,7	481,9
varav skatt på kapital, hushåll	71,7	85,6	92,8	101,4	104,8	110,2
varav skatt på företagsvinster	201,3	209,4	217,6	233,1	243,9	254,0
varav avkastningsskatt	18,8	32,7	29,6	32,6	35,1	39,2
varav fastighetsskatt och fastighetsavgift	39,8	41,7	43,8	44,9	46,2	47,2
varav stämpelskatt	10,4	10,6	12,0	12,4	13,0	13,4
varav kupongskatt m.m.	9,4	11,1	10,5	10,7	10,9	11,2
varav riskskatt för kreditinstitut	5,5	6,7	6,7	6,7	6,7	6,7
1400 Skatt på konsumtion och insatsvaror	717,8	703,8	712,4	729,2	757,4	816,3
varav mervärdesskatt	557,9	562,0	579,9	602,2	628,5	679,2
varav skatt på tobak	11,5	14,8	10,6	13,1	13,3	13,5
varav skatt på etylalkohol	5,6	5,4	5,6	5,6	5,7	5,8
varav skatt på vin m.m.	6,9	7,2	7,2	7,3	7,3	7,4
varav skatt på öl	4,7	5,4	5,4	5,4	5,4	5,5
varav energiskatt	45,6	46,5	43,1	36,1	37,7	40,0
varav koldioxidskatt	22,7	24,6	23,9	24,4	23,7	23,4
varav övriga skatter på energi och miljö	34,4	9,3	7,1	5,0	4,8	10,0
varav skatt på vägtrafik	22,0	21,6	21,3	21,4	21,9	22,5
varav övriga skatter	6,7	6,9	8,3	8,7	9,0	9,2
1500 Skatt på import	7,9	8,5	8,8	8,8	9,3	9,6

Inkomst- huvudgrupp		2023	2024	2025	2026	2027	2028
1600	Restförförda och övriga skatter	6,0	9,0	6,4	7,6	4,2	13,1
	<i>varav restförförda skatter</i>	-13,0	-16,5	-17,0	-15,0	-14,0	-10,0
	<i>varav övriga skatter</i>	19,0	25,5	23,4	22,6	18,2	23,1
	Totala skatteintäkter	2 562,1	2 642,6	2 704,6	2 810,4	2 942,5	3 105,8
1700	Avgående poster, EU-skatter	-7,9	-8,5	-8,8	-8,8	-9,3	-9,6
	Offentliga sektorns skatteintäkter	2 554,2	2 634,2	2 695,8	2 801,6	2 933,2	3 096,2
1800	Avgående poster till andra sektorer	-1 231,2	-1 278,7	-1 330,4	-1 392,2	-1 461,2	-1 517,0
	<i>varav kommunala skatter</i>	-915,8	-951,9	-989,5	-1 034,1	-1 086,9	-1 128,3
	<i>varav avgifter till ålderspensionssystemet</i>	-315,4	-326,7	-340,9	-358,1	-374,3	-388,7
	Statens skatteintäkter	1 323,0	1 355,5	1 365,4	1 409,4	1 472,0	1 579,2
1900	Periodiseringar	-4,9	-24,2	-12,7	10,2	1,7	7,3
	<i>varav uppbördsförskjutningar</i>	45,5	0,3	1,3	17,9	6,1	13,9
	<i>varav betalningsförskjutningar</i>	-41,0	-40,1	-30,9	-14,2	-8,2	-6,8
	<i>– kommuner och regioner</i>	-13,3	-18,4	-9,8	-1,0	5,4	1,9
	<i>– ålderspensionssystemet</i>	2,0	-2,4	-0,1	3,6	1,2	1,1
	<i>– privat sektor</i>	-30,2	-19,1	-19,8	-15,8	-14,8	-9,8
	<i>– kyrkosamfund</i>	0,6	-0,4	-0,8	-1,1	0,0	0,0
	<i>– EU</i>	-0,1	0,2	-0,5	0,0	0,0	0,0
	<i>varav anstånd</i>	-9,4	15,6	17,0	6,5	3,8	0,2
1000	Statens skatteinkomster	1 318,0	1 331,3	1 352,7	1 419,6	1 473,7	1 586,5
	Övriga inkomster	-75,1	-58,6	-37,3	-44,7	-65,6	-80,2
2000	Inkomster av statens verksamhet	55,8	47,6	51,3	50,6	50,8	51,1
3000	Inkomster av försäld egendom	0,1	1,2	5,1	5,0	5,0	5,0
4000	Återbetalning av lån	0,4	0,4	0,7	0,5	0,5	0,5
5000	Kalkylmässiga inkomster	19,9	21,9	25,0	24,4	24,9	23,0
6000	Bidrag från EU	18,3	16,4	33,1	35,7	15,1	13,3
7000	Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet	-169,6	-146,1	-152,5	-160,9	-161,8	-173,1
8000	Utgifter som redovisas som krediteringar på skattekonto	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Statsbudgetens inkomster	1 242,9	1 272,7	1 315,4	1 374,9	1 408,1	1 506,4

Anm.: Samtliga år är redovisade enligt den struktur som gäller för statens budget för 2026 och framåt. År 2024 är enligt preliminära utfall. Prognoser och utfall är baserade på publicerad statistik t.o.m. 2025-08-08.

Källor: Skatteverket, Statistiska centralbyrån, Ekonomistyrningsverket och egna beräkningar.

År 2025 väntas skatteintäkterna öka med 2,3 procent, vilket är en svag tillväxt sett till ett historiskt genomsnitt. Det fortsatt svaga konjunkturläget med svaga bostadsinvesteringar och en dämpad ökning av flera viktiga skattebaser, såsom lönesumman och hushållens konsumtion, medför att intäkterna från skatt på arbete och konsumtion utvecklas svagt under hela 2025. Intäkterna försvagas även av skattesänkningar om totalt 26 miljarder kronor, främst avseende skatt på arbete genom det förstärkta jobbskatteavdraget och den tillfälligt höjda subventionsgraden för rotavdraget.

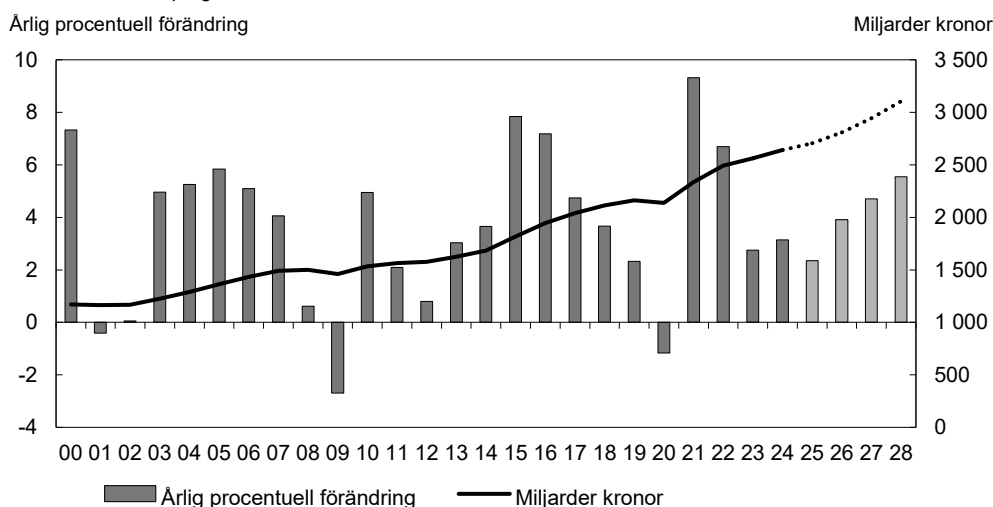
I takt med att tillväxten i svensk ekonomi tilltar under 2026 förväntas även tillväxten i skatteintäkterna att stiga i snabbare takt, med 3,7 procent. Det beror på en snabbare ökning av skatt på arbete, när aktiviteten på arbetsmarknaden väntas stiga och lönesumman därmed utvecklas starkare. Även hushållens konsumtion och bostadsinvesteringar bedöms öka i snabbare takt 2026 (se diagram 6.1). Detta medför en högre ökningstakt för intäkter från mervärdesskatt efter tre svagare år. Likaså väntas

intäkterna från skatt på kapital öka något starkare till följd av att både företagens vinster och hushållens kapitalvinster väntas öka.

Diagram 6.1 Totala skatteintäkter

Utfall 2000–2024, prognos 2025–2028

Årlig procentuell förändring

Källor: Ekonomistyrningsverket, Skatteverket och egna beräkningar.

Skattekvoten väntas vara historiskt låg 2026

Skattekvoten, dvs. de totala skatteintäkterna som andel av BNP, väntas under 2026 minska med 0,7 procentenheter till 40,7 procent av BNP. Förändringar i skattekvoten påverkas huvudsakligen av förändringar i skattesystemet, men även sammansättnings-effekter kan påverka. År 2026 beror minskningen främst på föreslagna och aviserade reformer i denna proposition, bl.a. att jobbskatteavdraget och det förhöjda grundavdraget för pensionärer förstärks, att energiskatten på el sänks samt att arbetsgivaravgifterna för unga och mervärdesskatten på livsmedel tillfälligt sänks. Skattekvoten förväntas vara historiskt låg 2026, vilket väntas medföra den lägsta nivån sedan 1975 enligt statistik från OECD (se tabell 6.2).

Tabell 6.2 Skattekvot

Procent av BNP. Utfall 2023 och 2024, prognos 2025–2028

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Skattekvot	41,7	41,3	41,4	40,7	40,8	41,5
<i>varav skatt på arbete</i>	<i>24,0</i>	<i>23,8</i>	<i>23,9</i>	<i>23,5</i>	<i>23,7</i>	<i>23,8</i>
<i>varav skatt på kapital</i>	<i>5,8</i>	<i>6,2</i>	<i>6,3</i>	<i>6,4</i>	<i>6,4</i>	<i>6,4</i>
<i>varav skatt på konsumtion och insatsvaror</i>	<i>11,8</i>	<i>11,1</i>	<i>11,0</i>	<i>10,7</i>	<i>10,6</i>	<i>11,0</i>
<i>varav övriga skatter</i>	<i>0,1</i>	<i>0,1</i>	<i>0,1</i>	<i>0,1</i>	<i>0,1</i>	<i>0,2</i>

Källor: Statistiska centralbyrån, Skatteverket och egna beräkningar.

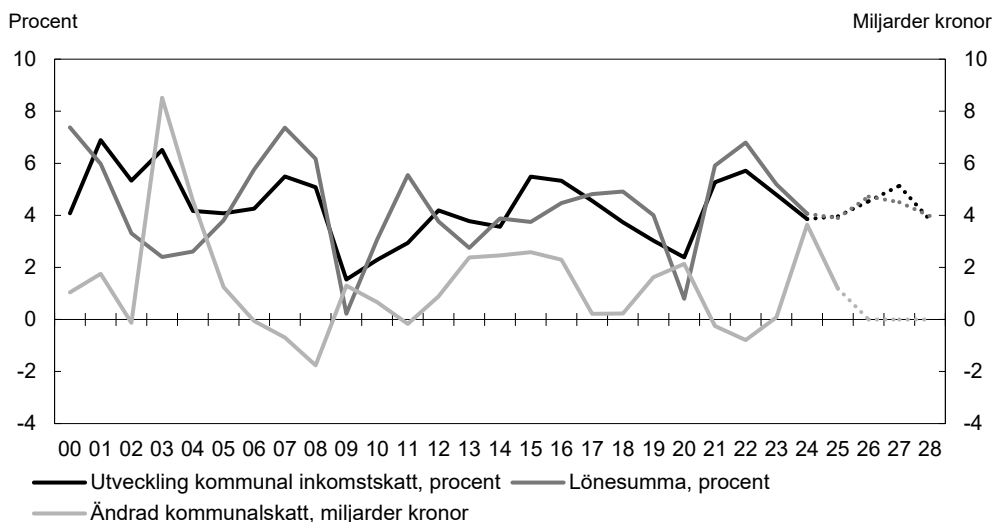
Intäkter från skatt på arbete utgör den största delen av skatteintäkterna

Skatteintäkterna på arbete utgör ca 60 procent av de offentliga skatteintäkterna och kan delas in i direkta och indirekta skatter. De direkta skatterna på arbete består i huvudsak av kommunal och statlig inkomstskatt, medan de indirekta skatterna på arbete främst utgörs av arbetsgivaravgifter. De totala skatteintäkterna blir lägre av ett antal skattereduktioner.

Aktiviteten på arbetsmarknaden förväntas vara fortsatt svag under 2025 och en återhämtning väntas först 2026. Lönesumman väntas då öka och det kommunala

skatteunderlaget utvecklas därmed starkare igen. Med en starkare utveckling av skatteunderlaget förväntas tillväxten av de kommunala skatteintäkterna öka 2026–2028. Den genomsnittliga kommunalskattesatsen ökade relativt lite 2025, efter att ha ökat relativt mycket historiskt sett under 2024, se diagram 6.2.

Diagram 6.2 Kommunal inkomstskatt och lönesumma

Anm.: Utfall 2000–2024, prognos 2025–2028 för utveckling kommunal inkomstskatt och lönesumma. Kommunerna har beslutat om kommunalskattesatser t.o.m. 2025, därefter antas den genomsnittliga skattesatsen vara oförändrad. I diagrammet redovisas effekten på kommunal inkomstskatt i miljarder kronor till följd av skattesatsförändringar.

Källor: Skatteverket, Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Den faktiska utvecklingen av kommunsektorns skatteunderlag påverkas av olika regeländringar. För att bättre förstå utvecklingen av skatteunderlaget kan en jämförelse göras med utvecklingen så som den skulle ha sett ut om inga regeländringar hade trätt i kraft. Utvecklingen av skatteunderlaget rensat för regeländringar kallas i tabell 6.3 för underliggande utveckling. År 2023 höjdes pensionsåldern, vilket gjorde att kommunsektorns skatteunderlag utvecklades lite starkare än vad den annars hade gjort. Den faktiska utvecklingen av skatteunderlaget var därför lite starkare än utvecklingen rensat för denna effekt. Både 2024 och 2025 förväntas den faktiska utvecklingen av skatteunderlaget bli svagare än den underliggande utvecklingen, se tabell 6.3, främst till följd av tidigare beslut efter förslag i budgetpropositionerna för 2024 och 2025 om förstärkningar av det förhöjda grundavdraget.

Tabell 6.3 Faktisk och underliggande utveckling av kommunsektorns skatteunderlag

Årlig procentuell förändring. Utfall 2023 och 2024, prognos 2025–2028

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Faktisk utveckling	4,8	3,4	3,9	4,5	5,1	3,8
Underliggande utveckling	4,7	3,6	4,1	5,1	5,1	3,8

Källor: Skatteverket och egna beräkningar.

I denna proposition aviseras ytterligare en förstärkning av det förhöjda grundavdraget avseende 2026 samt en permanent skattefrihet för förmån av laddel på arbetsplatsen och en utvidgad rätt till avdrag för drivmedelsutgifter. Detta är de främsta förklaringarna till att den faktiska utvecklingen av kommunsektorns skatteunderlag bedöms bli svagare än den underliggande 2026. Detta motverkas något av aviseringen i denna proposition om en ytterligare höjning av beloppsgränsen i reseavdraget till 15 000 kronor 2026.

Statlig inkomstskatt väntas öka snabbare än BNP

Skiktgränsen för statlig inkomstskatt räknas upp med förändringen av konsumentprisindex (KPI) mellan juni två år före och juni året närmast före aktuellt år plus 2 procentenheter. Både 2025 och 2026 väntas KPI utvecklas svagt, vilket medför en mindre uppräknings av skiktgränserna. En långsammare uppräknings av skiktgränserna innebär att fler personer hamnar över gränsen för att betala statlig inkomstskatt, vilket innebär högre skatteintäkter. Den svaga utvecklingen av KPI dessa år medför att intäkterna från statlig inkomstskatt väntas öka något snabbare än BNP 2026 och 2027.

Skattereduktionerna väntas öka hela prognosperioden

Skattereduktionerna bedöms totalt sett öka under prognosperioden (se tabell 6.4), dels till följd av att skatteunderlaget ökar, dels till följd av att fler skattereduktioner har införts och befintliga reduktioner utökats. Dessa inkluderar skattereduktion för installation av grön teknik, skattereduktion för avgift till arbetslöshetskassa, en förstärkt skattereduktion för sjuk- och aktivitetsersättning, tidigare beslutade förstärkningar av jobbskatteavdraget samt slopad avtrappning av jobbskatteavdraget. I skattereduktionen för grön teknik ingår också skattereduktion för installation av solceller. Utöver dessa skattereduktioner aviseras i denna proposition ett ytterligare förstärkt jobbskatteavdrag och en förstärkt skattereduktion för sjuk- och aktivitetsersättning.

Tabell 6.4 Skattereduktioner

Miljarder kronor. Utfall 2023 och 2024, prognos 2025–2028

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Allmän pensionsavgift	-153	-158	-164	-173	-181	-188
Jobbskatteavdrag	-159	-181	-202	-226	-231	-239
Husavdrag	-18	-20	-25	-21	-22	-23
Skattereduktion för boende i vissa glest befolkade områden	-1	-1	-1	-1	-1	-1
Skattereduktion för installation av grön teknik	-5	-4	-4	-4	-4	-4
Skattereduktion för förvärvsinkomst	-9	-9	-9	-9	-10	-10
Skattereduktion A-kassa	-2	-2	-2	-2	-2	-2
Skattereduktion för sjuk- och aktivitetsersättning	-4	-4	-4	-5	-5	-5
Övriga skattereduktioner	-2	-2	-2	-1	-1	-1
Summa	-352	-381	-413	-442	-457	-472

Anm.: Beloppen är avrundade och stämmer därför inte alltid överens med summan.

Källor: Skatteverket och egna beräkningar.

Intäkterna från indirekt skatt på arbete väntas öka i takt med lönesumman

Intäkterna från de indirekta skatterna på arbete, främst bestående av arbetsgivaravgifter, väntas öka med 3,7 procent 2025. Det är en lägre ökning än föregående år, som framför allt förklaras av att lönesumman växer långsammare när aktiviteten på arbetsmarknaden är låg. År 2026 väntas intäkterna från de indirekta skatterna åter att öka snabbare, när läget på arbetsmarknaden väntas stärkas och lönesumman stiga i snabbare takt. Sammantaget bedöms intäkterna från de indirekta skatterna öka med 4–5 procent per år under prognosperioden, i takt med lönesummans utveckling.

I denna proposition aviseras regeringen en tillfällig nedsättning av arbetsgivaravgifterna för unga, vilket minskar intäkterna från indirekt skatt på arbete 2026 och 2027.

Intäkterna från skatt på kapital väntas fortsätta öka 2025

Skatteintäkterna på kapital består främst av intäkter från hushållens kapitalskatter och skatt på företagens vinster, men inkluderar även intäkter från stämpelskatt, avkastningsskatt på pensioner samt fastighetsskatt och fastighetsavgift.

Intäkterna från skatt på hushållens kapitalinkomster väntas fortsätta stiga

Underlaget för hushållens skatt på kapital utgörs av nettot av kapitalinkomster och kapitalutgifter. De största posterna utgörs av realiserade kapitalvinster, utdelningsinkomster, avdrag för hushållens ränteutgifter och schablonintäkter. Det slutliga utfallet för hushållens kapitalskatter fastställs i december året efter inkomståret, dvs. i december 2025 avseende 2024.

Sammantaget väntas intäkterna från skatt på hushållens kapitalinkomster stiga något 2025. Nettot från kapitalinkomsterna, och därmed hushållens skatt på kapital, väntas därefter fortsätta att öka successivt.

Utvecklingen av realiserade kapitalvinster påverkas i stor utsträckning av tillgångspriser på finansiella och reala tillgångar samt av omsättningen av hus och bostadsrätter. Läget på bostadsmarknaden är fortsatt dämpat, men väntas förbättras successivt under 2026, samtidigt som börserna väntas utvecklas relativt svagt både 2025 och 2026. Realiserade kapitalvinster väntas därmed utvecklas svagt positivt under prognosperioden, se diagram 6.3.

Utdelningsinkomsterna varierar kraftigt mellan åren, men väntas öka i måttlig takt under prognosperioden. De minskar dock något till följd av förslaget i denna proposition om enklare och bättre skatteregler för delägare i fåmansföretag.

Ränteinkomsterna följer normalt utvecklingen av de korta marknadsräntorna, medan ränteutgifterna följer ränteutvecklingen för bolån. Marknadsräntorna väntas sjunka under prognosperioden, vilket leder till minskade ränteinkomster. Även bolåneräntorna väntas sjunka, vilket tillsammans med det avtrappade ränteavdraget för lån utan säkerhet väntas medföra minskade ränteutgifter 2025 och 2026.

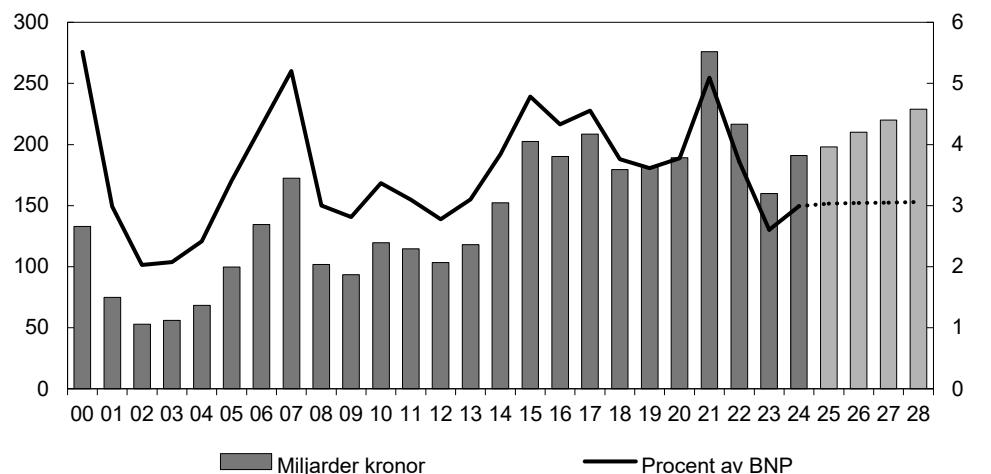
Även schablonintäkterna, dvs. den del av kapitalunderlaget som schablonbeskattas, väntas minska. Det beror främst på införandet av en skattefri grundnivå för sparande på investeringssparkonto och i kapitalförsäkring. Schablonintäkterna följer ränteutvecklingen, då de beräknas som kapitalunderlaget multiplicerat med statslåneräntan plus 1 procentenhet, dock som lägst 1,25 procent av kapitalunderlaget.

Diagram 6.3 Hushållens kapitalvinster

Utfall 2000–2024, prognos 2025–2028

Miljarder kronor

Procent av BNP

Källor: Statistiska centralbyrån, Skatteverket och egna beräkningar.

Intäkterna från skatt på företagsvinster väntas öka 2025

Skatteintäkterna från företagsvinster väntas öka med 4 procent 2025. Näringslivets vinster väntas sammantaget utvecklas något starkare än 2024. Global osäkerhet och svag inhemsk efterfrågan bedöms ha hållit tillbaka vinstutvecklingen under början av 2025, men näringslivets resultat bedöms stärkas allt eftersom den ekonomiska aktiviteten tilltar fr.o.m. andra halvåret 2025. Sammantaget medför det att skatteintäkterna från företagsvinster bedöms öka svagt som andel av BNP 2025 och 2026 (se diagram 6.4).

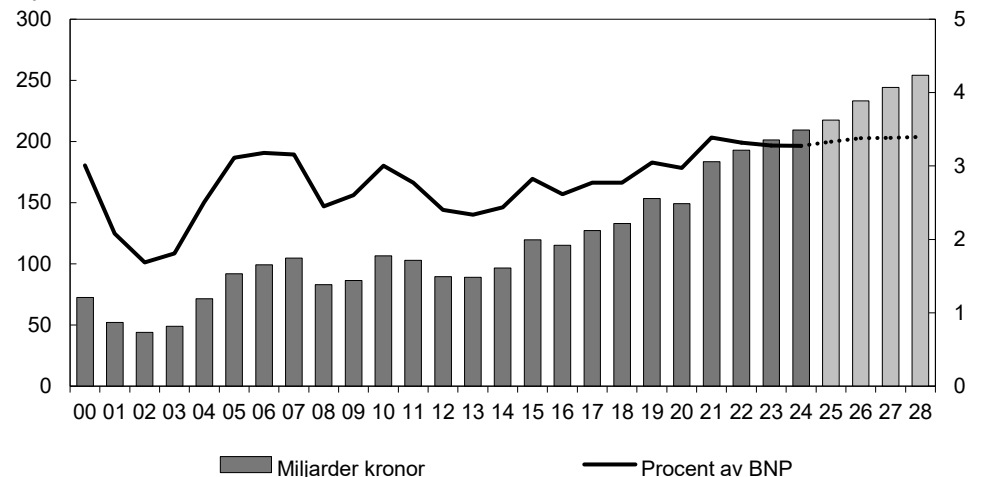
Under perioden 2026–2028 väntas skatteintäkterna öka med i genomsnitt 5,3 procent per år.

Diagram 6.4 Skatt på företagsvinster

Utfall 2000–2024, prognos 2025–2028

Miljarder kronor

Procent av BNP

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Riskskatt betalas av stora kreditinstitut

Riskskatt för kreditinstitut ska betalas av stora kreditinstitut som riskerar att orsaka kostnader för samhället vid en finansiell kris. Riskskatt betalas om summan av kreditinstitutets skulder vid beskattningsårets ingång överstiger ett gränsvärde. För

beskattningsår som påbörjas under 2025 är gränsvärdet 192 miljarder kronor. Intäkterna från riskskatten väntas uppgå till ca 6,7 miljarder kronor per år under prognosperioden.

Intäkterna från avkastningsskatt sjunker 2025, men är på en fortsatt hög nivå

Intäkterna från avkastningsskatt, som tas ut på sparande i pensions- och kapitalförsäkringar, påverkas i hög grad av hur statslåneräntan utvecklas under kalenderåret närmast före beskattningsåret. Även utvecklingen av livbolagens tillgångar påverkar kapitalunderlaget.

Efter en lång period med låga räntenivåer har snabbt stigande räntor från 2022 medfört avsevärt högre skatteintäkter från avkastningsskatten. Dessa intäkter uppgick preliminärt till knappt 33 miljarder kronor 2024, vilket kan jämföras med i genomsnitt knappt 8 miljarder kronor per år perioden 2014–2023. Skatteintäkterna bedöms minska något 2025 till följd av att statslåneräntan sjönk 2024, men det högre ränteläget gör att skatteintäkterna framöver bedöms bli fortsatt höga i ett historiskt perspektiv, och uppgå till i genomsnitt 34 miljarder kronor per år under prognosperioden.

Skatteintäkterna från konsumtion och insatsvaror bedöms öka i långsammare takt 2025

Skatt på konsumtion och insatsvaror består av mervärdesskatt och punktskatter. Sammantaget väntas intäkterna från dessa skatter öka med 1 procent, eller 9 miljarder kronor, 2025. Ökningstakten väntas stiga till 2 procent 2026, främst till följd av en snabbare ökning av intäkterna från mervärdesskatt. Utvecklingen hålls tillbaka av de skattesänkningar som aviseras i denna proposition avseende både mervärdesskatt och punktskatt.

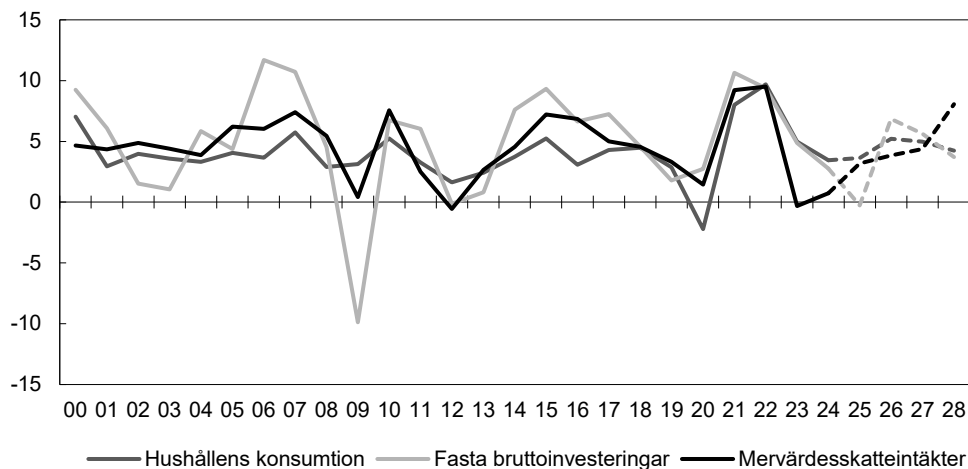
Intäkterna från mervärdesskatt bedöms öka svagt 2025

Intäkterna från mervärdesskatt vänta öka med 3 procent 2025, motsvarande 18 miljarder kronor. Det är en snabbare takt än 2024, men fortfarande svagare än genomsnittet de senaste tio åren. Återhämtningen i svensk ekonomi har dröjt och först 2026 väntas viktiga skattebaser som hushållens konsumtion och bostadsinvesteringar öka i snabbare takt (se diagram 6.5). Det medför att skatteintäkterna från mervärdesskatt också ökar i snabbare takt, men utvecklingen dämpas av den tillfälliga mervärdesskattesänkning på livsmedel som aviseras i denna proposition. Intäkterna bedöms öka med 4 procent 2026.

Diagram 6.5 Hushållens konsumtion, fasta bruttoinvesteringar och intäkter från mervärdesskatt

Utfall 2000–2024, prognos 2025–2028

Procentuell förändring

Källor: Ekonomistyrningsverket, Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Punktskatteintäkterna minskar 2025

Punktskatteintäkterna bedöms minska med 7 procent 2025, motsvarande 9 miljarder kronor. Nedgången beror främst på tidigare skattesänkningar inom energiområdet. Även 2024 minskade intäkterna, men i snabbare takt. Även intäkterna från tobaksskatt väntas minska, till följd av en ovanligt kraftig ökning i slutet av 2024.

Intäkterna från punktskatter väntas fortsätta att minska 2026, om än inte lika snabbt som 2025. Nedgången beror framför allt på den sänkning av skatt på elektrisk kraft som föreslås i denna proposition, men även på tidigare skattesänkningar inom framför allt energiskatteområdet.

Restförda och övriga skatter påverkas av anstånd

Restförda och övriga skatter består främst av uppbördsförluster, omprövningar och anstånd från hushåll och företag, avgifter till public service samt intäkter som förs till fonder.

Intäkterna från restförda och övriga skatter uppgick till 6,4 miljarder kronor 2025. Under prognosperioden väntas skatteintäkterna vara lägre än normalt till följd av att företag under pandemin hade möjligheter att ansöka om tillfälliga anstånd med inbetalning av mervärdesskatt, avdragen preliminärskatt och arbetsgivaravgifter. Inga nya anstånd beviljas och företagens tillfälliga anstånd ska betalas in fram t.o.m. september 2027. Detta väntas medföra höga uppbördsförluster (se tabell 6.1) under perioden.

För att hantera stora kreditinstitut vid kris finns ett särskilt förfarande om resolution. Därtill finns en resolutionsreserv som byggs upp via avgifter från banker och institut. Avgifterna ska betalas tills reserven uppgår till 3 procent av de garanterade insättningarna. Avsättningar till resolutionsreserven väntas ske under 2025 och 2026 men inte under 2027. Resolutionsavgifter definieras som skatteintäkter i nationalräkenskaperna.

Skatteintäkterna ökar snabbare i slutet av prognosperioden

Under 2027 och 2028 väntas de totala skatteintäkterna i genomsnitt öka med drygt 5 procent per år, vilket är något högre än det historiska genomsnittet. Samtliga

skatteslag väntas bidra till ökningen. När de tillfälliga skattereformerna som aviseras i denna proposition upphör, bedöms skatteintäkterna öka något snabbare än BNP.

6.3 Offentligfinansiella effekter av samtliga ändrade skatte- och avgiftsregler

De bedömda effekterna av samtliga ändrade skatte- och avgiftsregler 2023–2028 redovisas i tabell 6.5. Tabellen visar alla regeländringar sammantaget, såväl ändringar som tidigare har beslutats av riksdagen och aviserats av regeringen som förslag och aviseringar i denna proposition. Även ett urval av enskilda regeländringar redovisas. Regeländringarna visas i förhållande till det närmast föregående året. De regeländringar som aviseras i denna proposition beräknas minska skatteintäkterna med 53 miljarder kronor 2026, se avsnitt 13.

Tabell 6.5 Offentligfinansiella effekter av samtliga ändrade skatte- och avgiftsregler

Miljarder kronor, bruttoeffekt i förhållande till det närmast föregående året

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Skatt på arbete	17,3	3,5	-20,5	-22,5	-0,3	6,5
Kommunalskatt	1,2	2,2	-1,5	-3,6	-0,2	-0,1
<i>varav förändrad medelutdebitering</i>	0,1	3,6	1,2			
<i>varav förstärkning av det förhöjda grundavdraget</i>			-2,4	-4,0		
Statlig skatt	0,2	12,4	0,0	-0,5	-0,3	0,0
<i>varav pausad uppräkningsgräns för statlig inkomstskatt för beskattningsåret 2024</i>		12,3				
Skattereduktioner	2,8	-14,2	-18,9	-12,8	0,0	0,0
<i>varav slopad avtrappning i jobbskatteavdraget och jobbskatteavdraget för äldre</i>			-4,4			
<i>varav förstärkt jobbskatteavdrag</i>		-11,0	-11,1	-17,4		
<i>varav höjd subventionsgrad för rotavdrag</i>			-4,4	4,4		
Socialavgifter	13,1	3,1	-0,1	-5,6	0,3	6,6
<i>varav tillfälligt nedsatta arbetsgivaravgifter för 19–23-åringar</i>	10,6	1,7		-7,1	0,5	6,6
<i>varav höjda åldersgränser i skattesystemet</i>	2,5			1,9		
Skatt på kapital	5,8	2,4	0,8	1,2	0,4	0,0
Inkomstskatt, företag	4,5	2,2	0,3	0,3	0,4	-0,1
Fastighetsskatt	0,0	0,0	0,0	0,2	0,0	0,0
Övriga skatter på kapital	1,3	0,2	0,5	0,7	0,0	0,0
<i>varav en skattefri grundnivå för sparande på investeringssparkonto och i kapitalförsäkring</i>			-4,4	-2,6		
<i>varav avtrappat ränteavdrag för lån utan säkerhet</i>			4,3	4,3		
Skatt på konsumtion	-3,3	-3,7	-6,1	-25,6	-3,6	21,3
Mervärdesskatt	-0,3	0,0	-0,3	-16,1	-4,4	21,3
<i>varav tillfälligt sänkt mervärdesskatt på livsmedel</i>				-15,9	-5,3	21,3
Punktskatter	-3,1	-3,7	-5,8	-9,5	0,8	-0,1
<i>varav sänkt skatt på bensin och diesel</i>			-3,1	-2,3	-0,2	
<i>varav sänkt energiskatt på el</i>				-5,9	-0,1	-0,1
Restförda och övriga skatter	0,9	0,8	0,7	0,5	0,1	0,0
Totala skatteintäkter	20,7	3,0	-25,1	-46,4	-3,5	27,7
Totala skatteintäkter, exkl. kommunal utdebitering	20,6	-0,7	-26,3	-46,4	-3,5	27,7

Källa: Egna beräkningar.

6.4 Statens inkomster

Skatteinkomster redovisas när in- och utbetalningarna sker

Skillnaden mellan skatteintäkter och skatteinkomster utgörs av periodiseringar. Periodiseringarna består i sin tur av uppbörds- och betalningsförskjutningar. Inkomsterna i statens budget, dvs. statens skatteinkomster och övriga inkomster, ska enligt budgetlagen redovisas kassamässigt, dvs. när de faktiska in- och utbetalningarna sker. Utfall och prognoser för periodiseringar och övriga inkomster redovisas i tabell 6.1.

Skatteintäkter och skatteinkomster har olika påverkan på de offentliga finanserna. Exempelvis påverkar kapitalplaceringar på skattekontot och förändringar av möjligheterna att ansöka om tillfälliga anstånd statens budgetsaldo, men inte statens finansiella sparande.

Övriga inkomster påverkas av utdelningar från statliga bolag

Utfall och prognoser för de inkomster som redovisas under inkomsttyp Övriga inkomster i statens budget framgår av tabell 6.1. I dessa inkomster ingår avräkningar, som främst avser kompensation för statlig och kommunal mervärdesskatt.

Inkomster av statens verksamhet utgör merparten av Övriga inkomster och väntas uppgå till drygt 50 miljarder kronor per år under prognosperioden. En betydande del av dessa inkomster utgörs av utdelningar från statligt ägda bolag. För inkomster av försäld egendom görs ett antagande om försäljningsinkomster om 5 miljarder kronor per år under prognosåren. Bidragen från EU väntas öka kraftigt 2025 och 2026 till följd av utbetalningar från faciliteten för återhämtning och resiliens (RRF).

6.5 Jämförelse med 2025 års ekonomiska vårproposition och uppföljning av statens budget för 2024 och 2025

I detta avsnitt jämförs prognosen för skatteintäkterna och övriga inkomster i denna proposition med prognosen i 2025 års ekonomiska vårproposition. Vidare görs en uppföljning av inkomsterna i statens budget för 2024 och 2025. Prognoskillnaderna finns redovisade i tabell 6.6. För uppföljningen av inkomsterna i de av riksdagen ursprungligen beslutade budgetarna för 2024 och 2025 redovisas prognoskillnaderna i den vänstra delen av tabell 6.6.

Tabell 6.6 Utfall och aktuell prognos jämfört med statens budget för 2024 och 2025 samt en jämförelse med prognosen i 2025 års ekonomiska vårproposition

Miljarder kronor

	Utfall 2024	Jfr med SB24 2024	Prognos 2025	Jfr med SB25 2025	Jfr med VAP25 2024	Jfr med VAP25 2025	Jfr med VAP25 2026	Jfr med VAP25 2027	Jfr med VAP25 2028
Skatt på arbete	1 523,6	13,1	1 564,0	-13,9	0,0	-7,9	-36,0	-32,3	-29,6
Direkta skatter	768,7	7,0	781,0	-6,0	0,2	-4,3	-24,5	-19,4	-21,7
varav kommunal inkomstskatt	927,8	7,2	964,6	-5,0	0,1	-4,8	-7,5	-7,1	-7,7
varav statlig inkomstskatt	63,6	0,8	64,9	0,7	0,7	0,2	-0,1	2,1	0,9
varav jobbskatteavdrag	-181,4	-1,0	-202,3	2,2	-0,5	0,1	-16,9	-14,5	-14,9
varav avdrag för hushållsarbete	-20,1	-0,7	-24,9	-5,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
varav övrigt	-21,3	0,7	-21,4	1,2	-0,1	0,2	0,0	0,1	0,0
Indirekta skatter	754,9	6,1	783,0	-8,0	-0,2	-3,6	-11,4	-12,9	-7,9
varav arbetsgivaravgifter	734,5	2,1	762,5	-8,7	-0,1	-3,0	-3,6	-5,6	-7,1
varav egenavgifter	11,7	-0,1	11,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,1
varav särskild löneskatt	64,1	3,6	66,6	-1,0	0,0	-0,9	-0,9	-1,1	-1,2
varav nedsättningar	-5,5	0,3	-5,7	1,1	-0,1	0,0	-7,1	-6,6	0,1
varav skatt på tjänstegruppliv	0,5	-0,1	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
varav avgifter till premiepensionssystemet	-50,5	0,3	-52,7	0,6	0,0	0,2	0,2	0,4	0,5
Skatt på kapital	397,8	20,8	413,0	-5,6	-0,5	-13,6	-11,0	-7,1	1,3
varav skatt på kapital, hushåll	85,6	4,1	92,8	0,6	-1,5	-9,3	-6,7	-4,6	-0,7
varav skatt på företagsvinster	209,4	9,7	217,6	-7,5	-2,8	-7,4	-5,6	-3,6	-0,9
varav avkastningsskatt	32,7	3,9	29,6	-0,4	2,1	1,4	-0,1	-0,8	1,1
varav fastighetsskatt	41,7	0,4	43,8	0,6	0,4	-0,2	-0,4	-0,2	-0,3
varav stämpelskatt	10,6	-3,0	12,0	-0,9	0,0	0,7	0,7	0,9	0,9
varav kupongskatt m.m.	11,1	3,4	10,5	1,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
varav riskskatt för kreditinstitut	6,7	2,2	6,7	0,7	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2
Skatt på konsumtion och insatsvaror	703,8	-20,5	712,4	-15,9	-0,4	-15,2	-28,9	-33,0	-8,9
varav mervärdesskatt	562,0	-22,2	579,9	-9,7	0,0	-11,6	-20,3	-24,2	-4,3
varav skatt på tobak och alkohol	32,8	1,4	28,8	-3,0	0,0	-1,9	-0,9	-0,9	-0,9
varav energiskatt	46,5	2,4	43,1	-1,5	-0,3	-0,7	-7,0	-6,8	-6,5
varav koldioxidskatt	24,6	0,5	23,9	-0,7	0,0	-0,7	0,2	-0,2	0,7
varav övriga skatter på energi och miljö	9,3	0,5	7,1	-0,4	-0,1	0,0	0,0	0,0	2,6
varav skatt på vägtrafik	21,6	-2,4	21,3	-1,1	0,0	-0,1	-0,8	-0,9	-0,5
varav övriga skatter	6,9	-0,8	8,3	0,5	0,0	-0,1	0,0	0,0	0,0
Skatt på import	8,5	-1,1	8,8	0,9	0,0	0,2	-0,2	-0,2	-0,2
Restförda och övriga skatter	9,0	-3,1	6,4	-4,3	-0,2	-1,6	2,7	-6,7	2,5
varav restförda skatter	-16,5	-5,6	-17,0	-4,3	0,0	-1,0	0,0	0,0	0,0
varav övriga skatter	25,5	2,4	23,4	0,0	-0,2	-0,6	2,7	-6,7	2,5
Totala skatteintäkter	2 642,6	9,1	2 704,6	-38,9	-1,1	-38,2	-73,3	-79,3	-35,1
Avgår EU-skatter	-8,5	1,1	-8,8	-0,9	0,0	-0,2	0,2	0,2	0,2
Offentliga sektorns skatteintäkter	2 634,2	10,2	2 695,8	-39,7	-1,1	-38,3	-73,1	-79,1	-34,8
varav kommunala skatter	-951,9	-9,5	-989,5	2,5	-0,3	5,1	7,9	7,2	8,0
varav avgifter till ålderspensionssystemet	-326,7	2,3	-340,9	3,5	0,3	2,1	2,2	3,0	3,2
Statens skatteintäkter	1 355,5	2,9	1 365,4	-33,7	-1,1	-31,2	-63,0	-68,9	-23,7
Periodiseringar	-24,2	-16,5	-12,7	-15,7	1,0	-6,6	3,1	-4,5	-8,8
Statens skatteinkomster	1 331,3	-13,6	1 352,7	-49,4	-0,1	-37,8	-60,0	-73,3	-32,5

	Utfall 2024	Jfr med SB24 2024	Prognos 2025	Jfr med SB25 2025	Jfr med VAP25 2024	Jfr med VAP25 2025	Jfr med VAP25 2026	Jfr med VAP25 2027	Jfr med VAP25 2028
Övriga inkomster	-58,6	-37,9	-37,3	-9,0	0,1	5,5	0,3	9,4	0,2
2000 Inkomster av statens verksamhet	47,6	-0,3	51,3	3,4	0,0	3,8	3,2	3,0	2,8
3000 Inkomster av försåld egendom	1,2	-3,8	5,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4000 Återbetalning av lån	0,4	-0,2	0,7	0,2	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0
5000 Kalkylmässiga inkomster	21,9	-0,2	25,0	1,1	0,0	0,2	0,5	0,1	-0,3
6000 Bidrag m.m. från EU	16,4	-32,3	33,1	-15,7	0,0	-1,1	0,0	0,5	1,3
7000 Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet	-146,1	-1,1	-152,5	1,9	0,1	2,3	-3,5	5,9	-3,6
8000 Utgifter som ges som krediteringar på skattekontot	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Statsbudgetens inkomster	1 272,7	-51,5	1 315,4	-58,5	0,0	-32,4	-59,7	-63,9	-32,3

Anm.: Med statens budget (SB) avses de av riksdagen ursprungligen beslutade budgetarna för 2024 och 2025. År 2024 är enligt preliminära utfall. Prognoser och utfall är baserade på publicerad statistik t.o.m. 2025-08-08.

Källor: Statistiska centralbyrån, Ekonomistyrningsverket och egna beräkningar.

Skatt på arbete är nedreviderat till följd av förstärkt jobbskatteavdrag

Intäkterna från skatt på arbete 2025 har reviderats ned jämfört med prognosen i 2025 års ekonomiska vårproposition. Det beror framför allt på en svagare utveckling på arbetsmarknaden än väntat. Även för de följande åren har intäkterna från skatt på arbete reviderats ned, främst till följd av aviseringarna i denna proposition om ett förstärkt jobbskatteavdrag och grundavdrag.

Jämfört med statens budget för 2024 har intäkterna för skatt på arbete reviderats upp 2024, vilket huvudsakligen beror på ett högre beskattningsutfall än väntat, höjda kommunalskattesatser och högre transfereringar än väntat. Jämfört med statens budget för 2025 har intäkterna reviderats ned 2025 till följd av en svagare utveckling på arbetsmarknaden än väntat.

Skatt på kapital har reviderats ned till följd av lägre tillväxt och tillgångspriser

Jämfört med prognosen i 2025 års ekonomiska vårproposition har intäkterna från skatt på både företagsvinster och hushållens kapitalinkomster reviderats ned 2025. Företagsvinsterna har främst reviderats ned till följd av att tillväxten reviderats ned för 2025. Hushållens kapitalinkomster har framför allt reviderats ned till följd av svagare tillgångspriser på både bostads- och aktiemarknaden, vilket väntas medföra lägre kapitalvinster. Både ränteutgifterna och ränteinkomsterna har reviderats ned till följd av preliminära utfall. Skatteintäkterna från riskskatten har reviderats upp till följd av ett högre preliminärt utfall för 2024.

Upprevideringen för 2024 jämfört med vad som väntades i statens budget för 2024 förklaras både av en starkare vinstutveckling för företag än väntat och av högre utdelningsinkomster och schablonintäkter från hushållens kapitalinkomster. Nedrevideringen för 2025 förklaras framför allt av att vinstutvecklingen för företagen väntas bli svagare.

Skatt på konsumtion och insatsvaror nedreviderat 2025–2028

Intäkter från skatt på konsumtion och insatsvaror har reviderats ned för hela perioden 2025–2028 i jämförelse med prognosen i 2025 års ekonomiska vårproposition. Främst är det intäkterna från mervärdesskatt som har reviderats, till följd av aviserade skattesänkningar i denna proposition samt förväntningar om en svagare utveckling av

viktiga skattebaser än vad som antogs i vårpropositionen. Sänkningen av energiskatt på elektrisk kraft i denna proposition har också bidragit till nedrevideringen.

Intäkterna från skatt på konsumtion och insatsvaror har reviderats ned jämfört med prognosen i statens budget för både 2024 och 2025. Det förklaras bl.a. av att återhämtningen för den viktiga skattebasen bostadsinvesteringar har dröjt längre än vad som antogs i prognoserna i budgetpropositionerna för 2024 och 2025.

Periodiseringar har reviderats till följd av kapitalplaceringar och anstånd

Prognosen för periodiseringar har reviderats ned för 2025 och 2027–2028 jämfört med prognosen i 2025 års ekonomiska vårproposition, främst till följd av reviderade uppbördsförskjutningar för skatter från hushållen. Kapitalplaceringar på skattekontot påverkar periodiseringarna under hela prognosperioden. I nuvarande prognos antas kapitalplaceringarna minska successivt, men inte upphöra helt.

I förhållande till statens budget för 2024 medförde periodiseringseffekter att statens inkomster blev lägre än väntat. Det berodde huvudsakligen på inbetalningar av anstånd och en ny bedömning av kapitalplaceringar på skattekontot samt uppbördsförskjutningar för skatter från hushållen. Även för 2025 väntas periodiseringseffekter medföra att statens inkomster blir lägre än väntat jämfört med statens budget för 2025. Det förklaras huvudsakligen av en ny bedömning av kapitalplaceringar på skattekontot och en förändrad tidpunkt för inbetalningar av anstånd.

Övriga inkomster påverkas av utbetalningar av bidrag från RRF

Inkomsterna från övriga inkomster har reviderats upp framför allt för 2025 och 2027 jämfört med prognosen i 2025 års ekonomiska vårproposition. Det beror främst på ökade ränteinkomster och övriga inkomster av statens verksamhet.

I förhållande till statens budget för 2024 respektive 2025 beror nedrevideringarna huvudsakligen på att utbetalningar av EU-bidrag från RRF har senarelagts. För 2024 blev även inkomster av försäld egendom lägre än väntat.

7 Utgifter

I detta avsnitt lämnas förslag om utgiftsramar, förändring av anslagsbehållningar och utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget för 2026 samt preliminära utgiftsramar för 2027 och 2028. Förslagen grundar sig på en redovisning och analys av utvecklingen av utgifterna inom utgiftsområdena i statens budget samt de utgifter som omfattas av utgiftstaket, de s.k. takbegränsade utgifterna.

Sammanfattning

- Utgiftsramarna för de 27 utgiftsområdena i statens budget beräknas uppgå till totalt 1 543 miljarder kronor 2026. Det är 102 miljarder kronor mer än utgiftsramarna 2025 i den av riksdagen ursprungligen beslutade budgeten för samma år. Riksdagen har dock därefter beslutat om ändringar i statens budget för 2025 som, tillsammans med regeringens förslag i propositionen Höständringsbudget för 2025 (prop. 2025/26:2) och i propositionen Extra ändringsbudget för 2025 – Försvarsmateriel och ytterligare stöd till Ukraina (prop. 2025/26:14), uppgår till 8 miljarder kronor.
- De takbegränsade utgifterna beräknas uppgå till 1 895 miljarder kronor 2026. Det är en ökning med 116 miljarder kronor jämfört med 2025. Ökningen beror främst på de åtgärder som regeringen föreslår i denna proposition och i propositionen Extra ändringsbudget för 2025 – Försvarsmateriel och ytterligare stöd till Ukraina.
- Utgifterna för ålderspensionssystemet beräknas uppgå till 393 miljarder kronor 2026. Det är en ökning med 8 miljarder kronor jämfört med 2025.
- Nivån på de takbegränsade utgifterna 2026 beräknas motsvara 27,5 procent av BNP. Det är ungefär samma nivå som 2025.
- Jämfört med bedömningen i 2025 års ekonomiska vårproposition (prop. 2024/25:100) beräknas de takbegränsade utgifterna bli 74 miljarder kronor högre 2026, 89 miljarder kronor högre 2027 och 49 miljarder kronor högre 2028. De högre utgifterna beror främst på de åtgärder som föreslås i denna proposition.
- För 2025 beräknas utgifterna i statens budget bli 6 miljarder kronor lägre jämfört med den av riksdagen ursprungligen beslutade budgeten för 2025.

7.1 Inledning

Statens budget delas in i 27 utgiftsområden. Utgiftsramarna för utgiftsområdena är summan av anvisade medel för de anslag som ingår i respektive utgiftsområde. Utgifterna, däremot, utgörs av prognoser för faktiskt förbrukade medel. Posten Minskning av anslagsbehållningar är skillnaden mellan anvisade medel och prognosen för faktiskt förbrukade medel. Till utgifterna i statens budget hör även Riksgäldskontorets nettoutlåning och den kassamässiga korrigeringen (se avsnitt 8). De takbegränsade utgifterna, dvs. de utgifter som omfattas av utgiftstaket, består av utgifterna inom utgiftsområdena 1–25 och 27 samt utgifterna i ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget. Utgiftsområde 26 Statsskuld räntor m.m. ingår inte i de takbegränsade utgifterna.

Regeringens förslag till utgiftsramar och beräkning av de takbegränsade utgifterna baseras på prognosen för den makroekonomiska utvecklingen i avsnitt 4, volymutvecklingen i transfereringssystemen samt pris- och löneomräkningen av förvalt-

nings- och investeringsanslag. Vidare har hänsyn tagits till tidigare beslutade och aviserade åtgärder på budgetens utgiftssida samt de åtgärder som föreslås eller aviseras i denna proposition. I beräkningarna antas inga ytterligare finanspolitiska regel- eller anslagsändringar genomföras under den redovisade prognosperioden. Beräkningen av de preliminära utgiftsramarna och de takbegränsade utgifterna för 2027 och 2028 ska därmed ses som en konsekvensanalys av budgetförslaget, inklusive tidigare beslutade och aviserade åtgärders, effekt på den medelfristiga budgetutvecklingen.

7.2 Utgiftsramar för 2026

Regeringens förslag

Utgifterna för 2026 fördelas på utgiftsområden enligt tabell 7.1.

Skälen för regeringens förslag

Enligt 9 kap. 5 § riksdagsordningen ska förslaget till statens budget innehålla en fördelning av anslagen på utgiftsområden.

Tabell 7.1 Utgiftsramar, anslagsbehållningar och utgifter för ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget 2026

Tusental kronor

Utgiftsområde

1 Rikets styrelse	21 614 324
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	22 038 701
3 Skatt, tull och exekution	15 511 898
4 Rättsväsendet	94 743 980
5 Internationell samverkan	2 547 401
6 Försvar och samhällets krisberedskap	225 022 485
7 Internationellt bistånd	43 652 932
8 Migration	13 524 360
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	127 707 301
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	121 994 196
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	59 321 791
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	104 228 329
13 Integration och jämställdhet	5 866 226
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	91 162 652
15 Studiestöd	35 787 594
16 Utbildning och universitetsforskning	106 936 696
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	17 337 204
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	1 775 128
19 Regional utveckling	4 874 201
20 Klimat, miljö och natur	19 625 341
21 Energi	7 939 815
22 Kommunikationer	106 704 772
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	22 566 654
24 Näringsliv	8 955 115
25 Allmänna bidrag till kommuner	180 723 354
26 Statsskuldräntor m.m.	26 955 200
27 Avgiften till Europeiska unionen	54 199 851
Summa utgiftsområden	1 543 317 501
Minskning av anslagsbehållningar	-16 241 512

Utgiftsområde	
Summa utgifter	1 527 075 989
Summa utgifter exkl. statsskuldsräntor¹	1 502 057 589
Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget	393 213 000
Takbegränsade utgifter	1 895 270 589
Budgeteringsmarginal	40 729 411
Utgiftstak²	1 936 000 000

¹ Summa utgifter exkl. utg.omr. 26 Statsskuldsräntor m.m. med tillhörande minskning av anslagsbehållning för statsskuldsräntor motsvarande 1,9 miljarder kronor.

² Regeringens förslag till nivå på utgiftstaket för 2026 i denna proposition (se avsnitt 5.2).

Källa: Egna beräkningar.

Som framgår av tabell 7.1 uppgår utgiftsramarna för 2026 sammantaget till 1 543 miljarder kronor. Det är en ökning med 102 miljarder kronor jämfört med ramarna för 2025 i den av riksdagen ursprungligen beslutade budgeten för 2025 (bet. 2024/25:FiU10, rskr. 2024/25:125). Förändringen av utgiftsramarna preciseras i tabell 7.2.

Tabell 7.2 Härlledning av de sammanlagda utgiftsramarna 2026

Miljarder kronor

Summa utgiftsramar i ursprungligen beslutad budget för 2025¹	1 442
Pris- och löneomräkning	8
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder	95
Makroekonomisk utveckling	-1
Volym	-7
Övrigt	7
Summa nya utgiftsramar för 2026	1 543

Anm.: Beloppen är avrundade och stämmer därför inte alltid överens med summan.

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i slutet av 2024 (bet. 2024/25:FiU10, rskr. 2024/25:125). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Källa: Egna beräkningar.

Den årliga pris- och löneomräkningen av anslag för förvaltnings- och investeringsändamål leder till att utgiftsramarna för 2026 ökar med 8 miljarder kronor.

Tidigare beslutade samt nu föreslagna och aviserade åtgärder ökar utgiftsramarna med 95 miljarder kronor. Beloppet är ett netto av att flera utgiftsområden ökar medan andra minskar. Den utgiftsram som ökar mest till följd av beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder är ramen för utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap. Därefter följer i storleksordning ramarna för utgiftsområdena 22 Kommunikationer och 25 Allmänna bidrag till kommuner. De ramor som minskar mest är utgiftsområdena 7 Internationellt bistånd, 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik och 13 Integration och jämställdhet.

Den makroekonomiska utvecklingen medför minskade utgiftsramar för 2026 med 1 miljard kronor. De utgiftsramar som av denna anledning minskar mest är ramarna för utgiftsområdena 14 Arbetsmarknad och arbetsliv och 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom. De utgiftsramar som av denna anledning ökar mest är utgiftsområdena 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning och 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn.

Volymförändringar, t.ex. i form av ett förändrat antal personer i olika transfererings-system, bidrar till att utgiftsramarna minskar med 7 miljarder kronor. De utgiftsramar som minskar mest med anledning av volymförändringar är ramarna för utgiftsområdena 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning,

12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn och 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom.

Övriga utgiftspåverkande faktorer bidrar till att utgiftsramarna ökar med 7 miljarder kronor. Den utgiftsram som ökar mest till följd av sådana faktorer är ramen för 27 Avgiften till Europeiska unionen. Den utgiftsram som minskar mest med anledning av dessa faktorer är ramen för utgiftsområde 26 Statsskuldsräntor.

De förändringar av utgiftsramarna 2026 som beskrivs i detta avsnitt förhåller sig till de ursprungligen beslutade utgiftsramarna för 2025, vilket är den senaste gången riksdagen beslutade om hela statens budget. Efter det ursprungliga beslutet om statens budget för 2025 har riksdagen dock beslutat om ändringar av utgiftsramarna för 2025. Tillsammans med förslagen till ändrade ramar i propositionen Höständringsbudget för 2025 och propositionen Extra ändringsbudget för 2025 – Försvarsmateriel och ytterligare stöd till Ukraina medför ändringarna ökade utgiftsramar om sammanlagt 8 miljarder kronor jämfört med ramarna i det ursprungliga beslutet om statens budget. De sammanlagda beslutade och föreslagna ändringarna av utgiftsramarna avser främst stöd till Ukraina och arbetsmarknadsrelaterade utgifter till följd av den ökade arbetslösheten (se vidare avsnitt 7.5).

I avsnitt 7.4 beskrivs förändringarna av utgiftsramarna 2026 i förhållande till den aktuella bedömningen av de faktiska utgifterna för 2025 i denna proposition. Förändringen av utgiftsramarna för 2026 jämfört med beräkningen i 2025 års ekonomiska vårproposition redovisas i avsnitt 7.6.

Regeringens förslag

Beräkningen av förändringen av anslagsbehållningar för 2026 enligt tabell 7.1 godkänns.

Skälen för regeringens förslag

Enligt 3 kap. 3 § budgetlagen (2011:203) ska regeringens förslag till statens budget omfatta alla inkomster och utgifter samt andra betalningar som påverkar statens lånebehov. Anslagsbehållningar uppstår och förändras när prognoser över faktisk användning av medel är mindre eller större än motsvarade anslagsnivåer och kan t.ex. följa av att statliga myndigheter har vissa möjligheter att omfördela utgifter över tid. Anslagsbehållningarna ingår därför i beräkningen av lånebehovet. Bedömningen av hur anslagsbehållningarna kommer att förändras under ett år redovisas på utgiftssidan som en för alla anslag gemensam post, benämnd Minskning av anslagsbehållningar. För merparten av myndigheternas förvaltningsanslag och de sakanslag som budgeteras med bestämda nominella belopp ingår en beräkning av skillnaden mellan anslagsnivå och förbrukning av utgifter i enlighet med historiskt mönster. För 2026 beräknas minskningen av anslagsbehållningar uppgå till -16,2 miljarder kronor. Eftersom beloppet är negativt innebär det att den faktiska användningen av medel beräknas bli mindre än de totala anslagsnivåerna 2026.

Regeringens förslag

Beräkningen av utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget för 2026 enligt tabell 7.1 godkänns.

Skälen för regeringens förslag

Enligt 2 kap. 2 § budgetlagen ska den av riksdagen beslutade nivån på utgiftstaket användas i beredningen av förslaget till statens budget. Utgiftstaket omfattar bl.a. utgifterna inom ålderspensionssystemet som ligger vid sidan av statens budget. Utgifterna för ålderspensionssystemet beräknas öka med 8,3 miljarder kronor 2026 jämfört med prognosen för 2025 (tabell 7.3). Ökningen är huvudsakligen hänförlig till den makroekonomiska utvecklingen (se avsnitt 7.4).

7.3 Preliminära utgiftsramar för 2027 och 2028

Regeringens förslag

Den preliminära fördelningen av utgifter på utgiftsområden för 2027 och 2028 enligt tabell 7.3 godkänns som riktlinje för regeringens budgetarbete.

Skälen för regeringens förslag

Enligt 2 kap. 3 § budgetlagen ska regeringen i budgetpropositionen lämna förslag till preliminära inkomstberäkningar och utgiftsramar för det andra och tredje tillkommande budgetåret. Regeringens förslag till preliminär fördelning av utgifter på utgiftsområden för 2027 och 2028 redovisas i tabell 7.3. Summan av de preliminära utgiftsramarna beräknas öka med 23,1 miljarder kronor 2027 och minska med 3,3 miljarder kronor 2028, jämfört med det närmast föregående året.

En utförlig redovisning av utgiftsutvecklingen lämnas i avsnitt 7.4. Förändringen av de preliminära utgiftsramarna för 2027 jämfört med beräkningarna i 2025 års ekonomiska vårproposition redovisas i avsnitt 7.6.

Tabell 7.3 Utgiftsramar 2025–2028

Miljoner kronor

Utgiftsområde	2024 Utfall ¹	2025 Anslag ²	2025 Prognos	2026 Förslag	2027 Förslag	2028 Förslag
1 Rikets styrelse	19 024	20 172	20 185	21 614	21 212	21 331
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	20 824	21 977	21 705	22 039	22 091	22 611
3 Skatt, tull och exekution	16 924	14 847	14 737	15 512	15 851	16 140
4 Rättsväsendet	78 298	87 390	86 237	94 744	103 673	108 001
5 Internationell samverkan	2 321	2 830	2 810	2 547	2 333	2 326
6 Försvar och samhällets krisberedskap	128 177	168 818	168 286	225 022	234 025	207 201
7 Internationellt bistånd	49 604	44 738	45 814	43 653	43 764	44 072
8 Migration	11 765	11 938	11 622	13 524	13 112	13 093
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	116 049	120 470	117 854	127 707	125 290	118 231
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	120 096	123 362	120 600	121 994	123 988	124 266
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	63 565	62 890	62 395	59 322	56 632	56 941
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	102 877	104 531	101 443	104 228	105 132	107 667
13 Integration och jämställdhet	4 738	6 286	6 063	5 866	3 319	2 498
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	88 531	97 055	92 857	91 163	88 140	87 523
15 Studiestöd	28 039	33 982	30 766	35 788	36 265	37 023
16 Utbildning och universitetsforskning	98 133	104 883	101 670	106 937	106 596	106 805
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	16 621	16 916	16 876	17 337	17 108	16 765
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	4 629	3 145	3 216	1 775	2 111	2 136
19 Regional utveckling	2 819	4 294	3 576	4 874	4 637	4 189

Utgiftsområde	2024 Utfall ¹	2025 Anslag ²	2025 Prognos	2026 Förslag	2027 Förslag	2028 Förslag
20 Klimat, miljö och natur	14 587	16 479	17 482	19 625	18 773	17 392
21 Energi	4 402	6 631	5 947	7 940	8 327	8 495
22 Kommunikationer	81 216	95 127	92 180	106 705	110 953	120 896
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	21 554	21 834	21 726	22 567	22 936	20 023
24 Näringsliv	9 229	9 483	8 910	8 955	8 707	9 229
25 Allmänna bidrag till kommuner	174 245	173 197	173 195	180 723	181 608	183 538
26 Statsskuldsräntor m.m.	45 198	28 755	30 598	26 955	32 155	42 655
27 Avgiften till Europeiska unionen	41 187	47 762	46 137	54 200	57 708	62 097
Summa utgiftsområden	1 364 651	1 449 793	1 424 886	1 543 318	1 566 445	1 563 145
Minskning av anslagsbehållningar				-16 242	-7 546	-8 203
Summa utgifter	1 364 651		1 424 886	1 527 076	1 558 899	1 554 943
Summa utgifter exkl. statsskuldsräntor³	1 319 453		1 394 288	1 502 058	1 526 834	1 512 377
Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget	366 582		384 895	393 213	408 703	424 951
Takbegränsade utgifter	1 686 035		1 779 183	1 895 271	1 935 537	1 937 328
Budgeteringsmarginal	60 965		76 817	40 729	73 463	167 672
Utgiftstak⁴	1 747 000		1 856 000	1 936 000	2 009 000	2 105 000

¹ Anslagen är fördelade till de utgiftsområden de tillhör i statens budget för 2026.

² Inkluderar beslutade och föreslagna åtgärder i Extra ändringsbudget för 2025 – Stöd till Ukraina (prop. 2024/25:94, bet. 2024/25:FiU29, rskr. 2024/25:144 och 145), Extra ändringsbudget för 2025 – Ytterligare stöd till Ukraina (prop. 2024/25:146, bet. 2024/25:FiU31, rskr. 2024/25:181 och 182), VÅB25 (prop. 2024/25:99, bet. 2024/25:FiU21, rskr. 2024/25:252–263), Extra ändringsbudget för 2025 – Kapitelltillskott till Apotek Produktion och Laboratorier AB (prop. 2024/25:185, bet. 2024/25:FiU33, rskr. 2024/25:281 och 282), Extra ändringsbudget för 2025 – Försvarsmateriel och ytterligare stöd till Ukraina (prop. 2025/26:14) samt förslag i HÅB25 (prop. 2025/26:2).

³ Summa utgifter exkl. utg.omr. 26 Statsskuldsräntor m.m. med tillhörande minskning av anslagsbehållning för statsskuldsräntor.

⁴ Regeringens förslag till nivå på utgiftstaket för 2026–2028 i denna proposition (se avsnitt 5.2).

Källa: Egna beräkningar.

7.4 Utvecklingen av de takbegränsade utgifterna över tid

De takbegränsade utgifterna som andel av BNP var höga under 2021 till följd av pandemin (se tabell 7.4). Därefter minskade utgifterna som andel av BNP sakta i takt med att bl.a. pandemirelaterade åtgärder fasades ut. År 2025 och 2026 beräknas utgifterna öka som andel av BNP, för att sedan minska 2027 och 2028. Minskningarna 2027 och 2028 beror bl.a. på att det i beräkningarna antas att det inte kommer att genomföras några ytterligare finanspolitiska regel- eller anslagsändringar under den redovisade prognosperioden.

Tabell 7.4 Utgifter inom budgetens utgiftsområden och takbegränsade utgifter i procent av BNP

Procent av BNP. Utfall 2021–2024, prognos 2025–2028

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Utgifter inom utgiftsområden exkl. statsskuldsräntor ¹	22,4	20,8	19,8	20,6	21,3	21,8	21,2	20,2
Statsskuldsräntor m.m. ¹	0,0	0,5	0,5	0,7	0,5	0,4	0,4	0,6
Summa utgiftsområden	22,4	21,3	20,3	21,3	21,8	22,1	21,6	20,8
Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget	6,2	6,0	5,9	5,7	5,9	5,7	5,7	5,7
Takbegränsade utgifter²	28,6	26,8	25,6	26,4	27,2	27,5	26,8	25,9

Anm.: Beloppen är avrundade och stämmer därför inte alltid överens med summan.

¹ Inklusive posten Minskning av anslagsbehållningar och utnyttjande av anslagskredit.

² Utgifter inom budgetens utgiftsområden (exkl. utg.omr. 26 Statsskuldsräntor m.m.) och ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget.

Källa: Egna beräkningar.

Nedan beskrivs utvecklingen av de takbegränsade utgifterna genom att varje år jämförs med det närmast föregående året. Det innebär att för 2025 anges förändringen av utgifterna i jämförelse med 2024 och för 2026 anges förändringen av utgifterna i jämförelse med 2025 osv. Den årliga förändringen av de takbegränsade utgifterna redovisas i tabell 7.5.

De takbegränsade utgifterna beräknas öka med 116,1 miljarder kronor 2026 jämfört med 2025. Som framgår av tabell 7.5 är den främsta orsaken till ökningen beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder. Även den makroekonomiska utvecklingen, främst utvecklingen av priser och löner, medför att utgifterna ökar för flera transfereringsanslag. Utvecklingen av priser och löner i ekonomin bidrar också till den relativt stora ökningen av pris- och löneomräkningen av myndigheternas förvaltningsanslag och vissa investeringsanslag 2025. Omräkningen sker med en eftersläpning på två år och baseras således på utvecklingen av priser och löner två år tidigare.

År 2027 och 2028 beräknas ökningen av de takbegränsade utgifterna bli mindre än 2026. Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder beräknas medföra en mindre ökning 2027 och en minskning 2028. Minskningen 2028 beror till stor del på att ramen för utgifter avseende militärt stöd till Ukraina sträcker sig t.o.m. 2027. Därutöver utgår beräkningarna från antagandet att inga nya finanspolitiska åtgärder vidtas för dessa år utöver de som tidigare aviserats eller aviserats i denna proposition.

Tabell 7.5 Förändring av takbegränsade utgifter jämfört med det närmast föregående året

Miljarder kronor

	2024	2025	2026	2027	2028
Takbegränsade utgifter	111,1	93,1	116,1	40,3	1,8
<i>varav beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder¹</i>	<i>56,4</i>	<i>28,6</i>	<i>84,8</i>	<i>14,4</i>	<i>-31,6</i>
<i>varav pris- och löneomräkning</i>	<i>22,0</i>	<i>16,5</i>	<i>8,6</i>	<i>7,0</i>	<i>8,9</i>
<i>varav makroekonomiska förändringar</i>	<i>39,6</i>	<i>29,9</i>	<i>12,2</i>	<i>12,4</i>	<i>19,2</i>
<i>varav volymer²</i>	<i>1,9</i>	<i>-7,2</i>	<i>-1,1</i>	<i>-1,1</i>	<i>1,2</i>
<i>varav tekniska justeringar³</i>	<i>2,2</i>	<i>3,4</i>	<i>7,4</i>	<i>-3,3</i>	<i>0,0</i>
<i>varav övrigt</i>	<i>-11,0</i>	<i>21,8</i>	<i>4,2</i>	<i>10,9</i>	<i>4,1</i>

Anm.: Beloppen är avrundade och stämmer därför inte alltid överens med summan.

¹ Anslagsförändringar som motiverar teknisk justering av utgiftstaket ingår inte. Vidare ingår inte medel som har föreslagits i tidigare propositioner om ändringar i statens budget eller som i HÅB25 föreslås tillföras regelstyrda anslag som påverkas av förändringar i volym och makroekonomiska förutsättningar (i första hand transfereringsanslag).

² Begreppet volym innefattar ett antal olika slags utgiftsförändringar, till följd av bl.a. antal personer i transfereringssystemen, längden på den tid som en person finns i ett transfereringssystem samt förändringar av nivån på styckkostnader i transfereringssystemen som inte direkt kan kopplas till den makroekonomiska utvecklingen.

³ Utgiftsförändringar som motiverar teknisk justering av utgiftstakets nivå.

Källa: Egna beräkningar.

Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder

I detta avsnitt redovisas den samlade budgeteffekten på de takbegränsade utgifterna av alla beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder, i förhållande till det närmast föregående året. Därmed ingår även budgeteffekter av tidigare åtgärder som upphör eller minskar i omfattning. Utöver de åtgärder som riksdagen har beslutat om ingår i redovisningen även förslagen och aviseringarna i denna proposition, i propositionen Höständringsbudget för 2025 och i propositionen Extra ändringsbudget för 2025 – Försvarsmateriel och ytterligare stöd till Ukraina.

Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder bedöms medföra att de takbegränsade utgifterna ökar med 28,6 miljarder kronor 2025. För 2026 väntas utgifterna öka med 84,8 miljarder kronor och för 2027 med 14,4 miljarder kronor. För 2028 väntas

utgifterna minska med 31,6 miljarder kronor. Sammantaget uppgår ökningen av de takbegränsade utgifterna 2025–2028 till 96,2 miljarder kronor.

Efter tabell 7.6 kommenteras utgiftsområdena med störst förändringar under prognos-åren till följd av beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder.

Tabell 7.6 Förändringar av takbegränsade utgifter jämfört med det närmast föregående året till följd av beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder

Miljarder kronor

Utgiftsområde	2024	2025	2026	2027	2028
1 Rikets styrelse	0,8	-0,2	1,1	-0,7	-0,2
<i>varav sedan VÅP25</i>		0,0	1,2	-0,7	-0,1
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	0,3	0,1	0,2	-0,2	0,0
<i>varav sedan VÅP25</i>		0,0	0,2	0,0	0,0
3 Skatt, tull och exekution	3,6	-2,6	0,4	0,1	0,0
<i>varav sedan VÅP25</i>		0,0	0,3	0,1	0,0
4 Rättsväsendet	7,3	6,6	5,9	7,6	2,5
<i>varav sedan VÅP25</i>		0,0	1,5	2,2	4,0
5 Internationell samverkan	-0,1	0,0	0,3	-0,2	0,0
<i>varav sedan VÅP25</i>		0,0	0,3	-0,2	0,0
6 Försvar och samhällets krisberedskap	24,2	33,0	55,1	5,7	-29,7
<i>varav sedan VÅP25</i>		-6,6	53,8	8,4	-37,1
7 Internationellt bistånd	-0,6	-5,8	-2,3	0,1	0,0
<i>varav sedan VÅP25</i>		0,0	0,0	0,0	0,0
8 Migration	-0,1	0,4	2,2	-0,5	-0,4
<i>varav sedan VÅP25</i>		0,0	0,4	0,6	0,0
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	6,4	1,8	7,0	-2,9	-8,6
<i>varav sedan VÅP25</i>		-0,7	12,2	1,4	-4,6
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	2,2	-1,0	0,2	1,7	0,0
<i>varav sedan VÅP25</i>		0,0	0,3	0,2	0,0
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	-0,4	0,6	-0,5	-0,6	-0,1
<i>varav sedan VÅP25</i>		0,0	0,0	0,0	-0,1
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	0,3	-1,5	0,3	-0,2	0,1
<i>varav sedan VÅP25</i>		0,0	0,8	-0,5	0,1
13 Integration och jämställdhet	-1,4	1,0	-1,1	-0,1	-0,4
<i>varav sedan VÅP25</i>		0,0	0,2	0,1	0,0
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	0,5	-1,9	-0,2	0,1	-0,5
<i>varav sedan VÅP25</i>		0,0	0,0	0,0	0,4
15 Studiestöd	1,6	1,7	1,4	0,0	0,0
<i>varav sedan VÅP25</i>		0,0	-0,1	0,0	0,1
16 Utbildning och universitetsforskning	2,4	2,8	1,0	-1,1	-0,8
<i>varav sedan VÅP25</i>		0,1	4,6	-0,9	-0,9
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	-0,2	0,1	0,4	-0,3	-0,4
<i>varav sedan VÅP25</i>		0,0	0,7	0,0	-0,2
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	0,0	-3,0	-1,4	0,3	0,0
<i>varav sedan VÅP25</i>		0,0	-0,4	0,3	0,0
19 Regional utveckling	-0,2	0,3	0,6	-0,2	-0,4
<i>varav sedan VÅP25</i>		0,0	0,2	0,7	-0,3
20 Klimat, miljö och natur	-0,1	-3,1	3,1	-0,9	-1,4

Utgiftsområde	2024	2025	2026	2027	2028
<i>varav sedan VÅP25</i>		0,0	2,1	1,8	0,8
21 Energi	0,4	0,9	1,3	0,4	0,2
<i>varav sedan VÅP25</i>		0,0	1,8	-0,9	0,7
22 Kommunikationer	0,5	3,7	8,7	3,6	9,0
<i>varav sedan VÅP25</i>		0,0	0,9	0,6	0,2
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	-1,4	-0,4	0,7	0,7	-3,0
<i>varav sedan VÅP25</i>		0,0	1,5	0,2	0,6
24 Näringsliv	-2,0	-0,2	-0,6	-0,3	0,5
<i>varav sedan VÅP25</i>		0,7	0,0	-0,3	0,1
25 Allmänna bidrag till kommuner	14,3	-4,5	3,0	4,1	1,9
<i>varav sedan VÅP25</i>		0,0	2,1	3,8	1,5
26 Statsskuldsräntor m.m.	25,0	-25,0	0,0	0,0	0,0
<i>varav sedan VÅP25</i>		0,0	0,0	0,0	0,0
27 Avgiften till Europeiska unionen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
<i>varav sedan VÅP25</i>		0,0	0,0	0,0	0,0
Summa utgiftsområden	83,2	3,7	86,7	16,2	-31,9
<i>varav sedan VÅP25</i>		-6,4	84,6	16,7	-34,9
Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget	-1,8	-0,1	-1,9	-1,8	0,3
<i>varav sedan VÅP25</i>		0,0	0,0	0,1	0,3
Takbegränsade utgifter	56,4	28,6	84,8	14,4	-31,6

Anm.: Anslagsförändringar som motiverar teknisk justering av utgiftstaket ingår inte. Vidare ingår inte medel som i HÅB25 eller tidigare propositioner om ändringar i statens budget föreslås tillföras anslag till följd av förändringar i volym och makroekonomiska förutsättningar (i första hand transfereringsanslag).

Källa: Egna beräkningar.

Utgifterna inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse väntas öka med 1,1 miljarder kronor 2026. Detta beror främst på ett tillskott för genomförande av allmänna val 2026, samt tillskott till Länsstyrelserna för energi-, klimat- och miljöinitiativ som föreslås i denna proposition, exempelvis omprövning av vattenkraften.

Utgifterna inom utgiftsområde 4 Rättsväsendet beräknas öka under hela prognosperioden. Ökningen beror bl.a. på tidigare beslut om tillskott med anledning av Polismyndighetens och Kriminalvårdens tillväxt och förstärkningar av andra delar av rättsväsendet, exempelvis Sveriges Domstolar, Åklagarmyndigheten och Säkerhetspolisen. Ytterligare tillskott under samtliga år föreslås och beräknas i denna proposition avsättas till bl.a. Polismyndigheten och Kriminalvården.

Utgifterna inom utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap beräknas öka under hela prognosperioden bortsett från 2028. I budgetpropositionen för 2025 (prop. 2024/25:1) och propositionen Extra ändringsbudget för 2025 – Ytterligare stöd till Ukraina tillfördes medel till den s.k. Ukrainaramen 2025. I propositionen Extra ändringsbudget för 2025 – Försvarsmateriel och ytterligare stöd till Ukraina tas Ukrainaramen för 2025 i anspråk, vilket minskar de takbegränsade utgifterna för 2025 och belastar i stället statens budget för de kommande åren. Utgifterna för 2026 och 2027 beräknas öka med anledning av förslagen i denna proposition avseende ökade satsningar på det militära och civila försvaret och ytterligare medel till Ukrainaramen 2026 och 2027. Även tidigare beslut bidrar till utgiftsökningen t.ex. de s.k. läglighetsköpen, dvs. beställningar som kan göras där marknaden relativt snabbt kan möta krigsorganisationens behov, stöd till Ukraina och en gradvis höjning av den ekonomiska ramen för det militära och civila försvaret i enlighet med vad som anges i propositionen Totalförsvaret 2025–2030 (prop. 2024/25:34). Utgifterna beräknas minska 2028, vilket huvudsakligen är en följd av att de tillskott som görs till Ukraina-

ramen sträcker sig t.o.m. 2027. Utgifterna för läglighetsköpen beräknas minska 2028, vilket också bidrar till utgiftsminskningen 2028.

Utgifterna inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd beräknas minska 2024–2026. Minskningen 2025 förklaras i huvudsak av att biståndsbudgeten i budgetpropositionen för 2023 (prop. 2022/23:1) sänktes till 56 miljarder kronor fr.o.m. 2023, ökade migrationsavräkningar och finansiering av tidigareläggning av folkbokföring för personer från Ukraina. I budgetpropositionen för 2025 minskade biståndsbudgeten ytterligare för 2026.

Utgifterna inom utgiftsområde 8 Migration beräknas öka 2025 och 2026. För 2025 består ökningen i första hand av tillskott till Migrationsverket till följd av mottagandet av personer med tillfälligt skydd enligt massflyktsdirektivet som har flytt från kriget i Ukraina. Utgiftsökningen 2026 förklaras främst av tillskotten till ökad frivillig återvandring, men också av flera andra åtgärder, såsom ökade medel för fler förvarspplatser. Utgifterna beräknas minska 2027 och 2028. För 2027 beror minskningen i huvudsak på minskade medel till ökad frivillig återvandring. Minskningen 2028 förklaras till stor del av att tillskotten till Migrationsverket har haft en tvåårig planeringshorisont.

Utgifterna inom utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg beräknas öka 2025 och 2026, men minska 2027 och 2028. Ökningen av utgifterna 2026 förklaras av stärkt högkostnadsskydd för tandvården, insatser för att korta vårdköerna, en förlängning av satsningen på vuxenpsykiatri, samt civila försvarsatsningar för att stärka hälso- och sjukvården. År 2027 väntas utgifterna minska, eftersom medel från Statens institutionsstyrelse flyttas till Kriminalvården och tillfälliga satsningar på psykiatri och cancerområdet löper ut. Utgifterna för 2028 minskar framför allt till följd av att tillfälliga satsningar för att korta vårdköerna löper ut, samt att den tillfälliga förstärkningen av stimulansbidrag och åtgärder inom äldreområdet avslutas.

Utgifterna inom utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning ökade 2024. Utgiftsökningen berodde främst på tillskott till Försäkringskassan samt justeringar av åldersgränserna i pensionssystemet och angränsande trygghetssystem, vilka trädde i kraft 2023 och fick fullt genomslag 2024. Reformen innebar att den övre åldersgränsen för rätt till bl.a. sjukersättning och sjukpenning höjdes. Ersättningen för höga sjuklönekostnader upphörde vid utgången av juni 2024. Eftersom ersättningen betalas ut till arbetsgivarna året efter att sjuklönekostnaderna uppstått, medför beslutet om att avskaffa ersättningen en minskning av utgifterna 2025, med fullt genomslag 2026. Minskningen av utgifterna 2026 motverkas av att de pensionsrelaterade åldersgränserna knyts till riktåldern för pension, vilket innebär att åldersgränserna justeras upp ytterligare ett år. De höjda åldersgränserna ökar även utgifterna 2027. Utgifterna 2026 och 2027 ökar även till följd av de åtgärder som föreslås i denna proposition, bl.a. förslag om kvalificering till välfärden, AI-verkstad och medel för införande av administrativa sanktioner i socialförsäkringen.

Utgifterna inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn beräknas minska 2025 och 2027 och öka övriga år. Ökningen 2024 berodde på att den tillfälliga höjningen av bostadsbidraget till barnfamiljer, det s.k. tilläggsbidraget, förstärktes vid halvårsskiftet 2023. Den högre ersättningsnivån gällde även under hela 2024. För 2025 minskar utgifterna bl.a. på grund av att det tillfälliga tilläggsbidraget i bostadsbidraget för barnfamiljer förlängdes det första halvåret 2025, men med en lägre procentsats jämfört med 2024. För 2026 ökar utgifterna till följd av förslag i denna proposition, bl.a. om höjda bostadskostnadsgränser för bostadsbidrag. Det motverkas dock av att tilläggsbidraget i bostadsbidraget helt har fasats ut. För 2027 minskar utgifterna med anledning av förslagen i denna proposition, bl.a. på grund av att ikraftträdandet för

införande av månadsberäkning av bostadsbidraget har flyttats från den 1 januari 2026 till den 1 januari 2027.

Utgifterna inom utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet beräknas öka 2025, vilket förklaras av att antalet personer som blir kommunmottagna väntas öka till följd av förslagen i propositionen Förbättrade levnadsvillkor för utlänningar med tillfälligt skydd (prop. 2023/24:151). Tillfälliga medel för utgifterna till följd av propositionen beräknades utifrån att massflyktsdirektivet gällde t.o.m. den 4 mars 2025, vilket förklarar att utgifterna minskar 2026. Även 2027 och 2028 minskar utgifterna, bl.a. med anledning av att tillfälliga satsningar löper ut.

Utgifterna inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv beräknas minska 2025, 2026 och 2028 på grund av beslutade och aviserade åtgärder. Minskningen är störst 2025 och beror främst på att subventionsnivåerna i nystartsjobben återgår till ordinarie nivåer och på begränsningar av nystartsjobben som infördes för att minska felaktiga utbetalningar. År 2027 ökar utgifterna, bl.a. eftersom Arbetsförmedlingen tillförs medel.

Utgifterna inom utgiftsområde 15 Studiestöd beräknas öka t.o.m. 2026 till följd av beslutade och aviserade åtgärder. Ökningen följer av en fortsatt upptrappning av omställningsstudiestödet t.o.m. 2026, då stödet har nått den fastställda nivån.

Utgifterna inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning beräknas öka 2025 och 2026, men minska fr.o.m. 2027, till följd av beslutade och aviserade åtgärder. För 2025 beror ökningen bl.a. på tidigare beslut om ett nytt samlat statsbidrag för personalförstärkning, en ytterligare förstärkning av Kunskapsbidraget, en förstärkning av regionalt yrkesvux samt tillskott med anledning av förslag i propositionen Forskning och innovation för framtid, nyfikenhet och nytta (prop. 2024/25:60). Ökningen förklaras också av förslagen i denna proposition om förstärkt statsbidrag för maxtaxa, en tillfällig förstärkning av Kunskapsbidraget samt satsning på kvalitetshöjande åtgärder i förskolan. Minskningarna fr.o.m. 2027 beror bl.a. på att tidigare beslutade satsningar på Kunskapsbidraget löper ut eller minskar. För 2027 motverkas minskningarna framför allt av tillskott med anledning av propositionen Forskning och innovation för framtid, nyfikenhet och nytta.

Utgifterna inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik beräknas minska t.o.m. 2026. Det beror på att stödet för energieffektivisering av flerbostadshus samt investeringsstödet för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande är under avveckling.

Utgifterna inom utgiftsområde 20 Klimat, miljö och natur bedöms minska alla år under prognosperioden förutom 2026. Minskningarna 2025, 2027 och 2028 beror till största del på tidigare beslutade och aviserade åtgärder. Att utgifterna ökar 2026 beror huvudsakligen på ett tillskott till klimatklivet på 1,5 miljarder kronor per år under prognosperioden fr.o.m. 2026. I denna proposition föreslås även medel för förlängning av klimatpremien för lätta lastbilar för 2027 och 2028.

Utgifterna inom utgiftsområde 21 Energi ökar relativt mycket 2026. Ökningen förklaras av förslag i denna proposition, bl.a. om ett tillfälligt högkostnadsskydd för hushåll mot höga el- och gaspriser under 2026 och av ett tillskott till Kraftlyftet samt mer medel till energieffektivisering av småhus.

Utgifterna inom utgiftsområde 22 Kommunikationer beräknas öka under hela prognosperioden, främst till följd av tillskott efter förslag i propositionen Vägen till en pålitlig transportinfrastruktur – för att hela Sverige ska fungera (prop. 2024/25:28).

Utgifterna inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel beräknas minska 2025 och 2028 jämfört med det närmast föregående året, medan de i stället beräknas öka 2026 och 2027. Minskningen 2028 förklaras av att den nuvarande programperioden för Sveriges strategiska plan för EU:s jordbrukspolitik 2023–2027 och för Havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet 2021–2027 avslutas 2027. I denna proposition föreslås bl.a. att medel tillförs för satsningar inom jordbruket och för att stärka det civila försvaret när det gäller beredskapslagring inom området livsmedel. Detta förklarar till stor del ökningarna 2026 och 2027.

Utgifterna inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner beräknas minska 2025, huvudsakligen som en följd av att tillfälliga förstärkningar av det generella statsbidraget upphör. År 2026–2028 beräknas utgifterna öka, till stor del beroende på förslag i denna proposition om ersättning enligt den kommunala finansieringsprincipen avseende bl.a. minskad administrativ börda för lärare, kommunala aktivitetskrav, civilt försvar och förbättrad elevhälsa.

Utgifterna för utgiftsområde 26 Statsskuldsräntor m.m. ökade 2024 och beräknas minska med motsvarande belopp 2025. Det beror på det av riksdagen beslutade kapitaltillskottet till Riksbanken 2024.

Utgifterna inom ålderspensionssystemet beräknas minska fram till 2027 till följd av justerade åldersgränser i pensionssystemet och angränsande trygghetssystem. Reformen innebär att uttaget av allmän inkomstgrundad pension senareläggs. För 2027 och 2028 motverkas ökningen av förslaget i denna proposition om en gas i pensionssystemet.

Pris- och löneomräkning

Pris- och löneomräkningen baseras på utfallsstatistik och avspeglar pris- och löneförändringar i samhället med två års eftersläpning. Huvuddelen av de anslag som pris- och löneomräknas utgörs av myndigheternas förvaltningsanslag. Vid omräkningen av dessa används olika index som ska motsvara utvecklingen avseende löner, hyreskostnader och övriga förvaltningskostnader. Omräkningstalen för 2025 och 2026 redovisas i tabell 7.7. Omräkningstalet för löner motsvarar förändringen i ett arbetskostnadsindex för tjänstemän i tillverkningsindustrin, med avdrag för produktivitetsutvecklingen i den privata tjänstesektorn. Omräkningstalet för hyresindex beräknas enligt två olika metoder beroende på om avtalet för fastigheten i fråga kan omförhandlas under det kommande budgetåret eller inte.

Tabell 7.7 Omräkningstal i pris- och löneomräkningen av myndigheternas förvaltningsanslag

Procent	2025	2026
Löneindex	1,15	1,73
<i>varav arbetskostnadsindex</i>	<i>2,74</i>	<i>2,86</i>
<i>varav produktivitetsavdrag</i>	<i>-1,59</i>	<i>-1,13</i>
Hyresindex	4,56	1,10
Index för övriga förvaltningsavgifter	8,55	2,84
Högskoleindex	3,43	1,84

Anm.: Omräkningstalet för lokalkostnader används i de fall myndigheter inte har hyresavtal som kan omförhandlas under aktuellt budgetår. För myndigheter med hyresavtal som kan omförhandlas används anslagsspecifika omräkningstal.

Källor: Ekonomistyrningsverket, Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Utöver myndigheternas förvaltningsanslag omfattar den årliga pris- och löneomräkningen även investeringsanslag inom utgiftsområdena 6 Försvar och samhällets

krisberedskap och 22 Kommunikationer. Den årliga pris- och löneomräkningen av anslag som används för förvaltnings- och investeringsändamål medför att de takbegränsade utgifterna beräknas öka med drygt 41 miljarder kronor 2025–2028 (se tabell 7.8). Ökningen är som högst 2025, för att därefter vara lägre de efterföljande åren. De stora utgiftsökningarna 2024 och 2025 beror till övervägande del på den höga inflationen 2022 och 2023.

Tabell 7.8 Förändring av utgifterna till följd av pris- och löneomräkning, jämfört med det närmast föregående året

Miljarder kronor

	2024	2025	2026	2027	2028
Takbegränsade utgifter	22,0	16,5	8,6	7,0	8,9
<i>varav förvaltningsanslag</i>	<i>7,5</i>	<i>7,7</i>	<i>4,6</i>	<i>3,9</i>	<i>5,3</i>
<i>varav investeringsanslag</i>	<i>14,5</i>	<i>8,9</i>	<i>4,0</i>	<i>3,1</i>	<i>3,7</i>

Anm.: Beloppen är avrundade och visar resultat av fastställd pris- och löneomräkning för 2024–2026 samt preliminär pris- och löneomräkning för 2027 och 2028. Delbeloppen för förvaltnings- respektive investeringsanslag är uppdaterade och kan därför avvika från tidigare års redovisade belopp. De totala takbegränsade utgifterna är oförändrade.

Källa: Egna beräkningar.

De fyra utgiftsområden där pris- och löneomräkningen leder till de beloppsmässigt största förändringarna är 4 Rättsväsendet, 6 Försvar och samhällets krisberedskap, 16 Utbildning och universitetsforskning samt 22 Kommunikationer. För utgiftsområdena 6 Försvar och samhällets krisberedskap och 22 Kommunikationer beror förändringarna främst på att pris- och löneomräkningen påverkar investeringsanslagen för försvarsmateriel respektive transportinfrastruktur.

Makroekonomiska förändringar

De statliga finanserna påverkas i hög grad av den makroekonomiska utvecklingen i Sverige och i omvärlden. Utgiftsutvecklingen påverkas t.ex. av förändringar i arbetslöshet, räntor, svenska kronans växelkurs och av att ersättningen inom flertalet transfereringssystem följer den allmänna pris- och löneutvecklingen med ett års eftersläpning. Sammantaget beräknas de takbegränsade utgifterna 2025–2028 öka med ca 74 miljarder kronor till följd av den makroekonomiska utvecklingen. I tabell 7.9 redovisas de utgiftsområden som påverkas av den makroekonomiska utvecklingen och områdena med störst beloppsmässiga förändringar kommenteras efter tabellen. Den makroekonomiska utvecklingen beskrivs närmare i avsnitt 4.

Tabell 7.9 Förändring av takbegränsade utgifter till följd av den makroekonomiska utvecklingen, jämfört med det närmast föregående året

Miljarder kronor

Utgiftsområde	2024	2025	2026	2027	2028
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	1,1	0,5	0,1	0,0	0,3
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	0,3	0,3	0,1	0,0	0,0
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	4,9	2,2	1,2	0,9	2,0
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	6,9	-1,2	-1,2	-2,7	0,3
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	3,4	1,7	1,4	1,3	1,8
13 Integration och jämställdhet	0,3	0,1	0,0	0,0	0,0
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	9,8	4,1	-1,5	-3,0	-0,2
15 Studiestöd	2,4	2,0	0,7	0,3	0,6
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	1,3	-0,4	-0,4	-0,2	-0,1
Summa utgiftsområden	30,3	9,1	0,3	-3,3	4,6
Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget	9,3	20,8	11,9	15,7	14,6

Utgiftsområde	2024	2025	2026	2027	2028
Takbegränsade utgifter	39,6	29,9	12,2	12,4	19,2

Anm.: Beloppen är avrundade och stämmer därför inte alltid överens med summan.

Källa: Egna beräkningar.

Utgifterna inom utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning beräknas öka under hela prognosperioden till följd av den makroekonomiska utvecklingen. Det är i huvudsak utgifterna för sjukpenning och sjuk- och aktivitetsersättning som driver utgiftsutvecklingen över tid. Vad gäller sjuk- och aktivitetsersättningen ökar utgifterna framför allt till följd av den förväntade ökningen av prisbasbeloppet. Utgifterna för sjukpenning ökar till följd av ökade timlöner och prisbasbeloppet.

Utgifterna inom utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom påverkas främst av prisbasbeloppet, men även av inkomstindex. Den allmänna inkomstgrundande pensionen följer utvecklingen av inkomstindex. Ett högre inkomstindex innebär att den allmänna inkomstgrundande pensionen ökar och att utgifterna för bl.a. garantipension inom utgiftsområde 11 minskar. Samtidigt påverkas framför allt garantipensionen av utvecklingen av prisbasbeloppet. Påverkan på de totala utgifterna inom utgiftsområdet beror därför på vilken effekt som dominerar. Utgifterna för garantipension till följd av den makroekonomiska utvecklingen beräknas minska under prognosperioden, vilket beror på att inkomstindex ökar snabbare än prisbasbeloppet. För 2028 motverkas minskningen av utgifter för garantipension med en ökning av utgifterna för bostadstillägg till pensionärer. Denna ökning beror på den förväntade utvecklingen av boendekostnaderna. Därutöver sker en ökning av utgifterna för efterlevandepension till vuxna, som orsakas av utvecklingen av inkomstindex.

Utgifterna inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn beräknas öka under prognosperioden till följd av den makroekonomiska utvecklingen. Det beror huvudsakligen på att utgifterna för föräldraförsäkringen påverkas av timlöneutvecklingen och utvecklingen av prisbasbeloppet. Även utgifterna för omvårdnadsbidrag beräknas stiga med anledning av förväntade öknings av prisbasbeloppet. Utgifterna för pensionsrätt för barnår beräknas öka på grund av stigande timlöner.

Utgifterna inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv påverkas till stor del av den makroekonomiska utvecklingen genom antalet personer som är arbetslösa. Det medförde att utgifterna ökade 2024 och även beräknas öka 2025, för att sedan minska i takt med att konjunkturen återhämtar sig 2026 och 2027.

Utgifterna inom utgiftsområde 15 Studiestöd påverkas främst av förväntade öknings av prisbasbeloppet, som innebär att utgifterna för studiemedel beräknas öka.

Utgifterna i ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget påverkas av inkomstindex. Utvecklingen av inkomstindex medför att utgifterna för ålderspensionssystemet ökar 2025–2028.

Volymmer

Med volymer avses antalet ersättningstagare i transfereringssystemen. I begreppet ingår också förändringar av styckkostnader i transfereringssystemen som varken kan kopplas direkt till den makroekonomiska utvecklingen eller är att betrakta som en åtgärd med budgeteffekter, t.ex. den genomsnittliga dagersättningen i sjukpenningen. Exempelvis kan den genomsnittliga styckkostnaden påverkas av att sammansättningen av mottagarna i ett transfereringssystem förändras.

År 2025–2028 beräknas de takbegränsade utgifterna sammantaget minska med ca 8 miljarder kronor till följd av volymrelaterade förändringar. I tabell 7.10 redovisas

utgiftsområden med volymrelaterade utgiftsförändringar. Efter tabellen kommenteras utgiftsområdena med störst förändringar. Utvecklingen av utvalda volymer i transfereringssystemen, uttryckt som antal personer, antal utbetalda dagar eller utbetalda timmar, redovisas i tabell 7.11. I de fall utvecklingen av en volym påverkas av politiska beslut redovisas den utgiftsförändring som direkt kan härledas till beslutet i tabell 7.6, medan den utgiftsförändring som kan härledas till resterande volymförändring redovisas i tabell 7.10.

Tabell 7.10 Förändring av takbegränsade utgifter jämfört med det närmast föregående året till följd av utvecklingen av volym

Miljarder kronor

Utgiftsområde	2024	2025	2026	2027	2028
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	0,3	0,0	0,1	0,2	0,1
8 Migration	-0,7	-1,1	-0,8	0,0	0,3
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	0,0	0,1	0,8	0,4	1,4
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	3,4	-1,3	-0,5	-0,9	-2,0
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	0,6	-0,7	-1,3	0,6	0,2
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	-2,5	-1,9	1,2	-0,2	0,6
13 Integration och jämställdhet	1,3	0,1	0,8	-2,4	-0,8
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	0,3	0,0	0,0	-0,3	-0,1
15 Studiestöd	1,1	-0,3	0,2	0,0	0,1
22 Kommunikationer	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	0,0	0,1	0,1	-0,2	0,1
24 Näringsliv	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa utgiftsområden	4,4	-5,0	0,6	-2,7	-0,1
Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget	-2,5	-2,2	-1,7	1,6	1,3
Takbegränsade utgifter	1,9	-7,2	-1,1	-1,1	1,2

Anm.: Beloppen är avrundade och stämmer därför inte alltid överens med summan.

Källa: Egna beräkningar.

Utgifterna inom utgiftsområde 8 Migration beräknas minska under 2025 och 2026, vilket beror på att antalet asylsökande och tillfälligt skyddsbehövande personer från Ukraina bedöms fortsätta att minska. Utgifterna beräknas dock öka något 2028 till följd av ett ökat antal asylsökande, vilket är en följd effekt av att massflyktsdirektivet upphör i början av mars 2027.

Utgifterna inom utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg beräknas öka 2025–2028. Detta beror framför allt på att fler omfattas av det statliga tandvårdsstödet på grund av den sänkta åldersgränsen för fri tandvård och på att referenspriserna årligen skrivs upp, vilket medför att fler äldre når upp till gränsen för högkostnads-skyddet. Utvecklingen över prognosperioden påverkas även av kostnaderna för den statliga assistansersättningen, där schablonbeloppet, antalet mottagare, samt antalet beviljade timmar per vecka beräknas öka.

Utgifterna inom utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom ökade tillfälligt 2024, men förväntas minska fr.o.m. 2025. De minskade utgifterna beror i huvudsak på att de volymrelaterade utgifterna för sjukersättningen minskar. Minskningarna motverkas till viss del av att den övre åldersgränsen för många av ersättningarna inom utgiftsområdet knyts till riktåldern för pension 2026, vilket innebär att personer kan motta förmånerna i ytterligare ett år.

Utgifterna inom utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom förväntas minska 2025 och 2026, för att sedan öka under prognosperiodens sista år. Minskningen 2026

beror bl.a. på ett färre antal ålderspensionärer med garantipension eftersom lägsta åldern för ersättningen höjs från 66 till 67 år. Därutöver är änkepensionssystemet under avveckling, vilket sänker utgifterna. Minskningen motverkas fr.o.m. 2027 av att antalet ålderspensionärer med bostadstillägg och äldre försörjningsstöd ökar samt ett ökat medelbelopp för garantipensionen.

Utgifterna inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn beräknas minska totalt sett över hela prognosperioden, men öka under två enskilda år, 2026 och 2028. Minskningen över tid beror på att antalet barn i befolkningen beräknas minska, men denna effekt motverkas delvis av att antalet barn med diagnoser som kan medföra ett särskilt vård- och tillsynsbehov beräknas öka över prognosperioden, vilket speglas i utgifterna för omvårdnadsbidrag. Ökningen av utgifterna 2026 beror främst på retroaktiva utbetalningar av omvårdnadsbidrag orsakade av lång handläggningstid. Nyttjandet av föräldrapenningdagar ökar på grund av en regeländring från 2014 som innebär att föräldrar enligt huvudregeln kan ta ut föräldrapenning t.o.m. den dag som barnet fyller 12 år eller när barnet slutar årskurs 5 i grundskolan. Eftersom 2025 är det första året som föräldrar kan få föräldrapenning för en 11-åring beräknas utgifterna för föräldrapenningen öka detta år. År 2026 väntas regelförändringen nå full effekt. Utgiftsökningen 2028 beror framför allt på ett positivt regleringsbelopp för pensionsrätten för barnår.

Utgifterna inom utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet beräknas öka något under 2025 och 2026, bl.a. eftersom massflyktsdirektivet har förlängts t.o.m. den 4 mars 2027. Utgifterna väntas även sjunka under slutet av prognosperioden som en följd av att antalet kommunmottagna personer beräknas minska.

Utgifterna inom ålderspensionssystemet beräknas minska t.o.m. 2026, vilket beror på ett minskat antal personer med tilläggspension. För 2027 väntas utgifterna öka i och med att antalet personer med inkomstpension ökar.

Tabell 7.11 Volymer inom olika transfereringssystem

Utfall 2024, prognos 2025–2028

Utgiftsområde och volym	Andel kvinnor 2024	Andel män 2024	2024	2025	2026	2027	2028
8 Asylsökande och skyddsbehövande, genomsnittligt antal inskrivna per dygn	51%	49%	45 500	20 200	16 100	26 400	27 100
9 Antal personer med assistansersättning	44%	56%	13 300	13 300	13 400	13 400	13 400
9 Antal timmar assistans per vecka per beviljad brukare, genomsnitt	132 tim ¹	138 tim ¹	135	137	138	139	140
10 Antal sjukpenningdagar (netto) ² , miljoner	64%	36%	61,5	59,4	59,6	59,8	60,2
10 Antal personer med sjukersättning, medelantal	57%	43%	228 500	221 000	221 700	222 800	215 200
10 Antal personer med aktivitetserättning, medelantal	47%	53%	36 700	37 200	38 100	39 100	40 300
10 Antal personer med sjuk- och aktivitetserättning som erhåller bostadstillägg ³	52%	48%	120 100	118 000	122 500	120 500	117 600
11 Antal personer med garantipension	71%	29%	1 228 200	1 194 400	1 126 800	1 054 300	1 026 400
11 Antal pensionärer som erhåller bostadstillägg	73%	27%	305 400	300 900	299 200	298 000	304 500
12 Antal barnbidrag ⁴	63%	37%	1 912 900	1 890 000	1 862 300	1 828 500	1 807 600
12 Antal uttagna föräldrapenningdagar (netto) ² , miljoner	69%	31%	44,9	43,6	44,2	44,5	44,1
12 Antal uttagna tillfälliga föräldrapenningdagar (netto) ² , miljoner	62%	38%	8,1	7,7	7,5	7,4	7,3
12 Antal personer med omvårdnadsbidrag ⁵	76%	24%	36 400	41 300	46 900	47 900	48 200
13 Genomsnittligt antal ensamkommande barn 0–17 år som kommunerna får ersättning för ⁶	27%	73%	1 000	1 000	900	400	200
13 Genomsnittligt antal nyanlända som kommunerna får schablonersättning för ⁷	55%	45%	24 300	43 700	41 300	12 900	8 000

Utgiftsområde och volym	Andel kvinnor 2024	Andel män 2024	2024	2025	2026	2027	2028
14 Antal deltagare i etableringsinsatser	62%	38%	9 100	11 000	9 100	5 400	4 100
15 Antal personer med studiehjälp	49%	51%	449 300	462 600	472 200	475 200	476 100
15 Antal personer med studiemedel	60%	40%	529 700	534 200	531 200	527 600	523 500
15 Antal personer med omställningsstudiestöd	64%	36%	12 400	20 400	21 900	19 400	18 100
ÅP ⁸ Antal personer med tilläggspension	53%	47%	1 649 900	1 569 000	1 488 300	1 407 400	1 326 500
ÅP ⁸ Antal personer med inkomstpension	51%	49%	2 057 000	2 103 300	2 137 400	2 184 500	2 236 000

Anm.: Volymuppgifter om antal personer avser årsgenomsnitt och är avrundade till närmaste hundratal om inte annat anges. Arbetslösheten och antal deltagare i arbetsmarknadspolitiska program är nära sammankopplade med den konjunkturella utvecklingen. De redovisas därför inte i denna tabell utan ingår i kategorin makroekonomiska förutsättningar.

¹ Könsfördelningen baseras på genomsnittligt antal timmar per brukare och inte summan.

² Antalet dagar med partiell ersättning är omräknat till hela dagar.

³ Volymuppgifterna avser december.

⁴ Könsfördelningen baseras på mottagarens kön.

⁵ Bidraget kan erhållas på fyra nivåer: en fjärdedels, halvt, tre fjärdedels eller helt omvårdnadsbidrag. Antalet mottagare är här omräknat till hur många mottagare av helt omvårdnadsbidrag den totala utgiften motsvarar.

⁶ Könsfördelningen är en uppskattning som baseras på ett rullande fyraårigt genomsnitt för kommunmottagna ensamkommande barn och unga. Åldersspannet har justerat till 0–17 år till följd av att de könssupplade uppgifter som har redovisats tidigare år har avsett just åldersspannet 0–17 år.

⁷ Könsfördelningen är en uppskattning som baseras på ett rullande treårigt genomsnitt för kommunmottagna nyanlända.

⁸ Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget.

Källa: Egna beräkningar.

Den samlade volymen inom vissa stöd för ohälsa och arbetsmarknad

Volymerna mäts på olika sätt i olika stödsystem, t.ex. som utbetalda dagar eller som genomsnittligt antal personer som får ersättning. Omräkning till helårsekvivalenter är ett sätt att göra volymerna jämförbara mellan olika transfereringssystem och över tid. En helårsekvivalent motsvarar exempelvis två personer som under ett år är sjuk-skrivna på halvtid eller två personer som har heltidsersättning från arbetslöshetsförsäkringen ett halvår vardera. I tabell 7.12 redovisas volymerna i stödsystem kopplade till ohälsa och arbetsmarknad omräknade till helårsekvivalenter. Det samlade nyttjandet av de redovisade stödsystemen beräknas, bortsett från 2026, minska under prognosperioden

Tabell 7.12 Helårsekvivalenter inom vissa transfereringssystem

Tusental, andel av befolkningen 20–66 år i procent. Utfall 2024, prognos 2025–2028

	2024	2025	2026	2027	2028
Sjukpenning ¹	243	239	241	243	245
Sjuk- och aktivitetsersättning	233	227	229	231	225
Arbetslöshetsersättning	98	107	104	95	94
Arbetsmarknadspolitiska program ^{2, 3, 4}	164	166	174	164	161
Subventionerad anställning ^{2, 3}	28	22	20	21	22
Summa	767	761	767	753	747
Ekonomiskt bistånd	74	78	78	76	73
Summa inkl. ekonomiskt bistånd⁵	841	839	846	829	820
Befolkning 20–66 år	6 202	6 220	6 211	6 228	6 249
Andel av befolkningen, procent	14	13	14	13	13

Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

¹ Inklusive sjuklön som betalas av arbetsgivaren.

² I redovisade stöd på arbetsmarknadsområdet ingår inte stöd specifikt riktade till personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Antalet personer med den typen av stöd, t.ex. lönebidrag och offentligt skyddat arbete hos Samhall, är relativt stabilt över tid. Vidare används för arbetsmarknadspolitiska program och subventionerade anställningar statistik över kvarstående sökanden från Arbetsförmedlingen. Eftersom de allra flesta har åtgärden på heltid antas antalet personer vara samma som antalet helårsekvivalenter.

³ Introduktionsjobb ingår i posten Subventionerad anställning.

⁴ Deltagare i arbetsmarknadspolitiska program som får ersättning i form av rehabiliteringspenning ingår i sjukpenning.

⁵ Summeringen innehåller dubbelräkningar då individer som ingår i andra ersättningssystem också kan vara berättigade till ekonomiskt bistånd.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tekniska justeringar

När en utgiftsförändring inte har samma nettoeffekt på den offentliga sektorns utgifter eller den offentliga sektorns finansiella sparande som på de takbegränsade utgifterna kan det motivera en teknisk justering av utgiftstaket. I tabell 7.5 framgår den samlade storleken på de utgiftsförändringar som, i förhållande till det närmast föregående året, motiverar en teknisk justering av utgiftstaket. Dessa utgiftsförändringar är i huvudsak hänförliga till ökningar eller minskningar av anslaget 1:1 *Kommunal-ekonomisk utjämning* inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner i samband med förändringar av skattesystemet som påverkar kommunernas skatteunderlag. I avsnitt 5.2 finns en detaljerad genomgång av bakgrunden till tekniska justeringar, inklusive de förslag i denna proposition som motiverar en teknisk justering.

Övriga utgiftsförändringar

Övriga utgiftsförändringar är sådana förändringar som inte förklaras av beslut om åtgärder, pris- och löneomräkning, makroekonomiska förändringar eller volymförändringar. Det kan exempelvis handla om utgiftsförändringar som uppstår när Sveriges avgift till EU justeras. Även tidsförskjutningar i olika program eller utbetalningar, t.ex. senarelagda investeringar i transportinfrastrukturen, kategoriseras som övriga utgiftsförändringar.

Vidare ingår den förändring av anslagsbehållningar per år som följer av skillnaden mellan beräknade anslagsnivåer och prognoser för de faktiska utgifterna. Att anvisade medel inte förbrukas fullt ut ett visst år, och att det därför uppstår en anslagsbehållning, kan ha olika förklaringar. Det handlar ofta om faktorer som är svåra att förutse, t.ex. att personal säger upp sig och att det är svårt att hitta ersättare, eller att antalet ansökningar till nya program och utlysningar blir färre än förväntat.

Övriga utgiftsförändringar beräknas medföra att utgifterna ökar alla år under prognosperioden (se tabell 7.5). Ökningen är störst för 2025 och beror i huvudsak på utvecklingen inom tre utgiftsområden. Inom utgiftsområde 6 förklaras ökningen av att utgifterna 2025 jämförs med faktiskt utfall 2024, som blev lägre än prognostiserat. Utgifterna inom utgiftsområde 20 Klimat, miljö och natur beräknas öka på grund av prognosjusteringar som har samband med att medel flyttas från klimatinvesteringar till Industriklivet. Även utgifterna inom utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska unionen beräknas öka 2025 till följd av övriga utgiftsförändringar. Utgifterna inom utgiftsområdet varierar mellan olika år i huvudsak i förhållande till EU:s utgifter och Sveriges bruttonationalinkomst som andel av EU:s medlemsländers sammantagna inkomst. För perioden 2026–2028 bidrar till stor del EU-avgiften till den beräknade utgiftsökningen.

7.5 Uppföljning av utgifterna 2025

Utgiftsramarna för 2025 följer dels av det ursprungliga beslutet om statens budget för 2025, dels av de ändringar av ramarna som har beslutats av riksdagen efter detta. Därutöver föreslås ytterligare ändringar i propositionen Höständringsbudget för 2025 och i propositionen Extra ändringsbudget för 2025 – Försvarsmateriel och ytterligare stöd till Ukraina. I tabell 7.13 redovisas de ursprungligen beslutade utgiftsramarna och de ändringar av ramarna som därefter har beslutats och föreslagits. Sammantaget medför ändringarna ökade utgiftsramar för 2025 om 8,2 miljarder kronor. Totalt uppgår de anvisade och föreslagna medlen för 2025 till 1 449,8 miljarder kronor. Ändringarna består huvudsakligen av åtgärder som har vidtagits eller föreslagits med anledning av fortsatt stöd till Ukraina. Ändringarna består även av att ytterligare medel har anvisats för arbetsmarknadsrelaterade utgifter till följd av den ökade arbetslösheten.

Av tabell 7.13 framgår vidare att utgifterna inom budgetens utgiftsområden för 2025 beräknas uppgå till 1 424,9 miljarder kronor. De beräknade utgifterna för 2025 understiger därmed utgifterna i den ursprungligen beslutade budgeten med 6,1 miljarder kronor. Utgifterna understiger även de totalt anvisade och föreslagna medlen för 2025 med 24,9 miljarder kronor.

Tabell 7.13 Utgifter 2025

Miljarder kronor

Utgiftsområde	Urspr. budget ¹	Beslutade ändrings- budgetar ^{2, 3}	Förslag till ändrings- budget ^{3, 4}	Totalt anvisat ⁵	Prognos	Differens prognos urspr. budget	Differens prognos totalt anvisat
1 Rikets styrelse	20,1	0,0	0,0	20,2	20,2	0,1	0,0
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	21,7	0,0	0,2	22,0	21,7	-0,0	-0,3
3 Skatt, tull och exekution	14,8	0,0		14,8	14,7	-0,1	-0,1
4 Rättsväsendet	86,8	0,5	0,1	87,4	86,2	-0,6	-1,2
5 Internationell samverkan	2,3	0,6		2,8	2,8	0,5	-0,0
6 Försvar och samhällets krisberedskap	169,7	5,7	-6,6	168,8	168,3	-1,4	-0,5
7 Internationellt bistånd	44,5	0,2		44,7	45,8	1,3	1,1
8 Migration	11,9			11,9	11,6	-0,3	-0,3
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	120,3	0,2		120,5	117,9	-2,4	-2,6
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	123,1	0,1	0,2	123,4	120,6	-2,5	-2,8
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	62,9			62,9	62,4	-0,5	-0,5
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	104,5			104,5	101,4	-3,1	-3,1
13 Integration och jämställdhet	6,3	0,0		6,3	6,1	-0,2	-0,2
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	93,5	2,3	1,3	97,1	92,9	-0,7	-4,2
15 Studiestöd	33,8	0,2		34,0	30,8	-3,0	-3,2
16 Utbildning och universitetsforskning	103,8	0,9	0,1	104,9	101,7	-2,2	-3,2
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	16,9	0,1		16,9	16,9	0,0	-0,0
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och bygga samt konsumentpolitik	3,2	-0,1	0,0	3,1	3,2	-0,0	0,1
19 Regional utveckling	4,3			4,3	3,6	-0,7	-0,7
20 Klimat, miljö och natur	16,4	0,0	0,0	16,5	17,5	1,0	1,0
21 Energi	6,6			6,6	5,9	-0,7	-0,7
22 Kommunikationer	94,4	0,7	0,0	95,1	92,2	-2,3	-2,9
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	21,7	0,1		21,8	21,7	0,0	-0,1
24 Näringsliv	8,3	1,2	0,0	9,5	8,9	0,6	-0,6
25 Allmänna bidrag till kommuner	173,1	0,1	0,0	173,2	173,2	0,1	-0,0

Utgiftsområde	Urspr. budget ¹	Beslutade ändrings- budgetar ^{2,3}	Förslag till ändrings- budget ^{3,4}	Totalt anvisat ⁵	Prognos	Differens prognos urspr. budget	Differens prognos totalt anvisat
26 Statsskuldsräntor m.m.	28,8			28,8	30,6	1,8	1,8
27 Avgiften till Europeiska unionen	47,8			47,8	46,1	-1,6	-1,6
Summa utgiftsområden	1 441,6	12,8	-4,6	1 449,8			
Minskning av anslagsbehållningar	-10,6						
Summa utgifter	1 431,0				1 424,9	-6,1	-24,9
Summa utgifter exkl. statsskuldsräntor	1 402,3				1 394,3	-8,1	-26,7
Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget	383,0				384,9	1,9	
Takbegränsade utgifter	1 785,3				1 779,2	-6,1	
Budgeteringsmarginal	70,7				76,8	6,1	
Utgiftstak för staten	1 856				1 856		

Anm.: Beloppen är avrundade och stämmer därför inte alltid överens med summan. Anslagen är fördelade till de utgiftsområden de tillhör i statens budget för 2025.

¹ Enligt den ursprungligen beslutade budgeten för 2025 (bet. 2024/25:FiU10, rskr. 2024/25:49).

² Inkluderar Extra ändringsbudget för 2025 – Stöd till Ukraina (prop. 2024/25:94, bet. 2024/25:FiU29, rskr. 2024/25:144 och 145), Extra ändringsbudget för 2025 – Ytterligare stöd till Ukraina (prop. 2024/25:146, bet. 2024/25:FiU31, rskr. 2024/25:181 och 182), VÅB25 (prop. 2024/25:99, bet. 2024/25:FiU21, rskr. 2024/25:252–263) samt Extra ändringsbudget för 2025 – Kapitaltillskott till Apotek Produktion och Laboratorier AB (prop. 2024/25:185, bet. 2024/25:FiU33, rskr. 2024/25:281 och 282).

³ Där 0,0 anges uppgår beloppet till totalt mindre än 50 miljoner kronor.

⁴ Förslag i propositionen Extra ändringsbudget för 2025 – Försvarsmateriel och ytterligare stöd till Ukraina (prop. 2025/26:14) och i HÅB25 (prop. 2025/26:2).

⁵ Summa av kolumnerna Urspr. budget, Beslutade ändringsbudgetar och Förslag till ändringsbudget.

Källa: Egna beräkningar.

Större skillnader mellan prognos och ursprunglig budget

I detta avsnitt presenteras skillnaden mellan den aktuella prognosen och ursprungligen anvisade medel för 2025 för de fem utgiftsområden där skillnaden är som störst.

Inom utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg har utgifterna minskat. Bland annat har medel för civilt försvar inom hälso- och sjukvård flyttats till utgiftsområde 24 med anledning av förslag i propositionen Extra ändringsbudget för 2025 – Kapitaltillskott till Apotek Produktion & Laboratorier AB (prop. 2024/25:185). Förändringarna beror även på att vissa statsbidrag inte har nyttjats i samma utsträckning som väntat. Detta gäller bl.a. bidrag till Äldreomsorgslyftet och andra äldresatser, högkostnadsskyddet för tandvård, samt vaccination mot covid-19. I december 2024 ingick staten och Sveriges Kommuner och Regioner en överenskommelse om statens bidrag till regionerna för kostnader för läkemedelsförmånerna. Bidraget enligt överenskommelsen är lägre än vad som föreslogs i budgetpropositionen för 2025, och prognosen är därmed nedreviderad.

Inom utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning har bl.a. utgifterna för sjukpenning reviderats ned till följd av en minskning av antalet startade sjukfall.

Inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn har utgifterna i stor utsträckning reviderats ned till följd av ett lägre antal uttagna föräldrapenningdagar än väntat. Detta gäller i synnerhet antalet uttagna dagar för 11-åringar, men också för 0- och 1-åringar.

Inom utgiftsområde 15 Studiestöd indikerar utgiftsprognosen för omställningsstudiestödet att utgifterna kommer att bli lägre än de anvisade medlen. Det beror framför allt på att antalet studerande med omställningsstudiestöd blivit lägre än beräknat.

Inom utgiftsområde 22 beror revideringen av utgifterna i huvudsak på att infrastrukturprojekt har senarelagts, vilket i stället ökar utgifterna för kommande år.

7.6 Förändring av utgiftsramar och takbegränsade utgifter sedan 2025 års ekonomiska vårproposition

I denna proposition föreslår regeringen utgiftsramar för 2026. Vidare presenteras beräkningar av utgiftsramarna för 2027 och 2028. I detta avsnitt jämförs dessa rammar och de takbegränsade utgifterna med beräkningen i 2025 års ekonomiska vårproposition. I tabell 7.14 redovisas förändringarna av utgiftsramarna 2026–2028 jämfört med beräkningen i vårpropositionen. För 2026 är förändringen fördelad på samma förklaringsfaktorer som i avsnitt 7.4.

Tabell 7.14 Förändring av utgiftsramar jämfört med 2025 års ekonomiska vårproposition

Milljoner kronor

Utgiftsområde	Total förändring 2026	varav beslut om åtgärder	varav makro	varav volym	varav övrigt	Total förändring 2027	Total förändring 2028
1 Rikets styrelse	1 190	1 183	0	0	7	539	418
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	125	217	55	-147	0	-185	-233
3 Skatt, tull och exekution	332	332	0	0	0	423	407
4 Rättsväsendet	1 525	1 525	0	0	0	3 712	7 602
5 Internationell samverkan	263	263	0	0	0	43	34
6 Försvar och samhällets krisberedskap	47 227	47 227	0	0	0	56 296	19 252
7 Internationellt bistånd	240	-9	0	0	249	-56	253
8 Migration	170	360	0	-190	0	715	1 332
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	11 054	11 544	5	-495	0	12 142	7 293
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	-1 232	257	187	-1 676	0	-2 215	-2 219
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	-125	15	327	-467	0	-2 037	-1 679
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	-2 217	805	32	-3 054	0	-2 585	-3 240
13 Integration och jämställdhet	1 651	205	1	1 445	0	751	137
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	-2 035	0	-2 008	-28	0	-3 399	-3 099
15 Studiestöd	-362	-81	72	-402	49	-772	-732
16 Utbildning och universitetsforskning	4 717	4 711	0	0	0	3 818	2 846
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	733	733	0	0	0	719	471
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	-385	-385	0	0	0	-102	-107
19 Regional utveckling	162	162	0	0	0	864	538
20 Klimat, miljö och natur	2 076	2 076	0	0	0	3 843	4 645
21 Energi	1 771	1 771	0	0	0	845	1 497
22 Kommunikationer	929	929	0	0	0	1 521	1 411
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	1 614	1 542	72	0	0	1 746	2 383
24 Näringsliv	738	738	0	0	0	467	523
25 Allmänna bidrag till kommuner	6 834	2 072	0	0	4 762	10 706	12 225
26 Statsskuldsräntor m.m.	-500	0	0	0	-500	6 714	9 107
27 Avgiften till Europeiska unionen	5 981	0	0	0	5 981	2 292	2 150
Summa utgiftsområden	82 477	78 192	-1 258	-5 012	10 548	96 806	63 213
Minskning av anslagsbehållningar	-11 601				-11 601	-473	-3 054
Summa utgifter	70 876	78 192	-1 258	-5 012	-1 053	96 333	60 159
Summa utgifter exkl. statsskuldsräntor¹	73 241	78 192	-1 258	-5 012	1 312	89 619	51 052
Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten	596	0	597	-1	0	-383	-2 149
Takbegränsade utgifter	73 837	78 192	-661	-5 013	1 312	89 236	48 903

Anm.: Beloppen är avrundade och stämmer därför inte alltid överens med summan.

¹ Summa utgifter exkl. utg.omr. 26 Statsskuldsräntor m.m. med tillhörande minskning av anslagsbehållning för statsskuldsräntor.

Källa: Egna beräkningar.

Sammantaget beräknas utgiftsramarna bli 82,5 miljarder kronor högre 2026, 96,8 miljarder kronor högre 2027 och 63,2 miljarder kronor högre 2028 än enligt bedömningen i 2025 års ekonomiska vårproposition.

I de takbegränsade utgifterna ingår inte statsskuldsräntorna. Utöver förändringen av utgiftsramarna, exklusive statsskuldsräntor, påverkas de takbegränsade utgifterna av att posten Minskning av anslagsbehållningar och utgifterna i ålderspensionssystemet har reviderats. De takbegränsade utgifterna beräknas bli 73,8 miljarder kronor högre 2026, 89,2 miljarder kronor högre 2027 och 48,9 miljarder kronor högre 2028 än enligt bedömningen i vårpropositionen.

I tabell 7.15 redovisas förändringen jämfört med vårpropositionen fördelad på samma förklaringsfaktorer som i avsnitt 7.4, och raderna i tabellen kommenteras nedan. Den huvudsakliga orsaken till att de takbegränsade utgifterna bedöms bli högre än i vårpropositionen är de nya åtgärder som föreslås eller aviseras i denna proposition.

Tabell 7.15 Förändring av takbegränsade utgifter jämfört med 2025 års ekonomiska vårproposition

Miljarder kronor

	2026	2027	2028
Takbegränsade utgifter i 2025 års ekonomiska vårproposition	1 821,4	1 846,3	1 888,4
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder	78,2	95,0	60,5
Reviderad pris- och löneomräkning	0,0	0,9	0,3
Makroekonomiska förändringar	-0,7	-5,7	-6,0
Volymförändringar	-5,0	-7,5	-10,1
Tekniska justeringar	4,7	4,8	4,8
Minskning av anslagsbehållningar	-9,7	-0,5	-3,1
Övriga utgiftspåverkande faktorer	6,4	2,3	2,5
Total utgiftsförändring	73,8	89,2	48,9
Takbegränsade utgifter i budgetpropositionen för 2026	1 895,3	1 935,5	1 937,3

Anm.: Beloppen är avrundade och stämmer därför inte alltid överens med summan.

Källa: Egna beräkningar.

Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder

De takbegränsade utgifterna bedöms på grund av beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder bli 78,2 miljarder kronor högre 2026, 95 miljarder kronor högre 2027 och 60,5 miljarder kronor högre 2028 än beräkningen i 2025 års ekonomiska vårproposition. Dessa beslut, förslag och aviseringar sammanfattas per utgiftsområde i tabell 7.16. I huvudsak beror budgeteffekterna på förslagen och aviseringarna i denna proposition. I propositionen Höständringsbudget för 2025 lämnar regeringen förslag om ändrade anslagsnivåer för innevarande budgetår. Därutöver ingår förslag i propositionen Extra ändringsbudget för 2025 – Försvarsmateriel och ytterligare stöd till Ukraina. I tabellen ingår vidare budgeteffekterna av de åtgärder som riksdagen har beslutat sedan vårpropositionen med anledning av propositionen Extra ändringsbudget för 2025 – Kapitaltillskott till Apotek Produktion & Laboratorier AB. Endast större anslagsförändringar och anslagsförändringar som påverkar flera år redovisas separat i anslutning till respektive utgiftsområde.

Tabell 7.16 Nu föreslagna och aviserade åtgärder

Miljoner kronor

Nu föreslagna och aviserade utgiftsförändringar	Anslag	2025	2026	2027	2028
1 Rikets styrelse		8	1 183	525	432
Ökade medel till Riksdagens ledamöter och partier m.m.	2:1		50	50	50
Ny myndighet för miljöprövning	5:1			-86	-181
Effektivare miljöprövning och tillsyn	5:1		15	65	43
Omprövning av vattenkraften (NAP)	5:1		110	110	110
Påskynda prövningen av våtmarksåtgärder	5:1		50	50	50
Civilt försvar: Förstärkning ny lagstiftning om skyddsrum	5:1		12	92	94
Genomförande av allmänna val 2026	6:1		674		
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning		217	217	168	163
Medel för att täcka kostnader kopplade till Europeiska investeringsbankens EGF ¹	1:13	217	96		
3 Skatt, tull och exekution			332	415	415
Medel till Skatteverket avseende AI-verkstad för offentlig förvaltning	1:1		100	100	100
Förbättrad folkbokföring genom folkräkning	1:1		35	130	130
Förstärkt kontrollverksamhet Tullverket	1:2		100	100	100
4 Rättsväsendet		70	1 525	3 676	7 657
Införande av kommunikationssystemet Rakel G2, Polismyndigheten	1:1		73		
Fler utbildningsplatser vid polisutbildningen	1:1		21	132	229
Projektering av anläggning, Polismyndigheten	1:1		89		
Inlösen av vissa halvautomatiska vapen	1:1		110	55	110
Administrativa sanktioner i socialförsäkringen	1:1, 1:3			-65	-130
Tillskott tfa skärpta regler om utvisning på grund av brott	Flera		69	233	233
Stärkt operativ förmåga Säkerhetspolisen	1:2		100	100	100
Åklagartillväxt	1:3			100	100
En ny tidsobestämd frihetsberövande påföljd	Flera		17	44	71
Förkortad kvalifikationstid för särskilda utslussningsåtgärder	1:6			-130	-260
Hem- och områdesarrest som alternativ till häktning	1:6			-110	-220
Strafftidsförkortning för utvisningsdömda	1:6				-130
Bibehållen kapacitet i Kriminalvården	1:6				1 655
Anstaltsplatser utomlands	1:6		112	500	686
Ungdomsövervakning i fler fall	1:6		29	57	57
Frihetsberövande påföljder för unga (ungdomsfängelser)	1:6			70	210
Skärpta straffskalor	1:6		113	231	478
Skärpta straff för brott som har samband med kriminella nätverk	1:6		370	757	1 603
Avskaffad ungdomsreduktion för 18–20-åringar	1:6, 1:11		6	95	166
Sänkt straffbarhetsålder	1:6, 1:11		12	162	350
Utvidgat straffansvar för vissa osjälvständiga brottsformer	1:6, 1:11		40	224	396
Minskad ungdomsreduktion	1:6, 1:11		35	530	857
Skärpta regler för villkorlig frigivning	1:6, 1:8, 1:11		104	290	549
Ersättningsregler med brottsoffret i fokus	1:9, 1:10		65	65	65
Ökade medel för ersättning för skador på grund av brott ¹	1:10	70			
Justerad ram EU-fonder	1:17		112	143	231
5 Internationell samverkan			263	42	34
Höjda FN-avgifter	1:1		224		
6 Försvar och samhällets krisberedskap		-6 568	47 227	55 589	18 519

Nu föreslagna och aviserade utgiftsförändringar	Anslag	2025	2026	2027	2028
Ökade resurser till det militära försvaret	1:1, 1:3		9 500	13 300	15 000
Dagersättning till värnpliktiga	1:1		338	358	377
Omfördelning nationellt cybersäkerhetscenter	1:1, 2:6		-75	-75	-75
Stödpaket 18 till Ukraina	Flera		129	64	5
Stödpaket 19 till Ukraina	2:1, 2:4		8		
Stödpaket 20 till Ukraina ²	Flera	-29	4 326	-421	724
Stödpaket 20 till Ukraina	Flera		220	12	3
lanspråktagande av Ukrainaramen för finansiering av stödpaket 20 och av vissa stödåtgärder i stödpaket 18 och 19 som regeringen presenterat tidigare under 2025	1:14	-6 536			
lanspråktagande av Ukrainaramen för inlösen av vissa halvautomatiska vapen	1:14		-275		
Stöd till Ukraina	1:14		31 500	40 000	
Förstärkt materielutvecklingsprogram	1:3		50	50	50
Civilt försvar: Civilplikt kommunal. räddningstjänst, lång grundutbildning.	1:6, 2:4, 2:6		49	84	108
Omfördelning nationellt cybersäkerhetscenter	1:8		105	105	105
Flytt av cyberverksamhet från Myndigheten för civilt försvar till Försvarets radioanstalt	2:6		-113	-225	-225
Flytt av cyberverksamhet från Myndigheten för civilt försvar till Försvarets radioanstalt	1:8		113	225	225
Förstärkning av Nationellt cybersäkerhetscenter vid Försvarets radioanstalt	1:8		50	100	150
Forskningsinfrastruktur till totalförsvaret	1:9		30	50	75
Förmågehöjning Kustbevakningen	2:1		100	250	300
Civilt försvar: Omfördelning beräknade medel tågfarja	2:4				-55
Civilt försvar: Omfördelning beräknade medel	2:4		-355	-970	-1 086
Civilt försvar: Omfördelning beräknade medel skydd av civilbefolkningen	2:4		-87	-300	-500
Civilt försvar: Omfördelning beräknade medel till kommuner och regioner	2:4		-271	-500	-500
Civilt försvar: Måltidsverksamhet	2:4			750	750
Civilt försvar: Kommuner och regioners grundläggande beredskap 2026	2:4		490		
Civilt försvar: Genomförande av förslag i utredning kommuner och regioners grundläggande beredskap	2:4			1 219	1 305
Civilt försvar: Ny lagstiftning om skyddsrum	2:4		69	200	400
Tillskott för flygande resurser vid skogsbrand	2:4		90		
Civilt försvar: Decentraliserad försörjningsberedskap	2:4		1 000	1 000	1 000
Effektivare tillstånd för ny kärnkraft	3:1		108	165	215
7 Internationellt bistånd			-9	-9	-9
8 Migration			360	931	957
Ekonomiska förutsättningar för omläggningen av migrationspolitiken	1:1			270	
Ökade kostnader för säkerhet och trygghet till följd av ny mottagandelag	1:1, 1:2		156	320	319
Genomförandet av miniminivåutredningens förslag, bl.a. ändring av permanent uppehållstillstånd för vissa utlänningar	1:1, 1:4		41	218	223
Begränsning av asylsökandes rätt till offentligt biträde och minskat behov av offentligt biträde på grund av färre asylsökande till Sverige	1:6		-159	-212	-214
Tillskott tfa skärpta regler om utvisning på grund av brott	1:7		15	117	117

Nu föreslagna och aviserade utgiftsförändringar	Anslag	2025	2026	2027	2028
EU-finansierade medel för genomförandet av migrations- och asylpakten	1:8		220	143	435
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg		-700	11 544	12 977	8 371
Flytt av medel till Socialstyrelsens förvaltningsanslag	1:1		55	55	55
Flytt av medel till Socialstyrelsens förvaltningsanslag	1:11		-66	-66	-66
Förstärkt högkostnadsskydd i tandvården	1:4, 1:6		809	909	1020
Medel till läkemedelsförmånerna	1:5		1 522	1 522	1 522
Medicinskt ansvarig för rehabilitering i kommuner	1:6		-161	-323	-323
Ersättning till narkolepsidrabbade	1:6		63	53	48
Ökade incitament för implementering av nationell vårdförmedling	1:6		125		
Stärkt vård för personer utsatta för sexuellt våld	1:6		200	200	200
Fortsatt arbete med bättre mödravård och flickors och kvinnors hälsa	1:6		1 000	1 000	
Avskaffande av särregler för avgifter för tandvård för asylsökande och vissa utlänningar som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd	1:6		100	100	100
Fortsatt satsning på stöd till nära vård i lands- och glesbygd	1:6		300	300	
Förstärkning av anslaget Bidrag till folkhälsa och sjukvård	1:6		450	450	450
Fortsatt satsning på cancerområdet	1:6		500		
Stärkt kompetensförsörjning i hälso- och sjukvården	1:6		50		
Vattkoppsvaccination till alla barn under 18 år	1:6, 2:1		3	49	51
Avveckla bidrag för att motverka psykisk ohälsa hos nyanlända och asylsökande	1:8		-50	-50	-50
Förstärkning av ätstörningsvården	1:8		100	100	100
Bättre vård för personer med beroende och samsjuklighet	1:8		50	400	400
Förlängd satsning på vuxenpsykiatri	1:8		1 500	1 500	1 200
Etablera en nationell digital infrastruktur och genomföra EHDS	1:10		262	369	323
Ny användning av prestationsbundna medel	1:11		1 000	1 000	1 000
Fortsatt satsning på kortare vårdköer	1:11		750	750	500
Arbete mot oseriösa och kriminella aktörer	1:12		95	144	193
Civilt försvar: Nationell införande av NAT-tester	1:14		160	160	160
Civilt försvar: Öka tillgången och driftsäkerheten i hälso- och sjukvården	1:14		500	750	1 000
Civilt försvar: Lagerhållningsskyldighet - Regioner	1:14		557		
Finansiering av kapitaltillskott till Apotek Produktion & Laboratorier AB ³	1:14	-700			
Omprioritering av medel från Stimulansbidraget och åtgärder på äldreområdet	4:5				-1 000
Förlängning av äldreomsorgslyftet och inkludering av LSS-verksamhet	4:5		100	1 800	
Frihetsberövande påföljder för unga	4:6			-106	-100
Stärkt kapacitet, kvalitet och befogenheter till Statens institutionsstyrelse	4:6		624	449	772
Statsbidrag för socialtjänstens arbete med avhoppare	4:7		100	100	100
Placeringsneutral subvention inom den sociala barn- och ungdomsvård	4:7		100	500	
Förstärkt och förlängd strategi mot hemlöshet	4:7		70	150	150
Förstärkning och förlängning av statsbidrag för skolsociala team	4:7		50	50	200
Jobbpremie för den som lämnar ekonomiskt bistånd	4:7		203	356	72
Civilt försvar: Lagerhållningsskyldighet - Kommuner	4:7		72		

Nu föreslagna och aviserade utgiftsförändringar	Anslag	2025	2026	2027	2028
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning		249	257	498	514
Tillskott arbetsskadeersättning ¹	1:4	204			
Kvalificering till välfärden	2:1			187	181
Administrativa sanktioner i socialförsäkringen	2:1		83	122	123
Stärkt högkostnadsskydd för tandvård	2:1		51	64	85
Medel till Försäkringskassan för AI-verkstad	2:1		100	100	100
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom			15	22	-91
Utdelning av överskott i inkomstpensionssystemet	1:1, 1:3			-18	-70
Kontroller, återkrav och robusta handläggningssystem till Pensionsmyndigheten	2:1		20	69	48
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn			805	294	368
Kvalificering till välfärden	1:1, 1:2, 1:6, 1:8			-93	-283
Utvidgade möjligheter till vård av barn	1:2		55	55	55
Justerat ikraftträdande av införande av månadsuppgifter i beräkningen av bostadsbidraget	1:8		100	-300	
Höjda bostadskostnadsgränser	1:8		655	602	566
13 Integration och jämställdhet			205	262	292
Kvalificering till välfärden	1:2			29	60
Kommuner och regioners arbete mot hedersrelaterat våld m.m.	3:1		100	100	100
14 Arbetsmarknad och arbetsliv		1 250	0	20	465
Effektivare matchning och kontroll hos Arbetsförmedlingen	1:1		100	200	300
Aktivitetskrav för mottagare av ekonomiskt bistånd	1:1		38	66	60
Avskaffat etableringstillägg och bostadsersättning	1:2		-65	-93	-79
Höjd etableringsersättning och individualiserat barntillägg	1:2		65	93	79
Förlängning av etableringsjobb	1:5		11	84	196
Omfördelning mellan år inom anslaget	1:7		29	-204	555
Ökade lönegarantiutbetalningar ¹	1:12	1 225			
Finansiering av reformer	1:13		-200	-150	-670
15 Studiestöd			-81	-58	25
Ytterligare effektivisering av det högre bidraget	1:2		-200	-220	-220
Ytterligare utbyggnad av Yrkeshögskolan	1:2, 1:4		63	131	218
16 Utbildning och universitetsforskning		89	4 711	3 786	2 887
Effektivisering av Skolverket	1:1		-20	-40	-60
Nytt betygssystem	1:1, 2:2		25	42	151
Förlängning av statsbidrag för säkerhetshöjande åtgärder inom skolväsendet	1:5		300		
Ökade medel för elevhälsopersonal	1:5		200	200	200
Införandebidrag för ökad insyn i enskilda huvudmän	1:5		88		
Förstärkning statsbidrag för läroböcker och lärarhandledningar	1:5				500
Förstärkning och förlängning av statsbidrag för skolsociala team	1:5		50	50	200
Inkomstfri belopp i maxtaxan	1:7		1 000	1 500	1 500
Förstärkning statsbidrag för kvalitetshöjande åtgärder inom förskolan	1:7		500	300	300
Tillfällig förstärkning av Kunskapsbidraget	1:15		1 802	840	-960
Förstärkningar av Regionalt Yrkesvux	1:17		150	50	50
Ytterligare utbyggnad av Yrkeshögskolan	1:19		118	230	373
Uppbyggnad och drift av medborgarskapsprov i svenska och samhällskunskap	2:2		88	95	137
Fortsatt satsning på korta kurser	2:65		50	50	50

Nu föreslagna och aviserade utgiftsförändringar	Anslag	2025	2026	2027	2028
Masterutbildning i offentlig förvaltning med EU-inriktning	2:65		30	60	60
Implementering av ny cybersäkerhetslag och NIS2-direktivet	2:65		50	50	50
Besparing på Vetenskapsrådets forskningsanslag för att finansiera ökat deltagande i ESA-program	3:1		-100	-100	-100
Ökat deltagande i ESA-program	3:4		100	100	100
Medfinansiering av den svenska AI-fabriken	3:1		80	80	80
Ökade utgifter för internationella forskningsinfrastrukturer	3:2	80			
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid			733	716	473
Förlängning av digitisering av statliga arkivhandlingar	5:1		20	40	50
Flytt av verksamheten till nya lokaler	5:1		75	41	59
Statsbidrag till simskola i utanförskapsområden	12:1		90	90	90
Satsning på idrottshallar och annan plats för idrott	12:6		250	250	
Tillskott för särskilt utbildningsstöd	13:4		36	50	50
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik		9	-385	-103	-106
Finansiering av tillskott till Norrlandsfonden	1:1		-380		
Finansiering av tillskott till Norrlandsfonden 2025	1:1			-80	-80
19 Regional utveckling			162	864	538
Omfördelning mellan år inom anslaget	1:1		83	389	15
Återflöde av EU-medel till små och medelstora företag	1:1		29	99	99
Omfördelning mellan år inom anslaget	1:3		52	378	426
20 Klimat, miljö och natur		20	2 076	3 840	4 639
Ny myndighet för miljöprövning	1:1			125	235
Implementering av naturrestaureringsförfordningen	1:1, 1:2, 1:3, 1:11		82	208	223
Upprustning av vandringsleder	1:3		50	50	50
Skötsel av nationalparker och naturreservat	1:3		50	50	50
Utökade förvaltningsåtgärder för varg	1:3		81	125	132
Återvät nedlagd jordbruksmark	1:3		50	100	150
Arbete mot invasiva främmande arter	1:3, 1:11		25	50	60
Fortsatt arbete mot spridning av PFAS	1:4		85	110	135
Avgifter till internationella organisationer	1:7		53	63	41
Arbete mot övergödning, inkl. lokala vattenvårdsprojekt	1:11		250	250	250
Ersättning vid rådighetsinskränkningar	1:14			100	100
Tillskott till Klimatklivet	1:16		1 500	1 540	1 540
Förläng klimatpremierna för lätta lastbilar	1:17			700	800
Omfördelning av medel mellan åren – sociala klimatfonden	1:21		-400	100	600
21 Energi			1 771	845	1 498
Energieffektivisering av småhus	1:2		300	300	300
Nya medel till Kraftlyftet	1:5		250	750	1 000
Justering av stödet för laddinfrastruktur	1:8			-305	
Elstöd till kommuner	1:12		137		
Högekostnadsskydd el- och gas för hushåll	1:12		1 000		
Subvention av räntan för utlåning till nya kärnkraftsreaktorer	1:13		50	50	150
22 Kommunikationer		26	929	1 502	1 710
Rättelse av inlägg infraprop: utveckling och vidmakthållande	1:1, 1:2		978	978	939
Rättelse av inlägg infraprop: Prisnivå omflytt förvaltningsmedel	1:3		50	50	50
Borttagande av medel för avbrutet objekt om nytt system för tågtrafikledning	1:1		-1 200		
Civilt försvar: Tågfärjetrafik mellan Sverige och Tyskland	1:1		55	55	55

Nu föreslagna och aviserade utgiftsförändringar	Anslag	2025	2026	2027	2028
Höjd miljökompensation för godstransporter på järnväg 2026–2030	1:2		335	335	335
Besparing Trafikverket	1:3		-300	-300	-300
Vidmakthållen sjö- och flygräddning	1:4		160	160	160
Ökat statligt bidrag till kommuner för driftstöd till icke-statliga flygplatser	1:6		318	318	318
Förändring anslagsnivå Trafikavtal	1:7		151	-131	-324
Årlig saldoneutral justering av trängselskatt i Stockholm	1:11		113	-80	381
Trafikanalys inordnas i Tillväxtanalys	1:13			-82	-83
Digg inordnas i PTS	2:6			-31	-29
Förstärkning av nationell medfinansiering för ett digitalt Europa	2:4		100	100	100
Statlig e-legitimation	2:7		65		
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel			1 542	1 742	2 354
Utökade förvaltningsåtgärder för varg	Flera		-54	-75	-75
En ny kontrollorganisation och stärkt kontroll i livsmedelskedjan	1:8, 1:14		95	144	168
Förstärkt djurvälståndssättning för mjölkkor på bete	1:12		282	282	
Underskott i tidigare slakterikontrollverksamheten	1:14		97		
Ökat nationellt stöd till jordbruket i norra Sverige	1:17		110	110	110
Civilt försvar: Beredskapslagring livsmedel (investeringskostnader)	1:26		500	600	700
Civilt försvar: Beredskapslagring livsmedel	1:26		75	100	150
Omfördelning mellan år EU:s gemensamma jordbrukspolitik, medfinansiering	1:12		413	150	332
Omfördelning mellan år EU:s gemensamma jordbrukspolitik, EU-medel	1:13		72	309	695
Omfördelning mellan år inom ramen för EU-stöd till fiske och vattenbruk, medfinansiering	1:27				92
Omfördelning mellan år inom ramen för EU-stöd till fiske och vattenbruk, EU-medel	1:28		-67	56	101
24 Näringsliv		711	738	464	518
Tillskott Norrlandsfonden	1:5		380		
Trafikanalys inordnas i Tillväxtanalys	1:6			82	82
Kapitaltillskott till Apotek Produktion & Laboratorier AB ³	1:17	700			
Justering av anslagsnivån korttidsarbete	1:22		-265	-265	-265
Utökning av de särskilda exportkreditgarantierna till Ukraina	2:3		88	105	105
Underskott i CIR-systemet	2:7		319	286	334
25 Allmänna bidrag till kommuner		36	6 834	10 706	12 225
Utökad undervisningstid genomförs ej	1:1				-225
Drivkrafter för biståndsmottagare	1:1			-90	-162
Ytterligare höjning av beloppsgränsen i reseavdraget ⁴	1:1		-620	-620	-620
Medicinskt ansvarig för rehabilitering i kommuner	1:1		161	323	323
Språkkrav i äldreomsorgen	1:1		90	165	150
Skattefrihet för förmån av laddel och avdrag för drivmedel ⁴	1:1		70	130	130
Sänkt skatt på arbetsinkomster och pension ⁴	1:1		3 890	3 890	3 890
Enklare och bättre skatteregler för delägare i fåmansföretag ⁴	1:1		1 080	1 080	1 080
Genomförande NIS2-direktivet i kommuner och regioner	1:1		250	250	250
Genomförande av CER-direktivet i kommuner och regioner	1:1		75	75	75
Aktivitetskrav	1:1		1 141	2 282	2 282
Skärpta villkor för friskolesektorn	1:1		27	62	71
Fler verktyg till socialtjänsten när samtycke saknas	1:1			470	470

Nu föreslagna och aviserade utgiftsförändringar	Anslag	2025	2026	2027	2028
Stärkt trygghet och studiero i skolan	1:1		120	118	118
Reglering av lärares undervisningstid	1:1			1 283	2 565
Civilt försvar: Lagerhållningsskyldighet - Regioner	1:1			721	721
Mobilförbud i skolan	1:1		95	100	100
Införande av stödundervisning	1:1				569
Justering av LSS-utjämningsbidrag på grund av ny prognos ⁴	1:2		272	272	272
26 Statsskuldsräntor m.m.					
Summa anslagsförändringar		-4 584	82 954	99 715	64 847
Alderspensionssystemet vid sidan av statens budget				105	442
Utdelning av överskott i inkomstpensionssystemet				105	442
Summa förändring av takbegränsade utgifter		-4 584	82 954	99 820	65 289
Anslagsförändringar som motiverar teknisk justering av utgiftstaket			4 692	4 752	4 752
Förändring av takbegränsade utgifter exkl. utgiftsförändringar som motiverar teknisk justering av utgiftstaket		-4 584	78 262	95 068	60 537

Anm.: Endast större anslagsförändringar som uppgår till minst 50 miljoner kronor ett enskilt år redovisas separat inom varje utgiftsområde.

¹ Förslag i HÄB25 som främst avser regelstyrda transfereringsanslag till följd av ändrade volymer eller makroekonomiska förutsättningar utan att någon ny reform uppgår till sammanlagt 1,8 miljarder kronor.

² Avser utgifter som föreslås i propositionen Extra ändringsbudget för 2025 – Försvarsmateriel och ytterligare stöd till Ukraina (prop. 2025/26:14).

³ Avser utgifter som har beslutats av riksdagen enligt Extra ändringsbudget för 2025 – Kapitaltillskott till Apotek Produktion och Laboratorier AB (2024/25:185, bet. 2024/25:FiU33, rskr. 2024/25:281 och 282).

⁴ I enlighet med de tekniska justeringar som redovisas i tabell 7.15.

Källa: Egna beräkningar.

Reviderad pris- och löneomräkning

Mot bakgrund av prognoser för den makroekonomiska utvecklingen har de beräknade utgifterna, orsakade av pris- och löneomräkning av anslag för förvaltnings- och investeringsändamål, också reviderats. I denna proposition bedöms utgifterna till följd av pris- och löneomräkning bli högre för 2027 och 2028 än i beräkningen i 2025 års ekonomiska vårproposition (se tabell 7.15). Den förändrade makroekonomiska utvecklingen sedan vårpropositionen påverkar inte pris- och löneomräkningen för 2026, eftersom omräkningen fastställdes i samband med vårpropositionen och baseras på utfall för 2024.

Makroekonomiska förändringar

Den makroekonomiska bedömningen i denna proposition, som redovisas i avsnitt 4, beräknas för 2026 medföra något lägre utgifter jämfört med bedömningen i 2025 års ekonomiska vårproposition (se tabell 7.15). För 2027 och 2028 beräknas den nya makroekonomiska bedömningen sammantaget medföra lägre utgifter med 5,7 respektive 6,0 miljarder kronor.

De lägre utgifterna förklaras främst av utvecklingen inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv. Utöver nedrevideringen till följd av den makroekonomiska utvecklingen har de beräknade utgifterna reviderats ned till följd av lägre utfall än vad som tidigare har prognosticerats. För 2027 och 2028 förklaras de lägre utgifterna även av en sänkt prognos för prisbasbeloppet, vilket påverkar utgifterna inom utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning och utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom.

Volym

Jämfört med bedömningen i 2025 års ekonomiska vårproposition medför volymförändringar att utgifterna beräknas bli lägre 2026–2028 (se tabell 7.15).

Inom utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning har utgifterna för sjukpenningen reviderats ned till följd av att utfallsdata visat på en minskning av antalet startade sjukfall.

Inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn har utgifterna för föräldrapenningen reviderats ned, eftersom antalet uttagna föräldrapenningdagar har varit lägre än vad som tidigare prognostiserats. Detta beror dels på ett lägre antal födda barn, dels på att 2025 är det första året då föräldrar kan ta ut föräldrapenning för en 11-åring. Föräldrapenningsuttaget för denna åldersgrupp har hittills varit lägre än förväntat.

För 2026 har utgifterna inom utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet reviderats upp till följd av EU:s senaste förlängning av massflyktsdirektivet som innebär att personer med tillfälligt skydd kommer att kunna folkbokföras även under 2026, och att de som redan har ett uppehållstillstånd kan få förlängning med ett år.

Tekniska justeringar

I avsnitt 5.2 redovisas de förslag i denna proposition som motiverar en teknisk justering av utgiftstaket. Den största utgiftsförändringen avser förslaget att statsbidragen till kommunerna ska höjas för att neutralisera effekten av den föreslagna skattesänkningen på arbetsinkomster och pension.

Minskning av anslagsbehållningar

Anslagsbehållningarna 2026–2028 bedöms sammantaget bli större än beräknat i 2025 års ekonomiska vårproposition. De negativa beloppen i tabell 7.15 innebär större anslagsbehållningar, eftersom posten är definierad som en minskning (Minskning av anslagsbehållningar). De större behållningarna är en konsekvens av att utgiftsprognoserna för 2026–2028 sedan vårpropositionen sammantaget inte har reviderats upp lika mycket som de totala anslagsnivåerna höjts.

Övriga utgiftsförändringar

Övriga utgiftsförändringar bidrar till att de takbegränsade utgifterna bedöms bli högre 2026–2028 jämfört med beräkningen i 2025 års ekonomiska vårproposition (se tabell 7.15).

Den huvudsakliga förklaringen till övriga utgiftsförändringar är att EU-avgiften har reviderats upp 2026–2028. Denna upprevidering hänförs till ett antal faktorer. I början av 2025 beslutades det om ändringar i metodberäkningen för plastavgiften, vilket har lett till ökade kostnader och en ökad EU-avgift för 2025 och framåt. För 2026 ökar betalningarna i och med att kommissionen har presenterat EU:s årsbudget för 2026 som visar högre betalningar än enligt vad som tidigare prognosticerats, samtidigt som betalningarna för innevarande år ökar. För 2026 har prognosen även reviderats då utbetalningstakten i ordinarie program väntas öka ytterligare i slutet av programperioden. Prognosen påverkas även av att Sveriges mervärdesskattebaserade avgift beräknas öka till följd av att Sveriges andel av EU:s sammanlagda mervärdesskattebas förväntas öka.

7.7 Utgifter som medger en avvikelse från målet för den offentliga sektorns finansiella sparande

Enligt den parlamentariska överenskommelsen om finansiering av försvaret och stöd till Ukraina kan tillskott till det militära och civila försvaret samt stöd till Ukraina

medge en avvikelse från målet för den offentliga sektorns finansiella sparande under perioden 2026–2034. I detta avsnitt redovisas en sammanställning över hittills beslutade och föreslagna tillskott av detta slag.

Tillskott till försvaret

Tillskott av medel till det militära försvaret inom utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap som beslutas efter den försvarspolitiska propositionen hösten 2024 (prop. 2024/25:34) kan under perioden 2026–2034 medge en avvikelse från målet för det finansiella sparandet. Även tillskott i form av investeringar i fysisk infrastruktur och lagerhållning av livsmedel, läkemedel och drivmedel som en del av det civila försvaret kan medge en avvikelse under samma period. Tillskott av dessa slag får enligt överenskommelsen maximalt uppgå till 300 miljarder kronor. Av de 300 miljarder kronorna får maximalt 50 miljarder kronor avse investeringar i fysisk infrastruktur och lagerhållning av livsmedel, läkemedel och drivmedel som en del av det civila försvaret. Hittills har 237,3 miljarder kronor avsatts för tillskott som medger en avvikelse (se tabell 7.17).

Tabell 7.17 Tillskott till det militära och civila försvaret

Miljarder kronor

	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	Summa
Beslutade tillskott sedan försvarspolitisk prop. (2024/25:34)¹	10,0	10,0	5,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	25,0
<i>varav militärt försvar</i>	<i>10,0</i>	<i>10,0</i>	<i>5,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>25,0</i>
<i>varav civilt försvar²</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>
Föreslagna tillskott i BP26	12,1	16,2	18,1	25,9	23,9	25,3	26,2	26,0	25,1	199,0
<i>varav militärt försvar³</i>	<i>10,0</i>	<i>13,9</i>	<i>15,6</i>	<i>25,2</i>	<i>23,2</i>	<i>24,6</i>	<i>25,5</i>	<i>25,3</i>	<i>24,4</i>	<i>187,8</i>
<i>varav civilt försvar²</i>	<i>2,1</i>	<i>2,4</i>	<i>2,5</i>	<i>0,7</i>	<i>0,7</i>	<i>0,7</i>	<i>0,7</i>	<i>0,7</i>	<i>0,7</i>	<i>11,1</i>
Beslutade/föreslagna tillskott	22,1	26,2	23,1	25,9	23,9	25,3	26,2	26,0	25,1	224,0
Summa tillskott⁴	22,1	26,4	23,6	26,7	25,3	27,1	28,6	28,9	28,6	237,3
<i>varav militärt försvar⁵</i>	<i>20,0</i>	<i>24,1</i>	<i>21,1</i>	<i>26,0</i>	<i>24,6</i>	<i>26,4</i>	<i>27,9</i>	<i>28,2</i>	<i>27,9</i>	<i>226,2</i>
<i>varav civilt försvar²</i>	<i>2,1</i>	<i>2,4</i>	<i>2,5</i>	<i>0,7</i>	<i>0,7</i>	<i>0,7</i>	<i>0,7</i>	<i>0,7</i>	<i>0,7</i>	<i>11,1</i>

Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

¹ VÄB25 (prop. 2024/25:99, bet. 2024/25:FiU21, rskr. 2024/25:252–263).

² Avser investeringar i fysisk infrastruktur och lagerhållning av livsmedel, läkemedel och drivmedel som en del av det civila försvaret.

³ Tillskott är föreslagna på anslag som omfattas av pris- och löneomräkning.

⁴ Inklusive uppräkningsfaktor.

⁵ För 2027 och framåt har en uppräkningsfaktor på 2 procent använts för att approximera pris- och löneomräkningen.

Källa: Egna beräkningar.

Stöd till Ukraina

Sedan Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina har Sverige lämnat betydande militärt och civilt stöd till Ukraina. För att förstärka och öka långsiktigheten av det svenska stödet till Ukraina har en ram för det militära stödet till landet för 2024–2026 införts. Ramen uppgår till 75 miljarder kronor, fördelat på 25 miljarder kronor per år. Efter förslag i propositionen Extra ändringsbudget för 2025 – Ytterligare stöd till Ukraina omfördelades 16,5 miljarder kronor från Ukrainaramen för 2026 till 2025. I denna proposition lämnas förslag om att Ukrainaramen för 2026 utökas till 40 miljarder kronor och förlängs t.o.m. 2027 (utg.omr. 6 avsnitt 4.6.14).

Genom förslagen i propositionen Extra ändringsbudget för 2025 – Försvarsmateriel och ytterligare stöd till Ukraina som lämnades till riksdagen den 11 september, har samtliga anslagna medel inom Ukrainaramen för 2025 tagits i anspråk. De olika stödpaketet till Ukraina har bl.a. inkluderat upphandling för donation, ekonomiska

donationer och donationer av befintlig försvarsmateriel. I de fall då stödet avser donationer av Försvarsmaktens befintliga försvarsmateriel är det utgifter för ersättningsanskaffningen som främst belastar statens budget. Eftersom leveranser av det som doneras till Ukraina samt leveranser av ersättningsanskaffningar kommer att ske framåt i tiden beräknas utgiftsbelastningen på statens budget fördelas över en lång tidsperiod (se tabell 7.18).

I denna proposition lämnas förslag om att vissa halvautomatiska vapen som har lämnats in till Polismyndigheten ska skänkas till Ukraina (utg.omr. 6, avsnitt 4.6.14 och utg.omr. 4, avsnitt 3.9.1). Detta förslag tar delar av Ukrainaramen för 2026 i anspråk.

Vilken typ av stöd som kommer att lämnas framöver är svårt att förutse. Av denna anledning har utgifter för ramen 2026 och 2027, som ännu inte omfattas av några skarpa förslag, budgeterats på dessa år enligt tabell 7.18. I takt med att ytterligare militära stödpaket beslutas kan den framtida belastningen på statens budget komma att ändras.

Utöver det militära stödet budgeteras även civilt stöd inom biståndsramen till Ukraina om minst 10 miljarder kronor per år för 2026 och 2027 och minst 10,5 miljarder kronor för 2028.

Tabell 7.18 Militärt och civilt stöd till Ukraina

Miljarder kronor

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	Summa
Tidigare beslutade stöd	3,1	3,0	4,9	3,6	1,4	2,8	4,5	0,0	0,0	0,0	0,0	23,4
Beslutade stöd inom ramen för 2024			4,8	3,0	5,4	4,5	3,6	2,1	1,5	0,1	0,0	25,0
Beslutade/föreslagna stöd inom ramen för 2025				22,3	12,9	2,8	2,0	0,7	0,8	0,0	0,0	41,5
Förslag i BP26 inom ramen för 2026					0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3
Ej fördelat stöd inom ramen för 2026 och 2027					39,7	40,0						79,7
Totalt militärt Ukrainastöd	3,1	3,0	9,7	28,9	59,7	50,1	10,2	2,8	2,3	0,1	0,0	169,9
Civilt stöd inom biståndsramen ¹	2,1	2,6	4,7	9,0	10,0	10,0	10,5	0,0	0,0	0,0	0,0	48,9
Totalt stöd till Ukraina	5,2	5,6	14,4	37,9	69,7	60,1	20,7	2,8	2,3	0,1	0,0	218,8

Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

¹ OECD-DAC rapporterat utfall för 2022–2024, varav 300 miljoner kronor för kapitaltillskott till Swedfund utbetalt 2024.

Källa: Egna beräkningar.

8 Statens budgetsaldo och statsskulden

I detta avsnitt lämnas förslag om att regeringen under 2026 ska bemyndigas att ta upp lån. Vidare lämnas förslag om Riksgäldskontorets nettoutlåning och den kassamässiga korrigeringen för 2026. Till grund för förslagen ligger en analys av utvecklingen av statens budgetsaldo, dvs. skillnaden mellan statens inkomster och utgifter. Därutöver presenteras beräkningar för statsskuldens utveckling som åtföljs av en jämförelse mellan den nuvarande prognosen för statens budgetsaldo och prognosen i 2025 års ekonomiska vårproposition (prop. 2024/25:100) respektive budgetpropositionen för 2025 (prop. 2024/25:1). Beräkningarna baseras på antagandet att inga ytterligare regel- eller anslagsändringar, utöver de som föreslås och aviseras i denna proposition, propositionen Höständringsbudget för 2025 (prop. 2025/26:2) eller i Extra ändringsbudget för 2025 – Försvarsmateriel och ytterligare stöd till Ukraina (prop. 2025/26:14), genomförs under prognosperioden.

Sammanfattning

- Statens budget beräknas uppvisa ett underskott på i genomsnitt 141 miljarder kronor per år 2026–2028. De beräknade underskotten förklaras i huvudsak av reformer på inkomst- och utgiftssidan som lämnas i denna proposition, vilket även inkluderar de satsningar på försvaret och stöd till Ukraina som medger avvikelser från målet för den offentliga sektorns finansiella sparande.
- Budgetsaldot för 2025 beräknas uppvisa ett underskott på 111 miljarder kronor, vilket är en försämring med 56 miljarder kronor jämfört med bedömningen i budgetpropositionen för 2025 och med 26 miljarder kronor jämfört med bedömningen i 2025 års ekonomiska vårproposition. Försämringarna förklaras i båda fallen framför allt av nedreviderade inkomster.
- År 2024 var budgetunderskottet 104 miljarder kronor, vilket inkluderar ett kapitaltillskott till Riksbanken om 25 miljarder kronor.
- Utvecklingen för budgetsaldot bidrar till att den konsoliderade statsskulden som andel av BNP väntas öka från 17 procent 2024 till 18 procent 2025, och till 19 procent 2026. År 2027 och 2028 beräknas statsskulden uppgå till 21 procent av BNP.

8.1 Inledning

Alla inkomster och utgifter samt andra betalningar som påverkar statens lånebehov utgör budgetsaldot. Inkomsterna i statens budget, som redovisas i tabell 8.1 och beskrivs närmare i avsnitt 6, utgörs av statens skatteinkomster och övriga inkomster. Statens skatteintäkter beräknas genom att de skatter och avgifter som tillfaller EU, kommunala skatteintäkter och ålderspensionsavgifter avräknas från de totala skatteintäkterna. Därefter beräknas statens kassamässiga skatteinkomster genom att statens skatteintäkter justeras för periodiseringar. Till statens utgifter hör utgifterna inom utgiftsområde 1–25 och 27, som beskrivs närmare i avsnitt 7 och redovisas som utgifter exklusive statsskulsräntor i tabell 8.1. Dessa poster utgör tillsammans med utgifterna inom utgiftsområde 26 Statsskulsräntor m.m., Riksgäldskontorets nettoutlåning (se tabell 8.2) och en post för kassamässig korrigering av de utgifter som

påverkar statens budgetsaldo. Budgetsaldot motsvaras av lånebehovet med omvänt tecken.

8.2 Statens budgetsaldo

Regeringens förslag

Regeringen bemyndigas att under 2026 ta upp lån enligt 5 kap. budgetlagen.

Beräkningen av Riksgäldskontorets nettoutlåning för 2026 enligt tabell 8.1 godkänns.

Beräkningen av den kassamässiga korrigeringen för 2026 enligt tabell 8.1 godkänns.

Skälen för regeringens förslag

För att finansiera löpande underskott i statens budget och i övrigt förvalta stats-skulden bör regeringen bemyndigas att enligt 5 kap. 1 § budgetlagen (2011:203) ta upp lån för staten.

Enligt 3 kap. 3 § budgetlagen ska regeringens förslag till statens budget omfatta alla inkomster och utgifter samt andra betalningar som påverkar statens lånebehov. Ett budgetöverskott är detsamma som ett negativt lånebehov för staten, dvs. en amorteringsmöjlighet, och därigenom minskar normalt statsskulden. Det motsatta förhållandet gäller vid ett budgetunderskott. För att statens budgetsaldo ska överensstämma med dess lånebehov redovisas Riksgäldskontorets nettoutlåning och en kassamässig korrigeringspost på utgiftssidan av statens budget.

Negativt budgetsaldo 2025–2028

Statens budget beräknas visa ett underskott på 111 miljarder kronor 2025 (tabell 8.1). För 2026, 2027 och 2028 beräknas ett underskott om 167 miljarder kronor, 181 miljarder kronor respektive 76 miljarder kronor. De beräknade underskotten beror huvudsakligen på reformer på inkomst- och utgiftssidan som lämnas i denna proposition. Reformerna inkluderar även de satsningar på försvaret och stöd till Ukraina som medger avvikelse från målet för den offentliga sektorns finansiella sparande.

Tabell 8.1 Statens budgetsaldo

Miljarder kronor

	2024	2025	2026	2027	2028
Inkomster ¹	1 273	1 315	1 375	1 408	1 506
Utgifter m.m.	1 377	1 426	1 542	1 589	1 583
<i>varav utgifter exkl. statsskuldräntor²</i>	<i>1 319</i>	<i>1 394</i>	<i>1 502</i>	<i>1 527</i>	<i>1 512</i>
<i>varav statsskuldräntor m.m.^{3,4}</i>	<i>45</i>	<i>31</i>	<i>25</i>	<i>32</i>	<i>43</i>
<i>varav Riksgäldskontorets nettoutlåning</i>	<i>-2</i>	<i>1</i>	<i>17</i>	<i>29</i>	<i>27</i>
<i>varav kassamässig korrigering</i>	<i>14</i>	<i>0</i>	<i>-2</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Statens budgetsaldo	-104	-111	-167	-181	-76

Anm.: Beloppen är avrundade och stämmer därför inte alltid överens med summan.

¹ Summan av inkomsttyperna 1000–7000 (se avsnitt 6).

² Utgifterna inom utg.omr. 1–25 samt 27, inkl. förändring av anslagsbehållningar (se avsnitt 7).

³ Avser utgifterna inom utg.omr. 26 Statsskuldräntor m.m. I utg.omr. 26 ingår utöver statsskuldräntor även oförutsedda utgifter, Riksgäldskontorets provisionskostnader samt för 2024 kapitaltillskott till Riksbanken.

⁴ Ett kapitaltillskott till Riksbanken har försämrat statens budgetsaldo med 25 miljarder kronor 2024.

Källor: Ekonomistyrningsverket, Riksgäldskontoret och egna beräkningar.

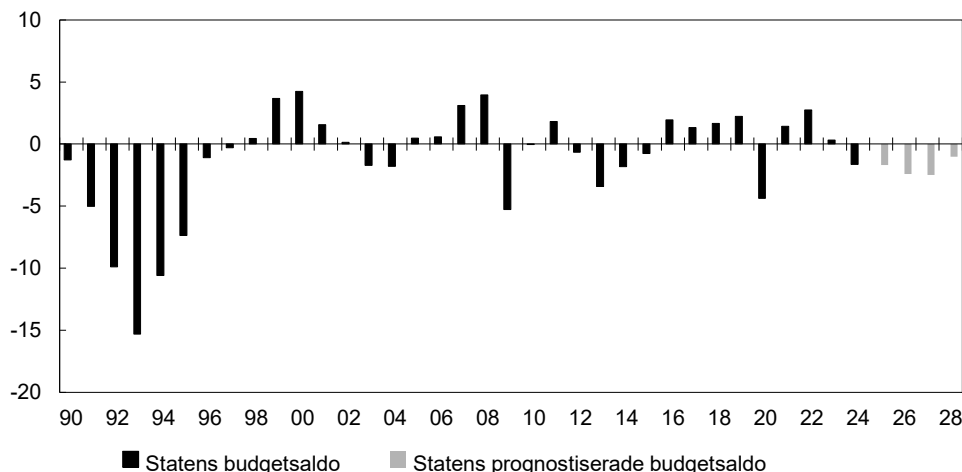
Budgetsaldot uppgick 2024 till –1,6 procent av BNP (se diagram 8.1) och inkluderar en effekt motsvarande –0,4 procent av BNP av kapitaltillskottet till Riksbanken.

Under 2025 och 2026 beräknas budgetsaldot uppgå till i genomsnitt -139 miljarder kronor per år eller $-2,1$ procent av BNP. Under denna period bedöms ekonomin vara i lågkonjunktur. År 2027 och 2028 bedöms budgetsaldot i genomsnitt uppgå till -128 miljarder kronor per år (motsvarande $-1,8$ procent av BNP), samtidigt som konjunkturen är i balans dessa år.

Diagram 8.1 Statens budgetsaldo

Utfall 1990–2024, prognos 2025–2028

Procent av BNP

Anm.: Underskotten 2009 (5 procent av BNP eller 176 miljarder kronor) och 2013 (3 procent av BNP eller 131 miljarder kronor) var till stor del en konsekvens av Riksbankens preventiva förstärkningar av valutaservisen i samband med finanskrisen (100 miljarder kronor) respektive eurokrisen (100 miljarder kronor).

Källor: Ekonomistyrningsverket och egna beräkningar.

Ett flertal faktorer påverkar statsskuldräntorna

År 2025 beräknas utgifterna för räntor på statsskuden (dvs. statsskuldräntor m.m. exklusive oförutsedda utgifter och Riksgäldskontorets provisionskostnader) uppgå till 30 miljarder kronor, vilket är 2 miljarder kronor mer än ursprungligt anvisade medel och en ökning med 10 miljarder kronor jämfört med 2024, då utgifterna uppgick till 20 miljarder kronor. De högre ränteutgifterna förklaras av högre inhemska räntor, att Riksgäldskontoret emitterar obligationer till s.k. underkurs och valutaförluster.

År 2026 beräknas ränteutgifterna minska med 6 miljarder kronor och uppgå till 25 miljarder kronor. Förändringen förklaras i huvudsak av ett förbättrat räntenetto för den del av räntebetalningar på statsskuden som avser Riksgäldskontorets in- och utlåning till bl.a. myndigheter, valutavinster och överkurser vid emission av statsobligationer. Förändrade marknadsräntor får genomslag i takt med att utestående obligationer löper ut och statsskuden refinansieras, vilket innebär en förskjutning av marknadsräntornas påverkan med obligationernas återstående löptid.

För 2027 och 2028 beräknas ränteutgifterna öka jämfört med 2026. Sammantaget uppgår även utgifterna 2027 och 2028 till i genomsnitt 37 miljarder kronor per år. De högre nivåerna förklaras framför allt av högre inhemska räntor till följd av en växande statsskuld.

I en kostnadsmässig redovisning, där in- och utbetalningar fördelas över lånens löptider, speglar räntekostnaderna bättre statsskuldens storlek och marknadsränteläget. Det medför oftast att räntekostnadernas profil är jämnare än i den utgiftsmässiga beräkningen. De kostnadsmässiga räntorna uppgår till i genomsnitt 23 miljarder kronor per år 2025–2028 (se utg.omr. 26 avsnitt 2).

Riksgäldskontorets nettoutlåning påverkas av Affärsverket svenska kraftnäts flaskhalsintäkter och investeringar

Riksgäldskontorets nettoutlåning är en post på budgetens utgiftssida som vid sidan om anslagsfinansierade utgifter påverkar budgetsaldot. Riksgäldskontoret lånar ut till, och ansvarar för inlåning från, bl.a. myndigheter och vissa bolag med statligt ägande samt fonder. Nettoutlåningen speglar den totala nettoförändringen av all in- och utlåning under en viss period. Ökad nettoutlåning kan därmed bero på ökad utlåning eller minskad inlåning under en given period. En större nettoutlåning medför ett större lånebehov samtidigt som statsskulden blir högre.

Nettoutlåningen omfattar både löpande statlig verksamhet, såsom in- och utbetalningar av studielån, och tillfälliga poster som ofta beslutas med kort varsel och som därför kan vara svåra att förutse. De tillfälliga posterna medför att nettoutlåningen kan variera kraftigt mellan olika år.

Tabell 8.2 Riksgäldskontorets nettoutlåning

Miljarder kronor. Utfall 2024, prognos 2025–2028

	2024	2025	2026	2027	2028
Premiepensionsmedel	2	1	1	1	1
Centrala studiestödsnämnden, studielån	14	16	13	14	14
Investeringslån till myndigheter	3	2	4	4	4
Myndigheternas räntekonton	-10	-6	0	0	0
Stabilitetsfonden	-2	-1	-1	-1	-1
Resolutionsreserven, avgifter	-4	-4	-4	0	-5
Resolutionsreserven, räntor	-2	-1	-1	-1	-1
Insättningsgarantin	10	0	0	0	0
Kärnavfallsfonden	1	0	0	0	0
Trafikverket, infrastrukturlån	8	3	2	2	2
Lån till Riksbanken ¹	3	3	1	1	1
Affärsverket svenska kraftnät	-8	-13	2	10	13
Exportkreditnämnden	-2	0	-1	-1	-1
Europeiska kommissionens betalningar	4	-1	-1	0	0
Lån till ny kärnkraft	0	0	1	1	3
Övrigt	-18	3	1	-1	-3
Summa nettoutlåning	-2	1	17	29	27

Anm.: Beloppen är avrundade och stämmer därför inte alltid överens med summan.

¹ Avser lån Riksgäldskontoret tar upp med anledning av Riksbankens utlåning till IMF, i enlighet med 6 kap. 4 § lagen (2022:1568) om Sveriges riksbank.

Källor: Ekonomistyrningsverket, Riksgäldskontoret och egna beräkningar.

För 2025 beräknas nettoutlåningen uppgå till 1 miljard kronor, vilket är en ökning med 3 miljarder kronor jämfört med 2024. In- och utbetalningar av studielån, resolutionsavgiften och lån till Affärsverket svenska kraftnät har en betydande påverkan för nettoutlåningen 2025 och även för hela prognosperioden (se tabell 8.2). Utvecklingen av intäkterna från resolutionsavgiften är en konsekvens av ett regelverk som gör att avgiften slår till och från beroende på hur fonderade medel förhåller sig till en målnivå som rör sig med underlaget för avgiften. Utvecklingen av lånen till Affärsverket svenska kraftnät illustrerar ett minskat inflöde av flaskhalsintäkter samtidigt som investeringarna tar fart i senare delen av prognosperioden. Nettoutlåningen 2025 påverkas även av myndigheternas räntekonton. Från 2026 och framåt påverkas även nettoutlåningen av lån till ny kärnkraft. I denna proposition föreslås en låneram om 220 miljarder kronor i 2026 års prisnivå för investeringskostnader i ny kärnkraft under perioden 2026–2045 (se utg.omr. 21, avsnitt 2.9.13).

Sammantaget beräknas nettoutlåningen öka efter 2025 och uppgå till i genomsnitt 25 miljarder kronor 2026–2028. Förändringarna förklaras i huvudsak av utvecklingen med negativ nettoutlåning 2025 och positiv nettoutlåning 2026–2028 till Affärsverket svenska kraftnät.

Kassamässig korrigering

För att budgetsaldot ska överensstämja med skillnaden mellan in- och utbetalningar på statens centralkonto i Riksbanken görs en kassamässig korrigering. Detta behövs vid en tidsförskjutning mellan redovisning och betalning (alternativt redovisning och överföring av medel till räntekonton) samt vid transaktioner över statens centralkonto som inte har sin motsvarighet på anslag eller inkomstitlar och omvänt. Utfallet av den kassamässiga korrigeringen räknas fram som en restpost.

För 2024 har bl.a. skillnader mellan redovisning och överföring av medel till Trafikverkets, Försvarmaktens och Försvarets materielverks räntekonton gett upphov till kassamässiga korrigeringar. Även elstöd till företag och räntor på stats-skulden har gett upphov till kassamässiga korrigeringar för 2024. Utgångspunkten för prognosåren är att det inte uppstår kassamässiga korrigeringar om de inte sker till följd av redan kända periodiseringar. Inbetalningar till statskassan med anledning av Post- och telestyrelsens auktioner och Mediemyndighetens lokalradioavgifter är exempel på periodiserade betalningar som ger upphov till kassamässiga korrigeringar under hela prognosperioden.

8.3 Statsskulden

Statens lånebehov, vilket motsvaras av budgetsaldot med omvänt tecken, beräknas uppgå till 111 miljarder kronor 2025, och den okonsoliderade statsskulden beräknas öka med 97 miljarder kronor (se tabell 8.3).

Tabell 8.3 Statsskuldens förändring

Miljarder kronor

	2024	2025	2026	2027	2028
Okonsoliderad statsskuld vid ingången av året	1 028	1 151	1 248	1 409	1 579
Förändring av okonsoliderad statsskuld	124	97	161	170	60
<i>varav lånebehov¹</i>	<i>104</i>	<i>111</i>	<i>167</i>	<i>181</i>	<i>76</i>
<i>varav skulddispositioner m.m.</i>	<i>19</i>	<i>-14</i>	<i>-6</i>	<i>-11</i>	<i>-16</i>
Okonsoliderad statsskuld vid årets slut²	1 151	1 248	1 409	1 579	1 639
Eliminering av myndigheters innehav av statspapper	75	76	77	78	79
Förändring av konsoliderad statsskuld	107	96	160	169	59
Konsoliderad statsskuld vid årets slut³	1 077	1 172	1 333	1 501	1 560
Konsoliderad statsskuld, procent av BNP³	17	18	19	21	21

¹ Motsvarar statens budgetsaldo med omvänt tecken.

² I den okonsoliderade statsskulden ingår statliga myndigheters innehav av statspapper.

³ I den konsoliderade statsskulden har statliga myndigheters innehav av statspapper räknats bort.

Källor: Ekonomistyrningsverket, Riksgäldskontoret och egna beräkningar.

Anledningen till att statsskuldens utveckling inte helt följer lånebehovet är att posten skulddispositioner m.m. påverkar statsskulden, men inte budgetsaldot. Skulddispositionerna visar förändringen jämfört med det föregående året och består av valutakurseffekter, upplupen inflationskompensation, förändringar av Riksgäldskontorets förvaltningstillgångar och affärsdagsjusteringar m.m. (se tabell 8.4). Valutakurseffekterna utgörs av förändringen av utestående obligationer i utländsk valuta till följd av aktuell valutakurs jämfört med valutakursen vid upplåningstillfället.

Upplupen inflationskompensation är förändringen av inflationskompensationen avseende utestående reala statsobligationer jämfört med upplåningstillfället. En realobligation är en obligation med eller utan fast real ränta och med ersättning för inflation. Det innebär att den eventuella årliga räntan respektive det belopp som betalas tillbaka på förfallodagen räknas upp med inflationen. Förvaltningstillgångarna består av medel som tillfälligt placeras på penningmarknaden till dess att de används för att betala utgifter i statsbudgeten eller obligationer som löper ut. År 2024 var skulddispositionerna positiva som en följd av positiva affärsdagsjusteringar, valutaeffekter och upplupen inflationskompensation, även om dessa effekter delvis motverkades av minskade förvaltningstillgångar. Under 2025–2028 väntas skulddispositionerna i stället bli negativa, i huvudsak beroende på minskad inflationskompensation.

Tabell 8.4 Skulddispositioner m.m.

Miljarder kronor. Utfall 2024, prognos 2025–2028

	2024	2025	2026	2027	2028
Valutakurseffekter	2	-2	1	0	0
Upplupen inflationskompensation	6	-11	-8	-10	-17
Förvaltningstillgångar	-16	-1	0	0	0
Affärsdagsjustering m.m. ¹	27	0	0	0	0
Totala skulddispositioner	19	-14	-6	-11	-16

Anm.: Beloppen är avrundade och stämmer därför inte alltid överens med summan.

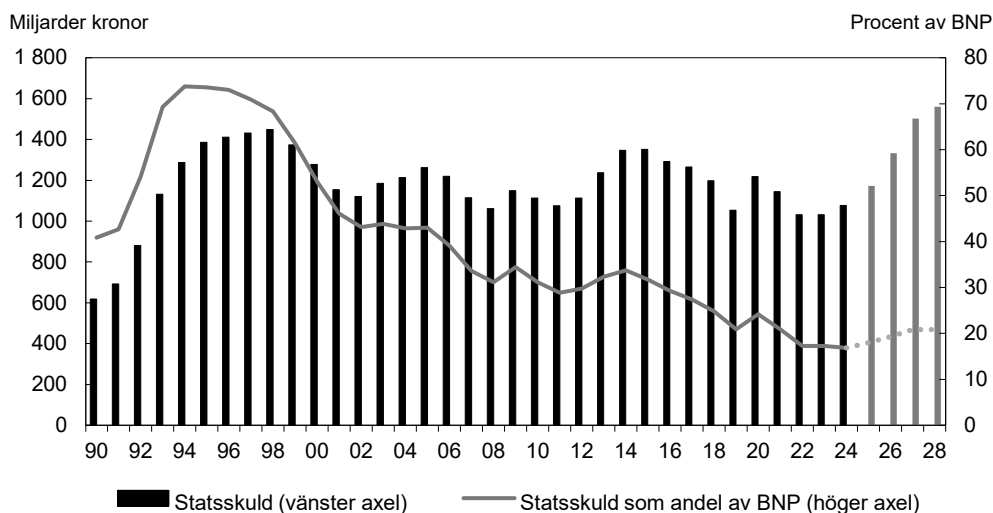
¹ Affärsdagsjusteringen 2024 förklaras i huvudsak av en obligation om 25 miljarder kronor med förfall i januari 2024 där affärsdagen på förfallet var i december 2023. Riksgäldskontoret utvärderar för närvarande en metod för en mer rättvisande bild av statsskulden med interimskonton i statsskulden på motsvarande belopp och med motsatt tecken som affärsdagsjusteringen.

Källa: Riksgäldskontoret.

Statsskulden som andel av BNP har trendmässigt minskat sedan 1990-talet (se diagram 8.2). Den beräknade utvecklingen för budgetsaldot bidrar till att den konsoliderade statsskulden som andel av BNP väntas öka från 17 procent av BNP vid utgången av 2024 till 18 procent av BNP vid utgången av 2025 och vidare till 19 procent av BNP 2026. För 2027 och 2028 beräknas statsskulden uppgå till 21 procent av BNP.

Diagram 8.2 Statsskuldens utveckling

Utfall 1990–2024, prognos 2025–2028

Anm.: I diagrammet redovisas den okonsoliderade statsskulden t.o.m. 2001. För åren därefter redovisas den konsoliderade statsskulden.

Källor: Ekonomistyrningsverket och egna beräkningar.

8.4 Uppföljning av statens budgetsaldo 2025

Jämfört med bedömningen i budgetpropositionen för 2025 har prognosen för budgetsaldot reviderats ned med 56 miljarder kronor för 2025. Jämfört med 2025 års ekonomiska vårproposition har prognosen reviderats ned med 26 miljarder kronor (se tabell 8.5). Både skillnaden jämfört med budgetpropositionen och skillnaden jämfört med vårpropositionen förklaras i huvudsak av lägre inkomster. En närmare uppföljning av statens inkomster och utgifter finns i avsnitt 6 respektive 7.

Tabell 8.5 Uppföljning av statens budgetsaldo 2025

Miljarder kronor

	BP25	VÅP25	Prognos 2025	Jfr med BP25	Jfr med VÅP25
Inkomster ¹	1 374	1 348	1 315	-58	-32
Utgifter m.m.	1 428	1 432	1 426	-2	-7
<i>varav utgifter exkl. statsskuldsräntor²</i>	<i>1 402</i>	<i>1 407</i>	<i>1 394</i>	<i>-8</i>	<i>-13</i>
<i>varav statsskuldsräntor m.m.³</i>	<i>29</i>	<i>29</i>	<i>31</i>	<i>2</i>	<i>1</i>
<i>varav Riksgäldskontorets nettoutlåning</i>	<i>-3</i>	<i>-4</i>	<i>1</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
<i>varav kassamässig korrigering</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Statens budgetsaldo	-55	-85	-111	-56	-26

Anm.: Beloppen är avrundade och stämmer därför inte alltid överens med summan.

¹ Summan av inkomsttyperna 1000–7000 (se bilaga 1).

² Utgifterna inom utg.omr. 1–25 samt 27 (se bilaga 1), inkl. förändring av anslagsbehållningar (se avsnitt 7).

³ Avser utgifterna inom utg.omr. 26 Statsskuldsräntor m.m.

Källor: Ekonomistyrningsverket, Riksgäldskontoret och egna beräkningar.

9 Den offentliga sektorns finanser

I detta avsnitt redovisas prognoser för den offentliga sektorns finanser, däribland finansiellt sparande, finansiell nettoförmögenhet och skuldutveckling. Redovisningen görs för såväl den totala konsoliderade offentliga sektorn som delsektorerna staten, ålderspensionssystemet och kommunsektorn. Att den offentliga sektorn är konsoliderad innebär att transfereringar mellan de olika delsektorerna har räknats av.

Avsnittet innehåller även en jämförelse mellan olika bedömares prognoser för det finansiella respektive det strukturella sparandet. Tabeller med prognosens innehåll i detalj redovisas i bilaga 2.

Regeringens prognoser för de offentliga finansernas utveckling baseras på prognosen för den makroekonomiska utvecklingen i avsnitt 4. Prognoserna för de offentliga finanserna inkluderar åtgärder som föreslås eller aviseras i denna proposition eller i propositionen Höständringsbudget för 2025 (prop. 2025/26:2), propositionen Extra ändringsbudget för 2025 – Försvarsmateriel och ytterligare stöd till Ukraina (prop. 2025/26:14) samt tidigare beslutade och aviserade åtgärder. Bortom budgetåret baseras prognoserna på antagandet att inga ytterligare finanspolitiska regel- eller anslagsändringar genomförs. Prognoserna är baserade på publicerad statistik t.o.m. den 8 augusti 2025.

Sammanfattning

- Svensk ekonomi befinner sig i en utdragen lågkonjunktur. Den väntas fortsätta tynga de offentliga finanserna 2026, då intäkterna från bl.a. konsumtionsskatter bedöms växa i relativt svag takt. Samtidigt bedöms offentliga sektorns utgifter fortsätta att växa, om än i svagare takt, bl.a. till följd av eftersläpande effekter av de senaste årens höga inflation. Utgifterna stiger även till följd av de åtgärder som tidigare har genomförts och de som föreslås i denna proposition för att bl.a. stärka hushållen. Även stora satsningar för att stödja Ukraina och stärka Sveriges försvarsförmåga ökar utgifterna.
- Den offentliga sektorns finansiella sparande väntas vara negativt under hela prognosperioden. Underskottet prognostiseras minska mot slutet av perioden. Både staten och kommunsektorn väntas redovisa underskott under hela prognosperioden (2025–2028), medan ålderspensionssystemet bedöms redovisa ett överskott.
- Det strukturella sparandet bedöms bli negativt och avvika från överskottsmålet 2025 och 2026. Avvikelsen beror delvis på stöd till Ukraina och nya försvarsutgifter, vilket regeringen bedömer är motiverat utifrån den parlamentariska överenskommelsen om finansiering av försvaret och stöd till Ukraina. Regeringen bedömer också att avvikelsen är motiverad ur ett stabiliseringspolitiskt perspektiv, eftersom svensk ekonomi bedöms befinna sig i lågkonjunktur båda dessa år.
- Det strukturella sparandet väntas vara fortsatt negativt 2027 och 2028 och avvika från det föreslagna balansmålet. Det strukturella sparandet, exklusive de utgifter som enligt den parlamentariska överenskommelsen om finansiering av försvaret och stöd till Ukraina får lånefinansieras, bedöms nå balansmålet 2028.
- Den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld väntas växa under hela prognosperioden, främst till följd av de förslag och aviseringar som lämnas i denna proposition.

9.1 Inledning

Redovisningen av den offentliga sektorns finanser följer huvudsakligen principerna i nationalräkenskaperna (NR). I EU bygger NR på ENS 2010-manualen, som är en del av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 549/2013 av den 21 maj 2013 om det europeiska national- och regionalräkenskapssystemet i Europeiska unionen. Skatter och statsbidrag redovisas dock i denna proposition enligt den ordning som gällde innan ENS 2010-manualen infördes. Genom att använda den tidigare redovisningsprincipen fås en högre grad av överensstämmelse med hur skatter och statsbidrag påverkar statens och kommunernas finanser enligt sektorernas egna redovisningar. Det finansiella sparandet för den offentliga sektorn och dess delsektorer påverkas inte av denna avvikelse. Redovisningen av inkomster och utgifter för den konsoliderade offentliga sektorn påverkas inte heller.

I samband med att NR fr.o.m. 2014 gick över till ENS 2010, ändrades benämningarna på flera sektorer i NR. I regeringens ekonomiska propositioner används dock de äldre, men vedertagna, benämningarna offentlig sektor (som i NR numera benämns offentlig förvaltning), stat (statlig förvaltning), ålderspensionssystem (sociala trygghetsfonder) och kommunsektor (kommunal förvaltning).

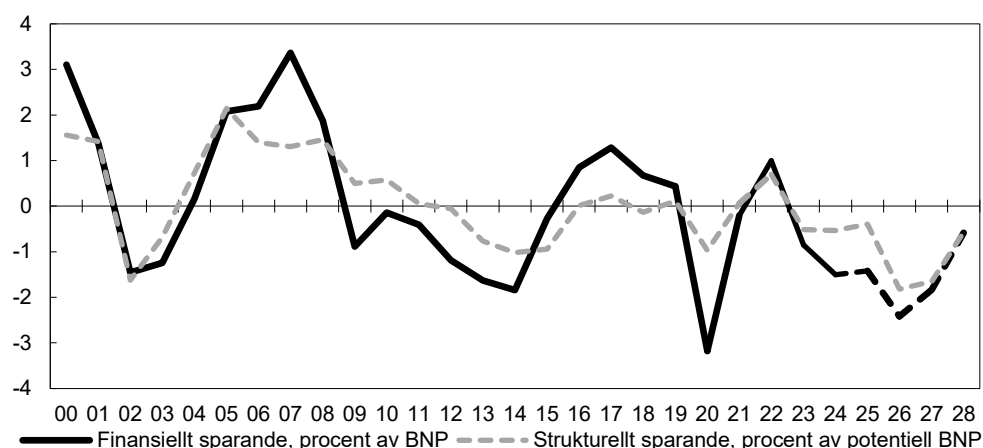
9.2 Den offentliga sektorns finanser

Underskott i de offentliga finanserna under hela prognosperioden

Efterfrågan i svensk ekonomi väntas vara fortsatt svag 2025. Det förväntas tynga de offentliga finanserna, och först under 2026 bedöms den ekonomiska tillväxten bidra till en viss förstärkning av finanserna. Detta medför, tillsammans med de omfattande åtgärder som tidigare har genomförts och de som föreslås och aviseras i denna proposition, att underskottet i finanserna i stort sett väntas vara oförändrat 2025 jämfört med 2024, för att sedan öka 2026 (se diagram 9.1). En återhållande effekt fås fr.o.m. 2025 av att det 2024 gjordes en engångsutbetalning av ett kapitaltillskott till Riksbanken, samtidigt som kostnaderna i kommunsektorn minskar i takt med att inflationen normaliseras.

Diagram 9.1 Den offentliga sektorns finansiella och strukturella sparande

Procent av BNP resp. potentiell BNP. Utfall för det finansiella sparandet 2000–2024, prognos 2025–2028

Anm.: För det strukturella sparandet utgör hela perioden en bedömning och utfall saknas.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Ekonomi väntas fortsätta återhämta sig under 2027, vilket i sig medför en förstärkning av de offentliga finanserna. Förstärkningen beror på att skatteintäkterna växer i

en snabbare takt samt att utgiftsökningarna dämpas när konjunkturläget stärks och effekterna av den tidigare höga inflationen avtar. Att prognosen baseras på principen att enbart beslutade och aviserade åtgärder inkluderas medför i sig att de offentliga finanserna förstärks 2027 och 2028 (se tabell 9.1). På grund av det förväntade underskottets omfattning under prognosperiodens inledning bedöms dock det finansiella sparandet vara negativt under hela prognosperioden.

Tabell 9.1 Den konsoliderade offentliga sektorns finanser

Miljarder kronor om inte annat anges. Utfall för det finansiella sparandet 2000–2024, prognos 2025–2028

	2024	2025	2026	2027	2028
Inkomster	3 054	3 134	3 246	3 394	3 575
Procent av BNP	47,8	48,0	47,0	47,0	47,8
Skatter och avgifter	2 636	2 696	2 802	2 934	3 097
Kapitalinkomster	97	98	98	98	99
Övriga inkomster	321	340	346	363	380
Utgifter	3 150	3 226	3 413	3 527	3 619
Procent av BNP	49,3	49,4	49,4	48,9	48,3
Utgifter exkl. räntor	3 095	3 175	3 365	3 478	3 572
Räntor ¹	55	51	47	48	48
Finansiellt sparande	-96	-93	-167	-133	-44
Procent av BNP	-1,5	-1,4	-2,4	-1,8	-0,6
Strukturellt sparande					
Procent av potentiell BNP	-0,5	-0,4	-1,8	-1,6	-0,6

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid med totalen.

¹ Inklusive utgifter för kapitalavkastning på pensionsskulden.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Det strukturella sparandet väntas försvagas 2026

Det strukturella sparandet är en uppskattning av vad det finansiella sparandet skulle vara om det inte påverkades av konjunkturläget eller av händelser som ger upphov till engångseffekter, t.ex. en större tillfällig inbetalning som stärker sparandet ett enskilt år. Eftersom det strukturella sparandet inte påverkas av konjunkturläget kan den direkta effekten av den aktiva finanspolitiken urskiljas tydligare i det strukturella sparandet än i det finansiella sparandet.

Det strukturella sparandet bedöms avvika från överskottsmålet 2024–2028. Som andel av potentiell BNP bedöms det strukturella sparandet vara relativt oförändrat mellan 2024 och 2025 på omkring 0,5 procent av potentiell BNP, för att försvagas till -1,8 procent 2026 (se tabell 9.2). Detta innebär en avvikelse från överskottsmålet både 2025 och 2026, som dock delvis beror på stöd till Ukraina och nya försvarsutgifter. Regeringen bedömer att avvikelsen är motiverad utifrån den parlamentariska överenskommelsen om finansiering av försvaret och stöd till Ukraina. Även oaktat dessa utgifter avviker det strukturella sparandet från överskottsmålet. Regeringen bedömer dock att avvikelsen är motiverad ur ett stabiliseringspolitiskt perspektiv, eftersom svensk ekonomi bedöms befinna sig i lågkonjunktur båda dessa år.

Underskottet i det strukturella sparandet bedöms successivt minska fr.o.m. 2027. Minskningen är en följd av regeringens princip att endast inkludera aviserad eller beslutad finanspolitik i prognosen, vilket medför att den s.k. automatiska budgetförstärkningen delvis får effekt, dvs. att en stor del av de offentliga utgifterna är nominellt oförändrade medan skatteintäkterna normalt ökar i takt med BNP.

Den del av skillnaden mellan det finansiella och strukturella sparandet som beror på konjunkturen motsvaras i tabell 9.2 av raderna automatiska stabilisatorer och

skattebasernas sammansättning. Som exempel på automatiska stabilisatorer kan nämnas ersättningssystem eller skatteregler vars utformning gör att den samlade efterfrågan i ekonomin automatiskt dämpas vid en hög tillväxt och hålls uppe vid en låg tillväxt. Exempelvis minskar hushållens disponibla inkomster i mindre utsträckning än den ekonomiska aktiviteten generellt i en lågkonjunktur, eftersom ersättningarna för exempelvis arbetslöshet ökar. På så sätt stabiliseras efterfrågan automatiskt i ekonomin. De automatiska stabilisatorerna räknas av vid bedömningen av det strukturella sparandet, eftersom de varierar med konjunkturen. Därtill skiljer sig det finansiella och strukturella sparandet åt på grund av engångseffekter, post 4 i tabell 9.2 (om posterna 2–4 i tabell 9.2 subtraheras från post 1 fås post 5).

Svensk ekonomi bedöms vara i en lågkonjunktur, och BNP-gapet, som är ett samlat mått på resursutnyttjandet i ekonomin (beräknas som skillnaden mellan faktisk BNP och potentiell BNP relaterat till potentiell BNP), väntas vara negativt 2025 och 2026 (post 7 i tabellen). Det medför att de automatiska stabilisatorerna (post 2) bedöms påverka det finansiella sparandet negativt 2025–2027.

Tabell 9.2 Finansiellt och strukturellt sparande

Procent av BNP om inte annat anges

	2024	2025	2026	2027	2028
1 Finansiellt sparande	-1,5	-1,4	-2,4	-1,8	-0,6
2 Automatiska stabilisatorer	-0,1	-1,1	-0,5	-0,1	0,0
3 Skattebasernas sammansättning	-0,5	0,0	-0,1	-0,1	0,0
4 Engångseffekter	-0,4	0,0	0,0	0,0	0,0
5 Strukturellt sparande, procent av potentiell BNP	-0,5	-0,4	-1,8	-1,6	-0,6
6 BNP-gap, procent av potentiell BNP	-1,9	-2,2	-0,9	-0,1	0,0
7 BNP-gap i trendpriser, procent av potentiell BNP	-0,1	-2,0	-1,0	-0,2	0,0

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid till totalen.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Skattebasernas sammansättning, som också räknas bort från det strukturella sparandet, bedöms 2025 vara neutral för den offentliga sektorns finansiella sparande (post 3). År 2024 försämrades det finansiella sparandet till följd av kapitaltillskottet till Riksbanken, vilket klassificeras som en engångseffekt (post 4). I övrigt bedöms det inte finnas någon engångseffekt som påverkar det finansiella sparandet fram t.o.m. 2028.

Vid beräkningarna av det strukturella sparandet används BNP-gapet som indikator för konjunkturutvecklingen i ekonomin, dvs. skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP i procent av potentiell BNP i löpande trendpriser. Regeringen har valt att justera priset effekten genom att använda trendpriser vid bedömningen av potentiell BNP i löpande pris (se BNP-gap med eller utan trendpriser i posterna 7 och 6 i tabellen). Denna justering jämnar ut utvecklingen av det strukturella sparandet över tid. Utan denna justering skulle förändringarna av det strukturella sparandet vara kraftigare mellan enskilda år, till följd av variationer i prisutvecklingen. Justeringen bedöms därmed ge jämnare finanspolitiska förutsättningar mellan åren. För mer information, se Finansdepartementets rapport Metod för beräkning av strukturellt sparande i offentlig sektor, april 2024, på regeringen.se.

Finanspolitiken bedöms sammantaget vara expansiv 2026

I detta avsnitt redovisas en analys av hur finanspolitiken väntas påverka den allmänna efterfrågan i ekonomin de närmaste åren. Analyser av detta slag är dock osäkra och i avsnittet förutsätts alla finanspolitiska åtgärder få samma effekt på efterfrågan. I praktiken kan dock två finansiellt sett lika kostsamma åtgärder påverka efterfrågan på olika sätt.

Finanspolitikens effekt på efterfrågan i ekonomin mäts vanligen genom att analysera dess inriktning och ställning. Det finansiella sparandet kan användas för att analysera de offentliga finansernas totala effekter på efterfrågan, inklusive effekterna från de s.k. automatiska stabilisatorerna, och inte enbart effekten av finanspolitiska beslut. För att få en mer precis uppskattning av finanspolitikens effekt på efterfrågan används därför ofta det strukturella sparandet i dessa analyser. Finanspolitikens ställning mäts genom att jämföra det strukturella sparandets nivå med överskottsmålet och indikerar finanspolitikens effekt på efterfrågan ett enskilt år i förhållande till ett genomsnitt. Finanspolitikens inriktning mäts som förändringen av strukturellt sparande och indikerar finanspolitikens effekt på efterfrågan i förhållande till föregående år.

I tabell 9.3 redovisas den årliga förändringen av det strukturella och det finansiella sparandet. Skillnaden mellan förändringen av dessa utgörs av nettoeffekten av de automatiska stabilisatorerna, dvs. konjunkturlägets effekter på sparandet, och skattebasernas sammansättning samt engångseffekter (posterna 8–10 i tabellen). År 2025 bedöms lågkonjunkturen fördjupas och resursutnyttjandet i ekonomin minska (post 17 i tabellen). De automatiska stabilisatorerna fortsätter därmed verka och belasta det finansiella sparandet (post 8 i tabellen). Skattebasernas sammansättning bedöms däremot bli mer gynnsamma för det finansiella sparandet 2025 (post 9 i tabellen). Frånvaron av engångseffekter bidrar också till att det finansiella sparandet 2025 stärks jämfört med 2024, eftersom 2024 belastades av kapitaltillskottet till Riksbanken (post 10 i tabellen).

Den årliga förändringen av det strukturella sparandet (post 11 i tabell 9.3) kan i sin tur fördelas på ett antal andra komponenter (posterna 12–16). En av dessa komponenter visar hur den aktiva finanspolitiken förändras från år till år (post 12). Den aktiva finanspolitiken ger ett negativt bidrag till det strukturella sparandet 2025. I tabell 9.4 redovisas den samlade budgeteffekten av aktiva finanspolitiska åtgärder i förhållande till föregående år, dvs. de sammanräknade inkomsterna och utgifterna för alla åtgärder som har beslutats av riksdagen samt föreslås eller aviseras i denna proposition samt i propositionen Höständringsbudget för 2025 och propositionen Extra ändringsbudget för 2025 – Försvarsmateriel och ytterligare stöd till Ukraina.

Utvecklingen i kommuner och regioner väntas sammantaget bidra till att det strukturella sparandet förstärks 2025 (post 14 i tabell 9.3). Nettointäkterna från kapital väntas vara neutrala (post 13).

Om förändringen av det strukturella sparandet är nära noll indikerar det att finanspolitiken, utöver effekten av de automatiska stabilisatorerna, har en neutral effekt på resursutnyttjandet i ekonomin det aktuella året. Om det strukturella sparandet i stället ökar eller minskar indikerar det att finanspolitiken har en åtstramande respektive expansiv effekt på resursutnyttjandet. Finanspolitikens ställning bedöms i sin tur genom att ställa det strukturella sparandet i relation till överskottsmålet. För 2026 väntas det strukturella sparandet försvagas med 1,4 procentenheter (post 11). Den sammantagna finanspolitiken 2026 bedöms därmed vara expansiv (se även avsnitt 5.1 om finanspolitikens stabiliseringspolitiska effekt).

Tabell 9.3 Förändring av det strukturella sparandet

Procent av BNP respektive potentiell BNP

	2025	2026	2027	2028
7 Förändring av finansiellt sparande	0,1	-1,0	0,6	1,3
8 Förändring av automatiska stabilisatorer	-1,0	0,5	0,4	0,1
9 Förändring av skattebasernas sammansättning	0,5	-0,1	0,0	0,1
10 Förändring av engångseffekter	0,4	0,0	0,0	0,0
11 Förändring av strukturellt sparande, procent av potentiell BNP	0,1	-1,4	0,2	1,1

	2025	2026	2027	2028
12 varav aktiv finanspolitik	-0,5	-1,9	-0,3	0,8
13 varav kapitalnetto	0,0	0,0	0,0	0,0
14 varav kommunsektorns finanser	0,6	-0,2	-0,1	-0,2
15 varav ålderspensionssystemets finanser	-0,1	0,1	0,0	0,0
16 varav övrigt	0,0	0,5	0,6	0,6
17 BNP-gap, förändring i procentenheter	-0,4	1,3	0,8	0,2
18 BNP-gap i trendpriser, förändring i procentenheter	-2,0	1,1	0,8	0,2

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid till totalen. Posterna 7–10 redovisas som andel av BNP, posterna 11–16 redovisas som andel av potentiell BNP i trendpriser.

Källa: Egna beräkningar.

Posten Övrigt omfattar bl.a. effekten av en underliggande automatisk budgetförstärkning. Om inte nya aktiva finanspolitiska beslut fattas ökar normalt skatteintäkterna i ungefär samma takt som BNP i löpande priser, medan de statliga utgifterna ökar i långsammare takt. Anledningen till att utgifterna ökar långsammare än BNP är att bl.a. statliga bidrag inte automatiskt räknas upp i takt med att ekonomin växer. Anslagen till de statliga myndigheterna kompenseras inte heller fullt ut för att lönerna ökar, eftersom en viss produktivitetsökning förutsätts i pris- och löneomräkningssystemet. Utan nya aktiva beslut förstärks därför normalt de offentliga finanserna. Den automatiska budgetförstärkningen tenderar att variera mycket vid kraftiga konjunktursvängningar. Även inkomstförändringar som inte bedöms bero på konjunkturen ingår i posten Övrigt. De ovanstående faktorerna medför att posten Övrigt i genomsnitt bedöms uppgå till i genomsnitt 0,4 procent av potentiell BNP 2025–2028.

Tabell 9.4 Samlade budgeteffekter av tidigare beslut och nu aktuella förslag och aviseringar i förhållande till det närmast föregående året

Offentliga sektorns finansiella sparande. Miljarder kronor om inte annat anges

	2024	2025	2026	2027	2028
Förändring av takbegränsade utgifter ¹	56,4	28,6	84,8	14,4	-31,6
Kapitaltillskott till Riksbanken	25,0	-25,0	0,0	0,0	0,0
Justering för olika redovisningsprinciper i statens budget och nationalräkenskaperna	0,7	-1,0	-1,5	0,4	1,9
varav kapitaltillskott statliga bolag	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
varav lånefinansierade infrastrukturinvesteringar ²	-0,1	-0,6	-0,9	0,0	0,0
Summa utgiftsförändringar³	82,0	2,7	83,3	14,8	-29,7
Skatter, brutto ^{4, 5}	-0,7	-26,3	-46,4	-3,5	27,7
Indirekta effekter av skatter ⁵	-1,2	-1,1	0,9	-0,2	-1,0
Övriga inkomstreformer	-1,9	-1,6	-0,1	0,0	0,0
Summa inkomstförändringar, netto^{3, 6}	-3,8	-29,0	-45,6	-3,7	26,7
Utgifts- och inkomstförändringar, effekt på offentliga sektorns finansiella sparande³	-85,8	-31,6	-128,9	-18,5	56,4
Procent av BNP	-1,3	-0,5	-1,9	-0,3	0,8

¹ Avsnitt 7.3 innehåller en mer detaljerad genomgång av utvecklingen av de takbegränsade utgifterna. I tabell 7.4 redovisas budgeteffekterna per utgiftsområde.

² Posten visar förändringen av nettoupplåningen för väg- och järnvägsobjekt. Nettoupplåning utgör skillnaden mellan nyupplåning och amortering.

³ För utgiftssidan innebär minustecken anslagsminskningar eller att temporära program upphör eller minskar i omfattning. För inkomstsidan innebär minustecken att skatteinkomsterna minskar. För den sammanlagda budgeteffekten av åtgärder på utgifts- och inkomstsidan innebär minustecken att de offentliga finanserna försvagas jämfört med det närmast föregående året.

⁴ Se tabell 6.2. Förändrad kommunal utdebitering ingår i tabell 6.2 men ska inte ingå i tabell 9.4 eftersom den visar budgeteffekter av tidigare riksdagsbeslut och förslag från regeringen.

⁵ För åtgärder på skatteområdet beskriver bruttoeffekten den statistiskt beräknade förändringen i intäkterna från den skatt som regeländringen avser. En indirekt effekt kan uppkomma om regeländringen påverkar andra skattebaser eller konsumentprisindex (om konsumentprisindex påverkas består den indirekta effekten bl.a. av att utgiftsnivån i olika offentliga transfereringssystem påverkas via prisbasbeloppet).

⁶ Exklusive indirekta effekter på inkomstsidan till följd av åtgärder på utgiftssidan.

Källa: Egna beräkningar.

Budgeteffekter av nya åtgärder sedan 2025 års ekonomiska vårproposition

Nedan följer en översiktlig redovisning av budgeteffekterna för de offentliga finanserna av nya finanspolitiska åtgärder i förhållande till 2025 års ekonomiska vårproposition (prop. 2024/25:1). I redovisningen ingår de förslag för 2026 och aviserade förändringar för 2027 och 2028 som lämnas i denna proposition, samt förslagen i propositionen Höständringsbudget 2025. Vidare ingår budgeteffekterna av de åtgärder som riksdagen har beslutat om efter förslag från regeringen i propositionen Extra ändringsbudget för 2025 – Kapitaltillskott till Apotek Produktion & Laboratorier AB (prop. 2024/25:185), samt budgeteffekterna av de åtgärder som regeringen har föreslagit i propositionen Extra ändringsbudget för 2025 – Försvarsmateriel och ytterligare stöd till Ukraina. I tabell 9.5 ingår de förslag i propositionerna som avser nya åtgärder och finansiering.

Utgångspunkten för redovisningen är att beslutade, föreslagna och aviserade ökningar och minskningar av anslag fullt ut motsvaras av en förändring av den faktiska förbrukningen av utgifter på anslagen. Nivån på den offentliga sektorns inkomster och utgifter påverkas även av andra förändringar, som i detta sammanhang inte definieras som nya förslag. Exempel på sådana förändringar är variationer i volymer i rättighetsbaserade transfereringssystem eller förändrade makroekonomiska förutsättningar.

Sammantaget medför de beslutade, föreslagna och aviserade åtgärderna att den offentliga sektorns finanser stärks med 6,4 miljarder kronor 2025, jämfört med beräkningarna i vårpropositionen. För 2026 och 2027 väntas det finansiella sparandet försvagas med 132 miljarder kronor respektive 154 miljarder kronor. För 2028 väntas en försvagning om 94 miljarder kronor.

Tabell 9.5 Budgeteffekter av föreslagna och aviserade åtgärder sedan 2025 års ekonomiska vårproposition

Offentliga sektorns finansiella sparande. Miljarder kronor om inte annat anges

	2025	2026	2027	2028
Förändring av takbegränsade utgifter ¹	-6,4	78,3	95,1	60,5
Justering för olika redovisningsprinciper i statens budget och nationalräkenskaperna	0,0	1,4	2,4	4,3
Summa utgiftsförändringar	-6,4	79,6	97,5	64,8
Skatter, netto	0,0	-52,4	-56,1	-29,3
Övriga inkomstreformer	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa inkomstförändringar, netto	0,0	-52,4	-56,1	-29,3
Förändring finansiellt sparande offentlig sektor	6,4	-132,0	-153,6	-94,1
Procent av BNP	0,1	-1,9	-2,1	-1,3

¹ Se avsnitt 7.6 och tabell 7.16 för en mer detaljerad genomgång per utgiftsområde av de förslag som påverkar budgetens utgiftssida. I tabell 9.5 ingår inte de budgeteffekter i tabell 7.16 om sammanlagt 1,8 miljarder kronor 2025 som avser förslag i HÅB25 om regelstyrda anslag och som följer av förändringar av volym och makroekonomiska förutsättningar.

Källa: Egna beräkningar.

I tabellen ingår inte medel som i propositionen Höständringsbudget för 2025 föreslås tillföras regelstyrda anslag 2025 som påverkas av förändringar i volym eller makroekonomiska förutsättningar (i första hand transfereringsanslag) utan att någon ny reform föreslås (se vidare i tabell 7.16). Dessa medför höjda anslagsnivåer om ca 1,8 miljarder kronor.

9.3 Statens finanser

I detta avsnitt redovisas statens finanser enligt NR. Prognoserna utgår från de prognoser för statens budgetsaldo som redovisas i avsnitt 8. Skillnaden mellan de båda redovisningarna består främst i att statens budgetsaldo visar statens lånebehov med omvänt tecken och därmed dess påverkan på statsskulden. Statens finansiella sparande visar i stället förändringen av statens finansiella förmögenhet, exklusive effekten av värdeförändringar.

Från budgetsaldo till statens finansiella sparande

Av tabell 9.6 framgår att det förekommer väsentliga skillnader mellan statens budgetsaldo enligt budgetredovisningen och det finansiella sparandet enligt NR. Det finansiella sparandet påverkas inte av försäljningar eller köp av finansiella tillgångar, t.ex. aktier, eller ökad utlåning eftersom sådana transaktioner inte förändrar den finansiella förmögenheten. Däremot påverkas budgetsaldot och statsskulden av sådana transaktioner.

Förutom denna skillnad avviker det finansiella sparandet också i flera andra avseenden från budgetsaldot. Bland annat redovisas budgetsaldot kassamässigt, medan det finansiella sparandet redovisas enligt NR:s principer som innebär en periodiserad redovisning. Denna skillnad påverkar framför allt redovisningen av skatteinkomster och ränteutgifter.

Tabell 9.6 Statens budgetsaldo och finansiella sparande

Miljarder kronor. Utfall 2024, prognos 2025–2028

	2024	2025	2026	2027	2028
Budgetsaldo	-104	-111	-167	-181	-76
Till finansiellt sparande					
Periodisering av skatter	24	13	-10	-2	-7

	2024	2025	2026	2027	2028
Räntor, periodisering, kursvinster/-förluster	-1	10	8	18	20
Köp och försäljning av aktier, extra utdelningar m.m.	-5	-10	-6	-5	-5
Övriga finansiella transaktioner m.m.	16	-2	-1	25	24
Finansiellt sparande	-71	-100	-176	-144	-44

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid till totalen.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Faktorer under posten Övriga finansiella transaktioner m.m. medför att budgetsaldot enligt statsbudgetredovisningen var lägre 2024 än det finansiella sparandet enligt NR. Skattebetalningar beräknas ha blivit lägre enligt budgetredovisningen. Periodiseringar av räntebetalningar och extrautdelningar från Telia company AB medförde att budgetsaldot i stället förstärktes i förhållande till det finansiella sparandet. Övriga finansiella transaktioner m.m. försvagade budgetsaldot i förhållande till det finansiella sparandet. Dessa avser bl.a. myndighetsupplåning samt periodiserade betalningar från EU avseende faciliteten för återhämtning och resiliens (RRF). I budgetredovisningen redovisas dessa betalningar kassamässigt när de genomförs, medan flödena periodiseras i NR så att intäkterna redovisas vid den tidpunkt då kostnaderna uppstår. Närmare hälften av dessa medel har betalats ut från EU 2025 och resterande del väntas betalas ut 2026 (se även avsnitt 9.9).

År 2025 och 2026 väntas budgetsaldot vara förhållandevis lika det finansiella sparandet, då posterna i tabell 9.6 i stor utsträckning tar ut varandra.

Ränteperiodiseringar och myndighetsupplåning bidrar däremot till att skillnaderna mellan budgetredovisningen och NR:s redovisning återigen ökar 2027 och 2028.

Den utlåning som väntas göras för kärnkraftsinvesteringar ökar lånebehovet något under slutet av perioden. Det är osäkert hur utlåningen kommer att bedömas av EU:s statistikkontor, och därmed även hur den kommer att redovisas enligt NR. På grund av den omfattande offentliga involveringen i investeringarna och finansieringen av dessa, kan EU:s statistikkontor komma att besluta att utbetalningar och återbetalningar av lånen ska redovisas som statliga utgifter respektive inkomster. Av försiktighetsskäl antar regeringen i denna proposition att utbetalningarna av dessa lån kommer att redovisas som offentliga utgifter och därmed belasta det finansiella sparandet.

Fortsatt ansträngda finanser i staten

Underskottet i statens finanser bedöms öka mellan 2024 och 2025 (se tabell 9.7). Vid sidan av effekterna i spåren av lågkonjunkturen, som bl.a. innebär att intäkter från konsumtionsskatter utvecklas svagt, medför också de satsningar som har genomförts och aviseras och föreslås i denna proposition att utgifterna ökar. Även eftersläpande effekter av tidigare års höga inflation medför att kostnadsutvecklingen i staten fortsätter att öka. En återhållande effekt fås dock av att det inte genomförs något ytterligare kapitaltillskott till Riksbanken 2025, vilket bidrar till att hålla nere underskottet i statens finanser.

Svag efterfrågan i svensk ekonomi tynger, tillsammans med åtgärder för att mildra dess effekt på bl.a. hushållens ekonomi, statens finanser 2026. Tillsammans med de omfattande åtgärder som tidigare har beslutats och de som aviseras i denna proposition för att bl.a. stötta Ukraina och stärka Sveriges försvarsförmåga medför det att underskottet i statens finanser fortsätter att växa.

Eftersom endast finanspolitik som hittills har beslutats, föreslagits eller aviserats är inkluderad i prognosen bedöms underskottet i statens finanser minska 2027 och 2028.

Det beror också på att den ekonomiska aktiviteten gradvis väntas stiga. Det finansiella sparandet väntas dock vara negativt under hela prognosperioden.

Tabell 9.7 Statens inkomster och utgifter

Miljarder kronor om inte annat anges. Utfall 2024, prognos 2025–2028

	2024	2025	2026	2027	2028
Inkomster	1 579	1 602	1 645	1 715	1 830
Procent av BNP	24,7	24,5	23,8	23,8	24,4
Skatter och avgifter	1 354	1 366	1 410	1 473	1 580
Kapitalinkomster	34	33	34	34	34
Övriga inkomster	191	202	201	209	216
Utgifter	1 649	1 702	1 822	1 860	1 874
Procent av BNP	25,8	26,0	26,4	25,8	25,0
Utgifter exkl. räntor	1 621	1 675	1 795	1 830	1 841
Procent av BNP	25,4	25,6	26,0	25,3	24,6
Ränteutgifter ¹	28	27	26	30	33
Finansiellt sparande	-71	-100	-176	-144	-44
Procent av BNP	-1,1	-1,5	-2,6	-2,0	-0,6

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid till totalen.

¹ Inklusive utgifter för kapitalavkastning på pensionsskulderna.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

9.4 Ålderspensionssystemets finanser

Det finansiella sparandet i ålderspensionssystemet bedöms uppgå till 0,4 procent av BNP 2025, vilket är något lägre än 2024. Försvagningen av sparandet beror på att pensionsutbetalningarna väntas öka mer än avgiftsinkomsterna, främst på grund av att inkomstindex bedöms öka i snabbare takt än lönesumman. Sparandet bedöms åter stärkas 2026 och i genomsnitt uppgå till 0,5 procent av BNP 2026–2028 (se tabell 9.8).

I ålderspensionssystemet väntas ett negativt avgiftsnetto samtliga år i prognosen, dvs. avgiftsinkomsterna väntas vara lägre än pensionsutbetalningarna. Avgiftsnettot bedöms dock stärkas 2026, då avgiftsinkomsterna väntas öka snabbare än pensionsutgifterna till följd av att lönesumman bedöms öka i snabbare takt än inkomstindex. Kapitalinkomsterna i ålderspensionssystemet väntas fortsatt bli högre än det negativa avgiftsnettot, vilket gör att det finansiella sparandet bedöms öka successivt fram till 2027.

Tabell 9.8 Ålderspensionssystemets inkomster och utgifter

Miljarder kronor om inte annat anges. Utfall 2024, prognos 2025–2028

	2024	2025	2026	2027	2028
Avgifter	358	368	386	402	417
Pensioner	-364	-381	-389	-404	-420
Avgiftsnetto	-6	-12	-3	-2	-3
Räntor, utdelningar	41	43	44	46	47
Förvaltningsutgifter m.m.	-6	-6	-6	-6	-7
Finansiellt sparande	29	25	35	38	37
Procent av BNP	0,5	0,4	0,5	0,5	0,5

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid till totalen.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Utgifterna i ålderspensionssystemet bedöms öka de närmaste åren till följd av att pensionärerna väntas bli fler och att pensionerna i genomsnitt förväntas bli högre. År

2026–2028 bedöms pensionsutbetalningarna öka med i genomsnitt 3,3 procent per år. Avgiftsinkomsterna, som är starkt kopplade till lönesumman i ekonomin (summan av utbetalda löner inklusive företagarkomster), bedöms öka i snabbare takt än pensionsutbetalningarna, i genomsnitt med 4,2 procent per år under samma period. De avgiftsinkomster som finansierar systemet är ålderspensionsavgiften från arbetsgivare och egenföretagare samt den allmänna pensionsavgiften (se tabell 9.9).

Det finansiella sparandet i ålderspensionssystemet väntas också förstärkas under prognosåren till följd av den s.k. riktåldersreformen, som bl.a. innebär att den lägsta åldern som ger rätt till allmän inkomstgrundad pension höjs 2026, efter att också ha höjts 2020 och 2023 (prop. 2018/19:133, bet. 2019/20:SfU5, rskr. 2019/20:10; prop. 2018/19:91, bet. 2018/19:AU12, rskr. 2018/19:276; prop. 2021/22:181, bet. 2021/22:SfU25, rskr. 2021/22:331). Även vissa åldersgränser i skatte- och socialavgiftssystemet följdjusterades 2023 och kommer även att följdjusteras 2026. År 2026 knyts flera av de ändrade åldersgränserna till riktåldern för pension, som då kommer att vara 67 år.

Regeringen har för avsikt att lämna förslag om regler om automatisk utdelning av överskott i pensionssystemet, en s.k. gas, som förstärker pensioner och pensionsrätter om balanstalet, dvs. tillgångarna i förhållande till skulderna, överstiger nivån 1,15. Dessa regler väntas träda i kraft den 1 januari 2027. Reformen försvagar det finansiella sparandet, men effekten bedöms bli liten de första åren efter införandet (se utg.omr. 11 avsnitt 1.8).

Tabell 9.9 Ålderspensionssystemets avgiftsinkomster

Miljarder kronor. Utfall 2024, prognos 2025–2028

	2024	2025	2026	2027	2028
Allmän pensionsavgift	161	165	174	181	188
Ålderspensionsavgift, arbetsgivare	165	173	181	190	197
Ålderspensionsavgift, egenföretagare	3	3	3	3	3
Statlig ålderspensionsavgift	28	27	27	28	28
Avgiftsinkomster	358	368	386	402	417

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid till totalen.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

9.5 Kommunsektorns finanser

Kommunsektorns finanser regleras av balanskravet och kravet på en god ekonomisk hushållning i kommunallagen (2017:725). Enligt balanskravet får kommuners och regioners resultat som huvudregel inte vara negativt. Balanskravet anger en miniminivå, men för att uppnå god ekonomisk hushållning behöver resultatet i regel vara högre (se avsnitt 5.3). Skillnaden mellan kommunernas resultat och finansiella sparande förklaras till största delen av att investeringar ingår som utgifter i det finansiella sparandet, men inte avskrivningar. Avskrivningar ingår däremot i resultatet, men inte investeringar. Det kan även finnas periodiseringsskillnader för olika inkomster och utgifter mellan det finansiella sparandet och resultatet.

I regeringens prognos för kommunsektorns finanser antas utgifterna på sikt utvecklas på ett sätt som är förenligt med balanskravet. På några års sikt antas i normalfallet att kommunsektorn som helhet redovisar ett resultat som bedöms vara i linje med god ekonomisk hushållning. Vidare antas den genomsnittliga kommunalskattesatsen vara oförändrad. Prognosen grundar sig även på ett antagande om oförändrad politik utöver tidigare beslutade och nu föreslagna eller aviserade förändringar av statsbidragen. När kommunsektorn antas redovisa ett resultat i linje med balanskravet och

god ekonomisk hushållning på några års sikt blir utvecklingen av skatteunderlaget styrande för prognosen för utgifterna.

Kommunsektorns resultat förbättras

Efter flera år med starka kommunala finanser redovisade kommunsektorn ett svagare resultat och finansiellt sparande under 2023 och 2024. Sektorn redovisade 2024 ett preliminärt resultat efter finansiella poster om ca 6 miljarder kronor, vilket var en minskning med ca 8 miljarder kronor jämfört med 2023. Resultatet var även lägre än genomsnittet för 2000–2022 (se tabell 9.10).

Det försämrade resultatet 2024 beror främst på ökade verksamhets- och pensionskostnader till följd av den höga inflationen. Kommunernas resultat efter finansiella poster 2024 var knappt 16 miljarder kronor, medan regionernas motsvarande resultat var ca -10 miljarder kronor. Det svagare resultatet i regionerna förklaras bl.a. av att de har drabbats hårdare av de ökade pensionskostnaderna då fler högavlönade personer arbetar i regionerna.

Enligt redovisningen i NR var kommunsektorns utgifter större än inkomsterna 2024, och sektorns finansiella sparande uppgick till ca -55 miljarder kronor, eller ca -0,9 procent av BNP. Jämfört med 2023 förbättrades det finansiella sparandet något 2024.

Utfall från NR 2024 visar att kommunsektorn, trots stigande kostnader, har prioriterat verksamhet framför resultat, då både konsumtion och investeringar ökade i reala termer. I takt med att inflationen har fallit tillbaka, och till följd av en jämförelsevis låg befolkningstillväxt, bedöms kommunsektorns finanser stärkas 2025. De kommunala konsumtionsutgifterna i löpande priser förväntas öka i en historiskt sett långsam takt 2025. Resultatet väntas därför stärkas och motsvara en nivå som är förenlig med god ekonomisk hushållning 2025–2028.

Även det finansiella sparandet förbättras jämfört med 2024, men förblir negativt under prognosperioden 2025–2028. År 2027 antas inkomster och utgifter växa i ungefär samma takt, vilket gör att det finansiella sparandet blir ungefär oförändrat. År 2028 försämrans det finansiella sparandet något när sektorns inkomster från temporära statsbidrag faller bort.

Tabell 9.10 Kommunsektorns finanser

Miljarder kronor om inte annat anges. Utfall 2024, prognos 2025–2028

	2024	2025	2026	2027	2028
Totala inkomster	1 489	1 535	1 602	1 658	1 703
Utveckling i procent	5,0	3,1	4,4	3,5	2,7
Skatter	928	965	1 008	1 060	1 101
Kommunal fastighetsavgift	24	25	26	27	28
Statsbidrag exkl. kompensation för mervärdesskatt	285	284	297	290	282
<i>varav generella bidrag</i>	<i>168</i>	<i>167</i>	<i>174</i>	<i>175</i>	<i>177</i>
<i>varav riktade bidrag</i>	<i>117</i>	<i>117</i>	<i>122</i>	<i>115</i>	<i>105</i>
Kapitalinkomster	23	22	20	18	18
Övriga inkomster ¹	228	239	251	263	275
<i>varav kompensation för mervärdesskatt</i>	<i>90</i>	<i>94</i>	<i>97</i>	<i>99</i>	<i>102</i>
Totala utgifter	1 543	1 552	1 627	1 683	1 740
Utveckling i procent	4,4	0,6	4,8	3,5	3,4
Konsumtion	1 240	1 251	1 315	1 363	1 421
Investeringar	179	177	178	182	186

	2024	2025	2026	2027	2028
Transfereringar	97	99	112	120	119
Övriga utgifter ²	27	24	21	18	15
Finansiellt sparande	-55	-17	-25	-26	-37
Procent av BNP	-0,9	-0,3	-0,4	-0,4	-0,5
Resultat efter finansiella poster	6	40	40	43	31
Procent av skatter och generella statsbidrag	0,5	3,5	3,4	3,5	2,5

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid till totalen.

¹ Kommunsektorns kompensation för mervärdesskatt är inkluderad i övriga inkomster men inte i statsbidragen.

² Inkluderar nettoköp av fastigheter. Eftersom försäljningen vanligtvis överstiger köp är denna nettopost negativ, vilket minskar de redovisade utgifterna med några miljarder kronor per år.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Kommunsektorns skatteinkomster väntas öka i snabbare takt från och med 2025

Kommunsektorns inkomster består framför allt av intäkter från skatt på arbete och statsbidrag. Till följd av en svag efterfrågan i svensk ekonomi ökade kommunernas skatteunderlag 2024 något långsammare än den genomsnittliga tillväxttakten de senaste tio åren. Även under 2025 bedöms kommunernas skatteinkomster öka i något långsammare takt än normalt. När konjunkturen stärks under 2026 och 2027 väntas skatteinkomsterna växa i något snabbare takt än genomsnittet.

Vid förändringar av skattelagstiftningen som påverkar det kommunala skatteunderlaget neutraliseras i regel effekterna av förändringarna genom att nivån på de generella statsbidragen höjs eller sänks (s.k. skattereglering). Enligt den nuvarande prognosen minskar de kommunala skatteinkomsterna, bl.a. på grund av förstärkningen av det förhöjda grundavdraget. För att regeländringarna ska vara neutrala för kommunsektorns finanser justeras de generella statsbidragen med motsvarande belopp.

Kommuner och regioner får bidrag från staten i form av dels generella, dels riktade statsbidrag. De generella statsbidragen antas öka under prognosåren i något långsammare takt än genomsnittet för 2000–2024. De riktade statsbidragen, som finansieras från ett flertal olika utgiftsområden, bedöms öka något 2026 till följd av satsningar inom bl.a. civilförsvar, utbildning samt vård och omsorg. Sammantaget väntas de totala statsbidragen öka 2026, men minska något 2027 och 2028.

Minskningen beror på att tillfälliga stöd avvecklas, i kombination med prognosantagandet om att enbart inkludera nu beslutade eller aviserade statsbidragsändringar.

Kommunsektorns utgifter bedöms öka i långsammare takt

Av kommunsektorns totala utgifter utgör kommunal konsumtion den största delen, dvs. välfärdstjänster inom främst vård, skola och omsorg. Kommunerna och regionerna har därutöver huvudsakligen utgifter för investeringar och vissa transfereringar, t.ex. ekonomiskt bistånd.

Kommunernas konsumtionsutgifter väntas växa något långsammare framöver

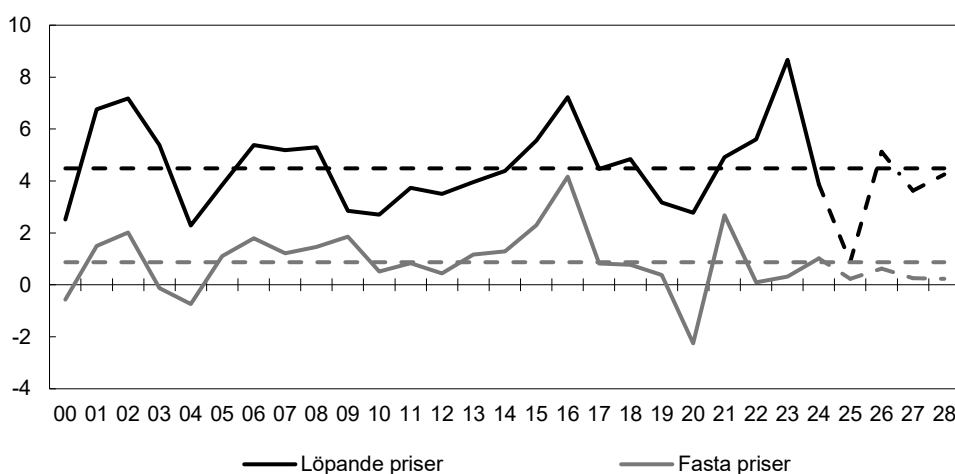
Den kommunala konsumtionen fördelas mellan ett antal verksamhetsområden. Störst andel av konsumtionsutgifterna går till hälso- och sjukvård. Därefter följer utgifter för utbildning och omsorg. Den demografiska utvecklingen har stor betydelse för behovet av resurser inom olika välfärdstjänster. Om exempelvis antalet elever minskar kan kommunerna anställa färre lärare och dra ned på lokalytorna utan att lärartätheten och kvaliteten behöver minska. Befolkningstillväxten väntas gradvis avta 2025–2028 och bli betydligt lägre än genomsnittet sedan 2010. Detta förklaras både av ett lägre barna-

födande och en mindre nettoinvandring framöver. Samtidigt väntas antalet äldre fortsätta att öka betydligt snabbare än befolkningen i stort. De förväntade demografiska förändringarna kan komma att ställa stora krav på anpassning av kommunernas tjänsteutbud.

De kommunala konsumtionsutgifterna i fasta priser väntas växa långsammare än ett historiskt genomsnitt 2025, och svagare än under 2024 (se diagram 9.2). I löpande priser väntas konsumtionen öka betydligt långsammare än genomsnittet för 2000-talet. Det förklaras bl.a. av att pensionskostnaderna minskar efter några år med hög inflation och stora kostnadsökningar. Lägre pensionskostnader 2025 förbättrar de ekonomiska förutsättningarna i kommunsektorn och resultatet bedöms därför tydligt stärkas.

Diagram 9.2 Kommunala konsumtionsutgifter

Årlig procentuell förändring. Utfall 2000–2024, prognos 2025–2028

Anm.: Kommunal konsumtion i fasta priser mäts till största delen med s.k. volymindex. Dessa påverkas främst av demografiska faktorer och är inte nödvändigtvis detsamma som hur mycket resurser kommunsektorn lägger på verksamheten.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Under åren efter 2025 ökar den kommunala konsumtionen i fasta priser i långsammare takt än de senaste tio åren, då behovet av framför allt de tjänster som barn och ungdomar utnyttjar inom omsorg och utbildning i enlighet med vad som ovan har anförts bedöms minska av demografiska skäl.

Utgifter för investeringar, räntor och transfereringar bedöms öka i måttlig takt framöver

Kommunernas investeringsutgifter har ökat kraftigt sedan 2020, vilket till viss del förklaras av den höga inflationen. Samtidigt har många kommuner en växande äldre befolkning, vilket medför större behov inom sjukvården och äldreomsorgen. Äldre byggnader och infrastruktur behöver dessutom renoveras eller bytas ut. Investeringsutgifterna bedöms därför fortsätta att öka de närmaste åren, men ökningstakten väntas bli lägre än genomsnittet under 2000-talet.

Den höga investeringsnivån bidrar till att kommunsektorns skulder, där kommunerna står för den största andelen, bedöms öka då investeringarna till en viss del lånefinansieras. Investeringar som utförs av kommunala bolag, som enligt NR:s redovisning inte ingår i kommunsektorn, ökar till viss del också kommunsektorns skuldsättning. Det sker genom att kommunsektorn tar upp lån som vidareutlånas till dessa bolag. Ränteutgifterna, som har stigit det senaste året, antas minska gradvis under prognosperioden.

Cirka 6 procent av kommunsektorns utgifter består av transfereringar till staten, företag och hushåll. Denna andel har minskat något de senaste åren, men bedöms vara relativt oförändrad framöver. Transfereringarna till hushållen i form av ekonomiskt bistånd har minskat trendmässigt som andel av kommunsektorns utgifter de senaste 30 åren och utgör i dag mindre än 1 procent.

9.6 Den offentliga sektorns finansiella förmögenhet

Den offentliga sektorns nettoförmögenhet består av fasta produktionstillgångar och finansiella tillgångar, med avdrag för skulder. I detta avsnitt redovisas den finansiella förmögenheten, medan de reala tillgångarna redovisas i bilaga 2.

Den offentliga sektorns finansiella nettoförmögenhet är positiv, eftersom ålderspensionssystemets tillgångar i AP-fonderna överstiger de negativa ställningsvärden som staten och kommunsektorn tillsammans redovisar (se tabell 9.11). Den totala skulden inkluderar statens och kommunsektorns åtaganden för de förmånsbestämda tjänstepensionerna som har intjänats fr.o.m. 1998. De totala skulderna för de fonderade avgiftsbestämda tjänstepensionerna ingår inte i den offentliga sektorn, i likhet med premiepensionssystemet, utan redovisas i försäkringssektorn.

Den offentliga sektorns finansiella nettoförmögenhet väntas minska som andel av BNP mellan 2024 och 2027, främst till följd av statens underskott i det finansiella sparandet.

Tabell 9.11 Den offentliga sektorns finansiella nettoförmögenhet

Procent av BNP. Utfall 2024, prognos 2025–2028

	2024	2025	2026	2027	2028
Staten	0,4	-0,6	-2,1	-3,5	-3,3
Ålderspensionssystemet	33,9	34,2	33,5	33,2	33,1
Kommunsektorn	-5,4	-5,3	-5,1	-4,9	-4,9
Offentlig sektor	28,8	28,3	26,4	24,8	24,9
Förändring	1,3	-0,5	-1,9	-1,5	0,1
<i>varav bidrag till förändringen</i>					
<i>varav finansiellt sparande</i>	-1,5	-1,4	-2,4	-1,8	-0,6
<i>varav värdeförändringar m.m.</i>	3,9	1,5	2,0	1,4	1,6
<i>varav nominell BNP-förändring</i>	-1,1	-0,6	-1,5	-1,2	-0,9

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid till totalen.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld väntas öka, men vara i nivå med skuldankaret

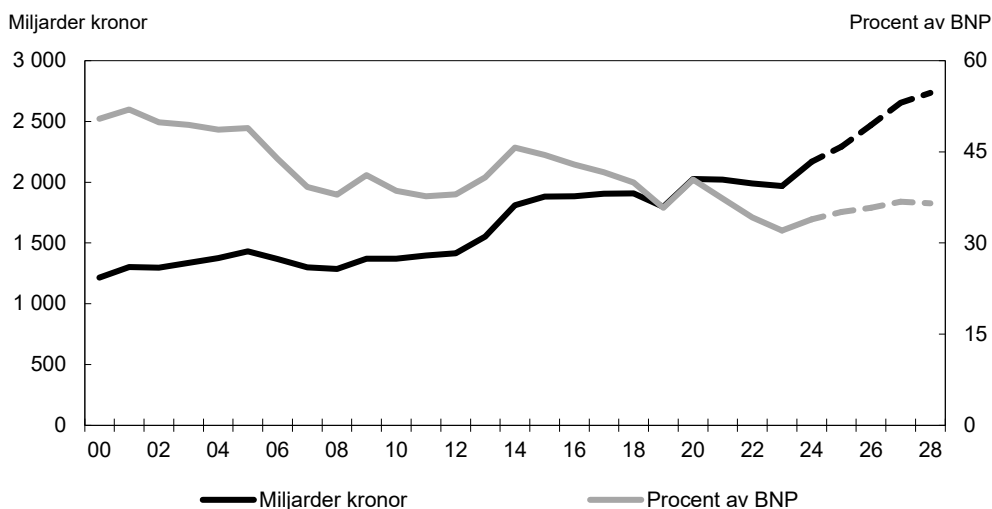
Den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld, den s.k. Maastrichtskulden, definieras av EU-regler och är det skuldbegrepp som används vid bedömningen av medlemsstaternas offentliga finanser inom ramen för stabilitets- och tillväxtpakten. För Sverige innebär definitionen att skulden består av den konsoliderade statskulden samt kommunsektorns och ålderspensionssystemets skulder på kapitalmarknaden, med avdrag för AP-fondernas innehav av statsobligationer.

Inför att Sverige den 1 januari 1995 blev medlem i EU uppgick Maastrichtskulden till närmare 70 procent av BNP (skuldkvoten). Sedan dess har skulden minskat kraftigt som andel av BNP och uppgick vid utgången av 2024 till knappt 34 procent av BNP (se diagram 9.3). Den svenska skulden som andel av BNP tillhör därmed en av de

lägsta i EU. Genomsnittet uppgick 2024 till 81 procent av BNP (Eurostat (2025-07-21).

Diagram 9.3 Den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld

Utfall 2000–2024, prognos 2025–2028

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Utvecklingen av den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld beror dels på det finansiella sparandet (som kan fördelas på primärt sparande och ränteutgifter), dels på faktorer som inte är kopplade till det finansiella sparandet. Det kan handla om periodiseringar och s.k. stock-flödesförändringar, som bl.a. utgörs av finansiella transaktioner i form av t.ex. köp och försäljning av finansiella tillgångar.

Bruttoskulden väntas under hela prognosperioden öka kraftigt, i miljarder kronor, i förhållande till 2024 års nivå (se tabell 9.12). Som andel av BNP väntas dock skulden öka relativt långsamt. Detta beror bl.a. på att prognoserna baseras på antagandet om att inkludera endast aviserad eller beslutad finanspolitik. Skuldkvoten bedöms ligga inom skuldankarets övre intervall under hela prognosperioden. Skuldankaret är ett riktmärke för hur stor den konsoliderade bruttoskulden ska vara på medellång sikt. Skuldankarets nivå är fastställt till 35 procent av BNP, med en tillåten avvikelse på 5 procent av BNP.

Tabell 9.12 Den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld och bidrag till förändringen

Procent av BNP om inte annat anges. Utfall 2024, prognos 2025–2028

	2024	2025	2026	2027	2028
Miljarder kronor	2 168	2 294	2 470	2 655	2 735
Procent av BNP	33,9	35,1	35,8	36,8	36,5
Förändring	1,9	1,3	0,7	1,0	-0,3
Bidrag till förändringen					
Primärt finansiellt sparande	0,9	0,8	1,9	1,4	0,2
Ränteutgifter	0,6	0,6	0,5	0,5	0,4
Stock-flöde	1,6	0,6	0,1	0,7	0,5
varav periodisering av räntor och skatter	0,4	0,2	-0,1	0,0	-0,1
varav försäljning av aktier m.m.	0,0	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
varav övrigt	1,2	0,5	0,4	0,8	0,6
Nominell BNP-förändring	-1,2	-0,7	-1,9	-1,6	-1,3

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid till totalen.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

9.7 Finansiellt sparande enligt olika bedömare

I detta avsnitt redovisas en jämförelse mellan de senaste prognoserna för det finansiella och strukturella sparandet gjorda av regeringen i denna proposition, Konjunkturinstitutet, Ekonomistyrningsverket, Riksbanken och Europeiska kommissionen. Vid en jämförelse av de olika bedömningarna är det viktigt att beakta att de har gjorts vid olika tidpunkter och kan bygga på olika antaganden om den framtida politiken. Exempelvis gör Konjunkturinstitutet prognoser på aktiv finanspolitik för åren efter budgetåret, medan Ekonomistyrningsverket endast inkluderar beslutade och aviserade åtgärder, vilket kan försvåra prognosjämförelser.

Prognosjämförelse avseende det finansiella sparandet

Prognosen för den offentliga sektorns finansiella sparande 2025 är relativt samstämmig mellan samtliga bedömare (se tabell 9.13). Underskottet i de offentliga finanserna väntas i stort sett vara oförändrat i förhållande till 2024. Avvikelsen är något större mellan Konjunkturinstitutets och regeringens prognoser. Detta beror bl.a. på att myndigheten gör en försiktigare bedömning av hur statens utgifter utvecklas.

Eftersom varken Konjunkturinstitutet eller Ekonomistyrningsverket har kunnat beakta de åtgärder som föreslås och aviseras i denna proposition ökar prognoskillnaderna gentemot regeringens bedömning avseende 2026–2028. De olika antagandena om den aktiva finanspolitiken medför betydande skillnader av prognoserna dessa år. I övrigt är prognoserna av det finansiella sparandet relativt lika.

Även Europeiska kommissionens prognos för 2025 är förhållandevis väl i linje med regeringens, medan föreslagna och aviserade åtgärder i denna proposition medför att regeringen prognostiserar ett större underskott för 2026.

Tabell 9.13 Bedömningar av finansiellt sparande

Procent av BNP

	2025	2026	2027	2028
Regeringen	-1,4	-2,4	-1,8	-0,6
KI inkl. åtgärder ¹	-1,2	-0,8	-0,1	0,1
ESV	-1,3	-0,6	0,2	0,4
Riksbanken	-1,2	-1,0	-0,7	–
Europeiska kommissionen	-1,5	-0,8	–	–

Anm.: Publiceringsdatum är för regeringen 2025-09-22, Konjunkturinstitutet (KI) 2025-06-17, uppdatering 2025-08-06 omfattar endast 2025 och 2026. Ekonomistyrningsverket (ESV) 2025-09-12, Riksbanken 2025-06-18 och Europeiska kommissionen 2025-05-19.

¹ KI räknar med åtgärder på 34, 25 resp. 8 miljarder kronor 2026–2028 utöver vad som har aviserats fram till beräkningarna i denna proposition.

Källor: Konjunkturinstitutet, Ekonomistyrningsverket, Riksbanken, Europeiska kommissionen och egna beräkningar.

Prognosjämförelse avseende det strukturella sparandet

I tabell 9.14 redovisas olika bedömares prognoser för den offentliga sektorns strukturella sparande. Regeringens och andra bedömares prognoser för det strukturella sparandet kan, utöver skillnader i prognoserna för det finansiella sparandet, bero på skillnader i bedömningen av ekonomins potentiella BNP-nivå och i beräkningsmetoder. En skillnad som framför allt kan få effekt på prognoserna enskilda år är att regeringen, vid bedömningen av potentiell BNP i löpande priser, även justerar för eventuella konjunkturreffekter av prisnivån i ekonomin. Övriga bedömare justerar inte för denna priskomponent. Vid en jämförelse mellan Konjunkturinstitutets och regeringens beräkningar av det strukturella sparandet 2025 förklaras skillnaden delvis av hur just denna priskomponent behandlas. Denna skillnad minskar dock i betydelse fr.o.m. 2026.

Beroende på olika bedömningar av potentiella variabler blir skillnaden mellan Konjunkturinstitutets och regeringens prognos av det strukturella sparandet 2025 något större än skillnaderna i bedömningarna av det finansiella sparandet. I övrigt är det framför allt myndighetens försiktigare bedömning av utgiftsutvecklingen som förklarar skillnaden mellan prognoserna för det strukturella sparandet. För kommande år beror skillnaderna i stor utsträckning på olika antagandena beträffande finanspolitiska åtgärder.

Skillnaden mellan Ekonomistyrningsverkets och regeringens prognoser för det strukturella sparandet följer överlag de skillnader som kan ses vid jämförelsen av det finansiella sparandet, som i stor utsträckning förklaras av att myndigheten inte har kunnat beakta de åtgärder som presenteras i denna proposition och heller inte gör någon prognos avseende finanspolitiska åtgärder för 2026–2028.

I förhållande till Europeiska kommissionens är skillnaden mellan prognoserna för det strukturella sparandet motsvarande skillnaden som kan ses för det finansiella sparandet.

Tabell 9.14 Bedömningar av strukturellt sparande

Procent av potentiell BNP

	2025	2026	2027	2028
Regeringen	-0,4	-1,8	-1,6	-0,6
KI inkl. åtgärder ¹	0,2	-0,1	0,0	0,0
ESV	-0,7	-0,3	0,3	0,4
Europeiska kommissionen	-0,4	0,0	–	–

Anm.: Publiceringsdatum är för regeringen 2025-09-22, Konjunkturinstitutet (KI) 2025-06-17, uppdatering 2025-08-06 omfattar endast 2025 och 2026. Ekonomistyrningsverket (ESV) 2025-09-12 och Europeiska kommissionen 2025-05-19.

¹ KI räknar med åtgärder på 34, 25 resp. 8 miljarder kronor 2026–2028 utöver vad som har aviseras fram till beräkningarna i denna proposition.

Källor: Konjunkturinstitutet, Ekonomistyrningsverket, Europeiska kommissionen och egna beräkningar.

9.8 Uppföljning av offentliga sektorns finanser

Finansiellt sparande jämfört med 2025 års ekonomiska vårproposition

Den offentliga sektorn redovisade 2024 ett underskott på ca 96 miljarder kronor eller 1,5 procent av BNP (se tabell 9.15). Mellan 2024 och 2025 bedöms det finansiella sparandet vara relativt oförändrat, vilket är i linje med prognosen i 2025 års ekonomiska vårproposition. Både inkomster och utgifter har reviderats ned i förhållande till föregående prognos, men inkomsterna har reviderats ned i en något större utsträckning. På inkomstsidan avser revideringarna huvudsakligen intäkter från kapitalskatter och mervärdesskatt. Utgiftsrevideringen avser förväntat lägre konsumtionsutgifter i framför allt kommunsektorn.

Det finansiella sparandet 2026–2028 har reviderats ned jämfört med prognosen i vårpropositionen. De åtgärder som aviseras och föreslås i denna proposition medför att inkomsterna från skatter väntas bli lägre jämfört med prognosen i vårpropositionen. Det är framför allt statens inkomster från skatt på arbete och mervärdesskatt som bedöms bli lägre. Samtidigt väntas utgifterna bli högre. Revideringarna avser främst utgifter för att stärka försvarsförmågan och stöd till Ukraina.

Tabell 9.15 Offentliga sektorns inkomster och utgifter. Aktuell prognos och förändringar jämfört med 2025 års ekonomiska vårproposition

Miljarder kronor om inte annat anges. Utfall 2024, prognos 2025–2028

	2024	2025	2026	2027	2028
Finansiellt sparande i 2025 års ekonomiska vårproposition	-96	-86	-39	16	34
Procent av BNP	-1,5	-1,3	-0,6	0,2	0,4
Förändringar					
Inkomster	2	-36	-75	-81	-37
Skatter	0	-38	-73	-79	-35
<i>varav staten</i>	0	-31	-63	-69	-24
<i>varav ålderspensionssystemet</i>	0	-2	-2	-3	-3
<i>varav kommunsektorn</i>	1	-5	-8	-7	-8
Övriga inkomster	1	3	-2	-2	-2
Utgifter	2	-30	52	67	41
Kommunal konsumtion	-2	-14	-6	-9	-3
Ålderspensioner	0	0	0	0	-2
Ränteutgifter ¹	0	-2	-3	-1	1
Övriga primära utgifter	3	-13	60	77	45
Finansiellt sparande	0	-6	-127	-149	-78
Procent av BNP	0,0	-0,1	-1,9	-2,1	-1,0
Staten	1	-16	-134	-158	-78
Ålderspensionssystemet	0	-4	-5	-5	-4
Kommunsektorn	-1	14	12	14	4
Finansiellt sparande i budgetpropositionen för 2026	-96	-93	-167	-133	-44
Procent av BNP	-1,5	-1,4	-2,4	-1,8	-0,6

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid till totalen.

¹ Inklusiva utgifter för kapitalavkastning på pensionsskulden.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Konsoliderad bruttoskuld och den finansiella nettoförmögenheten jämfört med 2025 års ekonomiska vårproposition

Utfallet för den finansiella nettoförmögenheten har reviderats ned för 2024 i förhållande till det utfall som redovisades i 2025 års ekonomiska vårproposition (se tabell 9.16). Revideringen rör framför allt värdet på tillgångarna i pensionssystemet. Detta har även medfört att prognosen för nettoförmögenheten för 2025 reviderats ned. För kommande år tillkommer effekterna av den aktiva finanspolitiken som innebär att nettoförmögenheten minskar i förhållande till prognosen i vårpropositionen.

Maastrichtskulden bedöms vara relativt oförändrad 2025 jämfört med föregående prognos. Till följd av att BNP reviderats ned väntas skuldkvoten bli högre. Från och med 2026 medför den aktiva finanspolitiken att bruttoskulden ökar i förhållande till vårpropositionen.

Tabell 9.16 Offentliga sektorns finansiella nettoförmögenhet. Aktuell prognos och förändringar jämfört med 2025 års ekonomiska vårproposition

Miljarder kronor om inte annat anges. Utfall 2024, prognos 2025–2028

	2024	2025	2026	2027	2028
2025 års ekonomiska vårproposition					
Finansiell nettoförmögenhet	1 860	1 879	1 965	2 088	2 247
Procent av BNP	28,9	28,0	28,0	28,4	29,5
Maastrichtskulden	2 165	2 296	2 349	2 374	2 361
Procent av BNP	33,6	34,3	33,4	32,4	31,0
Förändringar					
Finansiell nettoförmögenhet	-20	-30	-145	-296	-380
Konsoliderad skuld	3	-2	121	281	374
Budgetpropositionen för 2026					
Finansiell nettoförmögenhet	1 840	1 848	1 820	1 792	1 867
Procent av BNP	28,8	28,3	26,4	24,8	24,9
Maastrichtskulden	2 168	2 294	2 470	2 655	2 735
Procent av BNP	33,9	35,1	35,8	36,8	36,5

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid till totalen.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Kommunsektorns finanser jämfört med 2025 års ekonomiska vårproposition

Enligt NR var kommunsektorns finansiella sparande 2024 mer eller mindre i linje med prognosen i 2025 års ekonomiska vårproposition (se tabell 9.17). Även utfallet för kommunsektorns resultat var i linje med prognosen i 2025 års ekonomiska vårproposition.

I prognosen för 2025 har både inkomsterna och utgifterna reviderats ned jämfört med bedömningen i vårpropositionen. Inkomsterna från t.ex. skatter, statsbidrag samt kapitalinkomster bedöms öka något långsammare detta år. Även utgifterna för kommunal konsumtion och investeringar är lägre enligt denna bedömning jämfört med den som gjordes i vårpropositionen. Eftersom utgifterna bedöms minska mer än inkomsterna i förhållande till den tidigare prognosen väntas både det finansiella sparandet och resultatet bli starkare 2025 jämfört med vårpropositionen.

För 2026–2028 har inkomsterna reviderats upp, medan utgifterna bedöms bli marginellt lägre 2026 och 2027, och något högre 2028. De högre inkomsterna beror på att statsbidragen ökar i snabbare takt än vad som tidigare bedömts, medan skatter och övriga inkomster utvecklas något svagare. Även utgifterna för konsumtion har reviderats ned, medan övriga utgifter nu förväntas öka mer 2026–2028. Sammantaget leder en starkare inkomstutveckling och en svagare uppgång av kommunernas utgifter till ett starkare finansiellt sparande och resultat jämfört med bedömningen i 2025 års ekonomiska vårproposition. Sammantaget har bedömningen av det finansiella sparandet och resultatet reviderats upp i ungefär samma utsträckning.

Tabell 9.17 Kommunsektorns finanser. Förändringar jämfört med 2025 års ekonomiska vårproposition

Miljarder kronor. Utfall 2024, prognos 2025–2028

	2024	2025	2026	2027	2028
Totala inkomster	1	-9	10	12	8
Skatter	1	-5	-8	-7	-8
Statsbidrag, exkl. mervärdesskatt	0	-2	21	24	20
Övriga inkomster	0	-2	-4	-4	-4
Totala utgifter	1	-22	-2	-2	4
Konsumtion	-2	-14	-6	-9	-3
Investeringar	2	-3	0	0	-3
Övriga utgifter	1	-5	4	8	10
Finansiellt sparande	-1	14	12	14	4
Resultat	0	11	11	13	1

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid till totalen.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

9.9 Sveriges återhämtningsplan inom ramen för faciliteten för återhämtning och resiliens

Inkomster från faciliteten för återhämtning och resiliens

Inom ramen för RRF betalade Europeiska kommissionen den 18 juli 2025 totalt ut ca 1,65 miljarder euro till Sverige för genomförda mål och delmål i Sveriges återhämtningsplan. Totalt omfattar återhämtningsplanen 3,45 miljarder euro. Resterande belopp om 1,8 miljarder euro väntas betalas ut under 2026.

Prognoserna för statens inkomster från RRF redovisas i avsnitt 6.2 och specificeras i bilaga 1 (posten 6611 Bidrag från europeiska faciliteten för återhämtning och resiliens). Prognosen följer den indikativa plan för betalningsansökningar som specificeras i den operativa överenskommelsen. Den förväntade tidpunkten för utbetalningar har löpande reviderats i tidigare propositioner.

I NR redovisas intäkter och kostnader från RRF löpande, vilket innebär att utbetalningarna från EU periodiseras i efterhand. Grundprincipen är att själva tidpunkten för utbetalningen därmed inte påverkar reformutrymmet. Däremot påverkar en eventuell betalningsförskjutning lånebehovet enskilda år och därmed upplåningskostnaderna.

10 Statens investeringar och finansiella befogenheter

I detta avsnitt redovisar regeringen en investeringsplan med de samlade investeringarna i staten. Planen ska ge riksdagen en bild av de planerade totala investeringarna i staten för de kommande tre åren. Avsnittet innehåller även regeringens förslag till låneram för investeringar i anläggningstillgångar som används i statens verksamhet och regeringens förslag till räntekontokreditram för myndigheternas rörelsekapital. Vidare presenteras sammanställningar över alla förslag i denna proposition till övriga kontokrediter inom staten, låneramar för samhällsinvesteringar i staten, statlig utlåning, statliga garantier och beställningsbemyndiganden. Avslutningsvis innehåller avsnittet regeringens förslag till bemyndigande att överskrida anslag.

Sammanfattning

- Statens samlade investeringar, inklusive investeringar i forskning, beräknas uppgå till 283 miljarder kronor 2026. Investeringsvolymen beräknas till 295 miljarder kronor 2027 och till 314 miljarder kronor 2028.
- Låneramen för investeringar i anläggningstillgångar som används i statens verksamhet föreslås uppgå till 75 miljarder kronor 2026.
- Räntekontokreditramen för myndigheternas rörelsekapital föreslås uppgå till 23 miljarder kronor 2026.
- För 2026 föreslår regeringen låneramar för samhällsinvesteringar som uppgår till totalt 174 miljarder kronor och övriga kontokrediter som uppgår till 480 miljarder kronor.
- För 2026 föreslår regeringen ramar för statlig utlåning som uppgår till sammanlagt 948 miljarder kronor.
- För 2026 föreslår regeringen ramar för statliga garantier som uppgår till sammanlagt 1 666 miljarder kronor.
- För 2026 föreslår regeringen beställningsbemyndiganden som uppgår till sammanlagt 962 miljarder kronor.

10.1 En samlad investeringsplan för staten

I den samlade investeringsplanen redovisas investeringar som används i samhällets infrastruktur (samhällsinvesteringar) och i statens egen verksamhet (se tabell 10.1). Som samhällsinvesteringar räknas vägar och järnvägar, försvarsmateriel och krisberedskap, fastigheter och markanläggningar samt affärsverkens investeringar i elförsörjning, flygtrafikledning och sjöfart. För dessa investeringar presenterar regeringen investeringsplaner inom respektive utgiftsområde. Med investeringar som används i statens verksamhet avses investeringar i tillgångar som myndigheter använder för att utföra sina uppgifter. Dessa tillgångar finansieras med en låneram som riksdagen beslutar om samlat för alla myndigheter (se tabell 10.2). En övervägande del av investeringarna redovisas som anläggningstillgångar, medan resterande del redovisas som löpande kostnader i statens bokföring.

I nationalräkenskaperna klassificeras forskning som en investering. I den samlade investeringsplanen ingår därför en beräkning av statens investeringar i forskning.

Tabell 10.1 investeringsplan för staten

Miljoner kronor

	Utfall 2024	Prognos 2025	Beräknat 2026	Beräknat 2027	Beräknat 2028	Summa 2026–2028
Anskaffning och utveckling av nya investeringar	119 455	149 078	172 947	178 815	188 799	540 560
Vägar och järnvägar ¹	34 919	35 329	41 460	40 700	47 622	129 783
Försvarsmateriel och krisberedskap ²	53 254	62 812	75 030	84 701	90 560	250 291
Fastigheter och markanläggningar ³	9 062	19 302	20 689	16 119	15 984	52 792
Elförsörjning, flygtrafikledning, sjöfart (affärsverk) ⁴	7 697	8 490	11 222	15 675	14 468	41 365
Statens egen verksamhet ⁵	14 523	23 144	24 546	21 619	20 165	66 329
<i>varav investeringar i anläggningstillgångar</i>	<i>109 513</i>	<i>132 548</i>	<i>147 976</i>	<i>146 855</i>	<i>158 628</i>	<i>453 459</i>
Finansiering av nyanskaffning	119 455	149 078	172 947	178 815	188 799	540 560
Anslag	78 384	91 418	110 827	120 186	132 937	363 950
Låneram för samhälls- investeringar (nyupplåning)	17 285	23 151	22 976	17 559	17 523	58 058
Lån i RGK för statens egen verksamhet (nyupplåning)	13 537	21 817	23 222 ⁷	20 688	19 362	63 272
Bidrag/medfinansiering	3 798	6 558	7 392	7 787	7 414	22 594
Förskotteringslån	1 169					
Egna medel (affärsverk)	703	793	646	505	291	1 443
Övrig finansiering	4 580	5 341	7 883	12 089	11 271	31 244
Vidmakthållande av befintliga investeringar	43 544	51 086	61 025	65 452	72 787	199 264
Vägar och järnvägar ¹	8 724	10 806	11 361	10 401	11 892	33 653
Försvarsmateriel och krisberedskap ²	25 511	27 067	32 966	36 157	39 537	108 660
Fastigheter och markanläggningar ³	5 724	7 747	8 608	8 688	8 518	25 814
Elförsörjning, flygtrafikledning, sjöfart (affärsverk) ⁴	3 586	5 465	8 090	10 206	12 841	31 136
<i>varav investeringar i anläggningstillgångar</i>	<i>14 023</i>	<i>27 555</i>	<i>31 483</i>	<i>33 439</i>	<i>38 050</i>	<i>102 973</i>
Finansiering av vidmakthållande	43 544	51 086	61 025	65 452	72 787	199 264
Anslag	33 283	37 443	44 791	46 289	52 520	143 601
Låneram för samhälls- investeringar (nyupplåning)	3 143	4 915	5 265	5 497	5 349	16 111
Bidrag/medfinansiering	29	65	39	55	57	151
Egna medel (affärsverk)	1 808	2 083	2 553	2 824	2 754	8 132
Övrig finansiering	5 281	6 579	8 376	10 786	12 107	31 269
Summa investeringar i nyanskaffning och vidmakthållande	162 999	200 164	233 972	244 267	261 586	739 825
<i>varav investeringar i anläggningstillgångar</i>	<i>123 536</i>	<i>160 102</i>	<i>179 460</i>	<i>180 294</i>	<i>196 678</i>	<i>556 432</i>
Statens investeringar i forskning⁶	46 296	48 073	49 487	50 578	52 473	152 539
Summa statens investeringar inklusive forskning	209 295	248 236	283 459	294 845	314 059	892 363

Anm.: Beloppen är avrundade och stämmer därför inte alltid överens med summan.

¹ Investeringar hos Trafikverket.

² Investeringar hos Försvarsmakten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Folkhälsomyndigheten och Socialstyrelsen.

³ Investeringar hos Statens fastighetsverk, Fortifikationsverket, Naturvårdsverket och Riksdagsförvaltningen.

⁴ Investeringar hos Affärsverket svenska kraftnät, Luftfartsverket och Sjöfartsverket.

⁵ Investeringar i anläggningstillgångar som används i statens verksamhet som finansieras med lån i Riksgäldskontoret (RGK) enligt 7 kap. 1 § budgetlagen (2011:203).

⁶ Beräkningarna baseras på vissa antaganden. För anslagsfinansierad forskning baseras beräkningen på utfallet 2024 för anslagsmedel som användes till forskning som bedrivs i staten. Motsvarande andelar har applicerats på de beräknade anslagen för 2025–2028. För forskning som bedrivs i staten finansierad med externa bidrag har utfallet 2024 antagits gälla även för kommande år. För 2024 uppgår investeringsbeloppet i investeringsplanen till 46,3 miljarder kronor. Beloppet avser forskning som har bedrivits av statliga myndigheter, varav 34,2 miljarder kronor finansierats med anslag och 12,1 miljarder kronor med externa bidrag.

⁷ Skillnaden mellan nyupplåning för 2026 i denna tabell och tabell 10.2 förklaras av att Riksdagsförvaltningen och Riksrevisionen inte ingår i tabell 10.2.

Källa: Egna beräkningar.

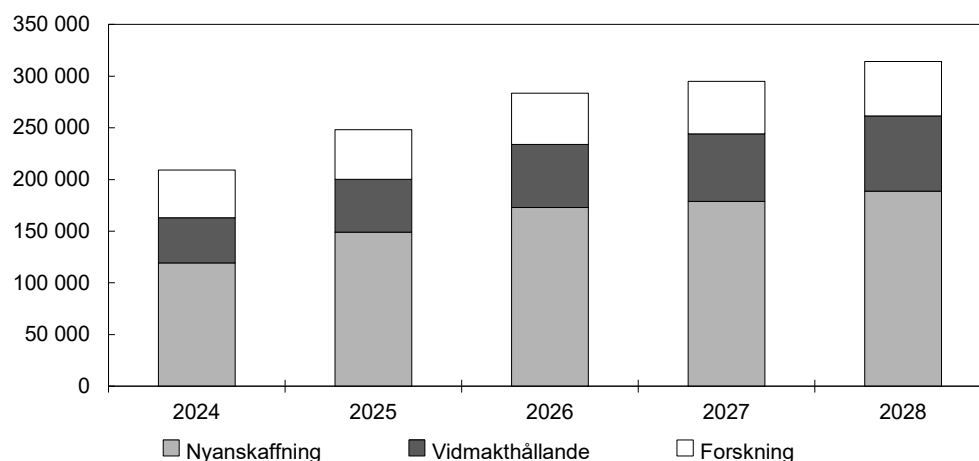
De sammanlagda investeringarna i staten i form av anskaffning och utveckling, vidmakthållande samt forskning beräknas i genomsnitt uppgå till 297 miljarder kronor per år och sammanlagt 892 miljarder kronor 2026–2028 (tabell 10.1 och diagram 10.1). Av de sammanlagda investeringarna i staten 2026–2028 avser 541 miljarder kronor anskaffning och utveckling, 199 miljarder kronor vidmakthållande och 153 miljarder kronor forskning (se tabell 10.1). Investeringarna beräknas till 69,9 procent finansieras med anslag, till 15,4 procent med lån i Riksgäldskontoret och till 14,7 procent på annat sätt. Andelen anslagsfinansiering har därmed ökat med 1 procentenhet och andelen lånefinansiering minskat med motsvarande procentandel, medan andelen övrig finansiering i stort sett är oförändrad jämfört med beräkningen för perioden 2025–2027 i budgetpropositionen för 2025 (prop. 2024/25:1 Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 9.1).

Fördelningen av investeringarna i anskaffning och utveckling samt vidmakthållande 2026–2028 är 49 procent på försvarsmateriel och krisberedskap, 22 procent på vägar och järnvägar och omkring 10 procent vardera på statens egen verksamhet, fastigheter och affärsverk. Jämfört med fördelningen i budgetpropositionen för 2025 har investeringarna i försvarsmateriel och krisberedskap ökat med drygt 2 procentenheter och investeringarna i vägar och järnvägar minskat med 1,6 procentenheter. I övrigt är förändringen marginell.

Investeringarna i anskaffning, utveckling och vidmakthållande beräknas sammantaget öka med 27,6 miljarder kronor (11,8 procent) i löpande priser mellan 2026 och 2028. Investeringarna i försvarsmateriel och krisberedskap väntas öka med 22,1 miljarder kronor (20,5 procent), medan investeringarna i affärsverken och i vägar och järnvägar beräknas öka med 8 miljarder kronor (41,4 procent) respektive 6,7 miljarder kronor (12,7 procent). Investeringarna i fastigheter och i statens egen verksamhet beräknas däremot minska med 4,8 miljarder kronor (16,4 procent) respektive 4,4 miljarder kronor (17,9 procent).

Diagram 10.1 Statens investeringar

Miljoner kronor. Utfall 2024, prognos 2025–2028

Källa: Egna beräkningar.

I jämförelse med investeringsplanen i budgetpropositionen för 2025 blev 2024 års utfall 2,9 miljarder kronor lägre än prognostiserat. Utfallet för investeringar i statens egen verksamhet och fastigheter blev 5,2 miljarder kronor respektive 2 miljarder kronor lägre 2024 än vad som prognostiserades i budgetpropositionen för 2025. Utfallet för investeringar i forskning blev 0,7 miljarder kronor lägre. Statens investeringar i vägar och järnvägar blev däremot 3,8 miljarder kronor högre än vad som prognostiserades i budgetpropositionen för 2025. Detsamma gäller investeringarna i affärsverken, som blev 0,7 miljarder högre, samt försvarsmateriel och krisberedskap som blev 0,5 miljarder kronor högre.

För 2025 beräknas de totala investeringarna öka med 9,4 miljarder kronor jämfört med vad som bedömdes i budgetpropositionen för 2025. Det beror främst på att investeringarna i fastigheter och vägar och järnvägar beräknas bli 5,9 miljarder kronor respektive 4,2 miljarder kronor högre än vad som tidigare prognostiserats, men även på att investeringarna i statens egen verksamhet beräknas bli 1,5 miljarder högre. Investeringarna i forskning och affärsverken beräknas däremot bli omkring 0,8 miljarder kronor lägre vardera än beräknat, medan investeringarna i försvarsmateriel och krisberedskap beräknas bli 0,7 miljarder kronor lägre.

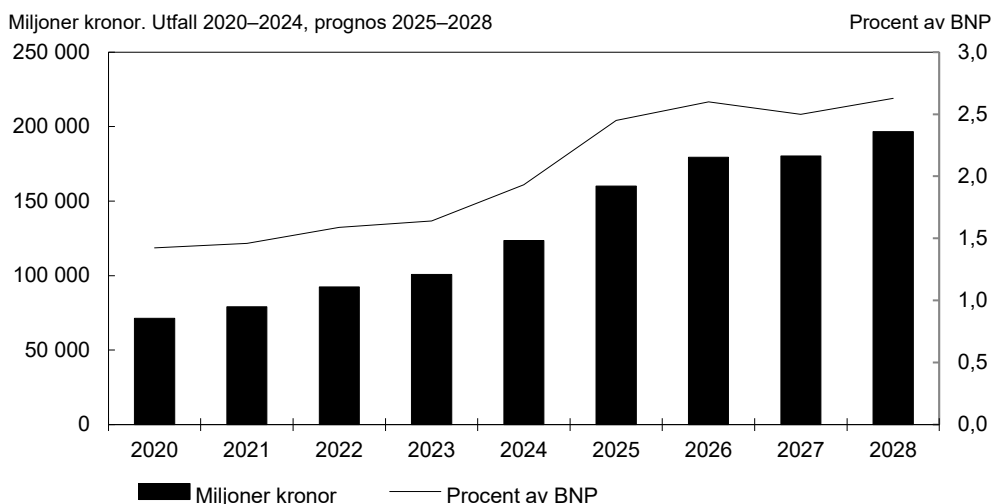
För en mer utförlig analys av investeringarna hänvisas till de investeringsplaner som redovisas inom respektive utgiftsområde i denna proposition.

Statens investeringar i anläggningstillgångar över tid

Utfallet för statens investeringar i anläggningstillgångar för 2020–2024 och planerade investeringar i anläggningstillgångar för 2025–2028 (motsvarande posten varav investeringar i anläggningstillgångar i tabell 10.1) framgår av diagram 10.2. Statens investeringar i anläggningstillgångar som andel av BNP uppgick till 1,4–1,9 procent 2020–2024 och beräknas öka till 2,6 procent 2028.

Diagram 10.2 Statens investeringar i anläggningstillgångar

Miljoner kronor. Utfall 2020–2024, prognos 2025–2028

Källor: Årsredovisningar för staten för åren 2020–2024, not om investeringar till finansieringsanalysen och egna beräkningar.

10.2 Finansiering av anläggningstillgångar och rörelsekapital i statens verksamhet

10.2.1 Låneram för 2026

Regeringens förslag

Regeringen bemyndigas att för 2026 besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i statens verksamhet som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 74 900 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag

Enligt 7 kap. 1 § budgetlagen (2011:203) får regeringen inom de låneramar som riksdagen har beslutat om för budgetåret besluta att anläggningstillgångar som används i statens verksamhet ska finansieras med lån i Riksgäldskontoret.

I tabell 10.2 redovisas regeringens förslag till låneram avseende investeringar i anläggningstillgångar som används i statens verksamhet. Låneramen anger det högsta lånebeloppet, inklusive tidigare tagna lån, som myndigheterna och regeringen får ha i Riksgäldskontoret. Fördelningen på utgiftsområdesnivå är preliminär, eftersom regeringen normalt fastställer respektive myndighets låneram i samband med att regleringsbrevet beslutas. Förslaget för 2026, om 74,9 miljarder kronor, är 8 miljarder kronor högre än innevarande års låneram. Låneramen har, inklusive förslaget för 2026, i genomsnitt ökat med 6,8 procent per år 2017–2026. Myndigheternas totala skuld avseende investeringar i anläggningstillgångar som används i statens verksamhet uppgick den 31 december 2024 till 46,5 miljarder kronor. Regeringen eftersträvar en nyttjandegrad på omkring 80 procent. Myndigheternas (inklusive Riksdagsförvaltningen och Riksrevisionen) nyttjande av låneramen per den 31 december 2024 uppgick till 77 procent. Nyttjandegraden 2024 var 2 procentenheter lägre än 2023.

Den totala nyupplåningen beräknas uppgå till 23,1 miljarder kronor och utgör den huvudsakliga finansieringen av nya investeringar i statens egen verksamhet 2026, vilka framgår av tabell 10.1. Av den begärda låneramen kommer 0,3 miljarder kronor inledningsvis inte att fördelas till myndigheterna. Syftet med detta är att regeringen ska kunna hantera situationer då lånebehov uppstår till följd av oförutsedda händelser i myndigheternas verksamheter.

Tabell 10.2 Låneram för investeringar i anläggningstillgångar som används i statens egen verksamhet

Miljoner kronor

Utgiftsområde	Beslutad låneram 2024 ¹	Skuld 2024-12-31	Beslutad låneram 2025 ¹	Begärd låneram 2026 ²	Beräknad amortering 2026	Beräknad nyupplåning 2026
1 Rikets styrelse ³	2 933	2 023	2 909	3 543	493	1 253
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	1 629	1 151	1 855	2 205	452	696
3 Skatt, tull och exekution	2 892	2 425	3 200	3 400	888	1 311
4 Rättsväsendet	14 679	12 986	17 923	22 271	4 006	7 868
5 Internationell samverkan	22	26	47	47	9	13
6 Försvar och samhällets krisberedskap	8 602	4 998	9 270	9 786	928	2 412
7 Internationellt bistånd	99	66	96	87	29	26
8 Migration	609	361	762	1 162	341	741
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	1 287	708	1 310	1 300	276	417
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	2 304	1 874	2 404	2 404	696	996
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	750	665	750	800	162	175
13 Integration och jämställdhet	21	11	16	49	7	29
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	927	805	1 078	1 294	214	432
15 Studiestöd	652	426	602	602	71	92
16 Utbildning och universitetsforskning	9 435	7 730	10 339	9 924	2 222	2 559
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	918	742	976	1 086	158	226
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	455	333	467	491	138	170
20 Klimat, miljö och natur	429	263	446	422	96	124
21 Energi	136	97	139	154	40	66
22 Kommunikationer	7 814	5 889	8 493	9 776	893	2 711
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	2 877	2 465	2 953	3 050	406	548
24 Näringsliv	558	425	583	717	160	256
Inte fördelat	523		281	332		
Summa	60 550	46 470	66 900	74 900	12 686	23 121

Anm.: Beloppen är avrundade och stämmer därför inte alltid överens med summan.

¹ Av riksdagen beslutad låneram exklusive beslut om ändringar i statens budget.² Riksdagen beslutar om den totala ramen, som framgår av summeraden. Regeringen beslutar om fördelningen per myndighet.³ Skillnaden mellan nyupplåning för 2026 i denna tabell och tabell 10.1 förklaras av att Riksdagsförvaltningen och Riksrevisionen inte ingår i denna tabell.

Källa: Egna beräkningar.

10.2.2 Räntekontokreditram för 2026

Regeringens förslag

Regeringen bemyndigas att för 2026 besluta om krediter för myndigheternas räntekonton i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare utnyttjade krediter uppgår till högst 23 400 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag

Enligt 7 kap. 4 § budgetlagen får regeringen inom en kreditram som riksdagen har beslutat för budgetåret besluta att rörelsekapital i statens verksamhet ska finansieras med krediter i Riksgäldskontoret.

Myndigheterna placerar överskottslikviditet och finansierar sina behov av rörelsekapital via ett räntekonto med kredit i Riksgäldskontoret. Räntekontokreditramen nyttjas sammantaget i begränsad omfattning. Den säkerställer dock myndigheternas betalningsförmåga i de fall utbetalningar inte skulle infalla jämnt fördelade under året. Den beräknade kreditramen för 2026 redovisas fördelad per utgiftsområde i tabell 10.3. Regeringen föreslår att kreditramen för myndigheternas räntekonton uppgår till 23,4 miljarder kronor för 2026. Av den begärda kreditramen kommer inledningsvis 0,2 miljarder kronor inte att fördelas till myndigheterna. Syftet med detta är att regeringen ska kunna hantera situationer om likviditetsproblem uppstår till följd av oförutsedda händelser i myndigheternas verksamheter.

Tabell 10.3 Räntekontokreditram för rörelsekapital i statens verksamhet

Miljoner kronor

Utgiftsområde	Beslutad kreditram 2024 ¹	Maximalt nyttjande 2024	Beslutad kreditram 2025 ¹	Begärd kreditram 2026 ²
1 Rikets styrelse ³	1 174	105	1 222	1 332
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	841	252	1 141	1 121
3 Skatt, tull och exekution	919		942	942
4 Rättsväsendet	3 841	992	4 736	5 516
5 Internationell samverkan	4		7	7
6 Försvar och samhällets krisberedskap	4 586	238	4 594	5 228
7 Internationellt bistånd	34	6	34	38
8 Migration	250		250	250
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	544	274	677	730
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	504	281	504	504
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	425	138	540	540
13 Integration och jämställdhet	18	4	18	18
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	389	18	389	333
15 Studiestöd	77		77	77
16 Utbildning och universitetsforskning	630	33	609	604
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	467	164	497	655
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	239	159	261	262
20 Klimat, miljö och natur	114	1 053	124	124
21 Energi	32		32	32
22 Kommunikationer	3 680	33	3 490	3 692
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	1 075	924	1 091	1 097
24 Näringsliv	130	2	132	132

Utgiftsområde	Beslutad kreditram 2024 ¹	Maximalt nyttjande 2024	Beslutad kreditram 2025 ¹	Begärd kreditram 2026 ²
Inte fördelat	129		135	169
Summa	20 100	4 677	21 500	23 400

Anm.: Beloppen är avrundade och stämmer därför inte alltid överens med summan.

¹ Av riksdagen beslutad låneram exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Riksdagen beslutar om den totala ramen, som framgår av summeraden. Regeringen beslutar om fördelningen per myndighet.

³ Exklusive Riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen.

Källa: Egna beräkningar.

10.3 Låneramar för samhällsinvesteringar och övriga kontokrediter

I detta avsnitt (se tabell 10.4 och tabell 10.5) sammanställs de låneramar och övriga kontokrediter som regeringen föreslår inom respektive utgiftsområde med stöd av 7 kap. 6 § budgetlagen. De föreslagna låneramarna för samhällsinvesteringar uppgår till 173,5 miljarder kronor och de föreslagna övriga kontokrediterna uppgår till 479,9 miljarder kronor.

Tabell 10.4 Låneramar för samhällsinvesteringar

Miljoner kronor

Utgifts- område	Myndighet	Beslutade låneramar 2024 ¹	Skuld 2024-12-31	Beslutade låneramar 2025 ¹	Begärda låneramar 2026	Beräknad amortering 2026	Beräknad nyupplåning 2026
2	Fortifikationsverket	42 300	32 178	47 700	75 000	1 850	20 370
2	Statens fastighetsverk	15 200	12 090	15 200	15 200	1 496	1 846
6	Myndigheten för civilt försvar	1 300	1 137	1 300	1 200	197	135
9	Folkhälso- myndigheten	4 000	256	3 000	2 000	753	805
9	Socialstyrelsen	2 500	460	2 500	1 500	124	152
21	Affärsverket svenska kraftnät	1 650		1 650			
22	Luffartsverket	1 500		1 500	1 500		
22	Sjöfartsverket	100		100	100		
22	Trafikverket	71 000	68 507	75 337	77 008	2 477	4 142
	Summa	139 550	114 628	148 287	173 508	6 897	27 450

¹ Av riksdagen beslutad låneram exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Källa: Egna beräkningar.

Tabell 10.5 Övriga kontokrediter i statens verksamhet

Miljoner kronor

Utgifts- område	Ändamål	Beslutad kreditram 2024 ¹	Maximalt nyttjande 2024	Beslutad kreditram 2025 ¹	Begärd kreditram 2026
2	Kammarkollegiets behov av likviditet för inrättande av nya myndigheter	250	43	250	250
2	Kammarkollegiets behov av likviditet i det statliga försäkringssystemet	100		100	100
2	Resolutionsreserven	100 000		100 000	100 000
2	Stabilitetsfonden	50 000	0	50 000	50 000
2	Statens tjänstepensionsverks behov av likviditet i pensionshanteringen	100	52	100	100
2	Statlig krigsförsäkring				200 000

Utgifts- område	Ändamål	Beslutad kreditram 2024 ¹	Maximalt nyttjande 2024	Beslutad kreditram 2025 ¹	Begärd kreditram 2026
6	Försvarets materielverks behov av rörelsekapital	34 500	15 659	44 500	37 000
6	Krig, krigsfara eller andra utomordentliga förhållanden	40 000		40 000	70 000
10	Försäkringskassans behov av likviditet i utbetalning av ersättning för vård i andra länder	170	151	170	170
11	Pensionsmyndighetens behov av likviditet vid handel med fondandelar	20 000	9 133	20 000	20 000
22	Transportstyrelsens behov av rörelsekapital för transfereringar	2 050	2 051	1 800	2 300
Summa		247 170	27 090	256 920	479 920

¹ Av riksdagen beslutad övrig kontokredit exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Källa: Egna beräkningar.

10.4 Statlig utlåning

Regeringen får enligt 6 kap. 3 § budgetlagen besluta om utlåning som finansieras med lån i Riksgäldskontoret för det ändamål och intill det belopp som riksdagen har beslutat om. Den statliga utlåningen som helhet redovisas i skrivelsen Årsredovisning för staten 2024 (skr. 2024/25:101).

Vid utgången av 2024 uppgick statens lånefordran till ca 69 procent av de beslutade ramarna, vilket kan jämföras med utgången av 2023 då lånefordran uppgick till ca 60 procent. Det innebär att nyttjandegraden 2024 var 9 procentenheter högre än 2023.

Regeringens förslag till ramar för statlig utlåning under 2026 lämnas inom berörda utgiftsområden i denna proposition och sammanställs i tabell 10.6. De föreslagna utlåningsramarna uppgår till sammanlagt 948 miljarder kronor, vilket kan jämföras med 467 miljarder i den av riksdagen ursprungligen beslutade budgeten för 2025. Detta motsvarar en ökning med 103 procent. Ökningen beror främst på att ramar föreslås för utlåning till ny kärnkraft.

Tabell 10.6 Ramar för statlig utlåning

Miljoner kronor

Utgifts- område	Ändamål	Beslutad utlåningsram 2024 ¹	Lånefordran 2024-12-31	Beslutad utlåningsram 2025 ¹	Begärd utlåningsram 2026
15	Studielån	292 000	288 152	309 500	325 500
17	Stiftelsen Nordiska museet	77	41		100
17	Stiftelsen Skansen	80	57	80	80
17	Stiftelsen Tekniska museet	95	93	95	110
21	Delägarlån till bolag i vilka Affärsverket svenska kraftnät förvaltar statens aktier	550	278	500	500
21	Lån till företag som bedriver elnätsverksamhet enligt ellagen		111	700	700
21	Låneram för ny kärnkraft				220 000
21	Låneram för riskreserv för ny kärnkraft				220 000
22	Svensk-Danska Broförbindelsen Svedab AB	6 400	5 335	6 400	6 400
24	AB Svensk Exportkredit	125 000	0	150 000	175 000

Utgifts- område	Ändamål	Beslutad utlåningsram 2024 ¹	Lånefordran 2024-12-31	Beslutad utlåningsram 2025 ¹	Begärd utlåningsram 2026
Summa		424 202	294 067	467 275	948 390

Anm.: Tabellen omfattar endast ändamål för vilka förslag lämnas i budgetpropositionen för 2026.

¹ Av riksdagen beslutade ramar för statlig utlåning exkl. beslut om ändringar i statens budget.

Källor: Årsredovisning för staten 2024 och egna beräkningar.

10.5 Statliga garantier

Regeringen får enligt 6 kap. 3 § budgetlagen besluta om att ställa ut kreditgarantier och göra andra liknande åtaganden för det ändamål och intill det belopp som riksdagen har beslutat om. Garantiverksamheten som helhet redovisas i skrivelsen Årsredovisning för staten 2024.

Vid utgången av 2024 uppgick utfärdade garantier, exklusive resolutionsreserven och stabilitetsfonden, till ca 33 procent av de beslutade ramarna, vilket kan jämföras med utgången av 2023 då motsvarande andel uppgick till ca 50 procent. Det innebär att nyttjandegraden 2024 var 17 procentenheter lägre än 2023.

Regeringens förslag till ramar för garantiverksamheten under 2026 lämnas inom respektive utgiftsområde i denna proposition och sammanställs i tabell 10.7. De begärda garantiramarna uppgår till sammanlagt 1 666,3 miljarder kronor, vilket kan jämföras med 2190,9 miljarder i den av riksdagen ursprungligen beslutade budgeten för 2025. Detta motsvarar en minskning med 24 procent. Minskningen beror främst på att någon ram inte föreslås för kreditgarantier för investeringar i ny kärnkraft.

Tabell 10.7 Ramar för statliga garantier

Miljoner kronor

Utgifts- område	Ändamål	Beslutade garantiram 2024 ¹	Utfärdade garantier 2024-12-31	Beslutade garantiram 2025 ¹	Begärda garantiram 2026
2	Resolutionsreserven garantiram	200 000	0	200 000	200 000
2	Stabilitetsfonden garantiram	750 000	0	750 000	750 000
7	Garantier inom biståndsverksamheten	26 000	14 430	30 000	34 000
18	Kreditgarantier för nybyggnad och ändring av bostäder m.m.	8 000	4 299	8 000	8 000
24	Exportkreditgarantier	475 000	317 237	500 000	650 000
24	Exportkreditgarantier för försvarsexport till den ukrainska staten				500
24	Exportkreditgarantier till Ukraina	333	0	888	1 776
24	Investeringsgarantier	10 000	47	10 000	10 000
24	Råvarugarantier	12 000	0	12 000	12 000
Summa		1 481 333	336 013	1 510 888	1 666 276

Anm.: Tabellen omfattar endast ändamål för vilka förslag lämnas i budgetpropositionen för 2026.

¹ Av riksdagen beslutade ramar för statliga garantier exkl. beslut om ändringar i statens budget.

Källor: Årsredovisning för staten 2024 och egna beräkningar.

10.6 Beställningsbemyndiganden

Regeringen får enligt 6 kap. 1 § budgetlagen för det ändamål och intill det belopp som riksdagen har beslutat för budgetåret, beställa varor eller tjänster samt besluta om bidrag, ersättning, lån eller liknande som medför utgifter under senare år än det budgeten avser. Regeringens förslag till beställningsbemyndiganden lämnas inom respektive utgiftsområde i denna proposition.

I tabell 10.8 redovisas en sammanfattning av begärda bemyndiganden för 2026. I kolumnen Ekonomiska åtaganden vid årets början redovisas de åtaganden som staten vid ingången av 2026 beräknas ha till följd av beställningar av varor och tjänster samt beslut om bidrag m.m. I nästa kolumn redovisas nya ekonomiska åtaganden av denna typ som staten förväntas göra 2026. Kolumnen Utgifter mot anslag till följd av ekonomiska åtaganden visar åtaganden som regeringen har ingått tidigare år och som förväntas bli betalda 2026. Kolumnen Ekonomiska åtaganden vid årets slut utgör summan av ekonomiska åtaganden vid årets början och nya ekonomiska åtaganden, med avdrag för posten i kolumnen Utgifter mot anslag till följd av ekonomiska åtaganden. I kolumnen Begärda bemyndiganden redovisas omfattningen av de bemyndiganden som regeringen begär inom de olika utgiftsområdena i denna proposition.

Tabell 10.8 Sammanfattande redovisning av beställningsbemyndiganden för 2026

Miljoner kronor

Utgiftsområde	Ekonomiska åtaganden vid årets början 2026	Nya ekonomiska åtaganden 2026	Utgifter mot anslag till följd av ekonomiska åtaganden 2026	Ekonomiska åtaganden vid årets slut 2026	Begärda bemyndiganden 2026
1 Rikets styrelse	1 054	1 196	1 054	1 196	1 196
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	100	100	100	100	100
4 Rättsväsendet	530	484	263	751	751
5 Internationell samverkan	225	136	99	261	261
6 Försvar och samhällets krisberedskap	299 334	116 370	76 186	339 519	341 052
7 Internationellt bistånd	96 829	29 967	31 797	95 000	95 000
8 Migration	800	1 022	365	1 457	1 457
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	6 086	4 809	2 281	8 615	8 615
13 Integration och jämställdhet	79	391	79	391	391
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	21 960	16 531	14 572	23 919	23 919
15 Studiestöd	4	4	4	4	4
16 Utbildning och universitetsforskning	63 895	37 498	29 537	71 856	71 856
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	1 148	991	874	1 265	1 265
19 Regional utveckling	8 212	3 619	3 111	8 720	8 720
20 Klimat, miljö och natur	43 195	24 318	7 732	59 781	59 781
21 Energi	8 114	9 865	2 569	15 410	15 410
22 Kommunikationer	263 124	99 353	48 016	314 460	316 055
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	10 018	6 148	4 081	12 085	12 085
24 Näringsliv	4 086	2 123	2 189	4 019	4 019
25 Allmänna bidrag till kommuner	500	250	250	500	500
Summa	829 293	355 178	225 160	959 310	962 438

Anm.: Beloppen är avrundade och stämmer därför inte alltid överens med summan.

Källa: Egna beräkningar.

Av tabell 10.8 framgår att regeringen i denna proposition föreslår beställningsbemyndiganden som uppgår till totalt 962,4 miljarder kronor. Jämfört med beställningsbemyndiganden i den av riksdagen ursprungligen beslutade budgeten för 2025 innebär förslagen för 2026 sammantaget en ökning med 66,2 miljarder kronor, eller

7,4 procent. I förändringen ingår såväl minskningar som öknings av enskilda bemyndiganden.

Regeringen begär vidare ett bemyndigande att under 2026 ingå de ekonomiska åtaganden som följer av EU-budgeten för budgetåret 2026 (se utg.omr. 27 avsnitt 2.8.1).

10.7 Bemyndigande att överskrida anslag

Regeringens förslag

Regeringen bemyndigas att under 2026, med de begränsningar som följer av 3 kap. 8 § andra stycket budgetlagen, besluta att ett anslag som inte avser förvaltningsändamål får överskridas om ett riksdagsbeslut om ändring av anslaget inte hinner inväntas och överskridandet ryms inom det fastställda utgiftstaket för staten.

Skälen för regeringens förslag

Enligt 3 kap. 8 § andra stycket budgetlagen får regeringen efter riksdagens bemyndigande besluta att ett anslag får överskridas om det är nödvändigt för att i en verksamhet täcka särskilda utgifter som inte var kända då anslaget anvisades eller för att ett av riksdagen beslutat ändamål med anslaget ska kunna uppfyllas. För de flesta anslag kan oundvikliga utgiftsökningar i förhållande till anvisade medel rymmas inom den högsta tillåtna anslagskrediten om 10 procent som föreskrivs i 3 kap. 8 § första stycket budgetlagen. Det finns ytterst sällan behov av att överskrida anslag för förvaltningsändamål med mer än vad som ryms inom denna kredit. Något särskilt bemyndigande som ger regeringen befogenhet att besluta om överskridande av anslag som anvisats för förvaltningsändamål behöver därför inte inhämtas. Vid behov kommer regeringen i stället att föreslå ändringar i budgeten. När det gäller övriga anslag, exempelvis anslag som har anvisats för regelstyrd verksamhet och icke påverkbara EU-relaterade utgifter, kan så stora förändringar inträffa att utgifterna inte ryms inom den högsta tillåtna anslagskrediten. Regeringen avser i sådana fall att i första hand återkomma till riksdagen med förslag om ändrade anslag. Förändringarna kan dock inträffa snabbt, och betalningarna kan behöva göras utan dröjsmål. Regeringen bör därför bemyndigas att, om beslut om ändring i budgeten inte hinner inväntas, besluta om överskridande när de förutsättningar som anges i 3 kap. 8 § andra stycket budgetlagen är uppfyllda. Överskridandet får inte vara större än att det ryms inom det fastställda utgiftstaket för staten. Bemyndigandet begärs för ett budgetår i taget. Regeringens avsikt är att, som tidigare skett, föreslå ändringar av berörda anslag som ersätter de medgivna överskridandena.

I skrivelsen Årsredovisning för staten 2024 redovisas de överskridanden som regeringen har medgivit 2024.

Under 2025 har regeringen hittills medgett följande överskridanden:

- anslaget 1:14 *Vissa garanti- och medlemsavgifter* inom utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning
- anslaget 1:12 *Bidrag till lönegarantiersättning* inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv
- anslaget 1:9 *Bekämpning av växtskadegörare* inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel.

Regeringen föreslår i propositionen Höständringsbudget för 2025 att de ovan angivna anslagen tillförs medel som täcker de medgivna överskridandena (prop. 2025/26:2).

Ett eventuellt utnyttjande av bemyndigandet för 2025 senare under året kommer att redovisas i regeringens skrivelse Årsredovisning för staten 2025.

11 Granskning och ekonomisk styrning

I detta avsnitt redovisar regeringen sin bedömning av EU:s rekommendationer till Sverige inom ramen för den europeiska planeringsterminen och av Finanspolitiska rådets rekommendationer och bedömningar. Vidare innehåller avsnittet information om Riksrevisionens granskning och riksdagens behandling av skrivelsen Årsredovisning för staten 2024 (skr. 2024/25:101). I avsnittet lämnas även en redovisning av arbetet med att utveckla den ekonomiska styrningen i staten.

11.1 Den europeiska planeringsterminen och EU:s rekommendationer till Sverige

Inom ramen för den europeiska planeringsterminen lämnade Europeiska kommissionen den 4 juni 2025 sina förslag till landsspecifika rekommendationer till EU:s medlemsstater. Samtliga medlemsstater fick rekommendationer inom det finanspolitiska området, i år med särskilt fokus på försvarsfinansiering. Vidare rekommenderades samtliga medlemsstater att fortsätta genomförandet av sina återhämtningsplaner inom ramen för faciliteten för återhämtnings- och resiliens och andra EU-program inom sammanhållningspolitiken. Därutöver har medlemsstaterna fått rekommendationer på andra områden, utifrån de utmaningar som har identifierats av kommissionen. Rekommendationerna till Sverige vad gäller utbildning och arbetsmarknad var desamma som rekommendationerna 2024. Rekommendationerna till Sverige vad gäller klimat och energi samt bostadsmarknad och hushållens skuldsättning var i stort sett desamma som rekommendationerna 2024.

Rådet för ekonomiska och finansiella frågor godkände rekommendationerna den 8 juli 2025. Sverige rekommenderas vidta följande åtgärder:

1. Stärka de totala försvarsutgifterna och försvarsberedskapen i linje med Europeiska rådets slutsatser från den 6 mars 2025. Hålla fast vid den maximala ökningstakten för nettoutgifterna som rådet rekommenderade den 21 januari 2025.
2. Med beaktande av de tillämpliga tidsfristerna för ett snabbt slutförande av reformer och investeringar enligt förordning (EU) 2021/241, säkerställa ett effektivt genomförande av planen för återhämtnings- och resiliens, inbegripet REPowerEU-kapitlet. Påskynda genomförandet av de sammanhållningspolitiska programmen (Eruf, FRO, ESF+) och vid behov bygga vidare på de möjligheter som erbjuds genom halvtidsöversynen. Utnyttja EU:s instrument optimalt, bl.a. de möjligheter som erbjuds genom InvestEU och plattformen för strategisk teknik för Europa, för att förbättra konkurrenskraften.
3. Se till att målen för minskning av växthusgasutsläppen uppnås, särskilt genom att minska utsläppen från vägtransporter. Minska beroendet av fossila bränslen genom att påskynda utbyggnaden av förnybar energi, bl.a. genom att utvidga och uppgradera energiöverföringsnäten, och förbättra energieffektiviteten. Påskynda och rationalisera tillståndsförfarandena för utbyggnad av förnybar energi, särskilt för havs- och landbaserad vindkraft, och undvika att tillstånd upphävs.
4. Förbättra utbildningsresultaten, även för elever från mindre gynnade socio-ekonomiska grupper och elever med migrantbakgrund, genom att ta itu med den bestående bristen på kvalificerade lärare, säkerställa lika möjligheter till tillträde

till skolsystemet och ge ytterligare stöd för att elever ska kunna gå vidare till gymnasiet. Utveckla arbetskraftens kompetens, särskilt vad gäller personer från mindre gynnade socioekonomiska grupper och med migrantbakgrund, genom riktade politiska åtgärder och resurser för att underlätta deras integration på arbetsmarknaden.

5. Förbättra effektiviteten på bostadsmarknaden, bl.a. genom att införa reformer på hyresmarknaden. Stimulera investeringar i bostadsbyggande för att lindra de mest akuta bristerna. Ta bort strukturella hinder för att underlätta bostadsbyggande. Ta itu med riskerna i samband med hushållens höga skuldsättning genom att gradvis minska avdragsrätten för bolåneräntor eller höja den återkommande fastighetsskatten, samtidigt som man utvecklar lämpliga verktyg för att bättre bedöma och rikta politiken. Upprätthålla makrotillsynsåtgärder.

Regeringens bedömning av rekommendationerna

Regeringen delar kommissionens bedömning att det är av stor betydelse att upprustningen av försvaret sker i linje med Europeiska rådets slutsatser från den 6 mars 2025 och understryker samtidigt vikten av att inte äventyra medelfristig skuldållbarhet.

Regeringen delar även bedömningen att det är viktigt att genomföra de åtgärder som ingår i återhämtnings- och resiliensplanen innan facilitetens slutdatum. Regeringen anser i likhet med kommissionen att det är angeläget att påskynda genomförandet av programmen inom sammanhållningspolitiken, så att investeringar kommer till stånd.

Regeringen instämmer i bedömningen att växthusgasutsläppen behöver minska och användningen av fossila bränslen fasas ut. Reduktionsplikten för bensin och diesel har höjts och flera styrmedel har införts för att främja ökad elproduktion, fler laddningsstationer och elektrifieringen av fordon. Regeringen instämmer i att tillståndsprövsprocesser behöver effektiviseras och har vidtagit en rad åtgärder för att effektivisera tillståndsprövningen och ser över regelverken för tillståndsprövning.

Regeringens huvudprioriteringar på utbildningsområdet är att höja kunskapsresultaten och öka likvärdigheten i skolan. Regeringen instämmer i att vissa grupper är särskilt utsatta, och har mot denna bakgrund genomfört ett flertal stora satsningar för att stärka skolornas resurser, förstärka grundläggande färdigheter och utbilda fler lärare. Regeringen ser även över möjligheterna att införa nya gymnasiala yrkesutbildningar, nya utbildningsformer för vuxna, ett kompensatoriskt betygssystem, samt att stärka kunskaperna i svenska för invandrare och införa yrkeskurser på grundläggande nivå för personer med svaga kunskaper i svenska språket.

Regeringen delar kommissionens bedömning att det finns utmaningar på arbetsmarknaden kopplade till bl.a. kompetensförsörjning och har därför ökat antalet platser i regionalt yrkesvux och lämnat förslag för att förbättra förutsättningarna för informationsutbyte mellan Arbetsförmedlingen och kommuner i fråga om arbetssökande i behov av utbildning inom komvux. Regeringen har även gett myndigheten i uppdrag att öka antalet deltagare i arbetsmarknadsutbildning och antalet övergångar till utbildning. Arbetsförmedlingen ska dessutom förbättra matchningen och kontrollen av arbetssökande.

Regeringen delar kommissionens bedömning att det finns makroekonomiska risker kopplade till hushållens höga skuldsättning. För att motverka riskfylld skuldsättning har möjligheterna till avdrag för ränteutgifter för lån utan säkerhet begränsats. Dessutom har konsumentskyddet stärkts genom en ny modell för beräkningen av ränteskillnadsersättning vid förtidsbetalning av bundna bostadslån. Regeringen arbetar också kontinuerligt för att förbättra bostadsmarknaden genom åtgärder såsom

planeringsstimulanser till kommuner för småhusbyggande, omvandling av lokaler till bostäder, nya regler för presumtionshyror vid nyproduktion och enklare regler för privatuthyrning. Det är i nuläget inte aktuellt att ändra fastighetsskatten eller möjligheterna till avdrag för ränteutgifter som härrör från lån med säkerheter.

11.2 Finanspolitiska rådets slutsatser

I maj 2025 publicerades Finanspolitiska rådets årliga rapport. I detta avsnitt redovisas de huvudsakliga bedömningar och rekommendationer som presenterades i rapporten och regeringens bedömning av dessa.

Det finanspolitiska ramverket

Rådet bedömer att avvikelserna från överskottsmålet i budgetpropositionen för 2025 (prop. 2024/25:1) var rimliga, dels eftersom huvudanledningen till avvikelserna var stödet till Ukraina, som är föranlett av en exceptionell situation, dels eftersom avvikelserna bedöms vara tillfälliga. Samtidigt anser rådet att regeringens plan för att återgå till målet bör vara mer innehållsrik och konkret än en framskrivning med oförändrad politik.

Rådet är kritiskt till att stödet till Ukraina har undantagits från den ordinarie budgetprövningen, och menar att hanteringen riskerar att undergräva principen att budgeten ska betraktas som en helhet där alla åtgärder ska ingå i en samlad prövning. Rådet menar att risken att skada budgetprocessens trovärdighet hade varit mindre om regeringen hade förankrat denna, enligt rådet oortodoxa budgethantering, med oppositionen och tydliggjort att det endast var ett tillfälligt avsteg från den normala processen.

Rådet anser vidare att utgiftstakets nivåer bör ändras så sällan som möjligt och bedömer att regeringen med fördel hade kunnat avstå från att höja nivåerna med anledning av stödet till Ukraina. Rådet menar att utrymmet under taket var tillräckligt för att rymma stödet.

Vad gäller finanspolitikens anpassning till konjunkturen bedömer rådet att den finanspolitiska ställningen, dvs. det strukturella sparandets nivå jämfört med överskottsmålet, i budgetpropositionen för 2025 i stort sett var neutral och att konjunkturläget 2025 hade kunnat motivera en mer expansiv ställning. Rådet tillägger att en högre efterfrågan också hade kunnat skapas med en mer expansiv penningpolitik. Rådet bedömer att finanspolitikens inriktning var något expansiv och att detta var rimligt i det rådande konjunkturläget givet hur konjunkturförloppet hade sett ut.

Rådet anser att regeringen tydligare än i dag behöver förklara och kommunicera hur finanspolitiken påverkar ekonomin. Rådet framhåller att en indikator för finanspolitikens inriktning som tar hänsyn till att effekten på ekonomin skiljer sig mellan åtgärder (vad rådet kallar en ”disaggregerad indikator”), kan vara ett led i att förtydliga kommunikationen.

Regeringen välkomnar att rådet delar bedömningen att det var rimligt att tillfälligt avvika från målnivån. Vad gäller återgången till målet så inkluderar regeringen bara aviserad och beslutad finanspolitik i sina prognoser. Av den anledningen kan framtida finanspolitik inte inkluderas i planen för återgång till målet.

Regeringen delar inte bedömningen att stödet till Ukraina har undantagits från den ordinarie budgetprövningen, eftersom det finanspolitiska ramverket tillåter tillfälliga avvikelser från överskottsmålet om det är motiverat. I juni 2025 kom vidare samtliga riksdagspartier överens om att stödet till Ukraina tillfälligt ska lånefinansieras och hanteras genom en tillfällig avvikelse från målet för det finansiella sparandet.

Regeringen delar bedömningen att utgiftstaket endast bör justeras i ytterst sällsynta fall. Regeringen anser att det i det aktuella fallet var motiverat att höja utgiftstakets nivåer för att inte riskera att stödet till Ukraina tränger undan andra nödvändiga utgifter.

Regeringen konstaterar avslutningsvis att rådets bedömning av finanspolitikens ställning skiljer sig från den regeringen gjorde i budgetpropositionen för 2025, vilket beror på att rådet, till skillnad från regeringen, antar att stödet till Ukraina inte påverkar efterfrågan i Sverige.

Finansiering av ökade försvarsutgifter

Rådet är av flera skäl kritiskt till att utökade försvarsutgifter inledningsvis lånefinansieras. Rådets grundsyn är att permanenta utgiftsökningar ska finansieras även på kort sikt, och anser att det vore fullt möjligt att utan ökad upplåning finansiera såväl en ökning till 3,5 procent som till 4 procent av BNP till 2030. Rådet har förståelse för att viss initial lånefinansiering kan vara nödvändig om en ännu snabbare upptrappning av försvarsutgifterna (t.ex. till 5 procent av BNP) skulle bli nödvändig, men menar att osäkerheten om den framtida nivån på försvarsutgifter i sig är ett skäl för att finansiering i form av prioriteringar av utgifter och skattejusteringar bör inledas direkt. Rådet framhåller också att finansieringsmodellen med initial lånefinansiering skulle frångå den parlamentariska överenskommelse om ett balansmål fr.o.m. 2027 som ingicks i november 2024. Om det finns en bred politisk konsensus kring att avsteg behövs, bör enligt rådet en ny överenskommelse träffas. Det är enligt rådet viktigt att en eventuell överenskommelse tydligt beskriver hur ramverket ska tillämpas fram till 2034 för att möjliggöra uppföljning och ansvarsutkrävande.

Regeringen delar inte rådets bedömning att ökningarna av försvarsutgifterna även på kort sikt bör finansieras fullt ut, då det skulle tränga undan andra viktiga investeringar, alternativt kräva snabba nedskärningar och skattehöjningar. Den 19 juni 2025 ingicks en parlamentarisk överenskommelse enligt vilken balansmålet ska införas som planerat, men att en avvikelse från målet för nya försvarsutgifter och stöd till Ukraina medges under perioden 2026–2034. Senast 2030 ska en ny bedömning av det säkerhetspolitiska läget göras och en bana för återgång till balansmålet presenteras. Enligt överenskommelsen ska regeringen i den ekonomiska vårpropositionen och i budgetpropositionen redovisa hur nya försvarsutgifter och stöd till Ukraina påverkar det strukturella sparandet och därmed eventuella avvikelser från balansmålet. Överenskommelsen innehåller även ett tak på 300 miljarder kronor för hur mycket skuldsättningen får öka för att finansiera behovet av nya försvarsutgifter, samt anger att arbete för den långsiktiga finansieringen av försvaret behöver inledas omgående och successivt genomföras för att de offentliga finanserna ska vara i balans 2035.

Kommunsektorns ekonomi – lägesbild och framtid

Rådet bedömer att kommunerna generellt har haft goda ekonomiska resultat under de senaste decennierna och att balanskravet har uppnåtts i genomsnitt, men att det finns stora skillnader där små och krympande kommuner på landsbygden ofta har uppvisat svaga resultat trots att skatterna har höjts. Rådet anser att det finns tecken på att de generellt goda resultaten till viss del har uppnåtts genom att ambitionsnivån har sänkts inom äldreomsorgen. Rådet bedömer att det finns goda skäl för de förändringar i utjämningsystemet som nyligen föreslogs av en parlamentarisk kommitté (SOU 2024:50). Vidare bedömer rådet att det är lämpligt att genomföra insatser för att hjälpa små och krympande kommuner att anpassa sina verksamheter.

Enligt rådet har nästan alla regioner haft ekonomiska svårigheter, trots att skatterna har höjts under de senaste decennierna. Regionernas ökade kostnader förefaller i hög

grad bero på fler äldre i befolkningen och en ökad ambitionsnivå i sjukvården. Rådet bedömer att kostnadsutvecklingen även, åtminstone till viss del, kan bero på en svag effektivitetsutveckling och ser därför positivt på att regeringen har inrättat en effektivitetsdelegation för hälso- och sjukvården, samt att Ekonomistyrningsverket (ESV) har fått i uppdrag att granska kostnaderna för bl.a. administration i regionerna.

Rådet bedömer att det framöver kan finnas behov av att höja ambitionerna i den kommunala och regionala verksamheten, och att det kan vara svårt att undvika kostnadsökningar, särskilt i regionerna. Att finansiera dessa med ökad skatt på arbete är enligt rådet förenat med större samhällsekonomiska kostnader än finansiering med skatter i allmänhet, vilket talar emot att ytterligare finansiering sker med högre kommunala och regionala skatter på arbete.

Regeringen delar rådets slutsatser angående utmaningarna för små och krympande kommuner och för regionerna generellt. Det pågår för närvarande ett arbete inom Regeringskansliet med att bereda förslagen från Utjämningskommittén (SOU 2024:50). I budgetpropositionen för 2025 konstaterade regeringen att många kommuner har utmaningar som minskande folkmängd och åldrande befolkning. För att stärka mindre kommuners kapacitet, och öka kunskapen om hur den kommunala kapaciteten utvecklas, har regeringen beslutat att ge kommunsamverkansorganisationerna Region 10 och Dalslandssamverkan 1,5 miljoner kronor vardera för att genomföra långsiktiga kapacitetsanalyser. Regeringen har även nyligen gett Statskontoret i uppdrag att analysera och föreslå regelförenklningar och försöksverksamheter som kan undanröja hinder för en effektiv kommunal verksamhet. Regeringen ser ett behov av att stödja regionerna i genomförandet av åtgärder för att hantera strukturella förändringar, stärka effektiviteten och förbättra situationen inom hälso- och sjukvården. Det var mot den bakgrunden som den tillfälliga effektivitetsdelegationen för hälso- och sjukvården inrättades och den särskilda granskningsfunktionen med uppdrag att utvärdera regionernas ekonomiska situation inrättades inom ESV.

Regeringen har även beslutat att tillsätta en särskild utredning som ska analysera hur statliga åtgärder som motverkar ökande skattesatser och statliga åtgärder som stimulerar skattesänkningar i kommuner och regioner kan utformas (dir. 2025:79). Utredaren ska också lämna förslag på sådana åtgärder. Syftet med utredningen är att analysera förutsättningarna för att införa åtgärder för att motverka att fler kommuner och regioner höjer den kommunala skattesatsen. Syftet är även att stimulera att fler kommuner och regioner ska välja att sänka skattesatsen. På så sätt kan de negativa effekterna av höga kommunala skattesatser motverkas. Uppdraget ska redovisas senast den 27 februari 2026.

EU:s nya finanspolitiska ramverk

Rådet bedömer att de finanspolitiska konsekvenserna av EU:s nya finanspolitiska ramverk är obetydliga för Sveriges del, eftersom det är osannolikt att finanspolitiken hamnar i konflikt med dessa minimikrav på EU-nivå, så länge som det svenska ramverket efterlevs. Rådet bedömer därför att målet för den offentliga sektorns sparande och skuldankaret som återfinns i det svenska finanspolitiska ramverket kommer fortsätta att vara kärnan i uppföljningen av finanspolitiken även framöver. Rådet bedömer att det var rätt att regeringen i medelfristplanen för perioden 2025–2028 valde att lägga nettoutgiftsbanan så högt som EU-reglerna tillåter och var tydlig med att det inte ska betraktas som en plan för hur politiken faktiskt kommer att bedrivas. Om utgiftsbanan i stället hade lagts för att efterlikna saldomålet hade det inneburit två operationella variabler där den ena följer ett komplicerat ramverk som få har förut-

sättningar att genomskåda. Rådet anser därför att regeringens strategi bidrar till att upprätthålla en hög transparens i systemet.

Rådet bedömer att ramverksreformen på EU-nivå sannolikt kommer innebära att Finanspolitiska rådet, i likhet med andra oberoende finanspolitiska institutioner inom EU, får i uppdrag att granska regeringens makroprognoser. Rådet har tagit fram en möjlig metod för detta och tillämpat den på tidigare prognoser av några centrala makroekonomiska variabler. Analysen visar att regeringens prognoser av BNP, arbetslöshet och sysselsättning det senaste decenniet inte skiljer sig markant från ett genomsnitt av andra bedömare, vilket indikerar att politiken har vilat på sakliga makroekonomiska bedömningar.

Rådet bedömer att de nya EU-reglerna ställer krav på regeringen att antingen följa rådets rekommendationer eller förklara varför man inte gör det. Rådet anser dock att regeringens svar på dess slutsatser och rekommendationer har varierat i kvalitet och ibland inte har innehållit någon saklig, relevant eller tillräcklig förklaring till varför man har gjort en annan bedömning än rådet.

Regeringen delar rådets bedömning om att det inhemska finanspolitiska ramverket innebär en mer stram reglering av de offentliga finanserna, vilket medför att det inte föreligger någon konflikt med EU:s minimikrav.

Regeringen behandlar sedan många år rådets rapport i budgetpropositionen. Därutöver frågas finansministern ut av finansutskottet i samband med rapportens publicering. Till följd av nya EU-direktiv kommer regeringens behandling av rådets rekommendationer att utvecklas (se avsnitt 5.5.7).

Vad är en reform?

Rådet anser att det är viktigt att beskrivningen av regeringens reformer inom ramen för reformutrymmet blir tydligare i så väl budgetpropositionen som i kommunikationen kring finanspolitiken. Rådet anser att tre principer skulle kunna främja ökad tydlighet: att tydligare belysa nettot för en utgifts- eller intäktspost när reformer beskrivs och presenteras, att tydligare belysa real utveckling när så är lämpligt, samt att tydligare belysa relativ utveckling när så är lämpligt.

Regeringen instämmer i att det är viktigt att redovisning och kommunikation kring reformer i de ekonomiska propositionerna är tydlig. I respektive budgetproposition sammanfattas samtliga reformer som regeringen föreslår för det kommande budgetåret och de två efterföljande åren. Att belysa nettoförändringar till följd av beslut i tidigare ekonomiska propositioner skulle innebära en kraftig utökning av redovisningen. Budgetpropositionens huvudsakliga funktion är vidare att vara ett beslutsunderlag för riksdagens beslut om anslagsnivåer för det kommande budgetåret. Regeringen vill avslutningsvis framhålla att budgeten redovisas i nominella belopp. Detta gäller såväl utgiftsökningar och utgiftsminskningar som det löpande lånebehovet. Utifrån detta finns det inte något direkt behov av utvidgningar av det slag som rådet efterfrågar

Konjunktorens effekter på individers ekonomi

Rådet bedömer att personer med lägst respektive högst inkomster påverkas mest av konjunkturvariationer. Vidare konstaterar rådet att den offentliga sektorn motverkar en betydande del av variationerna i arbetskraftsinkomsterna via skatte- och transfereringssystemen, dvs. de s.k. automatiska stabilisatorerna. I analysen dämpas dessa variationer med en fjärdedel för de med lägst inkomster, och för resterande inkomstgrupper med hälften. En orsak till att den lägsta inkomstgruppen inte får ett större skydd är att hushållstransfereringar, särskilt ekonomiskt bistånd och bostads-

bidrag, inte är inkluderade i analysen. Enligt rådet påverkas arbetsinkomsterna hos de som oftare drabbas av arbetslöshet i större utsträckning än andra av konjunktursvängningar, och att detta är speciellt tydligt för låginkomsttagare. Det kan i nuläget vara svårt för vissa låginkomsttagare, exempelvis timanställda, att kvalificera sig för arbetslöshetsförsäkringen. Rådet anser att det förslag som regeringen har lagt fram för en inkomstbaserad arbetslöshetsförsäkring stärker skyddet för dessa personer. Rådets analys visar på vikten av att individer är anslutna till den inkomstbaserade arbetslöshetsförsäkringen för att skyddet vid arbetslöshet ska bli starkt.

Regeringen konstaterar att rådets slutsatser om hur konjunkturvariationer påverkar individer med olika inkomstnivåer stämmer väl överens med den bild som bl.a. har framkommit i flera fördelningspolitiska redogörelser genom åren. Regeringen anser dock att det är nödvändigt att även ta hänsyn till hushållstransfereringar för att få en bra bild av hur i synnerhet individer i de lägre inkomstskikten påverkas av konjunkturvariationer.

Finanspolitikens inriktning: en ny indikator

Rådet har utvecklat vad det kallar en disaggregerad indikator för hur finanspolitiken påverkar ekonomin. Rådet menar att den disaggregerade indikatorn på ett bättre sätt fångar effekterna som finanspolitiken har på den ekonomiska utvecklingen, än att endast använda förändringen i strukturellt sparande som indikator (en aggregerad indikator), vilket är vad regeringen gör i sina budgetpropositioner. Rådet bedömer att en användning av den disaggregerade indikatorn som ett komplement till den aggregerade indikatorn bör minska risken för policymisstag. Enligt rådet innebär den disaggregerade indikatorn också att finanspolitikens effekter tydligare kan kommuniceras, och att detta är särskilt viktigt för samspelet mellan finans- och penningpolitiken.

Regeringen arbetar löpande med att utveckla sina analysmetoder och sin kommunikation kring finanspolitiken. Vad gäller kommunikationens vikt för samspelet mellan finans- och penningpolitik vill regeringen lyfta att det även förekommer möten mellan finansministern och riksbankschefen där också tjänstemän från de två organisationerna deltar.

Hållbarhetsberäkningar – metoder och användning

Rådet har analyserat regeringens, Konjunkturinstitutets och Europeiska kommissionens hållbarhetsberäkningar samt hur beräkningarna kan utformas för att vara användbara för ekonomisk-politisk analys. Rådet är tveksamt till vilken funktion regeringens hållbarhetsberäkningar fyller, bl.a. eftersom beräkningarna inte tar hänsyn till beslutade saldomål, och eftersom flera antaganden, enligt rådet, brister i realism. Rådet menar att regeringen generellt bör utgå från Konjunkturinstitutets antaganden, eftersom myndighetens beräkningar regelbundet ingår som underlag till statliga utredningar. Därtill har rådet identifierat ett antal områden där regeringens hållbarhetsanalys kan förbättras.

Regeringen delar inte bedömningen att hållbarhetsberäkningarna inte fyller någon funktion, eller att de endast bör göras utifrån Konjunkturinstitutets antaganden. Både budgetlagen (2011:203) och Europeiska kommissionen kräver att regeringen redovisar en egen bedömning av finanspolitikens hållbarhet. Regeringen anser att det är en styrka att denna typ av analys görs av tre oberoende institutioner, och att alla tre drar slutsatsen att finanspolitiken i Sverige är långsiktigt hållbar, delvis baserat på olika antaganden och metoder.

De långsiktiga framskrivningar av den offentliga sektorns inkomster och utgifter som hållbarhetsbedömningen baseras på kan göras på många olika sätt, och bygga på olika antaganden om framtiden. Regeringen menar att flera av de slutsatser som lyfts i rapporten kring alternativa antaganden och framskrivningsansatser kan vara intressanta att analysera vidare i alternativa scenarieframskrivningar. Att göra fler scenarier baserat på olika antaganden och beräkningsmetoder är dock resurskrävande och måste ställas mot annat arbete i Regeringskansliet.

11.3 Granskning av årsredovisning för staten 2024

Riksrevisionen har för årsredovisning för staten 2024 lämnat en revisionsberättelse utan reservation eller avvikande mening (Fi2025/00904). Enligt myndigheten har regeringen i alla väsentliga avseenden upprättat de finansiella delarna av årsredovisningen i enlighet med 10 kap. 5–10 §§ budgetlagen och även i övrigt lämnat information som är förenlig med årsredovisningens finansiella delar. Riksrevisionens uttalande omfattar, liksom tidigare år, inte avsnitt 1.1 Den offentliga sektorns finansiella sparande.

I sin behandling av regeringens skrivelse Årsredovisning för staten 2024 har riksdagen beslutat att lägga skrivelsen till handlingarna (bet. 2024/25:FiU30, rskr. 2024/25:264).

11.4 Utvecklingen av den ekonomiska styrningen i staten

Utvecklingen av den ekonomiska styrningen i staten bedrivs med utgångspunkt i regeringens behov av att styra för att genomföra sin politik, kravet på att nå de av riksdagen beslutade målen för utgiftsområdena samt riksdagens behov av att följa upp statens verksamhet. Det ska därför finnas en ändamålsenlig styrning och uppföljning som svarar mot både regeringens och riksdagens behov. I syfte att stödja regeringen med att utveckla den ekonomiska styrningen i staten har ESV bl.a. i uppgift att utveckla och förvalta den statliga redovisningen, den finansiella styrningen och resultatstyrningen. Myndigheten har även i uppgift att utveckla och förvalta den interna styrningen och kontrollen samt internrevisionen i staten. Den 1 januari 2026 kommer Statskontorets uppgifter att inordnas i ESV. ESV kommer samtidigt att byta namn till Statskontoret. De uppgifter avseende den ekonomiska styrningen i staten som ESV sedan tidigare utför kommer inte att förändras med anledning detta.

Den ekonomiska styrningen angränsar till den statliga förvaltningspolitiken (se utg.omr. 2 avsnitt 4). Vid utvecklingen av den ekonomiska styrningen är målsättningen att värna myndigheternas kärnuppgifter samt beakta olikheter i förutsättningar och verksamheter.

Utveckling av styrningen av den avgiftsbelagda verksamheten

Regeringen har fortsatt arbetet med att förtydliga redovisningen och förbättra styrningen av den avgiftsbelagda verksamheten i staten. Detta arbete utförs på olika nivåer, bl.a. genom utveckling av avgiftstabellerna för varje myndighet i budgetpropositionen och genom uppdrag till ESV. Myndigheten fick t.ex. 2024 i uppdrag att utveckla avgiftstabellerna i myndigheternas regleringsbrev. Med utgångspunkt i förslagen som ESV lämnade i rapporten Utveckling av avgiftstabellerna i myndigheternas regleringsbrev (ESV 2025:14) har avgiftstabellerna i myndigheternas regleringsbrev utvecklats. Syftet med förändringarna är att avgiftstabellerna i regleringsbreven tydligare ska visa utfall för verksamheter med olika ekonomiska mål

och därmed utgöra ett bättre underlag för den uppföljning av avgiftsbelagd verksamhet som myndigheterna redovisar i sina årsredovisningar.

Intern styrning och kontroll samt internrevision

Intern styrning och kontroll är den process som syftar till att försäkra ledningen för en myndighet att den med rimlig säkerhet når målen för verksamheten och att den bedrivs enligt gällande rätt. Regeringens styrning för att myndigheterna ska ha fungerande processer för intern styrning och kontroll består av flera delar. Myndighetsledningarnas ansvar för intern styrning och kontroll framgår av myndighetsförordningen (2007:515). Därutöver har regeringen beslutat att de myndigheter som följer internrevisionsförordningen (2006:1228) även ska tillämpa förordningen (2007:603) om intern styrning och kontroll.

ESV har i uppgift att utveckla och förvalta den interna styrningen och kontrollen samt internrevisionen i staten. ESV lämnar varje år en rapport till regeringen i vilken myndigheten redovisar hur internrevisionen fungerar i staten som helhet, samt hur myndighetsledningarnas interna styrning och kontroll fungerar för de myndigheter under regeringen som omfattas av de utökade bestämmelserna om intern styrning och kontroll samt internrevision.

I rapporten Internrevision och intern styrning och kontroll 2025 – Redovisning avseende 2024 (ESV 2025:10) konstaterar ESV att myndigheterna i allt väsentligt har tillämpat bestämmelserna för intern styrning och kontroll och internrevision under 2024. ESV bedömer att internrevisionens arbete är till nytta för myndighetsledningarna i deras arbete med att förbättra myndighetens interna styrning och kontroll.

12 Lagförslag, skattefrågor

Regeringen har följande förslag till lagtext.

12.1 Förslag till lag om ändring i kupongskattelagen (1970:624)

Härigenom föreskrivs att 1 § kupongskattelagen (1970:624)¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §²

Kupongskatt ska betalas enligt denna lag till staten för utdelning av annat slag än som avses i 42 kap. 16 § inkomstskattelagen (1999:1229) på aktie i svenskt aktiebolag.

Vad som i denna lag sägs om aktie i svenskt aktiebolag gäller även aktie i europabolag med säte i Sverige samt andel i svensk värdepappersfond och svensk specialfond.

I ärenden och mål om kupongskatt gäller bestämmelserna i skatteförfarandelagen (2011:1244) om

1. ersättning för kostnader för ombud, biträde eller utredning i 43 kap., 68 kap. 2 § och 71 kap. 4 §,
2. bevissäkring och betalningssäkring i 45 kap., 46 kap., 68 kap. 1 och 3 §§, 69 kap. och 71 kap. 1 §, samt
3. uppgifter och handlingar som ska undantas från kontroll i 47 kap. och 68 kap. 1 och 3 §§.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2026.

2. Lagen tillämpas på utdelning som lämnas efter den 31 december 2025.

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 1974:996.

² Senaste lydelse 2013:574.

12.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1986:468) om avräkning av utländsk skatt

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 10 § lagen (1986:468) om avräkning av utländsk skatt ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

10 §¹

Vid beräkning av den statliga inkomstskatt som hänför sig till de utländska inkomsterna ska den del av den statliga inkomstskatten som hänför sig till de utländska förvärvsinkomsterna respektive den del som hänför sig till de utländska kapitalinkomsterna beräknas var för sig. Den statliga och kommunala inkomstskatt som hänför sig till de utländska förvärvsinkomsterna (intäktsposter efter avdrag för kostnadsposter) ska anses utgöra så stor del av den skattskyldiges hela statliga respektive kommunala inkomstskatt på förvärvsinkomst, beräknad utan avräkning, som de utländska förvärvsinkomsterna utgör av den skattskyldiges sammanlagda förvärvsinkomst före allmänna avdrag, grundavdrag och sjoinkomstavdrag. Motsvarande gäller i tillämpliga delar vid beräkning av den del av den statliga inkomstskatten som hänför sig till de utländska kapitalinkomsterna.

Vid tillämpning av första stycket ska, om den skattskyldige fått skattereduktion enligt 67 kap. inkomstskattelagen (1999:1229), sådan reduktion anses ha skett från kommunal och statlig inkomstskatt, statlig fastighetsskatt respektive kommunal fastighetsavgift med så stor del av reduktionen som respektive skatt eller avgift utgör av det sammanlagda beloppet av nämnda skatter och avgift före sådan reduktion. Skattereduktion enligt 67 kap. 5–9 d, 34, 35 och 46–48 §§ inkomstskattelagen ska dock anses ha skett bara från kommunal inkomstskatt.

Vid tillämpning av första stycket gäller följande:

1. Om den skattskyldige är en fysisk person som fått skattereduktion enligt 67 kap. inkomstskattelagen (1999:1229) ska sådan reduktion anses ha skett från kommunal och statlig inkomstskatt, statlig fastighetsskatt respektive kommunal fastighetsavgift med så stor del av reduktionen som respektive skatt eller avgift utgör av det sammanlagda beloppet av nämnda skatter och avgift före sådan reduktion. Skattereduktion enligt 67 kap. 5–9 d, 34, 35 och 46–48 §§ inkomstskattelagen ska dock anses ha skett bara från kommunal inkomstskatt.

2. Om den skattskyldige är en juridisk person som fått skattereduktion enligt 67 kap. inkomstskattelagen ska sådan reduktion anses ha skett bara från statlig inkomstskatt.

Om en skattskyldig enligt 2 § första stycket 4 lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel ska betala avkastningsskatt gäller följande. Vid beräkningen av spärrbeloppet ska, vid bestämmande enligt första stycket av den statliga inkomstskatt som hänför sig till de utländska inkomsterna, avkastningsskatt likställas med statlig inkomstskatt på förvärvsinkomst.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2026.

2. Lagen tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2025.

¹ Senaste lydelse 2020:1165.

12.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta

Härigenom föreskrivs att 7 § lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §¹

Särskild inkomstskatt tas ut med 25 procent av skattepliktig inkomst. Särskild inkomstskatt tas dock ut med 15 procent av skattepliktig inkomst beträffande inkomster som avses i 5 § första stycket 12.

Öretal som uppkommer vid beräkning av skatten bortfaller.

Särskild inkomstskatt tas ut med 22,5 procent av skattepliktig inkomst. Särskild inkomstskatt tas dock ut med 15 procent av skattepliktig inkomst beträffande inkomster som avses i 5 § första stycket 12.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2026.
 2. Lagen tillämpas på inkomster som tas emot efter den 31 december 2025.

¹ Senaste lydelse 2017:1204.

12.4 Förslag till lag om ändring i lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta

Härigenom föreskrivs att 7 § lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt lagförslag 12.3

Föreslagen lydelse

7 §¹

Särskild inkomstskatt tas ut med 22,5 procent av skattepliktig inkomst. Särskild inkomstskatt tas dock ut med 15 procent av skattepliktig inkomst beträffande inkomster som avses i 5 § första stycket 12.

Öretal som uppkommer vid beräkning av skatten bortfaller.

Särskild inkomstskatt tas ut med 20 procent av skattepliktig inkomst. Särskild inkomstskatt tas dock ut med 15 procent av skattepliktig inkomst beträffande inkomster som avses i 5 § första stycket 12.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.
 2. Lagen tillämpas på inkomster som tas emot efter den 31 december 2026.

¹ Senaste lydelse 2025:000.

12.5 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 11 a och 13 §§, 6 a kap. 1 och 2 a §§, 9 kap. 8 § och 11 kap. 3, 6, 9, 13 a och 17 §§ lagen (1994:1776) om skatt på energi ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

11 a §¹

I fråga om energiskatt och koldioxidskatt på bränslen samt energiskatt på elektrisk kraft förstås med stödordning sådant statligt stöd enligt artikel 107.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt som utgörs av skattebefrielse för vart och ett av de ändamål som anges i följande bestämmelser i denna lag:

1. 6 a kap. 1 § 8 och 11 a,	
2. 6 a kap. 1 § 11 b,	
3. 6 a kap. 2 a § första stycket 1,	
4. 6 a kap. 2 a § första stycket 2,	
5. 6 a kap. 2 c §,	
6. 7 kap. 3 a och 3 b §§,	
7. 7 kap. 4 §,	
8. 9 kap. 5 §,	
9. 11 kap. 9 § första stycket 6 och 14 §,	9. 11 kap. 9 § första stycket 7 och 14 §,
11. 11 kap. 9 § första stycket 8,	
12. 11 kap. 10 §,	
13. 11 kap. 12 §,	
14. 11 kap. 12 a §,	
15. 11 kap. 12 b §.	

13 §²

Med uppgifter om stödmottagare avses uppgift om

1. vilken typ av företag (små eller medelstora respektive stora) stödmottagaren hör till enligt bilaga I till den förordning som avses i 12 §,

2. den region där stödmottagande företag är beläget på NUTS 2- nivå enligt bilaga 1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1059/2003 av den 26 maj 2003 om inrättande av en gemensam nomenklatur för statistiska territoriella enheter (NUTS) i lydelsen enligt kommissionens förordning (EU) nr 868/2014 av den 8 augusti 2014 om ändring av bilagorna till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1059/2003 om inrättande av en gemensam nomenklatur för statistiska territoriella enheter (Nuts), och

3. stödmottagande företags verksamhetsområde på Nace-gruppnivå enligt bilaga 1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1893/2006 av den

2. den region där stödmottagande företag är beläget på NUTS 2- nivå enligt bilaga 1 *till* Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1059/2003 av den 26 maj 2003 om inrättande av en gemensam nomenklatur för statistiska territoriella enheter (NUTS) i lydelsen enligt kommissionens förordning (EU) nr 868/2014 av den 8 augusti 2014 om ändring av bilagorna till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1059/2003 om inrättande av en gemensam nomenklatur för statistiska territoriella enheter (Nuts), och

3. stödmottagande företags verksamhetsområde på Nace-gruppnivå enligt bilaga 1 *till* Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1893/2006 av

¹ Senaste lydelse 2022:1781.

² Senaste lydelse 2023:435.

20 december 2006 om fastställande av den statistiska näringsgrensindelningen Nace rev. 2 och om ändring av rådets förordning (EEG) nr 3037/90, i den ursprungliga lydelsen.

För den som bedriver yrkesmässig jordbruks- eller skogsbruksverksamhet och får stöd genom en stödordning som avses i 11 a § 3 och 13 avses med uppgifter om stödmottagare även uppgift om

1. huruvida stödmottagaren bedriver primär jordbruksproduktion i den mening som avses i artikel 2.9 i kommissionens förordning (EU) nr 651/2014 av den 17 juni 2014 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, och

2. hur stor andel av bränsle- och elförbrukningen inom ramen för respektive stödordning som hänför sig till primär jordbruksproduktion.

Nuvarande lydelse

6 a kap.

1 §

Bränsle som används för nedan angivna ändamål, i förekommande fall med undantag för vissa bränsleslag, ska helt eller delvis befrias från skatt enligt följande, om inte annat anges.

Ändamål	Bränsle som inte ger befrielse	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxidskatt	Befrielse från svavelskatt
1. Förbrukning				
a) för annat ändamål än som motorbränsle eller som bränsle för uppvärmning		100 procent	100 procent	100 procent
b) i metallurgiska processer under förutsättning att det ingående materialet genom uppvärmning i ugnar förändras kemiskt eller dess inre fysikaliska struktur förändras eller bibehålls i skänkar eller liknande kärl		100 procent	100 procent	100 procent
c) i annat fall än som avses i a eller b, då bränslet i en och samma process används både som bränsle för uppvärmning och för annat ändamål än		100 procent	100 procent	100 procent

Ändamål	Bränsle som inte ger befrielse	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxidskatt	Befrielse från svavelskatt
som motorbränsle eller bränsle för uppvärmning				
2. Förbrukning i tåg eller annat spårbundet färdmedel	Bensin, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	100 procent	100 procent
3. Förbrukning i skepp, när skeppet inte används för privat ändamål	Bensin, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	100 procent	100 procent
4. Förbrukning i båt för vilken medgivande lämnats enligt 2 kap. 9 § eller för vilken fiskelicens som inte är begränsad till fiske enbart i enskilt vatten meddelats enligt fiskelagen (1993:787), när båten inte används för privat ändamål	Bensin, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	100 procent	100 procent
5. Förbrukning i				
a) luftfartyg, när luftfartyget inte används för privat ändamål	Andra bränslen än flygfotogen (KN-nr 2710 19 21)	100 procent	100 procent	100 procent
b) luftfartygsmotorer i provbädd eller liknande anordning	Andra bränslen än flygbensin (KN-nr 2710 11 31) och flygfotogen	100 procent	100 procent	100 procent
6. Förbrukning vid framställning av energiprodukter eller andra produkter för vilka skatteplikt har inträtt för tillverkaren		100 procent	100 procent	100 procent

Ändamål	Bränsle som inte ger befrielse	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxidskatt	Befrielse från svavelskatt
7. Förbrukning för framställning av skattepliktig elektrisk kraft	Bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	100 procent	–
8. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för annat ändamål än drift av motordrivna fordon vid tillverkningsprocessen i industriell verksamhet i en anläggning för vilken utsläppsätter ska överlämnas enligt 16 § lagen (2020:1173) om vissa utsläpp av växthusgaser	Bensin, råttallolja, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	–	100 procent	–
9. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning i sodapannor eller i lutpannor		–	–	100 procent
10. Förbrukning i processer för framställning av andra mineraliska ämnen än metaller under förutsättning att det ingående materialet genom uppvärmning i ugnar förändras kemiskt eller dess inre fysikaliska struktur förändras		100 procent	100 procent	100 procent
11. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för framställning av värme i en anläggning för vilken utsläppsätter ska överlämnas enligt 16 § lagen om	Råttallolja och bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b			

Ändamål	Bränsle som inte ger befrielse	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxidskatt	Befrielse från svavelskatt
vissa utsläpp av växthusgaser				
a) i kraftvärme- produktion		–	100 procent	–
b) i annan värme- produktion		–	100 procent	–

Föreslagen lydelse

1 §³

Bränsle som används för nedan angivna ändamål, i förekommande fall med undantag för vissa bränsleslag, ska helt eller delvis befrias från skatt enligt följande, om inte annat anges.

Ändamål	Bränsle som inte ger befrielse	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxidskatt	Befrielse från svavelskatt
1. Förbrukning				
a) för annat ändamål än som motorbränsle eller som bränsle för uppvärmning		100 procent	100 procent	100 procent
b) i metallurgiska processer under förutsättning att det ingående materialet genom uppvärmning i ugnar förändras kemiskt eller dess inre fysikaliska struktur förändras eller <i>att dessa förändrade egenskaper</i> bibehålls i skänkar eller liknande kärl		100 procent	100 procent	100 procent
c) i annat fall än som avses i a eller b, då bränslet i en och samma process används både som bränsle för uppvärmning och för annat ändamål än		100 procent	100 procent	100 procent

³ Senaste lydelse 2022:1775.

Ändamål	Bränsle som inte ger befrielse	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxidskatt	Befrielse från svavelskatt
som motorbränsle eller bränsle för uppvärmning				
2. Förbrukning i tåg eller annat spårbundet färdmedel	Bensin, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	100 procent	100 procent
3. Förbrukning i skepp, när skeppet inte används för privat ändamål	Bensin, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	100 procent	100 procent
4. Förbrukning i båt för vilken medgivande lämnats enligt 2 kap. 9 § eller för vilken fiskelicens som inte är begränsad till fiske enbart i enskilt vatten meddelats enligt fiskelagen (1993:787), när båten inte används för privat ändamål	Bensin, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	100 procent	100 procent
5. Förbrukning i				
a) luftfartyg, när luftfartyget inte används för privat ändamål	Andra bränslen än flygfotogen (KN-nr 2710 19 21)	100 procent	100 procent	100 procent
b) luftfartygsmotorer i provbädd eller liknande anordning	Andra bränslen än flygbensin (KN-nr 2710 11 31) och flygfotogen	100 procent	100 procent	100 procent
6. Förbrukning vid framställning av energiprodukter eller andra produkter för vilka skatteplikt har inträtt för tillverkaren		100 procent	100 procent	100 procent

Ändamål	Bränsle som inte ger befrielse	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxidskatt	Befrielse från svavelskatt
7. Förbrukning för framställning av skattepliktig elektrisk kraft	Bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	100 procent	–
8. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för annat ändamål än drift av motordrivna fordon vid tillverkningsprocessen i industriell verksamhet i en anläggning för vilken utsläppsätter ska överlämnas enligt 16 § lagen (2020:1173) om vissa utsläpp av växthusgaser	Bensin, råttallolja, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	–	100 procent	–
9. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning i sodapannor eller i lutpannor		–	–	100 procent
10. Förbrukning i processer för <i>tillverkning</i> av andra mineraliska <i>produkter</i> än metaller under förutsättning att det ingående materialet genom uppvärmning i ugnar förändras kemiskt eller dess inre fysikaliska struktur förändras		100 procent	100 procent	100 procent
11. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för framställning av värme i en anläggning för vilken utsläppsätter ska överlämnas enligt 16 § lagen om	Råttallolja och bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b			

Ändamål	Bränsle som inte ger befrielse	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxidskatt	Befrielse från svavelskatt
vissa utsläpp av växthusgaser				
a) i kraftvärme- produktion	–	–	100 procent	–
b) i annan värme- produktion	–	–	100 procent	–

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*2 a §⁴

För drift av skepp och båtar utan medgivande enligt 2 kap. 9 § samt andra motordrivna fordon än personbilar, lastbilar och bussar medges befrielse från koldioxidskatt med 2 553 kronor per kubikmeter bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b, om det förbrukas i yrkesmässig

1. jordbruks- eller skogsbruksverksamhet, eller
2. vattenbruksverksamhet.

För sådan förbrukning som avses i första stycket ska även befrielse från energiskatt medges med 1 150 kronor per kubikmeter.

När det gäller skepp och båtar för vilka fiskelicens som inte är begränsad till fiske enbart i enskilt vatten meddelats enligt fiskelagen (1993:787) medges skattebefrielse enligt första stycket också för bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 a.

Befrielse från skatt enligt denna paragraf får dock högst uppgå till de skattebelopp som gäller vid skattskyldighetens inträde för det förbrukade bränslet.

9 kap.8 §⁵

Rätt till återbetalning eller kompensation enligt 2, 3 och 6 §§ föreligger endast när ersättningen för ett kalenderkvartal uppgår till

1. minst 1 000 kronor i fall som avses i 2 eller 6 §, och
2. minst 500 kronor i fall som avses i 3 §.

Sådan återbetalning enligt 2 § som görs med stöd av 6 a kap. 2 a § får dock göras när den sammanlagda ersättningen uppgår till minst 500 kronor per kalenderår.

Rätt till sådan återbetalning enligt 2 § som görs med stöd av 6 a kap. 2 a § föreligger dock endast när ersättningen för ett kalenderkvartal uppgår till minst 400 kronor.

Rätt till återbetalning enligt 5 § föreligger endast för den del av den sammanlagda ersättningen som överstiger 2 000 kronor per kalenderkvartal och endast om

1. stödmottagaren inte är ett företag utan rätt till statligt stöd, och
2. sökanden lämnar uppgifter om stödmottagare.

Kraven i tredje stycket 2 gäller endast uppgifter om stödmottagare vars sammanlagda nedsättning inom stödordningen genom återbetalningen överstiger 50 000 euro under kalenderåret.

⁴ Senaste lydelse 2024:1130. Ändringen innebär att fjärde stycket tas bort.

⁵ Senaste lydelse 2022:1781.

11 kap.**3 §⁶**

Energiskatt ska betalas med 43,9 öre per förbrukad kilowattimme elektrisk kraft.

För kalenderåret 2026 och efterföljande kalenderår ska skatt i stället för vad som anges i första stycket betalas med belopp som räknas om enligt tredje stycket. Regeringen fastställer varje år före november månads utgång det omräknade skattebelopp som enligt denna paragraf ska betalas för påföljande kalenderår.

Skattebeloppet räknas om genom att det belopp som gäller den 1 augusti det år då omräkningen sker multipliceras med ett jämförelsetal. Det omräknade skattebeloppet avrundas till hela tiondels ören.

Jämförelsetalet anger förhållandet mellan det allmänna prisläget i juni månad det år då omräkningen sker och prisläget i juni månad närmast föregående år. Jämförelsetalet ska avrundas till fyra decimaler.

6 §⁷

Som frivilligt skattskyldig får godkännas den som beräknas förbruka mer än 10 gigawattimmar elektrisk kraft per kalenderår

1. i tåg eller annat spårbundet transportmedel eller för motordrift eller uppvärmning i omedelbart samband med sådan förbrukning,

2. i huvudsak för kemisk reduktion eller i huvudsak för elektrolytiska processer,

3. vid sådan framställning av produkter som avses i 6 a kap. 1 § 6,

4. i metallurgiska processer *eller vid tillverkning av mineraliska produkter* under förutsättning att det ingående materialet genom uppvärmning i ugnar *har förändrats* kemiskt eller dess inre fysikaliska struktur *har förändrats*, i den utsträckning förbrukningen inte omfattas av föregående punkter, *eller*

5. i tillverkningsprocessen i industriell verksamhet, i den utsträckning förbrukningen inte omfattas av föregående punkter.

För ett sådant godkännande krävs att den sökande är lämplig som frivilligt skattskyldig med hänsyn till sina ekonomiska förhållanden och omständigheterna i övrigt.

Energiskatt ska betalas med 36,0 öre per förbrukad kilowattimme elektrisk kraft.

För kalenderåret 2027 och efterföljande kalenderår ska skatt i stället för vad som anges i första stycket betalas med belopp som räknas om enligt tredje stycket. Regeringen fastställer varje år före november månads utgång det omräknade skattebelopp som enligt denna paragraf ska betalas för påföljande kalenderår.

4. i metallurgiska processer under förutsättning att det ingående materialet genom uppvärmning i ugnar *förändras* kemiskt eller dess inre fysikaliska struktur *förändras eller att dessa förändrade egenskaper bibehålls i skänkar eller liknande kärl*, i den utsträckning förbrukningen inte omfattas av föregående punkter,

5. i processer för tillverkning av andra mineraliska produkter än metaller under förutsättning att det ingående materialet genom uppvärmning i ugnar *förändras kemiskt* eller dess inre fysikaliska struktur *förändras*, i den utsträckning förbrukningen inte omfattas av föregående punkter, *eller*

6. i tillverkningsprocessen i industriell verksamhet, i den utsträckning förbrukningen inte omfattas av föregående punkter.

⁶ Senaste lydelse 2025:99.

⁷ Senaste lydelse 2022:1781.

Godkännande som frivilligt skattskyldig ska återkallas om förutsättningarna för godkännande inte längre finns eller om den frivilligt skattskyldige begär det. Ett beslut om återkallelse gäller omedelbart, om inte något annat anges i beslutet.

9 §⁸

Den som är skattskyldig för energiskatt på elektrisk kraft får göra avdrag för skatt på elektrisk kraft som

1. förbrukats hos den skattskyldige i tåg eller annat spårbundet transportmedel eller för motordrift eller uppvärmning i omedelbart samband med sådan förbrukning,

2. i huvudsak förbrukats hos den skattskyldige för kemisk reduktion eller i elektrolytiska processer,

3. förbrukats hos den skattskyldige vid sådan framställning av produkter som avses i 6 a kap. 1 § 6,

4. förbrukats hos den skattskyldige vid sådan överföring av elektrisk kraft på det elektriska nätet som utförs av den som ansvarar för förvaltningen av nätet i syfte att upprätthålla nätets funktion,

5. förbrukats hos den skattskyldige i metallurgiska processer *eller vid tillverkning av mineraliska produkter* under förutsättning att det ingående materialet genom uppvärmning i ugnar har förändrats kemiskt eller dess inre fysikaliska struktur har förändrats, i den utsträckning avdragsrätt inte följer av 2,

5. förbrukats hos den skattskyldige i metallurgiska processer under förutsättning att det ingående materialet genom uppvärmning i ugnar har förändrats kemiskt eller dess inre fysikaliska struktur har förändrats *eller att dessa förändrade egenskaper har bibehållits i skänkar eller liknande kärl*, i den utsträckning avdragsrätt inte följer av föregående punkter,

6. förbrukats hos den skattskyldige i processer för tillverkning av andra mineraliska produkter än metaller under förutsättning att det ingående materialet genom uppvärmning i ugnar har förändrats kemiskt eller dess inre fysikaliska struktur har förändrats, i den utsträckning avdragsrätt inte följer av föregående punkter,

6. förbrukats i tillverkningsprocessen i industriell verksamhet hos den skattskyldige, i den utsträckning avdragsrätt inte följer av föregående punkter,

7. förbrukats i tillverkningsprocessen i industriell verksamhet hos den skattskyldige, i den utsträckning avdragsrätt inte följer av föregående punkter,

8. förbrukats i kommuner som avses i 4 § för annat ändamål än

a) i industriell verksamhet,

b) i yrkesmässig jordbruks- eller skogsbruksverksamhet,

c) i yrkesmässig vattenbruksverksamhet,

d) som landström, eller

e) i tåg eller annat spårbundet transportmedel eller för motordrift eller uppvärmning i omedelbart samband med sådan förbrukning.

Avdrag enligt första stycket 6 medges med skillnaden mellan den skattesats som gällde vid skattskyldighetens inträde och 0,6 öre per förbrukad kilowattimme elektrisk kraft. Avdrag enligt första stycket 8 medges med 9,6 öre per förbrukad kilowattimme elektrisk kraft. Avdrag

Avdrag enligt första stycket 7 medges med skillnaden mellan den skattesats som gällde vid skattskyldighetens inträde och 0,6 öre per förbrukad kilowattimme elektrisk kraft. Avdrag enligt första stycket 8 medges med 9,6 öre per förbrukad kilowattimme elektrisk kraft. Avdrag

⁸ Senaste lydelse 2022:1781.

enligt första stycket 8 får endast medges i den utsträckning avdragsrätt inte följer av föregående punkter.

enligt första stycket 8 får endast medges i den utsträckning avdragsrätt inte följer av föregående punkter.

13 a §⁹

Efter ansökan från en förbrukare som inte är skattskyldig beslutar beskattningsmyndigheten om återbetalning av energiskatten på den elektriska kraft som denne förbrukat

1. i tåg eller annat spårbundet transportmedel eller för motordrift eller uppvärmning i omedelbart samband med sådan förbrukning,

2. i huvudsak för kemisk reduktion eller i huvudsak för elektrolytiska processer,

3. vid sådan framställning av produkter som avses i 6 a kap. 1 § 6,

4. i metallurgiska processer *eller vid tillverkning av mineraliska produkter* under förutsättning att det ingående materialet genom uppvärmning i ugnar har förändrats kemiskt eller dess inre fysikaliska struktur har förändrats, i den utsträckning rätt till återbetalning inte följer av 2.

4. i metallurgiska processer under förutsättning att det ingående materialet genom uppvärmning i ugnar har förändrats kemiskt eller dess inre fysikaliska struktur har förändrats *eller att dessa förändrade egenskaper har bibehållits i skänkar eller liknande kärl*, i den utsträckning rätt till återbetalning inte följer av föregående punkter, *eller*

5. i processer för tillverkning av andra mineraliska produkter än metaller under förutsättning att det ingående materialet genom uppvärmning i ugnar har förändrats kemiskt eller dess inre fysikaliska struktur har förändrats, i den utsträckning rätt till återbetalning inte följer av föregående punkter.

Återbetalning får dock endast göras för den del som överstiger 2 000 kronor per kalenderår.

17 §¹⁰

Avdrag eller återbetalning enligt 9 § första stycket 6 eller 8 eller enligt 10, 12, 12 a, 12 b eller 14 § medges endast om

Avdrag eller återbetalning enligt 9 § första stycket 7 eller 8 eller enligt 10, 12, 12 a, 12 b eller 14 § medges endast om

1. stödmottagaren inte är ett företag utan rätt till statligt stöd, och

2. den skattskyldige respektive sökanden lämnar uppgifter om stödmottagare och stödets fördelning mellan stödmottagare.

Kraven i första stycket 2 gäller endast uppgifter om stödmottagare vars sammanlagda nedsättning inom stödordningen genom avdraget eller återbetalningen överstiger 50 000 euro under kalenderåret. För avdrag enligt 10 § och återbetalning enligt 12 eller 12 a § gäller kraven i första stycket 2 för uppgifter om stödmottagare vars sammanlagda nedsättning inom stödordningen genom avdraget eller återbetalningen överstiger 10 000 euro under kalenderåret.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2026.

2. Bestämmelserna i 1 kap. 13 § i den nya lydelsen tillämpas på uppgifter om stödmottagare som lämnas efter ikraftträdandet även för stödberättigande förbrukning som har skett före ikraftträdandet.

3. Äldre bestämmelser gäller i övrigt fortfarande för förbrukning som sker före ikraftträdandet.

⁹ Senaste lydelse 2017:1208.

¹⁰ Senaste lydelse 2023:436.

12.6 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 9 §, 2 kap. 1, 1 b och 2 §§, 6 a kap. 2 c § och 7 kap. 3 b och 4 §§ lagen (1994:1776) om skatt på energi ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

9 §¹

Med biomassa förstås den biologiskt nedbrytbara delen av produkter, avfall och restprodukter från jordbruk (inklusive material av vegetabiliskt och animaliskt ursprung), skogsbruk och därmed förknippad industri, samt den biologiskt nedbrytbara delen av industriavfall och kommunalt avfall.

Med biogas förstås ett *vätskeformigt eller gasformigt* bränsle som framställts av biomassa och vars *energiinnehåll till övervägande del härrör från metan.*

Med biogasol förstås ett *vätskeformigt eller gasformigt* bränsle som framställts av biomassa och vars *energiinnehåll till övervägande del härrör från propan eller butan.*

Med biogas förstås ett bränsle som framställts av biomassa och *som vid en temperatur av 0 °C och ett tryck av 101,325 kilopascal befinner sig i gasform.*

Lydelse enligt SFS 2024:1145

2 kap.

1 §

Energiskatt och koldioxidskatt ska, om inte annat följer av andra stycket eller 1 b §, betalas för följande bränslen med angivna belopp:

KN-nr	Slag av bränsle	Skattebelopp		
		Energiskatt	Koldioxid-skatt	Summa skatt
1. 2710 11 41, 2710 11 45 eller 2710 11 49	Bensin som uppfyller krav för eller a) miljöklass 1 – motorbensin – alkylatbensin b) miljöklass 2	1 kr 52 öre per liter 1 kr 04 öre per liter 1 kr 56 öre per liter	3 kr 27 öre per liter 3 kr 27 öre per liter 3 kr 27 öre per liter	4 kr 79 öre per liter 4 kr 31 öre per liter 4 kr 83 öre per liter
2. 2710 11 31, 2710 11 51 eller 2710 11 59	Annan bensin än som avses under 1 eller 7	2 kr 63 öre per liter	3 kr 27 öre per liter	5 kr 90 öre per liter

¹ Senaste lydelse 2020:1045. Ändringen innebär bl.a. att tredje stycket tas bort.

KN-nr	Slag av bränsle	Skattebelopp		
		Energiskatt	Koldioxid-skatt	Summa skatt
3. 2710 19 21, 2710 19 25, 2710 19 41– 2710 19 49 eller 2710 19 61– 2710 19 69	Eldningsolja, dieselbrännolja, fotogen, m.m. som			
	a) har försetts med märk- och färgämnen eller ger mindre än 85 volymprocent destillat vid 350°C,	318 kr per m ³	3 642 kr per m ³	3 960 kr per m ³
	b) inte har försetts med märk- och färgämnen och ger minst 85 volymprocent destillat vid 350°C, tillhörig miljöklass 1	1 150 kr per m ³	2 811 kr per m ³	3 961 kr per m ³
	miljöklass 2	1 572 kr per m ³	2 811 kr per m ³	4 383 kr per m ³
	miljöklass 3 eller inte tillhör någon miljöklass	1 791 kr per m ³	2 811 kr per m ³	4 602 kr per m ³
4. 2711 12 11– 2711 19 00	Gasol m.m. som används för			
	a) drift av motordrivnet fordon, fartyg eller luftfartyg	0 kr per 1 000 kg	4 576 kr per 1 000 kg	4 576 kr per 1 000 kg
	b) annat ändamål än som avses under a	1 475 kr per 1 000 kg	4 576 kr per 1 000 kg	6 051 kr per 1 000 kg
5. 2711 11 00, 2711 21 00	Naturgas som används för			
	a) drift av motordrivnet fordon, fartyg eller luftfartyg	0 kr per 1 000 m ³	3 256 kr per 1 000 m ³	3 256 kr per 1 000 m ³
	b) annat ändamål än som avses under a	1 268 kr per 1 000 m ³	3 256 kr per 1 000 m ³	4 524 kr per 1 000 m ³
6. 2701, 2702 eller 2704	Kol och koks	874 kr per 1 000 kg	3 784 kr per 1 000 kg	4 658 kr per 1 000 kg
7. 2710 11 31	Flygbensin med en blyhalt om högst 0,005 gram per liter	1 kr 56 öre per liter	3 kr 27 öre per liter	4 kr 83 öre per liter

I fall som avses i 5 kap. 16 § 3 och 4 samt 6 kap. 10 § 3 tas skatt ut med ett belopp som motsvarar skillnaden mellan de skattebelopp som gäller för bränslets olika användningssätt.

I fall som avses i 5 kap. 16 § 6 a och b och 6 kap. 10 § 4 tas skatt ut med ett belopp som motsvarar

1. skatten som gäller för bränsle enligt första stycket 3 b, om bränsle enligt första stycket 3 a har förvärvats utan skatt,

2. skillnaden mellan de skattebelopp som gäller för bränsle enligt första stycket 3 a respektive bränsle enligt första stycket 3 b, om bränsle enligt första stycket 3 a har förvärvats med skatt,

3. skatten som gäller för annat bränsle enligt första stycket, om sådant bränsle i annat fall än som avses i 1 har förvärvats utan skatt,

4. skatten som gäller för det bränsle enligt första stycket som det använda bränslet anses likvärdigt med enligt 3 eller 4 §, om bränsle enligt 3 eller 4 § har förvärvats utan skatt, och

5. skillnaden mellan de skattebelopp som gäller för bränsle enligt första stycket 3 a respektive bränsle enligt första stycket 3 b, om bränsle enligt 3 eller 4 § har förvärvats med skatt som motsvarar skatten som gäller för bränsle enligt första stycket 3 a.

I fall som avses i 5 kap. 16 § 6 c tillämpas tredje stycket 1–3 avseende flygfotogen (KN-nr 2710 19 21).

Föreslagen lydelse

2 kap.

1 §

Energiskatt och koldioxidskatt ska, om inte annat följer av andra stycket eller 1 b §, betalas för följande bränslen med angivna belopp:

KN-nr	Slag av bränsle	Skattebelopp		
		Energiskatt	Koldioxid-skatt	Summa skatt
1. 2710 11 41, 2710 11 45 eller 2710 11 49	Bensin som uppfyller krav för			
	a) miljöklass 1			
	– motorbensin	1 kr 52 öre per liter	3 kr 27 öre per liter	4 kr 79 öre per liter
	– alkylatbensin	1 kr 04 öre per liter	3 kr 27 öre per liter	4 kr 31 öre per liter
	b) miljöklass 2	1 kr 56 öre per liter	3 kr 27 öre per liter	4 kr 83 öre per liter
2. 2710 11 31, 2710 11 51 eller 2710 11 59	Annan bensin än som avses under 1 eller 7	2 kr 63 öre per liter	3 kr 27 öre per liter	5 kr 90 öre per liter

KN-nr	Slag av bränsle	Skattebelopp		
		Energiskatt	Koldioxid-skatt	Summa skatt
3. 2710 19 21, 2710 19 25, 2710 19 41– 2710 19 49 eller 2710 19 61– 2710 19 69	Eldningsolja, dieselbrännolja, fotogen, m.m. som			
	a) har försetts med märk- och färgämnen eller ger mindre än 85 volymprocent destillat vid 350 °C,	318 kr per m ³	3 642 kr per m ³	3 960 kr per m ³
	b) inte har försetts med märk- och färgämnen och ger minst 85 volymprocent destillat vid 350 °C, tillhörig			
	miljöklass 1	1 150 kr per m ³	2 811 kr per m ³	3 961 kr per m ³
	miljöklass 2	1 572 kr per m ³	2 811 kr per m ³	4 383 kr per m ³
	miljöklass 3 eller inte tillhör någon miljöklass	1 791 kr per m ³	2 811 kr per m ³	4 602 kr per m ³
4. 2711 12 11– 2711 19 00	Gasol m.m. som används för			
	a) drift av motordrivet fordon, fartyg eller luftfartyg	0 öre per kWh	31,0 öre per kWh	31,0 öre per kWh
	b) annat ändamål än som avses under a	12,1 öre per kWh	31,0 öre per kWh	43,1 öre per kWh
5. 2711 11 00, 2711 21 00	Naturgas som används för			
	a) drift av motordrivet fordon, fartyg eller luftfartyg	0 öre per kWh	31,0 öre per kWh	31,0 öre per kWh
	b) annat ändamål än som avses under a	12,1 öre per kWh	31,0 öre per kWh	43,1 öre per kWh
6. 2701, 2702 eller 2704	Kol och koks	874 kr per 1 000 kg	3 784 kr per 1 000 kg	4 658 kr per 1 000 kg
7. 2710 11 31	Flygbensin med en blyhalt om högst 0,005 gram per liter	1 kr 56 öre per liter	3 kr 27 öre per liter	4 kr 83 öre per liter

I fall som avses i 5 kap. 16 § 3 och 4 samt 6 kap. 10 § 3 tas skatt ut med ett belopp som motsvarar skillnaden mellan de skattebelopp som gäller för bränslets olika användningssätt.

I fall som avses i 5 kap. 16 § 6 a och b och 6 kap. 10 § 4 tas skatt ut med ett belopp som motsvarar

1. skatten som gäller för bränsle enligt första stycket 3 b, om bränsle enligt första stycket 3 a har förvärvats utan skatt,

2. skillnaden mellan de skattebelopp som gäller för bränsle enligt första stycket 3 a respektive bränsle enligt första stycket 3 b, om bränsle enligt första stycket 3 a har förvärvats med skatt,

3. skatten som gäller för annat bränsle enligt första stycket, om sådant bränsle i annat fall än som avses i 1 har förvärvats utan skatt,

4. skatten som gäller för det bränsle enligt första stycket som det använda bränslet anses likvärdigt med enligt 3 eller 4 §, om bränsle enligt 3 eller 4 § har förvärvats utan skatt, och

5. skillnaden mellan de skattebelopp som gäller för bränsle enligt första stycket 3 a respektive bränsle enligt första stycket 3 b, om bränsle enligt 3 eller 4 § har förvärvats med skatt som motsvarar skatten som gäller för bränsle enligt första stycket 3 a.

I fall som avses i 5 kap. 16 § 6 c tillämpas tredje stycket 1–3 avseende flygfotogen (KN-nr 2710 19 21).

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 b §²

För kalenderåret 2027 och efterföljande kalenderår ska energiskatt och koldioxidskatt betalas med belopp som räknas om enligt andra och fjärde styckena. Regeringen fastställer varje år före november månads utgång de skattebelopp som enligt denna paragraf ska betalas för påföljande kalenderår.

För bränslen som avses i

1. 1 § första stycket 3 a samt 4–6 ska beloppen för energiskatt och koldioxidskatt räknas om genom att de skattebelopp som gäller den 1 augusti det år då omräkningen sker multipliceras med ett jämförelsetal enligt tredje stycket,

2. 1 § första stycket 1, 2, 3 b och 7 ska

a) beloppen för koldioxidskatt räknas om genom att de skattebelopp som gäller den 1 augusti det år då omräkningen sker multipliceras med ett jämförelsetal enligt tredje stycket, och

b) beloppen för energiskatt räknas om genom att de skattebelopp som gäller den 1 augusti det år då omräkningen sker multipliceras med ett jämförelsetal enligt tredje stycket, och produkten adderas med ett belopp beräknat som 0,02 multiplicerat med summan av de koldioxidskatte- och energiskattebelopp som gäller den 1 augusti det år då omräkningen sker.

Jämförelsetalet anger förhållandet mellan det allmänna prisläget i juni månad det år då omräkningen sker och prisläget i juni månad närmast föregående år. Jämförelsetalet ska avrundas till fyra decimaler.

För bränslen som avses i 1 § första stycket 1, 2 och 7 avrundas beloppen enligt andra stycket var för sig till hela kronor och ören. För bränslen som avses i 1 § första stycket 3–6 avrundas beloppen enligt andra stycket var för sig till hela kronor.

För bränslen som avses i 1 § första stycket 1, 2 och 7 avrundas beloppen enligt andra stycket var för sig till hela kronor och ören. För bränslen som avses i 1 § första stycket 3 och 6 avrundas beloppen enligt andra stycket var för sig till hela kronor. *För bränslen som avses i 1 § första stycket 4 och 5 avrundas beloppen enligt andra stycket var för sig till hela tiondels ören.*

² Senaste lydelse 2025:99.

2 §³

För bränslen som beskattas enligt 1 § första stycket 1–3 eller enligt 1 a § gäller angivna skattebelopp bränslets volym vid en temperatur av 15°C. Om en skattskyldig visar att bränslet när skattskyldigheten inträder har en annan temperatur får volymen räknas om till 15°C. *Om skattskyldighet inträder vid leverans till en köpare som inte är registrerad som skattskyldig för bränslen, får dock omräkning göras endast om detta särskilt avtalats mellan säljaren och köparen.*

För bränslen som beskattas enligt 1 § första stycket 5 skall de angivna skattebeloppen beräknas på volymen vid en temperatur av 0°C och ett tryck av 101,325 kilopascal.

För bränslen som beskattas enligt 1 § första stycket 1, 2, 3 *eller* 7 eller enligt 1 a § gäller angivna skattebelopp bränslets volym vid en temperatur av 15 °C. Om en skattskyldig visar att bränslet när skattskyldigheten inträder har en annan temperatur får volymen räknas om till 15 °C.

6 a kap.

2 c §⁴

För biogas *eller biogasol* som förbrukas som bränsle för uppvärmning medges befrielse från energiskatt med 100 procent och från koldioxidskatt med 100 procent.

Första stycket gäller endast om *bränslet* vid skattskyldighetens inträde omfattas av ett anläggningsbesked enligt 3 a kap. lagen (2010:598) om hållbarhetskriterier för vissa bränslen.

Om bränslet förbrukas i en sådan anläggning som avses i 1 kap. 3 § andra stycket 2 lagen om hållbarhetskriterier för vissa bränslen, gäller första stycket dessutom endast om förbrukaren vid förbrukningstillfället innehar ett hållbarhetsbesked som omfattar *bränslet* enligt 3 kap. samma lag.

För biogas, *och för den andel av ett annat bränsle som utgörs av biogas*, som förbrukas som bränsle för uppvärmning medges befrielse från energiskatt med 100 procent och från koldioxidskatt med 100 procent.

Första stycket gäller endast om *biogasen, eller den beståndsdel av ett annat bränsle som utgörs av biogas*, vid skattskyldighetens inträde omfattas av ett anläggningsbesked enligt 3 a kap. lagen (2010:598) om hållbarhetskriterier för vissa bränslen.

Om *biogasen, eller bränslet som till viss andel utgörs av biogas*, förbrukas i en sådan anläggning som avses i 1 kap. 3 § andra stycket 2 lagen om hållbarhetskriterier för vissa bränslen, gäller första stycket dessutom endast om förbrukaren vid förbrukningstillfället innehar ett hållbarhetsbesked som omfattar *biogasen, eller den beståndsdel som utgörs av biogas*, enligt 3 kap. samma lag.

7 kap.

3 b §⁵

För andra bränslen än biogas, *biogasol* eller de som anges i 2 kap. 1 § första stycket 1, 2 eller 3 får en skattskyldig som har förbrukat eller sålt bränslet som motorbränsle göra avdrag för

För andra bränslen än biogas eller de som anges i 2 kap. 1 § första stycket 1, 2 eller 3 får en skattskyldig som har förbrukat eller sålt bränslet som motorbränsle göra avdrag för

³ Senaste lydelse 2006:1508. Ändringen innebär bl.a. att andra stycket tas bort.

⁴ Senaste lydelse 2025:577.

⁵ Senaste lydelse 2020:1045.

1. energiskatt med 100 procent och koldioxidskatt med 100 procent på den andel av motorbränslet som framställts av biomassa och som utgör fettsyrametylester (Fame) enligt KN-nr 3824 90 99,
2. energiskatt med 100 procent och koldioxidskatt med 100 procent på den andel av ett motorbränsle för gnisttända motorer enligt KN-nr 3824 90 99 som framställts av biomassa och som utgör etanol, och
3. energiskatt med 100 procent och koldioxidskatt med 100 procent på den andel av motorbränslet som utgörs av någon annan beståndsdel än som anges i 1 eller 2 och som framställts av biomassa.

4 §⁶

En skattskyldig får göra avdrag för energiskatt med 100 procent och för koldioxidskatt med 100 procent på biogas och *biogasol* som den skattskyldige har förbrukat eller sålt som motorbränsle.

En skattskyldig får göra avdrag för energiskatt med 100 procent och för koldioxidskatt med 100 procent på biogas som den skattskyldige har förbrukat eller sålt som motorbränsle.

Första stycket gäller endast om

1. stödmottagaren inte är ett företag utan rätt till statligt stöd,
2. uppgift lämnas om avdragets fördelning på stödmottagare, och
3. biogasen eller *biogasolen* omfattas av ett hållbarhetsbesked enligt 3 kap. lagen (2010:598) om hållbarhetskriterier för vissa bränslen och av ett anläggningsbesked enligt 3 a kap. samma lag.

3. biogasen omfattas av ett hållbarhetsbesked enligt 3 kap. lagen (2010:598) om hållbarhetskriterier för vissa bränslen och av ett anläggningsbesked enligt 3 a kap. samma lag.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.
2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

⁶ Senaste lydelse 2025:577.

12.7 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

Härigenom föreskrivs att 6 a kap. 2 a § lagen (1994:1776) om skatt på energi ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt lagförslag 12.5

Föreslagen lydelse

6 a kap.

2 a §¹

För drift av skepp och båtar utan medgivande enligt 2 kap. 9 § samt andra motordrivna fordon än personbilar, lastbilar och bussar medges befrielse från koldioxidskatt med 2 553 kronor per kubikmeter bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b, om det förbrukas i yrkesmässig

För drift av skepp och båtar utan medgivande enligt 2 kap. 9 § samt andra motordrivna fordon än personbilar, lastbilar och bussar medges befrielse från koldioxidskatt med 1 930 kronor per kubikmeter bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b, om det förbrukas i yrkesmässig

1. jordbruks- eller skogsbruksverksamhet, eller
2. vattenbruksverksamhet.

För sådan förbrukning som avses i första stycket ska även befrielse från energiskatt medges med 1 150 kronor per kubikmeter.

När det gäller skepp och båtar för vilka fiskelicens som inte är begränsad till fiske enbart i enskilt vatten meddelats enligt fiskelagen (1993:787) medges skattebefrielse enligt första stycket också för bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 a.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förbrukning som sker före ikraftträdandet.

¹ Ändringen innebär bl.a. att andra stycket tas bort.

12.8 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1920) om allmän löneavgift

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (1994:1920) om allmän löneavgift ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Allmän löneavgift tas ut med 11,62 procent av underlaget och tillfaller staten.	3 § ¹	Allmän löneavgift tas ut med 12,62 procent av underlaget och tillfaller staten.
---	------------------	---

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2026.
 2. Bestämmelsen i 3 § i den nya lydelsen tillämpas på ersättning enligt 1 § som ges ut efter den 31 december 2025.
 3. Bestämmelsen i 3 § i den nya lydelsen tillämpas på inkomst enligt 2 § som uppbärs efter den 31 december 2025. Omfattar beskattningsåret tid såväl före som efter ikraftträdandet ska, om den avgiftsskyldige inte visar annat, så stor del av beskattningsårets inkomst anses hänförlig till tiden efter den 31 december 2025 som svarar mot förhållandet mellan den del av beskattningsåret som infaller under denna tid och hela beskattningsåret.

¹ Senaste lydelse 2023:749.

12.9 Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs i fråga om inkomstskattelagen (1999:1229)¹

dels att 57 kap. 10 a, 12 a, 19 och 25–35 §§ ska upphöra att gälla,

dels att rubrikerna närmast före 57 kap. 12, 25, 26, 27 och 32 §§ och rubriken närmast efter 57 kap. 25 § ska utgå,

dels att 11 kap. 34 §, 24 kap. 5 §, 38 a kap. 23 §, 48 kap. 18 b och 18 c §§, 48 a kap. 15 och 16 §§, 57 kap. 2, 3, 4, 5, 6, 7 b, 10–13, 15–17, 19 a, 20 c–21, 24 och 24 a §§, 67 kap. 21–26 §§ och rubrikerna närmast före 48 kap. 18 b § och 48 a kap. 15 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas tio nya paragrafer, 11 kap. 36 a och 49 §§, 42 kap. 12 a §, 57 kap. 7 d, 16 a, 17 a och 20 e §§, 67 kap. 24 a, 25 a och 26 a §§, och närmast före 11 kap. 36 a och 49 §§ nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 kap.

34 §²

Följande ersättningar i samband med studier ska tas upp:

1. ersättning till deltagare i teckenspråksutbildning för vissa föräldrar (TUFF),
2. utbildningsbidrag för kompletterande pedagogisk utbildning som leder till ämneslärarexamen för personer som har en examen på forskarnivå, och
3. omställningsstudiebidrag enligt lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd. Studiestöd enligt studiestödslagen (1999:1395) ska inte tas upp. Detta gäller också
 1. statsbidrag som administreras av Specialpedagogiska skolmyndigheten för
 - kortare studier om funktionsnedsättning,
 - kortare studier på grundskole- eller gymnasienivå som är särskilt anpassade för personer med funktionsnedsättning, och
 - studier inom kommunal vuxenutbildning som anpassad utbildning,
 2. statsbidrag som administreras av Sametinget för kortare studier i alfabetisering i samiska,
 3. kostnadsersättning till elever i gymnasial lärlingsutbildning som betalas ut av Centrala studiestödsnämnden, *eller*
 4. *studiestartsstöd som betalas ut av Centrala studiestödsnämnden.*

Jobbpremie

36 a §

En statlig ersättning till den som under viss tid har fått försörjningsstöd enligt socialtjänstlagen (2025:400) och som därefter får inkomst av anställning samt inte får försörjningsstöd (jobbpremie) ska inte tas upp.

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

Senaste lydelse av

57 kap. 19 § 2013:960

57 kap. 34 § 2020:990.

² Senaste lydelse 2023:350.

Gåvor till godkända gåvomottagare

49 §

En gåva som ger en juridisk person rätt till skattereduktion enligt 67 kap. ska inte tas upp som intäkt av någon som direkt eller indirekt äger en andel i den juridiska personen, eller i fråga om ideella föreningar någon som är medlem i föreningen.

24 kap.

5 §³

I inkomstslaget näringsverksamhet tillämpas bestämmelserna i inkomstslaget kapital om

– gåva till godkänd gåvomottagare i 42 kap.

12 a §,

– utnyttjande av företrädesrätt till teckning av vinstandelslån eller kapitalandelslån i 42 kap. 15 §,

– utdelning av andelar i dotterbolag i 42 kap. 16 §,

– utbetalningar vid minskning av aktiekapital, bunden överkursfond eller reservfond och liknande förfaranden i 42 kap. 17 §,

– tilldelning av inlösenaktier i 42 kap. 17 a §,

– utskiftning från ideella föreningar i 42 kap. 18 §,

– utskiftning och utbetalning från ekonomiska föreningar i 42 kap. 19–21 §§,

– emission i ekonomiska föreningar i 42 kap. 21 a §,

– utdelning från i utlandet delägarbeskattade juridiska personer och från utländska juridiska personer med lågbeskattade inkomster i 42 kap. 22 §,

– utdelning och utskiftning från dödsbon efter personer som var begränsat skattskyldiga vid dödsfallet i 42 kap. 23 §,

– skattetillgodohavanden i 42 kap. 24 §,

– spel i 42 kap. 25 §, och

– schablonintäkt i 42 kap. 43 §.

38 a kap.

23 §⁴

När det gäller beskattningen av ägare till andelar i det överlåtande företaget vid en partiell fission finns särskilda bestämmelser om

– beräkning av anskaffningsvärdet för andelar i det övertagande och det överlåtande företaget i 17 kap. 7 a §,

– utdelning i 24 kap. 7 § och 42 kap. 16 b §,

– beräkning av omkostnadsbeloppet för andelar i det övertagande och överlåtande företaget i 48 kap. 18 a och 18 c §§,

– turordning vid avyttring i 48 kap. 18 b §, och

– kvalificerade andelar i 57 kap. 7–7 d, 12 a, 15, 20 b–20 d, 23 a, 24 och 24 a §§. – kvalificerade andelar i 57 kap. 7–7 d, 15, 20 b–20 e, 23 a, 24 och 24 a §§.

42 kap.

12 a §

En gåva som ger en juridisk person rätt till skattereduktion enligt 67 kap. ska inte tas upp som utdelning av någon som direkt eller indirekt äger en andel i den juridiska personen, eller i

³ Senaste lydelse 2023:789.

⁴ Senaste lydelse 2018:1206.

fråga om ideella föreningar någon som är medlem i föreningen.

48 kap.

Turordning vid avyttring m.m. av andelar i det övertagande företaget

Turordning vid avyttring m.m. av vissa andelar

18 b §

Om en ägare i det överlåtande företaget äger andelar av samma slag och sort som den mottagna andelen vid tidpunkten för den partiella fissionen (gamla andelar) eller förvärvar sådana andelar efter den partiella fissionen (nya andelar), ska avyttringar anses ske i följande ordning:

1. gamla andelar,
2. mottagna andelar,
3. nya andelar.

Om en person vid tidpunkten för den partiella fissionen redan äger andelar av samma slag och sort som den mottagna andelen (gamla andelar) eller förvärvar sådana andelar efter den partiella fissionen (nya andelar), ska andelarna vid en avyttring, om inget annat anges i andra stycket, anses avyttrade i följande ordning:

1. gamla andelar,
2. mottagna andelar,
3. nya andelar.

Om andelsinnehavet, helt eller delvis, utgörs av andelar till vilka det hör tjänstebelopp för utdelning och för kapitalvinst vid partiell fission ska andelarna vid en avyttring, i stället för vad som anges i första stycket, anses avyttrade i följande ordning:

1. andelar som har förvärvats före andelarna till vilka det hör tjänstebelopp,
2. andelar till vilka det hör tjänstebelopp,
3. andelar som har förvärvats efter andelarna till vilka det hör tjänstebelopp.

Om ett andelsinnehav som avses i andra stycket har förvärvats vid olika tidpunkter, tillämpas turordningen separat för varje förvärv av sådana andelar. Andelar som har förvärvats med stöd av andra andelar ska dock anses avyttrade direkt efter de andelar som förvärvet grundar sig på.

Bestämmelserna i första stycket tillämpas på motsvarande sätt när äganderätten övergår till någon annan på annat sätt än genom avyttring.

Bestämmelserna i denna paragraf tillämpas på motsvarande sätt när äganderätten övergår till någon annan på annat sätt än genom avyttring.

18 c §

Om andelar som mottagits vid en partiell fission inte är marknadsnoterade eller är kvalificerade enligt 5 kap. 7–7 b §§ ska de vid tillämpning av genomsnittsmetoden i 48 kap. 7 § inte anses vara av samma slag och sort som andra andelar i det övertagande företaget som innehas av mottagaren.

Om andelar som mottagits vid en partiell fission inte är marknadsnoterade eller är kvalificerade enligt 57 kap. 7–7 b §§ ska de vid tillämpning av genomsnittsmetoden i 7 § inte anses vara av samma slag och sort som andra andelar i det övertagande företaget som innehas av mottagaren.

Första stycket gäller även andra andelar till vilka det hör tjänstebelopp för utdelning och för kapitalvinst. Om sådana andelar har förvärvats genom utdelning enligt 42 kap. 16 §, ska dock andelarna vid tillämpning av genomsnitts-

metoden inte anses vara av samma slag och sort som andra andelar som innehas i det företag som den utdelade aktien avser.

48 a kap.

Turordning vid avyttring m.m. av andelar i det köpande företaget

Turordning vid avyttring m.m. av vissa andelar

15 §

Om säljaren äger andelar av samma slag och sort som den mottagna andelen vid tidpunkten för andelsbytet (gamla andelar) eller förvärvar sådana andelar efter andelsbytet (nya andelar), ska *avyttringar* anses *ske* i följande ordning:

1. gamla andelar,
2. mottagna andelar,
3. nya andelar.

Om en person vid tidpunkten för andelsbytet redan äger andelar av samma slag och sort som den mottagna andelen (gamla andelar) eller förvärvar sådana andelar efter andelsbytet (nya andelar), ska *andelarna vid en avyttring, om inget annat anges i andra stycket, anses avyttrade* i följande ordning:

1. gamla andelar,
2. mottagna andelar,
3. nya andelar.

Om andelsinnehavet, helt eller delvis, utgörs av andelar till vilka det hör tjänstebelopp för utdelning och för kapitalvinst vid andelsbyte ska andelarna vid en avyttring, i stället för vad som anges i första stycket, anses avyttrade i följande ordning:

1. andelar som har förvärvats före andelarna till vilka det hör tjänstebelopp,
2. andelar till vilka det hör tjänstebelopp,
3. andelar som har förvärvats efter andelarna till vilka det hör tjänstebelopp.

Om ett andelsinnehav som avses i andra stycket har förvärvats vid olika tidpunkter, tillämpas turordningen separat för varje förvärv av sådana andelar. Andelar som har förvärvats med stöd av andra andelar ska dock anses avyttrade direkt efter de andelar som förvärvet grundar sig på.

Bestämmelserna i första stycket tillämpas på motsvarande sätt när äganderätten övergår till någon annan på annat sätt än genom avyttring.

Bestämmelserna i denna paragraf tillämpas på motsvarande sätt när äganderätten övergår till någon annan på annat sätt än genom avyttring.

16 §

Om mottagna andelar inte är marknadsnoterade eller är kvalificerade enligt 57 kap. 7–7 b §§, ska de vid tillämpning av genomsnittsmetoden i 48 kap. 7 § inte anses vara av samma slag och sort som andra andelar i det köpande företaget som innehas av säljaren.

Första stycket gäller även andra andelar till vilka det hör tjänstebelopp för utdelning och för kapitalvinst. Om sådana andelar har förvärvats genom utdelning enligt 42 kap. 16 §, ska dock andelarna vid tillämpning av genomsnittsmetoden inte anses vara av samma slag och sort som andra andelar som innehas i det företag som den utdelade aktien avser.

57 kap.**2 §**

Utdelning och kapitalvinst på kvalificerade andelar ska hos fysiska personer i den omfattning som anges i 20–22 §§ tas upp i inkomstslaget tjänst i stället för i inkomstslaget kapital. Som utdelning behandlas även vinst vid minskning av aktiekapital med indragning av aktier och vinst vid överlåtelse till ett aktiebolag av dess egna aktier.

Vid tillämpning av detta kapitel likställs med andelar andra delägarätter i eller avseende företag och med utdelning ränta och annan inkomst på grund av innehav av sådana tillgångar. Vinstandelsbevis, kapitalandelsbevis och konvertibler ska behandlas som delägarätter oavsett i vilken valuta de getts ut. Med andelar likställs även förpliktelser avseende optioner som avses i 44 kap. 31 § andra stycket.

Utdelning och kapitalvinst på kvalificerade andelar ska hos fysiska personer i den omfattning som anges i *detta kapitel* tas upp i inkomstslaget tjänst i stället för i inkomstslaget kapital. Som utdelning behandlas även vinst vid minskning av aktiekapital med indragning av aktier och vinst vid överlåtelse till ett aktiebolag av dess egna aktier.

3 §⁵

Vid bedömningen av om ett företag är ett fåmansföretag eller ett fåmanshandelsbolag gäller vid tillämpning av detta kapitel, utöver vad som sägs i 56 kap. 2–5 §§, följande.

Flera delägare ska anses som en enda delägare, om de själva eller genom någon närstående är eller under något av de *fem* föregående beskattningsåren har varit verksamma i betydande omfattning i

Flera delägare ska anses som en enda delägare, om de själva eller genom någon närstående är eller under något av de *fyra* föregående beskattningsåren har varit verksamma i betydande omfattning i

1. företaget eller i ett av företaget helt eller delvis, direkt eller indirekt, ägt fåmansföretag eller fåmanshandelsbolag,
2. ett företag som helt eller delvis, direkt eller indirekt, äger företaget, eller
3. ett annat fåmansföretag eller fåmanshandelsbolag som helt eller delvis, direkt eller indirekt, ägs av ett sådant företag som avses i 2.

Om en delägare uppfyller villkoren i andra stycket och har ett bestämmande inflytande över en stiftelse eller en annan juridisk person utan delägare, som direkt eller indirekt äger andelar i företaget, ska delägaren anses äga den juridiska personens andelar i företaget. Vid tillämpning av detta stycke ska en fysisk person som direkt eller indirekt innehar sådana tillgångar eller förpliktelser i eller avseende företaget som likställs med andelar enligt 2 § andra stycket anses som en delägare.

Om flera delägare tillsammans har ett bestämmande inflytande över den juridiska personen och i övrigt uppfyller villkoren i tredje stycket, ska delägarna i lika delar anses äga den juridiska personens andelar i företaget.

4 §⁶

Med kvalificerad andel avses andel i eller avseende ett fåmansföretag under förutsättning att

1. andelsägaren eller någon närstående under beskattningsåret eller något av de *fem* föregående beskattningsåren varit verksam i betydande omfattning i företaget,

2. företaget, direkt eller indirekt, under beskattningsåret eller något av de *fem* föregående beskattningsåren har ägt

1. andelsägaren eller någon närstående under beskattningsåret eller något av de *fyra* föregående beskattningsåren varit verksam i betydande omfattning i företaget,

2. företaget, direkt eller indirekt, under beskattningsåret eller något av de *fyra* föregående beskattningsåren har ägt

⁵ Senaste lydelse 2021:1147.

⁶ Senaste lydelse 2019:307.

andelar i ett annat fåmansföretag eller i ett fåmanshandelsbolag och andelsägaren eller någon närstående under beskattningsåret eller något av de *fem* föregående beskattningsåren varit verksam i betydande omfattning i detta fåmansföretag eller fåmanshandelsbolag, eller

3. andelsägaren eller någon närstående under beskattningsåret eller något av de *fem* föregående beskattningsåren varit verksam i betydande omfattning i ett fåmansföretag eller ett fåmanshandelsbolag som bedriver samma eller likartad verksamhet som ett fåmansföretag eller fåmanshandelsbolag som avses i 1 eller 2.

Om en sådan andel i ett fåmansföretag som inte ska anses vara kvalificerad enligt bestämmelserna i första stycket förvärvats under beskattningsåret eller något av de *fem* föregående beskattningsåren genom sådan utdelning på en kvalificerad andel i ett annat fåmansföretag som på grund av bestämmelserna i 42 kap. 16 § inte har beskattats, ska villkoren i första stycket tillämpas som om det företag som den utdelade aktien avser vore det företag som delat ut aktien.

Om ägaren till en kvalificerad andel dör, ska andelen anses kvalificerad även hos dödsboet. Delägare i dödsboet likställs då med närstående.

5 §⁷

Om utomstående, direkt eller indirekt, i betydande omfattning äger del i företaget och, direkt eller indirekt, har rätt till utdelning, ska en andel anses kvalificerad bara om det finns särskilda skäl. Vid bedömningen ska förhållandena under beskattningsåret och de *fem* föregående beskattningsåren beaktas.

Med företag avses här det företag i vilket delägaren eller någon närstående varit verksam i betydande omfattning under den tid som anges i första stycket.

Ett företag ska anses ägt av utomstående utom till den del det ägs av fysiska personer som

1. äger kvalificerade andelar i företaget,
2. indirekt äger andelar i företaget som hade varit kvalificerade om de ägts direkt, eller
3. äger kvalificerade andelar i ett annat fåmansföretag som avses i 4 § eller andelar i ett fåmanshandelsbolag som avses i den paragrafen.

Vid tillämpning av tredje stycket ska sådana andelar som avses i 4 a § likställas med kvalificerade andelar.

6 §

andelar i ett annat fåmansföretag eller i ett fåmanshandelsbolag och andelsägaren eller någon närstående under beskattningsåret eller något av de *fyra* föregående beskattningsåren varit verksam i betydande omfattning i detta fåmansföretag eller fåmanshandelsbolag, eller

3. andelsägaren eller någon närstående under beskattningsåret eller något av de *fyra* föregående beskattningsåren varit verksam i betydande omfattning i ett fåmansföretag eller ett fåmanshandelsbolag som bedriver samma eller likartad verksamhet som ett fåmansföretag eller fåmanshandelsbolag som avses i 1 eller 2.

Om en sådan andel i ett fåmansföretag som inte ska anses vara kvalificerad enligt bestämmelserna i första stycket förvärvats under beskattningsåret eller något av de *fyra* föregående beskattningsåren genom sådan utdelning på en kvalificerad andel i ett annat fåmansföretag som på grund av bestämmelserna i 42 kap. 16 § inte har beskattats, ska villkoren i första stycket tillämpas som om det företag som den utdelade aktien avser vore det företag som delat ut aktien.

⁷ Senaste lydelse 2019:307.

Upphör ett företag att vara fåmansföretag, ska en andel anses kvalificerad under *fem* beskattningsår därefter eller den kortare tid som följer av 4 §. Detta gäller dock bara om andelsägaren eller någon närstående

1. ägde andelen när företaget upphörde att vara fåmansföretag och andelen då var kvalificerad, eller

2. har förvärvat andelen med stöd av en sådan andel som avses i 1.

Om en aktieägare överlåter en kvalificerad andel i ett aktiebolag till bolaget och bolaget därefter överlåter en egen aktie till honom, ska den från bolaget förvärvade aktien anses som en kvalificerad andel hos aktieägaren i det fall den till bolaget överlåtna andelen skulle ha varit kvalificerad om han fortfarande innehaft den.

Upphör ett företag att vara fåmansföretag, ska en andel anses kvalificerad under *fyra* beskattningsår därefter eller den kortare tid som följer av 4 §. Detta gäller dock bara om andelsägaren eller någon närstående

att vara fåmansföretag och andelen då var

Om en aktieägare överlåter en kvalificerad andel i ett aktiebolag till bolaget och bolaget därefter överlåter en egen aktie till honom *eller henne*, ska den från bolaget förvärvade aktien anses som en kvalificerad andel hos aktieägaren i det fall den till bolaget överlåtna andelen skulle ha varit kvalificerad om han *eller hon* fortfarande innehaft den.

7 b §

Om en andel som är kvalificerad enligt 7 eller 7 a § övergår till någon annan genom arv, testamente, gåva eller bodelning, ska den anses kvalificerad. Detta gäller inte om bestämmelsen i 23 a § är tillämplig. En andel ska också anses kvalificerad om den *förvärvats* med stöd av en sådan kvalificerad andel.

Om en andel som är kvalificerad enligt 7 eller 7 a § övergår till någon annan genom arv, testamente, gåva eller bodelning, ska den anses kvalificerad. Detta gäller inte om bestämmelsen i 23 a § är tillämplig. En andel ska också anses kvalificerad om den *förvärvas* med stöd av en sådan kvalificerad andel *och det inte lämnas någon ersättning för andelen eller ersättningen är lägre än andelens marknadsvärde*.

Det som sägs om en mottagen andel i 7 a § tillämpas även på en andel som anses kvalificerad enligt första stycket. Vad som sägs om mottagaren i 7 a § gäller i dessa fall den som erhållit andelen genom arv, testamente, gåva eller bodelning.

Det som sägs i första stycket om en andel som är kvalificerad enligt 7 eller 7 a § tillämpas också på en andel som blivit kvalificerad enligt första stycket.

7 d §

Om en andel som förvärvas är kvalificerad enligt 7 b § första stycket tredje meningen och det till den andel som förvärvet av andelen grundas på hör tjänstebelopp för utdelning och för kapitalvinst vid andelsbyte eller partiell fission som avses i 48 kap. 18 d § eller 48 a kap. 8 a och 8 b §§, ska tjänstebeloppen fördelas mellan den andel som förvärvet grundas på och den förvärvade andelen.

Den del av tjänstebeloppen som enligt första stycket ska fördelas på den förvärvade andelen ska motsvara den minskning av marknadsvärdet som förfarandet medför för den andel som förvärvet grundas på.

10 §⁸

Gränsbelopp beräknas för kvalificerade andelar och är summan av

1. årets gränsbelopp, och
2. sparat utdelningsutrymme

uppräknat med statslåneräntan ökad med tre procentenheter.

För tillgångar som avses i 2 § andra stycket ska det sparade utdelningsutrymmet i stället räknas upp med statslåneräntan ökad med en procentenhet.

Gränsbelopp beräknas för kvalificerade andelar och är summan av

1. årets gränsbelopp, och
2. sparat utdelningsutrymme.

11 §⁹

Årets gränsbelopp är

1. ett belopp som motsvarar *två och tre fjärdedels* inkomstbasbelopp fördelat med lika belopp på andelarna i företaget, *eller*
2. *summan av*
 - *underlaget för årets gränsbelopp multiplicerat med statslåneräntan ökad med nio procentenheter, och*
 - *för andelar i fåmansföretag eller företag som avses i 6 § lönebaserat utrymme enligt 16–19 a §§.*

För tillgångar som avses i 2 § andra stycket ska statslåneräntan i stället ökas med en procentenhet. *Bestämmelserna i första stycket 1 och i 16–19 a §§ gäller inte för sådana tillgångar.*

Årets gränsbelopp beräknas vid årets ingång och tillgodoräknas den som äger andelen vid denna tidpunkt. Om en andel förvärvas genom arv, testamente, gåva, bodelning eller på liknande sätt, inträder förvärvaren i den tidigare ägarens situation i fråga om beräkning av årets gränsbelopp.

Årets gränsbelopp för en kvalificerad andel är *summan av*

1. ett belopp som motsvarar *fyra* inkomstbasbelopp (*grundbeloppet*) fördelat med lika belopp på andelarna i företaget,
2. för andelar i fåmansföretag eller andelar som fortsätter att vara kvalificerade enligt 6 §, ett lönebaserat utrymme beräknat enligt 16–19 a §§, och
3. ränta på omkostnadsbeloppet beräknad enligt *andra stycket.*

Ränta på omkostnadsbeloppet beräknas för andelar av samma slag och sort, på den del av andelarnas sammanlagda omkostnadsbelopp enligt 12 § som överstiger 100 000 kronor. Räntesatsen uppgår till statslåneräntan ökad med nio procentenheter. Räntebeloppet ska fördelas med lika belopp på delägarens andelar av samma slag och sort.

För tillgångar som avses i 2 § andra stycket *tillämpas inte första stycket 1 och 2. Vid tillämpningen av andra stycket på sådana tillgångar* ska statslåneräntan i stället ökas med en procentenhet.

11 a §¹⁰

Den som äger andelar i flera företag får *beräkna årets gränsbelopp enligt 11 § första stycket 1 för andelar i endast ett av företagen.*

Den som äger andelar i flera företag får *vid beräkningen av årets gränsbelopp inte tillgodoräkna sig mer än ett grundbelopp. Om de belopp som enligt 11 § första stycket 1 har fördelats på en och samma delägares andelar i flera företag sammanlagt överstiger ett grundbelopp, ska grundbeloppet i stället fördelas på delägarens andelar i dessa företag i förhållande till storleken på andelsinnehaven i företagen.*

⁸ Ändringen innebär bl.a. att andra stycket tas bort.

⁹ Senaste lydelse 2013:960.

¹⁰ Senaste lydelse 2011:1271.

12 §¹¹

Underlaget för årets gränsbelopp är det omkostnadsbelopp som skulle ha använts om andelen hade avyttrats vid årets ingång. *Vid beräkningen av årets gränsbelopp ska omkostnadsbeloppet beräknas som om andelen hade avyttrats vid årets ingång.*

Vid beräkning av omkostnadsbeloppet tillämpas 25–35 §§. Detta gäller dock inte för tillgångar som avses i 2 § andra stycket.

Omkostnadsbeloppet ska minskas med tillskott som gjorts i annat syfte än att varaktigt tillföra kapital till företaget. Omkostnadsbeloppet ska även minskas med anskaffningsutgift för andelen till den del sådant tillskott, direkt eller indirekt, har ökat värdet på andelen.

13 §¹²

Om utdelningen understiger gränsbeloppet, ska skillnaden (sarat utdelningsutrymme) föras vidare till nästa beskattningsår. Sparat utdelningsutrymme utgör dock gränsbelopp enligt 20 § om ytterligare utdelning sker under beskattningsåret. Sparat utdelningsutrymme utgör gränsbelopp enligt 20 § om utdelning sker på en mottagen andel under det beskattningsår då en partiell fission genomförs. Sparat utdelningsutrymme som beräknats vid utdelning under beskattningsåret utgör gränsbelopp vid kapitalvinstberäkning enligt 21 §.

Lämnar företaget inte någon utdelning, ska hela gränsbeloppet föras vidare som sparat utdelningsutrymme. *Om andelen mottagits vid en partiell fission under beskattningsåret, ska sparat utdelningsutrymme inte räknas upp enligt 10 § första stycket 2.* Sparat utdelningsutrymme ska föras vidare även om andelen under något år inte är kvalificerad.

Lämnar företaget inte någon utdelning, ska hela gränsbeloppet föras vidare som sparat utdelningsutrymme. Sparat utdelningsutrymme ska föras vidare även om andelen under något år inte är kvalificerad.

15 §

Om kvalificerade andelar avyttras genom ett andelsbyte, ska sparat utdelningsutrymme fördelas på de mottagna andelarna.

Om det vid en partiell fission finns sparat utdelningsutrymme enligt 13 § som hör till en andel i det överlåtande företaget, ska detta utrymme fördelas mellan de mottagna andelarna och andelen i det överlåtande företaget på det sätt som omkostnadsbeloppet fördelas enligt 48 kap. 18 a §.

Om andelar som är kvalificerade enligt 7, 7 a eller 7 b § avyttras till ett fåmansföretag eller fåmanshandelsbolag som säljaren direkt eller indirekt äger andel i, ska sparat utdelningsutrymme fördelas på säljarens andelar i fåmansföretaget som förvärvat andelarna direkt eller indirekt.

Om en andel som förvärvas är kvalificerad enligt 7 b § första stycket tredje meningen, ska sparat utdelningsutrymme fördelas mellan den andel som förvärvet grundas på och den förvärvade andelen på motsvarande sätt som tjänstebelopp fördelas enligt 7 d §.

16 §¹³

Det lönebaserade utrymmet är 50 procent av löneunderlaget *enligt 17 och 50 procent av den del av delägarens andel av*

¹¹ Senaste lydelse 2011:1271. Ändringen innebär bl.a. att andra stycket tas bort.

¹² Senaste lydelse 2008:1064.

¹³ Senaste lydelse 2013:960.

18 §§ och fördelas med lika belopp på andelarna i företaget.

Om en andel ägts under del av året före beskattningsåret, ska bara ersättning som betalats ut under denna tid ingå i löneunderlaget vid beräkningen av det lönebaserade utrymmet för den andelen.

Det lönebaserade utrymmet för delägarens samtliga andelar får inte överstiga ett belopp som motsvarar 50 gånger sådan kontant ersättning som avses i 17 § första stycket och som delägaren eller någon närstående har fått från företaget och dess dotterföretag under året före beskattningsåret.

löneunderlaget som överstiger åtta inkomstbasbelopp. Det lönebaserade utrymmet fördelas med lika belopp på delägarens andelar i företaget.

Om två delägare i samma företag är makar vid beskattningsårets ingång ska det lönebaserade utrymmet beräknas gemensamt för makarnas andelar och därefter fördelas med lika belopp på makarnas andelar i företaget.

16 a §

Om en andel har ägts under en del av året före beskattningsåret, ska bara ersättning som betalats ut under denna tid ingå i löneunderlaget vid beräkningen av det lönebaserade utrymmet för den andelen.

Om en sådan andel har mottagits genom ett andelsbyte, ska ersättning som har betalats ut under den del av året som föregick andelsbytet också ingå vid beräkningen av det lönebaserade utrymmet för den mottagna andelen. För tiden före andelsbytet ska då den genom andelsbytet avyttrade andelen ligga till grund för beräkningen.

17 §

Löneunderlaget ska beräknas på grundval av sådan kontant ersättning som hos arbetstagaren ska tas upp i inkomstlaget tjänst och som under året före beskattningsåret har lämnats till arbetstagarna i företaget och i dess dotterföretag. Motsvarande ersättning som betalats ut till arbetstagare i utlandet räknas också in i löneunderlaget om företaget hör hemma i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Som kontant ersättning avses även sådan ersättning som arbetstagare fått från företaget och som skulle tagits upp i inkomstlaget tjänst om inte undantag gällt enligt 3 kap. 9 § eller på grund av bestämmelse i skatteavtal. Som kontant ersättning avses inte

- kostnadsersättning, eller
- belopp som ska tas upp i inkomstlaget tjänst enligt detta kapitel.

Om ersättningen avser arbetstagare i ett dotterföretag som inte är helägt, ska så stor del av ersättningen räknas med som motsvarar moderföretagets andel i dotterföretaget. Om ett dotterföretag har ägts under del av det år som löneunderlaget avser, ska bara ersättning som betalats ut under denna tid räknas med.

Av 16 a § andra stycket följer att ersättning som har betalats ut från ett företag eller från dess dotterföretag i vissa fall ska ingå i löneunderlaget, om andelar i företaget har avyttrats vid ett andelsbyte.

17 a §

Vid beräkningen av löneunderlaget ska ersättning till arbetstagare i företag som ägs genom en alternativ investeringsfond inte räknas med.

Med alternativ investeringsfond avses en fond enligt 1 kap. 2 § lagen (2013:561) om förvaltare av alternativa investeringsfonder vars förvaltare omfattas av registrerings- eller tillståndsplikt enligt den lagen eller som skulle ha omfattats av sådan plikt om förvaltaren bedrivit sin verksamhet i Sverige.

19 a §¹⁴

Vid tillämpning av 16–19 §§ ska det med dotterföretag avses ett företag där moderföretagets andel, direkt eller indirekt genom ett annat dotterföretag, överstiger 50 procent av kapitalet i företaget. Om företaget är ett svenskt handelsbolag eller en i utlandet delägarbeskattad juridisk person, ska det dock med dotterföretag avses ett företag där samtliga andelar, direkt eller indirekt, ägs av moderföretaget.

Om ett dotterföretag är ett svenskt handelsbolag får ersättningar till arbetstagare i handelsbolaget och i företag som helt eller delvis ägs av handelsbolaget bara räknas med vid beräkningen av löneunderlaget om samtliga andelar i handelsbolaget, direkt eller indirekt, ägs av moderföretaget. Vid tillämpning av denna paragraf likställs en i utlandet delägarbeskattad juridisk person med ett svenskt handelsbolag.

20 c §¹⁵

Utdelning på en andel som är kvalificerad bara enligt 7, 7 a eller 7 b § och till vilken det hör ett tjänstebelopp för utdelning vid andelsbyten ska inte längre tas upp i inkomstslaget tjänst när ett belopp lika med tjänstebeloppet för utdelning vid andelsbyten enligt 48 a kap. 8 b § första stycket eller det tjänstebelopp som har fördelats enligt 7 c § första stycket, 48 kap. 18 e § andra stycket eller 48 a kap. 8 c § andra stycket tagits upp i inkomstslaget tjänst för beskattningsåret och tidigare beskattningsår. Därefter ska andelen inte anses kvalificerad.

Utdelning på en andel som är kvalificerad bara enligt 7, 7 a eller 7 b § och till vilken det hör ett tjänstebelopp för utdelning vid andelsbyten ska inte längre tas upp i inkomstslaget tjänst när ett belopp lika med tjänstebeloppet för utdelning vid andelsbyten enligt 48 a kap. 8 b § första stycket eller det tjänstebelopp som har fördelats enligt 7 c § första stycket eller 7 d §, 48 kap. 18 e § andra stycket eller 48 a kap. 8 c § andra stycket har tagits upp i inkomstslaget tjänst för beskattningsåret och tidigare beskattningsår. Därefter ska andelen inte anses kvalificerad.

Vid tillämpning av första stycket ska utdelning på en andel i ett företag som varit överlåtande företag vid en partiell fission och till vilken andel det hör ett tjänstebelopp för utdelning vid andelsbyten som fördelats enligt 48 kap. 18 e § andra stycket beaktas bara om utdelningen erhållits efter den partiella fissionen.

20 d §¹⁶

Utdelning på en andel som är kvalificerad bara enligt 7, 7 a eller 7 b § och till vilken det hör ett tjänstebelopp för utdelning vid partiell fission ska inte längre tas upp i inkomstslaget tjänst när ett belopp lika med tjänstebeloppet för utdelning vid partiell fission enligt 48 kap. 18 d § andra stycket eller det tjänstebelopp som har fördelats enligt 7 c § första stycket, 48 kap. 18 e § andra stycket eller 48 a kap. 8 c § andra stycket

Utdelning på en andel som är kvalificerad bara enligt 7, 7 a eller 7 b § och till vilken det hör ett tjänstebelopp för utdelning vid partiell fission ska inte längre tas upp i inkomstslaget tjänst när ett belopp lika med tjänstebeloppet för utdelning vid partiell fission enligt 48 kap. 18 d § andra stycket eller det tjänstebelopp som har fördelats enligt 7 c § första stycket eller 7 d §, 48 kap. 18 e § andra stycket eller 48 a kap. 8 c § andra

¹⁴ Senaste lydelse 2013:960.

¹⁵ Senaste lydelse 2011:1271.

¹⁶ Senaste lydelse 2011:1271.

tagits upp i inkomstslaget tjänst för beskattningsåret och tidigare beskattningsår. Därefter ska andelen inte anses kvalificerad.

Vid tillämpning av första stycket ska utdelning på en andel i ett företag som varit överlåtande företag vid en partiell fission och till vilken andel det hör ett tjänstebelopp för utdelning vid partiell fission som fördelats enligt 48 kap. 18 e § andra stycket beaktas bara om utdelningen erhållits efter den partiella fissionen.

stycket *har* tagits upp i inkomstslaget tjänst för beskattningsåret och tidigare beskattningsår. Därefter ska andelen inte anses kvalificerad.

20 e §

Utdelning och kapitalvinst på en andel som är kvalificerad bara enligt 7, 7 a eller 7 b § och vars tjänstebelopp för utdelning vid andelsbyte eller vid partiell fission beräknats till noll kronor ska inte tas upp i inkomstslaget tjänst. En sådan andel ska anses som kvalificerad under fyra beskattningsår efter det beskattningsår då andelsbytet eller den partiella fissionen genomfördes eller den kortare tid som följer av 4 §.

21 §¹⁷

Kapitalvinst på en kvalificerad andel till den del den överstiger gränobeloppet ska tas upp i inkomstslaget tjänst. Kapitalvinst som motsvarar gränobeloppet ska tas upp till två tredjedelar i inkomstslaget kapital.

Om kapitalvinst på en kvalificerad andel som anskaffats före år 1992 överstiger gränobeloppet, ska den överskjutande delen upp till ett belopp som motsvarar skillnaden mellan omkostnadsbeloppet beräknat enligt 25–35 §§ och omkostnadsbeloppet beräknat enligt 44 kap. 14 § i sin helhet tas upp i inkomstslaget kapital i stället för i inkomstslaget tjänst. Detta gäller inte för tillgångar som avses i 2 § andra stycket.

24 §

Om en andel som är kvalificerad bara enligt 7, 7 a eller 7 b § och till vilken det hör ett tjänstebelopp för kapitalvinst vid andelsbyten avyttras eller upphör att existera, ska den del av kapitalvinsten som tas upp i inkomstslaget tjänst inte överstiga tjänstebeloppet för kapitalvinst vid andelsbyten enligt 48 a kap. 8 b § andra stycket eller det tjänstebelopp som har fördelats enligt 7 c § andra stycket, 48 kap. 18 e § tredje stycket eller 48 a kap. 8 c § tredje stycket. Mer än tjänstebeloppet för utdelning vid andelsbyten ska inte tas upp som utdelning och kapitalvinst i inkomstslaget tjänst.

Vid tillämpning av första stycket ska utdelning på en andel i ett företag som varit överlåtande företag vid en partiell fission och till vilken andel det hör ett tjänstebelopp

Om en andel som är kvalificerad bara enligt 7, 7 a eller 7 b § och till vilken det hör ett tjänstebelopp för kapitalvinst vid andelsbyten avyttras eller upphör att existera, ska den del av kapitalvinsten som tas upp i inkomstslaget tjänst inte överstiga tjänstebeloppet för kapitalvinst vid andelsbyten enligt 48 a kap. 8 b § andra stycket eller det tjänstebelopp som har fördelats enligt 7 c § andra stycket, 7 d §, 48 kap. 18 e § tredje stycket eller 48 a kap. 8 c § tredje stycket. Mer än tjänstebeloppet för utdelning vid andelsbyten ska inte tas upp som utdelning och kapitalvinst i inkomstslaget tjänst.

¹⁷ Senaste lydelse 2008:1064. Ändringen innebär att andra stycket tas bort.

för utdelning vid andelsbyten beaktas bara om utdelningen erhållits efter den partiella fissionen.

Bestämmelser om fördelning mellan inkomstslagen tjänst och kapital av ersättning i pengar vid andelsbyten finns i 48 a kap. 9 §.

24 a §

Om en andel som är kvalificerad bara enligt 7, 7 a eller 7 b § och till vilken det hör ett tjänstebelopp för kapitalvinst vid partiell fission avyttras eller upphör att existera, ska den del av kapitalvinsten som tas upp i inkomstslaget tjänst inte överstiga tjänstebeloppet för kapitalvinst vid partiell fission enligt 48 kap. 18 d § tredje stycket eller det tjänstebelopp som har fördelats enligt 7 c § andra stycket, 48 kap. 18 e § tredje stycket eller 48 a kap. 8 c § tredje stycket. Mer än tjänstebeloppet för utdelning vid partiell fission ska inte tas upp som utdelning och kapitalvinst i inkomstslaget tjänst.

Vid tillämpning av första stycket ska utdelning på en andel i ett företag som varit överlåtande företag vid en partiell fission och till vilken andel det hör ett tjänstebelopp för utdelning vid partiell fission beaktas bara om utdelningen erhållits efter den partiella fissionen.

Om en andel som är kvalificerad bara enligt 7, 7 a eller 7 b § och till vilken det hör ett tjänstebelopp för kapitalvinst vid partiell fission avyttras eller upphör att existera, ska den del av kapitalvinsten som tas upp i inkomstslaget tjänst inte överstiga tjänstebeloppet för kapitalvinst vid partiell fission enligt 48 kap. 18 d § tredje stycket eller det tjänstebelopp som har fördelats enligt 7 c § andra stycket, 7 d §, 48 kap. 18 e § tredje stycket eller 48 a kap. 8 c § tredje stycket. Mer än tjänstebeloppet för utdelning vid partiell fission ska inte tas upp som utdelning och kapitalvinst i inkomstslaget tjänst.

67 kap.

21 §¹⁸

Med gåva avses vid tillämpningen av detta kapitel en gåva i pengar som vid ett och samma gåvotillfälle uppgår till minst 200 kronor.

Med gåva avses vid tillämpningen av detta kapitel en gåva i pengar *som lämnas av*

1. en fysisk person och som vid ett och samma gåvotillfälle uppgår till minst 200 kronor, eller

2. en juridisk person och som vid ett och samma gåvotillfälle uppgår till minst 2 000 kronor.

22 §¹⁹

Om det sammanlagda underlaget för skattereduktionen understiger 2 000 kronor, görs ingen skattereduktion.

Om det sammanlagda underlaget för skattereduktionen *för en fysisk person* understiger 2 000 kronor, görs ingen skattereduktion.

23 §²⁰

En begäran om skattereduktion för gåva ska göras i inkomstdeklarationen för det beskattningsår då gåvan har lämnats.

En begäran om skattereduktion för gåva *från en fysisk person* ska göras i inkomstdeklarationen för det beskattningsår då gåvan har lämnats.

En begäran om skattereduktion för gåva från en juridisk person ska göras i

¹⁸ Senaste lydelse 2019:454.

¹⁹ Senaste lydelse 2019:454.

²⁰ Senaste lydelse 2019:454.

inkomstdeklarationen som senast ska lämnas in efter utgången av det kalenderår då gåvan har lämnats.

24 §²¹

Rätt till skattereduktion enligt 25 och 26 §§ har efter begäran *de* som Rätt till skattereduktion enligt 25 och 26 §§ har efter begäran *fysiska personer* som

1. vid beskattningsårets utgång har fyllt 18 år,
2. är obegränsat skattskyldiga under någon del av beskattningsåret, och
3. har haft utgifter för gåva avseende främjande av social hjälpverksamhet eller vetenskaplig forskning till en godkänd gåvomottagare eller ska ta upp värdet av sådan gåva som inkomst.

Sådan rätt till skattereduktion har efter begäran också de som är begränsat skattskyldiga enligt 3 kap. 18 § första stycket 1, 2 eller 3, om deras överskott av förvärvsinkomster i Sverige och i andra länder, uteslutande eller så gott som uteslutande, utgörs av överskott av förvärvsinkomster i Sverige.

Även dödsbon har efter begäran rätt till skattereduktion för gåva som har lämnats före dödsfallet.

24 a §

Rätt till skattereduktion enligt 25 a och 26 a §§ har efter begäran juridiska personer som har lämnat en gåva avseende främjande av social hjälpverksamhet eller vetenskaplig forskning till en godkänd gåvomottagare om inte annat följer av andra eller tredje stycket.

Om ett kommissionärsföretag i kommissionärsverksamhet har lämnat gåvan har i stället kommittentföretaget rätt till skattereduktion. Vad som avses med kommissionärsföretag, kommittentföretag och kommissionärsverksamhet framgår av 36 kap.

Den som omfattas av bestämmelserna om undantag från skattskyldighet i 7 kap. har inte rätt till skattereduktion för gåva.

25 §²²

Underlag för skattereduktion består av Underlag för skattereduktion för *fysiska personer* består av

1. utgifter för gåva som har betalats under beskattningsåret, och
2. värdet av gåva som ska tas upp som inkomst av den skattskyldige.

I underlaget räknas inte in omkostnader i samband med gåvan.

25 a §

Underlag för skattereduktion för juridiska personer består av värdet av gåva som har betalats under kalenderåret.

I underlaget räknas inte in omkostnader i samband med gåvan.

²¹ Senaste lydelse 2019:454.

²² Senaste lydelse 2019:454.

26 §²³
 Skattereduktionen uppgår till 25 procent av underlaget. Skattereduktionen får dock uppgå till högst 3 000 kronor för ett beskattningsår.

26 a §
Skattereduktionen för fysiska personer uppgår till 25 procent av underlaget. Skattereduktionen får dock uppgå till högst 3 000 kronor för ett beskattningsår.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2026.
 2. Lagen tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2025.
 3. Äldre bestämmelser i 11 kap. 34 § gäller fortfarande för studiestartsstöd som avser tiden före ikraftträdandet.
 4. Bestämmelserna i 11 kap. 49 §, 24 kap. 5 §, 42 kap. 12 a §, 67 kap. 21–26 a §§ tillämpas på gåvor som lämnas efter den 31 december 2025.
 5. Bestämmelserna i 57 kap. 3, 4 och 5 §§ i den nya lydelsen tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2026.
 6. De upphävda bestämmelserna i 57 kap. 12 § andra stycket, 21 § andra stycket och 25–35 §§ gäller dock för beskattningsår som börjar före den 1 januari 2029.

²³ Senaste lydelse 2021:1160.

12.10 Förslag till lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980)

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 26 § och 3 kap. 13 § socialavgiftslagen (2000:980) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

2 kap.

26 §

Arbetsgivaravgifterna är 19,80 procent av avgiftsunderlaget och utgörs av

1. sjukförsäkringsavgift	3,55 %
2. föräldraförsäkringsavgift	2,60 %
3. ålderspensionsavgift	10,21 %
4. efterlevandepensionsavgift	0,60 %
5. arbetsmarknadsavgift	2,64 %
6. arbetsskadeavgift	0,20 %

Föreslagen lydelse

26 §¹

Arbetsgivaravgifterna är 18,80 procent av avgiftsunderlaget och utgörs av

1. sjukförsäkringsavgift	3,55 %
2. föräldraförsäkringsavgift	2,00 %
3. ålderspensionsavgift	10,21 %
4. efterlevandepensionsavgift	0,30 %
5. arbetsmarknadsavgift	2,64 %
6. arbetsskadeavgift	0,10 %

Nuvarande lydelse

3 kap.

13 §

Egenavgifterna är 17,35 procent av avgiftsunderlaget och utgörs av

1. sjukförsäkringsavgift	3,64 %
2. föräldraförsäkringsavgift	2,60 %
3. ålderspensionsavgift	10,21 %
4. efterlevandepensionsavgift	0,60 %
5. arbetsmarknadsavgift	0,10 %
6. arbetsskadeavgift	0,20 %

Föreslagen lydelse

13 §²

Egenavgifterna är 16,35 procent av avgiftsunderlaget och utgörs av

1. sjukförsäkringsavgift	3,64 %
2. föräldraförsäkringsavgift	2,00 %
3. ålderspensionsavgift	10,21 %
4. efterlevandepensionsavgift	0,30 %
5. arbetsmarknadsavgift	0,10 %
6. arbetsskadeavgift	0,10 %

¹ Senaste lydelse 2018:2085.

² Senaste lydelse 2018:2085

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2026.
2. Bestämmelsen i 2 kap. 26 § i den nya lydelsen tillämpas på ersättning som ges ut efter den 31 december 2025.
3. Bestämmelsen i 3 kap. 13 § i den nya lydelsen tillämpas på inkomst som uppbärs efter den 31 december 2025. Omfattar beskattningsåret tid såväl före som efter ikraftträdandet ska, om den avgiftsskyldige inte visar annat, så stor del av beskattningsårets inkomst anses hänförlig till tiden efter den 31 december 2025 som svarar mot förhållandet mellan den del av beskattningsåret som infaller under denna tid och hela beskattningsåret.

12.11 Förslag till lag om ändring i vägtrafikskattelagen (2006:227)

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 2 §, 3 kap. 1 § och bilaga 2 till vägtrafikskattelagen (2006:227) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

2 §¹

Följande fordon, vars ålder, beräknad som skillnaden mellan fordonsåret och innevarande kalenderår, är trettio år eller äldre, är inte skattepliktiga (*veteranfordon*):

1. motorcyklar, och
2. bussar, lastbilar och personbilar som inte används i yrkesmässig trafik som avses i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1071/2009 av den 21 oktober 2009 om gemensamma regler beträffande de villkor som ska uppfyllas av personer som bedriver yrkesmässig trafik och om upphävande av rådets direktiv 96/26/EG eller yrkestrafiklagen (2012:210) eller i taxitrafik enligt taxitrafiklagen (2012:211).

Skattepliktiga enligt denna lag är inte heller

1. personbilar, lätta bussar och lätta lastbilar som beskattas enligt lagen (2006:228) med särskilda bestämmelser om fordonsskatt,
2. traktorer, motorredskap eller tunga terrängvagnar som hör till skatteklass II enligt 17 §,
3. släpvagnar som dras av tunga terrängvagnar som hör till skatteklass II eller av motorredskap som hör till skatteklass II eller beskattas enligt 19 §,
4. påhängsvagnar med en skattevikt över 3 ton om de dras uteslutande av bilar som kan drivas med dieselolja eller av traktorer som avses i 16 § 5, och
5. släpvagnar med en skattevikt av högst 750 kilogram.

3 kap.

1 §²

Motorcyklar och bilar samt släpvagnar med skattevikt över 750 kilogram är skattepliktiga för saluvagnsskatt om de får användas med stöd av en saluvagnslicens som har meddelats enligt lagen (2019:370) om fordons registrering och användning.

Motorcyklar och bilar samt släpvagnar med skattevikt över 3 ton är skattepliktiga för saluvagnsskatt om de får användas med stöd av en saluvagnslicens som har meddelats enligt lagen (2019:370) om fordons registrering och användning.

1. Denna lag träder i kraft den 1 februari 2026.
2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för vägtrafikskatt som avser tid före ikraftträdandet.
3. För fordonsskatt som beslutats före ikraftträdandet gäller bestämmelserna om återbetalning i 5 kap. 13 och 14 §§.
4. För saluvagnsskatt som beslutats före ikraftträdandet gäller bestämmelsen om återbetalning i 5 kap. 12 § tredje stycket.

¹ Senaste lydelse 2012:222.

² Senaste lydelse 2019:375.

Nuvarande lydelse

Bilaga 2³**Fordonsskatt**

Fordonsslag	Skattevikt, kilogram	Skatt, kronor	
		grund- belopp	tilläggsbelopp för varje helt hundratal kilogram över den lägsta vikten i klassen

D Släpvagnar

1. *Släpvagnar med skattevikt över 750
men högst 3 000 kilogram*

751 – 2 000	360	0
2 001 – 3 000	380	21

2. Släpvagnar med skattevikt över
3 000 kilogram, som dras av en bil
som inte kan drivas med
dieselolja,

2.1 med en hjulaxel	3 001 –	580	11
---------------------	---------	-----	----

2.2 med två hjulaxlar	3 001 – 13 000	580	9
	13 001 –	1 480	0

2.3 med tre eller flera hjulaxlar	3 001 – 13 000	580	6
	13 001 –	1 180	0

3. Släpvagnar med skattevikt över
3 000 kilogram, som dras av en bil
som kan drivas med dieselolja,
om det är fråga om

3.1 styraxel för påhängsvagn,			
-------------------------------	--	--	--

³ Senaste lydelse 2024:294.

Fordonsslag	Skattevikt, kilogram	Skatt, kronor	
		grund- belopp	tilläggsbelopp för varje helt hundratal kilogram över den lägsta vikten i klassen
<i>3.1.1</i> med en hjulaxel	3 001 – 5 000	630	78
	5 001 – 8 000	2 190	107
	8 001 –	5 400	198
<i>3.1.2</i> med två eller flera hjulaxlar	3 001 – 8 000	610	42
	8 001 – 11 000	2 710	76
	11 001 – 14 000	4 990	114
	14 001 –	8 410	160
<i>3.2</i> andra släpvagnar,			
<i>3.2.1</i> med en hjulaxel	3 001 – 8 000	320	36
	8 001 –	2 120	64
<i>3.2.2</i> med två hjulaxlar	3 001 – 8 000	310	23
	8 001 – 11 000	1 460	38
	11 001 – 14 000	2 600	58
	14 001 – 17 000	4 340	76
	17 001 –	6 620	84
<i>3.2.3</i> med tre eller flera hjulaxlar	3 001 – 11 000	300	14
	11 001 – 17 000	1 420	30
	17 001 – 25 000	3 220	50
	25 001 –	7 220	65

Fordonsslag	Skattevikt, kilogram	Skatt, kronor	
		grund- belopp	tilläggsbelopp för varje helt hundratal kilogram över den lägsta vikten i klassen
4. Släpvagnar med skattevikt över 3 000 kilogram, som dras av en traktor, ett motorredskap eller en tung terrängvagn skatteklass I,			
4.1 med en hjulaxel	3 001 – 8 000	550	45
	8 001 –	2 800	120
4.2 med två hjulaxlar	3 001 – 8 000	550	20
	8 001 – 11 000	1 550	50
	11 001 – 17 000	3 050	170
	17 001 –	13 250	250
4.3 med tre eller flera hjulaxlar	3 001 – 11 000	550	20
	11 001 – 14 000	2 150	40
	14 001 – 20 000	3 350	75
	20 001 – 25 000	7 850	105
	25 001 – 30 000	13 100	120
	30 001 –	19 100	45

*Föreslagen lydelse*Bilaga 2**Fordonsskatt**

Fordonsslag	Skattevikt, kilogram	Skatt, kronor	
		grund- belopp	tilläggsbelopp för varje helt hundratal kilogram över den lägsta vikten i klassen

D Släpvagnar

1. Släpvagnar med skattevikt över 3 000 kilogram, som dras av en bil som inte kan drivas med dieselloja,

1.1 med en hjulaxel	3 001 –	580	11
---------------------	---------	-----	----

1.2 med två hjulaxlar	3 001 – 13 000	580	9
	13 001 –	1 480	0

1.3 med tre eller flera hjulaxlar	3 001 – 13 000	580	6
	13 001 –	1 180	0

2. Släpvagnar med skattevikt över 3 000 kilogram, som dras av en bil som kan drivas med dieselloja, om det är fråga om

2.1 styraxel för påhängsvagn,

2.1.1 med en hjulaxel	3 001 – 5 000	630	78
	5 001 – 8 000	2 190	107
	8 001 –	5 400	198

2.1.2 med två eller flera hjulaxlar	3 001 – 8 000	610	42
-------------------------------------	---------------	-----	----

Fordonsslag	Skattevikt, kilogram	Skatt, kronor	
		grund- belopp	tilläggsbelopp för varje helt hundratal kilogram över den lägsta vikten i klassen
	8 001 – 11 000	2 710	76
	11 001 – 14 000	4 990	114
	14 001 –	8 410	160
2.2 andra släpvagnar,			
2.2.1 med en hjulaxel	3 001 – 8 000	320	36
	8 001 –	2 120	64
2.2.2 med två hjulaxlar	3 001 – 8 000	310	23
	8 001 – 11 000	1 460	38
	11 001 – 14 000	2 600	58
	14 001 – 17 000	4 340	76
	17 001 –	6 620	84
2.2.3 med tre eller flera hjulaxlar	3 001 – 11 000	300	14
	11 001 – 17 000	1 420	30
	17 001 – 25 000	3 220	50
	25 001 –	7 220	65
3. Släpvagnar med skattevikt över 3 000 kilogram, som dras av en traktor, ett motorredskap eller en tung terrängvagn skatteklass I,			
3.1 med en hjulaxel	3 001 – 8 000	550	45
	8 001 –	2 800	120

Fordonsslag	Skattevikt, kilogram	Skatt, kronor	
		grund- belopp	tilläggsbelopp för varje helt hundratal kilogram över den lägsta vikten i klassen
3.2 med två hjulaxlar	3 001 – 8 000	550	20
	8 001 – 11 000	1 550	50
	11 001 – 17 000	3 050	170
	17 001 –	13 250	250
3.3 med tre eller flera hjulaxlar	3 001 – 11 000	550	20
	11 001 – 14 000	2 150	40
	14 001 – 20 000	3 350	75
	20 001 – 25 000	7 850	105
	25 001 – 30 000	13 100	120
	30 001 –	19 100	45

12.12 Förslag till lag om upphävande av lagen (2008:205) om lagerskatt på flygbensin

Härigenom föreskrivs att lagen (2008:205) om lagerskatt på flygbensin ska upphöra att gälla.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2026.
 2. Den upphävda lagen gäller dock fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

12.13 Förslag till lag om ändring i lagen (2011:1200) om elcertifikat

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 2 § och 4 kap. 5 § lagen (2011:1200) om elcertifikat ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

2 §¹

I denna lag betyder

1. *förnybar el*: elektricitet som produceras av förnybara energikällor eller torv,
 2. *förnybar energikälla*: biobränsle, geotermisk energi, solenergi, vattenkraft, vindkraft och vågenergi,
 3. *anläggning*: elproduktionsanläggning med en eller flera produktionsenheter bakom samma mätpunkt,
 4. *elcertifikat*: bevis som har utfärdats enligt denna lag eller av en annan stat enligt en sådan internationell överenskommelse som avses i 5 §, och som innehåller uppgift om att förnybar el har producerats,
 5. *kvotplikt*: skyldighet att inneha och annullera elcertifikat i förhållande till försäljning eller användning av el,
 6. *beräkningsår*: det kalenderår som föregår den annullering som enligt 4 kap. 11 § sker den 1 april,
 7. *elleverantör*: den som yrkesmässigt levererar el i en elanvändares uttagspunkt,
 8. *elintensiv industri*: företag eller del av ett företag som utgör en egen verksamhet eller verksamhetsgren, där det
 - a) bedrivs och under de senaste tre åren har bedrivits industriell tillverkning i en process där det använts i genomsnitt minst 190 megawattimmar el för varje miljon kronor av förädlingsvärdet,
 - b) bedrivs ny verksamhet med industriell tillverkning i en process där det används eller beräknas användas i genomsnitt minst 190 megawattimmar el för varje miljon kronor av förädlingsvärdet, eller
 - c) bedrivs verksamhet för vilken avdrag eller återbetalning får göras för skatt på elektrisk kraft enligt 11 kap. 9 § första stycket 2, 3 eller 5 eller 13 a § första stycket 2, 3 eller 4 lagen (1994:1776) om skatt på energi,
 9. *förädlingsvärde*: skillnaden mellan den elintensiva industrins
 - sammanlagda omsättning, det vill säga intäkter från försålda varor och utförda tjänster, inräknat egna uttag, som ingår i företagets normala verksamhet (nettoomsättningen), förändring av varulager, aktiverat arbete för egen räkning, övriga rörelseintäkter samt ränteintäkter, och
 - sammanlagda inköp, det vill säga alla rörelsekostnader, inräknat avskrivningar och nedskrivningar på tillgångar, samt räntekostnader dock inte personalkostnader, inräknat arbetsgivaravgifter och kostnader för inhyrd personal.
- Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vad som avses med biobränsle i första stycket 2.

¹ Senaste lydelse 2017:1234.

4 kap.

5 §²

Vid beräkning av kvotplikten beaktas inte el som

1. matats in på det elektriska nätet i syfte att upprätthålla nätets funktion (förlustel),
2. en elleverantör har levererat till en elanvändare utan ersättning i enlighet med ett avtal om intrångsersättning, om leveransen sker vid en lägre effekt än 50 kilowatt (frikraft),
3. har använts i den industriella tillverkningsprocessen i en registrerad sådan elintensiv industri som avses i 1 kap. 2 § första stycket 8 a eller b,
4. får dras av eller återbetalas enligt 11 kap. 9 § första stycket 2, 3 eller 5 eller 13 a § första stycket 2, 3 eller 4 lagen (1994:1776) om skatt på energi, om elen har använts i en registrerad sådan elintensiv industri som avses i 1 kap. 2 § första stycket 8 c,
4. får dras av eller återbetalas enligt 11 kap. 9 § första stycket 2, 3, 5 eller 6 eller 13 a § första stycket 2, 3, 4 eller 5 lagen (1994:1776) om skatt på energi, om elen har använts i en registrerad sådan elintensiv industri som avses i 1 kap. 2 § första stycket 8 c,
5. en elanvändare själv har producerat och använt, i en anläggning som har en installerad effekt om högst 50 kilowatt,
6. har använts i produktionen av el (hjälpkraft), eller
7. en elanvändare själv har producerat och använt, om den använda mängden el inte uppgår till mer än 60 megawattimmar per beräkningsår.

Om kvotplikten för en elintensiv industri endast omfattar sådan el som inte ska beaktas enligt första stycket 3 eller 4 och övrig el inte överstiger 60 megawattimmar per år, beaktas inte heller den övriga elen vid beräkning av kvotplikten.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2026.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

² Senaste lydelse 2017:1217.

12.14 Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)

Härigenom föreskrivs att 31 kap. 22 och 29 §§ och rubriken närmast före 31 kap. 29 § skatteförfarandelagen (2011:1244) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

31 kap.

22 §

Den som innehar en andel som är kvalificerad enligt 57 kap. 7, 7 a eller 7 b § inkomstskattelagen (1999:1229) ska lämna de uppgifter som Skatteverket behöver för att kunna

1. besluta om kapitalbelopp enligt 48 a kap. 8 a § inkomstskattelagen,
2. besluta om tjänstebelopp för utdelning och kapitalvinst
 - a) vid partiell fission enligt 48 kap. 18 d § inkomstskattelagen, och
 - b) vid andelsbyten enligt 48 a kap. 8 b § inkomstskattelagen, samt
3. besluta om de tjänstebelopp som har fördelats enligt 48 kap. 18 e §, 48 a kap. 8 c § och 57 kap. 7 c § inkomstskattelagen.

3. besluta om de tjänstebelopp som har fördelats enligt 48 kap. 18 e §, 48 a kap. 8 c § eller 57 kap. 7 c och 7 d §§ inkomstskattelagen.

Uppgifter om utdelning och kapitalvinst på andelarna ska också lämnas.

Uppgifter som företagsledare och delägare ska lämna

Uppgifter som den som innehar kvalificerade andelar ska lämna

29 §

En företagsledare och en delägare i fåmansföretag som avses i 27 § ska lämna de uppgifter som Skatteverket behöver för att kunna tillämpa bestämmelserna om utdelning och kapitalvinst på kvalificerade andelar i 57 kap. inkomstskattelagen (1999:1229).

Skylldigheten gäller för fem beskattningsår efter det att företaget har upphört att vara ett fåmansföretag.

Den som innehar andelar som är kvalificerade enligt bestämmelserna i 57 kap. inkomstskattelagen (1999:1229) ska lämna de uppgifter som Skatteverket behöver för att kunna tillämpa bestämmelserna om utdelning och kapitalvinst på kvalificerade andelar i samma kapitel.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2026.
2. Lagen tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2025.

12.15 Förslag till lag om ändring i lagen (2019:453) om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva

Härigenom föreskrivs att 2 § lagen (2019:453) om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

I 67 kap. inkomstskattelagen (1999:1229) finns bestämmelser om

– vissa definitioner och villkor för skattereduktion (20–22 §§),	
– begäran om skattereduktion (23 §),	
– vilka som kan få skattereduktion (24 §),	– vilka som kan få skattereduktion (24 och 24 a §§),
– underlag för skattereduktion (25 §),	– underlag för skattereduktion (25 och 25 a §§), och
och	– skattereduktionens storlek (26 §).
– skattereduktionens storlek (26 §).	– skattereduktionens storlek (26 och 26 a §§).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2026.

12.16 Förslag till lag om ändring i lagen (2023:362) om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

Härigenom föreskrivs att lagen (2023:362) om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi ska utgå.

12.17 Förslag till lag om ändring i lagen (2024:294) om ändring i vägtrafikskattelagen (2006:227)

Härigenom föreskrivs att bilaga 2 till vägtrafikskattelagen (2006:227) i stället för lydelsen enligt lagen (2024:294) om ändring i den lagen ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2024:294

Bilaga 2¹

Fordonsskatt

Fordonsslag	Skattevikt, kilogram	Skatt, kronor	
		grund- belopp	tilläggsbelopp för varje helt hundratal kilogram över den lägsta vikten i klassen

D Släpvragnar

1. *Släpvragnar med skattevikt över 750
men högst 3 000 kilogram*

751 – 2 000	360	0
2 001 – 3 000	380	21

2. Släpvragnar med skattevikt över
3 000 kilogram, som dras av en bil
som inte kan drivas med
dieselloja,

2.1 med en hjulaxel	3 001 –	580	11
2.2 med två hjulaxlar	3 001 – 13 000	580	9
	13 001 –	1 480	0
2.3 med tre eller flera hjulaxlar	3 001 – 13 000	580	6
	13 001 –	1 180	0

¹ Senaste lydelse 2014:1502.

Fordonsslag	Skattevikt, kilogram	Skatt, kronor	
		grund- belopp	tilläggsbelopp för varje helt hundratal kilogram över den lägsta vikten i klassen
3.	Släpvagnar med skattevikt över 3 000 kilogram, som dras av en bil som kan drivas med dieselloja, om det är fråga om		
	3.1 styraxel för påhängsvagn,		
	3.1.1 med en hjulaxel	3 001 – 5 000	630 78
		5 001 – 8 000	2 190 107
		8 001 –	5 400 198
	3.1.2 med två eller flera hjulaxlar	3 001 – 8 000	610 42
		8 001 – 11 000	2 710 76
		11 001 – 14 000	4 990 114
		14 001 –	8 410 160
	3.2 andra släpvagnar,		
	3.2.1 med en hjulaxel	3 001 – 8 000	320 36
		8 001 –	2 120 64
	3.2.2 med två hjulaxlar	3 001 – 8 000	310 23
		8 001 – 11 000	1 460 38
		11 001 – 14 000	2 600 58
		14 001 – 17 000	4 340 76
		17 001 –	6 620 84
	3.2.3 med tre eller flera hjulaxlar	3 001 – 11 000	300 14

Fordonsslag	Skattevikt, kilogram	Skatt, kronor	
		grund- belopp	tilläggsbelopp för varje helt hundratal kilogram över den lägsta vikten i klassen
	11 001 – 17 000	1 420	30
	17 001 – 25 000	3 220	50
	25 001 –	7 220	65
4. Släpvagnar med skattevikt över 3 000 kilogram, som dras av en traktor, ett motorredskap eller en tung terrängvagn skatteklass I,			
4.1 med en hjulaxel	3 001 – 8 000	550	45
	8 001 –	2 800	120
4.2 med två hjulaxlar	3 001 – 8 000	550	20
	8 001 – 11 000	1 550	50
	11 001 – 17 000	3 050	170
	17 001 –	13 250	250
4.3 med tre eller flera hjulaxlar	3 001 – 11 000	550	20
	11 001 – 14 000	2 150	40
	14 001 – 20 000	3 350	75
	20 001 – 25 000	7 850	105
	25 001 – 30 000	13 100	120
	30 001 –	19 100	45

*Föreslagen lydelse*Bilaga 2**Fordonsskatt**

Fordonsslag	Skattevikt, kilogram	Skatt, kronor	
		grund- belopp	tilläggsbelopp för varje helt hundratal kilogram över den lägsta vikten i klassen

D Släpvagnar

1. Släpvagnar med skattevikt över 3 000 kilogram, som dras av en bil som inte kan drivas med dieselloja,

1.1 med en hjulaxel	3 001 –	580	11
---------------------	---------	-----	----

1.2 med två hjulaxlar	3 001 – 13 000	580	9
	13 001 –	1 480	0

1.3 med tre eller flera hjulaxlar	3 001 – 13 000	580	6
	13 001 –	1 180	0

2. Släpvagnar med skattevikt över 3 000 kilogram, som dras av en bil som kan drivas med dieselloja, om det är fråga om

2.1 styraxel för påhängsvagn,

2.1.1 med en hjulaxel	3 001 – 5 000	630	78
	5 001 – 8 000	2 190	107
	8 001 –	5 400	198

2.1.2 med två eller flera hjulaxlar	3 001 – 8 000	610	42
-------------------------------------	---------------	-----	----

Fordonsslag	Skattevikt, kilogram	Skatt, kronor	
		grund- belopp	tilläggsbelopp för varje helt hundratal kilogram över den lägsta vikten i klassen
	8 001 – 11 000	2 710	76
	11 001 – 14 000	4 990	114
	14 001 –	8 410	160
2.2 andra släpvagnar,			
2.2.1 med en hjulaxel			
	3 001 – 8 000	320	36
	8 001 –	2 120	64
2.2.2 med två hjulaxlar			
	3 001 – 8 000	310	23
	8 001 – 11 000	1 460	38
	11 001 – 14 000	2 600	58
	14 001 – 17 000	4 340	76
	17 001 –	6 620	84
2.2.3 med tre eller flera hjulaxlar			
	3 001 – 11 000	300	14
	11 001 – 17 000	1 420	30
	17 001 – 25 000	3 220	50
	25 001 –	7 220	65
3. Släpvagnar med skattevikt över 3 000 kilogram, som dras av en traktor, ett motorredskap eller en tung terrängvagn skatteklass I,			
3.1 med en hjulaxel			
	3 001 – 8 000	550	45
	8 001 –	2 800	120

Fordonsslag	Skattevikt, kilogram	Skatt, kronor	
		grund- belopp	tilläggsbelopp för varje helt hundratal kilogram över den lägsta vikten i klassen
3.2 med två hjulaxlar	3 001 – 8 000	550	20
	8 001 – 11 000	1 550	50
	11 001 – 17 000	3 050	170
	17 001 –	13 250	250
3.3 med tre eller flera hjulaxlar	3 001 – 11 000	550	20
	11 001 – 14 000	2 150	40
	14 001 – 20 000	3 350	75
	20 001 – 25 000	7 850	105
	25 001 – 30 000	13 100	120
	30 001 –	19 100	45

12.18 Förslag till lag om ändring i lagen (2025:539) om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs att 67 kap. 1 och 2 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) i stället för lydelsen enligt lagen (2025:539) om ändring i den lagen ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2025:539

Föreslagen lydelse

67 kap.

1 §

I detta kapitel finns bestämmelser om skattereduktion för fysiska personer.

I detta kapitel finns bestämmelser om skattereduktion för fysiska personer i 2–24, 25, 26 och 27–52 §§ och för juridiska personer i 2, 20, 21, 23, 24 a, 25 a och 26 a §§.

Skattereduktion ska anges i hela krontal så att öretal faller bort.

2 §

Skattereduktion ska göras för sjoinkomst, allmän pensionsavgift, arbetsinkomst (jobbskatteavdrag), sjukersättning och aktivitetsersättning, förvärvsinkomst, boende i vissa områden (regional skattereduktion), underskott av kapital, hushållsarbete, installation av grön teknik, gåva och avgift till arbetslöshetskassa i nu nämnd ordning.

Skattereduktion ska räknas av mot kommunal och statlig inkomstskatt som beräknats enligt 65 kap., mot statlig fastighetsskatt enligt lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt samt mot kommunal fastighetsavgift enligt lagen (2007:1398) om kommunal fastighetsavgift. Skattereduktion enligt 5–9 d, 34, 35 och 46–48 §§ ska dock räknas av endast mot kommunal inkomstskatt.

Skattereduktion ska räknas av mot kommunal och statlig inkomstskatt som beräknats enligt 65 kap., mot statlig fastighetsskatt enligt lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt samt mot kommunal fastighetsavgift enligt lagen (2007:1398) om kommunal fastighetsavgift. Skattereduktion enligt 5–9 d, 34, 35 och 46–48 §§ ska dock räknas av endast mot kommunal inkomstskatt. *Skattereduktion för en juridisk person ska räknas av endast mot statlig inkomstskatt.*

12.19 Förslag till lag om ändring i lagen (2025:540) om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)

Härigenom föreskrivs att 31 kap. 1 § skatteförfarandelagen (2011:1244) i stället för lydelsen enligt lagen (2025:540) om ändring i den lagen ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2025:540

Föreslagen lydelse

31 kap.

1 §

I detta kapitel finns bestämmelser om

- uppgifter som ska lämnas i samtliga inkomstdeklarationer (2 och 3 §§),
- uppgifter som fysiska personer och dödsbon ska underrättas om och godkänna eller lämna (4 och 5 §§),
- uppgift som ska lämnas om inkomstslaget tjänst (6 §),
- uppgifter som ska lämnas om inkomstslaget näringsverksamhet (7–15 a §§),
- uppgifter som ska lämnas om inkomstslaget kapital (16–19 c §§),
- uppgift om tillkommande belopp (20 §),
- uppgifter om vissa andelsavyttringar m.m. (21–24 §§),
- uppgifter för beräkning av egenavgifter (25 och 26 §§),
- uppgifter som fåmansföretag *samt* – uppgifter som fåmansföretag *och den företagsledare och delägare ska lämna (27– som innehar kvalificerade andelar ska lämna 29 §§),*
- uppgift om tillskott och uttag (30 §),
- uppgift om betalning till utlandet (31 §),
- uppgift som ekonomiska föreningar ska lämna (32 §),
- uppgifter om skattereduktion (33 och 33 b–33 d §§), och
- uppgifter om prissättningsbesked (34 §).

13 Skattefrågor

I detta avsnitt redovisar regeringen åtgärder på skatte- och avgiftsområdet med effekter för budgetåret 2026 och framåt. Åtgärderna presenteras indelade i ett antal huvudgrupper. De olika huvudgrupperna är

- skatt på arbetsinkomster (skatter på förvärvsinkomster och socialavgifter m.m., avsnitt 13.1–13.7),
- skatt på kapitaläggande (kapital- och egendomsskatter, avsnitt 13.8),
- skatt på kapitalanvändning (företagsskatter, avsnitt 13.9–13.11), och
- skatt på konsumtion m.m. (energi- och miljöskatter, övriga punktskatter och mervärdesskatt, avsnitt 13.12–13.23).

Därefter sammanfattas de offentligfinansiella effekterna av de skatte- och avgiftsförslag som lämnas eller aviseras i denna proposition (avsnitt 13.24), följt av en beskrivning av stöd eller utgifter som går via skattesystemet, s.k. skatteutgifter, som påverkar budgetens inkomstsida (avsnitt 13.25). De skatteutgifter som hör till respektive utgiftsområde redovisas i respektive utgiftsbilaga i denna proposition.

Avsnittet avslutas med en författningskommentar till lagförslagen (avsnitt 13.26).

För de åtgärder där förslag lämnas finns lagförslag i avsnitt 12. Beredningen av de olika förslagen inklusive granskning av Lagrådet redovisas i respektive delavsnitt.

Sammanfattning

- Skatten på arbetsinkomster, pension och sjuk- och aktivitetsersättning bör sänkas.
- Den s.k. jobbpremien ska vara skattefri.
- Den särskilda inkomstskatten för utomlands bosatta sänks.
- Skattefriheten för förmån av laddel på arbetsplatsen bör göras permanent och rätten till avdrag för drivmedelsutgifter vid tjänsteresor bör utvidgas.
- Beloppsgränsen för avdrag för bl.a. resor mellan bostad och arbetsplats bör höjas ytterligare.
- En tillfällig nedsättning av arbetsgivaravgifterna för 19–23-åringar bör införas.
- Nivåerna på vissa delavgifter inom socialavgifterna förändras.
- Skattereglerna för delägare i fåmansföretag görs enklare och bättre.
- Det införs en skattereduktion för gåvor från juridiska personer till ideell verksamhet.
- Reglerna om beskattning av skog bör förenklas och förbättras.
- Systemet med tonnagebeskattning bör förbättras.
- Energiskatten på el sänks.
- Den tillfälliga förstärkningen av jordbruksdieselnedsättningen förlängs.
- Energibeskattningen vid metallurgiska processer görs enhetlig.
- Beskattningen av gaser moderniseras.
- Fordonsskatten och saluvagnsskatten slopas för vissa släpvagnar.
- Alkoholskatten bör sänkas för drycker från oberoende småproducenter.
- Tobaksskatten bör höjas på vissa tobaksprodukter.
- Mervärdesskatten på livsmedel bör sänkas tillfälligt.
- Mervärdesskatten på tillträde till danstillställningar bör sänkas.
- Åtgärder mot mervärdesskattebedrägerier bör införas.

- Reglerna om fördelning av avdrag för mervärdesskatt bör ändras.

Skatt på arbetsinkomster – förvärvsinkomstbeskattning

13.1 Sänkt skatt på arbetsinkomster, pension och sjuk- och aktivitetsersättning

Regeringens bedömning

Det ordinarie jobbskatteavdraget bör förstärkas med 17,36 miljarder kronor. Samtidigt bör det förhöjda grundavdraget för personer som har fyllt 66 år förstärkas med 4,04 miljarder kronor. Därtill bör skattereduktionen för sjuk- och aktivitetsersättning förstärkas för att ta bort den skillnad i beskattning som nu finns mellan sådan ersättning och motsvarande arbetsinkomst.

Det kommande förslaget bör träda i kraft den 1 januari 2026.

Skälen för regeringens bedömning

Svensk ekonomi är i en utdragen lågkonjunktur med hög arbetslöshet. Svenska hushåll och den inhemska konsumtionen behöver stöttas för att lågkonjunkturen ska kunna brytas och återhämtningen återupptas. På lång sikt är det avgörande för svenskt välstånd och för de offentliga finanserna att den varaktiga sysselsättningen och antalet arbetade timmar i ekonomin ökar. Jobbskatteavdraget har en betydelsefull roll i detta sammanhang och bör därför förstärkas. För att åtgärden ska få avsedd effekt på arbetsutbud och sysselsättning bör skattesänkningen främst rikta sig till heltidsarbetande med låga och medelhöga inkomster.

För att den föreslagna förstärkningen av jobbskatteavdraget inte ska leda till en skillnad i beskattning mellan yngre med arbetsinkomster och äldre med pensionsinkomster bör det förhöjda grundavdraget förstärkas i motsvarande mån. En sådan förstärkning innebär en bred skattesänkning för äldre eftersom den gynnar såväl pensionärer som personer som har fyllt 66 år och fortsätter att arbeta.

Personer med varaktigt nedsatt arbetsförmåga kan få sjuk- eller aktivitetsersättning. Sedan en tid tillbaka finns en skillnad i beskattning av sjuk- och aktivitetsersättning och motsvarande arbetsinkomster. Skattereduktionen för sjuk- och aktivitetsersättning bör förstärkas för att ta bort denna skillnad i beskattning.

Finansdepartementet har remitterat en promemoria med utgångspunkt i ovanstående. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med ett förslag under hösten. Det kommande förslaget bör träda i kraft den 1 januari 2026. Ändringarna av bestämmelserna om jobbskatteavdraget, det förhöjda grundavdraget och skattereduktionen för sjuk- och aktivitetsersättning bör tillämpas på ersättning som ges ut efter den 31 december 2025.

De kommande förslagen bedöms få följande offentligfinansiella effekter. Förslaget att förstärka det ordinarie jobbskatteavdraget bedöms minska skatteintäkterna med 17,36 miljarder kronor 2026. Förslaget att förstärka det förhöjda grundavdraget bedöms minska skatteintäkterna med 4,04 miljarder kronor 2026. Förslaget att förstärka skattereduktionen för sjuk- och aktivitetsersättning bedöms minska skatteintäkterna med 0,46 miljarder kronor 2026.

13.2 Skattefrihet för jobbpremie

13.2.1 Ärendet och dess beredning

Regeringen beslutade 2022 att tillsätta en särskild utredare som fick i uppdrag att utreda och föreslå åtgärder för att bryta långvarigt biståndsmottagande samt öka drivkrafter och möjligheter till egen försörjning för personer som får försörjningsstöd (dir. 2022:124). I uppdraget ingick bl.a. att undersöka möjligheten att införa en jobbpremie. Utredningen antog namnet Utredningen om drivkrafter och möjligheter i försörjningsstödet (S 2022:16). I september 2024 gavs tilläggsdirektiv i vilket utredaren bl.a. fick i uppdrag att lämna författningsförslag som innebär att det införs en jobbpremie som ökar det ekonomiska utbytet för den som går från försörjningsstöd till arbete (dir. 2024:90). Utredningen överlämnade den 25 februari 2025 betänkandet Stärkta drivkrafter och möjligheter för biståndsmottagare (SOU 2025:15). Rätt till jobbpremie förutsätter enligt utredningens förslag att den sökande inte får försörjningsstöd, att han eller hon har inkomst av anställning samt under kvalificeringsperioden har fått försörjningsstöd under sex månader i följd. Inkomst från anställning som erbjudits av kommunen eller från skyddat arbete föreslås inte utgöra inkomst som grundar rätt till jobbpremie.

Utredningen föreslår vidare att jobbpremien ska utgöra upp till 15 procent av bruttolönen och uppgå till maximalt 3 750 kronor per månad och utbetalas under högst 18 månader. Den ska enligt utredningen gälla i två år. Socialnämnden föreslås ansvara för att utreda, besluta om och betala ut premien. Ansökan ska ges in till sökandens folkbokföringskommun senast tre månader efter att rätt till premien uppstod. Socialnämndens uppgiftsskyldighet föreslås utökas med uppgift om personer som varit föremål för nämndens åtgärder i fråga om jobbpremie. Jobbpremien föreslås kunna återkrävas på samma villkor som ekonomiskt bistånd. Socialnämndens beslut om jobbpremie föreslås kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol. En ändring i inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL, föreslås för att jobbpremien ska vara skattefri.

Inom Socialdepartementet har promemorian Jobbpremien – ett incitament för att öka drivkrafterna till självförsörjning tagits fram. En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 6 avsnitt 1*. Promemorians lagförslag, i relevanta delar, finns i *bilaga 6 avsnitt 2*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 6 avsnitt 3*. Remissvaren finns tillgängliga i Socialdepartementet (S2025/00629).

Lagrådet

Förslaget i propositionen är författningstekniskt och även i övrigt av sådan beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse. Regeringen har därför inte inhämtat Lagrådets yttrande.

13.2.2 Jobbpremie ska vara skattefri

Regeringens förslag

En statlig ersättning till den som under viss tid har fått försörjningsstöd enligt socialtjänstlagen och som därefter får inkomst av anställning samt inte får försörjningsstöd (jobbpremie) ska inte tas upp till beskattning.

Promemorians förslag

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna

Skatteverket och *Försäkringskassan* lämnar förslag på tekniska justeringar av lagtexten. *Sambällsvetenskapliga fakulteten vid Umeå universitet* ifrågasätter att jobbpremien ska vara skattefri samt efterfrågar ytterligare redogörelser för förslaget principiella grund och budgetära effekter.

Skälen för regeringens förslag

I denna proposition aviserar regeringen att det kommer att införas en jobbpremie under 2026. Jobbpremien ska vara en statlig ersättning till individer som har fått försörjningsstöd under en viss period och därefter övergår till anställning och blir självförsörjande (se utg.omr. 9, avsnitt 6).

Av 10 kap. 1 § IL framgår att till inkomstslaget tjänst räknas inkomster och utgifter på grund av tjänst, till den del de inte ska räknas till inkomstslaget näringsverksamhet eller kapital. Med tjänst avses enligt andra stycket bl.a. anställning. Huvudregeln enligt 11 kap. 1 § första stycket IL är att löner, arvoden, kostnadsersättningar, pensioner, förmåner och alla andra inkomster som erhålls på grund av tjänst ska tas upp som intäkt.

Det avgörande för att en inkomst ska anses vara skattepliktig i inkomstslaget tjänst är att det rör sig om ersättning för någon form av prestation. Så snart en ersättning har ett samband med tjänsten – dvs. har utbetalats på grund av tjänsten – ska den tas upp i inkomstslaget tjänst. I princip ska allt som en arbetstagare får från sin arbetsgivare tas upp som intäkt i inkomstslaget tjänst. Samma sak gäller när inkomsten betalas ut av någon annan men har ett sådant samband med tjänsten att den kan härledas från anställningen och inte har sin grund i annat än anställningen (jfr RÅ 1997 ref. 1).

En jobbpremie är tänkt att betalas för utfört arbete och beräknas som ett påslag på bruttolönen. En förutsättning för att få jobbpremien är således att personen har fått lön och en förutsättning för att få lön är i sin tur att personen har utfört arbete. Mot denna bakgrund kan jobbpremien anses ha ett sådant samband med personens prestation att ersättningen kan anses mottagen med anledning av tjänst och därmed ska tas upp som intäkt enligt huvudregeln i 11 kap. 1 § IL.

Jobbpremien ska vara skattefri

Syftet med jobbpremien är att öka drivkrafterna till arbete genom att öka det ekonomiska utbytet för den som går från försörjningsstöd till arbete och självförsörjning. Om jobbpremien inte undantas från beskattning ska den tas upp av mottagaren som inkomst av tjänst. En sådan ordning skulle riskera att medföra oönskade konsekvenser för vissa socialförsäkringsförmåner och avgifter. Exempelvis skulle nivån på bostadsbidraget eller förskoleavgiften kunna påverkas, vilket skulle minska effekten av satsningen.

Sambällsvetenskapliga fakulteten vid Umeå universitet ifrågasätter om det kan motiveras att jobbpremien ska vara skattefri. Vidare efterfrågar fakulteten ytterligare redogörelser för hur förslaget förhåller sig till målsättningen om ett enkelt skattesystem och bibehållande av en stabil skattebas samt för förslaget konsekvenser på budgetens intäktssida. Enligt regeringens mening skulle en beskattning av jobbpremien riskera att få en motverkande effekt, då det ekonomiska incitamentet för att gå från försörjningsstöd till arbete minskar. Den enskilde skulle vidare själv behöva bedöma jobbpremiens påverkan på andra socialförsäkringsförmåner och avgifter. Skattefrihet för jobbpremien ökar den disponibla inkomsten för individen samtidigt som förutsägbarheten ökar vad gäller ersättningens storlek. Att jobbpremien inte ska tas upp till beskattning bedöms inte öka komplexiteten i skattesystemet för den enskilde eller för Skatteverket. En jobbpremie i form av statlig ersättning som ges ut till den

som under viss tid har fått försörjningsstöd enligt socialtjänstlagen (2025:400) och som därefter får inkomst av anställning samt inte får försörjningsstöd bör därför inte tas upp till beskattning.

En bestämmelse om skattefrihet införs i inkomstskattelagen

Om jobbpremien ska vara skattefri behöver det införas en bestämmelse om skattefrihet i IL.

Som Skatteverket och Försäkringskassan påpekar regleras i 11 kap. IL vad som ska tas upp i inkomstslaget tjänst. Den föreslagna bestämmelsen om skattefrihet för jobbpremie ska därför anpassas språkligt så att den följer IL:s systematik.

Lagförslag

Förslaget medför införandet av 11 kap. 36 a § IL.

13.2.3 Ikraftträdande

Regeringens förslag

Den nya bestämmelsen ska träda i kraft den 1 januari 2026.

Promemorians förslag

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna

Ingen remissinstans har yttrat sig särskilt över förslaget.

Skälen för regeringens förslag

Som anges i avsnitt 13.2.2 kommer jobbpremien att införas under 2026. Ändringen i IL bör därför träda i kraft den 1 januari 2026.

13.3 Sänkt särskild inkomstskatt för utomlands bosatta

13.3.1 Ärendet och dess beredning

Inom Finansdepartementet har promemorian Sänkt särskild inkomstskatt för utomlands bosatta tagits fram. En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 7 avsnitt 1*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 7 avsnitt 2*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 7 avsnitt 3*. Remissvaren finns tillgängliga i Finansdepartementet (Fi2025/01068).

Lagrådet

Förslaget i propositionen är författningstekniskt och även i övrigt av sådan beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse. Regeringen har därför inte inhämtat Lagrådets yttrande.

13.3.2 Gällande rätt

I svensk beskattningsrätt görs skillnad mellan obegränsat och begränsat skattskyldiga. Den som är bosatt eller stadigvarande vistas i Sverige, eller som har väsentlig anknytning till Sverige och som tidigare har varit bosatt här, är obegränsat skattskyldig

(3 kap. 3 § inkomstskattelagen [1999:1229], förkortad IL). Begränsat skattskyldig är i huvudsak den som inte är obegränsat skattskyldig (3 kap. 17 § IL).

Den som är obegränsat skattskyldig är skattskyldig för alla sina inkomster i Sverige och från utlandet, medan den som är begränsat skattskyldig är skattskyldig endast för vissa inkomster med anknytning till Sverige (3 kap. 8 och 18–19 a §§ IL).

Inkomster från arbete i Sverige och vissa andra inkomster som tas emot av fysiska personer som är bosatta utomlands (med undantag för artister och idrottsmän) beskattas enligt lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta, förkortad SINK. Med bosatt utomlands avses en fysisk person som är begränsat skattskyldig enligt IL (2 § SINK).

Särskild inkomstskatt tas ut med 25 procent av de skattepliktiga inkomsterna, med undantag för sjöinkomst där skattesatsen är 15 procent (7 § SINK). Den skattskyldige får inte göra avdrag från inkomsterna. Inte heller får skattereduktion räknas av mot skatten. Den skattskyldige behöver inte deklarerat inkomsterna, eftersom skatten är definitiv.

Det finns en möjlighet för den skattskyldige att begära att bli beskattad enligt IL i stället för enligt SINK (4 § SINK). Beskattning sker då enligt en för riket genomsnittlig kommunal skattesats (65 kap. 4 § andra stycket IL). Vid högre inkomster tillkommer även statlig inkomstskatt. Den skattskyldige har rätt till avdrag för kostnader i inkomstslaget tjänst enligt reglerna i IL. Om den skattskyldiges överskott av förvärvsinkomster i Sverige och i andra länder, uteslutande eller så gott som uteslutande, utgörs av överskott av förvärvsinkomster i Sverige har den skattskyldige dessutom rätt till s.k. personliga avdrag. Med personliga avdrag avses bland annat allmänna avdrag, grundavdrag och jobbskatteavdrag (62 kap. 9 §, 63 kap. 2 § och 67 kap. 5 § IL).

13.3.3 Sänkt särskild inkomstskatt för utomlands bosatta

Regeringens förslag

Den särskilda inkomstskatten för utomlands bosatta sänks från 25 procent till 22,5 procent av skattepliktig inkomst, som inte utgör sjöinkomst, fr.o.m. den 1 januari 2026 och till 20 procent fr.o.m. den 1 januari 2027.

Promemorians förslag

Förslaget i promemorian stämmer delvis överens med regeringens. I promemorian föreslås att den särskilda inkomstskatten för utomlands bosatta sänks i ett steg från 25 procent till 20 procent av skattepliktig inkomst som inte utgör sjöinkomst från den 1 januari 2026.

Remissinstanserna

En majoritet av de remissinstanser som har yttrat sig tillstyrker förslaget eller har inga invändningar mot det. Bland dessa finns bl.a. *Ekonomistyrningsverket*, *Föreningen Svenskar i Världen*, *Företagarna*, *Försäkringskassan*, *Förvaltningsrätten i Stockholm*, *Pensionsmyndigheten*, *Skatteverket*, *Svensket Näringsliv* och *Tjänstemännens centralorganisation (TCO)*. TCO anser att förenklingsskäl talar för att SINK finns som alternativ till ordinarie inkomstbeskattning, inte minst för att minska risker för skatteundandragande. Eftersom skatten är en källskatt, där det inte går att göra några avdrag, anser TCO att det är rimligt att denna förenklade beskattning är något mer förmånlig. Föreningen Svenskar i Världen anser att förslaget ger utlandssvenskar ett ökat incitament att välja beskatt-

ning enligt SINK framför IL och att det innebär en mer rättvis behandling av dem som, trots att de betalar skatt i Sverige, har begränsad tillgång till det svenska socialförsäkringssystemet.

Ekonomistyrningsverket anser att förslaget kan antas stärka skattesystemets neutralitet och minska administrationen men efterfrågar en djupare köns- och fördelningsanalys som visar vilka grupper som faktiskt gynnas av sänkningen.

Konjunkturinstitutet, som varken avstyrker eller tillstyrker förslaget, anser att analysen av förslaget saknar information om bedömningskriterierna för vad som är en önskad neutralitet mellan beskattning enligt SINK och IL och kan därför inte avgöra om förslaget uppnår sitt syfte.

Landsorganisationen i Sverige (LO) avstyrker förslaget och anser att det finns brister i promemorians konsekvensanalys då förslagets möjliga effekter på arbetsmarknaden inte nämns. Givet den föreslagna skattesatsen, anser LO att det finns en uppenbar risk för att förslaget leder till låglönepress och osund konkurrens. LO anser vidare att utgångspunkten att skattesatsen i SINK bör vara så låg att det endast undantagsvis är mer förmånligt att välja beskattning enligt IL, innebär att skatten för skattskyldiga med höga inkomster blir orimligt låg och att den föreslagna sänkningen gör skattesystemet orättvist och äventyrar legitimiteten i systemet. LO efterfrågar även en bred översyn av beskattningen av begränsat skattskyldiga för att belysa systemets ändamålsenlighet och konsekvenser.

Skälen för regeringens förslag

Skatt enligt SINK tas sedan 2018 ut med 25 procent av skattepliktiga inkomster som inte utgör sjöinkomst. Som framgår av avsnitt 13.3.2 behöver den skattskyldige inte deklarerat inkomsterna vid en beskattning enligt SINK och några kostnadsavdrag får inte göras. Inte heller får t.ex. jobbskatteavdrag ges. Eftersom det i vissa fall kan vara till nackdel för den skattskyldige att beskattas enligt SINK finns det en möjlighet att i stället välja beskattning enligt IL.

De senaste åren har flera skattesänkande reformer genomförts i IL, bl.a. har jobbskatteavdraget förstärkts i olika omgångar. Det har därför blivit fördelaktigt för fler skattskyldiga att välja beskattning enligt IL i stället för enligt SINK. I denna proposition aviseras en ytterligare förstärkning av jobbskatteavdraget, avsnitt 13.1.

Syftet med SINK är bl.a. att underlätta för den skattskyldige (se prop. 1990/91:107 s. 25). Regeringen anser därför att det endast undantagsvis bör vara mer förmånligt för utomlands bosatta att välja beskattning enligt IL framför SINK. Flera remissinstanser ställer sig bakom detta, bl.a. TCO som anser att förenklingsskäl talar för att SINK finns som alternativ till ordinarie inkomstbeskattning och att det är rimligt att denna förenklade beskattning är något mer förmånlig.

Mot denna bakgrund anser regeringen, i likhet med bl.a. *Ekonomistyrningsverket* och *Föreningen Svenskar i Världen*, att det finns skäl att sänka den särskilda inkomstskatten för utomlands bosatta med skattepliktiga inkomster som inte utgör sjöinkomst i syfte att underlätta och förenkla för den skattskyldige och öka neutraliteten i beskattningen mellan IL och SINK. Därtill kommer att personer bosatta i utlandet inte använder samhällsfunktionerna i Sverige i samma utsträckning som personer bosatta här. Regeringen instämmer i bedömningen i promemorian att skattesatsen bör sänkas från 25 procent till 20 procent.

LO, som avstyrker förslaget, anser att den föreslagna skatten blir orimligt låg för höginkomsttagare och att sänkningen gör skattesystemet orättvist och äventyrar legitimiteten i systemet. Som konstateras i promemorian är det inte önskvärt att justera

skattesatsen i SINK så snart en skattesänkande ändring genomförs i IL. Den nu aktuella sänkningen bör därför göras med en viss marginal. Mot bakgrund härav och med beaktande av de reformer som har genomförts och aviserats i IL bedömer regeringen att en skattesats på 20 procent är rimlig. Av offentligfinansiella skäl bör sänkningen dock genomföras i två steg. Skattesatsen bör därför sänkas till 22,5 procent fr.o.m. den 1 januari 2026 och till 20 procent fr.o.m. den 1 januari 2027. När det gäller LO:s invändning om risk för låglönepress och osund konkurrens konstaterar regeringen att det fortsatt kommer att vara mer fördelaktigt att beskattas enligt IL upp till inkomster om drygt 400 000 kronor per år.

LO efterfrågar vidare en bred översyn av beskattningen av begränsat skattskyldiga. Denna fråga faller dock utanför detta lagstiftningsärende. Några remissinstanser har framfört synpunkter på förslaget effekter. Dessa synpunkter behandlas i konsekvensanalysen i avsnitt 13.3.5.

Lagförslag

Förslaget medför en ändring i 7 § SINK.

13.3.4 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag

Sänkningen av skattesatsen för den särskilda inkomstskatten för utomlands bosatta från 25 procent till 22,5 procent ska träda i kraft den 1 januari 2026 och tillämpas på inkomster som tas emot efter den 31 december 2025. Sänkningen av skattesatsen från 22,5 procent till 20 procent ska träda i kraft den 1 januari 2027 och tillämpas på inkomster som tas emot efter den 31 december 2026.

Promemorians förslag

Förslaget i promemorian stämmer delvis överens med regeringens. I promemorian föreslås att den särskilda inkomstskatten för utomlands bosatta sänks i ett steg från 25 procent till 20 procent av skattepliktig inkomst som inte utgör sjöinkomst den 1 januari 2026.

Remissinstanserna

Remissinstanserna yttrar sig inte särskilt om denna fråga.

Skälen för regeringens förslag

Det är angeläget att förslaget träder i kraft så snart som möjligt. Som framgår av avsnitt 13.3.3 bör skattesänkningen dock, av offentligfinansiella skäl, genomföras i två steg. Sänkningen av skattesatsen från 25 procent till 22,5 procent bör träda i kraft den 1 januari 2026 och tillämpas på inkomster som tas emot efter den 31 december 2025. Sänkningen från 22,5 procent till 20 procent bör träda i kraft först den 1 januari 2027 och tillämpas på inkomster som tas emot efter den 31 december 2026.

13.3.5 Konsekvensanalys

I detta avsnitt redogörs för förslagets effekter i den omfattning som bedöms lämpligt i det aktuella lagstiftningsärendet och med utgångspunkt i relevanta delar av 7 § förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar.

De offentligfinansiella effekterna till följd av ändrade skatte- och avgiftsregler beräknas i enlighet med Finansdepartementets beräkningskonventioner. Beräkningarna görs i ikraftträdandeårets priser och volymer och utgår vanligtvis från att beteendet hos individer och företag inte ändras till följd av förändringarna i skatte-reglerna. Antagandet om oförändrat beteende ger en god uppskattning av åtgärdernas effekt på kort och medellång sikt. På längre sikt, och för att analysera andra konsekvenser än de offentligfinansiella effekterna, kan ett mer dynamiskt synsätt behöva användas, där skattebaser tillåts påverkas av regeländringen.

Syftet med det aktuella förslaget är som tidigare nämnts att öka neutraliteten i beskattningen av utomlands bosatta. Mot bakgrund av de senaste årens skattesänkningar vid beskattning enligt IL menar regeringen, till skillnad från *Konjunkturinstitutet*, att det är tydligt att neutraliteten ökar med förslaget. Någon utvärdering av om förslaget uppnår sitt syfte bedöms därför inte vara nödvändig.

Offentligfinansiella effekter

Enligt statistik från Skatteverket beskattas i genomsnitt runt 90 000 personer varje år enligt SINK, varav knappt 2 000 personer har sjöinkomst. Skatteintäkterna från de utan sjöinkomst har de senaste två kompletta åren uppgått till knappt 3,4 miljarder kronor. En sänkning av skattesatsen med 5 procentenheter till 20 procent bedöms minska skatteintäkten med 680 miljoner kronor årligen. År 2026, när skattesatsen blir 22,5 procent blir den offentligfinansiella effekten -340 miljoner kronor.

Effekter för enskilda

Förslaget innebär sänkt skatt för knappt 90 000 utomlands bosatta personer årligen. Fullt genomfört minskar skatten för dessa personer med fem procent av inkomsten som beskattas enligt SINK. Den genomsnittliga skattesänkningen för de som berörs beräknas då till cirka 7 700 kronor per år. År 2026 blir effekterna hälften så stora.

Effekter för statliga myndigheter och de allmänna förvaltningsdomstolarna

Förslaget att sänka den särskilda inkomstskatten för utomlands bosatta bedöms medföra endast en marginell förändring för Skatteverket, vilken kommer att ingå i den anpassning som årligen görs på grund av ny eller förändrad lagstiftning. Eventuella tillkommande kostnader för Skatteverket ska hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

För de allmänna förvaltningsdomstolarna bedöms förslaget inte få någon budgetpåverkan.

Fördelningseffekter

Förslaget påverkar runt 90 000 utomlands boende bosatta personer årligen. Cirka 55 000 av dessa betalar SINK på pensionsersättning. Den genomsnittliga inkomsten som SINK-beskattas uppgår till drygt 150 000 kronor per år. *Ekonomistyrningsverket* efterfrågar en djupare köns- och fördelningsanalys. Det saknas dock uppgifter om personernas totala inkomster. Någon analys av fördelningseffekter är därför inte möjlig.

Effekter för den ekonomiska jämställdheten

Förslaget innebär sänkt skatt för cirka 53 000 män och 33 000 kvinnor. Männen som berörs har också i genomsnitt högre inkomster som SINK-beskattas, vilket innebär att knappt 75 procent av skattesänkningen beräknas tillfalla män.

Övriga effekter

Förslaget kan ha en positiv effekt på svensk konkurrenskraft. Regeringen delar inte LO:s oro att förslaget riskerar att leda till låglönepress från utländsk arbetskraft. En lägre beskattning för utomlands bosatta gör det visserligen möjligt för företag att erbjuda samma nettolön som tidigare till en lägre bruttolön. För låga löner kommer detta dock inte vara relevant då det fortsatt är mer fördelaktigt att beskattas enligt IL. Förslaget bedöms i övrigt inte ha några direkta effekter för företag, kommuner och regioner, sysselsättningen eller miljön.

13.4 Permanent skattefrihet för förmån av laddel på arbetsplatsen och utvidgad rätt till avdrag för drivmedelsutgifter

Regeringens bedömning

Skattefriheten för förmån av elektricitet för laddning av personbil klass I, lätt lastbil, motorcykel, moped eller cykel vid en laddningspunkt eller ett eluttag som tillhandahålls av arbetsgivaren i anslutning till arbetsplatsen bör gälla tills vidare.

Rätten till avdrag för utgifter för drivmedel förenade med tjänsteresor bör utvidgas till att omfatta den som har en laddhybrid som förmånsbil och laddar den med elektricitet som arbetsgivaren tillhandahåller i anslutning till arbetsplatsen utan att betala för elektriciteten.

De kommande förslagen bör träda i kraft den 1 juli 2026. Den utvidgade avdragsrätten för drivmedelsutgifter för tjänsteresor med förmånsbil bör tillämpas första gången på utgifter för drivmedel som är förenade med tjänsteresor efter ikraftträdandet.

Skälen för regeringens bedömning

Som en del i den gröna omställningen infördes den 1 juli 2023 en tillfällig skattefrihet för förmån av elektricitet för laddning av vissa fordon. Skattefriheten innebär att laddning av personbil klass I, lätt lastbil, motorcykel, moped och cykel vid en laddningspunkt eller ett eluttag som tillhandahålls av arbetsgivaren i anslutning till arbetsplatsen kan ske utan att den anställde förmånsbeskattas för elförbrukningen. Motivet för införandet var att underlätta omställningen till en fossilfri fordonsflotta och gynna arbetsresor med laddbara fordon framför andra, mindre hållbara, alternativ. Åtgärden bedömdes vid införandet också kunna minska den administrativa bördan för både arbetsgivare och anställda som redovisningen av denna förmån är förenad med (prop. 2022/23:84). Den tillfälliga skattefriheten för förmån av laddel på arbetsplatsen upphör att gälla den 1 juli 2026. Regeringen anser dock att det även fortsatt är angeläget att underlätta omställningen till en fossilfri fordonsflotta. Skattefriheten bör därför gälla tills vidare. Ett undantag från förmånsbeskattning av laddel kan även fortsättningsvis i viss uträkning minska den administrativa bördan som redovisning av denna, annars skattepliktiga, förmån är förenad med.

För att en arbetstagare som använder sin förmånsbil för tjänsteresor ska ha rätt till avdrag för utgifter för drivmedel vid inkomstbeskattningen, eller få skattefri drivmedelsersättning från arbetsgivaren, krävs enligt gällande regler att arbetstagaren har betalat samtliga utgifter för drivmedel som är förenade med resorna. Om en arbetstagare med en laddbar förmånsbil laddar bilen kostnadsfritt på arbetsplatsen inför en tjänsteresa förlorar arbetstagaren rätten till avdrag för utgifter för drivmedel förenade med tjänsteresorna och arbetsgivaren har inte heller möjlighet att betala ut skatte- och avgiftsfri drivmedelsersättning till arbetstagaren. Detta trots att

arbetstagaren, om han eller hon har en laddhybrid som har laddats på arbetsplatsen, ändå i många fall kommer att behöva köra en del av tjänsteresan på bensin eller diesel som han eller hon själv har bekostat. Avdragsrätten för utgifter för drivmedel som är förenade med tjänsteresor bör därför utvidgas så att den som har en laddhybrid som förmånsbil och laddar den med elektricitet som arbetsgivaren tillhandahåller i anslutning till arbetsplatsen utan att betala för elektriciteten har motsvarande avdragsrätt som den som har bekostat allt drivmedel själv. En sådan utvidgad avdragsrätt bedöms möjliggöra för arbetstagare med en laddhybrid som förmånsbil att i större utsträckning utnyttja bilens eldrift vid tjänstekörning och förenkla reglerna.

Finansdepartementet har remitterat promemorian Permanent skattefrihet för förmån av laddel på arbetsplatsen och utvidgad rätt till avdrag för drivmedelsutgifter.

Regeringen avser att under 2025 återkomma till riksdagen med förslag. Förslagen bör träda i kraft den 1 juli 2026. Den utvidgade avdragsrätten för drivmedelsutgifter för tjänsteresor med laddhybrid som förmånsbil bör tillämpas första gången på utgifter för drivmedel som är förenade med tjänsteresor efter ikraftträdandet.

Det kommande förslaget om permanent skattefrihet för förmån av laddel på arbetsplatsen bedöms minska skatteintäkterna med 130 miljoner kronor 2026 och med 260 miljoner kronor per år därefter. Det kommande förslaget om utvidgad rätt till avdrag för utgifter för drivmedel för tjänsteresor med förmånsbil bedöms inte påverka skatteintäkterna.

13.5 Ytterligare höjning av beloppsgränsen vid avdrag för resor till och från arbetet

Regeringens bedömning

Beloppsgränsen över vilken utgifter får dras av för arbetsresor, resor till och från utbildningsplatsen samt inställelseresor bör, till skillnad från vad regeringen tidigare har aviserat, höjas från 11 000 till 15 000 kronor.

Det kommande förslaget bör träda i kraft den 1 januari 2026.

Skälen för regeringens bedömning

Rätten till avdrag för utgifter för arbetsresor, resor till och från utbildningsplatsen samt inställelseresor är begränsad på så sätt att avdrag bara får göras till den del utgifterna sammanlagt överstiger 11 000 kronor. I budgetpropositionen för 2025 aviserade regeringen att beloppsgränsen över vilken utgifter får dras av för denna typ av resor bör höjas till 13 000 kronor den 1 januari 2026 (prop. 2024/25:1 Förslag till statens budget, finansplan och skattefrågor avsnitt 12.7).

Sedan den senaste höjningen av beloppsgränsen 2017 har både priserna för resor med lokaltrafik och det allmänna prisläget ökat med över 30 procent enligt konsumentpris-index. Även de schablonbelopp som får dras av för kostnader för arbetsresor med egen bil och förmånsbil har höjts vilket innebär att den sammanlagda körsträckan under ett år för att få reseavdrag för resor med egen bil minskat från knappt 600 till 440 mil per år (prop. 2022/23:18, bet. 2022/23:FiU1, rskr. 2022/23:51).

Prisökningen de senaste åren, liksom förhållandet i körsträcka som krävs för reseavdrag vid resor med egen bil, motiverar en höjning av beloppsgränsen till 15 000 kronor. Beloppsgränsen bör därför, till skillnad från det som tidigare har aviserats, höjas ytterligare till 15 000 kronor.

Finansdepartementet har med utgångspunkt i ovanstående remitterat promemorian Ytterligare höjd beloppsgräns vid avdrag för resor till och från arbetet (Fi2025/01685). Regeringen avser att under hösten återkomma till riksdagen med ett förslag. Det kommande förslaget bör träda i kraft den 1 januari 2026.

Det kommande förslaget beräknas, i förhållande till den aviserade höjningen av beloppsgränsen i budgetpropositionen för 2025, öka skatteintäkterna med ca 0,61 miljarder kronor per år fr.o.m. 2026.

Skatt på arbetsinkomster – socialavgifter m.m.

13.6 Tillfälligt nedsatta arbetsgivaravgifter för 19–23-åringar

Regeringens bedömning

Det bör införas en tillfällig nedsättning av det samlade uttaget av arbetsgivaravgifter och allmän löneavgift på ersättning till personer som vid årets ingång har fyllt 18 men inte 23 år. Nedsättningen innebär att endast ålderspensionsavgiften och hälften av de övriga avgifterna ska betalas på ersättning upp till 25 000 kronor per kalendermånad.

Det kommande förslaget bör träda i kraft den 1 april 2026 och tillämpas på ersättning som ges ut under perioden den 1 april 2026 t.o.m. den 30 september 2027.

Skälen för regeringens bedömning

Under nuvarande lågkonjunktur har sysselsättningsgraden minskat mer för unga än för övriga åldersgrupper och den största minskningen av antal sysselsatta har skett inom handel och företagstjänster där många unga arbetar. För att stötta ungas möjligheter på arbetsmarknaden och samtidigt underlätta för företag som anställer unga att behålla och nyanställa personal bör en tillfällig nedsättning av det samlade uttaget av arbetsgivaravgifter och allmän löneavgift införas på ersättning till personer som vid årets ingång har fyllt 18 men inte 23 år.

Nedsättningen bör utformas så att endast ålderspensionsavgiften och hälften av de övriga arbetsgivaravgifterna och den allmänna löneavgiften ska betalas. Det innebär en avgiftsnivå om sammanlagt 20,81 procent (jämfört med normala 31,42 procent).

Nedsättningen bör begränsas till den del av lönen som inte överstiger 25 000 kronor per månad.

Det kommande förslaget bör träda i kraft så snart som möjligt, vilket bedöms vara den 1 april 2026. Bestämmelserna bör tillämpas på ersättning som ges ut under perioden den 1 april 2026 t.o.m. den 30 september 2027.

Det kommande förslaget bedöms minska skatteintäkterna med 6,05 miljarder kronor 2026 och 5,59 miljarder kronor 2027.

13.7 Förändrade nivåer för vissa delavgifter inom socialavgifterna inför 2026

13.7.1 Ärendet och dess beredning

I denna proposition behandlas ett förslag om förändrade nivåer för vissa delavgifter inom socialavgifterna inför 2026. Skatteverket har beretts tillfälle att lämna synpunkter

på förslaget om förändrade nivåer vars innehåll överensstämmer med förslaget i denna proposition.

Lagrådet

Förslagen om förändrade nivåer för socialavgifter är författningstekniskt och även i övrigt av sådan beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse. Regeringen har därför inte inhämtat Lagrådets yttrande.

13.7.2 Förändrade nivåer för vissa delavgifter inom socialavgifterna

Regeringens förslag

Föräldraförsäkringsavgiften i arbetsgivaravgifterna och i egenavgifterna sänks till 2,00 procent. Efterlevandepensionsavgiften i arbetsgivaravgifterna och i egenavgifterna sänks till 0,30 procent. Arbetsskadeavgiften i arbetsgivaravgifterna och i egenavgifterna sänks till 0,10 procent. Detta leder sammantaget till att den allmänna löneavgiften höjs till 12,62 procent.

Skälen för regeringens förslag

Socialavgifterna tas ut för finansiering av bl.a. de sociala trygghetssystemen och betalas antingen som arbetsgivaravgifter eller som egenavgifter. Arbetsgivaravgifter betalas av arbetsgivare, medan egenavgifter betalas av främst enskilda näringsidkare.

Socialavgifterna består av ett antal delavgifter.

Av lagen (2000:981) om fördelning av socialavgifterna framgår vilka kostnader inom de sociala trygghetssystemen som respektive delavgift ska finansiera. Med undantag för ålderspensionsavgiften bestäms delavgifterna genom en s.k. kalibrering där nivån sätts för att motsvara prognosen för de utgifter som avgiften ska finansiera. Den allmänna löneavgiften fungerar som ett ”dragspel” och justeras för att hålla det totala avgiftsuttaget oförändrat vid förändringar i socialavgifterna. Avgiften tas ut på samma avgiftsunderlag som arbetsgivaravgifter och egenavgifter.

För att de förväntade intäkterna från delavgifterna ska motsvara de förväntade utgifterna som avgifterna ska finansiera bör tre av delavgifterna justeras 2026. Föräldraförsäkringsavgiften bör sänkas till 2 procent, efterlevandepensionsavgiften bör sänkas till 0,30 procent och arbetsskadeavgiften bör sänkas till 0,10 procent. Sänkningen bör omfatta arbetsgivaravgifterna och egenavgifterna. För att justeringen ska ske inom ett oförändrat avgiftsuttag bör den allmänna löneavgiften justeras i motsvarande omfattning. Det innebär att den allmänna löneavgiften bör uppgå till 12,62 procent.

Lagförslag

Förslagen föranleder ändringar i 2 kap. 26 § och 3 kap. 13 § socialavgiftslagen (2000:980), samt 3 § lagen (1994:1920) om allmän löneavgift.

13.7.3 Ikraftträdandebestämmelser

Regeringens förslag

Lagändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2026.

Bestämmelserna ska tillämpas på ersättning som ges ut och inkomster som uppbärs efter den 31 december 2025. Omfattar beskattningsåret tid såväl före som efter ikraftträdandet ska, om den avgiftsskyldige inte visar annat, så stor del av beskattningsårets inkomst anses hänförlig till tiden efter den 31 december 2025 som svarar mot förhållandet mellan den del av beskattningsåret som infaller under denna tid och hela beskattningsåret.

Skälen för regeringens förslag

För att föräldraförsäkringsavgiften, efterlevandepensionsavgiften och arbetsskadeavgiften ska kunna tas ut med en avgiftssats som innebär att de förväntade intäkterna från avgifterna motsvarar de förväntade utgifterna 2026 bör de föreslagna lagändringarna i socialavgiftslagen träda i kraft den 1 januari 2026. För att justeringen av delavgifterna ska ske inom ramen för ett oförändrat avgiftsuttag bör även ändringen i lagen om allmän löneavgift träda i kraft den 1 januari 2026.

De nya reglerna bör tillämpas på ersättning som ges ut och på inkomster som uppbärs efter ikraftträdandet. För enskilda näringsidkare och fysiska personer som är delägare i handelsbolag motsvaras normalt sett beskattningsåret av kalenderåret. Det kan dock förekomma att beskattningsåret av någon anledning, t.ex. vid nystartade verksamheter, omfattar delar av två kalenderår. En särskild övergångsbestämmelse behövs därför för det fall beskattningsåret omfattar tid såväl före som efter ikraftträdandet den 1 januari 2026. I dessa fall bör, om den avgiftsskyldige inte visar annat, så stor del av beskattningsårets inkomst anses hänförlig till tiden efter den 31 december 2025, som svarar mot förhållandet mellan den del av beskattningsåret som infaller under denna tid och hela beskattningsåret.

Skatt på kapitaläggande – kapital- och egendomsskatter

13.8 Enklare och bättre skatteregler för delägare i fåmansföretag

13.8.1 Ärendet och dess beredning

Regeringen beslutade den 25 maj 2022 att ge en kommitté i uppdrag att föreslå förenklningar av de särskilda reglerna för utdelning och kapitalvinst på andelar i fåmansföretag (dir. 2022:44). Genom tilläggsdirektiv den 26 januari 2023 fick kommittén i uppdrag att se över reglerna för att ytterligare främja entreprenörskap, särskilt för små och medelstora företag (dir. 2023:10). Med hänvisning till Skatteverkets hemställan Rätt löneunderlag vid andelsbyten (Fi2018/01797) gavs kommittén även uppdraget att analysera om, och i så fall på vilket sätt, reglerna om beräkning av löneunderlag vid andelsbyte behöver ändras. Genom tilläggsdirektiv den 7 september 2023 fick kommittén i uppdrag att analysera på vilket sätt reglerna kan ändras för att göra de särskilda bestämmelserna om lättnader i beskattningen av personaloptioner mer effektiva när det gäller att attrahera och behålla nyckelkompetens (dir. 2023:128).

Kommittén, som antog namnet Kommittén om förenklad beskattning av ägare till fåmansföretag, överlämnade i juni 2024 sitt betänkande Förenkla och förbättra! (SOU 2024:36). En sammanfattning av betänkandet finns i *bilaga 8 avsnitt 1*. Betänkandets lagförslag finns i *bilaga 8 avsnitt 2*. Betänkandet har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 8 avsnitt 3*. Remissvaren finns tillgängliga i Finansdepartementet (Fi2024/01273).

Chefen för Finansdepartementet beslutade den 6 augusti 2024 att ge en utredare i uppdrag att se över den skattemässiga behandlingen av inkomster som härrör från särskild vinstandel och att föreslå bestämmelser som leder till en förutsägbar beskattning av sådana inkomster (Fi2024:E).

Utredaren överlämnade i januari 2025 promemorian Beskattning av viss avkastning från riskkapitalfonder. En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 8 avsnitt 4*. Promemorians lagförslag i relevant del finns i *bilaga 8 avsnitt 5*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 8 avsnitt 6*. Remissvaren finns tillgängliga i Finansdepartementet (Fi2025/00173).

I denna proposition behandlar regeringen delar av betänkandets förslag. Övriga förslag i betänkandet avser regeringen inte att gå vidare med. I propositionen behandlar regeringen även promemorians förslag om en begränsning av löneunderlaget i dotterföretag till en alternativ investeringsfond.

Riksdagen har tillkännagett för regeringen det som utskottet anför om en uppföljning av förslaget om ändrade 3:12-regler (bet. 2013/14:FiU1 punkt 8, rskr. 2013/14:56). Tillkännagivandet behandlas i avsnitt 13.8.3. Tillkännagivandet är slutbehandlat.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 22 maj 2025 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 8 avsnitt 7*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 8 avsnitt 8*. Regeringen har följt Lagrådets förslag. Lagrådets synpunkter behandlas i författningskommentaren. I förhållande till lagrådsremissen görs vissa språkliga och redaktionella ändringar.

13.8.2 Bakgrund och gällande rätt

I 57 kap. inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL, finns särskilda regler för utdelning och kapitalvinst på andelar i fåmansföretag. Anledningen till de särskilda reglerna är Sveriges duala skattesystem, dvs. att förvärvsinkomster beskattas enligt en progressiv skatteskala och att kapitalinkomster beskattas med en proportionell skatt. Reglerna infördes i samband med 1990 års skattereform och avser att förhindra att högre beskattade förvärvsinkomster omvandlas till lägre beskattade kapitalinkomster i syfte att sänka den totala skatten på ersättning från ett fåmansföretag.

En delägare i ett fåmansföretag omfattas av de särskilda reglerna för utdelning och kapitalvinst om delägaren eller någon närstående är eller har varit verksam i betydande omfattning i företaget under beskattningsåret eller något av de fem föregående beskattningsåren. Delägarans andelar anses då kvalificerade. Reglerna anger hur utdelning och kapitalvinst på kvalificerade andelar ska fördelas mellan inkomstlagen tjänst och kapital.

Utdelning på kvalificerade andelar upp till ett schablonmässigt beräknat gränslöpp ska tas upp till två tredjedelar i inkomstlagen kapital. Det innebär att den beskattas proportionellt med 20 procent. Utdelning som överstiger gränslöppet tas upp i inkomstlagen tjänst med ett belopp som motsvarar maximalt 90 inkomstbasbelopp. Skattesatsen i inkomstlagen tjänst är progressiv och blir därför beroende av storleken på övriga tjänsteinkomster. Utdelning som överstiger 90 inkomstbasbelopp beskattas med 30 procent i inkomstlagen kapital.

Om en delägare inte tar någon utdelning, eller tar utdelning med ett belopp som understiger gränslöppet, får det outnyttjade utdelningsutrymmet föras vidare till nästa år som sparad utdelningsutrymme.

Gränsbeloppet utgörs av årets gränsbelopp samt sparad utdelningsutrymme uppräknat med statslåneräntan ökad med tre procentenheter. Årets gränsbelopp kan beräknas antingen enligt förenklingsregeln eller enligt huvudregeln. Vid tillämpning av förenklingsregeln uppgår årets gränsbelopp till 2,75 inkomstbasbelopp för året före beskattningsåret (221 650 kronor för 2026) fördelat med lika belopp på andelarna i företaget. Enligt huvudregeln beräknas årets gränsbelopp till summan av det omkostnadsbelopp som skulle ha använts om andelen avyttrats vid årets ingång multiplicerat med statslåneräntan ökad med nio procentenheter och ett lönebaserat utrymme.

Ett lönebaserat utrymme får beräknas av delägare som tar ut lön från företaget med ett visst belopp (löneuttagskravet) och har ett andelsinnehav som överstiger fyra procent av andelarna i företaget (kapitalandelskravet). Det lönebaserade utrymmet är 50 procent av löneunderlaget och fördelas med lika belopp på andelarna i företaget. Det lönebaserade utrymmet för delägarens samtliga andelar får inte överstiga ett belopp som motsvarar 50 gånger sådan kontant ersättning som delägaren eller någon närstående har fått från företaget och dess dotterföretag under året före beskattningsåret. Löneunderlaget beräknas på grundval av sådan kontant ersättning som ska tas upp i inkomstslaget tjänst och som under året före beskattningsåret har lämnats till arbetstagarna i företaget och i dess dotterföretag. Delägarens egen lön ingår i löneunderlaget.

För kapitalvinster gäller på liknande sätt som för utdelningar att kapitalvinst på kvalificerade andelar upp till gränsbeloppet beskattas proportionellt i inkomstslaget kapital med 20 procent. Kapitalvinst som överstiger gränsbeloppet beskattas i inkomstslaget tjänst upp till ett belopp som motsvarar maximalt 100 inkomstbasbelopp. Kapitalvinst däröver beskattas med 30 procent i inkomstslaget kapital.

13.8.3 Fåmansföretagsreglerna behöver förenklas och förbättras

Regeringens bedömning

De särskilda reglerna för utdelning och kapitalvinst på andelar i fåmansföretag bör förenklas och förbättras.

De föreslagna lagändringarna bedöms vara förenliga med de grundläggande friheterna i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

Kommitténs bedömning

Kommitténs bedömning stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna

En majoritet av remissinstanserna tillstyrker eller har inget att invända mot kommitténs bedömning. Det gäller bl.a. *Almega*, *Bolagsverket*, *FAR*, *Företagarförbundet*, *Företagarna*, *Ekonomistyrningsverket*, *Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering*, *Konjunkturinstitutet*, *Lantbrukarnas riksförbund*, *Näringslivets Skattedelegation*, till vars yttrande *Swedish Private Equity & Venture Capital Association*, *Svenskt Näringsliv* och *Fastighetsägarna Sverige* ansluter sig, *Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser (Tillväxtanalys)*, *Skatteverket*, *Småföretagarnas riksförbund*, *Sveriges advokatsamfund* och *Tillväxtverket*. Många av dessa remissinstanser delar kommitténs bedömning att regelverket är komplext och ser därför positivt på flertalet av förslagen eftersom dessa

leder till förenklingar, särskilt när det gäller förändringar av beräkningsreglerna. Flera remissinstanser påpekar också att förslagen kommer att minska den administrativa bördan. Några remissinstanser, bl.a. Företagarförbundet och Tillväxtanalys, anser att förslagen ökar incitamenten att starta och driva företag samt att anställa personal. Ingen av remissinstanserna invänder mot kommitténs bedömning.

Skälen för regeringens bedömning

Det är viktigt att den kreativitet och innovationskraft som finns hos Sveriges entreprenörer tas till vara. För att fler ska investera den tid och de resurser som krävs för att starta företag behöver företag och deras ägare ha goda skattemässiga villkor. På så sätt kan företagande, konkurrenskraft och tillväxt stimuleras, investeringar öka och nya arbetstillfällen skapas. Det är särskilt angeläget med goda villkor för små och växande företag eftersom framgångsrikt entreprenörskap skapar arbetstillfällen och tillväxt och är en förutsättning för välbefinnande i samhället. I det sammanhanget har utformningen av de särskilda reglerna för utdelning och kapitalvinst på andelar i fåmansföretag betydelse för incitamenten att starta, driva och utveckla företag. Samtidigt är det angeläget att skatter tas ut på ett effektivt sätt och att reglerna inte ökar incitamenten för en sådan inkomstomvandling som reglerna är avsedda att förhindra, bl.a. eftersom inkomstomvandling minskar skatteintäkterna, leder till lägre effektivitet i skattesystemet och undergräver reglernas legitimitet.

Sedan fåmansföretagsreglerna infördes har de genomgått flera förändringar. Den 1 januari 2006 reformerades regelverket med syftet att förbättra reglernas effekter på risktagande i näringslivet, samtidigt som reglernas preventiva funktion skulle behållas (se prop. 2005/06:40, Reformerade beskattningsregler för ägare i fåmansföretag). Även efter 2006 har reglerna ändrats vid flera tillfällen. Bland annat har schablonbeloppet i förenklingsregeln höjts stegvis och reglerna för beräkning av storleken på det lönebaserade utrymmet har gjorts generösare, exempelvis har löneuttagskravet sänkts. Flera ändringar som har syftat till att göra regelsystemet mer generöst har dock medfört ett behov av ytterligare regler för att motverka inkomstomvandling. Ett exempel på det är kravet på att delägaren måste äga andelar i företaget som motsvarar minst fyra procent av kapitalet för att få beräkna ett lönebaserat utrymme.

Det stora antalet förändringar som har gjorts av fåmansföretagsreglerna har bidragit till att öka reglernas komplexitet och göra dessa svåra att förstå och tillämpa. Det är viktigt med enkla, enhetliga och överskådliga regler eftersom det bidrar till att skattesystemet uppfattas som rättvist och rimligt. Regeringen anser därför att det är angeläget att så långt som möjligt förenkla och förbättra fåmansföretagsreglerna.

En mycket stor del av de förändringar av fåmansföretagsreglerna som har genomförts de senaste åren har avsett de beräkningsregler som används för att fastställa gränsbeloppet. Enligt nuvarande regelverk får årets gränsbelopp beräknas enligt två alternativa regler; förenklingsregeln eller huvudregeln. Redan det faktum att det finns två alternativa regler komplicerar regelverket eftersom de berörda delägarna behöver sätta sig in i hur båda reglerna fungerar, och ofta beräkna gränsbeloppet enligt båda reglerna för att sedan välja det mest förmånliga alternativet. Även för den som inte beräknar gränsbeloppet enligt båda reglerna kan valmöjligheten i sig bidra till en ökad komplexitet som kräver både tid och resurser att hantera. Detta eftersom det i efterhand kan visa sig att den andra regeln hade gett ett bättre utfall för delägaren. Enligt regeringens bedömning skulle det därför vara en tydlig förenkling för delägarna, men också för Skatteverkets hantering, att ersätta dagens två alternativa regler med en regel som ska användas av samtliga delägare. Genom att slå ihop dagens huvudregel och förenklingsregel till en gemensam regel minskas antalet handlingsalternativ och

beräkningsmoment och därmed den administrativa bördan. Den gemensamma regeln bör utformas så enkelt och förutsägbart som möjligt. Dessutom bör flertalet andra regler kopplade till både förenklingsregeln och huvudregeln samt andra delar av regelverket ses över och vid behov förändras. Ett förenklat regelverk är också ett bättre regelverk.

Riksdagen har tillkännaggett för regeringen det som utskottet anför om en uppföljning av förslaget om ändrade 3:12-regler (bet. 2013/14:FiU1 punkt 8, rskr. 2013/14:56). Av tillkännagivandet följer att regeringen noga ska följa utvecklingen och vid behov skyndsamt återkomma till riksdagen med förslag som ytterligare justerar regelverket (bet. 2013/14:FiU1 s. 166). I och med förslagen i avsnitt 13.8.4-13.8.14 anser regeringen att tillkännagivandet är tillgodosett och därmed slutbehandlat.

13.8.4 Ett grundbelopp ersätter dagens förenklingsregel

Regeringens förslag

Ett grundbelopp ska ersätta förenklingsregeln. Grundbeloppet ska uppgå till fyra inkomstbasbelopp och fördelas med lika belopp på andelarna i företaget.

En delägare som äger andelar i flera företag ska bara få tillgodoräkna sig ett grundbelopp. Om de belopp som har fördelats på en och samma delägars andelar i flera företag sammanlagt överstiger ett grundbelopp ska grundbeloppet vid beräkningen i stället fördelas på delägens andelar i dessa företag i förhållande till storleken på andelsinnehaven i företagen.

Kommitténs förslag

Kommitténs förslag stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna

En majoritet av remissinstanserna tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget. Det gäller bl.a. *Almega*, *Företagarna*, *Näringslivets Skattedelegation (NSD)*, till vars yttrande *Swedish Private Equity & Venture Capital Association (SVCA)*, *Svenskt Näringsliv* och *Fastighetsägarna Sverige* ansluter sig, *Skatteverket*, *Srf konsulterna*, *Sveriges advokatsamfund*, *Tillväxtverket*, *TCO* och *Praktikertjänst*. Flertalet av remissinstanserna anser att förslaget medför att reglerna blir enklare att tillämpa. *Företagarförbundet* och *Lantbrukarnas riksförbund (LRF)*, som ställer sig positiva till förslaget om ett grundbelopp, föreslår dock att detta höjs från fyra till fem inkomstbasbelopp. *Företagarförbundet* anser att ett högre grundbelopp behövs som incitament för att stimulera nyföretagande.

Flera remissinstanser, bl.a. *Almega*, *Baker Tilly Sverige*, *Företagarna*, *NSD* och *Srf konsulterna*, är kritiska till att grundbeloppet ska fördelas mellan delägens samtliga andelar när denne äger andelar i flera olika företag. I stället förordas att delägaren själv ska kunna välja i vilket företag grundbeloppet ska beräknas.

Konjunkturinstitutet och *Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU)* är kritiska till den föreslagna nivån på grundbeloppet och anser att ett lägre belopp är att föredra eftersom det skulle minska möjligheterna till inkomstomvandling och enligt *Konjunkturinstitutet* även öka incitamenten att anställa. *Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet* delar bedömningen att grundbeloppets nivå är för hög men anser också att en regel som baseras på ett schablonbelopp även fortsatt ska vara en alternativregel till dagens huvudregel. *Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet* och *Saco* anser att förslaget försvagar regelverkets koppling till dess

grundläggande syfte att motverka inkomstomvandling i fåmansföretag. *Småföretagarnas riksförbund* anser att dagens regler bör behållas men justeras i en mer generös riktning.

Skälen för regeringens förslag

Ett grundbelopp ska ersätta dagens förenklingsregel

Vid beräkningen av årets gränsbelopp får detta bestämmas med tillämpning av den s.k. förenklingsregeln. Det innebär att gränsbeloppet får, i stället för att enligt huvudregeln beräknas till summan av räntan på omkostnadsbeloppet och det lönebaserade utrymmet, bestämmas till 2,75 inkomstbasbelopp för året före beskattningsåret (221 650 kronor för 2026) fördelat med lika belopp på andelarna i företaget.

Förenklingsregeln infördes vid 2006 års reform av fåmansföretagsreglerna, när också det lönebaserade utrymmet fick ökad betydelse. Som skäl för att införa förenklingsregeln anförde regeringen att det inte är lämpligt att företagare, vars företag har ett litet kapital och ett fåtal anställda, ska tvingas att använda komplicerade regler som bara ger marginella effekter på deras ekonomiska förhållanden (prop. 2005/06:40 s. 54). Regeringen ansåg att regelverket därför borde kompletteras med en förenklingsregel med innebörden att gränsbeloppet kunde bestämmas utan att hänsyn togs till förhållandena i det enskilda företaget. Förutom små företag lyfte regeringen även fram nystartade företag som en målgrupp som kunde tänkas använda förenklingsregeln. Dessa skulle under en uppbyggnadsfas kunna bygga upp och spara utdelningsutrymmen med stöd av förenklingsregeln (prop. 2005/06:40 s. 55). Schablonbeloppet i förenklingsregeln har därefter höjts vid flera tillfällen. Beloppshöjningarna har motiverats av förenklings-skäl, för att fler delägare ska slippa göra de mer komplicerade beräkningarna enligt huvudregeln, men också för att stimulera nyföretagande (prop. 2006/07:1 Förslag till statsbudget för 2007, finansplan, skattefrågor och tilläggsbudget m.m. avsnitt 5.5.1.1, prop. 2008/09:65 och prop. 2011/12:1 Förslag till statens budget för 2012, finansplan och skattefrågor avsnitt 6.15.2.1).

För att förenkla och förbättra beräkningen av gränsbeloppet i fåmansföretagsreglerna bör dagens två beräkningsregler ersättas av en ny gemensam regel som ska användas av samtliga delägare, se avsnitt 13.8.3. De skäl som anfördes vid införandet av förenklingsregeln anser regeringen fortfarande är relevanta. I den nya beräkningsregeln bör det därför alltjämt finnas ett inslag av schablonisering för att förenkla beräkningen av gränsbeloppet. Det schabloniserade inslaget i den nya beräkningsregeln bör utformas som ett grundbelopp. Regeringen anser därför, i likhet med en majoritet av remissinstanserna men till skillnad från *Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet* och *Småföretagarnas riksförbund*, att förenklingsregeln bör ersättas av ett grundbelopp som ska ges till alla delägare i fåmansföretag som äger kvalificerade andelar.

Storleken på grundbeloppet

Storleken på grundbeloppet kommer, precis som dagens schablonbelopp i förenklingsregeln, att påverka möjligheten att ta ut ersättning från fåmansföretag som kapitalinkomst. Kommittén föreslår att grundbeloppet ska uppgå till fyra inkomstbasbelopp för året före beskattningsåret (322 400 kronor för 2026). Enligt kommitténs bedömning bör grundbeloppet sättas högre än schablonbeloppet i den nuvarande förenklingsregeln i syfte att kompensera för att de samlade gränsbeloppen minskar till följd av andra förenklingsförslag.

Flera remissinstanser, bl.a. Konjunkturinstitutet och *IFAU*, påpekar att om grundbeloppet sätts till en högre nivå än dagens schablonbelopp så ökar också risken för inkomstomvandling. Liknande synpunkter förs även fram av *Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet* och *Saco*. Regeringen har visserligen förståelse för remissinstansernas synpunkter, men anser att det är angeläget att förbättra villkoren för

delägare i fåmansföretag. Regeringen delar därför kommitténs bedömning att det är motiverat med ett högre grundbelopp än det nuvarande schablonbeloppet i förenklingsregeln. Till skillnad från bl.a. *Företagarförbundet* och *LRF* anser regeringen att kommitténs förslag är väl avvägt och föreslår därför att grundbeloppet bestäms till fyra inkomstbasbelopp.

Ett grundbelopp per företag och maximalt ett grundbelopp för varje delägare

Förenklingsregelns schablonbelopp är i dag kopplat till andelarna i ett företag, och vid beräkning av gränsbeloppet fördelas beloppet på företagets andelar och därmed också – i det fall ett företag ägs av flera personer – mellan delägarna utifrån ägarandel. En delägare som har andelar i flera företag får bara använda förenklingsregeln för beräkning av gränsbeloppet för andelsinnehavet i ett av företagen. Begränsningen till ett företag infördes i syfte att stoppa skatteplanering i form av att delägare startade flera nya företag och använde förenklingsregeln i alla dessa, i syfte att totalt sett tillskapa sig större gränsbelopp.

Regeringen instämmer i kommitténs bedömning att det alltså behövs en begränsning av den schabloniserade delen av gränsbeloppet som en person totalt sett kan tillgodoräkna sig. Grundbeloppet bör därför, i likhet med förenklingsregeln, vara kopplat till en ägares andelsinnehav och utgöra ett fast belopp per företag, som fördelas med lika belopp på alla andelarna i företaget.

För att uppnå en så stor förenklingseffekt som möjligt bör förslaget utformas på ett sätt som innebär att beräkningen utgår från samma grundbelopp oavsett om den som ska beräkna gränsbeloppet äger kvalificerade andelar i ett eller flera företag. Om en delägare äger kvalificerade andelar i flera företag bör grundbeloppet fördelas enligt en fördelningsregel. En sådan fördelningsregel innebär dels att gränsbeloppet beräknas på ett likvärdigt sätt för delägarrens samtliga andelar, oavsett om andelsinnehavet avser olika företag, dels en högre grad av förutsägbarhet än om delägaren själv får välja i vilket företag grundbeloppet ska användas. Det innebär också bättre förutsättningar för ett automatiserat förfarande. Delägarna bör alltså inte, som bl.a. *NSD* och *Företagarna* anser, själva få välja i vilket företag grundbeloppet ska beräknas.

För att det inte ska kunna uppstå situationer där gränsbelopp inte beräknas alls för vissa andelar i ett företag, samtidigt som ingen delägare sammantaget ska kunna få mer än ett helt grundbelopp, bör fördelningsregeln utformas så att grundbeloppet fördelas på delägarrens andelar i de olika företagen i förhållande till storleken på andelsinnehaven i företagen.

Regeringen föreslår därför att grundbeloppet om fyra inkomstbasbelopp beräknas för varje företag och fördelas på andelarna i företaget med lika belopp. I det fall en person är delägare i flera företag får denne vid beräkningen av årets gränsbelopp inte tillgodoräkna sig mer än ett grundbelopp. Om de belopp som har fördelats på delägarrens andelar i flera olika företag sammanlagt överstiger ett grundbelopp (dvs. fyra inkomstbasbelopp) ska beloppet i stället fördelas på delägarrens andelar i förhållande till storleken på andelsinnehaven i företagen. Denna fördelning påverkar inte andra delägarers beräkningar av årets gränsbelopp.

Lagförslag

Förslaget medför ändringar i 57 kap. 11 och 11 a §§ IL.

13.8.5 Ändrad beräkning av det lönebaserade utrymmet

Regeringens förslag

Delägare som äger kvalificerade andelar i fåmansföretag eller andelar som fortsätter att vara kvalificerade ska ha rätt att tillgodoräkna sig ett lönebaserat utrymme vid beräkningen av gränsbeloppet.

Det lönebaserade utrymmet ska uppgå till 50 procent av den del av delägarans andel av löneunderlaget som överstiger åtta inkomstbasbelopp. Det lönebaserade utrymmet ska fördelas med lika belopp på delägarans andelar i företaget.

Om två delägare i samma företag är makar vid beskattningsårets ingång ska det lönebaserade utrymmet beräknas gemensamt för makarnas andelar och därefter fördelas med lika belopp på makarnas andelar i företaget.

Kraven på ett visst lägsta löneuttag (löneuttagskravet) och på ett andelsinnehav av en viss storlek för att få beräkna ett lönebaserat utrymme (kapitalandelskravet) ska tas bort.

Regeringens bedömning

Det lönebaserade utrymmet för delägarans samtliga andelar i företaget bör även fortsättningsvis maximalt kunna uppgå till 50 gånger egen eller närståendes lön.

Kommitténs förslag

Kommitténs förslag stämmer i huvudsak överens med regeringens. I betänkandet behandlas inte frågan om vid vilken tidpunkt som två delägare ska vara makar för att det lönebaserade utrymmet ska beräknas gemensamt.

Remissinstanserna

En majoritet av remissinstanserna tillstyrker eller har inga synpunkter på förslagen. Det gäller bl.a. *Almega*, *Bolagsverket*, *FAR*, *Företagarförbundet*, *Företagarna*, *Förvaltningsrätten i Malmö*, *Kammarrätten i Stockholm*, *Lantbrukarnas riksförbund (LRF)*, *Näringslivets Skattedelegation (NSD)*, till vars yttrande *Swedish Private Equity & Venture Capital Association (SVCA)*, *Svenskt Näringsliv* och *Fastighetsägarna Sverige* ansluter sig, *Skatteverket*, *Srf konsulterna*, *Tillväxtverket*, *Sveriges advokatsamfund*, och *Tjänstemännens Centralorganisation (TCO)*. Flertalet av dessa remissinstanser framhåller särskilt att förslagen kommer att leda till förenklingar av regelsystemet vilket medför att det blir lättare att tillämpa. Flera remissinstanser, bl.a. *Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU)*, *Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser (Tillväxtanalys)*, *NSD*, *Skatteverket* och *Tillväxtverket*, anser också att det är positivt att kapitalandelskravet och löneuttagskravet tas bort.

Flera av remissinstanserna, däribland *Baker Tilly Sverige*, *Företagarna*, *LRF*, *NSD*, *Srf konsulterna* och *White arkitekter*, är kritiska till förslaget att varje delägare vid beräkning av det lönebaserade utrymmet ska göra ett schablonmässigt löneavdrag med ett belopp som motsvarar åtta inkomstbasbelopp. *Företagarna*, *Baker Tilly Sverige* och *White arkitekter* anser att avdraget innebär att delägare i företag där delägarnas egna löner utgör en betydande del av löneunderlaget kommer att få en sämre skattesituation än i dagsläget. *Företagarförbundet* och *Företagarna* anser att löneavdraget inte bör vara högre än sex inkomstbasbelopp. *LRF* framför att förslaget medför en kraftig försämring för familjeföretag eftersom dagens regler medför att en persons löneuttag kan göra det möjligt för alla delägare i familjen att beräkna ett lönebaserat utrymme.

LRF anser därför att även barn bör inkluderas i det gemensamma avdraget som gäller för makar. NSD efterfrågar en ventil som lindrar eller undanröjer icke önskvärda effekter, t.ex. att passiva delägare inte ska behöva göra ett löneavdrag när den aktiva delägaren redan gjort detta. Srf konsulterna anför att det föreslagna löneavdraget kan upplevas som en försämring för de minsta företagen utan anställda samtidigt som delägarna inte längre behöver beakta om rätt lön tagits ut, vilket är en positiv förändring. Även Saco påpekar att utfallet blir mer förutsebart eftersom storleken på löneavdraget är känt på förhand.

Flera remissinstanser, däribland *Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet*, *Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet*, *Juridiska institutionen vid Göteborgs universitet* och Saco, är kritiska till ett slopat löneuttagskrav eftersom de anser att risken för inkomstomvandling ökar med det föreslagna löneavdraget. Uppsala universitet påpekar att det är viktigt för reglernas legitimitet att det i stället är delägarnas faktiska löneuttag som beaktas vid beräkningen. Göteborgs universitet för fram liknande invändningar. IFAU påtalar att vissa företagare kan välja att ta ut liten lön och högre utdelningar medan Stockholms universitet framhåller att de föreslagna reglerna innebär att ägare med höga löneunderlag kan få ett högt gränobelopp trots små löneutbetalningar.

Några remissinstanser, bl.a. *Juridiska institutionen vid Göteborgs universitet*, TCO och *Småföretagarnas riksförbund*, lämnar förslag på hur en alternativ utformning av beräkningen av det lönebaserade utrymmet skulle kunna se ut. *Juridiska institutionen vid Göteborgs universitet* vill även se ändringar i utformningen av begränsningen avseende 50 gånger egen eller närståendes lön vid beräkning av det lönebaserade utrymmet. FAR påtalar att det hade varit en ytterligare förenkling om även styrelsearvode som ska beskattas i inkomstslaget tjänst skulle få tas med vid beräkningen av löneunderlaget.

Skatteverket efterfrågar ett förtydligande om vid vilken tidpunkt som två delägare ska vara makar för att en gemensam beräkning ska ske av lönebaserat utrymme.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Det lönebaserade utrymmet bör behållas

Reglerna om lönebaserat utrymme har ändrats åtskilliga gånger sedan de infördes. Vid 2006 års reform av fåmansföretagsreglerna utvidgades utrymmet för att beräkna kapitalbeskattad inkomst i relation till antalet anställda. Vid reformen betonades betydelsen av den ökade ekonomiska osäkerhet och risk som det innebär att anställa personal. Genom att kompensera för risktagandet var tanken att ge företagare incitament att anställa (prop. 2005/06:40 s. 38–42).

De anställdas arbetsinsatser bidrar till att öka avkastningen på det satsade kapitalet. Den delen av avkastningen har ansetts utgöra en kapitalavkastning för delägare, eftersom det inte är fråga om en avkastning som hänger samman med den egna arbetsinsatsen. Avkastningen i ett företag med många anställda och en stor lönesumma kan i högre utsträckning antas bero på de anställdas arbetsinsats och i mindre utsträckning på enskilda verksamma delägars arbetsinsats än i ett företag med få anställda utöver de verksamma delägarna. Med andra ord finns det goda skäl att anta att en större del av avkastningen i företaget utgör kapitalavkastning för delägarna när det finns fler anställda som inte är delägare i företaget. Risken för att vad som i realiteten är tjänsteinkomst tas ut som lägre beskattade kapitalinkomster är i motsvarande omfattning lägre.

Det lönebaserade utrymmet fyller en viktig funktion i systemet för att bestämma delägens gränobelopp. Regeringen anser, i likhet med flertalet remissinstanser, att

delägare även fortsatt bör få beräkna ett lönebaserat utrymme med utgångspunkt i lönesumman i företaget och dess dotterföretag och att detta ska fördelas mellan delägarna utifrån deras respektive ägarandelar. Precis som i dagens regelverk bör inte innehavare av andra delägarätter än andelar få tillgodoräkna sig ett lönebaserat utrymme.

Det bör införas ett schablonavdrag för delägares löner

Vid 2006 års reform ändrades löneunderlagsregeln så att även löner till delägare får räknas med i löneunderlaget. Ändringen motiverades av förenklingsskäl (prop. 2005/06:40 s. 45). När delägarnas egna löner ingår i löneunderlaget blir dock lönesumman ett mindre effektivt mått på vad som är kapitalavkastning i företaget. Det beror på att delägare som är verksamma i betydande omfattning och har en marknads-mässig lön som ligger över brytpunkten för statlig skatt får incitament att hålla nere den egna lönen för att i stället skapa utrymme för ökad utdelning. Löner till delägare som är verksamma i betydande omfattning i företaget kan inte heller sägas vara ett mått på delägarnas risktagande. Regeringen delar därför kommitténs bedömning att delägarnas egna löner som utgångspunkt inte längre bör ingå i löneunderlaget. Kommittén har övervägt ett avdrag för delägares faktiska lönekostnad men anser att det skulle komplicera beräkningen. I stället föreslås ett schabloniserat löneavdrag på åtta inkomstbasbelopp (644 800 kronor för 2026). Tanken är att det schabloniserade löneavdraget ska motsvara delägares egen lön.

Remissinstanserna har i huvudsak ställt sig bakom förslaget om ett schabloniserat löneavdrag. Vissa remissinstanser, bl.a. *Baker Tilly Sverige, Företagarna, NSD* och *White arkitekter*, anser dock att förslaget får negativa effekter för vissa grupper av delägare. NSD föreslår att det bör införas ett undantag för situationer där delägare på grund av släktskap eller tidigare verksamhet ska göra ett sådant avdrag men själv inte är verksam i företaget.

Enligt regeringens bedömning skulle ett schabloniserat löneavdrag medföra betydande förenklingar eftersom det innebär färre beräkningsmoment än ett avdrag för delägares faktiska lönekostnad. Precis som *Saco* framhåller innebär ett schabloniserat löneavdrag också att avdragets storlek är känt på förhand vilket gör reglerna mer förutsägbara. Det innebär också bättre förutsättningar för ett automatiserat förfarande. Samtidigt kan förslaget uppfattas som en försämring för vissa delägare. I likhet med *Srf konsulterna* anser dock regeringen att de upplevda försämringarna bör vägas mot de förenklingar och förbättringar som förslagen i sin helhet innebär. Förslagen innebär sammantaget att den övervägande delen av delägarna får förbättrade skattemässiga villkor. Att som NSD föreslår införa undantag skulle däremot riskera att göra beräkningen av det schabloniserade löneavdraget mer komplicerad. Den förenkling som förslaget är tänkt att uppnå skulle därmed kunna gå förlorad. Något undantag från det schabloniserade löneavdraget för delägare som inte är verksamma i företaget bör därför inte införas.

Flera remissinstanser, bl.a. *IFAU, Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet, Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet, Juridiska institutionen vid Göteborgs universitet* och *Saco*, anser att risken för inkomstomvandling ökar när det föreslagna schabloniserade löneavdraget inte har någon koppling till delägares faktiska löneuttag. Regeringen håller med remissinstanserna om att avsaknaden av koppling till ett faktiskt löneuttag skulle kunna medföra att vissa delägare väljer att sänka sin lön till förmån för större utdelningar. Regeringen anser dock att fördelarna i form av lägre administration och större förutsägbarhet, uppväger nackdelarna med den ökade risken för anpassade lönenivåer.

Regeringen föreslår alltså att det lönebaserade utrymmet ska beräknas genom att lönesumman i företaget och dess dotterföretag fördelas mellan delägarna utifrån deras respektive ägarandelar och att varje delägare därefter gör ett schabloniserat löneavdrag.

Kommittén föreslår inga ändringar i de bestämmelser som begränsar det lönebaserade utrymmet till 50 procent av löneunderlaget och till 50 gånger egen eller närståendes lön. Regeringen anser, i likhet med kommittén men i motsats till bl.a. Juridiska institutionen vid Göteborgs universitet, att dessa bestämmelser bör behållas oförändrade.

FAR:s förslag om att vid beräkningen av löneunderlaget även ta med styrelsearvode som ska beskattas i inkomstslaget tjänst faller utanför ramen för detta lagstiftningsärende och behandlas därför inte vidare här.

Storleken på det schabloniserade löneavdraget

I föregående avsnitt föreslås att varje delägare ska göra ett schabloniserat löneavdrag. Frågan blir då vilken nivå avdraget bör uppgå till. Kommittén har föreslagit en nivå på åtta inkomstbasbelopp.

I dag sker en anpassning av löneuttagen bland delägare i fåmansföretag kring en inkomst som ungefär motsvarar åtta inkomstbasbelopp, men också vid en inkomstnivå som motsvarar det befintliga löneuttagskravet. Åtta inkomstbasbelopp motsvarar 2025 en årsinkomst om 644 800 kronor. Löneuttagskravet ligger i ett intervall mellan ca 500 000 kronor och 770 000 kronor. Delägare som har möjlighet verkar anpassa sina löneuttag efter nivån där inkomsten inte längre är pensionsgrundande, dvs. efter nivån 8,07 inkomstbasbelopp. Även brytpunkten för statlig inkomstskatt ligger i närheten av denna nivå. Skillnaderna i marginalsatt mellan inkomstlagen tjänst och kapital får större betydelse vid och omkring denna inkomstnivå. Gränsen för när inkomster är pensionsgrundande och effekten av andra skatteregler talar för att delägare även utan ett löneuttagskrav skulle anpassa sina tjänsteinkomster till denna nivå. Om löneavdraget bestäms till åtta inkomstbasbelopp är det därför rimligt att anta att löneavdraget vanligen ungefär kommer att motsvara delägarrens faktiska lön. Det schabloniserade löneavdraget innebär att delägare med små lönebaserade utrymmen relativt sett gör ett större avdrag än delägare i företag med större lönebaserade utrymmen. Det kan t.ex. gälla delägare med små ägarandelar i större företag, eller som äger en större del av ett företag med få anställda. För att ta hänsyn till detta anser *Företagarna* att löneavdraget inte bör sättas högre än sex inkomstbasbelopp. Regeringen anser emellertid att kommitténs förslag är väl avvägt, särskilt med hänsyn till att löneunderlaget syftar till att stimulera anställning av personer som inte är delägare och föreslår därför att schablonavdraget bör uppgå till åtta inkomstbasbelopp.

Det innebär alltså att det lönebaserade utrymmet föreslås uppgå till 50 procent av den del av delägarrens andel av löneunderlaget som överstiger åtta inkomstbasbelopp. Det lönebaserade utrymmet ska fördelas med lika belopp på delägarrens andelar i företaget, dock högst 50 gånger egen eller närståendes lön. Beräkningen kan även uttryckas med formeln $0,5 \times (\text{löneunderlag} \times \text{ägarandel} - \text{åtta IBB})$. Beloppet i parentes kan inte vara negativt. Följande exempel kan illustrera tillämpningen.

Den fysiska personen A äger 70 procent av andelarna i företaget AB X och personen B äger resterande 30 procent. Det sammanlagda löneunderlaget i företaget uppgår till 4 miljoner kronor och inkomstbasbeloppet är 80 600 kronor. A:s andel av löneunderlaget är då 2,8 miljoner kronor och B:s är 1,2 miljoner kronor. A:s lönebaserade utrymme blir 1 077 600 kronor ($= [2\,800\,000 - 644\,800] \times 0,50$) och B:s blir 277 600 kronor ($= [1\,200\,000 - 644\,800] \times 0,50$).

Fördelning av löneavdraget mellan makar

När det gäller det schabloniserade löneavdraget är det en rimlig utgångspunkt att varje delägare ska göra ett avdrag. Det skulle innebära att delägare som är närstående till varandra inte ska behandlas mer förmånligt skattemässigt än delägare som inte är det. Samtidigt behandlar inte fåmansföretagsreglerna delägare som är närstående till varandra likformigt med delägare som inte är närstående. Exempelvis ska hänsyn tas till närstående vid bedömningen av om en andel är kvalificerad. En delägare får också enligt nuvarande regler ta hänsyn till närståendes löneuttag, t.ex. vid beräkningen av löneuttagskravet och taket för lönebaserat utrymme. Om hänsyn inte tas till närstående vid beräkningen av det schabloniserade löneavdraget skulle det kunna skapas incitament att samla ägandet hos en person, vilket skulle kunna få negativa effekter för den ekonomiska jämställdheten. Kommitténs bedömning är därför att det behövs regler för att ta hänsyn till närstående, men att beräkningen av förenklingsskäl inte bör avse en vidare krets än makar. *LRF* anser att även barn bör inkluderas i det gemensamma avdraget för makar eftersom det schabloniserade löneavdraget annars skulle innebära en kraftig försämring för familjeföretag.

Regeringen anser att det finns goda skäl för att makar ska få göra en gemensam beräkning av det schabloniserade löneavdraget. De viktigaste skälen för en sådan ordning är att motsvarande regler i dagens system medger en gemensam beräkning och att makar ofta kan ha en gemensam ekonomi. I likhet med kommittén anser regeringen att också förenklingsskäl talar för att kretsen för gemensam beräkning av löneavdraget bör begränsas till makar. Barn bör därför inte, som *LRF* föreslår, omfattas av den gemensamma beräkningen. Det lönebaserade utrymmet föreslås därmed beräknas gemensamt för makarnas andelar i företaget och därefter fördelas med lika belopp på andelarna. Det schabloniserade löneavdraget ska alltså fördelas mellan makarna i proportion till respektive makes ägarandel.

Skatteverket anser att det bör förtydligas vid vilken tidpunkt som två delägare ska vara makar för att en gemensam beräkning ska ske av lönebaserat utrymme. Ett sådant förtydligande bör enligt Skatteverket innebära att det anges att det är beräknings-tidpunkten för gränobeloppet som är avgörande. Det skulle innebära att det är relationsstatusen vid årets ingång som får betydelse för om det ska ske en gemensam beräkning eller inte. Regeringen delar Skatteverkets uppfattning. Det bör därför anges i lagtexten att det är förhållandet vid beskattningsårets ingång som är avgörande vid bedömningen av om två individer är makar eller inte i detta fall.

Löneuttagskravet bör tas bort

Löneuttagskravet innebär att delägaren eller närstående under beskattningsåret ska ha tagit ut lön från företaget och dess dotterföretag med minst 9,6 inkomstbasbelopp eller sex inkomstbasbelopp med tillägg för fem procent av företagets och dess dotterföretags sammanlagda löneutbetalningar för att få beräkna ett lönebaserat utrymme. Med dotterföretag avses företag i vilket moderföretaget innehar andelar som överstiger 50 procent av kapitalet i företaget. Syftet med löneuttagskravet är att säkerställa att delägare i fåmansföretag tar ut tjänstebeskattad ersättning som motsvarar den egna arbetsinsatsen (prop. 2005/06:40 s. 50).

Regeringen föreslår att ett schabloniserat löneavdrag ska göras vid beräkningen av en delägars lönebaserade utrymme. Avdraget föreslås uppgå till åtta inkomstbasbelopp (644 800 kronor för 2026) vilket ska anses motsvara delägarrens egen lön. Förslaget möjliggör att en delägare med lägre lön än dagens löneuttagskrav kan beräkna ett lönebaserat utrymme, om företaget eller dess dotterföretag har andra anställda utöver delägaren.

Med hänsyn till att det schabloniserade löneavdraget antas motsvara delägarrens egen lön saknas det enligt regeringens mening anledning att ställa upp ytterligare villkor för delägarrens löneutttag. Löneuttagskravet bör därmed tas bort. Det innebär att delägare som inte har möjlighet att ta ut en lön i nivå med löneuttagskravet, men som har anställda, kan få del av ett lönebaserat utrymme. Förslaget ger således ett extra utdelningsutrymme till delägare i företag som tagit på sig de risker det innebär att anställa. Förslaget bedöms därför stärka incitamenten för fåmansföretagen att anställa och växa, och förbättrar de skattemässiga villkoren för delägare i små och medelstora företag som anställer.

Förslaget bedöms också innebära förenklade regler eftersom antalet beräkningsmoment minskar. Behovet av att beräkna och anpassa löneuttaget under året före beskattningsåret för att säkerställa att löneuttagskravet uppfylls försvinner när regeln tas bort. Även de negativa tröskeeffekterna förknippade med löneuttagskravet försvinner.

Kapitalandelskravet bör tas bort

Kapitalandelskravet innebär att lönebaserat utrymme bara ska beräknas om delägaren äger andelar som motsvarar minst fyra procent av kapitalet i företaget. Det infördes bl.a. för att förhindra att delägare i stora fåmansföretag med många delägare och många anställda fick beräkna stora lönebaserade utrymme trots en begränsad risknivå (prop. 2013/14:1, Förslag till statens budget för 2014, finansplan och skattefrågor avsnitt 6.13.3).

Regeringen föreslår att ett schabloniserat löneavdrag ska göras från delägarrens andel av löneunderlaget. Avdraget anses motsvara delägarrens faktiska lön. Vid en given nivå på företagets lönesumma innebär det schabloniserade löneavdraget att löneunderlagen påverkas mer för delägare med mindre ägarandelar än för delägare som äger hela eller en stor del av företaget. Detta beror på att löneavdraget är ett fast belopp samtidigt som löneunderlaget fördelas på de ägda andelarna. Genom att förändra beräkningen så att den leder till ett lägre lönebaserat utrymme för delägare med små ägarandelar kommer de avsedda effekterna vid införandet av kapitalandelskravet fortfarande att uppnås, samtidigt som förslaget inte innebär en lika markant tröskeeffekt som kapitalandelskravet. I likhet med flera remissinstanser, bl.a. IFAU, Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet och NSD, anser regeringen även att det innebär en förenkling av regelverket att ta bort kapitalandelskravet och föreslår därför, i motsats till White arkitekter, att kapitalandelskravet tas bort. Att ta bort kapitalandelskravet innebär också, som *Tillväxtanalys* påpekar, att personer som förvärvat mindre ägarandelar genom personaloptioner ges förbättrade möjligheter att tillgodogöra sig ett lönebaserat utrymme.

Lagförslag

Förslaget medför upphävandet av 57 kap. 19 §, ändringar i 57 kap. 11 och 16 §§ samt införandet av den nya 57 kap. 16 a § IL.

13.8.6 Ändrad definition av dotterföretag vid beräkning av löneunderlaget

Regeringens förslag

Den särskilda definitionen av dotterföretag som gäller vid beräkning av löneunderlaget tas bort, förutom i den del som gäller svenska handelsbolag och i utlandet delägarbeskattade juridiska personer.

Kommitténs förslag

Kommitténs förslag stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna

En majoritet av remissinstanserna tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget. Det gäller bl.a. *Almega, Företagarförbundet, Företagarna* och *Näringslivets Skattedelegation (NSD)*, till vars yttrande *Swedish Private Equity & Venture Capital Association, Svenskt Näringsliv* och *Fastighetsägarna Sverige* ansluter sig. *Almega, Företagarförbundet, Lantbrukarnas riksförbund (LRF)* och *NSD*, anser dock att möjligheten att tillgodoräkna sig löneunderlag från indirekt ägda företag bör utökas ytterligare.

Ingen remissinstans invänder mot att den särskilda dotterföretagsdefinitionen avseende handelsbolag bör behållas.

Skälen för regeringens förslag

I avsnitt 13.8.5 föreslås att löneunderlaget och det lönebaserade utrymmet även fortsättningsvis ska beräknas på ersättning som har lämnats till arbetstagare i företaget och dess dotterföretag. För ersättningar till arbetstagare i ett dotterföretag som inte är helägt ska så stor del av ersättningen räknas med som motsvarar moderföretagets andel i dotterföretaget.

Av 57 kap. 19 a § IL framgår att vid beräkningen av löneunderlag och lönebaserat utrymme ska det med dotterföretag avses ett företag där moderföretagets andel, direkt eller indirekt genom ett annat dotterföretag, överstiger 50 procent av kapitalet i företaget. Denna dotterföretagsdefinition, som endast är tillämplig vid beräkningen av lönebaserat utrymme i fåmansföretag, infördes år 2014 i samband med lagstiftningen om kapitalandelskravet. Innan dess innehöll varken fåmansföretagsreglerna eller IL någon egen definition av vad som avses med ett dotterföretag. I stället tillämpades de definitioner som finns i den associationsrättsliga lagstiftningen, bl.a. i 1 kap. 11 § aktiebolagslagen (2005:551) och 1 kap. 4 § årsredovisningslagen (1995:1554). Enligt dessa regelsystem kan ett aktiebolag vara moderbolag och en annan juridisk person dotterföretag under flera olika förutsättningar. Det gäller t.ex. om moderbolaget innehar majoriteten av rösterna i dotterföretaget eller äger andelar och genom avtal förfogar över majoriteten av rösterna eller har rätt att utse mer än hälften av ledamöterna i styrelsen. Enligt de civilrättsliga definitionerna kan därför ett dotterföretag ha flera moderbolag och därmed dubbla koncerntillhörigheter.

Syftet med den särskilda definitionen i fåmansföretagsreglerna har varit att förhindra kringgående av kapitalandelskravet, dvs. kravet att en delägare måste inneha minst fyra procent av kapitalet i ett företag för att få beräkna ett lönebaserat utrymme. Genom definitionen hindras dotterföretag från att ha dubbel koncerntillhörighet vilket har varit tänkt att säkerställa att löneunderlaget i ett företag endast kan utnyttjas av delägare i företag som ingår i en och samma koncern (prop. 2013/14:1, Förslag till statens budget för 2014, finansplan och skattefrågor avsnitt 6.13.6.1).

I denna proposition föreslås att kapitalandelskravet ska tas bort (avsnitt 13.8.5). Den nuvarande dotterföretagsdefinitionen behövs därför inte längre för att förhindra kringgåenden. Regeringen delar därmed kommitténs och remissinstansernas bedömning att den särskilda definitionen av dotterföretag bör tas bort.

Förslaget innebär en återgång till tidigare rättsläge när det gäller dotterföretag som inte är handelsbolag eller i utlandet delägarbeskattade juridiska personer, dvs. att det är den civilrättsliga definitionen av dotterföretag som ska tillämpas vid beräkning av

löneunderlag från dotterföretag enligt fåmansföretagsreglerna. Av 2 kap. 2 § IL framgår att bestämmelsen även omfattar utländska motsvarigheter.

Några remissinstanser, bl.a. *Almega*, *Företagarförbundet*, *LRF* och *NSD* anser att möjligheten att tillgodoräkna sig löneunderlag från indirekt ägda företag bör utökas ytterligare. *Almega* och *NSD* framhåller att även vid ägarnivåer som är mindre än sådana som konstituerar ett dotterföretagsförhållande kan delägaren förutsättas ha ett betydande inflytande över företagets beslut om bl.a. investeringar och expansions-satsningar, och bär därtill en betydande del av företagets risker. Regeringen ser inte några tungt vägande skäl att i nuläget utvidga rätten att tillgodoräkna sig löneunderlag. Det nuvarande systemet får anses vara väl avvägt, med en rimlig koppling mellan inflytandet över anställningar i dotterföretag och möjligheten att tillgodogöra sig löneunderlag från dessa företag. Att återigen skapa en avvikande begreppsbildning inom skatterätten för dotterföretag hade dessutom motverkat den eftersträlvade förenklingen som ligger i att återgå till den civilrättsliga dotterföretagsdefinitionen. Det hade också skapat nya och begränsande tröskelvärden, om än på en lägre nivå.

När det gäller dotterföretag som är handelsbolag eller i utlandet delägarbeskattade juridiska personer delar regeringen kommitténs bedömning att de fortfarande bör vara helägda, direkt eller indirekt, av moderföretaget för att ersättningar från dessa företag, och från företag som ägs av dessa företag, ska få räknas med i löneunderlaget.

Lagförslag

Förslaget medför ändring i 57 kap. 19 a § IL.

13.8.7 Begränsning av löneunderlaget i vissa fall

Regeringens förslag

Ersättning till arbetstagare i företag som ägs genom en alternativ investeringsfond ska inte räknas med vid beräkning av löneunderlaget.

Promemorians förslag

Förslaget i promemorian stämmer delvis överens med regeringens. Promemorians förslag begränsas till delägare som anses vara verksamma i betydande omfattning på grund av en rätt till särskild vinstandel. Promemorians förslag omfattar också dotterföretag till förvaltare av alternativa investeringsfonder.

Remissinstanserna

Flertalet remissinstanser har inte kommenterat förslaget särskilt. *FAR*, *Företagarna* och *Näringslivets Skattedelegation*, till vars yttrande *Svenskt Näringsliv*, *Svensk Försäkring* och *Stockholms Handelskammare* ansluter sig, jämför med motsvarande förslag i betänkandet *Förenkla och förbättra!* (SOU 2024:36) och föredrar, i valet mellan dessa två alternativ, promemorians förslag. *Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet* anför att det är ett avsteg från likformighet i beskattningen att inte också andra fonder än alternativa investeringsfonder omfattas av promemorians förslag. *Kammarrätten i Stockholm* förespråkar en avgränsning av tillämpningsområdet vad gäller dotterföretag till förvaltare av alternativa investeringsfonder.

Sveriges advokatsamfund och *Swedish Private Equity & Venture Capital Association (SVCA)* avstyrker förslaget. Sveriges advokatsamfund anser att endast fonder som är eller förutsätts registreras eller inneha tillstånd från Finansinspektionen ska omfattas av de nya skattereglerna.

Skälen för regeringens förslag

Det finns ett behov av att i vissa fall begränsa löneunderlaget

I avsnitt 13.8.5 konstateras att det lönebaserade utrymmet fyller en viktig funktion i systemet för att bestämma delägarens gränsbelopp och att delägare även fortsatt bör få beräkna ett lönebaserat utrymme med utgångspunkt i lönesumman i företaget och dess dotterföretag. Som anges i samma avsnitt bidrar anställdas arbetsinsatser i regel till att öka vinsten i ett företag. Det finns därför skäl att anta att en större del av avkastningen i ett fåmansföretag utgör kapitalavkastning för delägarna när det finns anställda som inte är delägare i företaget. Att löneunderlaget även får beräknas på ersättning som lämnas till arbetstagare i ett företags dotterföretag syftar till att bestämmelserna ska vara neutrala med avseende på hur en näringsverksamhet är organiserad. Det ska inte spela någon roll om en verksamhet bedrivs i ett enda företag eller om den delas upp mellan flera företag inom en koncern.

I promemorian föreslås en begränsning av möjligheten att vid beräkningen av löneunderlaget räkna med ersättning till arbetstagare i dotterföretag till en alternativ investeringsfond, och i dotterföretag till förvaltare av en sådan fond. Förslaget motiveras med att affärsidén i riskkapitalbranschen är att förvärva andelar i andra företag i syfte att avyttra andelarna inom ett antal år. Skälen för att löner i dotterföretag får räknas med vid beräkning av löneunderlaget, att bestämmelserna ska vara neutrala med avseende på organisation i ett eller flera företag, bedöms inte gälla för dotterföretag till riskkapitalfonder.

En investeringsfond tar emot kapital från ett antal investerare och investerar kapitalet till förmån för dessa investerare. Alla som investerar i fonden äger en andel av fondens tillgångar. Fondens medel kan investeras i olika värdepapper såsom räntebärande instrument och aktier. Fondens förvaltning leds av personer som ofta är anställda i ett externt förvaltarbolag, men de kan också vara anställda direkt av fonden. En fondförvaltare får ett arvode för sitt arbete. Arvodet kan vara fast eller rörligt, i det senare fallet ofta en viss procentsats av fondens kapital.

En investeringsfond som har bildats som ett aktiebolag kan vara moderföretag i förhållande till de företag som fonden investerar i. Ett förvaltarbolag kan också vara moderföretag i förhållande till en fond. Om förvaltarbolaget är ett fåmansföretag och de företag som fonden investerar i utgör dotterföretag till detta, kan delägare i förvaltarbolaget vid beräkningen av gränsbeloppet räkna med ersättning till arbetstagare i de företag som fonder investerar i. I dessa fall saknas det, enligt regeringens bedömning, en sådan koppling mellan å ena sidan de anställdas arbetsinsats i företagen som utgör fondens investering och å andra sidan avkastningen från förvaltarbolaget som motiverar bestämmelserna om beräkning av lönebaserat utrymme i dotterföretag. Till skillnad från *Sveriges advokatsamfund* och *SVCA* anser därför regeringen, i likhet med promemorian, att det är befogat att begränsa möjligheten att beräkna löneunderlag baserat på ersättning till arbetstagare i företag som ägs genom en investeringsfond.

Utformningen av begränsningsregeln

När det gäller vilka företag som bör omfattas av en begränsningsregel föreslås i promemorian att bestämmelsen ska gälla dotterföretag till alternativa investeringsfonder och dotterföretag till förvaltare av alternativa investeringsfonder. *Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet* väcker frågan om även andra fonder än alternativa investeringsfonder bör omfattas av förslaget.

För investeringsfonder gäller en näringsrättslig reglering som är utformad på europeisk nivå. Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/65/EG om samordning av lagar och andra författningar som avser företag för kollektiva investeringar i överlåtbara

värdepapper (UCITS-direktivet) har implementerats i svenskt rätt genom lagen (2004:46) om värdepappersfonder, förkortad LVF. I LVF benämns en UCITS-fond som värdepappersfond. En värdepappersfond vänder sig till allmänheten. Av det skälet gäller särskilda placeringsbestämmelser som syftar till att tillvarata investerarnas behov av riskspridning. Placeringsbestämmelserna innebär begränsningar av vilka tillgångsslag fondens medel får placeras i och begränsningar av vilka riskkoncentrationer som fonden får ha. Av 5 kap. 20 § LVF följer att fondens förvaltare inte får förvärva aktier till en värdepappersfond med sådan rösträtt som gör det möjligt för förvaltaren att utöva ett väsentligt inflytande över ledningen av ett företag. Om ett fondbolag förvaltar flera värdepappersfonder, fondföretag, specialfonder eller andra alternativa investeringsfonder, gäller begränsningen det sammanlagda aktieinnehavet i fonderna och fondföretagen.

Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/61/EU om förvaltare av alternativa investeringsfonder reglerar juridiska personer vars normala verksamhet består i att förvalta en eller flera alternativa investeringsfonder. I direktivet definieras alternativa investeringsfonder något förenklat som företag för kollektiva investeringar som tar emot kapital från investerare för att till förmån för dessa investera det i enlighet med en fastställd investeringspolicy, och som inte omfattas av UCITS-direktivet. Direktivet har införts i svensk rätt genom lagen (2013:561) om förvaltare av alternativa investeringsfonder, förkortad LAIF. Definitionen av alternativ investeringsfond är bred och omfattar bl.a. specialfonder som i allt väsentligt motsvarar UCITS-fonder, hedgefonder och riskkapitalfonder.

I IL finns särskilda bestämmelser om beskattning av specialfonder och värdepappersfonder. Båda dessa typer av fonder är kontraktsrättsliga, vilket innebär att fonderna inte utgör juridiska personer. En värdepappersfond kan alltså inte vara ett fåmansföretag eftersom den inte kan vara ett aktiebolag eller en ekonomisk förening. En värdepappersfond kan däremot förvaltas av ett aktiebolag som utgör ett fåmansföretag. För att rätten att beräkna löneunderlag ska omfatta också värdepappersfondens investeringar skulle det krävas att dessa utgör dotterföretag till förvaltarbolaget. Med hänsyn till värdepappersfonders rättsliga status och de placeringsbestämmelser som gäller för dessa fonder bedömer regeringen att det inte är möjligt för delägare att tillgodoräkna sig löneunderlag från de företag som dessa fonder investerar i. Det saknas därför skäl att, som Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet efterfrågar, utvidga förslaget till andra fondtyper än alternativa investeringsfonder.

Sveriges advokatsamfund påpekar att det är viktigt att bestämmelsen inte riskerar att träffa fler delägare i fåmansföretag än vad som är avsikten. Definitionen i LAIF av en alternativ investeringsfond träffar enligt advokatsamfundet ett mycket stort antal företeelser som inte är att anse som alternativa investeringsfonder i egentlig mening och som inte heller träffas av regelverket, t.ex. holdingbolag som är undantagna enligt 1 kap. 13 § LAIF.

Enligt 1 kap. 2 § LAIF avses med alternativ investeringsfond ett företag som har bildats för kollektiva investeringar och som tar emot kapital från ett antal investerare för att investera det i enlighet med en fastställd investeringspolicy till förmån för dessa investerare och som inte kräver auktorisation enligt artikel 5 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/65/EG av den 13 juli 2009 om samordning av lagar och andra författningar som avser företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (fondföretag). AIF-förvaltare definieras som juridiska personer, vars normala verksamhet består i förvaltning av en eller flera alternativa investeringsfonder. LAIF reglerar främst förvaltare av alternativa investeringsfonder och endast i begränsad mån

själva fonderna. Lagen innehåller bestämmelser om tillståndsplikt, verksamhetskrav och tillsyn i fråga om AIF-förvaltare.

Regeringen har förståelse för advokatsamfundets synpunkt att definitionen av en alternativ investeringsfond inte får uppfattas som otydlig i förhållande till vad den avses omfatta. Regeringen föreslår därför att det förtydligas att fondens förvaltare ska omfattas av tillstånds- eller registreringskrav enligt LAIF för att bestämmelsen ska vara tillämplig. I 1 kap. 13 § LAIF anges bl.a. att lagen inte ska tillämpas på AIF-förvaltare i den utsträckning de förvaltar en eller flera alternativa investeringsfonder vars enda investerare är AIF-förvaltaren, på holdingbolag och på program för anställdas andelsäggande eller sparande. Det innebär att om en förvaltare omfattas av något av undantagen i LAIF, t.ex. att det rör sig om ett holdingbolag, så aktualiseras inte den nu föreslagna begränsningsregeln vad gäller beräkning av löneunderlag.

Även delägare i fonder vars förvaltare bedriver sin verksamhet i andra länder och som därför inte omfattas av den svenska lagen, bör träffas av begränsningsregeln avseende beräkning av löneunderlag. Bestämmelsen bör därför även omfatta fonder vars förvaltare hade omfattats av den svenska lagens tillstånds- eller registreringsplikt, om förvaltaren bedrivit sin verksamhet i Sverige.

Kammarrätten i Stockholm anser att begränsningsregeln bör avgränsas så att den inte omfattar dotterföretag till förvaltare av alternativa investeringsfonder.

När den särskilda dotterföretagsdefinitionen i 57 kap. IL nu ändras (se avsnitt 13.8.6) ökar möjligheten att en förvaltare skulle kunna anses ha sådant inflytande över en fonds investeringar som innebär att investeringarna skulle kunna anses vara dotterföretag till förvaltaren. Om fonden i sig inte utgör en juridisk person kan investeringarna däremot inte anses vara dotterföretag till fonden. För att även den tänkbara situationen ska omfattas av begränsningsregeln föreslår regeringen att begränsningsregeln i stället för att omfatta dotterföretag till alternativa investeringsfonder ska omfatta företag som ägs genom en alternativ investeringsfond. Den i promemorian föreslagna begränsningen avseende dotterföretag till förvaltare av en alternativ investeringsfond kan då, som *Kammarrätten i Stockholm* föreslagit, utgå.

Sammanfattningsvis föreslår alltså regeringen att vid beräkningen av löneunderlag ska ersättning till arbetstagare i företag som ägs genom en alternativ investeringsfond inte räknas med. Med alternativ investeringsfond avses i detta sammanhang en fond enligt 1 kap. 2 § LAIF vars förvaltare antingen omfattas av registrerings- eller tillståndsplikt enligt den lagen, eller som skulle ha omfattats av sådan plikt om förvaltaren bedrivit sin verksamhet i Sverige.

Lagförslag

Förslaget medför införandet av 57 kap. 17 a § IL.

13.8.8 Ändrad beräkning av ränta på omkostnadsbeloppet

Regeringens förslag

Vid beräkningen av den del av årets gränsbelopp som har sin grund i ett omkostnadsbelopp ska ränta bara beräknas på den del av det sammanlagda omkostnadsbeloppet, för andelar av samma slag och sort, som överstiger 100 000 kronor.

Kommitténs förslag

Kommitténs förslag stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna

En majoritet av remissinstanserna tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget, däribland *Företagarna* och *Näringslivets Skattedelegation (NSD)*, till vars yttrande *Swedish Private Equity & Venture Capital Association*, *Svenskt Näringsliv* och *Fastighetsägarna Sverige* ansluter sig. NSD anser dock att förslaget har ett begränsat förenklingsvärde.

Skälen för regeringens förslag

Omkostnadsbeloppet utgör ytterligare en parameter vid beräkningen av gränsbeloppet enligt huvudregeln och används för att fastställa en schabloniserad kapitalavkastning. Omkostnadsbeloppet motsvarar vad delägaren har betalat för andelen.

Fåmansföretagsreglerna har ändrats flera gånger genom åren. Ändringarna har medfört att omkostnadsbeloppet har minskat i betydelse för gränsbeloppets storlek på aggregerad nivå. Detta beror på att de flesta delägare som omfattas av fåmansföretagsreglerna har låga omkostnadsbelopp. Det vanligaste beloppet är 50 000 kronor per företag, vilket motsvarar kravet på lägsta aktiekapital under perioden 2010–2019. Vid en statslåneränta på en procent ökad med nio procentenheter motsvarar detta ett totalt gränsbelopp på 5 000 kronor. Den 1 januari 2020 sänktes kravet på aktiekapital till 25 000 kronor vilket kan förväntas leda till att delägare i nya aktiebolag framöver sannolikt kommer ha ännu lägre omkostnadsbelopp.

De flesta delägare i fåmansföretag med kvalificerade andelar använder i dag förenklingsregeln för att beräkna gränsbeloppet. För dessa påverkar omkostnadsbeloppet inte gränsbeloppets storlek. De delägare som tillämpar huvudregeln för att beräkna gränsbeloppet använder i och för sig omkostnadsbeloppet som underlag för beräkningen. För dem är det dock främst det lönebaserade utrymmet som påverkar gränsbeloppets storlek. För ungefär två tredjedelar av de som använder huvudregeln bedöms det lönebaserade utrymmet ge ett större bidrag till gränsbeloppet än vad omkostnadsbeloppet gör.

För det stora flertalet delägare ger alltså omkostnadsbeloppet i dagsläget bara marginella effekter på deras ekonomiska förhållanden. Det talar för att beräkningen av ränta på omkostnadsbeloppet av förenklings-skäl skulle kunna tas bort som en parameter vid beräkningen av årets gränsbelopp. Om räntan på omkostnadsbeloppet skulle tas bort för alla delägare skulle det dock kunna leda till en försämrad skatte-situation för en enskild delägare som investerat stora belopp i ett företag. Detta skulle i sin tur kunna leda till ett minskat ekonomiskt engagemang i företag och i förlängningen påverka företagens möjligheter att attrahera kapital.

För att reglerna även fortsättningsvis ska ge incitament till större investeringar i fåmansföretag anser regeringen att ränta på omkostnadsbeloppet bör finnas kvar som en parameter vid beräkningen av gränsbeloppet för delägare med stora omkostnadsbelopp. Samtidigt bör komplicerade beräkningar för delägare med små omkostnadsbelopp undvikas. Med hänsyn till hur kravet på aktiekapital i aktiebolag och fåmansföretagsdelägarnas omkostnadsbelopp har utvecklats under senare år föreslår regeringen därför att ränta på omkostnadsbelopp bara ska beräknas för den del av omkostnadsbeloppet som överstiger 100 000 kronor för andelar av samma slag och sort.

Förslaget innebär att delägare som har omkostnadsbelopp under 100 000 kronor inte behöver tillämpa beräkningsreglerna för ränta på omkostnadsbeloppet. Enligt kommittén innebär den föreslagna beloppsnivån att beräkningen förenklas för 93 procent av delägarna. Regeringen anser därför, till skillnad mot vad NSD anför, att förenklingsvärdet är betydande. Samtidigt kan den skattemässiga situationen för de som har stora omkostnadsbelopp i stor utsträckning bibehållas.

För att undvika tröskeffekter bör förslaget inte utformas så att en delägare får utöka sitt gränsbelopp med ränta på hela omkostnadsbeloppet när det överstiger beloppsgränsen på 100 000 kronor. En sådan utformning skulle skapa ett incitament för delägare att öka omkostnadsbeloppet endast av skatteskäl. Det föreslås därför i stället att regeln utformas så att ränta får beräknas på den del av omkostnadsbeloppet som överstiger beloppsgränsen.

Lagförslag

Förslaget medför ändringar i 57 kap. 11 § IL.

13.8.9 Sparat utdelningsutrymme ska inte räknas upp med ränta

Regeringens förslag

Sparade utdelningsutrymmen ska föras vidare till senare beskattningsår utan ränteuppräkningsrätt.

Kommitténs förslag

Kommitténs förslag stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna

En majoritet av remissinstanserna tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget. Det gäller bl.a. *Ekonomistyrningsverket*, *FAR*, *Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU)*, *Konjunkturinstitutet*, *Lantbrukarnas riksförbund*, *Skatteverket* och *Srf konsulterna*. IFAU påpekar att tidigare, när den schablonmässigt bestämda avkastningen byggde på ekonomiska principer, var uppräkningsrätten av ackumulerade outnyttjade gränsbelopp en viktig del av systemet. När dessa principer nu har frångåtts är det dock rimligt att slopa uppräkningsrätten.

Almega och *Näringslivets Skattedelegation (NSD)*, till vars yttrande *Swedish Private Equity & Venture Capital Association*, *Svenskt Näringsliv* och *Fastighetsägarna Sverige* ansluter sig, avstyrker förslaget och framhåller att ränteuppräkningsrätten är väsentlig för att inflationsskydda regelverket. Förslaget kan enligt NSD inte heller motiveras av förenklingsskäl eftersom ränteuppräkningsrätten är en enkel procentuell uppräkningsrätt, som normalt kan utföras automatiskt och därför inte utgör någon reell ökning av regelverkets komplexitet. *Företagarna* framför liknande synpunkter. *Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet* påpekar att på aggregerad nivå står uppräkningsrätten för en stor del av ökningen av sparade utdelningsutrymmen.

Srf konsulterna anser att det behöver införas ett fastställelseförfarande för det sparade utdelningsutrymmet.

Skälen för regeringens förslag

När möjligheten att spara outnyttjat gränsbelopp som sparade utdelningsutrymme och ränteuppräkningsrätten på det sparade utdelningsutrymmet infördes motiverades det med behovet att skapa skattemässig neutralitet mellan utdelning som lämnas i dag och utdelning som lämnas i framtiden. Utan en möjlighet att spara utdelningsutrymmen finns det risk för att företagen lämnar utdelningar som är större än vad som är optimalt sett ur företagets synvinkel, för att delägare inte ska gå miste om möjligheten till den lägre kapitalbeskattningen. Nivån på uppräkningsrätten påverkar incitamenten att hålla kvar vinstmedel i företaget, eftersom en hög ränta på sparade

utdelningsutrymmen minskar skattebördan på kvarhållna vinstmedel mätt i nuvärde (prop. 2005/06:40 s. 56 och 57).

De sparade utdelningsutrymmena ökar med drygt 100 miljarder kronor per år, eftersom de gränsbelopp som årligen genereras överstiger de gränsbelopp som kan utnyttjas för beskattning av utdelning och kapitalvinst. Sparat utdelningsutrymme räknas upp med statslåneräntan ökad med tre procentenheter. Även ränteuppräkningsbidraget bidrar med betydande belopp till gränsbeloppet, eftersom det beräknas på ett så stort underlag. Räntan bidrar därför också till ökningen av sparade utdelningsutrymmen. De sparade utdelningsutrymmena är ojämnt fördelade. Den procent av delägarna som har störst sparade utdelningsutrymme har ungefär hälften av det totala beloppet, medan de tio procent av delägarna som har störst utrymme har ungefär 77 procent av det totala beloppet. Kommittén har bedömt att det är osannolikt att dessa stora sparade utdelningsutrymmen någonsin kommer att kunna nyttjas.

Enligt regeringens bedömning behöver det alltså finnas en möjlighet att spara utdelningsutrymmen till senare beskattningsår, för att systemet inte ska ge incitament att lämna större utdelningar än vad som är optimalt ur företagets synvinkel. Att behålla möjligheten att spara utdelningsutrymmen men att ta bort ränteuppräkningsbidraget på det sätt som kommittén föreslår, skulle dock kunna bidra till att begränsa ökningsfaktorn så att nivåerna på de sparade utdelningsutrymmena inte framstår som omotiverat stora och av den anledningen riskerar att ses som ett legitimitetsproblem för regelsystemet. För ett sådant förslag talar enligt regeringen också det som *IFAU* anför om att när den schablonmässigt bestämda kapitalavkastningen byggde på ekonomiska principer var uppräkningsbidraget en viktig del av systemet. Nu har dessa principer i flera avseenden frångåtts (t.ex. genom införandet av förenklingsregeln) och det förefaller därför rimligt att ta bort uppräkningsräntan. *Almega* och *NSD* anser att ränteuppräkningsbidraget bör behållas eftersom den är väsentlig för att inflationsskydda regelverket. Regeringen har visserligen förståelse för den synpunkten men anser att skälen för att ta bort ränteuppräkningsbidraget väger tyngre. Precis som *Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet* påpekar står uppräkningsräntan för en inte obetydlig del av ökningen av sparade utdelningsutrymmen och eftersom de gränsbelopp som uppstår varje år är större än de gränsbelopp som kan utnyttjas, kommer de sparade gränsbeloppen att växa över tid även om uppräkningsräntan tas bort. De gränsbelopp som genereras från uppräkningsräntan bedöms till stor del utgöras av gränsbelopp som delägarna ändå inte kan använda. Att ta bort uppräkningsräntan innebär också, till skillnad från vad *Företagarna* och *NSD* anser, en förenkling av regelverket eftersom såväl antalet beräkningsmoment som antalet parametrar som ingår i beräkningen av årets gränsbelopp blir färre. Sammanfattningsvis föreslår därför regeringen att ränteuppräkningsbidraget på sparade utdelningsutrymmen tas bort.

Det som *Srf konsulterna* för fram om behovet av att införa ett fastställelseförfarande för sparade utdelningsutrymme faller utanför ramen för det här lagstiftningsärendet och behandlas därför inte vidare här.

Lagförslag

Förslaget medför ändringar i 57 kap. 10 och 13 §§ IL.

13.8.10 Index- och kapitalunderlagsreglerna tas bort

Regeringens förslag

Index- och kapitalunderlagsreglerna som används vid beräkningen av omkostnadsbeloppet för kvalificerade andelar som anskaffats före 1990 eller 1992 ska tas bort.

Kommitténs förslag

Kommitténs förslag stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna

En majoritet av remissinstanserna tillstyrker eller har inga synpunkter på förslaget, däribland *Företagarförbundet*, *Kammarrätten i Stockholm*, *Konjunkturinstitutet*, *Lantbrukarnas riksförbund*, *Skatteverket*, *Srf Konsulterna*, *Sveriges advokatsamfund*, *Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser (Tillväxtanalys)* och *Tillväxtverket*.

Almega och *Näringslivets Skattedelegation*, till vars yttrande *Swedish Private Equity & Venture Capital Association*, *Svenskt Näringsliv* och *Fastighetsägarna Sverige* ansluter sig, har förståelse för förslaget men reserverar sig dock för att det kan innebära att delägare får en kraftigt förändrad beskattningssituation som inte framstår som legitim. Det bör i stället övervägas att låta reglerna kvarstå, eller på annat sätt kompensera för effekterna som kan uppstå. *Företagarna* lämnar liknande synpunkter men anser samtidigt att förslaget innebär en förenkling av regelverket.

Skälen för regeringens förslag

För den som använder huvudregeln för att beräkna årets gränobelopp är underlaget det omkostnadsbelopp som skulle ha använts om andelen hade avyttrats vid årets ingång. Enligt 57 kap. 12 § andra stycket IL får dock omkostnadsbeloppet för andelar som förvärvats före 1990 respektive 1992 beräknas enligt särskilda regler i 57 kap. 25–35 §§ IL. Reglerna benämns index- och kapitalunderlagsreglerna.

Indexregeln i 57 kap. 25 § IL innebär att för aktier som förvärvats före 1990 får anskaffningsutgiften räknas upp med hänsyn till den allmänna prisutvecklingen från förvärvet fram till och med 1989, dock tidigast från och med 1970. Vid uppräknningen används omräkningstal som dåvarande Riksskatteverket fastställt för beräkning av kapitalvinster på fastigheter under beskattningsåret 1990. Syftet med regeln är att förhindra att inflationsvinster för tiden innan fåmansföretagsreglerna infördes beskattas i inkomstslaget tjänst (prop. 1990/91:54 s. 220).

Vid 1992 års taxering infördes ytterligare alternativregler, de s.k. kapitalunderlagsreglerna i 57 kap. 26–35 §§ IL. Reglerna innebär en möjlighet att i stället för anskaffningskostnaden för aktierna ta upp värdet på aktierna vid utgången av det beskattningsår som taxerades 1993. Syftet bakom kapitalunderlagsreglerna var att de skulle utgöra övergångsregler för aktier som hade förvärvats före 1992. Avsikten var inte att värdet skulle justeras årligen för i bolaget behållna vinstmedel (se prop. 1993/94:234 s. 83 och 84).

Såväl indexregeln som kapitalunderlagsreglerna har övergångskaraktär. Reglerna syftar till att beakta den allmänna prisutvecklingen från och med 1970 fram till 1990 respektive andelens värde vid utgången av det beskattningsår som taxerats 1993. När de särskilda reglerna om beskattning av utdelning och kapitalvinst på andelar i fåmansföretag infördes skedde detta i en delvis annan skattemässig miljö, i en tid med

relativt hög inflation och där storleken på det investerade kapitalet i företaget hade större betydelse för beräkningen av gränsbeloppet.

Användningen av indexregeln och kapitalunderlagsreglerna har minskat över tid. Omkostnadsbeloppet genererar en liten del av de totala gränsbeloppen bland delägare generellt, även bland de delägare som använder index- eller kapitalunderlagsreglerna. Det beror på att det stora flertalet av de delägare som någon gång använt index- eller kapitalunderlagsreglerna under perioden 2011–2021 oftast använder förenklingsregeln för att beräkna gränsbeloppet, eller har ett lönebaserat utrymme i sitt gränsbelopp som är stort sett i relation till omkostnadsbeloppets bidrag. Det kan också bero på att delägare har slutat att bedriva verksamhet. Det kan därför antas att tillämpningen av reglerna fortsatt kommer att minska över tid. Med hänsyn till det minskande användandet av reglerna och det faktum att omkostnadsbeloppets betydelse för storleken på gränsbeloppet stadigt har minskat anser regeringen att det finns skäl att ta bort reglerna. Regeringen delar också *Företagarnas* uppfattning att förslaget att ta bort reglerna innebär en förenkling eftersom regelverket blir lättare att överblicka.

Eftersom reglerna får tillämpas efter benefika överlåtelse av andelar kan det dock komma att finnas ett fåtal delägare som får tillämpa reglerna under lång tid framöver. För att dessa delägare och andra som fortfarande tillämpar reglerna inte ska försättas i en orimlig beskattningssituation bör de genom övergångsbestämmelser få tid till anpassning. Därmed mildras också den effekt som *Almega* och *NSD* framhåller. Frågan om övergångsbestämmelser med anledning av att reglerna tas bort behandlas i avsnitt 13.8.14.

Lagförslag

Förslaget medför ändringar i 57 kap. 12 och 21 §§ och upphävandet av 57 kap. 25–35 §§ IL.

13.8.11 Vissa tidsperioder förkortas med ett år

Regeringens förslag

Vissa tidsperioder vid tillämpningen av fåmansföretagsreglerna ska förkortas med ett år, från fem till fyra år. Det gäller tidsperioderna i den utvidgade fåmansföretagsdefinitionen, kvalificeringsreglerna, utomståenderegeln och karensregeln när ett företag upphör att vara ett fåmansföretag.

Kommitténs förslag

Kommitténs förslag stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna

En majoritet av remissinstanserna tillstyrker eller har inga synpunkter på förslaget, däribland *Företagarna*, *Näringslivets Skattedelegation*, till vars yttrande *Swedish Private Equity & Venture Capital Association*, *Svenskt Näringsliv* och *Fastighetsägarna Sverige* ansluter sig, *Näringslivets Regelnämnd* och *Saco*. *Företagarna* anser att tiden kan kortas till tre år.

Skälen för regeringens förslag

Flera av reglerna om beskattning av utdelning och kapitalvinst på andelar i fåmansföretag i 57 kap. IL innehåller tidsperioder som innebär att olika bedömningar ska ske med hänsyn till förhållandena under beskattningsåret och ytterligare fem beskattningsår. Syftet med att beakta en längre tidsperiod än beskattningsåret är bl.a. att det inte

ska vara möjligt att undvika beskattning enligt de särskilda reglerna för beskattning av utdelning och kapitalvinst på andelar i fåmansföretag genom att upphöra med verksamheten och omedelbart, eller i vart fall under påföljande år, ta ut uppsamlade förvärvsinkomster som utdelning på onoterade, icke kvalificerade, andelar till 25 procents skatt.

Ytterligare ett syfte med en längre tidsperiod är att motverka att delägare rör sig in i och ut ur fåmansföretagsreglerna. Det finns därför regler som innebär att en kvalificerad andel i ett fåmansföretag förblir kvalificerad under en karenstid efter det att delägaren eller någon närstående upphört att vara verksam i betydande omfattning. Det gäller såväl i det företag där andelarna är kvalificerade som i andra fåmansföretag som det direktägda fåmansföretaget, direkt eller indirekt, äger andelar i. Detsamma gäller också verksamhet i fåmansföretag som bedriver samma eller likartad verksamhet.

För att regelsystemet ska kunna motverka inkomstomvandling anser regeringen att omständigheterna under flera år även fortsättningsvis kommer att behöva beaktas. Utan sådana regler skulle det också vara möjligt att gå in i och ut ur fåmansföretagsreglerna mellan två beskattningsår. Regeringens bedömning är dock att förslagen om en förändrad beräkningsmodell för gränslöppet (se avsnitt 13.8.4–13.8.8), sammantaget med förkortade tidsperioder, skulle bidra till att minska inlåningen av kapital. Förkortade tidsperioder bör också kunna minska den tid som delägare lägger på olika skattemässiga bedömningar vilket innebär en förenkling. Regeringen anser därför, i likhet med flera remissinstanser, att tidsperioderna bör förkortas. Vid en avvägning mellan fördelarna med förkortade tidsperioder och den ökade risken för skatteplanering och inkomstomvandling anser regeringen, i likhet med kommittén men till skillnad från *Företagarna*, att det är rimligt att förkorta perioden med ett år. Det innebär att hänsyn ska tas till förhållandena under beskattningsåret och de fyra föregående beskattningsåren eller, om ett företag upphör att vara fåmansföretag, under som mest fyra beskattningsår.

Lagförslag

Förslaget medför ändringar i 57 kap. 3, 4, 5 och 6 §§ IL.

13.8.12 Utdelning och kapitalvinst på andelar som mottas i samband med andelsbyten och partiella fissioner

Andelsbyten och partiella fissioner

Framskjuten beskattning vid andelsbyte

I 48 a kap. IL finns bestämmelser om s.k. framskjuten beskattning vid andelsbyten. Reglerna bygger på bestämmelserna i rådets direktiv 2009/133/EG av den 19 oktober 2009 om ett gemensamt beskattningssystem för fusion, fission, partiell fission, överföring av tillgångar och utbyte av aktier eller andelar som berör bolag i olika medlemsstater samt om flyttning av ett europabolags eller en europeisk kooperativ förenings säte från en medlemsstat till en annan (fusionsdirektivet). Bestämmelserna innebär att en fysisk person kan avyttra andelar i ett företag (det avyttrade företaget) till ett annat företag (det köpande företaget) mot ersättning i form av andelar i det köpande företaget utan att beskattas i samband med bytet. Beskattning av den eventuella kapitalvinsten sker i stället först när de mottagna andelarna avyttras och säkerställs genom att omkostnadsbeloppet för de avyttrade andelarna förs över till de mottagna andelarna.

Den framskjutna beskattningen vid andelsbyten har ställt särskilda krav vid utformningen av fåmansföretagsreglerna. Bestämmelserna har utformats för att det inte ska vara möjligt att använda andelsbyten för att kringgå den särskilda

beskattningen, men också för att garantera att den framskjutna beskattningen, när den väl sker, är i enlighet med reglerna.

Om den avyttrade andelen i ett andelsbyte är kvalificerad ska bestämmelserna i 48 a kap. 8 a–8 c §§ IL tillämpas. Det ska då göras en beräkning av de belopp som skulle ha tagits upp i tjänst och kapital om reglerna om framskjuten beskattning vid andelsbyte inte varit tillämpliga. Det ska beräknas två olika tjänstebelopp, ett för utdelning och ett för kapitalvinst. Det beror på att det finns två olika takbelopp, ett för utdelning och ett för kapitalvinst.

Om mottagna andelar är kvalificerade bara på grund av att de avyttrade andelarna varit kvalificerade, ska den framskjutna beskattningen begränsas till dessa tjänstebelopp. Reglerna ska säkerställa att en delägare över tid inte blir beskattad för högre belopp i inkomstslaget tjänst än de belopp som räknas fram vid andelsbytet och som skulle ha beskattats enligt allmänna regler om inte reglerna om framskjuten beskattning hade varit tillämpliga. En eventuell värdestegring som sker efter andelsbytet avseende en mottagen andel som bara är kvalificerad på grund av att den avyttrade andelen var kvalificerad kommer genom denna metod inte till någon del beskattas i inkomstslaget tjänst utan endast i inkomstslaget kapital (prop. 2002/03:15 s. 42 och 63 och prop. 2006/07:2 s. 91 och 92).

Beskattningen vid partiella fissioner

En partiell fission är i likhet med ett andelsbyte ett ombildningsförfarande som påverkar delägares andelsinnehav. Med en partiell fission avses en ombildning som uppfyller förutsättningarna i 38 a kap. 2 § IL och innebär förenklat att ett företag överlåter en eller flera verksamhetsgrenar till ett eller flera övertagande företag mot ersättning i form av andelar i det övertagande företaget. Ersättningen ska lämnas till andelsägarna i det överlåtande företaget. Resultatet av ombildningen blir att andelsägare i det överlåtande företaget kommer att äga andelar i två eller flera företag som vart och ett kommer att innehålla delar av den verksamhet som ursprungligen fanns i det överlåtande företaget. I likhet med reglerna om framskjuten beskattning vid andelsbyten är reglerna om partiella fissioner utformade med fusionsdirektivet som förebild och syftet är att omstruktureringen inte ska utlösa någon omedelbar beskattning.

Vid en partiell fission gäller att andelsägarna anses ta emot ersättningen, i form av andelar, som utdelning från det överlåtande företaget. Den uppskjutna beskattningen uppnås genom att värdet av de mottagna andelarna, dvs. utdelningen i form av andelar, inte behöver tas upp till beskattning (42 kap. 16 b § IL). Beskattningen hos andelsägaren sker i stället när de överlåtna andelarna avyttras eller när utdelning erhålls på dessa andelar.

Om andelarna i det överlåtande företaget är kvalificerade vid tidpunkten för den partiella fissionen ska bestämmelserna i 48 kap. 18 d och 18 e §§ IL tillämpas. På motsvarande sätt som vid andelsbyten ska det göras en beräkning av de belopp som skulle ha tagits upp i inkomstslaget tjänst (tjänstebelopp för utdelning respektive tjänstebelopp för kapitalvinst) om bestämmelserna om undantag från omedelbar beskattning vid partiella fissioner inte hade varit tillämpliga. Tjänstebeloppen säkerställer även i dessa fall att en delägare över tid inte blir beskattad för mer än de belopp som beräknades i samband med den partiella fissionen (prop. 2006/07:2 s. 81–85).

Särskilt kvalificerade andelar

Andelar som en andelsägare har mottagit vid andelsbyten eller partiella fissioner och där andelarna i det avyttrade eller det överlåtande företaget varit kvalificerade är ofta även de kvalificerade enligt de allmänna reglerna i 57 kap. IL. Det beror på att

andelsägaren ofta är eller har varit verksam i betydande omfattning även i det övertagande företaget eller att den verksamhet som har bedrivits i det överlåtande företaget har överförs till det övertagande företaget. För att fånga upp de fall där mottagna andelar inte blir kvalificerade enligt de allmänna reglerna och för att förhindra att en andelsägare kringgår den särskilda beskattningen i 57 kap. IL ska andelar som mottagits vid ett andelsbyte eller en partiell fission också anses vara kvalificerade (57 kap. 7 § första stycket IL). Sådana andelar, dvs. andelar som är kvalificerade på grund av att andelar i det avyttrade eller överlåtande företaget varit kvalificerade, brukar kallas särskilt kvalificerade andelar. Bestämmelserna om särskilt kvalificerade andelar innebär att en delägare kan inneha kvalificerade andelar som omfattas av 57 kap. IL trots att företaget inte är ett fåmansföretag. Kvalificerade andelar kan därför exempelvis innehas i ett aktiebolag vars aktier är upptagna till handel på en reglerad marknad och som i sig därför inte kan utgöra ett fåmansföretag.

Bestämmelserna om att andelar i vissa fall ska anses som kvalificerade efter ett andelsbyte eller en partiell fission har kompletterats med bestämmelser som är tänkta att säkerställa att reglerna om särskilt kvalificerade andelar inte kringgås genom olika förfaranden efter ett andelsbyte eller en partiell fission. De förfaranden som regleras är när särskilt kvalificerade andelar avyttras på nytt, när äganderätten benefikt överförs till annan, t.ex. genom gåva, samt när en ny andel förvärvas med stöd av en särskilt kvalificerad andel (57 kap. 7 a och 7 b §§ IL).

En andel kan samtidigt vara både särskilt kvalificerad och kvalificerad enligt de allmänna reglerna. En andel som bara är särskilt kvalificerad upphör att vara kvalificerad när tjänstebeloppet för utdelning tagits upp till beskattning (57 kap. 20 c och 20 d §§ IL).

Rätten till lönebaserat utrymme vid andelsbyte utökas

Regeringens förslag

Om en kvalificerad andel har mottagits genom ett andelsbyte ska även ersättning som betalats ut under den del av året som föregick andelsbytet ingå vid beräkningen av det lönebaserade utrymmet för den mottagna andelen. För tiden före andelsbytet ska den genom andelsbytet avyttrade andelen ligga till grund för beräkningen. Vid beräkningen av löneunderlaget ska i dessa fall kontant ersättning avse belopp som betalats ut från det avyttrade företaget och dess dotterföretag.

Efter ett andelsbyte ska det inte beräknas något gränobelopp under beskattningsåret för en mottagen andel.

Kommitténs förslag

Kommitténs förslag stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna

En majoritet av remissinstanserna tillstyrker eller har inga synpunkter på förslaget, däribland *Almega*, *FAR*, *Näringslivets Skattedelegation*, till vars yttrande *Swedish Private Equity & Venture Capital Association*, *Svenskt Näringsliv* och *Fastighetsägarna Sverige* ansluter sig, och *Skatteverket*. Ingen av remissinstanserna invänder mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag

Årets gränobelopp ska beräknas vid årets ingång och tillgodoräknas den som äger andelen vid denna tidpunkt. Det innebär att en andelsägare som genomför ett

andelsbyte under ett kalenderår kommer att beräkna årets gränsbelopp för det år då andelsbytet görs på de avyttrade andelarna. Året efter andelsbytet beräknas gränsbeloppet på de genom andelsbytet mottagna andelarna.

Gränsbeloppet får i vissa fall utökas med ett lönebaserat utrymme. Detta beräknas utifrån sådan kontant ersättning som lämnats till arbetstagare i företaget och dess dotterföretag under året före beskattningsåret (löneunderlaget). I löneunderlaget får endast ersättning som betalats ut under den tid som andelen har ägts räknas med (57 kap. 16 § andra stycket IL). Om ett dotterföretag har ägts bara under en del av det år som löneunderlaget avser, ska bara ersättning som betalats ut i dotterföretaget under den tid som dotterföretaget har ägts räknas med i löneunderlaget.

Om ett andelsbyte genomförs under ett kalenderår kommer bara sådan ersättning som betalats ut från företaget och dess dotterföretag under den tid som andelen har ägts att ingå i löneunderlaget och påverka beräkningen av gränsbeloppet året efter andelsbytet. Året efter andelsbytet tillfaller gränsbeloppet den mottagna andelen men det lönebaserade utrymmet kan enligt nuvarande bestämmelser endast beräknas på ersättningar som utbetalats efter andelsbytet. Nuvarande utformning av bestämmelserna i IL ger därför inte en delägare möjlighet att året efter andelsbytet tillgodoräkna sig löneunderlag som hör till den avyttrade andelen, dvs. löneunderlag avseende tiden före andelsbytet under det år då andelsbytet görs faller bort. Gränsbeloppet riskerar till följd av detta att bli lägre än om något andelsbyte inte hade genomförts.

Den nuvarande ordningen kan innebära en risk för att en delägars beskattning blir högre på grund av att delägaren har genomfört ett andelsbyte som omfattas av reglerna i 48 a kap. IL om framskjuten beskattning. Regeringen anser att reglerna bör ändras så att det lönebaserade utrymmet inte faller bort för tiden före andelsbytet för det år andelsbytet sker. Året efter andelsbytet bör löneunderlaget, som beräknas på ersättningar som har lämnats året före beskattningsåret, beräknas för en mottagen andel både för tiden före bytet (beräknat på de avyttrade andelarna) och för tiden efter bytet (beräknat på de mottagna andelarna). Detta uppnås förslagsvis genom en regel som anger att om en kvalificerad andel mottagits genom ett andelsbyte får även ersättning som har betalats ut under den del av året som föregick andelsbytet ingå vid beräkningen av det lönebaserade utrymmet för den mottagna andelen. För tiden före andelsbytet ska då den genom andelsbytet avyttrade andelen ligga till grund för beräkningen. För att ersättning som har betalats ut under den del av året som föregick andelsbytet och som hör till de avyttrade andelarna ska kunna ingå i beräkningen av det lönebaserade utrymmet föreslås också en bestämmelse om att vid beräkning av löneunderlaget ska i dessa fall kontant ersättning avse belopp som betalats ut från det avyttrade företaget och dess dotterföretag.

Som tidigare har angetts ska gränsbeloppet beräknas utifrån förhållandena vid årets ingång. I dag finns dock bestämmelser som har införts för att förhindra att en andelsägare använder reglerna om andelsbyte för att under ett och samma beskattningsår beräkna flera gränsbelopp på samma andelar med anledning av utdelningar som lämnades efter ett andelsbyte. Eftersom årets gränsbelopp nu ska tillgodoräknas den som äger andelen vid årets ingång är det inte längre möjligt att beräkna flera gränsbelopp under ett och samma beskattningsår. Bestämmelsen i 57 kap. 10 a § IL har därför förlorat sin betydelse för beräkning av gränsbelopp efter andelsbyten och ska därför tas bort.

Lagförslag

Förslaget medför ändring i 57 kap. 17 §, införandet av en ny bestämmelse i 57 kap. 16 a § och slopandet av 57 kap. 10 a § IL.

Beskattningen när tjänstebeloppet har beräknats till noll kronor

Regeringens förslag

Om tjänstebeloppet för utdelning för en andel som mottas vid ett andelsbyte eller en partiell fission beräknas till noll kronor och andelen bara är särskilt kvalificerad ska andelen anses som kvalificerad under fyra beskattningsår efter andelsbytet eller den partiella fissionen, eller under den kortare tid som hade följt av de allmänna bestämmelserna om andelsbytet eller den partiella fissionen inte hade genomförts.

Kommitténs förslag

Kommitténs förslag stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna

En majoritet av remissinstanserna tillstyrker eller har inga synpunkter på förslaget, däribland *Almega*, *FAR*, *Näringslivets Skattedelegation (NSD)*, till vars yttrande *Swedish Private Equity & Venture Capital Association*, *Svenskt Näringsliv* och *Fastighetsägarna Sverige* ansluter sig, och *Skatteverket*. Ingen av remissinstanserna invänder mot förslaget.

Almega, *FAR* och *NSD* anser att det även bör införas en tidsgräns om ett tjänstebelopp som överstiger noll kronor beräknas vid bytestillfället så att den särskilda kvalifikationen kan upphöra efter en innehavstid som motsvarar karenstiden enligt de allmänna reglerna och att tjänstebeloppet i sådant fall bortfaller. Syftet med att införa en sådan tidsgräns skulle även då vara att uppnå en beskattning som om andelsbyte aldrig skett och uppnå en enhetlighet i beskattningen.

Skälen för regeringens förslag

Bestämmelserna om beskattning av utdelning och kapitalvinst efter ett andelsbyte eller en partiell fission reglerar bl.a. hur en utdelning ska minska de tjänstebelopp som hör till den mottagna andelen. Av bestämmelserna framgår också att en andel som bara är kvalificerad enligt bestämmelserna i 57 kap. 7–7 b §§ IL upphör att anses som kvalificerad när ett belopp som motsvarar tjänstebeloppet för utdelning har tagits upp i inkomstlaget tjänst (57 kap. 20 c och 20 d §§ IL). Nuvarande bestämmelser reglerar alltså bara den situationen att det till andelen hör ett tjänstebelopp för utdelning som kan minskas vid en framtida utdelning. De reglerar däremot inte när en andel upphör att vara kvalificerad om tjänstebeloppet för utdelning har beräknats till noll kronor vid ett andelsbyte eller en partiell fission.

Bestämmelserna om särskilt kvalificerade andelar och om beräkning av tjänstebelopp ska både säkerställa att ett andelsbyte eller en partiell fission inte leder till att fåmansföretagsreglerna kringgås och att andelsägarens beskattning inte blir högre än om ombildningen inte hade genomförts. I ett fall där tjänstebeloppet för utdelning vid ombildningen uppgår till noll kronor finns det ingen risk för att beskattningsreglerna kringgås. Att reglerna omfattar även en sådan andel beror i stället på att en andelsägare annars inte kan tillgodoräkna sig ett eventuellt sparat utdelningsutrymme som hör till avyttrade andelar och riskerar en högre beskattning än om ombildningen inte hade genomförts. Frågan om när en sådan andel ska upphöra att vara särskilt kvalificerad är dock oreglerad.

Det finns därför skäl att klargöra när en andel som bara är kvalificerad enligt bestämmelserna i 7–7 b §§ IL upphör att vara kvalificerad. För att säkerställa en beskattning som motsvarar den som hade skett om andelsbytet eller den partiella fissionen inte hade genomförts anser regeringen att det är rimligt att den särskilda kvalifikationen i

dess fall upphör efter en innehavstid som motsvarar karenstiden enligt de allmänna reglerna. Det skulle ge andelsägaren samma möjlighet att tillgodoräkna sig ett eventuellt sparutdelningsutrymme och beräkna nya gränsbelopp som andelsägaren hade haft om ombildningen inte hade genomförts, men då omständigheterna i övrigt hade varit desamma. I denna proposition föreslås att karenstiden ska sänkas från fem till fyra år. *EAR* och *NSD* anser att en motsvarande tidsgräns bör införas för andelar till vilka det hör ett tjänstebelopp för utdelning som beräknats till mer än noll kronor för att göra regelsystemet mer i överensstämmelse med EU-reglerna samt skapa en större enhetlighet i beskattningen. Den nuvarande modellen med tjänstebelopp är utformad för att säkerställa en beskattning i överensstämmelse med EU-reglerna. Regeringen ser därför inte att det finns skäl att lägga fram ett förslag om en generell tidsgräns för särskilt kvalificerade andelar.

Regeringen föreslår sammanfattningsvis att om tjänstebeloppet för utdelning på en andel som mottas vid ett andelsbyte eller en partiell fission beräknas till noll kronor och andelen bara är kvalificerad enligt bestämmelserna i 7–7 b §§ IL, dvs. bara är särskilt kvalificerad, ska andelen anses som kvalificerad under fyra beskattningsår därefter eller den kortare tid som hade följt av 57 kap. 4 § IL om andelsbytet eller den partiella fissionen inte hade genomförts.

Lagförslag

Förslaget medför införandet av 57 kap. 20 e § IL.

Beskattningen av andelar som erhållits med stöd av en andel som mottagits vid ett andelsbyte eller en partiell fission

Regeringens förslag

En andel som förvärvas med stöd av en särskilt kvalificerad andel ska bara anses kvalificerad om det inte lämnas någon ersättning vid förvärvet, eller om ersättningen är lägre än andelens marknadsvärde. Om det till den andel som förvärvet grundas på, hör tjänstebelopp för utdelning och för kapitalvinst vid andelsbyte eller partiell fission, ska tjänstebeloppen vid tidpunkten för förvärvet fördelas mellan den förvärvade andelen och den andel som förvärvet grundas på. Ett eventuellt sparutdelningsutrymme ska fördelas på motsvarande sätt. Den del av tjänstebeloppen som ska fördelas till en förvärvad andel ska motsvara den förändring (minskning) av marknadsvärdet som förfarandet medför för den andel som förvärvet grundas på. När ett belopp som motsvarar tjänstebeloppet för utdelning har tagits upp till beskattning ska den förvärvade andelen, under förutsättning att den bara är särskilt kvalificerad, inte längre anses som kvalificerad.

När en delägare avyttrar andelar av samma slag och sort och andelsinnehavet helt eller delvis består av andelar till vilka det hör tjänstebelopp för utdelning och för kapitalvinst vid andelsbyte eller partiell fission, ska avyttringen ske i en viss turordning. Andelar till vilka det hör tjänstebelopp ska anses avyttrade efter andelar som har förvärvats före dem och före andelar som har förvärvats efter dem. Om andelsinnehavet utgörs av andelar till vilka det hör tjänstebelopp och dessa har förvärvats vid olika tidpunkter, tillämpas turordningen separat för varje förvärv av sådana andelar. Andelar som har förvärvats med stöd av andelar ska dock anses avyttrade direkt efter de andelar som förvärvet grundar sig på.

Andelar som anses som särskilt kvalificerade för att de har förvärvats med stöd av en särskilt kvalificerad andel som mottagits vid ett andelsbyte eller en partiell fission ska

vid tillämpning av genomsnittsmetoden för beräkning av omkostnadsbelopp inte anses vara av samma slag och sort som andra andelar som delägaren äger.

Kommitténs förslag

Kommitténs förslag stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna

En majoritet av remissinstanserna tillstyrker eller har inga synpunkter på förslaget, däribland *Almega*, *FAR*, *Näringslivets Skattedelegation*, till vars yttrande *Swedish Private Equity & Venture Capital Association*, *Svenskt Näringsliv* och *Fastighetsägarna Sverige* ansluter sig, och *Skatteverket*. Ingen av remissinstanserna invänder mot förslaget.

Skatteverket har lagtekniska synpunkter på förslagen. Det gäller främst hur den föreslagna turordningsregeln ska tillämpas i vissa situationer. Enligt Skatteverket gäller det dels vilken plats i turordningen andelar som har förvärvats med stöd av gamla andelar har vid en ny- eller fondemission, dels vad som gäller om andelar som förvärvats med stöd av en särskilt kvalificerad andel i sin tur ligger till grund för ytterligare förvärv av andelar som blir särskilt kvalificerade, t.ex. genom en efterföljande fondemission. Enligt Skatteverkets uppfattning bör även en andel som har förvärvats med stöd i en sådan särskilt kvalificerad andel infogas i systemet för att undvika att bestämmelserna kommer i konflikt med EU-rätten.

Skälen för regeringens förslag

En andel som förvärvas med stöd av en särskilt kvalificerad andel ska bara anses kvalificerad i vissa fall och under viss tid

Enligt 57 kap. 7 b § första stycket tredje meningen IL ska en andel anses kvalificerad om den förvärvas med stöd av en särskilt kvalificerad andel. Bestämmelsen tar i första hand sikte på andelar som förvärvas genom en skattefri utdelning av andelar i det köpande företags dotterföretag (en s.k. Lex ASEA-utdelning enligt 42 kap. 16 § IL). Den ska även tillämpas på andelar som förvärvas med stöd av en särskilt kvalificerad andel vid t.ex. nyemission och fondemission (prop. 2002/03:15 s. 66). Bestämmelsen syftar till att förhindra värdeöverföringar från de mottagna andelarna genom ett Lex ASEA-förfarande, en nyemission eller en fondemission. Bestämmelsen har getts en sådan formulering att samtliga fall av värdeöverföringar omfattas (prop. 2002/03:15 s. 44).

Trots att bestämmelsen ska förhindra att värden förs över till andelar som inte omfattas av tjänstebeskattning är tillämpningen av bestämmelsen inte begränsad till sådana förfaranden där förfarandet innebär en faktisk värdeöverföring. Bestämmelsen omfattar enligt sin lydelse alla andelar som förvärvas med stöd av särskilt kvalificerad andel.

Regeringen anser att kvalificeringen av andelar som har förvärvats med stöd av en särskilt kvalificerad andel bör begränsas till andelar som förvärvas vid ett förfarande som innebär en risk för en värdeöverföring, dvs. ett förfarande som skulle kunna urholka värdet på de ursprungliga mottagna andelarna. Om det har lämnats en marknadsmässig ersättning för de andelar som har förvärvats med stöd av en särskilt kvalificerad andel finns det ingen sådan risk för värdeöverföring. I dessa fall är det inte motiverat att andelarna ska omfattas av systemet för kvalificerade andelar.

Regeringen föreslår därför att den särskilda kvalificeringen vid förvärv av andelar med stöd av en särskilt kvalificerad andel begränsas till fall när andelsägaren inte har lämnat

någon ersättning för andelen, eller när ersättningen för andelen är lägre än andelens marknadsvärde.

I 57 kap. IL saknas bestämmelser som anger vid vilken tidpunkt som en särskilt kvalificerad andel som har förvärvats med stöd av en sådan andel upphör att vara kvalificerad. Det finns därmed inte heller någon egentlig begränsning av skatteuttaget i inkomstslaget tjänst. Frånvaron av sådana regler skapar en risk för en beskattning som inte är proportionerlig i förhållande till bestämmelsernas syfte. Det leder vidare till att en delägare kan komma att beskattas på ett mindre förmånligt sätt än vad som hade varit fallet om den tidigare ombildningen i form av t.ex. ett andelsbyte inte hade genomförts. Som kommittén anger innebär det att det också finns en risk för en beskattning i strid med fusionsdirektivet.

Regeringen anser därför att det bör införas bestämmelser som begränsar skatteuttaget i inkomstslaget tjänst och som leder till att andelarna upphör att vara kvalificerade när det saknas skäl för att upprätthålla den särskilda beskattningen. Metoden för att begränsa den framtida tjänstebeskattningen och den särskilda kvalificeringen bör följa den metod som utarbetats för fördelning av tjänstebelopp vid upprepade andelsbyten och partiella fissioner. Regeringen föreslår därför att om en andel har förvärvats med stöd av en särskilt kvalificerad andel och det inte har lämnats någon ersättning för andelen, eller om ersättningen understiger andelens marknadsvärde, och det till den andel som förvärvet grundas på hör tjänstebelopp för utdelning och kapitalvinst vid andelsbyte eller partiell fission ska tjänstebeloppen fördelas mellan den förvärvade andelen och den andel som förvärvet grundas på.

Fördelningen bör göras vid tidpunkten för när andelen förvärvas och motsvara den värdeminskning som Lex ASEA-utdelningen, ny- eller fondemissionen innebär för den ursprungliga andelen. Den del av tjänstebeloppen som fördelas på en förvärvad andel bör därför motsvara den förändring av marknadsvärdet som förvärvet medför för den andel som förvärvet grundas på. Fördelningen kan jämföras med den fördelning av tjänstebelopp som görs av beräknade tjänstebelopp vid en efterföljande partiell fission (jfr 48 kap. 18 e § IL). Det innebär att fördelningen ska göras på ett motsvarande sätt som omkostnadsbeloppet fördelas enligt 48 kap. 18 a § IL. Ett eventuellt sparad utdelningsutrymme som hör till den andel som förvärvet grundas på ska också fördelas på motsvarande sätt.

När ett belopp som motsvarar det tjänstebelopp för utdelning som har fördelats på andelen har tagits upp till beskattning ska den förvärvade andelen inte längre anses som kvalificerad. Därigenom säkerställs att delägaren inte kommer att beskattas på ett mindre förmånligt sätt än vad som hade varit fallet om andelsbytet eller den partiella fissionen inte hade genomförts.

En utökad turordningsregel vid avyttring av andelar till vilka det hör ett tjänstebelopp

Vid ett andelsbyte kan en andelsägare sedan tidigare inneha andelar av samma slag och sort i det köpande företaget (gamla andelar). Detsamma gäller vid en partiell fission men då i det övertagande företaget. Andelsägaren kan också förvärva ytterligare andelar av samma slag och sort i samma företag efter ombildningen (nya andelar). Om enbart vissa av dessa andelar avyttras tillämpas turordningsreglerna i 48 kap. 18 b § och 48 a kap. 15 § IL. Reglerna innebär att andelar av samma slag och sort ska anses avyttrade i viss ordning; gamla andelar, de vid andelsbytet eller den partiella fissionen mottagna andelarna och slutligen nya andelar. Med stöd av turordningen avgörs när de mottagna andelarna avyttras. Turordningsreglerna är därmed också en förutsättning för att veta dels när tjänstebelopp som hör till mottagna andelar ska tas upp till beskattning, dels när sådana mottagna andelar som bara är särskilt kvalificerade, ska

upphöra att vara kvalificerade (prop. 2002/03:15 s. 43 och 44 samt prop. 2006/07:2 s. 121).

Regeringen föreslår att i de fall en andel har förvärvats med stöd av en mottagen andel till vilken det hör tjänstebelopp för utdelning och kapitalvinst ska tjänstebeloppen fördelas mellan den mottagna andelen och den förvärvade andelen. Förslaget innebär också att den förvärvade andelen ska upphöra att vara särskilt kvalificerad när ett belopp som motsvarar det tjänstebelopp för utdelning som fördelats på andelen har tagits upp till beskattning i inkomstslaget tjänst. Det finns därför ett behov av turordningsregler som omfattar även en sådan andel. Turordningen ska göra det möjligt att särskilja den andel som förvärvats med stöd av den mottagna andelen från andelar av samma slag och sort som har förvärvats före eller efter det förvärvet som gjordes med stöd av en kvalificerad andel. Andelsägaren kan vid tidpunkten för avyttringen också fortsatt vara innehavare av den mottagna andel som förvärvet av den särskilt kvalificerade andelen grundats på. Om den andelen är av samma slag och sort som den förvärvade andelen måste även den andelen ingå i turordningen. Vid utformningen av en turordningsregel behöver det också tas hänsyn till att en andel kan förvärvas med stöd av en annan andel på flera olika sätt. Andelen kan förvärvas i samband med en ny- eller fondemission eller genom en skattefri utdelning av andelar i det köpande företags dotterföretag (en s.k. Lex ASEA-utdelning enligt 42 kap. 16 § IL). Vid en ny- eller fondemission kan de förvärvade andelarna vara antingen av samma slag och sort eller av annat slag och sort som den mottagna andelen. Det senare är fallet om den andel som förvärvas avser en annan aktieserie i samma företag. En andel som förvärvas genom en Lex ASEA-utdelning är däremot aldrig av samma slag och sort som den mottagna andelen. Detta eftersom en sådan andel är en andel i ett dotterföretag till det företag som de mottagna andelarna avser. En andelsinnehavare som har förvärvat särskilt kvalificerade andelar genom en Lex ASEA-utdelning kan dock i det aktuella dotterföretaget, dvs. i det företag som de utdelade andelarna avser, också inneha eller komma att förvärva andelar av samma slag och sort som de utdelade andelarna. En turordningsregel bör därför kunna tillämpas även i den situationen.

En turordningsregel behöver vidare ta hänsyn till att en person samtidigt kan äga andelar av samma slag och sort till vilka det hör tjänstebelopp som har mottagits vid flera partiella fissioner eller andelsbyten, som har förvärvats med stöd av sådana mottagna andelar eller som har förvärvats med stöd av en andel som är kvalificerad av annan anledning. Varje sådant separat andelsinnehav med andelar till vilka det hör tjänstebelopp behöver särredovisas och särskiljas från andra andelar av samma slag och sort för att turordningsreglerna ska uppnå sitt syfte. Härigenom kan kapitalvinsten beräknas utifrån de separata andelsinnehavens omkostnadsbelopp (48 kap. 18 c § IL och 48 a kap. 16 § IL).

För att kunna omfatta samtliga nu nämnda situationer föreslår regeringen att de nuvarande turordningsreglerna som i dag tillämpas för mottagna andelar vid andelsbyte och partiell fission ges en delvis ny utformning. De bör kompletteras med en turordning som gör det möjligt att särskilja alla andelar till vilka det hör beräknade eller fördelade tjänstebelopp, oavsett om tjänstebeloppen hör till en mottagen andel eller till en andel som har förvärvats med stöd av en särskilt kvalificerad mottagen andel eller på annat sätt. Bestämmelsernas innebörd bör vara att när en person äger andelar av samma slag och sort och en del av andelsinnehavet utgörs av andelar till vilka det hör tjänstebelopp för utdelning och för kapitalvinst vid partiell fission eller andelsbyte ska andelarna vid en avyttring anses avyttrade i följande ordning:

1. andelar som har förvärvats före andelarna till vilka det hör tjänstebelopp,
2. andelar till vilka det hör tjänstebelopp,

3. andelar som har förvärvats efter andelarna till vilka det hör tjänstebelopp.

En sådan turordning bör enligt regeringen komplettera den nuvarande turordningen som gäller vid avyttring av andelar som mottagits genom partiell fission i 48 kap. 18 b § IL respektive andelar som mottagits vid andelsbyte i 48 a kap. 15 § IL. Om andelar till vilka det hör ett tjänstebelopp har förvärvats vid olika tidpunkter, bör turordningen tillämpas separat för varje förvärv av sådana andelar. Om andelar till vilka det hör tjänstebelopp har förvärvats både genom partiell fission och andelsbyte följer turordningen samma mönster genom att dessa andelsinnehav infogas i turordningen med stöd av två likalydande paragrafer. Turordningsreglerna bör vidare, vilket *Skatteverket* har efterfrågat, utformas så att det är tydligt vilken plats i turordningen som ska ges till sådana andelar av samma slag och sort som förvärvats med stöd av andra andelar som ingår i turordningen. Om en andel förvärvas med stöd av en annan andel och det inte lämnas någon ersättning vid förvärvet, eller om ersättningen som lämnas är lägre än andelens marknadsvärde, innebär det att den ursprungliga andelens värde fördelas på båda andelarna, samtidigt som det sammanlagda värdet är detsamma. Det tjänstebelopp som har beräknats eller fördelats till den ursprungliga andelen ska fördelas på ett motsvarande sätt. Andelar som har förvärvats med stöd av andra andelar av samma slag och sort bör därför i turordningen anses avyttrade direkt efter de andelar som förvärvet grundar sig på. Den ursprungliga andelen anses alltså avyttrad först och den andel som har förvärvats med stöd av den ursprungliga andelen direkt därefter.

Särskild beräkning av omkostnadsbeloppet

När en andel avyttras ska som huvudregel det genomsnittliga omkostnadsbeloppet för samtliga delägarätter av samma slag och sort som den avyttrade andelen användas vid beräkning av kapitalvinsten (48 kap. 7 § IL). Andelar som inte är marknadsnoterade eller som är kvalificerade på grund av ett andelsbyte eller partiell fission ska dock enligt 48 kap. 18 c § och 48 a kap. 16 § IL inte anses vara av samma slag och sort vid tillämpning av genomsnittsmetoden. Det innebär att omkostnadsbeloppet på mottagna andelar som är onoterade eller kvalificerade, ska beräknas för sig. Bestämmelserna innebär vidare att sådana andelar behöver särredovisas av andelsinnehavaren vid avyttring.

En andel som förvärvas med stöd av en mottagen andel ska enligt förslaget anses som särskilt kvalificerad när förvärvet inte har skett på marknadsmässiga villkor. Till en sådan andel ska det också fördelas tjänstebelopp från den mottagna andelen. Mot den bakgrunden finns det skäl att skilja redovisningen av detta andelsinnehav från andra andelsinnehav vid beräkning av omkostnadsbeloppet. För att åstadkomma detta bör inte heller sådana förvärvade andelar vid tillämpningen av 48 kap. 7 § IL anses vara av samma slag och sort som andra andelar som innehas i det köpande företaget eller, om det avser Lex ASEA-andelar, i det företag som har varit det köpande företags dotterföretag och som den utdelade andelen avser. Detta innebär att andelens omkostnadsbelopp inte ska beräknas med tillämpning av genomsnittsmetoden och andelens omkostnadsbelopp påverkas därmed inte av andelsförvärv som skett före eller som sker efter förvärvet. Regeringen föreslår att inte heller sådana andelar som har förvärvats med stöd av en särskilt kvalificerad andel, vid tillämpningen av 48 kap. 7 § IL, ska anses vara av samma slag och sort som andra andelar som innehas av andelsinnehavaren. För att göra detta möjligt bör tillämpningsområdet för bestämmelserna i 48 kap. 18 c § och 48 a kap. 16 § IL som reglerar undantag från genomsnittsmetoden utökas.

Lagförslag

Förslaget medför ändringar i 48 kap. 18 b och 18 c §§, 48 a kap. 15 och 16 §§, 57 kap. 7 b, 15, 20 c, 20 d, 24 och 24 a §§ IL och 31 kap. 22 § skatteförfarandelagen (2011:1244) samt införandet av 57 kap. 7 d § IL.

13.8.13 Uppgiftsskyldighet för den som innehar kvalificerade andelar

Regeringens förslag

Den som innehar kvalificerade andelar ska i sin inkomstdeklaration lämna de uppgifter som Skatteverket behöver för att kunna tillämpa bestämmelserna om utdelning och kapitalvinst på sådana andelar.

Kommitténs förslag

Kommitténs förslag stämmer delvis överens med regeringens. Kommittén föreslår att uppgiftslämnandet ska ske årligen.

Remissinstanserna

Almega, Företagarna och Näringslivets Skattedelegation (NSD), till vars yttrande *Fastighetsägarna Sverige, Svenskt Näringsliv* och *Swedish Private Equity & Venture Capital Association* ansluter sig, avstyrker förslaget med hänvisning till att det kommer att innebära en påtagligt ökad administrativ börda för den enskilde delägaren. NSD framför att den stora merparten delägare med kvalificerade andelar redan i dag torde lämna in blankett K10 även om ingen utdelning eller kapitalvinst ska redovisas för beskattningsåret. Uppgifterna som ska lämnas på blankett K10 är dock inte av sådant slag som årligen fastställs. Vid felaktiga uppgifter i blanketten torde Skatteverket inte kunna fatta någon form av beslut annat än om dessa uppgifter används vid beskattningen. *Näringslivets Regelnämnd*, som för fram liknande synpunkter, anser att kommittén inte redovisar några tydliga skäl för denna utökade uppgiftsskyldighet. Företagarna befarar att förslaget kommer att leda till påtagliga ekonomiska effekter i form av skattetillägg för fåmansföretagare som lämnar uppgifter som Skatteverket anser vara oriktiga.

Skälen för regeringens förslag

I 31 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244), förkortad SFL, finns regler om vad en inkomstdeklaration ska innehålla. Den uppgiftsskyldighet som företagsledare och delägare i fåmansföretag och tidigare fåmansföretag har regleras i 31 kap. 29 § SFL. Av denna bestämmelse följer att de ska lämna alla de uppgifter som Skatteverket behöver för att kunna tillämpa bestämmelserna om utdelning och kapitalvinst på kvalificerade andelar i 57 kap. IL.

I syfte att förenkla beräkningen av gränobeloppet i fåmansföretagsreglerna föreslår regeringen i avsnitt 13.8.4 att förenklingsregeln ska ersättas av ett grundbelopp som ska fördelas med lika belopp på andelarna i företaget. En delägare som äger andelar i flera företag ska bara få tillgodoräkna sig ett grundbelopp. Om de belopp som har fördelats på en och samma delägars andelar i flera företag sammanlagt överstiger ett grundbelopp ska grundbeloppet vid beräkningen i stället fördelas på delägens andelar i dessa företag i förhållande till storleken på andelsinnehaven i företagen. Denna proportionering ska göras utifrån samtliga kvalificerade andelar som en delägare innehar, oavsett företagets status.

Av bestämmelserna i 57 kap. IL följer att kvalificerade andelar kan finnas i andra företag än fåmansföretag, t.ex. i företag vars aktier är upptagna till handel på en reglerad marknad. Andelarna är i sådana fall kvalificerade på grund av att innehavet föregåtts av andelsbyte eller partiell fission. Den nuvarande regleringen i 31 kap. 29 § SFL omfattar inte andelsägare med den här typen av kvalificerade andelar. Med hänsyn till den föreslagna materiella regleringen för beräkning av årets gränsbelopp som beskrivits ovan finns skäl att ändra detta. Regeringen anser således, i likhet med kommittén, att den uppgiftsskyldighet som regleras i 31 kap. 29 § SFL även bör omfatta delägare med s.k. särskilt kvalificerade andelar i andra företag än fåmansföretag. Detta kan lämpligen ske genom att den uppgiftsskyldiga kretsen enligt bestämmelsen ändras från att avse företagsledare och delägare i fåmansföretag till att avse den som innehar kvalificerade andelar. Förslaget innebär med andra ord att den som innehar kvalificerade andelar ska lämna de uppgifter som Skatteverket behöver för att kunna tillämpa bestämmelserna om utdelning och kapitalvinst på sådana andelar.

Kommittén föreslår att uppgifterna ska lämnas årligen, oavsett om utdelning eller kapitalvinst ska redovisas ett visst år. Flera remissinstanser, bl.a. *Almega, Företagarna* och *NSD*, avstyrker förslaget i denna del, bl.a. med hänvisning till den ökade administrativa bördan. Regeringen, som har förståelse för synpunkterna, går inte vidare med förslaget i denna del.

Lagförslag

Förslaget medför ändringar i 31 kap. 1 och 29 §§ SFL.

13.8.14 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag

Lagändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2026 och tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2025.

Ändringarna i inkomstskattelagen som innebär att en tidsperiod i en bakåtblickande bestämmelse förkortas från fem till fyra beskattningsår tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2026.

De särskilda bestämmelserna av övergångskaraktär som avser beräkningen av omkostnadsbeloppet för kvalificerade andelar som anskaffats före 1990 eller 1992 (index- och kapitalunderlagsreglerna) ska fortsatt gälla för beskattningsår som börjar före den 1 januari 2029.

Kommitténs förslag

Kommitténs förslag stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna

Majoriteten av remissinstanserna lämnar inte några synpunkter på ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna. *FAR* anser att övergångsregeln avseende tidsfrister i den utvidgade fåmansföretagsdefinitionen och bestämmelsen om kvalificerade andelar inte bör införas eftersom det kan innebära att det behövs informationsinsatser samt rådgivning för vissa delägare i fåmansföretag som upphört att vara verksamma eller sålt sina indirekt ägda aktier. *Företagarna* anser att det finns skäl att överväga om den föreslagna övergångsperioden för tillämpning av de upphävda index- och kapitalunderlagsreglerna bör vara längre.

Skälen för regeringens förslag

De föreslagna ändringarna i IL bör träda i kraft så snart som möjligt, vilket bedöms vara den 1 januari 2026.

Förslagen avser regelverket för fysiska personer som är delägare i fåmansföretag och avser fördelningen av utdelning och kapitalvinst mellan inkomstslagen kapital och tjänst. Beskattningsåret för fysiska personer är kalenderåret (1 kap. 13 § IL). De nya bestämmelserna ska därmed tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter ikraftträdandet, dvs. efter den 31 december 2025. Det innebär i sin tur att bestämmelserna i dess äldre lydelse tillämpas för beskattningsår som börjar innan den 1 januari 2026.

Förslaget i avsnitt 13.8.11 innebär att vissa tidsgränser i regelverket sänks med ett år, från fem till fyra år. Tidsgränserna ändras i den utvidgande fåmansföretagsdefinitionen (57 kap. 3 § IL), i definitionen av kvalificerade andelar (57 kap. 4 § IL), i utomståenderegeln (57 kap. 5 § IL) och i regeln om karenstid (57 kap. 6 § IL). Bestämmelserna i 57 kap. 3, 4 och 5 §§ IL är bakåtblickande, dvs. de anger att hänsyn ska tas till omständigheter som förelegat under ett visst antal föregående beskattningsår. Karensregeln i 57 kap. 6 § IL är dock framåtblickande, dvs. den avser omständigheter som ska gälla i framtiden.

Utan några särskilda ikraftträdandebestämmelser innebär förslaget att bedömningen enligt 57 kap. 3, 4 och 5 §§ IL ska göras med utgångspunkt i delägarrens eller en närståendes aktivitet under beskattningsåret 2026 och de fyra föregående beskattningsåren, dvs. 2022, 2023, 2024 och 2025. Rättsföljden kommer att inträda ett år tidigare jämfört med den äldre lydelsen och aktiviteten under 2021 kommer inte längre att ha någon betydelse för bedömningen. Det kan innebära att förutsättningarna ändras för en delägare eller närstående som har planerat för en viss skattemässig effekt med femårsperioden i åtanke. Eftersom det inte går att avgöra om en sådan förändring blir positiv eller negativ för den skattskyldige gör regeringen bedömningen att det bör införas särskilda ikraftträdandebestämmelser i dessa fall. Genom att skjuta fram tillämpningen ett år kommer den delägare vars tidsperiod har påbörjats fyra år före ikraftträdandet inte att behöva påverkas av ändringen. Den nya tidsperioden i 57 kap. 3, 4 och 5 §§ IL ska därför tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2026. Regeringen delar således inte *FAR*s uppfattning att behovet av eventuella informationsinsatser är ett skäl för att inte införa särskilda ikraftträdandebestämmelser. Karensregeln i 57 kap. 6 § IL har en framåtblickande utformning och bedöms bara bli tillämplig på andelar i företag som upphör att vara ett fåmansföretag efter ikraftträdandet. Att den tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2025 följer av den allmänna ikraftträdandebestämmelsen i punkten 2. Det saknas därför skäl att införa en särskild ikraftträdanderegeln för den sänkta tidsgränsen i den paragrafen.

Regeringen föreslår i avsnitt 13.8.10 att de särskilda bestämmelserna av övergångskaraktär som avser beräkningen av omkostnadsbeloppet för kvalificerade andelar som anskaffats före 1990 eller 1992 (de s.k. index- och kapitalunderlagsreglerna) ska tas bort. Delägare i fåmansföretag som beräknar sitt omkostnadsbelopp enligt dessa bestämmelser bör dock, som också anges i avsnitt 13.8.10, ges en rimlig tid att anpassa sig till förändringen. Kommittén anser att en rimlig tid är fram till och med det beskattningsår som börjar närmast före den 1 januari 2029, dvs. tre beskattningsår. *Företagarna* anser att det bör övervägas om anpassningstiden bör vara längre. Regeringen anser att kommitténs förslag är väl avvägt och föreslår därför att bestämmelserna i 57 kap. 12 § andra stycket, 21 § andra stycket och 25–35 §§ IL fortsatt bör gälla för beskattningsår som börjar före den 1 januari 2029.

De föreslagna lagändringarna i SFL bygger på regeringens förslag till ändringar i IL. Lagändringarna bör därför träda i kraft vid samma tidpunkt som ändringarna i IL, dvs. den 1 januari 2026. Ändringarna tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2025.

Vad gäller ändringen av 31 kap. 1 § SFL föreslås den genomföras genom ändringar i lagförslaget i prop. 2024/25:109 (bet. 2024/25:SkU17, rskr. 2024/25:199, SFS 2025:540), vilket ska träda i kraft den 1 januari 2026.

Lagförslag

Förslaget medför införandet av punkterna 1–4 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till IL samt punkterna 1 och 2 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till SFL.

13.8.15 Konsekvensanalys

I propositionen föreslås förändringar av fåmansföretagsreglerna som har effekter för de offentliga finanserna. Regeländringarna rör fysiska personers beskattning och eventuella effekter som är av betydelse för företagets arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga och villkor i övrigt är därför indirekta effekter av hur företagets ägare påverkas av förslagen. Redogörelsen för förslagets effekter görs med beaktande av förordningen om konsekvensutredningar.

Regelrådet bedömer att konsekvensutredningen i betänkandet *Förenkla och Förbättra!* (SOU 2024:36) uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning och att samtliga delasppekter är godtagbart redovisade. Utgångspunkten för denna konsekvensanalys är att i den mån det är möjligt och relevant uppdatera och redovisa de uppgifter som beskrivs i kommitténs betänkande för de förslag som regeringen går vidare med.

Syfte och alternativa lösningar

Fåmansföretagsreglerna infördes i samband med skattereformen 1990/91 i syfte att förhindra att högre beskattade förvärvsinkomster omvandlas till lägre beskattade kapitalinkomster. År 2006 genomgick reglerna en större reform som bl.a. syftade till att förbättra reglernas effekter på risktagande i näringslivet. Numera har fåmansföretagsreglerna således dubbla syften, att motverka inkomstomvandling och att stimulera företagande och anställningar i fåmansföretag.

Syftet med kommitténs förslag är att förenkla och förbättra regelverket för delägare i fåmansföretag och samtidigt upprätthålla reglernas preventiva funktion. *Näringslivets regelnämnd* anser att flera av förslagen uppfyller målsättningen med förenkling men att det finns vissa brister i redovisningen av alternativa lösningar. Beträffande förslagen i denna proposition efterfrågar Näringslivets regelnämnd ytterligare analyser när det gäller förslaget att ta bort den särskilda definitionen av dotterföretag för aktiebolag och förslaget att ta bort räntepåräknningen för sparutdelningsutrymme. *Regelrådet* anser däremot att redovisningen av alternativa lösningar i betänkandet är godtagbar. Regeringen delar Regelrådets bedömning och anser också att analysen i första hand måste avse om de föreslagna regelförändringarna sedda tillsammans är i linje med syftet att förenkla och förbättra reglerna för beskattningen av delägare i fåmansföretag. Med hänsyn till de sammantagna effekterna av regelförändringarna bedömer regeringen att den föreslagna utformningen är den som bäst uppfyller det uppsatta målet om en bra balans mellan vikten av att ge delägare i små och medelstora företag goda skattemässiga villkor, som gör det möjligt för företagen att växa, anställa och attrahera kapital och syftet med reglerna att förhindra inkomstomvandling.

Om förslagen inte genomförs uteblir bl.a. den beräknade minskningen av den administrativa bördan för delägarna.

Regelrådet ser positivt på att kommittén själv tar upp behovet av att utvärdera de föreslagna reglerna. *Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser* (Tillväxtanalys) framhåller betydelsen av att analysera och utvärdera effekterna av regelförändringar och av att ett sådant synsätt inkluderas redan i implementeringsprocessen. *Almega* och *Näringslivets Skattedelegation*, till vars yttrande *Swedish Private Equity & Venture Capital Association*, *Svenskt Näringsliv* och *Fastighetsägarna Sverige* ansluter sig, anser att det bör följas upp om förslagen leder till att delägare, genom sänkt löneuttag, får ett sämre skydd av de allmänna försäkringar som är kopplad till lönenivån. Regeringen bedömer att det är värdefullt att reformer följs upp och utvärderas. För att det ska vara möjligt att utvärdera förslagen behöver dock en viss tid ha förflutit efter det att de har trätt i kraft.

Offentligfinansiella effekter

För att analysera konsekvenserna av förslagen har Statistiska centralbyråns (SCB) företagsregister och individdatabas (FRIDA) använts. FRIDA är en registerbaserad databas som baseras på de K10-bilagor som delägare med kvalificerade andelar lämnar till Skatteverket som underlag för beskattningen. Bilagan används om delägaren tagit emot utdelning eller kapitalvinst, eller för att beräkna ett sparad utdelningsutrymme. FRIDA innehåller också bakgrundsinformation om delägarna såsom uppgifter om kön, ålder, utbildning och yrken. Merparten av analysen och beräkningsmetoden bygger på konsekvensanalysen i betänkandet. Konsekvensanalysen är anpassad till de förslag som genomförs. Kommittén hade tillgång till relevanta data t.o.m. 2021. Underlaget som ligger till grund för konsekvensanalysen har kompletterats med uppgifter för 2022 och 2023.

Vid ändrade skatteregler beräknas bruttoeffekten, nettoeffekten och den varaktiga effekten normalt utifrån antagandet om oförändrat beteende (se Finansdepartementets rapport Beräkningskonventioner 2025). Skälet är att det vanligtvis tar tid innan beteendeeffekter slår igenom. En s.k. statisk beräkning utgör därför ofta en god uppskattning av intäktsförändringen för införandeåret. Avsteg från de statiska beräkningarna kan dock göras exempelvis om efterfrågad och utbjuden kvantitet förväntas ändras i betydande utsträckning redan införandeåret. Vid ändringar i reglerna om beskattning av utdelning och kapitalvinst på kvalificerade andelar i fåmansföretag kan sådana betydande beteendeförändringar förväntas redan vid reglernas införande.

Det finns inga generellt utformade konventioner för beräkning av offentligfinansiella effekter vid förändringar av regelverket för delägare i fåmansföretag. I stället görs mikrobaserade simuleringar med hjälp av uppgifter i FRIDA för att räkna ut offentligfinansiella effekter av olika regelförändringar.

Ekonomistyrningsverket (ESV) framhåller att den offentligfinansiella effektberäkningen måste ses som mycket osäker. ESV anser att beräkningarna är väl underbyggda av tillgänglig statistik men att de också till stor del består av antaganden. Regeringen bedömer att de antaganden som kommittén gör är både väl motiverade och beskrivna. Effekterna av förändrade skatteregler för fåmansföretagsägare är svåra att bedöma och därmed också osäkra. Det beror dels på delägarnas möjligheter att snabbt förändra beteende och anpassa sina inkomster efter ett förändrat regelverk, dels på att det saknas beräkningskonventioner som är anpassade till de delar av regelverket där statiska effektberäkningar riskerar att bli missvisande.

Beräkningen av den offentligfinansiella effekten vid ikraftträdandet och den varaktiga effekten baseras på en linjär framskrivning av antalet personer som är delägare i fåmansföretag under perioden 2016–2023, samt en uppskattning av hur stora utdelningar och kapitalvinster som kan beskattas inom det gränsbelopp som följer av förslagen. Framskrivningen görs genom att de gränsbelopp, utdelningar och kapitalvinster, uttryckta i 2016–2023 års priser, som simulerats, räknas om till inkomstbasbelopp för respektive år. Det genomsnittliga antalet inkomstbasbelopp där beskattningen beräknas påverkas skrivs sedan fram till 2026 års priser och volymer med den prognosticerade utvecklingen av inkomstbasbeloppet.

Vad gäller förslaget om en ny modell för beräkning av gränsbeloppet kan det antas att delägare vars beskattning påverkas av förslagen är delägare som i dagsläget tar utdelning som överskrider gränsbeloppet och som därför tjänstebeskattas, eller som tar utdelning inom gränsbeloppet enligt dagens regler, men inte inom gränsbeloppet beräknat enligt förslaget. Det finns inget entydigt samband mellan den beräknade förändringen i gränsbeloppets storlek och den beräknade effekten på beskattningen. Det beror på att flertalet delägare inte använder hela sitt gränsbelopp enligt dagens regler och inte heller beräknas göra det med förslagen. Det gäller exempelvis delägare som inte tar ut någon ersättning från företaget i form av utdelning eller som tar utdelning med ett belopp som understiger gränsbeloppet. Förslaget om en ny modell för beräkning av gränsbeloppet beräknas leda till ökade skatteintäkter om 50 miljoner kronor vid ikraftträdandet samt efterföljande år, och 910 miljoner kronor varaktigt.

Även förslagen om att ta bort kraven på ett visst lägsta löneuttag och på ett andelsinnehav av en viss storlek för att få beräkna gränsbelopp utifrån löneunderlag påverkar de offentliga finanserna. Förslagen innebär att dagens löneuttagskrav och kapitalandelskrav tas bort, samtidigt som det införs ett schablonmässigt löneavdrag från delägarens andel av företagets löneunderlag. Slopandet av löneuttagskravet kan förväntas medföra beteendeförändringar som i sig kan få offentligfinansiella konsekvenser. Beräkningen av den offentligfinansiella effekten av att ta bort löneuttagskravet bygger därför på ett antagande om det antal delägare som kan anpassa sitt löneuttag när löneuttagskravet slopas. Dessa delägare antas ersätta en del av sin löneinkomst med utdelning. Det innebär dels att nivån på beskattningen blir en annan, dels att skatteintäkterna i stället för att avse kommunal inkomstskatt avser statlig kapitalinkomstskatt. Sammantaget bedöms det slopade löneuttagskravet leda till att skatteintäkterna minskar med knappt 1,1 miljarder kronor 2026. Effekten av att slopa kapitalandelskravet ingår i beräkningen av effekterna av att fler delägare beräknas få del av ett lönebaserat utrymme.

I avsnitt 13.8.7 föreslås att möjligheten att räkna med löner vid beräkningen av löneunderlaget i vissa fall begränsas. Förslaget innebär att ersättning till arbetstagare i företag som ägs genom en alternativ investeringsfond inte ska räknas med vid beräkning av löneunderlaget. *Swedish Private Equity & Venture Capital association (SVCA)* skriver i sitt remissvar att det finns argument för att förslaget ger upphov till en statsfinansiell inkomstförstärkning. Underlaget för att göra en offentligfinansiell bedömning av förslaget är knapphändig. Som SVCA skriver förekommer det fondstrukturer i riskkapitalbranschen som medger att en delägare kan tillgodoräkna sig löneunderlaget i fondens investeringar vid beräkning av det lönebaserade utrymmet i gränsbeloppet. Majoriteten av de strukturer som finns på den svenska riskkapitalmarknaden erbjuder emellertid inte denna möjlighet. Det finns även andra omständigheter som begränsar den krets personer som kan tillgodoräkna sig löneunderlag på detta sätt. Bedömningen är att ett 50-tal personer per år i dag har möjlighet att beräkna ett lönebaserat utrymme utifrån löneunderlag i en fonds investeringar. På sikt bedöms skatteintäkterna öka med ca 0,15 miljarder kronor till följd av förslaget. Förekomsten av sparade utdelningsutrymmen, som kan uppgå till

betydande belopp, innebär dock att det tar tid innan de ändrade reglerna ger upphov till högre skatteintäkter i praktiken. Den offentligfinansiella effekt som uppstår på sikt fasas därför in, se tabell 13.1.

I tabell 13.1 redovisas de beräknade offentligfinansiella effekterna av förslagen i propositionen. Förslagen beräknas sammantaget minska skatteintäkterna med 1,01 miljarder kronor vid ikraftträdandet. Brutto- och nettoeffekten av förslagen skiljer sig inte åt. Varaktigt beräknas förslagen minska skatteintäkterna med 0,02 miljarder kronor. Den varaktiga effekten ger ett mått på den bestående offentligfinansiella effekten utan koppling till ett visst år. Effekten av en förändrad beräkning av gränsbeloppet förväntas slå igenom gradvis eftersom delägarna som berörs har sparade utdelningsutrymmen vid ikraftträdandet. Den offentligfinansiella effekten ökar därför över tid, i takt med att sparade utrymmen förbrukas. Den varaktiga effekten av förslagen är osäker då denna påverkas av i vilken takt som sparade utdelningsutrymmen används av delägarna. Effekten kan dock antas vara något överskattad eftersom delägare i regel anpassar utdelningen efter storleken på gränsbeloppet. En del av de delägare som blir tjänstebeskattade i denna statistiska beräkning hade eventuellt kunnat fördela om utdelningen mellan olika år för att undvika tjänstebeskattning. De delägare som får ett större gränsbelopp genom förslagen kan också antas öka utdelningen, vilket i så fall även ökar skatteintäkterna det år utdelningen tas ut och minskar dem det år utdelningen annars hade tagits ut.

Utöver förslagen som redovisas i tabell 13.1 föreslås en rad åtgärder i propositionen som inte bedöms påverka de offentliga finanserna alls eller endast marginellt. Dessa förslag rör ändrad definition av dotterföretag vid beräkning av löneunderlaget, att index- och kapitalunderlagsreglerna tas bort samt att vissa tidsperioder förkortas med ett år. Därutöver lämnas även förslag om en utökad rätt till lönebaserat utrymme vid andelsbyte, beskattningen när tjänstebeloppet uppgår till noll kronor samt beskattningen av andelar som erhållits med stöd av en andel som mottagits vid ett andelsbyte eller en partiell fission. Inte heller dessa förslag bedöms få effekt för de offentliga finanserna.

Tabell 13.1 Offentligfinansiella effekter av förslagen

Miljarder kronor, fasta priser och volymer

	Bruttoeffekt 2026	Nettoeffekt 2026	2027	2028	Varaktig effekt
Förslag ny modell för beräkning av gränsbelopp	0,05	0,05	0,05	0,05	0,91
Slopat löneuttagskrav	-1,08	-1,08	-1,08	-1,08	-1,08
Begränsning av möjligheten att tillgodoräkna sig löner i vissa fall	0,02	0,02	0,03	0,05	0,15
Offentligfinansiell effekt	-1,01	-1,01	-1,00	-0,98	-0,02

Källa: Egna beräkningar.

Effekter för kommuner och regioner

ESV efterfrågar en analys av hur olika skatter påverkas av förslagen. Exempelvis av hur mycket skatten på arbete minskar och skatten på kapital ökar till följd av förslagen. Förslagen beräknas leda till en minskning av kommunernas och regionernas intäkter från kommunalskatt med 1,08 miljarder kronor 2026. Den effekten beror på att kommunernas skatteintäkter minskar om delägarna tar ut mindre lön till följd av förslaget om att ta bort löneuttagskravet. Om inkomsten i stället tas ut som utdelning eller kapitalvinst tillfaller skatteintäkterna staten, i form av ökad bolagsskatt och skatt på kapitalinkomster. Förslagen påverkar därför kommunerna och regionerna genom att skattebasen för kommunal inkomstskatt minskar. Delägarna beräknas minska sina löneuttag med ca 3,34 miljarder kronor. Den beräkningen bygger på antagandet att

delägarna sänker lönen till 8,07 inkomstbasbelopp. I beräkningen antas vidare att delägarnas löner kommer att ligga över brytpunkten för statlig inkomstskatt.

Kommunernas och regionernas intäkter från kommunalskatt beräknas därför minska med 1,08 miljarder kronor ($3,34 \times 0,3237$), statlig inkomstskatt beräknas minska med 0,67 miljarder kronor ($3,34 \times 0,20$) och arbetsgivaravgifterna beräknas minska med ca 0,87 miljarder kronor. Delägarna antas höja sina utdelningar inom gränsbeloppet med ca 4,2 miljarder kronor ($3,34 + 0,87$) och företagen kommer därmed i stället att betala ca 0,87 miljarder kronor i bolagsskatt och delägarna ca 0,67 miljarder kronor i skatt på kapital.

För att motverka att förslagen påverkar kommunernas och regionernas förutsättningar bör kommunerna och regionerna kompenseras för minskade skatteintäkter genom en justering av de generella statsbidragen. I denna proposition föreslår regeringen att kommunsektorn tillförs medel för att kompensera för effekten på de kommunala skatteintäkterna (utg.omr. 25 avsnitt 2.8.1). Kommunsektorn som helhet blir därmed fullt kompenserad för minskade skatteintäkter på grund av förslaget.

Enligt *Sveriges Kommuner och Regioner* (SKR) är kommitténs förslag till kompensation (kommunerna och regionerna föreslås bli kompenserade med ca 1,06 miljarder kronor) inte tillräcklig och dessutom ökar det möjligheten till inkomstomvandling ytterligare med fortsatt erodering av den kommunala skattebasen som följd. Regeringens utgångspunkt är att den negativa effekten på kommunernas och regionernas skatteintäkter justeras genom höjda statsbidrag.

Effekter för enskilda

Tabell 13.2 visar antalet personer som är delägare i fåmansföretag under perioden 2021–2023. Antalet delägare har ökat stadigt under en längre tid, från ungefär 335 000 individer 2011 till ungefär 562 000 individer 2023. Personer som äger andelar i flera företag ska redovisa innehavet i en bilaga för varje företag. Antalet bilagor är därför större än antalet unika individer som är delägare.

Tabellen visar att ungefär 625 000 K10- och K10A-bilagor lämnades 2023. Antalet K10A-bilagor uppgår till färre än 100 årligen, och lämnas av personer som äger övriga kvalificerade delägarätter. Materialet utgörs därmed nästan uteslutande av K10-bilagor. Uppgifterna är hämtade ur FRIDA-databasen och kompletteras vid behov med uppgifter från Skatteverkets statistikportal.

Tabell 13.2 Antal delägare i fåmansföretag 2021–2023

År	Totalt antal bilagor	Antal unika delägare	varav män	varav kvinnor	Andel kvinnor bland delägare
2021	572 392	515 561	373 399	142 155	28 %
2022	603 443	541 588	389 767	150 899	28 %
2023	625 495	562 146	417 772	156 894	27 %

Anm.: Ett fåtal bilagor lämnas in av personer för vilka uppgift om kön saknas. Det kan exempelvis handla om dödsbon. För en redovisning av en tidsserie som sträcker sig längre bak i tiden hänvisas till betänkandet Förenkla och Förbättra (SOU 2024:36).

Källa: FRIDA, Antalet män och kvinnor för 2023 hämtat från Skatteverkets statistikportal, hämtat 2025-03-13.

Samtliga delägare som har kvalificerade andelar berörs på något sätt av förslagen. Den förändrade beräkningen av gränsbeloppet påverkar samtliga delägare. Även kvalifikationsreglerna kan sägas angå samtliga delägare, eftersom alla behöver bedöma huruvida de omfattas av regelverket eller inte. De förslag som rör kvalifikationsreglerna avser förkortade tidsperioder.

I kapitel 6 i betänkandet finns en utförlig beskrivning av de aktieföretag som har delägare som berörs av fåmansföretagsreglerna. I kapitlet konstateras att såväl antalet

delägare i fåmansföretag som antalet företag ökat kraftigt över tid. Antalet aktiebolag med delägare som omfattas av regelverket har ökat från ungefär 240 000 aktiebolag 2011 till drygt 450 000 aktiebolag 2023. Fåmansföretagen har också ökat sett som andel av de privatägda aktiebolagen, från ungefär 59 procent år 2011 till ungefär 64 procent år 2023.

Av de drygt 562 000 delägare som omfattas av reglerna 2023 redovisade ca 220 000 delägare utdelning och knappt 14 000 delägare kapitalvinst medan ca 5 000 delägare redovisade både kapitalvinst och utdelning. Ca 333 000 delägare (58 procent av alla delägare) redovisar varken utdelning eller kapitalvinst. Det betyder att enligt 2023 års uppgifter saknar en stor del av delägarna sådana inkomster som påverkas av förslagen om förändrad beräkning av gränsbeloppet. Förslagen leder därför till en oförändrad skattesituation för majoriteten av delägarna i fåmansföretag, ca 488 000 eller 87 procent.

Näringslivets Skattedelegation (NSD) ifrågasätter vissa av de effekter som kommittén redovisar. Det gäller t.ex. den av kommittén redovisade effekten att de sammanlagda gränsbeloppen år 2021 skulle ha varit 15 procent högre med den föreslagna beräkningsmodellen. NSD har genomfört en analys av FRIDA-data för år 2021 och enligt analysen skulle gränsbeloppen endast ha varit tre procent högre år 2021. Det skulle betyda att andelen delägare som vinner på förslagen blir lägre än vad kommittén redovisat. Regeringen har kompletterat beräkningarna av förslagets effekter med uppgifter för 2022 och 2023 och samtidigt gjort vissa justeringar av beräkningarna som tar hänsyn till NSD:s synpunkter. I dessa justerade beräkningar ökar i genomsnitt de samlade gränsbeloppen med 24 miljarder kronor per år, eller med elva procent, relativt dagens nivå för perioden 2016–2023.

Tabell 13.3 redovisar fördelningen av den förändrade skattemässiga situationen för de delägare som påverkas av förslagen. Ca 64 000 delägare (elva procent) beräknas få sänkt skatt medan ca 9 500 delägare (två procent) beräknas få höjd skatt.

Tabell 13.3 Fördelning av förändrad beskattning med beaktande av slopat löneuttagskrav, percentil i skatteförändringen 2021–2023

Kronor

Percentil	Höjd skatt/person 2021	Höjd skatt/person 2022	Höjd skatt/person 2023	Sänkt skatt /person 2021	Sänkt skatt /person 2022	Sänkt skatt /person 2023
10:e	940	932	972	-47 712	-47 932	-48 427
25:e	2 491	2 286	2 613	-38 800	-36 943	-38 764
50:e	22 043	22 177	21 963	-23 500	-21 662	-22 551
75:e	36 409	36 991	37 299	-5 752	-4 733	-5 269
90:e	47 475	48 492	49 904	-1 433	-840	-1 477
Antal individer	8 175	9 225	9 549	56 437	61 088	64 088

Källor: FRIDA och egna beräkningar.

Effekter för företag

Fåmansföretagsreglerna avser beskattningen av utdelning och kapitalvinst på kvalificerade andelar. De reglerar alltså delägarrens beskattning och inte företagets. Indirekt påverkas dock också företagen eftersom delägarnas beskattning kan påverka incitamenten att anställa och investera i fåmansföretag. Konsekvensanalysen tar bara hänsyn till företagsformen aktiebolag. Övriga effekter när det gäller andra företagsformer bedöms vara försumbara. I tabell 13.4 nedan redovisas antal företag baserat på antal anställda samt hur stor andel dessa företag utgör av fåmansföretagen och övriga aktiebolag baserat på data för 2023.

Tabell 13.4 visar att ungefär hälften av fåmansföretagen hade minst en anställd 2023. Det motsvarar ungefär 220 000 fåmansföretag. Av företagen med anställda hade 73 procent 1–4 anställda medan 13 procent hade 5–9 anställda. Sammantaget hade 84 procent av fåmansföretagen med anställda färre än 10 anställda. Ungefär 16 000 fåmansföretag hade 10–19 anställda 2023, medan ungefär 9 000 företag hade 20–49 anställda. Det finns också drygt 500 fåmansföretag som har fler än 250 anställda. I denna beräkning har anställda i fåmansföretag som ingår i koncerner räknats samman, och i det fall företaget tillhör en koncern visar tabellen antalet anställda på koncernnivå.

Tabell 13.4 Antal företag efter antal anställda 2023, fåmansföretag respektive övriga privata aktiebolag

Antal anställda	Antal fåmansföretag	Andel av fåmansföretag	Andel av fåmansföretag med anställda	Antal övriga företag	Andel av övriga företag	Andel av övriga företag med anställda
0	229 484	51%	-	97 518	72%	-
1–4	160 730	36%	73%	21 263	16%	57%
5–9	28 731	6%	13%	6 253	5%	17%
10–19	16 437	4%	7%	4 367	3%	12%
20–49	9 437	2%	4%	2 954	2%	8%
50–99	2 558	1%	1%	1 125	1%	3%
100–250	1 233	0%	1%	827	1%	2%
>250	555	0%	0%	769	1%	2%
Totalt antal företag/koncerner	449 165			135 76		
<i>varav med anställda</i>	<i>219 681</i>			<i>37 558</i>		

Källor: FRIDA och egna beräkningar

Fåmansföretagsreglerna berör framför allt delägare som äger andelar i små företag, medan andelen delägare i medelstora och stora företag är lägre. Det innebär också att utformningen av fåmansföretagsreglerna har betydelse för små företag och för deras möjligheter att konkurrera med stora företag. Gruppen företag som är fåmansföretag är dock mycket heterogen sett till storleken på företagen, och det finns även stora företag med många verksamma delägare och många anställda som är fåmansföretag.

Förslagen bedöms sammantaget minska beskattningen på ägarnivå i mindre företag. Detta minskar kapitalkostnaderna för investeringar i sådana företag, och därigenom kan förslagen förbättra små företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga och villkor i övrigt i förhållande till större företag. Förslagen beräknas också medföra en betydande minskning av delägarnas administrativa kostnader. Även detta bedöms bidra till att stärka mindre företags konkurrensförmåga i förhållande till större företag.

I kapitlet visas också att fåmansföretagen utgör en betydande del av det privata näringslivet i Sverige. Sammantaget fanns ungefär 1,6 miljoner anställda i fåmansföretag 2021. Fåmansföretagen stod för ungefär 37 procent av den samlade omsättningen bland privatägda aktiebolag samma år, och för 50 procent av de samlade personalkostnaderna. Fåmansföretagens andel av den totala omsättningen, personalkostnaderna och antalet anställda bland de privata aktiebolagen har också ökat något under perioden 2011–2022.

Handel och tillverkningsindustri är de två största branscherna sett till antalet anställda i privatägda aktiebolag. Inom handeln finns ungefär hälften av de anställda i fåmansföretag, medan knappt 40 procent av de anställda inom tillverkningsindustrin finns i företag som är fåmansföretag. Högst andel anställda i fåmansföretag finns inom

byggverksamhet och hotell- och restaurangverksamhet, där ungefär 75 procent av de anställda i privata aktiebolag arbetar i ett företag som är fåmansföretag. Även inom verksamheter inom ekonomi, juridik, vetenskap och teknik finns många anställda som arbetar i fåmansföretag, liksom inom vård och omsorg och information och kommunikation. Inom dessa branscher finns också partnerbolag med många verksamma delägare.

Administrativa kostnader

Fåmansföretagsreglerna rör, som tidigare nämnts, delägarrens beskattning och inte företagets beskattning. Strikt tolkat påverkar därför inte förslagen företagets administrativa kostnader utan delägarrens. I ett fåmansföretag är dock företagets ägare ofta företagsledare och/eller anställda i företaget. Det innebär att delägarna själva lägger ner egen tid för att fullgöra företagets administrativa kostnader, eller är delaktiga i det fall någon annan sköter företagets administration. Det innebär i sin tur att administrativa kostnader som berör delägarrens beskattning ändå kan sägas påverka företagets administrativa kostnader.

Kommittén har beräknat att den administrativa bördan av reglerna sammantaget minskar med omkring en tredjedel med anledning av deras förslag. En betydande del av förenklingen utgörs av förslaget om en ny modell för beräkning av gränsbeloppet. Eftersom regeringen inte avser att gå vidare med förslagen om uppgiftsskyldighet bedöms den administrativa bördan minska ytterligare utöver de förenklingar som kommitténs förslag leder till. Det är dock svårt att avgöra hur stor denna ytterligare minskning av den administrativa bördan är.

Sysselsättningseffekter och effekter på investeringar

Förslagen bedöms ha endast marginella effekter på sysselsättning och investeringar. Enligt kommittén visar forskningen att det stora flertalet av de personer som blir anställda i fåmansföretag är företagsledarna själva, och att dessa kommer från en annan anställning eller sysselsättning. Det är dock något vanligare att de personer som inte själva är delägare och som anställs i fåmansföretagen kommer från tidigare arbetslöshet. En ökad omfattning av företagande kan därför bidra till en ökad sysselsättning och vara särskilt viktig för grupper som har svårare att etablera sig på arbetsmarknaden. Forskning visar att skattesystemet utgör ett inträdeshinder som hämmar nya företag från att etablera sig på marknaden, men har mindre effekter för företag som är ett par år gamla. Forskningen visar också att mindre företag relativt sett har högre administrativa kostnader än större företag eftersom en stor del av kostnaderna är oberoende av företagets storlek. En minskad administrativ börda skulle kunna bidra till att fler väljer att starta företag. Förslagen bedöms dels minska den tid företagaren själv behöver lägga ner för att ta fram och beräkna uppgifter, dels minska företagets behov av ekonomisk och juridisk rådgivning. Detta kan förväntas leda till ett ökat intresse av att driva verksamhet i fåmansföretag, och en ökning av antalet sådana företag. Förslagen bedöms sammantaget minska beskattningen på ägarnivå i mindre företag. Detta minskar i sin tur kapitalkostnaderna för investeringar i sådana företag, vilket kan ge positiva effekter för viljan att investera i fåmansföretag.

Effekter för den ekonomiska jämställdheten

Skattereglerna är i sig inte diskriminerande utan alla inkomster beskattas lika oavsett om delägaren är kvinna eller man. Skatteregler kan dock indirekt påverka kvinnor och män olika genom att omfördela resurser mellan sektorer där kvinnor respektive män är överrepresenterade i termer av företagande, sysselsättning eller konsumtion. Förslagen kan därför indirekt påverka den ekonomiska jämställdheten. I kapitel 6 i

betänkandet finns statistik om delägare i fåmansföretag utifrån faktorer som kön, ålder och inkomstnivå.

Statistiken visar att knappt 30 procent av delägarna i fåmansföretag är kvinnor medan drygt 70 procent är män. Andelen kvinnor bland delägarna har ökat med någon procentenhet under perioden 2011–2023. Inkomsterna från fåmansföretag är dock mer ojämnt fördelade mellan könen än delägarskapen. Kvinnor har redovisat ungefär 17 procent av den totala utdelningen från fåmansföretag och 12–18 procent av de totala kapitalvinsterna under perioden 2011–2023. Ungefär 23 procent av de sparade utdelningsutrymmena innehas av kvinnor. Detta tyder på att kvinnor i genomsnitt äger andelar i mindre företag än män, eller äger färre andelar i företaget i det fall kvinnor och män är delägare i samma företag. Detta innebär att om fåmansföretagsreglerna görs mer generösa kan detta förväntas gynna män i högre utsträckning än kvinnor eftersom det är vanligare att män är delägare i fåmansföretag.

I förslaget till ny beräkningsmodell för gränsbeloppet slopas dagens löneuttagskrav för att få beräkna ett lönebaserat utrymme. Det är i dag vanligare att män uppfyller löneuttagskravet än att kvinnor gör det. Eftersom löneuttagskravet slopas kan detta komma att gynna kvinnor eftersom fler kvinnor, som i dag inte uppfyller löneuttagskravet, får del av ett lönebaserat utrymme. Samtidigt finns relativt sett fler kvinnor även i gruppen av delägare som har små lönebaserade utrymmen. Det beror på att kvinnor tenderar att äga färre andelar i de företag där både kvinnor och män är delägare. Förslaget att ersätta dagens löneuttagskrav och kapitalandelskrav med ett avdrag från löneunderlaget medför därför samtidigt att det också finns fler kvinnor som förlorar ett lönebaserat utrymme. Sammantaget bedöms förslagen som rör lönebaserat utrymme därför inte påverka könsfördelningen bland de delägare som har ett lönebaserat utrymme.

Enligt förslaget till ny beräkningsmodell får makar som äger andelar i samma fåmansföretag göra ett gemensamt löneavdrag där avdraget fördelas i förhållande till deras relativa ägarandelar i företaget. Utan en fördelningsregel för makar skulle närstående som driver en verksamhet tillsammans ha incitament att samla ägandet hos en person, i syfte att minimera det totala antalet löneavdrag som görs av de närstående delägarna. Denna risk bedöms vara störst i det fall delägarna också har gemensam ekonomi, och kan därför vara större mellan makar än mellan andra närstående. En sådan anpassning av ägandet skulle kunna medföra att ägandet koncentreras till personer som redan i utgångsläget äger fler andelar i företaget. Eftersom män är överrepresenterade bland delägarna och tenderar att äga fler andelar i företag som ägs gemensamt med andra, skulle en sådan anpassning kunna medföra att män i högre utsträckning än kvinnor skulle komma att vara delägare i företag som drivs av flera närstående.

Genom den föreslagna fördelningsregeln för makar kommer makar som båda är verksamma i betydande omfattning och som driver en verksamhet tillsammans i stället att gynnas jämfört med andra delägare som driver en verksamhet tillsammans, eftersom de gör ett gemensamt löneavdrag. Förslaget om en fördelningsregel för makar kan därför förväntas leda till en mer jämställd fördelning av ägandet i fåmansföretag som ägs gemensamt av makar.

Effekter för inkomstfördelningen

Kapitalinkomster är koncentrerade i toppen av inkomstfördelningen, och de personer som är delägare i fåmansföretag är också överrepresenterade bland de personer i samhället som har högst inkomster. Det innebär att förslag som rör fåmansföretagsreglerna främst påverkar personer som har relativt höga inkomster. Det beror dels på att dessa är överrepresenterade bland delägare i fåmansföretag, dels på att det framför

allt är de delägare som har högre inkomster som kan förväntas gynnas av att en större del av inkomsterna från fåmansföretaget beskattas som utdelning inom gränsbeloppet. För delägare med lägre inkomster är skillnaderna i de effektiva skattesatserna för inkomst av tjänst respektive inkomst av kapital mindre, vilket därför har mindre betydelse för de totala skattebetalningarna om inkomsterna beskattas som utdelning inom gränsbeloppet eller som lön i inkomstslaget tjänst. I den mån förslagen innebär en sänkt beskattning av delägarna kan dessa fördelar främst förväntas gagna personer med relativt höga inkomster.

Den största delen av den offentligfinansiella effekten för förslagen härrör från förslaget om att slopa löneuttagskravet för att få beräkna ett lönebaserat utrymme. Detta förslag innebär att personer som i dagsläget uppfyller löneuttagskravet kan välja att minska sitt löneuttag för att i stället öka utdelningen. Dessa delägare kan antas välja att ta ut inkomster i form av lön så att de maximerar sin allmänna pension. Detta innebär att inkomster över en inkomst av tjänst om 8,07 inkomstbasbelopp tas ut i form av utdelning. De delägare som har möjlighet att dra nytta av en sådan effekt finns också i toppen av inkomstfördelningen, i decil 9 och 10. Den potentiella skattesänkningen är dock störst bland personer i decil 10. Även de som har utdelning eller kapitalvinst från fåmansföretag och påverkas av en förändrad beräkning av gränsbeloppen är överrepresenterade i den övre delen av inkomstfördelningen. Utdelning inom gränsbeloppet är dock inte lika koncentrerad till den absoluta toppen av inkomstfördelningen.

Effekter för statliga myndigheter och de allmänna förvaltningsdomstolarna

Förslagen innebär att Skatteverket kommer att behöva utveckla nya verksamhetssystem till följd av att en ny beräkningsregel ersätter dagens förenklingsregel och huvudregel. Kostnaderna för detta tillsammans med andra justeringar av bl.a. formulär beräknas till 3,7 miljoner kronor. Kostnaderna ska hanteras inom Skatteverkets befintliga ekonomiska ramar.

Ansökningar om förhandsbesked som rör de särskilda reglerna för utdelning och kapitalvinst på andelar i fåmansföretag är vanliga hos Skatterättsnämnden och det finns ett stort antal avgöranden från Högsta förvaltningsdomstolen gällande sådana förhandsbesked. Även om regelverket förenklas bedöms antalet ansökningar av förhandsbesked ligga kvar på nuvarande nivåer med hänsyn till att det kan finnas behov av att klargöra rättsläget med nya regler. Även antalet prövade överklaganden i allmän förvaltningsdomstol bedöms oförändrat. Sammanfattningsvis bedöms förslagen inte påverka antalet mål i de allmänna förvaltningsdomstolarna mer än marginellt. Eventuella tillkommande kostnader för de allmänna förvaltningsdomstolarna bedöms därför kunna hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

Övriga effekter

Förslagen bedöms inte ha några effekter på miljön eller övriga effekter.

Skatt på kapitalanvändning – företagsskatter

13.9 Skattereduktion för gåvor från juridiska personer till ideell verksamhet

13.9.1 Ärendet och dess beredning

Regeringen beslutade den 15 juni 2023 att tillsätta en särskild utredare för att utreda frågan om skatteincitament för juridiska personers gåvor till ideell verksamhet. Utredningen överlämnade i december 2024 delbetänkandet Skatteincitament för juridiska personers gåvor till ideell verksamhet (SOU 2024:90) till regeringen. Utredningens återstående frågor, som rör avdragsrätten för sponsring, kommer att behandlas i det slutbetänkande som ska redovisas senast i januari 2026.

En sammanfattning av delbetänkandet finns i *bilaga 9 avsnitt 1*. Delbetänkandets lagförslag finns i *bilaga 9 avsnitt 2*. Delbetänkandet har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 9 avsnitt 3*. Remissyttrandena finns tillgängliga i Finansdepartementet (Fi2025/00031).

I en hemställan från *Stiftelsen Chalmers Tekniska Högskola* efterfrågas en möjlighet till avdrag för bidrag som lämnas till universitet och högskolor för forskning och utveckling (Fi2025/00040). Hemställan behandlas i avsnitt 13.9.3.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 26 juni 2025 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 9 avsnitt 4*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 9 avsnitt 5*. Lagrådets synpunkter behandlas i avsnitt 13.9.3 och i författningskommentaren (avsnitt 13.26.9).

13.9.2 Gällande rätt

Avdrag för utgifter

Enligt huvudregeln i 16 kap. 1 § inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL, ska utgifter i inkomstslaget näringsverksamhet för att förvärva och bibehålla inkomster dras av. Av 9 kap. 2 § IL framgår att den skattskyldiges levnadskostnader och liknande utgifter inte får dras av. Av bestämmelsens andra stycke följer att utgifter för gåvor räknas som sådana utgifter som inte får dras av. Det finns inte någon definition av gåva i IL. Både i praxis och doktrin har framhållits att den civilrättsliga definitionen av gåva bör ligga till grund för den inkomstskatterättsliga bedömningen. Definitionen kännetecknas av att tre rekvisit finns samtidigt, nämligen förmögenhetsöverföring, frivillighet och gåvoavsikt. Det är också den definitionen som ligger till grund för bedömningen av fysiska personers rätt till skattereduktion för gåva. Högsta förvaltningsdomstolen har i RÅ 2000 ref. 31 I uttalat att det, av den civilrättsliga definitionen av gåva, följer att det inte föreligger någon gåva i de fall då mottagaren utfört motprestationer och värdet av dessa svarat mot den lämnade ersättningen. Vad gäller motprestationerna bör hänsyn tas inte bara till direkta tjänster, exempelvis exponering av reklam som mottagaren står för enligt avtal, utan också till tjänster som mer indirekt kommer den betalande parten till godo.

Skattereduktion för fysiska personers gåvor till ideell verksamhet

Inledning

År 2019 infördes möjligheten för fysiska personer att få skattereduktion för gåvor som lämnas till en godkänd gåvomottagare, 67 kap. 20–26 §§ IL. Särskilda bestämmelser

om godkännande av gåvomottagare infördes då också genom lagen (2019:453) om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva.

Enligt 67 kap. 2 § andra stycket IL ska en skattereduktion räknas av mot kommunal och statlig inkomstskatt, mot statlig fastighetsskatt samt mot kommunal fastighetsavgift. Vissa skattereduktioner räknas enbart av mot kommunal inkomstskatt, bl.a. jobbskatteavdraget. Juridiska personer betalar enligt 1 kap. 3 § andra stycket IL statlig inkomstskatt på inkomster i inkomstslaget näringsverksamhet, s.k. bolagsskatt.

Vilka som kan få skattereduktion

För rätt till skattereduktion krävs att den som har lämnat gåvan vid beskattningsårets utgång har fyllt 18 år, är obegränsat skattskyldig under någon del av beskattningsåret, och har haft utgifter för gåva som avser främjande av social hjälpverksamhet eller vetenskaplig forskning till en godkänd gåvomottagare eller ska ta upp värdet av sådan gåva som inkomst (67 kap. 24 § IL).

Även begränsat skattskyldiga har rätt till skattereduktion om deras överskott av förvärvsinkomster i Sverige och i andra länder, uteslutande eller så gott som uteslutande, utgörs av överskott av förvärvsinkomster i Sverige. Det är då fråga om de som äger en fastighet i Sverige eller de som har inkomster från en näringsverksamhet med fast driftställe i Sverige. Detsamma gäller för begränsat skattskyldiga som beskattas enligt IL i stället för enligt lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta eller lagen (1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl.

Dödsbon har rätt till skattereduktion för gåva som den avlidne har lämnat före dödsfallet.

Av 31 kap. 33 § skatteförfarandelagen (2011:1244), förkortad SFL, framgår bl.a. att den som begär skattereduktion för gåva ska lämna uppgift om underlaget för skattereduktionen.

Gåvomottagaren

För att en gåva ska kunna ge rätt till skattereduktion måste gåvan ges till en i förväg godkänd gåvomottagare. Skatteverket har sammanställt en lista över godkända gåvomottagare som finns publicerad på Skatteverkets webbplats.

I lagen om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva anges villkoren för en godkänd gåvomottagare och hur ansökan om att bli en godkänd gåvomottagare ska göras. I 6 § nämnda lag anges de grundläggande förutsättningarna för att svenska ideella föreningar, svenska stiftelser, svenska registrerade trossamfund och utländska motsvarigheter till dessa ska kunna godkännas som gåvomottagare. Samtliga krav måste vara uppfyllda för att ett godkännande ska kunna meddelas. Av bestämmelsen följer bl.a. att den sökande vid beslutet om slutlig skatt året före det år då ansökan görs måste vara inskränkt skattskyldig enligt 7 kap. 3 § IL för att kunna godkännas som gåvomottagare. Enligt lagtexten ska den sökande också ha som ändamål att främja social hjälpverksamhet eller vetenskaplig forskning eller helt eller delvis bedriva sådan verksamhet. Med att främja social hjälpverksamhet eller vetenskaplig forskning avses här detsamma som i 7 kap. 4 § IL. För att bli godkänd måste gåvomottagaren även ha minst en auktoriserad eller godkänd revisor utsedd.

Av 8 § lagen om godkännande av gåvomottagare följer att en liknande bedömning ska göras för utländska sökande. Detta innebär att prövningen av skattskyldigheten och skattskyldighetens omfattning enligt 6 § ska göras utifrån att förhållandena är sådana att den sökande skulle ha blivit och skulle komma att bli inskränkt skattskyldig enligt 7 kap. 3 § IL om den sökande skulle beskattas i Sverige. Den utländska sökanden ska

höra hemma i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, eller i en stat med vilken Sverige har ingått ett skatteavtal som innehåller en artikel om informationsutbyte eller ett avtal om informationsutbyte i skatteärenden. För att den utländska sökanden ska kunna godkännas som gåvomottagare gäller dessutom att ett skriftligt åtagande enligt 23 kap. 7 § och 38 kap. 1 § SFL ska ha kommit in till Skatteverket. Åtagandet medför en skyldighet för gåvomottagaren att lämna kontrolluppgift för mottagna gåvor enligt 22 kap. 22 § SFL.

Skattereduktionens storlek

Skattereduktionen uppgår till 25 procent av underlaget, dock högst 3 000 kronor per år. Det betyder att underlaget för skattereduktion högst kan uppgå till 12 000 kronor per år. En gåva måste uppgå till minst 200 kronor vid ett och samma gåvotillfälle. Om det sammanlagda gåvounderlaget understiger 2 000 kronor för året ges ingen skattereduktion. Gåvounderlaget består av utgifter för gåva som har betalats under beskattningsåret och värdet av gåva som ska tas upp som inkomst av den skattskyldige (67 kap. 25 § första stycket 1 och 2 IL). Med värdet som ska tas upp som inkomst avses t.ex. en skattepliktig förmån från arbetsgivaren eller en gåva från ett aktiebolag som en aktieägare ska utdelningsbeskattas för. Endast gåvor i pengar kan ingå i gåvounderlaget (67 kap. 21 § IL).

Kontrolluppgifter

Kontrolluppgift ska lämnas för gåvor som avses i 67 kap. 20 och 21 §§ IL om den som har lämnat gåvan är känd (22 kap. 22 § SFL). Kontrolluppgiften ska lämnas för den som har gett gåvan av den som tagit emot gåvan. Kontrolluppgiftsskyldigheten innebär att den som är godkänd som gåvomottagare ska lämna kontrolluppgift om gåvor som kan ge rätt till skattereduktion. Skyldigheten att lämna kontrolluppgift gäller alltså om gåvan vid ett och samma tillfälle uppgår till minst 200 kronor. Skyldigheten att lämna kontrolluppgift omfattar också gåvor som ska tas upp av en arbetstagare som löneförmån eller en gåva från ett aktiebolag för vilken en aktieägare ska beskattas (jfr 67 kap. 25 § IL).

Kontrolluppgifter ska lämnas för varje kalenderår och ska ha kommit in till Skatteverket senast den 31 januari närmast följande kalenderår (24 kap. 1 § SFL).

Beskattning av andelsägare vid en värdeöverföring från en juridisk person

Värdeöverföringar mellan juridiska personer kan medföra beskattningseffekter inte bara för de juridiska personerna i fråga utan även för andelsägarna. Av praxis framgår att en förmögenhetsöverföring från ett aktiebolag till ett annat aktiebolag som inte är affärsmässigt motiverad kan innebära ett sådant förfogande över det överförda värdet som ska behandlas som utdelning till aktieägarna i det överlåtande bolaget (RÅ 2004 ref. 1 och RÅ 1996 not. 177). Detsamma gäller vid en förmögenhetsöverföring som inte var affärsmässigt motiverad från aktiebolag till en stiftelse (RÅ 2007 not. 161). Beskattning av aktieägare aktualiseras också när aktieägaren avstår från att ta ut utdelning och i stället låter bolagsstämman besluta att bolaget ska ge en gåva till allmännyttiga ändamål (se bl.a. HFD 2023 not. 10).

Om ett företag överlåter en tillgång utan ersättning och överlåtelsen inte är affärsmässigt motiverad kan uttagsbeskattning aktualiseras (22 kap. 3 § IL). Enligt 42 kap. 1 § IL ska utdelningar tas upp som intäkt i inkomstslaget kapital, om det inte finns något särskilt angivet undantag. Om överlåtelsen uppfyller kriterierna för att vara en underprisöverlåtelse ska den dock inte medföra att någon som direkt eller indirekt äger andel i företaget, eller är medlem i föreningen, ska ta upp skillnaden mellan marknadsvärdet och ersättningen som utdelning (23 kap. 11 § IL).

Beskattningen av juridiska personer görs alltid i inkomstslaget näringsverksamhet, även vad gäller t.ex. inkomster på grund av innehav av tillgångar (13 kap. 1 och 2 §§ IL). En utdelning kan vara skattefri, exempelvis om det är fråga om utdelning på näringsbetingade andelar (24 kap. 31–42 §§ IL).

Om den som är utdelningsberättigad är begränsat skattskyldig ska kupongskatt enligt kupongskattelagen (1970:624) som utgångspunkt betalas på utdelning från ett svenskt aktiebolag. Kupongskatt är en definitiv källskatt på 30 procent. I vissa skatteavtal framgår dock att Sverige endast får ta ut källskatt med en lägre procentsats än 30 procent.

13.9.3 Skatteincitament för gåvor från juridiska personer i form av skattereduktion

Regeringens förslag

Juridiska personer har efter begäran rätt till skattereduktion för gåva som har lämnats till en godkänd gåvomottagare för att främja social hjälpverksamhet eller vetenskaplig forskning. Om ett kommissionärsföretag i kommissionärsverksamhet har lämnat gåvan har i stället kommittentföretaget rätt till skattereduktion. En juridisk person som omfattas av bestämmelserna om undantag från skattskyldighet i 7 kap. IL har inte rätt till skattereduktion för gåva.

Skattereduktionen ska räknas av endast mot statlig inkomstskatt.

Begäran om skattereduktion ska göras i den inkomstdeklaration som senast ska lämnas in efter utgången av det kalenderår då gåvan har lämnats.

Vid avräkning av utländsk skatt ska skattereduktion för gåva som lämnats av en juridisk person anses ha skett bara mot statlig inkomstskatt.

Utredningens förslag

Förslaget i utredningen stämmer i huvudsak överens med regeringens förslag. Utredningens förslag omfattar inte avräkning av utländsk skatt.

Remissinstanserna

Chalmers tekniska högskola AB och *Näringslivets skattedelegation* (till vars uttalande *Föreningen Svenskt Näringsliv* ansluter sig) förespråkar ett skatteincitament i form av ett avdrag i stället för en skattereduktion. *Chalmers tekniska högskola AB* och *FAR* anser att skattereduktionen borde få räknas av mot fastighetsskatt och fastighetsavgift. Flera remissinstanser, däribland *Giva Sverige*, *Sveriges Kommuner och Regioner* och *Trossamfundet Svenska Kyrkan* anser att gåvor till fler allmännyttiga ändamål bör omfattas av förslaget. *Karolinska institutet* önskar en utvidgning av vilka organisationer som kan godkännas som gåvomottagare. *Skatteverket* önskar ett förtydligande om vad som gäller vid avräkning. Skatteverket framför också att praxis innebär att det kan vara delägaren av eller medlemmen i den juridiska personen som ska anses ha haft utgiften för en gåva som lämnas från den juridiska personen. Skatteverket föreslår därför att rätten till en skattereduktion kopplas till värdeöverföringar snarare än att den juridiska personen har haft en utgift för gåva.

Skälen för regeringens förslag

Ett skatteincitament som bidrar till samhällsnyttan

Ett skatteincitament som uppmuntrar juridiska personer att ge mer till allmännyttiga ändamål kan frigöra mer resurser till samhällsnyttig verksamhet. Ett ökat givande kan ske genom att antalet givare blir fler eller att beloppen på gåvorna ökar. Regeringen bedömer att ett skatteincitament av detta slag bidrar till samhällsnyttan.

Med hänsyn till den grundläggande inkomstskatterättsliga principen om förbud mot avdrag för gåvor anser regeringen att ett nytt skatteincitament för juridiska personers gåvor till allmännyttiga ändamål bör utformas som en skattereduktion. Några remissinstanser, såsom *Chalmers tekniska högskola AB* och *Näringslivets skattedelegation*, förespråkar ett skatteincitament i form av ett avdrag i stället för en skattereduktion, bl.a. eftersom det bättre skulle överensstämma med ett företagsekonomiskt synsätt. Med hänsyn till att gåvor från juridiska personer kan lämnas på olika sätt (se vidare nästa avsnitt) och att ett skatteincitament i form av en skattereduktion överensstämmer med dagens regler om skattereduktion för gåvor från fysiska personer gör regeringen bedömningen att ett skatteincitament i form av en skattereduktion till på förhand godkända gåvomottagare är mest ändamålsenligt.

Definitionen av gåva

En gåva är en benefik rättshandling, vilket bl.a. innebär att gåvomottagaren inte utför någon motprestation. Som anges i avsnitt 13.9.2 saknas en definition av gåva i IL. I praxis och doktrin har ledning hämtats från den civilrättsliga definitionen av gåva som innebär krav på förmögenhetsöverföring, frivillighet och gåvoavsikt.

Regeringen anser att det ska vara avgörande för rätten till skattereduktion att den juridiska personen faktiskt har lämnat en gåva. Det innebär t.ex. att förmögenhetsöverföringen – mot bakgrund av förbudet mot avdrag för gåvor i 9 kap. 2 § IL – inte är en utgift som får dras av. Det rör sig inte heller om en gåva om den juridiska personen kompenseras för värdeöverföringen genom en motprestation. Exempel på en gåva som kan ge rätt till skattereduktion är en gåva till allmännyttigt ändamål som beslutats i ett aktiebolag enligt 17 kap. 5 § aktiebolagslagen (2005:551), förkortad ABL. Rätten till skattereduktion bör emellertid inte i lag avgränsas till att enbart avse vissa på förhand definierade värdeöverföringar som gåvor, t.ex. sådana som har beslutats enligt aktiebolagslagens regler eller enligt motsvarande bestämmelser i lagen (2018:672) om ekonomiska föreningar. Rätten till skattereduktion bör inte vara utesluten om gåvan exempelvis definieras som ett bidrag redovisningsmässigt. Som framgår av avsnitt 13.9.6 ska gåvomottagaren lämna kontrolluppgift för gåvor som lämnats av en juridisk person. Förekomsten av en sådan kontrolluppgift indikerar att den mottagande organisationen har uppfattat att det är fråga om en gåva. En bedömning av om förutsättningarna för skattereduktion är uppfyllda ska göras i det enskilda fallet, och bedömningen bör utgå från de civilrättsliga rekvisiten för gåva.

Skatteverket föreslår att rätten till skattereduktion bör kopplas till att värdeöverföringar avseende gåva har skett från den juridiska personen. Skatteverkets förslag syftar till att klargöra reglernas tillämpning då en delägare eller medlem kan anses ha förfogat över förmögenhetsöverföringen. Regeringen noterar att rätt till skattereduktion bl.a. är avsedd att omfatta gåvor som beslutas av bolagsstämman eller styrelsen enligt t.ex. 17 kap. 5 § ABL. Begreppet värdeöverföring används i 17 kap. ABL och i 12 kap. lagen om ekonomiska föreningar för bl.a. vinstutdelningar och nämnda gåvor. För att klargöra tillämpningen av bestämmelserna föreslår regeringen att rätt till skattereduktion ska kunna föreligga för juridiska personer som ”har lämnat” en gåva. Med det avses t.ex. att den juridiska personen har haft en utgift som inte får dras av enligt 9 kap. 2 § IL för att den är en gåva, men också andra förmögenhetsöverföringar som

inte nödvändigtvis ska ses som en utgift hos den juridiska personen, t.ex. värdeöverföring i form av gåva till allmännyttiga ändamål enligt 17 kap. 5 § ABL.

Skattereduktionen räknas av mot statlig inkomstskatt

Av 2 kap. 3 § IL framgår att bestämmelserna om juridiska personer i IL inte ska tillämpas för vissa juridiska personer, bl.a. svenska handelsbolag och dödsbon. Även om svenska handelsbolag inte omfattas av definitionen av juridiska personer i IL skulle en skattereduktion för gåvor från juridiska personer till allmännyttiga ändamål kunna utformas på ett sätt som ger också handelsbolag m.fl. rätt till skattereduktion (jämför t.ex. med rätt till skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el). Regeringen anser emellertid att det inte är lämpligt att svenska handelsbolag och andra delägarbeskattade juridiska personer som inte betalar bolagsskatt ska kunna omfattas av det nu föreslagna regelverket. Det skulle kräva komplicerade regler för fördelning av skattereduktion mellan delägarna, samt försvåra bedömningen av om en skattemässig gåva föreligger. För att reglerna inte ska missgynna svenska handelsbolag och andra delägarbeskattade juridiska personer som inte betalar bolagsskatt, om de exkluderas från rätt till skattereduktion, föreslås att skattereduktionen för juridiska personers gåvor ska avräknas endast mot statlig inkomstskatt, och alltså inte mot statlig fastighetsskatt och kommunal fastighetsavgift. Det innebär att enbart sådana juridiska personer som betalar statlig inkomstskatt kommer att kunna utnyttja skattereduktionen.

Chalmers tekniska högskola AB och FAR anser att skattereduktionen även borde få räknas av mot fastighetsskatt och fastighetsavgift. Som beskrivits ovan anser regeringen att övervägande skäl talar emot en sådan lösning, och skattereduktionen bör därför enbart göras mot statlig inkomstskatt.

Med anledning av att skattereduktionen endast ska räknas av mot statlig inkomstskatt bör, som Skatteverket påpekat, detta framgå i lagen (1986:468) om avräkning av utländsk skatt.

Gåva till social hjälpverksamhet eller vetenskaplig forskning

Regeringen anser att det är lämpligt att reglerna avseende gåvomottagare är desamma för juridiska personer som för fysiska personer. Det innebär att en förutsättning för rätt till skattereduktion ska vara att gåvans ändamål är att främja social hjälpverksamhet eller vetenskaplig forskning till på förhand godkända gåvomottagare. Det finns redan ett regelverk som anger hur dessa gåvomottagare ska avgränsas, vilket redogörs närmare för i avsnitt 13.9.2.

Flera remissinstanser såsom *Giva Sverige*, *Sveriges Kommuner och Regioner* och *Trossamfundet Svenska Kyrkan*, framför synpunkter på att rätten till skattereduktion borde utvidgas till att omfatta fler allmännyttiga ändamål än social hjälpverksamhet och vetenskaplig forskning. Därtill efterfrågar *Karolinska Institutet* en utvidgning av vilka organisationer som kan godkännas som gåvomottagare. Regeringen anser, trots synpunkterna, att den föreslagna skattereduktionen för juridiska personer bör utgå ifrån befintliga regler i så stor utsträckning som möjligt. Det bedöms därför inte lämpligt att tillsammans med införandet av nya regler för skattereduktion för gåvor från juridiska personer också föreslå en rätt till skattereduktion för gåvor som lämnas till andra allmännyttiga ändamål än vetenskaplig forskning och social hjälpverksamhet, eller till ej godkända mottagare med t.ex. andra organisationsformer.

Stiftelsen Chalmers Tekniska Högskola har i en hemställan till Finansdepartementet efterfrågat att bidrag till universitet och högskolor för forskning och utveckling ska få dras av i inkomstslaget näringsverksamhet. Såsom konstaterats ovan anser regeringen att ett skatteincitament för gåvor och bidrag till allmännyttiga ändamål bör utformas

som en skattereduktion, inte som ett avdrag. Regeringen anser också att de nya reglerna bör bygga på befintliga regler för fysiska personers skattereduktion för gåvor, bl.a. i fråga om vilka juridiska personer som kan vara gåvomottagare. Stiftelsens förslag om ett nytt avdrag i näringsverksamhet kommer därför inte att tas vidare.

Gåva i kommissionärsförhållande

Ett kommissionärsförhållande innebär att ett företag (kommissionärsföretaget) bedriver näringsverksamhet i eget namn för ett eller flera andra företags (kommittentföretaget) räkning. Bestämmelser om kommissionärsförhållanden finns i 36 kap. IL. Om näringsverksamhet bedrivs av ett kommissionärsföretag för ett kommittentföretags räkning får kommittentföretaget ta upp överskottet av kommissionärsverksamheten eller, om det uppkommer ett underskott, dra av detta, om förutsättningarna i 36 kap. IL är uppfyllda. Resultatet av kommissionärsverksamheten ska hos kommittentföretaget behandlas som om företaget självt har bedrivit näringsverksamheten.

Om en gåva har lämnats till en godkänd gåvomottagare från ett kommissionärsföretag för någon annans räkning kommer det inte finnas någon skatt att reducera hos kommissionärsföretaget. Regeringen anser därför att kommittentföretaget ska ha rätt till skattereduktionen. Bedömningen om förutsättningarna för skattereduktion är uppfyllda ska göras hos kommittentföretaget som om kommittentföretaget självt hade lämnat gåvan.

Gåva från juridiska personer som omfattas av 7 kap. IL

Juridiska personer bedriver i huvudsak näringsverksamhet och beskattas i detta inkomstslag för alla sina inkomster. I 7 kap. IL finns bestämmelser om undantag från skattskyldighet för vissa stiftelser, ideella föreningar, registrerade trossamfund och andra juridiska personer.

Flera av de juridiska personer som omfattas av 7 kap. IL, t.ex. stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund, kan bedriva både skattepliktig och inte skattepliktig verksamhet. För dessa organisationer kan det uppkomma svåra bedömningsfrågor när det ska avgöras om en gåva hänför sig till den skattepliktiga verksamheten eller till verksamheten som är undantagen från skatteplikt. Det kan eventuellt även bli fråga om att gåvan måste delas upp mellan verksamheterna.

Regeringen anser att juridiska personer som enligt bestämmelserna i 7 kap. IL är helt eller delvis undantagna från skattskyldighet inte bör ha rätt till skattereduktion för gåvor. Eftersom sådana juridiska personer redan är skattegynnade till olika grad saknas starka skäl till ytterligare skattelättnader för gåvor som lämnas av dessa subjekt.

Gåva från dödsbo

Dödsbon är juridiska personer. Ett oskiftat dödsbo är ett självständigt skattesubjekt fr.o.m. året efter dödsfallet. Förslaget om skattereduktion avser juridiska personer. Bestämmelserna om juridiska personer i IL ska däremot inte tillämpas på dödsbon (2 kap. 3 § IL). Dödsbon har enligt nuvarande regler efter begäran rätt till skattereduktion för gåva som har lämnats före dödsfallet (67 kap. 24 § tredje stycket IL). Rätten till skattereduktion omfattar i dagsläget inte testamentsgåvor. Eftersom dödsbon är juridiska personer är frågan om dödsbon ska få rätt till skattereduktion för gåvor som lämnas även efter dödsfallet. Ett dödsbo kan ge en gåva antingen genom beslut från dödsbodelägarna, eller genom att det finns ett testamente eller annat förordnande.

Regelsystematiken som avser dödsbon syftar till att få till stånd ett skifte så att dödsboet kan upplösas. Syftet med den nuvarande skattereduktionen är att stimulera

att gåvor lämnas under den fysiska personens livstid, dvs. ett skatteincitament som främjar aktivitet av den fysiska personen. Att införa ett incitament för en juridisk person, vars syfte är att upplösas, blir motsägelsefullt.

Regeringen anser därmed, likt utredningen, att dödsbon inte ska ha rätt till skattereduktion för gåvor som lämnas efter dödsfallet. Enligt vad *Lagrådet* har påpekat bör, för att undvika missförstånd, dödsbons rätt till skattereduktion för gåvor som har lämnats före dödsfallet lyftas fram i författningskommentarerna.

Begäran om skattereduktion

För att en juridisk person ska få skattereduktion för en gåva är det naturligt att den juridiska personen ska begära skattereduktionen. Till skillnad från vad som gäller för fysiska personer och dödsbon omfattas inte andra juridiska personer av Skatteverkets skyldighet att underrätta om kontrolluppgifter och andra uppgifter som utgör underlag till beslut om slutlig skatt (jfr 31 kap. 4 § SFL). De får därför ingen underrättelse och måste alltid själva fylla i samtliga uppgifter i inkomstdeklarationen.

Regeringen föreslår att begäran om skattereduktion ska göras i den inkomstdeklaration som senast ska lämnas in efter utgången av det kalenderår som gåvan har lämnats. Med senast ska lämnas in avses det senaste datum som deklarationen ska ha kommit in vid elektronisk deklarationsinlämning enligt 32 kap. 2 § SFL. Det beror på att kontrolluppgifter som ska lämnas av gåvomottagare avser kalenderår, oberoende av vilket beskattningsår som den juridiska personen har (se vidare avsnitt 13.9.4 angående beräkning av underlaget för skattereduktion och avsnitt 13.9.6 angående kontrolluppgifter). Begäran ska innehålla uppgift om underlaget för skattereduktionen (jfr 31 kap. 33 § SFL).

Lagförslag

Förslagen medför ändringar i 67 kap. 1, 2, 23 och 24 §§ IL, 2 kap. 10 § lagen om avräkning av utländsk skatt och 2 § lagen om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva, och införande av en ny paragraf, 67 kap. 24 a §, i IL.

13.9.4 Skattereduktionens utformning

Regeringens förslag

Med gåva som kan ge en juridisk person rätt till skattereduktion avses en gåva i pengar som vid ett och samma gåvotillfälle uppgår till minst 2 000 kronor.

Skattereduktionen beräknas på ett underlag som består av värdet av gåva som har betalats under kalenderåret. I underlaget räknas inte omkostnader i samband med gåvan.

Utredningens förslag

Förslaget i utredningen stämmer överens med regeringens förslag.

Remissinstanserna

Skatteverket noterar att det kan innebära oklarheter om vem som ska anses vara givare samt medföra tröskeffekter t.ex. om flera gåvor under 2 000 kronor skänks under samma år. Vissa remissinstanser, däribland *Näringslivets skattedelegation*, anser att rätten till skattereduktion inte bör begränsas till penninggåvor.

Skälen för regeringens förslag

Gåva i pengar

Regeringen anser att juridiska personers skattereduktion bör omfatta samma typ av gåvor som gäller för fysiska personer, dvs. enbart penninggåvor i svenska kronor eller i en annan valuta (prop. 2018/19:92 s. 51). *Näringslivets skattedelegation* anser att rätten till skattereduktion inte bör begränsas till penninggåvor. Regeringen konstaterar att genom att utesluta gåvor i form av varor och tjänster undviks problematik med att värdera underlaget för skattereduktionen. Gåvor i pengar gör det också möjligt för den mottagande organisationen att använda medlen utifrån dess egna behov. Regeringen anser därför att det är lämpligt att avgränsa skattereduktionen till penninggåvor.

Storlek på gåvan

För fysiska personer ska gåvor som vid ett gåvotillfälle understiger 200 kronor inte räknas med i underlaget för skattereduktion. Juridiska personers beteende skiljer sig sannolikt från fysiska personers på så sätt att juridiska personer inte i samma utsträckning ger mindre belopp månadsvis. Regeringen anser mot denna bakgrund att gränsen för vilka gåvor som får räknas med i underlaget för juridiska personers skattereduktion ska sättas högre. Eftersom gåvor från juridiska personer sannolikt lämnas vid färre tillfällen framstår det som lämpligt att det lägsta gåvobeloppet sätts till den lägsta gräns som gäller för fysiska personers sammanlagda underlag. Endast en gåva som uppgår till minst 2 000 kronor vid ett och samma gåvotillfälle ska därför räknas in i underlaget. Det underlättar även administrationen för gåvomottagarna.

Regeringen instämmer i *Skatteverkets* bedömning att det kan uppstå tröskeffekter kopplat till beloppsgränsen. Regeringen anser däremot att det av praktiska skäl är motiverat att ha en tydlig beloppsgräns som inte är alltför låg.

Underlaget för skattereduktion

Regeringen föreslår att underlaget för skattereduktion ska bestå av värdet av de gåvor som har betalats under kalenderåret. Detta innebär att den juridiska personens utgifter för gåva ska ingå i underlaget. I underlaget för skattereduktion ska också ingå andra förmögenhetsöverföringar som inte nödvändigtvis ses som utgifter hos den juridiska personen, t.ex. värdeöverföring i form av gåva till allmännyttiga ändamål enligt 17 kap. 5 § ABL.

Underlaget för skattereduktion knyts till de gåvor som har betalats under kalenderåret, och inte under den juridiska personens beskattningsår. Detta bedöms underlätta Skatteverkets kontroller men också förenkla för gåvomottagarna, eftersom skyldigheten att lämna kontrolluppgifter avser kalenderår precis som för fysiska personer (se avsnitt 13.9.6). I avsnitt 13.9.3 föreslås att en begäran om skattereduktion ska göras i den inkomstdeklaration som lämnas efter utgången av det kalenderår då gåvan har lämnats. För juridiska personer med brutet räkenskapsår kan skattereduktionen bli förskjuten om en gåva har lämnats under ett kalenderår som avslutas efter utgången av beskattningsåret. En förskjutning kan också uppstå vid förlängda och förkortade räkenskapsår. Följande exempel kan illustrera hur bestämmelsen ska tillämpas av juridiska personer med brutet räkenskapsår.

Ett aktiebolag har räkenskapsår som slutar 30 april år 1. Deklaration för detta räkenskapsår ska lämnas i november eller december år 1. Om gåvor har lämnats från aktiebolaget till godkända gåvomottagare både i mars år 1 och i november år 1, kommer kontrolluppgift för de båda gåvorna att lämnas i januari år 2. Gåvan i mars år 1 har lämnats under aktiebolagets räkenskapsår som slutar 30 april år 1. Gåvan i november år 1 har däremot lämnats under räkenskapsåret som slutar 30 april år 2.

Eftersom gåvorna har lämnats under kalenderåret år 1 ingår de båda två i aktiebolagets underlag för skattereduktion för kalenderåret år 1. Skattereduktionen ska begäras i den deklaration som lämnas senast i november eller december år 2.

I underlaget för fysiska personers skattereduktion för gåvor räknas inte omkostnader i samband med gåvan in (67 kap. 25 § IL). Regeringen anser att motsvarande bör gälla för juridiska personers underlag för skattereduktion.

Underlaget för skattereduktionen för fysiska personers gåvor omfattar även värdet av gåva som ska tas upp som inkomst av den skattskyldige. Så kan t.ex. vara fallet om en arbetsgivare ger en gåva till en godkänd gåvomottagare som en skattepliktig löneförmån för en arbetstagare, då kan denna gåva ingå i arbetstagarens underlag för skattereduktion (prop. 2018/19:92 s. 35). En gåva som en anställd lönebeskattas för ska inte ingå i den juridiska personens underlag för skattereduktion (jfr vad som anges i avsnitt 13.9.3). Om en juridisk person enligt nuvarande förslag får rätt till skattereduktion för gåva ska andelsägaren inte ta upp gåvans värde till beskattning (se avsnitt 13.9.7). Det innebär att gåvan inte kan ingå i andelsägarens underlag för skattereduktion.

Lagförslag

Förslagen medför ändringar i 67 kap. 21, 22 och 25 §§ och införande av en ny paragraf, 67 kap. 25 a §, i IL.

13.9.5 Skattereduktionens storlek

Regeringens förslag

Skattereduktionen uppgår till underlaget multiplicerat med bolagsskattesatsen. Underlaget för skattereduktion får dock uppgå till högst 800 000 kronor för ett kalenderår.

Utredningens förslag

Förslaget i utredningen skiljer sig från regeringens förslag. Utredningen föreslår att skattereduktionen ska medges med två olika procentsatser: 25 procent upp till 200 000 kronor och 5 procent mellan 200 000 kronor upp till 400 000 kronor och uppgå till högst 60 000 kronor för ett kalenderår.

Remissinstanserna

Flera remissinstanser, däribland *Cancerfonden*, *Frälsningsarmén*, *Företagarna* och *Karolinska Institutet*, anser att man bör överväga att höja beloppsgränser och procentsatser för att främja gåvor av större karaktär. *Skatteverket* anser att skattereduktionens storlek upp till underlaget 200 000 kronor bör motsvaras av inkomstskatten för företag (20,6 procent).

Skälen för regeringens förslag

I tidigare avsnitt har det angetts vilka gåvor som ska ingå i underlaget samt att gåvan måste uppgå till minst 2 000 kronor vid ett och samma gåvotillfälle. Regeringen anser även att en övre beloppsgräns bör bestämmas för hur stor skattereduktion som ska kunna ges till en juridisk person under ett år. Fysiska personer kan få skattereduktion för gåvor med högst 3 000 kronor. Regeringen instämmer i utredningens bedömning att gränsen för skattereduktion för gåvor från juridiska personer bör sättas högre. Regeringen föreslår att skattereduktionen ska beräknas med en och samma

procentsats på hela underlaget. Som *Skatteverket* har påpekat finns det goda skäl att beräkna skattereduktionens storlek utifrån samma procentsats som gäller för bolagsskatten i 65 kap. 10 § IL, dvs. 20,6 procent. Det blir tydligare för företagen och passar väl in i den skatterättsliga systematiken.

För att öka incitamentet till större gåvor föreslår regeringen att underlaget för skattereduktion som högst får uppgå till 800 000 kronor. Skattereduktionen för en juridisk person kan därmed som mest uppgå till 164 800 kronor ($20,6 \% \times 800\,000$) för ett kalenderår.

Lagförslag

Förslagen medför ändringar i 67 kap. 26 § och införande av en ny paragraf, 67 kap. 26 a §, i IL.

13.9.6 Kontrolluppgift från godkänd gåvomottagare

Regeringens bedömning

Skyldigheten för en godkänd gåvomottagare att lämna kontrolluppgift om sådana gåvor som kan ge rätt till skattereduktion, om den som har lämnat gåvan är känd, omfattar efter föreslagna ändringar av 67 kap. IL även gåvor från juridiska personer.

Utredningens förslag

Förslaget i utredningen stämmer överens med regeringens bedömning. Utredningen benämner sin bedömning förslag, dock utan att lämna något lagförslag om kontrolluppgiftsskyldigheten.

Remissinstanserna

Chalmers tekniska högskola AB anser att den ökade administrationen för kontrolluppgifter inte är motiverad.

Skälen för regeringens bedömning

Förekomsten av kontrolluppgifter innebär ökade kontrollmöjligheter för Skatteverket genom att gåvobeloppen tydliggörs. Regeringen anser därför, i likhet med utredningen, att det är viktigt att det finns en skyldighet att som godkänd gåvomottagare lämna kontrolluppgifter även för gåvor som lämnas av juridiska personer.

Enligt 22 kap. 22 § SFL ska kontrolluppgift lämnas för gåvor som avses i 67 kap. 20 och 21 §§ IL om den som har lämnat gåvan är känd. Kontrolluppgift ska lämnas för den som har gett gåvan av den som tagit emot gåvan. Kontrolluppgiftsskyldigheten innebär att den som är godkänd som gåvomottagare ska lämna kontrolluppgift om gåvor som kan ge rätt till skattereduktion. Kontrolluppgift ska lämnas för varje kalenderår och ska ha kommit in till Skatteverket senast den 31 januari närmast följande kalenderår.

Skyldigheten att lämna kontrolluppgifter kommer genom de ändringar av 67 kap. IL som föreslås i avsnitt 13.9.3, 13.9.4 och 13.9.5 att omfatta också sådana gåvor som lämnas av juridiska personer som kan ha rätt till skattereduktion för gåva till allmännyttiga ändamål. Eftersom skyldigheten att lämna kontrolluppgift endast omfattar gåvor som kan ge rätt till skattereduktion kommer kontrolluppgift att behöva lämnas om gåvor i pengar från juridiska personer som vid ett och samma gåvotillfälle uppgår till minst 2 000 kronor. Gåvomottagarens skyldighet att lämna kontrolluppgifter avser enbart gåvor som lämnas av juridiska personer som kan ha rätt till

skattereduktion för gåva. I avsnitt 13.9.3 behandlas vilka juridiska personer som har rätt till skattereduktion.

Juridiska personer kan ha annat beskattningsår än kalenderår om de har ett s.k. brutet räkenskapsår. Deklarationstidpunkten påverkas av när beskattningsåret går ut. Kontrolluppgifter lämnas för kalenderår, oavsett vilket beskattningsår den juridiska personen har. Regeringen bedömer att denna ordning fortsatt ska gälla. Det bedöms underlätta den administrativa bördan för gåvomottagarna.

En utländsk gåvomottagare ska samtidigt med ansökan om att bli godkänd gåvomottagare lämna in ett åtagande om att lämna kontrolluppgift för gåvor (8 och 9 §§ lagen om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva samt 23 kap. 7 § SFL). Genom att kontrolluppgift ska lämnas även för gåvor från juridiska personer innebär det att de utländska gåvomottagarnas åtagande även omfattar kontrolluppgifter för gåvor från juridiska personer.

13.9.7 Undantag från beskattning av andelsägare eller medlem

Regeringens förslag

En gåva som ger en juridisk person rätt till skattereduktion ska inte tas upp till beskattning av någon som direkt eller indirekt äger en andel i den juridiska personen, eller i fråga om ideella föreningar någon som är medlem i föreningen. Inte heller kupongskatt ska betalas vid en sådan gåva.

Utredningens förslag

Förslaget i utredningen stämmer överens med regeringens förslag.

Remissinstanserna

FAR anser att de föreslagna reglerna kan tolkas som att beskattning alltid ska ske av de första 2 000 kronorna. *Företagarna* anser att ett generellt undantag från utdelningsbeskattning vid gåvor till allmännyttiga organisationer, oavsett ändamål, hade varit önskvärt.

Skälen för regeringens förslag

Undantag från inkomstbeskattning

Som anges i avsnitt 13.9.2 kan en förmögenhetsöverföring från en juridisk person i vissa situationer medföra beskattning av någon som direkt eller indirekt äger en andel i den juridiska personen, eller i fråga om ideella föreningar någon som är medlem i föreningen.

Regeringen föreslår, i likhet med utredningen, att en gåva som lämnas från en juridisk person till en godkänd gåvomottagare i vissa situationer inte ska medföra beskattning av någon som direkt eller indirekt äger en andel i den juridiska personen, eller i fråga om ideella föreningar någon som är medlem i föreningen. Undantaget från beskattning bör endast aktualiseras för gåvor som ger juridiska personer rätt till skattereduktion. Det innebär bl.a. att endast gåvor i pengar kan undantas från beskattning. Gåvor som inte ger den juridiska personen rätt till skattereduktion, t.ex. för att de understiger 2 000 kronor eller har lämnats till en organisation som inte är godkänd gåvomottagare, ska inte omfattas av undantaget. Om underlaget för skattereduktion är större än 800 000 kronor ska undantaget från beskattning av andelsägare eller medlem inte tillämpas på den del som överstiger 800 000 kronor. Om den juridiska personen

som lämnat gåvan däremot har rätt till skattereduktion men inte kan utnyttja skattereduktionen, exempelvis för att det inte har funnits tillräckligt med inkomstskatt att reducera, ska andelsägare eller medlem inte ta upp någon intäkt. På samma sätt bör undantaget för beskattning av en delägare eller medlem inte vara avhängigt att den juridiska personen de facto begär en skattereduktion som den juridiska personen har rätt till i sin inkomstdeklaration.

FAR anser att de föreslagna reglerna kan tolkas som att beskattning alltid ska ske av de första 2 000 kronorna. Regeringen konstaterar att undantagen är knutna till företagets rätt till skattereduktion. Gåvor som understiger 2 000 kronor ger inte rätt till skattereduktion men gåvor över 2 000 kronor ska kunna ge rätt till skattereduktion om övriga förutsättningar är uppfyllda. Följande exempel kan illustrera hur undantaget är tänkt att tillämpas.

Ett aktiebolag lämnar en gåva i pengar om 4 000 kronor till en godkänd gåvomottagare för att främja social hjälpverksamhet. Gåvan förutsätts vara den enda gåva som aktiebolaget lämnar under kalenderåret och den överstiger det lägsta gåvobeloppet på 2 000 kronor. Aktiebolaget har rätt till skattereduktion för hela gåvobeloppet om 4 000 kronor. Det innebär att aktiebolagets ägare inte ska beskattas för någon del av gåvan i inkomstslaget tjänst, kapital eller näringsverksamhet.

Om aktiebolaget i stället lämnar en gåva i pengar om 1 000 000 kronor till en godkänd gåvomottagare har aktiebolaget enbart rätt till skattereduktion för ett underlag om 800 000 kronor. Det innebär att aktiebolagets ägare inte ska beskattas för gåvan upp till 800 000 kronor, som aktiebolaget har rätt till skattereduktion för, som utdelning, lön eller inkomst av näringsverksamhet. Den överskjutande delen av gåvan om 200 000 kronor (1 000 000 – 800 000) omfattas inte av det föreslagna undantaget från beskattning av den som direkt eller indirekt äger aktiebolaget, då aktiebolaget inte har rätt till skattereduktion för denna del.

Om ägaren skänker bort rätten till utdelning från bolaget innan den har kunnat disponeras, omfattas situationen inte av reglerna om skattereduktion för juridiska personer. Undantaget blir därför inte aktuellt i dessa fall.

Företagarna efterfrågar ett generellt undantag från utdelningsbeskattning vid gåvor till allmännyttiga organisationer. Regeringen konstaterar att en sådan utvidgning av regelverket inte är del av detta lagstiftningsarbete och därmed inte kommer att behandlas vidare här.

Undantag från kupongskatt

Om den som har rätt till utdelningen på en eller flera aktier i ett svenskt aktiebolag är begränsat skattskyldig ska kupongskatt enligt kupongskattelagen som utgångspunkt betalas för utdelning på aktier i nämnda bolag. Det innebär att kupongskatt kan aktualiseras för den som äger andelar i ett aktiebolag om aktiebolaget lämnar en gåva till en godkänd gåvomottagare, och en sådan gåva ska ses som en utdelning. Regeringen anser inte att någon kupongskatt ska tas ut i de fall aktiebolaget lämnar en gåva som ger rätt till skattereduktion för aktiebolaget. Därför föreslås att samma principer ska gälla för undantag av delägarbeskattningen som för inkomstlagen kapital och näringsverksamhet som beskrivs ovan.

Lagförslag

Förslaget medför ändringar i 24 kap. 5 § IL och 1 § kupongskattelagen och införande av två nya paragrafer, 11 kap. 49 § och 42 kap. 12 a §, i IL.

13.9.8 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag

De föreslagna bestämmelserna ska träda i kraft den 1 januari 2026. Skattereduktionen gäller för gåvor som lämnats efter den 31 december 2025.

Utredningens förslag

Förslaget i utredningen stämmer överens med regeringens förslag.

Remissinstanserna

Remissinstanserna yttrar sig inte särskilt om denna fråga.

Skälen för regeringens förslag

Regeringen bedömer att tidigast möjliga ikraftträdandedatum är den 1 januari 2026. Förslagen tillämpas på gåvor som lämnas från och med ikraftträdandet.

13.9.9 Konsekvensanalys

I detta avsnitt redogörs för förslagets effekter i den omfattning som bedöms lämpligt i det aktuella lagstiftningsärendet och med utgångspunkt i relevanta delar av 7 § förordningen om konsekvensutredningar.

De offentligfinansiella effekterna till följd av ändrade skatte- och avgiftsregler beräknas i enlighet med Finansdepartementets beräkningskonventioner. Beräkningarna görs i ikraftträdandeårets priser och volymer och utgår vanligtvis från att beteendet hos individer och företag inte ändras till följd av förändringarna i skattereglerna. Antagandet om oförändrat beteende ger en god uppskattning av åtgärdernas effekt på kort och medellång sikt. På längre sikt, och för att analysera andra konsekvenser än de offentligfinansiella effekterna, kan ett mer dynamiskt synsätt behöva användas, där skattebaser tillåts påverkas av regeländringen.

Regelrådet bedömer att konsekvensutredningen uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning (som numera är upphävd och ersatt av förordningen om konsekvensutredningar).

Ekonomistyrningsverket avstyrker förslaget då en skattereduktion innebär en skatteutgift som undgår riksdagens årliga budgetprövning och som därför bör begränsas.

Regeringen instämmer i att nya skatteutgifter noga bör övervägas och att förslaget leder till en ny skatteutgift som inte prövas årligen på samma sätt som stöd på budgetens utgiftssida. Däremot redovisas skatteutgifter årligen i samband med att regeringen lämnar vårbudgeten till riksdagen. Enligt de skattepolitiska riktlinjerna (2024 års ekonomiska vårproposition [prop. 2023/24:100]) bör även stöd på budgetens inkomstsida, dvs. skatteutgifter, regelbundet omprövas.

Offentligfinansiella effekter

Den totala offentligfinansiella effekten av både förslaget om skattereduktion för juridiska personers gåvor till ideell verksamhet och förslaget om undantag från beskattning av andelsägare eller medlem uppgår till –140 miljoner kronor 2026 och därefter –140 miljoner kronor årligen. Regeringens förslag skiljer sig från utredningens förslag, vad gäller storlek på skattereduktion och gåvobelopp, men innebär samma offentligfinansiella effekt som utredningens förslag. Utredningen föreslår att gåvor upp till 200 000 kronor ges en skattereduktion med 25 procent, och för

gåvobelopp över 200 000 kronor och upp till 400 000 kronor ges en skattereduktion med 5 procent. Regeringen föreslår en skattereduktion med 20,6 procent, motsvarande bolagsskattesatsen, för gåvobelopp upp till 800 000 kronor.

Skattereduktion för juridiska personers gåvor till ideell verksamhet

Att införa skattereduktion för juridiska personers gåvor till ideell verksamhet beräknas minska skatteintäkterna med ca 100 miljoner kronor 2026 och därefter med 100 miljoner kronor årligen. Regeringen delar de bedömningar och antaganden som utredningen gjort vid beräkning av den offentligfinansiella effekten. Utredningen antar att juridiska personer anpassar sitt givande på så sätt att gåvans storlek minus skattereduktionen är lika stor som gåvan var innan reformen infördes, men antalet juridiska personer som ger gåvor antas vara oförändrat.

Eftersom det saknas underlag om specifikt juridiska personers gåvor har utredningen utgått från uppgifter från Skatteverket, Svensk Insamlingskontroll samt från tre godkända gåvomottagare (Svenska Röda Korset, Cancerfonden och Stockholms Stadsmission). Skatteverket har en förteckning över ideella organisationer som är godkända som gåvomottagare. Denna förteckning uppdateras löpande på Skatteverkets webbplats. Svensk Insamlingskontroll har lämnat uppgifter om totala gåvointäkter till godkända gåvomottagare som har 90-konto.

Tabell 13.5 visar utredningens uppskattade storlek av antal företag och företagens genomsnittliga gåvor inom vissa gåvobelopp. Tabellen visar även beräkning av skattebortfall vid de olika gåvobeloppen. I tabellen framgår att det är vanligast att företag (oavsett företagsform) lämnar gåvor under 50 000 kronor. Skattebortfallet är också högst för dessa företags gåvor. Ingen skattereduktion ges för gåvor under 2 000 kronor. Alla juridiska personer antas betala tillräckligt med statlig inkomstskatt för att kunna nyttja hela skattereduktionen.

Tabell 13.5 Skattebortfall och antal företag fördelat vid olika gåvobelopp uttryckt i 2026 års priser och volymer

Gåvobelopp, kronor	Ny gåva, genomsnitt, kronor	Antal företag	Skattebortfall, miljarder kronor
1–1 999	800	2 100	-
2 000–49 999	10 900	17 500	-0,05
50 000–99 999	57 500	900	-0,01
100 000–199 999	115 900	200	-0,01
200 000–499 999	227 400	200	-0,01
500 000–	1 236 600	100	-0,02
Totalt		21 000	-0,10

Anm.: Nya gåvor baseras på antaganden i utredningen om genomsnittlig storlek på gåvor från aktiebolag och ekonomiska föreningar till godkända gåvomottagare med 90-konto, 2023, se tabell 8.2 i SOU 2024:90. Med företag avses här aktiebolag och ekonomiska föreningar. Antal företag har beräknats genom en uppräknings av antalet gåvogivare till Cancerfonden, Svenska Röda Korset och Stockholms stadsmission.

Källor: Utredningens och egna beräkningar.

Undantag från beskattning av andelsägare eller medlem

Förslaget om undantag från beskattning av andelsägare eller medlem medför två effekter på de offentliga finanserna. Den första effekten kommer av att andelsägare eller medlem i en ideell förening inte längre behöver beskattas för utdelningen med anledning av att bolaget eller den ideella föreningen har lämnat en gåva för allmännyttiga ändamål. Det innebär att skatteintäkter från beskattning av utdelning minskar med 100 miljoner kronor 2026. Den andra effekten kommer av att en gåva som enligt förslaget undantas från utdelningsbeskattning inte längre ska ligga till grund för skattereduktion hos andelsägare i egenskap av fysiska personer. Det innebär att

skattereduktionen för gåvor från fysiska personer bedöms minska med ca 60 miljoner kronor vilket innebär ökade skatteintäkter med samma belopp.

De totala skatteintäkterna bedöms således minska med 40 miljoner kronor 2026 och därefter med 40 miljoner kronor årligen. Det är alltså den sammantagna effekten på de offentliga finanserna av att skatteintäkter från beskattning av utdelning minskar med 100 miljoner kronor och att statens utgifter för skattereduktionen för fysiska personer minskar med 60 miljoner kronor ($100 - 60 = 40$).

I huvudsak bedöms kostnaden falla på staten genom minskade skatteintäkter. Kommunerna bedöms påverkas marginellt, med ca 3 miljoner kronor, till följd av att skattebasen minskar något. För att motverka att förslagen påverkar kommunernas och regionernas förutsättningar bör kommunerna och regionerna kompenseras för minskade skatteintäkter genom en justering av de generella statsbidragen.

Regeringen delar utredningens bedömningar och antaganden vid beräkning av den offentligfinansiella effekten. I beräkningen av den offentligfinansiella effekten av att andelsägare eller medlem i en ideell förening inte längre behöver beskattas för utdelningen görs ett förenklat antagande om att samtliga andelar i berörda fåmansföretag är kvalificerade. För andelsägare i fåmansföretag och ekonomiska föreningar innebär förslaget därmed att gåva undantas från beskattning av andelsägare med 20 procent på den del av gåvan som ger rätt till skattereduktion och som ligger inom ett beräknat gränobelopp. Över detta gränobelopp beskattas utdelning som tjänst upp till ett takbelopp och över taket med 30 procent. I beräkningarna antas en genomsnittlig skattesats på 23 procent på utdelning som baseras på en beräkning i betänkandet Förenkla och förbättra (SOU 2024:36) och där det även framgår att 80 procent av utdelningarna ligger inom gränobeloppet. Den del som undantas beskattning i inkomstlaget tjänst bedöms vara mycket liten och antas här utgöra under 10 procent. För övriga onoterade aktiebolag innebär förslaget att gåva undantas från beskattning av andelsägare med 25 procent på den del av gåvan som medger skattereduktion.

Beräkningen bygger i övrigt på samma genomsnittliga gåvobelopp som utredningen beräknade, se tabell 8.3 i SOU 2024:90. Av förenklingsskäl antas att gåvan med gällande regler skulle ha beskattats enligt reglerna för fysiska personer, dvs. i inkomstlaget kapital och tjänst och inte enligt reglerna för juridiska personer, dvs. i inkomstlaget näringsverksamhet.

Det saknas uppgifter om antal andelsägare som kommer att omfattas av förslaget genom att de inte längre ska ligga till grund för skattereduktion hos andelsägare i egenskap av fysiska personer. Därför görs ett förenklat antagande som utgår från att flertalet aktiebolag och ekonomiska föreningar endast har ett fåtal andelsägare. I SOU 2024:36 framgår att runt 75 procent av fåmansföretagen har en ägare, 20 procent har två andelsägare med kvalificerade andelar och 3 procent har tre andelsägare med kvalificerade andelar. Hur det ser ut bland övriga onoterade aktiebolag är oklart. Mycket förenklat antas därför att onoterade aktiebolag har ett fåtal andelsägare, enligt samma mönster som fåmansföretag. Andelsägare som berörs av utredningens förslag kan därmed uppskattas till 24 600, i totalt 18 900 aktiebolag och ekonomiska föreningar som lämnar gåvor.

För majoriteten andelsägare (60 procent) beräknas skattereduktionen minska med 3 000 kronor. Det beror dels på att de flesta aktiebolag som lämnar en gåva antas ha endast en ägare, dels på att företagens gåvobelopp i genomsnitt överstiger 12 000 kronor. Skattereduktionen beräknas minska med 3 000 kronor för 15 000 andelsägare, med 1 750 kronor för 7 000 andelsägare och med 1 200 kronor

för 2 600 andelsägare. Baserat på dessa antaganden beräknas statens utgifter för skattereduktion för gåvor från fysiska personer minska med ca 60 miljoner kronor.

Effekter för företag och gåvomottagare

Det finns närmare 770 000 aktiebolag och ekonomiska föreningar i Sverige. Hur många av dessa som kommer att beröras av förslaget är oklart. I beräkningen har utredningen uppskattat antalet aktiebolag och ekonomiska föreningar som lämnar gåvor till 21 000, varav 18 900 som ger 2 000 kronor eller mer. Regeringen gör samma bedömning.

Det kan finnas flera anledningar till att företag väljer att skänka pengar till ideell verksamhet. Som framgår av kartläggningen i utredningen kan givandet påverkas av exempelvis skattesystemets utformning, krissituationer i omvärlden, stora kapitaltillgångar och internationella influenser. Det är rimligt att anta att en del företag kommer ändra sitt gåvomönster till följd av skattereduktionen och det är också rimligt att anta att vissa företag som inte tidigare har lämnat en gåva till godkända gåvomottagare kommer ge en gåva om skattereduktionen införs.

Som förslaget är utformat finns ett incitament att ge 2 000 kronor eller mer. Eftersom förslaget innebär undantag från utdelningsbeskattning kommer det bli mer skattemässigt förmånligt att lämna en gåva genom företaget än som privatperson. Utredningen bedömer därför att en viss omfördelning kommer att följa med förslaget, dvs. att andelsägare till ett aktiebolag kommer välja att ge en gåva genom företaget framför att ge gåvan som privatperson, i den utsträckning det finns utrymme för sådan värdeöverföring i företaget.

Skattereduktionen är utformad som en andel av gåvobeloppet, vilket innebär att skattereduktionen blir lika stor för alla juridiska personer, givet samma gåvobelopp och förutsatt att det finns tillräckligt med statlig inkomstskatt som skattereduktionen kan avräknas mot. Procentuellt sett gynnas mindre företag i högre grad än större företag, eftersom skattereduktionens storlek som andel av skatteunderlaget blir större för ett mindre företag än för ett större företag. I övrigt bedömer utredningen att förslaget inte kommer ha någon direkt påverkan på konkurrensförhållandena mellan företag. En gåva är ett frivilligt åtagande som inte påverkar företagets förutsättningar i konkurrensen med andra företag, annat än möjligen genom goodwill.

Det är svårt att uppskatta eventuella administrativa kostnader som kan uppkomma för företagen till följd av förslagen. Den administrativa kostnaden som kan tänkas uppstå bör vara kopplad till utformningen av skattereduktionen, dvs. till graden av komplexitet och tidsåtgång vid redovisning och begäran av skattereduktionen. Regeringen bedömer liksom utredningen att tillkommande kostnader av detta slag är relativt begränsade.

Ett ökat givande kommer godkända gåvomottagare till godo. I utredningen framgår att antal godkända gåvomottagare som har 90-konto är 147. Utredningen uppskattar att 93 gåvomottagare får gåvointäkter från företag. Inga dynamiska effekter har antagits vid beräkningen av den offentligfinansiella effekten, annat än att företagen antas anpassa gåvans storlek till reduktionen, så att nettoeffekten för företagen blir noll. Ett sådant antagande beräknas öka godkända gåvomottagares gåvointäkter med ca 100 miljoner kronor årligen.

Ett ökat givande kan gynna redan godkända och etablerade gåvomottagare på bekostnad av gåvomottagare som antingen saknar resurser att hantera den administration som krävs för att bli godkänd som gåvomottagare eller som verkar inom andra ändamålsområden än social hjälpverksamhet och vetenskaplig forskning.

Godkända gåvomottagare ska lämna kontrolluppgift för gåvor som lämnas av juridiska personer. Framför allt kan det bli en kostsam uppgift för mindre gåvomottagare.

Det finns risk för att snedvridande effekter uppstår till förmån för ändamålen social hjälpverksamhet och vetenskaplig forskning framför andra ändamålsområden. Ideella organisationer som exempelvis verkar inom idrott och kultur och som vanligen stötts av lokalt förankrade företag kan komma att missgynnas om företag i stället väljer att skänka gåvor till godkända gåvomottagare som inte har samma lokala förankring. En regional förskjutning av gåvomedel kan uppstå genom att hjälporganisationer i storstadsregioner och större orter gynnas på bekostnad av lokalt förankrade föreningar inom icke godkända ändamål. Utredningen bedömer vidare att denna konsekvens ytterligare kan förstärkas av att ett undantag från utdelningsbeskattning införs. Det blir då extra skattemässigt gynnsamt att lämna gåvor till godkända ändamål och godkända gåvomottagare. *Konjunkturinstitutet* delar utredningens slutsats om undanträngning och snedfördelning.

Utredningens kartläggning visar att antalet godkända gåvomottagare har ökat kraftigt sedan skattereduktionen för gåvor från fysiska personer infördes 2012. Många mindre organisationer arbetar aktivt med företag och får relativt stora intäkter från företagsgåvor. Det är därför möjligt att en skattereduktion som riktas till juridiska personers gåvor kommer motivera fler ideella organisationer att ansöka om att bli godkända gåvomottagare. *Konjunkturinstitutet* anser att utredningen inte tillräckligt underbyggt visar att givandet av gåvor till ideella organisationer skulle öka vid ett införande av en skattereduktion för juridiska personer. Regeringen delar delvis *Konjunkturinstitutets* synpunkter men kan konstatera att utredningens bedömningar baseras på fler analyser än den metod som *Konjunkturinstitutet* hänvisar till i sitt remissvar.

Utredningen bedömer att det även är möjligt att lärosätesanknutna stiftelser bildas liksom att lärosäten sätter upp ideella föreningar som uppfyller kraven för att bli godkända gåvomottagare. Det kan medföra viss ökad administrativ kostnad för ideella organisationer som ska hantera mottagna gåvor och lämna kontrolluppgifter.

Konjunkturinstitutet påpekar att om en större andel av organisationernas intäkter kommer från gåvor från företag skulle det innebära en större konjunkturkänslighet. Myndigheten saknar därför en diskussion om hur donationer ska säkras under ekonomiskt sämre tider. Regeringen instämmer i *Konjunkturinstitutets* synpunkt men kan samtidigt konstatera att företagens gåvor utgör en mycket liten andel av organisationernas finansiering vilket innebär att en sådan effekt inte bör vara betydande.

Regeringen gör samma bedömningar som utredningen vad gäller effekter för företag och gåvomottagare, trots viss justering i regeringens förslag i relation till utredningens.

Övriga effekter

Förslaget bedöms inte nämnvärt påverka sysselsättningen, inflationen, den ekonomiska jämställdheten eller inkomstfördelningen.

Effekter för Skatteverket och de allmänna förvaltningsdomstolarna

Förslaget innebär att Skatteverket behöver anpassa formulär, informationsmaterial och it-system. Dessa kostnader beräknas till cirka 650 000 kronor och ingår i den anpassning som görs årligen på grund av ny eller förändrad lagstiftning. Förslaget kan leda till att fler gåvomottagare kommer ansöka om godkännande och innebära att

kostnaderna för den löpande hanteringen av skattereduktionen ökar något. Eventuella tillkommande kostnader kan hanteras inom Skatteverkets befintliga ekonomiska ramar.

Skattereduktion för gåvor kan innebära något fler ärenden för de allmänna förvaltningsdomstolarna. Eventuellt tillkommande kostnader kan hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

13.10 Förbättrat regelverk om beskattning av skog

Regeringens bedömning

Nya bestämmelser bör införas som förenklar och förbättrar skattereglerna som rör skog m.m., ökar incitamenten till formell naturvårdsavsättning, anpassar reglerna till EU-rätten och underlättar möjligheten till kontroll av vissa skattemässiga justeringar kopplade till skog m.m.

De kommande förslagen bör träda i kraft den 1 april 2026.

Skälen för regeringens bedömning

Regeringen anser att det är angeläget att förenkla och förbättra skattereglerna som rör skog m.m., öka incitamenten till formell naturvårdsavsättning, anpassa reglerna till EU-rätten och underlätta möjligheten till kontroll av vissa skattemässiga justeringar kopplade till skog m.m. Regeringen avser därför att föreslå regler för ett mer ändamålsenligt sätt att beskatta intrångsersättning och löseskilling som ges för naturvårdande ändamål. Vidare bör en enskild näringsidkare som får ersättning för naturvårdsavtal, under vissa förutsättningar, ha möjlighet att periodisera beskattningen av sådan ersättning. Källskatten som i dag betalas på ränta på skogskontomedel m.m. bedöms minska incitamenten till en rationell skötsel och avverkning av skog. Lagen (1990:676) om skatt på ränta på skogskontomedel m.m. bör därför slopas. Regeringen avser också att föreslå en översyn av skattereglerna som rör beskattning av skog m.m. för att anpassa de svenska reglerna till EU-rätten, bl.a. bör möjligheten till skogsavdrag utvidgas till att omfatta fastigheter inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Finansdepartementet har remitterat promemorian Förbättrat regelverk om beskattning av skog. Regeringen avser att under 2025 återkomma till riksdagen med ett förslag. Förslaget bör träda i kraft den 1 april 2026.

Det kommande förslaget bedöms varaktigt minska skatteintäkterna med cirka 50 miljoner kronor.

13.11 Förbättrade regler för svensk tonnagebeskattning

Regeringens bedömning

Det bör genomföras förbättringar av systemet med tonnagebeskattning som möjliggör för fler företag och fartyg att kunna omfattas. Vidare bör göras vissa anpassningar och förtydliganden för att regelverket bättre ska överensstämma med EU:s statsstödsregler.

Det kommande förslaget bör träda i kraft den 20 juli 2026 och tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2026.

Skälen för regeringens bedömning

I syfte att stärka svensk sjöfarts konkurrenskraft bör det genomföras förbättringar av systemet med tonnagebeskattning som möjliggör för fler företag och fartyg att kunna omfattas. De föreslagna förbättringarna innebär bl.a. att systemet utvidgas till att omfatta vissa verksamheter inom specialsjöfart. Vidare bör möjligheterna att inom ramen för tonnagebeskattad verksamhet hyra ut kvalificerade fartyg utan besättning utökas. Det bör också ske vissa ändringar i förutsättningarna för att ett fartyg ska vara kvalificerat. Bland annat bör kravet på internationell fart tas bort och ersättas med ett krav på att fartyget används i trafik som är utsatt för internationell konkurrens på sjöfartsmarknaden. Ett lägre krav på bruttodräktighet bör gälla för fartyg inom specialsjöfarten.

Därutöver bör det genomföras vissa anpassningar och förtydliganden för att regelverket bättre ska överensstämma med EU:s statsstödsregler.

Finansdepartementet har remitterat promemorian Förbättrade regler för svensk tonnagebeskattning. Regeringen avser att under våren 2026 återkomma till riksdagen med ett förslag. Innan det aviserade förslaget kan träda i kraft måste det anmälas till och godkännas av Europeiska kommissionen. Det kommande förslaget bör träda i kraft den 20 juli 2026 och tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2026.

Det kommande förslaget beräknas minska skatteintäkterna med 60 miljoner kronor år 2027 och 110 miljoner kronor per år från år 2028 då förslaget bedöms få full effekt.

Skatt på konsumtion m.m. – energi- och miljöskatter

13.12 Sänkt energiskatt på el

13.12.1 Ärendet och dess beredning

Inom Finansdepartementet har promemorian Sänkt energiskatt på el tagits fram. En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 10 avsnitt 1*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 10 avsnitt 2*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 10 avsnitt 3*. Remissyttrandena finns tillgängliga i Finansdepartementet (Fi2025/01060).

Lagrådet

Förslaget i propositionen är författningstekniskt och även i övrigt av sådan beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse. Regeringen har därför inte inhämtat Lagrådets yttrande.

13.12.2 Sänkt energiskatt på el

Regeringens förslag

Skattesatsen på energiskatt på el för 2026 ska vara 36,0 öre per kilowattimme.

Ändringen träder i kraft den 1 januari 2026. Äldre bestämmelser ska fortfarande gälla för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

Promemorians förslag

Förslaget i promemorian stämmer i huvudsak överens med regeringens. I promemorian föreslås att skattesatsen ska vara 41,1 öre per kilowattimme.

Remissinstanserna

De allra flesta remissinstanserna tillstyrker eller har inga invändningar mot att förslaget genomförs. *Energiföretagen Sverige* framhåller att förslaget bidrar till att dämpa kostnadsutvecklingen för hushåll och företag där det har varit stora indexuppräknningar de senaste åren. *Villaägarnas Riksförbund* anser att förslaget innebär ett historiskt trendbrott gentemot en lång historik av stigande energiskatt. *Näringslivets skattedelegation*, vars yttrande *Svenskt Näringsliv* ansluter sig till, uttrycker att en skattesänkning dämpar ökade priser på el vilket gynnar konkurrenskraften för företag i Sverige och ökar incitamenten avseende den gröna omställningen.

Flera instanser, däribland *Fortum Sverige AB* och *Villaägarnas Riksförbund* anser dock att skattesänkningen borde vara större än promemorians förslag. Exempelvis *Drivkraft Sverige*, *Mobility Sweden*, *Trafikanalys* och *Transportföretagen* anser att skattesänkningen i promemorians förslag är för liten för att ha några reella effekter på elektrifieringen av fordonsflottan och transportsektorn.

Naturskyddsföreningen och *Naturvårdsverket* avstyrker promemorians förslag och betonar att förslaget minskar incitamenten till energieffektivisering. *Naturvårdsverket* och *Statens Energimyndighet* tar upp att energiskatten är ett viktigt styrmedel för att nå EU:s mål om energieffektivitet.

Företagarna, *Lantbrukarnas Riksförbund*, *Näringslivets Skattedelegation* m.fl. för fram att förslaget bör kombineras med att permanent slopa den årliga indexeringen av skattesatsen. *Lantbrukarnas Riksförbund* anser att beslut avseende höjningar och sänkningar av skattesatser ska fattas löpande av en aktiv riksdag och inte genom årliga automatiska ändringar. *Ekonomistyrningsverket* avstyrker promemorians förslag och betonar att det är mindre motiverat att göra avsteg från indexeringsprincipen mot bakgrund av att inflationen har dämpats och skatten förväntas öka i en mer måttlig takt under de kommande åren.

Utöver promemorians förslag är det flera remissinstanser som efterfrågar större riktade skattesänkningar för specifika ändamål. *Näringslivets skattedelegation*, med stöd från flera andra instanser, föreslår att all företagsförbrukning borde ligga på EU:s minimiskattenivå för yrkesmässig användning. *Näringslivets skattedelegation*, *Mobility Sweden* och *Transportföretagen* föreslår att el för laddning av tunga fordon bör beskattas på EU:s minimiskattenivå. *Energiföretagen Sverige*, *E.ON Sverige AB*, *Fortum Sverige AB* och *Vattenfall* föreslår samma sak i fråga om el som förbrukas för värmeproduktion i fjärrvärmenätet. *Fastighetsägarna* och *Svensk Solenergi* efterfrågar att all egenproducerad solcell ska skattebefrias.

Skälen för regeringens förslag

I regeringens proposition *Energipolitikens långsiktiga inriktning* (prop. 2023/24:105) anges att Sveriges konkurrenskraft och välfärd bygger på tillgång till fossilfri energi till konkurrenskraftiga priser. Även för hushållens ekonomi är det angeläget att den sammanlagda elkostnaden kan hållas nere.

Regeringen arbetar intensivt för att stärka energiförsörjningen på kort, medellång och längre sikt. Det handlar bland annat om att möjliggöra att ny kärnkraft ska kunna byggas i Sverige, öka incitamenten för ny landbaserad vindkraft och att värna vattenkraften.

En stärkt energiförsörjning kan bidra till att sänka energipriserna. Ytterligare ett sätt att minska energikostnaderna för företag och hushåll är att sänka energiskatten på el. Då energiskatten ökar priset på el i förbrukningsledet är en sänkning av skattesatsen en träffsäker åtgärd för att snabbt minska elkostnaderna hos hushåll och företag. En sänkning av energiskattesatsen på el till en nivå som överskrider minimiskattenivåerna i direktiv 2003/96/EG av den 27 oktober 2003 om en omstrukturering av gemenskapsramen för beskattning av energiprodukter och elektricitet, kallat energiskattedirektivet, bedöms vara förenlig med nämnda direktiv och EU-rätten i övrigt.

Energiskatten på el ska enligt 11 kap. 3 § lagen (1994:1776) om skatt på energi, förkortad LSE, årligen räknas om på basis av faktiska förändringar i konsumentprisindex, förkortat KPI. Regeringen ska vidare före november månads utgång fastställa den omräknade skattesatsen inför 2026. Baserat på KPI-utvecklingen bedöms skattesatsen enligt gällande indexeringsregler uppgå till 44,2 öre per kilowattimme 2026. De nu gällande indexeringsreglerna beslutades av riksdagen tidigare i år och trädde i kraft den 1 juli 2025 (prop. 2024/25:33, bet. 2024/25:SkU7, rskr. 2024/25:138). Därmed kan det, med anledning av vad Lantbrukarnas Riksförbund för fram angående riksdagens roll i att besluta om skatter, förtydligas att det är riksdagen som har beslutat att energiskatten årligen ska indexeras av regeringen och i detalj reglerat hur det ska gå till.

I fråga om indexering är det flera remissinstanser som förordar att den årliga indexeringen av elskatten slopas permanent. Regeringen anser i nuläget att det mest prioriterade är att sänka skattesatsen för att få ner kostnaderna för el. Nästa indexering kommer att utgå från den lägre föreslagna skattesatsen.

Som framgår ovan är det flera remissinstanser som efterfrågar att viss elförbrukning skattebefrias helt eller beskattas enligt energiskattedirektivets minimiskattenivå för yrkesmässig användning. Regeringen anser, i likhet med bl.a. Drivkraft Sverige, Mobility Sweden, Trafikanalys och Transportföretagen, att en större skattesänkning än promemorians förslag kan vara nödvändig för att stimulera elektrifieringen av transportsektorn. Regeringen anser emellertid att en bred sänkning av normal-skattenivån för företag, hushåll, kommuner och regioner är mer önskvärd än större riktade skattesänkningar till ett fåtal specifika användningsområden. Som utgångspunkt är en så enhetlig skatt som möjligt att föredra. Att införa nya särregler och undantag i beskattningen riskerar att skapa gränsdragningsproblem, snedvrida konkurrensen, öka den administrativa bördan för myndigheter och företag samt att förvärpa regelkrånglet. En sänkning av skattesatsen minskar energikostnaderna för hushåll och företag, och bidrar ytterligare till att stärka incitamenten för överflyttning från fossila energikällor till eldrift i samtliga sektorer.

Mot denna bakgrund föreslår regeringen en större sänkning än vad som föreslogs i promemorians förslag och att denna sänkning riktas till alla. Genom ett sådant förslag tillmötesgår regeringen även de remissinstanser, exempelvis Fortum Sverige AB och Villaägarnas Riksförbund, som anser att skattesänkningen borde vara större än enligt promemorians förslag.

Regeringen föreslår därför att elskatten sänks till 36,0 öre per kilowattimme, vilket är en sänkning med 8,2 öre jämfört med den omräknade nivå som annars skulle gälla.

Det bedöms vara lämpligt att de föreslagna förändringarna träder i kraft samma dag som den indexomräknade skattesatsen skulle börja tillämpas om förslaget inte skulle genomföras. Förslaget föreslås därmed träda i kraft den 1 januari 2026. Äldre bestämmelser ska dock gälla för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

13.12.3 Konsekvensanalys

I detta avsnitt redogörs för förslaget effekter i den omfattning som bedöms lämpligt i det aktuella lagstiftningsärendet och med utgångspunkt i tillämpliga delar av 7 § förordningen om konsekvensutredningar. Regelrådet bedömer att konsekvensanalysen uppfyller kraven i förordningen.

De offentligfinansiella effekterna till följd av ändrade skatte- och avgiftsregler beräknas i enlighet med Finansdepartementets beräkningskonventioner.

Beräkningarna görs i ikraftträdandeårets priser och volymer och utgår vanligtvis från att beteendet hos individer och företag inte ändras till följd av förändringarna i skattereglerna. Antagandet om oförändrat beteende ger en god uppskattning av åtgärdernas effekt på kort och medellång sikt. På längre sikt, och för att analysera andra konsekvenser än de offentligfinansiella effekterna, kan ett mer dynamiskt synsätt behöva användas, där skattebaser tillåts påverkas av regeländringen.

Förslaget konsekvenser bedöms inte vara av sådan omfattning att en större utvärdering är nödvändig. Efter ikraftträdandet kan förslaget utvärderas genom en uppföljning av Regeringskansliet tillsammans med exempelvis relevanta myndigheter eller branschorganisationer för att verifiera att syftet uppnåtts och för att oförutsedda konsekvenser av förslaget ska kunna uppdagas.

Offentligfinansiella effekter

Förslaget beräknas minska skatteintäkterna med 6,52 miljarder kronor 2026.

Regeringen delar inte Trafikanalys invändning att bristen på dynamik i beräkningarna av den offentligfinansiella effekten är en brist. På kort sikt bedöms efterfrågan på el vara relativt oelastisk varför en statisk beräkning ger en god uppfattning om förslaget påverkan på offentliga finanser på kort sikt. Detta är också i linje med beräkningskonventionerna. Skattesänkningens effekt på elanvändning på längre sikt diskuteras i andra delar av konsekvensanalysen.

I den mån efterfrågan på el ökar till följd av förslaget kan det, allt annat lika, medföra att elpriset på marginalen ökar något. Det skulle innebära att minskningen av skatteintäkterna blir något lägre än den statiska analysen ger vid handen. Det skulle också ge något lägre kostnadssänkande effekt för enskilda och företag än vad som redovisas nedan.

Förslaget innebär att skatteutgiften för nedsatt energiskatt på el inom industrin samt jord-, skogs- och vattenbruksnäringarna minskar.

Effekter för företagen

Förslaget bedöms innebära minskade skattekostnader för elanvändning i tjänsteföretag, liksom för den el som används i industrin utanför tillverkningsprocessen. Skattesänkningen per kilowattimme blir lika stor för den elanvändning som sker i vissa kommuner i norra Sverige och för vilka energiskatten på el är nedsatt med 9,6 öre per kilowattimme, som för fullbeskattad elanvändning i övriga delar av landet.

En generell sänkning av normalskattenivån bedöms påverka samtliga företag och förslaget leder således till skattesänkningar för många olika typer och storlekar av företag. I princip påverkar förslaget all elanvändning i företag utom den elanvändning som har nedsatt energiskatt till 0,6 öre per kilowattimme och sådan elanvändning som är helt skattebefriad.

Sammantaget beräknas förslaget beröra en årlig elanvändning på cirka 18 terawattimmar och innebära att de samlade skattekostnaderna under 2026 minskar

med 1,17 miljarder kronor för berörda företag. Eftersom nivån på energiskatten på el normalt förändras varje år bedöms förslaget inte medföra någon märkbar förändring av företagens administrativa börda vid ikraftträdandetillfället. Skattesänkningen bedöms således inte heller medföra någon betungande administration, eller annan negativ påverkan, som skulle kunna väntas innebära problem för mindre företag. Förslaget bedöms totalt sett gynna konkurrenskraften för företag i Sverige.

Regeringen anser i likhet med Konjunkturinstitutet att sänkt energiskatt på el kan leda till en viss ökning av priset och att det påverkar företag vars elförbrukning inte omfattas av skattesänkningen. Förslaget kan, på längre sikt, öka efterfrågan på el och därmed påverka elpriset. Elförbrukning som beskattas med 0 eller 0,6 öre, påverkas inte av förslaget, det gäller till exempel el som förbrukas i industriella tillverkningsprocesser. Företag där en stor del av elförbrukningen beskattas på lägsta nivån kan därför, få ökade elkostnader till följd av förslaget.

Energiföretagen saknar en analys av förslagets påverkan på effekterna på värmemarknaden och för energisystemet. Förslaget innebär att kostnaden för el sänks samtidigt som skattekostnaden för andra energislag inte sänks. Detta påverkar konkurrensförhållanden mellan olika energislag och stärker eldrift relativt andra bränslen och fjärrvärme.

Effekter för enskilda

För enskilda elkonsumenter innebär förslaget att skattenivån på el blir 8,2 öre lägre 2026 än vad den skulle ha varit annars. Med mervärdesskatt inräknat innebär det en skattesänkning om 10,25 öre per kilowattimme. För ett hushåll i en villa med en årlig elförbrukning på 20 000 kilowattimmar per år (villa med elvärme) beräknas förslaget, allt annat lika, minska kostnaden för el med 2 050 kronor 2026 (inklusive mervärdesskatt). Sammantaget bedöms hushållens skattekostnader (avseende energiskatt på el inklusive mervärdesskatt) minska med 4,64 miljarder kronor 2026.

Effekter för miljön

Energiskatten på el har traditionellt betraktats som en i första hand fiskal skatt, dvs. en skatt som primärt syftar till att generera skatteintäkter på ett kostnadseffektivt sätt. Samtidigt kan den elprishöjande effekt som energiskatten ger upphov till förväntas påverka hur elanvändningen utvecklas. Skattens resursstyrande egenskaper innebär att den kan kopplas till målsättningarna för effektivare energianvändning. Regeringen delar Energiföretagens synpunkt att förslaget påverkar på Sveriges möjligheter att nå energisparbetinget enligt EU:s direktiv om energieffektivitet. En sänkning av energiskatten på el kan leda till minskade incitament att effektivisera elanvändningen för de elanvändare som påverkas av förslaget. Förslaget kan därför bidra till en högre användning av el. På kort sikt är efterfrågan på el relativt inelastisk men på längre sikt ökar priskänsligheten. Då elpriserna varierar kraftigt, mellan tidsperioder och elområden, utgör elskatten en varierande andel av det totala priset. Det är därför svårt att uppskatta hur mycket förslaget kommer öka elförbrukningen.

Förslaget kan samtidigt leda till minskade utsläpp av växthusgaser om det leder till en överflyttning från fossila energikällor till eldrift t.ex. genom att elektrifierade fordon i högre grad väljs framför fordon som drivs av förbränningsmotorer. Denna effekt är svår att kvantifiera, men bedöms som begränsad i förhållande till de samlade utsläppen.

Effekter för myndigheter och domstolar

Förslaget bedöms endast medföra marginella förändringar för Skatteverket avseende information. Några särskilda informationsinsatser bedöms inte vara nödvändiga. Förändringarna bör kunna ingå i den anpassning som regelbundet görs på grund av ny eller förändrad lagstiftning. Eventuella tillkommande kostnader bedöms kunna hanteras inom Skatteverkets befintliga ekonomiska ramar.

Förslaget bedöms inte medföra några konsekvenser för de allmänna förvaltningsdomstolarna eller andra myndigheter.

Övriga effekter

Förslaget bedöms inte nämnvärt påverka den ekonomiska jämställdheten mellan kvinnor och män eller sysselsättningen. Förslaget bedöms dock stimulera den allmänna efterfrågan i ekonomin, vilket kan leda till en höjd prisnivå. Påverkan på inflation och eventuella andra makroekonomiska effekter av förslaget beaktas sammantaget med övriga finanspolitiska åtgärder i regeringens prognoser.

13.13 Förlängd tillfälligt utökad nedsättning av skatt på jordbruksdiesel och vissa ändrade villkor för återbetalning

13.13.1 Ärendet och dess beredning

Inom Finansdepartementet har promemorian Förlängd tillfälligt utökad nedsättning av skatt på jordbruksdiesel och vissa ändrade villkor för återbetalning tagits fram. En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 11 avsnitt 1*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 11 avsnitt 2*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 11 avsnitt 3*. Remissyttrandena finns tillgängliga i Finansdepartementet (Fi2025/00299).

I denna proposition behandlas promemorians förslag. Vidare föreslås en ändring av en hänvisning till en EU-förordning i lagen (1994:1776) om skatt på energi, förkortad LSE. Svenskt Näringsliv och Skatteverket har beretts tillfälle att lämna synpunkter på ett förslag om ändrad hänvisning vars innehåll överensstämmer med förslaget i denna proposition. De synpunkter som har lämnats finns tillgängliga i Finansdepartementet (Fi2025/01046).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 5 juni 2025 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 11 avsnitt 4*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 11 avsnitt 5*. Lagrådet lämnade förslagen utan erinran.

13.13.2 Bakgrund och gällande rätt

Diesel och andra bränslen som används i arbetsmaskiner och i skepp och vissa båtar i yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksverksamhet kallas ofta förenklat för jordbruksdiesel. I 6 a kap. 2 a § LSE, finns bestämmelser om befrielse från koldioxidskatt respektive energiskatt för sådan bränsleanvändning.

Efter förslag i budgetpropositionen för 2005 infördes en nedsättning av koldioxidskatt på jordbruksdiesel i syfte att stärka jord- och skogsbrukets internationella konkurrenskraft (prop. 2004/05:1 Förslag till statsbudget för 2005, finansplan, skattefrågor och tilläggsbudget m.m. avsnitt 8.4.2). Skattenedsättningens storlek har varierat under åren. Nedsättningen har tillfälligt utökats genom dels ändrade

återbetalningsbelopp för koldioxidskatt, dels genom återbetalning även av energiskatt (se bl.a. prop. 2021/22:269, bet. 2021/22:FiU49, rskr. 2021/22:459 respektive prop. 2021/22:270, bet. 2021/22:FiU50, rskr. 2021/22:471). Den senaste tillfälliga utökningen gäller t.o.m. den 31 december 2025.

Befrielse från energi- och koldioxidskatt på jordbruksdiesel medges genom avdrag för den som är skattskyldig eller genom återbetalning för den som inte är skattskyldig. Ansökan om återbetalning ska omfatta en period om ett kalenderkvartal (9 kap. 7 § första stycket LSE). Rätt till återbetalning föreligger dock när den sammanlagda ersättningen uppgår till minst 500 kronor per kalenderår (9 kap. 8 § andra stycket LSE).

Befrielse från skatt på förbrukad jordbruksdiesel får högst uppgå till de skattebelopp som gäller vid skattskyldighetens inträde för det förbrukade bränslet.

Nedsättningen av skatten på bränsle som förbrukas i arbetsmaskiner och i skepp och vissa båtar i yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksverksamhet är statliga stöd som ryms inom tillämpningsområdet för kommissionens förordning (EU) nr 651/2014 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget, förkortad GBER. För att nedsättningen ska vara förenlig med GBER får nedsättningen bl.a. inte vara större än att stödmottagarna betalar minst den minimiskattenivå som föreskrivs i bilaga I till energiskattedirektivet.

13.13.3 Den tillfälligt utökade nedsättningen av skatt på jordbruksdiesel ska förlängas och beloppsgränsen för återbetalning av sådan skatt ska ändras

Regeringens förslag

Den tillfälligt utökade nedsättningen av koldioxid- och energiskatt på diesel som används i arbetsmaskiner, skepp och vissa båtar i yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksverksamhet förlängs till att omfatta förbrukning som sker under 2026.

För sådan förbrukning som sker under 2026 ska nedsättning av koldioxidskatt medges med 2 553 kronor per kubikmeter och nedsättning av energiskatt medges med 1 150 kronor per kubikmeter.

Beloppsgränsen för kvartalsvis återbetalning av skatt på jordbruksdiesel ändras från att vara ett belopp per kalenderår till att vara ett belopp per kalenderkvartal. Rätt till återbetalning av skatt för förbrukad jordbruksdiesel ska föreligga när ersättningen för kvartalet uppgår till minst 400 kronor.

Den s.k. begränsningsregeln, som reglerar att återbetalning inte kan medges med ett större belopp än den skatt som belastat bränslet, tas bort.

Ändringarna träder i kraft den 1 januari 2026. Äldre bestämmelser ska dock fortfarande gälla för förbrukning som sker före ikraftträdandet.

Promemorians förslag

Förslaget i promemorian stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna

Flera remissinstanser, däribland *Energimarknadsinspektionen*, *Förvaltningsrätten i Falun*, *Kommerskollegium*, *Konkurrensverket*, *Myndigheten för samhällsskydd och beredskap*,

Naturvårdsverket, Statens jordbruksverk, Statskontoret och Sveriges Åkeriföretag, har inga synpunkter på förslaget.

Lantbrukarnas riksförbund, Skatteverket, Småföretagarnas riksförbund, Svenska bioenergiföreningen och Svenskt Näringsliv tillstyrker förslaget. Lantbrukarnas riksförbund yrkar därutöver att den s.k. Styrmedelsutredningen ska få ett tilläggsuppdrag att utreda ett jordbruksavdrag. Svenskt Näringsliv anser att regeringen bör vidta åtgärder för att främja övergången till fossilfrihet t.ex. genom att avskaffa den årliga indexeringen av skattesatsen på el.

Remissinstanserna *2030-sekretariatet, Drivkraft Sverige, Ekonomistyrningsverket (ESV), Företagarna, Konjunkturinstitutet, Maskinentreprenörerna, Naturskyddsföreningen, Skogsentreprenörerna, Skogsstyrelsen, Statens energimyndighet (Energimyndigheten)* och *Tillväxtanalys* avstyrker förslaget. Av dessa anför 2030-sekretariatet, Maskinentreprenörerna, Naturskyddsföreningen, Skogsentreprenörerna, Skogsstyrelsen och Energimyndigheten att regeringen bör överväga andra alternativ än fortsatt skattenedsättning som t.ex. ett jordbruksavdrag eller en klimatpremie.

Därutöver anför 2030-sekretariatet att försörjningstryggheten inte stärks av ett fortsatt beroende av importerade fossila drivmedel, utan av ökad egen produktion och användning av förnybara drivmedel och framför också att det inte framgår vilka alternativa åtgärder som har övervägts.

Ett flertal remissinstanser, bl.a. Drivkraft Sverige, Energimyndigheten, Konjunkturinstitutet och Tillväxtanalys, understryker att förslaget bromsar omställningen till fossilfria alternativ till fossil diesel samt att det är viktigt att bibehålla incitament för att ersätta användningen av fossil diesel med hållbara alternativ.

Konjunkturinstitutet framför att upprepade temporära skattenedsättningar sannolikt inte leder till en långsiktigt förbättrad försörjningsberedskap. Företagarna anser att drivmedelsbeskattningen bör utformas mer långsiktigt och att tillfälliga skattesänkningar bör undvikas och påpekar att förenklingsskäl talar för att beloppsgränsen för den kvartalsvisa återbetalningen bör tas bort.

ESV anser att riktade insatser i första hand bör hanteras på budgetens utgiftssida, snarare än som särregleringar i skattelagstiftningen. ESV ifrågasätter också om sänkt drivmedelsskatt är den mest ändamålsenliga åtgärden när bränslepriserna har minskat tydligt sedan den tidigare utökade nedsättningen infördes.

Skogsentreprenörerna påpekar att stöd i form av skattenedsättning på bränsle i praktiken tillfaller den välmående skogsindustrin i stället för entreprenörerna som utför arbetet åt industrins företag. Skogsstyrelsen framhåller att skogsbruket är lönsamt och att det saknas underlag som visar att det skulle finnas behov av skattenedsättningar för skogsbruket. Drivkraft Sverige efterfrågar ett förtydligande av om ökad försörjningsberedskap verkligen är önskvärd i samtliga sektorer som omfattas av förslaget.

Skälen för regeringens förslag

Tillfälligt utökad nedsättning förlängs under 2026

En tillfälligt utökad nedsättning av koldioxid- och energiskatt på s.k. jordbruksdiesel infördes under 2022 och har förlängts till att gälla för förbrukning som skett under 2023, 2024 och 2025. Den tillfälligt utökade nedsättningen motiverades ursprungligen av att priset på flera viktiga insatsvaror inom jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksverksamheterna ökat kraftigt, inte minst på grund av kriget i Ukraina (prop. 2021/22:270, bet. 2021/22:FiU50, rskr. 2021/22:471). Åtgärden motiverades också av att upprätthålla och stärka svensk livsmedelsproduktion under den extraordinära

situation som rådde på grund av händelserna i omvärlden. I förslaget till förlängningen 2023 bedömde regeringen att dessa förhållanden kvarstod. Som skäl för att fortsätta den utökade nedsättningen av skatt på jordbruksdiesel under 2024 och 2025 anförde regeringen att konkurrenskraften inom svensk livsmedelsproduktion måste förbättras och att Sveriges försörjningsberedskap inom viktiga samhällsfunktioner, som produktionen av livsmedel, bygger på att företag verksamma inom de aktuella näringarna är livskraftiga. Regeringen bedömde också åtgärden som träffsäker, då de flesta näringsidkare inom de berörda näringarna är beroende av dieseldrivna maskiner och att åtgärden var ändamålsenlig eftersom den gick att få på plats relativt snabbt. Under 2025 beslutade regeringen även om Livsmedelsstrategin 2.0 som fokuserar på stärkt lönsamhet, konkurrenskraft och ökad produktion i livsmedelskedjan.

Efter år av hög inflation och svag ekonomisk utveckling befinner sig Sveriges ekonomi fortfarande i en lågkonjunktur men återhämtningen har påbörjats. Samtidigt är den ekonomiska återhämtningen utdragen bl.a. till följd av den stora osäkerhet som världsekonomin befinner sig i. Det är därför angeläget att fortsätta stärka Sveriges försörjningsberedskap. Ett sätt att bidra till detta är att förlänga den tillfälligt utökade skattenedsättningen så att den även gäller förbrukning under 2026.

Flera remissinstanser ifrågasätter om en temporär förlängning av den tillfälligt utökade skattenedsättningen är den mest ändamålsenliga åtgärden för att stärka försörjningsberedskapen samt om försörjningsberedskapen verkligen behöver förstärkas i alla de branscher som den tillfälliga utvidgade nedsättningen omfattar. Regeringen instämmer i att det är främst verksamheter inom jord- och vattenbruk som är i behov av stöd, eftersom produktionen av livsmedel och försörjningsberedskapen inom dessa sektorer är angelägen att värna. Att förändra reglerna så att endast förbrukning i jordbruks- och vattenbruksverksamhet omfattas skulle emellertid innebära dels att en förstärkning inte kan genomföras lika skyndsamt, dels att den administrativa bördan och risken för felaktig beskattning ökar vid blandad verksamhet. Regeringen anser, i likhet med flera remissinstanser, att det är viktigt att föreslagna åtgärder inte i större utsträckning än motiverat riskerar att bromsa branschens omställning till fossilfria bränslen. Därför anser regeringen att det är viktigt att en utökning av nedsättningen bör vara tillfällig. En tillfälligt utökad nedsättning av skatten på jordbruksdiesel är en åtgärd för att tillfälligt stärka företagens ekonomi. Ett fortsatt stöd till bl.a. jordbruket behöver på sikt ses över och ersättas med något som inte gynnar specifikt fossil bränsleanvändning. Det är dock viktigt att på kort sikt förstärka försörjningsberedskapen. Regeringen anser, i likhet med bl.a. *ESV*, att det skulle vara möjligt att stärka försörjningsberedskapen även genom andra åtgärder, t.ex. genom riktade bidrag på utgiftssidan till jordbruket. Ett sådant förslag kan dock inte genomföras utan ytterligare analyser och överväganden vilket begränsar möjligheterna att genomföra förslaget på kort sikt. En översyn av den ordinarie nedsättningen av den skatt på bränsle som förbrukas i jordbruk, skogsbruk eller vattenbruk, som t.ex. *Konjunkturinstitutet* och *Skogsindustrierna* förespråkar, skulle inte bidra på kort sikt och är därför inte aktuellt som ett alternativ till en temporär förlängning av en utökad jordbruksdieselnedsättning. Regeringen bedömer vidare att inte heller ett jordbruksavdrag, som efterfrågas av bl.a. *LRF* och *Naturskyddsföreningen*, eller en förändrad indexering av skatten på elektricitet, som *Svenskt Näringsliv* föreslår, skulle resultera i ett motsvarande stöd för den avsedda målgruppen på kort sikt. Dessa åtgärder är därför i dagsläget inte aktuella som en ersättning för den aktuella åtgärden. Regeringen anser därför, till skillnad mot *Konjunkturinstitutet*, *Drivkraft Sverige*, *ESV*, *Företagarna* och *Skogsindustrierna*, att en fortsatt tillfällig utvidgning av skattenedsättningen är den mest lämpliga åtgärden för att skyndsamt förstärka försörjningsberedskapen.

För att nedsättningen av skatten på diesel som förbrukas i arbetsmaskiner, skepp och vissa båtar i yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksverksamhet ska utgöra tillåtet statsstöd inom ramen för GBER får skatten på sådan diesel inte understiga minimiskattenivån enligt energiskattedirektivet. Minimiskattenivån för jordbruksdiesel är 21 euro per 1 000 liter. För medlemsstater som inte har antagit euron beräknas växelkursen för euro i nationell valuta vid beräkning av skattenivåerna på basis av den växelkurs som gäller den första arbetsdagen i oktober året innan. Då den växelkurs som ska tillämpas för 2026 ännu inte är känd bör en bedömning av om skatten efter nedsättningen riskerar att understiga minimiskattenivån göras utifrån en antagen växelkurs med en säkerhetsmarginal för växelkursens utveckling. En fortsatt utökad nedsättning med samma nedsättningsbelopp som gäller vid utgången av 2025 bedöms innebära att skatten sätts ner mot energiskattedirektivets minimiskattenivå utan att underskrida den.

Regeringen föreslår därför att den tillfälligt utökade nedsättningen av skatten på jordbruksdiesel ska gälla även för sådan förbrukning som sker under 2026.

En kvartalsvis beloppsgräns införs för kvartalsvis återbetalning

Dagens regler, där en ansökan om återbetalning av skatt för jordbruksdiesel görs per kalenderkvartal men där beloppsgränserna för återbetalningen bestäms efter kalenderår, medför att de rättsliga förutsättningarna för handläggningen av återbetalningsärenden är otydliga när ärendena avser mindre belopp.

En ansökan som omfattar mindre än 500 kronor kan endast bifallas av Skatteverket om den som har skickat in ansökan sedan tidigare har ansökt om återbetalning med belopp som tillsammans med den aktuella ansökan gör att gränsbeloppet för året har uppnåtts. Ansökningar som avser belopp under 500 kronor avslås alltså, om det inte finns tidigare ansökningar som gör att 500-kronorsgränsen för kalenderåret uppnås. Om det efter ett sådant avslagsbeslut kommer in en ansökan för ytterligare ett kvartal samma år, varigenom 500-kronorsgränsen för kalenderåret uppnås, omprövar Skatteverket på eget initiativ det tidigare avslagsbeslutet och bifaller ansökan om återbetalning, om övriga villkor för återbetalning är uppfyllda. Handläggningen av dessa ärenden blir därför onödigt kostsam och tidskrävande eftersom Skatteverket genom omprövningen av ett tidigare avslagsbeslut i praktiken handlägger ärendet två gånger. Hanteringen skapar också onödig tidsåtgång och möjliga negativa likviditetseffekter för den sökande, genom att den återbetalningen kommer den sökande tillhanda först när 500-kronorsgränsen är uppnådd sett över ett kalenderår.

En systemvårdande anpassning av bestämmelserna om återbetalning, där beloppsgränserna för återbetalning bestäms efter kalenderkvartal i stället för som i dag efter kalenderår, skulle bidra till en effektivare och mer rättssäker hantering av dessa ärenden, vilket kommer att gynna den som ansöker om återbetalning. Den sökande får i vissa fall också en snabbare hantering av sitt ärende eftersom Skatteverket får en möjlighet att hantera ansökningarna per kvartal. För att göra förfarandet för återbetalning av skatt på förbrukad jordbruksdiesel mer rättssäkert och effektivt föreslås därför att beloppsgränsen för återbetalning av skatt på jordbruksdiesel bestäms efter kalenderkvartal. En övergång till en beloppsgräns per kvartal bedöms vara förenlig med EU-rätten.

Nivån på återbetalningsgränsen anpassas för kvartalsvis återbetalning

Övergången från en årsvis beloppsgräns för återbetalningen av skatt på jordbruksdiesel till en kvartalsvis beloppsgräns medför ett behov av att överväga vilken beloppsnivå som är lämplig. Befrielse från skatt för förbrukad jordbruksdiesel lämnas till den som bedriver yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- eller

vattenbruksverksamhet. Möjligheten till skattebefrielse omfattar alltså inte förbrukning som sker i icke-yrkesmässig verksamhet.

I dag får återbetalning av skatt på förbrukad jordbruksdiesel medges när den sammanlagda ersättningen uppgår till minst 500 kronor per år. Vid ordinarie nedsättning av skatten på jordbruksdiesel motsvarar det en förbrukning om ca 260 liter diesel per år, vilket i sin tur bedöms motsvara ungefär en dryg traktortank per år. Vid en tillfälligt utökad nedsättning av skatten under 2026 skulle beloppsgränsen på 500 kronor per år motsvara en förbrukning om ca 135 liter. Det kan ifrågasättas om verksamhetsutövare som har en sådan begränsad förbrukning av diesel på årsbasis i normalfallet bedriver verksamheten yrkesmässigt. En förändrad beloppsgräns bör därför bättre samspela med övriga villkor för återbetalningen.

En beloppsgräns som skulle bestämmas efter kalenderkvartal i stället för efter kalenderår, och som sätts alltför högt, riskerar att stänga ute näringsidkare som i dag omfattas av befrielsen från skatt men som bedriver en relativt liten verksamhet. En beloppsgräns som sätts alltför lågt medför i stället problem med att även aktörer som inte bedriver yrkesmässig verksamhet kan komma att försöka utnyttja möjligheten till befrielse från skatt. Det för i sin tur med sig att Skatteverket kan komma att behöva genomföra fördjupade granskningar av ansökningar som omfattar relativt små belopp för att säkerställa att återbetalning inte lämnas till sökande som inte bedriver yrkesmässig verksamhet. En sådan ordning skulle orsaka ett merarbete för Skatteverket och sökanden som inte står i proportion till de belopp som ansökningarna avser. Utifrån detta resonemang anser regeringen inte heller att det är aktuellt att slopa beloppsgränsen helt, som föreslås av Företagarna, och bedömer att den förenkling ett borttagande skulle medföra är begränsad.

Det finns vidare yrkesmässiga verksamheter där förbrukningen är ojämnt fördelad över året varför en ny beloppsgräns per kalenderkvartal också måste beakta denna grupp av förbrukare. En beloppsgräns om 400 kronor per kvartal bedöms innebära en rimlig avvägning mellan att å ena sidan erbjuda även relativt små jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksverksamheter med varierade verksamhetsförhållanden befrielse från skatt för förbrukad jordbruksdiesel och å andra sidan begränsa risken för att andra än de som bedriver yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- eller vattenbruksverksamhet felaktigt kommer i fråga för återbetalning av skatt. När den sammanlagda ersättningen uppgår till minst beloppsgränsen medges återbetalning från första kronan.

Mot denna bakgrund föreslås att rätt till sådan återbetalning av skatt för jordbruksdiesel ska föreligga när ersättningen för kalenderkvartalet uppgår till minst 400 kronor.

Begränsningsregeln för återbetalning av skatt på jordbruksdiesel tas bort

Genom begränsningsregeln i 6 a kap. 2 a § LSE klargörs att befrielse från skatt högst får uppgå till de skattebelopp som gäller vid skattskyldighetens inträde för det förbrukade bränslet. Även utan begränsningsregeln bör befrielse från skatt på visst bränsle inte ges med högre skattebelopp än som belastat bränslet. Bestämmelsen infördes under 2022 då skillnaden mellan skattesatser och nedsättningsbelopp under vissa perioder 2022 och 2023 medförde en förhöjd risk för att återbetalning kunde medges med ett större belopp än den skatt som belastat bränslet. För att förhindra att s.k. negativ skatt uppstår infördes därför begränsningsregeln (prop. 2021/22:270 s. 15).

Befrielse från skatt på förbrukad jordbruksdiesel har sin grund i artikel 15.3 i energiskattedirektivet. Befrielsen utgör statligt stöd och måste uppfylla de villkor som följer av GBER. Sedan Europeiska kommissionen den 23 juni 2023 antagit en ny

version av GBER följer numer av artikel 44 i förordningen att en stödmottagare som får en skattenedsättning med stöd av artikel 15.3 i energiskattedirektivet måste betala minst den minimiskattenivå som följer av bilaga I till energiskattedirektivet. För jordbruksdiesel är denna minimiskattenivå 21 euro per 1 000 liter. Sedan den 1 juli 2023 är därför nedsättningsbeloppens storlek i 6 a kap. 2 a § LSE anpassade för att beskattningen inte ska underskrida denna minimiskattenivå (prop. 2022/23:112). Någon risk för negativ skatt finns således inte längre i praktiken och begränsningsregeln i 6 a kap. 2 a § LSE har därmed förlorat sin betydelse. Som en systemvårdande åtgärd föreslås därför att den tas bort.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Den föreslagna förlängningen av förstärkningen av skattenedsättningen på jordbruksdiesel avses gälla under 2026 och därför föreslår regeringen att ändringarna träder i kraft den 1 januari 2026 och upphör att gälla den 31 december 2026. Ett ikraftträdande den 1 januari 2026 medför också att det inte blir något mellanrum mellan den nu gällande utökade skattenedsättningen och den föreslagna förlängningen av utökningen.

Regeringen föreslår vidare att äldre bestämmelser ska gälla för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet. För återbetalning innebär det att rätten till återbetalningen för förbrukning av jordbruksdiesel som sker före ikraftträdandet prövas mot äldre bestämmelser, dvs. först när den sammanlagda ersättningen uppgår till 500 kronor per kalenderår. Rätten till återbetalning för sådan förbrukning som sker efter ikraftträdandet prövas mot den nya lydelsen.

Lagförslag

Förslaget medför ändring i 6 a kap. 2 a § och 9 kap. 8 § andra stycket LSE. Förslaget innebär också att lagen (2023:362) om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi utgår.

13.13.4 Dynamisk hänvisning till EU-förordningen om Nace-koder

Regeringens förslag

Hänvisningen i lagen om skatt på energi till EU-förordningen om Nace-koder ändras till att avse förordningen i den vid varje tidpunkt gällande lydelsen (s.k. dynamisk hänvisning).

Ändringarna träder i kraft den 1 januari 2026. Den nya lydelsen ska gälla för uppgifter om stödmottagare som lämnas efter ikraftträdandet.

Skälen för regeringens förslag

En dynamisk hänvisning till EU-förordningen om NACE-koder bör införas

En förutsättning för statligt stöd i form av skattebefrielse på energiskatteområdet är att uppgifter om stödmottagare lämnas. I 1 kap. 13 § LSE regleras vad som avses med uppgifter om stödmottagare. Med uppgifter om stödmottagare avses bl.a. det stödmottagande företagets verksamhetsområde på Nace-gruppnivå. Nace är EU:s standardklassificeringssystem för att kategorisera företag efter näringsgrenar.

Sett från den enskilda stödmottagarens perspektiv skulle uppgiftslämnandet kunna uppfattas som en onödig administrativ påлага, men det handlar om Sveriges möjlighet att lämna statligt stöd och alltså att sökanden över huvud taget ska kunna få skattebefrielse. Uppgiftsinsamlingen motiveras av de rapporteringskrav som Sverige är

skyldigt att tillgodose enligt vissa förordningar och beslut på statsstödsområdet. De uppgifter som ska samlas in bör således överensstämja med de uppgifter som ska rapporteras vidare. När det gäller indelningen i Nace-gruppnivå görs därför en direkt hänvisning i LSE till EU-förordningen. När dessa regler infördes 2016 ansågs det lämpligt att hänvisa till rättsakten i en viss angiven lydelse, s.k. statisk hänvisning.

Genom beslut i en delegerad akt har nu Nace-koderna ändrats i den aktuella EU-förordningen. Ändringarna innebär bl.a. att vissa verksamheter får nya koder men med samma innehåll som i dag. Ändringarna innebär även att vissa koder delas upp och att delar av innehållet flyttas till andra koder. Definitionen i LSE om vilka uppgifter om stödmottagare som ska lämnas behöver uppdateras för att följa de nya koderna.

Lagstiftaren har av tydlighetsskäl tidigare valt att ha en statisk hänvisning till EU-rättsakten (prop. 2015/16:159 s. 56). Problemet med statiska hänvisningar är att den nationella lagstiftningen behöver ändras när de underliggande rättsakterna ändras. Det finns en risk att den nationella lagstiftningsprocessen tar lång tid och att nationella regler därför inte finns på plats vid den tidpunkt som EU-rättsakten ska börja tillämpas. En dynamisk hänvisning medför att ändringar i de underliggande rättsakterna blir gällande direkt även i nationell rätt. En dynamisk hänvisning ställer dock högre krav på enskilda och myndigheter som ska tillämpa reglerna. En dynamisk hänvisning bör inte innebära några stora problem i praktiken eftersom relevant version av gällande EU-förordning är allmänt tillgänglig. Skatteverket bör även kunna underlätta för enskilda genom att informera om vilken version som är relevant.

Ett alternativ till att direkt reglera i lag genom statisk eller dynamisk hänvisning till en EU-rättsakt är att regeringen eller en myndighet under regeringen i lag bemyndigas att utfärda föreskrifter om vilken version av den underliggande EU-rättsakten som ska gälla. En förändring genom att regeringen utfärdar en förordning eller en myndighet ändrar i sina föreskrifter medför i regel en snabbare hantering än vad ändringar i lagstiftning innebär. En sådan reglering skulle dock fortfarande medföra att de nationella reglerna är statiska och hänvisar till en viss version av den underliggande rättsakten vilket kräver uppdateringar när Europeiska kommissionen ändrar sina rättsakter. Kommissionen efterfrågar nämligen alltid uppgifter enligt senaste versionen.

Både *Skatteverket* och *Svenskt Näringsliv* tillstyrker att en ändring görs i lagen om skatt på energi så att hänvisningen görs till EU-förordningen med de uppdaterade Nace-koderna. Skatteverket föredrar dock en statisk men uppdaterad utformning av hänvisningen eftersom myndigheten menar att en statisk hänvisning undviker otydlighet kring vilka uppgifter som ska lämnas. Svenskt Näringsliv ser inga betydande nackdelar med att gå över till en dynamisk hänvisning ur ett företagsperspektiv. Svenskt Näringsliv har då beaktat att Skatteverket bör kunna lämna information till stödmottagare om vilka uppgifter som är aktuella att lämna. Då behöver inte det stödmottagande företaget ha detaljkunskaper om vilken den aktuella EU-förordningen är utan kunna inhämta informationen via Skatteverket.

Regeringen föreslår med beaktande av ovanstående att hänvisningen i LSE inte längre ska göras till EU-förordningen i en viss version, utan att uppgifterna om stödmottagande företags verksamhetsområde på Nace-gruppnivå ska lämnas utifrån den vid varje tidpunkt gällande lydelsen av förordningen, dvs. genom en dynamisk hänvisning.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringen föreslår att ändringen ska träda i kraft den 1 januari 2026. Vidare föreslås att uppgifter om stödmottagare i den nya lydelsen ska gälla för uppgifter i deklarationer, ansökningar om återbetalningar eller begäran om omprövningar som

lämnas fr.o.m. den 1 januari 2026. Det gäller oavsett när förbrukningen av bränslet eller elen skett.

Lagförslag

Förslaget medför ändring i 1 kap. 13 § LSE.

13.13.5 Lagen om lagerskatt på flygbensin upphävs

Regeringens förslag

Lagen om lagerskatt på flygbensin upphävs.

Lagen om upphävande av lagen om lagerskatt på flygbensin träder i kraft den 1 januari 2026. Den upphävda lagen gäller dock för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

Promemorians förslag

Förslaget i promemorian stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna

Flera remissinstanser, däribland *Drivkraft Sverige*, *Skatteverket*, *Svenskt Näringsliv* och *Transportföretagen Flyg*, tillstyrker förslaget. Övriga remissinstanser lämnar inte några synpunkter på förslaget.

Skälen för regeringens förslag

Lagen om lagerskatt på flygbensin har förlorat sin betydelse

Reglerna för beskattning av flygbensin ändrades 2008 för att anpassas till EG-rätten. Ändringen innebar införandet av beskattning av flygbränsle som förbrukas i flygfartyg för privat ändamål. För att förhindra att stora obeskattade lager av flygbensin byggdes upp infördes en särskild lag om lagerskatt på flygbensin vid samma tidpunkt. Enligt lagen skulle sådana lager av obeskattad flygbensin deklareras senast den 26 augusti 2008. Enligt då gällande regler skulle också skatten vara betald samma dag. Lagen har numera förlorat sin betydelse och föreslås därför upphävas.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringen föreslår att ändringen ska träda i kraft den 1 januari 2026. Den upphävda lagen ska dock gälla för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

Lagförslag

Förslaget innebär att lagen (2008:205) om lagerskatt på flygbensin upphävs.

13.13.6 Konsekvensanalys

Förslaget i avsnitt 13.13.4 innebär en ändrad hänvisning till följd av att en EU-förordning ändrats. Förslaget bedöms endast medföra försumbara konsekvenser för företag och myndigheter och därför redovisas inte några effekter i detta avsnitt. Förslaget i avsnitt 13.13.5 avser endast en systemvårdande åtgärd som inte bedöms ha några effekter att redovisa. I detta avsnitt redogörs för förslaget i avsnitt 13.13.3 och dess effekter i den omfattning som bedöms lämpligt i det aktuella lagstiftningsärendet och med utgångspunkt i relevanta delar av 7 § förordningen om konsekvensutredningar.

De offentligfinansiella effekterna till följd av ändrade skatte- och avgiftsregler beräknas i enlighet med Finansdepartementets beräkningskonventioner. Beräkningarna görs i ikraftträdandeårets priser och volymer och utgår vanligtvis från att beteendet hos individer och företag inte ändras till följd av förändringarna i skattereglerna. Antagandet om oförändrat beteende ger en god uppskattning av åtgärdernas effekt på kort och medellång sikt. På längre sikt, och för att analysera andra konsekvenser än de offentligfinansiella effekterna, kan ett mer dynamiskt synsätt behöva användas, där skattebaser tillåts påverkas av regeländringen.

Förslagets konsekvenser bedöms inte vara av sådan omfattning att en större utvärdering är nödvändig. Efter ikraftträdandet kan förslaget utvärderas genom en uppföljning av Regeringskansliet tillsammans med exempelvis relevanta myndigheter eller branschorganisationer för att verifiera att syftet uppnåtts och för att oförutsedda konsekvenser av förslaget ska kunna uppdagas.

Offentligfinansiella effekter

En fortsatt tillfälligt utökad nedsättning av skatten på jordbruksdiesel beräknas minska skatteintäkterna med 560 miljoner kronor under 2026.

Åtgärden innebär en ökad skatteutgift under 2026 avseende diesel som drivmedel till arbetsmaskiner och fartyg inom jordbruks-, skogsbruk- och vattenbruksnäringarna.

De offentligfinansiella effekterna till följd av en förändring av beloppsgränsen är svårbedömda på grund av osäkerheten i hur justeringen kommer att påverka antalet verksamheter som söker om återbetalning och beviljas nedsättning. Utifrån antagandet att ca 700 färre företag inkommer med ansökan om återbetalning under 2026 om en totalt förbrukad volym på ca 200 kubikmeter diesel uppskattas skatteintäkterna öka med drygt en halv miljon kronor under 2026. Därefter uppskattas justeringen av beloppsgränsen leda till att skatteintäkterna ökar med knappt 2 miljoner kronor årligen.

Effekter för företagen

Uppskattningsvis omfattas i dag ca 25 000 företag inom jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksnäringarna av nedsättningen. Främst mindre företag bedöms omfattas av nedsättningen.

Skattelättnaden bedöms underlätta för svenska företag inom berörda näringar och väntas bidra till livsmedelsstrategins mål om ökad produktion och stärkt lönsamhet i livsmedelskedjan. Förslaget innebär att skatten på diesel som används för berörda ändamål sänks med ytterligare 1 773 kronor per kubikmeter (totalt med 3 703 kronor per kubikmeter) under 2026.

I tabellen nedan illustreras hur stor besparingen blir till följd av förslaget med tre olika typexempel som bedöms motsvara ungefär övre kvartilen, median samt undre kvartilen i förbrukning. I beräkningarna bortses från eventuella effekter via bolagsskatten.

Tabell 13.6 Besparing för olika typföretag som använder jordbruksdiesel

Besparing i kronor

	Förbrukad volym per år, (m3)	Årlig ytterligare besparing, (kr)
Företag 1	15	26 595
Företag 2	5	8 865
Företag 3	2	3 546

Källa: Egna beräkningar

Återbetalning av skatten på jordbruksdiesel får endast göras om den sammanlagda ersättningen uppgår till minst beloppsgränsen. Hur stor förbrukad volym diesel som krävs för att komma över beloppsgränsen varierar därför beroende på storleken på den aktuella skattenedsättningen av jordbruksdieseln.

Den nuvarande beloppsgränsen på 500 kronor per kalenderår motsvarar en ungefärlig förbrukning på 260 liter jordbruksdiesel per år vid ordinarie nedsättning på 1 930 kronor per kubikmeter diesel. Med förslaget om den utökade nedsättningen av skatten på jordbruksdiesel under 2026, motsvarar beloppsgränsen på 500 kronor en ungefärlig förbrukning på 135 liter per år. Den föreslagna justeringen av beloppsgränsen till 400 kronor per kvartal skulle i stället motsvara en förbrukning på ca 200 liter jordbruksdiesel per kvartal vid den ordinarie nedsättningen, vilket ungefär uppskattas motsvara storleken på en vanlig traktortank. Vid den tillfälligt utökade nedsättning av skatten som föreslås under 2026, skulle en beloppsgräns på 400 kronor per kvartal motsvara en förbrukning på ca 100 liter.

En justering av beloppsgränsen till 400 kronor per kvartal påverkar framför allt förbrukare av små volymer jordbruksdiesel och bedöms bidra till att minska risken för att skatt på privat förbrukning återbetalas. Förslaget bidrar även till att förbrukare som tidigare inte kom upp till den årsvisa beloppsgränsen under ett enskilt kvartal kommer att kunna få en snabbare hantering av sitt ärende eftersom Skatteverket kommer att hantera ansökningarna kvartalsvis.

Utifrån statistik över de som ansökte om återbetalning av jordbruksdiesel under 2023 och under antagandet att förbrukningen av jordbruksdiesel fördelar sig relativt jämnt över året, uppskattas justeringen av beloppsgränsen (under en tillfälligt utökad nedsättning av skatten på jordbruksdiesel 2026) leda till att omkring 700 färre verksamheter inkommer med ansökan om återbetalning till Skatteverket 2026. Under samma antaganden uppskattas justeringen av beloppsgränsen att därefter, vid den ordinarie nedsättning av skatten på jordbruksdiesel, leda till att omkring 2 000 färre verksamheter årligen inkommer med ansökan om återbetalning till Skatteverket. Dessa uppskattningar är sannolikt något överskattade då det kan finnas företag som har sin förbrukning av jordbruksdiesel koncentrerad till ett fåtal kvartal och därmed kommer över beloppsgränsen under dessa kvartal.

För de företag som har sin förbrukning koncentrerad till ett kvartal leder justeringen av beloppsgränsen, från 500 kronor per år till 400 kronor per kvartal, i praktiken till en sänkning av den bränslevolym som krävs för att komma över beloppsgränsen. För vissa av dessa förbrukare som tidigare inte nådde upp till beloppsgränsen på 500 kronor kommer detta möjliggöra att de nu kommer över den kvartalsvisa beloppsgränsen på 400 kronor. Justeringen skulle därför även kunna leda till att ytterligare några aktörer kan få nedsättning av skatten. Hur många det rör sig om är dock svårt att uppskatta.

Effekter för statliga myndigheter och de allmänna förvaltningsdomstolarna

En förlängd tillfälligt utökad nedsättning av skatten på jordbruksdiesel bedöms medföra marginella förändringar för Skatteverket avseende information. Några särskilda informationsinsatser bedöms inte nödvändiga utan förändringarna bedöms kunna ingå i den anpassning som årligen görs på grund av ny eller förändrad lagstiftning.

En justering av beloppsgränsen, från 500 kronor per år till 400 kronor per kvartal, bedöms bidra till en effektivare och mer rättssäker hantering av de ansökningar som inkommer till Skatteverket. Förslaget förväntas även leda till att Skatteverket behöver

hantera färre ansökningar manuellt och därmed behövs färre fördjupade granskningar, vilket minskar Skatteverkets kostnader något. Eventuella tillkommande kostnader ska hanteras inom Skatteverkets befintliga ekonomiska ramar.

Förslaget bedöms inte medföra några konsekvenser för de allmänna förvaltningsdomstolarna eller andra myndigheter.

Effekter för miljön

En tillfälligt utökad nedsättning av skatten på jordbruksdiesel kan ha effekter på miljön som ser olika ut bl.a. beroende på användningsområde.

Inom skogsbruket kan tillfälligt lägre drivmedelskostnader på marginalen leda till tidigarelagd avverkning som har en negativ påverkan på både den biologiska mångfalden och klimatet.

Inom jordbruket bedöms förslaget bidra till att bibehålla konkurrenskraften för svenskt jordbruk och minskar därmed risken att klimat- och miljöpåverkan ökar i andra länder till följd av svensk livsmedelsimport. Svensk livsmedelsproduktion är vid en internationell jämförelse relativt klimatvänlig och jämfört med andra länder finns även andra mervärden med svensk livsmedelsproduktion. Exempel på det är en låg användning av antibiotika, strängare krav för växtskyddsmedel än i många andra länder och betande djur som bidrar till biologisk mångfald.

Arbetsmaskiner drivs i dag i stor utsträckning av fossila drivmedel och det finns på kort sikt färre alternativ än för lättare fordon, där elektrifieringen har fått större genomslag. Det medför att dieselanvändningen i de berörda sektorerna varit stabil över tid och att aktörerna på kort sikt är relativt prisokänsliga.

Att aktörerna är prisokänsliga innebär att de använder diesel i stor utsträckning trots prisförändringar. Effekten av det lägre pris på diesel som den föreslagna åtgärden innebär bedöms därför endast leda till en temporär mindre ökning av förbrukningen under 2026. Inom de segment av marknaden för arbetsmaskiner där det finns eldrivna alternativ kan förslaget leda till att elektrifieringen försenas, då incitamenten att välja eldrift framför fossila motsvarigheter minskar. I viss mån motverkas detta av det förslag om sänkt energiskatt på el som föreslås gälla fr.om. 1 januari 2026, se avsnitt 13.12.

Regeringen vill med detta förslag stärka försörjningsberedskapen genom att sänka kostnaderna i bl.a. jordbruksverksamhet. Som flera remissinstanser påpekar, däribland 2030-sekretariatet och Drivkraft Sverige, är även biobränslen som exempelvis HVO ett alternativ till fossil diesel som används i arbetsmaskiner. Även utan den utökade nedsättningen är biobränslen dock relativt sett dyrare. Att inte genomföra förslaget skulle visserligen göra biobränslen relativt sett mer attraktiva, men det skulle samtidigt innebära en högre kostnad för berörda aktörer.

Sett isolerat uppskattas förslaget leda till att de territoriella utsläppen av fossil koldioxid ökar med drygt 20 000 ton 2026, motsvarande ca 0,1 procent av 2024 års totala utsläpp av växthusgaser från inrikes transporter och arbetsmaskiner. Det motsvarar en ökning med ca 2 procent av de berörda näringarnas utsläpp från dieselanvändning i arbetsmaskiner. Att förbrukningen ökar bedöms även ge högre utsläpp av övriga luftföroreningar, såsom partiklar och kväveoxider och förslaget kan också påverka incitamenten att ställa om till förnybart eller eldrift. Sammantaget kan detta medföra något sämre möjligheter för Sverige att nå det nationella etappmålet inom den s.k. icke-handlande sektorn till 2030 samt Sveriges åtagande under Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/842 av den 30 maj 2018 om medlemsstaternas bindande årliga minskningar av växthusgasutsläpp under perioden

2021–2030 som bidrar till klimatåtgärder för att fullgöra åtagandena enligt Parisavtalet samt om ändring av förordning (EU) nr 525/2013 (ESR) mot EU till 2030.

Övriga effekter

Fler män än kvinnor är sysselsatta inom jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruks-näringarna och män bedöms således påverkas mer av förslaget. I den mån förslaget medför lägre priser, kan hushållens kostnader påverkas. Effekten på hushållens kostnader bedöms dock begränsad och förväntas därför inte påverka fördelning eller den ekonomiska jämställdheten i någon större utsträckning. Därutöver kan sysselsättningen i branschen påverkas. Denna effekt bedöms dock som liten.

Förslagets temporära karaktär sammantaget med det förhållande att sysselsatta inom jordbruket inte anses ha en svag ställning på arbetsmarknaden, innebär att förslaget inte bedöms ha någon påverkan på sysselsättningen i ekonomin som helhet.

Förslaget bedöms inte medföra några konsekvenser för enskilda eller kommuner och regioner.

Förslaget bedöms inte nämnvärt påverka inflationen.

13.14 Enhetlig energibeskattnings vid metallurgiska processer

13.14.1 Ärendet och dess beredning

Svenskt Näringsliv, Jernkontoret och Svenska Gjuteriföreningen har i en skrivelse (Fi2022/02913) till regeringen uttryckt önskemål om att LSE ändras på så sätt att skattebefrielsen för el som förbrukas i metallurgiska processer utvidgas till att omfatta förbrukning i skänkar och liknande kärl.

Inom Finansdepartementet har promemorian Enhetlig energibeskattnings vid metallurgiska processer tagits fram. En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 12 avsnitt 1*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 12 avsnitt 2*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 12 avsnitt 3*. Remissyttrandena finns tillgängliga i Finansdepartementet (Fi2025/00298).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 28 maj 2025 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 12 avsnitt 4*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 12 avsnitt 5*. Lagrådet lämnade förslagen utan erinran.

13.14.2 Bakgrund och gällande rätt

Energiskattedirektivet

Energiskattedirektivet är ett unionsgemensamt ramverk för hur medlemsstaterna ska utforma sin nationella beskattning av bränslen (energiprodukter) och el. Enligt artikel 2.4 b ska direktivet inte tillämpas på bl.a. dubbel användning av energiprodukter. En energiprodukt har dubbel användning när den används både som bränsle för uppvärmning och för andra ändamål än som motorbränsle och bränsle för uppvärmning. Användning av energiprodukter i kemisk reduktion, elektrolys och i metallurgiska processer ska anses som dubbel användning. Av skäl 22 i direktivet framgår att det är i överensstämmelse med skattesystemets natur och logik att inte låta reglerna omfatta dubbel användning av energiprodukter och användning av sådana till annat än bränsle samt mineralogiska processer. Det framgår också att elektricitet som används på liknande sätt bör behandlas likvärdigt.

Lagen om skatt på energi

På nationell nivå regleras energibeskattningen i LSE. Energiskattedirektivet har genomförts i LSE.

Bränslen beskattas med energiskatt och koldioxidskatt samt i vissa fall svavelskatt. Av 6 a kap. 1 § 1 b LSE framgår dock att skattebefrielse medges med 100 procent av dessa skatter för samtliga skattepliktiga bränslen som förbrukas i metallurgiska processer under förutsättning att det ingående materialet genom uppvärmning i ugnar förändras kemiskt eller dess inre fysikaliska struktur förändras eller bibehålls i skänkar eller liknande kärl.

Beskattningen av el regleras i 11 kap. LSE. Enligt 11 kap. 9 § första stycket 5 LSE får den som är skattskyldig för energiskatt på elektrisk kraft göra avdrag för skatt på elektrisk kraft som förbrukats hos den skattskyldige i metallurgiska processer eller vid tillverkning av mineraliska produkter under förutsättning att det ingående materialet genom uppvärmning i ugnar har förändrats kemiskt eller dess inre fysikaliska struktur har förändrats. Om elektrisk kraft har förbrukats för motsvarande ändamål av någon som inte själv är skattskyldig så kan förbrukaren enligt 11 kap. 13 a § första stycket 4 LSE ansöka om återbetalning av energiskatten.

Skatteverkets ställningstagande

Skatteverket publicerar ställningstaganden som innehåller myndighetens uppfattning i rättsliga frågor. Informationen är styrande för medarbetare som arbetar inom Skatteverkets verksamhetsområden, och möjliggör för privatpersoner och företag att på ett enkelt sätt få tillgång till information om Skatteverkets ståndpunkt i rättsliga frågor på ett samlat sätt.

Skatteverket har i ett ställningstagande redogjort för myndighetens bedömning att bestämmelserna i 11 kap. 9 § första stycket 5 respektive 13 a § första stycket 4 LSE om skattebefrielse av el som förbrukas i metallurgiska processer inte omfattar el som förbrukats i skänkar eller liknande kärl för att bibehålla en kemisk förändring eller en förändrad inre fysikalisk struktur i det ingående materialet (Skatteverkets ställningstagande Metallurgisk process – elförbrukning i skänkar och liknande kärl, den 18 augusti 2022, dnr: 8-1772676).

Bedömningen motiveras av att bestämmelserna i LSE om skattebefrielse för bränsle respektive el som förbrukas i metallurgiska processer har olika lydelse.

Vidare anger Skatteverket att ”till skillnad från bestämmelserna avseende el anges i bestämmelserna avseende bränsle att skattebefrielse medges även för förbrukning i skänkar eller liknande kärl för att bibehålla de förändringar det ingående materialet genomgått i ugnprocessen. Av förarbetena går inte att utläsa något skäl till varför bestämmelserna avseende bränsle utformades annorlunda jämfört med bestämmelserna avseende el.”

Skatteverket hänvisar till den jämförelse som i förarbetena till bestämmelserna avseende bränsle görs med de då befintliga bestämmelserna avseende el och gör följande bedömning:

”Där uttalas att genom en enhetlig tillämpning av det skattebefriade området för bränslen och el uppnås en konkurrensneutralitet mellan valet av energikälla. Senare i samma avsnitt uttalas att ”för bränslebeskattningsens del” bör dock även bibehållandet av de aktuella materialförändringarna rymmas i det skattefria området för den metallurgiska processen. Vidare uttalas att lagtexten därför bör utformas så att skattefriheten för bränslen i de metallurgiska processerna också omfattar uppvärmning av skänkar och liknande kärl. De sistnämnda uttalandena talar enligt Skatteverket tydligt

för att det skattefria området inom den metallurgiska processen är avsett att vara mer begränsat för el jämfört med för bränsle. Skatteverket gör bedömningen att det förstnämnda uttalandet om en enhetlig tillämpning endast syftar på att definitionen av begreppet metallurgiska processer ska vara densamma för bränsle och för el och inte på att det skattefria området inom den metallurgiska processen ska vara detsamma.”

En skrivelse med begäran om lagändring

Svenskt Näringsliv, Jernkontoret och Svenska Gjuteriföreningen har i en skrivelse (Fi2022/02913) till regeringen uttryckt önskemål om att LSE ändras på så sätt att skattebefrielsen för el som förbrukas i metallurgiska processer utvidgas till att omfatta förbrukning i skänkar och liknande kärl. Enligt ingivarna skapar den nuvarande skillnaden i beskattningen ojämlika konkurrensvillkor beroende på val av energikälla och hämmar utvecklingen av fossilfria alternativ.

13.14.3 Utvidgad skattebefrielse för elförbrukning i metallurgiska processer

Regeringens förslag

Skattebefrielsen för el som förbrukas i metallurgiska processer ska omfatta förbrukning för uppvärmning av skänkar och liknande kärl.

Promemorians förslag

Förslaget i promemorian stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna

Remissinstanserna tillstyrker eller har inte några invändningar mot förslaget.

Flera instanser, bl.a. *Energiföretagen Sverige*, *Företagarna*, *Konjunkturinstitutet* och *Konkurrensverket*, lyfter särskilt fram att förslaget leder till en enhetlig beskattning och teknikneutralitet. Exempelvis *Jernkontoret*, *Statens energimyndighet* och *Näringslivets skattedelegation* menar att förslaget bidrar till elektrifiering och minskat fossilberoende.

Kommerskollegium bedömer att förslaget inte aktualiserar EU:s anmälningsprocedur för varor och tjänster, som myndigheten administrerar.

Skälen för regeringens förslag

Uttrycket metallurgiska processer har använts länge inom energiskatteområdet. Den nuvarande lydelsen av bestämmelsen om skattebefrielse för förbrukning av el i metallurgiska processer trädde i kraft den 1 juli 2004 och infördes i samband med att beskattningen av industriell verksamhet anpassades till energiskattedirektivet, se prop. 2003/04:144. Av förarbetena framgår att möjligheterna till skattebefrielser enligt artikel 2.4 b i energiskattedirektivet är inriktade på energięntensiva processer. Den nödvändiga energitillförseln är oftast bränslebaserad, men det finns också eldrivna ugnar som används för att nå de höga temperaturer som behövs i vissa metallurgiska eller mineralogiska processer. I nämnda proposition anges att skattebefrielsen skulle begränsas till elintensiva ugnprocesser i vilka kemiska eller inre fysikaliska materialförändringar äger rum.

Den 1 januari 2007 genomfördes vissa anpassningar av bränslebeskattningen till energiskattedirektivet, se prop. 2006/07:13. I propositionen hänvisas till att den närmare innebörden av uttrycket metallurgiska processer, för motsvarande befrielse

från energiskatten på el, har behandlats i samband med anpassningen till gemenskapsrätten som gjordes på detta område den 1 juli 2004.

Angående skänkarna och deras funktion i den metallurgiska processen angavs följande (prop. 2006/07:13 s. 86).

”Skänkar används inom de metallurgiska processerna för att föra över stålet/metallen/legeringen från en processutrustning till nästa. Det vanligast förekommande är från smältugn eller färdigställningsugn till gjutprocessen. I regel sker skänkvärmningen med olja, gasol eller naturgas. [...]

Skänken förvärms före användningen för att säkerställa att metallsmältan bibehåller en jämn temperatur så att stelningsförloppet blir homogent och metallens struktur därmed blir korrekt efter avgjutning och svalning. Dessutom är det numera vanligt att slutjustering av metallanalysen sker i skänken, vilket kräver tillförsel av energi. Vid större energibehov används el för värmning av stålet i skänken. För gjuteriernas del är det dessutom viktigt med en konstant temperatur vid avgjutningen för att säkerställa en god och enhetlig formfyllning.

Ett teoretiskt alternativ till skänkvärmningen vore att överhetta metallen i smältugnen. Härigenom flyttar man energianvändningen till smältugnen som värms med el, gasol eller koks. El och koks är redan i dag skattebefriade. I praktiken är detta emellertid inte genomförbart eftersom överhettningen av metallen kraftigt skulle påverka den slutliga strukturen hos den färdiga produkten. Kalla skänkar kan inte heller användas av säkerhetsskäl eftersom de kan orsaka explosioner.”

Av nämnda proposition framgår vidare att det är rimligt att tillämpa samma definition av uttrycket metallurgiska processer för el- respektive bränslebeskattningen. Genom en enhetlig tillämpning av det skattebefriade området för bränslen och el skulle konkurrensneutralitet mellan valet av energikälla uppnås. I propositionen beskrivs dock vissa skillnader mellan el- och bränsleförbrukningen, vilka inverkar på förslaget om bränslebeskattningen (prop. 2006/07:13 s. 86).

”För bränslebeskattningens del bör dock även bibehållandet av en kemisk förändring eller en förändrad inre fysikalisk struktur i det ingående godset rymmas inom det skattefria området för den metallurgiska processen. Vad som avses är värmning av skänkar, skänkungar, gjutlådor, blygrytor och liknande kärl. Även uppvärmning av kärl som används vid smältelektrolys bör behandlas på samma sätt. [...]

Skänkvärmningen ingår således som en viktig del i den metallurgiska processen eftersom den har en avgörande betydelse för materialutbytet och metallens struktur. Lagtexten för bränslebeskattningens del bör därför utformas så att skattefriheten för bränslen i de metallurgiska processerna också omfattar värmning av skänkar och liknande kärl.”

Det har under senare år utvecklats skänkar som värms med el i stället för bränslen. För att uppnå teknikneutralitet mellan sådana skänkar och skänkar som värms med bränslen bör nu därför skattebefrielsen från energiskatt på elförbrukning i metallurgiska processer utvidgas så att den får samma omfattning som vid bränsleförbrukning. Denna enhetlighet i beskattningen välkomnas av många remissinstanser. Förändringen kommer dessutom att främja elektrifieringen av de aktuella processerna, vilket även flera remissinstanser för fram. En sådan utvidgning av skattebefrielsen bedöms vara i linje med energiskattedirektivet då bränsleförbrukning i metallurgiska processer inte beskattas enligt direktivet och då det av skäl 22 i direktivet framgår att elektricitet som används på liknande sätt bör behandlas likvärdigt.

Av rådets och kommissionens uttalanden till rådets protokoll i samband med antagandet av energiskattedirektivet (Addendum till not om energibeskattnings, ADD 1, 13253/03, FISC 139, 7.10.2003) framgår att rådet och kommissionen, i syfte att minska den rättsliga osäkerhet som orsakas av tillämpningen av bestämmelserna för statligt stöd, är eniga om bl.a. följande:

”Energiprodukter bör i huvudsak omfattas av en gemenskapsram när de används som bränsle för uppvärmning eller som motorbränsle. Det kan anses att det är i överensstämmelse med skattesystemets natur och logik att inte låta reglerna omfatta dubbel användning av energiprodukter och användning av sådana till annat än bränsle samt mineralogiska processer. Medlemsstaterna kan därefter välja om de vill beskatta dessa användningar eller ej eller om de vill beskatta varje användning helt eller delvis. Elektricitet som används på liknande sätt bör behandlas likvärdigt. Sådana undantag från det allmänna systemet eller de differentieringar inom systemet som är motiverade av skattesystemets natur eller allmänna uppläggning innefattar inte statligt stöd.”

Därmed bedömer regeringen att en utvidgning av den aktuella skattebefrielsen så att el- och bränsleförbrukning likabehandlas inte påverkar den tidigare bedömningen att skattebefrielse för metallurgiska processer inte utgör ett statligt stöd. Sammantaget bedöms en sådan utvidgning vara förenligt med EU-rätten.

Av ovanstående skäl föreslår regeringen att befrielse från energiskatt på elektrisk kraft ska medges för förbrukning i metallurgiska processer under förutsättning att det ingående materialet genom uppvärmning i ugnar har förändrats kemiskt eller dess inre fysikaliska struktur har förändrats eller att dessa förändrade egenskaper har bibehållits i skänkar eller liknande kärl.

Förslaget medför vissa redaktionella följdändringar i lagtexten. För att skapa en mer enhetlig och tydligare lagtext bör även ordalydelsen avseende skattebefrielsen för bränsle som används i metallurgiska processer ändras. Någon ändring i sak är dock inte avsedd i fråga om bränslebeskattnings. I samband med dessa förändringar omformuleras även ordalydelse i fråga om skattebefrielserna för mineralogiska processer så att förbrukning av el och bränslen får en mer enhetlig lydelse för dessa ändamål för att förtydliga att någon skillnad i beskattning av el och bränslen inte är avsedd.

Lagförslag

Förslaget medför ändringar i 1 kap 11 a §, 6 a kap. 1 § och 11 kap. 6, 9, 13 a och 17 §§ LSE och i 1 kap. 2 § och 4 kap. 5 § lagen (2011:1200) om elcertifikat.

13.14.4 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag

Ändringarna träder i kraft den 1 januari 2026.

Äldre bestämmelser ska fortfarande gälla för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

Promemorians förslag

Förslagen i promemorian stämmer delvis överens med regeringens. I promemorian föreslås att ändringarna ska träda i kraft den 1 juli 2026.

Remissinstanserna

De flesta instanserna tillstyrker eller har inte några invändningar mot förslaget.

Jernkontoret, Näringslivets skattedelegation, Svenska gjuteriföreningen och Svenskt näringsliv menar att förslaget bör träda i kraft tidigare än 1 juli 2026.

Skälen för regeringens förslag

Det är önskvärt att förändringarna kan träda i kraft så fort som möjligt men det är samtidigt viktigt att företag och Skatteverket får rimlig tid för förberedelser för att underlätta genomförandet. Med tanke på att förslaget är relativt begränsat bör det inte krävas några större ändringar i företagets rutiner eller i Skatteverkets information, blanketter och e-tjänster. Regeringen föreslår därför, i likhet med bl.a. *Jernkontoret, Svenska gjuteriföreningen* och *Svenskt näringsliv*, att förändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2026.

Äldre bestämmelser föreslås gälla för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet. Detta innebär exempelvis att när skattskyldighet inträder före ikraftträdandet så ska skatt redovisas med de belopp som gällde vid tiden för skattskyldighetens inträde

13.14.5 Konsekvensanalys

I detta avsnitt redogörs för förslagets effekter i den omfattning som bedöms lämpligt i det aktuella lagstiftningsärendet och med utgångspunkt i relevanta delar av 7 § i förordningen om konsekvensutredningar. Regelrådet bedömer att konsekvensutredningen uppfyller kraven i förordningen.

De offentligfinansiella effekterna till följd av ändrade skatte- och avgiftsregler beräknas i enlighet med Finansdepartementets beräkningskonventioner. Beräkningarna görs i ikraftträdandeårets priser och volymer och utgår vanligtvis från att beteendet hos individer och företag inte ändras till följd av förändringarna i skattereglerna. Antagandet om oförändrat beteende ger en god uppskattning av åtgärdernas effekt på kort och medellång sikt. På längre sikt, och för att analysera andra konsekvenser än de offentligfinansiella effekterna, kan ett mer dynamiskt synsätt behöva användas, där skattebaser tillåts påverkas av regeländringen.

Utvärderingar är viktiga, bl.a. för kunskapsuppbyggnad och för att granska att de önskvärda konsekvenserna av reformer uppnås. Utvärderingar är också resurskrävande. En plan för utvärdering bör därför stå i proportion till förslagets omfattning och effekter. Förslagets konsekvenser bedöms inte vara av sådan omfattning att en större utvärdering är nödvändig. Efter ikraftträdandet kan förslaget utvärderas genom en uppföljning av Regeringskansliet tillsammans med exempelvis relevanta myndigheter eller branschorganisationer för att verifiera att syftet uppnåtts och för att oförutsedda konsekvenser av förslaget ska kunna uppdagas.

Offentligfinansiella effekter

I dag sker den största delen av skänkuppvärmning med bränslen, men en viss andel el används i skrotbaserade stålverk. Den årliga elanvändningen i skänkar uppskattas till 40 GWh för skrotbaserade stålverk. Nuvarande elanvändning för skänkuppvärmning i annan metallindustri och gjuterier bedöms som begränsad. Givet antagandet att eluppvärmning främst sker i skrotbaserade stålverk beräknas förslaget minska skatteintäkterna med 0,02 miljarder kronor årligen. På längre sikt kan den offentligfinansiella kostnaden bli högre, dels då förslaget i sig kan öka incitamenten att använda el för

skänkuppvärmning, dels om utvecklingen inom stålindustrin går mot ökad elektrifiering även vad gäller skänkar.

Effekter för företagen

Järn- och stålindustrin sysselsätter över 16 000 anställda. Inom järn- och stålindustrin är det främst skrotbaserade stålverk som använder eluppvärmda skänkar och därmed bedöms direkt påverkas av förslaget genom att de får lägre elkostnader. Det finns i dag elva skrotbaserade stålverk och dessa ägs av stora företag.

Skänkuppvärmning förekommer också i gjuteriindustrin. Det finns i dag strax under 70 företag med företagskoden för järn- och metallgjuterier i Sverige. Av dessa är en dryg tredjedel mikroföretag och övriga räknas som små företag med färre än 200 anställda. Merparten av dessa har i dag inte eluppvärmda skänkar.

Förslaget förbättrar lönsamheten för anläggningar med eluppvärmda skänkar. Företag med bränslevärmda skänkar bedöms däremot inte påverkas. Detta beror på att stålmarknaden är global och svensk ståltillverkning är inte prissättande, så förslaget kommer inte att påverka priset på insatsvaror eller slutprodukter.

Förslaget innebär teknikneutral beskattning för skänkuppvärmning vilket kan påverka framtida investeringsbeslut.

Utvidgningen av nedsättningsmöjligheterna gäller även små företag varför någon särskild hänsyn till små företag inte tagits. Vidare bedöms kostnadsbesparingen för skattefrihet överväga kostnaden för eventuell administration oavsett företagsstorlek.

Förslaget bedöms, vilket även *Jernkontoret* och *Svenska gjuteriföreningen* för fram, leda till minskad administration för företagen då reglerna blir enhetliga och tydliga.

Effekter för miljön

Om förslaget leder till att företag väljer el för uppvärmning i stället för fossila bränslen innebär det minskade växthusgasutsläpp från dessa verksamheter. Det är osäkert i vilken omfattning skattebefrielse för eluppvärmning av skänkar kommer påverka stålindustrins investeringsbeslut, och effekten kommer sannolikt först på längre sikt.

Effekter för myndigheter och domstolar

Förslaget bedöms endast medföra marginella förändringar för Skatteverket avseende information. Några särskilda informationsinsatser bedöms inte vara nödvändiga. Förändringarna bör kunna ingå i den anpassning som regelbundet görs på grund av ny eller förändrad lagstiftning. Eventuella tillkommande kostnader bedöms kunna hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

Förslaget bedöms inte medföra några konsekvenser för de allmänna förvaltningsdomstolarna eller andra myndigheter.

Övriga effekter

Förslaget bedöms inte påverka hushållen, sysselsättning, fördelning eller den ekonomiska jämställdheten. Förslaget har heller ingen påverkan på kommuner och regioner.

13.15 Moderniserad beskattning av gaser

13.15.1 Ärendet och dess beredning

Tre olika skrivelser har inkommit där det efterfrågas ändringar av beskattningen av gaser. Skrivelserna kommer från Energigas Sverige (Fi2017/04743 och Fi2022/03521) och Meva Energy AB (Fi2024/01275).

Inom Finansdepartementet det med anledning av skrivelserna tagits fram promemorian Moderniserad beskattning av gaser. En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 13 avsnitt 1*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 13 avsnitt 2*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 13 avsnitt 3*. Remissyttrandena finns tillgängliga i Finansdepartementet (Fi2025/00297).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 5 juni 2025 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 13 avsnitt 4*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 13 avsnitt 5*. Lagrådet lämnade förslagen utan erinran.

13.15.2 Gällande rätt

Energiskattedirektivet

Energiskattedirektivet är ett unionsgemensamt ramverk för hur medlemsstaterna ska utforma sin nationella beskattning av bränslen och el.

De bränslen som omfattas av energiskattedirektivet svarar för den övervägande delen av den totala bränsleförbrukningen inom EU. Det rör sig om alla drivmedel, såväl fossila som sådana som har framställts av biomassa. I fråga om uppvärmningsbränslen omfattar energiskattedirektivet främst fossila bränslen men även vissa biobränslen, t.ex. vegetabiliska och animaliska oljor och fetter samt biogas och gasol som framställts av biomassa. I fråga om bränslen för uppvärmning anges i energiskattedirektivet även att alla andra kolväten än torv ska beskattas.

Utgångspunkten är att medlemsstaternas nationella beskattning av bränslen ska uppfylla vissa minimiskattenivåer som föreskrivs i direktivet. Skattepliktiga bränslen som inte har en egen minimiskattenivå ska enligt artikel 2.3 i energiskattedirektivet beskattas i nivå med likvärdigt bränsle för vilket en minimiskattenivå är angiven i direktivet. Samtidigt innehåller direktivet krav på obligatorisk skattebefrielse i vissa situationer samt möjligheter för medlemsstaterna att ge skattenedsättning eller skattebefrielse i andra situationer. Sverige har i varierande utsträckning utnyttjat dessa möjligheter. Ett exempel är skattebefrielserna för biogas och biogasol, som grundar sig på artikel 16 i direktivet. Där framgår det bl.a. att medlemsstaterna under vissa förutsättningar får tillämpa skattebefrielse för produkter som framställts av biomassa.

Lagen om skatt på energi

På nationell nivå regleras energibeskattningen i LSE. Energiskattedirektivet har genomförts i LSE. I lagen definieras de flesta bränslen genom hänvisningar till KN-nummer. Med KN-nummer menas nummer i Kombinerade nomenklaturen enligt kommissionens förordning (EG) nr 2031/2001 av den 6 augusti 2001 om ändring av bilaga I till rådets förordning (EEG) nr 2658/87 om tulltaxe- och statistik-nomenklaturen och om gemensamma tulltaxan. Uppdateringar av hänvisningarna till tulltaxan för sådana varor som omfattas av lagen sker genom genomförandebeslut fattade av Europeiska kommissionen (1 kap. 2 a § LSE). De svenska energi- och koldioxidskattebeloppen för de flesta fossila bränslen som t.ex. bensin, diesel, naturgas

och flytande gasol finns i 2 kap. 1 § LSE. Skatten beräknas utifrån de enheter som följer av lagtexten. Andra skattepliktiga bränslen beskattas i nivå med likvärdigt bränsle för vilket en minimiskattenivå är angiven i direktivet (2 kap. 3 och 4 §§ LSE).

För biogas och biogasol finns uttryckliga skattebefrielser i LSE. När biogas eller biogasol förbrukas som bränsle för uppvärmning medges enligt 6 a kap. 2 c § LSE, under vissa villkor, befrielse från energiskatt med 100 procent och från koldioxidskatt med 100 procent. För biogas och biogasol som en skattskyldig har förbrukat eller sålt som motorbränsle får, med vissa villkor, avdrag göras enligt 7 kap. 4 § LSE för energiskatt med 100 procent och för koldioxidskatt med 100 procent.

EU:s regler om statligt stöd

Både energiskatten och koldioxidskatten är att anse som miljörelaterade skatter. Skatteåtgärder kan vara utformade så att de definitionsmässigt utgör statligt stöd enligt reglerna i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, förkortat EUF-fördraget. I artikel 26 i energiskattedirektivet klargörs att nedsättningar av eller befrielser från skatt som inte är obligatoriska kan omfattas av EU:s regler om statligt stöd. Eftersom skattebefrielse för biobränslen är en möjlighet och inte en skyldighet enligt energi-skattedirektivet omfattas denna skattebefrielse av EU:s regler om statligt stöd. Kommissionen har i sitt meddelande Riktlinjer för statligt stöd till klimat, miljöskydd och energi 2022 (EUT C 80, 18.2.2022, s. 1–89), förkortade CEEAG, angett villkoren för när stöd för energi- och miljöändamål kan anses vara förenliga med artikel 107.3 c i EUF-fördraget.

Kommissionen har under 2024 genomfört ett s.k. formellt granskningsförfarande avseende Sveriges skattebefrielser för biogas och biogasol som används för motordrift (SA.56908) och för uppvärmning (SA.56125). Den 23 oktober 2024 beslutade kommissionen (EUT L, 2025/62, 17.1.2025, s. 1–33) att godkänna de två stödordningarna t.o.m. den 31 december 2030.

13.15.3 Enhetligare skatteregler för biobaserade gaser

En ny bredare definition av biogas

Regeringens förslag

En ny bredare definition av biogas införs i lagen om skatt på energi. Med biogas ska det avses ett bränsle som framställts av biomassa och befinner sig i gasform vid en temperatur av 0 grader Celsius och ett tryck av 101,325 kilopascal.

Promemorians förslag

Förslaget i promemorian stämmer delvis överens med regeringens. I promemorian föreslås en annan ordalydelse av definitionen.

Remissinstanserna

Remissinstanserna tillstyrker eller har inga invändningar mot förslaget att bredda definitionen av biogas till fler bränslen än biometan.

Skatteverket avstyrker dock ordalydelsen i förslaget med hänvisning till att den nuvarande definitionens uttryckliga uppdelning i vätskeformigt respektive gasformigt bränsle bör behållas. Flera andra instanser, bl.a. *Energigas Sverige*, *Jernkontoret* och *Näringslivets skattedelegation* efterfrågar att det uttryckligen framgår av lagtexten att definitionen även omfattar gaser som komprimerats till vätska. Det föreslås av bl.a.

Energigas Sverige att det bör hänvisas till gasens normaltillstånd vid 0 grader Celsius och ett tryck av 101,325 kilopascal, i stället för till rumstemperatur.

Naturvårdsverket instämmer i promemorians förslag om en definition som bättre överensstämmer med andra regelverk, i synnerhet det s.k. förnybartdirektivet.

Avfall Sverige motsätter sig förslaget att slå samman begreppen biogas och biogasol eftersom biogasbranschen sedan länge har upparbetat varumärken kring begreppet biogas, i bemärkelsen metan, och de värden som är kopplade till biogas. Organisationen föreslår därvid att ett bredare samlingsbegrepp skulle kunna vara biogena gaser. Även *2030-sekretariatet* tar upp risken för begreppsförvirring med tanke på att det mångåriga bruket av ordet biogas endast har avsett biogen metan.

Några instanser, däribland Energigas Sverige och *Vätgas Sverige*, bedömer att även vätgas som framställts av biomassa omfattas av den föreslagna definitionen, vilket de ser som positivt. I fråga om vätgas är det många remissinstanser, bl.a. Energigas Sverige, *Mobility Sweden* och Näringslivets skattedelegation, som begär att det införs skattebefrielse för vätgas, även sådan som inte framställts av biomassa, och som förbrukas i förbränningsmotorer.

Kommerskollegium ser positivt på att det i promemorian har analyserats hur de föreslagna bestämmelserna förhåller sig till EU-rätten. Myndigheten har inga invändningar mot slutsatserna kring detta och avslutningsvis bedöms att promemorians förslag inte aktualiserar EU:s anmälningsprocedurer för varor och tjänster, som Kommerskollegium administrerar.

Skälen för regeringens förslag

Den nuvarande definitionen är snäv

Den 1 januari 2011 infördes en definition av biogas i LSE. Definitionen av biogas är ”ett vätskeformigt eller gasformigt bränsle som framställts av biomassa och vars energiinnehåll till övervägande del härrör från metan”. När definitionen infördes övervägdes i förarbetena en vidare definition, där bl.a. kolvätena propan och butan samt bränslen som uppkom genom termisk förgasning av biomassa skulle omfattas. Regeringen bedömde att det för närvarande inte fanns skäl att utvidga definitionen på så sätt, men avsåg att följa den framtida utvecklingen på området (prop. 2009/10:144 s. 20). Den 1 januari 2021 infördes även en definition av biogasol, nämligen ”ett vätskeformigt eller gasformigt bränsle som framställts av biomassa och vars energiinnehåll till övervägande del härrör från propan eller butan”.

Utvecklingen av nya bränslen medför behov av en bredare definition

Utvecklingen av biobränslen går ständigt framåt och nya produkter introduceras på marknaden. Utöver biogas, biogasol och exempelvis bio-DME ökar förekomsten av biobaserad s.k. syngas, eller syntetisk gas. Detta är en gas som framställs genom en ofullständig förbränning (även kallat förgasning) av exempelvis fast biomassa. I de fall råvaran är biogen är syngasen en form av biogas. Gasen som uppkommer i processen kan lagras och därefter levereras till en slutförbrukare. Syngasen används bl.a. som uppvärmningsbränsle i tillverkningsindustrin. Den biobaserade syngasens energiinnehåll härrör inte till övervägande del från metan. Följaktligen omfattas den inte av biogasdefinitionen i LSE, trots att den kan vara baserad på biomassa. Inte heller omfattas den av definitionen av biogasol.

Energigas Sverige framför i en skrivelse (Fi2022/03521) önskemål om att det ska införas en definition av bio-DME i lagen om skatt på energi och att bränslet ska undantas från skatt när det blandas in i gasol och används som ett bränsle för uppvärmning. DME (dimetyleter) är en förening av två metanolmolekyler. Dess

egenskaper liknar gasolens och den hanteras på liknande sätt. Bio-DME härrör från biomassa.

Meva Energy AB, som producerar syngas, framför i en skrivelse (Fi2024/01275) önskemål om att definitionen av biogas i LSE ändras på så sätt att alla gasformiga bränslen som producerats av biomassa omfattas.

En bredare definition och dess förhållande till andra regelverk

De befintliga definitionerna av biogas och biogasol, som inte omfattar exempelvis biobaserad syngas, leder till att olika biogena gaser riskerar att få olika skattemässiga förutsättningar. En sådan skillnad är inte önskvärd och det är därför lämpligt att se över definitionerna. För att tillkommande skattepliktiga biogena gaser ska ges samma skattemässiga förutsättningar som biogas och biogasol är ett alternativ att löpande införa nya definitioner av dessa tillkommande produkter i LSE. Ett annat alternativ är att införa en generell definition för biogena gaser som kan tillämpas på fler produkter. En generell definition är att föredra eftersom en sådan skulle innebära en förenkling av lagtexten som även kan tillämpas på framtida utvecklade produkter och inte förutsätter återkommande lagändringar.

I annan lagstiftning på klimat- och energiområdet tillämpas en bredare definition av termen biogas än den i LSE. I Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2018 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor (förnybartdirektivet) definieras biogas som ”gasformiga bränslen som framställs av biomassa”. Samma definition finns i kommissionens riktlinjer för statligt stöd till klimat, miljöskydd och energi 2022, kallade CEEAG. I de nämnda regelverken ingår således samtliga ovan beskrivna produkter, inklusive bio-DME och biobaserad syngas, i definitionerna av biogas.

Även i kommissionens beslut (EU) 2025/62 om statsstödsgodkännande för Sveriges skattebefrielser för biogas och biogasol anges denna generella definition. Det framgår av beslutet att stödordningarna omfattar alla befintliga konkurrerande tekniker för framställning av gas från hållbar biomassa. Vidare anges att Sverige har bekräftat att marknadsutvecklingen regelbundet kommer att följas upp och vid behov kommer reglerna för stödberättigande att ses över för att säkerställa att varje begränsning av stödberättigandet fortfarande kan motiveras om nya tekniker eller metoder utvecklas eller om fler uppgifter blir tillgängliga.

I promemorian anges att i dessa andra nämnda regelverk är det underförstått att definitionen inkluderar även gas som har komprimerats till vätskeform. I promemorian hänvisas till propositionen Hållbarhetskriterier – genomförande av det omarbetade förnybartdirektivet där följande framgår: ”Med gasformiga biobränslen avses att bränslet i rumstemperatur och normalt lufttryck uppträder i gasform. Med gasformiga biobränslen avses därmed även gaser som komprimerats till vätskeform” (prop. 2020/21:185 s. 61).

En fördel med promemorians föreslagna definition är att ordalydelsen är enhetlig med definitionerna i exempelvis förnybartdirektivet, något som *Naturvårdsverket* välkomnar. Flera remissinstanser för dock fram att de föredrar att det framgår uttryckligen av lagtexten att vätskeformiga gaser omfattas av definitionen. *Skatteverket* avstyrker promemorians förslag där vätskeformiga gaser ingår i definitionen av gasformiga bränslen och påpekar att en sådan ändring kan få effekter på tillämpningen av andra bestämmelser i LSE där ordet gasformig används, exempelvis i den s.k. gröngasprincipen i 2 kap. 2 a § LSE. Regeringen anser att vid en sammanvägd bedömning av de redovisade för- och nackdelarna överväger skälen för att i skattelagstiftningen ha en mer detaljerad och därmed tydligare definition.

I likhet med vad flera remissinstanser, bl.a. *Energigas Sverige*, har fört fram bör definitionen utgå ifrån gasens aggregationsform i normaltillstånd, dvs. vid 0 grader Celsius och ett tryck av 101,325 kilopascal. En sådan formulering medför att såväl gasformiga gaser som gaser som har förtätats till vätska omfattas. Samtidigt medför en sådan specificering att det inte bör råda något tvivel om att när ordet gasformig uttryckligen används i andra bestämmelser i LSE så är det specifikt gaser som befinner sig i gasform som avses.

Sveriges skattebefrielser grundar sig på artikel 16.1 i energiskattedirektivet. Enligt denna artikel får medlemsstaterna tillämpa skattebefrielse eller nedsatt skattesats för skattepliktiga bränslen om de består av eller innehåller någon av ett antal uppräknade produkter, varav en är produkter som framställts av biomassa. Det finns alltså varken i statsstödsbeslutet eller i energiskattedirektivet några hinder mot att ändra definitionen av biogas så att den omfattar fler gaser från hållbar biomassa. En sådan utvidgning bedöms därmed vara förenlig med EU-rätten.

Vad *Anfall Sverige* och *2030-sekretariatet* för fram om att ordet biogas sedan länge har avsett biogen metan leder inte till någon ändring av förslaget. Av andra nämnda EU-regelverk och exempelvis Sveriges statsstödsgodkännande för skattebefrielse för biogas är det tydligt att andra gaser än metan omfattas. Det finns därför skäl att ha samma term i den svenska lagstiftningen som i statsstödsbeslutet.

Vätgas, som oftast inte är skattepliktig, kan omfattas av definitionen

Vätgas är hänförlig till KN-nr 2804 10 00 och är därmed inte en energiprodukt enligt 1 kap. 3 § LSE och inte en av de produkter som omfattas av skatteplikt enligt 2 kap. 1, 1 a eller 3 § LSE. Skatt ska under vissa förutsättningar betalas även för en produkt som definitionsmässigt inte är en energiprodukt. Så är exempelvis fallet för en produkt som är avsedd att förbrukas, säljs eller förbrukas som bränsle för uppvärmning och innehåller annat kolväte än torv (se 2 kap. 4 § första stycket 2 LSE). Den sistnämnda förutsättningen bedöms inte vara uppfylld för vätgas och vätgasen är därför inte skattepliktig när den förbrukas för uppvärmningsändamål.

I fråga om vätgas för motordrift har Skatteverket i ställningstagandet Beskattning av vätgas som förbrukas i motordrivet fordon, fartyg eller luftfartyg den 22 februari 2021 (dnr 8-790631) gjort bedömningen att naturgas är det bränsle som är likvärdigt med vätgasen, i den mening som avses i 2 kap. 4 § andra stycket LSE, när vätgas förbrukas som bränsle i en förbränningsmotor för drift av ett motordrivet fordon, fartyg eller luftfartyg. Skatt för vätgasen ska därmed betalas enligt den energiskattesats och den koldioxidskattesats som gäller för naturgas som används för drift av motordrivet fordon, fartyg eller luftfartyg. Skatteverket anser att vätgas som förbrukas i bränslecellerna i ett motordrivet fordon, fartyg eller luftfartyg inte förbrukas som motorbränsle enligt 2 kap. 4 § första stycket 1 LSE. Den vätgasen är därmed inte skattepliktig.

Ett antal remissinstanser, bl.a. *Energigas Sverige*, *Mobility Sweden* och *Vätgas Sverige*, begär att det införs skattebefrielse för vätgas som förbrukas i förbränningsmotorer. Instanserna understryker att dagens beskattning leder till konkurrenssnedvridning och bristande teknikneutralitet. Dessutom förs det fram att det är ologiskt att beskatta vätgas, som bara består av två väteatomer, med koldioxidskatt.

Lagreglerna som Skatteverket hänvisar till i sitt ställningstagande följer av motsvarande regler i energiskattedirektivet. Enligt regeringens bedömning finns det inte någon uttrycklig möjlighet i direktivet att undanta vätgas som förbrukas som bränsle för motordrift från beskattning. Det finns inte någon möjlighet att inom ramen för detta lagstiftningsärende införa en generell skattebefrielse för vätgas för detta ändamål.

Däremot gör regeringen bedömningen, som delas av flera remissinstanser, att en bredare biogasdefinition som inte begränsas till metan omfattar sådan vätgas som framställts av biomassa och som på den grunden kan skattebefrias med stöd av artikel 16 i energiskattedirektivet.

En ny bredare definition av biogas föreslås

Med anledning av ovanstående föreslår regeringen att en ny bredare definition av biogas införs i LSE med innebörden att med biogas avses ett bränsle som har framställts av biomassa och som vid en temperatur av 0 grader Celsius och ett tryck av 101,325 kilopascal befinner sig i gasform. Som en följd av detta blir särregleringar om biogasol överflödiga i lagtexten och tas därför bort.

Lagförslag

Förslaget medför ändringar i 1 kap. 9 §, 6 a kap. 2 c § och 7 kap. 3 b och 4 §§ LSE

Skattebefrielse för biogas som blandas in i andra bränslen

Regeringens förslag

Skattebefrielse ska medges för biogasandelen av ett annat bränsle när bränslet förbrukas för uppvärmning.

Promemorians förslag

Förslaget i promemorian stämmer i huvudsak överens med regeringens. Promemorians lagförslag har en delvis annan ordalydelse.

Remissinstanserna

Remissinstanserna tillstyrker eller har inga invändningar mot förslaget.

Skatteverket har dock synpunkter på lagtextens utformning i fråga om kraven på hållbarhetsbesked.

Flera instanser tar upp frågan om hur andelen biogas i blandningen ska fastslås. *Drivkraft Sverige* för fram att det inte går att ange exakt hur stor andel av en viss utmatad volym av gasol eller naturgas som består av biogasol respektive biogas och att detta bör kunna hanteras genom någon form av massbalansering. Även *Energigas Sverige*, *Gasum* m.fl. påpekar att det bör förtydligas att ordalydelsen ”utgörs av biogas” avser skattemässigt fördelad biogas och att den skattskyldige ska få fördela samlagrad eller samdistribuerad biogas mellan olika kunder och användningsområden via avtal och hållbarhetscertifikat baserat på massbalansprincip. *Näringslivets skattedelegation* och *Jernkontoret* för liknande resonemang.

Skälen för regeringens förslag

Biogas har sedan länge varit skattebefriad i Sverige, såväl för uppvärmning som för motordrift. Den 1 januari 2021 infördes skattebefrielse även för biogasol för uppvärmning. I samband med att skattebefrielsen för biogasol för uppvärmning infördes gjorde regeringen bedömningen (prop. 2020/21:1 Förslag till statens budget, finansplan och skattefrågor, avsnitt 13.23) att någon uttrycklig skattebefrielse för bio-DME för uppvärmning inte var nödvändig: ”Dimetyleter (DME) är en förening av två metanolmolekyler. Dess egenskaper liknar gasolens och den hanteras på liknande sätt. Bio-DME härrör från biomassa. Produkten DME är hänförlig till KN-nr 2909 19 00 oavsett om den är framställd av fossil råvara eller av biobaserad råvara. DME är

därmed inte en energiprodukt enligt 1 kap. 3 § LSE och därför inte skattepliktig enligt 2 kap. 3 § LSE. Skatt ska under vissa förutsättningar betalas även för en produkt som definitionsmässigt inte är en energiprodukt. Så är exempelvis fallet för en produkt som är avsedd att förbrukas, säljs eller förbrukas som bränsle för uppvärmning och innehåller annat kolväte än torv (se 2 kap. 4 § första stycket 2 LSE). Den sistnämnda förutsättningen bedöms inte vara uppfylld för DME. När DME används som motorbränsle beskattas bränslet, även bio-DME, i enlighet med 2 kap. 4 § första stycket 1 LSE, med de skattebelopp som gäller för likvärdigt bränsle enligt 2 kap. 1 § LSE.”

Upp till 20 procent bio-DME kan blandas in i gasol utan att större ändringar av infrastrukturen är nödvändig. Av skrivelsen från Energigas Sverige (Fi2022/03521) framgår att när bio-DME blandas in i gasol så klassificeras hela blandningen som gasol och därmed beskattas hela blandningen som fossil gasol. Energigas Sverige begär därför att bio-DME ska undantas från skatt när den blandas in i gasol och används som ett bränsle för uppvärmning.

Situationen som beskrivs av Energigas Sverige innebär att även med den bredare definitionen av termen biogas som föreslås i föregående avsnitt skulle bio-DME inte omfattas av skattebefrielsen för biogas när den blandas in i fossil gasol och används för uppvärmning. För att främja inblandning av biogaser i andra bränslen, dvs. i normalfallet i naturgas eller gasol, och för att skapa en skattemässig likabehandling mellan biogaser som förbrukas i ren form och biogaser som blandas in i ett annat bränsle föreslås därför att skattebefrielserna för biogas utvidgas till att omfatta biogas som utgör en beståndsdel i ett annat bränsle som används för uppvärmning.

Skattebefrielsen för biogas baseras, som beskrivits ovan, på artikel 16 i energiskattedirektivet. Av artikel 16.1 framgår att medlemsstaterna får tillämpa skattebefrielse eller nedsatt skattesats för skattepliktiga produkter om de består av eller innehåller en eller flera av ett antal uppräknade produkter, bl.a. produkter som framställts av biomassa, vilket omfattar biogas. Följaktligen tillåts medlemsstaterna att tillämpa skattebefrielse för ett biobränsle även när biobränslet utgör en beståndsdel i ett annat bränsle.

Kommissionen poängterar i sitt beslut (EU) 2025/62 om statsstödsgodkännande för Sveriges skattebefrielser för biogas och biogasol, med hänvisning till artikel 16.2 i energiskattedirektivet, att skattebefrielsen eller skattenedsättningen begränsas till den del av produkten som faktiskt härrör från biomassa, vilket är fallet enligt stödordningarna. Av beslutet framgår även att de svenska myndigheterna har bekräftat att vid blandning av biogas och biopropan med andra slag av gaser eller bränslen är skattebefrielserna endast tillämpliga på den förnybara beståndsdelen i dessa blandningar.

Med stöd av ovanstående bedöms förslaget vara förenligt med EU-rätten.

Ett krav för skattebefrielse är i vissa fall att biogasen omfattas av ett hållbarhetsbesked. *Skatteverket* efterfrågar att det anges tydligare att kravet på hållbarhetsbesked gäller även när bränslet som till viss andel utgörs av biogas förbrukas i en sådan anläggning som anges i lagtexten. Det behöver också anges att hållbarhetsbeskedet ska omfatta biogasen, dvs. inte hela bränslet. Regeringen delar Skatteverkets bedömning och utformar därför lagförslaget delvis annorlunda än vad som föreslås i promemorian. Villkoren för skattebefrielse, i fråga om krav på hållbarhetsbesked respektive anläggningsbesked, ska gälla även i de fall biogasen förbrukas som en andel av ett annat bränsle.

När det gäller frågan, som bl.a. *Energigas Sverige* och *Gasum* tar upp, om att uttrycka i lagtexten att andelen som utgörs av biogas skattemässigt ska kunna fördelas genom någon form av massbalansprincip gör regeringen följande bedömning. Beskattningen enligt energiskattedirektivet och enligt LSE baseras som utgångspunkt på bränslenas KN-nummer. Det är KN-numret som styr vilken skattesats ett visst bränsle har. Olika gaser har olika KN-nummer och i fallet med exempelvis biogas så skiljer sig KN-numret dessutom åt beroende på om gasen är i flytande form eller gasform.

Högsta förvaltningsdomstolen har konstaterat att utgångspunkten vid beskattningen är det faktiska innehållet i det bränsle som levereras (HFD 2022 not. 31). För gasformiga bränslen som levereras via rörledning gäller dock, enligt 2 kap. 2 a § LSE, att om både biogas och t.ex. naturgas levereras på det sättet får skatten fördelas mellan olika användningsområden utifrån exempelvis avtal eller i förhållande till den andel av respektive bränsle som den skattskyldige har tillfört rörledningen. När dessa regler infördes angavs som skäl att vid handel med gas som överförs genom rörledning är det svårt att spåra det fysiska flödet av gasen (prop. 2009/10:144 s. 16).

Bakgrunden till det nu aktuella förslaget är en skrivelse från *Energigas Sverige* där det anges att när bio-DME blandas in i gasol så klassificeras hela blandningen som gasol och därmed beskattas hela blandningen som fossil gasol. *Energigas Sverige* begär därför att bio-DME ska undantas från skatt när den blandas in i gasol och används som ett bränsle för uppvärmning. Det är den situationen som främst ska lösas genom regeringens förslag, även om tillämpningsområdet i praktiken vidgas till följd av den föreslagna bredare definitionen av biogas. Förslaget, där termen ”utgörs av biogas” förekommer, avser endast bränsle som förbrukas för uppvärmning.

Att, så som bl.a. *Energigas Sverige* och *Näringslivets skattedelegation* föreslår, införa någon form av generell gröngasprincip genom massbalansering även för flytande gaser ligger utanför detta lagstiftningsärende. Ett sådant förslag skulle behöva beredas på nytt eftersom en sådan ändring skulle kräva mer analys för att säkerställa förenlighet med bl.a. energiskattedirektivet och statsstödsregelverket. Som framgår ovan uttrycker kommissionen i Sveriges senaste statsstödsgodkännande att stöd endast ges till den del av produkten som faktiskt härrör från biomassa.

Därutöver skulle det behöva analyseras om och hur en generell gröngasprincip kan kombineras med massbalansreglerna i förnybartdirektivet och det kommande införandet av ursprungsgarantier för gaser (se prop. 2021/22:147 s. 9 och 10). Det är också avgörande att säkerställa att en utökad tillämpning inte äventyrar den nuvarande gröngasprincipen.

Sammanfattningsvis överensstämmer regeringens förslag i sak med promemorians förslag, dvs. att skattebefrielse för biogas som förbrukas som bränsle för uppvärmning ska medges även för den andel av ett annat bränsle som utgörs av biogas.

Lagförslag

Förslaget medför ändringar i 6 a kap. 2 c § LSE.

Konsekvensanalys

I detta avsnitt redogörs för förslagets effekter i den omfattning som bedöms lämpligt i det aktuella lagstiftningsärendet och med utgångspunkt i relevanta delar av 7 § förordningen om konsekvensutredningar. *Regelrådet* bedömer att konsekvensutredningen uppfyller kraven i förordningen.

De offentligfinansiella effekterna till följd av ändrade skatte- och avgiftsregler beräknas i enlighet med Finansdepartementets beräkningskonventioner.

Beräkningarna görs i ikraftträdandeårets priser och skattebaser och utgår vanligtvis från att beteendet hos individer och företag inte ändras till följd av ändringarna i skattereglerna. Antagandet om oförändrat beteende ger en god uppskattning av åtgärdernas effekt på kort och medellång sikt. På längre sikt, och för att analysera andra konsekvenser än de offentligfinansiella effekterna, kan ett mer dynamiskt synsätt behöva användas, där skattebaser tillåts påverkas av regeländringen.

Efter ikraftträdandet kan förslaget utvärderas genom en uppföljning av Regeringskansliet tillsammans med exempelvis relevanta myndigheter eller branschorganisationer för att i relation till syftet med förslaget analysera effekter och för att oförutsedda konsekvenser av förslaget ska kunna uppdagas.

Offentligfinansiella effekter

Den justerade definitionen av biogas innebär att fler biogena gaser kommer att omfattas av den befrielse från energi- och koldioxidskatt som nu gäller för biogas och biogasol. Att utvidga skattebefrielsen för biogas som förbrukas för uppvärmning till att omfatta även biogas som utgör en beståndsdel i ett annat bränsle gör att ytterligare användning av biogaser kan omfattas av skattebefrielse. De bränslen som i dagsläget inte alltid omfattas av möjligheten till skattebefrielse men som kommer att omfattas är framför allt bio-DME och biobaserad syngas. Användningen av dessa produkter är i dag dock så liten att inga betydande offentligfinansiella effekter förväntas uppstå på kort sikt till följd av att de med förslaget omfattas av skattebefrielse. På längre sikt kan den justerade definitionen leda till att användningen av dessa produkter ökar, eller att andra produkter som faller inom den justerade biogasdefinitionen etableras på marknaden, vilket kan leda till ett större skattebortfall.

Förslaget kan ha viss påverkan på skatteutgiften energiskattebefrielse för biobränsle m.m. för uppvärmning.

Effekten för företag

Förslagen innebär att vissa biogena gaser som i dag beskattas som det fossila bränsle som de ersätter kommer att omfattas av den skattebefrielse som i dag endast gäller för biogaser i form av metan, propan eller butan. Skattebefrielsen kommer sannolikt att till stor del, men kanske inte helt, övervältras på priset för dessa biogaser. Därigenom gynnar förslaget både de företag som producerar och säljer de aktuella bränslena och de företag som använder dessa i verksamheter där bränsleanvändningen är beskattad. I dagsläget är det endast några få företag som säljer respektive använder bio-DME eller biobaserad syngas. På sikt kan dock användningen av dessa bränslen, liksom framtida bränslen som ryms inom den nya biogasdefinitionen, komma att växa och förslaget kan därmed på längre sikt komma att beröra fler företag än i dag.

De biogaser som med förslaget kommer att omfattas av skattebefrielsen för biogas kommer i huvudsak att kunna ersätta gasol eller naturgas för uppvärmningsändamål. Det är dock bara en del av användningen av naturgas och gasol som omfattas av energibeskattnings. Enligt SCB skedde 2022 ungefär hälften av gasolanvändningen och en femtedel av naturgasanvändningen inom industrin i järn- och stålverk, vilket är verksamheter som i den utsträckning de ryms inom termen metallurgiska processer är undantagna från energibeskattnings. Stål- och metallindustrins användning av bio-DME, biobaserad syngas eller andra biogaser som kan ersätta gasol eller naturgas förväntas därför inte påverkas i någon större utsträckning av förslaget om utvidgad biogasdefinition. Naturgas och gasol som används som råvara, t.ex. inom kemiindustrin, omfattas inte heller av energibeskattnings, och användningen av de aktuella bränslena inom företag i kemiindustrin eller i raffinaderier förväntas därför inte påverkas av förslaget.

Användning av beskattad gasol förväntas huvudsakligen ske inom massa-, pappers- och pappersvaruindustrin för torkning, inom livsmedelsindustrin, för tillverkning av kemikalier och kemiska produkter, inom metallvarutillverkning samt inom järn- och stålindustrin. Det är därmed främst företag i dessa sektorer som genom förslaget kan få lägre kostnader för användning av biogaser som kan blandas in i och ersätta fossil gasol. För biogaser som kan ersätta naturgas, såsom biobaserad syngas, förväntas det framför allt vara inom massa-, pappers- och pappersvaruindustrin samt livsmedelsindustrin som förslaget kan ge incitament till ökad användning av biogaser. Utöver industrin finns en viss användning av naturgas och gasol i hushålls- och service-sektorn, exempelvis i form av naturgas för uppvärmning av fastigheter och gasol för matlagning. Företag som använder naturgas och gasol för dessa ändamål kan också komma att dra nytta av att fler biogaser kan omfattas av skattebefrielsen.

Biogas som används som uppvärmningsbränsle och som beskattas som naturgas kan antas kosta ca 15 000–20 000 kronor per 1 000 kubikmeter inklusive skatter. Förslaget minskar kostnaden för detta bränsle med 4 524 kronor vid full övervältring av skattesänkningen på priset för varje 1 000 kubikmeter. Biogas som används som uppvärmningsbränsle och som beskattas som gasol kan antas kosta ca 50 kronor per kilogram. Förslaget minskar kostnaden med drygt 6 kronor per kilogram vid full övervältring.

Förslaget främjar även användning av vätgas som framställts av biomassa och förbrukas i förbränningsmotorer, exempelvis i vägfordon, eftersom användningen av sådan vätgas med förslaget omfattas av skattebefrielse.

Effekter för miljön

Förslaget om ny biogasdefinition samt skattebefrielse för biogaser som blandas in i andra bränslen som förbrukas för uppvärmning innebär sammantaget att fler biogena gaser än i dag kommer att omfattas av nedsatt energibeskattnings. Därigenom ökar incitamenten att ersätta användning av fossila uppvärmningsbränslen med biobaserade dito i verksamheter med beskattad energianvändning.

I den utsträckning som dessa biogaser ersätter användning av fossila bränslen i den industri som ingår i handeln med utsläppsrätter innebär förslaget att skattelagstiftningen inte längre missgynnar användningen av biogaser som huvudsakligen består av andra gaser än metan, propan eller butan. Detta ger möjlighet att åstadkomma utsläppsminskningar till en lägre samhällsekonomisk kostnad än om förslaget inte genomförs.

Lägre utsläpp inom den svenska industrin bidrar till en omställning till nettollutsläpp av växthusgaser till atmosfären senast 2045. I den utsträckning dessa biobränslen ersätter användning av fossila bränslen inom de sektorer som berörs av Sveriges EU-åtagande inom ESR kan förslaget även innebära utsläppsminskningar som gör att Sverige lättare når sitt ESR-åtagande. På kort sikt bedöms dock effekterna på utsläppen av växthusgaser av förslaget vara små och inte möjliga att beräkna. Utsläpp av övriga luftföroreningar såsom partiklar och kväveoxider förväntas inte minska i någon betydande omfattning.

Effekter för statliga myndigheter och de allmänna förvaltningsdomstolarna

Förslaget bedöms medföra kostnader för Skatteverket och Tullverket för att tillgodose företagens informationsbehov vid de ändrade reglerna. Några särskilda informationsinsatser bedöms inte nödvändiga utan bedöms kunna ingå i den anpassning som regelbundet görs på grund av ny eller ändrad lagstiftning. Eventuellt tillkommande kostnader ska hanteras inom befintliga ekonomiska ramar. Förslaget bedöms inte påverka antalet mål eller på annat sätt påverka arbetsbelastningen i de

allmänna förvaltningsdomstolarna och inte heller medföra några ökade kostnader för andra myndigheter.

Övriga effekter

Förslaget förväntas inte få några effekter för enskilda, några fördelningseffekter eller effekter för den ekonomiska jämställdheten. Förslaget bedöms inte heller få några särskilda konsekvenser för kommuner och regioner, sysselsättning, arbetslöshet och löner.

13.15.4 Skattesatser för gaser

Beskattning av gaser utifrån energiinnehåll

Regeringens förslag

Skattesatserna som anges i lagtexten för naturgas, gasol och andra gaser ska uttryckas som ören och tiondels ören per kilowattimme.

Promemorians förslag

Förslagen i promemorian stämmer i huvudsak överens med regeringens. I promemorian föreslås inte någon följdändring i fråga om indexomräkning.

Remissinstanserna

De flesta instanserna, bl.a. *2030-sekretariatet*, *Avfall Sverige*, *Energiföretagen Sverige*, *Energigas Sverige*, *Jernkontoret*, *Kammarrätten i Sundsvall*, *Konkurrensverket*, *Lantbrukarnas riksförbund*, *Statens energimyndighet* och *Svenska bioenergiföreningen (Svebio)* tillstyrker eller har inga invändningar mot förslaget.

Skatteverket har inga invändningar i sig mot att skattesatserna ändras så att gaser beskattas utifrån energiinnehåll, men avstyrker att förslaget genomförs innan det har klargjorts hur man ska bestämma värmevärdet för respektive typ av gas, när detta behövs för att skatten för respektive gasmängd ska kunna beslutas utifrån gasens energiinnehåll.

Drivkraft Sverige tillstyrker förslaget, men anser att det mot bakgrund av komplexiteten i beskattningen av gaser bör införas någon form av säkerhetsventil för de fall bränslenas energiinnehåll inte kan bestämmas på ett tillförlitligt sätt. Exempelvis skulle skatten kunna beräknas utifrån vad som är skäligt på motsvarande sätt som anges i fråga om beskattningen av el (jfr 11 kap. 8 § LSE).

Energigas Sverige framhåller att det finns tydliga och säkra metoder för att mäta och fastställa energiinnehållet i den skattepliktiga gasen och noterar att energiinnehållet är ett mer exakt mått att använda som skattebas än volym som används i dag. Därutöver förklarar Energigas Sverige att det blir mer korrekt att basera en balans mellan inmatning och uttag i gasnätet på energiinnehåll än på volym.

Flera instanser, bl.a. *Energiföretagen Sverige*, *Lantbrukarnas riksförbund* och *Näringslivets skattedelegation*, betonar att förslaget medför en mer rättvisande beskattning av gaser. *Konkurrensverket* understryker att förslaget leder till att samtliga kostnadskomponenter i naturgasnätet, såväl pris och nätavgifter som skatt, tas ut enligt samma princip vilket bedöms innebära en regelförenkling.

Naturvårdsverket bedömer att förslaget ger incitament till att fortsätta öka andelen förnybar gas i det västsvenska gasnätet och hos andra leverantörer av fordonsgas runt om i landet. Även *2030-sekretariatet*, *Avfall Sverige* och *Klimatkommunerna* m.fl.

framhåller att förslaget främjar biogena gaser som de anser har missgynnats skattemässigt.

Bland andra Energiföretagen Sverige och Energigas Sverige betonar att en övergång till beskattning utifrån energiinnehåll är en särskilt positiv ändring för beskattningen av vätgas då denna har mycket lägre energiinnehåll än naturgas.

Skälen för regeringens förslag

Naturgas och biogas samdistribueras i gasledningar

Naturgas har använts i Sverige sedan 1985. Sverige har ingen egen naturgasutvinning, utan naturgasen i det västsvenska gasnätet förs in via ett havsförlagt rör från Dragör i Danmark. Naturgasnätet sträcker sig från Trelleborg i söder till Stenungssund i norr samt i en dragning österut genom Småland. Gasnätet når därmed ett trettiotal kommuner i sydvästra Sverige. Förutom det västsvenska gasnätet finns ett stads- och fordonsgasnät i Stockholmsområdet samt några små lokala gasnät. Nätverksamheten är ett reglerat monopol. Företag som bedriver överföring, förgasning eller lagring av naturgas får inte bedriva handel med gas.

Biogas och naturgas har i princip samma egenskaper och kan därför distribueras i samma rörledningssystem. I västsvenska gasnätet blandas naturgas med biogas som har bildats vid rötning i avfallsanläggningar, vid deponier eller i förgasningsanläggningar. Innan biogasen matas ut på naturgasnätet måste den uppgraderas för att få bort koldioxid ur gasen och få en metanhalt som är mer jämförbar med naturgasens. Vid uppgraderingen tillsätts gasol för att höja biogasens energiinnehåll. Trots denna uppgradering har dock biogas som injiceras i naturgasnätet ett lägre energiinnehåll per volymenhet än den naturgas som redan finns i nätet. Biogas och naturgas samdistribueras i det västsvenska gasnätet vilket innebär att köparna av naturgas via gasnätet i realiteten tar emot en blandning av naturgas och biogas. Detta innebär att biogasens lägre energiinnehåll påverkar hur stor volym gas som köparna av naturgas behöver för ett givet energibehov. Eftersom beskattning sker per volymenhet varierar därmed beskattningen per energienhet beroende på sammansättningen av den gas som levererats.

Energigas Sverige har kommit in med en skrivelse (Fi2017/04743) med en begäran om att ändra beskattningen av bränslen så att naturgas beskattas utifrån energiinnehåll i stället för volym. Enligt Energigas Sverige finns det flera argument för sådan förändring. Som exempel nämns att beskattning utifrån volym medför en snedvriden konkurrens mellan gasförbrukare beroende på var i gasnätet de får sin gas levererad. Vidare medför dagens beskattning att biogas spetsas med gasol, vilket enligt Energigas Sverige bl.a. minskar biogasens trovärdighet som förnybart bränsle.

Nuvarande beskattning som inte följer energiinnehållet medför oönskad snedvridning

Skattesatserna för bränslen anges som belopp per volymenhet eller per viktenhet beroende på vilka produkter som avses. Energiskatten för direkt skattepliktiga uppvärmningsbränslen är proportionell mot energiinnehållet och motsvarar ca 11,4 öre per kilowattimme 2025 med undantag för lågbeskattad olja. Omräkningarna baseras på att värmevärdet är 11 000 kilowattimmar per 1 000 kubikmeter för naturgas och 12 800 kilowattimmar per ton för gasol (jfr prop. 2009/10:41 s. 150–152). Värmevärdet på 11 000 kilowattimmar per 1 000 kubikmeter för naturgas är det värmevärde som användes av SCB och Statens energimyndighet vid tiden för prop. 2009/10:41.

Energiinnehållet i naturgas är dock inte homogent. Det kan variera både över tid och från plats till plats beroende på tryck, temperatur, ursprung och gasens sammansättning. Så länge som i princip all naturgas som användes i Sverige hade sitt ursprung

från de danska naturgasfälten var också energiinnehållet i naturgasen i Sverige relativt stabilt kring 11 000 kilowattimmar per 1 000 kubikmeter. Med en ökad användning av naturgas från andra källor, både i form av vätskeformig naturgas (LNG) och via import genom gasnätet, har naturgasen fått ett mer varierat och i genomsnitt lägre värmevärde. I gasnäten är dessutom energiinnehållet i den totala gassammansättningen lägre ju mer biogas som blandningen innehåller, vilket även innebär att energiinnehållet är lägre i närheten av inmatningspunkterna av biogas om inte propanisering sker.

Användningen av LNG ökar i Sverige. I och med att LNG har introducerats på den svenska marknaden finns nu naturgas att tillgå i stora delar av landet. LNG (och i vissa fall vätskeformig biogas, LBG) används i dag bl.a. inom industrin, som bränsle för tunga transporter och som fartygsbränsle.

Vid en och samma energiförbrukning hos gaskunden kommer den underliggande gasvolymen att variera eftersom energiinnehållet i gasen varierar. Ett lägre energiinnehåll medför att en större volym gas behövs för att leverera samma mängd energi. Med dagens beskattning som utgår från volymen kan därmed två gasförbrukare med samma energiförbrukning få olika skattekostnad beroende på hur nära en biogasinmatning som förbrukningen sker, dvs. hur stor andel biogas respektive förbrukare har i sin gasblandning som tas ut från nätet.

Regeringen anser, i likhet med *Energiföretagen Sverige* och *Energigas Sverige*, att en övergång till beskattning utifrån energiinnehåll är en särskilt positiv ändring för beskattningen av vätgas då denna har mycket lägre energiinnehåll än naturgas. Som framgår av avsnitt 13.15.3 ovan är vätgas för de flesta förbrukningsändamål dock inte en skattepliktig produkt.

Sammanfattningsvis innebär gasernas varierande energiinnehåll att dagens volym- eller viktbeskattning medför en beskattning som inte motsvarar den förbrukade energimängden. Detta kan anses leda till en orättvis beskattning och en oönskad konkurrenssnedvridning. Det finns därför skäl att se över vilka enheter som ligger till grund för beskattningen.

Gasmarknadens aktörer har övergått till handel utifrån energiinnehåll

I stället för att handla gas utifrån ett schablonmässigt energiinnehåll har gasbranschens aktörer under de senaste ca tio åren övergått till en handel i gasnätet som utgår från ett varierande energiinnehåll. I arbetet med att ta fram en metod för hur detta skulle gå till deltog alla nätföretag, gasleverantörer, balansansvariga och systembalansansvariga som var anslutna till det västsvenska transmissionsnätet. Metoden beskrivs i *Energigas Sveriges* dokument *Branschgemensamma metoder för bestämning av värmevärde* (version 170118). Enligt dokumentet ska debitering och avräkning av gas baseras på levererad energimängd och överförd gasvolym.

Enligt den branschgemensamma metoden delar respektive distributionsnätsföretag in sitt gasnät i s.k. värmevärdesområden, inom vilket energiinnehållet ska vara ett och samma för alla kunder. Storleken på värmevärdesområdena beror på nätens olika förutsättningar och kan innefatta allt från ett stort antal kunder till några enskilda kunder. Nätföretaget beräknar det slutliga månatliga värmevärdet för respektive värmevärdesområde. Beräkningarna görs utifrån uppmätta värmevärden i respektive område. Gasleverantören får genom nätföretagets meddelande- och mätvärdesrapportering kännedom om gällande värmevärdesområden och var en anläggning (uttagspunkt) är belägen. Utöver detta får de uppgifter om volym och värmevärde för att möjliggöra fakturering av respektive anläggning.

Metoden innebär att för ett nät där två eller flera gaser med olika energiinnehåll blandas beräknas ett volymviktat värmevärde med hjälp av ingående gasers värmevärde och gasflöden enligt ett samband som beskrivs i en formel.

Energimarknadsinspektionens mätföreskrifter utgår från energiinnehåll

Den 10 juli 2020 remitterade Energimarknadsinspektionen (Ei) ett förslag om att genomföra metoden som beskrivs i föregående avsnitt i Ei:s mätföreskrifter. Eftersom syftet med metoden är att säkerställa att den fakturerade och verkliga mängden överförd energi till kunden överensstämmer, var Ei positiv till en metod som vid avräkning och debitering tar hänsyn till varierande värmevärden i ett värmevärdesområde. I konsekvensutredningen till förslaget gör Ei bedömningen att metoden möjliggör för företagen att debitera gas med bättre hänsyn till dess energiinnehåll. Den 1 november 2020 trädde ändringarna i kraft i de numera upphävda Energimarknadsinspektionens föreskrifter och allmänna råd (EIFS 2014:8) om mätning, beräkning och rapportering av överförd naturgas samt anmälan om leverans och balansansvar. Genom ändringen infördes regler om bestämning av värmevärde i värmevärdesområden i föreskrifterna. Motsvarande regelverk återfinns nu i Energimarknadsinspektionens föreskrifter och allmänna råd (EIFS 2022:6) om mätning och rapportering av överförd naturgas samt anmälan om leverans och balansansvar.

I konsekvensutredningen till förslaget anför Ei sammanfattningsvis att avsikten med förändringen är att fastställa en redan existerande praxis på naturgasområdet. De huvudsakliga skäl som angavs för denna förändring har relevans även för att föreslå förändringar i beskattningen.

Nuvarande beskattning bör i likhet med branschpraxis och andra regelverk utgå från energiinnehåll

Som framgår ovan harmonierar inte nuvarande skattesystem, där skatten tas ut per förbrukad volymenhet, med övriga system som gasbranschens aktörer rapporterar till. Enligt skrivelsen från Energigas Sverige (Fi2017/04743) sker branschens övriga myndighetsrapporteringar övervägande i energimått, exempelvis bränslestatistiken till SCB och miljörapportering till Naturvårdsverket. Sedan 2015 utgår tillsynsavgiften som betalas till Energimarknadsinspektionen och försörjningstrygghetsavgiften som betalas till Energimyndigheten från energiinnehåll i stället för volym, se vidare i förordningen (2008:1330) om vissa avgifter på naturgasområdet. Att skatthanteringen avviker från handeln och den övriga rapporteringen medför en onödig administrativ börda för de berörda företagen. I likhet med vad exempelvis Konkurrensverket och Statens energimyndighet för fram bör därför även beskattningen av gaserna av förenklingsskäl utgå ifrån energimängder.

Beskattning utifrån energiinnehåll minskar incitamenten för att propanisera biogas med fossil gasol

Uppgraderad biogas (biometan) förs i dag in både på transmissionsnätet och på distributionsnäten. Biogas, även uppgraderad sådan, har ett lägre energiinnehåll än naturgas. För att biogas ska uppnå liknande energiinnehåll som naturgas tillsätts i de flesta fall gasol innan biogasen förs in på näten, s.k. propanisering.

Propanisering har historiskt varit nödvändigt för att upprätthålla ett stabilt energiinnehåll i hela gasnätet då branschens tekniska och ekonomiska system inte varit utformade för att hantera varierande energiinnehåll på gasen. Utan tillsatsen av gasol hade gasförbrukarna debiterats än mer skilda belopp för samma energimängd beroende på var och när de förbrukade gasen. Eftersom gasmarknadens aktörer numera handlar gas utifrån energimängd, och tekniska modifieringar har gjort näten bättre anpassade till varierande energiinnehåll, har skälen för propanisering minskat.

Så länge skatten tas ut per volymenhet anses det dock fortfarande finnas skäl till propanisering för att upprätthålla ett jämnare energiinnehåll och därmed ett jämnare skatteuttag per energienhet. *Statens energimyndighet* framhåller att beskattning av gaser utifrån energiinnehåll minskar incitamenten för propanisering i naturgasnätet. För att möjliggöra en utfasning av fossila bränslen och nå Sveriges mål om netto-nollutsläpp 2045 behöver andelen biogas i gasnäten öka för att så småningom helt kunna ersätta dagens användning av naturgas och fossil gasol. Skattelagstiftningen bör enligt regeringen därför inte vara utformad på ett sådant sätt att den ger incitament att tillsätta fossil gasol i gasnätet.

Energiskattedirektivet tillåter att skatt tas ut efter energiinnehåll

Utgångspunkten i energiskattedirektivet är att medlemsstaternas nationella beskattning av bränslen ska uppfylla vissa minimiskattenivåer som föreskrivs i direktivet. Dessa framgår av artiklarna 7–10 med hänvisningar till bilaga I till direktivet. För naturgas uttrycks minimiskattenivåerna i enheten euro per gigajoule bruttovärmevärde. För gasol och vissa andra gasformiga kolväten uttrycks nivåerna i euro per 1 000 kilogram.

Enligt artikel 12.1 i direktivet får medlemsstaterna uttrycka sina nationella skattenivåer i andra enheter än de som anges i artiklarna 7–10 under förutsättning att motsvarande skattenivåer, efter omvandling till dessa enheter, inte är lägre än de angivna miniminivåerna. Att uttrycka skattesatserna för naturgas, gasol och andra gaser som belopp per energienhet bedöms därför vara förenligt med EU-rätten.

Någon särskild regel om mätning eller skälighetsbedömning är inte nödvändig

Regeringen bedömer, till skillnad från *Skatteverket*, att det inte är lämpligt att i lagtexten ange exakt hur värmevärdet ska bestämmas i olika situationer. Precis som Skatteverket anger i sitt remissvar går det inte att använda schabloner eftersom värmevärdena för de olika gastyperna inte är stabila. Att använda schabloner skulle dessutom motverka syftet med förslaget.

Regeringen anser därmed, i likhet med *Energigas Sverige*, att då det inte regleras i LSE hur den volym eller vikt som i dag ligger till grund för beskattningen ska mätas, så saknas det anledning att i lagen reglera en särskild metod för mätning enbart för att skatten baseras på energiinnehåll.

Som framgår ovan finns det i gasnätet en branschgemensam praxis för fastställande av energiinnehåll. När det gäller andra distributionsformer, exempelvis när det handlar om flytande gaser, så bör det i normalfallet vara ett mindre varierande energiinnehåll än i gasnätet vilket bör underlätta hanteringen. Avsikten med förslaget är att det redovisade energivärdet så långt som möjligt ska spegla det verkliga värdet. I de fall en omvandling görs från volym eller vikt till energiinnehåll så är det upp till den skattskyldige att visa vilken omvandlingsfaktor som har använts i redovisningen.

Regeringen anser att det i praktiken kommer att innebära en form av skälighetsbedömning som inte behöver uttryckas i lagtexten på det sättet som *Drivkraft Sverige* föreslår. När det gäller Drivkraft Sveriges hänvisning till motsvarande regel i elbeskattningen är det en skillnad att energiskatten på el som huvudregel uttryckligen ska bestämmas utifrån mätning av energiinnehållet. Eftersom det inte föreslås att skatterna på gas uttryckligen ska baseras på mätning så saknas det enligt regeringen behov av en kompletteringsregel. Energimarknadsinspektionen har i en skrivelse (Fi2018/02648) föreslagit ändringar såväl i LSE som i skatteförfarandelagen (2011:1244) i syfte att regler om mätning, redovisning och betalning av punktskatter på naturgas och biogas mer ska likna de regler som gäller för energiskatt på el. Regeringen avser inte att vidta några åtgärder med anledning av skrivelsen.

Gröngasprincipen ska utgå från energiinnehåll

Skatteverket anger att det i promemorian inte berörs hur man ska bestämma hur mycket av energimängden som vid tillämpningen av fördelningsbestämmelserna i 2 kap. 2 a § LSE (den s.k. gröngasprincipen) skattemässigt ska anses härröra från respektive typ av gas som för den skattskyldiges räkning har tillförts gasnätet.

Enligt regeringen bör principen ovan, dvs. att beskattningen ska utgå från energiinnehåll, gälla såväl vid produktion och inmatning i gasnäten som uttag från näten. På samma sätt som att inmatade och uttagna volymer i ett gasnät ska stämma överens så bör inmatade och uttagna energimängder också stämma överens. Som framgår ovan torde skatten som baseras på inmatade och uttagna energimängder genom förslaget stämma överens med affärspartnerns fakturerade mängder, vilket inte är fallet med dagens regler.

Synsättet bekräftas av Energigas Sverige som betonar att det blir mer korrekt att basera en balans mellan inmatning och uttag i gasnätet på energiinnehåll än på volym. Om exempelvis 10 GWh biogas matas in på nätet så är det 10 GWh som säljs via avtal någon annanstans i gasnätet (eftersom gasen i dag faktureras i energi). Däremot är det enligt Energigas Sverige inte lika självklart att volymerna överensstämmer mellan inmatning och uttag.

Regeringen anser därför inte att det behövs några ändringar i lagförslaget med anledning av Skatteverkets invändningar.

Även innehavare av små anläggningar bedöms kunna hantera administrationen

Skatteverket påpekar att det i promemorian inte anges vilka mät- eller analyskrav som ska ställas på aktörerna för att man ska kunna bestämma energiinnehållet i gas som inte samdistribueras med annan gas. Det gäller exempelvis om det ska krävas analys av gasinnehållet i varje enskild gasbehållare som förs in till eller ut från Sverige, och vilka mät- eller analyskrav som ska ställas på en biogasproducent som själv löpande förbrukar den biogas som framställs på en avfallsanläggning eller ett jordbruk.

Energigas Sverige konstaterar att det med tillräckligt hög noggrannhet i de allra flesta fall går att fastställa energimängden producerad eller använd gas även på biogasanläggningar. Även om det i några få biogasanläggningar för egenproduktion av el och värme skulle finnas mätare med sämre noggrannhet, eller om det i något enstaka fall skulle saknas gaskvalitetsmätare och energiinnehållet i stället behöver uppskattas, är det enligt Energigas Sverige inte ett tillräckligt skäl till att inte övergå till beskattning utifrån energiinnehåll. Vidare anges att då skattebefrielse tillämpas för all denna biogas, oavsett om gasmängden mäts som volym eller energimängd, har viss osäkerhet i enstaka anläggningar ingen ekonomisk betydelse för företagen.

Regeringen anser, i likhet med Energigas Sverige, att det bör var möjligt även för mindre anläggningar att på ett tillförlitligt sätt uppskatta energiinnehållet i de fall där mätning inte finns. Inte heller i dessa fall finns det i dag några specifika regler om hur volymer ska mätas eller uppskattas. Som anges ovan bör det, oavsett hur detaljerad lagstiftningen är i fråga om specifika mätmetoder, vara möjligt för en skattskyldig eller återbetalningsberättigad att vid en kontroll visa Skatteverket hur redovisade värden har tagits fram.

Skattesatserna för gaser föreslås anges i ören per kilowattimme

En övergång från beskattning per volymenhet till beskattning per energienhet bör gälla oavsett i vilken form som gasen förekommer och oavsett om den distribueras i ett gasnät eller på annat sätt. Ett alternativ hade varit att överväga att ändringen enbart ska gälla för gasformiga bränslen som distribueras i gasnätet, eftersom det är i den

situationen som energiinnehållet varierar mest, och det är främst för gasnäten som branschpraxisen har överförs till andra regelverk. Av förenklingsskäl och för enhetlighetens skull bedömer dock regeringen att en bredare tillämpning är mer lämplig.

Med anledning av ovanstående föreslår regeringen att LSE ändras så att beskattningen av naturgas utgår från gasens energiinnehåll. För att skapa en så enhetlig hantering som möjligt av olika gaser, särskilt som de i vissa fall distribueras i gemensamma gasnät, föreslås att samma sak ska gälla flytande gasol och andra skattepliktiga gaser.

Då branschpraxis och andra regelverk utgår från energiinnehåll uttryckt i kilowattimmar föreslår regeringen att den enheten används även i LSE, trots att den enhet som anges i energiskattedirektivet i fråga om naturgas är gigajoule.

Regeringens förslag är därmed att skattesatserna som anges i 2 kap. 1 § första stycket 4 och 5 LSE för bl.a. naturgas och flytande gasol uttrycks i ören och tiondels ören per kilowattimme. I enlighet med reglerna om beskattning av vissa andra produkter som likvärdigt bränsle (2 kap. 3 och 4 §§ LSE) kommer de uttryckta skattebeloppen i förekommande fall tillämpas även på vissa andra gaser. Detta gäller exempelvis gasformig biogas och gasformig gasol, vilka båda har KN-nummer 2711 29 00, samt i förekommande fall vätgas.

Regeringen föreslår även en följdändring i bestämmelserna som avser den årliga omräkningen av energi- och koldioxidskatt på bränslen (2 kap. 1 b § LSE). Innebörden av förslaget är att vid omräkningen av skattesatserna på de aktuella gaserna ska beloppen avrundas till tiondels ören.

Lagförslag

Förslaget medför ändringar i 2 kap. 1 och 1 b §§ LSE.

Skattesatserna för gaser

Regeringens förslag

Energiskattebeloppet för naturgas och flytande gasol m.m. som används för drift av motordrivna fordon, fartyg eller luftfartyg ska vara 0 öre per kilowattimme. Koldioxidskattebeloppet för motsvarande ändamål ska vara 31,0 öre per kilowattimme.

Energiskattebeloppet för naturgas och flytande gasol m.m. som används för annat ändamål ska vara 12,1 öre per kilowattimme. Koldioxidskattebeloppet för motsvarande andra ändamål ska vara 31,0 öre per kilowattimme.

Promemorians förslag

Förslagen i promemorian stämmer i huvudsak överens med regeringens. Promemorian innehåller ytterligare förslag om att ändra omräkningsreglerna avseende vissa flytande bränslens temperatur.

Remissinstanserna

Remissinstanserna lämnar inga synpunkter på de föreslagna skattesatserna.

Drivkraft Sverige avstyrker promemorians förslag om att ändra omräkningsreglerna avseende vissa flytande bränslens temperatur med motiveringen att en sådan förändring skulle medföra en orimlig administrativ börda och kräva stora investeringar

i temperaturmätare, ändring av it-system etc. Däremot tillstyrks förslaget att flygbensin läggs till i bestämmelsens tillämpningsområde.

Skälen för regeringens förslag

I propositionen Vissa punktskattefrågor med anledning av budgetpropositionen för 2010 (prop. 2009/10:41) anges att energiskatten på naturgas beräknades utifrån ett energiinnehåll på 11 000 kilowattimmar per 1 000 kubikmeter. Det verkliga energiinnehållet i gasnätet har dock historiskt varit lägre och fluktuerat. Detta har inneburit att också skattebeloppet per energienhet har varierat, både över tid och mellan platser i gasnätet. Ett värde på 10 500 kilowattimmar per 1 000 kubikmeter bedöms ligga närmare det faktiska genomsnittliga energiinnehållet i den naturgas som i dag används i Sverige. För att bibehålla den genomsnittliga beskattningen för naturgasanvändarna vid en övergång till beskattning utifrån energiinnehåll bör skattebeloppet för naturgas beräknas genom att energi- och koldioxidskattebeloppen för 2026 divideras med 10 500 och uttrycks i öre per kilowattimme avrundat till en decimal.

Mot bakgrund av det ovanstående föreslås att energiskattebeloppet för naturgas som används för drift av motordrivet fordon, fartyg eller luftfartyg ska vara 0 öre per kilowattimme respektive 12,1 öre per kilowattimme för naturgas som används för andra förbrukningsändamål. Vidare föreslås att koldioxidskattebeloppet för naturgas ska vara 31,0 öre per kilowattimme.

I gasnätet kan flera gaser blandas, bl.a. naturgas, biogas och gasol. Av förenklingsskäl, och för att ha en enhetlig beskattning när olika gaser blandas, föreslås att skatten för flytande gasol m.m. ska tas ut per kilowattimme vid samma skattenivå som naturgas. Detta innebär en något högre energiskatt för gasol än om energiskattesatsen i stället skulle ha beräknats genom att energiskattebeloppet per kilogram för 2026 hade dividerats med gasolens energiinnehåll. Samtidigt får flytande gasol en lägre koldioxidskattesats jämfört med om koldioxidskattebeloppet per 1 000 kilogram för 2026 skulle ha dividerats med gasolens energiinnehåll. Sammantaget blir summan av energi- och koldioxidskatt något lägre för flytande gasol till följd av ändringen.

I enlighet med reglerna om beskattning av vissa andra produkter som likvärdigt bränsle (2 kap. 3 och 4 §§ LSE) kommer de uttryckta skattebeloppen i förekommande fall tillämpas även på vissa andra gaser. Detta gäller exempelvis gasformig biogas och gasformig gasol samt i förekommande fall vätgas.

Med anledning av att skattebeloppen för naturgas föreslås anges per energienhet i stället för per volymenhet behövs inte den volymomräkningsregel som i dag finns i 2 kap. 2 § andra stycket LSE. En följdändring är således nödvändig och stycket föreslås därför tas bort.

Skatteverket har tidigare konstaterat att det särskilda villkoret för volymomräkning inte är tillämpligt då uppskovsbränsle tas ut från ett skatteupplag utan att en flyttning enligt ett uppskovsförfarande påbörjas, för att levereras till en köpare som inte är registrerad som skattskyldig för bränsle. Att bränsle levereras till en köpare som inte är registrerad som skattskyldig för bränsle saknar betydelse för skattskyldighetens inträde. Bränslets volym när det lämnar skatteupplaget får alltså räknas om till volymen vid 15 C utan att detta särskilt har avtalats mellan säljaren och köparen (se Skatteverkets ställningstagande Volymomräkning av bränsle enligt 2 kap. 2 § lagen om skatt på energi – villkor för omräkning är inte tillämpligt i vissa fall, den 16 april 2024, dnr. 8-2828610). I promemorians lagförslag ändras paragrafen med anledning av att villkoret ansågs överflödigt.

Drivkraft Sverige har invändningar mot det förslaget och menar att delar av det som stryks i promemorians förslag bör vara kvar. Regeringens avsikt är inte att omräkningsregeln för flytande bränslen ska ändras i praktiken och anpassas därför lagförslaget i enlighet med Drivkraft Sveriges önskemål.

Däremot föreslår regeringen, i likhet med promemorians förslag, att flygbensin läggs till i omräkningsregelns tillämpningsområde eftersom flygbensin är ett flytande bränsle som bör omfattas av samma omräkningsregler som vissa andra flytande bränslen.

Lagförslag

Förslaget medför ändringar i 2 kap. 1 och 2 §§ LSE.

Konsekvensanalys

I detta avsnitt redogörs för förslagens effekter i den omfattning som bedöms lämpligt i det aktuella lagstiftningsärendet och med utgångspunkt i relevanta delar av 7 § förordningen om konsekvensutredningar. *Regelrådet* bedömer att konsekvensutredningen uppfyller kraven i förordningen.

De offentligfinansiella effekterna till följd av ändrade skatte- och avgiftsregler beräknas i enlighet med Finansdepartementets beräkningskonventioner. Beräkningarna görs i ikraftträdandeårets priser och skattebaser och utgår vanligtvis från att beteendet hos individer och företag inte ändras till följd av ändringarna i skattereglerna. Antagandet om oförändrat beteende ger en god uppskattning av åtgärdernas effekt på kort och medellång sikt. På längre sikt, och för att analysera andra konsekvenser än de offentligfinansiella effekterna, kan ett mer dynamiskt synsätt behöva användas, där skattebaser tillåts påverkas av regeländringen.

Efter ikraftträdandet kan förslaget utvärderas genom en uppföljning av Regeringskansliet tillsammans med exempelvis relevanta myndigheter eller branschorganisationer för att i relation till syftet med förslaget analysera effekter och för att oförutsedda konsekvenser av förslaget ska kunna uppdagas.

Offentligfinansiella effekter

Den offentligfinansiella effekten uppgår till de skatteintäkter som uteblir när förslaget genomförs. All användning av naturgas och gasol är inte fullt beskattad med både energi- och koldioxidskatt. Till exempel är förbrukning i metallurgiska processer befriad från såväl energi- som koldioxidskatt och uppvärmningsbränslen som används i industrianläggningar som omfattas av EU:s handel med utsläppsrätter (EU ETS) är undantagna från koldioxidskatt. År 2026 bedöms ca 266 miljoner kubikmeter naturgas, motsvarande ca 2,790 TWh, bli belagd med energiskatt och ca 159 miljoner kubikmeter, motsvarande ca 1,68 TWh, bli belagd med koldioxidskatt. För gasol bedöms år 2026 ca 122 tusen ton, motsvarande 1,56 TWh, bli belagd med energiskatt och ca 106 tusen ton, motsvarande 1,36 TWh, bli belagd med koldioxidskatt.

Beräkningarna av skattebaserna baseras bl.a. på Energimyndighetens senaste kortsiktsprognos. Beräkningarna av de offentligfinansiella effekterna utgår vidare från de skattesatser som riksdagen har fastslagit för naturgas och gasol som ska gälla från den 1 januari 2026. Den offentligfinansiella effekten för 2026 är baserad på en halvårseffekt och uppgår till -0,02 miljarder kronor netto. Från 2027 uppgår den offentligfinansiella nettoeffekten till -0,04 miljarder kronor. På grund av förslagens konstruktion härrör den negativa offentligfinansiella effekten i princip enbart från gasolskattebasen.

För att det totala skatteuttaget ska förbli oförändrat för naturgaskollektivet när skatten tas ut efter energiinnehåll måste de nuvarande skattesatserna divideras med ett

energiinnehåll som ligger nära det verkliga värmevärdet. Det får följden att de nya skattesatserna, uttryckta per energienhet, är högre jämfört med om de nuvarande skattesatserna i stället divideras med det tidigare antagna högre värmevärdet. Eftersom energiskatten på naturgas jämförs med normen för uppvärmningsbränslen genom att den uttrycks i ören per kilowattimme innebär förslaget att nya skatteutgifter och skattesanktioner uppstår. Övergången till beskattning av naturgas utifrån energiinnehåll synliggör alltså att det antagande om genomsnittligt energiinnehåll som energiskatten för naturgas har baserats på har skilt sig från det verkliga energiinnehållet. Härigenom kommer en skattesanktion att uppstå för energiskatt (och på samma sätt för koldioxidskatt) för naturgas även om det inte görs någon reell ändring i skatteuttag. Den sänkta koldioxidskatten på gasol innebär att en skatteutgift för gasol som används för uppvärmning uppstår. Den höjda energiskatten för gasol innebär samtidigt att en skattesanktion för gasol uppstår.

Effekter för företagen

Att skatten på naturgas och gasol uttrycks per energienhet i stället för per volymenhet innebär att samtliga kostnadskomponenter i naturgasnätet, såväl pris och nätavgifter som skatt, tas ut enligt samma princip. Förslaget om skatt utifrån energiinnehåll innebär därmed en regelförenkling för de företag som handlar med naturgas och biogas i gasnätet. Förändringen innebär också att kunder som tar ut gas på olika platser i gasnätet, med varierande värmevärde, får samma skattekostnad för den energi de köper. Skattelagstiftningen kommer därmed inte längre att snedvrیدا konkurrensförhållandena mellan företag som är lokaliserade på olika platser längs med gasnätet. En ökad inmatning av biogas i nätet kommer därmed heller inte att leda till att skattekostnaden för kunder i närheten av inmatningspunkten ökar.

Skattesatserna per energienhet i förslaget är utformade för att naturgasanvändarna som kollektiv inte ska få ändrade kostnader. Däremot kommer skattekostnaden att minska för de företag som i dag använder naturgas med ett lägre energiinnehåll medan skattekostnaden kommer att öka för de företag som i dag använder naturgas med ett högre energiinnehåll. Förslaget innebär att, uttryckt i ören per kilowattimme, energiskatten på gasol ökar något medan koldioxidskatten på gasol minskar. Sammantaget går skatten på gasol ned. Den del av industrins gasol användning som är belagd med koldioxidskatt är även belagd med energiskatt. Eftersom koldioxidskatten minskar mer än energiskatten ökar, innebär detta minskade kostnader för dessa företag med ungefär 50 miljoner kronor räknat på årsbasis. Koldioxidbeskattad användning av gasol antas framför allt ske i livsmedelsbranschen men till viss del också inom tillverkning av kemikalier och kemiska produkter och metallvarutillverkning. För de företag som endast betalar energiskatt ökar kostnaderna i stället marginellt. Huvuddelen av sådan användning antas ske i företag som är verksamma inom massa- och pappersvarutillverkning och järn- och stålindustrin.

Naturgas levereras även i förvätskad form utan inblandning av biogas, s.k. LNG. Energiinnehållet i den naturgas som levereras som LNG är visserligen något högre per kilogram än den blandning av naturgas och biogas som levereras via västsvenska naturgasnätet, men per volymenhet är energiinnehållet i LNG snarlikt det i naturgasnätet, dock med viss variation beroende på ursprung. Att beskatta naturgas som levereras förvätskad per energienhet med den skattesats som föreslås bedöms därför inte påverka skattebelastningen jämfört med dagens situation för den genomsnittlige användaren av LNG.

Förslaget innebär att skatten för vätgas kommer att minska avsevärt uttryckt i kronor per energienhet eftersom energiinnehållet per volymenhet är lågt. Detta gynnar företag som i dag använder vätgas som är beskattad, exempelvis i vätgaslastbilar med

förbränningsmotor. Sådan användning bedöms i dag vara marginell men kan öka till följd av förslaget.

Effekter för miljön

En beskattning efter energiinnehåll minskar behovet av att spetsa biogasen med fossil gasol för att öka dess värmevärde. Minskad användning av fossil gasol kan leda till något lägre fossila växthusgasutsläpp. Skatten på gasol sänks något jämfört med nuvarande regelverk vilket kan öka användningen av fossil gasol och därmed utsläppen av fossila växthusgaser något. Sammantaget bedöms miljöeffekterna vara små.

Sverige har statsstödsgodkännanden som innebär att biogas och biogasol som används som uppvärmnings- eller motorbränsle får skattebefrias fram t.o.m. 2030. I en hypotetisk framtida situation där biogas eller biogasol inte längre är skattebefriade, innebär förslaget att dessa bränslen inte längre missgynnas skattemässigt på grund av deras lägre energiinnehåll per volym- eller viktenhet.

Effekter för statliga myndigheter och de allmänna förvaltningsdomstolarna

Förslaget förväntas medföra vissa kostnader för Skatteverket och Tullverket för att ändra blanketter och tillgodose företagens informationsbehov vid de ändrade reglerna. Några särskilda informationsinsatser bedöms inte nödvändiga utan bedöms kunna ingå i den anpassning som regelbundet görs på grund av ny eller ändrad lagstiftning. Eventuellt tillkommande kostnader ska hanteras inom befintliga ekonomiska ramar. Förslaget bedöms inte påverka antalet mål eller på annat sätt påverka arbetsbelastningen i de allmänna förvaltningsdomstolarna och inte heller medföra några ökade kostnader för andra myndigheter.

Övriga effekter

Förslaget förväntas inte få några effekter för enskilda, några fördelningseffekter eller några konsekvenser för den ekonomiska jämställdheten. Förslaget bedöms inte heller få några särskilda konsekvenser för kommuner och regioner, sysselsättning, arbetslöshet och löner.

13.15.5 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag

Ändringarna träder i kraft den 1 juli 2026.

Äldre bestämmelser ska gälla för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

Promemorians förslag

Förslagen i promemorian stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna

De flesta av remissinstanserna lämnar inga synpunkter på promemorians förslag.

Mera Energy anser att ny lagstiftning som syftar till att förbättra för miljön ska beredas skyndsamt och att ändringen av definitionen av biogas innebär en mindre ändring av lagtexten som Skatteverket och andra berörda bör kunna anpassa sig till på kort tid, förslagsvis till den 1 januari 2026.

Skatteverket för fram att en stor andel av de godkända lagerhållarna har kalenderår som redovisningsperiod. Den föreslagna ikraftträdandetidpunkten innebär att dessa lagerhållare i deklarationen för år 2026 ska redovisa skatt både enligt nuvarande skattesatser och enligt skattesatser som utgår från gasernas energinnehåll. Det skulle vara mycket resurskrävande för Skatteverket att utveckla deklarationsformulär och systemstöd som på ett bra sätt stödjer en sådan redovisning. För att underlätta redovisningen för de skattskyldiga i samband med lagändringen och minska Skatteverkets utvecklingsbehov, anser Skatteverket att en sådan ändring av skattesatserna bör träda i kraft vid ett kalenderårsskifte.

Skälen för regeringens förslag

Det är önskvärt att ändringarna kan träda i kraft så snart som möjligt men det är samtidigt viktigt att berörda företag och myndigheter får rimlig tid för förberedelser. Skatteverket behöver tid för ändringar av blanketter, it-system etc. Även skattskyldiga och återbetalningsberättigade behöver tid för att uppdatera rutiner och redovisningssystem.

Regeringen anser, avseende *Meva Energys* synpunkter, att samtliga förslag bör träda i kraft vid ett och samma tillfälle och att det därför behövs viss tid för anpassning med tanke på att vissa delar av förslagen är relativt komplexa.

Att skjuta fram ikraftträdandet till ett senare helårsskifte, så som *Skatteverket* förordar i syfte att underlätta myndighetens hantering av helårsdeklarationer, skulle medföra att regeringen redan i den här budgetpropositionen för 2026 föreslår skattesatser, även för exempelvis bensin och diesel, som ska gälla från och med den 1 januari 2027. I ett sådant förslag måste kommande indexeringar prognosticeras.

Regeringen bedömer att ca ett halvår mellan riksdagsbeslut och ikraftträdande är en rimlig tid för anpassning, såväl för Skatteverket som för näringslivet. Även om det innebär ökade utvecklingskostnader för Skatteverket och viss ökad administration för de som har kalenderår som redovisningsperiod föreslår regeringen, vid en sammanvägd bedömning, därför att ändringarna ska träda i kraft den 1 juli 2026.

Äldre bestämmelser föreslås gälla för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet. Detta innebär exempelvis att när skattskyldighet för en gas inträder före ikraftträdandet så ska skatt redovisas med de belopp och för de måttenheter som gällde vid tiden för skattskyldighetens inträde. Även i det fall någon i efterhand ansöker om återbetalning av skatt på ett bränsle, ska ansökan avse skatten på bränslet utifrån de skattebelopp och de måttenheter som gällde när skattskyldigheten inträdde för det aktuella bränslet.

Skatt på konsumtion m.m. – övriga punktskatter

13.16 Slopad fordonsskatt och saluvagnsskatt för vissa släpvagnar

13.16.1 Ärendet och dess beredning

Inom Finansdepartementet har promemorian Slopad fordonsskatt och saluvagnsskatt för vissa släpvagnar tagits fram. En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 14 avsnitt 1*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 14 avsnitt 2*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 14 avsnitt 3*. Remissyttrandena finns tillgängliga i Finansdepartementet (Fi2025/01061).

Lagrådet

Förslaget i propositionen är författningstekniskt och även i övrigt av sådan beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse. Regeringen har därför inte inhämtat Lagrådets yttrande.

13.16.2 Bakgrund och gällande rätt

En släpvagn definieras i 2 § lagen (2001:559) om vägtrafikdefinitioner som ett släpfordon på hjul eller band som är inrättat för att dras av ett motorfordon, en traktor eller ett motorredskap. I samma paragraf anges att släpvnar, i likhet med övriga släpfordon, delas in i lätta och tunga släpfordon. Ett lätt släpfordon är ett släpfordon som väger högst 750 kilogram, alternativt väger mer än 750 kilogram men ingår i en kombination av släpvagn och dragfordon där kombinationen har en sammanlagd totalvikt som inte överstiger 3,5 ton. I bägge dessa fall följer det av 2 kap. 5 § körkortslagen (1998:488) att redan ett B körkort ger behörighet att använda släpvagnen när dragfordonet är en personbil eller lätt lastbil.

Det förekommer även att andra fordonskategorier än de ovan nämnda används för att fastställa när olika krav på t.ex. släpvnar är tillämpliga. Så sker på nationell nivå bl.a. i Transportstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om bilar och släpvnar som dras av bilar och som tas i bruk den 1 juli 2010 eller senare (TSFS 2016:22). Av föreskrifterna framgår såvitt nu är av betydelse att släpvnar vars högsta vikt inte överstiger 750 kilogram tillhör kategori O₁, medan släpvnar med en högsta vikt som överstiger 750 kilogram men inte 3,5 ton tillhör kategori O₂.

Som exempel på släpvnar kan nämnas husvnar.

I vägtrafikskattelagen (2006:227), förkortad VSL, finns bestämmelser om vägtrafikskatt i form av fordonsskatt och saluvagnsskatt för bl.a. släpvnar.

Fordonsskatt

I Sverige tillämpas för närvarande två system för fordonsskatt, det koldioxidbaserade systemet och det viktbaserade systemet. Inom det viktbaserade systemet gäller att skattens storlek i huvudsak är differentierad utifrån vikt och fordonsslag. Även andra egenskaper, t.ex. vilket slags drivmedel som fordonet kan drivas med, kan dock vara av betydelse.

Fordonsskatt för släpvnar tas ut inom ramen för det viktbaserade systemet i bilaga 2 till VSL. Det är då släpvnens skattevikt som ligger till grund för beskattningen. Vad som avses med skattevikt anges i 1 kap. 6 § VSL. Av bestämmelsen följer att uttryckets innebörd varierar mellan olika fordonsslag. För de släpvnar som berörs av detta förslag är skattevikt dock i praktiken detsamma som totalvikt eller, om släpvnen är en påhängsvagn, den del av totalvikten som vilar på släpvnens fasta axel eller fasta axlar.

Av 2 kap. 2 § andra stycket 3 och 5 VSL framgår att släpvnar i vissa fall är undantagna från fordonsskatteplikt. Detta gäller dels om släpvnens skattevikt uppgår till som mest 750 kilogram. Även släpvnar som är tyngre än 750 kilogram kan undantas från skatteplikt om släpvnens dragfordon är ett motorredskap eller en tung terrängvagn, förutsatt att dragfordonet tillhör skatteklass II. Vidare kan släpvnen undantas om dragfordonet är ett motorredskap som varken tillhör skatteklass I eller II och därför beskattas enligt 2 kap. 19 § VSL. Dessa undantag från skatteplikt tar främst sikte på vilket slags transporter som dragfordonet används för, men andra faktorer som tjänstevikt eller vikt på lasten kan i vissa fall också leda till att släpvnen undantas.

För skattepliktiga släpvagnar med skattevikt mellan 751 och 2 000 kilogram tas fordonsskatt ut med ett enhetligt belopp. Mellan 2 001 och 3 000 kilogram är detta belopp högre och det tillkommer ett tilläggsbelopp för varje helt hundratal kilogram som vikten överstiger 2 001 kilogram.

För släpvagnar med skattevikt över 3 ton tillkommer ett antal ytterligare egenskaper som fordonsskatten differentieras utifrån. Om släpvagnens dragfordon är en traktor, ett motorredskap eller en tung terrängvagn i skatteklass I tas skatt för släpvagnen ut med olika belopp beroende på dess vikt och antal axlar. Detsamma gäller om dragfordonet är en bil som inte kan drivas med diesel. Om dragfordonet är en bil som kan drivas med diesel beror skattens storlek, utöver vikt och antal axlar, på om släpvagnen är en styraxel för påhängsvagn eller ej. Vidare differentieras skatten utifrån olika viktintervall beroende på vilken kategori av släpvagn det är fråga om.

Saluvagnsskatt

Saluvagnsskatt regleras i 3 kap. VSL. Av kapitlets bestämmelser följer bl.a. att släpvagnar med skattevikt över 750 kilogram är saluvagnsskattepliktiga om de får användas med stöd av en saluvagnslicens som har meddelats enligt lagen (2019:370) om fordons registrering och användning. Det är innehavaren av saluvagnslicensen som är skattskyldig för saluvagnsskatt. Skatten tas ut med ett enhetligt belopp för varje fordon som licenshavaren samtidigt önskar använda med stöd av licensen.

13.16.3 Slopad fordonsskatt och saluvagnsskatt för vissa släpvagnar

Regeringens förslag

Viktgränserna för undantag från fordonsskatteplikt respektive för saluvagnsskatteplikt höjs så att samtliga släpvagnar vars skattevikt inte överstiger 3 ton undantas från fordonsskatt och saluvagnsskatt.

Ändringarna ska träda i kraft den 1 februari 2026.

Promemorians förslag

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens. Promemorians övergångsbestämmelse har en delvis annan utformning.

Remissinstanserna

Trafikverket, Drivkraft Sverige, Mobility Sweden, Skattebetalarnas Förening, Småföretagarnas Riksförbund, Svenskt Näringsliv, Sveriges Åkeriföretag, Lantbrukarnas Riksförbund och Transportföretagen tillstyrker förslaget.

Husvagns- och Husbilsbranschens Riksförbund, Släpvnagsbranschens Riksförbund, Riksförbundet M Sverige, Företagarna, Motorbranschens Riksförbund, SCR Svensk Camping och Visita är positiva till förslaget men anser att viktgränsen bör dras vid 3,5 ton i stället för 3 ton, eftersom samtliga släpvagnar i fordonskategorierna O₁ och O₂ i så fall omfattas av förslaget. Husvagns- och Husbilsbranschens Riksförbund och SCR Svensk Camping anser, tvärt emot promemorians slutsats, att en sådan gränsdragning leder till mindre fragmentering av fordonsskattesystemet och förenklingar för både företagen och hushållen.

Kommerskollegium, Konsumentverket, Naturvårdsverket och Statens väg- och transportforskningsinstitut har inga synpunkter på förslaget. Kommerskollegium anser att analysen av even-

tuella EU-rättsliga aspekter borde utvecklas något men bedömer att förslaget inte aktualiserar EU:s anmälningsprocedurer för varor och tjänster.

Skatteverket har inte några synpunkter på förslaget. Enligt myndighetens bedömning bör dock övergångsbestämmelserna ges en något annorlunda utformning, eftersom det i vägtrafikregistret saknas tillräckliga uppgifter för att saluvagnsskatten ska kunna återbetalas enligt promemorians förslag. Skatteverket anser att saluvagnsskatten i stället bör återbetalas enligt 5 kap. 12 § tredje stycket VSL, där det anges att ett överskjutande belopp ska återbetalas till den skattskyldige efter ansökan och sedan utlämnad saluvagnsskylt har återställts.

Transportstyrelsen anser, på samma sätt som Skatteverket, att saluvagnsskatt bör återbetalas enligt 5 kap. 12 § tredje stycket VSL. Vidare förordar Transportstyrelsen ett ikraftträdande den 1 februari 2027 i stället för den 1 februari 2026, eftersom myndigheten vid ett senare ikraftträdande kan fokusera på att utveckla dess nya it-plattform och då kan genomföra nödvändiga ändringar med anledning av förslaget direkt i den nya plattformen i stället för i det nuvarande, gamla systemet.

Trafikanalys bedömer att förslaget medför en viss negativ effekt för den övergripande transportpolitiska måluppfyllelsen i den del som avser samhällsekonomisk effektivitet eftersom det leder till att internaliseringen av vägtrafikens negativa externa effekter minskar, samt att kostnaden för förslaget är hög i förhållande till nyttan för målgruppen och träffsäkerheten är begränsad. Om förslaget genomförs anser Trafikanalys att undantaget från fordons- och saluvagnsskatt inte bör omfatta samtliga släpvagnar upp till 3 ton, utan att undantaget bör begränsas till husvagnar. Myndigheten menar också att det på längre sikt, med ett växande antal släpvagnar, finns en risk för att skattebortfallet blir högre än vad som framgår av promemorian.

Skälen för regeringens förslag

Den 1 februari 2025 togs malus bort för husbilar vilket minskade kostnaderna för de hushåll som använder nyare husbilar. Regeringen anser att fordonsskatten för vissa släpvagnar, däribland husvagnar, bör avskaffas som ett led i arbetet med att underlätta för hushållen. Av förenklingsskäl bör detta gälla för samtliga släpvagnar med skattevikt på maximalt 3 ton. Därigenom minskar även de administrativa kostnader som är förknippade med skatteuppbörden. En höjning av viktgränsen för undantag från fordonsskatteplikt från 750 kilogram till 3 ton innebär att i princip alla släpvagnar som är möjliga att dra med en personbil eller lätt lastbil blir undantagna från fordonsskatt. I denna grupp av fordon ingår utöver husvagnar bl.a. släp för hästtransporter, båttrailrar, släpvagnar med flak och skåp samt öppna släpvagnar.

För fordonsskattepliktiga släpvagnar med skattevikt på maximalt 3 ton är skatten i dag endast differentierad utifrån vikt. En höjning av viktgränsen som omfattar samtliga dessa fordon påverkar enligt regeringens bedömning inte fordonsskattesystemets grundläggande systematik. Den stora majoriteten av släpvagnarna med en totalvikt mellan 750 kilogram och 3 ton har en totalvikt under 1,5 ton (82 procent) och ytterst få har en totalvikt över 2 ton (5 procent). Att sätta viktgränsen någonstans mellan 1,5 ton och 3 ton i stället för vid 3 ton får därför en marginell offentligfinansiell effekt.

Husvagns- och Husbilsbranschens Riksförbund, Släpvagnsbranschens Riksförbund, Riksförbundet M Sverige, Företagarna, Motorbranschens Riksförbund, SCR Svensk Camping och Visita anser att viktgränsen bör dras vid 3,5 ton i stället för 3 ton, eftersom samtliga släpvagnar i fordonskategorierna O₁ och O₂i så fall omfattas av förslaget.

Det huvudsakliga syftet med förslaget är att förenkla och underlätta för hushåll. De släpvagnar som ägs av hushållen består nästan uteslutande av släp med en skattevikt

understigande tre ton. Då endast en mycket liten andel, ca 10 procent, av släpvagnarna med en totalvikt mellan 3 och 3,5 ton ägs av hushållen anser regeringen att den föreslagna viktgränsen är väl avvägd och därmed mer ändamålsenlig för att underlätta hushållens ekonomiska situation än en höjning av viktgränsen till 3,5 ton.

För att undvika fragmentering av fordonsskattesystemet bör inte heller förslaget, så som *Trafikanalys* fört fram, begränsas till att endast omfatta husvagnar. Sammantaget är en höjning av viktgränsen till 3 ton för samtliga släpvagnar välavvägd.

Även för saluvagnsskatten gäller i dag att släpvagnar vars skattevikt uppgår till som mest 750 kilogram inte beskattas. Den gränsen infördes samtidigt som viktgränsen för undantag från fordonsskatteplikt och motiverades då med hänvisning till det sistnämnda undantaget (se prop. 2005/06:65 s. 97 f.). Som en följd av den föreslagna höjningen av viktgränsen för undantag från fordonsskatteplikt bedömer regeringen att även viktgränsen för saluvagnsskatteplikt bör höjas till 3 ton.

Kommerskollegium anser att analysen av eventuella EU-rättsliga aspekter borde utvecklas något. Regeringen instämmer i myndighetens bedömning att förslaget inte aktualiserar EU:s anmälningsprocedurer för varor och tjänster. Vidare anser regeringen att förslaget är förenligt med fordonsskattebestämmelserna i Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/62/EG av den 17 juni 1999 om avgifter för fordon för användningen av väginfrastruktur samt att förslaget inte i övrigt ger upphov till någon särskild EU-rättslig frågeställning.

Regeringen anser, även med beaktande av vad *Transportstyrelsen* fört fram om att ett ikraftträdande under 2027 vore att föredra, att ändringarna bör träda i kraft tidigt under 2026. Eftersom myndigheternas implementering av ändringarna underlättas om ändringarna inte träder i kraft vid ett årsskifte bör ikraftträdandet bestämmas till den 1 februari 2026. Förslaget innebär att släpvagnar vars skattevikt inte överstiger 3 ton varken kommer att vara fordonsskattepliktiga eller saluvagnsskattepliktiga fr.o.m. den dagen. Äldre bestämmelser föreslås dock fortsatt gälla för tid före ikraftträdandet.

I 5 kap. 12–14 §§ VSL finns bestämmelser om återbetalning av fordonsskatt och saluvagnsskatt i vissa fall, bl.a. vid ändringar av skattenivåerna. Enligt promemorians förslag ska 13 och 14 §§, som avser de återbetalningsfall där fordonsskatt ska tas ut med ett annat belopp på grund av ändringar i VSL, tillämpas både på fordonsskatten och saluvagnsskatten.

Skatteverket har dock fört fram att det i vägtrafikregistret inte finns några uppgifter om vilka saluvagnsskyltar som avser släpvagnar med vikt mellan 751 kilogram och 3 ton, vilket enligt myndighetens bedömning innebär att en automatisk återbetalning enligt de angivna bestämmelserna inte är möjlig. Skatteverket anser att saluvagnsskatten i stället bör återbetalas enligt 5 kap. 12 § tredje stycket, där det anges att ett överskjutande belopp ska återbetalas till den skattskyldige efter ansökan och sedan utlämnad saluvagnsskylt har återställts. Även *Transportstyrelsen* anser att saluvagnsskatten bör återbetalas på detta sätt. Regeringen instämmer i myndigheternas bedömning att 5 kap. 12 § tredje stycket bör tillämpas vid återbetalning av saluvagnsskatten och att övergångsbestämmelserna därför bör ges en något annorlunda utformning än vad som föreslagits i promemorian.

Lagförslag

Förslaget medför ändringar i 2 kap. 2 §, 3 kap. 1 § och bilaga 2 till VSL.

13.16.4 Konsekvensanalys

I detta avsnitt redogörs för förslaget effekter i den omfattning som bedöms lämpligt i det aktuella lagstiftningsärendet och med utgångspunkt i tillämpliga delar av 7 § förordningen om konsekvensutredningar.

De offentligfinansiella effekterna till följd av ändrade skatte- och avgiftsregler beräknas i enlighet med Finansdepartementets beräkningskonventioner. Beräkningarna görs i ikraftträdandeårets priser och volymer och utgår vanligtvis från att beteendet hos individer och företag inte ändras till följd av förändringarna i skattereglerna. Antagandet om oförändrat beteende ger en god uppskattning av åtgärdernas effekt på kort och medellång sikt. På längre sikt, och för att analysera andra konsekvenser än de offentligfinansiella effekterna, kan ett mer dynamiskt synsätt behöva användas, där skattebaser tillåts påverkas av regeländringen.

Regeringen bedömer att förslaget konsekvenser inte är av sådan omfattning att en utvärdering är motiverad.

Offentligfinansiella effekter

De offentligfinansiella effekterna nedan baseras på uppgifter om antalet släpfordon i trafik vid årsskiftet 2023/24. Som *Trafikanalys* påpekar finns det släpvagnar, i synnerhet husvagnar, som är avställda i december månad men som är i trafik, och därmed betalar fordonsskatt, under delar av året. Samtidigt har sannolikt några av de släpvagnar som var i trafik vid årsskiftet varit avställda, och därmed inte varit fordonsskattepliktiga, under andra delar av året. Sammantaget bedöms antalet släpvagnar i trafik vid ett årsskifte ge en rimlig uppfattning om antalet släpvagnar som är fordonsskattepliktiga under ett kalenderår. Antalet släpfordon i de aktuella viktklasserna har varit relativt konstant de senaste åren vilket gör att antalet släp vid årsskiftet 2023/24 bedöms vara en rimlig bedömning av skattebasen även 2026. Sett över en lite längre tidsperiod har dock antalet släp i fordonsflottan ökat och om denna utveckling fortsätter kan skattebortfallet bli något högre på längre sikt. Som *Trafikanalys* påpekar i sitt remissvar har antalet släpfordon i de aktuella viktklasserna ökat med 13 procent sedan 2015.

För släpfordon som ägs av hushållen uppgår den offentligfinansiella kostnaden av förslaget till de skatteintäkter som uteblir när viktgränsen för fordonsskatteplikt höjs. För släpfordon som ägs av företag uppstår även en bolagsskatteeffekt då borttagen fordonsskatt antas leda till högre vinster hos företagen, vilket minskar den offentligfinansiella kostnaden något.

Intäkterna från saluvagnsskatten uppgick 2024 till knappt 10 miljoner kronor, vilket inkluderar intäkter från samtliga saluvagnsskattepliktiga fordon (dvs. från bilar, motorcyklar och släpvagnar). Den andel av intäkterna som kommer specifikt från släpvagnar kan antas vara relativt liten. Att höja viktgränsen för saluvagnsskatteplikt från 750 kilogram till 3 ton för släpvagnar bedöms få försumbara offentligfinansiella effekter.

Förslaget beräknas sammantaget minska skatteintäkterna med 190 miljoner kronor under 2026. Därefter beräknas förslaget minska skatteintäkterna med 220 miljoner kronor årligen. Den lägre offentligfinansiella effekten 2026 beror dels på att förslaget träder i kraft den 1 februari, dels på att förutbetalad fordonsskatt inte återbetalas för belopp under 100 kronor.

Effekter för företag och privatpersoner

Omkring 650 000 släpvagnar berörs av förslaget, varav ungefär 60 procent ägs av privatpersoner och ungefär 40 procent är företagsägda. De fem vanligaste SNI-koderna för de företagsägda släpvagnarna är kopplade till verksamheter inom skogsförvaltning (16 procent), jordbruk (7 procent), mark och grundarbeten (4 procent), byggande (4 procent) och byggnadssnickeriarbeten (3 procent). Husvagnar utgör ca en fjärdedel av de släpvagnar som berörs av förslaget och är till största del privatägda.

Tabellen nedan visar antalet släpvagnar i olika viktklasser upp till 3 000 kilogram och storleken på fordonsskatten för dessa. Om släpvagnens vikt är mellan 751 och 2 000 kilogram uppgår fordonsskatten till ett enhetligt belopp om 360 kronor per år. Mellan 2 001 och 3 000 kilogram är skatten 380 kronor, med ett tilläggsbelopp på 21 kronor för varje helt hundratal kilogram som vikten överstiger 2 001 kilogram.

Tabell 13.7 Släpvagnar i olika viktklasser

Antal släpvagnar samt fordonsskatt i kr/år

Totalvikt i kg	Antal släpvagnar	varav husvagnar	Fordonsskatt
0–750	611 820	4 611	0
751–1 500	528 279	117 285	360
1 501–2 000	81 560	40 240	360
2 001–2 500	12 190	3 675	380–464
2 501–3 000	24 095	1 608	485–569

Källa: Trafikanalys Fordon 2024

Förslaget innebär en skattelättnad på mellan 360–569 kronor per år för de berörda släpvagnarna. Eftersom det rör sig om så pass låga belopp bedöms förslaget få försumbara effekter för såväl privatpersoner som företag. I de fall en privatperson eller ett företag äger många släpvagnar skulle dock skattesänkningen kunna ge en något större effekt för de berörda. *Regelrådet* saknar en beskrivning av förslagets effekter på företagens intäkter och konkurrenssituationen för berörda företag. Några sådana effekter bedöms inte uppkomma. Även om de släpvagnar som berörs av förslaget till ca 80 procent ägs av män bedöms förändringen, till följd av de små beloppen, inte märkbart påverka den ekonomiska jämställdheten.

För släpvagnar som omfattas av saluvagnsskatt uppgår skatten till 200 kronor per år och släpvagn. Även i detta fall bedöms effekten av skattelättnaden vara försumbar.

Effekter för statliga myndigheter och de allmänna förvaltningsdomstolarna

De ändringar som behöver göras för att anpassa Transportstyrelsens it-system till förslaget bedöms innebära initiala, men begränsade, utvecklingskostnader. Därutöver behöver Skatteverket och Transportstyrelsen uppdatera informationsmaterial. Tillkommande kostnader ska hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

Förslaget bedöms varken påverka antalet mål eller arbetsbelastningen i övrigt i de allmänna förvaltningsdomstolarna. Vidare bedöms förslaget inte heller medföra ökade kostnader för andra myndigheter.

Övriga effekter

Förslaget bedöms inte medföra några konsekvenser för kommuner och regioner. Förslaget bedöms inte nämnvärt påverka miljön, inflationen eller sysselsättningen.

13.17 Sänkt alkoholskatt för drycker från oberoende småproducenter

Regeringens bedömning

Det bör införas ett system med nedsatt alkoholskatt för drycker från oberoende småproducenter, motsvarande det som finns för öl från oberoende småbryggerier.

Ändringen bör träda i kraft den 1 juli 2026.

Skälen för regeringens bedömning

Den 1 juli 2025 ändrades reglerna för alkoholskatt så att öl från oberoende småbryggerier får nedsatt skatt. Producenterna som omfattas av nedsättning delas in i fem olika kategorier utifrån sin årsproduktion. Öl från producenter i kategorin med lägst produktion ges skattenedsättning med 50 procent. Nedsättningen minskar sedan stegvis med 10 procentenheter per kategori.

Regeringen anser att en motsvarande nedsättning bör införas även för övriga alkoholhaltiga drycker som produceras av oberoende småproducenter. De drycker som omfattas är vissa typer av andra jäsna drycker (exempelvis cider och mjöd), vin, sprit och s.k. mellanklassprodukter (exempelvis portvin och sherry). Regeringen avser att återkomma till riksdagen med ett förslag om detta. De kommande förslagen bör träda i kraft den 1 juli 2026.

Åtgärden beräknas minska skatteintäkterna med omkring 10 miljoner kronor 2026 (delårseffekt på grund av ikraftträdande 1 juli 2026) och därefter med omkring 20 miljoner kronor per år.

13.18 Höjd skatt på vissa tobaksprodukter

Regeringens bedömning

Tobaksskatten på cigaretter, cigarrer, cigariller, röktoak, tuggtoak och övrig tobak bör höjas med ca 3–4 procent utöver den årliga indexeringen den 1 januari 2027.

Skälen för regeringens bedömning

Ett övergripande mål för samhället och regeringen är att främja folkhälsan. Pris- och beskattningsåtgärder lyfts i Världshälsoorganisationens ramkonvention om tobakskontroll fram som viktiga och effektiva medel för att sänka tobakskonsumtionen. Den totala tobakskonsumtionen tenderar att minska när priset ökar. Vid förändringar i skatten på tobak måste dock hänsyn tas till eventuella effekter på den oregistrerade delen av tobakskonsumtion (resandeförsel och smuggling). En för stor prisökning kan leda till ökad resandeförsel och smuggling. Senast tobaksskatten ändrades utöver de årliga indexomräkningarna var den 1 november 2024, då skatten på cigaretter, cigarrer, cigariller, röktoak och övrig tobak höjdes med ca 9 procent och skatten på tobakssnus sänktes med ca 20 procent. Regeringen bedömer att det fortsatt finns ett visst behov av att öka skatten på cigaretter, cigarrer, cigariller, röktoak, tuggtoak och övrig tobak. Det bedöms finnas utrymme för en höjning på omkring 3–4 procent utöver den årliga indexeringen. För att minska påverkan på den oregistrerade tobakskonsumtionen bör dock höjningen inte träda i kraft förrän den 1 januari 2027. Regeringen avser återkomma till riksdagen med ett förslag om detta.

Åtgärden beräknas öka skatteintäkterna med omkring 320 miljoner kronor per år fr.o.m. 2027.

Skatt på konsumtion m.m. – mervärdesskatt

13.19 Tillfälligt sänkt mervärdesskatt på livsmedel

Regeringens bedömning

Mervärdesskattesatsen på livsmedel bör sänkas tillfälligt från 12 procent till 6 procent.

Det kommande förslaget bör träda i kraft den 1 april 2026 och gälla t.o.m. den 31 december 2027.

Skälen för regeringens bedömning

Svensk ekonomi befinner sig i en utdragen lågkonjunktur. Hushållens köpkraft har urholkats till följd av den tidigare höga inflationen. För att stötta hushållen ekonomiskt bör mervärdesskatten på livsmedel sänkas tillfälligt. Åtgärden träffar samtliga hushåll och slår sannolikt igenom nästintill fullt ut på priserna relativt direkt efter sänkningen. Åtgärden bedöms bidra till återhämtningen i svensk ekonomi.

Åtgärden bör vara tillfällig då den syftar till att tillfälligt stötta hushållens ekonomi genom lågkonjunkturen. Mervärdesskatten är därtill en effektiv skatt som bör värnas som intäktskälla för staten. Därutöver är det mer osäkert hur prisgenomslaget på livsmedel ser ut på längre sikt.

En viktig del i åtgärden är att prisgenomslaget följs upp av relevanta myndigheter för att säkerställa att sänkningen får avsedd effekt.

Regeringen avser att under hösten 2025 återkomma till riksdagen med förslag med utgångspunkt i ovanstående. Sänkningen bör träda i kraft den 1 april 2026 och gälla t.o.m. den 31 december 2027. Det kommande förslaget bedöms minska skatteintäkterna med 15,94 miljarder kronor 2026 och med 21,25 miljarder kronor 2027.

13.20 Sänkt mervärdesskatt på tillträde till danstillställningar

Regeringens bedömning

Mervärdesskattesatsen på tillträde till danstillställningar bör sänkas från 25 procent till 6 procent.

Det kommande förslaget bör träda i kraft den 1 juli 2026.

Skälen för regeringens bedömning

Mervärdesskatten är en effektiv skatt och bör värnas som intäktskälla för staten. När mervärdesskatten sänks på ett område finns risk för att det uppstår gränsdragningsproblem och konkurrenssnedvridningar i förhållande till andra varor och tjänster. Utgångspunkten bör därför vara enhetlig mervärdesskatt och tillämpning av normalskattesatsen på 25 procent.

När det gäller tillträde till vissa evenemang och tillställningar inom kulturområdet görs dock sedan lång tid tillbaka avsteg från denna utgångspunkt genom tillämpning av en lägre skattesats i syfte att gynna kulturlivet. Tillträde till kulturella evenemang som konserter, cirkus-, teater-, opera- och balettföreställningar eller liknande föreställningar beskattas därför med 6 procent mervärdesskatt. Även viss idrottslig verksamhet som innefattar dans beskattas med 6 procent mervärdesskatt. Tillträdet eller entréavgiften till danstillställningar beskattas dock med 25 procent mervärdesskatt. För att främja dans och kultur i Sverige bör skattesatsen för danstillställningar sänkas från 25 procent till 6 procent mervärdesskatt. En danstillställning är i det här sammanhanget ett arrangemang där besökarna ges möjlighet att dansa till musik.

Förslaget bedöms minska skatteintäkterna med 0,22 miljarder kronor 2026 (halvårseffekt). Därefter bedöms skatteintäkterna minska med 0,44 miljarder kronor per år.

Finansdepartementet har remitterat en promemoria med utgångspunkt i ovanstående. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med ett förslag. Det kommande förslaget bör träda i kraft den 1 juli 2026.

13.21 Åtgärder mot mervärdesskattebedrägerier

Regeringens bedömning

I syfte att förhindra mervärdesskattebedrägerier och det skatteundandragande som följer med sådana bör det införas nya regler som ger Skatteverket större möjligheter till kontroll i samband med registrering för mervärdesskatt, möjlighet att neka registrering eller avregistrera en person från mervärdesskatt samt möjlighet att besluta att ett registreringsnummer ska visas som ogiltigt i VAT Information Exchange System (VIES). Vidare bör Skatteverket få möjlighet att besluta att överskjutande ingående mervärdesskatt inte ska tillgodoräknas i vissa fall då risk för skatteundandragande föreligger.

De kommande förslagen bör träda i kraft den 1 juli 2026.

Skälen för regeringens bedömning

Skatteundandraganden genom mervärdesskattebedrägerier är ett stort problem vid gränsöverskridande handel inom EU. För att minimera den förlust sådana bedrägerier innebär för staten bör regler som ger Skatteverket större kontrollmöjligheter införas. Skatteverket bör också ges möjlighet att besluta att ett registreringsnummer ska visas som ogiltigt i VIES. Syftet med förslagen är att begränsa möjligheten för de som har avsikt att begå bedrägerier att få tillgång till mervärdesskattesystemet. För att förhindra att den som är inblandad i mervärdesskattebedrägerier ska kunna tillgodogöra sig överskjutande ingående mervärdesskatt bör Skatteverket ges möjlighet att besluta att sådan mervärdesskatt under en viss tid inte ska tillgodoräknas skattekontot.

De kommande förslagen bedöms medföra en samlad offentligfinansiell effekt om 0,04 miljarder kronor ikraftträdandeåret. Åtgärderna bedöms få fullt genomslag efter tre år, då den offentliga effekten uppskattas till 0,24 miljarder kronor.

Betänkandet Åtgärder mot mervärdesskattebedrägerier (SOU 2024:32) har remitterats och bereds för närvarande inom Finansdepartementet. De kommande förslagen bör träda i kraft den 1 juli 2026.

13.22 Ändrade regler om fördelning av avdrag för mervärdesskatt

Regeringens bedömning

Reglerna om fördelning av avdrag för mervärdesskatt bör ändras så att omsättningsmetoden införs som uttrycklig huvudregel för fördelningen vid förvärv som är gemensamma för skattepliktiga och undantagna transaktioner. Det bör också införas regler om att andra metoder ska användas i vissa fall där det ger en mer rättvisande bild av i vilken utsträckning de förvärvade varorna och tjänsterna faktiskt används för att genomföra skattepliktiga transaktioner.

Det kommande förslaget bör träda i kraft den 1 januari 2027.

Skälen för regeringens bedömning

I mervärdesskattelagen (2023:200), förkortad ML, finns en bestämmelse om hur avdrag ska fördelas när det bara delvis finns rätt till avdrag. Utgångspunkten i ML är att avdrag endast får göras för mervärdesskatten som hänför sig till den del av förvärvet eller importen som är avdragsgill respektive hänför sig till en verksamhet där transaktionerna medför avdragsrätt när inköp avser både skattepliktiga och undantagna transaktioner (blandad verksamhet). Om det inte är möjligt att fastställa den delen ska fördelningen av den ingående skatten göras efter skälig grund (13 kap. 29 § ML).

I Rådets direktiv 2006/112/EG av den 28 november 2006 om ett gemensamt system för mervärdesskatt (mervärdesskattedirektivet) är huvudregeln att avdrag för ingående skatt avseende gemensamma kostnader vid blandad verksamhet ska beräknas utifrån den del av den beskattningsbara personens omsättning som kan hänföras till transaktioner som medför rätt till avdrag respektive inte medför rätt till avdrag. Det anges därutöver ett antal alternativa metoder för beräkningen som är frivilliga för medlemsstaterna att införa. En av dessa är att göra avdraget på grundval av användningen (artiklarna 173 och 174). EU-domstolen har uttalat att detta är ett undantag från huvudregeln om att omsättningsmetoden ska tillämpas och att det därför inte är tillåtet för medlemsstaterna att införa en lagstiftning som rent allmänt avviker från huvudregeln.

Högsta förvaltningsdomstolen har i en dom om fördelning av ingående skatt i blandad verksamhet funnit att det inte framgår av ML:s bestämmelser att omsättningsmetoden ska användas som huvudregel och att det inte heller anges i vilka fall en annan metod ska eller får användas. Högsta förvaltningsdomstolen anser att den svenska regleringen inte på ett korrekt sätt genomför de relevanta bestämmelserna i mervärdesskattedirektivet. Av domen framgår också att direktivets regler kan tillämpas med direkt effekt (HFD 2023 ref. 45). Den som ska fördela ett avdrag får på grund av domen i nuläget välja att använda omsättning, dvs. direktivets huvudregel, som grund för fördelningen oavsett om det ger ett skäligt resultat eller inte. Det kan medföra att det uppkommer situationer där avdraget blir betydligt högre än vad som är motiverat utifrån omfattningen av de förvärvade varornas och tjänsternas faktiska användning för skattepliktiga ändamål.

Mot denna bakgrund bör reglerna om fördelning av avdrag för mervärdesskatt ändras så att omsättningsmetoden införs som uttrycklig huvudregel för fördelningen vid förvärv som är gemensamma för skattepliktiga och undantagna transaktioner. Vidare bör det införas regler om andra metoder för fördelningen i vissa fall där det ger en

mer rättvisande bild av i vilken utsträckning de förvärvade varorna och tjänsterna faktiskt används för att genomföra skattepliktiga transaktioner.

Det kommande förslaget bedöms medföra en offentligfinansiell effekt om 1,0 miljarder kronor ikraftträdandeåret.

Förslaget bör träda i kraft den 1 januari 2027.

13.23 Tillkännagivande om omvandling av lokaler till bostäder

Riksdagen har tillkännagett för regeringen det som utskottet anför om att skyndsamt se över skattelagstiftningen i syfte att säkerställa att den inte i onödan minskar incitamenten att omvandla lokaler eller kontor till bostäder (bet. 2021/22:SkU16 punkt 5, rskr. 2021/22:236). Av tillkännagivandet följer att reglerna för mervärdesskatt vid omvandling från lokaler eller kontor till hyresfastigheter är ofördelaktiga, t.ex. genom att möjligheten att göra avdrag för byggkostnader är sämre vid omvandling till bostad än vid fortsatt användning som lokal. Utskottet anser att det är uppenbart att större flexibilitet behövs i regelverket för att det ska bli enklare att ställa om det befintliga fastighetsbeståndet efter vad som efterfrågas (bet. 2021/22:SkU16 s. 27).

En annan omständighet som försvårar omvandling av lokaler till bostäder är att de avdrag för ingående mervärdesskatt som har gjorts för exempelvis en renovering av en lokal i vissa fall kan behöva betalas tillbaka (justeras) om lokalen omvandlas till en bostad.

De negativa effekter som nämns i tillkännagivandet är en direkt effekt av att uthyrning av bostäder inte är skattepliktig för mervärdesskatt och att avdrag inte får göras för ingående mervärdesskatt som hänför sig till stadigvarande bostad. Även justeringen av tidigare gjorda avdrag är direkt kopplad till att uthyrning av bostäder inte är skattepliktig för mervärdesskatt. Effekterna kan inte åtgärdas på något annat sätt än att göra uthyrning av bostäder skattepliktig och slopa avdragsbegränsningen. Att göra uthyrning av bostäder skattepliktig för mervärdesskatt bedöms dock inte vara en träffsäker eller kostnadseffektiv åtgärd för att stimulera omvandling av lokaler till bostäder. Åtgärden skulle dessutom innebära stora risker för kringgående och skattefusk, vilket ger konkurrensmässiga nackdelar för seriösa aktörer och minskar legitimiteten för systemet som helhet. Reglerna skulle även riskera att bli komplexa och administrativt betungande. Sammantaget anser regeringen att nackdelarna med en sådan ändring överväger fördelarna och avser därför inte att genomföra några åtgärder med anledning av tillkännagivandet. Tillkännagivandet är därmed slutbehandlat.

Till Finansdepartementet har det vidare inkommit skrivelser som rör beskattning av vissa bostäder samt slopande av avdragsbegränsningen för stadigvarande bostad (Fi2013/02371, Fi2014/01877, Fi2015/05469, Fi2015/05662, Fi2016/02965, Fi2018/03410 och Fi2018/03774). Som framgår ovan anser regeringen att det finns nackdelar med att införa skatteplikt för uthyrning av bostäder. Att slopa avdragsbegränsningen för stadigvarande bostad skulle också innebära risk för kringgående och skattefusk. Det skulle även innebära många komplicerade bedömningar och gränsdragningar. Regeringen vidtar därför inte någon åtgärd med anledning av skrivelserna.

13.24 Offentligfinansiella effekter – en sammanfattning

I tabell 13.8 redovisas de offentligfinansiella effekterna av de förändringar i skatte- och avgiftsreglerna som presenteras i denna proposition. För mer utförliga beskrivningar av konsekvenserna av de olika skatteåtgärderna hänvisas till tidigare avsnitt.

I tabellen redovisas tre olika offentligfinansiella effekter: bruttoeffekt för 2026, nettoeffekter för 2026–2028 och varaktig effekt. Bruttoeffekten beskriver den direkta förändringen av intäkterna från den skatt som regeländringen avser. Referensalternativet vid tolkningen av bruttoeffekten är de förväntade skatteintäkterna i frånvaro av regeländringar. Utöver den direkta effekten kan en regeländring ge upphov till indirekta effekter på de offentliga finanserna av olika slag. Indirekta effekter uppstår om skatteändringen påverkar underlaget för andra skatter och därigenom påverkar de offentliga finanserna. I de offentligfinansiella effektberäkningarna tas normalt hänsyn till indirekta effekter i form effekter av förändringar i bolagsskatt och inkomstskatt om vinster och näringsinkomster påverkas av skatteändringen och förändringar i mervärdesskatten om skatteändringen antas övervältras på priserna. Den offentligfinansiella nettoeffekten utgörs av summan av bruttoeffekten och de indirekta effekterna. Vid bedömningen av hur en skatteförändring påverkar den offentliga sektorns finansiella sparande på kort sikt, är den offentligfinansiella nettoeffekten den mest relevanta.

Den offentligfinansiella effekten av en regelförändring förväntas i vissa fall vara olika stor för olika år. Det kan bero på att åtgärden är tillfällig eller på att åtgärdens indirekta effekter inte uppkommer omedelbart. Den varaktiga effekten är ett mått på den bestående årliga effekten av en skatteändring och möjliggör jämförelser av regeländringar vars nettoeffekter fördelas olika över tiden.

De offentligfinansiella effekterna utgår vanligtvis från att beteendet hos individer och företag inte ändras till följd av förändringar i skattereglerna. De efterfrågade och utbudna kvantiteterna av varor och tjänster antas därmed opåverkade och aktivitetsnivån i ekonomin oförändrad. Undantag från antagandet om oförändrat beteende kan göras om utbud och efterfrågan bedöms ändras i stor utsträckning eller om substitution mot utländsk konsumtion förväntas ske i betydande omfattning. De offentligfinansiella beräkningarna görs i ikraftträdandeårets priser och volymer med utgångspunkt i den prognos för den ekonomiska utvecklingen och de offentliga finanserna som presenteras i denna proposition. Effekterna redovisas i periodiserade termer, vilket innebär att effekten hänförs till det år den skattepliktiga händelsen inträffar, oavsett när uppbörden av skatten sker. Slutligen avser de offentligfinansiella effekterna i tabell 13.8 effekten på den konsoliderade offentliga sektorns finansiella sparande. För en detaljerad beskrivning av metodfrågor kopplade till de offentligfinansiella effektberäkningarna hänvisas till Finansdepartementets publikation Beräkningskonventioner, som publiceras på regeringen.se.

Tabell 13.8 Offentligfinansiella effekter av förslag och aviseringar om ändrade skatte- och avgiftsregler i denna proposition

Miljarder kronor

	Effekt från	Bruttoeffekt 2026	Nettoeffekt 2026	Nettoeffekt 2027	Nettoeffekt 2028	Varaktig effekt
Sänkt skatt på arbetsinkomster, pension och sjuk- och aktivitetsersättning	2026-01-01	-21,86	-21,86	-21,86	-21,86	-21,86
varav förstärkning av jobbskatteavdraget		-17,36	-17,36	-17,36	-17,36	-17,36

	Effekt från	Bruttoeffekt 2026	Nettoeffekt 2026	Nettoeffekt 2027	Nettoeffekt 2028	Varaktig effekt
<i>varav förstärkning av det förhöjda grundavdraget</i>		-4,04	-4,04	-4,04	-4,04	-4,04
<i>varav förstärkning av skattereduktionen för sjuk- och aktivitetsersättning</i>		-0,46	-0,46	-0,46	-0,46	-0,46
Skattefrihet för jobbprenie	2026-01-01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Sänkt särskild inkomstskatt för utomlands bosatta	2026-01-01	-0,34	-0,34	-0,68	-0,68	-0,68
Permanent skattefrihet för förmån av laddel på arbetsplatsen och utvidgad rätt till avdrag för drivmedelsutgifter	2026-07-01	-0,14	-0,13	-0,26	-0,26	-0,26
Ytterligare höjning av beloppsgränsen vid avdrag för resor till och från arbetet	2026-01-01	0,61	0,61	0,61	0,61	0,61
Tillfälligt nedsatta arbetsgivaravgifter för 19–23- åringar	2026-04-01	-7,14	-6,05	-5,59		
Enklare och bättre skatteregler för delägare i fåmansföretag	2026-01-01	-1,01	-1,01	-1,00	-0,98	-0,02
Skattereduktion för gåvor från juridiska personer till ideell verksamhet	2026-01-01	-0,14	-0,14	-0,14	-0,14	-0,14
Förbättrat regelverk om beskattning av skog	2026-04-01	-0,02	-0,02	-0,03	-0,03	-0,05
Förbättrade regler för svensk tonnagebeskattning	2027-01-01			-0,06	-0,11	-0,11
Sänkt energiskatt på el	2026-01-01	-5,89	-6,52	-6,60	-6,68	-6,68
Förlängd tillfälligt utökad nedsättning av skatt på jordbruksdiesel och vissa ändrade villkor för återbetalning	2026-01-01	-0,71	-0,56			-0,01
Enhetlig energibeskattnings vid metallurgiska processer	2026-01-01	-0,02	-0,02	-0,02	-0,02	-0,02
Moderniserad beskattning av gaser	2026-07-01	-0,03	-0,02	-0,04	-0,04	-0,04
Slopad fordonsskatt och saluvagnsskatt för vissa släpvagnar	2026-02-01	-0,21	-0,19	-0,22	-0,22	-0,22
Sänkt alkoholskatt för drycker från oberoende småproducenter	2026-07-01	-0,01	-0,01	-0,02	-0,02	-0,02
Höjd skatt på vissa tobaksprodukter	2027-01-01			0,32	0,32	0,32
Tillfälligt sänkt mervärdesskatt på livsmedel	2026-04-01	-15,94	-15,94	-21,25		-0,24
Sänkt mervärdesskatt på tillträde till danstillställningar	2026-07-01	-0,22	-0,22	-0,44	-0,44	-0,44
Åtgärder mot mervärdesskattebedrägerier	2026-07-01	0,04	0,04	0,16	0,24	0,23
Ändrade regler om fördelning av avdrag för mervärdesskatt	2027-01-01			1,00	1,00	1,00
Summa		-53,03	-52,38	-56,12	-29,31	-28,63

Källa: Egna beräkningar.

13.25 Skatteutgifter

Samhällets stöd till företag och hushåll sker i huvudsak i form av utgifter i statens budget. Men det finns också stöd som går via skattesystemet i form av s.k. skatteutgifter som påverkar statsbudgetens inkomstsida. Skatteutgifter kan ses som de effekter på skatteintäkterna som uppstår till följd av särregleringar i skattelagstiftningen.

Budgetlagen (2011:203) föreskriver att regeringen varje år ska lämna en redovisning av skatteutgifter till riksdagen (10 kap. 4 §). I regeringens skrivelse Redovisning av skatteutgifter 2025 (skr. 2024/25:98), redogörs för beräknade och prognostiserade skatteutgifter för åren 2024–2026. Skrivelsen överlämnades till riksdagen i samband med överlämnandet av 2025 års ekonomiska vårproposition (prop. 2024/25:100). En delmängd av skatteutgifterna redovisas även i utgiftsbilagorna i budgetpropositionen.

Det finns i huvudsak två syften med att redovisa skatteutgifter. Det första och mest centrala syftet är att synliggöra de stöd till företag och hushåll som finns på budgetens inkomstsida och som helt eller delvis kan ha samma funktion som stöd på budgetens utgiftssida. Många av skatteutgifterna har införts, mer eller mindre uttalat, som medel inom specifika utgiftsområden såsom bostad, miljö, arbetsmarknad och näringsliv i syfte att stötta dessa områden. De skatteutgifter som i skrivelsen hänförs till en särskild utgiftsbilaga redovisas därför i motsvarande utgiftsbilaga i budgetpropositionen. Det finns också skatteutgifter som uppkommit till följd av den praktiska hanteringen i skattesystemet. Det kan vara av administrativa skäl såsom enkelhet, legitimitet eller för att undvika oacceptabla konsekvenser för den enskilde. I sådana fall betraktas skatteutgiften som skattetekniskt motiverad. Även om de skattetekniskt motiverade skatteutgifterna i vissa fall innebär ett stöd för grupper eller verksamheter, saknar de tydlig koppling till något av budgetens utgiftsområden.

Det andra syftet med redovisningen av skatteutgifter är att belysa graden av enhetlighet i skattesystemet. Genom att minska enhetligheten och öka komplexiteten i skattesystemet, kan skatteutgifter sägas gå emot principen om att skattereglerna ska vara generella och tydliga. Att bedöma graden av enhetlighet kräver, liksom synliggörandet av stöden, att en jämförelsenorm för skatteuttaget definieras. Jämförelsenormen som ligger till grund för redovisningen av skatteutgifterna härstammar från SOU 1995:36 (Förmåner och sanktioner – en samlad redovisning) och utgår från principen om enhetlig beskattning.

En skatteutgift uppstår om skatteuttaget för en viss grupp eller en viss kategori av skattebetalare är lägre än vad som är förenligt med jämförelsenormen. Ett exempel är den reducerade mervärdesskattesatsen på livsmedel som är 12 procent. Jämförelsenormen är i detta fall 25 procent och skatteutgiften utgörs av skillnaden mellan 25 procent och 12 procent multiplicerat med underlaget.

Om en skatteutgift slopas leder det i normalfallet till högre skatteintäkter och därmed till en budgetförstärkning för offentlig sektor på samma sätt som om en utgift på statsbudgetens utgiftssida slopas. Beräkningarna av skatteutgifter ger dock inte någon exakt uppskattning på den möjliga intäktsförstärkningen om en skatteutgift slopas. Detta beror bl.a. på att beräkningarna inte tar hänsyn till indirekta effekter på andra skatter.

13.26 Författningskommentar

13.26.1 Förslaget till lag om ändring i kupongskattelagen (1970:624)

1 §

I paragrafen anges lagens innehåll och att kupongskatt ska betalas i vissa fall.

Ändringarna i *första stycket* är en följd av att ett undantag från beskattning av utdelning införs i 42 kap. 12 a § inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL. Ändringarna innebär ett undantag från när kupongskatt ska betalas och gäller i de fall den juridiska person som betalar utdelningen har rätt till skattereduktion enligt 67 kap. IL. För närmare information se kommentaren till 42 kap. 12 a § IL.

Övervägandena finns i avsnitt 13.9.7.

13.26.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1986:468) om avräkning av utländsk skatt

2 kap.

10 §

I paragrafen anges hur beräkningen av statlig inkomstskatt som hänför sig till utländska inkomster ska göras.

Andra stycket delas upp i en numrerad lista. Innehållet i *första punkten* handlar om skattereduktion för fysiska personer och är oförändrat i förhållande till nuvarande lydelse. Innehållet i *andra punkten* är nytt. Eftersom skattereduktion för juridiska personers gåvor enbart får räknas av mot statlig inkomstskatt ska inte sådan skattereduktion anses ha skett mot statlig fastighetsskatt eller kommunal fastighetsavgift vid tillämpning av denna bestämmelse.

Övervägandena finns i avsnitt 13.9.3.

13.26.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta

7 §

I paragrafen anges vilka skattesatser som gäller för särskild inkomstskatt för utomlands bosatta.

Ändringen i *första stycket* innebär att den särskilda inkomstskatten sänks från 25 procent till 22,5 procent för skattepliktiga inkomster som inte utgör sjöinkomst.

Övervägandena finns i avsnitt 13.3.3.

13.26.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta

7 §

I paragrafen anges vilka skattesatser som gäller för särskild inkomstskatt för utomlands bosatta.

Ändringen i *första stycket* innebär att den särskilda inkomstskatten sänks från 22,5 procent till 20 procent för skattepliktiga inkomster som inte utgör sjöinkomst.

Övervägandena finns i avsnitt 13.3.3.

13.26.5 Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

1 kap.

11 a §

I paragrafen anges vad som avses med stödordning.

Ändringen i *första stycket 9* är en följdändring med anledning av att punktuppställningen i 11 kap. 9 § numreras om.

Övervägandena finns i avsnitt 13.14.3.

13 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om vad som avses med uppgifter om stödmottagare som ska lämnas för att en stödmottagare ska kunna få skattenedsättning.

Ändringen i *första stycket 2* är en språklig ändring.

Ändringen i *första stycket 3* innebär att orden ”i den ursprungliga lydelsen” tas bort så att hänvisningen till EU-förordningen i paragrafen är utformad på så sätt att den avser förordningen i den vid varje tidpunkt gällande lydelsen, s.k. dynamisk hänvisning. Därutöver görs en språklig ändring.

Övervägandena finns i avsnitt 13.13.4.

6 a kap.

1 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om vilka ändamål som ger skattebefrielse vid bränslebeskattning, vilket bränsle som kan komma i fråga för skattebefrielse och hur stor skattebefrielsen är.

Ordalydelserna beträffande metallurgiska processer i *punkt 1 b* och mineralogiska processer i *punkt 10* ändras språkligt så att de bättre överensstämmer med föreslagna lydelser av bestämmelserna om beskattning av el i 11 kap. Vad som avses med metallurgiska processer behandlas i prop. 2006/07:13 s. 84–86 och vad som avses med mineralogiska processer behandlas på s. 87–90. Några ändringar i sak är inte avsedda.

Övervägandena finns i avsnitt 13.14.3.

2 a §

Paragrafen innehåller bestämmelser om befrielse från koldioxidskatt och energiskatt på bl.a. omärkt diesel som förbrukas i yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksverksamhet.

Ändringen innebär att *fjärde stycket* tas bort.

Övervägandena finns i avsnitt 13.13.3.

9 kap.

8 §

I paragrafen regleras beloppsgränser och andra villkor för bl.a. återbetalning.

Ändringen i *andra stycket* innebär att rätt till sådan återbetalning enligt 2 § som görs med stöd av 6 a kap. 2 a § endast föreligger när ersättningen för ett kalenderkvartal uppgår till minst 400 kronor.

Övervägandena finns i avsnitt 13.13.3.

11 kap.

3 §

I paragrafen anges energiskattesatsen på el och hur den årligen ska räknas om.

Ändringen i *första stycket* innebär att skattebeloppet för kalenderåret 2026 sänks till 36,0 öre per förbrukad kilowattimme elektrisk kraft.

Ändringen i *andra stycket* innebär att skattebeloppet för 2027 och efterföljande kalenderår beräknas enligt tredje stycket.

Övervägandena finns i avsnitt 13.12.2.

6 §

I paragrafen regleras vem som får godkännas som frivilligt skattskyldig för energiskatt på elektrisk kraft.

Ändringen i *första stycket 4* innebär att omfattningen av förbrukningsändamålet utvidgas till att inkludera el som förbrukats för uppvärmning av skänkar och liknande kärl. En förutsättning för detta är att de förändrade egenskaper som det ingående materialet har fått genom tidigare uppvärmning i ugnar bibehålls i de aktuella kärlen.

Bestämmelser om mineralogiska processer flyttas till en ny *punkt 5*. Ordalydelsen ändras även språkligt. Ändringen är ett förtydligande och någon ändring i sak är inte avsedd.

Efterföljande punkt numreras om.

Övervägandena finns i avsnitt 13.14.3.

9 §

I paragrafen anges för vilken förbrukning av elektrisk kraft som en skattskyldig får göra avdrag och med vilka belopp avdrag får göras.

Ändringen i *första stycket 5* innebär att omfattningen av skattebefrielsen för förbrukning i metallurgiska processer utvidgas till att inkludera el som förbrukats för uppvärmning av skänkar och liknande kärl. En förutsättning för skattebefrielse är att de förändrade egenskaper som det ingående materialet har fått genom tidigare uppvärmning i ugnar har bibehållits i de aktuella kärlen.

Bestämmelser om mineralogiska processer flyttas till en ny *punkt 6*. Ordalydelsen ändras även språkligt. Ändringen är ett förtydligande och någon ändring i sak är inte avsedd.

Efterföljande punkt numreras om.

Ändringen i *andra stycket* är en följdändring med anledning av omnumreringen.

Övervägandena finns i avsnitt 13.14.3.

13 a §

Av paragrafen följer en rätt till återbetalning av energiskatt på el som har förbrukats för vissa ändamål vilket motsvarar skattskyldiga förbrukares avdragsrätt enligt 9 §. Möjligheten till återbetalning kan användas av de som inte kan få nedsättning genom ett avdrag eftersom de inte är skattskyldiga.

Ändringen i *första stycket 4* innebär att omfattningen av skattebefrielsen för förbrukning i metallurgiska processer utvidgas till att inkludera el som förbrukats för uppvärmning av skänkar och liknande kärl. En förutsättning för skattebefrielse är att de förändrade egenskaper som det ingående materialet har fått genom tidigare uppvärmning i ugnar har bibehållits i de aktuella kärlen.

Bestämmelser om mineralogiska processer flyttas till en ny *punkt 5*. Ordalydelsen ändras även språkligt. Ändringen är ett förtydligande och någon ändring i sak är inte avsedd.

Övervägandena finns i avsnitt 13.14.3.

17 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om vissa villkor för avdrag och återbetalning av energiskatt på elektrisk kraft.

Ändringen i *första stycket* är en följdändring med anledning av omnumreringen i 9 §.

Övervägandena finns i avsnitt 13.14.3.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Av *första punkten* framgår att lagen träder i kraft den 1 januari 2026.

Av *andra punkten* framgår att uppgifter om stödmottagare i 1 kap. 13 § i den nya lydelsen ska gälla för uppgifter i deklarationer, ansökningar om återbetalningar eller begäran om omprövningar som lämnas från och med den 1 januari 2026. Det gäller oavsett när förbrukningen av bränslet eller elen skett.

Av *tredje punkten* framgår att i övrigt gäller äldre bestämmelser för förbrukning som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

13.26.6 Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

1 kap.**9 §**

I paragrafen finns definitioner av termerna biomassa och biogas.

Ändringen i *andra stycket* innebär att definitionen av biogas utvidgas till att omfatta fler gaser som har framställts av biomassa. Bestämmelsen omfattar bränslen som uppträder i gasform om de befinner sig i 0 grader Celsius och ett tryck av 101,325 kilopascal. Med biogas avses därmed även gaser som har komprimerats till vätskeform.

Tredje stycket tas bort. Definitionen av biogasol är överflödigt då de produkter som definierats som biogasol omfattas av den nya definitionen av biogas.

Övervägandena finns i avsnitt 13.15.3.

2 kap.

1 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om energi- och koldioxidskattebelopp för vissa bränslen, däribland gasol och naturgas.

Ändringarna i *första stycket 4* och *5* innebär att skattebeloppen för gaser anges som ören och tiondels ören per kilowattimme i stället för kronor per vikt- respektive volymenheter.

Övervägandena finns i avsnitt 13.15.4.

1 b §

I paragrafen anges hur energi- och koldioxidskattebeloppen för bränslen i 2 kap. 1 § ska räknas om.

Ändringarna i *fjärde stycket* är följdändringar med anledning av att skattesatserna på gaser i 2 kap. 1 § första stycket 4 och 5 ändras. Ändringarna innebär att vid omräkningen av skatt på sådana gaser avrundas beloppen enligt andra stycket var för sig till hela tiondels ören.

Övervägandena finns i avsnitt 13.15.4.

2 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om att angivna skattebelopp för vissa bränslen gäller bränslets volym vid en temperatur av 15°C.

Ändringarna i *första stycket* innebär dels att flygbensin läggs till i paragrafens tillämpningsområde, dels att den sista meningen stryks.

Andra stycket tas bort som en följd av att naturgas inte längre beskattas utifrån volym.

Övervägandena finns i avsnitt 13.15.4.

6 a kap.

2 c §

I paragrafen regleras befrielse från energiskatt och koldioxidskatt för biogas som förbrukas som bränsle för uppvärmning.

I *första stycket* görs dels en följdändring med anledning av att produkter som definierats som biogasol omfattas av den nya definitionen av biogas som finns i 1 kap. 9 §, dels en ändring som innebär att skattebefrielsen utvidgas till att omfatta även den andel av ett annat bränsle som utgörs av biogas, dvs. biogasandelen i en blandning av bränslen.

Ändringen i *andra stycket* tydliggör att det är biogasen, eller den beståndsdel av ett annat bränsle som utgörs av biogas, som ska omfattas av ett anläggningsbesked. Det är därmed biogasen som ska omfattas av ett anläggningsbesked, även om den innan förbrukningstillfället blandas in i ett annat bränsle.

Ändringarna i *tredje stycket* klargör att villkoren i bestämmelsen gäller även när biogasen ingår i ett annat bränsle. I dessa fall är det den beståndsdelen som utgörs av biogas som ska omfattas av ett hållbarhetsbesked.

Övervägandena finns i avsnitt 13.15.3.

7 kap.

3 b §

I paragrafen regleras avdrag som en skattskyldig får göra för den beståndsdel som framställs av biomassa och som ingår i vissa motorbränslen.

I *första stycket* görs en följdändring med anledning av att produkter som definierats som biogasol omfattas av den nya definitionen av biogas som finns i 1 kap. 9 §.

Övervägandena finns i avsnitt 13.15.3.

4 §

I paragrafen regleras avdrag som en skattskyldig får göra för biogas som denne har förbrukat eller sålt som motorbränsle.

I *första stycket* och *andra stycket 3* görs följdändringar med anledning av att produkter som definierats som biogasol omfattas av den nya definitionen av biogas som finns i 1 kap. 9 §.

Övervägandena finns i avsnitt 13.15.3.

13.26.7 Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

6 a kap.

2 a §

Paragrafen innehåller bestämmelser om befrielse från koldioxidskatt på bl.a. omärkt diesel som förbrukas i yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksverksamhet.

Ändringen i *första stycket* innebär att befrielsen från koldioxidskatt begränsas till 1 930 kronor per kubikmeter för förbrukning som sker från och med den 1 januari 2027, vilket medför att ordinarie nedsättning av koldioxidskatten på s.k. jordbruksdiesel åter gäller fr.o.m. den 1 januari 2027.

Ändringen innebär att *andra stycket*, som reglerat den tillfälliga nedsättningen av energiskatt, tas bort.

Övervägandena finns i avsnitt 13.13.3.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Av *första punkten* framgår att lagen träder i kraft den 1 januari 2027.

Av *andra punkten* framgår att äldre bestämmelser fortfarande gäller för förbrukning som hänförs till tiden före ikraftträdandet.

Övervägandena finns i avsnitt 13.13.3.

13.26.8 Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1920) om allmän löneavgift

3 §

Paragrafen innehåller bl.a. bestämmelser om med vilken procentsats som den allmänna löneavgiften ska tas ut.

Ändringen innebär att den allmänna löneavgiften fr.o.m. den 1 januari 2026 kommer att uppgå till 12,62 procent.

Överväganden finns i avsnitt 13.7.2.

13.26.9 Förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

11 kap.

34 §

I paragrafen anges vilka ersättningar i samband med studier som ska tas upp respektive inte ska tas upp i inkomstslaget tjänst.

Ändringen innebär att *andra stycket 4* tas bort som en följd av att studiestartsstödet avskaffas.

Övervägandena finns i utgiftsområde 15 Studiestöd, avsnitt 3.11.4.

36 a §

Paragrafen, som är ny, reglerar att jobbprenie inte ska tas upp till beskattning. För att det inte ska råda någon tvekan om vad som utgör en jobbprenie anges att det ska vara frågan om en statlig ersättning som ges ut till den som under viss tid har fått försörjningsstöd enligt socialtjänstlagen (2025:400) och som därefter får inkomst av anställning samt inte får försörjningsstöd.

Övervägandena finns i avsnitt 13.2.2.

49 §

Paragrafen, som är ny, innehåller ett undantag från beskattning i inkomstslaget tjänst.

Av paragrafen framgår att gåva som ger juridisk person rätt till skattereduktion enligt 67 kap. inte ska tas upp som intäkt av någon som direkt eller indirekt äger en andel i den juridiska personen, eller i fråga om ideella föreningar någon som är medlem i föreningen. Under vissa förutsättningar kan en förmögenhetsöverföring från en juridisk person leda till beskattning i inkomstslaget tjänst för en andelsägare eller en medlem. Andelsägaren eller medlemmen anses i dessa fall ha förfogat över det överförda värdet. Bestämmelsen syftar till att förmögenhetsöverföringar som ger juridiska personer rätt till skattereduktion enligt 67 kap. inte ska medföra beskattning i tjänst för någon som direkt eller indirekt äger en andel eller är medlem i den juridiska personen. Om det sammanlagda gåvobeloppet ett kalenderår överstiger den högsta gränsen för underlag för skattereduktion är bestämmelsen inte tillämplig på belopp över 800 000 kronor. Detta eftersom gåvor som överstiger detta belopp inte ger den juridiska personen rätt till skattereduktion, vilket följer av 67 kap. 26 a §. Detsamma gäller gåvor som vid ett och samma gåvotillfälle understiger 2 000 kronor, enligt 67 kap. 21 §.

Övervägandena finns i avsnitt 13.9.7.

24 kap.

5 §

I paragrafen anges vilka bestämmelser i inkomstslaget kapital som ska tillämpas i inkomstslaget näringsverksamhet.

Ändringarna innebär att en ny paragraf, 42 kap. 12 a §, om undantag från beskattning av utdelning läggs till som en första strecksats i bestämmelsens uppräkningslista. Undantaget gäller gåvor som ger juridiska personer rätt till skattereduktion enligt 67 kap. (jfr kommentaren till 42 kap. 12 a §).

Övervägandena finns i avsnitt 13.9.7.

38 a kap.

23 §

I paragrafen finns hänvisningar till bestämmelser om beskattning av ägare till andelar i det överlåtande företaget vid en partiell fission.

I *femte strecksatsen* ändras hänvisningar till 57 kap. till följd av att nya paragrafer införs i det kapitlet.

Övervägandena finns i avsnitt 13.8.12.

42 kap.

12 a §

Paragrafen, som är ny, innehåller ett undantag från beskattning av utdelning.

Av paragrafen framgår att gåva som ger juridisk person rätt till skattereduktion enligt 67 kap. inte ska tas upp som utdelning av någon som direkt eller indirekt äger en andel i den juridiska personen, eller i fråga om ideella föreningar någon som är medlem i föreningen. Under vissa förutsättningar kan en förmögenhetsöverföring från en juridisk person medföra beskattning i inkomstslaget kapital för en andelsägare eller medlem. Andelsägaren eller medlemmen anses i dessa fall ha förfogat över det överförda värdet. Bestämmelsen syftar till att förmögenhetsöverföringar som ger juridiska personer rätt till skattereduktion enligt 67 kap. inte ska tas upp som utdelning för någon som direkt eller indirekt äger en andel eller är medlem i den juridiska personen. Om det sammanlagda gåvobeloppet ett kalenderår överstiger den högsta gränsen för underlag för skattereduktion är bestämmelsen inte tillämplig på belopp över 800 000 kronor. Detta eftersom gåvor som överstiger detta belopp inte ger den juridiska personen rätt till skattereduktion, vilket följer av 67 kap. 26 a §. Detsamma gäller gåvor som vid ett och samma gåvotillfälle understiger 2 000 kronor, enligt 67 kap. 21 §.

Övervägandena finns i avsnitt 13.9.7.

48 kap.

18 b §

I paragrafen finns turordningsregler vid avyttring av andelar av samma slag och sort när någon av andelarna har förvärvats vid en partiell fission.

Ändringarna i *första stycket* innebär i huvudsak att turordningen i detta stycke bara tillämpas när den turordning som anges i andra stycket inte ska tillämpas. Det kan t.ex. röra sig om innehav av onoterade andelar där en del av andelsinnehavet har mottagits vid en partiell fission. Övriga ändringar är redaktionella.

I de nya bestämmelserna i *andra stycket* anges att när hela eller delar av andelsinnehavet utgörs av andelar till vilka det hör tjänstebelopp för utdelning och för kapitalvinst vid partiell fission ska andelarna vid en avyttring, i stället för vad som anges i första stycket, anses avyttrade i den ordning som anges i detta stycke. Andelar som har förvärvats före andelarna till vilka det hör tjänstebelopp ska anses avyttrade först,

därefter andelar till vilka det hör tjänstebelopp och slutligen andelar som har förvärvats efter andelarna till vilka det hör tjänstebelopp.

Denna turordningsregel tillämpas under samma förutsättningar som den turordning som anges i första stycket, dvs. det ska vara fråga om en person som har förvärvat andelar vid en partiell fission och som har förvärvat andelar av samma slag och sort i samma företag antingen före eller efter den partiella fissionen. Skillnaden är att turordningen utgår från tidpunkten när andelarna har förvärvats och inte från tidpunkten för den partiella fissionen.

Andelarna av samma slag och sort vars avyttring ska turordnas kan ägas i det övertagande företaget vid den partiella fissionen eller i ett annat företag. De ägs i ett annat företag än det övertagande företaget om andelarna har förvärvats genom en skattefri utdelning av andelar i det övertagande företags dotterföretag enligt 42 kap. 16 §, en s.k. Lex ASEA-utdelning. I ett sådant fall blir bestämmelsen tillämplig vid avyttring av andelar av samma slag och sort i det företag som den utdelade andelen avser. Den person som är ägare av andelarna kan vara samma person som den som ursprungligen förvärvat andelarna men också en person som förvärvat andelarna genom en benefik överlåtelse.

Med andelar av samma slag och sort avses andelar i samma företag som representerar samma rätt i företaget (samma serie). Det innebär att uttrycket samma slag och sort har samma innebörd som vid tillämpningen av genomsnittsmetoden i 7 §, se 18 c § och kommentaren till den paragrafen.

Förutom de allmänna villkor för tillämpningen som följer av första stycket gäller att denna turordningsregel tillämpas när hela eller delar av andelsinnehavet avser andelar till vilka det hör tjänstebelopp för utdelning och för kapitalvinst vid partiell fission. Den nya turordningsregeln gäller alltså när det i andelsinnehavet finns en andel till vilken det hör tjänstebelopp för utdelning och för kapitalvinst, dvs. inte bara när det finns tjänstebelopp som beräknats på en mottagen andel. Bestämmelsen omfattar därmed dels andelar som mottagits vid en partiell fission och på vilka det beräknats tjänstebelopp vid utdelning och kapitalvinst, dels andelar till vilka beräknade tjänstebelopp har fördelats med anledning av en händelse som inträffat efter den partiella fissionen. Andelar till vilka det har fördelats tjänstebelopp är sådana som har förvärvats med stöd av en andel som är kvalificerad enligt 57 kap. 7–7 b §§. Andelar kan förvärvas med stöd av en andel på olika sätt. Ett sådant förvärv kan exempelvis ske genom en fondemission, en split eller genom en Lex ASEA-utdelning. Andelar till vilka det hör ett tjänstebelopp vid partiell fission kan också ha förvärvats genom en benefik överlåtelse.

Ett tjänstebelopp ska anses ha beräknats och höra till en andel även när tjänstebeloppet uppgår till noll kronor.

I *tredje stycket*, som är nytt, anges det i första meningen att om ett sådant andelsinnehav som avses i andra stycket (dvs. ett innehav där det till någon andel hör ett tjänstebelopp vid partiell fission) har förvärvats vid olika tidpunkter, tillämpas turordningen i andra stycket separat för varje förvärv av sådana andelar. En person kan samtidigt äga kvalificerade andelar av samma slag och sort som mottagits vid flera partiella fissioner, som har förvärvats med stöd av sådana mottagna andelar eller som har förvärvats med stöd av en andel som är kvalificerad av annan anledning eller genom ett benefikt förvärv. Varje sådant separat andelsinnehav med andelar till vilka det hör tjänstebelopp ska särredovisas från andra andelar av samma slag och sort. Vid avyttring av andelen ska kapitalvinsten beräknas utifrån de separata andelsinnehavens omkostnadsbelopp, se 18 c § och kommentaren till den paragrafen. Att turordningen också gäller för andelsinnehav där andelarna har förvärvats vid både en partiell fission

och ett andelsbyte följer av att turordningen tillämpas för respektive förvärv och att en identisk turordning gäller för andelar som har förvärvats vid andelsbyten, se 48 a kap. 15 §.

Följande exempel kan visa hur tillämpningen ska ske:

A äger 50 andelar i det onoterade företaget X. Vid en partiell fission år 1 förvärvar A ytterligare 50 andelar i företaget X (mottagna andelar). Vid den partiella fissionen beräknas tjänstebelopp på de mottagna andelarna. År 2 förvärvar A ytterligare 30 andelar i företaget och slutligen, år 4, sker ytterligare en partiell fission vid vilken A förvärvar 20 andelar i X. Även vid denna ombildning beräknas tjänstebelopp på de förvärvade andelarna. Samtliga andelar är av samma slag och sort, dvs. de representerar samma rätt i företaget. År 5 avyttrar A 80 andelar. 50 av dessa andelar är förvärvade före den första partiella fissionen och ska anses avyttrade först. Kapitalvinsten på dessa andelar beräknas utifrån ett omkostnadsbelopp beräknat enligt genomsnittsmetoden. De övriga 30 andelarna som avyttras anses vara andelar mottagna vid den första partiella fissionen. Kapitalvinsten på dessa andelar beräknas separat, utifrån deras särredovisade omkostnadsbelopp (18 c §). År 6 avyttrar A de kvarvarande 70 andelarna. 20 av dessa har mottagits vid den första partiella fissionen, 30 har förvärvats genom köp och 20 har förvärvats vid den andra partiella fissionen. Eftersom andelsinnehavet utgörs av andelar till vilka det hör tjänstebelopp och som har förvärvats vid olika tidpunkter ska turordningen tillämpas separat för varje förvärv av sådana andelar. I första hand ska turordningen tillämpas utifrån den första partiella fissionen. Det innebär att de 20 andelar som mottagits vid den första partiella fissionen anses avyttrade först. Därefter anses de 30 andelar som har förvärvats genom köp och till vilka det inte hör något tjänstebelopp avyttrade. Eftersom andelsinnehavet som avyttras består av andelar till vilka det hör tjänstebelopp och dessa har förvärvats vid en annan tidpunkt ska turordningen också bedömas utifrån detta senare förvärv. En sådan bedömning ger samma resultat, dvs. de andelar som har förvärvats före den andra partiella fissionen ska anses avyttrade före de andelar som har mottagits vid den andra partiella fissionen och till vilka det hör tjänstebelopp.

I andra meningen anges att andelar som har förvärvats med stöd av andra andelar ska anses avyttrade direkt efter de andelar som förvärvet grundar sig på. Följande exempel kan visa hur tillämpningen ska ske:

A äger 50 andelar i det onoterade företaget X. Vid en partiell fission år 1 förvärvar A ytterligare 50 andelar i företaget (mottagna andelar). Vid den partiella fissionen beräknas ett tjänstebelopp på de mottagna andelarna. År 2 sker en fondemission genom vilken A förvärvar 20 andelar med stöd av de andelar som han då äger (100). Eftersom tio av dessa 20 andelarna förvärvas med stöd av de mottagna andelarna fördelas delar av det tjänstebelopp som vid den partiella fissionen beräknades på de mottagna andelarna på dessa andelar. Slutligen, år 3, förvärvar A ytterligare 20 andelar i X. Samtliga andelar är av samma slag och sort, dvs. de representerar samma rätt i företaget. År 4 avyttrar A 100 av sina totalt 140 andelar i X. Vid avyttringen äger A andelar som är förvärvade före den partiella fissionen, andelar som är förvärvade vid den partiella fissionen och andelar som har förvärvats vid fondemissionen. Två av förvärven avser andelar till vilka det hör tjänstebelopp. Vid fondemissionen har andelar förvärvats både med stöd av andelar som A förvärvade före den partiella fissionen och med stöd av andelar som mottogs vid den partiella fissionen. De emitterade andelarna får en plats i turordningen direkt efter de andelar som de har förvärvats med stöd av. I första hand tillämpas turordningen med utgångspunkt från den partiella fissionen. Det innebär att vid avyttringen anses 60 (50 + 10) andelar vara förvärvade före de andelar till vilka det hör ett tjänstebelopp. Kapitalvinsten på dessa andelar beräknas utifrån ett omkostnadsbelopp beräknat enligt genomsnittsmetoden.

Därefter anses avyttringen avse 40 av de 60 (50 + 10) andelar till vilka det hör tjänstebelopp. Kapitalvinsten på dessa 40 andelar beräknas för sig utifrån deras särredovisade omkostnadsbelopp. Efter avyttringen har A kvar 40 andelar. År 5 avyttrar A hela sitt andelsinnehav. De tio mottagna andelarna till vilka det hör ett tjänstebelopp anses avyttrade först. Därefter de tio andelarna som förvärvades med stöd av de mottagna andelarna. Kapitalvinsten beräknas utifrån respektive innehavs särredovisade omkostnadsbelopp. Slutligen beräknas kapitalvinst på de 20 sist förvärvade andelarna. Till dessa andelar hör inga tjänstebelopp och kapitalvinsten får därför beräknas enligt genomsnittsmetoden.

Fjärde stycket motsvarar i huvudsak nuvarande andra stycket. I stycket görs en ändring som innebär att hänvisningen till bestämmelserna i övriga delar av paragrafen ändras på grund av att den nu har fyra stycken.

Övervägandena finns i avsnitt 13.8.12.

18 c §

I paragrafen finns bestämmelser om att vissa andelar som mottagits vid en partiell fission, vid tillämpning av genomsnittsmetoden i 7 §, inte ska anses vara av samma slag och sort som andra andelar i det övertagande företaget som innehas av mottagaren.

Ändringarna i *första stycket* är redaktionella.

I *andra stycket*, som är nytt, anges att bestämmelserna i första stycket även gäller andra andelar till vilka det hör tjänstebelopp för utdelning och för kapitalvinst. Om sådana andelar har förvärvats genom en sådan utdelning som avses i 42 kap. 16 § (Lex ASEA-utdelning), ska andelarna inte anses vara av samma slag och sort som andra andelar som innehas av mottagaren i det företag som den utdelade aktien avser. Andelar som är kvalificerade enligt 57 kap. 7 b § har förvärvats med stöd av en särskilt kvalificerad andel utan att det har lämnats någon ersättning för andelen eller mot en ersättning som är lägre än andelens marknadsvärde. Bestämmelsen i andra stycket innebär att inte heller sådana andelar ska, vid tillämpning av genomsnittsmetoden i 7 §, anses vara av samma slag och sort som andra andelar i det övertagande företaget som innehas av säljaren.

Första meningen tillämpas på andelar som innehas av säljaren i det övertagande företaget, dvs. samma företag som säljaren innehar de mottagna andelarna i. Det som avses är alltså andelar som har förvärvats genom exempelvis ny- eller fondemission och som avser andelar i samma företag. Enligt andra meningen kan dock tillämpningen även avse andelar i ett annat företag än det övertagande företaget. Så är fallet när andelarna har förvärvats med stöd av en mottagen andel genom en Lex ASEA-utdelning av andelar i det övertagande företagets dotterföretag. För de andelar som omfattas av paragrafen gäller inte genomsnittsmetoden i 7 § vid beräkningen av omkostnadsbeloppet. Det ska i stället beräknas separat för de olika slagen av andelar.

Övervägandena finns i avsnitt 13.8.12.

48 a kap.

15 §

I paragrafen finns turordningsregler vid avyttring av andelar av samma slag och sort när någon av andelarna har förvärvats genom ett andelsbyte. Ändringarna i paragrafen motsvarar de som görs i 48 kap. 18 b §, se författningskommentaren till den paragrafen.

Övervägandena finns i avsnitt 13.8.12.

16 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om att vissa andelar som har mottagits vid ett andelsbyte, vid tillämpning av genomsnittsmetoden i 48 kap. 7 §, inte ska anses vara av samma slag och sort som andra andelar i det köpande företaget som innehas av säljaren.

Andra stycket, som är nytt, motsvarar lydelsen av det nya andra stycket i 48 kap. 18 c §, se författningskommentaren till den paragrafen.

Övervägandena finns i avsnitt 13.8.12.

57 kap.

2 §

I paragrafen finns huvudreglerna för beskattning av utdelning och kapitalvinst i fåmansföretag.

Hänvisningen i *första stycket* ändras till hela 57 kap. i stället för till enskilda paragrafer i kapitlet.

3 §

I paragrafen anges vad som, utöver vad som sägs i 56 kap. 2–5 §§, gäller vid bedömningen av om ett företag är ett fåmansföretag vid tillämpning av detta kapitel.

Ändringen i *andra stycket* innebär att den tidsperiod under vilken det ska beaktas om delägaren eller någon närstående har varit verksam i betydande omfattning förkortas med ett år, från fem till fyra år.

Övervägandena finns i avsnitt 13.8.11.

4 §

I paragrafen anges under vilka förutsättningar en andel i eller avseende ett fåmansföretag ska anses vara kvalificerad.

Ändringarna i *första och andra styckena* innebär att vid bedömningen av om en andel är kvalificerad ska förhållandena under beskattningsåret och de fyra föregående beskattningsåren beaktas i stället för de fem föregående beskattningsåren. Ändringen innebär att den tidsperiod som har betydelse för om en andel är kvalificerad eller inte förkortas med ett år.

Övervägandena finns i avsnitt 13.8.11.

5 §

I paragrafen finns den s.k. utomståenderegeln som innebär att om en utomstående i betydande omfattning äger del i företaget, ska en andel anses vara kvalificerad bara om det finns särskilda skäl. Vid bedömningen ska förhållandena under beskattningsåret och tidigare beskattningsår beaktas.

Ändringen i *första stycket* innebär att den tidsperiod som ska beaktas förkortas med ett år, från fem till fyra år.

Övervägandena finns i avsnitt 13.8.11.

6 §

I paragrafen finns den s.k. karensregeln. Ändringen i första stycket innebär att den tidsperiod som en andel under vissa förutsättningar fortsätter att vara kvalificerad efter att ett företag upphört att vara ett fåmansföretag förkortas med ett år, från fem till fyra beskattningsår.

Ändringarna i *andra stycket* är redaktionella.

Övervägandena finns i avsnitt 13.8.11.

7 b §

I paragrafen anges dels vad som gäller om en andel som är kvalificerad enligt 7 eller 7 a § övergår till någon annan genom arv, testamente, gåva eller bodelning, dels vad som gäller när en andel förvärvas med stöd av en sådan andel som är kvalificerad enligt 7 eller 7 a § eller som fortsätter att vara kvalificerad efter en sådan överlåtelse som anges i första meningen.

Ändringen i *första stycket* innebär att det görs ett tillägg till bestämmelsen om att en andel också ska anses kvalificerad om den förvärvas med stöd av en sådan andel som är kvalificerad enligt 7 eller 7 a § eller som fortsätter att vara kvalificerad efter en sådan överlåtelse som anges i första meningen. Tillägget innebär att en förutsättning för att en sådan andel ska anses vara kvalificerad är att det inte lämnas någon ersättning för andelen eller att ersättningen är lägre än andelens marknadsvärde. Det kan exempelvis handla om förvärv genom emissioner till underkurs.

Övervägandena finns i avsnitt 13.8.12.

7 d §

I paragrafen, som är ny, anges vad som ska gälla i vissa fall när en andel har förvärvats med stöd av en särskilt kvalificerad andel till vilken det hör tjänstebelopp för utdelning och för kapitalvinst vid andelsbyte eller partiell fission. De fall som avses är när den förvärvade andelen är kvalificerad enligt 7 b § första stycket tredje meningen, dvs. när andelen har förvärvats med stöd av en särskilt kvalificerad andel. För att den förvärvade andelen också ska anses kvalificerad krävs att det inte lämnas någon ersättning för andelen, eller att ersättningen är lägre än andelens marknadsvärde.

Enligt *första stycket* ska tjänstebeloppen för utdelning och för kapitalvinst som hör till den andel som förvärvet grundar sig på fördelas mellan den andel som förvärvet av andelen grundar sig på och den förvärvade andelen. Det gäller både när tjänstebeloppen har beräknats för den andel som förvärvet grundas på och när tidigare beräknade tjänstebelopp har fördelats till den andelen.

I *andra stycket* anges att den del av tjänstebeloppen som ska fördelas på den förvärvade andelen ska motsvara den minskning av marknadsvärdet som förfarandet medför för den ursprungliga andelen. Det innebär att värdeförändringen ska återspeglas i tjänstebeloppens fördelning.

Paragrafen utformas enligt *Lagrådets* förslag.

Övervägandena finns i avsnitt 13.8.12.

10 §

I paragrafen anges vad som avses med gränsbelopp.

Ändringen i *första stycket 2* innebär att den årliga ränteuppräknings av det sparade utdelningsutrymmet tas bort. Sparat utdelningsutrymme ska alltså inte längre räknas upp med statslåneräntan ökad med tre procentenheter.

Nuvarande *andra stycket* tas bort till följd av att den årliga ränteuppräknings av det sparade utdelningsutrymmet inte längre ska göras.

Övervägandena finns i avsnitt 13.8.9.

11 §

I paragrafen finns bestämmelser om hur och när årets gränsbelopp ska beräknas samt vem som ska tillgodoräknas gränsbeloppet.

Första stycket ändras på så sätt att de nuvarande alternativa beräkningsreglerna i 1 (förenklingsregeln) och 2 (huvudregeln) ersätts av en beräkningsregel i tre steg. Årets gränsbelopp för en kvalificerad andel utgörs av summan av grundbeloppet, det lönebaserade utrymmet och ränta på omkostnadsbeloppet.

Bestämmelser om grundbeloppet finns i *punkt 1*. Grundbeloppet uppgår till fyra inkomstbasbelopp fördelat med lika belopp på andelarna i företaget. Enligt 9 § är det inkomstbasbeloppet året före beskattningsåret som ska användas, vilket innebär att grundbeloppet för 2026 uppgår till 322 400 kronor. Grundbeloppet ska fördelas med lika belopp på samtliga andelar i företaget. Delägarnas beräkning ska utgå från ett grundbelopp per företag och inte ett per delägare. Ett exempel kan illustrera hur fördelningen ska göras.

Anta att det finns 100 aktier i ett företag. Grundbeloppet fördelas med 3 224 kronor per aktie. Om två delägare äger hälften var av företaget, dvs. 50 aktier, får delägarna ett grundbelopp vardera som sammanlagt uppgår till 161 200 kronor. Hänsyn ska inte tas till om andelarna är av samma eller olika slag och sort.

Eftersom årets gränsbelopp beräknas för kvalificerade andelar (se 10 §) innebär det att grundbelopp även kan komma att fördelas på andelar i företag som inte är fåmansföretag.

Ett lönebaserat utrymme får enligt *punkt 2* beräknas för andelar i fåmansföretag eller andelar som fortsätter att vara kvalificerade enligt 6 §. Det innebär exempelvis att ett lönebaserat utrymme inte får beräknas för andelar i ett företag som inte är ett fåmansföretag och som bara är kvalificerade enligt 7, 7 a eller 7 b § (särskilt kvalificerade andelar). Det lönebaserade utrymmet beräknas enligt 16–19 a §§.

Enligt *punkt 3* ska årets gränsbelopp också ökas med ränta på omkostnadsbeloppet beräknad enligt *andra stycket*.

I *andra stycket*, som är nytt, finns bestämmelser om hur ränteberäkningen enligt första stycket 3 ska gå till. Ränta får bara beräknas för andelar av samma slag och sort och bara på den del av andelarnas sammanlagda omkostnadsbelopp, beräknat enligt 12 §, som överstiger 100 000 kronor. Det överskjutande beloppet, dvs. den del av det sammanlagda omkostnadsbeloppet för delägarens andelar av samma slag och sort som överstiger 100 000 kronor, ska multipliceras med en räntesats som uppgår till statslåneräntan ökad med nio procentenheter. Räntebeloppet ska fördelas med lika belopp på delägarens andelar av samma slag och sort i företaget. Följande exempel kan illustrera tillämpningen.

Anta att en person ensam äger samtliga aktier i ett aktiebolag. Personen förvärvade aktierna för 500 000 kronor vid bildandet av bolaget. För beskattningsåret 2026 får

personen vid beräkningen av årets gränsbelopp lägga till en ränta på omkostnadsbeloppet med 45 520 kronor ($[500\,000 - 100\,000] \times [0,0238 + 0,09]$).

Om en delägare i ett och samma företag äger andelar av olika slag och sort ska räntan på omkostnadsbeloppet beräknas separat för de olika andelssorterna. Det sammanlagda omkostnadsbeloppet för varje slag och sort måste överstiga 100 000 kronor för att ränta ska få beräknas. Med andelar av samma slag och sort avses andelar i samma företag som representerar samma rätt i företaget (samma serie). Det innebär att uttrycket samma slag och sort har samma innebörd som vid tillämpningen av genomsnittsmetoden i 48 kap. 7 §. Följande exempel visar på skillnaden jämfört med det ovan angivna exemplet.

Anta att aktiebolaget har 200 röststarka A-aktier och 800 B-aktier. Omkostnadsbeloppet för samtliga aktier är de 500 000 kronor som tillfördes vid bildandet av bolaget (dvs. 500 kronor per aktie). Personen X äger samtliga A-aktier och 300 B-aktier. Eftersom A- och B-aktierna inte är av samma slag och sort måste X göra två ränteberäkningar. För beskattningsåret 2026 får X vid beräkningen av årets gränsbelopp lägga till en ränta på omkostnadsbeloppet med 5 690 kronor ($[(200 \times 500) - 100\,000] \times [0,0238 + 0,09] + [(300 \times 500) - 100\,000] \times [0,0238 + 0,09]$). I detta fall får X ingen ränta på omkostnadsbeloppet för A-aktierna eftersom det inte överstiger 100 000 kronor.

I *tredje stycket*, som delvis motsvarar det nuvarande andra stycket, finns bestämmelser om hur årets gränsbelopp ska beräknas för sådana andra delägarätter som enligt 2 § andra stycket ska likställas med andelar vid tillämpningen. Exempel på sådana delägarätter är vinstandelsbevis och konvertibler. För dessa tillgångar gäller att bestämmelserna om grundbeloppet i första stycket inte ska tillämpas. Det innebär dels att det på sådana tillgångar inte ska beräknas något grundbelopp eller lönebaserat utrymme, dels att sådana tillgångar inte påverkar beräkningen av grundbeloppet och det lönebaserade utrymmet för andra kvalificerade andelar.

Övervägandena finns i avsnitt 13.8.4, 13.8.5 och 13.8.8.

11 a §

Paragrafen innehåller bestämmelser om beräkning av årets gränsbelopp för den som äger andelar i flera fåmansföretag.

Ändringen innebär att den nuvarande bestämmelsen, som avser förenklingsregeln, ersätts med villkor för beräkningen av grundbeloppet när en och samma delägare äger andelar i flera företag.

Den som äger kvalificerade andelar i flera företag får totalt sett inte tillgodoräkna sig mer än ett grundbelopp. Om de grundbelopp som har fördelats på en och samma delägars andelar i flera företag sammanlagt överstiger ett grundbelopp (dvs. fyra inkomstbasbelopp) måste det göras en fördelning av grundbeloppet mellan delägens samtliga andelar. Fördelningen ska göras med utgångspunkt i storleken på andelsinnehaven i de olika företagen. Den som äger andelar i flera företag på vilka det sammanlagt har fördelats ut grundbelopp som inte överstiger fyra inkomstbasbelopp behöver inte göra någon proportionering. Med storleken på andelsinnehavet avses delägens andel av kapitalet i företaget. Följande exempel kan tydliggöra tillämpningen.

En person äger andelar som motsvarar 25 procent av kapitalet i företag X och andelar som motsvarar 100 procent av kapitalet i företag Y. Utan någon begränsning skulle personens totala grundbelopp uppgå till fem inkomstbasbelopp (IBB), fördelat på ett IBB i företag X (25 procent av fyra IBB) och fyra IBB i företag Y (100 procent av fyra

IBB). För att delägarrens totala grundbelopp inte ska överstiga fyra IBB proportioneras detta belopp mellan företagen. Delägarrens grundbelopp i företag X uppgår därmed till 0,8 IBB ($= 25/125 \times 4$) medan grundbeloppet i företag Y uppgår till 3,2 IBB ($= 100/125 \times 4$).

Övervägandena finns i avsnitt 13.8.4.

12 §

I paragrafen finns bestämmelser om underlaget för årets gränsbelopp och beräkningen av omkostnadsbeloppet.

Ändringarna av *första stycket* är redaktionella.

Nuvarande *andra stycket* tas bort till följd av att de beräkningsbestämmelser i 25–35 §§ som det hänvisas till också tas bort. Nuvarande tredje stycket blir i stället andra stycket.

Övervägandena finns i avsnitt 13.8.10.

13 §

I paragrafen finns bestämmelser om sparat utdelningsutrymme. Sparat utdelningsutrymme beräknas när utdelningen är mindre än gränsbeloppet och uppgår till skillnaden mellan gränsbeloppet och utdelningen. I paragrafen anges även hur sparat utdelningsutrymme ska föras vidare till kommande beskattningsår.

Den nuvarande andra meningen i *andra stycket* tas bort till följd av att ränteuppräkningsen av sparat utdelningsutrymme tas bort.

Övervägandena finns i avsnitt 13.8.9.

15 §

I paragrafen finns bestämmelser om fördelningen av sparat utdelningsutrymme på mottagna andelar efter ett andelsbyte eller en partiell fission.

I *fjärde stycket*, som är nytt, anges att sparat utdelningsutrymme ska fördelas när en andel anses kvalificerad enligt 7 b § första stycket tredje meningen, dvs. när andelen har förvärvats med stöd av en särskilt kvalificerad andel. I ett sådant fall fördelas det sparade utdelningsutrymmet mellan den andel som förvärvet grundas på och den förvärvade andelen på motsvarande sätt som tjänstebelopp fördelas enligt 7 d §. Det innebär att fördelningen ska ske utifrån den värdeförändring som förvärvet av den nya andelen ger upphov till hos den andel som förvärvet grundas på.

Paragrafen utformas enligt *Lagrådets* förslag.

Övervägandena finns i avsnitt 13.8.12.

16 §

I paragrafen anges hur beräkningen av det lönebaserade utrymmet ska göras.

Ändringarna i *första stycket* innebär att det lönebaserade utrymmet uppgår till 50 procent av den del av delägarrens andel av löneunderlaget som överstiger åtta inkomstbasbelopp. Beräkningen kan också uttryckas med formeln $0,5 \times (\text{löneunderlag} \times \text{ägarandel} - \text{åtta IBB})$. Beloppet i parentes kan inte vara negativt. Enligt 9 § är det inkomstbasbeloppet året före beskattningsåret som ska användas. Följande exempel illustrerar tillämpningen.

Den fysiska personen A äger 70 procent av andelarna i företaget AB X och personen B äger resterande 30 procent. Det sammanlagda löneunderlaget i företaget uppgår till 4 miljoner kronor och inkomstbasbeloppet är 76 200 kronor. A:s andel av löneunderlaget är då 2,8 miljoner kronor och B:s är 1,2 miljoner kronor. A:s lönebaserade utrymme blir 1 095 200 kronor ($= [2\,800\,000 - 609\,600] \times 0,50$) och B:s blir 295 200 kronor ($= [1\,200\,000 - 609\,600] \times 0,50$).

Bestämmelser om beräkning av löneunderlaget finns i 16 a–18 §§. När det lönebaserade utrymmet har beräknats ska det fördelas med lika belopp på delägarens andelar i företaget. Sådana andelar som avses i 2 § andra stycket ska dock inte beaktas vid fördelningen, se 11 § tredje stycket och författningskommentaren till den paragrafen.

Det nuvarande *andra stycket* flyttas till 16 a § första stycket. I andra stycket införs ett undantag för makar vid beräkningen av det lönebaserade utrymmet. När två delägare i samma företag är makar vid beskattningsårets ingång ska det lönebaserade utrymmet beräknas gemensamt för makarnas andelar. Därefter fördelas det gemensamma lönebaserade utrymmet med lika belopp på respektive makes andelar i företaget. Det innebär att makar som är delägare i samma företag har rätt att göra ett gemensamt schablonavdrag på åtta inkomstbasbelopp.

Med make eller maka avses också en sådan person som enligt 2 kap. 20 § jämställs med make eller maka, dvs. sambor som tidigare har varit gifta med varandra eller som har eller har haft gemensamma barn. Följande exempel visar hur undantaget ska tillämpas.

I ett fåmansföretag finns totalt 100 andelar. Två makar äger 75 procent av andelarna i företaget fördelat med 25 procent på den ena maken och 50 procent på den andra maken. Löneunderlaget i företaget uppgår till totalt 2 000 000 kronor och inkomstbasbeloppet uppgår till 76 200 kronor. Det gemensamma lönebaserade utrymmet efter avdrag på åtta inkomstbasbelopp uppgår till 890 400 kronor ($= 2\,000\,000 \times (0,25 + 0,50) - 8 \times 76\,200$). Därefter kvoterar detta belopp till 50 procent, dvs. till 445 200 kronor. Slutligen beräknas det lönebaserade utrymmet per andel till 5 936 kronor ($= 445\,200 \text{ kronor} / 75$). Den ena makens lönebaserade utrymme uppgår då till 148 400 kronor ($= 25 \times 5\,936 \text{ kronor}$) och den andra makens till 296 800 kronor ($= 50 \times 5\,936 \text{ kronor}$).

Övervägandena finns i avsnitt 13.8.5.

16 a §

I paragrafen, som är ny, finns bestämmelser om hur det lönebaserade utrymmet ska beräknas när en andel har ägts under del av året före beskattningsåret.

Första stycket motsvarar nuvarande 16 § andra stycket.

Av *andra stycket* framgår att för andelar som har ägts under en del av året före beskattningsåret och som mottagits genom ett andelsbyte ska även ersättning som betalats ut under den del av året som föregick andelsbytet ingå vid beräkningen av det lönebaserade utrymmet för den mottagna andelen. För den tiden ska den genom andelsbytet avyttrade andelen ligga till grund för beräkningen. Det innebär att det lönebaserade utrymmet för andelar som ingått i ett andelsbyte ska beräknas på ersättningar som har lämnats året före beskattningsåret, både för tiden före andelsbytet (beräknat på de avyttrade andelarna) och för tiden efter andelsbytet (beräknat på de mottagna andelarna). För att bestämmelserna ska tillämpas krävs att den mottagna andelen behålls till och med den 1 januari året efter andelsbytet, när årets gränslöpp beräknas. Rätten att beräkna lönebaserat utrymme på en avyttrad

andel som bytts bort inom ramen för andelsbytet ska korrespondera med den mottagna andelen, eller del av en sådan andel, enligt de villkor som gällt för andelsbytet. Ett exempel kan illustrera hur andelsbytet ska gå till.

Om t.ex. andelsbytet innebär att 100 andelar i det avyttrade företaget byts mot en andel i det förvärvande företaget, ska löneunderlaget beräknas som om den mottagna andelen vore 100 andelar i det avyttrade företaget.

Övervägandena finns i avsnitt 13.8.12.

17 §

I paragrafen finns bestämmelser om hur löneunderlaget ska beräknas.

I tredje stycket, som är nytt, lämnas en upplysning om att det av 16 a § andra stycket följer att även ersättning som har betalats ut från ett annat företag än det företag som andelsägaren vid tidpunkten för beräkningen äger andelar i vissa fall också kan ingå i beräkningen. Det gäller när andelarna under året före beskattningsåret mottagits genom ett andelsbyte i enlighet med reglerna i 48 a kap. om framskjuten beskattning vid andelsbyten. Ett sådant andelsbyte innebär att en fysisk person avyttrar andelar i ett företag (det avyttrade företaget) till ett annat företag (det köpande företaget) mot ersättning i form av andelar i det köpande företaget utan att beskattas i samband med bytet. Om det har genomförts ett sådant andelsbyte gäller enligt 16 a § andra stycket att även ersättning som har betalats ut under den del av året som föregick andelsbytet ska ingå vid beräkningen av det lönebaserade utrymmet för den mottagna andelen. Sådan ersättning ska således anses som kontant ersättning vid beräkning av löneunderlaget.

Paragrafen utformas enligt *Lagrådets* förslag.

Övervägandena finns i avsnitt 13.8.12.

17 a §

I paragrafen, som är ny, finns en bestämmelse om hur löneunderlaget ska beräknas i vissa fall.

I första stycket anges att om ett företag ägs genom en alternativ investeringsfond ska ersättning till arbetstagare i företaget inte räknas med vid beräkningen av löneunderlaget. En delägare i fonden får alltså inte räkna med löner till arbetstagare i de företag som fonden har investerat i. Att företaget i fråga ska ägas genom en alternativ investeringsfond innebär att fonden i sig inte omfattas av bestämmelsen. Löner till arbetstagare i en alternativ investeringsfond får räknas med vid beräkningen av löneunderlaget, om förutsättningarna för det i övrigt är uppfyllda.

I andra stycket anges vad som avses med en alternativ investeringsfond. Med alternativ investeringsfond avses enligt 1 kap. 2 § lagen (2013:561) om förvaltare av alternativa investeringsfonder, förkortad LAIF, ett företag som har bildats för kollektiva investeringar och som tar emot kapital från ett antal investerare för att investera det i enlighet med en fastställd investeringspolicy till förmån för dess investerare, och inte kräver auktorisation enligt artikel 5 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/65/EG av den 13 juli 2009 om samordning av lagar och andra författningar som avser företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (fondföretag), senast ändrad genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/61/EU. Som en ytterligare förutsättning för att bestämmelsen ska vara tillämplig ska också fondens förvaltare omfattas av tillstånds- eller registreringsplikt enligt lagen. I 1 kap. 13 § LAIF anges bl.a. att lagen inte ska tillämpas på AIF-förvaltare i den utsträckning de förvaltar en eller flera alternativa investeringsfonder vars enda investerare är AIF-förvaltaren,

på holdingbolag och på program för anställdas andelsägande eller sparande. Det innebär att om en förvaltare omfattas av något av undantagen i LAIF, t.ex. att det rör sig om ett holdingbolag, så aktualiseras inte heller begränsningsregeln i IL.

För förvaltare som bedriver sin verksamhet utomlands gäller att förvaltaren skulle ha omfattats om tillstånds- eller registreringsplikt enligt lagen, om förvaltaren bedrivit sin verksamhet i Sverige.

Övervägandena finns i avsnitt 13.8.7.

19 a §

I paragrafen finns den särskilda definitionen av dotterföretag som gäller vid tillämpning av 16–19 §§.

Ändringen innebär att första meningen i paragrafen tas bort. Bedömningen av om ett företag är ett dotterföretag ska i stället göras med stöd av civilrättsliga regler. För aktiebolag gäller t.ex. den koncerndefinition som finns i 1 kap. 11 ABL och i 1 kap. 4 § årsredovisningslagen. Bestämmelsen som gäller dotterföretag som är ett svenskt handelsbolag eller en i utlandet delägarbeskattad juridisk person kvarstår dock. Ersättningar till arbetstagare i sådana dotterföretag och i företag som dotterföretaget direkt eller indirekt äger andelar i, får bara ingå i löneunderlaget om handelsbolaget är helägt av moderföretaget.

Övervägandena finns i avsnitt 13.8.6.

20 c §

Paragrafen innehåller bestämmelser om beskattning av utdelning på en andel som bara är kvalificerad enligt bestämmelserna i 7, 7 a eller 7 b §, dvs. en särskilt kvalificerad andel, och till vilken det hör ett tjänstebelopp för utdelning vid andelsbyten.

Ändringarna i *första stycket* är en följd av införandet av den nya 7 d §. Ett tjänstebelopp för utdelning kan fördelas även enligt bestämmelserna i den paragrafen. I övrigt görs en redaktionell ändring.

Övervägandena finns i avsnitt 13.8.12.

20 d §

Paragrafen innehåller bestämmelser om beskattning av utdelning på en andel som bara är kvalificerad enligt bestämmelserna i 7, 7 a eller 7 b §, dvs. en särskilt kvalificerad andel, och till vilken det hör ett tjänstebelopp för utdelning vid partiell fission.

Ändringarna i *första stycket* är en följd av införandet av den nya 7 d §. Ett tjänstebelopp för partiell fission kan fördelas även enligt bestämmelserna i den paragrafen. I övrigt görs en redaktionell ändring.

Övervägandena finns i avsnitt 13.8.12.

20 e §

I paragrafen, som är ny, finns bestämmelser om beskattning av utdelning och kapitalvinst på en andel som bara är kvalificerad enligt bestämmelserna i 7, 7 a eller 7 b §, dvs. en särskilt kvalificerad andel, och vars tjänstebelopp för utdelning vid andelsbyte eller partiell fission har beräknats till noll kronor. Utdelning och kapitalvinst på en sådan andel ska inte tas upp i inkomstslaget tjänst. En sådan andel ska vidare anses som kvalificerad under högst fyra beskattningsår efter det år då andelsbytet eller den partiella fissionen genomfördes. Om andelen ska anses som kvalificerad under en kortare tid vid tillämpning av de allmänna reglerna i 4 § ska den tiden gälla i

stället. Det innebär att om andelsägaren t.ex. har upphört att vara verksam i betydande omfattning i företaget före andelsbytet eller den partiella fissionen, och det vid tidpunkten för andelsbytet eller den partiella fissionen bara återstår tre år på karenstiden, så gäller i stället tre år enligt denna prövning.

Övervägandena finns i avsnitt 13.8.12.

21 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om beskattning av kapitalvinst på en kvalificerad andel.

Ändringen innebär att *andra stycket* tas bort. Ändringen är en följd av att index- och kapitalunderlagsreglerna i 25–35 §§ tas bort.

Övervägandena finns i avsnitt 13.8.10.

24 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om beskattning av kapitalvinst på en andel som bara är kvalificerad enligt bestämmelserna i 7, 7 a eller 7 b §, dvs. en särskilt kvalificerad andel, och till vilken det hör ett tjänstebelopp för kapitalvinst vid andelsbyten.

Ändringarna i *första stycket* är en följd av införandet av den nya 7 d §. Ett tjänstebelopp för utdelning kan fördelas även enligt bestämmelserna i den paragrafen.

Övervägandena finns i avsnitt 13.8.12.

24 a §

Paragrafen innehåller bestämmelser om beskattning av kapitalvinst på en andel som bara är kvalificerad enligt bestämmelserna i 7, 7 a eller 7 b §, dvs. en särskilt kvalificerad andel, och till vilken det hör ett tjänstebelopp för kapitalvinst vid partiell fission.

Ändringarna i *första stycket* är en följd av införandet av den nya 7 d §. Ett tjänstebelopp för partiell fission kan fördelas även enligt bestämmelserna i den paragrafen.

Övervägandena finns i avsnitt 13.8.12.

67 kap.

21 §

Paragrafen anger vad som avses med en gåva som kan ge rätt till skattereduktion.

Första stycket delas upp i en numrerad lista. Innehållet i *första punkten* handlar om beloppsgräns för gåvor från fysiska personer och är oförändrat i förhållande till nuvarande lydelse. Innehållet i *andra punkten* är nytt och anger att med gåva som kan ge rätt till skattereduktion för juridiska personer avses gåva i pengar som uppgår till minst 2 000 kronor vid gåvotillfället. Det innebär t.ex. att om en juridisk person lämnar två gåvor om 1 500 kronor vardera under ett kalenderår räknas ingen av gåvorna in i underlaget. Vilka juridiska personer som har rätt till skattereduktionen framgår av 24 a §.

Med att en juridisk person har lämnat en gåva avses exempelvis gåva till allmännyttigt ändamål enligt 17 kap. 5 § aktiebolagslagen (2005:551).

En grundläggande förutsättning för att en gåva ska kunna ge rätt till skattereduktion är att det inte handlar om en avdragsgill utgift, jfr 9 kap. 2 §. En förmögenhetsöverföring

som inte är affärsmässigt motiverad kan medföra beskattning av andelsägare eller, i fråga om ideella föreningar, medlemmar. Undantag från beskattning av en andelsägare eller medlem till följd av en förmögenhetsöverföring som ger den juridiska personen rätt till skattereduktion regleras i 11 kap. 49 §, 24 kap. 5 § och 42 kap. 12 a §.

Av 2 kap. 3 § första stycket framgår att IL:s bestämmelser om juridiska personer inte ska tillämpas på dödsbon. Dödsbon kan dock efter begäran ha rätt till skattereduktion för gåva som har lämnats före dödsfallet, vilket följer av 67 kap. 24 § tredje stycket. För sådana gåvor gäller de bestämmelser som avser skattereduktion för gåva från fysiska personer, såsom punkt 1 i denna bestämmelse.

Paragrafen utformas enligt *Lagrådets* förslag.

Övervägandena finns i avsnitt 13.9.4.

22 §

I paragrafen anges att det sammanlagda underlaget för skattereduktion minst måste uppgå till 2 000 kronor för att rätt till skattereduktion ska finnas.

Ändringarna är en följd av att rätten till skattereduktion för gåva även ska omfatta juridiska personer och innebär ett förtydligande att de villkor som framgår i paragrafen gäller för fysiska personer. Det följer av 67 kap. 24 § tredje stycket att villkoren även gäller för dödsbon där gåva har lämnats före dödsfallet.

Paragrafen utformas enligt *Lagrådets* förslag.

Övervägandena finns i avsnitt 13.9.4.

23 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om när en begäran om skattereduktion för gåva ska göras.

Ändringarna i *första stycket* är en följd av att rätten till skattereduktion för gåva även ska omfatta juridiska personer och innebär ett förtydligande att de villkor som framgår i första stycket gäller för fysiska personer. Det följer av 67 kap. 24 § tredje stycket att det som gäller för fysiska personer även gäller för dödsbon där gåva har lämnats före dödsfallet.

Av *andra stycket*, som är nytt, framgår när en juridisk person ska begära skattereduktion för gåva. En sådan begäran ska göras i inkomstdeklarationen som senast ska lämnas in efter utgången av det kalenderår då gåvan har lämnats. I 32 kap. 2 § skatteförfarandelagen (2011:1244) anges att sista tidpunkten för inlämning av inkomstdeklarationen beror på när räkenskapsåret avslutas, samt att den som lämnar inkomstdeklarationen elektroniskt får lämna deklaration en månad senare. Det är denna senare tidpunkt, för elektronisk inlämning, som avses med begreppet senast ska lämnas in i andra stycket. Juridiska personer kan ha annat beskattningsår än kalenderår. Skattereduktion begärs dock alltid för gåvor som har lämnats under ett kalenderår, även om den juridiska personen har brutet räkenskapsår.

Paragrafen utformas enligt *Lagrådets* förslag.

Övervägandena finns i avsnitt 13.9.3.

24 §

I paragrafen anges vilka fysiska personer som kan få skattereduktion.

Ändringarna i *första stycket* är en följd av att rätten till skattereduktion för gåva även ska omfatta juridiska personer. Ändringarna innebär ett förtydligande att de villkor som framgår i paragrafen gäller för fysiska personer.

Övervägandena finns i avsnitt 13.9.3.

24 a §

Paragrafen, som är ny, anger vilka juridiska personer som har rätt till skattereduktion.

I *första stycket* anges att juridiska personer som har lämnat en gåva för att främja social hjälpverksamhet eller vetenskaplig forskning till en godkänd gävmottagare efter begäran har rätt till skattereduktion enligt 25 a och 26 a §§, om inte sådan rätt uttryckligen undantas i andra eller tredje stycket. Av 2 kap. 3 § framgår att bestämmelser om juridiska personer i IL inte ska tillämpas för vissa juridiska personer, bl.a. svenska handelsbolag och dödsbon. Det innebär att de i den bestämmelsen uppräknade personerna inte har rätt till den nya skattereduktionen. Av 67 kap. 24 § tredje stycket framgår dock att dödsbon där gåva har lämnats före dödsfallet kan ha rätt till skattereduktion enligt de regler som gäller för fysiska personer.

I *andra stycket* anges att när det är fråga om kommissionärsverksamhet är det i stället kommittentföretaget som har rätt till skattereduktion. Rätten till skattereduktion ska därför bedömas hos kommittentföretaget som om förmögensöverföringen hade gjorts direkt från kommittentföretaget, jfr 36 kap. 1 §. Vad som avses med kommissionärsföretag, kommittentföretag och kommissionärsverksamhet framgår av 36 kap.

Enligt *tredje stycket* har de juridiska personer som är undantagna från skattskyldighet enligt bestämmelserna i 7 kap. inte rätt till skattereduktion. Undantaget omfattar alla juridiska personer som är undantagna från skattskyldighet enligt någon av bestämmelserna i 7 kap, bl.a. staten, kommuner, vissa stiftelser, vissa ideella föreningar och vissa registrerade trossamfund.

Övervägandena finns i avsnitt 13.9.3.

25 §

I paragrafen anges hur underlaget för skattereduktion ska beräknas.

Av *första stycket* framgår att underlaget för skattereduktionen för fysiska personer består av utgifter för gåva som har betalats under ett beskattningsår, och värdet av gåva som ska tas upp som inkomst av den skattskyldige. Ändringarna i bestämmelsen är en följd av att rätten till skattereduktion för gåva även ska omfatta juridiska personer och innebär ett förtydligande att de villkor som framgår i paragrafen gäller för fysiska personer. Det följer av 67 kap. 24 § tredje stycket att bestämmelsen även gäller för dödsbon där gåva har lämnats före dödsfallet.

Paragrafen utformas enligt *Lagrådets* förslag.

Övervägandena finns i avsnitt 13.9.4.

25 a §

Paragrafen, som är ny, anger hur underlaget för skattereduktion ska beräknas för juridiska personer.

Av *första stycket* framgår att underlaget består av värdet av gåva som har betalats under ett kalenderår. Det innebär att underlaget omfattar den juridiska personens utgifter för gåva, men också andra förmögensöverföringar som inte behandlas som en utgift hos den juridiska personen, t.ex. värdeöverföring i form av gåva till allmännyttiga

ändamål enligt 17 kap. 5 § aktiebolagslagen (2005:551). Att det bara är gåva i pengar som ska räknas med i underlaget för skattereduktion framgår av 22 §. En gåva som en anställd lönebeskattas för ska inte ingå i den juridiska personens underlag för skattereduktion.

Underlaget för skattereduktionen avser kalenderår. Skattereduktionen för den juridiska personen begärs i inkomstdeklarationen som ska lämnas efter utgången av det kalenderår då gåvan har lämnats, jfr 23 §. För juridiska personer med brutet räkenskapsår kan skattereduktionen bli förskjuten om en gåva har lämnats under ett kalenderår som avslutas efter utgången av beskattningsåret. En förskjutning kan också uppstå vid förlängda och förkortade räkenskapsår. I 26 a § framgår att en juridisk person kan få skattereduktion för gåvor upp till totalt 800 000 kronor under ett kalenderår, om övriga förutsättningar är uppfyllda.

I *andra stycket* anges att det i underlaget inte räknas in omkostnader i samband med gåvan.

Övervägandena finns i avsnitt 13.9.4.

26 §

Paragrafen reglerar skattereduktionens storlek.

Ändringarna är en följd av att rätten till skattereduktion även ska omfatta juridiska personer. Av ändringarna framgår att bestämmelsen avser skattereduktionens storlek för fysiska personer. Det följer av 67 kap. 24 § tredje stycket att bestämmelsen även gäller för dödsbon där gåva har lämnats före dödsfallet.

Paragrafen utformas enligt *Lagrådets* förslag.

Övervägandena finns i avsnitt 13.9.5.

26 a §

Paragrafen, som är ny, behandlar skattereduktionens storlek för juridiska personer.

Av paragrafen framgår att juridiska personers skattereduktion beräknas till underlaget multiplicerat med den procentsats som anges i 65 kap. 10 §, dvs. bolagsskattesatsen. Hur underlaget beräknas framgår av 25 a §. Underlaget för skattereduktion får dock som högst uppgå till 800 000 kronor för ett kalenderår.

Övervägandena finns i avsnitt 13.9.5.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

I *första punkten* anges att lagen träder i kraft den 1 januari 2026.

I *andra punkten* anges att lagen tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2025. Det innebär i sin tur att de ändrade bestämmelserna i dess äldre lydelse tillämpas för beskattningsår som börjar innan den 1 januari 2026. Denna allmänna tillämpningsbestämmelse gäller dock inte för de fall som anges i fjärde, femte och sjätte punkten.

I *tredje punkten* anges att äldre bestämmelserna i 11 kap. 34 § fortfarande gäller för studiestartsstöd som avser tiden före ikraftträdandet.

I *fjärde punkten* anges att bestämmelserna i 11 kap. 49 §, 24 kap. 5 §, 42 kap. 12 a §, 67 kap. 21–26 a §§ tillämpas på gåvor som lämnas efter den 31 december 2025.

Av *femte punkten* framgår att bestämmelserna i 57 kap. 3, 4 och 5 §§ i den nya lydelsen tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2026.

Det innebär att den förkortade tidsperioden i de angivna paragraferna tillämpas första gången ett år efter att lagen träder i kraft. Genom att skjuta fram tillämpningen ett år kommer inte den delägare vars tidsperiod påbörjats fyra år före ikraftträdandet att påverkas av ändringen.

I *sjätte punkten* anges att de upphävda bestämmelserna i 57 kap. 12 § andra stycket, 21 § andra stycket och 25–35 §§ fortfarande gäller för beskattningsår som börjar före den 1 januari 2029. Det innebär att omkostnadsbeloppet under en övergångsperiod om högst tre beskattningsår får beräknas enligt index- och kapitalunderlagsreglerna.

Övervägandena finns i avsnitt 13.8.14, 13.9.8 och utgiftsområde 15 Studiestöd, avsnitt 3.11.5.

13.26.10 Förslaget till lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980)

2 kap.

26 §

I paragrafen finns bestämmelser om avgifterna och efter vilka procentsatser som de ska betalas.

Ändringen innebär att föräldraförsäkringsavgiften i arbetsgivaravgifterna sänks till 2 procent, efterlevandepensionsavgiften till 0,30 procent och arbetsskadeavgiften till 0,10 procent. De sammanlagda arbetsgivaravgifterna uppgår därmed till 18,80 procent fr.o.m. den 1 januari 2026.

Övervägandena finns i avsnitt 13.7.2.

3 kap.

13 §

I paragrafen finns bestämmelser om avgifterna och efter vilka procentsatser som de ska betalas.

Ändringen innebär att föräldraförsäkringsavgiften i egenavgifterna sänks till 2 procent, efterlevandepensionsavgiften till 0,30 procent och arbetsskadeavgiften till 0,10 procent. De sammanlagda egenavgifterna uppgår därmed till 16,35 procent fr.o.m. den 1 januari 2016.

Övervägandena finns i avsnitt 13.7.2.

13.26.11 Förslaget till lag om ändring i vägtrafikskattelagen (2006:227)

2 kap.

2 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om vilka fordon som är undantagna från fordons-skatteplikt.

Ändringen i *andra stycket 5* innebär att viktgränsen för undantag från fordonsskatteplikt höjs från 750 kilogram till 3 ton för släpvagnar.

Övervägandena finns i avsnitt 13.16.3.

3 kap.

1 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om vilka fordon som är saluvagnsskattepliktiga.

Ändringen innebär att viktgränsen för saluvagnsskatteplikt höjs från 750 kilogram till 3 ton för släpvagnar.

Övervägandena finns i avsnitt 13.16.3.

Bilaga 2

Bilaga 2 innehåller bestämmelser om fordonsskattens storlek för olika kategorier av fordon.

Ändringarna innebär att fordonsskattebelopp tas bort för de fordon som genom ändringen i 2 kap. 2 § VSL undantas från fordonsskatteplikt, samt att vissa redaktionella ändringar genomförs som en följd av detta.

Övervägandena finns i avsnitt 13.16.3.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna innehåller bestämmelser om den nya lagens ikraftträdande, om fortsatt tillämpning av äldre föreskrifter samt om återbetalning till följd av lagändringarna.

Av *första punkten* framgår att lagen träder i kraft den 1 februari 2026.

Av *andra punkten* framgår att äldre bestämmelser gäller för fordonsskatt och saluvagnsskatt som avser tid före ikraftträdandet.

Av *tredje punkten* framgår att bestämmelserna om återbetalning i 5 kap. 13 och 14 §§ VSL gäller när ett fordon till följd av de höjda viktgränserna inte längre ska beskattas men fordonsskatt enligt äldre bestämmelser redan har beslutats för fordonet före ikraftträdandet. Innebörden är att betald skatt som avser tid efter ikraftträdandet ska återbetalas, om beloppet att återbetala inte understiger 100 kronor. Om skatten ännu inte har betalats ska den utestående skatten i stället sättas ned.

Av *fjärde punkten* framgår att bestämmelsen om återbetalning i 5 kap. 12 tredje stycket VSL gäller när ett fordon till följd av de höjda viktgränserna inte längre ska beskattas men saluvagnsskatt enligt äldre bestämmelser redan har beslutats för fordonet före ikraftträdandet. Innebörden är att det överskjutande saluvagnsskattebeloppet ska återbetalas efter ansökan från den skattskyldige. Beloppet återbetalas efter att saluvagnsskyltarna har lämnats tillbaka till den skattskyldige.

Övervägandena finns i avsnitt 13.16.3.

13.26.12 Förslaget till lag om upphävande av lagen (2008:205) om lagerskatt på flygbensin

Lagen innebär att lagen om lagerskatt på flygbensin upphör att gälla.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Enligt *första punkten* i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna träder lagen i kraft den 1 januari 2026.

Enligt *andra punkten* gäller den upphävda lagen dock fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

Övervägandena finns i avsnitt 13.13.5.

13.26.13 Förslaget till lag om ändring i lagen (2011:1200) om elcertifikat

1 kap.

2 §

I paragrafen finns definitioner av ord och uttryck som används i lagen.

I *första stycket 8 c* görs följdändringar i hänvisningarna till 11 kap. 9 och 13 a §§ lagen (1994:1776) om skatt på energi med anledning av uppdelningen av en punkt i respektive paragraf.

Övervägandena finns i avsnitt 13.14.3.

4 kap.

5 §

I paragrafen finns bestämmelser om vilken el som inte ska beaktas när kvotplikten för elcertifikat beräknas.

I *första stycket 4* görs följdändringar i hänvisningarna till 11 kap. 9 och 13 a §§ lagen (1994:1776) om skatt på energi med anledning av uppdelningen av en punkt i respektive paragraf.

Övervägandena finns i avsnitt 13.14.3.

13.26.14 Förslaget till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)

31 kap.

22 §

I paragrafen finns bestämmelser om vilka uppgifter som ska lämnas i inkomstdeklarationen av den som innehar en andel som anses kvalificerad efter andelsbyte eller partiell fission.

Ändringen i *första stycket 3* är en följd av att det införs en ny bestämmelse i IL om fördelning av tidigare beräknade tjänstebelopp.

Övervägandena finns i avsnitt 13.8.12.

29 §

I paragrafen regleras vilka uppgifter som ska lämnas i inkomstdeklarationen av den som innehar andelar som är kvalificerade enligt 57 kap. IL.

Ändringen innebär att den uppgiftsskyldiga kretsen ändras från att avse företagsledare och delägare i fåmansföretag till att avse den som innehar kvalificerade andelar. Skyldigheten att lämna uppgifter omfattar därmed inte bara den som är delägare i fåmansföretag eller tidigare fåmansföretag och som innehar andelar som är kvalificerade på grund av de allmänna reglerna i 57 kap. IL, utan även den som innehar andelar i företag som inte är fåmansföretag men där andelarna är kvalificerade enligt bestämmelserna i 57 kap. 7, 7 a eller 7 b §, dvs. särskilt kvalificerade andelar. För denna krets innebär bestämmelsen en skyldighet att lämna de uppgifter som Skatteverket behöver för att kunna tillämpa bestämmelserna om utdelning och kapitalvinst på kvalificerade andelar. Det innebär bl.a. att andelsägaren är skyldig att

lämna de uppgifter som behövs för att beräkna andelens gränsbelopp. Ändringen medför även att andra stycket tas bort.

Övervägandena finns i avsnitt 13.8.13.

13.26.15 Förslaget till lag om ändring i lagen (2019:453) om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva

2 §

Paragrafen innehåller hänvisningar till IL:s bestämmelser om skattereduktion för gåva.

Ändringarna i paragrafen är en följd av de nya bestämmelserna, 24 a, 25 a och 26 a §§, om juridiska personers rätt till skattereduktion för gåva i IL.

Övervägandena finns i avsnitt 13.9.3.

13.26.16 Förslaget till lag om ändring i lagen (2023:362) om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

Förslaget innebär att lagen (2023:362) om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi ska utgå. Detta betyder att den planerade återgången till det ordinarie nedsättningsbeloppet för s.k. jordbruksdiesel inte kommer ske den 1 januari 2026, vilket är det datum då ändringarna skulle ha trätt i kraft.

Övervägandena finns i avsnitt 13.13.3.

13.26.17 Förslaget till lag om ändring i lagen (2024:294) om ändring i vägtrafikskattelagen (2006:227)

Bilaga 2 innehåller bestämmelser om fordonsskattens storlek för olika kategorier av fordon.

Ändringarna innebär att fordonsskattebelopp tas bort för de fordon som genom ändringen i 2 kap. 2 § VSL undantas från fordonsskatteplikt, samt att vissa redaktionella ändringar genomförs som en följd av detta.

Övervägandena finns i avsnitt 13.16.3.

13.26.18 Förslaget till lag om ändring i lagen (2025:539) om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

67 kap.

1 §

I paragrafen anges kapitlets innehåll.

Ändringarna är en följd av de nya bestämmelserna om juridiska personers rätt till skattereduktion för gåva.

Övervägandena finns i avsnitt 13.9.3.

2 §

Paragrafen innehåller en uppräkningsordning av i vilken ordning skattereduktioner ska räknas av, och mot vilka skatter avräkning ska göras.

Ändringarna i *andra stycket* innebär att skattereduktion för en juridisk person ska räknas av endast mot den juridiska personens statliga inkomstskatt.

Övervägandena finns i avsnitt 13.9.3.

13.26.19 Förslaget till lag om ändring i lagen (2025:540) om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)

31 kap.

1 §

Av paragrafen framgår kapitlets innehåll.

Ändringen i *nionde strecksatsen* görs till följd av att den uppgiftsskyldiga kretsen i 29 § ändras.

Övervägandena finns i avsnitt 13.8.13.

Bilaga 1

Specifikation av budgetens utgifter och inkomster 2026

Innehållsförteckning

1	Specifikation av budgetens utgifter för 2026	2
2	Specifikation av budgetens inkomster för 2026	15

I denna bilaga sammanställs budgetens utgifter och inkomster för 2026. Utgifterna är uppdelade på 27 utgiftsområden och inkomsterna på inkomsttyper och inkomstitlar.

1 Specifikation av budgetens utgifter för 2026

Tabell 1.1 Specifikation av budgetens utgifter för 2026

Tusental kronor

Utgiftsområde

1	Rikets styrelse	21 614 324
	1 Statschefen	190 457
	1 Kungliga hov- och slottsstaten	190 457
	2 Riksdagen och dess myndigheter	3 297 634
	1 Riksdagens ledamöter och partier m.m.	1 182 565
	2 Riksdagens förvaltningsanslag	1 205 607
	3 Riksdagens fastighetsanslag	340 000
	4 Riksdagens ombudsmän (JO)	170 059
	5 Riksrevisionen	399 403
	3 Sametinget och samepolitiken	66 987
	1 Sametinget	66 987
	4 Regeringskansliet m.m.	10 722 886
	1 Regeringskansliet m.m.	10 722 886
	5 Länsstyrelserna	4 418 384
	1 Länsstyrelserna m.m.	4 418 384
	6 Demokratipolitik och mänskliga rättigheter	1 647 354
	1 Allmänna val och demokrati	921 940
	2 Justitiekanslern	101 298
	3 Integritetsskyddsmyndigheten	226 336
	4 Valmyndigheten	173 740
	5 Stöd till politiska partier	169 200
	6 Institutet för mänskliga rättigheter	54 840
	7 Nationella minoriteter	159 271
	1 Åtgärder för nationella minoriteter	159 271
	8 Medier	1 074 980
	1 Mediestöd	977 119
	2 Mediemyndigheten	97 861
	9 Sieps samt insatser för att stärka delaktigheten i EU-arbetet	36 371
	1 Svenska institutet för europapolitiska studier samt EU-information	36 371
2	Samhällsekonomi och finansförvaltning	22 038 701
	1 Kammarkollegiet	179 196
	2 Finansinspektionens avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter	33 050
	3 Arbetsgivarpolitiska frågor	2 443
	4 Statliga tjänstepensioner m.m.	17 279 000
	5 Finanspolitiska rådet	12 360
	6 Konjunkturinstitutet	76 622
	7 Statskontoret	325 130
	8 Statistiska centralbyrån	711 961

Utgiftsområde		
	9 Bidragsfastigheter	515 000
	10 Finansinspektionen	893 410
	11 Riksgäldskontoret	400 432
	12 Bokföringsnämnden	15 028
	13 Vissa garanti- och medlemsavgifter	264 626
	14 Statens servicecenter	913 560
	15 Finansmarknadsforskning	33 353
	16 Upphandlingsmyndigheten	125 311
	17 Utbetalningsmyndigheten	258 219
3	Skatt, tull och exekution	15 511 898
	1 Skatteverket	9 434 848
	2 Tullverket	3 441 754
	3 Kronofogdemyndigheten	2 538 296
	4 Kostnader som betalas av staten i konkurser	97 000
4	Rättsväsendet	94 743 980
	1 Polismyndigheten	48 375 533
	2 Säkerhetspolisen	3 047 500
	3 Åklagarmyndigheten	2 891 903
	4 Ekobrottsmyndigheten	1 218 883
	5 Sveriges Domstolar	8 452 927
	6 Kriminalvården	24 204 721
	7 Brottsförebyggande rådet	316 670
	8 Rättsmedicinalverket	716 787
	9 Brottsoffermyndigheten	80 859
	10 Ersättning för skador på grund av brott	281 953
	11 Rättsliga biträden m.m.	4 404 007
	12 Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.	79 487
	13 Avgifter till vissa internationella sammanslutningar	20 174
	14 Bidrag till brottsförebyggande arbete	158 157
	15 Myndigheten för säkerhet och integritetsskydd	48 032
	16 Domarnämnden	14 387
	17 Från EU-budgeten finansierade insatser avseende EU:s inre säkerhet, gränsförvaltning och visering	432 000
5	Internationell samverkan	2 547 401
	1 Avgifter till internationella organisationer	1 691 967
	2 Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet	187 545
	3 Inspektionen för strategiska produkter	185 134
	4 Svenska institutet	148 984
	5 Utrikes- och säkerhetspolitiskt strategiska insatser	333 771
6	Försvar och samhällets krisberedskap	225 022 485
	1 Försvar	214 262 333
	1 Förbandsverksamhet och beredskap	77 066 828
	2 Försvarsmaktens insatser internationellt	15 306 336
	3 Anskaffning av materiel och anläggningar	71 191 794
	4 Forskning och teknikutveckling	1 463 905
	5 Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten	15 781
	6 Totalförsvarets plikt- och prövningsverk	522 014
	7 Officersutbildning m.m.	381 980

Utgiftsområde	
8 Försvarets radioanstalt	3 425 329
9 Totalförsvarets forskningsinstitut	796 361
10 Nämnder m.m.	9 236
11 Försvarets materielverk	4 248 967
12 Försvarsunderrättelsesdomstolen	14 981
13 Myndigheten för Totalförvarsanalys	93 821
14 Stöd till Ukraina	39 725 000
2 Samhällets krisberedskap	10 105 060
1 Kustbevakningen	2 031 678
2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor	506 850
3 Ersättning för räddningstjänst m.m.	27 580
4 Krisberedskap	4 040 508
5 Ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmeringstjänst enligt avtal	454 671
6 Myndigheten för civilt försvar	2 017 449
7 Statens haverikommission	67 141
8 Myndigheten för psykologiskt försvar	159 794
9 Rakel Generation 2	799 389
3 Strålsäkerhet	655 092
1 Strålsäkerhetsmyndigheten	655 092
7 Internationellt bistånd	43 652 932
1 Internationellt utvecklingssamarbete	43 652 932
1 Bistandsverksamhet	41 536 657
2 Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida)	1 805 277
3 Nordiska Afrikainstitutet	18 488
4 Folke Bernadotteakademin	217 119
5 Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete	50 000
6 Utvärdering av internationellt bistånd	25 391
8 Migration	13 524 360
1 Migrationsverket	5 512 282
2 Ersättningar och bostadskostnader	4 223 000
3 Migrationspolitiska åtgärder	1 600 013
4 Domstolsprövning i utlänningsmål	915 461
5 Rättsliga biträden m.m. vid domstolsprövning i utlänningsmål	160 800
6 Offentligt biträde i utlänningsärenden	107 602
7 Utresor för avvisade och utvisade	340 202
8 Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar	665 000
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	127 707 301
1 Hälso- och sjukvårdspolitik	81 630 358
1 Socialstyrelsen	1 033 151
2 Statens beredning för medicinsk och social utvärdering	99 354
3 Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket	218 442
4 Tandvårdsförmåner	12 785 668
5 Bidrag för läkemedelsförmånerna	40 975 000
6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård	9 602 639
7 Sjukvård i internationella förhållanden	705 408
8 Bidrag till psykiatri	4 732 393
9 Läkemedelsverket	247 799
10 E-hälsomyndigheten	551 394

Utgiftsområde	
11 Prestationsbundna insatser för att korta vårdköerna	6 632 200
12 Inspektionen för vård och omsorg	1 052 386
13 Myndigheten för vård- och omsorgsanalys	45 024
14 Civilt försvar inom hälso- och sjukvård	2 949 500
2 Folkhälsopolitik	1 905 606
1 Folkhälsomyndigheten	570 323
2 Insatser för vaccinberedskap	153 500
3 Bidrag till WHO	62 665
4 Insatser mot hiv/aids och andra smittsamma sjukdomar	121 802
5 Åtgärder avseende alkohol, narkotika, dopning, tobak samt spel	105 316
6 Stöd till främjande av en aktiv och meningsfull fritid för barn och unga	792 000
7 Stöd för att förebygga ohälsa och ensamhet bland äldre	100 000
3 Funktionshinderspolitik	281 653
1 Myndigheten för delaktighet	72 911
2 Bidrag till funktionshindersorganisationer	208 742
4 Politik för sociala tjänster	42 794 398
1 Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd	67 607
2 Vissa statsbidrag inom funktionshindersområdet	789 714
3 Bilstöd till personer med funktionsnedsättning	264 237
4 Kostnader för statlig assistansersättning	27 432 553
5 Stimulansbidrag och åtgärder inom äldreområdet	6 319 740
6 Statens institutionsstyrelse	3 060 246
7 Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m.	4 860 301
5 Barnrättspolitik	114 734
1 Barnombudsmannen	40 973
2 Barnets rättigheter	73 761
6 Forskningspolitik	980 552
1 Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd: Förvaltning	59 049
2 Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd: Forskning	921 503
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	121 994 196
1 Ersättning vid sjukdom och funktionsnedsättning	110 643 158
1 Sjukpenning och rehabilitering m.m.	51 559 676
2 Aktivitets- och sjukersättningar m.m.	53 674 700
3 Merkostnadersersättning och handikappersättning	1 440 000
4 Arbetsskadeersättningar m.m.	2 494 000
5 Ersättning inom det statliga personskadeskyddet	38 082
6 Bidrag för sjukskrivningsprocessen	1 436 700
2 Myndigheter	11 351 038
1 Försäkringskassan	11 271 917
2 Inspektionen för socialförsäkringen	79 121
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	59 321 791
1 Ersättning vid ålderdom	58 480 700
1 Garantipension till ålderspension	29 757 600
2 Efterlevandepensioner till vuxna	7 446 600
3 Bostadstillägg till pensionärer	13 855 700
4 Äldreförsörjningsstöd	1 625 800
5 Inkomstpensionstillägg	5 795 000
2 Myndigheter	841 091

Utgiftsområde		
	1 Pensionsmyndigheten	841 091
12	Ekonomisk trygghet för familjer och barn	104 228 329
	1 Barnbidrag	31 659 197
	2 Föräldraförsäkring	49 640 665
	3 Underhållsstöd	2 780 875
	4 Adoptionsbidrag	9 784
	5 Barnpension och efterlevandestöd	1 148 200
	6 Omvårdnadsbidrag och vårdbidrag	7 645 098
	7 Pensionsrätt för barnår	7 671 200
	8 Bostadsbidrag	3 673 310
13	Integration och jämställdhet	5 866 226
	1 Integration	4 491 471
	1 Integrationsåtgärder	101 825
	2 Kommunersättningar vid flyktmottagande	4 389 646
	2 Diskriminering	281 356
	1 Diskrimineringsombudsmannen	170 437
	2 Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.	110 919
	3 Jämställdhet	918 399
	1 Särskilda jämställdhetsåtgärder	682 039
	2 Jämställdhetsmyndigheten	188 197
	3 Bidrag för kvinnors organisering	48 163
	4 Utanförskap	175 000
	1 Åtgärder mot utanförskap	175 000
14	Arbetsmarknad och arbetsliv	91 162 652
	1 Arbetsmarknad	89 887 641
	1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	7 821 683
	2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och ersättningar till deltagare i arbetsmarknadspolitiska insatser	45 973 112
	3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	6 073 822
	4 Lönebidrag och Samhall m.m.	20 212 263
	5 Nystartsjobb och etableringsjobb	2 153 201
	6 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	132 554
	7 Europeiska socialfonden+ m.m. för perioden 2021–2027	1 864 000
	8 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering	52 809
	9 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	86 510
	10 Bidrag till administration av arbetslöshetsförsäkringen	66 560
	11 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	8 303
	12 Bidrag till lönegarantiersättning	2 292 000
	13 Grundläggande omställnings- och kompetensstöd	3 150 824
	2 Arbetsliv	1 275 011
	1 Arbetsmiljöverket	1 010 926
	2 Arbetsdomstolen	38 613
	3 Internationella arbetsorganisationen (ILO)	43 722
	4 Medlingsinstitutet	69 750
	5 Regional skyddsombudsverksamhet	112 000
15	Studiestöd	35 787 594
	1 Studiehjälp	4 571 331
	2 Studiemedel	19 788 041

Utgiftsområde	
3 Omställningsstudiestöd	7 339 000
4 Statens utgifter för räntor på studielån	2 816 050
5 Bidrag till kostnader vid viss gymnasieutbildning och vid viss föräldrautbildning i teckenspråk	63 150
6 Bidrag till vissa studiesociala ändamål	27 000
7 Centrala studiestödsnämnden	1 163 526
8 Överklagandenämnden för studiestöd	19 496
16 Utbildning och universitetsforskning	106 936 696
1 Barn-, ungdoms- och vuxenutbildning	38 889 752
1 Statens skolverk	1 406 011
2 Statens skolinspektion	676 633
3 Specialpedagogiska skolmyndigheten	894 052
4 Sameskolstyrelsen	68 698
5 Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet	5 493 885
6 Statligt stöd till särskild utbildning i gymnasieskolan	293 837
7 Maxtaxa i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet samt kvalitetshöjande åtgärder inom förskola	5 760 000
8 Bidrag till viss verksamhet inom skolväsendet, m.m.	206 720
9 Bidrag till svensk undervisning i utlandet	130 582
10 Fortbildning av lärare och förskolepersonal	1 109 526
11 Skolforskningsinstitutet	47 910
12 Praktisknära skolforskning	36 043
13 Bidrag till lärarlöner	4 875 000
14 Särskilda insatser inom skolområdet	173 418
15 Statligt stöd för stärkt kunskapsutveckling	9 364 600
16 Bidrag till vissa studier	17 525
17 Statligt stöd till vuxenutbildning	3 712 422
18 Myndigheten för yrkeshögskolan	202 724
19 Statligt stöd till yrkeshögskoleutbildning	4 420 166
2 Universitet och högskolor	56 784 692
1 Universitetskanslersämbetet	166 446
2 Universitets- och högskolerådet	320 330
3 Uppsala universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	2 207 888
4 Uppsala universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	2 619 766
5 Lunds universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	2 572 678
6 Lunds universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	2 748 425
7 Göteborgs universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	2 543 214
8 Göteborgs universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	1 941 779
9 Stockholms universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	2 091 947
10 Stockholms universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	1 978 453
11 Umeå universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 694 535
12 Umeå universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	1 349 615
13 Linköpings universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 895 241
14 Linköpings universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	1 199 667
15 Karolinska institutet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	859 998
16 Karolinska institutet: Forskning och utbildning på forskarnivå	1 973 459
17 Kungl. Tekniska högskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 435 827
18 Kungl. Tekniska högskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå	2 207 400
19 Luleå tekniska universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	832 619

Utgiftsområde	
20 Luleå tekniska universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	530 237
21 Karlstads universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	824 443
22 Karlstads universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	311 502
23 Linnéuniversitetet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 283 484
24 Linnéuniversitetet: Forskning och utbildning på forskarnivå	429 188
25 Örebro universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	966 377
26 Örebro universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	356 479
27 Mittuniversitetet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	672 410
28 Mittuniversitetet: Forskning och utbildning på forskarnivå	311 638
29 Malmö universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 148 114
30 Malmö universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	330 179
31 Mälardalens universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	746 278
32 Mälardalens universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	309 021
33 Blekinge tekniska högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	317 252
34 Blekinge tekniska högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå	119 201
35 Stockholms konstnärliga högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	235 787
36 Stockholms konstnärliga högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå	63 704
37 Gymnastik- och idrottshögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	131 447
38 Gymnastik- och idrottshögskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå	40 885
39 Högskolan i Borås: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	611 787
40 Högskolan i Borås: Forskning och utbildning på forskarnivå	119 515
41 Högskolan Dalarna: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	513 590
42 Högskolan Dalarna: Forskning och utbildning på forskarnivå	120 821
43 Högskolan i Gävle: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	564 285
44 Högskolan i Gävle: Forskning och utbildning på forskarnivå	128 297
45 Högskolan i Halmstad: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	497 394
46 Högskolan i Halmstad: Forskning och utbildning på forskarnivå	115 343
47 Högskolan Kristianstad: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	484 014
48 Högskolan Kristianstad: Forskning och utbildning på forskarnivå	108 153
49 Högskolan i Skövde: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	386 068
50 Högskolan i Skövde: Forskning och utbildning på forskarnivå	74 265
51 Högskolan Väst: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	456 387
52 Högskolan Väst: Forskning och utbildning på forskarnivå	104 446
53 Konstfack: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	196 524
54 Konstfack: Forskning och utbildning på forskarnivå	25 943
55 Kungl. Konsthögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	76 756
56 Kungl. Konsthögskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå	15 839
57 Kungl. Musikhögskolan i Stockholm: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	156 768
58 Kungl. Musikhögskolan i Stockholm: Forskning och utbildning på forskarnivå	26 092
59 Södertörns högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	509 279
60 Södertörns högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå	140 575
61 Försvarshögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	47 704
62 Försvarshögskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå	56 667
63 Enskilda utbildningsanordnare på högskoleområdet	4 415 760

Utgiftsområde	
64 Särskilda utgifter inom universitet och högskolor	991 719
65 Särskilda medel till universitet och högskolor	983 700
66 Ersättningar för klinisk utbildning och forskning	3 039 108
67 Särskilda bidrag inom högskoleområdet	50 980
3 Forskning	11 112 028
1 Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation	8 072 296
2 Vetenskapsrådet: Avgifter till internationella organisationer	420 061
3 Vetenskapsrådet: Förvaltning	212 500
4 Rymdforskning och rymdverksamhet	1 477 356
5 Rymdstyrelsen: Förvaltning	55 379
6 Institutet för rymdfysik	65 811
7 Kungl. biblioteket	509 048
8 Polarforskningssekretariatet	75 359
9 Sunet	49 183
10 Överklagandenämnden för etikprövning	5 809
11 Etikprövningsmyndigheten	58 495
12 Nämnden för prövning av oredlighet i forskning	16 091
13 Särskilda utgifter för forskningsändamål	89 495
14 Gentekniknämnden	5 145
4 Vissa gemensamma ändamål	150 224
1 Internationella program	81 589
2 Avgift till Unesco och ICCROM	32 186
3 Kostnader för Svenska Unescorådet	11 906
4 Utvecklingsarbete inom områdena utbildning och forskning	24 543
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	17 337 204
1 Kulturområdesövergripande verksamhet	2 578 029
1 Statens kulturråd	83 206
2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete	501 582
3 Skapande skola	226 464
4 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet	44 153
5 Stöd till icke-statliga kulturlokaler	9 753
6 Bidrag till regional kulturverksamhet	1 692 255
7 Myndigheten för kulturanalys	20 616
2 Teater, dans och musik	1 523 188
1 Bidrag till Operan och Dramaten	802 500
2 Bidrag till vissa scenkonstinstitutioner	358 244
3 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål	249 098
4 Statens musikverk	113 346
3 Litteraturen, läsandet och språket	463 906
1 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter	233 678
2 Myndigheten för tillgängliga medier	151 335
3 Institutet för språk och folkminnen	78 893
4 Konstnärernas villkor	595 832
1 Konstnärsnämnden	25 302
2 Ersättningar och bidrag till konstnärer	570 530
5 Arkiv	618 945
1 Riksarkivet	618 945

Utgiftsområde

6 Kulturmiljö	1 139 141
1 Riksantikvarieämbetet	341 359
2 Bidrag till kulturmiljövård	299 782
3 Kyrkoantikvarisk ersättning	490 000
4 Bidrag till arbetslivsmuseer	8 000
7 Museer, arkitektur, bild och form	2 141 556
1 Centrala museer: Myndigheter	1 612 476
2 Centrala museer: Stiftelser	284 714
3 Bidrag till vissa museer	82 218
4 Forum för levande historia	65 842
5 Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål	80
6 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön	42 518
7 Bidrag till bild-, form- och slöjdområdet	53 708
8 Trossamfund	82 000
1 Stöd till trossamfund	82 000
9 Film	555 444
1 Filmstöd	555 444
10 Medier	57 305
1 Sändningar av TV Finland	9 574
2 Forskning och dokumentation om medieutvecklingen	3 592
3 Avgift till europeiska audiovisuella observatoriet	733
4 Stöd till taltidningar	43 406
11 Ungdomspolitik	330 213
1 Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor	87 533
2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet	240 680
3 Särskilda insatser inom ungdomspolitiken	2 000
12 Politik för det civila samhället	2 803 518
1 Stöd till idrotten	2 152 811
2 Bidrag till allmänna samlingslokaler	52 164
3 Stöd till friluftorganisationer	109 785
4 Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer	15 000
5 Insatser för den ideella sektorn	223 758
6 Stöd till plats för idrott	250 000
13 Folkbildning	4 343 272
1 Statsbidrag till studieförbund	1 496 023
2 Statsbidrag till folkhögskolor	2 521 760
3 Bidrag till tolkutbildning	57 331
4 Särskilt utbildningsstöd	268 158
14 Tillsyn över spelmarknaden	104 855
1 Spelinspektionen	104 855
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	1 775 128
1 Samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteriverksamhet	1 469 133
1 Bostadspolitisk utveckling	123 000
2 Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad	4 000
3 Boverket	320 063
4 Statens geotekniska institut	58 872
5 Lantmäteriet	963 198

Utgiftsområde

2	Konsumentpolitik	305 995
1	Konsumentverket	197 867
2	Allmänna reklamationsnämnden	68 041
3	Fastighetsmäklarinspektionen	36 963
4	Bidrag till miljömärkning av produkter	3 124
19	Regional utveckling	4 874 201
1	Regionala utvecklingsåtgärder	2 167 337
2	Transportbidrag	455 864
	3 Europeiska regionala utvecklingsfonden och Fonden för en rättvis omställning perioden 2021–2027	2 251 000
20	Klimat, miljö och natur	19 625 341
1	Miljöpolitik	18 345 654
1	Naturvårdsverket	787 432
2	Miljöövervakning m.m.	407 714
3	Åtgärder för värdefull natur	1 803 335
4	Sanering och återställning av förorenade områden	813 818
5	Miljöforskning	93 825
6	Kemikalieinspektionen	340 325
7	Avgifter till Internationella organisationer	329 431
8	Åtgärder för minskade kväveutsläpp till luft i jordbrukssektorn	100 000
9	Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut	336 986
10	Klimatanpassning	89 500
11	Åtgärder för havs- och vattenmiljö	1 388 565
12	Insatser för internationella klimatinvesteringar	163 450
13	Internationellt miljösamarbete	57 400
14	Skydd av värdefull natur	1 185 500
15	Havs- och vattenmyndigheten	373 373
16	Klimatinvesteringar	4 490 000
17	Klimatpremier	2 703 000
18	Industrikivet	653 000
19	Åtgärder för ras- och skredsäkring längs Göta älv	115 000
20	Driftstöd för bio-CCS	1 714 000
21	Åtgärder inom ramen för den sociala klimatfonden	400 000
2	Miljöforskning	1 279 687
1	Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande	139 279
2	Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning	1 140 408
21	Energi	7 939 815
1	Statens energimyndighet	602 028
2	Insatser för energieffektivisering	327 000
3	Energiforskning	1 527 723
4	Energimarknadsinspektionen	234 451
5	Energiplanering	1 195 000
6	Avgifter till internationella organisationer	33 328
7	Elsäkerhetsverket	89 285
8	Laddinfrastruktur	605 000
9	Biogasstöd	1 035 000
10	Energiberedskap	398 000
11	Elberedskap	705 000

Utgiftsområde	
12 Energistöd	1 137 000
13 Subvention av förväntade kostnader för lån till nya kärnkraftsreaktorer	50 000
14 Ersättning för dubbelriktade differenskontrakt för nya kärnkraftsreaktorer	1 000
22 Kommunikationer	106 704 772
1 Transportpolitik	104 311 757
1 Utveckling av statens transportinfrastruktur	46 386 804
2 Vidmakthållande av statens transportinfrastruktur	40 327 971
3 Trafikverket	6 531 201
4 Ersättning för sjöräddning och fritidsbåtsändamål	353 808
5 Ersättning för viss kanal- och slussinfrastruktur	85 284
6 Ersättning avseende flygplatser	662 013
7 Trafikavtal	1 055 000
8 Viss internationell verksamhet	30 557
9 Statens väg- och transportforskningsinstitut	88 896
10 Från EU-budgeten finansierade stöd till Transeuropeiska nätverk	1 000 000
11 Trängselskatt i Stockholm	2 024 325
12 Transportstyrelsen	2 704 834
13 Trafikanalys	80 268
14 Trängselskatt i Göteborg	939 330
15 Sjöfartsstöd	1 600 000
16 Internationell tågtrafik	65 000
17 Infrastruktur för flygtrafiktjänst	346 000
18 Lån till körkort	466
19 Obemannad luftfart	30 000
2 Politiken för informationssamhället	2 393 015
1 Post- och telestyrelsen	318 763
2 Ersättning för särskilda tjänster för personer med funktionsnedsättning	106 278
3 Grundläggande betaltjänster	25 037
4 Informationsteknik och telekommunikation	153 844
5 Driftsäker och tillgänglig elektronisk kommunikation	1 323 814
6 Myndigheten för digital förvaltning	295 385
7 Digital förvaltning	169 894
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	22 566 654
1 Skogsstyrelsen	642 197
2 Insatser för skogsbruket	574 373
3 Statens veterinärmedicinska anstalt	243 865
4 Bidrag till veterinär fältverksamhet	158 824
5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder	9 933
6 Bekämpning av smittsamma djursjukdomar	133 349
7 Ersättningar för viltskador m.m.	57 778
8 Statens jordbruksverk	937 527
9 Bekämpning av växtskadegörare	18 000
10 Gårdsstöd m.m.	7 681 572
11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.	194 333
12 Nationell medfinansiering till den gemensamma jordbrukspolitiken 2023–2027	3 257 312
13 Finansiering från EU-budgeten till den gemensamma jordbrukspolitiken andra pelare 2023–2027	2 204 200
14 Livsmedelsverket	727 547

Utgiftsområde	
15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor	131 160
16 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.	57 413
17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	531 000
18 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket	34 830
19 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.	24 116
20 Åtgärder på fjällägenheter	1 529
21 Främjande av rennäringen m.m.	131 915
22 Sveriges lantbruksuniversitet	2 421 487
23 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning	848 164
24 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien	1 177
25 Slakterikontroll	168 053
26 Åtgärder för beredskap inom livsmedels- och dricksvattenområdet	1 071 000
27 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk 2021–2027	104 000
28 Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk 2021–2027	200 000
24 Näringsliv	8 955 115
1 Näringspolitik	7 623 878
1 Verket för innovationssystem	309 753
2 Verket för innovationssystem: Forskning och utveckling	3 439 255
3 Institutens strategiska kompetensmedel	812 668
4 Tillväxtverket	489 278
5 Näringslivsutveckling	619 542
6 Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser	76 910
7 Turismfrämjande	114 613
8 Sveriges geologiska undersökning	390 747
9 Geovetenskaplig forskning	5 923
10 Miljösäkring av oljelagringsanläggningar	14 000
11 Bolagsverket	228 281
12 Bidrag till Kungl. Ingenjörsvetenskapsakademien	12 327
13 Konkurrensverket	234 589
14 Konkurrensforskning	10 804
15 Upprustning och drift av Göta kanal	39 910
16 Omstrukturering och genomlysning av statligt ägda företag	38 850
17 Kapitalinsatser i statligt ägda företag	11 000
18 Avgifter till vissa internationella organisationer	16 860
19 Finansiering av rättegångskostnader	18 000
20 Bidrag till företagsutveckling och innovation	269 472
21 Patent- och registreringsverket	371 096
22 Stöd vid korttidsarbete	100 000
2 Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande	1 331 237
1 Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll: Myndighetsverksamhet	37 082
2 Kommerskollegium	130 363
3 Exportfrämjande verksamhet	568 367
4 Investeringsfrämjande	107 772
5 Avgifter till internationella handelsorganisationer	23 517
6 Bidrag till standardiseringen	45 136
7 AB Svensk Exportkredits statsstödda exportkreditgivning	419 000
25 Allmänna bidrag till kommuner	180 723 354

Utgiftsområde

1 Kommunalekonomisk utjämning	174 096 852
2 Utjämningsbidrag för LSS-kostnader	6 364 352
3 Bidrag till kommunalekonomiska organisationer	8 650
4 Tillfälligt stöd till enskilda regioner	250 000
5 Bidrag för stärkt effektivitet i kommunsektorn	3 500
26 Statsskuldsräntor m.m.	26 955 200
1 Permanenta anslag	26 955 200
1 Räntor på statsskulden	26 800 000
2 Oförutsedda utgifter	10 000
3 Riksgäldskontorets provisionsutgifter	145 200
27 Avgiften till Europeiska unionen	54 199 851
1 Avgiften till Europeiska unionen	54 199 851
Summa anslag	1 543 317 501

2 Specifikation av budgetens inkomster för 2026

Tabell 2.1 Specifikation av budgetens inkomster för 2026

Tusentals kronor

Inkomsttyp

Skatt på arbete	1 623 019 841
1100 Direkta skatter på arbete	808 992 341
<i>1110 Inkomstskatter</i>	<i>1 077 516 749</i>
1111 Statlig inkomstskatt	69 132 050
1115 Kommunal inkomstskatt	1 008 384 699
<i>1120 Allmän pensionsavgift</i>	<i>173 521 706</i>
1121 Allmän pensionsavgift	173 521 706
<i>1130 Artistskatt</i>	<i>0</i>
1131 Artistskatt	0
<i>1140–1160 Skattereduktioner</i>	<i>-442 046 114</i>
1141 Allmän pensionsavgift	-172 938 108
1143 Arbetslöshetskassa	-1 603 564
1144 Fastighetsavgift	-506 606
1151 Sjöinkomst	-40 609
1153 Jobbskatteavdrag	-226 138 393
1154 Avdrag för hushållsarbete	-21 244 997
1155 Gåvor till ideell verksamhet	-512 458
1156 Övriga skattereduktioner	0
1157 Skattereduktion för boende i vissa områden	-1 369 063
1158 Skattereduktion sjuk- och aktivitetsersättning	-4 729 070
1159 Skattereduktion för förnybar el	0
1161 Skattereduktion för installation av grön teknik	-3 518 594
1162 Skattereduktion för förvärvsinkomster	-9 444 653
1200 Indirekta skatter på arbete	814 027 500
<i>1210 Arbetsgivaravgifter</i>	<i>800 382 003</i>
1211 Sjukförsäkringsavgift	88 080 837
1212 Föräldraförsäkringsavgift	49 623 007
1213 Arbetsskadeavgift	2 481 150
1214 Ålderspensionsavgift	263 434 925
1215 Efterlevandepensionsavgift	7 443 451
1216 Arbetsmarknadsavgift	64 818 528
1217 Allmän löneavgift	313 121 173
1218 Ofördelade avgifter	0
1219 Nedsatta avgifter	11 378 932
<i>1240 Egenavgifter</i>	<i>11 968 194</i>
1241 Sjukförsäkringsavgift	73 342
1242 Föräldraförsäkringsavgift	673 878
1243 Arbetsskadeavgift	62 595
1244 Ålderspensionsavgift, netto	4 743 312
1245 Efterlevandepensionsavgift	193 842
1246 Arbetsmarknadsavgift	1 317
1247 Allmän löneavgift	4 286 124

Inkomsttyp	
1248	Ofördelade avgifter 0
1249	Nedsatta avgifter 1 933 784
1260	Avgifter till premiepensionssystemet -55 271 066
1261	Avgifter till premiepensionssystemet -55 271 066
1270	Särskild löneskatt 69 701 943
1271	Pensionskostnader, företag 61 995 446
1272	Pensionskostnader, staten 6 426 555
1273	Förvärvsinkomster 616 223
1274	Egenföretagare 663 719
1275	Övrigt 0
1280	Nedsättningar -13 312 716
1282	Arbetsgivaravgifter -11 378 932
1283	Egenavgifter, generell nedsättning -1 864 829
1284	Egenavgifter, regional nedsättning -68 955
1290	Tjänstegruppliv 559 142
1291	Tjänstegruppliv 559 142
1300	Skatt på kapital 441 787 610
1310	Skatt på kapital, hushåll 101 352 289
1311	Skatt på kapital 131 670 700
1312	Skattereduktion kapital -30 447 266
1313	Expansionsmedelsskatt 128 855
1320	Skatt på företagsvinster 233 081 999
1321	Skatt på företagsvinster 233 221 999
1322	Skattereduktioner -140 000
1330	Kupongskatt 10 730 504
1331	Kupongskatt 10 730 504
1340	Avkastningsskatt 32 581 714
1341	Avkastningsskatt, hushåll 592 430
1342	Avkastningsskatt, företag 31 317 593
1343	Avkastningsskatt på individuellt pensionssparande 671 692
1350	Fastighetsskatt 44 920 230
1351	Fastighetsskatt, hushåll 917 743
1352	Fastighetsskatt, företag 17 786 427
1353	Kommunal fastighetsavgift, hushåll 20 856 992
1354	Kommunal fastighetsavgift, företag 5 359 068
1360	Stämpelskatt 12 398 180
1361	Stämpelskatt 12 398 180
1390	Riskskatt för kreditinstitut 6 722 695
1391	Riskskatt för kreditinstitut 6 722 695
1400	Skatt på konsumtion och insatsvaror 729 183 664
1410	Mervärdesskatt 602 172 481
1411	Mervärdesskatt 602 172 481
1420	Skatt på alkohol och tobak 31 438 745
1421	Skatt på tobak 12 519 629
1422	Skatt på etylalkohol 5 646 744
1423	Skatt på vin 7 112 624
1424	Skatt på mellanklassprodukter 150 518
1425	Skatt på öl 5 388 154

Inkomsttyp	
1426	Privatinförsel av alkohol och tobak 2 190
1427	Skatt på vissa nikotinhaltiga produkter 618 885
1430–1460	Skatt på energi och miljö 65 446 500
1430	Energiskatt 36 062 816
1431	Skatt på elektrisk kraft 26 977 160
1432	Energiskatt bensin 3 586 859
1433	Energiskatt oljeprodukter 5 293 387
1434	Energiskatt övrigt 205 410
1440	Koldioxidskatt 24 387 496
1441	Koldioxidskatt bensin 8 880 853
1442	Koldioxidskatt oljeprodukter 15 199 199
1443	Koldioxidskatt övrigt 307 444
1450–1460	Övriga skatter på energi och miljö 4 996 189
1451	Svavelskatt 5 204
1452	Skatt på råttallolja 129 682
1453	Särskild skatt mot förurning 54 046
1454	Skatt på bekämpningsmedel 151 220
1456	Avfallsskatt 495 211
1457	Avgifter till Kemikalieinspektionen 54 295
1458	Övriga skatter 76 845
1459	Intäkter från EU:s handel med utsläppsrätter 1 424 143
1461	Kemikalieskatt 2 527 543
1462	Skatt på flygresor 0
1463	Skatt på avfallsförbränning 0
1464	Skatt på plastbärkassar 0
1465	Intäkter från handel med Elcertifikat 78 000
1467	Flaskhalsintäkter 0
1470	Skatt på vägtrafik 21 400 145
1471	Fordonsskatt 14 333 693
1472	Välgavgifter 1 591 830
1473	Trängselskatt 2 671 000
1474	Skatt på trafikförsäkringspremier 2 803 622
1480	Övriga skatter 8 725 792
1481	Systembolaget AB:s överskott 394 809
1482	Inlevererat överskott från Svenska Spel AB 1 967 774
1483	Skatt på spel 6 157 709
1485	Spelavgifter 59 500
1486	Skatt på annonser och reklam 0
1491	Avgifter för telekommunikation 146 000
1500	Skatt på import 8 848 821
1511	Tullmedel 8 848 821
1512	Sockeravgifter 0
1600	Restförda och övriga skatter 7 601 784
1610	Restförda skatter -15 030 790
1611	Restförda skatter, hushåll -5 207 102
1612	Restförda skatter, företag -9 823 689
1620	Övriga skatter, hushåll 7 228 772
1621	Omprövningar aktuellt beskattningsår 173 465

Inkomsttyp	
1622 Omprövningar äldre beskattningsår	1 912 335
1623 Anstånd	500 000
1624 Övriga skatter	4 282 680
1625 Skattetillägg	158 795
1626 Förseningsavgifter	201 498
1630 Övriga skatter företag	-905 292
1631 Omprövningar aktuellt beskattningsår	-1 800 000
1632 Omprövningar äldre beskattningsår	-500 000
1633 Anstånd	-500 000
1634 Övriga skatter	-10 000
1635 Skattetillägg	1 491 205
1636 Förseningsavgifter	413 503
1640 Intäkter som förs till fonder	7 465 803
1641 Insättningsgarantiavgifter	2 414 180
1644 Batteriavgifter	1 716
1645 Kväveoxidavgifter	614 114
1647 Resolutionsavgift	4 435 793
1650 Avgifter till public service	8 843 293
1651 Avgifter till public service	8 843 293
Totala skatteintäkter	2 810 441 720
1700 Avgående poster, skatter till EU	-8 848 821
1710 EU-skatter	-8 848 821
1711 EU-skatter	-8 848 821
Offentliga sektorns skatteintäkter	2 801 592 899
1800 Avgående poster, skatter till andra sektorer	-1 392 172 280
1810 Skatter till andra sektorer	-1 392 172 280
1811 Kommunala skatter	-1 034 055 944
1812 Avgifter till AP-fonder	-358 116 336
Statens skatteintäkter	1 409 420 620
1900 Periodiseringar	10 170 030
1910 Uppbördsförskjutningar	17 919 078
1911 Uppbördsförskjutningar	17 919 078
1920 Betalningsförskjutningar	-14 249 048
1921 Kommuner och regioner	-995 775
1922 Ålderspensionssystemet	3 591 032
1923 Företag och hushåll	-15 782 676
1924 Kyrkosamfund	-1 064 139
1925 EU	2 509
1930 Anstånd	6 500 000
1931 Anstånd	6 500 000
1000 Statens skatteinkomster	1 419 590 649
2100 Rörelseöverskott	493 133
2110 Affärsverkens inlevererade överskott	195 000
2114 Luftfartsverkets inlevererade överskott	0
2116 Affärsverket svenska kraftnäts inlevererade utdelning och inleverans av motsvarighet till statlig skatt	195 000
2118 Sjöfartsverkets inlevererade överskott	0
2120 Övriga myndigheters inlevererade överskott	298 133

Inkomsttyp		
2124	Inlevererat överskott av Riksgäldskontorets garantiverksamhet	98 133
2126	Inlevererat överskott av statsstödd exportkredit	0
2127	Inlevererat överskott av övriga myndigheter	200 000
2130	<i>Riksbankens inlevererade överskott</i>	0
2131	Riksbankens inlevererade överskott	0
2200	Överskott av statens fastighetsförvaltning	915 000
2210	<i>Överskott av fastighetsförvaltning</i>	915 000
2215	Inlevererat överskott av statens fastighetsförvaltning	915 000
2300	Ränteinkomster	5 160 498
2320	<i>Räntor på näringslån</i>	96
2314	Ränteinkomster på lån till fiskerinäringen	0
2322	Räntor på övriga näringslån	96
2323	Räntor på övriga näringslån	0
2324	Ränteinkomster på lokaliseringlån	0
2340	<i>Räntor på studielån</i>	35 000
2342	Ränteinkomster på allmänna studielån	35 000
2390	<i>Övriga ränteinkomster</i>	5 125 402
2391	Ränteinkomster på markförvärv för jordbrukets rationalisering	0
2394	Övriga ränteinkomster	25 312
2397	Räntor på skattekonto m.m., netto	5 100 090
2400	Inkomster av statens aktier	22 400 000
2410	<i>Inkomster av statens aktier</i>	22 400 000
2411	Inkomster av statens aktier	22 400 000
2500	Offentligrättsliga avgifter	13 787 611
2511	Expeditions- och ansökningsavgifter	1 230 000
2525	Finansieringsavgift från arbetslöshetskassor	5 184 000
2527	Avgifter för statskontroll av krigsmaterieltillverkning	51 500
2528	Avgifter vid bergsstaten	51 400
2529	Avgifter vid patent- och registreringsväsendet	662 000
2531	Avgifter för registrering i föreningsregister m.fl.	2 836
2532	Avgifter vid Kronofogdemyndigheten	1 671 050
2534	Avgifter vid Transportstyrelsen	1 876 000
2537	Miljöskyddsavgifter	290 000
2548	Avgifter för Finansinspektionens verksamhet	831 000
2551	Avgifter från kärnkraftverken	307 000
2552	Övriga offentligrättsliga avgifter	750 000
2553	Registreringsavgift till Fastighetsmäklarinspektionen	33 000
2558	Avgifter för årlig revision	0
2559	Avgifter för etikprövning av forskning	30 878
2561	Efterbevaknings- och tillsynsavgifter	21 947
2562	CSN-avgifter	795 000
2600	Försäljningsinkomster	50 040
2624	Inkomster av uppbörd av felparkeringsavgifter	50 040
2627	Offentlig lagring, försäljningsintäkter	0
2700	Böter m.m.	2 249 547
2711	Restavgifter och dröjsmålsavgifter	75 100
2712	Bötesmedel	1 696 000
2713	Vattenföreningensavgift m.m.	5 000

Inkomsttyp	
2714 Sanktionsavgifter m.m.	450 932
2717 Kontrollavgifter vid särskild skattekontroll	22 515
2800 Övriga inkomster av statens verksamhet	5 500 000
2811 Övriga inkomster av statens verksamhet	5 500 000
2812 Ersättning för uppbördskostnader tull PCO	0
2000 Inkomster av statens verksamhet	50 555 829
3100 Inkomster av försålda byggnader och maskiner	0
3120 Statliga myndigheters inkomster av försålda byggnader och maskiner	0
3125 Fortifikationsverkets försäljning av fastigheter	0
3200 Övriga inkomster av markförsäljning	0
3211 Övriga inkomster av markförsäljning	0
3300 Övriga inkomster av försäld egendom	5 000 000
3311 Inkomster av statens gruvegendom	0
3312 Övriga inkomster av försäld egendom	5 000 000
3000 Inkomster av försäld egendom	5 000 000
4100 Återbetalning av näringslån	841
4120 Återbetalning av jordbrukslån	0
4123 Återbetalning av lån till fiskerinäringen	0
4130 Återbetalning av övriga näringslån	841
4136 Återbetalning av övriga näringslån	841
4137 Återbetalning av övriga näringslån, Statens jordbruksverk	0
4138 Återbetalning av tidigare infriade statliga garantier	0
4139 Återbetalning av lokaliseringlån	0
4300 Återbetalning av studielån	367 156
4312 Återbetalning av allmänna studielån	156
4313 Återbetalning av studiemedel	367 000
4500 Återbetalning av övriga lån	131 550
4525 Återbetalning av lån för svenska FN-styrkor	26 280
4526 Återbetalning av övriga lån	105 270
4000 Återbetalning av lån	499 547
5100 Avskrivningar och amorteringar	0
5120 Avskrivningar på fastigheter	0
5121 Amortering på statskapital	0
5200 Statliga pensionsavgifter	24 411 000
5211 Statliga pensionsavgifter	24 411 000
5000 Kalkylmässiga inkomster	24 411 000
6100 Bidrag från EU:s jordbruksfonder	9 906 000
6110 Bidrag från Europeiska garantifonden för jordbruket	7 706 000
6111 Gårdsstöd	7 512 000
6113 Övriga interventioner	194 000
6114 Exportbidrag	0
6115 Djurbidrag	0
6116 Offentlig lagring	0
6119 Övriga bidrag från Europeiska garantifonden för jordbruket	0
6120 Bidrag från EU till landsbygdsutvecklingen	2 200 000
6124 Bidrag från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling 2007–2013	0
6125 Bidrag från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling 2014–2020	0

Inkomsttyp

6126	Bidrag från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling 2021–2027	2 200 000
6200	Bidrag från EU till fiskerinäringen	170 000
6214	Bidrag från Europeiska havs- och fiskerifonden 2014–2020	0
6215	Bidrag från Europeiska havs- och fiskerifonden 2021–2027	170 000
6300	Bidrag från Europeiska regionala utvecklingsfonden	2 251 000
6314	Bidrag från Europeiska regionala utvecklingsfonden 2014–2020	0
6315	Bidrag från Europeiska regionala utvecklingsfonden 2021–2027	2 251 000
6400	Bidrag från Europeiska socialfonden	1 864 000
6414	Bidrag från Europeiska socialfonden 2014–2020	0
6415	Bidrag från Europeiska socialfonden 2021–2027	1 864 000
6500	Bidrag till transeuropeiska nätverk	726 000
6511	Bidrag till transeuropeiska nätverk	726 000
6600	Bidrag från Europeiska faciliteten för återhämtning och resiliens	19 788 428
6611	Bidrag från Europeiska faciliteten för återhämtning och resiliens	19 788 428
6900	Övriga bidrag från EU	1 000 000
6911	Övriga bidrag från EU	1 000 000
6000	Bidrag m.m. från EU	35 705 428
7100	Tillkommande skatter	14 973 632
7110	<i>EU-skatter</i>	8 846 312
7112	Tullmedel	8 846 312
7113	Jordbrukstullar och sockeravgifter	0
7120	<i>Kommunala utjämningsavgifter</i>	6 127 321
7121	Utgjänningsavgift för LSS-kostnader	6 127 321
7200	Avräkningar	-175 825 425
7210	<i>Intäkter som förs till fonder</i>	-7 465 803
7211	Intäkter som förs till fonder	-7 465 803
7220	<i>Kompensation för mervärdesskatt</i>	-159 667 385
7221	Avräknad mervärdesskatt, statliga myndigheter	-64 417 249
7222	Kompensation för mervärdesskatt, kommuner	-95 250 136
7230	<i>Övriga avräkningar</i>	-8 692 237
7231	Avgifter till public service	-8 614 237
7232	Intäkter från handel med elcertifikat	-78 000
7000	Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet	-160 851 793
8000	Utgifter som redovisas som krediteringar på skattekonto	0
8127	Stöd vid korttidsarbete	0
9000	Löpande redovisade skatter m.m.	0
Summa inkomster		1 374 910 661

Anm.: Beloppen är avrundade och stämmer därför inte alltid överens med summeringarna.

Bilaga 2

Tabellsamling makroekonomisk utveckling och offentliga finanser

Innehållsförteckning

1	Den makroekonomiska utvecklingen.....	2
2	Den offentliga sektorns finanser.....	9

I denna bilaga specificeras prognoserna för den makroekonomiska utvecklingen och den offentliga sektorns finanser. Dessa prognoser beskrivs i avsnitt 4 och 9. Prognoserna är baserade på de regelverk för skatter och transfereringar och de anslagsnivåer som har beslutats av riksdagen och som har föreslagits eller aviserats av regeringen.

1 Den makroekonomiska utvecklingen

Tabell 1.1 Internationella variabler

Procentuell förändring om inte annat anges. Utfall 2019–2024, prognos 2025–2028

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
BNP, euroområdet	1,6	-6,0	6,3	3,5	0,6	0,9	1,2	1,0	1,4	1,3
BNP, USA	2,6	-2,2	6,1	2,5	2,9	2,8	1,8	1,7	2,0	2,0
BNP, Kina	6,1	2,3	8,6	3,1	5,4	5,0	4,8	4,1	3,9	3,9
BNP i världen, PPP-vägd ¹	2,9	-2,7	6,6	3,6	3,5	3,3	3,0	2,9	3,1	3,2
BNP i världen, KIX-vägd ²	2,2	-4,7	6,6	3,5	1,5	1,7	1,8	1,5	1,8	1,8
Inflation, euroområdet ³	1,2	0,3	2,6	8,4	5,4	2,4	2,0	1,8	2,0	2,0
Inflation, USA ⁴	1,8	1,2	4,7	8,0	4,1	2,9	2,8	2,8	2,3	2,3
Dagslåneränta, euroområdet ⁵	-0,5	-0,5	-0,6	0,0	3,2	3,6	2,2	1,7	1,8	1,9
Styrränta, USA ⁶	2,3	0,5	0,3	1,8	5,2	5,3	4,4	3,9	3,6	3,1
Råoljepris ⁷	64,4	41,8	70,7	100,8	82,5	80,5	70,4	67,2	66,9	67,2

Anm.: Baserad på publicerad statistik t.o.m. 2025-08-04.

¹ BNP sammanviktad med köpkraftsjusterade (PPP) BNP-vikter enligt Internationella valutafonden.

² BNP sammanviktad med KIX-vikter, ett mått på respektive lands betydelse för svensk utrikeshandel. De senast beräknade vikterna används för 2025 och därefter skrivs de fram med trenden från de föregående fem åren.

³ Harmoniserat konsumentprisindex (HIKP).

⁴ Konsumentprisindex (KPI).

⁵ Procent, årsgenomsnitt. Avser estr, dvs. den referensränta som ska återspegla kostnader mellan banker i euroområdet för osäkrade lån från en bankdag till nästa.

⁶ Procent, årsgenomsnitt. Federal funds ränta.

⁷ Brent, US-dollar per fat. Prognos avser 10-dagars genomsnitt för terminsprisinställningen 2025-08-04.

Källor: Bureau of Economic Analysis, Eurostat, Europeiska centralbanken, Federal Reserve, Macrobond, U.S. Bureau of Labor Statistics och egna beräkningar.

Tabell 1.2 Finansiella variabler

Procent, årsgenomsnitt, om inte annat anges. Utfall 2019–2024, prognos 2025–2028

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Styrränta	-0,25	0,00	0,00	0,75	3,46	3,62	2,11	1,75	1,75	1,75
Statsobligationsränta 10 år	0,1	0,0	0,3	1,5	2,5	2,2	2,4	2,5	2,6	2,7
Statsobligationsränta 5 år	-0,4	-0,3	0,0	1,6	2,6	2,1	2,2	2,3	2,4	2,5
Växelkurs, kronindex KIX ¹	122,1	118,5	114,3	121,1	127,5	125,9	120,4	118,6	117,4	116,4
Växelkurs SEK per EUR	10,6	10,5	10,1	10,6	11,5	11,4	11,1	11,0	10,8	10,7
Växelkurs SEK per USD	9,5	9,2	8,6	10,1	10,6	10,6	9,9	9,3	9,1	8,9

Anm.: Baserad på publicerad statistik t.o.m. 2025-08-04.

¹ 18 november 1992 = 100.

Källor: Riksbanken, Macrobond och egna beräkningar.

Tabell 1.3 Försörjningsbalans, fasta priser

Procentuell förändring i fasta priser om inte annat anges. Utfall 2019–2024, prognos 2025–2028

	2024 ¹	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
BNP	6 392	2,6	-1,9	5,2	1,3	-0,2	1,0	0,9	3,1	2,6	1,3
Hushållens konsumtion	2 894	0,8	-3,0	5,7	2,8	-1,6	0,6	0,9	3,5	3,0	1,9
Offentlig konsumtion	1 695	0,0	-1,6	3,4	0,7	1,0	1,3	0,5	1,9	-0,2	0,5
<i>varav stat</i>	<i>454</i>	<i>-1,1</i>	<i>0,4</i>	<i>5,6</i>	<i>2,3</i>	<i>3,0</i>	<i>1,9</i>	<i>1,2</i>	<i>5,3</i>	<i>-1,3</i>	<i>1,1</i>
<i>varav kommunsektor²</i>	<i>1 240</i>	<i>0,4</i>	<i>-2,3</i>	<i>2,7</i>	<i>0,1</i>	<i>0,3</i>	<i>1,0</i>	<i>0,2</i>	<i>0,6</i>	<i>0,3</i>	<i>0,2</i>
Fasta bruttoinvesteringar	1 604	0,1	1,7	6,8	0,2	0,1	0,2	-2,1	5,0	3,7	1,9
<i>varav i näringslivet</i>	<i>1 268</i>	<i>-0,5</i>	<i>0,7</i>	<i>9,1</i>	<i>1,2</i>	<i>-1,4</i>	<i>-0,6</i>	<i>-3,3</i>	<i>5,0</i>	<i>4,0</i>	<i>1,4</i>
<i>– bostadsinvesteringar</i>	<i>194</i>	<i>-6,6</i>	<i>3,1</i>	<i>9,4</i>	<i>0,4</i>	<i>-25,3</i>	<i>-15,0</i>	<i>-0,8</i>	<i>8,7</i>	<i>6,3</i>	<i>3,5</i>
<i>varav i offentliga myndigheter</i>	<i>330</i>	<i>2,6</i>	<i>5,4</i>	<i>-2,5</i>	<i>-3,1</i>	<i>6,6</i>	<i>3,3</i>	<i>2,2</i>	<i>5,1</i>	<i>2,6</i>	<i>4,0</i>
<i>– stat</i>	<i>175</i>	<i>3,7</i>	<i>15,5</i>	<i>-0,1</i>	<i>0,8</i>	<i>5,2</i>	<i>3,1</i>	<i>6,6</i>	<i>8,8</i>	<i>4,9</i>	<i>7,5</i>
<i>– kommunsektor</i>	<i>156</i>	<i>1,6</i>	<i>-3,4</i>	<i>-5,0</i>	<i>-7,2</i>	<i>8,3</i>	<i>3,6</i>	<i>-2,7</i>	<i>0,6</i>	<i>-0,4</i>	<i>-1,0</i>
Lagerinvesteringar ³	23	-0,1	-0,7	0,4	1,2	-1,5	0,4	-0,4	0,0	0,0	0,0
Export	3 463	7,0	-5,4	11,6	6,1	2,6	2,0	3,9	2,6	3,9	2,9
Import ⁴	3 287	2,0	-6,3	13,4	9,8	-0,6	2,2	1,7	3,3	3,6	3,4
Nettoexport ⁵	176	2,3	0,2	-0,3	-1,4	1,7	-0,1	1,2	-0,3	0,3	-0,2
BNP per invånare⁶	0,6	1,6	-2,6	4,6	0,6	-0,7	0,7	0,6	3,1	2,6	1,1

Anm.: Baserad på publicerad statistik t.o.m. 2025-08-04. Med begreppet kommunsektor avses det som i nationalräkenskaperna (NR) benämns kommunala myndigheter. Kommunsektorn innefattar både kommuner och regioner.

¹ Löpande priser, miljarder kronor. År 2024 är referensår för prognosen för försörjningsbalansen i fasta priser.

² Konsumtionsvolymen i kommunsektorn mäts till största delen med s.k. volymindex vilka främst påverkas av demografiska faktorer och inte nödvändigtvis är detsamma som hur mycket resurser kommunsektorn lägger på verksamheten.

³ Bidrag till BNP-tillväxten, förändring i procent av BNP föregående år.

⁴ I summering av BNP utgör importen en avdragspost.

⁵ Export minus import, uttryckt som bidrag till BNP-tillväxt (procentenheter).

⁶ BNP per person i totala befolkningen.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 1.4 Försörjningsbalans, fasta priser, kalenderkorrigerad

Procentuell förändring i fasta priser om inte annat anges. Utfall 2019–2024, prognos 2025–2028

	2024 ¹	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
BNP	6 392	2,6	-2,2	5,1	1,3	0,0	1,0	1,1	2,8	2,3	1,5
Hushållens konsumtion	2 894	0,8	-3,1	5,6	2,8	-1,5	0,6	1,0	3,5	2,9	2,0
Offentlig konsumtion	1 695	0,0	-1,9	3,3	0,7	1,3	1,3	0,9	1,5	-0,5	0,8
<i>varav stat</i>	<i>454</i>	<i>-1,1</i>	<i>0,2</i>	<i>5,5</i>	<i>2,3</i>	<i>3,2</i>	<i>1,9</i>	<i>1,4</i>	<i>5,0</i>	<i>-1,5</i>	<i>1,3</i>
<i>varav kommunsektor²</i>	<i>1 240</i>	<i>0,4</i>	<i>-2,7</i>	<i>2,5</i>	<i>0,1</i>	<i>0,7</i>	<i>1,1</i>	<i>0,7</i>	<i>0,2</i>	<i>-0,1</i>	<i>0,6</i>
Fasta bruttoinvesteringar	1 604	0,1	1,5	6,6	0,2	0,4	0,2	-1,9	4,8	3,5	2,2
<i>varav i näringslivet</i>	<i>1 268</i>	<i>-0,5</i>	<i>0,5</i>	<i>8,9</i>	<i>1,2</i>	<i>-1,2</i>	<i>-0,5</i>	<i>-3,0</i>	<i>4,6</i>	<i>3,7</i>	<i>1,7</i>
<i>– bostadsinvesteringar</i>	<i>194</i>	<i>-6,6</i>	<i>3,1</i>	<i>9,4</i>	<i>0,4</i>	<i>-25,2</i>	<i>-15,0</i>	<i>-0,7</i>	<i>8,7</i>	<i>6,3</i>	<i>3,6</i>
<i>varav i offentliga myndigheter</i>	<i>330</i>	<i>2,6</i>	<i>5,5</i>	<i>-2,5</i>	<i>-3,1</i>	<i>6,5</i>	<i>3,3</i>	<i>2,2</i>	<i>5,2</i>	<i>2,7</i>	<i>3,9</i>
<i>– stat</i>	<i>175</i>	<i>3,7</i>	<i>15,7</i>	<i>0,0</i>	<i>0,8</i>	<i>5,0</i>	<i>3,1</i>	<i>6,5</i>	<i>8,9</i>	<i>5,0</i>	<i>7,4</i>
<i>– kommunsektor</i>	<i>156</i>	<i>1,6</i>	<i>-3,1</i>	<i>-4,9</i>	<i>-7,2</i>	<i>8,0</i>	<i>3,6</i>	<i>-2,7</i>	<i>0,7</i>	<i>-0,3</i>	<i>-1,1</i>
Lagerinvesteringar ³	23	-0,1	-0,8	0,4	1,1	-1,4	0,5	-0,3	0,0	0,0	0,0
Export	3 463	7,0	-5,8	11,3	6,1	3,0	2,0	4,3	2,2	3,5	3,2
Import ⁴	3 287	2,0	-6,7	13,2	9,8	-0,2	2,2	2,0	2,9	3,3	3,7
Nettoexport ⁵	176	1,9	0,3	-0,3	-1,2	0,8	-0,4	1,3	-0,3	0,3	-0,1

Anm.: Baserad på publicerad statistik t.o.m. 2025-08-04. Med begreppet kommunsektor avses det som i nationalräkenskaperna (NR) benämns kommunala myndigheter. Kommunsektorn innefattar både kommuner och regioner.

¹ Löpande priser, miljarder kronor. Beloppen är inte kalenderkorrigerade. År 2024 är referensår för prognosen för försörjningsbalansen i fasta priser.

² Konsumtionsvolymen i kommunsektorn mäts till största delen med s.k. volymindex vilka främst påverkas av demografiska faktorer och inte nödvändigtvis är detsamma som hur mycket resurser kommunsektorn lägger på verksamheten.

³ Bidrag till BNP-tillväxten, förändring i procent av BNP föregående år.

⁴ I summering av BNP utgör importen en avdragspost.

⁵ Export minus import, uttryckt som bidrag till BNP-tillväxt (procentenheter).

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 1.5 Försörjningsbalans, löpande priser

Procentuell förändring i löpande priser om inte annat anges. Utfall 2019–2024, prognos 2025–2028

	2024 ¹	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
BNP	6 392	5,1	-0,2	8,1	7,4	5,6	4,1	2,2	5,6	4,6	3,7
Hushållens konsumtion	2 894	2,9	-2,2	8,0	9,7	5,0	3,4	3,6	5,2	5,0	4,2
Offentlig konsumtion	1 695	3,1	2,6	5,7	6,2	8,4	4,4	1,9	6,3	2,8	4,4
<i>varav stat</i>	<i>454</i>	<i>2,9</i>	<i>2,1</i>	<i>8,1</i>	<i>7,8</i>	<i>7,6</i>	<i>5,9</i>	<i>4,8</i>	<i>9,5</i>	<i>0,8</i>	<i>4,7</i>
<i>varav kommunsektor</i>	<i>1 240</i>	<i>3,2</i>	<i>2,8</i>	<i>4,9</i>	<i>5,6</i>	<i>8,7</i>	<i>3,9</i>	<i>0,9</i>	<i>5,1</i>	<i>3,6</i>	<i>4,3</i>
Fasta bruttoinvesteringar	1 604	1,8	2,7	10,6	9,4	4,9	2,8	-0,3	6,8	5,6	3,7
<i>varav i näringslivet</i>	<i>1 268</i>	<i>1,1</i>	<i>2,0</i>	<i>12,5</i>	<i>10,0</i>	<i>3,3</i>	<i>2,0</i>	<i>-1,5</i>	<i>6,8</i>	<i>6,0</i>	<i>3,1</i>
<i>– bostadsinvesteringar</i>	<i>194</i>	<i>-6,2</i>	<i>6,6</i>	<i>14,1</i>	<i>5,0</i>	<i>-24,2</i>	<i>-14,7</i>	<i>0,9</i>	<i>11,9</i>	<i>9,9</i>	<i>7,0</i>
<i>varav i offentliga myndigheter</i>	<i>330</i>	<i>4,8</i>	<i>5,4</i>	<i>3,1</i>	<i>8,1</i>	<i>11,4</i>	<i>6,0</i>	<i>5,0</i>	<i>8,0</i>	<i>5,4</i>	<i>6,8</i>
<i>– stat</i>	<i>175</i>	<i>5,5</i>	<i>15,2</i>	<i>5,9</i>	<i>11,9</i>	<i>9,6</i>	<i>5,8</i>	<i>9,3</i>	<i>11,6</i>	<i>7,6</i>	<i>10,4</i>
<i>– kommunsektor</i>	<i>156</i>	<i>4,3</i>	<i>-3,1</i>	<i>0,3</i>	<i>4,0</i>	<i>13,5</i>	<i>6,1</i>	<i>0,2</i>	<i>3,5</i>	<i>2,5</i>	<i>1,9</i>
Export	3 463	10,5	-8,4	15,9	22,8	7,3	2,1	0,4	2,0	4,9	3,9
Import ²	3 287	5,1	-9,8	17,3	29,9	4,9	2,1	-0,6	2,5	5,0	4,7
BNI	6 676	6,2	0,5	8,3	7,7	5,8	4,2	2,5	5,3	4,5	3,6
Bytesbalans, procent av BNP³		4,8	5,6	5,8	3,7	5,5	5,4	6,4	5,7	5,6	5,2

Anm.: Baserad på publicerad statistik t.o.m. 2025-08-04. Med begreppet kommunsektor avses det som i nationalräkenskaperna (NR) benämns kommunala myndigheter. Kommunsektorn innefattar både kommuner och regioner.

¹ Miljarder kronor.

² I summering av BNP utgör importen en avdragspost.

³ Baserat på statistik från NR.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 1.6 Hushållens ekonomi

Procentuell förändring för hushållens inkomster. Andel av disponibel inkomst för hushållens sparande. Utfall 2019–2024, prognos 2025–2028

	2024 ¹	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Hushållens inkomster											
Real disponibel inkomst ²		2,3	-0,6	4,4	1,3	-1,0	0,7	1,6	2,0	0,9	0,8
Prisindex ³		2,1	0,8	2,2	6,7	6,7	2,8	2,7	1,6	1,9	2,3
Nominell disponibel inkomst	3 090	4,5	0,3	6,7	8,1	5,6	3,5	4,3	3,6	2,8	3,1
Lönesumma ⁴	2 528	4,0	0,8	5,9	6,8	5,2	4,1	3,9	4,7	4,5	4,0
Övriga faktorinkomster ⁵	259	3,6	-7,0	-3,2	0,8	29,2	9,0	4,5	4,0	3,7	3,4
Räntor och utdelningar, netto ⁶	210	0,3	-1,4	2,9	1,4	-1,1	-0,4	0,4	0,4	-0,1	0,0
Offentliga transfereringar	804	2,4	5,5	2,1	4,9	2,2	4,1	2,9	0,9	1,5	2,5
<i>varav pensioner</i>	461	3,0	3,8	1,9	5,6	6,3	3,6	3,7	1,2	2,8	3,6
<i>varav sjukdom</i>	132	-1,2	2,0	0,1	4,2	6,0	7,8	1,2	2,3	1,7	1,3
<i>varav arbetsmarknad</i>	43	0,2	41,7	-0,6	-21,6	3,1	24,5	10,9	-8,4	-8,7	0,0
<i>varav familjer och barn</i>	83	2,7	2,3	0,9	-0,4	-0,8	0,0	-1,7	2,9	0,9	1,1
<i>varav studier</i>	22	11,3	10,3	5,0	-6,0	4,0	11,3	2,5	-0,5	-0,5	1,5
<i>varav övrigt</i>	66	4,9	9,0	6,4	28,2	-20,1	-6,2	1,5	0,4	0,0	0,4
Privata transfereringar ⁷	213	2,2	7,7	10,9	10,1	7,3	7,0	3,8	0,6	2,8	2,9
Skatter och avgifter	-924	0,7	1,0	6,9	3,0	1,5	5,4	2,2	4,1	5,9	4,4
Hushållens sparande⁸											
Nettosparande, exklusive sparande i avtalspensioner	196	5,9	8,2	7,1	5,7	6,3	6,3	7,0	5,6	3,6	2,5
Nettosparande i avtalspensioner (inklusive pps ⁹)	336	10,1	8,0	9,3	8,5	9,5	10,9	9,5	9,7	9,8	9,9
Totalt nettosparande ¹⁰	532	14,5	15,0	15,0	13,1	14,4	15,5	15,0	13,9	12,2	11,2
Finansiellt sparande	455	12,1	12,0	11,6	9,7	12,7	14,7	14,3	12,8	10,8	9,7

Anm.: Baserad på publicerad statistik t.o.m. 2025-08-08. Skillnaden mellan begreppen nettosparande och finansiellt sparande är framför allt att kapitalförslitning på hushållens kapitalstock utgör en avdragspost vid beräkningen av nettosparandet, medan investeringsutgifter är en avdragspost vid beräkning av det finansiella sparandet. Om netto-investeringar överstiger kapitalförslitningen blir det finansiella sparandet lägre än nettosparandet.

¹ Löpande priser, miljarder kronor.

² Hushållens reala disponibla inkomst beräknas genom att den nominella inkomsten korrigeras för prisförändringar enligt implicitprisindex för hushållens konsumtionsutgifter.

³ Implicitprisindex för hushållens konsumtionsutgifter.

⁴ Totala lönesumman för arbetsgivare i Sverige och i utlandet till svenska hushåll.

⁵ Består bl.a. av egenföretagares inkomster.

⁶ Vid räntor och utdelningar anges nettobidraget i procentuell volymförändring.

⁷ Består främst av utbetalda privatfonderade avtalspensioner.

⁸ Procentuell andel av disponibel inkomst.

⁹ Premiepensionssparande.

¹⁰ Total sparkvot = nettosparande inklusive sparande i avtalspensioner (inklusive premiepensionssparande) / (disponibel inkomst + nettosparande i avtalspensioner [inklusive premiepensionssparande]).

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 1.7 Produktivitet och arbetsmarknad

Procentuell förändring om inte annat anges. Utfall 2019–2024, prognos 2025–2028

	2024 ¹	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Produktivitet ²	664	3,1	1,3	2,8	-1,6	-1,0	1,4	0,9	1,5	1,3	1,0
i näringslivet ²	729	3,5	3,0	3,4	-2,4	-1,3	1,6	1,2	2,5	1,5	1,5
i offentlig sektor ²	515	1,0	-3,3	0,3	0,4	0,2	1,0	0,1	-1,6	0,0	-0,5
Arbetade timmar ³	8 619	-0,2	-3,8	2,3	3,1	1,6	-0,3	0,1	1,2	1,0	0,5
varav näringslivet ³	6 127	0,0	-4,9	2,4	4,1	1,5	-1,0	-0,2	0,7	1,5	0,2
varav offentlig sektor ³	2 312	-0,8	-1,1	2,3	0,6	1,9	1,6	0,7	2,6	-0,1	1,4
Medelarbetstid ⁴	1 644	-0,9	-2,3	1,6	0,0	0,2	0,3	-0,3	0,5	0,0	0,0
Sysselsatta, 15–74 år	5 241	0,7	-1,6	0,7	3,1	1,4	-0,5	0,4	0,8	1,0	0,5
Kvinnor	2 497	0,3	-2,3	0,5	3,1	2,1	0,0	0,2	0,7		
Män	2 744	1,0	-1,0	0,8	3,0	0,8	-1,0	0,5	0,8		
Sysselsatta, näringslivet ⁵	3 776	0,6	-1,7	1,4	4,4	1,2	-0,7	-0,5	0,4	1,5	0,2
Sysselsatta, offentlig sektor ⁵	1 549	0,7	-0,2	1,2	1,4	1,2	0,7	0,9	1,7	-0,1	1,4
varav stat ⁶	307	1,2	1,6	2,6	3,3	3,1	2,1	2,1	4,2	-2,3	1,4
varav kommunsektor ⁵	1 241	0,6	-0,6	0,8	0,9	0,7	0,3	0,6	1,1	0,4	1,4
Sysselsättningsgrad 15–74 år ⁶		68,1	66,8	67,1	68,8	69,4	69,0	69,0	69,4	70,0	70,2
Kvinnor ⁶		65,7	64,0	64,2	65,9	67,0	66,8	66,7	67,1		
Män ⁶		70,5	69,5	69,9	71,6	71,8	71,0	71,3	71,7		
Sysselsättningsgrad 20–64 år ⁶		81,7	80,2	80,4	82,0	82,6	81,9	81,9	82,3	82,9	83,1
Arbetslösa, 15–74 år	480	8,1	23,5	5,7	-14,5	4,4	9,3	3,8	-4,1	-5,3	-2,0
Arbetslöshet, 15–74 år ⁷		6,9	8,5	8,9	7,5	7,7	8,4	8,7	8,3	7,8	7,6
Kvinnor ⁷		7,1	8,5	9,2	7,9	7,9	8,5	8,7	8,3		
Män ⁷		6,7	8,5	8,6	7,1	7,5	8,3	8,6	8,3		
Arbetskraft, 15–74 år	5 722	1,1	0,1	1,1	1,5	1,6	0,2	0,7	0,3	0,5	0,3
Kvinnor	2 730	1,0	-0,7	1,2	1,7	2,0	0,7	0,4	0,3		
Män	2 991	1,2	0,9	1,0	1,3	1,2	-0,2	0,9	0,4		
Arbetskraftsdeltagande, 15–74 år ⁸		73,2	73,0	73,6	74,4	75,2	75,3	75,5	75,7	76,0	76,0
Kvinnor ⁸		70,7	70,0	70,7	71,6	72,8	73,1	73,0	73,1		
Män ⁸		75,5	75,9	76,5	77,1	77,6	77,4	78,0	78,2		
Befolkning, total ⁹	10 570	1,0	0,7	0,6	0,7	0,5	0,3	0,3	0,0	0,0	0,2
Befolkning, 15–74 år	7 600	0,6	0,3	0,2	0,5	0,5	0,2	0,4	0,1	0,1	0,3
Kvinnor	3 737	0,6	0,3	0,2	0,4	0,4	0,2	0,5	0,1		
Män	3 863	0,7	0,4	0,2	0,5	0,5	0,1	0,2	0,1		

Anm.: Baserad på publicerad statistik t.o.m. 2025-08-04.

¹ Nivå, avser tusental om inte annat anges.² Produktivitet mätt som förädlingsvärde till baspris per arbetad timme, kalenderkorrigerat.³ Enligt nationalräkenskaperna (NR). Nivå avser miljoner timmar, kalenderkorrigerat.⁴ Avser antal arbetade timmar per år enligt NR (kalenderkorrigerat) dividerat med årsmedeltal för antal sysselsatta enligt arbetskraftsundersökningarna (AKU).⁵ Sysselsättning enligt NR. Näringslivet och offentlig sektor summerar inte till totalt antal sysselsatta enligt AKU. Med begreppet kommunsektor avses det som i NR benämns kommunala myndigheter. Kommunsektorn innefattar både kommuner och regioner.⁶ Sysselsatta som andel av befolkningen i den aktuella åldersgruppen.⁷ Arbetslösa som andel av arbetskraften i den aktuella åldersgruppen.⁸ Arbetskraften som andel av befolkningen i den aktuella åldersgruppen.⁹ Utfall för 2024 är ett beräknat årsmedelvärde.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 1.8 Potentiella variabler och resursutnyttjande

Procentuell förändring om inte annat anges

	2024 ¹	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Potentiell BNP ²	6 516	1,9	1,8	1,7	1,7	1,6	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
Potentiell produktivitet	750	1,0	0,9	0,8	0,7	0,6	0,6	0,7	0,8	1,0	1,2
Potentiellt arbetade timmar	8 685	0,9	0,9	0,9	1,0	1,0	0,9	0,7	0,6	0,4	0,3
Potentiell sysselsättning	5 290	1,1	1,0	1,0	1,0	0,9	0,7	0,6	0,5	0,4	0,3
Jämviktsarbetslöshet ³		7,3	7,4	7,5	7,5	7,5	7,5	7,6	7,6	7,6	7,6
Potentiell BNP i löpande pris ⁴	6 398	4,6	5,2	5,5	5,5	5,1	4,9	4,3	4,5	3,7	3,5
BNP-gap ⁵		1,3	-2,7	0,5	0,1	-1,4	-1,9	-2,2	-0,9	-0,1	0,0
Produktivitetsgap ⁵		0,2	1,0	2,9	0,4	-1,8	-1,1	-0,9	-0,1	0,1	0,0
Timgap ⁵		1,1	-3,6	-2,3	-0,3	0,4	-0,8	-1,4	-0,8	-0,2	0,0
Sysselsättningsgap ⁵		0,8	-1,9	-2,2	-0,2	0,3	-0,9	-1,1	-0,8	-0,2	0,0

Anm.: Fasta priser, referensår 2024, kalenderkorrigerade värden, om inte annat anges. Med potentiell avses den nivå på respektive variabel som skulle uppnås vid ett balanserat konjunkturläge. Potentiella variabler går inte att observera utan bedöms utifrån statistiska modeller och indikatorer.

¹ Nivå. Avser miljarder kronor för potentiell BNP, förädlingsvärde till marknadspris per timme för potentiell produktivitet, miljoner timmar för potentiellt arbetade timmar och tusental för potentiell sysselsättning.

² Potentiell BNP till marknadspris.

³ Andel av potentiell arbetskraft.

⁴ Beräknad som potentiell BNP till marknadspris (fasta priser, referensår 2024, ej kalenderkorrigerade värden) multiplicerad med en filtrerad BNP-deflator, som är ett filtrerat prisindex för producerade varor och tjänster. För en närmare beskrivning av metoden för att beräkna potentiell BNP, se Finansdepartementets rapport Metod för beräkning av potentiella variabler november 2022 på regeringen.se.

⁵ Skillnaden mellan den faktiska och potentiella nivån i respektive variabel i procent av den potentiella nivån.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 1.9 Löner och priser

Procentuell förändring om inte annat anges. Utfall 2019–2024, prognos 2025–2028

	2024 ¹	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Lönesumma ²	2 528	4,0	0,8	5,9	6,8	5,2	4,1	3,9	4,7	4,5	4,0
Timlön enligt NR ³		4,0	4,7	3,2	3,2	3,3	3,9	3,5	3,5	3,5	3,5
Timlön enligt KL ⁴		2,6	2,1	2,6	2,7	3,7	4,1	3,6	3,6	3,5	3,5
Reallön ⁵		0,8	1,6	0,5	-5,6	-4,9	1,2	2,9	2,9	1,5	0,7
KPI ⁶		1,8	0,5	2,2	8,4	8,5	2,8	0,7	0,6	2,0	2,7
KPIF ⁷		1,7	0,5	2,4	7,7	6,0	1,9	2,7	1,3	1,9	2,6
KPIF exkl. energi		1,6	1,3	1,4	5,9	7,5	2,6	2,8	1,4	1,9	2,6
KPI-KS ⁸		1,7	0,5	2,2	8,7	8,6	2,9	0,8	1,2	2,1	2,1
HIKP ⁹		1,7	0,7	2,7	8,1	5,9	2,0	2,5	1,0	1,8	2,6
BNP-deflator		2,4	1,8	2,7	6,0	5,8	3,0	1,3	2,5	2,0	2,4
Prisbasbelopp ¹⁰		46,5	47,3	47,6	48,3	52,5	57,3	58,8	59,2	59,3	60,6

Anm.: Baserad på publicerad statistik t.o.m. 2025-08-04.

¹ Nivå, avser miljarder kronor.

² Totala lönesumman för arbetsgivare i Sverige och i utlandet till svenska hushåll.

³ Nominell löneutveckling enligt nationalräkenskaperna (NR), kalenderkorrigerad. Timlönen enligt NR mäts som lönesumman dividerat med anställdas arbetade timmar.

⁴ Nominell löneutveckling enligt konjunkturlönestatistiken (KL). År 2024 avser prognos.

⁵ Reallön beräknas som timlön enligt KL korrigerad för prisförändringar enligt konsumentprisindex.

⁶ Konsumentprisindex.

⁷ KPI med fast ränta.

⁸ KPI med konstanta skatter.

⁹ Harmoniserat index för konsumentpriser.

¹⁰ Tusental kronor.

Källor: Medlingsinstitutet, Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

2 Den offentliga sektorns finanser

Tabell 2.1 Den konsoliderade offentliga sektorns finanser

Miljarder kronor om inte annat anges. Utfall 2019–2024, prognos 2025–2028

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Inkomster	2 454	2 432	2 649	2 874	2 951	3 054	3 134	3 246	3 394	3 575
Procent av BNP	48,9	48,5	48,9	49,4	48,0	47,8	48,0	47,0	47,0	47,8
Skatter och avgifter	2 156	2 131	2 330	2 484	2 554	2 636	2 696	2 802	2 934	3 097
Procent av BNP	42,9	42,5	43,0	42,7	41,6	41,2	41,3	40,6	40,6	41,4
Kapitalinkomster	73	64	64	102	89	97	98	98	98	99
Övriga inkomster ¹	224	236	256	288	308	321	340	346	363	380
Utgifter	2 432	2 591	2 660	2 816	3 003	3 150	3 226	3 413	3 527	3 619
Procent av BNP	48,4	51,7	49,1	48,4	48,9	49,3	49,4	49,4	48,9	48,3
Transfereringar och subventioner	846	968	961	979	993	1 034	1 080	1 128	1 155	1 146
Hushållen	670	708	721	758	775	807	830	838	851	873
Näringslivet m.m. ²	96	167	143	127	124	129	133	144	156	162
Utlandet	81	93	97	94	94	99	117	147	148	112
Konsumtion	1 300	1 334	1 410	1 497	1 623	1 695	1 727	1 837	1 889	1 972
Investeringar m.m. ³	255	265	265	297	330	365	367	400	434	453
Ränteutgifter ⁴	30	24	23	41	56	55	51	47	48	48
Finansiellt sparande	22	-159	-11	58	-52	-96	-93	-167	-133	-44
Procent av BNP	0,4	-3,2	-0,2	1,0	-0,8	-1,5	-1,4	-2,4	-1,8	-0,6
Staten	66	-144	-35	21	-7	-71	-100	-176	-144	-44
Ålderspensionssystemet	8	-8	0	21	16	29	25	35	38	37
Kommunsektorn	-52	-7	25	16	-60	-55	-17	-25	-26	-37
Strukturellt sparande, procent av potentiell BNP	0,1	-1,0	0,1	0,7	-0,5	-0,5	-0,4	-1,8	-1,6	-0,6
Finansiell ställning										
Konsoliderad bruttoskuld	1 797	2 027	2 022	1 990	1 969	2 168	2 294	2 470	2 655	2 735
Procent av BNP	35,8	40,4	37,3	34,2	32,1	33,9	35,1	35,8	36,8	36,5
Nettoställning	1 356	1 324	1 774	1 697	1 690	1 840	1 848	1 820	1 792	1 867
Procent av BNP	27,0	26,4	32,7	29,2	27,5	28,8	28,3	26,4	24,8	24,9

Anm.: Beräkningarna är baserade på publicerad statistik t.o.m. 2025-08-08.

¹ Utgörs av bl.a. tillräknade inkomster som bruttoförs i NR, t.ex. kapitalförslitningen av investeringar.

² Inklusive övriga ofördelade utgifter.

³ Investeringarna inkluderar även köp av mark och fastigheter, netto.

⁴ Inklusive utgifter för kapitalavkastning på pensionsskulden.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 2.2 Statens finanser

Miljarder kronor om inte annat anges. Utfall 2019–2024, prognos 2025–2028

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Inkomster	1 285	1 251	1 406	1 533	1 538	1 579	1 602	1 645	1 715	1 830
Skatter och avgifter	1 122	1 076	1 225	1 308	1 324	1 354	1 366	1 410	1 473	1 580
Kapitalinkomster	26	30	25	50	31	34	33	34	34	34
Övriga inkomster ¹	137	145	156	175	183	191	202	201	209	216
Utgifter	1 219	1 395	1 441	1 512	1 546	1 649	1 702	1 822	1 860	1 874
Transfereringar privat sektor ²	450	550	533	545	544	580	606	633	636	612
Bidrag till kommunsektorn	279	336	363	357	351	377	380	397	393	388
Ålderspensionsavgifter	23	26	27	27	27	28	27	27	28	28
Konsumtion	331	338	366	394	425	450	472	517	521	546
Investeringar m.m. ³	115	129	137	158	166	185	190	221	251	267
Ränteutgifter ⁴	22	17	15	30	33	28	27	26	30	33
Finansiellt sparande	66	-144	-35	21	-7	-71	-100	-176	-144	-44
Procent av BNP	1,3	-2,9	-0,7	0,4	-0,1	-1,1	-1,5	-2,6	-2,0	-0,6
Budgetsaldo	112	-221	78	164	19	-104	-111	-167	-181	-76
Procent av BNP	2,2	-4,4	1,4	2,8	0,3	-1,6	-1,7	-2,4	-2,5	-1,0
Statsskuld (okonsoliderad)	1 113	1 280	1 204	1 093	1 028	1 151	1 248	1 409	1 579	1 639
Procent av BNP	22,2	25,5	22,2	18,8	16,7	18,0	19,1	20,4	21,9	21,9
Statsskuld (konsoliderad)	1 054	1 218	1 145	1 031	970	1 077	1 172	1 333	1 501	1 560
Procent av BNP	21,0	24,3	21,1	17,7	15,8	16,8	17,9	19,3	20,8	20,8

Anm.: Beräkningarna är baserade på publicerad statistik t.o.m. 2025-08-08.

¹ Utgörs av bl.a. tillräknade inkomster som bruttoförs i NR, t.ex. kapitalförslitningen av investeringar.² Inklusive övriga ofördelade utgifter.³ Investeringarna inkluderar även köp av mark och fastigheter, netto.⁴ Inklusive utgifter för kapitalavkastning på pensionsskulden.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 2.3 Ålderspensionssystemets finanser

Miljarder kronor om inte annat anges. Utfall 2019–2024, prognos 2025–2028

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Inkomster	330	326	340	376	383	403	416	435	454	471
Socialförsäkringsavgifter	268	270	277	302	314	330	341	358	374	389
Statliga ålderspensionsavgifter m.m.	23	26	27	27	27	28	27	27	28	28
Räntor, utdelningar m.m.	39	30	36	47	42	45	48	50	52	54
Utgifter	322	334	340	355	368	374	391	400	417	434
Pensioner m.m.	317	329	335	349	363	368	386	394	410	427
Övriga utgifter ¹	5	5	5	6	5	6	6	6	6	7
Finansiellt sparande	8	-8	0	21	16	29	25	35	38	37
Procent av BNP	0,2	-0,2	0,0	0,4	0,3	0,5	0,4	0,5	0,5	0,5

Anm.: Beräkningarna är baserade på publicerad statistik t.o.m. 2025-08-08.

¹ Inklusive utgifter för kapitalavkastning på pensionsskulden.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 2.4 Kommunsektorns finanser

Miljarder kronor om inte annat anges. Utfall 2019–2024, prognos 2025–2028

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Inkomster	1 150	1 227	1 304	1 360	1 417	1 489	1 535	1 602	1 658	1 703
Skatter	748	766	806	853	893	928	965	1 008	1 060	1 101
Kommunal fastighetsavgift	19	19	21	21	22	24	25	26	27	28
Statsbidrag	202	258	284	272	259	285	284	297	290	282
Skatter och statsbidrag, procent av BNP	19,3	20,8	20,5	19,7	19,1	19,4	19,4	19,2	19,0	18,7
Kapitalinkomster	10	7	6	10	21	23	22	20	18	18
Övriga inkomster	171	177	186	204	222	228	239	251	263	275
<i>varav kompensation för mervärdesskatt</i>	<i>74</i>	<i>76</i>	<i>77</i>	<i>83</i>	<i>88</i>	<i>90</i>	<i>94</i>	<i>97</i>	<i>99</i>	<i>102</i>
Utgifter	1 202	1 234	1 279	1 344	1 478	1 543	1 552	1 627	1 683	1 740
Transfereringar till hushåll	48	49	50	44	49	51	53	54	55	56
Övriga transfereringar	41	50	53	51	47	46	46	58	65	62
Konsumtion	965	992	1 041	1 099	1 194	1 240	1 251	1 315	1 363	1 421
Investeringar ¹	140	136	128	139	164	179	177	178	182	186
Ränteutgifter ²	8	8	8	11	24	27	24	21	18	15
Finansiellt sparande	-52	-7	25	16	-60	-55	-17	-25	-26	-37
Procent av BNP	-1,0	-0,1	0,5	0,3	-1,0	-0,9	-0,3	-0,4	-0,4	-0,5
Ekonomiskt resultat	26	55	69	43	13	6	40	40	43	31

Anm.: Beräkningarna är baserade på publicerad statistik t.o.m. 2025-08-08.

¹ Investeringarna inkluderar även köp och försäljningar av fastigheter, netto.² Inklusive utgifter för kapitalavkastning på pensionsskulden.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 2.5 Strukturellt sparande

Procent av potentiell BNP om annat inte anges. Utfall för det finansiella sparandet 2019–2024, prognos 2025–2028

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Finansiellt sparande, miljarder kronor	22	-159	-11	58	-52	-96	-93	-167	-133	-44
Finansiellt sparande, procent av BNP	0,4	-3,2	-0,2	1,0	-0,8	-1,5	-1,4	-2,4	-1,8	-0,6
Justering för BNP-gap	-0,6	1,9	0,7	-0,1	-0,3	0,0	1,0	0,5	0,1	0,0
Justering för arbetslöshetsgap	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0
Justering för skattebasernas sammansättning	0,3	0,2	-0,6	-0,2	0,7	0,5	0,0	0,1	0,1	0,0
Justering för engångseffekter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Strukturellt sparande	0,1	-1,0	0,1	0,7	-0,5	-0,5	-0,4	-1,8	-1,6	-0,6
BNP-gap, trendpriser ¹	1,3	-3,8	-1,4	0,2	0,7	-0,1	-2,0	-1,0	-0,2	0,0
BNP-gap ¹	1,3	-2,7	0,5	0,1	-1,4	-1,9	-2,3	-1,0	-0,2	0,0

Anm.: Beräkningarna är baserade på publicerad statistik t.o.m. 2025-08-08.

¹ Skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP i procent av potentiell BNP.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 2.6 Den offentliga sektorns okonsoliderade tillgångar och skulder samt nettoförmögenhet, 2024

	Miljarder kronor	Procent av BNP
Tillgångar	12 622	197,5
Finansiella tillgångar	5 977	93,5
<i>varav aktier</i>	3 166	49,5
Kapitalstock	6 644	103,9
<i>varav mark</i>	1 202	18,8
Skulder	4 137	64,7
<i>varav Maastrichtskuld¹</i>	2 168	33,9
<i>varav pensionsskuld</i>	675	10,6
<i>varav övrigt</i>	1 294	20,2
Nettoförmögenhet	8 485	132,7
Staten ²	2 427	38,0
Ålderspensionssystemet	2 164	33,9
Kommunsektorn	3 894	60,9
Finansiell nettoförmögenhet	1 840	28,8
Statens nettoförmögenhet inkl. löneskatt på kommunsektorns pensionsskuld³	2 531	39,6

Anm.: Utfall i enlighet med publicerad statistik t.o.m. 2025-08-08.

¹ Posten Övrigt inkluderar konsolideringsfaktorn mellan staten, ålderspensionssystemet och kommunsektorn samt skillnader mellan marknadsvärdet och den nominellt värderade Maastrichtskulden.

² Inkl. reala tillgångar i pensionssystemet på 2 163 miljoner kronor.

³ Statens nettoförmögenhet redovisad med löneskatt på kommunsektorns pensionsskuld är i enlighet med redovisningen i årsredovisningen för staten.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Bilaga 3

Ekonomisk jämställdhet

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	3
1.1	Data och begrepp	3
2	Kvinnors och mäns inkomster.....	4
2.1	Ökad disponibel inkomst men liten förändring av gapet.....	4
2.2	Inkomstgapet varierar över livscykeln.....	6
2.3	Disponibel inkomst 2023	9
2.4	Förändringar i befolkningens sammansättning påverkar inkomstgapet	12
3	Kvinnor och män på arbetsmarknaden	15
3.1	Kvinnor har i genomsnitt lägre arbetsinkomster än män.....	16
3.2	Kvinnors sysselsättningsgrad är lägre än mäns	16
3.3	Förvärvsarbetande kvinnor arbetar i genomsnitt färre timmar än män.....	20
3.4	Kvinnor har lägre genomsnittliga löne- och näringsinkomster än män.....	21
3.5	Skillnaden i arbetsinkomster är större bland äldre kvinnor och män.....	23
3.6	Självförsörjning.....	24
4	Effekter av regeringen politik.....	29
4.1	Effekter på kvinnors och mäns ekonomiska resurser till följd av reformer under mandatperioden.....	30
4.2	Effekter på ekonomiska drivkrafter till arbete	32

Årets bilaga om ekonomisk jämställdhet består av fyra avsnitt. Efter en inledning beskrivs i avsnitt 2 utvecklingen av och skillnaden mellan kvinnors och mäns individuella disponibla inkomst sedan mitten av 1990-talet. I avsnitt 3 redovisas kvinnors och mäns arbetsinkomster och hur dessa har påverkats av skillnader mellan kvinnor och män på arbetsmarknaden. Avslutningsvis analyseras i avsnitt 4 hur de reformer som genomförts under mandatperioden har påverkat fördelningen av ekonomiska resurser mellan kvinnor och män, samt hur reformerna har påverkat drivkrafterna till arbete.

Sammanfattning

- År 2023 var skillnaden i disponibel inkomst mellan kvinnor och män i genomsnitt 20 procent i åldersgruppen 20–65 år och 26 procent i åldersgruppen 66 år och äldre. Skillnaden vid medianen (det mittersta värdet) av disponibel inkomst var lägre: 14 procent i åldersgruppen 20–65 år och 16 procent i åldersgruppen 66 år och äldre.
- Både kvinnors och mäns reala disponibla inkomster sjönk under 2022 och 2023 till följd av den höga inflationen dessa år. Mäns disponibla inkomst sjönk något mer än kvinnors, vilket fick till följd att inkomstskillnaderna minskade. Detta gällde främst i åldersgruppen 66 år och äldre. I åldersgruppen 20–65 år minskade kvinnors och mäns disponibla inkomst ungefär lika mycket.
- I åldersgruppen 20–65 år var den genomsnittliga skillnaden mellan kvinnors och mäns disponibla inkomst i stort sett oförändrad mellan 2013 och 2023, medan skillnaden vid medianen minskade med 3 procentenheter. I åldersgruppen 66 år och äldre minskade den genomsnittliga skillnaden med 2 procentenheter och medianen med 3 procentenheter.
- Kapitalinkomsternas ökade betydelse bidrog till att skillnaden i genomsnittlig disponibel inkomst minskade mindre än medianen. Detta beror på att fler män än kvinnor har höga kapitalinkomster. En liten grupp med höga kapitalinkomster ökar medelvärdet betydligt, samtidigt som det inte påverkar medianen.
- Vid en analys av tio inkomstgrupper (där inkomstgrupp 1 är den tiondel av kvinnorna respektive männen med lägst disponibel inkomst och inkomstgrupp 10 är den tiondel med högst disponibel inkomst) ökade kvinnors disponibla inkomst mer än mäns i inkomstgrupp 2–9 mellan 2013 och 2023. Trots att det genomsnittliga inkomstgapet varit oförändrat de senaste tio åren har gapet alltså minskat i åtta av tio inkomstgrupper.
- Kvinnor och män arbetar till stor del i olika yrken och näringsgrenar, och lönerna i kvinnodominerade yrken ofta är lägre än i mansdominerade. Detta bidrar till kvinnors lägre arbetsinkomster. Eftersom arbetsinkomsterna också till stor del ligger till grund för inkomstbaserade transfereringar såsom föräldrapenning, sjukpenning och inkomstgrundade pensioner påverkar skillnaden i arbetsinkomster skillnaden i disponibel inkomst både direkt via arbetsinkomsten och indirekt via andra inkomster.
- Skillnaden mellan kvinnors och mäns arbetsinkomst i åldersgruppen 20–65 år minskade från i genomsnitt 27 procent 2013 till 23 procent 2023. Under samma period minskade skillnaden vid medianen från 25 procent till 20 procent.
- De minskade skillnaderna i arbetsinkomst mellan 2013 och 2023 kan framför allt tillskrivas minskande skillnader i lön per timme. De minskade löneskillnaderna beror i sin tur till stor del på att uppdelningen mellan kvinnor och män inom olika yrken har blivit mindre. Skillnaden i arbetsinkomster minskade också något

till följd av att skillnaden mellan kvinnors och mäns faktiskt arbetade tid minskade.

- Förändringar i befolkningens sammansättning har påverkat inkomstgapet. Andelen äldre, utrikes födda och andelen som har en eftergymnasial utbildning ökade mellan 2008 och 2023. En ökad andel äldre och utrikes födda fick till följd att skillnaden i disponibel inkomst mellan kvinnor och män minskade marginellt, medan den ökade utbildningsnivån bidrog till att minska skillnaden i disponibel inkomst relativt mycket. Det beror främst på att andelen med eftergymnasial utbildning ökat mer bland kvinnor än bland män, och att sysselsättningsgraden bland kvinnor med högre utbildningsnivå är högre än bland kvinnor med lägre utbildningsnivå.
- Andelen självförsörjande kvinnor är lägre än andelen självförsörjande män. Detta beror främst på att kvinnor studerar i högre utsträckning än män och på att kvinnors sysselsättningsgrad är lägre än mäns.
- Regeringens föreslagna reformer av skatter och transfereringar bedöms sammanlagt öka kvinnors disponibla inkomst och köpkraft procentuellt mer än mäns under mandatperioden. Satsningar på välfärdstjänster under mandatperioden bedöms tillfalla kvinnor i högre utsträckning än män.
- Drivkrafterna till arbete har stärkts för både kvinnor och män under mandatperioden. Det ekonomiska utbytet av att arbeta mer för de som redan har ett arbete har ökat, liksom det ekonomiska utbytet av att gå från arbetslöshet till arbete.

1 Inledning

I enlighet med ett beslut i riksdagen har regeringen sedan 1988 redovisat fördelningen av ekonomiska resurser mellan kvinnor och män som en del av budgetpropositionen (prop. 1987/88:105, bet. 1987/88:AU17, rskr. 1987/88:364).

Riksdagens övergripande mål för jämställdhetspolitiken är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Fördelningen av ekonomiska resurser är en central del av detta mål. Delmålet om ekonomisk jämställdhet innebär att kvinnor och män ska ha samma möjligheter och villkor i fråga om betalt arbete som ger ekonomisk självständighet livet ut, se skrivelsen Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid (skr. 2016/17:10). Vidare inbegriper delmålet att kvinnor och män ska ha samma möjligheter och förutsättningar i fråga om tillgång till arbete och samma möjligheter och villkor i fråga om såväl anställnings- och lönevillkor och andra arbetsvillkor som utvecklingsmöjligheter i arbetet. Målet har ett livscykelperspektiv som innebär att det avlönade arbetet ska ge ekonomisk trygghet och självständighet även under pensionsåren.

1.1 Data och begrepp

Analyserna av kvinnors och mäns inkomster grundar sig i huvudsak på Sveriges officiella inkomstfördelningsstatistik som fr.o.m. 2013 baseras på Totalräknad inkomstfördelningsstatistik (TRIF) och innan dess på Hushållens ekonomi (HEK). För 2013–2021 grundas analyserna på ett urval från TRIF, benämnt Statistiskt analysregister (STAR). Datamaterial, modeller, metoder, begrepp och definitioner beskrivs närmare i Finansdepartementets rapport Teknisk bilaga till Ekonomisk jämställdhet september 2025, som finns på regeringen.se. Analyserna av kvinnors och mäns situation på arbetsmarknaden baseras huvudsakligen på Statistiska centralbyråns

(SCB) arbetskraftsundersökningar (AKU). Definitioner och förklaringar av begrepp som används i AKU finns på scb.se.

Individuell disponibel inkomst är relevant ur ett jämställdhetsperspektiv

Ur ett jämställdhetsperspektiv är det relevant att analysera hur stora resurser individen direkt förfogar över. Ekonomisk självständighet är en viktig aspekt av den ekonomiska jämställdheten. Kvinnors och mäns ekonomiska välfärd påverkas även av de ekonomiska förhållandena i hushållet. Kvinnomaktutredningen menade dock att ekonomisk välfärd inte bara är en fråga om konsumtionsnivå, utan att rätten till egna inkomster är en väsentlig del av den ekonomiska välfärden, se betänkandet Kvinnor, män och inkomster – Jämställdhet och oberoende (SOU 1997:87). Därför beskriver denna bilaga kvinnors och mäns individuella inkomster från marknaden respektive välfärdsstaten.

Individuell disponibel inkomst (i fortsättningen disponibel inkomst) består av summan av individens inkomst från löner, näringsverksamhet, kapital och transfereringar minus direkt skatt. Transfereringar som går till hushållet, t.ex. bostadsbidrag, delas vid beräkningen av disponibel inkomst lika mellan sammanboende par.

Offentligt subventionerade individuella välfärdstjänster, som t.ex. skola och hälso- och sjukvård, står för en stor del av den offentliga sektorns utgifter. Värdet av dessa tjänster ingår inte i den disponibla inkomsten, men är en väsentlig del av de ekonomiska resurser som kvinnor och män kan ta del av. Därför beaktas effekterna av satsningar på välfärdstjänster i den analys av effekterna av regeringens politik som avslutar denna bilaga.

2 Kvinnors och mäns inkomster

I detta avsnitt beskrivs utvecklingen av kvinnors och mäns disponibla inkomst, vilket utgör summan av löner, inkomst från näringsverksamhet, kapitalinkomst och olika transfereringar minus direkt skatt. Avsnittet beskriver utvecklingen sedan 1995 med fokus på den senaste tioårsperioden för vilken det finns tillgänglig inkomststatistik, 2013–2023. I avsnittet redogörs också för hur olika inkomstslag har bidragit till inkomstgapet mellan kvinnor och män över tid. Eftersom sammansättningen av disponibel inkomst varierar över livet redovisas utvecklingen separat för åldersgrupperna 20–65 år samt 66 år och äldre i stora delar av avsnittet.¹ I den yngre åldersgruppen är de flesta aktiva på arbetsmarknaden och i den äldre har de flesta lämnat arbetslivet.

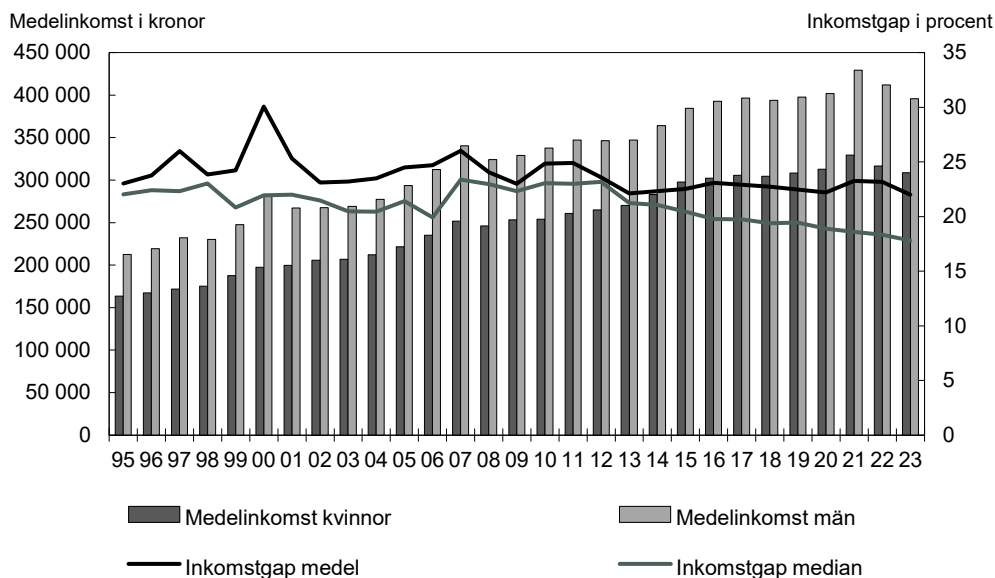
2.1 Ökad disponibel inkomst men liten förändring av gapet

År 2023 uppgick den genomsnittliga disponibla inkomsten bland kvinnor 20 år och äldre till 309 000 kronor, och till 396 000 kronor bland män (se diagram 2.1). Den senaste tioårsperioden för vilka data finns tillgängliga, 2013–2023, ökade både kvinnors och mäns disponibla inkomst med i genomsnitt 14 procent. Eftersom både

¹ I tidigare bilagor om ekonomisk jämställdhet redovisades utvecklingen separat för åldersgrupperna 20–64 år och 65 år och äldre. Vissa åldersgränser i pensionssystemet och i angränsande trygghets- och skattessystem höjdes från 65 till 66 år 2023. Av denna anledning ändras också åldersgränserna till 20–65 år och 66 år och äldre. I syfte att kunna göra jämförelser mellan olika år ändras åldersgränserna även övriga år.

kvinnors och mäns reala disponibla inkomst ökade lika mycket var inkomstgapet (skillnaden mellan kvinnors och mäns disponibla inkomst) för den genomsnittliga disponibla inkomsten densamma 2023 som den var 2013, 22 procent. Om jämförelsen i stället görs mellan kvinnors och mäns medianinkomst (den mittersta kvinnan och mannen i kvinnors respektive mäns inkomstfördelning), framträder en annan bild av inkomstgapet mellan kvinnor och män. Inkomstgapet för medianinkomsten var knappt 18 procent 2023. Sedan 2013 har inkomstgapet vid medianinkomsten minskat med 3 procentenheter.

Diagram 2.1 Disponibel inkomst och inkomstgap i åldersgruppen 20 år och äldre

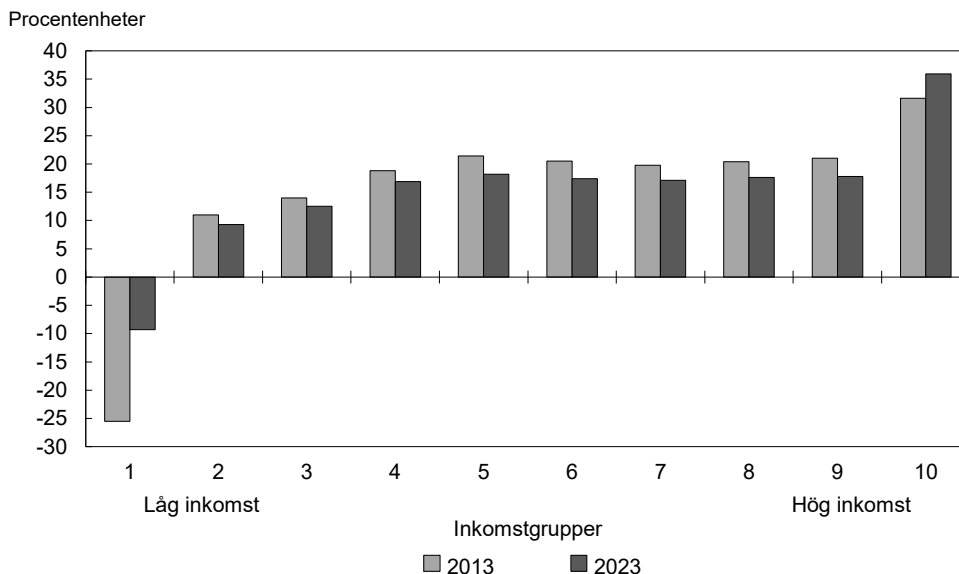
Anm.: Inkomsterna anges i 2023 års priser.

Källor: Statistiska centralbyrån (HEK och TRIF) och egna beräkningar.

Inkomstgapet störst bland kvinnor och män med hög disponibel inkomst

Inkomstgapet mellan kvinnor och män varierar i olika grupper och beror på nivån på deras disponibla inkomst. När kvinnor och män delas upp i inkomstgrupper är inkomstgapet minst för kvinnor och män med låg disponibel inkomst och störst för kvinnor och män med hög disponibel inkomst (se diagram 2.2).²

² Indelningen i inkomstgrupper görs separat för kvinnor respektive män. Inkomstgapet mellan kvinnor och män i inkomstgrupp 1 avser skillnaden mellan de 10 procent kvinnor som har lägst disponibel inkomst och de 10 procent män som har lägst disponibel inkomst. Inkomstgapet mellan kvinnor och män i inkomstgrupp 10 avser skillnaden mellan de 10 procent kvinnor som har högst disponibel inkomst och de 10 procent män som har högst disponibel inkomst.

Diagram 2.2 Genomsnittligt inkomstgap i inkomstgrupper

Anm.: Indelningen i inkomstgrupper görs separat för kvinnor respektive män. Inkomstgapet mellan kvinnor och män i inkomstgrupp 1 avser skillnaden mellan de 10 procent kvinnor som har lägst disponibel inkomst och de 10 procent män som har lägst disponibel inkomst. Inkomstgapet mellan kvinnor och män i inkomstgrupp 10 avser skillnaden mellan de 10 procent kvinnor som har högst disponibel inkomst och de 10 procent män som har högst disponibel inkomst.

Källor: Statistiska centralbyrån (STAR) och egna beräkningar.

År 2023 hade kvinnor lägre disponibel inkomst än män i samtliga inkomstgrupper förutom i inkomstgrupp 1, den tiondel av kvinnorna respektive männen med lägst disponibel inkomst. Kvinnors högre disponibla inkomst i inkomstgrupp 1 berodde i huvudsak på att kvinnors transfererings- och pensionsinkomster var högre än mäns i denna grupp. I inkomstgrupp 10, inkomstgruppen med de högsta disponibla inkomsterna, var inkomstgapet dubbelt så stort som gapet i inkomstgrupperna 2–9. Inkomstgapet i den högsta inkomstgruppen förklaras främst av att mäns kapitalinkomster var betydligt högre än kvinnors. I inkomstgrupperna 1–9 var kapitalinkomsternas betydelse för gapet obetydlig i förhållande till övriga inkomster, och gapet i inkomstgrupp 2–9 berodde främst på mäns högre arbetsinkomster.

Mellan 2013 och 2023 ökade kvinnors disponibla inkomst mer än mäns i inkomstgrupp 2–9. I inkomstgrupp 1 och 10 ökade i stället mäns disponibla inkomst mer än kvinnors. Trots att det genomsnittliga inkomstgapet varit oförändrat de senaste 10 åren har gapet alltså minskat i åtta av tio inkomstgrupper.

Eftersom den disponibla inkomsten i inkomstgrupp 10 var högre än i andra inkomstgrupper, och inkomstskillnaden mellan kvinnor och män i kronor betydligt större i inkomstgrupp 10 än i övriga inkomstgrupper, hade detta stor påverkan på det genomsnittliga inkomstgapet. De ökade inkomstskillnaderna mellan kvinnor och män i den högsta inkomstgruppen bidrog till att det genomsnittliga inkomstgapet i stort sett var detsamma 2023 som 2013.

Inkomsterna i toppen av fördelningen påverkar dock inte medianvärdet, som mäter det mittersta värdet i fördelningen. Det är denna skillnad som förklarar skillnaden i nivå och utveckling av det genomsnittliga inkomstgapet och inkomstgapet vid medianen.

2.2 Inkomstgapet varierar över livsrytten

Det genomsnittliga inkomstgapet mellan kvinnor och män kan delas upp på de inkomstslag som bildar disponibel inkomst. Därigenom kan varje enskilt inkomstslags

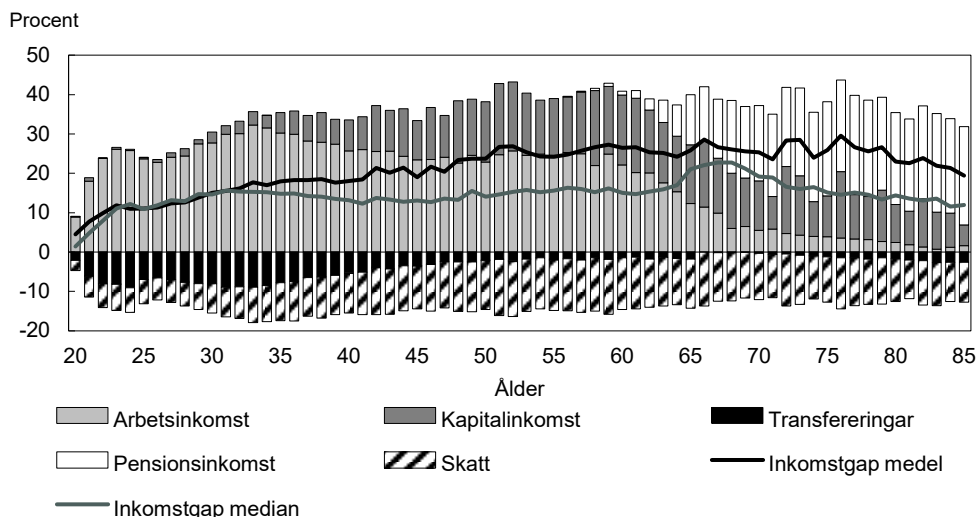
bidrag till gapet beräknas. Ett positivt värde innebär att mäns inkomster av inkomstslaget är högre än kvinnors, och bidrar därmed till att öka inkomstgapet, medan ett negativt värde innebär det motsatta.

I diagram 2.3 redovisas det genomsnittliga inkomstgapet, inkomstgapet vid medianen och inkomstslagens bidrag till det genomsnittliga inkomstgapet i ettårsklasser 2023.

Av diagrammet framgår att det genomsnittliga inkomstgapet mellan kvinnor och män hade en tydlig åldersprofil. Fram till omkring 35 års ålder ökade inkomstgapet, från omkring 5–10 procent i 20-årsåldern till ca 20 procent i 35-årsåldern. I 45-årsåldern ökade inkomstgapet igen, och var i 55-årsåldern ca 25 procent. Vid 65 års ålder ökade inkomstgapet ytterligare för att i 75-årsåldern uppgå till ca 30 procent. Inkomstgapet minskade därefter med stigande ålder.

Inkomstgapet vid medianen var mindre än det genomsnittliga inkomstgapet i de flesta åldrar 2023, och åldersprofilen var flackare. Inkomstgapet vid medianen ökade till 25–30-årsåldern och låg på ungefär samma nivå till 60–65 årsåldern, då inkomstgapet åter ökade. Vid 70-årsåldern började inkomstgapet vid medianen minska igen.

Diagram 2.3 Inkomstgap och inkomstslagens bidrag till det genomsnittliga inkomstgapet efter ålder, 2023

Anm.: Bidraget från ett enskilt inkomstslag till det totala inkomstgapet beräknas som 100 (mäns genomsnittliga inkomst från inkomstslaget – kvinnors genomsnittliga inkomst från inkomstslaget) / mäns genomsnittliga disponibla inkomst. Bidragen från de olika inkomstslagen summerar till det totala inkomstgapet.

Källor: Statistiska centralbyrån (STAR) och egna beräkningar.

De olika inkomstslagens påverkan på det genomsnittliga inkomstgapet varierade över livscykeln 2023. Fram till omkring 35 års ålder ökade arbetsinkomstens betydelse för inkomstgapet successivt. Skatter och transfereringar verkade i motsatt riktning, medan kapitalinkomster spelade en relativt liten roll för inkomstgapet bland de yngre. Från 35 till 45 års ålder minskade arbetsinkomstens betydelse för inkomstgapet. Samtidigt ökade kapitalinkomsternas betydelse med stigande ålder, och den utjämnande effekten från olika transfereringar avtog. Uppgången i inkomstgapet mellan 45- och 55-årsåldern orsakades främst av att kapitalinkomsternas betydelse för inkomstgapet ökade. Pensionsinkomsternas betydelse för inkomstgapet ökade från 60- till 75-årsåldern. Vid 70 års ålder avtog kapitalinkomsternas betydelse för gapet, vilket fick till följd att inkomstgapet minskade i åldersgruppen 75–85 år.

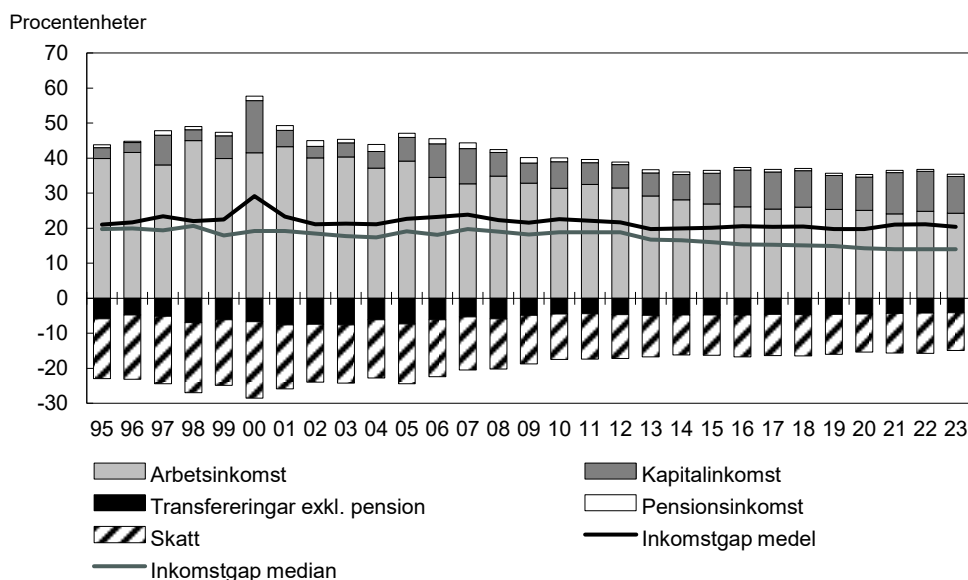
Runt 65-årsåldern minskade arbetsinkomsternas betydelse för inkomstgapet, och i stället ökade pensionsinkomsternas betydelse. Av bl.a. detta skäl är det befogat att analysera åldersgrupperna 20–65 år och 66 år och äldre var för sig.

Arbetsinkomsterna bidrar mest till inkomstgapet i åldersgruppen 20–65 år, men betydelsen har minskat över tid

Arbetsinkomster utgör det största inkomstslaget i åldersgruppen 20–65 år. Det är också detta inkomstslag som bidrar mest till det genomsnittliga inkomstgapet (se diagram 2.4). Bidraget från arbetsinkomster har dock minskat samtidigt som kapitalinkomsternas bidrag till gapet har ökat under en längre period. Sedan 2013 har det sammanlagda bidraget från arbetsinkomster och kapitalinkomster varit i princip oförändrat. Den utjämnande effekten av skatter och transfereringar har inte förändrats sedan 2013.

Kvinnors disponibla inkomst har ökat mer än mäns i större delen av fördelningen, men på samma sätt som för hela befolkningen 20 år och äldre (se diagram 2.2) har mäns disponibla inkomst i den översta inkomstgruppen ökat mer än kvinnors i åldersgruppen 20–65 år. Detta får till följd att det genomsnittliga inkomstgapet var nära nog detsamma 2023 som det var 2013 i åldersgruppen 20–65 år, medan inkomstgapet vid medianen minskade med 2–3 procentenheter mellan 2013 och 2023.

Diagram 2.4 Inkomstgap och inkomstslagens bidrag till det genomsnittliga inkomstgapet i åldersgruppen 20–65 år

Anm.: Staplarna visar inkomstslagens bidrag till det genomsnittliga inkomstgapet. Ett positivt värde innebär att mäns inkomster av inkomstslaget är högre än kvinnors, och därmed bidrar till att öka inkomstgapet, medan ett negativt värde innebär det motsatta.

Källor: Statistiska centralbyrån (HEK och TRIF) och egna beräkningar.

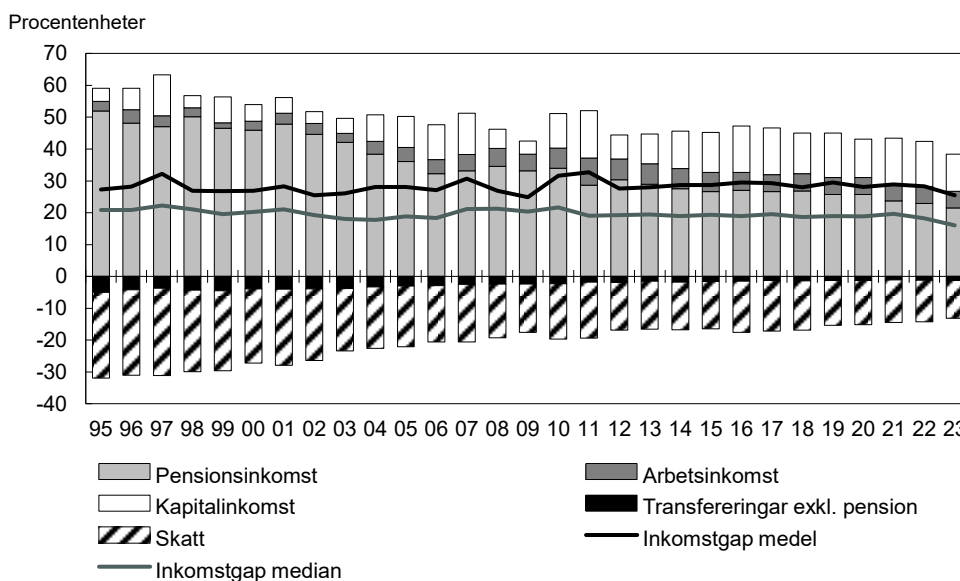
Pensionsinkomster bidrar mest till inkomstgapet för de äldre, men betydelsen har minskat över tid

I åldersgruppen 66 år och äldre är pensionsinkomster det största inkomstslaget. Eftersom mäns pensionsinkomster i genomsnitt är högre än kvinnors bidrar detta inkomstslag mest till det genomsnittliga inkomstgapet mellan kvinnor och män, även om betydelsen har minskat sedan 2013 (se diagram 2.5). Under samma period har den utjämnande effekten av skatter och transfereringar minskat. Utvecklingen speglar kvinnors ökade arbetskraftsdeltagande sedan 1970-talet. Kvinnor i den yngre delen av åldersgruppen 66 år och äldre har förvärvsarbetat i högre utsträckning än de äldre i gruppen, vilket har bidragit till att kvinnors inkomstrelaterade pensioner har ökat över tid. Denna utveckling har minskat behovet av andra transfereringar och likaså minskat skillnaden i skattebetalningar mellan kvinnor och män.

Arbetsinkomsternas bidrag till inkomstgapet är relativt litet i åldersgruppen och har minskat sedan 2013. Samtidigt har kapitalinkomsternas betydelse ökat.

I åldersgruppen 66 år och äldre uppgick det genomsnittliga inkomstgapet till 26 procent 2023, medan gapet vid medianen uppgick till 16 procent. Både det genomsnittliga inkomstgapet och inkomstgapet vid medianen var relativt oförändrat mellan 2013 och 2022. År 2023 minskade dock gapen relativt kraftigt eftersom garantipensionen höjdes detta år till följd av den höga inflationen. Detta fick till följd att det genomsnittliga inkomstgapet minskade med 2 procentenheter mellan 2013 och 2023, medan gapet vid medianen minskade med 3 procentenheter.

Diagram 2.5 Inkomstgap och inkomstslagens bidrag till det genomsnittliga inkomstgapet i åldersgruppen 66 år och äldre

Anm.: Staplarna visar inkomstslagens bidrag till det genomsnittliga inkomstgapet. Ett positivt värde innebär att mäns inkomster av inkomstslaget är högre än kvinnors, och bidrar därmed till att öka inkomstgapet, medan ett negativt värde innebär det motsatta.

Källor: Statistiska centralbyrån (HEK och TRIF) och egna beräkningar.

2.3 Disponibel inkomst 2023

Kvinnors marknadsinkomster är lägre än mäns men transfereringar och skatter utjämnar inkomsterna i åldersgruppen 20–65 år

I åldersgruppen 20–65 år hade män i genomsnitt högre arbets- och kapitalinkomster (tillsammans bildar arbetsinkomster och kapitalinkomster marknadsinkomster) och betalade därför också mer i skatt än kvinnor 2023, medan kvinnor i genomsnitt mottog högre transfereringar än män.

År 2023 uppgick kvinnors genomsnittliga arbetsinkomster till 77 procent av mäns (se tabell 2.1). Detta berodde på att kvinnors sysselsättningsgrad var lägre än mäns, att förvärvsarbetande kvinnor i genomsnitt arbetar färre timmar än män och att kvinnors löner per arbetad timme var lägre än mäns. För en mer utförlig beskrivning av orsaker till skillnader mellan kvinnors och mäns arbetsinkomster, se avsnitt 3.

Kvinnors kapitalinkomster uppgick i genomsnitt till 39 procent av mäns 2023.³ Kvinnors lägre kapitalinkomster berodde till viss del på att färre kvinnor än män hade kapitalinkomster, men främst på att kvinnors kapitalinkomster i genomsnitt var lägre

³ Kapitalinkomsterna är mycket ojämnt fördelade i befolkningen. En liten andel kvinnor och män har mycket höga kapitalinkomster, vilket ökar medelvärdet. De allra flesta har kapitalinkomster som är betydligt lägre än genomsnittet.

än mäns. Det var främst finansiella kapitalvinster, t.ex. vinster vid försäljning av aktier m.m., men även utdelningar från fåmansbolag, som bidrog till att männens kapitalinkomster var högre än kvinnornas.

Eftersom mäns arbetsinkomster och kapitalinkomster i genomsnitt var högre än kvinnors var mäns marknadsinkomster i genomsnitt högre än kvinnors 2023.

Skatter och transfereringar bidrog till att minska de ekonomiska skillnaderna mellan kvinnor och män 2023. Både löne- och försörjningsrelaterade transfereringar var i genomsnitt högre för kvinnor än för män.⁴

Kvinnors lönerelaterade transfereringar var i genomsnitt 42 procent högre än mäns 2023. Skillnaden berodde till stor del på att kvinnor var sjukskrivna i högre utsträckning än män, och på att kvinnor tog ut en större andel av föräldrapenningen än män.

Kvinnors försörjningsrelaterade transfereringar var i genomsnitt 77 procent högre än mäns 2023. Fler kvinnor än män hade försörjningsrelaterade transfereringar. Detta berodde främst på att det var vanligare att kvinnor var ensamstående föräldrar med hemmavarande barn och att flera försörjningsrelaterade transfereringar, såsom bostadsbidrag till barnfamiljer och underhållsstöd, i stor utsträckning går till ensamstående föräldrar. Det var också fler kvinnor än män som studerade och fick studiestöd.

Eftersom kvinnors inkomster i genomsnitt var lägre än mäns och skatten på förvärvsinkomster är progressiv, betalade kvinnor mindre skatt än män. Kvinnornas skatteinbetalningar uppgick 2023 i genomsnitt till 67 procent av männens, vilket bidrog till att minska skillnaden i disponibel inkomst mellan kvinnor och män. Sammantaget uppgick kvinnors disponibla inkomst till 80 procent av mäns i åldersgruppen 20–65 år.

Tabell 2.1 Från marknadsinkomst till individuell disponibel inkomst, 20–65 år, 2023

Medelinkomst i tusental kronor och andel i procent

	Medelinkomst för samtliga			Andel med inkomst		Medelinkomst för de med inkomster		
	Kvinnor	Män	Kvinnors andel av mäns inkomst	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnors andel av mäns inkomst
Arbetsinkomster	328	427	77	88	89	373	478	78
Kapitalinkomster	27	70	39	80	80	34	88	39
Marknadsinkomster	355	497	71	94	94	380	526	72
Lönerelaterade transfereringar	31	22	142	43	34	74	66	112
Försörjningsrelaterade transfereringar	18	10	177	62	55	29	18	157
Pensioner	8	11	78	8	7	107	150	71
Samtliga inkomster före skatt	413	540	76	99	98	418	549	76
Skatt	88	132	67	95	95	92	138	67
Disponibel inkomst	325	409	80	100	100	326	410	80

Anm.: Inkomsterna anges i 2023 års priser.

Källor: Statistiska centralbyrån (STAR) och egna beräkningar.

⁴ Lönerelaterade transfereringar har till uppgift att ersätta inkomstbortfall under arbetslivet när individen inte kan förvärvsarbeta på sitt ordinarie arbete på grund av t.ex. sjukdom eller vård av barn, såsom sjukpenning och föräldrapenning. Även arbetslöshetsersättning ingår i de lönerelaterade transfereringarna.

Försörjningsrelaterade transfereringar är transfereringar vars syfte bl.a. är att utjämna skillnader i försörjningsansvar, såsom barnbidrag, bostadsbidrag, underhållsstöd och studiestöd. Även ekonomiskt bistånd ingår i de försörjningsrelaterade transfereringarna.

Inkomstrelaterade pensioner bidrar till inkomstgapet men skatter, grundskydd och transfereringar jämnar ut skillnaderna i åldersgruppen 66 år och äldre

I åldersgruppen 66 år och äldre utgör pensionsinkomster den största inkomstkällan för både kvinnor och män (se tabell 2.2). Mäns inkomstgrundade allmänna pension och tjänstepension var högre än kvinnors 2023. Båda dessa typer av pension baseras på tidigare arbetsinkomster, och eftersom mäns arbetsinkomster varit högre än kvinnors slår detta igenom på de inkomstgrundade pensionerna. De pensioner som inte baseras på tidigare arbetsinkomster (t.ex. garantipension och inkomstpensions-tillägg) var däremot högre för kvinnor än för män. Sammanlagt var mäns pensionsinkomster högre än kvinnors, och 2023 uppgick kvinnors pensionsinkomster i genomsnitt till 76 procent av mäns.

Även mäns arbetsinkomster var 2023 i genomsnitt högre än kvinnors i åldersgruppen 66 år och äldre. Kvinnors arbetsinkomster uppgick i genomsnitt till 55 procent av mäns, vilket främst berodde på att fler män än kvinnor förvärvsarbetade efter 65 års ålder, men också på att mäns arbetsinkomster var högre än kvinnors bland de som förvärvsarbetade.

Likaså var mäns kapitalinkomster högre än kvinnors i åldersgruppen 66 år och äldre 2023. Detta berodde främst på att mäns finansiella kapitalvinster och utdelningar från fåmansbolag var högre än kvinnors.

De lönerelaterade transfereringarna var relativt låga och förhållandevis jämnt fördelade mellan kvinnor och män 2023. Kvinnors inkomster från försörjningsrelaterade transfereringar var däremot i genomsnitt mer än dubbelt så höga som mäns. Detta berodde på att fler kvinnor än män fick bostadstillägg och äldreomsörjningsstöd, som en följd av att fler kvinnor än män hade låga pensioner.

Skatterna bidrog till att jämna ut skillnaderna i disponibel inkomst mellan kvinnor och män. Sammantaget uppgick kvinnors disponibla inkomster till 74 procent av mäns i åldersgruppen 66 år och äldre 2023.

Tabell 2.2 Från marknadsinkomst till individuell disponibel inkomst, 66 år och äldre, 2023

Medelinkomst i kronor och andel i procent

	Medelinkomst för samtliga			Andel med inkomst		Medelinkomst för de med inkomster		
	Kvinnor	Män	Kvinnors andel av mäns inkomst	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnors andel av mäns inkomst
Arbetsinkomster	22	41	55	20	31	110	132	84
Kapitalinkomster	56	98	57	88	87	63	112	57
Pensioner	236	313	76	99	99	239	317	75
Lönerelaterade transfereringar exkl. pensioner	0	0	71	1	1	49	50	97
Försörjningsrelaterade transfereringar exkl. pensioner	9	4	203	21	11	45	43	104
Samtliga inkomster före skatt	324	457	71	100	100	325	458	71
Skatt	59	100	59	99	99	59	101	59
Disponibel inkomst	266	357	74	100	100	266	357	74

Anm.: Inkomsterna anges i 2023 års priser.

Källor: Statistiska centralbyrån (STAR) och egna beräkningar.

2.4 Förändringar i befolkningens sammansättning påverkar inkomstgapet

Sveriges befolkning förändras kontinuerligt. Under de senaste decennierna har andelen äldre ökat, liksom utbildningsnivån i befolkningen. Även andelen kvinnor och män födda utanför Sverige har ökat. Eftersom medelinkomsten, liksom inkomstgapet mellan kvinnor och män, varierar inom olika grupper har befolkningens sammansättning betydelse för storleken på inkomstgapet i hela befolkningen. Ett exempel på att medelinkomsten och inkomstgapet varierar mellan olika grupper är att den disponibla inkomsten i genomsnitt är lägre för yngre än för medelålders, dvs. det finns skillnader i medelinkomsten *mellan* dessa båda grupper. Det är också så att inkomstskillnaderna mellan kvinnor och män är större inom gruppen medelålders än inom gruppen yngre, dvs. det finns skillnader i storleken på inkomstgapet mellan kvinnor och män *inom* de båda åldersgrupperna. Det innebär att om andelen medelålders personer ökar i befolkningen tenderar det att bidra till att inkomstgapet för hela befolkningen ökar, även om det inte skett någon förändring av skillnaden i medelinkomst mellan åldersgrupperna, och inkomstgapet inom respektive åldersgrupp varit oförändrat.

I detta avsnitt redovisas hur förändringar i befolkningens sammansättning vad gäller ålder, utbildningsnivå och födelseregion påverkat inkomstgapet mellan kvinnor och män mellan 2008 och 2023.⁵ Fokus ligger uteslutande på effekterna av förändrade relativa befolkningsandelar, medan skillnaderna i inkomstnivå mellan grupper och inkomstgapet inom grupper hålls konstant.⁶ Metoden som används kan med andra ord indikera ett svar på frågan vad inkomstgapet mellan kvinnor och män skulle vara om befolkningsstrukturen avseende ålder, utbildningsnivå och födelseregion var densamma som 2008 men allt annat, såsom inkomstnivån i olika grupper och skillnader mellan kvinnor och mäns disponibla inkomst inom grupper, var densamma som 2023.⁷

Befolkningens sammansättning har förändrats de senaste decennierna

Det har skett relativt stora förändringar i befolkningens sammansättning mellan 2008 och 2023 vad gäller ålder, födelseregion och utbildningsnivå. Under perioden höjdes utbildningsnivån, och andelen födda utanför Europa samt andelen äldre ökade (se diagram 2.6). Förändringarna gick i samma riktning för kvinnor och män, men det fanns skillnader i storleken på förändringarna. Till exempel ökade både andelen kvinnor och män med längre eftergymnasial utbildning mellan 2008 och 2023, men andelen kvinnor ökade mer än andelen män.

Perioden 2008–2023 minskade andelen i åldern 35–65 år i befolkningen, ungefär lika mycket för kvinnor och män. Under samma period ökade i stället andelen 66 år och

⁵ Demografiska förändringar går långsamt, och det krävs i de flesta fall en längre tidperiod för att det ska ske några större förändringar i befolkningen. Därför redovisas betydelsen av förändringar i befolkningens sammansättning under en längre period än enbart under den senaste tioårsperioden. Startåret 2008 väljs i denna analys då det är första året med jämförbara data.

⁶ Den metod som används i detta avsnitt för att kvantifiera bidraget från förändringar i befolkningens sammansättning till det förändrade inkomstgapet mellan kvinnor går i korthet ut på följande: Befolkningen i datamaterialet 2023 viktas om för att replikera åldersstrukturen, utbildningsnivån och andelen födda i olika födelseregioner i 2008 års datamaterial. Omvikningen görs separat för kvinnor och män. De genomsnittliga inkomsterna och inkomstgapet i respektive åldersgrupp hålls dock konstanta på 2023 års nivå. Inkomstgapet mellan kvinnor och män beräknas därefter på nytt utifrån det omviktade datamaterialet. Skillnaden mellan inkomstgapet i det omviktade och det ursprungliga datamaterialet för 2023 tillskrivs förändringar i befolkningsstrukturen. Se mer detaljerad information i den tekniska bilagan.

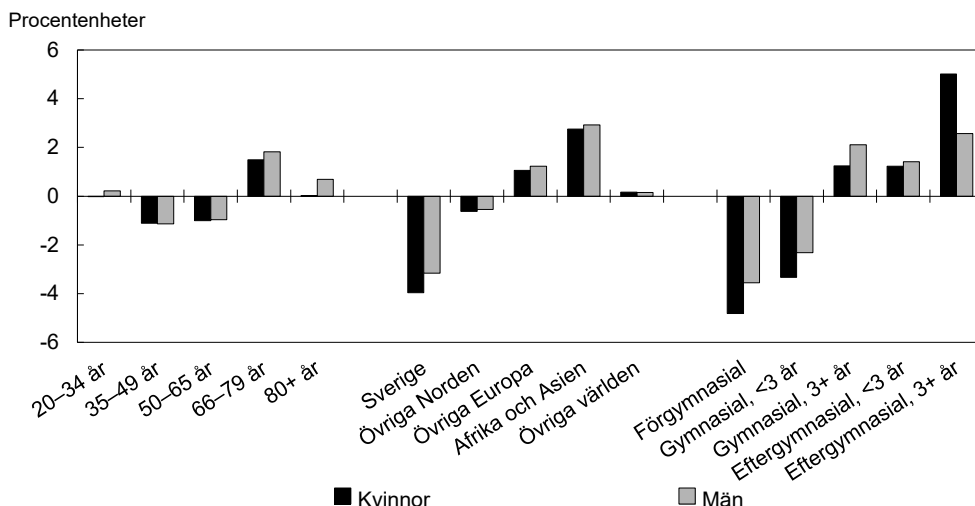
⁷ I avsnittet redovisas enbart effekter på det genomsnittliga inkomstgapet. Effekten på inkomstgapet vid medianen går i samma riktning som det genomsnittliga inkomstgapet.

äldre. Andelen äldre män ökade mer än andelen äldre kvinnor, vilket berodde på att mäns medelålder ökade mer än kvinnors.

Mellan 2008 och 2023 ökade andelen utrikes födda kvinnor och män i befolkningen. Medan andelen kvinnor och män födda i Sverige och övriga Norden minskade, ökade andelen kvinnor och män födda i övriga Europa, Afrika och Asien samt övriga världen. Den ökade andelen kvinnor och män födda i Afrika och Asien berodde till stor del på att flyktinginvandringen var förhållandevis hög från några länder på dessa kontinenter under perioden.

Utbildningsnivån i den vuxna befolkningen ökade mellan 2008 och 2023. Andelen kvinnor och män med högst förgymnasial och gymnasial utbildning minskade medan andelen med eftergymnasial utbildning ökade, särskilt andelen med lång eftergymnasial utbildning. Andelen kvinnor med högst förgymnasial och kort gymnasial utbildning minskade mer än andelen män med motsvarande utbildning. Det motsatta gäller andelen med eftergymnasial utbildning, där andelen kvinnor ökade mer än andelen män. En förklaring till att andelen med förgymnasial och gymnasial utbildning minskade är att äldre födelsekohorter, där en hög andel hade kortare utbildning, avled mellan 2008 och 2023. Samtidigt tillkom yngre födelsekohorter, där en högre andel hade eftergymnasial utbildning.

Diagram 2.6 Förändrad andel av hela befolkningen 20 år och äldre mellan 2008 och 2023. Kvinnor och män uppdelade efter ålder, födelseregion och utbildningsnivå.

Anm.: Vid omvikningen (se fotnot 6) används en finare indelning än den som redovisas i diagrammet. För att ge en överskådlig bild av befolkningsförändringarna redovisas i diagrammet en grövre indelning.

Källor: Statistiska centralbyrån (STAR) och egna beräkningar.

Disponibel inkomst och inkomstgapet varierar i olika grupper

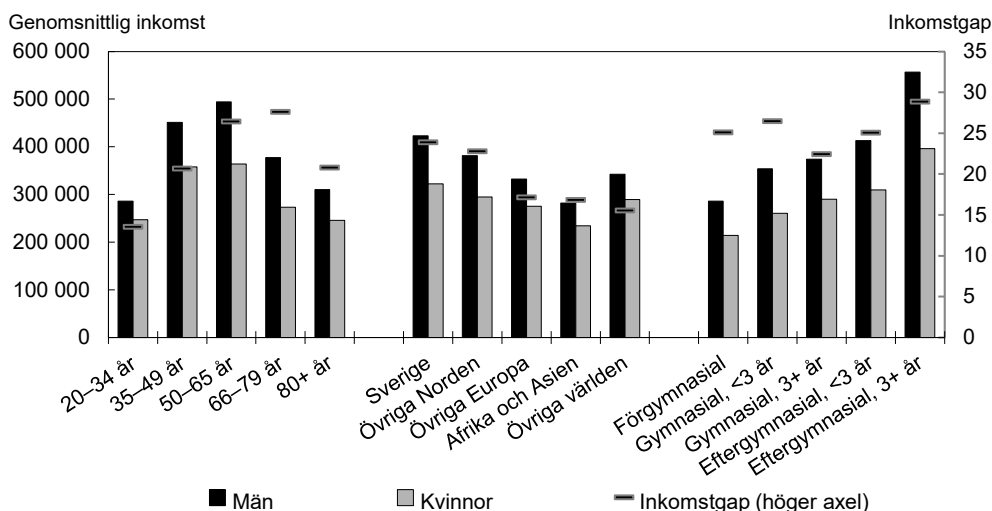
Det finns skillnader mellan kvinnors och mäns disponibla inkomst i alla delar av befolkningen. Även om nivån på skillnaderna varierar i olika grupper, är mönstret tydligt: män har i genomsnitt högre disponibel inkomst än kvinnor. I de flesta fall, men inte alla, är inkomstgapet större ju högre den disponibla inkomsten i gruppen är i genomsnitt (se diagram 2.7).

När kvinnor och män delas in i grupper efter ålder ökar den genomsnittliga disponibla inkomsten med stigande ålder fram till åldersgruppen 66–79 år, då den minskar. Inkomstgapet mellan kvinnor och män följer ett liknande mönster, dvs. gapet ökar med stigande ålder till den äldsta åldersgruppen, då det sjunker.

Den disponibla inkomsten är i genomsnitt högst för kvinnor och män födda i Sverige, följt av kvinnor och män födda i övriga Norden, övriga världen och övriga Europa. Kvinnor och män födda i Afrika och Asien har i genomsnitt lägst disponibel inkomst. Inkomstgapet är störst mellan kvinnor och män födda i Sverige och i övriga Norden, medan det är lägre mellan kvinnor och män födda i övriga Europa, Afrika och Asien samt övriga världen.

Kvinnor och män med högre utbildningsnivå har i genomsnitt högre disponibel inkomst än de med lägre utbildning. Inkomstgapet är dock störst mellan kvinnor och män med lång eftergymnasial utbildning, följt av kvinnor med högst förgymnasial och kortare gymnasial utbildning. Det senare beror främst på att skillnaden i förvärvs-frekvens mellan kvinnor och män med högst förgymnasial och kortare gymnasial utbildning är större än mellan kvinnor och män med högre utbildningsnivå. Inom gruppen kvinnor och män med lång eftergymnasial utbildning finns en stor andel med höga inkomster. Som visades i diagram 2.2 var inkomstgapet störst bland kvinnor och män med höga inkomster, vilket återspeglas i gruppen med lång eftergymnasial utbildning.

Diagram 2.7 Genomsnittlig inkomst och inkomstgap 2023. Kvinnor och män uppdelade efter ålder, födelseregion och utbildningsnivå

Anm.: Vid omvikningen (se fotnot 6) används en finare indelning än den som redovisas i diagrammet. För att ge en överskådlig bild av befolkningsförändringarna redovisas i diagrammet en grövre indelning.

Källor: Statistiska centralbyrån (STAR) och egna beräkningar.

Förändringar i befolkningens sammansättning har bidragit till att minska inkomstgapet

Mellan 2008 och 2023 minskade inkomstgapet mellan kvinnor och män från 23,5 procent till 22,8 procent.⁸ Sammantaget bidrog förändringar i åldersstrukturen, utbildningsnivån och andelen födda i olika födelseregioner till att minska inkomstgapet mer än vad inkomstgapet minskade totalt. Medan inkomstgapet minskade med 0,7 procentenheter bidrog förändringar i åldersstrukturen, utbildningsnivån och andelen födda i olika födelseregioner till att minska inkomstgapet med 3,5 procentenheter. Detta innebär att det finns andra förändringar som verkat i riktning mot att öka inkomstgapet. Vilka dessa är ligger dock utanför denna analys.

Den ökade utbildningsnivån bland kvinnor och män bidrog under perioden 2008–2023 till att minska inkomstgapet med 2,6 procentenheter. Detta kan förklaras med att

⁸ Beräkningarna är gjorda på ett annat datamaterial än det som ligger till grund för resultaten i avsnitt 2.1 och 2.2. Nivån och förändringen i Inkomstgapet avviker därför något mellan dessa och detta avsnitt.

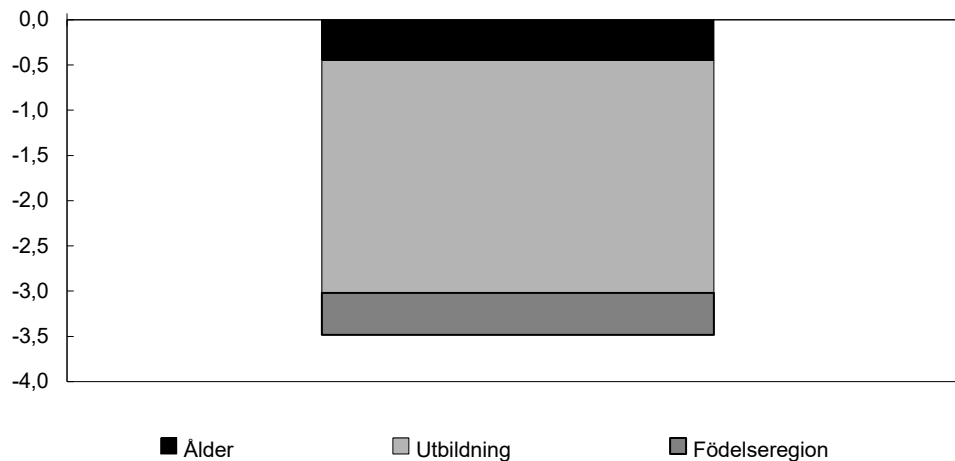
andelen kvinnor med eftergymnasial utbildning ökade mer än andelen män med eftergymnasial utbildning. Dessutom minskade andelen kvinnor med förgymnasial utbildning mer än andelen män med motsvarande utbildning. Eftersom sysselsättningsgraden bland kvinnor med förgymnasial utbildning var lägre än bland män med förgymnasial utbildning bidrog även denna förändring till att minska inkomstgapet.

Kvinnor och män födda utanför Sverige, särskilt de födda utanför Europa, har i genomsnitt lägre disponibel inkomst än kvinnor och män födda i Sverige. Detta får till följd att med en ökad andel av befolkningen som var född utanför Europa ökade andelen med en förhållandevis låg disponibel inkomst mellan 2008 och 2023. Eftersom både kvinnors och mäns disponibla inkomster är förhållandevis låga är inkomstgapet mellan kvinnor och män födda utanför Europa mindre än inkomstgapet mellan kvinnor och män födda i Sverige. Den sammantagna effekten av en ökad befolkningsandel född utanför Europa blev att inkomstgapet mellan kvinnor och män minskade med 0,5 procentenheter.

Förändringar i åldersstrukturen mellan 2008 och 2023 ledde till att inkomstgapet mellan kvinnor och män minskade något. Detta berodde främst på att andelen äldre män ökat mer än andelen äldre kvinnor, särskilt i åldersgruppen 80 år och äldre. Eftersom den disponibla inkomsten i genomsnitt är lägre bland både kvinnor och män i äldre åldersgrupper än i yngre åldersgrupper fick detta till följd att andelen män med förhållandevis låg disponibel inkomst ökade, vilket minskade inkomstgapet med 0,5 procentenheter.

Diagram 2.8 Bidrag från förändringar i befolkningens sammansättning till inkomstgapet 2008–2023

Procentenheter

Källor: Statistiska centralbyrån (STAR) och egna beräkningar.

3 Kvinnor och män på arbetsmarknaden

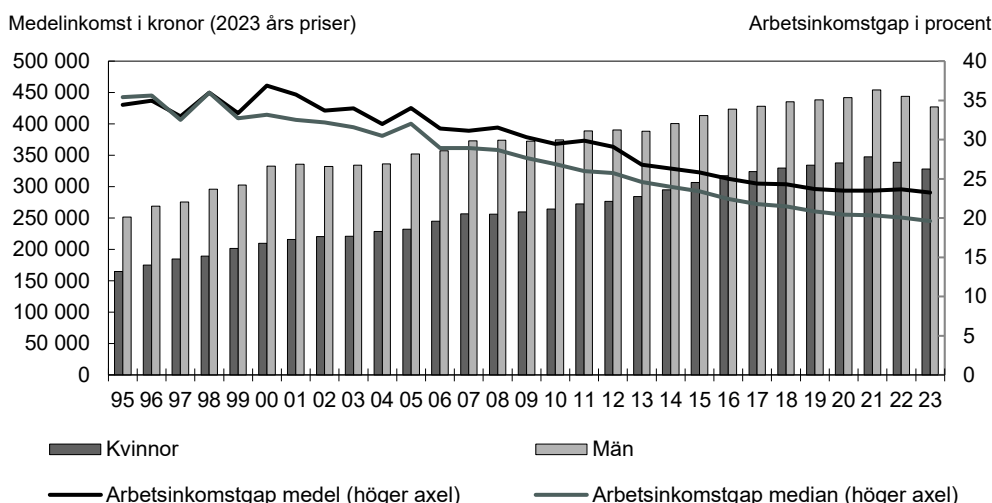
För de allra flesta i åldrarna 20–65 år utgör inkomster från arbete dvs. lön och inkomst av näringsverksamhet den största inkomstkällan. Arbetsinkomsten ligger också till stor del till grund för inkomstbaserade transfereringar såsom föräldrapenning, sjukpenning och inkomstgrundade pensioner. En hög arbetsinkomst ökar även möjligheten till sparande, vilket på sikt kan bidra till kapitalinkomster.

Kvinnors arbetsinkomster är i genomsnitt lägre än mäns. Skillnaden beror delvis på att en lägre andel av kvinnorna förvärvsarbetar och att förvärvsarbetande kvinnor i genomsnitt arbetar färre timmar än män. Dessutom är kvinnors lön per arbetad timme i genomsnitt lägre än mäns, och kvinnors inkomst av näringsverksamhet är lägre än mäns. I detta avsnitt redovisas utvecklingen av kvinnors och mäns arbetsinkomster, skillnaden mellan kvinnors och mäns arbetsinkomster och faktorer som bidrar till skillnaden.

3.1 Kvinnor har i genomsnitt lägre arbetsinkomster än män

Kvinnors arbetsinkomster är i genomsnitt lägre än mäns (se diagram 3.1). Skillnaden har dock minskat sedan en längre tid. Under den senaste tioårsperioden för vilken data finns tillgänglig har kvinnors arbetsinkomst i åldersgruppen 20–65 år ökat med i genomsnitt 15 procent medan mäns har ökat med 10 procent. Skillnaden i genomsnittlig arbetsinkomst mellan kvinnor och män, det s.k. arbetsinkomstgapet, har därför minskat från 27 procent till 23 procent. Om skillnaden i stället beräknas vid medianen har gapet minskat från 25 procent till 20 procent under samma period. Skillnaden mellan kvinnor och mäns genomsnittliga arbetsinkomster är således något större än skillnaden i medianarbetsinkomsterna. Det beror på att det finns fler män än kvinnor med höga arbetsinkomster, vilket påverkar genomsnittet men inte medianen.

Diagram 3.1 Arbetsinkomst och arbetsinkomstgap i åldersgruppen 20–65 år

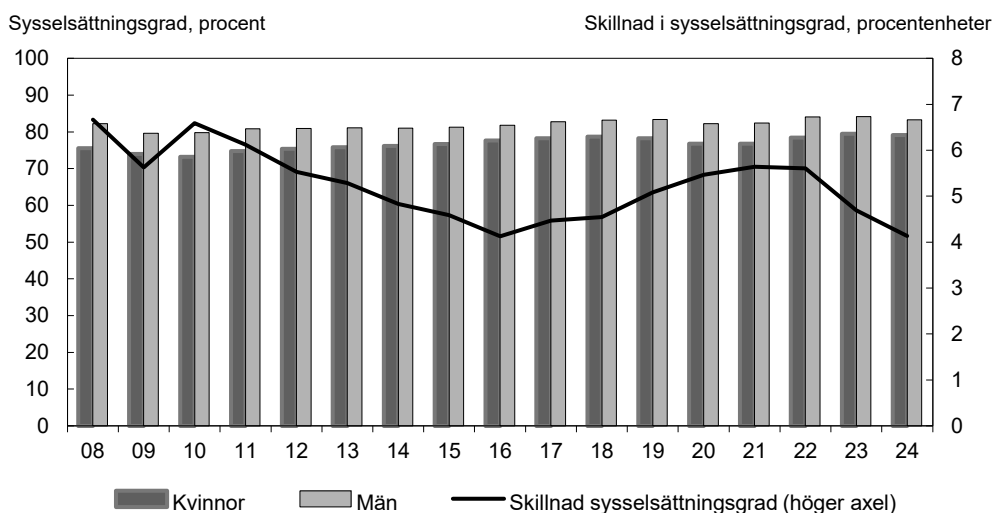
Anm.: Arbetsinkomstgapet beräknas som skillnaden mellan kvinnors respektive mäns genomsnittliga arbetsinkomst som andel av mäns genomsnittliga arbetsinkomst i åldersgruppen 20–65 år, oberoende av om de har arbetsinkomst eller inte. Arbetsinkomstgapet vid medianen beräknas på motsvarande sätt för medianvärdet.

Källor: Statistiska centralbyrån (HEK) och egna beräkningar.

3.2 Kvinnors sysselsättningsgrad är lägre än mäns

En orsak till kvinnors lägre arbetsinkomster är att kvinnors sysselsättningsgrad är lägre än mäns (se diagram 3.2). Kvinnors sysselsättningsgrad i åldersgruppen 20–65 år har under de senaste tio åren varit 4–6 procentenheter lägre än mäns. Sedan 2022 har dock skillnaden minskat med drygt två procentenheter.

Diagram 3.2 Sysselsättningsgrad och skillnad i sysselsättningsgrad i åldersgruppen 20–65 år

Anm.: Sysselsättningsgrad beräknas som andel kvinnor eller män av befolkningen i en viss åldersgrupp som är sysselsatta.

Källor: Statistiska centralbyrån (AKU) och egna beräkningar.

Jämfört med andra medlemsstater i EU är dock Sverige ett av de länder där kvinnor har högst sysselsättningsgrad. Skillnaden mellan kvinnors och mäns sysselsättningsgrad är också liten i Sverige jämfört med andra medlemsstater.⁹

Kvinnors och mäns sysselsättningsgrad varierar mellan olika grupper i befolkningen.¹⁰ Sysselsättningsgraden är förhållandevis hög bland män födda i Sverige, bland män födda i övriga Europa och bland kvinnor födda i Sverige. Skillnaden i sysselsättningsgrad mellan kvinnor och män födda i Sverige är relativt liten. Däremot är skillnaden mellan utrikes födda kvinnors och mäns sysselsättningsgrad stor, både bland de födda inom Europa och för de födda utanför Europa.

Sysselsättningsgraden varierar också med utbildningsnivån. Bland kvinnor och män med högst förgymnasial utbildning är sysselsättningsgraden relativt låg. Det gäller särskilt för kvinnor, och skillnaden i sysselsättningsgrad är därför relativt stor i denna grupp. Bland kvinnor och män med gymnasial eller eftergymnasial utbildning är sysselsättningsgraden däremot hög och skillnaden mellan kvinnor och män är relativt liten.

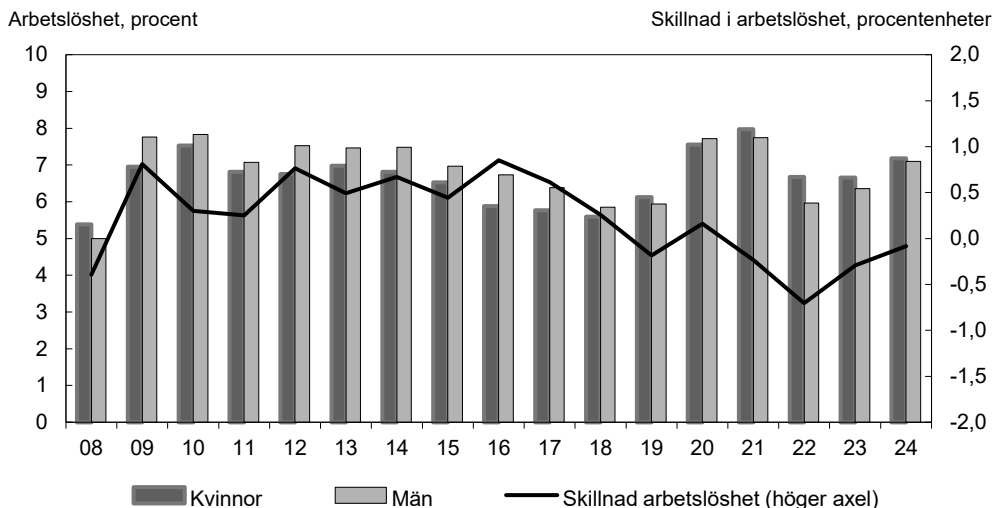
Liten skillnad i arbetslöshet mellan kvinnor och män

Den lägre sysselsättningsgraden bland kvinnor kan inte förklaras av att arbetslösheten är högre bland kvinnor än bland män. Skillnaden i arbetslöshet mellan kvinnor och män är relativt liten, och under den senaste tioårsperioden har arbetslösheten bland kvinnor varit både högre och lägre än arbetslösheten bland män (se diagram 3.3). Det finns inte heller några större skillnader i andelen latent arbetssökande kvinnor och män.¹¹

⁹ Se European Institute for Gender Equality, Gender Equality Index 2024, 2024.

¹⁰ För utförligare beskrivning av sysselsättningsgrad efter härkomst, se prop. 2021/22:1 bilaga 3 avsnitt 2.2.

¹¹ Latent arbetssökande definieras i AKU som personer som velat och kunnat ta arbete men som inte har sökt arbete.

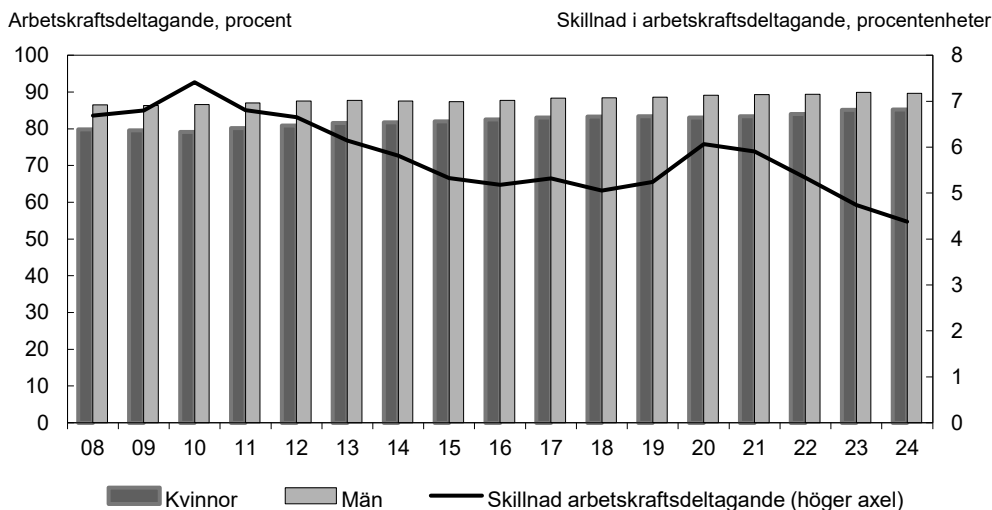
Diagram 3.3 Arbetslöshet och skillnad i arbetslöshet i åldersgruppen 20–65 år

Anm.: Arbetslöshet beräknas som andel kvinnor eller män av arbetskraften i en viss åldersgrupp som är arbetslösa. Skillnaden i arbetslöshet beräknas som mäns arbetslöshet minus kvinnors arbetslöshet.

Källor: Statistiska centralbyrån (AKU) och egna beräkningar.

Kvinnor deltar i lägre utsträckning i arbetskraften

Kvinnors lägre sysselsättningsgrad förklaras i stället av att färre kvinnor än män deltar i arbetskraften (se diagram 3.4). Kvinnors arbetskraftsdeltagande i åldersgruppen 20–65 år har under de senaste tio åren varit 4–6 procentenheter lägre än mäns. Sedan 2020 har dock skillnaden minskat med två procentenheter. De två främsta orsakerna till att kvinnor i högre utsträckning än män stod utanför arbetskraften 2024 var att de i högre utsträckning var heltidsstuderande eller sjuka.¹²

Diagram 3.4 Arbetskraftsdeltagande och skillnad i arbetskraftsdeltagande i åldersgruppen 20–65 år

Anm.: Arbetskraftsdeltagande beräknas som andel kvinnor eller män av befolkningen i en viss åldersgrupp som deltar i arbetskraften.

Källor: Statistiska centralbyrån (AKU) och egna beräkningar.

¹² Se Statistiska centralbyrån (AKU).

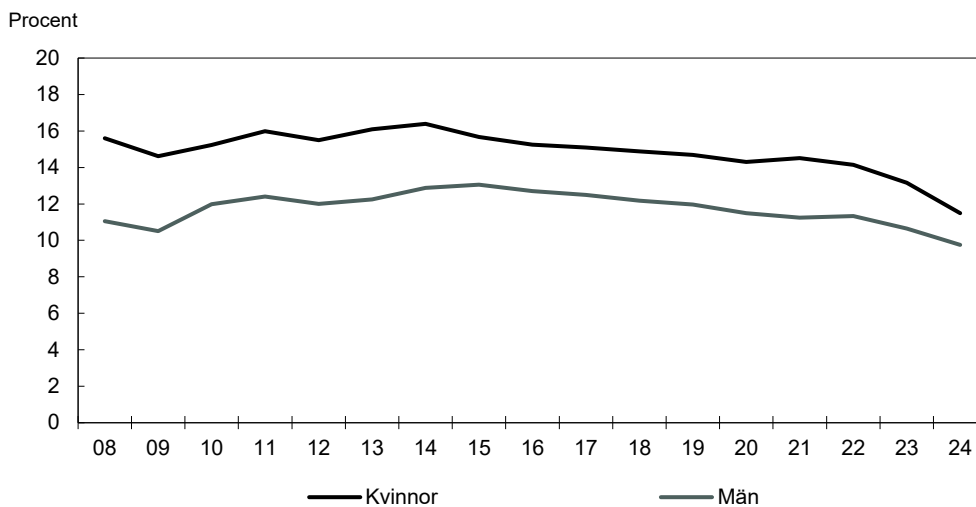
Fler kvinnor har tidsbegränsade anställningar

Förutom att färre kvinnor än män förvärvsarbetar, är kvinnor i högre utsträckning än män tidsbegränsat anställda (se diagram 3.5).¹³ Tidsbegränsade anställningar kan tjäna som en språngbräda till en mer fast förankring på arbetsmarknaden, men en stor del av de tidsbegränsat anställda har en osäker arbetsmarknadssituation under en längre period.¹⁴

Tidsbegränsade anställningar kan påverka inkomstgapet mellan kvinnor och män på flera sätt. Tidsbegränsat anställda förvärvsarbetar färre timmar än kvinnor och män med tillsvidareanställningar. År 2024 var den faktiska arbetstiden bland tidsbegränsat anställda kvinnor i åldern 20–65 år i genomsnitt 25,3 timmar och 28,8 timmar bland män. Detta kan jämföras med 28,9 timmar bland tillsvidareanställda kvinnor och 32,7 timmar bland tillsvidareanställda män. Det finns också tecken på att tidsbegränsat anställda i lägre utsträckning än tillsvidareanställda får del av kompetensutveckling på arbetsplatsen,¹⁵ vilket i förlängningen kan påverka löneutvecklingen.

Andelen kvinnor och män med tidsbegränsade anställningar minskade under perioden 2014–2024, från 16 procent till 11 procent bland kvinnor och från 13 procent till 10 procent bland män. Eftersom andelen kvinnor med tidsbegränsad anställning minskade mer än andelen män, minskade skillnaden mellan kvinnor och män, från knappt 4 procentenheter till knappt 2 procentenheter.

Diagram 3.5 Andel tidsbegränsat anställda som andel av anställda i åldersgruppen 20–65 år

Källor: Statistiska centralbyrån (AKU) och egna beräkningar.

Det finns flera orsaker till att en högre andel kvinnor än män har tidsbegränsade anställningar. Kvinnor arbetar i högre utsträckning i näringsgrenar där tidsbegränsade anställningar och deltidsarbete är vanligare, vilket påverkar deras möjlighet att få fasta anställningar. Det kan också finnas strukturella faktorer och normer som påverkar

¹³ Tidsbegränsad anställning omfattar olika former av tillfälliga anställningar. Den vanligaste formen 2024 var timanställningar med överenskommet schema. Vikariat och prov- eller praktikanställningar var också vanliga. Anställningsformer skiljer sig dock mellan kvinnor och män. Vikariat var betydligt vanligare bland kvinnor, medan prov- eller praktikanställningar var relativt vanligare bland män.

¹⁴ Berglund m.fl. Tidsbegränsat anställdas framtida arbetssituation, Arbetsmarknad & Arbetsliv, 23 (2), 2017.

¹⁵ Se Adolfsson m.fl., Temporary employment, employee representation, and employer-paid training: a comparative analysis, European Sociological Review, 38, 2022, och referenser i denna.

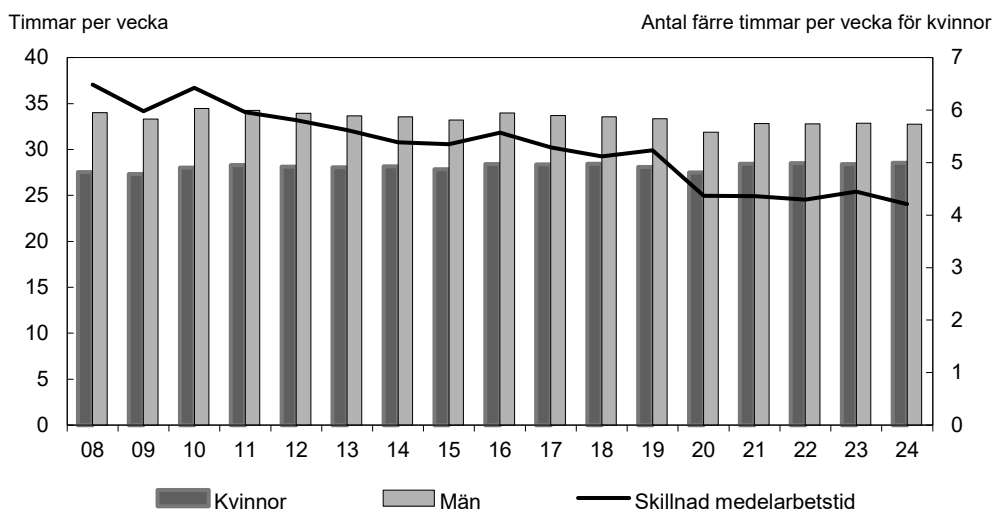
arbetsgivares anställningsbeslut, vilket kan leda till att kvinnor oftare erbjuds tidsbegränsade anställningar.¹⁶

Tidsbegränsade anställningar är vanligare i grupper där många har en svag anknytning till arbetsmarknaden. Bland unga personer, kvinnor och män med högst förgymnasial utbildning, samt bland kvinnor och män födda utanför Europa har en högre andel kvinnor och män en tidsbegränsad anställning. I dessa grupper är också skillnaden mellan andelen kvinnor och män med tidsbegränsad anställning större än i övriga befolkningen.

3.3 Förvärvsarbetande kvinnor arbetar i genomsnitt färre timmar än män

Förutom att kvinnors sysselsättningsgrad är lägre än mäns förvärvsarbetar sysselsatta kvinnor i genomsnitt färre timmar än sysselsatta män. År 2024 var sysselsatta kvinnors faktiska medelarbetstid i åldersgruppen 20–65 år 29 timmar per vecka, vilket kan jämföras med 33 timmar per vecka för män (se diagram 3.6). Skillnaden i kvinnors och mäns medelarbetstid har minskat under en längre tid, men sedan 2020 har det inte skett någon större förändring av skillnaden i medelarbetstid.

Diagram 3.6 Medelarbetstid och skillnad i medelarbetstid i åldersgruppen 20–65 år

Anm. Statistiken avser faktisk medelarbetstid per vecka för sysselsatta i åldersgruppen 20–65 år.

Källor: Statistiska centralbyrån (AKU) och egna beräkningar.

Den viktigaste orsaken till att förvärvsarbetande kvinnor i genomsnitt arbetar färre timmar än förvärvsarbetande män är att de i högre utsträckning arbetar deltid.¹⁷ En annan viktig orsak är kvinnors högre frånvaro från arbetet till följd av sjukfrånvaro. Kvinnor tar också ut fler dagar med föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning vid vård av sjukt barn (vab).¹⁸

¹⁶ Håkansson, Sprängbräda eller segmentering? En longitudinell studie av tidsbegränsat anställda, IFAU Forskningsrapport 2001:1 och Aronsson m.fl., Anställningsformer, arbetsmiljö och hälsa i ett centrum-periferiperspektiv, Arbetslivsinstitutet, 2000.

¹⁷ För utförligare beskrivning av hur deltidarbete skiljer sig åt mellan kvinnor och män, se prop. 2024/25:1 bilaga 3 avsnitt 3.3.

¹⁸ För en utförligare beskrivning av skillnader i frånvaro från arbetet mellan kvinnor och män se prop. 2024/25:1 bilaga 3 avsnitt 3.3.

3.4 Kvinnor har lägre genomsnittliga löne- och näringsinkomster än män

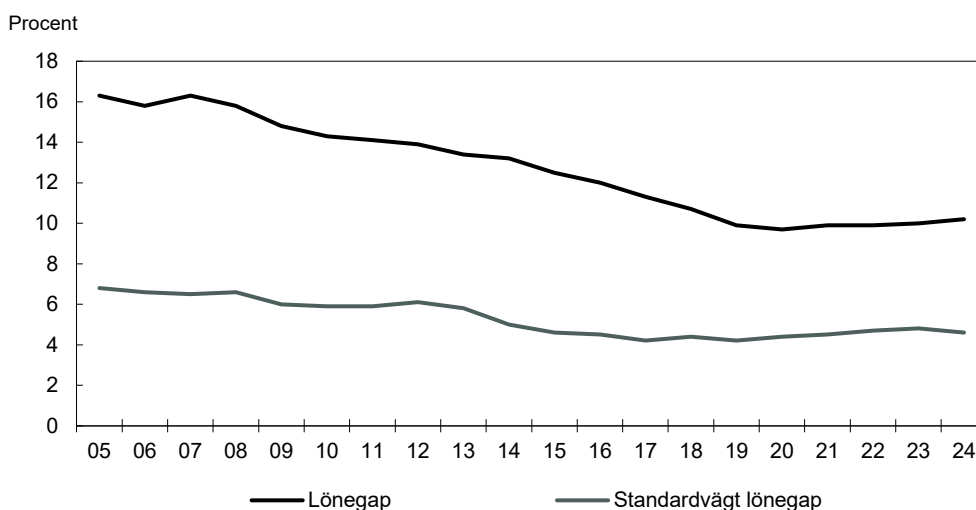
Lönegapet mellan kvinnor och män kvarstår

Skillnader i arbetsinkomst mellan kvinnor och män beror inte bara på skillnader i sysselsättningsgrad och arbetad tid, utan även på ersättningen per arbetad timme. För anställda mäts denna ersättning ofta genom det s.k. lönegapet – ett mått som jämför kvinnors och mäns månadslöner, justerade till heltidsarbete. Lönegapet ger en bild av hur mycket anställda kvinnor och män i genomsnitt tjänar per arbetad timme, och bidrar till skillnaden mellan kvinnors och mäns arbetsinkomster.

Under perioden 2014–2024 minskade lönegapet från 13,2 procent till 10,2 procent. Lönegapet har dock varit i stort sett oförändrat sedan 2019 (se diagram 3.7). Det standardvägda lönegapet fångar den kvarstående löneskillnaden mellan kvinnor och män efter att hänsyn har tagits till skillnader i ålder, utbildning, sektor, yrke och avtalad arbetstid. Det standardvägda lönegapet är lägre än det observerade lönegapet. Detta innebär att en stor del av, men inte hela, löneskillnaden mellan kvinnor och män kan tillskrivas de faktorer som standardvägningen tar hänsyn till. År 2024 uppgick det standardvägda lönegapet till 4,6 procent, och har varit i det närmaste oförändrat sedan 2015. Att lönegapet minskat medan det standardvägda lönegapet varit oförändrat speglar att den minskade skillnaden mellan kvinnors och mäns heltidslöner beror på minskade skillnader i ålder, utbildning, avtalad arbetstid, sektor och yrke.

Den löneskillnad som kvarstår efter standardvägningen visar dock att det finns andra faktorer som påverkar löneskillnaderna än de faktorer som ingår i standardvägningen. Det kan finnas både sakliga och osakliga orsaker till den kvarstående skillnaden mellan kvinnors och mäns löner, såsom skillnader i arbetsuppgifter inom samma yrke, diskriminering och förutsättningar inom olika sektorer, såsom marknadslöneläget.¹⁹

Diagram 3.7 Lönegap och standardvägt lönegap

Anm.: Lönegapet mäter procentuell skillnad mellan kvinnors och mäns månadslöner uppräknade till heltid. Det standardvägda lönegapet är det lönegap som kvarstår när hänsyn tagits till att kvinnor och män har olika ålder, utbildning och arbetstid samt arbetar inom olika yrken och sektorer. Det standardvägda lönegapet är beräknat med standard för svensk yrkesklassificering (SSYK12 nivå 4).

Källa: Medlingsinstitutet.

¹⁹ Se utförligare diskussion om den kvarstående löneskillnaden i Medlingsinstitutet, Löneskillnader mellan kvinnor och män 2024, 2025.

Skillnader i lön både mellan och inom yrken påverkar lönegapet

En viktig orsak till det observerade lönegapet är att kvinnor och män i stor utsträckning arbetar inom olika yrken, och att kvinnodominerade yrken i genomsnitt har lägre löner än mansdominerade. Kvinnor är också underrepresenterade bland chefer. Andelen kvinnor i chefsposition varierar mellan olika sektorer, men andelen kvinnor i chefsposition är genomgående lägre än andelen anställda kvinnor.

Skillnaderna i yrkes- och befattningsstruktur beror i hög grad på skillnader i kvinnors och mäns utbildningsinriktning och utbildningslängd. Kvinnor har sedan slutet av 1970-talet varit överrepresenterade inom högre utbildning och över tid har allt fler kvinnor valt traditionellt mansdominerade högskoleutbildningar. Motsvarande tendens finns, men är inte lika tydlig, bland män. De förändringar som skett i könsfördelningen inom olika utbildningar har successivt slagit igenom på arbetsmarknaden. Könsuppdelningen är därför ofta större i äldre än i yngre åldersgrupper.²⁰

Mellan 2014 och 2024 ökade andelen kvinnor i 78 av 99 mansdominerade yrken, samtidigt som andelen män ökade i 46 av 75 kvinnodominerade yrken. Andelen kvinnor ökade också i 26 av 41 könsbalanserade yrken.²¹ Mellan 2014 och 2024 minskade även SCB:s segregeringsindex, från 54,0 till 49,6.²² Eftersom manligt dominerade yrken ofta har ett högre löneläge kan denna utveckling vara en förklaring till att löneskillnaden mellan kvinnor och män har minskat.²³

Men det finns även löneskillnader mellan kvinnor och män inom samma yrke, vilket bidrar till lönegapet.²⁴ Det kan finnas flera olika förklaringar till detta. En förklaring kan vara arbetsplatssortering där kvinnor oftare arbetar i s.k. familjevänliga arbeten jämfört med män inom samma yrkesgrupp.²⁵ Dessa arbeten erbjuder ofta mer utbytbarhet mellan arbetstagare. Män däremot har i större utsträckning än kvinnor arbeten med låg utbytbarhet och med högre krav på tillgänglighet vilket ofta innebär att fler arbetade timmar ökar avkastningen per arbetad timme och i sin tur bidrar till att lönegapet varierar även mellan olika yrken. Den här arbetsplatssorteringen och dess effekter på lönegapet uppstår i stor utsträckning i samband med första barnet.²⁶ Det finns även forskning som visar på att andra faktorer bidrar till löneskillnader inom yrken, t.ex. att män får högre ersättning än kvinnor för samma observerade egenskaper.²⁷

Mäns inkomst från egen bedriven näringsverksamhet är högre än kvinnors

Skillnaden i arbetsinkomst mellan kvinnor och män beror inte enbart på löneinkomster, utan även på inkomst från egen bedriven näringsverksamhet. Män har i genomsnitt högre inkomster av näringsverksamhet än kvinnor, vilket beror på att fler män än kvinnor bedriver näringsverksamhet, och på att män som bedriver

²⁰ Halldén och Stenberg, Fritt valt arbete? Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi, 2023:6.

²¹ Medlingsinstitutet, Löneskillnader mellan kvinnor och män 2024, 2025.

²² Indexet visar andelen män, alternativt kvinnor, som måste byta yrke för att en jämn yrkesfördelning mellan könen ska uppnås. Indexet kan variera mellan 0 (fullständigt jämn könsfördelning) och 100 (alla anställda kvinnor och män arbetar i helt olika yrken). Se Statistiska centralbyråns webbplats scb.se.

²³ Medlingsinstitutet, Löneskillnader mellan kvinnor och män 2024, 2025.

²⁴ För utförligare beskrivning av löneskillnader inom samma yrke, se prop.2024/25:1 bilaga 3 avsnitt 3.4.

²⁵ Hotz m.fl., Parenthood, family friendly workplaces, and the gender gaps in early work careers, National Bureau of Economic Research, No. w24173, 2018.

²⁶ Kleven m.fl., Child penalties across countries: Evidence and explanations, AEA Papers and Proceedings, vol. 109, 2019 samt Azmat, m.fl., Familjebildning och karriär – konsekvenser av oförutsägbar frånvaro, IFAU Rapport 2020:11.

²⁷ Albrecht m.fl., Karriärutveckling för högt utbildade kvinnor och män i Sverige, IFAU Rapport 2018:8.

näringsverksamhet i genomsnitt har högre inkomster av näringsverksamhet än kvinnor.²⁸

År 2023 hade 90 000 kvinnor och 211 000 män sin huvudsakliga arbetsinkomst från en egen bedriven näringsverksamhet, vilket innebär att ca 30 procent av näringsidkarna var kvinnor. I denna grupp uppgick mäns inkomst från näringsverksamhet i genomsnitt till 416 000 kronor och kvinnors till 325 000 kronor, vilket motsvarar en skillnad på 22 procent.²⁹

Liksom anställda arbetar kvinnliga och manliga näringsidkare i hög utsträckning i olika näringsgrenar och yrken, där kvinnodominerade näringsgrenar ofta är mindre lönsamma. Detta ger upphov till en del av skillnaden i inkomster från egen bedriven näringsverksamhet mellan kvinnor och män.³⁰

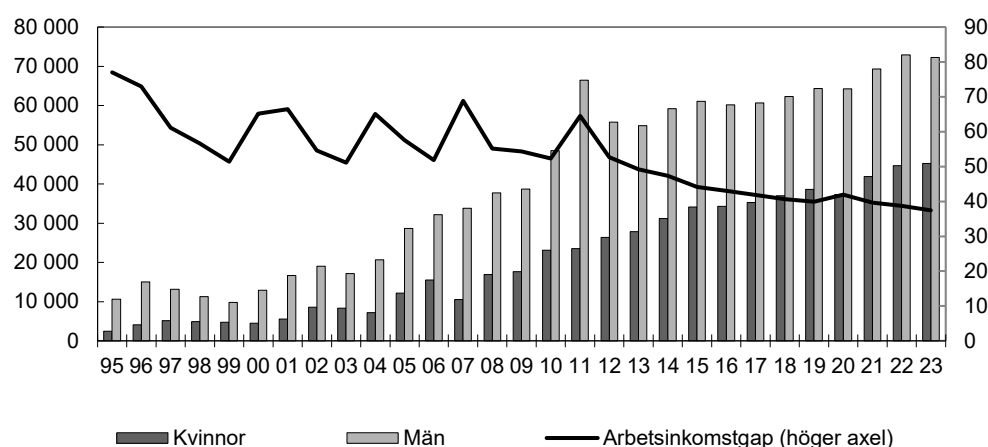
3.5 Skillnaden i arbetsinkomster är större bland äldre kvinnor och män

Skillnaden i genomsnittlig arbetsinkomst mellan kvinnor och män (arbetsinkomstgapet) i åldersgruppen 66–74 år uppgick 2023 till 37 procent (se diagram 3.8). Det innebär att skillnaden i genomsnittlig arbetsinkomst är större i åldersgruppen 66–74 år än i åldersgruppen 20–65 år.

Diagram 3.8 Arbetsinkomst och arbetsinkomstgap i åldersgruppen 66–74 år

Medelinkomst i kronor (2023 års priser)

Arbetsinkomstgap i procent

Anm.: Arbetsinkomstgapet beräknas som skillnaden mellan kvinnors och mäns genomsnittliga arbetsinkomst som andel av mäns genomsnittliga arbetsinkomst i åldersgruppen 20–65 år oberoende av om de har arbetsinkomst eller inte. Medianarbetsinkomstgapet redovisas inte eftersom både kvinnors och mäns medianinkomst i denna åldersgrupp är noll.

Källor: Statistiska centralbyrån (HEK) och egna beräkningar.

Både kvinnors och mäns genomsnittliga arbetsinkomster i åldersgruppen 66–74 år har ökat över tid, men från låga nivåer. Kvinnors arbetsinkomster har ökat mer än mäns. Under den senaste tioårsperioden ökade kvinnors arbetsinkomst i åldersgruppen 66–

²⁸ Följande redovisning begränsas till individer mellan 20 och 65 år vars huvudsakliga arbetsinkomst utgör inkomst av aktiv näringsverksamhet eller inkomst av tjänst från eget fåmansföretag. Att ha inkomster från en egen bedriven näringsverksamhet som huvudsaklig arbetsinkomst innebär att positiv inkomst från aktiv näringsverksamhet respektive delägares inkomst av tjänst från fåmansbolag är högre än eventuell annan löneinkomst.

²⁹ Det finns särskilda skatteregler för delägare i fåmansföretag som innehar kvalificerade andelar. De inkomster som redovisas här avser lön samt sådan utdelning från fåmansföretag som enligt skattereglerna ska beskattas som inkomst av tjänst.

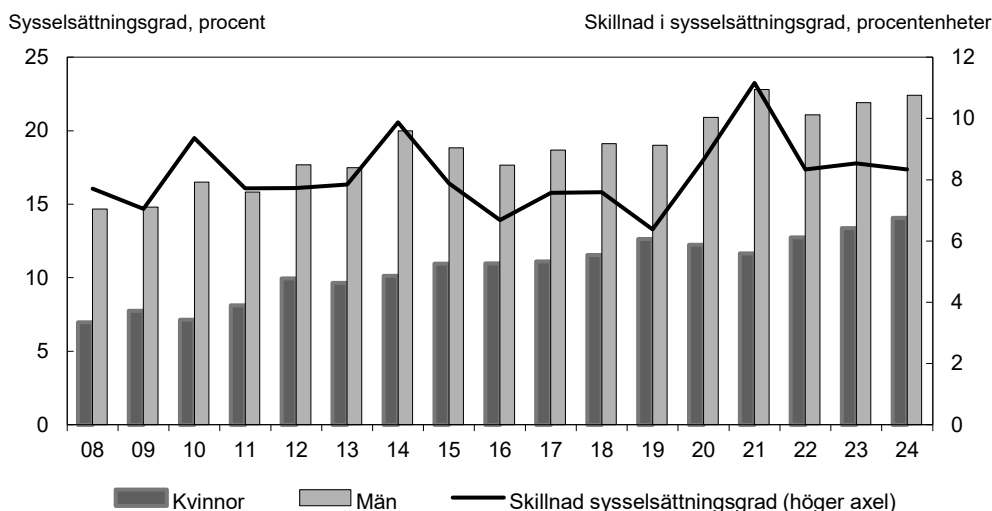
³⁰ Tillväxtverket, Kvinnors företagande – Tre decennier av framsteg och utmaningar, rapport 0460, 2023

Det finns studier som visar att om man kontrollerar för branschtillhörighet eller riskpreferenser försvinner skillnader i företagens omsättning, se Holmquist, Kvinnors företagande – En sammanställning av relevant forskning som rör hinder för kvinnors företagande, Tillväxtverket rapport 0461, 2023 samt Carranza m.fl., Female entrepreneurs: How and why are they different? World Bank, 2018.

74 år i genomsnitt med 62 procent medan mäns ökade med 32 procent. Som en följd av detta minskade arbetsinkomstgapet från 49 procent till 37 procent.

En viktig anledning till äldre kvinnors lägre genomsnittliga arbetsinkomst har varit att kvinnors sysselsättningsgrad varit lägre än mäns (se diagram 3.9). Kvinnors sysselsättningsgrad i åldersgruppen 66–74 år har under de senaste tio åren legat 6–11 procentenheter lägre än mäns. År 2024 var kvinnors sysselsättningsgrad i åldersgruppen 14 procent och mäns 22 procent.

Diagram 3.9 Sysselsättningsgrad och skillnad i sysselsättningsgrad i åldersgruppen 66–74 år

Anm.: Sysselsättningsgrad beräknas som andel kvinnor eller män av befolkningen som är sysselsatta i en viss åldersgrupp.

Källor: Statistiska centralbyrån (AKU) och egna beräkningar.

3.6 Självförsörjning

Regeringen har tagit fram ett mått som syftar till att mäta hur stor andel av befolkningen som har en inkomst som är tillräcklig för att kunna försörja sig själv, ett självförsörjningsmått. Måttet ska användas som ett komplement till dagens sysselsättningsmått och kunna följas över tid. Självförsörjningsmålet mäter hur stor andel av kvinnorna och männen i åldern 20–65 år som under ett år har en inkomst av arbete, kapital och vissa arbetsrelaterade inkomster, såsom sjuk- och föräldrapenning, över 3 inkomstbasbelopp, vilket 2023 motsvarade en årsinkomst på 222 900 kronor, eller i genomsnitt 18 775 kronor per månad.³¹

Andelen självförsörjande har ökat

De flesta, 72 procent av kvinnorna och 78 procent av männen, arbetade eller hade annan egen inkomst i sådan omfattning att de var självförsörjande 2023 (se tabell 3.3). Runt 6 procent av kvinnorna och 4 procent av männen var heltidsstuderande,³² och resterande 22 procent av kvinnorna och 18 procent av männen var inte självförsörjande eller heltidsstuderande.

Det finns flera orsaker till att andelen självförsörjande kvinnor är lägre än andelen självförsörjande män. En orsak är att andelen heltidsstuderande kvinnor är högre än andelen heltidsstuderande män. En annan orsak är att sysselsättningsgraden är lägre

³¹ Se prop. 2023/24:100 bilaga 2 för en mer utförlig beskrivning av måttet.

³² I gruppen heltidsstuderande ingår också vämpliktiga.

bland kvinnor och att andelen kvinnor som arbetar deltid är högre än andelen deltidsarbetande män.

Tabell 3.3 Självförsörjningsstatus 2023

	Andel kvinnor, procent	Andel män, procent	Skillnad kvinnor och män
Självförsörjande	71,5	78,0	-6,5
Heltidsstuderande	6,3	4,0	2,2
Ej självförsörjande	22,2	18,0	4,2

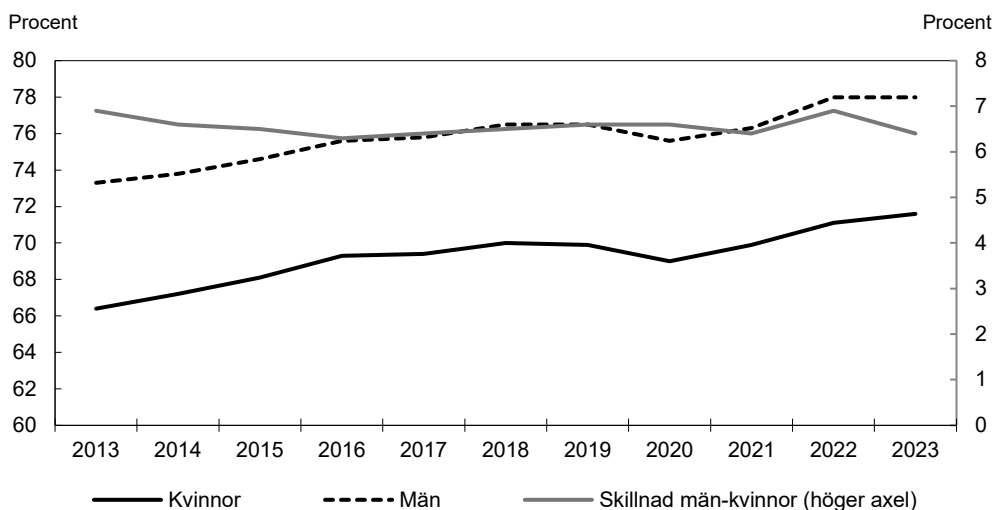
Anm.: Beräkningarna avser individer 20–65 år som är bosatta i Sverige hela året. År 2023 motsvarade gränsen för självförsörjning på tre inkomstbasbelopp en inkomst på 222 900 kronor. Kategorin Heltidsstuderande utgörs av personer som uppbär studiemedel för heltidsstudier minst 20 veckor per år eller är värnpliktiga, och som inte är självförsörjande.

Källa: Statistiska centralbyrån.

Andelen självförsörjande har, med undantag för en kortvarig nedgång 2020 i samband med utbrottet av covid-19, ökat kontinuerligt de senaste tio åren bland både kvinnor och män (se diagram 3.10). Sedan 2014 har andelen självförsörjande ökat ungefär lika mycket bland kvinnor och män, vilket får till följd att andelen självförsörjande kvinnor ligger 6–7 procent under andelen självförsörjande män under perioden 2014–2023.

Det finns flera faktorer som ligger bakom ökningen. En delförklaring är att sysselsättningsgraden i åldersgruppen 20–65 år ökade mellan 2013 och 2023 bland både kvinnor och män, vilket i sin tur hade en positiv effekt på andelen självförsörjande. En annan förklaring är att andelen deltidsarbetande kvinnor minskade mellan 2013 och 2023. Det har bidragit till att fler kvinnor blivit självförsörjande.

Diagram 3.10 Andel självförsörjande

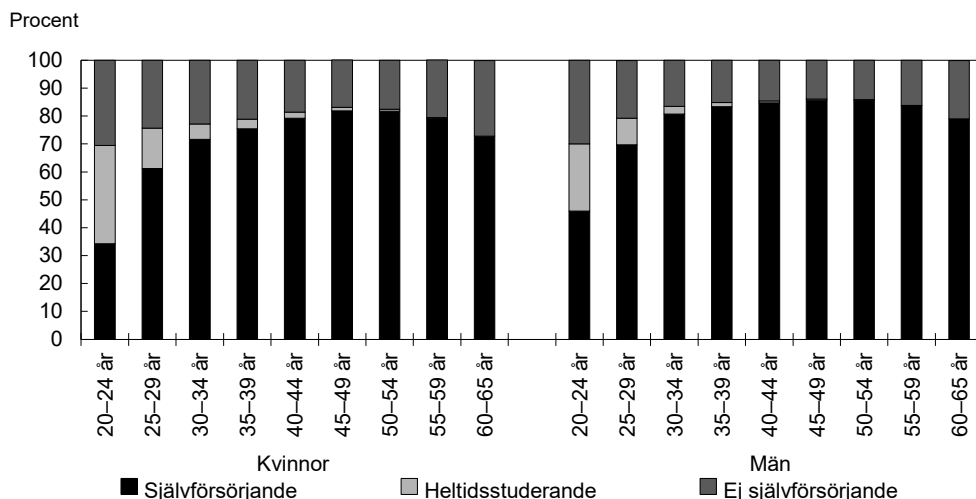
Anm.: Beräkningarna avser individer 20–65 år som är bosatta i Sverige hela året. År 2023 motsvarade gränsen för självförsörjning på tre inkomstbasbelopp en inkomst på 222 900 kronor. Kategorin Heltidsstuderande utgörs av personer som uppbär studiemedel för heltidsstudier minst 20 veckor per år eller är värnpliktiga, och som inte är självförsörjande.

Källa: Statistiska centralbyrån.

Andelen självförsörjande följer ett tydligt livscykelmönster (se diagram 3.11). Bland unga (20–29 år) är andelen självförsörjande relativt låg. Det är en period i livet då många studerar och ännu inte har etablerat sig på arbetsmarknaden. Eftersom fler kvinnor än män i denna åldersgrupp studerar är andelen självförsörjande kvinnor lägre än andelen män, men andelen som inte är självförsörjande eller heltidsstuderande är ungefär lika hög bland kvinnor som bland män. Andelen ej självförsörjande minskar med stigande ålder och var 2023 som lägst i åldersgrupperna 45–54 år för att sedan öka, vilket bl.a. beror på att sysselsättningsgraden sjunker i äldre åldersgrupper.

Andelen ej självförsörjande kvinnor är högre än motsvarande andel bland män i alla åldersgrupper. Skillnaden är störst i åldersgrupperna 30–39 år och 60–65 år, vilket beror på att skillnaden mellan andelen deltidsarbetande kvinnor och män är som störst i dessa åldersgrupper.

Diagram 3.11 Andel självförsörjande, heltidsstuderande respektive ej självförsörjande efter ålder 2023

Anm.: År 2023 motsvarade gränsen för självförsörjning på tre inkomstbasbelopp en inkomst på 222 900 kronor. Kategorin Heltidsstuderande utgörs av personer som uppbär studiemedel för heltidsstudier minst 20 veckor per år eller är värnpliktiga, och som inte är självförsörjande.

Källa: Statistiska centralbyrån.

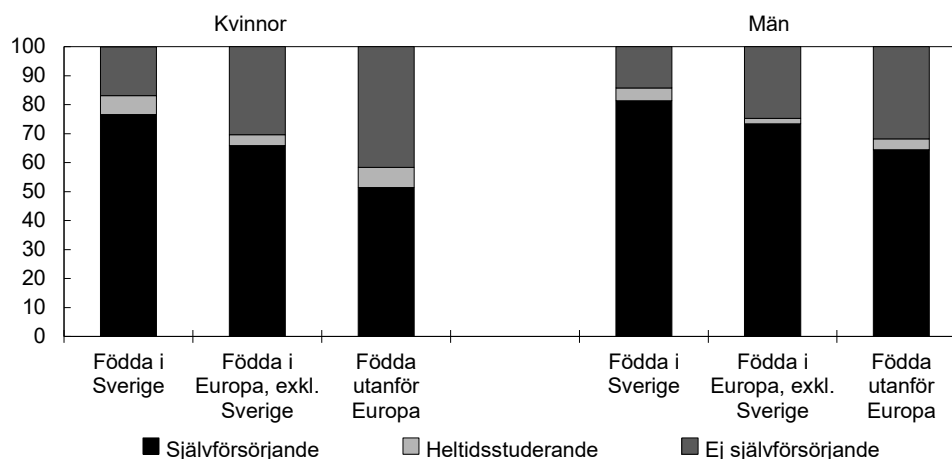
Andelen självförsörjande är högst bland kvinnor och män födda i Sverige

Kvinnor och män födda utanför Europa är en grupp där färre är etablerade på arbetsmarknaden jämfört med andra grupper, och där en större andel inte är självförsörjande. År 2023 var 41 procent av kvinnorna och 32 procent av männen födda utanför Europa i åldern 20–65 år inte självförsörjande (se diagram 3.12). Bland kvinnor och män födda i Sverige var andelen som inte var självförsörjande avsevärt lägre, 17 procent av kvinnorna och 14 procent av männen och. Bland kvinnor och män födda i Europa, exklusive Sverige, var 31 procent av kvinnorna och 25 procent av männen inte självförsörjande.

Andelen ej självförsörjande kvinnor är högre än motsvarande andel bland män oavsett födelseregion. Skillnaden är störst mellan kvinnor och män födda utanför Europa och minst mellan kvinnor och män födda i Sverige. Detta beror främst på att skillnaden i sysselsättningsgrad är minst mellan kvinnor och män födda i Sverige och störst mellan kvinnor och män födda utanför Europa.

Diagram 3.12 Andelen självförsörjande, heltidsstuderande respektive ej självförsörjande efter födelseregion 2023

Procent

Anm.: Beräkningarna avser individer 20–65 år som är bosatta i Sverige hela året. År 2023 motsvarade gränsen för självförsörjning på tre inkomstbasbelopp en inkomst på 222 900 kronor. Kategorin Heltidsstuderande utgörs av personer som uppbär studiemedel för heltidsstudier minst 20 veckor per år eller är värnpliktiga och som inte är självförsörjande.

Källa: Statistiska centralbyrån.

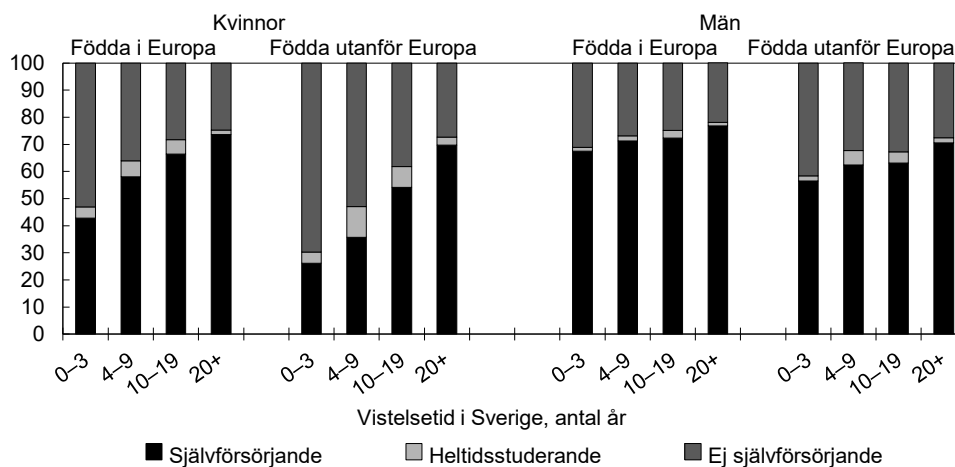
Utrikes födda är en heterogen grupp. Gruppen rymmer allt ifrån arbetskraftsinvandrare från de nordiska länderna, med en sysselsättningsgrad i nivå med inrikes födda, till flyktingar med betydligt lägre sysselsättningsgrad. Andelen självförsörjande varierar därför mycket mellan olika grupper av utrikes födda kvinnor och män. Exempelvis är både sysselsättningsgraden och andelen självförsörjande lägre bland kvinnor och män som har bott en kort tid i Sverige än de som har bott i landet en längre tid (se diagram 3.13).

Skillnaden mellan andelen självförsörjande kvinnor och män är störst bland de med kort vistelsetid. Därefter ökar andelen självförsörjande kvinnor snabbare än motsvarande andel bland män, men även i gruppen som befunnit sig i Sverige 20 år eller längre är andelen självförsörjande män högre än den bland kvinnor. Detta gäller både bland kvinnor och män födda i och utanför Europa. Orsaken till detta är främst att utrikes föddas kvinnors etablering på arbetsmarknaden i regel tar längre tid än mäns. Den senare etableringen på arbetsmarknaden beror i sin tur på att det finns skillnader mellan kvinnor och män vad gäller grund för bosättning, samt att låg utbildningsnivå och familjesituationen påverkar kvinnor och män olika.³³

³³ För en utförligare beskrivning om utrikes föddas förutsättningar för etablering på arbetsmarknaden, se prop. 2023/24:1 bilaga 3 avsnitt 2.6.

Diagram 3.13 Andelen självförsörjande, heltidsstuderande respektive ej självförsörjande bland utrikes födda efter födelseregion och antal år i Sverige, 2023

Procent

Anm.: Beräkningarna avser individer 20–65 år som är bosatta i Sverige hela året. År 2023 motsvarade gränsen för självförsörjning på tre inkomstbasbelopp en inkomst på 222 900 kronor. Kategorin Heltidsstuderande utgörs av personer som uppbär studiemedel för heltidsstudier minst 20 veckor per år eller är värnpliktiga och som inte är självförsörjande.

Källa: Statistiska centralbyrån.

Ej självförsörjande är en heterogen grupp

År 2023 var 640 000 kvinnor och 540 000 män i åldern 20–65 år varken självförsörjande eller heltidsstuderande. Detta är en heterogen grupp, och förutsättningarna att bli självförsörjande varierar. Några saknar eller har låg självförsörjningsgrundande inkomst under kortare perioder till följd av t.ex. arbetslöshet eller tillfällig sjukdom. För andra handlar det om ett mer permanent tillstånd, som kan vara av både frivillig och ofrivillig karaktär. Exempelvis bedöms de kvinnor och män som har beviljats sjukersättning stadigvarande ha nedsatt arbetsförmåga i på hela arbetsmarknaden.

Genom att dela in kvinnor och män i grupper efter huvudsaklig inkomstkälla ges en överblick över orsakerna till att de inte är självförsörjande (se diagram 3.14). En hög andel, 38 procent av kvinnorna och 42 procent av männen, av de som 2023 inte klassificerades som självförsörjande eller heltidsstuderande hade sin huvudsakliga inkomst från de inkomstslag som räknas som självförsörjningsgrundande inkomst (löneinkomst, inkomst från kapital m.m.).³⁴ Bland dessa var en majoritet yngre än 40 år, och unga 20–24 år var särskilt överrepresenterade.

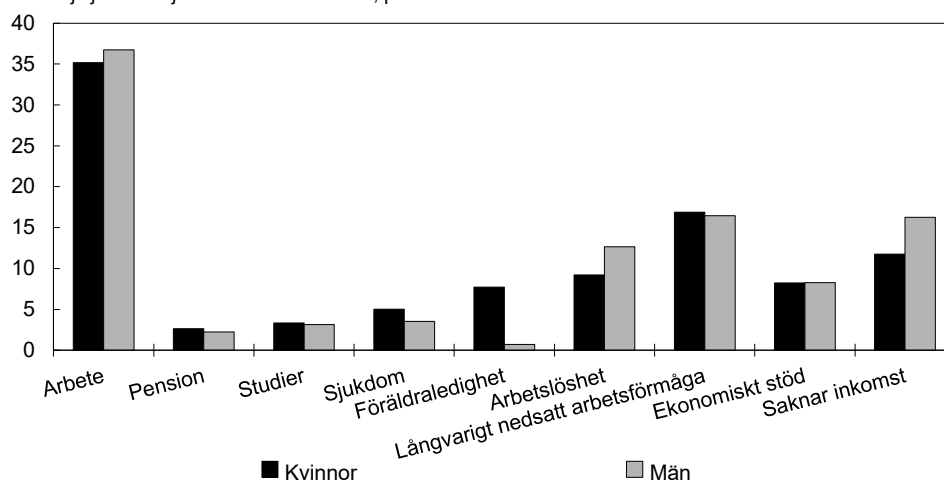
En stor del av de kvinnor och män som varken var självförsörjande eller heltidsstuderande hade någon ekonomisk transferering eller bidrag som huvudsaklig inkomstkälla. Den största gruppen, ca 16 procent av både kvinnorna och männen, hade sjuk- eller aktivitetsersättning. Äldre individer (50–65 år) var tydligt överrepresenterade i denna grupp. En annan stor grupp hade någon form av arbetslöshetsersättning som huvudsaklig inkomst. Detta var vanligare bland män än bland kvinnor. Det motsatta gällde gruppen som hade föräldrapenning som största inkomstkälla, vilket var vanligare bland kvinnor än bland män. Omkring 6 procent av ej självförsörjande kvinnor och 10 procent av ej självförsörjande män saknade helt

³⁴ För de flesta handlade det om inkomst från arbete. Endast en liten andel hade inkomst från kapital som huvudsaklig inkomst.

inkomster. Den övervägande delen av denna grupp, ca 70 procent, var födda utanför Sverige.

Diagram 3.14 Ej självförsörjande kvinnor och män efter huvudsaklig inkomstkälla 2023

Andel av ej självförsörjande kvinnor och män, procent

Anm.: Med huvudsaklig inkomstkälla avses det inkomstslag som står för den största delen av en individs inkomster. I Övrig inkomst ingår bl.a. barnbidrag, underhållsstöd, ej inkomstgrundad pension och olika bostadsersättningar.

Källa: Statistiska centralbyrån.

4 Effekter av regeringen politik

I detta avsnitt redovisas först hur regeringens reformer i skatte-, transfererings- och avgiftssystemen i denna och tidigare propositioner under mandatperioden bedöms påverka fördelningen av de ekonomiska resurserna mellan kvinnor och män 2026. De reformer som har beaktats finns redovisade i tabellbilagan (se tabell a.1). Effekterna har beräknats med hjälp av mikrosimuleringsmodellen Fasit. Hänsyn har enbart tagits till de åtgärder som är möjliga att beräkna med den använda metodiken. I beräkningarna beaktas dels åtgärder som påverkar individernas disponibla inkomster, dels förslag som påverkar kvinnors och mäns ekonomi genom förändrad köpkraft till följd av förändrade priser. Beräkningarna avser 2026, vilket får till följd att temporära reformer som endast inverkat på kvinnors och mäns ekonomiska situation under tidigare år inte påverkar resultatet. Detta gäller t.ex. de elstöd som betalades ut under 2023.

En stor del av den offentliga sektorns utgifter består av kostnader för individuella välfärdstjänster som skola, omsorg samt hälso- och sjukvård. Värdet av välfärdstjänster ingår inte i den disponibla inkomsten, men har betydelse för kvinnors och mäns tillgång till ekonomiska resurser. För att ge en mer fullständig bild av hur regeringens reformer påverkar fördelningen av ekonomiska resurser mellan kvinnor och män görs därför också en analys av effekter av välfärdssatsningar. Den totala omfattningen av välfärdssatsningarna, uppdelat på olika områden, redovisas i tabellbilagan (se tabell a.2).

Beräkningarna är statiska i den meningen att de inte beaktar beteendeförändringar som kan uppkomma till följd av förslagen. Det innebär t.ex. att beräkningarna inte tar hänsyn till de förändringar av sysselsättning och arbetade timmar, och de därav följande effekterna på disponibel inkomst, som reformerna kan medföra.

I det avslutande avsnittet beskrivs hur drivkrafterna till arbete har utvecklats för kvinnor respektive män under mandatperioden. Detta görs genom att först beskriva hur det ekonomiska utbytet av att arbeta jämfört med att vara arbetslös har förändrats för kvinnor och män under mandatperioden. Därefter beskrivs förändringen av det ekonomiska utbytet av att öka sitt arbetsutbud för personer som arbetar.

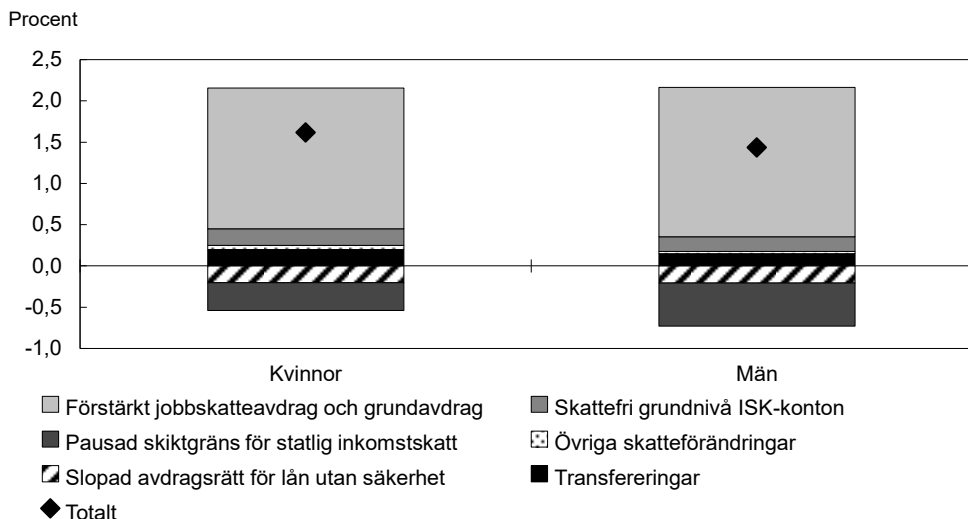
4.1 Effekter på kvinnors och mäns ekonomiska resurser till följd av reformer under mandatperioden

I denna del redovisas hur kvinnors och mäns ekonomiska resurser påverkas av reformer under mandatperioden. Sammantaget bedöms kvinnors ekonomiska resurser öka procentuellt mer än mäns till följd av reformerna. Kvinnors disponibla inkomst och köpkraft ökar något mer än mäns och en större andel av satsningarna på välfärdstjänster går till kvinnor till följd av reformer under mandatperioden.

Reformer som påverkar disponibel inkomst

Kvinnors och mäns disponibla inkomster beräknas öka med ca 50 miljarder kronor till följd av regeringens reformer under mandatperioden. Av detta belopp står förslagen i denna proposition för ca 23 miljarder kronor. Reformerna bedöms sammantaget öka kvinnors disponibla inkomst något mer än mäns (se diagram 4.15). Kvinnors disponibla inkomst beräknas i genomsnitt öka med ca 1,6 procent, medan mäns beräknas öka med ca 1,4 procent. Skillnaden beror främst på den pausade uppräkningsgränsen för statlig inkomstskatt 2024, eftersom fler män än kvinnor har inkomster över skiktgränsen. Övriga reformer beräknas procentuellt öka kvinnors och mäns disponibla inkomst ungefär lika mycket.

Diagram 4.15 Effekter på disponibel inkomst 2026 till följd av förslag och aviseringar under mandatperioden

Anm.: Beräkningarna avser åldersgruppen 20 år eller äldre.

Källor: Statistiska centralbyrån (STAR) och egna beräkningar.

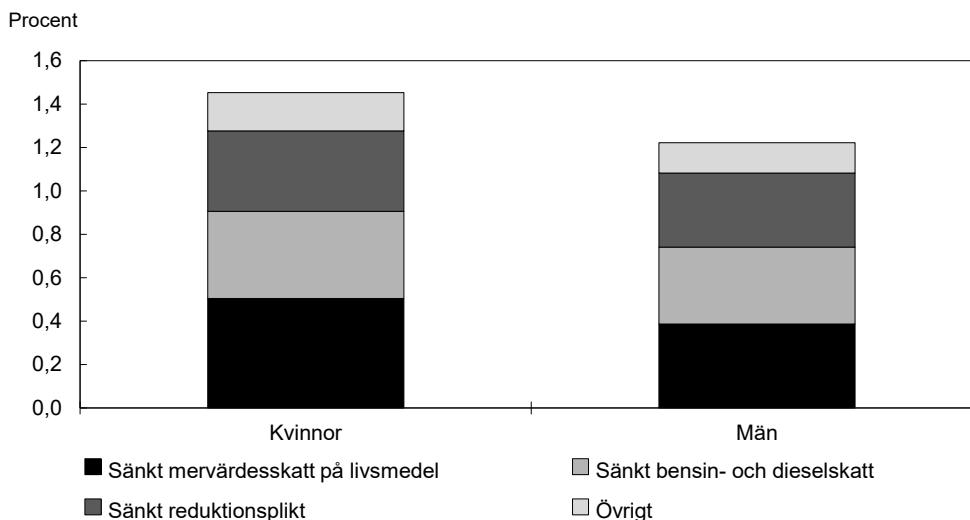
Förändrade indirekta skatter, ändrade avgifter och sänkt reduktionsplikt påverkar kvinnors och mäns köpkraft

Regeringen har under mandatperioden genomfört förändringar av indirekta skatter och andra åtgärder som inte påverkar den disponibla inkomsten, men som har inverkan på kvinnors och mäns ekonomiska situation genom att köpkraften förstärks.

Förändringarna av indirekt beskattning, främst till följd av sänkt skatt på bensin och diesel samt sänkt mervärdesskatt på livsmedel, sänkt reduktionsplikt samt fribelopp i barnomsorgsavgiften inom ramen för maxtaxan, höjt tak i högkostnadsskyddet för läkemedel och ändrade subventioner för tandvård bedöms påverka priser och avgifter och sammantaget stärka köpkraften.³⁵ I beräkningarna antas skatte- och avgiftsförändringarna övervältras på priserna fullt ut och öka individernas konsumtionsmöjligheter.³⁶

I diagram 4.16 redovisas effekterna på kvinnors och mäns köpkraft till följd av förändringarna i indirekt beskattning, avgifter och sänkt reduktionsplikt.³⁷ Som framgår av diagrammet bidrar främst sänkt mervärdesskatt på livsmedel, sänkt skatt på bensin och diesel samt sänkt reduktionsplikt till att öka kvinnors och mäns köpkraft. Kvinnors köpkraft beräknas i genomsnitt öka med 1,5 procent till följd av dessa förslag, vilket kan jämföras med 1,2 procent för män. Skillnaden beror främst på att den sänkta mervärdesskatten på livsmedel ökar kvinnors köpkraft procentuellt mer än mäns. Övriga reformer beräknas procentuellt öka kvinnors och mäns köpkraft ungefär lika mycket.

Diagram 4.16 Förändrat konsumtionsutrymme till följd av ändrad indirekt beskattning, ändrade avgifter och sänkt reduktionsplikt 2026 till följd av förslag och aviseringar under mandatperioden

Anm.: Beräkningarna avser åldersgruppen 20 år eller äldre.

Källor: Statistiska centralbyrån (STAR) och egna beräkningar.

Effekter av välfärdssatsningar

Utöver de reformer som påverkar den disponibla inkomsten och köpkraften påverkas kvinnors och mäns levnadsvillkor av reformer som har inverkan på resurstilldelningen till individuella välfärdstjänster som vård, skola och omsorg.³⁸ Regeringen har under mandatperioden genomfört betydande satsningar på individuella välfärdstjänster.

³⁵ Höjt tak i högkostnadsskyddet för läkemedel, sänkt subvention för yngre och höjd för äldre för tandvård och fribelopp i barnomsorgsavgiften inom ramen för maxtaxan ökar sammantaget både kvinnors och mäns köpkraft och de offentliga nettoutgifterna för välfärdstjänster. Effekterna av de nämnda reformerna redovisas därför både i avsnittet om köpkraft och avsnittet om välfärdssatsningar.

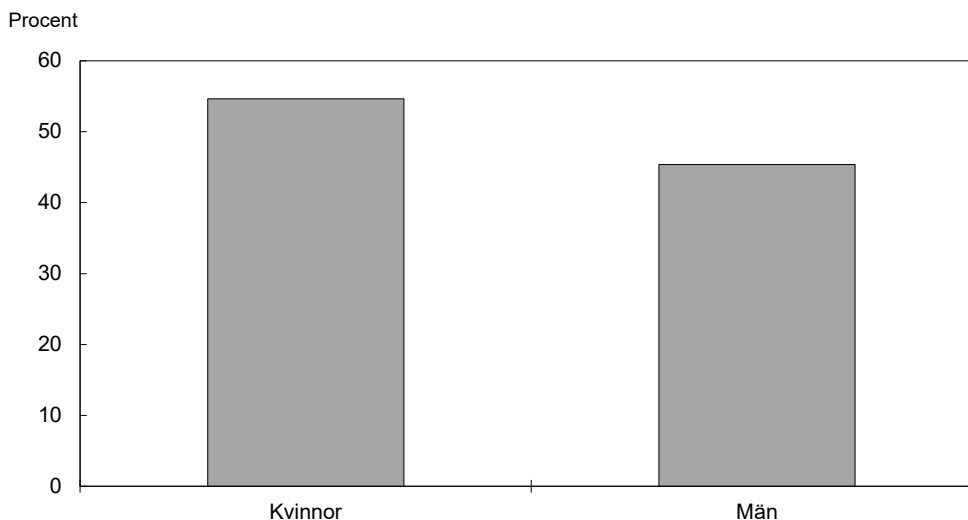
³⁶ I beräkningarna antas att kvinnors och mäns konsumtionsmönster inte förändras till följd av prisförändringarna. Vid lägre priser minskar då den del av den disponibla inkomsten som behöver reserveras för att betala den aktuella varan eller tjänsten, vilket ökar konsumtionsutrymmet.

³⁷ Kostnaden för att uppfylla reduktionsplikten beräknas uppgå till ca 13 öre per liter, exklusive mervärdesskatt, för varje procentenhet reduktionsplikt (prop. 2023/24:28). I beräkningarna antas att pris effekterna i dess helhet förs över på priset för konsumenterna, vilket är ett mycket osäkert antagande.

³⁸ Höjt tak i högkostnadsskyddet för läkemedel, sänkt subvention för yngre och höjd för äldre för tandvård och fribelopp i barnomsorgsavgiften inom ramen för maxtaxan ökar sammantaget både kvinnors och mäns köpkraft och de offentliga nettoutgifterna för välfärdstjänster. Effekterna av de nämnda reformerna redovisas därför både i avsnittet om köpkraft och avsnittet om välfärdssatsningar.

Under perioden 2023–2026 beräknas dessa satsningar ha medfört ökade anslag till välfärdstjänster med 41 miljarder kronor. Av detta belopp står förslagen i denna proposition för 9 miljarder kronor. Satsningarna på välfärdstjänster under mandatperioden bedöms tillfalla kvinnor i högre utsträckning än män. Av satsningarna beräknas 54 procent tillfalla kvinnor och 46 procent tillfalla män (se diagram 4.17). Skillnaden beror främst på höjda anslag till hälso- och sjukvård samt utbildning, eftersom kvinnor nyttjar dessa tjänster i högre utsträckning än män.

Diagram 4.17 Andel av välfärdssatsningar under mandatperioden som tillfaller kvinnor respektive män

Källor: Statistiska centralbyrån (STAR) och egna beräkningar.

4.2 Effekter på ekonomiska drivkrafter till arbete

I detta avsnitt beskrivs först hur det ekonomiska utbytet av att arbeta jämfört med att vara arbetslös har förändrats för kvinnor och män under mandatperioden. Därefter beskrivs förändringen av det ekonomiska utbytet av att öka sitt arbetsutbud för personer som arbetar.

Mer lönsamt att arbeta jämfört med att vara arbetslös

Det ekonomiska utbytet av att arbeta i förhållande till att vara arbetslös brukar ofta mätas med ersättningsgraden. Ersättningsgraden beräknas i detta avsnitt som kvoten mellan ett hushålls totala disponibla inkomst när en individ i hushållet är arbetslös hela året och hushållets totala disponibla inkomst när individen i stället arbetar heltid hela året.³⁹ Ju lägre ersättningsgrad, desto större är det ekonomiska utbytet av att gå från arbetslöshet till arbete.

År 2026 bedöms kvinnors genomsnittliga ersättningsgrad vid arbetslöshet uppgå till 72,0 procent och mäns till 65,9 procent (se tabell 4.4). Att kvinnor i genomsnitt har en högre ersättningsgrad än män förklaras till största delen av att kvinnor i genomsnitt har lägre inkomster än män och att en mindre andel av kvinnors inkomster därmed

³⁹ Den ersättning som individer får vid arbetslöshet kan omfatta allt från inkomstrelaterad ersättning från arbetslöshetsförsäkringen till behovsprövade ersättningar på hushållsnivå. Utöver ersättning från de offentliga systemen har många som är etablerade på arbetsmarknaden också rätt till kompletterande ersättningar via kollektivavtal och från inkomstförsäkringar som ingår i medlemsavgiften till de flesta fackförbund. Dessa ersättningar beaktas i beräkningarna. Den disponibla hushållsinkomsten inkluderar både individens egna inkomster och hushållets alla andra inkomster, t.ex. övriga hushållsmedlemmars arbetsinkomster. Beräkningsmetoden beskrivs närmare i Finansdepartementets rapport Teknisk bilaga till Ekonomisk jämställdhet september 2025 på regeringen.se.

överstiger ersättningstaket i arbetslöshetsförsäkringen.⁴⁰ Ersättningsgraden bedöms sjunka för både kvinnor och män under innevarande mandatperiod, vilket innebär det ekonomiska utbytet av att gå från arbetslöshet till arbete förstärks.

Tabell 4.4 Genomsnittlig ersättningsgrad vid arbetslöshet

Ersättningsgrader i procent och förändringar i procentenheter

	Kvinnor	Män
Genomsnittlig ersättningsgrad 2022	74,5	67,6
Genomsnittlig ersättningsgrad 2026	72,0	65,9
Total förändring 2022–2026	-2,5	-1,7
Förändring till följd av regeringens reformer	-0,8	1,1

Anm.: Ersättningsgrader har beräknats med Fasit-modellen för individer 20–64 år som har varit sysselsatta eller arbetssökande och som varit bosatta i landet under hela analysåret. Ersättningsgrader har inte beräknats för personer med företagareinkomster.

Källor: Statistiska centralbyrån (STAR) och egna beräkningar.

Med hjälp av Fasit-modellen kan ersättningsgradens förändring delas upp i en komponent som visar den förändring som beror på regeländringar i skatte- och transfereringssystemen, och en komponent som beror på andra faktorer (hushållens inkomstutveckling, demografiska förändringar etc.). Av tabell 4.4 framgår att regeringens reformer under mandatperioden bedöms bidra till att den genomsnittliga ersättningsgraden 2026 blir lägre för kvinnor och högre för män än vad den skulle ha blivit utan reformerna. Förstärkningarna av jobbskatteavdraget bidrar till att sänka ersättningsgraden för både kvinnor och män. Förändringar i arbetslöshetsförsäkringen verkar i motsatt riktning, och mer för män än för kvinnor. Detta beror till stor del på att fler män än kvinnor berörs av att taket i arbetslöshetsförsäkringen höjts under mandatperioden samt på att kvinnor och män arbetar i olika sektorer med olika kollektivavtal.

Stärkta ekonomiska drivkrafter för personer som arbetar

För personer som har ett arbete mäts ofta de ekonomiska drivkrafterna till ett ökat arbetsutbud med margineffekten. Margineffekten definieras som den del av en marginell inkomstökning som inte tillfaller hushållet på grund av ökade skatter och avgifter samt minskade transfereringar. Ju högre margineffekten är desto mindre blir individens nettobehållning av en extra arbetsinsats. Exempel på skatte-, avgifts- och transfereringssystem som kan ge upphov till margineffekter är inkomstskatter, bostadsbidrag, barnomsorgsavgift, ekonomiskt bistånd och återbetalning av studielån.

Den genomsnittliga margineffektens utveckling över tid bestäms inte bara av ändrade regler i skatte- och transfereringssystemen. Den påverkas även av den ekonomiska utvecklingen. Exempelvis leder stigande sysselsättning till att antalet personer med inkomstprövade bidrag minskar, vilket i sin tur sänker den genomsnittliga margineffekten. Om ökade inkomster leder till att fler betalar statlig inkomstskatt tenderar i stället den genomsnittliga margineffekten att öka.

År 2026 bedöms den margineffekt som kvinnor i genomsnitt möter uppgå till 29,2 procent och mäns till 32,5 procent, dvs. margineffekten väntas bli 3,3 procentenheter lägre för kvinnor än för män (se tabell 4.5). Att kvinnor i genomsnitt har en lägre margineffekt än män förklaras främst av att kvinnor i

⁴⁰ Att ersättningsgraden definieras utifrån hushållets disponibla inkomst bidrar också till att kvinnor i genomsnitt har högre ersättningsgrad än män. Sammanboende har i regel högre ersättningsgrad än ensamstående, då partners inkomster fungerar som ett ytterligare försäkringsskydd för sammanboende. Eftersom män i genomsnitt har högre inkomst än kvinnor innebär det att det extra försäkringsskydd som den sammanboende partnern bidrar med är starkare för kvinnor än för män.

genomsnitt har lägre löneinkomst än män, och att marginals-katten därmed i genomsnitt är lägre för kvinnor än för män.

Tabell 4.5 Genomsnittlig margina-leffekt

Margina-leffekter i procent och förändringar i procentenheter

	Kvinnor	Män
Genomsnittlig margina-leffekt 2022	31,4	34,7
Genomsnittlig margina-leffekt 2026	29,2	32,5
Total förändring 2022–2026	-2,2	-2,2
Förändring till följd av regeringens reformer	-0,9	-0,4

Anm.: Margina-leffekter har beräknats med Fasit-modellen för personer i åldrarna 20–64 år som har haft någon löneinkomst under analysåret. Margina-leffekter har inte beräknats för personer med företagarkin-komster eller för personer som inte befunnit sig i Sverige under hela analysåret. Beräkningen görs för varje individ genom att löneinkomsten ökas med 1 000 kronor per år. Därefter beräknas hur mycket hushållets disponibla inkomst förändras efter att skatter, avgifter och transfereringar justerats till följd av den ökade löneinkomsten.

Källor: Statistiska centralbyrån (STAR) och egna beräkningar.

Det förstärkta jobbskatteavdraget under mandatperioden och den slo-pade avtrappningen av jobbskatteavdraget 2025 bidrar till att sänka margina-leffekten. Den pausade uppräknin-gen av skiktgränsen för statlig inkomstskatt 2024 verkar i motsatt riktnin-g. Sammantaget bedöms reformerna under mandatperioden bidra till att den genomsnittliga margina-leffekten 2026 blir lägre än vad den skulle ha blivit utan reformerna för både kvinnor och män. Effekten av reformerna är större för kvinnor än för män. Skillnaden i reformeffekt mellan kvinnor och män förklaras främst av att fler män än kvinnor berörs av den pausade uppräknin-gen av skiktgränsen för statlig inkomstskatt.

Tabellbilaga

Tabell a.1 Reformers som beaktas vid beräkning av politikens effekter på disponibel inkomst och köpkraft

Transfereringar och direkta skatter	Indirekta skatter, avgifter och reduktionsplikt
Förstärkt jobbskatteavdrag	Sänkt skatt på bensin och diesel
Förstärkt jobbskatteavdrag för äldre	Sänkt reduktionsplikt
Förstärkning av det förhöjda grundavdraget (sänkt skatt för pensionärer)	Sänkt mervärdesskatt på livsmedel
Slopad avtrappning i jobbskatteavdraget, jobbskatteavdraget för äldre och i det förhöjda grundavdraget	Sänkt elskatt
Höjd åldersgräns för jobbskatteavdrag för äldre från 65 till 66 år	Höjd alkoholskatt
Skattefri grundnivå för sparande på investeringssparkonto och i kapitalförsäkring	Ändrad tobaksskatt
Pausad uppräknings av skattgränsen för statlig inkomstskatt	Ändrad malus för husbilar
Sänkt public service-avgift	Höjt tak i högkostnadsskyddet för läkemedel*
Ändrade beloppsregler för räntefördelning	Sänkt subvention för yngre och höjd för äldre för tandvård*
Skattereduktion för förnybar el slopas	Fribelopp i barnomsorgsavgiften inom ramen för maxtaxan*
Skattereduktion för nätanslutet solcellssystem sänks	
Förändringar i reseavdraget	
Slopat ränteavdrag för lån utan säkerhet	
Ett nytt regelverk inom arbetslöshetsförsäkringen	
Höjd lärlingsersättning	
Borttaget flyktigundantag i sjuk- och aktivitetsersättningen	
Höjd sjuk- och rehabiliteringspenning i särskilda fall samt höjt boendetillägg	
Höjd etableringsersättning och borttagande av boendetillägg	
Jobbpremie för personer med ekonomiskt bistånd	
Höjda hyresgränser i bostadsbidraget	

* Höjt tak i högkostnadsskyddet för läkemedel, sänkt subvention för yngre och höjd för äldre för tandvård och fribelopp i barnomsorgsavgiften inom ramen för maxtaxan ökar sammanlagt både kvinnors och mäns köpkraft och de offentliga nettoutgifterna för välfärdstjänster. Effekterna av de nämnda reformerna redovisas därför både i avsnittet om köpkraft och avsnittet om välfärdssatsningar.

Anm.: I tabellen redovisas de reformer under mandatperioden som beaktas i beräkningen av politikens effekter. Vissa skatter, som t.ex. jobbskatteavdraget för låg- och medelinkomsttagare och reduktionsplikten, har förändrats flera gånger under mandatperioden. I tabellen nämns dessa reformer endast en gång, och står för den sammanlagda effekten av reformerna.

Tabell a.2 Fördelning av välfärdssatsningar på olika verksamhetsområden

Verksamhetsområde	Procent
Fritid och kultur	3
Hälso- och sjukvård	44
Socialt skydd	21
Utbildning	25
Barnomsorg	8
Totalt	100

Anm.: De totala satsningarna på individuella välfärdstjänster under mandatperioden beräknas uppgå till 41 miljarder kronor. Reformerna som är av mer generell karaktär, såsom det generella statsbidraget till kommuner, fördelas i enlighet med det konsumtionsmönster som gäller för välfärdstjänsterna totalt.

Bilaga 4

Klimatredovisning

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	3
1.1	Sveriges klimatmål och åtaganden	3
2	Den historiska utsläppsutvecklingen	5
2.1	Sveriges territoriella utsläpp	6
2.2	Utsläppsutvecklingen inom EU:s utsläppshandelssystem (ETS 1)	9
2.2.1	Industrin.....	9
2.2.2	El- och fjärrvärmeproduktion	11
2.2.3	Inrikes flyg	12
2.3	Utsläppsutvecklingen under ansvarsfördelningsförordningen (ESR)	12
2.3.1	Inrikes transporter (exklusive inrikes flyg)	13
2.3.2	Jordbruk	15
2.3.3	Arbetsmaskiner	16
2.3.4	Bostäder och lokaler.....	16
2.3.5	Produktanvändning inklusive lösningsmedel.....	16
2.3.6	Avfall	17
2.4	Utsläpp och upptag från markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk (LULUCF)	17
2.5	Utveckling av utsläpp som inte ingår i klimatmålen	18
2.5.1	Utsläpp från tankning i Sverige till utrikes flyg och sjöfart.....	18
2.5.2	Konsumtionsbaserade utsläpp	20
2.5.3	Exportens klimateffekt.....	20
3	Scenarier och utsläppsgap i förhållande till målen	20
3.1	Utsläppsgap till 2045-målet.....	22
3.2	Utsläppsgap ESR-sektorn	22
3.3	Utsläppsgap till 2030 – LULUCF-sektorn.....	25
3.4	Scenarier för den handlande sektorn.....	27
3.5	Kvantifierade effekter i 2025-scenariot.....	28
3.6	Ej kvantifierade beslut som kan påverka utsläppsutvecklingen framöver.....	28
3.7	Sammanfattning av gapen	29
4	Ytterligare åtgärder och aviserad politik som har potential att sluta utsläppsgapet.....	29
4.1	Denna proposition	30
4.1.1	Förslag med direkta utsläppseffekter	31
4.1.2	Förslag som bedöms kunna påverka förutsättningarna för klimatomställningen	31
4.2	Utredningar och uppdrag som är relevanta för klimatomställningen	32
4.3	Förslag på internationell nivå.....	33
5	Förutsättningar för klimatomställningen	34
5.1	Infrastruktur	35
5.2	Humankapital	38

5.3	Beslut som påverkar förutsättningarna för omställningen.....	40
6	Uppföljning av genomförda åtgärder från klimathandlingsplanen.....	41
7	Klimatpolitiska rådets rapport.....	43
7.1	Kommentarer om rådets bedömningar och rekommendationer.....	43
	Besluta om nya och skärpta styrmedel för att nå Sveriges 2030-mål	43
7.2	Kommentarer om årets tema: jordbrukets bidrag till klimatomställningen	46

1 Inledning

Sveriges klimatpolitiska ramverk beslutades av riksdagen 2017. Det omfattar klimatmål, klimatlagen (2017:720) och det klimatpolitiska rådet (prop. 2016/17:146, bet. 2016/17: MJU24, rskr. 2016/17:320). Enligt klimatlagen ska regeringen varje år lämna en klimatredovisning till riksdagen i budgetpropositionen. Syftet med klimatredovisningen är att underlätta för uppföljning och bedömning av de samlade klimateffekterna.

Klimatredovisningen ska omfatta

1. en redovisning av utsläppsutvecklingen
2. en redovisning av de viktigaste besluten inom klimatpolitiken under året och vad de besluten kan betyda för utvecklingen av växthusgasutsläppen
3. en bedömning om det finns behov av ytterligare åtgärder och när och hur beslut om sådana åtgärder i så fall kan fattas.

Strukturen i denna klimatredovisning följer i huvudsak ordningen i klimatlagens krav. I avsnitt 2 redovisas den historiska utsläppsutvecklingen. I avsnitt 3 redovisas de viktigaste besluten under året och vad de kan betyda för utvecklingen av växthusgaser, en prognos för utsläppsutvecklingen och gap mot klimatmålen samt en bedömning av om ytterligare åtgärder kan behövas för att nå klimatmålen. I avsnitt 4 redovisas förslag på åtgärder i denna proposition och på internationell nivå samt en preliminär bedömning av hur dessa kan bidra till klimatmålen. I avsnitt 5 redovisas utvecklingen av arbetet med åtgärder som skapar de förutsättningar som behöver finnas på plats för att genomföra klimatomställningen. I avsnitt 6 redovisas en uppföljning av genomförda åtgärder från regeringens klimathandlingsplan. I avsnitt 7 redovisas regeringens kommentarer på bedömningarna och rekommendationerna i Klimatpolitiska rådets rapport 2025. Klimatredovisningen har tagits fram med stöd av underlag som Naturvårdsverket lämnade till regeringen i april 2025.

1.1 Sveriges klimatmål och åtaganden

Det svenska klimatarbetet syftar till att nå de mål och åtaganden som har fastslagits på EU-nivå för att EU ska nå sina åtaganden under Parisavtalet samt de klimatmål som har fastslagits av riksdagen inom det klimatpolitiska ramverket som också utgör en del av systemet för miljö kvalitetsmål. Klimatarbetet bidrar också till att nå generationsmålet inom miljö kvalitetsmålssystemet och målen för hållbar utveckling inom Agenda 2030.

I juli 2021 trädde EU:s klimatlag¹ i kraft. Klimatlagen slår fast att EU senast 2050 ska vara klimatneutral och till 2030 ska minska sina nettoutsläpp med minst 55 procent jämfört med 1990. Hur EU ska nå klimatmålen till 2030 regleras huvudsakligen i tre rättsakter: EU:s system för handel med utsläppsrätter² (ETS 1) som reglerar utsläpp från industri, el- och värmeproduktion, flyg och sjöfart; ansvarsfördelningsförordningen³ (ESR) som reglerar utsläpp från jordbruk, inrikes transporter (exklusive flyg), arbetsmaskiner, bostäder och lokaler, avfall och mindre industri; samt LULUCF-

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1119 av den 30 juni 2021 om inrättande av en ram för att uppnå klimatneutralitet och om ändring av förordningarna (EG) nr 401/2009 och (EU) 2018/1999 (uropeisk klimatlag).

² Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/87/EG av den 13 oktober 2003 om ett system för handel med utsläppsrätter för växthusgaser inom gemenskapen och om ändring av rådets direktiv 96/61/EG.

³ ESR står för Effort Sharing Regulation, Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/857 av den 19 april 2023 om ändring av förordning (EU) 2018/842 om medlemsstaternas bindande årliga minskningar av växthusgasutsläpp under perioden 2021–2030 som bidrar till klimatåtgärder för att fullgöra åtagandena enligt Parisavtalet samt om ändring av förordning (EU) 2018/199.

förordningen⁴ som reglerar utsläpp och upptag från markanvändning. I mars 2023 antog EU ett lagstiftningspaket kallat Fit for 55. I paketet ingick bl.a. införandet av ett nytt utsläppshandelssystem (ETS 2) för vissa utsläpp inom ESR samt en revidering av ESR-förordningen och LULUCF-förordningen som innebär en skärpning av Sveriges EU-åtaganden inom dessa sektorer.

Sveriges ESR-åtagande är följande:

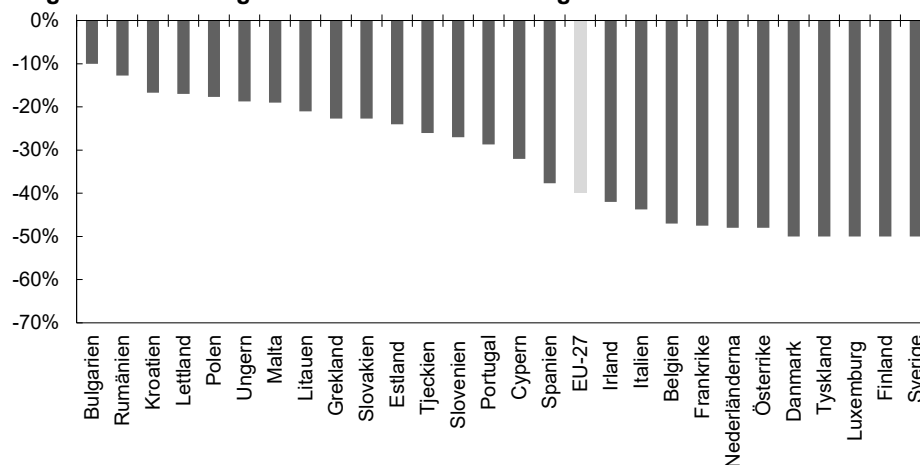
- Sveriges utsläpp inom ESR-sektorn ska ha minskat med 50 procent 2030 jämfört med 2005 och utsläppen ska följas upp mot årliga mål. De årliga målen skapar tillsammans en utsläppsbudget för perioden 2021–2030.

Sveriges åtaganden för nettoupptag inom LULUCF-sektorn följs upp i två perioder.

- Under den första åtagandeperioden 2021–2025 gäller förenklat att de bokförda utsläppen inte får vara högre än de bokförda upptagen. Upptag och utsläpp ska bokföras i förhållande till en referensnivå per markkategori, vilket för den volymmässigt viktigaste kategorin, skogsmark, baseras på hur skogsbruket bedrevs 2000–2009.
- Under den andra åtagandeperioden 2026–2029 ska Sveriges nettoupptag öka enligt en linjär målbana och 2030 ska nettoupptaget ha ökat med ca 4 miljoner ton jämfört med 2016–2018.

Sverige är ett av de länder som har fått de största betingen till 2030 inom ESR och LULUCF. EU-åtagandena tillåter, i begränsad utsträckning, flexibilitet bl.a. i form av flytt av utsläppsutrymme över tid, mellan åtaganden för olika sektorer och mellan medlemsstater. För perioden 2021–2025 kommer eventuella underskott i förhållande till LULUCF-åtagandet att dras automatiskt från ESR-sektorn.

Diagram 1.1 Åtaganden inom ESR-förordningen för olika medlemsstater

Källa: Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/857 av den 19 april 2023 om ändring av förordning (EU) 2018/842 om medlemsstaternas bindande årliga minskningar av växthusgasutsläpp under perioden 2021–2030 som bidrar till klimatåtgärder för att fullgöra åtagandena enligt Parisavtalet samt om ändring av förordning (EU) 2018/1999. Bilaga 1.

Målen inom det nationella klimatpolitiska ramverket utgörs av:

- Ett långsiktigt klimatmål som innebär att Sverige senast 2045 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären, för att därefter uppnå negativa utsläpp. Utsläppen av växthusgaser från svenskt territorium exklusive LULUCF-

⁴ LULUCF står för Land Use, Land-Use Change and Forestry, Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/839 av den 19 april 2023 om ändring av förordning (EU) 2018/841 vad gäller tillämpningsområdet, förenkling av reglerna för rapportering och efterlevnadskontroll och fastställande av medlemsstaternas mål för 2030 och av förordning (EU) 2018/1999 vad gäller förbättrad övervakning, rapportering, uppföljning av framsteg och översyn.

sektorn ska vara minst 85 procent lägre senast 2045 jämfört med 1990. Så kallade kompletterande åtgärder kan användas för att få ned utsläppen till nettonoll och kompensera för möjliga kvarvarande utsläpp 2045. Därefter kommer kompletterande åtgärder behöva öka över tid för att uppnå nettonegativa utsläpp.

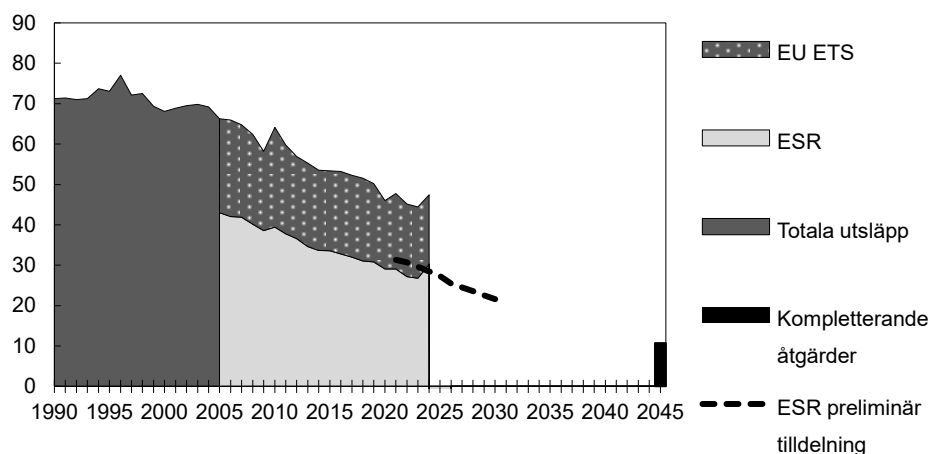
- Etappmål till 2030 och 2040 som omfattar utsläpp av växthusgaser i ESR-sektorn. Målen fastställer att utsläppen bör vara minst 63 respektive 75 procent lägre än utsläppen 1990 senast 2030 respektive 2040. Av utsläppsminskningen till 2030 respektive 2040 kan 8 respektive 2 procentenheter ersättas av kompletterande åtgärder.
- Ett sektorsspecifikt etappmål till 2030 som omfattar utsläpp av växthusgaser från inrikes transporter, exklusive inrikes flyg. Målet är att utsläppen ska minska med minst 70 procent 2030 jämfört med 2010.

Tre typer av kompletterande åtgärder är utpekade i det klimatpolitiska ramverket: ökat nettoupptag av växthusgaser i LULUCF-sektorn, avskiljning och lagring av koldioxid med biogent ursprung (s.k. bio-CCS) samt verifierade utsläppsminskningar utanför Sverige.

I januari 2025 fick Miljömålsberedningen i uppdrag att se över de nationella klimatmålen till 2030 (dir. 2025:33). I uppdraget ingår att analysera hur effektiviteten av styrningen mot de svenska etappmålen till 2030 påverkas av EU:s Fit for 55-paket och lämna förslag på hur svenska etappmål till 2030 kan utformas för att bättre överensstämmer med Sveriges åtaganden inom EU och styra effektivt mot det långsiktiga målet om att inte ha några nettoutsläpp senast 2045 för att därefter uppnå negativa utsläpp.

Diagram 1.2 Utsläpp av växthusgaser i Sverige 1990–2024 uppdelat mellan ESR och ETS 1-sektorerna från 2005, målet om nettonollutsläpp 2045 samt Sveriges preliminära tilldelning inom ESR 2021–2030

Miljoner ton koldioxidekvivalenter

Anm.: Det långsiktiga målet till 2045 kan till 15 procentenheter uppfyllas av kompletterande åtgärder, vilket motsvarar ca 11 miljoner ton koldioxidekvivalenter och visas med den svarta stapeln.

Källa: Naturvårdsverket.

2 Den historiska utsläppsutvecklingen

I avsnittet redogörs för den historiska utsläppsutvecklingen i Sverige, inklusive en förklaring av vilka styrmedel och åtgärder som har särskild betydelse för utsläppsutvecklingen samt indikatorer för omställningen inom industri, el- och värmeförsörjning.

och transportsektorn. Redovisningen fokuserar främst på utvecklingen av de territoriella utsläppen i Sverige och de sektorer som ingår i etappmålen och EU-åtaganden och baseras på officiell slutlig utsläppsstatistik t.o.m. 2023 och preliminär statistik för 2024. Slutlig statistik för 2024 presenteras i december 2025.

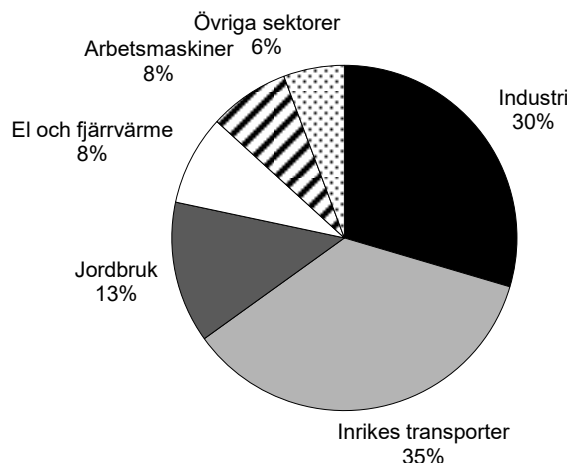
I avsnittet beskrivs även utvecklingen av utsläpp från internationella transporter, konsumtionsbaserade utsläpp och exportens klimatnytta.

2.1 Sveriges territoriella utsläpp

Sveriges framsteg mot de nationella klimatmålen mäts i territoriella utsläpp, dvs. utsläpp som sker inom landets gränser. Sveriges utsläpp har minskat kontinuerligt sedan 1970-talet. År 2023 uppgick Sveriges territoriella utsläpp av växthusgaser, exklusive LULUCF, till 44,4 miljoner ton koldioxidekvivalenter vilket är en minskning med ca 2 procent jämfört med 2022. År 2024 ökade utsläppen enligt preliminär statistik med ca 7 procent till 47,5 miljoner ton koldioxidekvivalenter. Sverige har bland de lägsta territoriella utsläppen per capita inom EU.

Ungefär en tredjedel av utsläppen i Sverige kommer från inrikes transporter, en tredjedel från industrin och en tredjedel från övriga sektorer, främst jordbruk, el- och fjärrvärmeproduktion och arbetsmaskiner.

Diagram 2.1 Sveriges territoriella utsläpp av växthusgaser fördelat på olika sektorer 2024

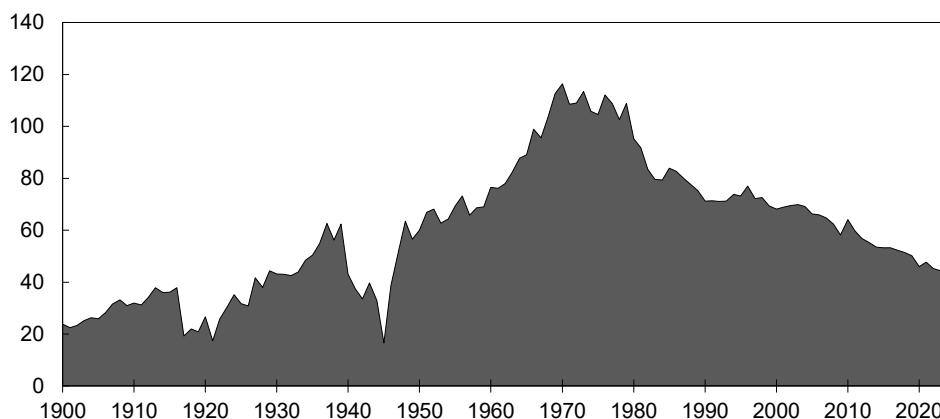
Källa: Naturvårdsverket.

Sveriges utsläpp har minskat kontinuerligt sedan 1970-talet

Sveriges utsläpp ökade fram till 1970-talet och översteg då 100 miljoner ton koldioxid-ekvivalenter per år. Det berodde framför allt på en ökad industrialisering och ökad bilism, vilket ledde till att kol och sedan olja användes i allt större utsträckning. Sveriges energitillförsel 1970 utgjordes till nästan 80 procent av olja.

Diagram 2.2 Sveriges territoriella utsläpp av växthusgaser 1900–2024 (exkl. LULUCF)

Miljoner ton koldioxidekvivalenter

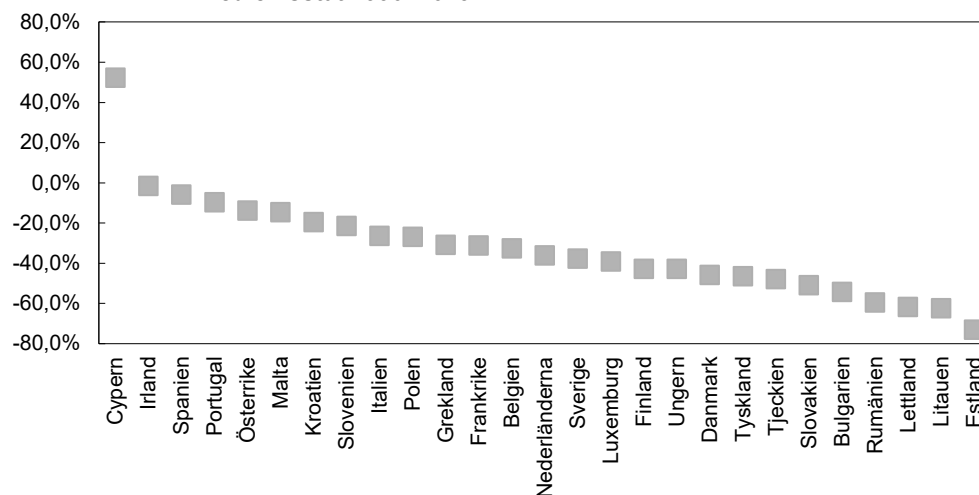
Anm.: Data för åren 1900–1989 är inte officiell statistik. För åren 1990–2024 har Naturvårdsverkets officiella statistik använts.

Källor: Potsdam Institute for Climate Impact Research och Naturvårdsverket.

Sedan oljekriserna på 1970-talet har utsläppen mer än halverats och oljans roll i energisystemet drastiskt minskat, främst tack vare utbyggnaden av kärnkraft 1972–1985, men även tack vare en fortsatt utbyggnad av annan fossilfri elproduktion som vattenkraft, en övergång från oljeeldning till biobränslebaserad fjärrvärme och värmepumpar samt omfattande energieffektiviseringsåtgärder. Utbyggnaden av fossilfri elproduktion innebär att av den el som produceras i Sverige i dag är ca 98 procent fossilfri.

Den ökade tillgången på el ledde till att en lång rad industriprocesser elektrifierades, varpå samhällets behov av fossila bränslen minskade.

Diagram 2.3 Procentuell förändring av territoriella utsläpp (exkl. LULUCF) per medlemsstat 1990–2023

Källa: European Environment Agency.

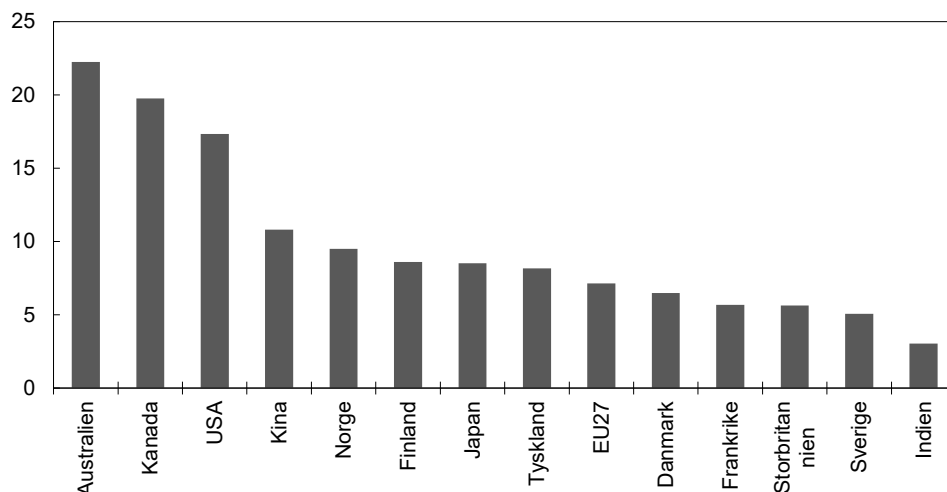
Mellan 1990 och 2023 har Sveriges territoriella utsläpp minskat med 38 procent, vilket är mer än genomsnittet i EU för samma period, och sedan 2010 med knappt 31 procent. Den största delen av utsläppsminskningen sedan 1990 kan härledas till uppvärmning av bostäder och lokaler där oljeeldade värmepannor ersatts av fjärrvärme med en allt större andel förnybar energi, och värmepumpar. Även utsläpp från avfallssektorn har minskat stadigt sedan 1990, framför allt till följd av att

deponering av organiskt avfall upphörde i början av 2000-talet. Sverige har nu, jämfört med andra länder, små utsläpp från avfallssektorn, el- och fjärrvärmeproduktion samt från egen uppvärmning.

År 2023 var utsläppen 4,8 ton per person i Sverige vilket är betydligt lägre än genomsnittet i världen, som ligger på ca 6,6 ton. Det är även bland de lägsta utsläppen i EU.

Diagram 2.4 Territoriella utsläpp per capita 2024 för ett antal utvalda länder

Ton koldioxidekvivalenter

Anm.: Statistik för territoriella utsläpp per capita i diagrammet skiljer sig avseende metod från officiella räkenskaper.

Källa: The Emissions Database for Global Atmospheric Research (EDGAR), 2025 års rapport.

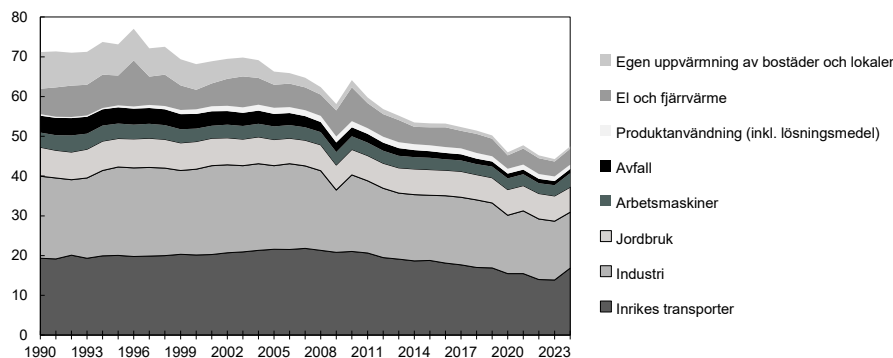
Industrins utsläpp påverkas i större utsträckning av konjunktur än andra sektorer, men trots en stark konjunkturutveckling under större delen av 2010-talet har utsläppen minskat sedan 2010. Under 2023 minskade industrins utsläpp med 3 procent jämfört med föregående år, främst till följd av minskad produktion i mineralindustrin samt järn- och stålindustrin. Den generella utsläppsminskningen sedan 2010 kan förklaras av en ökad användning av el och biobränslen i form av restprodukter från skogsindustrin, samt energieffektivisering. Kvarvarande utsläpp inom industrin kommer till största delen från produktionsprocesser.

Inom el- och fjärrvärmeproduktion har utsläppen minskat på grund av en snabb övergång från kol och olja till avfall och biobränslen, främst i form av avverkningsrester och restprodukter från skogsindustrin. Inom transportsektorn har en ökad användning av biodrivmedel och effektivare fordon, samt under senare år även en ökad andel laddbara fordon, bidragit till minskade utsläpp trots ett ökat trafikarbete⁵.

⁵ Trafikarbete är den sammanlagda mängden fordonskilometer på svenska vägar.

Diagram 2.5 Statistik över utsläpp och upptag av växthusgaser 1990–2024 fördelat per sektor (exkl. LULUCF)

Miljoner ton koldioxidekvivalenter

Källa: Naturvårdsverket.

2.2 Utsläppsutvecklingen inom EU:s utsläppshandelssystem (ETS 1)

EU:s system för handel med utsläppsrätter för växthusgaser (ETS 1) omfattar utsläpp från större industrianläggningar, el- och värmesektorn, och flyg mellan destinationer inom det europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES), samt sjöfart som gradvis har inkluderats från 2024. Från 2026 ska sjöfarten ingå fullt ut i ETS 1. Då kommer systemet att omfatta utsläpp från fartyg inom EU, och 50 procent av utsläppen för fartyg som lämnar eller ankommer till EU från tredje land.

Cirka 40 procent av Sveriges territoriella utsläpp omfattas av ETS 1. År 2024 uppgick utsläppen från svenska anläggningar inom ETS 1 till ca 17 miljoner ton koldioxid-ekvivalenter. Det är en minskning med ca 2 procent jämfört med 2023. Den största minskningen skedde inom järn- och stålindustrin samt i mineralindustrin, vilket kan förklaras av bl.a. inbromsningen av konjunkturen och den fortsatt låga efterfrågan från byggsektorn.

Priset på utsläppsrätter inom ETS 1 skapar incitament för kostnadseffektiva utsläppsminskningar, eftersom det bidrar till att aktörer minskar utsläppen där det är som billigast. Utöver ETS 1 finns även en rad andra styrmedel, både på nationell nivå och på EU-nivå, som i olika utsträckning stärker incitamenten och underlättar för anläggningar som omfattas av ETS 1 att vidta utsläppsminskande åtgärder. Framför allt handlar det om långsiktig tydlighet som klimatmål, stöd till forskning, utveckling och demonstration, investeringsstödet Industriklivet och EU:s innovationsfond.

2.2.1 Industrin

Nästan hela den svenska industrisektorns utsläpp, över 90 procent, ingår i ETS 1. Utsläppen kommer framför allt från ett fåtal större industrianläggningar inom järn- och stålindustri, gruv- och mineralindustri, kemi- och raffinaderiindustri och övrig metallindustri.

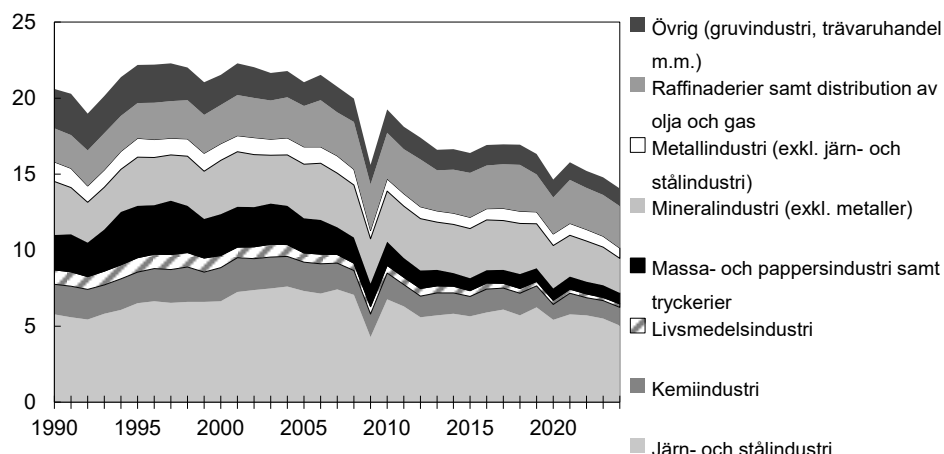
Industrisektorns samlade utsläpp uppgick till 14,8 miljoner ton koldioxidekvivalenter 2023, vilket är en minskning med ca 28 procent jämfört med 1990 och ca 3 procent lägre än 2022. Minskningen är en följd av flera faktorer, bl.a. att EU:s utsläppshandelssystem lett till utsläppsminskningar men också den rådande lågkonjunkturen. Enligt preliminär statistik uppgick utsläppen från industrin till 14,0 miljoner ton 2024, vilket är en minskning med 5 procent jämfört med 2023. Minskningen beror framför

allt på grund av underhållsstopp inom järn- och stålindustrin samt minskad efterfrågan på cement. Den långsiktiga trenden mot lägre utsläpp i industrisektorn beror delvis på att användningen av biobränsle har ökat och oljeanvändningen minskat, framför allt inom massa- och pappersindustrin, men även på energieffektivisering och att ny processteknik har införts inom exempelvis kemiindustrin. Raffinaderisektorns utsläpp har däremot ökat sedan 1990 till följd av ökad produktion.

Utsläppsminskningen har varit större för industrianläggningar som inte ingår i ETS 1 än för anläggningarna som ingår i handelssystemet. Mellan 2010 och 2023 minskade utsläppen från de industri-, el- och fjärrvärmeanläggningar som inte ingår i ETS 1 med 58 procent tack vare konverteringar från fossila bränslen till förnybar energi och värmepumpar samt energieffektiviseringsåtgärder. Minskningen är nästan dubbelt så stor som för industrianläggningar inom ETS 1 vilka under samma period minskade utsläppen med 30 procent. Användningen av fossila bränslen i industrin utanför utsläppshandeln träffas, med vissa undantag, av koldioxid- och energiskatter. Utsläppsminskningen under det senaste decenniet sammanfaller med utfasningen av nedsättningen av koldioxidskatten för dessa verksamheter som skedde 2011–2018. Priset på utsläppsrätter inom ETS 1 är nu lägre än de energi- och koldioxidskatter som gäller för industrianläggningar utanför ETS 1.

Diagram 2.6 Utsläpp av växthusgaser från industrin (inkl. industri utanför ETS 1) 1990–2024 fördelat på undersektorer

Miljoner ton koldioxidekvivalenter

Källa: Naturvårdsverket.

Indikatorer för industrins omställning

Naturvårdsverket genomför sedan några år tillbaka en årlig undersökning med större industriföretag i Sverige, vilka svarar för en betydande del av industrins totala utsläpp av växthusgaser. Studien som genomfördes till årets underlag omfattade 13 företag som tillsammans står för drygt 80 procent av industrisektorns totala utsläpp.

Naturvårdsverket har bl.a. frågat företagen i vilken fas i omställningen som verksamheten befinner sig. Undersökningen visar att 64 procent av sektorns totala utsläpp befinner sig i de senare omställningsfaserna (tillståndsprövning och genomförande). Det ligger i linje med förra årets resultat.

I avsnitt 5 redovisas indikatorer för åtgärder som kan bidra till att skapa förutsättningar för klimatomställningen.

2.2.2 El- och fjärrvärmeproduktion

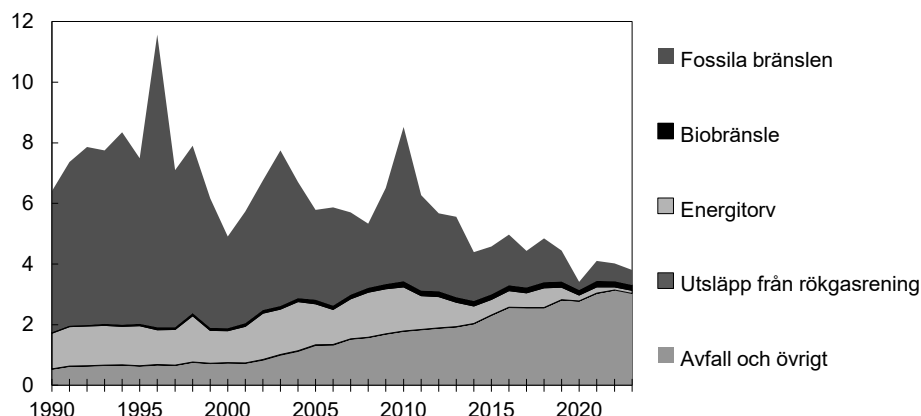
Utsläppen från el- och fjärrvärmeproduktion stod för ca 9 procent av Sveriges utsläpp 2023, vilket motsvarar 3,8 miljoner ton koldioxidekvivalenter. Jämfört med 2022 minskade utsläppen från el- och fjärrvärmeproduktionen 2023 med 5 procent, trots att 2023 var ett kallare år. Sedan 1990 har utsläppen inom sektorn minskat med 41 procent. Utsläppen kommer till stor del från avfallsförbränning inom kraftvärme- och värmeproduktion som har ökat under 2000-talet. Utsläppen från Sveriges elproduktion har däremot minskat och var till 98,5 procent fossilfri 2023.

Under 2023 minskade framför allt utsläppen från förbränning av avfall och olja. En orsak var att den fossilbaserade elproduktionen sjönk till följd av lägre elpriser som försämrade lönsamheten. Sämre tillgång och högre priser på biobränslen bidrog också till den lägre elproduktionen från kraftvärmen. Elanvändningen 2023 var den lägsta sedan 1990, vilket sannolikt beror på konjunkturen och att åtgärder för att minska elanvändning har vidtagits. Fjärrvärmeleveranserna ökade 2023 på grund av kallare väder än året innan. Enligt preliminär statistik uppgick utsläppen från sektorn till 4 miljoner ton 2024, vilket är en ökning med 5 procent jämfört med 2023. Ökningen beror framför allt på ökad avfallsförbränning, men även en mindre ökning av fossila bränslen.

Utvecklingen till lägre utsläpp förklaras i grunden av att fossila bränslen ersatts av biobaserade. Vatten-, kärn- och vindkraft står för en dominerande del av elproduktionen samtidigt som större delen av kraftvärmen är biobränslebaserad. De utsläpp från biobränslen som redovisas i el- och fjärrvärmesektorn motsvarar utsläpp från flytande och gasformiga biobränslen, såsom biodiesel och biogas. Utsläpp från förbränning av fasta biobränslen (främst avverkningsrester och restprodukter från skogsindustrin) redovisas i LULUCF-sektorn för att undvika dubbelräkning. Förbränningen av avfall har ökat markant vilket har resulterat i mer än en tredubbling av de fossila utsläppen från avfallsförbränning inom kraftvärme- och värmeproduktion sedan 1990. Bränsletillförseln för el- och fjärrvärmeproduktion är dubbelt så stor jämfört med 1990 samtidigt som utsläppen har minskat. Det förklaras med att fossila bränslen har ersatts med biobränslen och avfall av biogent ursprung i både befintliga och nya anläggningar.

Diagram 2.7 Utsläpp av växthusgaser från el- och fjärrvärmeproduktion 1990–2023 fördelat på undersektorer

Miljoner ton koldioxidekvivalenter

Källa: Naturvårdsverket.

Utvecklingen till att återanvända och materialåtervinna plast går långsamt. År 2020 gick ca 87 procent av all plast som sattes på marknaden till energiutvinning och endast

ca 10 procent till materialåtervinning. I december 2024 antog EU en förordning om förpackningar och förpackningsavfall⁶ som syftar till att minska förpackningsavfallet, öka högkvalitativ återvinning samt skapa en marknad för återvunnet material. Detta väntas bidra till att minska utsläppen från sektorn.

Indikatorer för el- och fjärrvärmeproduktionens omställning

Den årliga undersökningen som Naturvårdsverket gör inom industrisektorn har i år utvidgats till att omfatta de åtta största utsläpparna inom el- och fjärrvärmesektorn. Dessa stod tillsammans för ca 50 procent av sektorns totala växthusgasutsläpp 2023. I undersökningen kategoriseras företagens anläggningar utifrån var de befinner sig i en omställningsprocess. Underlaget visar att anläggningar motsvarande 32 procent av sektorns utsläpp befinner sig i de senare omställningsfaserna (tillståndsprövning och genomförande).

Intresset för att minska förbränningen av fossilt avfall och öka utsorteringen av plast har ökat under senare år. Naturvårdsverkets studie visar att verksamhetsutövarna i sektorn har ett intresse att fånga in och lagra koldioxid. Inom detta område sker mycket utveckling vad gäller avskiljning och lagring av fossila växthusgasutsläpp, s.k. CCS.

I avsnitt 5 redovisas indikatorer för åtgärder som kan bidra till att skapa förutsättningar för klimatomställningen.

2.2.3 Inrikes flyg

De territoriella utsläppen omfattar utsläpp från inrikes flyg. År 2023 uppgick utsläppen från inrikes flyg till ca 0,4 miljoner ton koldioxidekvivalenter, eller ca 0,9 procent av de territoriella utsläppen. Det motsvarar en minskning med knappt 49 procent sedan 1990. Jämfört med 2022 ökade utsläppen med ca 33 procent till följd av att antalet passagerare fortsatt återhämtar sig efter pandemin. Antalet har inte kommit upp i samma nivå som före pandemin.

ETS 1 omfattar utsläpp från flyg inom EES-området, inklusive merparten av Sveriges kommersiella inrikesflyg. Enligt ETS 1 är vissa av operatörerna berättigade fri tilldelning av utsläppsrätter vilket kommer att upphöra 2026. Detta förväntas öka incitamenten för branschen att minska sina utsläpp. Genom EU:s Fit for 55-paket beslutades därtill att införa en gradvis inblandning av hållbara flygbränslen i fossilt flygbränsle. Till följd av detta har regeringen beslutat att slopa den nationella reduktionsplikten för flygfotogen fr.o.m. den 1 juli 2025.

2.3 Utsläppsutvecklingen under ansvarsfördelningsförordningen (ESR)

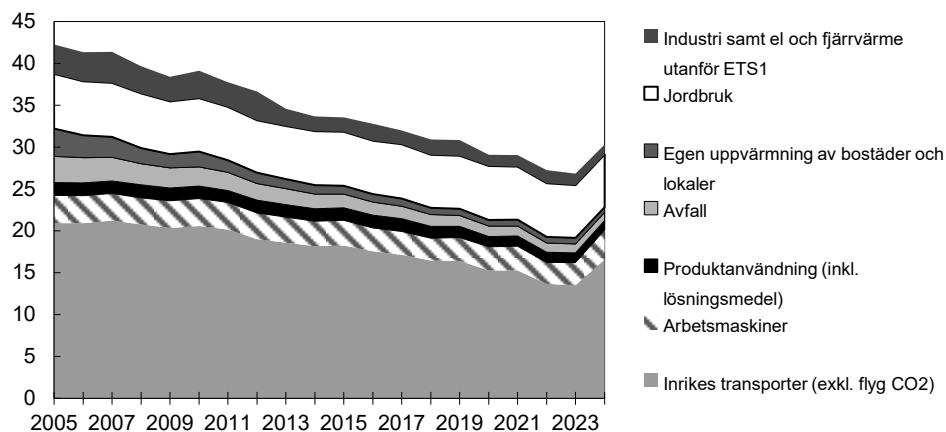
Utsläpp från inrikes transporter (exklusive inrikes flyg) är den största källan inom ESR-sektorn. Därefter följer jordbruk, arbetsmaskiner, uppvärmning av bostäder och lokaler, avfallsbehandling samt industri- och energianläggningar utanför ETS 1. Utsläppen i ESR-sektorn uppgick till 26,8 miljoner ton koldioxidekvivalenter 2023. Det motsvarar en minskning med ca 1,5 procent jämfört med 2022. Utsläppen har minskat med ca 42 procent jämfört med 1990 och med 36 procent sedan 2005. Utsläppsminskningar har skett inom alla delsektorer.

⁶ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2025/40 av den 19 december 2024 om förpackningar och förpackningsavfall, om ändring av förordning (EU) 2019/1020 och direktiv (EU) 2019/904 och om upphävande av direktiv 94/62/EG.

År 2023 var utsläppen 2,8 miljoner ton lägre än Sveriges tilldelade utsläppsutrymme i ESR. Eftersom även utsläppen 2021 och 2022 underskred Sveriges ESR-utrymme har Sverige nu ett preliminärt utsläppsöverskott på sammanlagt 8,6 miljoner ton som kan användas för att kompensera eventuella överskridanden gentemot ESR-åtagandet senare under perioden. Enligt preliminär statistik uppgick utsläppen från ESR-sektorn till 30,3 miljoner ton 2024. Det är en ökning med 13 procent jämfört med 2023 och 1,8 miljoner ton högre än den preliminära tilldelningen, vilket främst beror på att reduktionsplikten under en period sänktes till 6 procent.

Diagram 2.8 Utsläpp av växthusgaser från ESR-sektorn 2005–2024 fördelat på undersektorer

Miljoner ton koldioxidekvivalenter

Källa: Naturvårdsverket.

År 2027 startar EU:s nya utsläppshandelssystem, ETS 2. ETS 2 omfattar, med vissa undantag, utsläpp av koldioxid från förbränning av bränslen inom vägtransport, förbränning av bränslen i hushåll och kommersiella byggnader och förbränning av bränslen inom energi- och tillverkningsindustrin som inte omfattas av ETS 1. Det innebär att en stor del av utsläppen inom ESR-sektorn kommer att omfattas av handelssystemet. Regeringen har i sitt förslag till genomförande valt att tillämpa ETS 2 på ett mer ambitiöst sätt än vad som föreskrivs på EU-nivå genom att redan från systemets start inkludera fler sektorer än vad som är obligatoriskt (prop. 2023/24:142). Det innebär att i princip all förbränning av fossila bränslen i Sverige som ligger utanför ETS 1 kommer att omfattas. Regeringen bedömer att ett sådant upplägg innebär en starkare styrning mot klimatmålen, samtidigt som kostnadseffektiviteten ökar och administrationen underlättas.

2.3.1 Inrikes transporter (exklusive inrikes flyg)

Utsläppen från inrikes transporter uppgick till 13,5 miljoner ton koldioxidekvivalenter 2023. Det är en minskning med 34 procent jämfört med 2010 och med 28 procent jämfört med 1990. Utsläppen var under 2023 en procent lägre än 2022, detta trots att trafikarbetet ökade. Enligt preliminär statistik uppgick utsläppen från sektorn till 16,5 miljoner ton 2024, vilket är en ökning med 22 procent jämfört med 2023, framför allt på grund av att reduktionsplikten under en period sänktes till 6 procent.

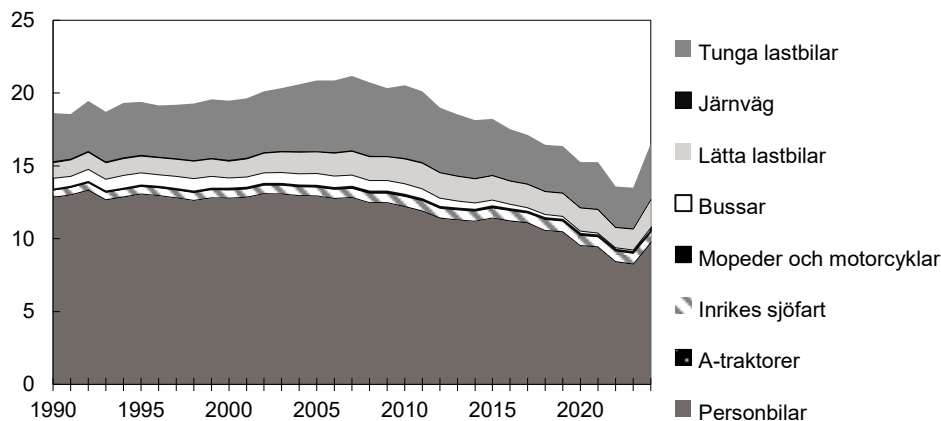
Inrikes transporter (exklusive inrikes flyg) står för ungefär en tredjedel av Sveriges totala utsläpp av växthusgaser och ungefär hälften av utsläppen i ESR-sektorn. Vägtrafiken står för den största delen, nästan 95 procent av utsläppen inom inrikes transporter (exklusive inrikes flyg). Av dessa står personbilar för drygt 60 procent av utsläppen medan lätta och tunga lastbilar tillsammans står för drygt 30 procent av

utsläppen. Sjöfarten står för majoriteten av de resterande 5 procenten av utsläppen inom inrikes transporter (exklusive inrikes flyg).

Perioden 1990 till 2023 har utsläppen för inrikes transporter minskat med 28 procent i Sverige, medan utsläppen från sektorn ökat med 18 procent på EU-nivå under samma period. På EU-nivå minskade utsläppen med 1 procent mellan 2022 och 2023.

Diagram 2.9 Utsläpp av växthusgaser från inrikes transporter (exklusive inrikes flyg) 1990–2024 fördelat per transportslag

Miljoner ton koldioxidekvivalenter

Källa: Naturvårdsverket.

Indikatorer för vägtransportsektorns omställning

År 2024 uppgick laddbara bilar till drygt 13,5 procent av svenska personbilar i trafik. Det är en ökning med 2,5 procentenheter sedan 2023. Nyregistreringen av laddbara personbilar utgjorde 57,0 procent av den totala nyregistreringen av personbilar 2024, varav elbilar stod för 34,2 procent. Andelen nyregistrerade elbilar minskade med 3,6 procentenheter jämfört med 2023. De senaste åren har antalet nyregistrerade personbilar minskat i Europa, bl.a. till följd av en försämrad konjunktur, så även i Sverige.

Koldioxidutsläppen från nya personbilar minskade från 61 gram/km 2023 till 59 gram/km 2024. De genomsnittliga utsläppen från nya personbilar har minskat från 112 gram/km år 2020. Detta mått är standardiserat och tar inte hänsyn till bilarnas tankning.

Även sett till hela personbilsflottan, med hänsyn till bilarnas tankning, har de genomsnittliga utsläppen minskat över tid. År 2024 var utsläppen 142 gram/km, jämfört med 231 gram/km 1990. Under 2024 ökade dock de genomsnittliga utsläppen med 16 gram/km jämfört med 2023, vilket framför allt beror på den sänkta reduktionsplikten.

Försäljningen av laddbara lätta lastbilar har stigit och utgjorde 21,4 procent av nyregistreringen 2024. Än så länge finns det få tunga lastbilar med eldrift i trafik även om antalet ökar långsamt. De utgjorde 7,1 procent av nyregistreringen 2024. Bland de tunga lastbilarna är det i stället lastbilar som kan drivas på fordonsgas som ökat något mer under de senaste åren. Sedan 2015 har nyregistreringen av elbussar ökat; de stod för drygt 28 procent av nyregistreringen 2024 medan gasdrivna bussar utgjorde 1,5 procent av nyregistreringarna.

Både styrmedel inom EU och på nationell nivå har betydelsefulla effekter på utsläppsutvecklingen i transportsektorn. På EU-nivå är det främst koldioxidkraven på nya lätta och tunga vägfordon som har drivit på både en ökad introduktion av elfordon och en ökad bränsleeffektivitet bland fordon med förbränningsmotor. I Sverige finns ett flertal styrmedel för att ställa om vägtransportsektorn. Bland annat har vissa miljöanpassade bilar såsom elbilar och laddhybrider nedsatta förmånsvärden, fordonsskatten för nyare lätta fordon är differentierad utifrån fordonets utsläppsvärde så att fordon med höga koldioxidutsläpp betalar en högre fordonsskatt och för lätta och tunga lastbilar samt bussar finns klimatpremier vid inköp av miljöfordon. Därutöver finns reduktionsplikten samt energi- och koldioxidbeskattning på de flesta bränslen som används för motordrift.

2.3.2 Jordbruk

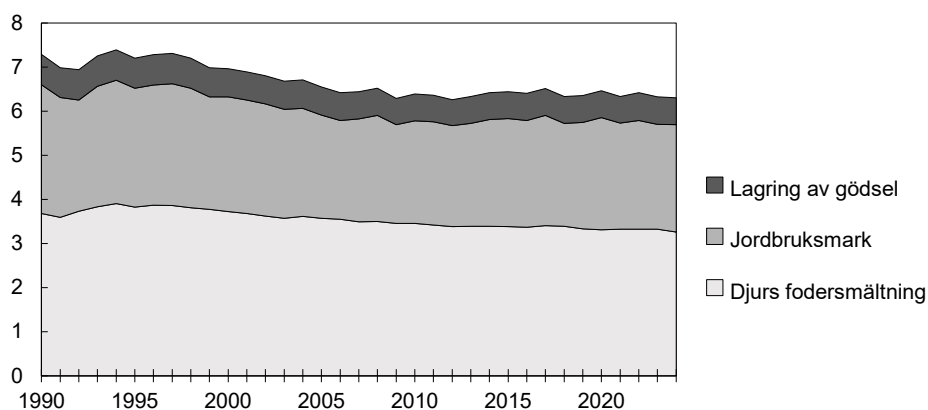
Jordbrukssektorns utsläpp består främst av metan och lustgas från djurens fodermältning, gödselhantering och kväveomvandling i mark. År 2023 var utsläppen av växthusgaser från jordbrukssektorn 6,3 miljoner ton koldioxidekvivalenter, vilket innebär en minskning med 1,5 procent jämfört med 2022. Minskningen under året beror främst på låga skördar, vilket gav lägre mängd skörderester. När skörderester bränns eller lämnas på åkern bryts de ned och frigör koldioxid och lustgas. Utsläppen har legat på ungefär samma nivå sedan 2005 men minskat med ca 13 procent sedan 1990. Det beror främst på ökad effektivitet i produktionen och minskad djurhållning av framför allt mjölkkor och grisar. Enligt preliminär statistik för 2024 minskade utsläppen i jordbrukssektorn med 0,4 procent jämfört med 2023 och uppgick till 6,3 miljoner ton.

Utsläpp från användning av fossila drivmedel i traktorer och andra arbetsmaskiner, fossila bränslen till uppvärmning i lokaler samt kolförrädsförändringar på grund av markanvändning redovisas i andra sektorer.

Insatser som leder till minskade utsläpp av både ammoniak och växthusgaser från jordbruket kan bidra till att nå Sveriges EU-åtaganden, inte minst då utsläppen ofta kommer från samma källor eller från sammanlänkade processer. Regeringen har under 2025 beslutat om investeringsstödet Kväveklivet för att stödja jordbrukets insatser med att minska avgången av ammoniak och kväveföreningar och bidra till en omställning till ett mer hållbart jordbruk och minskad klimatpåverkan.

Diagram 2.10 Utsläpp av växthusgaser från jordbruket 1990–2024 fördelat per utsläppskälla

Miljoner ton koldioxidekvivalenter

Källa: Naturvårdsverket.

2.3.3 Arbetsmaskiner

Med arbetsmaskiner avses bränsledrivna fordon som inte är avsedda för vägtrafik, samt arbetsredskap som används bl.a. för bygge och underhåll av vägar, bostäder och lokaler, men även för arbete inom industri, jord- och skogsbruk och fiske. Utsläppen från arbetsmaskiner var 2,7 miljoner ton koldioxidekvivalenter 2023. Jämfört med 2022 har utsläppen ökat med 5 procent, främst till följd av att inblandningen av biobränsle i diesel har minskat med 3 procent under samma period. Enligt preliminär statistik uppgick sektorns utsläpp till 3,6 miljoner ton under 2024, vilket motsvarar en ökning med 32 procent jämfört med 2023. Ökningen berodde främst på en lägre inblandning av biodrivmedel i diesel till följd av den tillfälligt sänkta reduktionsplikten.

Merparten av det drivmedel som används i arbetsmaskiner omfattas av energi-beskattning och reduktionsplikt. En tillfälligt utökad nedsättning av skatt på diesel som används i arbetsmaskiner i jordbruks-, skogs- och vattenbruksverksamheter gäller sedan juli 2022. En viss elektrifiering av arbetsmaskiner har inletts. Sedan 2020 finns en klimatpremie för elektriska arbetsmaskiner i Sverige som har utvidgats i flera steg till att även omfatta andra miljövänliga arbetsmaskiner. Trafikverket och storstadskommunerna samarbetar kring utvecklingen av gemensamma miljökrav för entreprenader som kommer att skärpas stegvis med målsättning att all energi som används i arbetsmaskiner och fordon ska vara förnybar 2030.

2.3.4 Bostäder och lokaler

Sektorn omfattar växthusgasutsläpp från egen förbränning av bränslen för uppvärmning och varmvatten i bostäder och lokaler, inklusive lokaler i jordbruk och skogsbruk. Under 2023 minskade utsläppen av växthusgaser från bostäder och lokaler till 0,7 miljoner ton koldioxidekvivalenter, vilket är en minskning med 0,1 miljoner ton jämfört med 2022. Det innebär en minskning med 92 procent sedan 1990.

Den stora utsläppsminskningen ägde i huvudsak rum under 1990-talet och beror på att egen uppvärmning med olja ersatts av främst fjärrvärme och värmepumpar, bl.a. till följd av energi- och koldioxidskatter. Även olje- och elprisutvecklingen samt den faktiska tillgången till alternativ i form av framför allt värmepumpar, fjärrvärme och pelletspannor har på ett avgörande sätt bidragit till utvecklingen. Vid sidan av energiskatter påverkas sektorn även av styrmedel för ökad energieffektivitet främst i form av byggregler och produktkrav. Teknikupphandling av t.ex. värmepumpar och andra tekniker för ökad energieffektivitet har också haft betydelse liksom stöd till energieffektivisering både för nyproduktion av bostäder och i det befintliga i bostadsbeståndet. Direktivet om byggnaders energiprestanda⁷ har haft påverkan på det svenska byggnadsbeståndets energiprestanda sedan 2002. Sedan 2015 har även stöd inom Klimatklivet gått till investeringar i bränslekonverteringar och i viss mån energieffektivisering i sektorn. För jordbrukets lokaler finns även investeringsstöd inom ramen för EU:s gemensamma jordbrukspolitik.

2.3.5 Produktanvändning inklusive lösningsmedel

Användning av att fluorerade gaser, s.k. f-gaser, och annan produktanvändning ledde till utsläpp av växthusgaser motsvarande 1,1 miljoner ton koldioxidekvivalenter 2023, vilket är en minskning med 0,1 miljoner ton jämfört med 2022. Den största utsläppskällan är användningen av f-gaser i kylsystem, värmepumpar och luftkonditionerings-

⁷ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1275 av den 24 april 2024 om byggnaders energiprestanda (omarbetning) (EPBD).

anläggningar. Enligt preliminär statistik uppgick utsläppen från sektorn till ca 1,1 miljon ton 2024, vilket är en minskning med 5 procent jämfört med 2023.

Utsläppen från sektorn är mer än dubbelt så stora jämfört med 1990, framför allt på grund av att f-gaser har ersatt ozonnedbrytande ämnen som började fasas ut efter att Montrealprotokollet trädde i kraft år 1989. Sedan 2017 har utsläppen minskat med 25 procent. Det beror framför allt på EU:s f-gasförordning⁸ som infördes 2006 och sedan har skärpts både 2015 och 2023.

2.3.6 Avfall

Utsläppen från avfallsbehandling uppgick 2023 till ca 1,1 miljoner ton koldioxid-ekvivalenter, vilket är en ökning med ca 0,2 miljoner ton jämfört med 2022. Sedan 1990 har dock sektorns utsläpp minskat med 75 procent och sedan 2010 med 54 procent. Detta inkluderar inte förbränning av avfall som redovisas under el- och fjärrvärmesektorn (se avsnitt 2.2.2). Majoriteten av utsläppen från avfallsbehandling kommer från avfallsdeponier. Enligt preliminär statistik uppgick utsläppen från sektorn till ca 1 miljon ton 2024, vilket är en minskning med 4 procent jämfört med 2023.

Utsläppsminskningen beror framför allt på att deponerat organiskt avfall har minskat till låga nivåer på grund av deponiförbudet som infördes i början av 2000-talet samtidigt som metanåtervinningen vid deponierna har fortsatt och ökat i omfattning. Andra styrmedel som har bidragit till att minska utsläppen är regler om producentansvar för vissa varor samt stöd från Klimatklivet och Industriklivet för bl.a. omställning till en cirkulär ekonomi.

2.4 Utsläpp och upptag från markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk (LULUCF)

Utsläpp och upptag från markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk (LULUCF) utgörs framför allt av skillnaden mellan inlagring av koldioxid (biomassatillväxt) och avgång (vid avverkning för t.ex. produktion av träprodukter och naturlig avgång). Koldioxidutsläpp från förbränning av biomassa (främst avverkningsrester och restprodukter inom skogsindustrin) redovisas inte i t.ex. energisektorn, utan redovisas i stället vid avverkning i LULUCF-sektorn. På så vis undviks dubbelrapportering. Utsläpp från biobränslen inom LULUCF rapporteras i det land där biomassan produceras. Det innebär att utsläpp från biobränsle som används i Sverige, men som producerats i ett annat land, redovisas i det landets växthusgasstatistik. Det största nettoupptaget sker genom inlagring av koldioxid i mineraljord och levande biomassa. Storleken på nettoupptaget påverkas framför allt av den årliga tillväxten i skogen och avverkningsvolymen samt den naturliga avgången, vilket inkluderar olika typer av störningar som exempelvis torka, stormar och insektsangrepp.

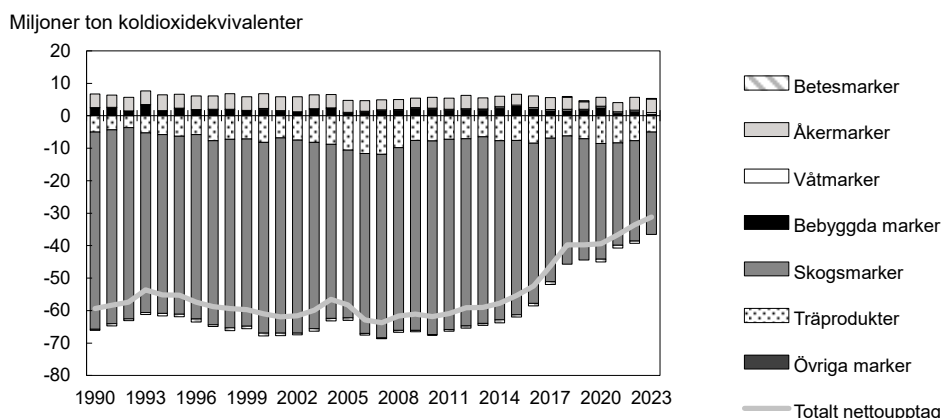
Den svenska skogen uppvisar sedan lång tid tillbaka ett stort nettoupptag av koldioxid, bland de största i EU, vilket beror på att tillväxten har varit större än avgången. Under senare år har dock trenden visat en lägre tillväxttakt, högre avverkningsnivå och naturlig avgång. Ökningen i naturlig avgång är till stor del en följd av ökade antal insektsangrepp som i sin tur bl.a. påverkas av torrår. En del av denna nedgång har kompenseras av ökad nettoinlagring i avverade träprodukter och

⁸ Europaparlamentet och rådets förordning (EU) 2024/573 av den 7 februari 2024 om fluorerade växthusgaser, om ändring av direktiv (EU) 2019/1937 och om upphävande av förordning (EU) nr 517/2014.

i död ved. Under de senaste åren har dock tillväxten återhämtat sig samtidigt som avverkningsnivån under 2023 och 2024 fallit tillbaka.

Det rapporterade totala nettoupptaget inom hela markanvändningssektorn var 31 miljoner ton koldioxidekvivalenter 2023, vilket är 28 miljoner ton lägre än 1990. Under perioden 1990–2023 har nettoupptaget i genomsnitt uppgått till ungefär 55 miljoner ton koldioxidekvivalenter per år. Den statistiska osäkerheten är större för LULUCF-sektorn än för andra sektorer, och siffrorna bör därför läsas med viss försiktighet. Detta gäller särskilt de senaste årens resultat som baseras på icke fullständiga inventeringar.

Diagram 2.11 Nettoutsläpp och nettoupptag från LULUCF-sektorn 1990–2023 per markkategori samt från avverkade träprodukter

Källa: Naturvårdsverket.

2.5 Utveckling av utsläpp som inte ingår i klimatmålen

Enligt klimatlagen ska regeringen bedriva ett klimatpolitiskt arbete som syftar till att förhindra farlig störning i klimatsystemet. Det innebär att även utsläpp som inte omfattas av klimatmålen men bidrar till Sveriges globala klimatpåverkan bör följas upp. I detta avsnitt redogörs därför kortfattat för utsläpp från utrikes flyg och sjöfart, konsumtionsbaserade utsläpp samt om exportens klimatnytta.

2.5.1 Utsläpp från tankning i Sverige till utrikes flyg och sjöfart

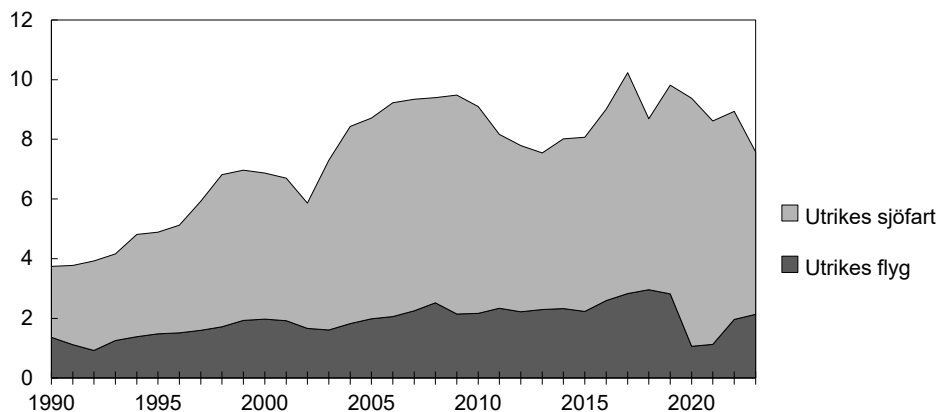
Utsläppen från utrikes flyg och sjöfart omfattas inte av nationella åtaganden om utsläppsminskningar, utan omfattas av globala klimatåtaganden inom de internationella flyg- respektive sjöfartsorganisationerna under FN:s Internationella civila luftfartsorganisationen (ICAO) och Internationella sjöfartsorganisationen (IMO). Utsläpp från utrikes flyg och sjöfart omfattas även i viss omfattning av regelverk på EU-nivå, såsom EU:s utsläppshandel (EU ETS).

Utsläppen från användning av bränsle som har tankats i Sverige av internationellt flyg och internationell sjöfart uppgick till 7,6 miljoner ton koldioxidekvivalenter 2023, vilket är ungefär 15 procent lägre än föregående år men en fördubbling sedan 1990. Utsläppen från utrikes sjöfart minskade kraftigt 2023 samtidigt som utsläppen från utrikes flyg ökade med 9 procent. Utsläppen från utrikes flyg är dock fortfarande ca 25 procent lägre än innan pandemin. Det är vanligt att utsläppen från utrikes sjöfart varierar mellan åren.

Utsläppsökningen inom internationell sjöfart sedan 1990 förklaras delvis av att godstransporter till sjöss har ökat, men även av att bunkringen i Sverige har ökat. Det beror bl.a. på att svenska leverantörer av fartygsbränsle var tidiga med att kunna erbjuda lågsvavligt bränsle. Utsläpp från flyg inom EES omfattas sedan 2012 av ETS 1 vilket har begränsat utsläppsökningen inom utrikes flyg.

Diagram 2.12 Utsläpp av växthusgaser från tankning i Sverige till utrikes flyg och sjöfart 1990–2023

Miljoner ton koldioxidekvivalenter

Källa: Naturvårdsverket.

ICAO har sedan 2022 ett mål om nettonoll koldioxidutsläpp från den globala luftfarten senast 2050, samt har enats om en vision att alternativa bränslen ska bidra till utsläppsminskningar om 5 procent 2030. Sedan tidigare finns under ICAO klimatstyrmedlet CORSIA som innebär att flygbolag måste kunna redovisa utsläppskrediter motsvarande tillväxten över en definierad baslinje motsvarande 85 procent av flygets koldioxidutsläpp 2019.

IMO enades 2023 om en uppdaterad växthusgasstrategi för internationell sjöfart. Strategin omfattar bl.a. ett mål om nettonollutsläpp av växthusgaser till eller omkring 2050, med indikativa kontrollpunkter vid 2030 och 2040. Till 2030 finns även ett mål om att 5–10 procent av energin som används ska komma från tekniker och energikällor med noll eller nära noll utsläpp av växthusgaser. I april 2025 godkände IMO:s medlemsländer ett nytt styrmedelspaket som en uppföljning till växthusgasstrategin. Styrmedelspaketet inkluderar en prissättningsmekanism för utsläpp från internationell trafik för stora fartyg.

I EU:s Fit for 55-paket ingår en skärpning av ETS 1 som bl.a. innebär att den fria tilldelningen av utsläppsrätter till flyget kommer att upphöra 2026. Enligt EU-förordningen ReFuelEU Aviation⁹ finns även krav på att inblandning av hållbara flygbränslen succesivt ska öka. Från och med 2024 omfattar ETS 1 även större fartyg som används för transporter inom och mellan EU:s medlemsstater. Hälften av alla transporter med fartyg till och från EU ingår. Sjöfarten kommer också att omfattas av krav på minskad växthusgasintensitet från den energi som används ombord genom EU-förordningen FuelEU Maritime¹⁰ och krav på utbyggnad av infrastruktur för

⁹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/2405 av den 18 oktober 2023 om säkerställande av lika villkor för hållbar lufttransport (ReFuelEU Aviation).

¹⁰ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/1805 av den 13 september 2023 om användning av förnybara och koldioxidsnåla bränslen för sjötransport och om ändring av direktiv 2009/16/EG.

alternativa bränslen och landström genom EU-förordningen AFIR¹¹. Över tid har både flygplan och fartyg blivit energieffektivare och belägningsgraden har ökat.

2.5.2 Konsumtionsbaserade utsläpp

I statistiken över de konsumtionsbaserade utsläppen av växthusgaser ingår utsläpp som uppstår både i Sverige och utomlands till följd av svensk konsumtion. Utsläpp och upptag inom LULUCF-sektorn ingår inte. Beräkningarna av de konsumtionsbaserade utsläppen är förknippade med större osäkerheter än de territoriella utsläppen.

Utsläppen från svensk konsumtion ligger årligen på en högre nivå än de territoriella utsläppen. År 2022 uppgick utsläppen till 88 miljoner ton koldioxidekvivalenter. Detta är på samma nivå som 2021, men en minskning med ca 19,5 procent sedan 2008. Utvecklingen av de konsumtionsbaserade utsläppen redovisas inom utgiftsområde 20 Klimat, miljö och natur, avsnitt 3.5.

2.5.3 Exportens klimateffekt

De produkter och tjänster som exporteras från Sverige har i snitt ett lägre klimatavtryck än motsvarande produkter i andra länder. Det beror bl.a. på att Sverige har en mycket låg användning av fossila bränslen i el- och värmeproduktionen. Dessutom kan svenska biobaserade alternativ ersätta fossilbaserade produkter producerade utomlands, t.ex. inom förpackningsområdet. Klimatnytta från export kan därmed uppstå till följd av att svensk export tränger undan annan produktion.

Regeringen har tidigare gett Statistiska centralbyrån (SCB) i uppdrag att med stöd av Naturvårdsverket och i dialog med andra berörda aktörer ta fram ett mått på klimatavtrycket från exporterade produkter jämfört med andra motsvarande utländska produkter. I uppdraget ingick även att vidareutveckla ett mått på klimatavtryck av svenska produkter avsedda för inhemsk konsumtion¹². I budgetpropositionen för 2025 redovisades slutsatser från uppdraget. Statistiken som togs fram till följd av uppdraget visade att svensk export bidrar till potentiellt undvikna utsläpp i andra länder, givet ett antagande om perfekt substitution. Det finns stora osäkerheter i statistik och beräkningar av exportens klimatnytta. Resultaten ska därför tolkas med försiktighet.

Regeringen fortsätter att arbeta för att förbättra mätbarheten av exportens klimatnytta. I regleringsbrevet för budgetåret 2025 fick SCB i uppdrag att vidareutveckla ett mått på exportens effekt på de globala utsläppen med utgångspunkt i tidigare uppdrag om exportens klimatnytta. Uppdraget ska redovisas senast den 30 april 2026.

3 Scenarier och utsläppsgap i förhållande till målen

I detta avsnitt redovisas Sveriges utsläppsgap i förhållande till de klimatpolitiska målen baserat på scenarier för utsläppsutvecklingen. Scenarierna redovisas i förhållande till etappmålen 2030, 2040 och 2045 såväl som gentemot Sveriges åtaganden inom ESR och LULUCF till 2030. På så sätt blir det tydligt hur stort utsläppsgapet är för respektive klimatmål och om det finns ett behov av ytterligare åtgärder. Scenarierna

¹¹ Europaparlamentets och rådets förordning (eu) 2023/1804 av den 13 september 2023 om utbyggnad av infrastruktur för alternativa drivmedel och om upphävande av direktiv 2014/94/EU.

¹² Regeringsuppdrag – exportens klimateffekter SCB dnr 2024/0286.

visar även den väntade beslutade mängden kompletterande åtgärder i form av negativa utsläpp genom bio-CCS, verifierade utsläppsminskningar genom investeringar utomlands (s.k. artikel 6-krediter) och ökat nettoupptag av växthusgaser i skog och mark som får användas mot etappmålen, samt den väntade mängden flexibilitet som avses användas mot EU-åtagandena.

De tre scenarierna bygger på Naturvårdsverkets underlag till klimatredovisningen. Därefter redovisas ytterligare effektberäkningar för åtgärder som har vidtagits efter att underlaget lämnades.

- Ett 2024-scenario, som är det scenario som redovisades i förra årets klimatredovisning. Scenariot inkluderar effekter av relevanta politiska beslut och aviseringar fattade före den 1 juli 2024.
- Ett 2025-scenario med beslutade styrmedel som, utöver de beslut som ingår i 2024-scenariot, även inkluderar effekter av relevanta politiska beslut som har tagits mellan den 1 juli 2024 och den 1 juli 2025. Detta scenario syftar till att visa utsläppseffekten av regeringens politik det senaste året. Scenariot innehåller också uppdaterade omvärldsfaktorer och investeringsbeslut inom industrisektorn. För LULUCF-sektorn, där osäkerheterna är särskilt stora, beskrivs utvecklingen utifrån två scenarioalternativ med medeltillväxt respektive lägre tillväxt.
- Ett BP26-scenario som, utöver det som är inkluderat i 2025-scenariot, också inkluderar preliminära beräkningar av effekter av åtgärder i denna proposition för åren fram t.o.m. 2030. Effekterna av åtgärderna som föreslås i denna proposition redovisas i avsnitt 4.1. Effekter redovisas endast till 2030 då osäkerheterna i effektbedömningar av ny politik därefter bedöms för stora.

I juni 2025 presenterade Naturvårdsverket preliminär utsläppsstatistik för 2024. Till följd av att utsläppen i framför allt transportsektorn visade sig bli högre än väntat har myndigheten uppdaterat 2025-scenariot för att ta hänsyn till den preliminära statistiken. Scenarierna för de totala territoriella utsläppen och ESR-sektorn skiljer sig därmed från de som presenterades i Naturvårdsverkets underlag till klimatredovisningen i april 2025.

Antaganden

Scenarierna bygger på effektbedömningar av nya beslut men också på antaganden som har gjorts vad gäller exempelvis ekonomisk utveckling, prisutveckling på fossila bränslen, och prisutveckling inom ETS 1 och ETS 2. Antagandena beskrivs i Naturvårdsverkets underlag. Flera av antagandena är förknippade med betydande osäkerhet.

Det är investeringsbeslut från näringslivet, omvärldsfaktorer och styrmedel som i första hand driver utsläppsutvecklingen enligt modellerna. Samtliga scenarier utgår därmed från att förutsättningarna för omställningen finns på plats, vilket är en begränsning i metoden. Det innebär t.ex. att man antar att det kommer att byggas tillräckligt med fossilfri och leveranssäker elproduktion och elnätkapacitet för att möta det förväntade ökade behovet av el och effekt, att det finns tillgång till arbetskraft med rätt kompetens, att effektiva tillståndprocesser finns på plats i en takt som möjliggör och inte bromsar den antagna utvecklingen och att utbyggnaden av infrastruktur är tillräcklig. För att dessa förutsättningar ska komma på plats krävs beslut om förutsättningsskapande åtgärder. Det finns omfattande utmaningar på det här området och regeringen bedriver mycket arbete i syfte att säkerställa förutsättningar för klimatomställningen (se avsnitt 5).

3.1 Utsläppsgap till 2045-målet

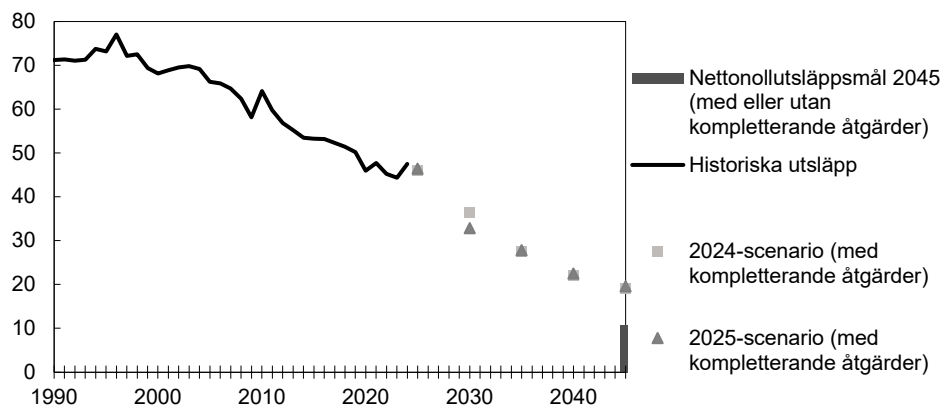
Utifrån 2025-scenariot beräknas utsläppen 2045 vara 20,8 miljoner ton koldioxidekvivalenter, vilket därmed också är gapet till målet om nettonollutsläpp 2045 om kompletterande åtgärder inte beaktas. Utsläppen förväntas minska med 71 procent till 2045, jämfört med 1990. Därtill förväntas ca 1,2 miljoner ton bio-CCS kunna tillgodoräknas som kompletterande åtgärder,¹³ varvid utsläpp om ca 19,6 miljoner ton väntas återstå 2045.

Den totala utsläppsminskningen i scenarierna till 2045 beror på antaganden om en ökad elektrifiering av inrikes transporter efter 2030, framför allt vägtransporter. Genomförandet av EU:s skärpta koldioxidkrav på lätta vägfordon har störst betydelse för resultatet, men även EU:s skärpta koldioxidkrav på tunga vägfordon har betydelse. Även genomförandet av RefuelEU Aviation och FuelEU Maritime bidrar till utsläppsminskningen genom användning av fossilfria bränslen inom flyg och sjöfart. I maj 2025 beslutade EU om lättnader i målen för koldioxidkrav på nya lätta fordon vilket kan komma att påverka elektrifieringstakten i scenarierna framöver (se tabell 3.3).

Regeringen bedömer att större delen av gapet till nettonollutsläpp 2045 kan komma att slutas till följd av beslutade styrmedel, såsom ETS 1, i takt med att omställningsplaner utvecklas inom industrin och bland anläggningar för avfallsförbränning. Regeringen bedömer dock att ytterligare åtgärder kommer att behövas både på nationell nivå och inom EU för att säkerställa att det långsiktiga målet till 2045 kan nås, samtidigt som konkurrenskraften stärks och välfärden värnas. Såväl åtgärder med direkta utsläppseffekter som kompletterande åtgärder och åtgärder som förbättrar förutsättningarna för klimatomställningen behövs. Ytterligare åtgärder som har potential att bidra till att sluta utsläppsgapet beskrivs i avsnitt 4.

Diagram 3.1 Scenarier över Sveriges territoriella utsläpp till 2045

Miljoner ton koldioxidekvivalenter

Källa: Naturvårdsverket.

3.2 Utsläppsgap ESR-sektorn

Utifrån 2025-scenariot beräknas utsläppen i ESR-sektorn 2030 och 2040 vara 24,5 respektive 15,9 miljoner ton koldioxidekvivalenter. Jämfört med 2024-scenariot beräknas utsläppen i 2025-scenariot öka med ca 0,3 miljoner ton 2030 och 2040, om

¹³ Naturvårdsverket har tidigare räknat med att bio-CCS kan ge ett upptag på 1,4 miljoner ton per år från 2030. På grund av förskjutningar av tidsplanen för storskaliga projekt för bio-CCS minskar dock Energimyndighetens möjlighet att genomföra omvända auktioner. Konsekvensen blir att den totala mängden permanenta upptag väntas bli ca 0,2 miljoner per år mindre än vad som framgick i Naturvårdsverkets underlag.

kompletterande åtgärder inte beaktas. Den relativa ökningen av utsläppen i 2025-scenariot jämfört med 2024-scenariot beror främst på högre utsläpp i slutlig och preliminär statistik för 2023 och 2024, att antaganden om elektrifieringstakten reviderats ned på grund av bl.a. lågkonjunkturen, samt vissa metodförbättringar. Utsläppen beräknas fortfarande minska över tid i 2025-scenariot och i en snabbare takt till 2030 jämfört med 2024-scenariot, till följd av höjningen av reduktionsplikten fr.om. 1 juli 2025, men från en högre nivå.

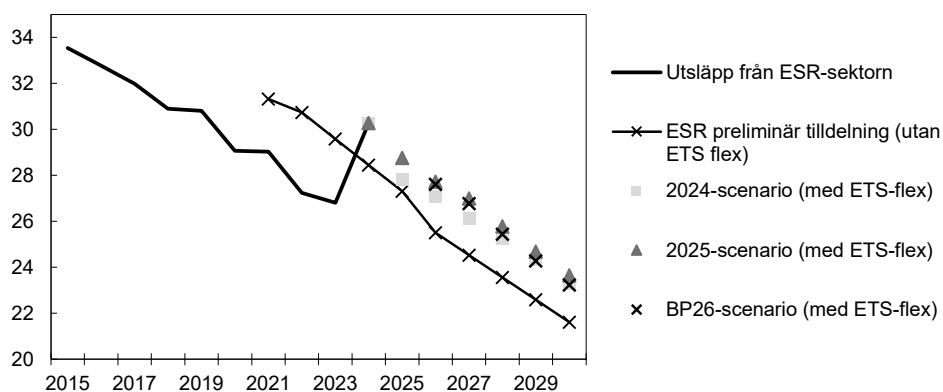
EU-åtagandet inom ESR-sektorn 2030

Under åren 2021–2023 var utsläppen i ESR-sektorn lägre än det utsläppsutrymme som har tilldelats Sverige. Det ackumulerade överskottet från dessa år uppgår sammanlagt till ca 8,6 miljoner ton koldioxidekvivalenter. Detta utsläppsutrymme kan sparas och användas kommande år. Mellan 2024–2030 väntas Sverige ha ett årligt underskott.

För att sluta ESR-gapet avser Sverige att utnyttja den s.k. ETS-flexibiliteten fullt ut, vilket ger ett ökat utsläppsutrymme inom ESR på 5,2 miljoner ton koldioxidekvivalenter. ETS-flexibiliteten är en mekanism inom ESR-förordningen som möjliggör för vissa medlemsstater, som har åtaganden över EU-snittet och över sin potential för kostnadseffektiva utsläppsminskningar, att föra över ett begränsat utsläppsutrymme från ETS 1 till ESR. För Sverige innebär det att ESR-åtagandet blir lägre samtidigt som utsläppsrätter från Sveriges auktionsvolym inom ETS 1 annulleras. Det innebär att det totala utsläppsutrymmet inom ETS 1 minskar för alla medlemsstater.

Diagram 3.2 Scenarier över utsläpp för Sveriges ESR-åtagande till 2030, oaktat LULUCF

Miljoner ton koldioxidekvivalenter

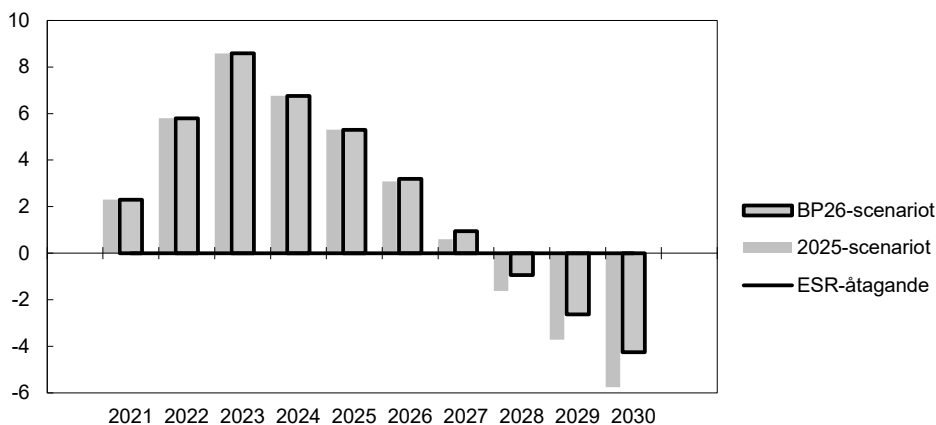

Källa: Naturvårdsverket och egna beräkningar.

I förra årets klimatredovisning förväntades Sverige uppnå ett överskott på ca 2 miljoner ton koldioxidekvivalenter mot ESR-åtagandet 2030, oaktat utvecklingen i LULUCF-sektorn. I 2025-scenariot förväntas resultatet bli ett ackumulerat underskott om ca 5,8 miljoner ton, med ETS-flexibiliteten beaktad. Resultatet illustreras i diagram 3.3, där en negativ siffra innebär att det finns ett ackumulerat underskott jämfört med ESR-åtagandet, medan en positiv siffra innebär att det finns ett ackumulerat överskott jämfört med ESR-åtagandet. Ett ackumulerat överskott innebär att ESR-åtagandet, oaktat LULUCF, bedöms kunna nås.

Diagram 3.3 Ackumulerat överskott/underskott jämfört med Sveriges ESR-åtagande till 2030, oaktat LULUCF

Miljoner ton koldioxidekvivalenter

Anm.: Diagrammet visar ackumulerat överskott/underskott utan hänsyn tagen till eventuella tillskott enligt artikel 9, Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/842.

Källa: Naturvårdsverket och egna beräkningar.

Regeringen bedömer att det behövs ytterligare åtgärder för att nå ESR-åtagandet till 2030. Det inkluderar både åtgärder med direkta utsläppseffekter och åtgärder som förbättrar förutsättningarna för klimatomställningen. Regeringen har tillsatt en utredning (dir. 2024:98) om Styrmedel för att bidra till en utfasning av fossila bränslen och att nå Sveriges klimatåtaganden i EU. Uppdraget ska redovisas i maj 2026. Preliminära beräkningar visar att regeringens föreslagna och aviserade reformer i denna proposition sammantaget minskar utsläppen inom ESR-sektorn med ca 1,5 miljoner ton koldioxidekvivalenter under perioden 2026–2030, se avsnitt 4.1.

De nationella etappmålen till 2030 och 2040

Enligt 2025-scenariot väntas utsläppen inom ESR-sektorn vara 47 procent lägre 2030 och 66 procent lägre 2040, jämfört med 1990. Utöver det kan kompletterande åtgärder bidra med ca 1,8 miljoner ton koldioxidekvivalenter från bio-CCS och internationella klimatinsatser år 2030 och med ca 1,2 miljoner ton från bio-CCS till 2040. Enligt det klimatpolitiska ramverket får dock kompletterande åtgärder användas för endast 2 procentenheter av etappmålet år 2040, vilket motsvarar ca 0,9 miljoner ton koldioxidekvivalenter. Därmed förväntas kompletterande åtgärder bidra med motsvarande 4 procentenheter år 2030 och 2 procentenheter år 2040.

Till skillnad från Sveriges EU-åtagande för ESR-sektorn så är de nationella etappmålen formulerade som punktmål 2030. Utsläppen följs alltså inte upp kumulativt enligt årliga budgetmål. Det finns i stället indikativa målbanor som används för att utvärdera om Sverige är på väg att nå de nationella etappmålen, där den ena inkluderar kompletterande åtgärder och den andra inte gör det. Under 2023 låg utsläppen ungefär på den indikativa målbanan som nyttjar kompletterande åtgärder fullt ut. Gapet mot den utsläppsbanan som inte nyttjar några kompletterande åtgärder var ca 2 miljoner ton. Från 2024 till 2030 väntas utsläppen hamna ca 4 miljoner ton respektive ca 7 miljoner ton över de indikativa målbanorna.

Gapen till de nationella etappmålen 2030 och 2040 beräknas till ca 7 respektive 4 miljoner ton koldioxidekvivalenter utan kompletterande åtgärder och ca 6 respektive 3 miljoner ton med beslutade kompletterande åtgärder enligt 2025-scenariot. Förslagen i denna proposition bedöms preliminärt minska gapet till 2030-målet med

ca 0,4 miljoner ton (se avsnitt 4.1). BP26-scenariot inkluderar preliminära beräkningar av effekter av åtgärder i denna proposition för åren fram t.o.m. 2030. Det går därför inte att säga hur mycket gapet till 2040-målet minskar utifrån BP26-scenariot. Ytterligare åtgärder behövs för att de nationella målen 2030 och 2040 ska kunna nås.

Utsläppsgap för inrikes transporter till 2030

År 2023 var utsläppen från inrikes transporter 13,5 miljoner ton koldioxidekvivalenter. Utsläppen från sektorn väntas minska fr.o.m. 2025. År 2030 väntas utsläppen vara ca 41 procent lägre än 2010.

Jämfört med förra årets scenario antas i år en lägre elektrifieringstakt fram till 2030 till följd av en justering för lägre försäljning av elbilar under 2023 och 2024.

Gapet till målet för inrikes transporter är ca 6,0 miljoner ton koldioxidekvivalenter enligt 2025-scenariot. Ytterligare åtgärder behövs för att målet ska kunna nås. Förslagen i denna proposition bedöms bidra till att minska utsläppen i transportsektorn med ca 0,1 miljoner ton koldioxidekvivalenter (se avsnitt 4.1). Gapet enligt BP26-scenariot skulle därmed kunna minska till 5,9 miljoner ton koldioxidekvivalenter.

3.3 Utsläppsgap till 2030 – LULUCF-sektorn

Upptag och utsläpp från markanvändningssektorn innefattar större osäkerheter än för övriga sektorer, både avseende de faktiska kolflödena och hur dessa fångas i statistiken. För LULUCF-sektorn presenteras därför två scenarier med olika antaganden om skogens framtida tillväxt som resulterar i betydande skillnader i utfall. Scenarioalternativen kallas lägre tillväxt respektive medeltillväxt. I båda alternativen antas nivån på den årliga avverkningen öka.

Sverige har bland de högsta nettoupptagen av koldioxid i skogsmark i EU. De senaste årens trend är att nettoupptaget för skogsmark har minskat, bl.a. till följd av att skogens tillväxt har avtagit. Statistik från Riksskogstaxeringen som publicerades i maj 2025 visar dock att tillväxttakten i skogen har vänt uppåt och att avverkningen har minskat. Till 2030 hamnar det totala nettoupptaget på mellan 29 och 35 miljoner ton koldioxidekvivalenter beroende på scenario. Till 2045 minskar nettoupptaget till mellan 16 och 25 miljoner ton koldioxidekvivalenter beroende på scenario. De redan stora osäkerheterna i scenarierna ökar ytterligare på längre sikt. Prognoserna beaktar inte heller Riksskogstaxeringens senaste redovisade data över tillväxt och avverkning.

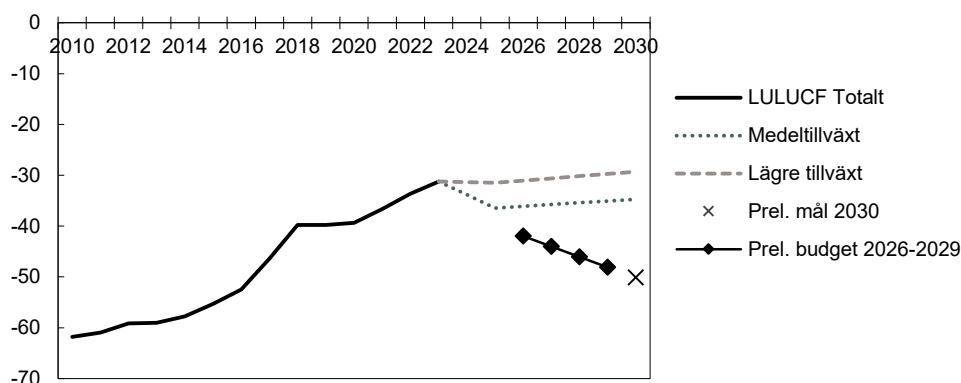
Det finns stora svårigheter med att nå LULUCF-åtagandet, vilket delvis har att göra med att det är en sektor med stora inneboende osäkerheter. Tillväxten i skogen påverkas i stor utsträckning av faktorer kopplade till klimatförändringarna såsom torka och angrepp av skadegörare, exempelvis granbarkborren. Detta är inte unikt för Sverige, utan många medlemsstater i EU har de senaste åren sett att klimatförändringarna har drabbat skogstillväxten. Även Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina och sanktioner mot rysk virkeshandel har ökat efterfrågan på virke inom Östersjöregionen för att förse Europas länder med förnybar skogsråvara, vilket har bidragit till ökad avverkning. EU behöver även beakta bioekonomins centrala roll i klimatomställningen och skapa förutsättningar för en långsiktigt ökad och hållbar produktion av livsmedel, fossilfria material och bioenergi från jord- och skogsbruket med bevarad biologisk mångfald.

Sverige har bland den största LULUCF-sektorn av EU:s medlemsstater. Sverige har även en relativt stor LULUCF-sektor i förhållande till sin ESR-sektor, jämfört med andra medlemsstater. Detta begränsar Sveriges möjlighet att nyttja flexibiliteten att

kompensera för underskott i LULUCF-sektorn med ytterligare åtgärder i ESR-sektorn.

Diagram 3.4 Scenarier över Sveriges nettoupptag från LULUCF-sektorn till 2030

Miljoner ton koldioxidekvivalenter

Källa: Naturvårdsverket.

Utsläppsgap för perioden 2021–2025

Under den första åtagandeperioden 2021–2025 gäller att de bokförda utsläppen inte får vara högre än de bokförda upptagen. Sammantaget bedöms Sveriges ackumulerade underskott för LULUCF-sektorn till 63–71 miljoner ton koldioxidekvivalenter för perioden 2021–2025.

Den absolut största delen av underskottet, 52–59 miljoner ton koldioxidekvivalenter, kommer från markkategorin brukad skogsmark. Underskottet beror till största delen på att nettoupptaget i levande biomassa minskat kraftigt de senaste åren. Enligt EU:s bokföringsregler ska nettoutsläppen och nettoupptagen från brukad skogsmark jämföras med en referensnivå för skog. Enligt LULUCF-förordningen ska tekniska korrigeringar av referensnivån ske. Den 31 mars 2025 redovisade Sveriges lantbruksuniversitet sitt regeringsuppdrag där tekniska korrigeringar förbereddes.¹⁴ Underskottet är uträknat med den preliminärt tekniskt korrigerade referensnivån. Den slutliga korrigeringen av referensnivån för skog kommer att fastställas 2027.

Gällande de andra markkategorierna väntas Sverige under perioden 2021–2025 bokföra ett underskott på ca 10 miljoner ton koldioxidekvivalenter för avskogad mark och ett underskott på ca 1 miljon ton koldioxidekvivalenter för beskogad mark. För brukad åkermark och brukad betesmark väntas Sverige bokföra ett underskott på 0,8 miljoner ton respektive ett överskott på ca 0,1 miljoner ton koldioxidekvivalenter under samma period.

Måluppfyllelsen inom LULUCF under perioden 2021–2025 påverkar Sveriges åtagande inom ESR eftersom eventuella underskott i LULUCF 2021–2025 per automatik förs över till ESR-sektorn.

Utsläppsgap för perioden 2026–2030

I scenariot med medeltillväxt väntas underskottet till punktmålet 2030 bli ca 15 miljoner ton. I scenariot med lägre tillväxt väntas underskottet bli ca 21 miljoner

¹⁴ Redovisning av regeringsuppdrag LI2024/02202, Tekniska korrigeringar av referensnivån för skog för perioden 2021–2025.

ton koldioxidekvivalenter. Den slutgiltiga bedömningen av om åtagandet uppfylls sker först när 2030 års statistik finns och har granskats 2032.

Utöver punktmålet 2030 gäller för perioden 2026–2029 att Sverige ska uppnå en bestämd budget för ackumulerade nettoupptag under perioden. Storleken på budgeten bestäms preliminärt 2025 genom en beräkning som utgår från att nettoupptaget ska öka linjärt mellan genomsnittet för åren 2021–2023 och punktmålet för 2030 för varje medlemsstat. Sveriges ackumulerade underskott gentemot budgetmålet väntas bli 38–59 miljoner ton koldioxidekvivalenter beroende på scenario. Även det slutliga uppfyllandet av budgetmålet bedöms först 2032.

Det sammanlagda underskottet i LULUCF-sektorn för hela perioden 2026–2030 beräknas preliminärt uppgå till 53–79 miljoner ton koldioxidekvivalenter. Scenarierna för LULUCF-sektorn visar att utvecklingen av det framtida nettoupptaget i sektorn är mycket osäkert.

Regeringen bedömer att det behövs ytterligare åtgärder för att nå LULUCF-åtagandena. I denna proposition föreslår regeringen åtgärder som tillsammans väntas bidra till att öka nettoupptaget med 0,16 miljoner ton fram till 2030.

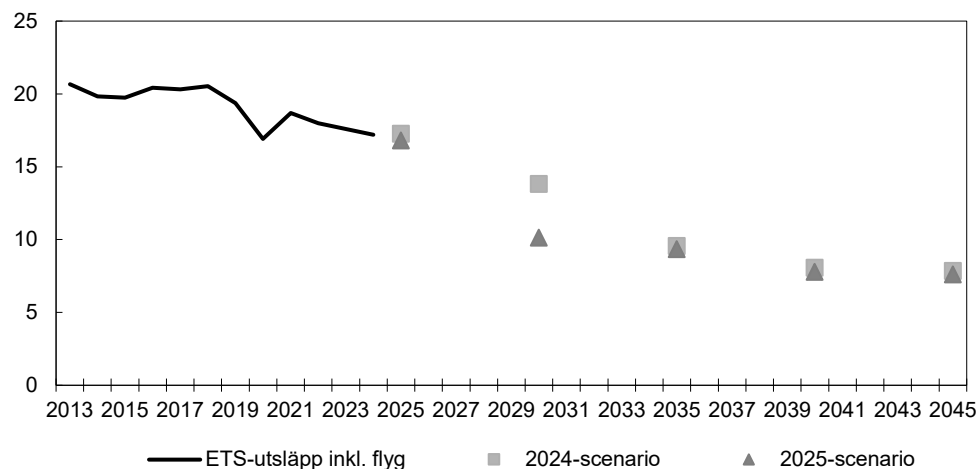
3.4 Scenarier för den handlande sektorn

Det finns inget separat mål för de svenska anläggningarna inom ETS 1 till åren 2030 och 2040 men dessa utsläpp ingår som en del i det långsiktiga klimatmålet till 2045. Utsläppen inom ETS 1 utgjorde ca 40 procent av de territoriella utsläppen i Sverige 2023. Enligt regelverket ska handelssystemet som helhet uppnå utsläppsminskningar om 62 procent 2030 jämfört med 2005.

I 2025-scenariot väntas utsläppen minska med 57 procent till 2045 jämfört med 2023. Utsläppen från inrikes flyg beräknas minska med ca 42 procent till 2045 jämfört med 2023. Utsläppen väntas minska snabbare i 2025-scenariot jämfört med takten i 2024-scenariot. Det beror framför allt på att planerade teknikskiften antas genomföras runt 2030 i stället för 2035, bl.a. övergången till vätgasbaserad produktion i järn- och stålindustrin samt införandet av CCS-teknik i cementindustri och raffinaderier. Bidragande anledningar är skärpningen av ETS 1 till 2030 i kombination med stöd från t.ex. Industriklivet, Fonden för en rättvis omställning och EU:s innovationsfond.

Diagram 3.5 Scenarier över Sveriges utsläpp inom ETS 1 till 2045

Miljoner ton koldioxidekvivalenter

Källa: Naturvårdsverket.

3.5 Kvantifierade effekter i 2025-scenariot

I detta avsnitt sammanfattas kvantitativa effektbedömningar av nya och ändrade beslut under perioden 1 juli 2024 till 1 juli 2025. Dessa beslut, tillsammans med förändrade omvärldsfaktorer, samt ny statistik och metodförbättringar, förklarar skillnaden mellan 2024-scenariot och 2025-scenariot. En stor del av ökningen av utsläppen i 2025-scenariot beror på högre utsläpp i preliminär statistik för 2024 till följd av sänkningen av reduktionsplikten.

Effekter som redovisas för styrmedel gäller förändringar av styrmedlet och inte styrmedlets totala effekt. I vissa fall när det finns betydande samband mellan styrmedel redovisas den sammanlagda effekten av en grupp med styrmedelsförändringar i stället för effekten av varje enskild förändring. Effektbedömningarna ska ses som en uppskattning av de kvantitativa effekterna av styrmedelsförändringarna i Naturvårdsverkets 2025-scenario. Effekten av enskilda beslut beskrivs i mer detalj i Naturvårdsverket underlag. Effekten av förslag och aviseringar som finns med i denna proposition redovisas i avsnitt 4.1.

Tabell 3.1 Kvantifierade effektbedömningar för nya och ändrade beslut och antaganden inom ESR-sektorn från juli 2024 till juli 2025

Miljoner ton koldioxidekvivalenter

Beslut/styrmedelsförändring	Akkumulerad effekt 2025–2030
Ökad reduktionsplikt där el från publika laddningsstationer ingår, samt skattesänkningar på bensin och diesel	-2,7
Förstärkning och förlängning av Klimatklivet ¹	-0,3
Lägre elektrifieringstakt	+0,5–1
Beslut om förlängning av skattenedsättning på diesel inom jord-, skogs- och vattenbruk under 2025	Beslutet antas leda till mindre temporära ökningsar av utsläppen under 2025, samt att utfasningen av de fossila bränslena i de aktuella sektorerna försenas. Effekt år 2030 är svårbedömd.

¹ Inkluderar åtgärder i budgetpropositionen för 2025 och vårandringsbudgeten 2025.

Anm.: Effektbedömningarna motsvarar inte den exakta påverkan styrmedelsförändringar haft i scenarierna då metoder för scenarioframtagande och effektbedömningar av enskilda styrmedel i klimatredovisningen skiljer sig åt. Vissa effektbedömningar har uppdaterats sedan förra årets klimatredovisning. Notera att förutsättningsskapande åtgärder redan är in-tecknade i scenarierna (se avsnitt 5).

Källor: Naturvårdsverket och egna beräkningar.

Tabell 3.2 Kvantifierade effektbedömningar för nya och ändrade beslut inom ETS-sektorn från juli 2024 till juli 2025

Miljoner ton koldioxidekvivalenter

Beslut/styrmedelsförändring	Effekt år 2030	Akkumulerad effekt 2025–2030
Avskaffad flygskatt (effekten inkluderar endast utsläpp inom ETS-sektorn, utsläpp från resor utanför ETS samt höghöjds-effekter för samtliga resor är inte inkluderade)	+0,1	+0,5

Källa: Egna beräkningar från regeringens klimatredovisning i budgetpropositionen för 2025.

3.6 Ej kvantifierade beslut som kan påverka utsläppsutvecklingen framöver

Tabell 3.3 Beslut som fattats mellan juli 2024 och juli 2025 som kan påverka utsläppsutvecklingen framåt, men som inte varit möjliga att kvantifiera eller vars effekt bedöms så liten att den inte påverkar scenarierna

Beslut	Effekt
Ersättning för vallodling (ändring av Sveriges strategiska plan för den gemensamma jordbrukspolitiken)	Förslaget väntas ha en marginell positiv effekt på markupptaget i LULUCF-sektorn.

Beslut	Effekt
Införande av investeringsstödet Kväveklivet	Främst en åtgärd för att minska luftföroreningar, men som kan leda till små utsläppsminskningar i ESR-sektorn beroende på vilka åtgärder som genomförs.
Produktionsstöd för biogas	Beslutet bedöms endast påverka volymen använd biogas i transportsektorn i mindre omfattning fram till 2030, vilket antas ha en marginell utsläppsminskande effekt i ESR-sektorn.
Förlängd miljökompensation för godstransporter på järnväg	Beslutet antas ha en marginell utsläppsminskande effekt på utsläppen i ESR-sektorn.
Paket med åtgärder för vägtransporter (ändrad malus för husbilar och vissa alternativbränslefordon, samt skärpta krav på myndigheters fordon)	Beslutet antas leda till marginella utsläppsminskningar i ESR-sektorn.
EU:s förpackningsförordning	Förordningen syftar till att minska förpackningsavfallet, öka högkvalitativ återvinning samt skapa en marknad för återvunnet material. Detta ska bl.a. styra förpackningssektorn mot klimatneutralitet.
Ändring av EU:s mål för koldioxidutsläpp från nya lätta fordon	Ändringens effekter för elektrifieringstakten har inte kvantifierats men kommer att läggas till i scenarierna för ESR-sektorn kommande år.

3.7 Sammanfattning av gapen

I tabell 3.4 sammanfattas gapen till de nationella klimatmålen och Sveriges EU-åtaganden enligt 2025-scenariot, dvs. oaktat de beslut som föreslås i denna proposition.

Tabell 3.4 Utsläppsgap till Sveriges nationella klimatmål och EU-åtaganden enligt 2025-scenariot

Nationella mål eller EU-åtaganden	Mål	Utsläppsgap inkl. flexibiliteter och beslutade kompletterande åtgärder
Nationellt 2045-mål	Nettonoll	19,6 miljoner ton
Nationellt etappmål 2030	-63% jmf. 1990	12 procentenheter
Nationellt transportmål 2030	-70% jmf. 2010	29 procentenheter
Nationellt etappmål 2040	-75% jmf. 1990	7 procentenheter
ESR-åtagande 2021–2030	Utsläppsbudget 2021–2030	5,8 miljoner ton
	-50% 2030 jmf. 2005	6 procentenheter
LULUCF-åtaganden 2021–2030	Utsläppsbudget 2021–2025	63–71 miljoner ton
	Utsläppsbudget 2026–2029	38–59 miljoner ton
	Mål 2030	15–21 miljoner ton

Anm.: Nationella klimatmål inkluderar kompletterande åtgärder medan EU-åtaganden inkluderar viss flexibilitet över tid, mellan sektorer och medlemsstater samt s.k. ETS-flexibilitet. Gapen till LULUCF-åtagandena redovisas utan flexibilitet. Redovisningen i tabellen beaktar ej eventuell automatisk överföring av underskott från LULUCF-åtagandet 2021–2025 till ESR-åtagandet för perioden 2021–2030.

Källor: Naturvårdsverket och egna beräkningar.

4 Ytterligare åtgärder och aviserad politik som har potential att sluta utsläppsgapet

I takt med att styrningen på EU-nivå har ökat och blivit alltmer ambitiös förändras rollen för den nationella politiken. Mer fokus hamnar nationellt på att skapa rätt

förutsättningar för omställningen, medan beslut om styrmedel för minskade utsläpp till stor del utvecklas på EU-nivå.

I det 2025-scenari som presenteras i avsnitt 3 framgår att Sverige med beslutade styrmedel förväntas ha ett utsläppsgap mot samtliga klimatmål och EU-åtaganden. Regeringen bedömer att ytterligare åtgärder kommer att behövas både nationellt och på EU-nivå för att klimatmålen ska kunna nås. Detta inkluderar både åtgärder med direkta utsläppseffekter, kompletterande åtgärder och åtgärder som förbättrar förutsättningarna för klimatomställningen.

Utfallet av EU:s förhandlingar om det föreslagna målet till 2040 kommer ha stor betydelse för Sveriges möjligheter att nå klimatmålet till 2045, likaså utvecklingen av styrmedel, samt hur utsläppshandelssystemen ETS 1 och ETS 2 fortsätter att utvecklas efter 2030. När de övergripande styrmedlen finns på plats för kostnads-effektiva utsläppsminskningar i alla utsläppssektorer kommer fokus i klimatpolitiken i allt högre grad att handla om hur en samhällseffektiv strukturuomvandling kan skapas inom ramen för ett allt mindre utsläppsutrymme, med ökat eller bibehållet välbefinnande.

Regeringen redogör i detta avsnitt för ytterligare åtgärder och aviserad politik som ännu inte har beslutats men som framöver har potential att leda till utsläppsminskningar och ökat nettoupptag. I de fall åtgärder som föreslås i propositionen väntas leda till utsläppsökningar eller minskat nettoupptag redovisas även det. Regeringen avser återkomma med bedömningar av aviserade styrmedel och åtgärders klimateffekter när dessa har beslutats.

4.1 Denna proposition

Sverige är som alla medlemsstater i EU bundna av EU:s ESR-förordning och regeringen verkar för att Sverige ska leva upp till sitt ESR-åtagande. Regeringen bedömer att det behövs ytterligare åtgärder för att nå ESR-åtagandet 2030. Det inkluderar både åtgärder med direkta utsläppseffekter och åtgärder som förbättrar förutsättningarna för klimatomställningen. Därför föreslår regeringen åtgärder i denna proposition som väntas bidra till att minska utsläppen i ESR-sektorn till 2030. Preliminära beräkningar visar att regeringens föreslagna och aviserade reformer i denna proposition sammantaget minskar utsläppen inom ESR-sektorn med ca 1,5 miljoner ton koldioxidekvivalenter under perioden 2026–2030. Gapet till ESR-åtagandet förväntas därmed minska till ca 4,3 miljoner ton, oaktat utvecklingen i LULUCF-sektorn. Regeringen lämnar förslag som möjliggör införandet av en elbilspremie riktad till glesbygden och som finansieras av EU:s sociala klimatsfond. Vidare föreslår regeringen en förstärkning av Klimatklivet, att klimatspremierna för lätta lastbilar förlängs, och en förstärkning av miljökompensationen för godstransporter på järnväg.

Regeringen föreslår även åtgärder för att öka nettoupptaget från markanvändningssektorn, bl.a. genom satsningar på rådgivning till skogsägare och våtmarksåtgärder för att öka upptaget av koldioxid i skog och mark. Preliminära beräkningar visar att regeringens föreslagna och aviserade reformer i denna proposition sammantaget ökar nettoupptaget från markanvändningssektorn med ca 0,16 miljoner ton.

Regeringen föreslår i denna proposition ytterligare åtgärder som inte bedöms ha några direkta utsläppseffekter men som förbättrar förutsättningarna för klimatomställningen och möjligheten att nå klimatmålet till 2045. Det handlar t.ex. om förslag för att stötta elektrifieringen av fordonsflottan och för att förbättra tillgången på fossilfri el för att kunna möta den stora efterfrågan som klimatomställningen kommer att innebära.

4.1.1 Förslag med direkta utsläppseffekter

I tabell 4.1 redogörs preliminära beräkningar av direkta utsläppseffekter av förslag och aviseringar i denna proposition som bedöms vara betydande och inte redan inkluderade i 2025-scenariot. Beräkningar av enskilda åtgärders effekter och sammanlagda effekter kan skilja sig i det kommande underlaget till nästa års klimatredovisning som tas fram av statistikansvariga myndigheter.

Tabell 4.1 Preliminära beräkningar av utsläppseffekter som bedöms vara betydande och inte redan inkluderade i 2025-scenariot

Tusentals ton koldioxidekvivalenter

Förslag/avisering	Effekt år 2026	Effekt år 2030	Akkumulerad effekt 2026–2030
ESR-sektorn			
Riktad elbilspremie i Sociala klimatifonden	-42	-167	-604
Miljökompensation för järnvägstransporter	-20	-18	-95
Förlängd klimatpremie för lätta lastbilar	0	-39	-135
Förstärkning av Klimatklivet	-49	-190	-661
Summa ESR	-111	-414	-1 496
LULUCF-sektorn			
Återvätning av nedlagd jordbruksmark	-5	-60	-155
Summa LULUCF	-5	-60	-155

Anm.: Beräkningarna i tabellen är preliminära. Beräkningar av enskilda åtgärders effekter och sammanlagda effekter kan skilja sig i det kommande underlaget till nästa års klimatredovisning som tas fram av statistikansvariga myndigheter. Utöver de åtgärder som nämns i tabellen ovan innehåller denna proposition ett förslag om förlängd tillfälligt utökad nedsättning av skatt på jordbruksdiesel 2026. Förslaget väntas leda till en tillfällig utsläppsökning i ESR-sektorn om ca 20 tusen ton koldioxidekvivalenter 2026. Effekten av förslaget är redan inkluderad i 2025-scenariot och ingår därmed inte i BP26-scenariot.

Källor: Naturvårdsverket och egna beräkningar.

4.1.2 Förslag som bedöms kunna påverka förutsättningarna för klimatomställningen

I tabell 4.2 redogörs för effekter av förslag och aviseringar i denna proposition som inte har kunnat kvantifieras eller som inte väntas ha några direkta utsläppseffekter men som bedöms kunna påverka förutsättningarna för klimatomställningen.

Tabell 4.2 Förslag i denna proposition som bedöms kunna påverka förutsättningarna för klimatomställningen

Förslag/avisering	Effekt
Låneramar och anslag för lånesubvention avseende lån till ny kärnkraft, samt bemyndigande att teckna differenskontrakt och anslag för utgifter till följd av differenskontrakt.	Regeringen budgeterar för och bemyndigas ingå avtal med företag om de första kärnkraftsprojekten som får statligt stöd vilket kan bidra till att tillgodose framtidens elbehov och nå de klimat- och energipolitiska målen.
Energieffektivisering av småhus	Förlängd och utvecklad satsning för energi- och effekteffektivisering av småhus för att realisera ytterligare energieffektiviseringsåtgärder. Aktörers kunskap och kompetens om energieffektiviserings-åtgärder förbättras.
Nya medel till Kraftlyftet	Medel tillförs för att främja investeringar i elsystemet för höjd förmåga för planerbarhet och därmed starkt leveranssäkerhet, så att elnäten kan nyttjas mer effektivt och ytterligare kapacitet kan tilldelas, vilket i sin tur skapar bättre förutsättningar för en hög konkurrenskraft i den gröna omställningen (elektrifieringen).

Förslag/avisering	Effekt
Sänkt energiskatt på el	För att minska energikostnaderna för hushåll och företag, och för att ytterligare bidra till att stärka incitamenten för överflyttning från fossila energikällor till eldrift, föreslås att energiskatten på el sänks.
Permanent skattefrihet för förmån av laddel på arbetsplatsen och utvidgad rätt till avdrag för drivmedelsutgifter	Förslaget syftar bl.a. till att fortsatt underlätta omställningen till en fossilfri fordonsflotta och att gynna arbetsresor med laddbara fordon framför andra, mindre hållbara, alternativ.
Ge information och rådgivning för ökat kolupptag och biologisk mångfald	Skogsstyrelsen tillförs förvaltningsmedel för att ge information och rådgivning till skogsägare för ökat kolupptag och biologisk mångfald.
Påskynda prövningen av våtmarksåtgärder	Länsstyrelserna tillförs förvaltningsmedel tillförs för att påskynda prövningen av våtmarksåtgärder, vilket är viktigt för att kunna genomföra regeringens befintliga satsning på återvätning fullt ut.
Det gröna kreditgarantiprogrammet begränsas fr.o.m. 2026 till avtal som redan är ingångna vid utgången av 2025.	Det statliga kreditgarantiprogrammet för stora gröna industriinvesteringar infördes för att bidra till att möjliggöra långsiktiga investeringar för utvecklingen av hållbar storskalig industriteknik, exempelvis inom energisektorn. Kreditgarantiprogrammet bör utvärderas med hänsyn till investeringarnas långsiktighet och för att säkerställa en väl gjord avvägning mellan statens risk och den förväntade samhällsnyttan.

4.2 Utredningar och uppdrag som är relevanta för klimatomställningen

Beslut om uppdrag till myndigheter och direktiv till statliga offentliga utredningar är centrala för att inleda lagstiftningsprocessen, konkretisera aviserad politik och ge viktiga underlag för grundligt analyserade och konsekvensutredda beslut om åtgärder och styrmedel. Nedan redogörs för ett urval av utredningar som har tillsatts och uppdrag som getts till myndigheter under perioden 1 juli 2024-1 juli 2025 och som väntas bidra med underlag för beslut som ytterligare kan minska utsläppen.

- Uppdrag till Skatteverket och Naturvårdsverket att göra en översyn och analys av skatten på avfall (Fi2025/01415).
- Uppdrag att främja tillgången till hållbara, fossilfria och koldioxidsnåla drivmedel för sjöfart och luftfart (LI2025/01033).
- Uppdrag till Affärsverket svenska kraftnät att utvidga transmissionsnätet i norra Norrbottens län (KN2025/01074).
- Uppdrag till Affärsverket svenska kraftnät att analysera förutsättningarna för att ändra den svenska elområdesindelningen (KN2025/01072).
- Uppdrag till Vinnova att öka innovationskraft och innovationsförmåga längs hela batterivärdekedjan (KN2025/00885).
- Uppdrag till Trafikverket att ta fram förslag till nationell plan för transportinfrastrukturen och möjlighet för länsplaneupprättarna att ta fram länsplaner för regional transportinfrastruktur (LI2025/00640).
- Åtgärder för att begränsa klimateffekterna av odlingstörv (dir. 2025/29).
- Uppdrag till Trafikverket att analysera och redovisa förutsättningarna för stationär laddning på Trafikverkets rastplatser (LI2025/00546).
- Uppdrag till Länsstyrelsen i Gävleborgs län att bereda ansökan om tillstånd för Bothnia Offshore Sigma och Bothnia Offshore Lambda North vindkraftparker (KN2024/02508 (delvis), KN2024/02509 (delvis)).

- Uppdrag till Statens energimyndighet att analysera och föreslå hur stöd för att främja sjöfartens och luftfartens omställning till fossilfrihet kan utformas (KN2025/00082).
- Utredning för genomförande av två EU-direktiv för att främja en mer hållbar konsumtion (dir. 2025:13).
- Uppdrag till Naturvårdsverket att lämna förslag till kompletteringar av EU:s förpackningsförordning i svensk rätt (KN2024/02627, KN2025/00532).
- Uppdrag till Naturvårdsverket och Statens energimyndighet att analysera gränsdragningen mellan Klimatklivet och Industriklivet (KN2025/00083).
- Tilläggsdirektiv till Miljömålsberedningen (M 2010:04) om utformningen av svenska etappmål till 2030 (dir. 2025:3).
- Uppdrag att uppdatera regelverk och metoder för utformning och integrering av intermittent elproduktion i elsystemet (KN2024/02495).
- Uppdrag till Statens energimyndighet om styrmedel och finansiering för att genomföra direktivet om byggnaders energiprestanda (KN2024/02515).
- Utredning för att utveckla och stärka det svenska internationella klimatarbetet (dir. 2024:108).
- Utredning om styrmedel för att bidra till en utfasning av fossila bränslen och att nå Sveriges klimatåtaganden i EU (dir. 2024:98).
- Uppdrag till Tillväxtverket att genomföra insatser för industrins konkurrenskraft och gröna omställning (KN2024/01855).
- Uppdrag till Statens energimyndighet att förbättra förutsättningarna för flexibilitet i elsystemet (KN2024/01432).
- Uppdrag till Naturvårdsverket att utveckla planeringsförutsättningar och arbetssätt med tillståndprocesser för etablering av ny kärnkraft (KN2024/01682).
- Uppdrag till Statens energimyndighet om effektivare stöd för laddinfrastruktur (KN2024/01680).

4.3 Förslag på internationell nivå

I tabell 4.3 beskrivs pågående arbete på internationell nivå som bedöms påverka förutsättningarna för klimatomställningen, det gäller framför allt förhandlingar som pågår inom EU.

Tabell 4.3 Förslag på internationell nivå som bedöms kunna påverka förutsättningarna för klimatomställningen

Förslag	Effekt
Internationell nivå	
Nya klimatplaner enligt Parisavtalet	Alla parter under Parisavtalet ska presentera nya nationellt fastställda bidrag (NDC) inför COP30 i november 2025. De nya bidragen bör innehålla ambitiösa mål som omfattar alla växthusgaser och alla ekonomiska sektorer.
Förhandling om ett globalt avtal mot plastföroreningar ¹	Avtalet kan leda till ökad materialåtervinning och en minskning av andelen fossil plast som går till förbränning vilket minskar utsläppen. Avtalet kan också förbättra resurseffektiviteten för plastmaterial, vilket förbättrar förutsättningarna för omställningen eftersom det minskar trycket på utvinning och produktion av nya produkter som i sin tur medför utsläpp.
Klimatkrav för internationell sjöfart	Den internationella sjöfartsorganisationen (IMO) väntas under hösten anta ett nytt klimatpaket för stora fartyg. Paketet reglerar hur mycket växthusgaser som får släppas ut från de drivmedel som fartygen använder samt ålägger en kostnad vid överträdelse.

Förslag	Effekt
EU-nivå	
Klimatmål för 2040	Europeiska kommissionen har presenterat ett förslag på reviderad klimatlag inklusive ett nytt klimatmål till 2040. En höjd klimatambition till 2040 förutsätter skärpta styrmedel på EU-nivå, t.ex. ETS 1 och ETS 2.
Given för en ren industri ²	En övergripande färdplan för att både stärka den europeiska industrins konkurrenskraft och påskynda dess gröna omställning. Ett flertal konkreta lagstiftningsförslag och strategier kommer att presenteras inom ramen för initiativet under de närmaste åren.
Ny flerårig budgetram	Europeiska kommissionen har presenterat ett förslag till EU:s nya fleråriga budgetram. Utfallet av förhandlingen av förslaget kan påverka det offentliga investeringsutrymmet för klimatomställning.
Cirkularitetskrav för fordonskonstruktion och om hantering av uttjänta fordon ³	Förslaget kan göra hanteringen av uttjänta fordon mer hållbar och motverka bedrägerier som innebär att bilvrak säljs och dumpas illegalt inom och utanför Europa.
Förenklingspaket för hållbarhetsrapportering och mekanismen för koldioxidjustering ⁴	Förenklingspaketet och lättnader i hållbarhetsrelaterade regelverk i syfte att minska den administrativa bördan för företag och öka de europeiska företagens konkurrenskraft.
Reglering av gröna påståenden ⁵	Förslaget att reglera företags miljöpåståenden och därmed förenkla för konsumenter att kunna göra miljömässigt informerade val samtidigt som grön målning motverkas.

¹ UNEA Resolution 5/14: "End plastic pollution: Towards an international legally binding instrument".

² COM(2025) 85 final.

³ COM(2023) 451 final.

⁴ COM(2025) 80 final, COM(2025) 81 final och COM(2025) 87 final.

⁵ COM(2023) 166 final.

5 Förutsättningar för klimatomställningen

Staten har en avgörande roll i att säkerställa att grundläggande förutsättningar för klimatomställningen finns på plats. Det handlar bl.a. om att säkerställa tillräcklig elproduktion, elnät, infrastruktur för elfordon och koldioxidavskiljning och lagring, effektiva tillståndprocesser, tydliga regelverk, och kompetensförsörjning. Utan rätt förutsättningar blir det svårare för företagen och hushållen att fatta de beslut som krävs för att genomföra omställningen och nödvändiga utsläppsminskningar, som t.ex. beslut om att välja elfordon eller investera i fossilfri teknik inom industrin.

Effekten av att skapa rätt förutsättningar för omställningen är svår att mäta i antal miljoner ton koldioxidekvivalenter. Regeringen har därför påbörjat ett arbete med att analysera indikatorer som kan vara relevanta för att följa utvecklingen av förutsättningsskapande åtgärder i relation till omställningen. Syftet är att redovisa utvecklingen av åtgärder som inte står i direkt relation till utsläppsminskningar men som är förutsättningar för att utsläppsminskningar ska kunna ske. De förutsättningar som presenteras i detta avsnitt kan därför inte direkt kopplas till kvantitativa indikatorer för växthusgasutsläpp eller till den samlade effekten på omställningen. I stället ger indikatorerna underlag för diskussion om styrmedel som kan skynda på samhällets omställning för att på längre sikt kunna nå klimatmålen.

De scenarier som redovisas i avsnitt 3 utgår från att förutsättningarna för omställningen redan finns på plats och reflekterar därför inte regeringens arbete med detta. Regeringen bedömer dock att det förutsättningsskapande arbetet kommer vara minst lika viktigt för att Sverige ska nå målen och bli konkurrenskraftigt i klimatomställningen. För att kunna beskriva utvecklingen inom det här området har ett antal

indikatorer valts ut, främst baserat på de antaganden som görs i modellerna mot netto-noll. Urvalet av indikatorer har därefter gjorts utifrån bedömningar om deras förklaringsgrad samt tillgång på relevant data. Det är viktigt att notera att inga definitiva slutsatser kan dras utifrån de presenterade måtten, eftersom förklaringsgraden inte är fullständig och vissa variabler är svåra att kvantifiera eller mäta på ett heltäckande sätt. Regeringen avser att fortsätta utveckla indikatorer för förutsättnings-skapande åtgärder inför kommande års klimatredevisningar.

Tabell 5.1 Valda områden för indikatorer samt mått för respektive indikator

Områden	Infrastruktur	Humankapital
Indikatorer	Infrastruktur för elfordon	Utbildning
	Tillräcklig och fossilfri elproduktion	Social acceptans
	Underhåll och investeringar i järnväg	
	Miljöprövning	

5.1 Infrastruktur

Infrastruktur för elfordon

Transportsektorn står för en betydande andel av Sveriges utsläpp av växthusgaser, där vägtransporterna står för merparten. Genom utbyggnad av infrastruktur för elfordon kan utsläppen minska. Detta kräver bl.a. investeringar som möjliggör och förenklar användningen av elfordon i Sverige. För att analysera utvecklingen kan mått såsom antal laddpunkter och nyregistrerade elfordon som andel av det totala antalet nyregistreringar ge en bild av omställningen av vägtransporterna.

Tabell 5.2 Totalt antal publika laddpunkter

	2022	2023	2024
Antal laddpunkter	18 219	33 001	45 159

Källa: Power Circle.

För att skapa förutsättningar för utbyggnaden av laddinfrastruktur behövs dock fortsatt satsningar för att undanröja hinder, exempelvis långa tillståndprocesser och otillräcklig nätkapacitet, på nationell, regional och lokal nivå. Med hänsyn till att laddinfrastrukturen påverkas av flera olika faktorer är det svårt att dra någon definitiv slutsats av förutsättningarna för laddinfrastruktur.

Samtidigt indikerar den märkbara ökningen av laddpunkter förbättrade förutsättningar för elfordon. Regeringen har gett ett uppdrag till Energimyndigheten att lämna förslag på hur stödgivningen för laddinfrastruktur kan administreras, samlas och utvecklas för att på ett bättre sätt kunna främja en snabb, samordnad och samhällsekonomiskt effektiv utbyggnad av ändamålsenlig laddinfrastruktur som möjliggör eldrivna transporter i hela landet (KN2024/01680). Energimyndigheten delredovisade sitt uppdrag till regeringen i februari 2025. Regeringen har också tillsatt en särskild utredare med uppdrag att analysera och föreslå vissa åtgärder för att påskynda elektrifieringen av transportsektorn. Utredningen överlämnade sitt slutbetänkande Mot en effektiv elektrifiering av transportsystemet i januari 2025 (SOU 2024:97).

Regeringen stödjer även utbyggnaden av laddinfrastruktur genom Klimatklivet. Enligt Naturvårdsverket beviljades mer stöd till laddinfrastruktur 2024 än något föregående år. Totalt beviljades ca 1,5 miljarder kronor i stöd till nästan 50 000 laddpunkter över hela landet. Regeringen stödjer också utbyggnad av laddinfrastruktur för tunga godstransporter genom de regionala elektrifieringspiloterna.

Andelen laddbara bilar (elbilar och laddhybrider) av antalet nyregistrerade personbilar har ökat markant de senaste åren. Under 2024 utgjorde elbilar ca 57 procent av alla nyregistreringar, vilket motsvarar nästan en fördubbling jämfört med andelen år 2020.

Tabell 5.3 Andel nyregistrerade laddbara bilar av totalt antal nyregistrerade personbilar

Procent	2020	2021	2022	2023	2024
Andel laddbara bilar	31	43	54	58	57

Källa: Statistiska centralbyrån.

Tillräcklig och fossilfri elproduktion

För att möjliggöra en ökad elektrifiering behöver den fossilfria elproduktionen öka. Regeringen har vidtagit flera åtgärder för att underlätta utbyggnaden av ny kärnkraft. Genom den nya lagen (2025:587) om statligt stöd för investeringar i ny kärnkraft som trädde i kraft den 1 augusti 2025 finns de grundläggande förutsättningarna och formerna på plats för statligt stöd till företag för investeringar i nya kärnkraftsreaktorer. Regeringen har även genom förordningen (2025:808) om statligt stöd för investeringar i ny kärnkraft infört bestämmelser som reglerar vilka uppgifter en ansökan om stöd för investeringar i nya kärnkraftsreaktorer ska innehålla.

Vidare har regeringen gett Sveriges export- och investeringsråd (Business Sweden) i uppdrag att kartlägga den svenska värdekedjan för ny kärnkraft (KN2025/01438). Boverket och Strålsäkerhetsmyndigheten har kartlagt gällande regler vid uppförande av nya kärnkraftverk inom respektive myndighets ansvarsområde (KN2025/01357 och KN2025/01180).

Regeringen har även gett Energimyndigheten i uppdrag att genomföra en rad åtgärder för att stärka fjärr- och kraftvärmen (KN2025/01566). Fjärr- och kraftvärmen är central i vårt energisystem och avlastar det lokala elsystemet. Utan denna produktion skulle ca 10 GW ny eleffekt behöva tillföras.

Omprövningen av vattenkraften återupptogs den 1 juli 2025. Under pausen har regeringen beslutat om flera nya bestämmelser i syfte att säkerställa att omprövningarnas påverkan på vattenkraften blir acceptabel ur ett elsystemperspektiv. Regeringen har även gett Havs- och vattenmyndigheten i uppdrag att i enlighet med de nya bestämmelserna se över de s.k. HARO-värdena samt att ta fram en vägledning för hur intresset av en nationell effektiv tillgång till vattenkraftsel ska beaktas inom ramen för vattenförvaltningsarbetet (KN2025/01118).

Energimyndigheten har tillsammans med länsstyrelserna i Dalarna och Värmlands län samt Naturvårdsverket och Försvarsmakten i ett pilotprojekt arbetat med regionala analyser för en hållbar vindkraftsutbyggnad. Planeringsunderlagen från länen visar att det finns potential för vindkraftsetablering, men med ojämn geografisk fördelning.

Energimyndigheten har kartlagt Sveriges territorium och ekonomiska zon för att identifiera områden med potential för fossilfri energiproduktion och tillhörande energidistribution (KN2024/00663). Kartläggningen visar att det sammantaget finns stora möjligheter att möta ett ökat behov av fossilfri el till 2050. Landbaserad och havsbaserad vindkraft, kärnkraft, fossilfria drivmedel, vätgas, solenergi och kraftvärme är de energislag med störst potential att bygga ut. Inom utgiftsområde 21 Energi, avsnitt 2.5, redovisas resultatindikatorer på energiområdet mot de övergripande målen för energipolitiken; försörjningstrygghet, konkurrenskraft och ekologisk hållbarhet.

Underhåll och investeringar i järnväg

Transportpolitikens övergripande mål är att säkerställa en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar transportförsörjning för medborgarna och näringslivet i hela landet. Järnvägstrafik är ett klimatvänligt transportalternativ, dels på grund av att tåg är energisnåla, dels för att de flesta tåg på den svenska järnvägen drivs av fossilfri el. En förutsättning för ett väl fungerande järnvägssystem är att alla de ingående delsystem som bygger upp anläggningen uppfyller sin funktion och håller en god kvalitet och driftsäkerhet. För detta krävs bl.a. satsningar i vidmakthållande (underhåll), stationskapacitet och tillgänglighet. Sverige har ett eftersatt underhåll på järnväg. Trafikverket bedömer att underhållsskulden för järnväg uppgår till 91 miljarder kronor i 2023 års priser. Järnvägsanläggningens tillstånd har under lång tid försämrats. Det beror på att den stora anläggningsmassa som uppfördes under 1990-talet har börjat uppnå sin tekniska livslängd och inte åtgärdats i den takt som nedbrytningen sker. Dessutom ökar mängden trafik. Mellan åren 2003 och 2024 ökade antalet tågilometer på järnvägen med 34 procent.

I tabell 5.4 visas underhållsåtgärder mellan åren 2020–2024 i antal miljoner kronor övergripande över kategorierna underhållsåtgärder och reinvesteringssåtgärder summerat till verksamhetsvolym för drift och underhåll av järnväg. Verksamhetsvolymen för drift och underhåll av järnväg ökade 2024 jämfört med 2023 vilket innebär att fler underhållsåtgärder kunde genomföras.

Tabell 5.4 Atgärder för underhåll och investeringar i järnväg 2020–2024

Miljoner kronor

	2020	2021	2022	2023	2024
Underhållsåtgärder	5589	6281	6904	7557	9138
Reinvesteringssåtgärder	3432	3492	3929	4867	5154
Summa verksamhetsvolym för drift och underhåll järnväg	12 500	11 783	13 016	14 968	16 928

Källa: Trafikverket.

Inom utgiftsområde 22 Kommunikationer redovisas fler resultatindikatorer för transportsektorn där järnvägssystem ingår.

Regeringen föreslog i propositionen Vägen till en pålitlig transportinfrastruktur – för att hela Sverige ska fungera (prop. 2024/25:28) att 210 miljarder kronor i 2025 års priser avsätts till drift, underhåll och reinvesteringar av statliga järnvägar. Detta motsvarar den nivå som Trafikverket bedömer att de har kapacitet för att genomföra under planperioden. Trafikverket har fått i uppdrag att ta fram ett förslag till en trafikslagsövergripande nationell plan för transportinfrastrukturen för perioden 2026–2037(LI2025/00640). Regeringen har även beslutat om årliga byggstarter för en rad infrastrukturprojekt runt om i landet. Beslutet innebär att flera viktiga objekt kommer att kunna börja byggas. Det rör bl.a. delar av Norrbottenbanan och Malmbanan (LI2024/01680).

Miljöprövning

En tillståndsprövning är en prövning av en verksamhet eller en åtgärd som kan komma att påverka miljön om den får påbörjas. Prövningen syftar till att på ett rättssäkert sätt pröva verksamheter som påverkar omgivningen, för att säkerställa ett godtagbart skydd för bl.a. människors hälsa, klimatet och miljön.

Tiden för en aktör att få ett tillstånd beror på flera orsaker. Den centrala delen innefattar en prövning hos en tillståndsmyndighet som handlägger ansökan. En annan orsak är tiden som det tar för verksamheten att inleda arbetet med tillstånd med

exempelvis förstudier och samråd. Tiden beror även på vilken typ av verksamhet det rör sig om.

För att Sverige ska kunna genomföra klimatomställningen och säkra näringslivets konkurrenskraft krävs effektiva, förutsebara och ändamålsenliga tillståndprocesser utan att miljöskyddet försämras. Medianen för handläggningstiden från inkommen ansökan till dom eller beslut avseende tillstånd i mark- och miljödomstol var 474 dagar 2024, en ökning från 428 dagar 2023.

Tabell 5.5 Handläggningstid för ansökningar om tillstånd till miljöfarlig verksamhet

Antal dagar

År	Antal mål	Median	75-percentil	90-percentil
2020	43	421	568	794
2021	44	501	700	909
2022	52	474	743	1013
2023	39	428	622	1033
2024	55	474	581	926

Anm.: Antal avgjorda mål i första instans för ansökningar om tillstånd till miljöfarlig verksamhet samt handläggningstid (i dagar) hos mark- och miljödomstolarna under 2020–2023.

Källor: Domstolsverket och Naturvårdsverket.

Regeringen har vidtagit flera åtgärder för att förbättra och effektivisera tillståndprocesser, bl.a. genom att ge medel och uppdrag till myndigheter. I budgetpropositionen för 2025 fick Naturvårdsverket, domstolarna och länsstyrelserna ökade medel för arbete med effektivare tillståndsprövningar. Sedan den 1 januari 2025 har giltighetstiden för tillstånd förlängts med tre år, vilket kan ge en verksamhetsutövare mer tid att avsluta den tillståndspliktiga verksamheten eller få ett nytt tillstånd (KN2024/00986). Miljötillståndsutredningen (KN 2023:02) redovisade i januari 2025 sitt betänkande En ny samordnad miljöbedömnings- och tillståndsprövningsprocess (SOU 2024:98). I januari fick Miljötillståndsutredningen även ett tilläggsdirektiv (dir. 2025:2) som bl.a. innebär att utreda om tidsåtgången för vissa prövningar kan förkortas.

5.2 Humankapital

Utbildning

För att omställningen ska ske krävs att det finns personer med efterfrågad kompetens, på avsedd plats vid avsedd tidpunkt som kan genomföra den. Förutsättningar för det är relevant utbildning, annan kompetensutveckling och rörlighet på arbetsmarknaden. Att individerna på arbetsmarknaden utvecklar sin kompetens i takt med att omvärlden förändras är centralt för att en omställning ska ske. Kompetensutveckling påverkar även rörligheten på arbetsmarknaden. Eftersom mått på kompetensutveckling gäller för hela marknaden är det svårt att göra en bedömning för kompetensutveckling för klimatomställningen.

Däremot finns mer specifika data för antalet STEM-utbildade (utbildningar inom naturvetenskap, teknik, ingenjörsvetenskap och matematik). Fler personer med STEM-utbildning leder i sig inte till klimatomställning, men stora delar av omställningen kräver kompetens inom naturvetenskap och teknik och därför kan det användas som en indikation på förutsättning inom arbetskraft och kompetens.

Tabell 5.6 Antal STEM-utbildade, eftergymnasial utbildning 3 år eller mer, 16–74 år

	2019	2020	2021	2022	2023
Antal utbildade	389 003	402 821	418 828	436 505	449 321
varav kvinnor	123 030	128 841	135 583	142 346	148 173
varav män	265 973	273 980	283 245	294 159	301 148

Källa: Statistiska centralbyrån.

Antalet utbildade inom STEM-ämnena ökar stadigt, 2023 var det 16 procent fler som utbildades inom STEM-ämnena jämfört med 2019, men med ett större antal män än kvinnor. Sverige bör fortsätta vara en ledande kunskapsnation där både kvinnors och mäns potential tas till vara. Regeringen har tagit flera initiativ för att stärka kvinnors representation inom STEM-yrkena. Regeringen har bl.a. gett uppdrag till Skolverket att utreda hur fler unga med goda kunskaper i matematik kan motiveras att välja naturvetenskapsprogrammet eller teknikprogrammet inom gymnasieskolan eller motsvarande utbildning inom kommunal vuxenutbildning (komvux). Skolverket ska också analysera hur utbildningen i gymnasieskolan och komvux kan väcka och upprätthålla mäns och kvinnors intresse för vidare studier i eftergymnasiala STEM-utbildningar. Därtill har regeringen gett universitet och högskolor i uppdrag att se över hur basårsutbildningar kan utvecklas. Uppdraget syftar bl.a. till att öka rekryteringen av kvinnor till naturvetenskapliga och tekniska utbildningar.

Regeringen antog i februari 2024 en STEM-strategi för att ytterligare stärka kompetens inom STEM-ämnena (dir. 2025:11). I strategin presenterar regeringen de åtgärder som har vidtagits och pekar ut riktningen för det fortsatta arbetet med att stärka utbildningsystemets förutsättningar att utbilda fler inom naturvetenskap och teknik. Att få fler utbildade inom naturvetenskap och teknik sker inte enbart genom kortsiktiga insatser utan kräver ett långsiktigt arbete där denna strategi är en del av det arbetet. Regeringen har därför även tillsatt en STEM-delegation som ska verka för att fler ska utbildas inom dessa ämnen.

Acceptans för klimatomställningen

Utöver att vissa förutsättningar som arbetskraft, elproduktion, elnät och övrig infrastruktur behöver finnas på plats behöver omställningen också accepteras av befolkningen för att kunna genomföras. Acceptans hos befolkningen blir allt viktigare att följa och beakta vid utformning och utvärdering av styrmedel för omställningen.

Under det senaste året har ett flertal studier publicerats som syftar till att undersöka acceptansen för klimatomställningen hos befolkningen. I en ESO-rapport från 2025¹⁵ görs en uppdelning mellan faktorer som påverkar hur medborgare ser på klimatpolitiska styrmedel. Rapporten analyserar också olika strategier för att öka acceptansen av klimatpolitiska styrmedel. I forskningen kring vad som skapar legitimitet och acceptans för klimatpolitiska styrmedel lyfts framför allt upplevd rättvisa och effektivitet fram som viktiga faktorer. Andra viktiga faktorer är upplevelsen av hur effektiva klimatåtgärderna är och människors oro för klimatförändringarna. Acceptansen för klimatstyrmedel kan även skilja sig mellan olika grupper av individer. Enligt en rapport av Kungliga tekniska högskolan, beställd av Naturvårdsverket¹⁶, värderar exempelvis kvinnor miljöfrågor högre än män.

Undersökningsorganisationen SOM vid Göteborgs universitet gör årligen undersökningar om allmänhetens åsikter. På klimatområdet har organisationen bl.a. undersökt åsikter om målsättningen för Sverige att senast 2045 inte ha några

¹⁵ 2025:1 Minsta möjliga motstånd – en ESO-rapport om acceptans för klimatpolitiska styrmedel, Expertgruppen för Studier i Offentlig ekonomi (ESO) 2025.

¹⁶ Så hänger jämställdhet och jämlikhet ihop med miljömålen, KTH 2018.

nettoutsläpp av växthusgaser.¹⁷ Resultatet visar att en majoritet är positiva till 2045-målet. Samtidigt visar en enkätundersökning utförd av Naturvårdsverket att omkring hälften av respondenterna tror att en höjning av bensin- och dieselpriiset vid pump med 1,50 kronor per liter kommer att minska klimatutsläppen i Sverige i någon utsträckning. Eftersom den upplevda rättvisan eller förväntade effektiviteten hos ett klimatstyrmedel är betydelsefulla faktorer i människors attityd gentemot klimatpolitiska styrmedel är acceptanshöjande insatser viktiga för klimatomställningen.

Som ett exempel kan nämnas att reduktionsplikten och dess nivåer inte utformades med tillräcklig hänsyn tagen till den snabba ökningen av elbilar i nybilsförsäljningen och effekterna av andra tänkbara styrmedel. Inte heller beaktades i tillräcklig omfattning de samhällsekonomiska konsekvenserna av att de föreslagna reduktionsnivåerna väntades ge avsevärt högre priser på drivmedel i Sverige jämfört med andra länder och därigenom påverka tillgängligheten och näringslivets konkurrenskraft. Sveriges generella välfärdspolitik är verktyget för arbetet med fördelning och lika möjligheter. Utöver den generella välfärdspolitiken tar Sverige del av EU:s mekanism för en rättvis omställning, bl.a. Fonden för en rättvis omställning som i Sverige används till investeringar i ny teknik, forskning och utveckling samt kompetensutveckling i industrier med höga koldioxidutsläpp. Sverige kommer också att ta del av EU:s sociala klimatfond. Den sociala klimatfonden syftar till att klimatomställningen ska genomföras på ett sätt som befolkningen upplever som rättvist genom att finansiera åtgärder som riktar sig till grupper som särskilt skulle kunna missgynnas av införandet av det nya utsläppshandelssystemet ETS 2.

Regeringen har under året tagit flera initiativ i syfte till att öka acceptansen för olika styrmedel på klimatområdet. Regeringen föreslog i budgetpropositionen för 2025 ett stöd till kommunerna baserat på fastighetsskatten för vindkraftsanläggningar. Regeringen har också aviserat intentionen att införa tre förslag i betänkandet Värdet av vinden (SOU 2023:18) för ersättning till lokalsamhällen i närheten av vindkraftverk. En bristande lokal acceptans kan innebära att kommuner inte tillstyrker projekt eller överklaganden, vilket leder till långa tillståndsprocesser som i slutändan innebär att elproduktionen inte byggs ut i den takt och utsträckning som krävs för att säkerställa förutsättningarna för klimatomställningen.

I december 2024 redovisade Energimyndigheten ett uppdrag att utreda hur Sverige ska genomföra energieffektiviseringsdirektivets bestämmelser om energifattigdom samt hur begreppet ska mätas och följas upp i Sverige. Slutsatserna bidrar till Sveriges genomförande av EU-direktiven om energieffektivitet¹⁸ och byggnaders energiprestanda¹⁹, samt en mindre del i direktivet om förnybar energi²⁰.

I oktober redovisade Konjunkturinstitutet ett uppdrag att analysera hur ETS 2 kommer att påverka hushåll och mikroföretag i Sverige (Fi2024/01484). Analysen är ett underlag till den sociala klimatplan som regeringen beslutade den 26 juni 2025.

5.3 Beslut som påverkar förutsättningarna för omställningen

Nedan listas ett urval av de beslut som har tagits mellan 1 juli 2024 och 1 juli 2025 och som inte har effektberäknats eftersom de saknar direkta utsläppseffekter men bidrar

¹⁷ Klimatkris - attityder och agerande, SOM-institutet 2024.

¹⁸ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/1791 av den 13 september 2023 om energieffektivitet och om ändring av förordning (EU) 2023/955 (omarbetning)

¹⁹ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1275 av den 24 april 2024 om byggnaders energiprestanda (omarbetning).

²⁰ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2018 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor (omarbetning).

positivt till förutsättningarna för klimatomställningen. Notera att utredningar och uppdrag som tillsatts under året redovisas i avsnitt 4.2.

- Finansiering och riskdelning vid investeringar i ny kärnkraft (prop. 2024/25:150).
- Effektivare tillståndprocesser, medel till länsstyrelserna, Naturvårdsverket och domstolarna (prop. 2024/25:1).
- Kontaktpunkter för tillståndprocesser enligt förordningen om nettonollindustrin²¹ och förordningen om kritiska råmaterial (prop. 2024/25:1).
- Sprida och implementera modell för effektivare samråd i tillståndprocesser (prop. 2024/25:1).
- Steg på vägen mot en mer effektiv miljöprövning (prop. 2023/24:152).
- Insatser för att möjliggöra utbyggnad av ny kärnkraft (prop. 2024/25:1).
- Havsbaserad vindkraft – snabb och effektiv beredning av tillstånd (prop. 2024/25:1).
- Vindkraft – genomförande av förslag från Värdet av vinden (SOU 2023:18):
1) intäktsdelning för närboende, 2) rätt till inlösen för fastighetsägare intill en ny vindkraftspark och 3) finansieringsvillkor för lokalsamhällets utveckling (prop. 2024/25:1).
- Incitament till kommunerna för vindkraftsutbyggnad (prop. 2024/25:1).
- Åtgärder för utfasning av fossil plast (prop. 2024/25:1).
- Investeringsstöd för att stärka leveranssäkerheten i elsystemet (prop. 2024/25:1).
- Ökad ambitionsnivå för utbyggnaden av laddinfrastruktur (prop. 2024/25:1).
- Nya medel till energiforskning inför energiforskningspropositionen (prop. 2024/25:1).
- Erkännande av strategiska tillverksprojekt enligt förordningen om nettonollindustrin (prop. 2024/25:1).
- Regelutveckling och erkännande av strategiska CCS-projekt enligt förordningen om nettonollindustrin (prop. 2024/25:1).
- Forskning och innovation för framtid, nyfikenhet och nytta (prop. 2024/25:60).
- Inrättande av en unionsram för certifiering av permanenta kolupptag, kolinlagrande markanvändning och kollagring i produkter²².

6 Uppföljning av genomförda åtgärder från klimathandlingsplanen

Den 21 december 2023 presenterades Regeringens klimathandlingsplan – hela vägen till nettonoll (skr. 2023/24:59) i enlighet med klimatlagen. Den klimatpolitiska handlingsplanen innehåller ett 70-tal konkreta förslag för utsläppsminskningar inom samtliga sektorer som antingen genomförs eller påbörjas under mandatperioden. Nedan listas de åtgärder som presenterades i klimathandlingsplanen och redan är genomförda.

- En svensk EU-position till EU:s 2040-mål inklusive en preliminär svensk position om en harmoniserad, träffsäker och kostnadseffektiv styrning inom jordbruket är framtagen.
- En notifiering är inskickad gällande överföring av utsläppsutrymme från EU:s utsläppshandelssystem till ESR.

²¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1735 av den 13 juni 2024 om inrättande av en åtgärdsram för att stärka Europas ekosystem för tillverkning av nettonollteknik och om ändring av förordning (EU) 2018/1724.

²² Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/3012 av den 27 november 2024 om inrättande av en unionsram för certifiering av permanenta kolupptag, kolinlagrande markanvändning och kollagring i produkter.

- Beslut har fattats om tidigt deltagande i det nya utsläppshandelssystemet ETS 2 och att förbränning av bränslen i ytterligare sektorer, utöver de som obligatoriskt omfattas, ska inkluderas.
- Förändringar i systemet för miljöprövning för att möjliggöra kortare, mer förutsebara och effektivare tillståndprocesser har beslutats.
- Lagändringar har beslutats för kortare, effektivare och mer förutsebara tillståndprocesser för utbyggnad av elnätet.
- Utvecklade metoder för att mäta exportens klimateffekt har tagits fram genom ett uppdrag till SCB. Ett nytt uppdrag har getts till SCB för att vidareutveckla deras metoder.
- Boverket har analyserat hur klimatdeklarationerna av byggnader bör utvidgas.
- Energimyndigheten har analyserat ytterligare styrmedel för CCS samt avskiljning och användning av koldioxid (CCU).
- Sverige har ingått bilaterala överenskommelser om export av koldioxid för permanent lagring med fyra nordeuropeiska länder.
- En strategi för nyindustrialiseringen och samhällsomvandlingen i Norrbottens och Västerbottens län har beslutats.
- Trafikverket har fått i uppdrag att samordna myndigheters arbete för transportsektorns klimatomställning.
- Energimyndigheten har fått i uppdrag att samordna frågor om laddinfrastruktur för transporter.
- En skrotningspremie har införts.
- Ett stöd för marknadsintroduktion av eldrivna lätta lastbilar har införts.
- En fortsatt analys om ändrad viktgräns för körkortsbehörighet B för fordon som drivs på el, biogas eller vätgas har genomförts av Transportstyrelsen.
- Fortsatt arbete för fordonsmärkning utifrån effektivitet och livscykelutsläpp pågår vid Energimyndigheten.
- Transportstyrelsen har fått i uppdrag att analysera hinder för åtkomst till mark för laddstationer med syfte att förbättra förutsättningarna för att få marktillgång.
- Trafikverket har fått i uppdrag att föreslå hur villkoren för statlig medfinansiering av samhällsekonomiskt lönsamma och kostnadseffektiva åtgärder i steg 1 och steg 2 av fyrstegsprincipen kan förtydligas.
- Trafikverkets uppdrag som nationell samordnare för inrikes sjöfart och närsjöfart har förlängts och förtydligats.
- Sverige har verkat för att medlemsstaterna ska kunna tillgodoräkna sig bio-CCS inom EU:s klimatlagstiftning och för att incitament ska skapas för bio-CCS även på EU-nivå.
- Förstärkt satsning på återvätning av utdikade våtmarker i skogs- och jordbruksmark har beslutats.
- Medel har avsatts till metodutveckling för att mäta klimateffekter i praktisk jordbruksproduktion.
- Boverket har fått i uppdrag att analysera nationella åtgärder som bör införas i syfte att främja byggande i trä.
- Naturvårdsverket har fått i uppdrag att analysera behovet av att främja ladd- och tankinfrastruktur för arbetsmaskiner samt underlätta förutsättningarna för byte och transport av batterier till arbetsmaskiner.
- Förutsättningarna för länsstyrelserna att kunna samordna, stödja och vägleda arbetet med energi- och klimatomställningen i kommuner och regioner har förbättrats genom utvecklad energiplanering genom budgetsatsningar och uppdrag till myndigheter inklusive länsstyrelserna.
- En förordning för driftstöd till icke-statliga flygplatser som omfattar klimatkrav vid stödgivning har beslutats.

- Tillväxtverket har fått i uppdrag att analysera möjligheterna att tillgängliggöra befintlig finansiering för företags klimatinvesteringar.
- Trafikverket har fått i uppdrag att utreda förutsättningarna för stationär laddning av fordon på rastplatser längs vägarna.
- Statens energimyndighet har fått i uppdrag att analysera och föreslå hur stöd för att främja sjöfartens och luftfartens omställning till fossilfrihet kan utformas.
- Tilläggsdirektiv till Miljömålsberedningen om utformningen av svenska etappmål till 2030 och ett utvidgat uppdrag till klimatpolitiska rådet har beslutats.
- En utredning om styrmedel för att bidra till en utfasning av fossila bränslen och att nå Sveriges klimatåtaganden i EU har tillsatts.
- Arbetet med att genomföra EU:s sociala klimatfond genomförs genom att införa en elbilspremie riktad till grupper i behov av stöd, t.ex. i glesbygd.
- Den första omvända auktionen för bio-CCS har genomförts.
- Ändrade körkortsregler för ellastbilar under 4,25 ton har beslutats.

7 Klimatpolitiska rådets rapport

Det klimatpolitiska rådet har i uppdrag att utvärdera hur regeringens samlade politik är förenlig med klimatmålen. Rådet lämnade sin årliga rapport i mars 2025.

Klimatpolitiska rådet har i årets rapport särskilt fokuserat på jordbrukets bidrag till klimatmålen. I detta avsnitt kommenterar regeringen Klimatpolitiska rådets bedömningar och rekommendationer.

7.1 Kommentarer om rådets bedömningar och rekommendationer

Besluta om nya och skärpta styrmedel för att nå Sveriges 2030-mål

Klimatpolitiska rådet gör följande bedömning och ger följande rekommendationer:

- Regeringens nuvarande klimatpolitik räcker inte för att nå Sveriges klimatmål och EU-åtaganden till 2030. Vissa beslutade och aviserade insatser under 2024 var steg i rätt riktning, men de uppväger inte andra beslut under mandatperioden som har bidragit till ökade utsläpp, framför allt i transportsektorn.
- Besluta under 2025 om ett åtgärds paket som ökar nettoupptaget av växthusgaser i skog och mark. Miljömålsberedningens betänkande är ett viktigt underlag men dess förslag är otillräckliga för att nå Sveriges LULUCF-åtagande. Ytterligare och förstärkta åtgärder inom markanvändningssektorn bör tas fram med hänsyn tagen till andra miljö- och samhällsmål.
- Besluta under 2025 om insatser för att minska utsläppen inom ESR-sektorn. Skärpt reduktionsplikt och högre skatter på fossila drivmedel är de åtgärder som kan bidra till störst utsläppsminskningar på kort sikt. Insatserna kan kombineras med fördelningspolitiska åtgärder som fördelar vinster och kostnader och skyddar utsatta grupper.
- Regeringen bör sikta på ytterligare utsläppsminskningar för att överträffa Sveriges ESR-åtagande och kunna överföra utsläppsutrymme till LULUCF-sektorn.

Regeringen bedriver en effektiv och ambitiös klimatpolitik för att minska utsläppen och nå våra klimatmål. Sverige är som alla medlemsstater i EU bundna av EU:s ESR-förordning och regeringen verkar för att Sverige ska leva upp till sitt ESR-åtagande.

Utöver den nya reduktionsplikten innehöll budgetpropositionen för 2025 bl.a. en förstärkning och förlängning av Klimatklivet och ett nytt stöd till produktion av biogas i jordbruket. I vårändringsbudgeten 2025 föreslog regeringen att höja bemyndigandet för Klimatklivet. I denna proposition föreslår regeringen ytterligare åtgärder som sammantaget minskar utsläppen inom ESR-sektorn med ca 1,5 miljoner ton koldioxidekvivalenter under perioden 2026–2030. Dessa beskrivs i avsnitt 4.1. Regeringen har också tillsatt en utredning om Styrmedel för att bidra till en utfasning av fossila bränslen och att nå Sveriges klimatåtaganden i EU (dir. 2024:98) som har i uppdrag att ta fram förslag på styrmedel som ser till att vi når ESR-målet till 2030 samtidigt som acceptansen för klimatpolitiken värnas.

Under LULUCF:s första åtagandeperiod 2021–2025 sker en automatisk överföring av ett eventuellt underskott från LULUCF till ESR-budgeten. Detta är särskilt utmanande för Sverige vars LULUCF-sektor är stor relation till vår ESR-sektor jämfört med andra medlemsländer. Det finns utöver detta stora svårigheter med att nå LULUCF-åtagandet, vilket delvis har att göra med att det är en sektor med stora inneboende osäkerheter. Att prognoserna nu visar på ett underskott beror i stor utsträckning på faktorer vi inte kan styra över, så som torka och angrepp av skadegörare, exempelvis granbarkborren. Detta är inte unikt för Sverige, utan många medlemsstater i EU har de senaste åren sett att klimatförändringarna drabbat skogstillväxten. Även Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina och sanktioner mot rysk virkeshandel har ökat efterfrågan på virke inom Östersjöregionen för att förse Europas länder med förnybar skogsråvara, vilket bidragit till ökad avverkning. EU behöver beakta bioekonomins centrala roll i klimatomställningen och skapa förutsättningar för en långsiktigt ökad och hållbar produktion av livsmedel, fossilfria material och bioenergi från jord- och skogsbruket. I februari 2025 lämnade Miljömålsberedningen ett förslag om en strategi för hur Sverige ska leva upp till EU:s åtaganden inom biologisk mångfald respektive nettoupptag av växthusgaser från LULUCF-sektorn till 2030 (SOU 2025:21). I denna proposition föreslår regeringen att genomföra åtgärder som tillsammans bidrar till att öka nettoupptaget med ca 0,16 miljoner ton fram till 2030.

Bidra offensivt till EU:s ledande roll i den globala klimatpolitiken

Klimatpolitiska rådet ger följande rekommendationer:

- Verka för att 55 %-paketet upprätthålls och genomförs så som fastställts, så att EU och Sverige kan nå sina klimatmål.
- Ge ovillkorat stöd för ett ambitiöst och konkret klimatmål till 2040. Involvera relevanta myndigheter i en bred process för att vidareutveckla förslag till EU-lagstiftning och styrmedel bortom 2030.

EU:s Fit for 55-paket är en central komponent i den stora strukturomvandling som krävs för att EU ska kunna leva upp till sina klimatmål på ett samhällsekonomiskt effektivt sätt. Det bidrar även till ett effektivt uppfyllande av Sveriges 2045-mål. Omställningen kräver stora investeringar som till övervägande del behöver ske med privat kapital. För detta krävs förutsägbara spelregler och ramverk. Det är därför viktigt att EU håller fast vid målen i det överenskomna Fit for 55-paketet när den framtida klimatpolitiken förhandlas och att ansträngningar från industrin för klimatomställningen inte undermineras.

I juli 2025 presenterade Europeiska kommissionen ett förslag till reviderad klimatlag med ett mål att minska utsläppen med 90 procent till 2040 jämfört med 1990. Kommissionen föreslår en flexibilitet som innebär att motsvarande 3 procentenheter högkvalitativa internationella utsläppskrediter, i enlighet med Parisavtalets artikel 6,

ska kunna räknas av från unionens utsläppsmål. Kommissionen föreslår även det skapas incitament för permanenta negativa utsläpp i EU:s klimatramverk och att flexibiliteten att flytta utsläppsutrymme mellan sektorer utökas. Regeringen anser att EU bör anta ett klimatmål för 2040 som innebär att nettoutsläppen minskar med 90 procent till 2040, under förutsättning att genomförandet bedöms vara realistiskt.

Naturvårdsverket har ett löpande regeringsuppdrag att bistå med analyser kopplat till EU:s klimatpolitik. Inom ramen för detta arbete samverkar Naturvårdsverket med berörda myndigheter, t.ex. Energimyndigheten, Jordbruksverket, Skogsstyrelsen, Konjunkturinstitutet, Tullverket och Tillväxtanalys. Framöver kommer detta arbete att behöva fördjupas med fler analyser inför och efter att nya lagstiftningspaket för klimatpolitiken väntas presenteras 2026.

Stärk politiken för att nå noll nettoutsläpp 2045

Klimatpolitiska rådet gör följande bedömning:

- Genomför snarast en bred konsekvensanalys av olika vägar för Sveriges elektrifiering som omfattar samtliga fossilfria elproduktionstekniker samt möjligheter till flexibilitet i elnäten och energilagring. Samtidigt behöver goda förutsättningar för ny förnybar elproduktion i närtid snabbt återställas.
- Fortsätt att utveckla politiken för att stödja industrins klimatomställning, inte minst genom förbättrade tillståndprocesser, stärkt offentlig infrastruktur, kompetensförsörjning och utökade finansieringsmöjligheter.
- Besluta om ett åtgärds paket för att minska transportsektorns och arbetsmaskinernas utsläpp genom snabbare elektrifiering, ökad andel fossilfria drivmedel och ett mer transporteffektivt samhälle. Skärp befintliga styrmedel, överväg att införa redan utredda förslag och dra lärdomar från andra länder.

Scenarioanalyser av framtida svenskt el- och energisystem genomförs med jämna mellanrum av myndigheterna, främst av Energimyndigheten och Affärsverket svenska kraftnät. Några exempel är Energimyndighetens kortsiktiga prognoser och långsiktiga scenarier samt Affärsverket svenska kraftnäts kort- respektive långsiktiga marknadsanalyser. Regeringen bedömer att flexibiliteten i elsystemet behöver öka för att systemet ska kunna nyttjas mer effektivt. Berörda myndigheter på energiområdet bedriver redan ett aktivt arbete i frågan där de bl.a. tagit fram en gemensam handlingsplan. Förslag från elmarknadsutredningen om en utvecklad elmarknad bereds just nu i Regeringskansliet. Vad gäller åtgärder för att öka utbyggnadstakten i elsystemet presenterade regeringen ett antal förslag i budgetpropositionen för 2025. Sverige behöver en kraftfull utbyggnad av ny fossilfri elproduktion och regeringen vill skapa goda förutsättningar för alla fossilfria energislag. Vindkraften kan på kort sikt stå för majoriteten av tillkommande elproduktion. Regeringen arbetar därför med att ta fram ett vindkraftspaket som ska förbättra förutsättningarna att bygga ut landbaserad och kustnära vindkraft. I budgetpropositionen för 2025 föreslog regeringen ett stöd till kommunerna baserat på fastighetsskatten för vindkrafts-anläggningar. Därutöver förbereder regeringen förslag om kompensation till närboende och närsamhälle.

Regeringen arbetar intensivt för att få förutsättningar på plats för att Sverige ska nå netto-noll utsläpp till 2045. Det är positivt att Klimatpolitiska rådet uppmärksammar detta arbete. För att Sverige ska kunna möta klimatomställningens utmaningar och säkra näringslivets konkurrenskraft behövs förutsebara och moderna tillstånd-processer som avgörs i rimlig tid. I december 2024 beslutade regeringen om effektivare miljöprövningsprocesser för försvarets verksamheter och tog emot ett betänkande om miljötillstånd för havsbaserad vindkraft. I januari 2025 tog regeringen

emot Miljötillståndsutredningens förslag för snabbare tillståndprocesser. Dessutom presenterades ett delbetänkande från Kärnkraftsprövningsutredningen som lämnade förslag på hur ansökningsprocesserna för ny kärnkraft kan effektiviseras. I januari 2025 trädde även lagförslagen från propositionen Steg på vägen mot en mer effektiv miljöprövning i kraft (prop. 2023/24:152) som i ett första steg ska förenkla och effektivisera miljöprövningen. Regeringen har därtill gett uppdrag till ett flertal myndigheter för att effektivisera arbetet med miljötillstånd.

I syfte att förbättra förutsättningar för industrins omställning har regeringen presenterat en infrastrukturproposition med historiskt stora satsningar på underhållet för det svenska väg- och järnvägsnätet, en forsknings- och innovationspolitisk proposition (prop. 2024/25:60) med fokus på bl.a. banbrytande teknik, batterier och bioekonomi, samt satsningar för att stärka arbetet med kompetensförsörjningen. Regeringen har även förstärkt Industriklivet för 2025 för att ytterligare påskynda tekniksprång som kan ta industrin och Sverige närmare målet om nettonollutsläpp. Regeringen har beslutat om historiskt stora satsningar på Klimatklivet och stöd till laddinfrastruktur för att öka takten i elektrifieringen. Regeringen satsar också på klimatpremier, ett marknadsintroduktionsstöd för lätta ellastbilar, elbussar, tunga lastbilar samt miljöarbetsmaskiner, som både bidrar till att påskynda omställningen och minska utsläppen. Klimatutsläppen från arbetsmaskiner är i princip lika stora som utsläppen från tunga lastbilar. För att minska arbetsmaskinernas klimatutsläpp krävs insatser på EU-nivå för att skynda på omställningen. I Sverige samarbetar Trafikverket med flera myndigheter och kommuner för att ta fram miljökrav för arbetsmaskiner och från 2025 skärps miljökraven för att ytterligare styra mot en ökad användning av miljöarbetsmaskiner. På uppdrag av regeringen lämnade Naturvårdsverket i februari 2025 flera förslag till åtgärder för att främja ladd- och tankinfrastruktur för arbetsmaskiner samt för att underlätta förutsättningarna för byte och transport av batterier till arbetsmaskiner. Förslagen bereds för närvarande inom Regeringskansliet. För att påskynda omställningen av transportsektorn har regeringen även tillsatt en utredning om Styrmedel för att bidra till en utfasning av fossila bränslen och att nå Sveriges klimatåtaganden i EU, den s.k. Styrmedelsutredningen (dir. 2024:98).

7.2 Kommentarer om årets tema: jordbrukets bidrag till klimatomställningen

Den nuvarande politiken stimulerar inte kostnadseffektiva klimatåtgärder

Klimatpolitiska rådet gör följande bedömning:

- Nuvarande politik i Sverige och EU har hittills bara lett till små minskningar av jordbrukets klimatpåverkan och politiken förväntas fortsatt ha begränsad effekt. Det saknas en tydlig målbild för jordbrukets bidrag till klimatomställningen liksom tillräckliga incitament för kostnadseffektiva klimatåtgärder.

De utsläpp som är svårast att minska i jordbruket är metan och lustgas, där de historiska minskningarna främst skett genom effektiviseringar. Övriga utsläpp är delvis enklare att minska. Exempelvis har utsläppen från fossil energi minskat genom reduktionsplikt och en omfattande omställning till fossilfri uppvärmning i bl.a. växthus.

Jordbrukets utsläpp väntas vara en del av EU:s 2040-ramverk som väntas presenteras 2026. Ramverket bör utformas på ett sätt som inte snedvrider konkurrensen på livsmedelsmarknaden, skapar läckage av utsläpp eller hämmar livsmedelsproduktionen.

Utvecklad styrning

Klimatpolitiska rådet ger följande rekommendationer:

- Ta fram en målbild och en strategi för jordbrukets klimatomställning i nära samverkan med jordbrukare och aktörer från hela livsmedelskedjan, civilsamhälle, forskare och myndigheter. Utforma en strategi som ger långsiktiga förutsättningar för sektorn och utgå från aktuell kunskap om potentialen i möjliga åtgärder.
- Förtydliga hur livsmedelsstrategins mål om ökad livsmedelsproduktion ska uppnås inom ramen för klimatmålen.

Det pågår ett ständigt arbete med att se över och uppdatera åtgärderna för att främja jordbrukets klimatomställning utifrån bl.a. ändrade mål, kunskap, teknik och metoder. Det gäller både branschens eget arbete och statens insatser. Det kan vara relevant att diskutera hur regeringen får en bättre helhetsbild av det arbetet.

Sverige kan och ska bidra till en klimatsmart livsmedelsförsörjning. Genom att Sveriges livsmedelsproduktion har låga klimatavtryck per producerad enhet så kan en ökning av den svenska livsmedelsproduktionen både gynna klimatet, jobb och tillväxt i Sverige samt en robust livsmedelsförsörjning. Om Sverige inte producerar den mat som vi behöver ökar behovet av import vilket för vissa livsmedel skulle öka miljö- och klimatpåverkan av vår livsmedelsförsörjning.

En aktiv roll i EU-samarbetet

Klimatpolitiska rådet ger följande rekommendationer:

- Verka för att reformera stödstrukturen inom den gemensamma jordbrukspolitiken (CAP) för att leverera kostnadseffektiva utsläppsminskningar. Ge relevanta myndigheter i uppdrag att ta fram förslag i linje med detta inför nästa programperiod.
- Fortsätt verka för att det snarast ska bli obligatoriskt för alla EU:s medlemsstater att inkludera fossila utsläpp från jordbruket i den kommande utsläppshandeln (EU ETS 2).
- Driv på för att införa gemensamma och samhällsekonomiskt effektiva klimatstyrmedel på EU-nivå för jordbrukets metan- och lustgasutsläpp, exempelvis ett utsläppshandelssystem.

I mars 2025 gav regeringen ett uppdrag till Jordbruksverket att genomföra en analys av styrkor, svagheter, möjligheter och hot (s.k. swot-analys) inför arbetet med att utforma den gemensamma jordbrukspolitiken efter 2027. Den svenska utgångspunkten i arbetet är att den kommande reformen ska leda till lönsamhet, konkurrenskraft och förenkling, samtidigt som politiken bidrar till uppfyllandet av gemensamt beslutade miljö- och klimatåtaganden.

Utsläpp från jordbrukets arbetsmaskiner och jordbrukets uppvärmning av lokaler är inte en obligatorisk del av det nya utsläppshandelssystemet ETS 2. Sverige har dock beslutat att dessa sektorer ska ingå i det nationella genomförandet, eftersom det har bedömts öka effektiviteten i systemet och underlätta administrationen. Frågan kan komma att bli aktuell inom ramen för översynen av ETS som väntas 2026. Sverige kommer inom ramen för ETS-översynen att arbeta för att det ska bli obligatoriskt för alla medlemsstater att inkludera fossila utsläpp från jordbruket i EU ETS 2, vilket skulle förenkla administrationen och jämna ut spelplanen inom EU.

Allt eftersom den tekniska utvecklingen förbättrar möjligheterna att minska utsläppen från jordbrukssektorn bör Sverige verka för att på EU-nivå införa en harmoniserad, träffsäker och kostnadseffektiv styrning mot minskade utsläpp. Regeringen följer den tekniska utvecklingen och det arbete som pågår inom EU, särskilt vad gäller hur dessa utsläpp kommer att styras inom ramen för genomförandet av EU:s 2040-mål i ett klimatramverk efter 2030.

Nationell styrmedelsmix

Klimatpolitiska rådet ger följande rekommendationer:

- Förstärk och effektivisera stöd till samhällsekonomiskt effektiva klimatåtgärder för jordbruket som i dag inte är företagsekonomiskt lönsamma. Utveckla stöden med hänsyn till andra samhällsmål.
- Utforma riskdelningssystem där staten tar en del av risken förknippad med större klimatinvesteringar i jordbruket.
- I avsaknad av ett klimatstyrmedel i EU, överväg att införa prissättning av jordbrukets utsläpp av metan- och lustgas som beaktar jordbrukarnas lönsamhet, t.ex. genom återbetalning.
- Verka för en snabb utfasning av skattenedsättningar av fossil diesel. Kompensera jordbrukarna på lämpligt sätt för att undvika negativ påverkan på lönsamheten i jordbruket.
- Genomför åtgärder som bidrar till att styra om efterfrågan till hälsosamma livsmedel med låga klimatutsläpp, exempelvis genom förstärkta informationsinsatser, differentierad mervärdesskatt och upphandling av offentliga måltider.

På nationell nivå och genom EU:s gemensamma jordbrukspolitik finns flera befintliga styrmedel och stöd för att bidra till att minska jordbrukets utsläpp. Dessutom har flera åtgärder vidtagits för att öka kolinbindningen i jordbruksmarken vilket bidrar till att minska nettoutsläpp från jordbruksmarken. Dessa styrmedel ses över regelbundet i syfte att öka effektiviteten. De befintliga stöden är bland andra Klimatklivet, Kväveklivet, kompetensutvecklingsåtgärder såsom Greppa Näringen, innovationsstöd inom det europeiska innovationspartnerskapet, klimatpremier, återvättningsstöd, investeringsstöd och miljöersättningar inom EU:s gemensamma jordbrukspolitik, samt stöd till biogasproduktion från gödsel.

Redan i dag finns flera investeringsstöd att tillgå för jordbruket, både kopplade direkt till klimateffektiva investeringar genom t.ex. Klimatklivet, och indirekt via t.ex. investeringsstöd i EU:s gemensamma jordbrukspolitik för att främja produktivitet och användning av bättre teknik och metoder.

Sverige bör verka för att på EU-nivå införa en harmoniserad, träffsäker och kostnadseffektiv styrning mot minskade utsläpp. Regeringen bedömer att det är svårt att minska utsläppen från jordbruket eftersom de är knutna till biologiska processer. Åtgärder som minskar dessa utsläpp utvecklas fortlöpande. Nationella styrmedel för att minska jordbrukets utsläpp måste ta hänsyn till kostnadseffektivitet, sektorns konkurrenskraft och risken för att produktion flyttas till andra länder. Regeringens bedömning är att det inte är effektivt att rikta styrning mot svenskt jordbruk som minskar den svenska jordbruksproduktionen till förmån för import av livsmedel eftersom svensk livsmedelsproduktion har låga utsläpp i förhållande till producerad enhet jämfört med många andra länder.

Skattesänkning för jordbruksdiesel är en åtgärd för att bl.a. värna konkurrenskraften hos jordbruksföretagen. Det finns flera andra styrmedel som syftar till att minska utsläppen från jordbrukets arbetsmaskiner. Jordbrukets dieselanvändning omfattas av

reduktionsplikten och jordbruket kommer därmed också att omfattas av den nya högre reduktionsplikten som infördes under 2025 vilket kommer leda till minskade utsläpp från jordbrukets arbetsmaskiner. Det finns dessutom klimatpremier vid inköp av eldrivna arbetsmaskiner och miljöarbetsmaskiner som både bidrar till att påskynda omställningen och minska utsläppen.

Regeringen anser att det ska vara upp till var och en att fatta beslut om sina val av livsmedel, samtidigt som det är viktigt att stödja en hälsosam livsmedelskonsumtion med låg klimatpåverkan och en stark svensk produktion av livsmedel.

Förbättrade förutsättningar

Klimatpolitiska rådet ger följande rekommendationer:

- Ge relevanta myndigheter i uppdrag att förstärka arbetet med metodutveckling och dataunderlag för att kunna kvantifiera effekten av samtliga klimatåtgärder inom jordbruket.
- Förstärk analyskapaciteten och samarbetet mellan Jordbruksverket, Naturvårdsverket och andra myndigheter som arbetar för jordbrukets klimatomställning.
- Fortsätt att stödja och vidareutveckla rådgivningen om klimatåtgärder i jordbruket och säkerställ att den når jordbrukare i hela landet.

I budgetpropositionen för 2024 tillförde regeringen medel för att utveckla metoder för att mäta upptag och utsläpp av växthusgaser från skogs- och jordbruksmark.

Regeringen analyserar ett förslag om förstärkt analyskapacitet och samarbete mellan Jordbruksverket, Naturvårdsverket och andra myndigheter som arbetar för jordbrukets klimatomställning.

Den statligt understödda rådgivningen sker i första hand genom Greppa näringen. Greppa näringen drivs av Jordbruksverket tillsammans med Lantbrukarnas riksförbund (LRF) och finns i hela Sverige. De utvecklar ständigt både rådgivningsmoduler och beräkningsverktyg för att utveckla rådgivningen.

Bilaga 5

Ändringar i det finanspolitiska ramverket

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning av betänkandet.....	2
2	Betänkandets lagförslag.....	3
3	Förteckning över remissinstanserna.....	5
4	Rådets direktiv 2024/1265/EU av den 29 april 2024 om ändring av direktiv 2011/85/EU om krav på medlemsstaternas budgetramverk.....	6
5	Rådets direktiv 2011/85/EU av den 8 november 2011 om krav på medlemsstaternas budgetramverk.....	15

1 Sammanfattning av betänkandet

Den parlamentariska kommittén för översyn av målet för den offentliga sektorns finansiella sparande föreslår förändringar i det finanspolitiska ramverket för att anpassa det till aktuella förhållanden och förändringar av Europeiska unionens finanspolitiska regler. Kommittén föreslår bland annat följande förändringar av ramverket.

- Överskottsmålet för den offentliga finansiella sparande ändras från dagens målnivå om en tredjedels procent av BNP till ett balansmål, där inkomster och utgifter är lika stora i genomsnitt över en konjunkturcykel. Den nya målnivån föreslås gälla tills vidare fr.o.m. den 1 januari 2027, men ska ses över under den mandatperiod som följer efter den mandatperiod då förändringarna träder i kraft.
- Målet för den offentliga sektorns finansiella sparande anpassas till terminologin i nationalräkenskaperna enligt ENS2010. I budgetlagen (2011:203) och regeringens skrivelse till riksdagen om det finanspolitiska ramverket ändras uttrycket offentlig sektor till offentliga förvaltning. Samtidigt föreslås att termen överskottsmål stryks ur budgetlagen. Dessa förslag ändrar ingenting i ramverkets funktion, utan är endast en anpassning till nya nivån på målet och rådande redovisningsprinciper.
- Finanspolitiska rådet får fler uppgifter och en något förändrad roll i enlighet med direktiv 2024/1265/EU.

2 Betänkandets lagförslag

Förslag till lag om ändring i budgetlagen (2011:203)

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om budgetlagen (2011:203) att 2 kap. 1 och 1 a §§, 9 kap. 3 och 5 §§, 10 kap. 6 § och rubriken närmast före 2 kap. 1 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

**Mål för den offentliga sektorns
finansiella sparande**

**Mål för den offentliga förvaltningens
finansiella sparande**

1 §

Regeringen ska till riksdagen lämna förslag till mål för den offentliga sektorns finansiella sparande (*överskottsmål*).

Regeringen ska till riksdagen lämna förslag till mål för den offentliga förvaltningens finansiella sparande.

1 a §²

Om riksdagen har beslutat om ett sådant överskottsmål som avses i 1 §, ska regeringen vid minst två tillfällen under året för riksdagen redovisa hur målet uppnås. Regeringen ska då beakta effekterna av beslutade och för riksdagen presenterade budgetpolitiska åtgärder.

Om riksdagen har beslutat om ett sådant mål som avses i 1 §, ska regeringen vid minst två tillfällen under året för riksdagen redovisa hur målet uppnås. Regeringen ska då beakta effekterna av beslutade och för riksdagen presenterade budgetpolitiska åtgärder.

Regeringen ska vid en bedömd avvikelse från målet även redogöra för hur en återgång till målet ska ske.

9 kap.

3 §³

Regeringen ska i budgetpropositionen och den ekonomiska vårpropositionen redovisa prognoser över den makroekonomiska utvecklingen, statens inkomster och utgifter, statens lånebehov, utgifterna under utgiftstaket och den offentliga sektorns inkomster, utgifter och skulder.

Regeringen ska i budgetpropositionen och den ekonomiska vårpropositionen redovisa prognoser över den makroekonomiska utvecklingen, statens inkomster och utgifter, statens lånebehov, utgifterna under utgiftstaket och den offentliga förvaltningens delsektors inkomster, utgifter och skulder.

Prognoserna ska omfatta det innevarande budgetåret och de tre därpå följande åren och baseras på väl specificerade förutsättningar.

Regeringen ska i budgetpropositionen jämföra prognoser över den makroekonomiska utvecklingen och budgetprognoser med Europeiska kommissionens senaste prognoser och förklara väsentliga skillnader mellan prognoserna.

¹ Jfr rådets direktiv 2011/85/EU av den 8 november 2011 om krav på medlemsstaternas budgetramverk, i lydelsen enligt rådets direktiv (EU) 2024/1265.

² Senaste lydelse 2014:866.

³ Senaste lydelse 2013:1015.

5 §⁴

Regeringen ska *regelbundet redovisa* en utvärdering av de prognoser som anges i 3 §.

Regeringen ska *säkerställa att* en utvärdering av de prognoser som anges i 3 § *första stycket genomförs regelbundet*.

10 kap.

6 §

Årsredovisningen för staten ska innehålla

1. en uppföljning av riksdagens beslut om den offentliga *sektorns* finansiella sparande (*överskottsmålet*), utgiftstaket och andra övergripande budgetpolitiska mål,
 2. utfallet på budgetens inkomstitlar och anslag samt av statens lånebehov,
 3. en redovisning av hur regeringen har utnyttjat bemyndiganden som den fått med stöd av 6 kap. 1 § första stycket och 6 kap. 3 §,
 4. en resultaträkning, en balansräkning, en finansieringsanalys och noter,
 5. en redovisning av utvecklingen av statsskulden,
 6. upplysningar om förväntade förluster och väsentliga risker i statens utlåning och utställda garantier som beslutats enligt 6 kap. 3 §,
 7. en samlad redovisning av vilka åtgärder regeringen vidtagit med anledning av Riksrevisionens iakttagelser,
 8. en resultaträkning och en balansräkning avseende EU-medel samt en kassamässig redovisning av anslag och inkomstitlar avseende in- och utbetalningar till och från EU, samt
 9. ett uttalande av regeringen om huruvida
 - räkenskaperna enligt 8 har upprättats enligt god redovisningssed och ger en rättvisande bild, och
 - det finns regler och system som syftar till att skapa en betryggande intern styrning och kontroll av EU-medel.
- Regeringen ska i anslutning till redovisningen enligt första stycket 2 förklara väsentliga skillnader mellan budgeterade belopp och utfallet.

Denna lag träder i kraft den 31 december 2025.

⁴ Senaste lydelse 2013:1015.

3 Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss har yttranden kommit in från Ekonomistyrningsverket, Finanspolitiska rådet, Konjunkturinstitutet, Landsorganisationen i Sverige, Lunds universitet, Pensionsmyndigheten, Riksgäldskontoret, Riksrevisionen, Statistiska centralbyrån, Stockholms universitet, Svenska institutet för europapolitiska studier, Svenskt näringsliv, Sveriges akademikers centralorganisation, Sveriges kommuner och regioner, Sveriges riksbank, Tjänstemännens centralorganisation och Örebro universitet.

Yttranden har dessutom kommit in från Akavia, Nätverket MMT för Sverige, Skattebetalarnas förening, Svensk kollektivtrafik och Sveriges lärare.

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att lämna några synpunkter: Arbetsförmedlingen, Centrum för penningpolitik och finansiell stabilitet, Finansinspektionen, Göteborgs universitet, Handelshögskolan i Stockholm, Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering, Institutet för näringslivsforskning, Kommuninvest i Sverige Aktiebolag, Statskontoret, Umeå universitet och Uppsala universitet.

4 Rådets direktiv 2024/1265/EU av den 29 april 2024 om ändring av direktiv 2011/85/EU om krav på medlemsstaternas budgetramverk

Europeiska unionens
officiella tidning

SV
L-serien

2024/1265

30.4.2024

RÅDETS DIREKTIV (EU) 2024/1265

av den 29 april 2024

om ändring av direktiv 2011/85/EU om krav på medlemsstaternas budgetramverk

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artikel 126.14 tredje stycket,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande ⁽¹⁾,

med beaktande av Europeiska centralbankens yttrande ⁽²⁾, och

av följande skäl:

- (1) För att säkerställa att medlemsstaterna fullgör sina skyldigheter enligt fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) på budgetpolitikens område och i synnerhet undviker alltför stora offentliga underskott fastställs i rådets direktiv 2011/85/EU ⁽³⁾ närmare regler för hur medlemsstaternas budgetramverk ska vara utformade.
- (2) För att ta tillvara erfarenheterna av Ekonomiska och monetära unionen sedan direktiv 2011/85/EU trädde i kraft är det nödvändigt att ändra kraven i det direktivet vad gäller de regler och förfaranden som utgör medlemsstaternas budgetramverk.
- (3) I sin särskilda rapport nr 22/2019 med titeln *EU:s krav på nationella budgetramverk: kraven behöver skärpas och tillämpningen övervakas bättre* granskade Europeiska revisionsrätten unionens krav på nationella budgetramverk och rekommenderade kommissionen att se över kraven med beaktande av internationella standarder och bästa praxis. Europeiska revisionsrätten föreslog särskilda åtgärder för att förbättra de nationella budgetramverkens omfattning och ändamålsenlighet, i synnerhet vad gäller budgetramverk på medellång sikt och oberoende finanspolitiska institutioner.
- (4) I sitt meddelande av den 5 februari 2020 med titeln *Översyn av den ekonomiska styrningen, rapport om tillämpningen av förordningarna (EU) nr 1173/2011, 1174/2011, 1175/2011, 1176/2011, 1177/2011, 472/2013 och 473/2013 och om ändamålsenligheten hos rådets direktiv 2011/85/EU* framhöll kommissionen att det skett betydande men ojämna framsteg i utvecklingen av nationella budgetramverk eftersom unionsrätten endast fastställer minimikrav samt att tillämpningen och efterlevnaden av nationella bestämmelser har varierat avsevärt. I meddelandet beaktades även i vilken utsträckning ramverket skulle kunna svara mot ekonomiska, miljömässiga och socialpolitiska behov i samband med omställningen till en klimatneutral, resurseffektiv och digital europeisk ekonomi och därmed utgöra ett komplement till den centrala roll som regelverk och strukturreformer har i detta sammanhang.
- (5) I sitt meddelande av den 11 december 2019 med titeln *Den europeiska gröna given* efterlyste kommissionen större användning av gröna budgeteringsverktyg för att styra om offentliga investeringar, konsumtion och beskattning till gröna prioriteringar och bort från skadliga subventioner. I Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1119 ⁽⁴⁾ fastställs ett unionsomfattande mål om att uppnå klimatneutralitet senast 2050 och unionens institutioner och medlemsstaterna åläggs att öka sin anpassningsförmåga. Kommissionen åtog sig att samarbeta med

⁽¹⁾ Yttrande av den 23 april 2024 (ännu inte offentliggjort i EUT).

⁽²⁾ EUT C 290, 18.8.2023, s. 17.

⁽³⁾ Rådets direktiv 2011/85/EU av den 8 november 2011 om krav på medlemsstaternas budgetramverk (EUT L 306, 23.11.2011, s. 41).

⁽⁴⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1119 av den 30 juni 2021 om inrättande av en ram för att uppnå klimatneutralitet och om ändring av förordningarna (EG) nr 401/2009 och (EU) 2018/1999 (*europeisk klimatlag*) (EUT L 243, 9.7.2021, s. 1).

medlemsstaterna för att granska och jämföra metoder för grön budgetering. I sitt meddelande av den 24 februari 2021 med titeln *Att bygga upp ett klimatrezilient Europa – den nya EU strategin för klimatanpassning* framhöll kommissionen klimatförändringarnas relevans ur ett makroekonomiskt perspektiv och behovet av att stärka unionens resiliens mot klimatförändringarnas konsekvenser. Den europeiska planeringsterminen utgör ytterligare ett ramverk för att stödja sådana insatser och praktiskt stöd för deras genomförande erbjuds genom instrumentet för tekniskt stöd, inrättat genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/240 ⁽⁵⁾.

- (6) I sitt meddelande av den 9 november 2022 om riktlinjer för en reform av EU:s ramverk för ekonomisk styrning framhöll kommissionen vikten av att stärka skuldhållbarheten, minska höga offentliga skuldkvoter och främja en hållbar och inkluderande tillväxt i samtliga medlemsstater. Huvudsyftena med riktlinjerna är att stärka det nationella ägarskapet, förenkla ramverket och i större utsträckning anlägga en medelfristig inriktning, tillsammans med ett skärpt och mer enhetligt genomförande av efterlevnad.
- (7) För att förbättra efterlevnaden av bestämmelserna i EUF-fördraget, och i synnerhet förebygga uppkomsten av alltför stora underskott i den offentliga sektorns finanser i den mening som avses i artikel 126 i EUF-fördraget, bör det i enlighet med kommissionens meddelande av den 9 november 2022 om riktlinjer för en reform av EU:s ramverk för ekonomisk styrning finnas särskilda bestämmelser i medlemsstaternas lagstiftning för att stärka det nationella ägarskapet, utöver de bestämmelser som för närvarande krävs enligt direktiv 2011/85/EU. På grundval av uppgifter om genomförandet av det direktivet bör ändringarna även omfatta bestämmelser om transparens, statistik, prognoser och medelfristig budgetering för att åtgärda brister som konstaterats under genomförandet.
- (8) Detta ändringsdirektiv ingår i ett paket tillsammans med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1263 ⁽⁶⁾ och rådets förordning (EU) 2024/1264 ⁽⁷⁾. Tillsammans reformerar dessa tre lagstiftningsakter (*reformen av ramverket för ekonomisk styrning*) unionens ramverk för ekonomisk styrning och införlivar därvid i unionsrätten innehållet i avdelning III (Finanspolitisk överenskommelse) i fördraget om stabilitet, samordning och styrning inom Ekonomiska och monetära unionen ⁽⁸⁾ av den 2 mars 2012 (*SSS-fördraget*), i enlighet med artikel 16 i det fördraget. Med utgångspunkt i medlemsstaternas erfarenheter av att genomföra SSS-fördraget behålls finanspaktens medelfristiga perspektiv i reformen av ramverket för ekonomisk styrning som ett verktyg för att uppnå budgetdisciplin och främja tillväxt. I reformen av ramverket för ekonomisk styrning förstärks den landsspecifika dimensionen i syfte att stärka det nationella ägarskapet genom att bland annat bibehålla de oberoende finanspolitiska institutionernas rådgivande roll, huvudsakligen på grundval av de i finanspakten omnämnda gemensamma principer för nationella finanspolitiska korrigeringsmekanismer som föreslagits av kommissionen i dess meddelande av den 20 juni 2012 i enlighet med artikel 3.2 i SSS-fördraget. Den analys av utgifter med avdrag för diskretionära åtgärder på inkomstsidan som behövs för att göra en samlad bedömning av efterlevnaden i enlighet med finanspakten beskrivs i förordning (EU) 2024/1263. Precis som i finanspakten är tillfälliga avvikelser från den medelfristiga planen endast tillåtna i enlighet med förordning (EU) 2024/1263. På liknande sätt som i finanspakten bör, vid betydande avvikelser från den medelfristiga planen, åtgärder vidtas för att korrigera avvikelserna under en fastställd tidsperiod. Genom reformen av ramverket för ekonomisk styrning stärks finanspolitisk övervakning och förfarandena för efterlevnadskontroll i syfte att fullgöra åtagandet om att främja sunda och hållbara offentliga finanser och en hållbar och inkluderande tillväxt. I reformen av ramverket för ekonomisk styrning behålls därmed finanspaktens grundläggande mål om budgetdisciplin och skuldhållbarhet.
- (9) Heltäckande och tillförlitlig offentlig bokföringspraxis inom alla offentliga delsektorer är en förutsättning för att medlemsstaterna ska kunna ta fram jämförbar statistik av hög kvalitet. Tillgången till och kvaliteten på statistik enligt det europeiska national- och regionalräkenskapssystemet (ENS) är av avgörande betydelse för att säkerställa att unionens ramverk för finanspolitisk övervakning fungerar korrekt. ENS 2010 bygger på uppgifter som lämnas enligt periodiseringsprincipen. Det är därför önskvärt att insamlingen av periodiserade uppgifter och den information som krävs för att ta fram periodiserad statistik förbättras på ett sätt som är heltäckande och konsekvent för alla delsektorer av offentlig förvaltning.

⁽⁵⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/240 av den 10 februari 2021 om inrättande av ett instrument för tekniskt stöd (EUT L 57, 18.2.2021, s. 1).

⁽⁶⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1263 av den 29 april 2024 om en effektiv samordning av den ekonomiska politiken och om multilateral budgetövervakning samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1466/97 (EUT L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj>).

⁽⁷⁾ Rådets förordning (EU) 2024/1264 av den 29 april 2024 om ändring av förordning (EG) nr 1467/97 om påskyndande och klargörande av genomförandet av förfarandet vid alltför stora underskott (EUT L, 2024/1264, 30.4.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1264/oj>).

⁽⁸⁾ https://www.consilium.europa.eu/media/20399/st00tscg26_en12.pdf.

- (10) Tillgången till detaljerade uppgifter är avgörande för att upptäcka mönster som kräver en noggrannare övervakning och att förbättra kvaliteten på budgetprognoser. Medlemsstaterna och kommissionen (Eurostat) bör offentliggöra kvartalsvisa uppgifter om underskott och skulder med tillämpning av definitionerna i artikel 2 i protokoll (nr 12) om förfarandet vid alltför stora underskott, fogat till fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget) och EUF-fördraget. För att stärka det nationella ägarskapet bör offentliggörande av mer detaljerade budgetuppgifter som är särskilt anpassade till nationella budgetdefinitioner fastställas på grundval av nationella transparenskrav och användarbehov.
- (11) Vinklade och orealistiska makroekonomiska prognoser och budgetprognoser kan väsentligt minska den finanspolitiska planeringens effektivitet och därmed försvaga budgetdisciplinen. För att förbättra basantagandena bör medlemsstaterna jämföra sina makroekonomiska prognoser och budgetprognoser med de mest uppdaterade prognoserna från kommissionen och, om så är lämpligt, med andra oberoende organs prognoser.
- (12) För att förbättra kvaliteten på makroekonomiska prognoser och budgetprognoser för årlig och flerårig budgetplanering för offentlig förvaltning bör dessa regelbundet bli föremål för objektiva och omfattande utvärderingar som utförs i efterhand av ett oberoende organ eller andra organ som är funktionellt oberoende av medlemsstaternas budgetmyndigheter och som inte är detsamma som det organ som utarbetar prognosen. Dessa utvärderingar bör innefatta granskning av ekonomiska antaganden, jämförelser med andra institutioners prognoser och utvärdering av tidigare prognosutfall.
- (13) Oberoende organ med uppdrag att följa upp medlemsstaternas offentliga finanser är en effektiv beståndsdel i budgetramverk. Enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 473/2013⁽⁹⁾ måste medlemsstater som har euron som valuta ha oberoende finanspolitiska institutioner som har i uppdrag att godkänna eller framställa makroekonomiska prognoser och i förordningen fastställs särskilda skyddsåtgärder för att säkra deras oberoende och tekniska kapacitet. Utan att det påverkar kraven i denna förordning bör de oberoende finanspolitiska institutionernas uppgift att utarbeta, bedöma eller godkänna makroekonomiska prognoser i enlighet med detta direktiv, ta hänsyn till etablerade nationella förfaranden och praxis i medlemsstaterna, inbegripet dem som avser tidpunkten för uppgiftens genomförande.
- (14) För att stärka ansvaret för finanspolitiken bör oberoende finanspolitiska institutioner ha ett betydande operativt oberoende, nödvändiga resurser för att kunna fullgöra sitt uppdrag och i tid få omfattande tillgång till nödvändig information. Medlemsstaterna får inrätta mer än en oberoende finanspolitisk institution och var och en av dem får utföra en eller flera av de uppgifter som fastställs i detta direktiv, förutsatt att det finns en tydlig ansvarsfördelning och att det inte finns några överlappningar mellan dem. En alltför stor institutionell spridning av uppföljningsuppgifterna bör undvikas. Vid utformningen av dessa kontrollorgan bör hänsyn tas till den berörda medlemsstatens befintliga institutionella och administrativa ramar.
- (15) För att förbättra budgetplaneringen bör vederbörlig uppmärksamhet i möjligaste mån ägnas de makroekonomiska risker som klimatförändringarna medför, inbegripet deras miljö- och fördelningseffekter. Det är mycket viktigt att förstå genom vilka potentiella kanaler klimatrelaterade chocker påverkar de offentliga finanserna för att kunna utforma nationella strategier som begränsar och hanterar de finanspolitiska risker som härrör från klimatförändringar och klimatrelaterade katastrofer.
- (16) Även om godkännandet av den årliga budgetlagstiftningen är ett viktigt steg i budgetprocessen för demokratiskt ansvarsutkrävande är en budgetplanering som sker utifrån ett ettårsperspektiv begränsad som grundval för en sund finanspolitik, eftersom de flesta åtgärder har konsekvenser som sträcker sig över betydligt längre tid än den årliga budgetcykeln. En effektiv medelfristig finanspolitisk planering stärker därför finanspolitikens trovärdighet och tar samtidigt hänsyn till skuldållbarheten. Den bör bygga på en tydlig och samstämmig definition av de nationella budgetmål på medellång sikt som läggs fram i de nationella medelfristiga planerna för den offentliga förvaltningen. För att förstärka det fleråriga budgetperspektivet bör planeringen av den årliga budgetlagstiftningen vara förenlig med nationella budgetmål på medellång sikt.

⁽⁹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 473/2013 av den 21 maj 2013 om gemensamma bestämmelser för övervakning och bedömning av utkast till budgetplaner och säkerställande av korrigerings av alltför stora underskott i medlemsstater i euroområdet (EUT L 140, 27.5.2013, s. 11).

- (17) För att effektivt främja budgetdisciplin och hållbara offentliga finanser bör budgetramverket omfatta de offentliga finanserna som helhet. Särskild uppmärksamhet bör av detta skäl ägnas offentliga organ och medel som inte ingår i de ordinarie budgetarna men som ingår i offentlig förvaltning, inbegripet i delsektorer, och som direkt eller på medellång sikt påverkar medlemsstaternas budgetställningar. Medlemsstaterna bör även offentliggöra data avseende dessa organs och medels samlade inverkan på offentliga saldon och skulder. Närmare uppgifter om hur skatteutgifter påverkar inkomster bör offentliggöras.
- (18) Gröna budgeteringsverktyg kan bidra till att styra om offentliga inkomster och utgifter till gröna prioriteringar. Regelbunden rapportering av relevant information förbättrar i detta avseende budgetöverläggningar. Medlemsstaterna kan offentliggöra information om hur relevanta delar av deras budgetar bidrar till att fullgöra nationella och internationella klimat- och miljöåtaganden samt om den metod som används. Medlemsstaterna bör offentliggöra uppgifter och beskrivande information separat för utgifts-, skatteutgifts- och inkomstposter. Medlemsstaterna kan offentliggöra information om budgetpolitikens fördelningseffekter och ta hänsyn till sysselsättningsaspekter, sociala aspekter och fördelningsaspekter vid utvecklingen av grön budgetering som avses i förordning (EU) nr 473/2013 och i meddelandet från kommissionen av den 28 september 2022 med rubrik *Bättre bedömning av fördelningseffekter av medlemsstaternas politik*.
- (19) Vederbörlig uppmärksamhet bör även ägnas ansvarsförbindelser. Ansvarsförbindelser omfattar möjliga förpliktelser som kan uppstå beroende på om en osäker framtida händelse inträffar, eller aktuella förpliktelser där betalning sannolikt inte kommer att ske eller beloppet för den förmodade betalningen inte kan mätas på ett tillförlitligt sätt. De omfattar till exempel offentliga garantier, nödlidande lån, skulder som härrör från offentliga bolags verksamhet samt, så långt det är möjligt, katastrof- och klimatrelaterade ansvarsförbindelser.
- (20) Naturkatastrofer och extrema väderhändelser har drabbat de flesta medlemsstater och sådana händelser förväntas på grund av klimatförändringarna inträffa oftare och öka i intensitet. Stater investerar i klimatanpassningsåtgärder och ingriper för att täcka kostnaderna för krishjälp, återhämtning och återuppbyggnad, samt träder i vissa fall in som försäkringsgivare i sista hand (*lender of last resort*). Med tanke på de nuvarande och framtida utmaningarna för de offentliga finansernas hållbarhet bör särskild uppmärksamhet ägnas förpliktelser för staten och risker för de offentliga finanserna som är en följd av naturkatastrofer och klimatrelaterade chocker, till att börja med genom insamling och offentliggörande av information om offentligfinansiella kostnader för tidigare händelser, så långt det är möjligt.
- (21) Rapporteringen om makroekonomiska risker som är en följd av klimatförändringarna, klimatrelaterade ansvarsförbindelser och offentligfinansiella kostnader för katastrofer håller på att förbättras, men den befinner sig fortfarande i en uppstartsfas, och metoder och indikatorer för sådan rapportering håller fortfarande på att utvecklas. Genomförandet av sådan rapportering kommer att kräva betydande insatser från de offentliga förvaltningarnas sida. Rapporteringen på dessa områden bör med beaktande av dessa utmaningar och så långt det är möjligt genomföras och utvecklas parallellt med sådana metodframsteg.
- (22) Kommissionen bör fortsätta att regelbundet följa upp genomförandet av direktiv 2011/85/EU. Bästa praxis för genomförandet av det direktivet bör identifieras och utbytas.
- (23) Direktiv 2011/85/EU bör därför ändras i enlighet med detta.
- (24) Med tanke på den befintliga fristen enligt stabilitets- och tillväxtpakten, bör detta direktiv skyndsamt träda i kraft samma dag som det offentliggörs i *Europeiska unionens officiella tidning*.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Direktiv 2011/85/EU ska ändras på följande sätt:

1. Artikel 2 ska ändras på följande sätt:
 - a) I första stycket ska andra meningen ersättas med följande:

"Definitionen av den offentliga förvaltningens delsektorer i bilaga A till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 549/2013 (*) ska gälla.

(*) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 549/2013 av den 21 maj 2013 om det europeiska national- och regional räkenskapssystemet i Europeiska unionen (EUT L 174, 26.6.2013, s. 1.)"

b) Andra stycket ska ändras på följande sätt:

i) Led a ska ersättas med följande:

"a) redovisningssystem för offentlig sektor och offentlig statistisk rapportering,"

ii) Led c ska ersättas med följande:

"c) landsspecifika numeriska finanspolitiska regler som bidrar till att medlemsstaternas finanspolitik stämmer överens med deras respektive skyldigheter enligt EUF-fördraget och som uttrycks i form av en indikator på budgetutfallet, exempelvis det offentliga budgetunderskottet, upplåningen, skulderna eller någon av deras huvudkomponenter,"

iii) Led e ska ersättas med följande:

"e) budgetramverk på medellång sikt som en särskild del av den nationella budgetprocessen för att ge finanspolitiken ett längre tidsperspektiv än årsbudgetarnas, inklusive fastställandet av politiska prioriteringar och nationella budgetmål på medellång sikt,"

iv) Följande led ska läggas till:

"h) oberoende finanspolitiska institutioner i form av organ som är strukturellt oberoende eller organ som är funktionellt självständiga gentemot medlemsstaternas budgetmyndigheter och som inrättats genom nationella rättsliga bestämmelser i enlighet med artikel 8a."

2. Artikel 3 ska ersättas med följande:

"Artikel 3

1. När det gäller nationella system för offentliga räkenskaper ska medlemsstaterna ha inrättat offentliga räkenskapssystem som heltäckande och konsekvent omfattar den offentliga sektorns alla delsektorer samt innehåller nödvändig information för att ta fram data med syftet att framställa uppgifter baserade på det europeiska national- och regionalräkenskapssystemet. Dessa offentliga räkenskapssystem ska vara föremål för interna kontroller och oberoende revision.

2. Medlemsstaterna ska se till att budgetuppgifter punktligt och regelbundet offentliggörs för den offentliga sektorns alla delsektorer som anges i förordning (EU) nr 549/2013*. Medlemsstaterna ska för statlig förvaltning, delstatlig förvaltning, kommunal förvaltning och sociala trygghetsfonder särskilt offentliggöra uppgifter om skuldsättning en gång i kvartalet och, såvida de inte har inrättat integrerade, heltäckande och nationellt harmoniserade system för periodiserad redovisning, uppgifter om underskott separat, före slutet av påföljande kvartal eller efter det att kommissionen (Eurostat) offentliggjort relevanta uppgifter.

3. Kommissionen (Eurostat) ska var tredje månad offentliggöra kvartalsstatistik över de offentliga finanserna i enlighet med tabellerna 25, 27 och 28 i bilaga B till förordning (EU) nr 549/2013."

3. Artikel 4 ska ändras på följande sätt:

a) Punkt 1 ska ersättas med följande:

"1. Medlemsstaterna ska säkerställa att årlig och flerårig finanspolitisk planering grundar sig på realistiska makroekonomiska prognoser och budgetprognoser baserade på de mest aktuella uppgifterna. Budgetplaneringen ska baseras på det mest sannolika makroekonomiska scenariot eller på ett försiktigare scenario. De makroekonomiska prognoserna och budgetprognoserna ska jämföras med kommissionens senast uppdaterade prognoser och, när så är lämpligt, med andra oberoende organs prognoser. Signifikanta skillnader mellan medlemsstatens makroekonomiska prognoser och budgetprognoser och kommissionens prognoser ska förklaras, till exempel om nivån eller ökningstakten för variabler i externa antaganden avviker signifikant från värdena i kommissionens prognoser."

b) Punkt 4 ska utgå.

c) Punkterna 5 och 6 ska ersättas med följande:

"5. Medlemsstaterna ska ange vilken institution som är ansvarig för utarbetandet av makroekonomiska prognoser och budgetprognoser och offentliggöra de officiella makroekonomiska prognoser och budgetprognoser som utarbetats för finanspolitisk planering. Medlemsstaterna och kommissionen ska minst en gång om året föra en teknisk dialog om de antaganden som ligger till grund för utarbetandet av de makroekonomiska prognoserna och budgetprognoserna.

6. Makroekonomiska prognoser och budgetprognoser för årlig och flerårig finanspolitisk planering ska genomgå en regelbunden, objektiv och fullständig utvärdering i efterhand av ett oberoende organ eller andra organ som är funktionellt oberoende av medlemsstaternas budgetmyndigheter och som skiljer sig från den myndighet som utarbetar prognosen. Resultaten av denna utvärdering ska offentliggöras och på lämpligt sätt beaktas i framtida makroekonomiska prognoser och budgetprognoser. Om det vid utvärderingen upptäcks en signifikant systematisk avvikelse som har påverkat de makroekonomiska prognoserna under minst fyra år i rad ska den berörda medlemsstaten vidta de åtgärder som krävs och offentliggöra dessa."

d) Punkt 7 ska utgå.

4. Artikel 5 ska ersättas med följande:

"Artikel 5

Varje medlemsstat ska fastställa specifika numeriska finanspolitiska regler för att effektivt främja uppfyllande av sina skyldigheter enligt EUF-fördraget i fråga om budgetpolitik över en flerårig period för den offentliga förvaltningen som helhet. Dessa regler ska särskilt främja

a) iakttagande av referensvärdena för och bestämmelserna om underskott och skuldsättning som fastställts i artikel 1 i protokoll (nr 12) om förfarandet vid alltför stora underskott, fogat till EU-fördraget och EUF-fördraget,

b) beslut om finanspolitisk planering på medellång sikt som är i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1263 (*).

(*) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1263 av den 29 april 2024 om en effektiv samordning av den ekonomiska politiken och om multilateral budgetövervakning samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1466/97 (EUT L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj>).

5. Artikel 6 ska ändras på följande sätt:

a) Punkt 1 b ska ersättas med följande:

"b) Effektiv och punktlig övervakning av hur reglerna iakttas, baserad på en tillförlitlig och oberoende analys utförd av oberoende finanspolitiska institutioner som inrättats i enlighet med artikel 8a eller andra organ som är funktionellt oberoende av medlemsstaternas budgetmyndigheter,"

b) Punkt 2 ska ersättas med följande:

"2. Om de numeriska finanspolitiska reglerna innehåller undantagsklausuler ska det i dessa klausuler anges ett begränsat antal särskilda omständigheter i överensstämmelse med medlemsstaternas skyldigheter enligt EUF-fördraget och förordning (EU) 2024/1263."

6. Artikel 7 ska ersättas med följande:

"Artikel 7

Medlemsstaternas årliga budgetlagstiftning ska återspegla deras landsspecifika gällande numeriska finanspolitiska regler."

7. Artikel 8 ska utgå.

8. Titeln på kapitel V ska ersättas med "OBEROENDE FINANSPOLITISKA INSTITUTIONER".

9. Följande artikel ska införas i kapitel V:

"Artikel 8a

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att oberoende finanspolitiska institutioner inrättas genom nationella lagar och andra författningar.

2. Medlemsstaterna får inrätta mer än en oberoende finanspolitisk institution.

3. De oberoende finanspolitiska institutionerna ska bestå av medlemmar som nominerats och utsetts på grundval av sin erfarenhet och kompetens inom offentliga finanser, makroekonomi eller budgetförvaltning enligt transparenta förfaranden.

4. De oberoende finanspolitiska institutionerna ska

a) inte ta emot instruktioner från den berörda medlemsstatens budgetmyndigheter eller från andra offentliga eller privata organ,

b) ha kapacitet att utan onödigt dröjsmål kommunicera sina bedömningar och synpunkter offentligt,

c) ha tillräckliga och stabila medel för att kunna fullgöra sina uppgifter på ett effektivt sätt, inbegripet utföra alla typer av analyser som ingår i dessa uppgifter,

d) utan onödigt dröjsmål få tillräcklig tillgång till den information som de behöver för att fullgöra sina uppgifter.

e) regelbundet vara föremål för externa utvärderingar som utförs av oberoende utvärderare.

5. Utan att det påverkar de uppgifter och funktioner som tilldelas de medlemsstater som har euron som valuta enligt förordning (EU) nr 473/2013, ska alla medlemsstater säkerställa att en av de oberoende finanspolitiska institutionerna utför följande uppgifter:

a) Utarbeta, bedöma eller godkänna årliga och fleråriga makroekonomiska prognoser.

b) Övervaka efterlevnaden av landsspecifika numeriska finanspolitiska regler om inte detta görs av andra organ i enlighet med artikel 6.

c) Utföra uppgifter i enlighet med artiklarna 11, 15, 3 och 23 i förordning (EU) 2024/1263 och artikel 3.5 i förordning (EC) nr 1467/97 (*).

d) Bedöma om det nationella budgetramverket är konsekvent, sammanhängande och effektivt.

e) Delta i regelbundna utfrågningar och debatter i det nationella parlamentet efter inbjudan.

6. Oberoende finanspolitiska institutioner ska utfärda bedömningar inom ramen för sina uppgifter enligt punkt 5 a, b, c eller d i denna artikel utan att det påverkar de uppgifter och funktioner som tilldelats i enlighet med förordning (EU) nr 473/2013. Medlemsstaterna ska iaktta bedömningarna, eller, alternativt, förklara varför de inte följer dem. Förklaringen ska vara offentlig och läggas fram två månader från det att bedömningarna utfärdades.

(*) Rådets förordning (EG) nr 1467/97 av den 7 juli 1997 om påskyndande och förtydligande av tillämpningen av förfarandet vid alltför stora underskott (EGT L 209, 2.8.1997, s. 6)."

10. Artikel 9 ska ändras på följande sätt:

a) Punkt 1 ska ersättas med följande:

"1. Medlemsstaterna ska inrätta ett trovärdigt och effektivt nationellt budgetramverk på medellång sikt som tryggar införande av en finanspolitisk planeringshorisont på minst tre år för att säkerställa att den nationella finanspolitiska planeringen har ett flerårigt perspektiv."

- b) Punkt 2 ska ändras på följande sätt:
- i) Inledningen ska ersättas med följande:

"2. De nationella budgetramverken på medellång sikt ska innehålla förfaranden för upprättande av följande:"
 - ii) Led a ska ersättas med följande:

"a) Övergripande och transparenta nationella budgetmål på medellång sikt enligt artikel 2 andra stycket e i detta direktiv för offentliga underskott, skuldsättning och andra finanspolitiska indikatorer, t.ex. utgifter, samt säkerställa att dessa överensstämmer med landsspecifika numeriska finanspolitiska regler enligt kapitel IV i detta direktiv och relevanta bestämmelser i förordning (EU) 2024/1263".
 - iii) Leden c och d ska ersättas med följande:

"c) En beskrivning av planerade politiska åtgärder, inbegripet investeringar och reformer, på medellång sikt som påverkar de offentliga finanserna och en hållbar och inkluderande tillväxt, fördelade på större utgifts- och inkomstposter, som visar hur korrigeringen i riktning mot de nationella budgetmål på medellång sikt som avses i artikel 2 andra stycket e uppnås jämfört med prognoser vid oförändrad politik."

"d) En utvärdering av hur de planerade åtgärderna, i ljuset av deras direkta medel- och långsiktiga effekter på de offentliga finanserna, förväntas påverka de offentliga finansernas medel- och långfristiga hållbarhet samt en hållbar och inkluderande tillväxt. Bedömningen ska så långt det är möjligt beakta makroekonomiska risker som är en följd av klimatförändringarna och deras miljö- och fördelningseffekter."
- c) Punkt 3 ska utgå.
11. Artiklarna 10 och 11 ska ersättas med följande:
- "Artikel 10*
- Årlig budgetlagstiftning ska överensstämma med de nationella budgetmål på medellång sikt som avses i artikel 2 andra stycket e. Varje avvikelse ska vederbörligen förklaras.
- Artikel 11*
- Detta direktiv ska inte hindra en medlemsstat, vid tillsättning av en ny regering, från att uppdatera sin medelfristiga budgetplan för att ta hänsyn till dess nya politiska prioriteringar. Medlemsstaten ska i ett sådant fall ange skillnaderna mellan den föregående och den nya medelfristiga budgetplanen."
12. Titeln på kapitel VI ska ersättas med: "INSYN I OFFENTLIGA FINANSER".
13. Artikel 12 ska ersättas med följande:
- "Artikel 12*
- Medlemsstaterna ska säkerställa att åtgärder som vidtagits för iakttagande av kapitlen II, III och IV är konsekventa för och täcker alla offentliga delsektorer. Medlemsstaterna ska för detta ändamål särskilt ha konsekventa redovisningsregler och redovisningsförfaranden för offentlig förvaltning och ska säkerställa att bakomliggande insamlings- och bearbetningssystem för datauppgifter är tillförlitliga."
14. Artikel 14 ska ersättas med följande:
- "Artikel 14*
1. Inom ramen för de årliga och fleråriga budgetförfarandena ska medlemsstaterna offentliggöra information om organ och medel som inte ingår i de ordinarie budgetarna men som ingår i offentlig förvaltning, inbegripet i offentliga delsektorer. Medlemsstaterna ska även offentliggöra belopp avseende dessa organs och medels samlade inverkan på offentliga saldon och skulder.
 2. Medlemsstaterna ska offentliggöra närmare uppgifter om hur skatteutgifter påverkar inkomster.
 3. För alla offentliga delsektorer ska medlemsstaterna offentliggöra relevanta uppgifter om ansvarsförbindelser med potentiellt stor påverkan på offentliga budgetar, inklusive offentliga garantier, nödlidande lån och skulder som härrör från offentliga bolags verksamhet, inklusive deras omfattning. Medlemsstaterna ska så långt det är möjligt även offentliggöra uppgifter om katastrof- och klimatrelaterade ansvarsförbindelser. De uppgifter som offentliggörs ska i den mån det är möjligt beakta uppgifter om offentligfinansiella kostnader till följd av katastrof- och klimatrelaterade chocker. Medlemsstaterna ska offentliggöra information om den offentliga förvaltningens ägande i privata och offentliga bolag avseende belopp som är ekonomiskt signifikanta."

15. Artikel 16 ska ersättas med följande:

"Artikel 16

1. Senast den 31 december 2025, och därefter vart femte år ska kommissionen rapportera om det aktuella läget vad gäller följande:
 - a) Redovisningen för den offentliga sektorn från den offentliga förvaltningen inom unionen, varvid hänsyn ska tas till de framsteg som har gjorts sedan dess bedömning 2013 av hur ändamålsenliga de internationella redovisningsstandarderna för offentlig sektor är för medlemsstaterna.
 - b) Kapaciteten hos och uppgifter för oberoende finanspolitiska institutioner i unionen, med beaktande av de framsteg som gjorts sedan detta direktiv trädde i kraft, på grundval av resultaten från kommissionens databas för finanspolitisk styrning och samråd med berörda parter, för att utreda minimistandarder.
2. Senast den 31 december 2030 och därefter vart femte år ska kommissionen offentliggöra en översyn av hur ändamålsenligt detta direktiv är."

Artikel 2

1. Medlemsstaterna ska senast den 31 december 2025 sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv.
2. När en medlemsstat antar dessa bestämmelser och andra författningar ska de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen ska göras ska varje medlemsstat själv utfärda.
3. Medlemsstaterna uppmuntras att för egen del och i unionens intresse upprätta egna jämförelsetabeller som så långt det är möjligt visar överensstämmelsen mellan detta direktiv och införlivandeåtgärderna samt att offentliggöra dessa.
4. Medlemsstaterna ska underrätta kommissionen om texten till de centrala bestämmelser i nationell rätt som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.
5. Kommissionen ska på grundval av relevant information från medlemsstaterna utarbeta en interimrapport om genomförandet av de viktigaste bestämmelserna i detta direktiv som ska överlämnas till Europaparlamentet och rådet senast den 30 juni 2025.

Artikel 3

Detta direktiv träder i kraft samma dag som det offentliggörs i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Artikel 4

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 29 april 2024.

På rådets vägnar

D. CLARINVAL

Ordförande

5 Rådets direktiv 2011/85/EU av den 8 november 2011 om krav på medlemsstaternas budgetramverk

23.11.2011

SV

Europeiska unionens officiella tidning

L 306/41

II

(Icke-lagstiftningsakter)

DIREKTIV

RÅDETS DIREKTIV 2011/85/EU

av den 8 november 2011

om krav på medlemsstaternas budgetramverk

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

offentliga finansernas utfall enligt statistiska metoder, och från prognoser eller budgetering som avser de offentliga finansernas framtid.

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktions-sätt, särskilt artikel 126.14 tredje stycket,

- (3) Heltäckande och tillförlitlig offentlig bokföringspraxis inom alla offentliga undersektorer är en förutsättning för att medlemsstaterna ska kunna ta fram jämförbar statistik av hög kvalitet. Interna kontroller bör säkerställa att de gällande bestämmelserna genomdrivs i alla offentliga undersektorer. Oberoende granskningar som genomförs av offentliga organ, såsom revisionsmyndigheter eller privata revisionsfirmor, bör främja bästa internationella praxis.

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande ⁽¹⁾,

med beaktande av Europeiska centralbankens yttrande ⁽²⁾, och

- (4) Tillgången till uppgifter om de offentliga finanserna är avgörande för att unionens ram för budgetövervakning ska kunna fungera väl. Kontinuerlig tillgång till aktuella och tillförlitliga uppgifter om de offentliga finanserna är nyckeln till korrekt övervakning vid rätt tidpunkt, vilket i sin tur gör det möjligt att snabbt agera vid en oväntad utveckling av de offentliga finanserna. Ett viktigt inslag vid kvalitetssäkring av uppgifter om de offentliga finanserna är öppenhet och insyn, vilket måste innebära att sådana uppgifter offentliggörs regelbundet.

av följande skäl:

- (1) Det finns ett behov av att utgå från erfarenheterna från den ekonomiska och monetära unionens första årtionde. Den senaste tidens ekonomiska utveckling har skapat nya utmaningar för det finanspolitiska arbetet över hela unionen och särskilt belyst behovet av ett större nationellt egenansvar och enhetliga krav på reglerna och förfarandena i medlemsstaternas budgetramverk. Särskilt viktigt är det att ange vad nationella myndigheter måste göra för att följa bestämmelserna i protokoll (nr 12) om förfarandet vid alltför stora underskott, fogat till fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget) och till fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget), särskilt artikel 3.
- (2) Medlemsstaternas regeringar och offentliga undersektorer har offentliga redovisningssystem, med bokföring, interna kontroller, finansiell rapportering och revision. Dessa system bör särskiljas från statistiska uppgifter, som avser de

- (5) För framställning av europeisk statistik för att utforma, tillämpa, övervaka och bedöma unionens politik infördes lagstiftning om statistik genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 223/2009 av den 11 mars 2009 om europeisk statistik ⁽³⁾. I den förordningen föreskrevs också principer för utveckling, framställning och spridning av europeisk statistik: yrkesmässigt oberoende, opartiskhet, objektivitet, tillförlitlighet, statistisk konfidentialitet och kostnadseffektivitet, med exakta definitioner av alla dessa principer. Kommissionens befogenheter att granska statistiska uppgifter för förfarandet vid alltför stora underskott stärktes genom rådets ändrade förordning (EG) nr 479/2009 av den 25 maj 2009, om tillämpningen av det protokoll om förfarandet vid alltför stora underskott som är fogat till fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen ⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ Europaparlamentets yttrande av den 28 september 2011 (ännu ej offentliggjort i EUT).

⁽²⁾ EUT C 150, 20.5.2011, s. 1.

⁽³⁾ EUT L 87, 31.3.2009, s. 164.

⁽⁴⁾ EUT L 145, 10.6.2009, s. 1.

- (6) Definitionerna av begreppen *offentlig*, *underskott* och *investering* fastställs i protokollet (nr 12) om förfarandet vid alltför stora underskott genom en hänvisning till det europeiska nationalräkenskapssystemet (ENS), som har ersatts av det europeiska national- och regionalräkenskapssystemet i gemenskapen, antaget genom rådets förordning (EG) nr 2223/96 av den 25 juni 1996 om det europeiska national- och regionalräkenskapssystemet i gemenskapen ⁽¹⁾ (ENS 95).
- (7) Tillgången till och kvaliteten på ENS 95-data är av avgörande betydelse när det gäller att se till att unionens ram för budgetövervakning fungerar på rätt sätt. ENS 95 är beroende av uppgifter som lämnas i intäkts- och kostnadsföreläggelser. Denna redovisning är emellertid beroende av en tidigare sammanställning av uppgifter enligt kontantmetoden eller motsvarande. Dessa kan spela en viktig roll för att främja budgetövervakning vid rätt tidpunkt så att man undviker att betydande fel i budgeten upptäcks sent. Tidsserier med uppgifter enligt kontantmetoden om budgetutvecklingen kan visa på mönster som bör övervakas närmare. Budgetuppgifterna enligt kontantmetoden (eller motsvarande uppgifter från de offentliga räkenskaperna om uppgifter enligt kontantmetoden inte är tillgängliga) som ska offentliggöras bör som minimum innefatta ett samlat bokslut, totala intäkter och totala utgifter. I motiverade fall, till exempel där det finns ett stort antal kommunala organ, kan man för att kunna offentliggöra uppgifterna i tid använda sig av lämpliga uppskattningsmetoder som grundar sig på ett urval av organen, med efterföljande revidering med användning av de fullständiga uppgifterna.
- (8) Vinklade och realistiska makroekonomiska prognoser och budgetprognoser kan väsentligt minska den finanspolitiska planeringens effektivitet och därmed försvaga budgetdisciplinen, medan transparens och diskussioner om prognosmetoder väsentligt kan öka kvaliteten på makroekonomiska prognoser och budgetprognoser för finanspolitisk planering.
- (9) Öppenhet och insyn är avgörande för att säkerställa att de prognoser som används för budgetpolitiken är realistiska, vilket bör innebära allmän tillgång inte endast till de officiella makroekonomiska prognoserna och budgetprognoserna som utarbetas för den finanspolitiska planeringen, utan även till de metoder, antaganden och relevanta parametrar som dessa prognoser bygger på.
- (10) Känslighetsanalys och motsvarande budgetprognoser som komplement till det mest sannolika makroekonomiska scenariot gör det möjligt att analysera hur de viktigaste finanspolitiska variablerna skulle utvecklas vid olika antaganden om tillväxt och räntor och skulle således väsentligt minska riskerna för att budgetdisciplinen äventyras av prognosfel.
- (11) Kommissionens prognoser och information om de modeller som de baserar sig på kan ge medlemsstaterna ett användbart riktmerke för deras mest sannolika makroekonomiska scenario och stärker validiteten i de prognoser som används i budgetarbetet. Emellertid kommer den utsträckning i vilken medlemsstaterna kan förväntas jämföra de prognoser som används i budgetarbetet med kommissionens prognoser att variera, beroende på tidsplanen för prognosförberedelserna samt på hur jämförbara prognosmetoderna och antagandena är. Prognoser från andra oberoende organ kan också vara värdefulla för avstämning.
- (12) Signifikanta skillnader mellan det valda makroekonomiska scenariot och kommissionens prognos bör beskrivas och skäl till dessa skillnader bör anges, särskilt om antaganden om nivån eller ökningstakten för externa variabler avviker signifikant från värdena i kommissionens prognoser.
- (13) Med tanke på kopplingarna mellan medlemsstaternas budgetar och unionens budget bör kommissionen, som ett stöd till medlemsstaterna när de upprättar sina budgetprognoser, tillhandahålla prognoser för unionens utgifter, baserade på den planerade utgiftsnivån i det fleråriga budgetramverket.
- (14) För att underlätta utarbetandet av de prognoser som används för budgetplaneringen och förklara skillnader mellan medlemsstaternas och kommissionens prognoser, bör medlemsstaterna varje år ges möjlighet att med kommissionen diskutera de antaganden som ligger till grund för utarbetandet av de makroekonomiska prognoserna och budgetprognoserna.
- (15) De offentliga makroekonomiska prognosernas och budgetprognosernas kvalitet höjs på ett avgörande sätt genom regelbunden, objektiv och omfattande utvärdering på grundval av objektiva kriterier. En grundlig utvärdering inbegriper en noggrann undersökning av ekonomiska antaganden, jämförelser med andra institutioners prognoser och utvärdering av tidigare prognosers utfall.
- (16) Med tanke på att medlemsstaternas regelbaserade budgetramverk visat sig effektivt förstärka det nationella ansvarstagandet avseende unionens finanspolitiska regler för att främja budgetdisciplin, bör en hörnsten för unionens förstärkta ram för budgetövervakning vara kraftfulla landsspecifika numeriska finanspolitiska regler som överensstämmer med unionens budgetmål. Kraftfulla numeriska finanspolitiska regler bör förses med nöga angivna

⁽¹⁾ EGT L 310, 30.11.1996, s. 1.

- måldefinitioner, i förening med mekanismer för effektiv övervakning vid rätt tidpunkt. Dessa regler bör grundas på en tillförlitlig och oberoende analys utförd av oberoende organ eller organ som är funktionellt oberoende av medlemsstaternas fiskala myndigheter. Dessutom har politiska erfarenheter visat att för att numeriska finanspolitiska regler ska fungera effektivt måste bristande efterlevnad få konsekvenser där kostnaderna kan handla om enbart anseende.
- (17) Enligt protokollet (nr 15) om vissa bestämmelser angående Förenade konungariket Storbritannien och Nordirland fogat till EU-fördraget och till EUF-fördraget, är de i protokollet (nr 12) om förfarandet vid alltför stora underskott som är fogat till de fördragen omnämnda referensvärdena inte direkt bindande för Förenade kungariket. Därför bör Förenade kungariket inte omfattas av skyldigheten att tillämpa numeriska finanspolitiska regler som effektivt främjar iakttagande av de specifika referensvärdena för det alltför stora underskottet och den därmed sammanhängande skyldigheten att de fleråriga målen i budgetramverken på medellång sikt ska överensstämma med dessa regler.
- (18) Medlemsstaterna bör undvika konjunkturförstärkande finanspolitik och budgetkonsolideringsinsatserna bör vara större under ekonomiskt goda tider. Noga angivna numeriska finanspolitiska regler främjar dessa mål och bör återspeglas i medlemsstaternas årliga budgetlagstiftning.
- (19) För att den nationella finanspolitiska planeringen ska överensstämma med både den preventiva och den korrigerande aspekten av stabilitets- och tillväxtpakten måste den vara flerårig och särskilt ha som mål att nå budgetmålen på medellång sikt. Budgetramverk på medellång sikt är nödvändiga för att se till att medlemsstaternas budgetramverk överensstämmer med unionslagstiftningen. Stabilitets- och tillväxtpaktens preventiva och korrigerande aspekter bör inte betraktas var för sig, vilket är andan i rådets förordning (EG) nr 1466/97 av den 7 juli 1997 om förstärkning av övervakningen av de offentliga finanserna samt övervakningen och samordningen av den ekonomiska politiken ⁽¹⁾ samt rådets förordning (EG) nr 1467/97 av den 7 juli 1997 om påskyndande och förtydligande av tillämpningen av förfarandet vid alltför stora underskott ⁽²⁾.
- (20) Även om godkännandet av den årliga budgetlagstiftningen är nyckelfasen i den budgetprocess där viktiga budgetbeslut fattas i medlemsstaterna, så får flertalet finanspolitiska åtgärder budgeteffekter som går långt utöver den årliga budgetprocessen. Ett ettårsperspektiv är därför en dålig grund för sund budgetpolitik. För att bygga in ett flerårigt budgetperspektiv i unionens ram för budgetövervakning, bör planeringen av årlig budgetlagstiftning grundas på flerårig finanspolitisk planering med budgetramverket på medellång sikt som utgångspunkt.
- (21) Detta budgetramverk på medellång sikt bör bland annat innefatta prognoser för varje större utgifts- och inkomstpost för innevarande och senare budgetår, vid oförändrad politik. Varje medlemsstat bör på lämpligt sätt kunna fastställa vilken politik som förblir oförändrad och offentliggöra detta tillsammans med de antaganden som gjorts, metoder som använts och andra relevanta parametrar.
- (22) Detta direktiv bör inte hindra en ny regering i en medlemsstat från att uppdatera det medelfristiga budgetramverket så att det återspeglar dess egna prioriteringar. I detta fall bör den nya regeringen lyfta fram skillnaderna i förhållande till det föregående medelfristiga budgetramverket.
- (23) Bestämmelserna i EUF-fördragets ramverk för budgetövervakning, och särskilt i stabilitets- och tillväxtpakten, är tillämpliga på hela den offentliga sektorn med undersektorerna stat, delstater, kommuner och socialförsäkring enligt definitionen i förordning (EG) nr 2223/96.
- (24) Flera medlemsstater har genomgått en omfattande decentralisering där budgetbefogenheter har delegerats till regionala och lokala myndigheter. Därmed har dessa myndigheter fått en betydligt större roll för att se till att stabilitets- och tillväxtpakten följs. Det bör särskilt säkerställas att den offentliga sektorns alla undersektorer omfattas av skyldigheterna och förfarandena i det nationella budgetramverket i synnerhet, men inte bara i dessa medlemsstater.
- (25) För att effektivt främja budgetdisciplin och hållbara offentliga finanser bör budgetramverket omfatta de offentliga finanserna som helhet. Särskild uppmärksamhet bör av detta skäl ägnas den offentliga sektorns organ och medel som inte ingår i de ordinarie budgetarna på undersektorsnivå som direkt eller på medellång sikt påverkar de offentliga finansernas ställning i medlemsstaterna. Deras samlade inverkan på den offentliga sektorns saldon och skulder bör läggas fram inom ramen för de årliga budgetförfarandena och budgetplanerna på medellång sikt.

⁽¹⁾ EGT L 209, 2.8.1997, s. 1.⁽²⁾ EGT L 209, 2.8.1997, s. 6.

- (26) Vidare bör förekomsten av ansvarsförbindelser också ägnas ordentlig uppmärksamhet. Närmare bestämt innefattar ansvarsförbindelser skyldigheter som kan uppstå beroende på om en eventuell framtida händelse inträffar, eller aktuella skyldigheter där betalning troligen inte kommer att ske eller beloppet för den troliga betalningen inte kan mätas på ett tillförlitligt sätt. Det gäller exempelvis relevant information om statliga garantier, förväntade förluster på lån och ansvarsförbindelser som uppkommit i samband med offentliga företags verksamhet, inbegripet, när så är lämpligt, sannolikheten för att en ansvarsförbindelse kommer att behöva lösas in samt eventuellt datum för detta. Marknadens känslighet bör beaktas på lämpligt sätt.
- (27) Kommissionen bör regelbundet följa genomförandet av detta direktiv. Bästa praxis avseende bestämmelserna i detta direktiv som handlar om de olika aspekterna av nationella budgetramverk bör fastställas och spridas.
- (28) Eftersom målet för detta direktiv, nämligen enhetligt iakttagande av budgetdisciplin i enlighet med EUF-fördraget, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna och de därför bättre kan uppnås på unionsnivå, kan unionen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i EU-fördraget. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går detta direktiv inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål.
- (29) I enlighet med punkt 34 i det interinstitutionella avtalet om bättre lagstiftning⁽¹⁾ uppmuntras medlemsstaterna att för egen del och i unionens intresse upprätta egna tabeller som så långt det är möjligt visar överensstämmelsen mellan detta direktiv och införlivandeåtgärderna samt att offentliggöra dessa tabeller.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL I

SYFTE OCH DEFINITIONER

Artikel 1

I detta direktiv fastställs närmare regler för hur budgetramverken i medlemsstaterna ska vara utformade. Dessa regler är nödvändiga för att säkerställa att medlemsstaterna uppfyller sina åtaganden enligt EUF-fördraget för att undvika alltför stora offentliga underskott.

Artikel 2

I detta direktiv ska definitionerna av *offentlig*, *underskott* och *investering* i artikel 2 i protokollet (nr 12) om förfarandet vid alltför stora underskott som är fogat till EU-fördraget och till

⁽¹⁾ EUT C 321, 31.12.2003, s. 1.

EUF-fördraget gälla. Definitionen av den offentliga sektorns undersektorer i punkt 2.70 i bilaga A till förordning (EG) nr 2223/96 ska också gälla.

Dessutom gäller följande definition:

budgetramverk: den uppsättning mekanismer, förfaranden, regler och institutioner som den offentliga sektorns budgetpolitik vilar på, särskilt

- a) system för budgeträkenskaper och statistisk rapportering,
- b) regler och förfaranden för utarbetandet av prognoser för budgetplaneringen,
- c) landsspecifika numeriska finanspolitiska regler, som bidrar till att medlemsstaternas finanspolitik stämmer överens med deras respektive skyldigheter enligt EUF-fördraget i form av en summerande indikator på budgetutfallet, exempelvis det offentliga budgetunderskottet, upplåningen, skulderna eller någon av deras huvudkomponenter,
- d) budgetförfaranden som innehåller regler för att underbygga budgetprocessens alla faser,
- e) budgetramverk på medellång sikt som ingår i den nationella budgetprocessen och ger finanspolitiken ett längre tidsperspektiv än årsbudgetarna, inklusive fastställandet av politiska prioriteringar och budgetmål på medellång sikt,
- f) mekanismer för oberoende övervakning och analys för att öka öppenheten och insynen i delar av budgetprocessen,
- g) mekanismer och regler för budgetrelationer mellan myndigheter inom den offentliga sektorns olika undersektorer.

KAPITEL II

RÄKENSKAPER OCH STATISTIK

Artikel 3

1. När det gäller nationella system för offentliga räkenskaper ska medlemsstaterna ha inrättat offentliga räkenskapsystem som heltäckande och konsekvent omfattar den offentliga sektorns alla undersektorer samt innehåller nödvändig information för att ta fram bokföringsuppgifter med syftet att framställa uppgifter baserade på ENS 95. Dessa offentliga räkenskapsystem ska vara föremål för interna kontroller och oberoende revision.

2. Medlemsstaterna ska se till att budgetuppgifter punktligt och regelbundet offentliggörs för alla den offentliga sektorns undersektorer enligt definitionen i förordning (EG) nr 2223/96. Medlemsstaterna ska särskilt offentliggöra

a) budgetuppgifter enligt kontantmetoden (eller likvärdiga uppgifter från de offentliga räkenskaperna om uppgifter enligt kontantmetoden inte är tillgängliga) enligt följande tidsintervall:

— månatligen per undersektor för staten, delstatsregeringar och socialförsäkringarna, före följande månads utgång, och

— kvartalsvis för den kommunala sektorn, före slutet av det följande kvartalet,

b) en detaljerad jämförelsetabell som visar metoden för övergång mellan uppgifter enligt kontantmetoden (eller motsvarande uppgifter ur de offentliga räkenskaperna om uppgifter enligt kontantmetoden inte är tillgängliga) och uppgifter baserade på ENS 95-standard.

KAPITEL III

PROGNOSER

Artikel 4

1. Medlemsstaterna ska se till att finanspolitisk planering grundar sig på realistiska makroekonomiska prognoser och budgetprognoser, baserade på de mest aktuella uppgifterna. Budgetplaneringen ska baseras på det mest sannolika makroekonomiska scenariot eller på ett försiktigare scenario. De makroekonomiska prognoserna och budgetprognoserna ska jämföras med kommissionens senast uppdaterade prognoser och, när så är lämpligt, med andra oberoende organs prognoser. Signifikanta skillnader mellan det valda makroekonomiska scenariot och kommissionens prognos ska motiveras, särskilt om nivån eller ökningstakten för variabler i externa antaganden avviker signifikant från värdena i kommissionens prognoser.

2. Kommissionen ska offentliggöra de metoder, antaganden och relevanta parametrar som ligger till grund för dess makroekonomiska prognoser och budgetprognoser.

3. Som stöd till medlemsstaterna när de upprättar sina budgetprognoser ska kommissionen tillhandahålla prognoser för unionens utgifter, baserat på den planerade utgiftsnivån i det fleråriga budgetramverket.

4. Inom ramen för en känslighetsanalys ska de makroekonomiska prognoserna och budgetprognoserna innefatta undersökningar av de viktigaste finanspolitiska variabelernas utveckling vid olika antaganden om tillväxt och räntor. De olika antaganden som används i makroekonomiska prognoser och budgetprognoser ska vägledas av utfallet av tidigare prognoser och i största möjliga utsträckning ta hänsyn till relevanta riskscenarier.

5. Medlemsstaterna ska ange vilken institution som är ansvarig för utarbetandet av makroekonomiska prognoser och budgetprognoser och offentliggöra de officiella makroekonomiska prognoser och budgetprognoser som utarbetats för finanspolitisk planering, inklusive metoder, antaganden och relevanta parametrar som ligger till grund för dessa prognoser. Medlemsstaterna och kommissionen ska minst en gång om året hålla en teknisk dialog om de antaganden som ligger till grund för utarbetandet av de makroekonomiska prognoserna och budgetprognoserna.

6. De makroekonomiska prognoserna och budgetprognoserna för finanspolitisk planering ska genomgå en regelbunden, objektiv och fullständig utvärdering på grundval av objektiva kriterier, inklusive utvärdering i efterhand. Resultaten av den utvärderingen ska offentliggöras och på lämpligt sätt beaktas i framtida makroekonomiska prognoser och budgetprognoser. Om det vid utvärderingen upptäcks en signifikant systematisk avvikelse som har påverkat de makroekonomiska prognoserna under minst fyra år i rad ska den berörda medlemsstaten vidta de åtgärder som krävs och offentliggöra dessa.

7. Kommissionen (Eurostat) ska var tredje månad offentliggöra medlemsstaternas underskotts- och skuldnivåer per kvartal.

KAPITEL IV

NUMERISKA FINANSPOLITISKA REGLER

Artikel 5

Medlemsstaterna ska tillämpa numeriska finanspolitiska regler som är specifika för dem och som effektivt främjar att de uppfyller sina skyldigheter enligt EUF-fördraget på budgetpolitikens område inom ramen för en flerårig horisont för den offentliga sektorn som helhet. Dessa regler ska särskilt främja

a) iakttagande av referensvärdena för underskott och skulder som fastställts i enlighet med EUF-fördraget,

b) beslut om flerårig finanspolitisk planering, inklusive iakttagande av medlemsstaternas budgetmål på medellång sikt.

Artikel 6

1. Utan att det påverkar EUF-fördragets bestämmelser om unionens ram för budgetövervakning ska följande specificeras i de landsspecifika numeriska finanspolitiska reglerna:

a) Måldefinition och tillämpningsområde för reglerna.

b) Effektiv och punktlig övervakning av hur reglerna iaktas, baserad på en tillförlitlig och oberoende analys utförd av oberoende organ eller organ som är funktionellt oberoende av medlemsstaternas budgetmyndigheter.

c) Konsekvenser om reglerna inte iaktas.

2. Om de numeriska finanspolitiska reglerna innehåller undantagsklausuler, ska det i dessa klausuler anges ett begränsat antal särskilda omständigheter i överensstämmelse med medlemsstaternas skyldigheter enligt EUF-fördraget på budgetpolitikens område samt strikta förfaranden där tillfälliga avvikelser från reglerna medges.

Artikel 7

Medlemsstaternas årliga budgetlagstiftning ska återspegla deras landsspecifika gällande numeriska finanspolitiska regler.

Artikel 8

Artiklarna 5–7 ska inte gälla Förenade kungariket.

KAPITEL V

BUDGETRAMVERK PÅ MEDELLÅNG SIKT

Artikel 9

1. Medlemsstaternas ska inrätta ett trovärdigt och effektivt budgetramverk på medellång sikt, som tryggar införande av en finanspolitisk planeringshorisont på minst tre år för att se till att den nationella finanspolitiska planeringen har ett flerårsperspektiv.

2. Budgetramverken på medellång sikt ska innehålla förfaranden för upprättande av följande:

- a) Övergripande och transparenta fleråriga budgetmål för offentliga underskott, skulder och andra sammanfattande finanspolitiska indikatorer, t.ex. utgifter, för att se till att dessa överensstämmer med gällande numeriska finanspolitiska regler enligt kapitel IV.
- b) Prognoser för den offentliga sektorns alla större utgifts- och inkomstposter med närmare detaljer för den statliga nivån och socialförsäkringsnivån, för innevarande och senare budgetår, vid oförändrad politik.
- c) En beskrivning av planerade politiska åtgärder på medellång sikt som påverkar den offentliga sektorns finanser, fördelade på större utgifts- och inkomstposter, som visar hur korrigeringen i riktning mot budgetmålen på medellång sikt ska uppnås i förhållande till prognoser vid oförändrad politik.
- d) En utvärdering av hur de planerade åtgärderna, i ljuset av deras långsiktiga effekter för den offentliga sektorns finanser, förväntas påverka de offentliga finansernas långsiktiga hållbarhet.

3. Prognoser som godkänts i samband med budgetramverket på medellång sikt ska utgå från realistiska makroekonomiska prognoser och budgetprognoser enligt kapitel III.

Artikel 10

Årlig budgetlagstiftning ska överensstämma med bestämmelserna i budgetramverket på medellång sikt. Framtagandet av den årliga budgeten ska särskilt grunda sig på de inkomst- och utgiftsprognoser och prioriteringar som utgår från budgetramverket på medellång sikt enligt artikel 9.2. Varje avvikelse från dessa bestämmelser ska vederbörligen förklaras.

Artikel 11

Ingen bestämmelse i detta direktiv ska hindra en ny regering i en medlemsstat från att uppdatera det medelfristiga budgetramverket så att det återspeglar dess egna prioriteringar. I detta fall ska den nya regeringen ange skillnaderna i förhållande till det föregående medelfristiga budgetramverket.

KAPITEL VI

INSYN I DEN OFFENTLIGA SEKTORN FINANSER OCH HELTÄCKANDE BUDGETRAMVERK

Artikel 12

Medlemsstaterna ska se till att åtgärder som vidtagits för iakttagande av kapitlen II, III och IV är konsekvent för, och täcker alla, offentliga undersektorer. Detta ska särskilt förutsätta att redovisningsregler och redovisningsförfaranden är konsekventa och att bakomliggande insamlings- och bearbetningssystem för datauppgifter är tillförlitliga.

Artikel 13

1. Medlemsstaterna ska införa lämpliga samordningsmekanismer för den offentliga sektorns undersektorer för att se till att samtliga undersektorer på ett heltäckande och konsekvent sätt omfattas av finanspolitisk planering, landsspecifika numeriska finanspolitiska regler, framtagning av budgetprognoser och införande av flerårsplanering i enlighet med det fleråriga budgetramverket.

2. För att främja ansvar på finanspolitikens område ska det klart anges vilket budgetansvar offentliga myndigheter inom olika offentliga undersektorer har.

Artikel 14

1. Inom ramen för de årliga budgetförfarandena ska medlemsstaterna identifiera och presentera den offentliga sektorns alla organ och medel som inte ingår i de ordinarie budgetarna på undersektorsnivå, tillsammans med annan relevant information. Den samlade inverkan på den offentliga sektorns saldon och skulder av dessa organ och medel inom den offentliga sektorn ska presenteras inom ramen för de årliga budgetförfarandena och budgetplanerna på medellång sikt.

2. Medlemsstaterna ska offentliggöra närmare uppgifter om hur skatteutgifter påverkar inkomster.

3. För alla offentliga undersektorer ska medlemsstaterna offentliggöra relevanta uppgifter om ansvarsförbindelser med potentiellt stor påverkan på offentliga budgetar, inklusive offentliga garantier, förväntade förluster på lån och ansvarsförbindelser i samband med offentliga företags verksamhet, inklusive deras omfattning. Medlemsstaterna ska också offentliggöra information om den offentliga sektorns ägande i privata och offentligägda företag avseende belopp som är ekonomiskt signifikanta.

KAPITEL VII

SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 15

1. Medlemsstaterna ska sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 31 december 2013. De ska till kommissionen genast överlämna texten till dessa bestämmelser. Rådet uppmanar medlemsstaterna att, för egen del och i unionens intresse, upprätta egna jämförelsetabeller som så långt det är möjligt illustrerar korrelationen mellan direktivet och införlivandeåtgärderna samt att offentliggöra dem.

2. När medlemsstater antar dessa bestämmelser ska de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen ska göras ska varje medlemsstat själv utfärda.

3. Kommissionen ska på grundval av relevant information från medlemsstaterna utarbeta en interimrapport om genomförandet av de viktigaste bestämmelserna i detta direktiv som ska överlämnas till Europaparlamentet och rådet senast den 14 december 2012.

4. Medlemsstaterna ska till kommissionen överlämna texten till de centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 16

1. Senast den 14 december 2018 ska kommissionen offentliggöra en översyn av hur ändamålsenliga detta direktiv är.

2. I översynen ska bland annat följande punkter utvärderas:

- a) Statistikkraven för den offentliga sektorns samtliga undersektorer.
- b) Utformningen av och ändamålsenlighet hos medlemsstaternas numeriska finanspolitiska regler.
- c) Den allmänna transparensen hos medlemsstaternas offentliga finanserna.

3. Senast den 31 december 2012 ska kommissionen utvärdera hur ändamålsenliga de internationella standarderna för offentlig redovisning är för medlemsstaterna.

Artikel 17

Detta direktiv träder i kraft den tjugonde dagen efter det att det har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Artikel 18

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 8 november 2011.

På rådets vägnar

J. VINCENT-ROSTOWSKI

Ordförande

Bilaga 6

Skattefrihet för jobbpremie

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning av promemorian	2
2	Promemorians lagförslag.....	3
3	Förteckning över remissinstanserna	4

1 Sammanfattning av promemorian

I promemorian Jobbpremie – ett incitament för att öka drivkrafterna till självförsörjning, lämnas förslag om en ny tidsbegränsad statlig ersättning (jobbpremie) till den som under viss tid har fått försörjningsstöd enligt socialtjänstlagen (2001:453) och som därefter får inkomst av anställning och inte längre får försörjningsstöd. Syftet med jobbpremien är att öka de ekonomiska drivkrafterna till arbete och självförsörjning. I promemorian föreslås att premien regleras i en ny förordning om statlig jobbpremie. Försäkringskassan ska, efter ansökan, pröva och betala ut jobbpremien. Premien beräknas på den sökandes bruttolön, dock som högst till 3 750 kronor per månad i maximalt 18 månader under en tvåårsperiod. Förordningen (2001:588) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet föreslås ändras för att göra det möjligt för Skatteverket att lämna ut uppgifter från beskattningsdatabasen till Försäkringskassan i den utsträckning det behövs för Försäkringskassans beräkning och kontroll av ersättning enligt förordningen om statlig jobbpremie. Jobbpremien föreslås vara skattefri enligt inkomstskattelagen (1999:1229). Ändringen i inkomstskattelagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2026. Förordningsändringarna föreslås träda i kraft den dag som regeringen bestämmer.

2 Promemorians lagförslag

Förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs det i inkomstskattelagen (1999:1229) ska införas en ny paragraf, 11 kap. 36 a § och närmast före 11 kap. 36 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 kap.

Jobbpremie

36 a §

En statlig ersättning till den som under viss tid har fått försörjningsstöd enligt socialtjänstlagen (2025:000) och som därefter får inkomst av anställning samt inte får försörjningsstöd (jobbpremie) är skattefri.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2026.

3 Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss av promemorian Jobbpremie – ett incitament för att öka drivkrafterna till självförsörjning, har yttranden kommit in från Arbetsförmedlingen, Arvika kommun, Barnombudsmannen, Domstolsverket, Ekonomistyrningsverket, Eksjö kommun, Enköpings kommun, Eskilstuna kommun, Funktionsrätt Sverige, Föreningen Sveriges Socialchefer, Försäkringskassan, Förvaltningsrätten i Malmö, Göteborgs kommun, Halmstads kommun, Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen, Inspektionen för socialförsäkringen, Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering, Integritetsskyddsmyndigheten, Jämställdhetsmyndigheten, Kammarrätten i Sundsvall, Konjunkturinstitutet, Landsorganisationen i Sverige, Lunds universitet, Länsstyrelsen i Gävleborg, Länsstyrelsen i Jönköpings län, Länsstyrelsen i Östergötland, Malmö kommun, Motala kommun, Myndigheten för delaktighet, Norrköpings kommun, Gotlands kommun, Ronneby kommun, Saco, Skatteverket, Socialstyrelsen Sollentuna kommun, Stockholms kommun, Sveriges Kommuner och Regioner, Trelleborgs kommun, Umeå universitet, Utbetalningsmyndigheten, Älmhults kommun, Örebro kommun och Örnsköldsviks kommun.

Yttrande har även inkommit från Akademikerförbundet SSR.

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att lämna några synpunkter: Alingsås kommun, Borgholms kommun, Båstads kommun, Falu kommun, Förvaltningsrätten i Härnösand, Hässleholms kommun, Kalix kommun, Riksdagens ombudsmän, Sandvikens kommun, Strömsunds kommun, Sveriges stadsmissioner, Umeå kommun och Västra Götalandsregionen.

Bilaga 7

Sänkt särskild inkomstskatt för utomlands bosatta

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning av promemorian	2
2	Promemorians lagförslag.....	3
3	Förteckning över remissinstanserna	4

1 Sammanfattning av promemorian

I promemorian Sänkt särskild inkomstskatt för utomlands bosatta föreslås att skattesatsen för den särskilda inkomstskatten för utomlands bosatta ska sänkas från 25 procent till 20 procent av skattepliktig inkomst som inte utgör sjöinkomst.

Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 2026 och tillämpas på inkomster som tas emot efter den 31 december 2025.

2 Promemorians lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta

Härigenom föreskrivs att 7 § lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §¹

Särskild inkomstskatt tas ut med 25 procent av skattepliktig inkomst. Särskild inkomstskatt tas dock ut med 15 procent av skattepliktig inkomst beträffande inkomster som avses i 5 § första stycket 12.

Särskild inkomstskatt tas ut med 20 procent av skattepliktig inkomst. Särskild inkomstskatt tas dock ut med 15 procent av skattepliktig inkomst beträffande inkomster som avses i 5 § första stycket 12.

Öretal som uppkommer vid beräkning av skatten bortfaller.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2026.
 2. Lagen tillämpas på inkomster som tas emot efter den 31 december 2025.

¹ Senaste lydelse 2017:1204.

3 Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss av promemorian Sänkt särskild inkomstskatt för utomlands bosatta har yttranden kommit in från Arbetsförmedlingen, Ekonomistyrningsverket, Föreningen Svenskar i Världen, Företagarna, Försäkringskassan, Förvaltningsrätten i Stockholm, Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering, Konjunkturinstitutet, Landsorganisationen i Sverige, Pensionsmyndigheten, Skatteverket, Svenskt Näringsliv, Tillväxtverket och Tjänstemännens centralorganisation.

Yttrande har även inkommit från Skattebetalarnas Förening.

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att lämna några synpunkter: Företagarförbundet Fria Företagare, Näringslivets Skattedelegation, Pensionärernas riksorganisation, Sveriges akademikers centralorganisation och Sveriges Kommuner och Regioner.

Bilaga 8

Enklare och bättre skatteregler för delägare i fåmansföretag

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning av betänkandet (SOU 2024:36)	2
2	Betänkandets lagförslag	6
3	Förteckning över remissinstanserna	25
4	Sammanfattning av promemorian	26
5	Promemorians lagförslag i relevant del	27
6	Förteckning över remissinstanserna	28
7	Lagrådsremissens lagförslag	29
8	Lagrådets yttrande	43

1 Sammanfattning av betänkandet (SOU 2024:36)

En ny modell för beräkning av gränsbelopp

Kommittén föreslår en ny modell för beräkning av gränsbeloppet för delägare i fåmansföretag. I den nya modellen ersätts dagens förenklingsregel och huvudregel med en gemensam regel som ska användas av samtliga delägare. I modellen införs ett grundbelopp och dagens löneuttagskrav och kapitalandelskrav ersätts med ett schabloniserat avdrag för egen lön, ett s.k. löneavdrag. Alla som har investerat mer än 100 000 kronor i företaget får även tillgodoräkna sig en ränta på den överskjutande investeringen i företaget vid beräkning av gränsbeloppet. Räntan på sparade utdelningsutrymmen slopas.

Ett högre grundbelopp ersätter dagens förenklingsregel

Kommittén föreslår att ett grundbelopp liknande det som finns i dagens förenklingsregel ska utgöra ett golv för gränsbeloppet och uppgå till fyra inkomstbasbelopp per företag. Det motsvarar 304 800 kronor vid 2024 års inkomstbasbelopp. Grundbeloppet ska fördelas på andelarna i företaget. Delägare som äger andelar i mer än ett företag ska fördela grundbeloppet mellan företagen om det totala beloppet annars skulle överstiga fyra inkomstbasbelopp. Fördelningen mellan företagen ska ske i proportion till ägd andel i respektive företag.

Ett löneavdrag ersätter dagens löneuttagskrav och kapitalandelskrav

Kommittén föreslår att dagens löneuttagskrav och kapitalandelskrav slopas, vilket medför att alla delägare kan få möjlighet att tillgodoräkna sig ett lönebaserat utrymme vid beräkning av gränsbeloppet. Det lönebaserade utrymmet utgör 50 procent av den del av löneunderlaget som fördelas på delägarens andelar i företaget och som överstiger ett löneavdrag på åtta inkomstbasbelopp. Det lönebaserade utrymmet fördelas med lika belopp på delägarens andelar i företaget. Avdraget på åtta inkomstbasbelopp (motsvarande 609 600 kronor vid 2024 års inkomstbasbelopp) ersätter löneuttagskravet och kapitalandelskravet i nuvarande regler, och syftar också till att på ett schabloniserat sätt undanta delägarnas egna löner från företagets löneunderlag.

Genom att ta bort kapitalandelskravet bedömer kommittén att de särskilda bestämmelserna om lättnader i beskattningen av personaloptioner görs mer effektiva när det gäller att attrahera och behålla nyckelkompetens i växande företag. De som förvärvar andelar med stöd av de särskilda reglerna om personaloptioner uppfyller i normalfallet inte kapitalandelskravet och har då inte möjlighet att ta del av ett lönebaserat utrymme. Med förslaget kan de däremot ta del av ett lönebaserat utrymme om företaget växer och anställer, och därför har en hög lönesumma då optionen nyttjas för att förvärva andelar.

Det lönebaserade utrymmet kommer även fortsättningsvis att begränsas till maximalt 50 gånger delägarrens eller närståendes lön.

Om två makar är delägare i samma företag ska det lönebaserade utrymmet beräknas gemensamt för makarnas andelar och därefter fördelas med lika belopp på makarnas andelar i företaget.

Ränta på omkostnadsbelopp

Kommittén föreslår att alla delägare ska få öka gränsbeloppet med en ränta motsvarande statslåneräntan ökad med nio procentenheter på den del av andelarnas omkostnadsbelopp som överstiger 100 000 kronor. Kravet på att investeringen ska överstiga 100 000 kronor medför att bestämmelsen gynnar de som gör större investeringar, utan att komplicera beräkningarna för de som endast gjort mindre investeringar. Nivån på grundbeloppet har valts delvis för att även kompensera för detta avdrag.

Kommittén föreslår även att index- och kapitalunderlagsreglerna slopas från och med den 1 januari 2026. Bestämmelserna får dock genom en övergångsregel tillämpas för beskattningsår som avslutas före den 1 januari 2029.

Ingen uppräkningsränta på sparade utdelningsutrymmen

Kommittén föreslår att ränteuppräkningsbeloppet på sparade utdelningsutrymmen tas bort av förenklingsskäl.

Den nuvarande dotterföretagsdefinitionen avskaffas för aktiebolag

Kommittén föreslår även att den nuvarande dotterföretagsdefinitionen avskaffas till den del som avser aktiebolag. Detta innebär att bedömningen av om ett företag är ett dotterföretag i stället ska göras enligt civilrättsliga regler. Kommittén föreslår dock att dotterbolagsdefinitionen för handelsbolag och i utlandet delägarbeskattade juridiska personer ska finnas kvar eftersom det annars skulle vara oklart hur löneunderlaget i dessa ska fördelas.

Kommittén föreslår också en regel som begränsar möjligheterna att beräkna löneunderlag på löner i vissa dotterföretag där det aktiekapital som moderföretaget innehar representerar en mindre del av det totala kapitalet i dotterföretaget. Om externa investerare tillfört kapital till dotterföretaget på annat sätt än genom aktier, till exempel genom aktieägartillskott eller genom andra delägarätter, och detta kapital överstiger aktiekapitalet och 25 miljoner kronor, får ersättningar till arbetstagare i det dotterföretaget inte räknas med vid beräkning av löneunderlaget. Vid den prövningen ska det bortses från sådana kapitaltillskott som lämnats av samtliga ägare i dotterföretaget i proportion till deras andel i dotterföretagets aktiekapital.

Ett gemensamt takbelopp för utdelning och kapitalvinst införs

Kommittén föreslår även att det införs ett gemensamt takbelopp för tjänste-beskattning för kapitalvinster och utdelningar. Förslaget innebär att dagens två olika takbelopp slås ihop till ett gemensamt belopp. Enligt förslaget ska takbeloppet uppgå till 90 inkomstbasbelopp (vilket i dag gäller för utdelning) och avse både utdelningar

och kapitalvinster som beskattats som tjänsteinkomster under beskattningsåret samt de två föregående beskattningsåren. Takbeloppet ska gälla utdelningar och kapitalvinster som betalas till delägaren och dennes närstående.

Närståendebegreppet i 57 kap. inkomstskattelagen (1999:1229) begränsas

Kommittén föreslår även att det införs ett snävare närståendebegrepp som ska gälla för 57 kap. inkomstskattelagen (1999:1229). Den föreslagna definitionen innebär att syskonkretsen inte ska betraktas som närstående.

Karensregeln och vissa andra tidsgränser sänks med ett år

Kommittén föreslår att dagens tidsgränser genomgående ska sänkas med ett år, till beskattningsåret och de fyra föregående eller efterföljande beskattningsåren. Detta har betydelse för flera olika delar av fåmansföretagsreglerna. Framför allt har det betydelse för bedömningen av hur länge en andel ska anses kvalificerad efter att en andelsägare har slutat att vara verksam i betydande omfattning i företaget eller för bedömningen av bestämmelsen om samma eller likartad verksamhet.

Kommittén föreslår att vid tillämpningen av dessa regler ska endast förhållandena under beskattningsåret och de fyra föregående beskattningsåren ha betydelse för bedömningen. Enligt dagens regler ska förhållanden under beskattningsåret och de fem föregående beskattningsåren beaktas. Förslaget innebär t.ex. att det endast kommer vara de fyra föregående beskattningsåren som kommer att ha betydelse vid bedömningen av om andelsägaren eller någon närstående har varit verksam i betydande omfattning i företaget.

Vidare ska en andel endast anses kvalificerad fyra beskattningsår efter att ett företag har upphört att vara ett fåmansföretag. Även bedömningen av om utomståenderegeln är tillämplig påverkas av hur lång tid som ska beaktas. Genom att en kortare tidsperiod ska läggas till grund för de olika skattemässiga bedömningarna kan tillämpningen av reglerna förenklas. Kommittén föreslår dock att effekterna av en kortare karenstid bör utvärderas fem år efter att förslaget har trätt i kraft.

Utomståenderegeln

Kommittén föreslår att kravet på utomstående ägande i betydande omfattning bör preciseras i lagtexten. Detta krav bör uttryckligen anges uppgå till minst 30 procent. Enligt kommitténs beräkningar borde nivån egentligen ligga högre, men kommittén anser att den nivå som har etablerats i praxis och som företagen därför har inrättat sig efter inte bör ändras. Dessutom kan denna säkerhetsmarginal motivera införandet av en skarp gräns utan undantag. Kommittén anser inte att utomståenderegeln bör ändras i något annat avseende. Därigenom kommer den praxis som har utvecklats på området även fortsättningsvis vara tillämplig.

Bestämmelsen om samma eller likartad verksamhet

Kommittén har även analyserat om bestämmelsen om samma eller likartad verksamhet kan förändras för att villkoren för små och medelstora företag ska förbättras, särskilt i fråga om deras möjlighet att växa, anställa och attrahera kapital. Kommittén anser dock inte att bestämmelserna om samma eller likartad verksamhet bör ändras. Därigenom kommer den praxis som har utvecklats på området även

fortsättningsvis vara tillämplig. Även bestämmelsen om samma eller likartad verksamhet kommer dock att påverkas av förslagen om ett förändrat närståendebegrepp och en förkortad karenstid.

Uppdraget att underlätta ägarskiften i fåmansföretag

Kommittén har även haft i uppdrag att analysera på vilket sätt de särskilda reglerna för utdelning och kapitalvinst på andelar i fåmansföretag kan förenklas för att underlätta ägarskiften, både mellan närstående och till personal. Kommittén har också haft i uppdrag att analysera om beskattningen vid ägarskiften mellan närstående och till personal är neutral i förhållande till avyttring av kvalificerade andelar till andra subjekt och, om så inte är fallet, hur reglerna kan förändras för att beskattningen ska bli mer neutral. Kommittén bedömer att de förslag om kortare tidsgränser och ändrat närståendebegrepp genom ett uteslutande av syskonkretsen, som kommittén föreslår i vissa fall kommer att underlätta ägarskiften till flera barn (som är syskon) och mellan syskon. Kommittén bedömer också att beskattningen vid ägarskiften mellan närstående och till anställda är neutral i förhållande till avyttring av kvalificerade andelar till andra subjekt, och att fåmansföretagsreglerna därför inte bör förändras ytterligare för att underlätta ägarskiften.

Uppdraget att se över reglerna om beräkning av löneunderlag vid andelsbyten

Kommittén har vidare haft i uppdrag att se över reglerna om beräkning av löneunderlag vid andelsbyten. Som Skatteverket har uppmärksammat kan nuvarande regler i vissa situationer innebära att löneunderlag som hör till en avyttrad andel delvis kan falla bort året efter ett andelsbyte. För att denna effekt inte ska uppkomma föreslår kommittén att även ersättning som betalats ut under den del av året som föregick andelsbytet ska ingå vid beräkningen av det lönebaserade utrymmet för den mottagna andelen. Därigenom säkerställs att ett andelsbyte inte medför att beskattningen påverkas av att ett andelsbyte har skett.

När det införs ett gemensamt takbelopp för utdelning och kapitalvinst ökar möjligheterna att förenkla reglerna för beräkning av tjänste- och kapitalbelopp vid andelsbyten och partiella fissioner. Kommittén föreslår därför att dagens två tjänstebelopp, för utdelning och kapitalvinst, ersätts med ett gemensamt tjänstebelopp.

Ikraftträdande

De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 2026.

2 Betänkandets lagförslag

Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs i fråga om inkomstskattelagen (1999:1229)¹²

dels att 48 a kap. 8 b § och 57 kap. ska upphöra att gälla,

dels att nuvarande 48 kap. 18 c–18 e §§ ska betecknas 18 d–18 f §§,

dels att 2 kap. 1 §, 23 kap. 19 och 23 a §§, 38 a kap. 23 §, 41 kap. 4 §, 42 kap. 3 och 20 §§, 48 kap. 18 c–18 f §§, 48 a kap. 8 a, 8 c och 16 §§, 65 kap. 9 § samt rubrikerna närmast före 48 kap. 18 d § och 48 a kap. 8 a § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas ett nytt kapitel, 57 kap. och två nya paragrafer, 48 kap. 18 c § och 48 a kap. 15 a § av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

1 §³

I detta kapitel finns definitioner av vissa begrepp samt förklaringar till hur vissa termer och uttryck används i denna lag. Det finns definitioner och förklaringar också i andra kapitel.

Bestämmelser om betydelsen av följande begrepp, termer och uttryck samt förklaringar till hur vissa termer och uttryck används finns i nedan angivna paragrafer:

kooperativ förening i 39 kap. 2 §

kvalificerad andel i 57 kap. 4–7 §§

kvalificerad andel i 57 kap. 7–16 §§

23 kap.

19 §⁴

Om överlåtaren och förvärvaren är företag och om någon andel i det överlåtande företaget är kvalificerad, ska minst samma andel av andelarna i det förvärvande företaget vara kvalificerade som andelen kvalificerade andelar i det överlåtande företaget. Med kvalificerad andel avses i denna paragraf inte en sådan

Om överlåtaren och förvärvaren är företag och om någon andel i det överlåtande företaget är kvalificerad, ska minst samma andel av andelarna i det förvärvande företaget vara kvalificerade som andelen kvalificerade andelar i det överlåtande företaget. Med kvalificerad andel avses i denna paragraf inte en sådan

¹ Omtryckt 2008:803.

² Senaste lydelse av

57 kap. 3 § 2021:1147

57 kap. 3 a § 2021:1147

57 kap. 4 § 2019:307

57 kap. 4 a § 2019:307

57 kap. 5 § 2019:307

57 kap. 5 a § 2021:1147

57 kap. 8 § 2016:1239

57 kap. 9 § 2010:1277

57 kap. 11 § 2013:960

57 kap. 11 a § 2011:1271

57 kap. 12 § 2011:1271

57 kap. 13 § 2008:1064

57 kap. 16 § 2013:960

57 kap. 19 § 2013:960

57 kap. 19 a § 2013:960

57 kap. 20 b § 2011:1271

57 kap. 20 c § 2011:1271

57 kap. 20 d § 2011:1271

57 kap. 21 § 2008:1064

57 kap. 22 § 2011:1271

57 kap. 34 § 2020:990.

³ Senaste lydelse 2022:1753.

⁴ Senaste lydelse 2008:1063.

marknadsnoterad andel i ett överlåtande företag som anses kvalificerad enligt 57 kap. 7, 7 a eller 7 b §.

marknadsnoterad andel i ett överlåtande företag som anses kvalificerad enligt 57 kap. 14, 15 eller 16 §.

23 a §

Vid tillämpningen av 18, 19 och 22 §§ ska en andel i ett förvärvande företag som är kvalificerad bara enligt 57 kap. 7, 7 a eller 7 b § inte anses som en kvalificerad andel. Sådana andelar ska dock anses kvalificerade vid tillämpning av 19 § till den del som andelarna i det överlåtande företaget är kvalificerade bara enligt 57 kap. 7, 7 a eller 7 b §.

Vid tillämpningen av 18, 19 och 22 §§ ska en andel i ett förvärvande företag som är kvalificerad bara enligt 57 kap. 14, 15 eller 16 § inte anses som en kvalificerad andel. Sådana andelar ska dock anses kvalificerade vid tillämpning av 19 § till den del som andelarna i det överlåtande företaget är kvalificerade bara enligt 57 kap. 14, 15 eller 16 §.

38 a kap.

23 §⁵

När det gäller beskattningen av ägare till andelar i det överlåtande företaget vid en partiell fission finns särskilda bestämmelser om

- beräkning av anskaffningsvärdet för andelar i det övertagande och det överlåtande företaget i 17 kap. 7 a §,
- utdelning i 24 kap. 7 § och 42 kap. 16 b §,
- beräkning av omkostnadsbeloppet för andelar i det övertagande och överlåtande företaget i 48 kap. 18 a och 18 c §§,
- turordning vid avyttring i 48 kap. 18 b §, och
- kvalificerade andelar i 57 kap. 7–7 c, 12 a, 15, 20 b–20 d, 23 a, 24 och 24 a §§.

- beräkning av omkostnadsbeloppet för andelar i det övertagande och överlåtande företaget i 48 kap. 18 a och 18 d §§,
- turordning vid avyttring i 48 kap. 18 b och 18 c §§, och
- kvalificerade andelar i 57 kap. 14–18, 28 och 38–42 §§.

41 kap.

4 §

Utdelningar och kapitalvinster på delägarätter i företag som är eller har varit fåmansföretag eller därmed likställt företag räknas enligt 57 kap. 2 § i viss utsträckning till inkomstslaget tjänst.

Utdelningar och kapitalvinster på delägarätter i företag som är eller har varit fåmansföretag eller därmed likställt företag räknas enligt 57 kap. 3 § i viss utsträckning till inkomstslaget tjänst.

Kapitalvinster på andelar i svenska handelsbolag räknas enligt 50 kap. 7 § i viss utsträckning till inkomstslaget tjänst.

42 kap.

3 §

Bestämmelser om att en fastighet som överläts till en juridisk person eller ett svenskt handelsbolag i vissa fall anses avyttrad finns i 8 kap. 2 § andra stycket.

Bestämmelser om kapitalvinster och kapitalförluster finns i 44–54 kap. och 57 kap. 21 och 22 §§.

Bestämmelser om kapitalvinster och kapitalförluster finns i 44–54 kap. och 57 kap. 35 och 36 §§.

Bestämmelser om insättningsgaranti och investerarskydd finns i 55 kap.

Bestämmelser om värdering av inkomster i annat än pengar finns i 61 kap.

20 §

Vid ombildning av en svensk ekonomisk förening till ett svenskt aktiebolag ska aktier i bolaget som skiftas ut till medlemmen inte behandlas som utdelning, om

⁵ Senaste lydelse 2018:1206.

1. den utskiftande föreningen inte är ett sådant fåmansföretag som avses i 56 kap. 2 § eller 57 kap. 3 §,
2. föreningen äger samtliga aktier i bolaget,
3. samtliga aktier i bolaget skiftas ut, och
4. värdet av vad medlemmarna får utöver aktierna inte överstiger fem procent av aktiernas kvotvärde. | 1. den utskiftande föreningen inte är ett sådant fåmansföretag som avses i 56 kap. 2 § eller 57 kap. 4 eller 5 §,
2. föreningen äger samtliga aktier i bolaget,
3. samtliga aktier i bolaget skiftas ut, och
4. värdet av vad medlemmarna får utöver aktierna inte överstiger fem procent av aktiernas kvotvärde. |
|--|--|

Vad som utöver aktierna skiftas ut till medlemmen ska i sin helhet behandlas som utdelning.

I 48 kap. 9 § finns bestämmelser om anskaffningsutgift för de utskiftade aktierna.

48 kap.

18 c §

Om en ägare i det överlåtande företaget, med stöd av en mottagen andel som är kvalificerad enligt 57 kap. 14, 15 eller 16 §, förvärvar en andel som enligt 57 kap. 16 § också ska anses kvalificerad gäller i stället för vad som står i 18 b § följande.

Om ägaren vid tidpunkten för förvärvet äger andelar av samma slag och sort som den förvärvade andelen (gamla andelar som förvärvats före den partiella fissionen och mottagna andelar) eller förvärvar sådana andelar efter förvärvet (nya andelar) ska avyttringar anses ske i följande ordning:

- 1. gamla andelar,*
- 2. mottagna andelar,*
- 3. andelar som förvärvats med stöd av en mottagen andel,*
- 4. nya andelar.*

Bestämmelserna i första och andra styckena tillämpas på motsvarande sätt när äganderätten övergår till någon annan på annat sätt än genom avyttring.

18 c §

Om andelar som mottagits vid en partiell fission inte är marknadsnoterade eller är kvalificerade enligt 57 kap. 7–7 b §§ ska de vid tillämpning av genomsnittsmetoden i 48 kap. 7 § inte anses vara av samma slag och sort som andra andelar i det övertagande företaget som innehas av mottagaren.

18 d §⁶

Om andelar som mottagits vid en partiell fission inte är marknadsnoterade eller är kvalificerade enligt 57 kap. 14, 15 eller 16 § ska de vid tillämpning av genomsnittsmetoden i 48 kap. 7 § inte anses vara av samma slag och sort som andra andelar i det övertagande företaget som innehas av mottagaren.

Bestämmelserna i första stycket tillämpas på motsvarande sätt på andelar som är kvalificerade enligt 57 kap. 16 § och som av mottagaren har förvärvats med stöd av en sådan mottagen andel som är kvalificerad enligt 57 kap. 14, 15 eller 16 §.

Om en sådan andel som avses i andra stycket har förvärvats genom utdelning som på grund av bestämmelserna i 42 kap. 16 § inte har beskattats ska andelen inte anses vara av samma

⁶ Senaste lydelse av tidigare 18 c § 2007:1419.

slag och sort som andra andelar som innehas av mottagaren i det företag som den utdelade aktien avser i stället för i det övertagande företaget.

Beräkning av tjänstebelopp för utdelning och tjänstebelopp för kapitalvinst

18 d §

Om andelen i det överlåtande företaget vid en partiell fission är en kvalificerad andel, ska det beräknas ett tjänstebelopp för utdelning *enligt andra stycket* och ett tjänstebelopp för kapitalvinst *enligt tredje stycket*.

Ett belopp lika med *värdet på den mottagna andelen minskat med det sparade utdelningsutrymme som hör till andelen i det övertagande företaget* utgör ett tjänstebelopp för utdelning vid partiell fission för den mottagna andelen.

Ett belopp lika med vad som skulle ha tagits upp i inkomstslaget tjänst om den mottagna andelen hade avyttrats mot en marknadsmässig ersättning omedelbart efter att den mottagits utgör ett tjänstebelopp för kapitalvinst vid partiell fission för den mottagna andelen.

18 e §

Om andelen i det överlåtande företaget bara är kvalificerad enligt 57 kap. 7, 7 a eller 7 b § och om det tidigare har beräknats ett tjänstebelopp enligt 18 d § eller 48 a kap. 8 b § som hör till andelen, tillämpas andra *och tredje styckena* i stället för 18 d §.

Tjänstebelopp för utdelning ska minskas med utdelning som tagits upp i inkomstslaget tjänst efter det att tjänstebeloppet beräknats och fördelas mellan de mottagna andelarna och andelarna i det överlåtande företaget på det sätt som omkostnadsbeloppet fördelas enligt 18 a §.

Tjänstebelopp för kapitalvinst ska fördelas mellan de mottagna andelarna och andelarna i det överlåtande företaget på det sätt som omkostnadsbeloppet fördelas enligt 18 a §.

Beräkning av tjänstebelopp

18 e §⁷

Om andelen i det överlåtande företaget vid en partiell fission är en kvalificerad andel, ska det beräknas ett tjänstebelopp för utdelning *och kapitalvinst*.

Ett belopp lika med *vad som skulle ha tagits upp i inkomstslaget tjänst om den mottagna andelen hade avyttrats mot en marknadsmässig ersättning omedelbart efter att den mottagits* utgör ett tjänstebelopp vid partiell fission för den mottagna andelen.

18 f §⁸

Om andelen i det överlåtande företaget bara är kvalificerad enligt 57 kap. 14, 15 eller 16 § och om det tidigare har beräknats ett tjänstebelopp enligt 18 e § eller 48 a kap. 8 a § som hör till andelen, tillämpas andra *stycket* i stället för 18 e §.

Tjänstebelopp ska minskas med utdelning som tagits upp i inkomstslaget tjänst efter det att tjänstebeloppet beräknats och fördelas mellan de mottagna andelarna och andelarna i det överlåtande företaget på det sätt som omkostnadsbeloppet fördelas enligt 18 a §.

48 a kap.

8 a §

Om den avyttrade andelen var en kvalificerad andel ska det göras en beräkning av de belopp som skulle ha tagits upp i inkomstslaget kapital

Om den avyttrade andelen var en kvalificerad andel ska det göras en beräkning av de belopp som skulle ha tagits upp i inkomstslaget kapital

⁷ Ändringen innebär bl.a. att tredje stycket i tidigare 18 d § tas bort.

⁸ Ändringen innebär bl.a. att tredje stycket i tidigare 18 e § tas bort.

(kapitalbeloppet) och i inkomstslaget tjänst om bestämmelserna om framskjuten beskattning inte varit tillämpliga.

(kapitalbelopp vid andelsbyte) och i inkomstslaget tjänst (tjänstebelopp vid andelsbyte) om bestämmelserna om framskjuten beskattning inte varit tillämpliga.

8 c §⁹

Om den avyttrade andelen bara är kvalificerad enligt 57 kap. 7, 7 a eller 7 b § och det tidigare har beräknats ett tjänstebelopp enligt 8 b § eller 48 kap. 18 d § som hör till andelen, tillämpas andra och tredje styckena i stället för 8 b §.

Tjänstebelopp för utdelning ska minskas med utdelning som tagits upp i inkomstslaget tjänst efter det att tjänstebeloppet beräknats och fördelas på de mottagna andelarna.

Tjänstebelopp för kapitalvinst ska minskas med kapitalvinst som tagits upp i inkomstslaget tjänst och fördelas på de mottagna andelarna.

Om den avyttrade andelen bara är kvalificerad enligt 57 kap. 14, 15 eller 16 § och det tidigare har beräknats ett tjänstebelopp enligt 8 a § eller 48 kap. 18 e § som hör till andelen, tillämpas andra stycket i stället för 8 a §.

Tjänstebeloppet ska minskas med utdelning och kapitalvinst som tagits upp i inkomstslaget tjänst efter det att tjänstebeloppet beräknats och fördelas på de mottagna andelarna.

15 a §

Om säljaren med stöd av en mottagen andel som är kvalificerad enligt 57 kap. 14, 15 eller 16 § förvärvar en andel som enligt 57 kap. 16 § också ska anses kvalificerad gäller i stället för vad som står i 15 § följande.

Om säljaren vid tidpunkten för förvärvet äger andelar av samma slag och sort som den förvärvade andelen (gamla andelar som förvärvats före andelsbytet och mottagna andelar) eller förvärvar sådana andelar efter förvärvet (nya andelar) ska avyttringar anses ske i följande ordning:

1. gamla andelar,
2. mottagna andelar,
3. andelar som förvärvats med stöd av en mottagen andel,
4. nya andelar.

Bestämmelserna i första och andra styckena tillämpas på motsvarande sätt när äganderätten övergår till någon annan på annat sätt än genom avyttring.

16 §

Om mottagna andelar inte är marknadsnoterade eller är kvalificerade enligt 57 kap. 7–7 b §§, ska de vid tillämpning av genomsnittsmetoden i 48 kap. 7 § inte anses vara av samma slag och sort som andra andelar i det köpande företaget som innehas av säljaren.

Om mottagna andelar inte är marknadsnoterade eller är kvalificerade enligt 57 kap. 14, 15 eller 16 §, ska de vid tillämpning av genomsnittsmetoden i 48 kap. 7 § inte anses vara av samma slag och sort som andra andelar i det köpande företaget som innehas av säljaren.

Bestämmelserna i första stycket tillämpas på motsvarande sätt på andelar som är kvalificerade

⁹ Ändringen innebär bl.a. att tredje stycket tas bort.

enligt 57 kap. 16 § och som av säljaren har förvärvats med stöd av en sådan mottagen andel som är kvalificerad enligt 57 kap. 14, 15 eller 16 §.

Om en sådan andel som avses i andra stycket har förvärvats genom utdelning som på grund av bestämmelserna i 42 kap. 16 § inte har beskattats ska andelen inte anses vara av samma slag och sort som andra andelar som innehas av säljaren i det företag som den utdelade aktien avser i stället för i det köpande företaget.

57 kap. Utdelning och kapitalvinst på andelar i fåmansföretag

Innehåll

1 § I detta kapitel finns bestämmelser om utdelningar, räntor, andra inkomster samt kapitalvinster på tillgångar och förpliktelser i eller avseende fåmansföretag och tidigare fåmansföretag.

Av 14–16 §§ framgår att bestämmelserna i vissa fall även gäller andelar, optioner och förpliktelser i andra företag än fåmansföretag.

Definition av närstående

2 § Med närstående avses i detta kapitel inte syskon, syskons make eller syskons avkomling.

Huvudregler

3 § Utdelning och kapitalvinst på kvalificerade andelar ska hos fysiska personer i den omfattning som anges i 35, 36 och 38–41 §§ tas upp i inkomstslaget tjänst i stället för i inkomstslaget kapital. Som utdelning behandlas även vinst vid minskning av aktiekapital med indragning av aktier och vinst vid överlåtelse till ett aktiebolag av dess egna aktier.

Vid tillämpning av detta kapitel likställs med andelar andra delägarätter i eller avseende företag och med utdelning ränta och annan inkomst på grund av innehav av sådana tillgångar. Vinstandelsbevis, kapitalandelsbevis och konvertibler ska behandlas som delägarätter oavsett i vilken valuta de getts ut. Med andelar likställs även förpliktelser avseende optioner som avses i 44 kap. 31 § andra stycket.

Den utvidgade fåmansföretagsdefinitionen

4 § Vid bedömningen av om ett företag är ett fåmansföretag eller ett fåmanshandelsbolag gäller vid tillämpning av detta kapitel, utöver vad som sägs i 56 kap. 2–5 §§, följande.

Flera delägare ska anses som en enda delägare, om de själva eller genom någon närstående är eller under något av de fyra föregående beskattningsåren har varit verksamma i betydande omfattning i

1. företaget eller i ett av företaget helt eller delvis, direkt eller indirekt, ägt fåmansföretag eller fåmanshandelsbolag,
2. ett företag som helt eller delvis, direkt eller indirekt, äger företaget, eller
3. ett annat fåmansföretag eller fåmanshandelsbolag som helt eller delvis, direkt eller indirekt, ägs av ett sådant företag som avses i 2.

Andelar som ägs av juridiska personer utan delägare

5 § Vid bedömningen av om ett företag är ett fåmansföretag eller ett fåmanshandelsbolag gäller vid tillämpning av detta kapitel utöver vad som sägs i 4 § också följande.

Om en delägare uppfyller villkoren i 4 § andra stycket och har ett bestämmande inflytande över en stiftelse eller en annan juridisk person utan delägare, som direkt eller indirekt äger andelar i företaget, ska delägaren anses äga den juridiska personens andelar i företaget. En fysisk person som direkt eller indirekt innehar sådana tillgångar eller förpliktelser i eller avseende företaget som likställs med andelar enligt 3 § andra stycket anses som en delägare.

Om flera delägare tillsammans har ett bestämmande inflytande över den juridiska personen och i övrigt uppfyller villkoren i andra stycket, ska delägarna i lika delar anses äga den juridiska personens andelar i företaget.

6 § En delägare anses ha ett bestämmande inflytande enligt 5 § över en stiftelse eller en annan juridisk person utan delägare, om delägaren eller någon närstående till denne, ensam eller de tillsammans, direkt eller indirekt, utövar kontroll över stiftelsen eller den juridiska personen utan delägare

1. till följd av föreskrifter i förordnande, stadgar, avtal eller liknande handling,
2. genom att vara representerad i styrelsen eller ett annat organ, eller
3. på något annat sätt.

Första stycket gäller på motsvarande sätt om det är fråga om flera delägare eller flera närstående.

Kvalificerade andelar

Huvudregler

7 § Med *kvalificerad andel* avses andel i eller avseende ett fåmansföretag under förutsättning att

1. andelsägaren eller någon närstående under beskattningsåret eller något av de fyra föregående beskattningsåren varit verksam i betydande omfattning i företaget,
2. företaget, direkt eller indirekt, under beskattningsåret eller något av de fyra föregående beskattningsåren har ägt andelar i ett annat fåmansföretag eller i ett fåmanshandelsbolag och andelsägaren eller någon närstående under beskattningsåret eller något av de fyra föregående beskattningsåren varit verksam i betydande omfattning i detta fåmansföretag eller fåmanshandelsbolag, eller
3. andelsägaren eller någon närstående under beskattningsåret eller något av de fyra föregående beskattningsåren varit verksam i betydande omfattning i ett fåmansföretag eller ett fåmanshandelsbolag som bedriver samma eller likartad verksamhet som ett fåmansföretag eller fåmanshandelsbolag som avses i 1 eller 2.

Om en sådan andel i ett fåmansföretag som inte ska anses vara kvalificerad enligt bestämmelserna i första stycket förvärvats under beskattningsåret eller något av de fyra föregående beskattningsåren genom sådan utdelning på en kvalificerad andel i ett annat fåmansföretag som på grund av bestämmelserna i 42 kap. 16 § inte har beskattats, ska villkoren i första stycket tillämpas som om det företag som den utdelade aktien avser vore det företag som delat ut aktien.

Andelar som övergår till ett dödsbo

8 § Om ägaren till en kvalificerad andel dör, ska andelen anses kvalificerad även hos dödsboet. Delägare i dödsboet likställs då med närstående.

Ägarskiften mellan närstående

9 § En andel i ett fåmansföretag ska inte anses kvalificerad enligt 7 § första stycket enbart på grund av att någon annan närstående än andelsägarens make har varit verksam

i betydande omfattning i ett annat fåmansföretag eller fåmanshandelsbolag som bedriver samma eller likartad verksamhet som ett sådant fåmansföretag eller fåmanshandelsbolag som avses i 7 § första stycket (*den aktiva närstående respektive verksamhetsföretaget*) under förutsättning att

1. det fåmansföretag som andelsägaren äger andelar i, direkt eller indirekt, har överlåtit en andel i ett fåmansföretag eller fåmanshandelsbolag, en rörelse eller en verksamhetsgren,
2. andelsägaren eller dennes make varken direkt eller indirekt har ägt andelar i verksamhetsföretaget under beskattningsåret,
3. andelsägaren eller någon annan närstående än den aktiva närstående under minst fem av de sju beskattningsåren närmast före det beskattningsår då överlåtelsen sker har varit verksam i betydande omfattning i verksamhetsföretaget eller i ett annat fåmansföretag eller fåmanshandelsbolag som har bedrivit samma eller likartad verksamhet som verksamhetsföretaget, och
4. det inte finns särskilda skäl för att andelen ändå ska anses kvalificerad.

Utomstående ägande

10 § Om utomstående, direkt eller indirekt, äger minst 30 procent av andelarna i företaget och, direkt eller indirekt, har minst motsvarande rätt till utdelning, ska en andel anses kvalificerad bara om det finns särskilda skäl. Vid bedömningen, ska förhållandena under beskattningsåret och de fyra föregående beskattningsåren beaktas.

Med företag avses det företag i vilket delägaren eller någon närstående varit verksam i betydande omfattning under den tid som anges i första stycket.

11 § Ett företag ska anses ägt av utomstående utom till den del det ägs av fysiska personer som

1. äger kvalificerade andelar i företaget,
2. indirekt äger andelar i företaget som hade varit kvalificerade om de ägts direkt, eller
3. äger kvalificerade andelar i ett annat fåmansföretag som avses i 7 § eller andelar i ett fåmanshandelsbolag som avses i den paragrafen.

Sådana andelar som avses i 9 § ska vid tillämpning av första stycket likställas med kvalificerade andelar.

12 § Vid tillämpning av 10 och 11 §§ ska ett företag anses ägt av utomstående utom till den del

1. företaget direkt eller indirekt ägs av en stiftelse eller en annan juridisk person utan delägare, och
2. fysiska personer som avses i 11 § första stycket eller deras närstående enligt stadgar, avtal eller liknande handling kan få en väsentlig del av
 - a) medel som betalas ut från den juridiska personen och värdet av förmåner som ges ut av denna person, eller
 - b) den avkastning som är hänförlig till den juridiska personens andelar i företaget.

Andelar i företag som upphör att vara fåmansföretag

13 § Upphör ett företag att vara fåmansföretag, ska en andel anses kvalificerad under fyra beskattningsår därefter eller den kortare tid som följer av 7 §. Detta gäller dock bara om andelsägaren eller någon närstående

1. ägde andelen när företaget upphörde att vara fåmansföretag och andelen då var kvalificerad, eller
2. har förvärvat andelen med stöd av en sådan andel som avses i 1.

Om en aktieägare överlåter en kvalificerad andel i ett aktiebolag till bolaget och bolaget därefter överlåter en egen aktie till honom, ska den från bolaget förvärvade

aktien anses som en kvalificerad andel hos aktieägaren i det fall den till bolaget överlåtna andelen skulle ha varit kvalificerad om han fortfarande innehaft den.

Andelar mottagna vid andelsbyten och partiella fissioner

14 § Om en kvalificerad andel avyttras genom ett andelsbyte, ska mottagna andelar anses kvalificerade hos andelsägaren. En andel som har mottagits vid en partiell fission anses kvalificerad om mottagaren omedelbart före den partiella fissionen ägt en kvalificerad andel i det överlåtande företaget.

Om mottagaren vid en partiell fission även innehar andelar i det överlåtande företaget som inte är kvalificerade, ska samma andel av mottagna andelar vara kvalificerade som mottagarens andel kvalificerade andelar i det överlåtande företaget utgör av mottagarens samtliga andelar i detta.

Om optioner och förpliktelser som avses i 3 § andra stycket avser andelar som är kvalificerade enligt denna paragraf eller enligt 15 eller 16 §, ska optionerna och förpliktelserna anses kvalificerade.

15 § Om en sådan mottagen andel som avses i 14 § direkt eller genom ett fåmansföretag eller fåmanshandelsbolag avyttras till ett annat fåmansföretag eller fåmanshandelsbolag som mottagaren direkt eller indirekt äger andel i, ska mottagarens andelar i det fåmansföretag som direkt eller indirekt förvärvat andelarna anses kvalificerade.

16 § Om en andel som är kvalificerad enligt 14 eller 15 § övergår till någon annan genom arv, testamente, gåva eller bodelning, ska den anses kvalificerad. Detta gäller inte om bestämmelsen i 42 § är tillämplig. En andel ska också anses kvalificerad om den förvärvats med stöd av en sådan kvalificerad andel och det inte har lämnats någon ersättning för andelen, eller om ersättningen understiger andelens marknadsvärde.

Det som sägs om en mottagen andel i 15 § tillämpas även på en andel som anses kvalificerad enligt första stycket. Vad som sägs om mottagaren i 15 § gäller i dessa fall den som erhållit andelen genom arv, testamente, gåva eller bodelning.

Det som sägs i första stycket om en andel som är kvalificerad enligt 14 eller 15 § tillämpas också på en andel som blivit kvalificerad enligt första stycket.

17 § Om det vid en sådan avyttring som avses i 15 § finns ett sådant tjänstebelopp vid andelsbyte eller partiell fission som avses i 48 kap. 18 e § andra stycket eller 48 a kap. 8 a § och som hör till andelarna i det avyttrade företaget, ska det minskas med utdelning och kapitalvinst som tagits upp i inkomstslaget tjänst och fördelas på mottagarens andelar i det fåmansföretag som direkt eller indirekt förvärvat andelarna.

18 § Om en andel förvärvats med stöd av en andel som är kvalificerad enligt 14, 15 eller 16 § och är kvalificerad enligt 16 §, och det till den andel som förvärvet grundas på hör ett sådant tjänstebelopp vid andelsbyte eller partiell fission som avses i 48 kap. 18 e § andra stycket eller 48 a kap. 8 a § ska tjänstebeloppet fördelas mellan den förvärvade andelen och den andel som förvärvet grundas på.

Den del av tjänstebeloppet som enligt första stycket ska fördelas på den förvärvade andelen ska motsvara den minskning av marknadsvärdet som förfarandet medför för den andel som förvärvet grundas på.

Definitioner för utdelning och kapitalvinst

Statslåneränta

19 § Med statslåneränta avses i detta kapitel statslåneräntan vid utgången av november året före beskattningsåret. Statslåneräntan ska dock som lägst anses vara 0 procent.

Inkomstbasbelopp

20 § Med inkomstbasbelopp avses inkomstbasbeloppet enligt 58 kap. 26 och 27 §§ socialförsäkringsbalken för året före beskattningsåret.

Gränsbelopp

21 § Gränsbelopp beräknas för kvalificerade andelar och är summan av

1. årets gränsbelopp, och
2. sparat utdelningsutrymme.

Årets gränsbelopp

22 § Årets gränsbelopp beräknas vid årets ingång och tillgodoräknas den som äger andelen vid denna tidpunkt. Om en andel förvärvas genom arv, testamente, gåva, bodelning eller på liknande sätt, inträder förvärvaren i den tidigare ägarens situation i fråga om beräkning av årets gränsbelopp.

23 § Årets gränsbelopp är summan av

1. ett belopp som motsvarar fyra inkomstbasbelopp (grundbeloppet), fördelat med lika belopp på andelarna i företaget, och
2. för andelar i fåmansföretag eller andelar som fortsätter att vara kvalificerade enligt 13 §, ett lönebaserat utrymme beräknat enligt 29–34 §§.

Om en delägars andelar av samma slag och sort har ett sammanlagt omkostnadsbelopp, beräknat enligt 25 §, som överstiger 100 000 kronor, ska det överskjutande beloppet, multiplicerat med statslåneräntan ökad med nio procentenheter, fördelat med lika belopp på andelarna, läggas till årets gränsbelopp.

För tillgångar som avses i 3 § andra stycket gäller inte bestämmelserna i första stycket. Vid tillämpning av andra stycket på sådana tillgångar ska statslåneräntan i stället ökas med en procentenhet.

24 § Den som äger andelar i flera företag får vid beräkningen av årets gränsbelopp inte tillgodoräkna sig mer än ett grundbelopp. Om de belopp som enligt 23 § första stycket 1 har fördelats på en och samma delägars andelar i flera företag sammanlagt överstiger ett grundbelopp, ska grundbeloppet vid beräkningen i stället fördelas på delägars andelar i dessa företag i förhållande till storleken på andelsinnehaven i företagen.

25 § Vid beräkningen av årets gränsbelopp ska omkostnadsbeloppet beräknas som om andelen hade avyttrats vid årets ingång.

Omkostnadsbeloppet ska minskas med tillskott som gjorts i annat syfte än att varaktigt tillföra kapital till företaget. Omkostnadsbeloppet ska även minskas med anskaffningsutgift för andelen till den del sådant tillskott, direkt eller indirekt, har ökat värdet på andelen.

Sparat utdelningsutrymme

26 § Om utdelningen understiger gränsbeloppet, ska skillnaden (sarat utdelningsutrymme) föras vidare till nästa beskattningsår. Sparat utdelningsutrymme utgör dock gränsbelopp enligt 35 § om ytterligare utdelning sker under beskattningsåret. Sparat utdelningsutrymme utgör gränsbelopp enligt 35 § om utdelning sker på en mottagen andel under det beskattningsår då en partiell fission genomförs. Sparat utdelningsutrymme som beräknats vid utdelning under beskattningsåret utgör gränsbelopp vid kapitalvinstberäkning enligt 35 §.

Lämnar företaget inte någon utdelning, ska hela gränsbeloppet föras vidare som sparat utdelningsutrymme. Sparat utdelningsutrymme ska föras vidare även om andelen under två beskattningsår inte är kvalificerad.

27 § Om en kvalificerad andel övergår till en ny ägare genom arv, testamente, gåva, bodelning eller på liknande sätt, tar förvärvaren över den tidigare ägarens sparade utdelningsutrymme.

28 § Om kvalificerade andelar avyttras genom ett andelsbyte, ska sparade utdelningsutrymme fördelas på de mottagna andelarna.

Om det vid en partiell fission finns sparade utdelningsutrymme enligt 26 § som hör till en andel i det överlåtande företaget, ska detta utrymme fördelas mellan de mottagna andelarna och andelen i det överlåtande företaget på det sätt som omkostnadsbeloppet fördelas enligt 48 kap. 18 a §.

Om andelar som är kvalificerade enligt 14, 15 eller 16 § avyttras till ett fåmansföretag eller fåmanshandelsbolag som säljaren direkt eller indirekt äger andel i, ska sparade utdelningsutrymme fördelas på säljarens andelar i fåmansföretaget som förvärvat andelarna direkt eller indirekt.

Om en andel förvärvats med stöd av en andel som är kvalificerad enligt 14, 15 eller 16 § och därför är kvalificerad enligt 16 §, ska sparade utdelningsutrymme fördelas mellan den andel som förvärvet grundas på och den förvärvade andelen på motsvarande sätt som tjänstebelopp fördelas enligt 18 §.

Lönebaserat utrymme

29 § Det lönebaserade utrymmet är 50 procent av den del av löneunderlaget som fördelas på delägarens andelar i företaget och som överstiger 8 inkomstbasbelopp. Det lönebaserade utrymmet fördelas med lika belopp på delägarens andelar i företaget.

Om två makar är delägare i samma företag ska det lönebaserade utrymmet beräknas gemensamt för makarnas andelar och därefter fördelas med lika belopp på makarnas andelar i företaget.

Löneunderlaget beräknas enligt 32–34 §§ och fördelas med lika belopp på andelarna i företaget.

30 § Om en andel ägts under del av året före beskattningsåret, ska bara ersättning som betalats ut under denna tid ingå vid beräkningen av det lönebaserade utrymmet för den andelen.

Om en sådan andel mottagits genom ett andelsbyte, får dock ersättning som betalats ut under den del av året som föregick andelsbytet också ingå vid beräkningen av det lönebaserade utrymmet för den mottagna andelen. För tiden före andelsbytet ska då den genom andelsbytet avyttrade andelen ligga till grund för beräkningen.

31 § Det lönebaserade utrymmet för delägarens samtliga andelar i företaget får inte överstiga ett belopp som motsvarar 50 gånger sådan kontant ersättning som avses i 32 § första stycket och som delägaren eller någon närstående har fått från företaget och dess dotterföretag under året före beskattningsåret.

32 § Löneunderlaget ska beräknas på grundval av sådan kontant ersättning som hos arbetstagaren ska tas upp i inkomstslaget tjänst och som under året före beskattningsåret har lämnats till arbetstagarna i företaget och i dess dotterföretag. Motsvarande ersättning som betalats ut till arbetstagare i utlandet räknas också in i löneunderlaget om företaget hör hemma i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Som kontant ersättning avses även sådan ersättning som arbetstagare fått från företaget och som skulle tagits upp i inkomstslaget tjänst om inte undantag gällt enligt 3 kap. 9 § eller på grund av bestämmelse i skatteavtal. Som kontant ersättning avses inte

– kostnadsersättning, eller

– belopp som ska tas upp i inkomstslaget tjänst enligt detta kapitel.

Om ersättningen avser arbetstagare i ett dotterföretag som inte är helägt, ska så stor del av ersättningen räknas med som motsvarar moderföretagets andel i dotterföretaget.

Om ett dotterföretag har ägts under del av det år som löneunderlaget avser, ska bara ersättning som betalats ut under denna tid räknas med.

Av 30 § andra stycket framgår att med kontant ersättning kan även avses vad som utbetalats från ett företag och dess dotterföretag i vilket andelar avyttrats vid ett andelsbyte.

33 § Vid beräkningen av löneunderlaget ska ersättningar som täcks av statliga bidrag för lönekostnader inte räknas med.

34 § Vid beräkningen av löneunderlaget enligt 32 § ska ersättningar till arbetstagare i företagets dotterföretag inte räknas med om dotterföretagets verksamhet finansierats genom aktieägartillskott eller kapital som grundar sig i sådana tillgångar som likställs med andelar enligt 3 § andra stycket, och det sammanlagda beloppet av sådana kapitaltillskott överstiger aktiekapitalet i dotterföretaget och 25 miljoner kronor.

Vid tillämpningen av första stycket ska det bortses från sådana kapitaltillskott som lämnats av samtliga ägare i dotterföretaget i proportion till deras andel i dotterföretagets aktiekapital.

Om villkoren enligt första stycket är uppfyllda ska inte dotterföretagets andelar i andra företag räknas med vid beräkningen av löneunderlaget.

Om ett dotterföretag är ett svenskt handelsbolag eller en i utlandet delägarbeskattad juridisk person får ersättningar till arbetstagare i det dotterföretaget räknas med vid beräkning av löneunderlaget endast om samtliga andelar, direkt eller indirekt, ägs av moderföretaget.

Utdelning och kapitalvinst

Huvudregel

35 § Utdelning och kapitalvinst på en kvalificerad andel ska tas upp i inkomstslaget tjänst till den del de sammanlagt överstiger gränsbeloppet. Utdelning och kapitalvinst upp till gränsbeloppet ska tas upp till två tredjedelar i inkomstslaget kapital.

Takbelopp för tjänstebeskattning

36 § Utdelning och kapitalvinst ska inte tas upp i inkomstslaget tjänst till den del det skulle medföra att den skattskyldige under beskattningsåret och de två föregående beskattningsåren från ett företag sammanlagt i inkomstslaget tjänst tagit upp utdelning eller kapitalvinst till ett högre belopp än som motsvarar 90 inkomstbasbelopp (takbeloppet) enligt 58 kap. 26 och 27 §§ socialförsäkringsbalken för beskattningsåret. Vid denna bedömning får den skattskyldige även beakta utdelning och kapitalvinst från företaget som närstående har tagit upp i inkomstslaget tjänst under de två föregående beskattningsåren eller skulle ha tagit upp under beskattningsåret utan beaktande av takbeloppet.

Om den skattskyldige uppnår takbeloppet med beaktande av närståendes utdelning eller kapitalvinst ska den skattskyldiges del av det takbelopp som återstår för beskattningsåret beräknas i proportion till den skattskyldiges del av de sammanlagda inkomster som den skattskyldige och dess närstående skulle ha tagit upp i inkomstslaget tjänst under beskattningsåret, utan beaktande av takbeloppet.

Om en närstående är eller har varit bosatt i en annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och där tagit upp utdelning eller kapitalvinst, ska även detta belopp beaktas enligt första stycket, om beskattningen av utdelningen eller kapitalvinsten motsvarar den beskattning som skulle ha skett om den närstående varit bosatt i Sverige.

37 § Bestämmelserna i 35 och 36 §§ gäller inte om kapitalvinsten på grund av andelsavyttringen ska tas upp som överskott av passiv näringsverksamhet enligt 49 a kap.

Utdelning och kapitalvinst efter andelsbyte eller partiell fission

38 § Vid en partiell fission ska vid tillämpning av detta kapitel utdelning i form av andelar i det övertagande företaget, som enligt 42 kap. 16 b § inte ska tas upp, värderas till noll kronor.

39 § Utdelning och kapitalvinst på en andel som är kvalificerad bara enligt 14, 15 eller 16 § och till vilken det hör ett tjänstebelopp vid andelsbyten ska inte tas upp i inkomstlaget tjänst när ett belopp lika med tjänstebeloppet enligt 48 a kap. 8 a § eller det tjänstebelopp som har fördelats enligt 17 eller 18 §, 48 kap. 18 f § andra stycket eller 48 a kap. 8 c § andra stycket har tagits upp i inkomstlaget tjänst för beskattningsåret och tidigare beskattningsår. Därefter ska andelen inte anses kvalificerad.

Vid tillämpning av första stycket ska utdelning på en andel i ett företag som varit överlåtande företag vid en partiell fission och till vilken andel det hör ett tjänstebelopp vid andelsbyten som fördelats enligt 48 kap. 18 f § andra stycket beaktas bara om utdelningen erhållits efter den partiella fissionen.

Bestämmelser om fördelning mellan inkomstlagen tjänst och kapital av ersättning i pengar vid andelsbyten finns i 48 a kap. 9 §.

40 § Utdelning och kapitalvinst på en andel som är kvalificerad bara enligt 14, 15 eller 16 § och till vilken det hör ett tjänstebelopp vid partiell fission ska inte tas upp i inkomstlaget tjänst när ett belopp lika med tjänstebeloppet enligt 48 kap. 18 e § andra stycket eller det tjänstebelopp som har fördelats enligt 17 eller 18 §, 48 kap. 18 f § andra stycket eller 48 a kap. 8 c § andra stycket har tagits upp i inkomstlaget tjänst för beskattningsåret och tidigare beskattningsår. Därefter ska andelen inte anses kvalificerad.

Vid tillämpning av första stycket ska utdelning på en andel i ett företag som varit överlåtande företag vid en partiell fission och till vilken andel det hör ett tjänstebelopp vid partiell fission som fördelats enligt 48 kap. 18 f § andra stycket beaktas bara om utdelningen erhållits efter den partiella fissionen.

41 § Utdelning och kapitalvinst på en andel som är kvalificerad bara enligt 14, 15 eller 16 § och vars tjänstebelopp vid andelsbyte eller vid partiell fission beräknats till noll kronor ska inte tas upp i inkomstlaget tjänst.

En sådan andel som avses i första stycket ska anses som kvalificerad under fyra beskattningsår efter det beskattningsår då andelsbytet eller den partiella fissionen genomfördes eller den kortare tid som följer av 7 §.

42 § Övergår äganderätten till en andel som är kvalificerad enligt 14, 15 eller 16 § genom gåva eller testamente till en juridisk person eller ett svenskt handelsbolag, ska andelen anses avyttrad för en ersättning som motsvarar marknadsvärdet.

Skatteberäkning inom familjen

43 § Om andelsägarens make i betydande omfattning under beskattningsåret eller under något av de fyra föregående beskattningsåren har varit verksam i ett fåmansföretag som avses i 7 §, gäller följande. Understiger andelsägarens beskattningsbara förvärvsinkomst, bortsett från vad som enligt detta kapitel ska tas upp i inkomstlaget tjänst (tjänsteintäkten), makens beskattningsbara förvärvsinkomst, ska skatten på tjänsteintäkten beräknas enligt 65 kap. 5 § som om andelsägarens beskattningsbara

förvärvsinkomst, bortsett från tjänsteintäkten, motsvarade makens beskattningsbara förvärvsinkomst.

Det som sägs om make i första stycket ska, om andelsägaren fyller högst 18 år under beskattningsåret, i stället avse dennes föräldrar.

Som makar anses vid tillämpning av denna paragraf de som ska behandlas som makar under större delen av beskattningsåret.

65 kap.

9 §¹⁰

Bestämmelser om skatteberäkning inom familjen i fåmansföretagsförhållanden finns i 57 kap. 36 §. Bestämmelser om skatteberäkning inom familjen i fåmansföretagsförhållanden finns i 57 kap. 43 §.

Bestämmelser om särskild skatteberäkning i vissa fall för inkomst som hänför sig till minst två beskattningsår finns i 66 kap.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2026.
2. Lagen tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2025, om inte något annat anges i punkterna 3–15.
3. Bestämmelsen i 57 kap. 2 § tillämpas första gången för förhållanden som hänför sig till tiden efter ikraftträdandet.
4. Bestämmelsen i 57 kap. 13 § tillämpas första gången på en andel i ett företag som upphör att vara ett fåmansföretag efter den 31 december 2025.
5. Den upphävda bestämmelsen i 57 kap. 6 § tillämpas på en andel i ett företag som upphör att vara ett fåmansföretag före den 1 januari 2026.
6. Vid tillämpningen av de nya bestämmelserna i 57 kap. 4 och 7 §§ ska, vid bedömningen av om förutsättningarna i bestämmelserna är uppfyllda vid 2026 års beskattning, de fem föregående beskattningsåren beaktas i stället för att de fyra föregående beskattningsåren beaktas.
7. De nya bestämmelserna i 48 kap. 18 e och 18 f §§, 48 a kap. 8 a och 8 c §§ samt 57 kap. 17, 39, 40 och 41 §§ tillämpas första gången på andelar som mottagits med anledning av ett andelsbyte eller en partiell fission som genomförs efter ikraftträdandet.
8. Om det lämnas utdelning på en kvalificerad andel till vilken det hör ett tjänstebelopp för utdelning enligt äldre bestämmelser i 48 kap. 18 d § andra stycket eller 48 a kap. 8 b § första stycket eller till vilken det hör ett tjänstebelopp som har fördelats enligt de äldre bestämmelserna i 48 kap. 18 e §, 48 a kap. 8 c § andra stycket eller den upphävda bestämmelsen i 57 kap. 7 c § första stycket gäller följande. Den del av utdelningen som ska tas upp i inkomstslaget tjänst ska inte överstiga tjänstebeloppet för utdelning eller det tjänstebelopp för utdelning som har fördelats. Det sagda gäller inte om andelen är kvalificerad enligt 57 kap. 7 eller 13 §.
9. Om en kvalificerad andel till vilken det hör tjänstebelopp för kapitalvinst enligt äldre bestämmelser i 48 kap. 18 d § tredje stycket och 48 a kap. 8 b § andra stycket eller tjänstebelopp för kapitalvinst som har fördelats enligt äldre bestämmelser i 48 kap. 18 e § tredje stycket, 48 a kap. 8 c § tredje stycket eller den upphävda bestämmelsen i 57 kap. 7 c § andra stycket avyttras eller upphör att existera gäller följande. Den del av en kapitalvinst som ska tas upp i inkomstslaget tjänst ska inte överstiga tjänstebeloppet för kapitalvinst eller det tjänstebelopp för kapitalvinst som har fördelats. Det sagda gäller inte om andelen är kvalificerad enligt 57 kap. 7 eller 13 §.
10. Vid tillämpning av 57 kap. 15 § gäller följande. Om en kvalificerad andel till vilken det hör ett tjänstebelopp för utdelning eller kapitalvinst enligt äldre regler avyttras enligt 57 kap. 15 § tillämpas de upphävda bestämmelserna i 57 kap. 7 c § innebärande att tjänstebelopp beräknade enligt äldre bestämmelser i 48 kap. 18 d § andra och tredje stycket och 48 a kap. 8 b § första och andra stycket ska minskas med utdelning

¹⁰ Senaste lydelse 2009:197.

respektive kapitalvinst som tagits upp i tjänst och fördelas på mottagarens andelar i fåmansföretaget.

11. Vid tillämpning av 48 kap. 18 e § och 48 a kap. 8 c § på en kvalificerad andel till vilken det hör ett tjänstebelopp för utdelning och ett tjänstebelopp för kapitalvinst vid andelsbyte eller partiell fission som beräknats enligt äldre bestämmelser i 48 kap. 18 d § eller 48 a kap. 8 b § ska dessa belopp minskas med utdelning respektive kapitalvinst som tagits upp i tjänst och fördelas på mottagna andelar.

12. De upphävda bestämmelserna i 57 kap. 20 c, 20 d, 24 och 24 a §§ om utdelning efter andelsbyte och partiell fission respektive kapitalvinst efter andelsbyte och partiell fission tillämpas fortfarande på andelar som mottagits med anledning av ett andelsbyte eller en partiell fission som genomförts före ikraftträdandet.

13. De nya bestämmelserna i 48 kap. 18 d § andra och tredje styckena, 48 a kap. 16 § andra och tredje styckena samt 57 kap. 16 § första stycket tredje meningen, 18 § och 28 § fjärde stycket ska tillämpas första gången på en andel som förvärvas med stöd av en andel som är kvalificerad enligt 57 kap. 14, 15 eller 16 § efter ikraftträdandet.

14. De upphävda bestämmelserna i 57 kap. 21 § andra stycket och 25–35 §§ ska tillämpas för beskattningsår som avslutas före den 1 januari 2029. De upphävda bestämmelserna i 25–35 §§ ska då tillämpas vid beräkningen av omkostnadsbeloppet enligt 57 kap. 25 §. Detta gäller dock inte för tillgångar som avses i 57 kap. 3 § andra stycket.

15. Bestämmelserna i 57 kap. 34 § första–tredje styckena tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2026.

Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)

Härigenom föreskrivs i fråga om skatteförfarandelagen (2011:1244),

dels att rubriken närmast efter 31 kap. 26 § ska utgå,

dels att 22 kap. 1 §, 30 kap. 1 §, 31 kap. 22, 24, 27 och 29 §§ och rubriken närmast före 31 kap. 29 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 22 kap. 28 §, och närmast före den en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

22 kap.

1 §¹

I detta kapitel finns bestämmelser om skyldighet att lämna kontrolluppgift om

- överlåtelse av privatbostadsrätt och andelar i vissa bostadsföretag (2 och 3 §§),
- samfällighet (5 och 6 §§),
- räntebidrag (7 §),
- pensionsförsäkringar och pensionssparkonton (8 och 9 §§),
- avskattning av pensionsförsäkring (10 §),
- tjänstepensionsavtal (11 §),
- underlag för avkastningsskatt på livförsäkringar och sparande i en PEPP-produkt (12 §),
- skattereduktion för förmån av hushållsarbete (13 §),
- elcertifikat (14 §),
- utsläppsrätter, utsläppsminskningenheter och certifierade utsläppsminskningar (15 §),
- schablonintäkt vid innehav av ett investeringssparkonto (16 §),
- schablonintäkt vid innehav av andelar i värdepappersfonder, fondföretag, specialfonder och utländska specialfonder (17–21 §§),
- gåva (22 §),
- investeraravdrag (23 och 24 §§),
- skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el (25 §),
- utnyttjande av vissa personaloptioner (26 §), *och*
- avgift till arbetslöshetskassa (27 §).

utnyttjande av vissa personaloptioner (26 §),
och
– avgift till arbetslöshetskassa (27 §),
och
– andelsinnehav i fåmansföretag (28 §).

Andelsinnehav i fåmansföretag

28 §

Kontrolluppgift ska lämnas om andelsinnehav i fåmansföretag. Vid tillämpningen av denna paragraf gäller 57 kap. 4 § andra stycket och 5 § andra stycket inkomstskattelagen (1999:1229).

Kontrolluppgift ska lämnas för fysiska personer och dödsbon.

I kontrolluppgiften ska uppgift lämnas om
1. antalet andelar som den fysiska personen eller dödsboet äger vid beskattningsårets ingång,

¹ Senaste lydelse 2022:1760.

2. hur stor del av det totala antalet andelar i företaget som den fysiska personen eller dödsboet äger vid beskattningsårets ingång, och

3. förändringar av den fysiska personens eller dödsboets andelsinnehav under beskattningsåret.

30 kap.

1 §²

En fysisk person ska lämna en inkomstdeklaration, om

1. intäkterna i inkomstlagen tjänst och näringsverksamhet i annat fall än som avses i 2 har uppgått till sammanlagt minst 42,3 procent av prisbasbeloppet under beskattningsåret,

2. sådan intäkt i inkomstlagen tjänst som avses i 11 kap. 45 §, 50 kap. 7 § samt 57 kap. 20 och 21 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) eller intäkt av passiv näringsverksamhet har uppgått till sammanlagt minst 100 kronor under beskattningsåret,

2. sådan intäkt i inkomstlagen tjänst som avses i 11 kap. 45 §, 50 kap. 7 § samt 57 kap. 35 § inkomstskattelagen (1999:1229) eller intäkt av passiv näringsverksamhet har uppgått till sammanlagt minst 100 kronor under beskattningsåret,

3. intäkterna i inkomstlagen kapital, med undantag för sådan ränta, utdelning eller annan avkastning som kontrolluppgift ska lämnas om enligt 17 eller 19 kap. och för sådan schablonintäkt som kontrolluppgift har lämnats om enligt 22 kap. 16 § eller 17–21 §§, har uppgått till sammanlagt minst 200 kronor under beskattningsåret,

4. han eller hon är begränsat skattskyldig och den skatte- eller avgiftspliktiga intäkten har uppgått till sammanlagt minst 100 kronor under beskattningsåret,

5. underlag för statlig fastighetsskatt, kommunal fastighetsavgift, avkastningsskatt på pensionsmedel eller särskild löneskatt på pensionskostnader ska fastställas, eller

6. uppgift om skalbolag enligt 31 kap. 14 § ska lämnas.

31 kap.

1 §

I detta kapitel finns bestämmelser om

– uppgifter som ska lämnas i samtliga inkomstdeklarationer (2 och 3 §§),
– uppgifter som fysiska personer och dödsbon ska underrättas om och godkänna eller lämna (4 och 5 §§),

– uppgift som ska lämnas om inkomstlagen tjänst (6 §),
– uppgifter som ska lämnas om inkomstlagen näringsverksamhet (7–15 a §§),
– uppgifter som ska lämnas om inkomstlagen kapital (16–19 b §§),
– uppgift om tillkommande belopp (20 §),
– uppgifter om vissa andelsavyttringar m.m. (21–24 §§),
– uppgifter för beräkning av egenavgifter (25 och 26 §§),
– uppgifter som fåmansföretag *samt* – uppgifter som fåmansföretag *och den företagsledare och delägare* ska lämna (27–29 §§),
– uppgift om tillskott och uttag (30 §),
– uppgift om betalning till utlandet (31 §),
– uppgift som ekonomiska föreningar ska lämna (32 §),
– uppgifter om skattereduktion (33–33 d §§), och
– uppgifter om prissättningsbesked (34 §).

22 §

Den som innehar en andel som är kvalificerad enligt 57 kap. 7, 7 a eller 7 b §

Den som innehar en andel som är kvalificerad enligt 57 kap. 14, 15 eller 16 §

² Senaste lydelse 2012:835.

inkomstskattelagen (1999:1229) ska lämna de uppgifter som Skatteverket behöver för att kunna

1. besluta om kapitalbelopp enligt 48 a kap. 8 a § inkomstskattelagen,
2. besluta om tjänstebelopp för

utdelning och kapitalvinst

- a) vid partiell fission enligt 48 kap. 18 d § inkomstskattelagen, och
 - b) vid andelsbyten enligt 48 a kap. 8 b § inkomstskattelagen, samt
3. besluta om de tjänstebelopp som har fördelats enligt 48 kap. 18 e §, 48 a kap. 8 c § och 57 kap. 7 c § inkomstskattelagen.

Uppgifter om utdelning och kapitalvinst på andelarna ska också lämnas.

24 §

Om äganderätten till andelar som är kvalificerade enligt 57 kap. 7, 7 a eller 7 b § inkomstskattelagen (1999:1229) har övergått till någon annan genom arv, testamente, bodelning eller gåva, ska förvärvaren lämna

1. uppgift om antalet andelar som har förvärvats,
2. uppgift om tjänstebeloppet för varje andel, och
3. nödvändiga identifikationsuppgifter för den som andelarna har övergått från.

Förvärvaren ska årligen lämna de uppgifter som är av betydelse för om tjänstebeloppet ska tas upp till beskattning.

Uppgifter som fåmansföretag ska lämna

Uppgifter som fåmansföretag ska lämna

27 §

Ett fåmansföretag ska lämna

1. nödvändiga identifikationsuppgifter för delägarna och närstående till dem, samt
2. uppgifter om varje delägars andelsinnehav och innehavets röstvärde.

Uppgifter enligt första stycket 1 behöver inte lämnas för en närstående som inte har tagit emot ersättning från företaget eller träffat avtal med eller företagit någon annan rättshandling med företaget.

Vid tillämpningen av denna paragraf gäller 57 kap. 3 § andra stycket inkomstskattelagen (1999:1229).

Vid tillämpningen av denna paragraf gäller 57 kap. 4 § andra stycket och 5 § andra stycket inkomstskattelagen (1999:1229).

Uppgifter som företagsledare och delägare ska lämna

Uppgifter som den som innehar kvalificerade andelar ska lämna

29 §

En företagsledare och en delägare i fåmansföretag som avses i 27 § ska lämna de uppgifter som Skatteverket behöver för att kunna tillämpa bestämmelserna om utdelning och kapitalvinst på kvalificerade andelar i 57 kap. inkomstskattelagen (1999:1229).

Den som innehar andelar som är kvalificerade enligt bestämmelserna i 57 kap. inkomstskattelagen (1999:1229) ska årligen lämna de uppgifter som Skatteverket behöver för att kunna tillämpa bestämmelserna om utdelning och kapitalvinst på kvalificerade andelar i 57 kap. inkomstskattelagen.

*Skyldigheten gäller för fem beskattningsår
efter det att företaget har upphört att vara ett
fämansföretag.*

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2026.
2. Lagen tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2025.
3. Bestämmelsen i 31 kap. 22 § i den äldre lydelsen gäller dock för den som innehar en andel till vilken det hör tjänstebelopp för utdelning respektive för kapitalvinst som beräknats enligt äldre bestämmelser.

3 Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss har yttranden över betänkandet Förenkla och förbättra! lämnats av Almega, Arbetsförmedlingen, Bokföringsnämnden, Bolagsverket, Domstolsverket, Ekobrottsmyndigheten, Ekonomistyrningsverket, FAR, Fastighetsägarna Sverige, Företagarförbundet, Företagarna, Förvaltningsrätten i Malmö, Förvaltningsrätten i Stockholm, Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU), Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet, Juridiska institutionen vid Göteborgs universitet, Kammarrätten i Stockholm, Konjunkturinstitutet, Konkurrensverket, Kronofogdemyndigheten, Lantbrukarnas Riksförbund (LRF), Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser (Tillväxtanalys), Näringslivets regelnämnd (NNR), Näringslivets Skattedelegation (NSD), Regelrådet, Skatteverket, Småföretagarnas riksförbund, SRF Konsulterna, Statskontoret, Svenska Riskkapitalföreningen (Swedish Private Equity & Venture Capital Association, SVCA), Svenskt Näringsliv, Sveriges advokatsamfund, Sveriges Akademikers Centralorganisation (SACO), Sveriges Kommuner och Regioner (SKR), Tillväxtverket och Tjänstemännens Centralorganisation (TCO).

Yttranden har även kommit in från Byggföretagen, Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet, Praktikertjänst AB, White arkitekter AB, Baker Tilly Sverige och en privatperson.

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att lämna några synpunkter: Almi AB, Business Sweden, Handelshögskolan i Stockholm, Landsorganisationen i Sverige (LO), Nationalekonomiska institutionen vid Uppsala universitet och Produktivitetskommissionen.

4 Sammanfattning av promemorian

I promemorian Beskattning av viss avkastning från riskkapitalfonder lämnas förslag som syftar till att säkerställa att de delägare som är aktiva inom riskkapitalbranschen och som genom innehav av andelar eller av andra värdepapper som enligt 57 kap. 2 § inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL, likställs med andelar mottar särskild vinstandel omfattas av regelverket om beskattning av delägare av fåmansföretag. Det föreslås att rekvisitet verksam i betydande omfattning i 57 kap. IL ges en särskild innebörd för sådana delägare. En andelsägare ska anses verksam i betydande omfattning i ett företag om företaget direkt eller indirekt har rätt till del av vinst i eller avseende en sådan alternativ investeringsfond som avses i 1 kap. 2 § lagen (2013:561) om förvaltare av alternativa investeringsfonder, LAIF, om rätten mer än obetydligt överstiger företagets andel av utfäst kapital till fonden och om företagets möjlighet att få dessa inkomster har samband med andelsägarens eller närståendes anställning, uppdragsförhållande eller annat arbete. Detsamma ska gälla om företaget i fråga utgör en alternativ investeringsfond.

Det föreslås också ett antal bestämmelser för innehav som omfattas av den föreslagna regleringen. Det föreslås att den s.k. utomståenderegeln i 57 kap. 5 och 5 a §§ IL inte ska vara tillämplig i dessa fall. Vidare föreslås att, när det gäller prövningen av om en andel i ett fåmansföretag är kvalificerad eller inte, det ska beaktas huruvida andelsägaren eller närstående till andelsägaren har varit verksam i betydande omfattning i företaget under beskattningsåret eller något av de senaste tio beskattningsåren. Samma tidsperiod ska också beaktas om fåmansföretaget direkt eller indirekt har ägt andelar i ett annat fåmansföretag eller fåmanshandelsbolag där andelsägaren eller närstående till andelsägaren varit verksam i betydande omfattning, eller om andelsägaren eller närstående varit verksam i betydande omfattning i ett fåmansföretag eller fåmanshandelsbolag som bedriver samma och likartad verksamhet som det företag som prövningen avser. Det föreslås vidare att om ett företag upphör att vara fåmansföretag ska en andel anses kvalificerad under tio beskattningsår efter det att företaget upphört att vara ett fåmansbolag, om andelsägaren eller någon närstående ägde andelen när företaget upphörde att vara ett fåmansföretag och andelen då var kvalificerad, eller om andelen förvärvats med stöd av en kvalificerad andel. Slutligen föreslås att ersättning till arbetstagare i dotterföretag till en alternativ investeringsfond eller till en förvaltare av en sådan fond inte ska få räknas med vid beräkningen av löneunderlag.

De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 2026.

5 Promemorians lagförslag i relevant del

Förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs i fråga om inkomstskattelagen (1999:1229)¹ att det ska införas fyra nya paragrafer, 57 kap. 37–40 §§, och närmast före dessa paragrafer en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

57 kap.

39 §

För en andelsägare som avses i 37 § ska, vid beräkning av löneunderlaget enligt 17 §, ersättning till arbetstagare i dotterföretag till en sådan fond som avses i 1 kap. 2 § lagen (2013:561) om förvaltare av alternativa investeringsfonder inte räknas med. Detsamma gäller ersättning till arbetstagare i dotterföretag till förvaltare av en sådan fond.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2026.
 2. Lagen tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2025.

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

6 Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss har yttranden över promemorian Beskattning av viss avkastning från riskkapitalfonder lämnats av Domstolsverket, Ekobrottsmyndigheten, Ekonomistyrningsverket, FAR, Finansinspektionen, Finansbolagens förening, Fondbolagens förening, Företagarna, Förvaltningsrätten i Stockholm, Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet, Juridiska institutionen vid Göteborgs universitet, Kammarrätten i Stockholm, Konjunkturinstitutet, Konkurrensverket, Landsorganisationen i Sverige (LO), Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser (Tillväxtanalys), Näringslivets Skattedelegation (NSD), Regelrådet, Revisorsinspektionen, Skatteverket, Stockholms Handelskammare, Svenska Riskkapitalföreningen (Swedish Private Equity & Venture Capital Association, SVCA), Svensk Försäkring, Svenskt Näringsliv, Sveriges advokatsamfund och Tillväxtverket.

Yttranden har även kommit in från Nordic Angels, PAI Partners AB, Skattebetalarnas Förening, Sprit & Vinleverantörsföreningen, Sveriges Bryggerier och Visita.

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att lämna några synpunkter: Almi AB, Bokföringsnämnden, Föreningen Svensk Värdepappersmarknad, Handelshögskolan i Stockholm, Institutet för näringslivsforskning (IFN), Näringslivets regelnämnd (NNR), Svenska Bankföreningen, Sveriges Akademikers Centralorganisation (SACO), Swedish Incubators & Science Parks (SISP) och Tjänstemännens Centralorganisation (TCO).

7 Lagrådsremissens lagförslag

Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs i fråga om inkomstskattelagen (1999:1229)¹

dels att 57 kap. 10 a, 12 a, 19 och 25–35 §§ ska upphöra att gälla,

dels att rubrikerna närmast före 57 kap. 12, 25, 26, 27 och 32 §§ samt rubriken närmast efter 57 kap. 25 § ska utgå,

dels att 38 a kap. 23 §, 48 kap. 18 b och 18 c §§, 48 a kap. 15 och 16 §§, 57 kap. 2, 3, 4, 5, 6, 7 b, 10–13, 15–17, 19 a, 20 c–21, 24 och 24 a §§ samt rubrikerna närmast före 48 kap. 18 b § och 48 a kap. 15 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas fyra nya paragrafer, 57 kap. 7 d, 16 a, 17 a och 20 e §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

38 a kap.

23 §²

När det gäller beskattningen av ägare till andelar i det överlåtande företaget vid en partiell fission finns särskilda bestämmelser om

– beräkning av anskaffningsvärdet för andelar i det övertagande och det överlåtande företaget i 17 kap. 7 a §,

– utdelning i 24 kap. 7 § och 42 kap. 16 b §,

– beräkning av omkostnadsbeloppet för andelar i det övertagande och överlåtande företaget i 48 kap. 18 a och 18 c §§,

– turordning vid avyttring i 48 kap. 18 b §, och

– kvalificerade andelar i 57 kap. 7–7 c, – kvalificerade andelar i 57 kap. 7–7 d, 12 a, 15, 20 b–20 d, 23 a, 24 och 24 a §§. 15, 20 b–20 e, 23 a, 24 och 24 a §§.

48 kap.

Turordning vid avyttring m.m. av andelar i det övertagande företaget

Turordning vid avyttring m.m. av vissa andelar

18 b §

Om en *ägare i det överlåtande företaget* äger andelar av samma slag och sort som den mottagna andelen *vid tidpunkten för den partiella fissionen* (gamla andelar) eller förvärvar sådana andelar efter den partiella fissionen (nya andelar), ska *andelen* anses *ske* i följande ordning:

1. gamla andelar,
2. mottagna andelar,
3. nya andelar.

Om en *person vid tidpunkten för den partiella fissionen redan* äger andelar av samma slag och sort som den mottagna andelen (gamla andelar) eller förvärvar sådana andelar efter den partiella fissionen (nya andelar), ska *andelarna vid en avyttring, om inget annat anges i andra stycket*, anses *avyttrade* i följande ordning:

1. gamla andelar,
2. mottagna andelar,
3. nya andelar.

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

Senaste lydelse av

57 kap. 19 § 2013:960

57 kap. 34 § 2020:990.

² Senaste lydelse 2018:1206.

Om andelsinnehavet, helt eller delvis, utgörs av andelar till vilka det hör tjänstebelopp för utdelning och för kapitalvinst vid partiell fission ska andelarna vid en avyttring, i stället för vad som anges i första stycket, anses avyttrade i följande ordning:

- 1. andelar som har förvärvats före andelarna till vilka det hör tjänstebelopp,*
- 2. andelar till vilka det hör tjänstebelopp,*
- 3. andelar som har förvärvats efter andelarna till vilka det hör tjänstebelopp.*

Om ett andelsinnehav som avses i andra stycket har förvärvats vid olika tidpunkter, tillämpas turordningen separat för varje förvärv av sådana andelar. Andelar som har förvärvats med stöd av andra andelar ska dock anses avyttrade direkt efter de andelar som förvärvet grundar sig på.

Bestämmelserna i första stycket tillämpas på motsvarande sätt när äganderätten övergår till någon annan på annat sätt än genom avyttring.

Bestämmelserna i denna paragraf tillämpas på motsvarande sätt när äganderätten övergår till någon annan på annat sätt än genom avyttring.

18 c §

Om andelar som mottagits vid en partiell fission inte är marknadsnoterade eller är kvalificerade enligt 5 kap. 7–7 b §§ ska de vid tillämpning av genomsnittsmetoden i 48 kap. 7 § inte anses vara av samma slag och sort som andra andelar i det övertagande företaget som innehas av mottagaren.

Om andelar som mottagits vid en partiell fission inte är marknadsnoterade eller är kvalificerade enligt 57 kap. 7–7 b §§ ska de vid tillämpning av genomsnittsmetoden i 7 § inte anses vara av samma slag och sort som andra andelar i det övertagande företaget som innehas av mottagaren.

Vad som sägs i första stycket gäller även andra andelar till vilka det hör tjänstebelopp för utdelning och för kapitalvinst. Om sådana andelar har förvärvats genom utdelning enligt 42 kap. 16 §, ska dock andelarna vid tillämpning av genomsnittsmetoden inte anses vara av samma slag och sort som andra andelar som innehas i det företag som den utdelade aktien avser.

48 a kap.

Turordning vid avyttring m.m. av andelar i det köpande företaget

Turordning vid avyttring m.m. av vissa andelar

15 §

Om säljaren äger andelar av samma slag och sort som den mottagna andelen vid tidpunkten för andelsbytet (gamla andelar) eller förvärvar sådana andelar efter andelsbytet (nya andelar), ska avyttringar anses ske i följande ordning:

1. gamla andelar,
2. mottagna andelar,
3. nya andelar.

Om en person vid tidpunkten för andelsbytet redan äger andelar av samma slag och sort som den mottagna andelen (gamla andelar) eller förvärvar sådana andelar efter andelsbytet (nya andelar), ska andelarna vid en avyttring, om inget annat anges i andra stycket, anses avyttrade i följande ordning:

1. gamla andelar,

2. mottagna andelar,
3. nya andelar.

Om andelsinnehavet, helt eller delvis, utgörs av andelar till vilka det hör tjänstebelopp för utdelning och för kapitalvinst vid andelsbyte ska andelarna vid en avyttring, i stället för vad som anges i första stycket, anses avyttrade i följande ordning:

1. andelar som har förvärvats före andelarna till vilka det hör tjänstebelopp,
2. andelar till vilka det hör tjänstebelopp,
3. andelar som har förvärvats efter andelarna till vilka det hör tjänstebelopp.

Om ett andelsinnehav som avses i andra stycket har förvärvats vid olika tidpunkter, tillämpas turordningen separat för varje förvärv av sådana andelar. Andelar som har förvärvats med stöd av andra andelar ska dock anses avyttrade direkt efter de andelar som förvärvet grundar sig på.

Bestämmelserna i första stycket tillämpas på motsvarande sätt när äganderätten övergår till någon annan på annat sätt än genom avyttring.

Bestämmelserna i denna paragraf tillämpas på motsvarande sätt när äganderätten övergår till någon annan på annat sätt än genom avyttring.

16 §

Om mottagna andelar inte är marknadsnoterade eller är kvalificerade enligt 57 kap. 7–7 b §§, ska de vid tillämpning av genomsnittsmetoden i 48 kap. 7 § inte anses vara av samma slag och sort som andra andelar i det köpande företaget som innehas av säljaren.

Vad som sägs i första stycket gäller även andra andelar till vilka det hör tjänstebelopp för utdelning och för kapitalvinst. Om sådana andelar har förvärvats genom utdelning enligt 42 kap. 16 §, ska dock andelarna vid tillämpning av genomsnittsmetoden inte anses vara av samma slag och sort som andra andelar som innehas i det företag som den utdelade aktien avser.

57 kap.

2 §

Utdelning och kapitalvinst på kvalificerade andelar ska hos fysiska personer i den omfattning som anges i 20–22 §§ tas upp i inkomstslaget tjänst i stället för i inkomstslaget kapital. Som utdelning behandlas även vinst vid minskning av aktiekapital med indragning av aktier och vinst vid överlåtelse till ett aktiebolag av dess egna aktier.

Utdelning och kapitalvinst på kvalificerade andelar ska hos fysiska personer i den omfattning som anges i detta kapitel tas upp i inkomstslaget tjänst i stället för i inkomstslaget kapital. Som utdelning behandlas även vinst vid minskning av aktiekapital med indragning av aktier och vinst vid överlåtelse till ett aktiebolag av dess egna aktier.

Vid tillämpning av detta kapitel likställs med andelar andra delägarätter i eller avseende företag och med utdelning ränta och annan inkomst på grund av innehav av sådana tillgångar. Vinstandelsbevis, kapitalandelsbevis och konvertibler ska behandlas som delägarätter oavsett i vilken valuta de getts ut. Med andelar likställs även förpliktelser avseende optioner som avses i 44 kap. 31 § andra stycket.

3 §³

Vid bedömningen av om ett företag är ett fåmansföretag eller ett fåmanshandelsbolag gäller vid tillämpning av detta kapitel, utöver vad som sägs i 56 kap. 2–5 §§, följande.

Flera delägare ska anses som en enda delägare, om de själva eller genom någon närstående är eller under något av de *fem* föregående beskattningsåren har varit verksamma i betydande omfattning i

Flera delägare ska anses som en enda delägare, om de själva eller genom någon närstående är eller under något av de *fyra* föregående beskattningsåren har varit verksamma i betydande omfattning i

1. företaget eller i ett av företaget helt eller delvis, direkt eller indirekt, ägt fåmansföretag eller fåmanshandelsbolag,
2. ett företag som helt eller delvis, direkt eller indirekt, äger företaget, eller
3. ett annat fåmansföretag eller fåmanshandelsbolag som helt eller delvis, direkt eller indirekt, ägs av ett sådant företag som avses i 2.

Om en delägare uppfyller villkoren i andra stycket och har ett bestämmande inflytande över en stiftelse eller en annan juridisk person utan delägare, som direkt eller indirekt äger andelar i företaget, ska delägaren anses äga den juridiska personens andelar i företaget. Vid tillämpning av detta stycke ska en fysisk person som direkt eller indirekt innehar sådana tillgångar eller förpliktelser i eller avseende företaget som likställs med andelar enligt 2 § andra stycket anses som en delägare.

Om flera delägare tillsammans har ett bestämmande inflytande över den juridiska personen och i övrigt uppfyller villkoren i tredje stycket, ska delägarna i lika delar anses äga den juridiska personens andelar i företaget.

4 §⁴

Med kvalificerad andel avses andel i eller avseende ett fåmansföretag under förutsättning att

1. andelsägaren eller någon närstående under beskattningsåret eller något av de *fem* föregående beskattningsåren varit verksam i betydande omfattning i företaget,

2. företaget, direkt eller indirekt, under beskattningsåret eller något av de *fem* föregående beskattningsåren har ägt andelar i ett annat fåmansföretag eller i ett fåmanshandelsbolag och andelsägaren eller någon närstående under beskattningsåret eller något av de *fem* föregående beskattningsåren varit verksam i betydande omfattning i detta fåmansföretag eller fåmanshandelsbolag, eller

3. andelsägaren eller någon närstående under beskattningsåret eller något av de *fem* föregående beskattningsåren varit verksam i betydande omfattning i ett fåmansföretag eller ett fåmanshandelsbolag som bedriver samma eller likartad verksamhet som ett fåmansföretag eller fåmanshandelsbolag som avses i 1 eller 2.

1. andelsägaren eller någon närstående under beskattningsåret eller något av de *fyra* föregående beskattningsåren varit verksam i betydande omfattning i företaget,

2. företaget, direkt eller indirekt, under beskattningsåret eller något av de *fyra* föregående beskattningsåren har ägt andelar i ett annat fåmansföretag eller i ett fåmanshandelsbolag och andelsägaren eller någon närstående under beskattningsåret eller något av de *fyra* föregående beskattningsåren varit verksam i betydande omfattning i detta fåmansföretag eller fåmanshandelsbolag, eller

3. andelsägaren eller någon närstående under beskattningsåret eller något av de *fyra* föregående beskattningsåren varit verksam i betydande omfattning i ett fåmansföretag eller ett fåmanshandelsbolag som bedriver samma eller likartad verksamhet som ett fåmansföretag eller fåmanshandelsbolag som avses i 1 eller 2.

³ Senaste lydelse 2021:1147.

⁴ Senaste lydelse 2019:307.

Om en sådan andel i ett fåmansföretag som inte ska anses vara kvalificerad enligt bestämmelserna i första stycket förvärvats under beskattningsåret eller något av de *fem* föregående beskattningsåren genom sådan utdelning på en kvalificerad andel i ett annat fåmansföretag som på grund av bestämmelserna i 42 kap. 16 § inte har beskattats, ska villkoren i första stycket tillämpas som om det företag som den utdelade aktien avser vore det företag som delat ut aktien.

Om ägaren till en kvalificerad andel dör, ska andelen anses kvalificerad även hos dödsboet. Delägare i dödsboet likställs då med närstående.

Om en sådan andel i ett fåmansföretag som inte ska anses vara kvalificerad enligt bestämmelserna i första stycket förvärvats under beskattningsåret eller något av de *fyra* föregående beskattningsåren genom sådan utdelning på en kvalificerad andel i ett annat fåmansföretag som på grund av bestämmelserna i 42 kap. 16 § inte har beskattats, ska villkoren i första stycket tillämpas som om det företag som den utdelade aktien avser vore det företag som delat ut aktien.

5 §⁵

Om utomstående, direkt eller indirekt, i betydande omfattning äger del i företaget och, direkt eller indirekt, har rätt till utdelning, ska en andel anses kvalificerad bara om det finns särskilda skäl. Vid bedömningen ska förhållandena under beskattningsåret och de *fem* föregående beskattningsåren beaktas.

Med företag avses här det företag i vilket delägaren eller någon närstående varit verksam i betydande omfattning under den tid som anges i första stycket.

Ett företag ska anses ägt av utomstående utom till den del det ägs av fysiska personer som

1. äger kvalificerade andelar i företaget,
2. indirekt äger andelar i företaget som hade varit kvalificerade om de ägts direkt, eller
3. äger kvalificerade andelar i ett annat fåmansföretag som avses i 4 § eller andelar i ett fåmanshandelsbolag som avses i den paragrafen.

Vid tillämpning av tredje stycket ska sådana andelar som avses i 4 a § likställas med kvalificerade andelar.

Om utomstående, direkt eller indirekt, i betydande omfattning äger del i företaget och, direkt eller indirekt, har rätt till utdelning, ska en andel anses kvalificerad bara om det finns särskilda skäl. Vid bedömningen ska förhållandena under beskattningsåret och de *fyra* föregående beskattningsåren beaktas.

6 §

Upphör ett företag att vara fåmansföretag, ska en andel anses kvalificerad under *fem* beskattningsår därefter eller den kortare tid som följer av 4 §. Detta gäller dock bara om andelsägaren eller någon närstående

1. ägde andelen när företaget upphörde att vara fåmansföretag och andelen då var kvalificerad, eller
2. har förvärvat andelen med stöd av en sådan andel som avses i 1.

Om en aktieägare överlåter en kvalificerad andel i ett aktiebolag till bolaget och bolaget därefter överlåter en egen aktie till honom, ska den från bolaget förvärvade aktien anses som en kvalificerad andel hos aktieägaren i det fall den till bolaget överlättna andelen

Upphör ett företag att vara fåmansföretag, ska en andel anses kvalificerad under *fyra* beskattningsår därefter eller den kortare tid som följer av 4 §. Detta gäller dock bara om andelsägaren eller någon närstående

att vara fåmansföretag och andelen då var

Om en aktieägare överlåter en kvalificerad andel i ett aktiebolag till bolaget och bolaget därefter överlåter en egen aktie till honom *eller henne*, ska den från bolaget förvärvade aktien anses som en kvalificerad andel hos aktieägaren i det fall den till bolaget överlättna andelen

⁵ Senaste lydelse 2019:307.

skulle ha varit kvalificerad om han fortfarande innehaft den.

skulle ha varit kvalificerad om han *eller hon* fortfarande innehaft den.

7 b §

Om en andel som är kvalificerad enligt 7 eller 7 a § övergår till någon annan genom arv, testamente, gåva eller bodelning, ska den anses kvalificerad. Detta gäller inte om bestämmelsen i 23 a § är tillämplig. En andel ska också anses kvalificerad om den *förvärvats* med stöd av en sådan kvalificerad andel.

Om en andel som är kvalificerad enligt 7 eller 7 a § övergår till någon annan genom arv, testamente, gåva eller bodelning, ska den anses kvalificerad. Detta gäller inte om bestämmelsen i 23 a § är tillämplig. En andel ska också anses kvalificerad om den *förvärvas* med stöd av en sådan kvalificerad andel *och det inte lämnas någon ersättning för andelen eller ersättningen är lägre än andelens marknadsvärde*.

Det som sägs om en mottagen andel i 7 a § tillämpas även på en andel som anses kvalificerad enligt första stycket. Vad som sägs om mottagaren i 7 a § gäller i dessa fall den som erhållit andelen genom arv, testamente, gåva eller bodelning.

Det som sägs i första stycket om en andel som är kvalificerad enligt 7 eller 7 a § tillämpas också på en andel som blivit kvalificerad enligt första stycket.

7 d §

Om en andel förvärvas med stöd av en andel som är kvalificerad enligt 7, 7 a eller 7 b § och därför är kvalificerad enligt 7 b §, och det till den andel som förvärvet grundas på hör tjänstebelopp för utdelning och för kapitalvinst vid andelsbyte eller partiell fission som avses i 48 kap. 18 d § eller 48 a kap. 8 a och 8 b §§, ska tjänstebeloppen fördelas mellan den förvärvade andelen och den andel som förvärvet grundas på.

Den del av tjänstebeloppen som enligt första stycket ska fördelas på den förvärvade andelen ska motsvara den minskning av marknadsvärdet som förfarandet medför för den andel som förvärvet grundas på.

10 §⁶

Gränsbelopp beräknas för kvalificerade andelar och är summan av

1. årets gränsbelopp, och
2. sparat utdelningsutrymme

uppräknat med statslåneräntan ökad med tre procentenheter.

För tillgångar som avses i 2 § andra stycket ska det sparade utdelningsutrymme i stället räknas upp med statslåneräntan ökad med en procentenhet.

Gränsbelopp beräknas för kvalificerade andelar och är summan av

1. årets gränsbelopp, och
2. sparat utdelningsutrymme.

11 §⁷

Årets gränsbelopp är

Årets gränsbelopp är *summan av*

⁶ Ändringen innebär bl.a. att andra stycket tas bort.

⁷ Senaste lydelse 2013:960.

1. ett belopp som motsvarar *två och tre fjärdedels* inkomstbasbelopp fördelat med lika belopp på andelarna i företaget, eller

2. *summan av*

- *underlaget för årets gränsbelopp multiplicerat med statslåneräntan ökad med nio procentenheter, och*
- *för andelar i fåmansföretag eller företag som avses i 6 § lönebaserat utrymme enligt 16–19 a §§.*

För tillgångar som avses i 2 § andra stycket ska statslåneräntan i stället ökas med en procentenhet. *Bestämmelserna i första stycket 1 och i 16–19 a §§ gäller inte för sådana tillgångar.*

Årets gränsbelopp beräknas vid årets ingång och tillgodoräknas den som äger andelen vid denna tidpunkt. Om en andel förvärvas genom arv, testamente, gåva, bodelning eller på liknande sätt, inträder förvärvaren i den tidigare ägarens situation i fråga om beräkning av årets gränsbelopp.

11 a §⁸

Den som äger andelar i flera företag får *beräkna årets gränsbelopp enligt 11 § första stycket 1 för andelar i endast ett av företagen.*

1. ett belopp som motsvarar *fyra* inkomstbasbelopp (*grundbeloppet*) fördelat med lika belopp på andelarna i företaget,

2. för andelar i fåmansföretag eller andelar som *fortsätter att vara kvalificerade* enligt 6 §, ett lönebaserat utrymme *beräknat* enligt 16–19 a §§, och

3. *ränta på omkostnadsbeloppet beräknad enligt andra stycket.*

Ränta på omkostnadsbeloppet beräknas för andelar av samma slag och sort, på den del av andelarnas sammanlagda omkostnadsbelopp enligt 12 § som överstiger 100 000 kronor. Räntesatsen uppgår till statslåneräntan ökad med nio procentenheter. Räntebeloppet ska fördelas med lika belopp på delägarens andelar av samma slag och sort.

För tillgångar som avses i 2 § andra stycket *gäller inte bestämmelserna i första stycket 1 och 2. Vid tillämpningen av andra stycket på sådana tillgångar* ska statslåneräntan i stället ökas med en procentenhet.

Den som äger andelar i flera företag får *vid beräkningen av årets gränsbelopp inte tillgodoräkna sig mer än ett grundbelopp. Om de belopp som enligt 11 § första stycket 1 har fördelats på en och samma delägars andelar i flera företag sammanlagt överstiger ett grundbelopp, ska grundbeloppet i stället fördelas på delägarens andelar i dessa företag i förhållande till storleken på andelsinnehaven i företagen.*

12 §⁹

Underlaget för årets gränsbelopp är det omkostnadsbelopp som skulle ha använts om andelen hade avyttrats vid årets ingång.

Vid beräkning av omkostnadsbeloppet tillämpas 25–35 §§. Detta gäller dock inte för tillgångar som avses i 2 § andra stycket.

Omkostnadsbeloppet ska minskas med tillskott som gjorts i annat syfte än att varaktigt tillföra kapital till företaget. Omkostnadsbeloppet ska även minskas med anskaffningsutgift för andelen till den del sådant tillskott, direkt eller indirekt, har ökat värdet på andelen.

Vid beräkningen av årets gränsbelopp ska omkostnadsbeloppet beräknas som om andelen hade avyttrats vid årets ingång.

⁸ Senaste lydelse 2011:1271.

⁹ Senaste lydelse 2011:1271. Ändringen innebär bl.a. att andra stycket tas bort.

13 §¹⁰

Om utdelningen understiger gränsbeloppet, ska skillnaden (sparat utdelningsutrymme) föras vidare till nästa beskattningsår. Sparat utdelningsutrymme utgör dock gränsbelopp enligt 20 § om ytterligare utdelning sker under beskattningsåret. Sparat utdelningsutrymme utgör gränsbelopp enligt 20 § om utdelning sker på en mottagen andel under det beskattningsår då en partiell fission genomförs. Sparat utdelningsutrymme som beräknats vid utdelning under beskattningsåret utgör gränsbelopp vid kapitalvinstberäkning enligt 21 §.

Lämnar företaget inte någon utdelning, ska hela gränsbeloppet föras vidare som sparat utdelningsutrymme. *Om andelen mottagits vid en partiell fission under beskattningsåret, ska sparat utdelningsutrymme inte räknas upp enligt 10 § första stycket 2.* Sparat utdelningsutrymme ska föras vidare även om andelen under något år inte är kvalificerad.

Lämnar företaget inte någon utdelning, ska hela gränsbeloppet föras vidare som sparat utdelningsutrymme. Sparat utdelningsutrymme ska föras vidare även om andelen under något år inte är kvalificerad.

15 §

Om kvalificerade andelar avyttras genom ett andelsbyte, ska sparat utdelningsutrymme fördelas på de mottagna andelarna.

Om det vid en partiell fission finns sparat utdelningsutrymme enligt 13 § som hör till en andel i det överlåtande företaget, ska detta utrymme fördelas mellan de mottagna andelarna och andelen i det överlåtande företaget på det sätt som omkostnadsbeloppet fördelas enligt 48 kap. 18 a §.

Om andelar som är kvalificerade enligt 7, 7 a eller 7 b § avyttras till ett fåmansföretag eller fåmanshandelsbolag som säljaren direkt eller indirekt äger andel i, ska sparat utdelningsutrymme fördelas på säljarens andelar i fåmansföretaget som förvärvat andelarna direkt eller indirekt.

Om en andel förvärvas med stöd av en andel som är kvalificerad enligt 7, 7 a eller 7 b § och därför är kvalificerad enligt 7 b §, ska sparat utdelningsutrymme fördelas mellan den andel som förvärvet grundas på och den förvärvade andelen på motsvarande sätt som tjänstebelopp fördelas enligt 7 d §.

16 §¹¹

Det lönebaserade utrymmet är 50 procent av löneunderlaget enligt 17 och 18 §§ och fördelas med lika belopp på andelarna i företaget.

Om en andel ägts under del av året före beskattningsåret, ska bara ersättning som betalats ut under denna tid ingå i löneunderlaget vid beräkningen av det lönebaserade utrymmet för den andelen.

Det lönebaserade utrymmet för delägarrens samtliga andelar får inte överstiga ett belopp som motsvarar 50 gånger sådan kontant ersättning som avses i 17 § första stycket och som delägaren eller någon närstående har fått från företaget och dess dotterföretag under året före beskattningsåret.

Det lönebaserade utrymmet är 50 procent av den del av delägarrens andel av löneunderlaget som överstiger åtta inkomstbasbelopp. Det lönebaserade utrymmet fördelas med lika belopp på delägarrens andelar i företaget.

Om två delägare i samma företag är makar vid beskattningsårets ingång ska det lönebaserade utrymmet beräknas gemensamt för makarnas andelar och därefter fördelas med lika belopp på makarnas andelar i företaget.

¹⁰ Senaste lydelse 2008:1064.

¹¹ Senaste lydelse 2013:960.

16 a §

Om en andel har ägts under en del av året före beskattningsåret, ska bara ersättning som betalats ut under denna tid ingå i löneunderlaget vid beräkningen av det lönebaserade utrymmet för den andelen.

Om en sådan andel har mottagits genom ett andelsbyte, ska ersättning som har betalats ut under den del av året som föregick andelsbytet också ingå vid beräkningen av det lönebaserade utrymmet för den mottagna andelen. För tiden före andelsbytet ska då den genom andelsbytet avyttrade andelen ligga till grund för beräkningen.

17 §

Löneunderlaget ska beräknas på grundval av sådan kontant ersättning som hos arbetstagaren ska tas upp i inkomstslaget tjänst och som under året före beskattningsåret har lämnats till arbetstagarna i företaget och i dess dotterföretag. Motsvarande ersättning som betalats ut till arbetstagare i utlandet räknas också in i löneunderlaget om företaget hör hemma i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Som kontant ersättning avses även sådan ersättning som arbetstagare fått från företaget och som skulle tagits upp i inkomstslaget tjänst om inte undantag gällt enligt 3 kap. 9 § eller på grund av bestämmelse i skatteavtal. Som kontant ersättning avses inte

- kostnadsersättning, eller
- belopp som ska tas upp i inkomstslaget tjänst enligt detta kapitel.

Om ersättningen avser arbetstagare i ett dotterföretag som inte är helägt, ska så stor del av ersättningen räknas med som motsvarar moderföretagets andel i dotterföretaget. Om ett dotterföretag har ägts under del av det år som löneunderlaget avser, ska bara ersättning som betalats ut under denna tid räknas med.

Av 16 a § andra stycket framgår att med kontant ersättning avses i vissa fall vad som utbetalats från ett företag och dess dotterföretag vars andelar har avyttrats vid ett andelsbyte.

17 a §

Vid beräkningen av löneunderlaget ska ersättning till arbetstagare i företag som ägs genom en alternativ investeringsfond inte räknas med.

Med alternativ investeringsfond avses en fond enligt 1 kap. 2 § lagen (2013:561) om förvaltare av alternativa investeringsfonder vars förvaltare omfattas av registrerings- eller tillståndsplikt enligt den lagen eller som skulle ha omfattats av sådan plikt om förvaltaren bedrivit sin verksamhet i Sverige.

19 a §¹²

Vid tillämpning av 16–19 §§ ska det med dotterföretag avses ett företag där moderföretagets andel, direkt eller indirekt genom ett annat dotterföretag, överstiger 50 procent av kapitalet i

Om ett dotterföretag är ett svenskt handelsbolag får ersättningar till arbetstagare i handelsbolaget och i företag som helt eller delvis ägs av handelsbolaget bara räknas med vid

¹² Senaste lydelse 2013:960.

företaget. Om företaget är ett svenskt handelsbolag eller en i utlandet delägarbeskattad juridisk person, ska det dock med dotterföretag avses ett företag där samtliga andelar, direkt eller indirekt, ägs av moderföretaget.

beräkningen av löneunderlaget om samtliga andelar i handelsbolaget, direkt eller indirekt, ägs av moderföretaget. Vid tillämpning av denna paragraf likställs en i utlandet delägarbeskattad juridisk person med ett svenskt handelsbolag.

20 c §¹³

Utdelning på en andel som är kvalificerad bara enligt 7, 7 a eller 7 b § och till vilken det hör ett tjänstebelopp för utdelning vid andelsbyten ska inte längre tas upp i inkomstslaget tjänst när ett belopp lika med tjänstebeloppet för utdelning vid andelsbyten enligt 48 a kap. 8 b § första stycket eller det tjänstebelopp som har fördelats enligt 7 c § första stycket, 48 kap. 18 e § andra stycket eller 48 a kap. 8 c § andra stycket tagits upp i inkomstslaget tjänst för beskattningsåret och tidigare beskattningsår. Därefter ska andelen inte anses kvalificerad.

Utdelning på en andel som är kvalificerad bara enligt 7, 7 a eller 7 b § och till vilken det hör ett tjänstebelopp för utdelning vid andelsbyten ska inte längre tas upp i inkomstslaget tjänst när ett belopp lika med tjänstebeloppet för utdelning vid andelsbyten enligt 48 a kap. 8 b § första stycket eller det tjänstebelopp som har fördelats enligt 7 c § första stycket eller 7 d §, 48 kap. 18 e § andra stycket eller 48 a kap. 8 c § andra stycket har tagits upp i inkomstslaget tjänst för beskattningsåret och tidigare beskattningsår. Därefter ska andelen inte anses kvalificerad.

Vid tillämpning av första stycket ska utdelning på en andel i ett företag som varit överlåtande företag vid en partiell fission och till vilken andel det hör ett tjänstebelopp för utdelning vid andelsbyten som fördelats enligt 48 kap. 18 e § andra stycket beaktas bara om utdelningen erhållits efter den partiella fissionen.

20 d §¹⁴

Utdelning på en andel som är kvalificerad bara enligt 7, 7 a eller 7 b § och till vilken det hör ett tjänstebelopp för utdelning vid partiell fission ska inte längre tas upp i inkomstslaget tjänst när ett belopp lika med tjänstebeloppet för utdelning vid partiell fission enligt 48 kap. 18 d § andra stycket eller det tjänstebelopp som har fördelats enligt 7 c § första stycket, 48 kap. 18 e § andra stycket eller 48 a kap. 8 c § andra stycket tagits upp i inkomstslaget tjänst för beskattningsåret och tidigare beskattningsår. Därefter ska andelen inte anses kvalificerad.

Utdelning på en andel som är kvalificerad bara enligt 7, 7 a eller 7 b § och till vilken det hör ett tjänstebelopp för utdelning vid partiell fission ska inte längre tas upp i inkomstslaget tjänst när ett belopp lika med tjänstebeloppet för utdelning vid partiell fission enligt 48 kap. 18 d § andra stycket eller det tjänstebelopp som har fördelats enligt 7 c § första stycket eller 7 d §, 48 kap. 18 e § andra stycket eller 48 a kap. 8 c § andra stycket har tagits upp i inkomstslaget tjänst för beskattningsåret och tidigare beskattningsår. Därefter ska andelen inte anses kvalificerad.

Vid tillämpning av första stycket ska utdelning på en andel i ett företag som varit överlåtande företag vid en partiell fission och till vilken andel det hör ett tjänstebelopp för utdelning vid partiell fission som fördelats enligt 48 kap. 18 e § andra stycket beaktas bara om utdelningen erhållits efter den partiella fissionen.

20 e §

Utdelning och kapitalvinst på en andel som är kvalificerad bara enligt 7, 7 a eller 7 b § och vars tjänstebelopp för utdelning vid andelsbyte eller vid partiell fission beräknats till noll kronor

¹³ Senaste lydelse 2011:1271.

¹⁴ Senaste lydelse 2011:1271.

ska inte tas upp i inkomstslaget tjänst. En sådan andel ska anses som kvalificerad under fyra beskattningsår efter det beskattningsår då andelsbytet eller den partiella fissionen genomfördes eller den kortare tid som följer av 4 §.

21 §¹⁵

Kapitalvinst på en kvalificerad andel till den del den överstiger gränsbeloppet ska tas upp i inkomstslaget tjänst. Kapitalvinst som motsvarar gränsbeloppet ska tas upp till två tredjedelar i inkomstslaget kapital.

Om kapitalvinst på en kvalificerad andel som anskaffats före år 1992 överstiger gränsbeloppet, ska den överskjutande delen upp till ett belopp som motsvarar skillnaden mellan omkostnadsbeloppet beräknat enligt 25–35 §§ och omkostnadsbeloppet beräknat enligt 44 kap. 14 § i sin helhet tas upp i inkomstslaget kapital i stället för i inkomstslaget tjänst. Detta gäller inte för tillgångar som avses i 2 § andra stycket.

24 §

Om en andel som är kvalificerad bara enligt 7, 7 a eller 7 b § och till vilken det hör ett tjänstebelopp för kapitalvinst vid andelsbyten avyttras eller upphör att existera, ska den del av kapitalvinsten som tas upp i inkomstslaget tjänst inte överstiga tjänstebeloppet för kapitalvinst vid andelsbyten enligt 48 a kap. 8 b § andra stycket eller det tjänstebelopp som har fördelats enligt 7 c § andra stycket, 48 kap. 18 e § tredje stycket eller 48 a kap. 8 c § tredje stycket. Mer än tjänstebeloppet för utdelning vid andelsbyten ska inte tas upp som utdelning och kapitalvinst i inkomstslaget tjänst.

Vid tillämpning av första stycket ska utdelning på en andel i ett företag som varit överlåtande företag vid en partiell fission och till vilken andel det hör ett tjänstebelopp för utdelning vid andelsbyten beaktas bara om utdelningen erhållits efter den partiella fissionen.

Bestämmelser om fördelning mellan inkomstslagen tjänst och kapital av ersättning i pengar vid andelsbyten finns i 48 a kap. 9 §.

24 a §

Om en andel som är kvalificerad bara enligt 7, 7 a eller 7 b § och till vilken det hör ett tjänstebelopp för kapitalvinst vid partiell fission avyttras eller upphör att existera, ska den del av kapitalvinsten som tas upp i inkomstslaget tjänst inte överstiga tjänstebeloppet för kapitalvinst vid partiell fission enligt 48 kap. 18 d §

Om en andel som är kvalificerad bara enligt 7, 7 a eller 7 b § och till vilken det hör ett tjänstebelopp för kapitalvinst vid partiell fission avyttras eller upphör att existera, ska den del av kapitalvinsten som tas upp i inkomstslaget tjänst inte överstiga tjänstebeloppet för kapitalvinst vid partiell fission enligt 48 kap. 18 d §

¹⁵ Senaste lydelse 2008:1064. Ändringen innebär att andra stycket tas bort.

tredje stycket eller det tjänstebelopp som har fördelats enligt 7 c § andra stycket, 48 kap. 18 e § tredje stycket eller 48 a kap. 8 c § tredje stycket. Mer än tjänstebeloppet för utdelning vid partiell fission ska inte tas upp som utdelning och kapitalvinst i inkomstslaget tjänst.

tredje stycket eller det tjänstebelopp som har fördelats enligt 7 c § andra stycket, 7 d §, 48 kap. 18 e § tredje stycket eller 48 a kap. 8 c § tredje stycket. Mer än tjänstebeloppet för utdelning vid partiell fission ska inte tas upp som utdelning och kapitalvinst i inkomstslaget tjänst.

Vid tillämpning av första stycket ska utdelning på en andel i ett företag som varit överlåtande företag vid en partiell fission och till vilken andel det hör ett tjänstebelopp för utdelning vid partiell fission beaktas bara om utdelningen erhållits efter den partiella fissionen.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2026.
 2. Lagen tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2025.
 3. Bestämmelserna i 57 kap. 3, 4 och 5 §§ i den nya lydelsen tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2026.
 4. De upphävda bestämmelserna i 57 kap. 12 § andra stycket, 21 § andra stycket och 25–35 §§ gäller dock för beskattningsår som börjar före den 1 januari 2029.

Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)

Härigenom föreskrivs att 31 kap. 22 och 29 §§ och rubriken närmast före 31 kap. 29 § skatteförfarandelagen (2011:1244) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

31 kap.

22 §

Den som innehar en andel som är kvalificerad enligt 57 kap. 7, 7 a eller 7 b § inkomstskattelagen (1999:1229) ska lämna de uppgifter som Skatteverket behöver för att kunna

1. besluta om kapitalbelopp enligt 48 a kap. 8 a § inkomstskattelagen,
2. besluta om tjänstebelopp för utdelning och kapitalvinst
 - a) vid partiell fission enligt 48 kap. 18 d § inkomstskattelagen, och
 - b) vid andelsbyten enligt 48 a kap. 8 b § inkomstskattelagen, samt
3. besluta om de tjänstebelopp som har fördelats enligt 48 kap. 18 e §, 48 a kap. 8 c § och 57 kap. 7 c § inkomstskattelagen.

3. besluta om de tjänstebelopp som har fördelats enligt 48 kap. 18 e §, 48 a kap. 8 c § eller 57 kap. 7 c och 7 d §§ inkomstskattelagen.

Uppgifter om utdelning och kapitalvinst på andelarna ska också lämnas.

Uppgifter som företagsledare och delägare ska lämna

Uppgifter som den som innehar kvalificerade andelar ska lämna

29 §

En företagsledare och en delägare i fåmansföretag som avses i 27 § ska lämna de uppgifter som Skatteverket behöver för att kunna tillämpa bestämmelserna om utdelning och kapitalvinst på kvalificerade andelar i 57 kap. inkomstskattelagen (1999:1229).

Skylldigheten gäller för fem beskattningsår efter det att företaget har upphört att vara ett fåmansföretag.

Den som innehar andelar som är kvalificerade enligt bestämmelserna i 57 kap. inkomstskattelagen (1999:1229) ska lämna de uppgifter som Skatteverket behöver för att kunna tillämpa bestämmelserna om utdelning och kapitalvinst på kvalificerade andelar i samma kapitel.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2026.
2. Lagen tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2025.

Förslag till lag om ändring i lagen (2025:000) om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)

Härigenom föreskrivs att 31 kap. 1 § skatteförfarandelagen (2011:1244) i stället för lydelsen enligt lagen (2025:000) om ändring i den lagen ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt bet. 2024/25:SkU17

Föreslagen lydelse

31 kap.

1 §

I detta kapitel finns bestämmelser om

- uppgifter som ska lämnas i samtliga inkomstdeklarationer (2 och 3 §§),
- uppgifter som fysiska personer och dödsbon ska underrättas om och godkänna eller lämna (4 och 5 §§),
- uppgift som ska lämnas om inkomstslaget tjänst (6 §),
- uppgifter som ska lämnas om inkomstslaget näringsverksamhet (7–15 a §§),
- uppgifter som ska lämnas om inkomstslaget kapital (16–19 c §§),
- uppgift om tillkommande belopp (20 §),
- uppgifter om vissa andelsavyttringar m.m. (21–24 §§),
- uppgifter för beräkning av egenavgifter (25 och 26 §§),
- uppgifter som fåmansföretag *samt* – uppgifter som fåmansföretag *och den*
företagsledare och delägare ska lämna (27– *som innehar kvalificerade andelar ska lämna*
29 §§), *(27–29 §§),*
- uppgift om tillskott och uttag (30 §),
- uppgift om betalning till utlandet (31 §),
- uppgift som ekonomiska föreningar ska lämna (32 §),
- uppgifter om skattereduktion (33 och 33 b–33 d §§), och
- uppgifter om prissättningsbesked (34 §).

8 Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2025-06-12

Närvarande: F.d. justitieråden Eskil Nord och Sten Andersson samt justitierådet Marie Jönsson

Enklare och bättre skatteregler för delägare i fåmansföretag

Enligt en lagrådsremiss den 22 maj 2025 har regeringen (Finansdepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229),
2. lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244),
3. lag om ändring i lagen (2025:000) om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244).

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av kanslirådet Niklas Lindeberg, rättssakkunniga Elin Sedin och departementssekreteraren Stina Pettersson.

Förslagen föranleder följande yttrande.

Förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen

Allmänt

För att förhindra att inkomster som är arbetsinkomster behandlas som kapitalinkomster vid beskattningen ska delägare i fåmansföretag i vissa fall beskattas för utdelningar och kapitalvinster enligt särskilda regler (57 kap.). Reglerna är komplicerade och svåra att överblicka. Regelverket har förändrats vid upprepade tillfällen sedan det infördes i början på 1990-talet vilket ofta ökat komplexiteten. Nu föreslås vad som i lagrådsremissen beskrivs som enklare och bättre regler. Även om reglerna i viss mån förenklas så kvarstår komplexiteten i systemet och det är därför svårt att överblicka konsekvenserna av förslagen.

57 kap. 7 b §

Delägarnas andelar i fåmansföretag som omfattas av den särskilda beskattningen benämns kvalificerade andelar. För att förhindra att andelar som är kvalificerade omvandlas till icke kvalificerade andelar och därmed undgår att bli beskattade enligt de särskilda reglerna ska andelar som mottagits vid ett andelsbyte eller en partiell fission också anses vara kvalificerade även om de mottagna andelarna inte är andelar i ett fåmansföretag (7 § första stycket). Sådana andelar, dvs. andelar som är kvalificerade på grund av att andelar i det avyttrade eller överlåtande företaget varit kvalificerade, brukar kallas särskilt kvalificerade andelar. Bestämmelserna om särskilt kvalificerade andelar innebär att en delägare kan inneha kvalificerade andelar som omfattas av den särskilda beskattningen trots att andelarna innehas i ett företag som inte är ett fåmansföretag. De mottagna andelarna kan i vissa fall även fortsätta att vara kvalificerade vid en avyttring (7 a §).

Av första stycket första meningen i förevarande paragraf framgår att om en andel som är kvalificerad enligt 7 eller 7 a § övergår till någon annan genom arv, testamente, gåva eller bodelning, ska den anses kvalificerad. I tredje meningen anges att en andel också ska anses kvalificerad om den förvärvas med stöd av en *sådan* (Lagrådets kursivering) kvalificerad andel. I lagrådsremissen föreslås ett tillägg i tredje meningen med innebörd att andelen ska anses kvalificerad om det inte lämnas någon ersättning för andelen eller ersättningen är lägre än andelens marknadsvärde.

Lagrådet har inte någon invändning mot tillägget men konstaterar att det är otydligt vad som avses med en *sådan* kvalificerad andel som andelen ska vara förvärvad med stöd av för att den förvärvade andelen ska anses kvalificerad. Ordet *sådan* kan syfta på en andel som är kvalificerad enligt 7 eller 7 a § eller på en andel som fortsätter att anses vara kvalificerad efter en benefik överlåtelse. Enligt Lagrådets uppfattning torde det dock vara så att en andel som förvärvas med stöd av en andel som är särskilt kvalificerad enligt såväl 7, 7 a som 7 b § första stycket första meningen ska anses vara kvalificerad enligt tredje meningen. Ett förtydligande bör övervägas i det fortsatta lagstiftningsarbetet och i vart fall bör det framgå av författningskommentaren vilka situationer som avses.

57 kap. 7 d §

Paragrafen innehåller bestämmelser om fördelning av tjänstebelopp mellan en andel som förvärvas med stöd av en särskilt kvalificerad andel och den andel som förvärvat grundas på. Enligt Lagrådets uppfattning har paragrafens första stycke fått en onödigt omfattande och svåräst utformning. Lagrådet förordar att stycket i stället får följande lydelse.

Om en andel som förvärvas är kvalificerad enligt 7 b § första stycket tredje meningen och det till den andel som förvärvat av andelen grundas på hör tjänstebelopp för utdelning och för kapitalvinst vid andelsbyte eller partiell fission som avses i 48 kap. 18 d § eller 48 a kap. 8 a och 8 b §§, ska tjänstebeloppen fördelas mellan den andel som förvärvat grundas på och den förvärvade andelen.

57 kap. 11 §

Paragrafen innehåller bl.a. bestämmelser om hur årets gränsbelopp ska beräknas. I lagrådsremissen föreslås vissa förändringar av beräkningen. För en kvalificerad andel är, enligt första stycket, årets gränsbelopp summan av tre belopp; (1) ett belopp som motsvarar fyra inkomstbasbelopp (grundbeloppet) fördelat med lika belopp på andelarna i företaget, (2) för andelar i fåmansföretag eller andelar som fortsätter att vara kvalificerade enligt 6 §, ett lönebaserat utrymme beräknat enligt 16–19 a §§, och (3) ränta på omkostnadsbeloppet beräknat enligt andra stycket. Av tredje stycket framgår att för tillgångar som avses i 2 § andra stycket tillämpas inte bestämmelserna i bl.a. första stycket 1.

Av 2 § andra stycket framgår att vid tillämpningen av 57 kapitlet ska med andelar likställas andra delägarätter i eller avseende företag samt att även förpliktelser avseende vissa optioner ska likställas med andelar. Innebörden av 11 § tredje stycket är att för sådana likställda andelar ska det i årets gränsbelopp inte ingå något grundbelopp eller lönebaserat löneutrymme. Enligt Lagrådets uppfattning är det dock oklart om sådana andelar ska räknas med när grundbeloppet fördelas på andelarna i företaget enligt första stycket 1. Motsvarande otydlighet finns även i lagtextens nuvarande lydelse.

Även om bestämmelserna i det avseendet nu inte ändras skulle det underlätta förståelsen av det även i övrigt krångliga och svårtillämpade regelverket om oklarheter undanröjes. Ett förtydligande bör därför övervägas i det fortsatta lagstiftningsarbetet och i vart fall bör det framgå av författningskommentaren vad som avses med andelarna i företaget.

57 kap. 15 § fjärde stycket

Paragrafen innehåller bestämmelser om fördelning av sparutdelningsutrymme i vissa fall. Fjärde stycket reglerar fördelning av sparutdelningsutrymme mellan en andel som förvärvas med stöd av en särskilt kvalificerad andel och den andel som förvärvat

grundas på. Av samma skäl som tidigare angetts i fråga om fördelning av tjänstebelopp förordar Lagrådet att fjärde stycket får följande lydelse.

Om en andel som förvärvas är kvalificerad enligt 7 b § första stycket tredje meningen, ska separat utdelningsutrymme fördelas mellan den andel som förvärvet grundas på och den förvärvade andelen på motsvarande sätt som tjänstebelopp fördelas enligt 7 d §.

57 kap. 17 § tredje stycket

Paragrafen innehåller sedan tidigare bestämmelser om hur löneunderlaget ska bestämmas när det lönebaserade utrymmet beräknas (jfr 57 kap. 16 §). I förslaget tillförs paragrafen ett nytt tredje stycke av följande lydelse ”Av 16 a § andra stycket framgår att med kontant ersättning avses i vissa fall vad som utbetalats från ett företag och dess dotterföretag vars andelar har avyttrats vid ett andelsbyte.”

Vid föredragningen har upplysts att det föreslagna nya stycket enbart är avsett att utgöra en erinran om vad som följer redan av 16 a § andra stycket. Det som sägs i det nya stycket motsvarar dock inte helt ordalydelsen i 16 a § andra stycket. Ordet ”framgår” i förslaget framstår med hänsyn till det som mindre lämpligt. Även i övrigt bör, enligt Lagrådets mening, ordalydelsen av det nya stycket jämkas något.

Laget har följande förslag.

Av 16 a § andra stycket följer att ersättning som har betalats ut från ett företag eller från dess dotterföretag i vissa fall ska ingå i löneunderlaget, om andelar i företaget har avyttrats vid ett andelsbyte.

Övriga lagförslag

Laget lämnar övriga lagförslag utan erinran.

Bilaga 9

Skattereduktion för gåvor juridiska personer

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning av delbetänkandet (SOU 2024:90).....	2
2	Delbetänkandets lagförslag	7
3	Förteckning över remissinstanserna	13
4	Lagrådsremissens lagförslag.....	14
5	Lagrådets yttrande	21

1 Sammanfattning av delbetänkandet (SOU 2024:90)

Utredningens uppdrag

Utredningens uppdrag har haft två delar: att kartlägga juridiska personers gåvor till ideell verksamhet och utforma ett förslag till skatteincitament för juridiska personers gåvor i syfte att öka juridiska personers givande.

Utgångspunkten är att ett ökat skatteincitament för gåvor till ideell verksamhet kan få positiva effekter för samhällsnyttan, genom att mer resurser tillförs den ideella verksamheten, vetenskaplig forskning främjas och det gemensamma engagemanget och ansvaret för samhällsutvecklingen stärks.

Kartläggning av juridiska personers gåvor till ideell verksamhet

Den första delen i uppdraget har varit att kartlägga hur juridiska personer ger gåvor till ideell verksamhet och den samhällsnytta det medför. Kartläggningen ska ligga till grund för hur ett skatteincitament för juridiska personers gåvor ska utformas. I direktiven framgår vidare att ett skatteincitament i den mån det är lämpligt ska bygga på det befintliga systemet med godkända gåvomottagare som gäller för fysiska personer, vilket i korthet innebär följande. Skatteincitamentet är utformat som en skattereduktion. Endast gåvor i pengar till gåvomottagare som är godkända av Skatteverket kan bli föremål för skattereduktion. En förutsättning är att dessa godkända gåvomottagare verkar eller stöttar inom de allmännyttiga ändamålen social hjälpverksamhet och vetenskaplig forskning. Gåvor till andra allmännyttiga ändamål som t.ex. idrott och kultur kan inte bli föremål för skattereduktion. Gåvomottagare är ideella organisationer, dvs. stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund.

Underlaget för att kartlägga gåvor till ideell verksamhet är relativt begränsad. Det underlag som har använts i kartläggningen kommer från olika källor, som inte är helt jämförbara. Kartläggningen har ytterligare komplicerats av att den statistik som har funnits tillgänglig inte kan avgränsas till den specifika grupp som skatteincitamentet avser att träffa, dvs. juridiska personer som skänker gåvor till gåvomottagare, vilka stöttar eller verkar inom de allmännyttiga ändamålen social hjälpverksamhet och vetenskaplig forskning. När det i kartläggningen refereras till företag omfattas vanligtvis både juridiska personer och enskilda näringsidkare som skattemässigt jämföras med fysiska personer. Det går därför inte att belysa hur specifikt juridiska personer lämnar gåvor till ideell verksamhet. För att få en uppfattning om hur företag generellt lämnar gåvor till godkända gåvomottagare har utredningen utgått från godkända gåvomottagare som har s.k. 90-konto enligt Svensk Insamlingskontrolls registersystem. De flesta godkända gåvomottagare har 90-konto.

Kartläggningen visar att en stor del av ideella organisationers intäkter kommer från gåvor och bidrag. Enligt uppgifter från inkomstdeklarationer avseende beskattningsåret 2021 fick t.ex. ideella föreningar intäkter från gåvor och bidrag för drygt 35 miljarder kronor. Det motsvarade närmare 60 procent av dessa organisationers totala intäkter under samma år. I stor utsträckning handlar det om offentliga bidrag till ideella organisationer som inte är godkända gåvomottagare.

Ideella organisationer som bedriver allmännyttig verksamhet får inkomster från privata gåvor och bidrag, där inte minst gåvor från privatpersoner utgör en viktig inkomstkälla. Gåvointäkter från företag utgör däremot en relativt liten del av de totala inkomsterna. Enligt uppgifter från Svensk Insamlingskontroll fick organisationer med 90-konto knappt två miljarder kronor i gåvointäkter från företag under 2023. Det kan jämföras med cirka tio miljarder kronor som lämnades av privatpersoner och drygt tre miljarder kronor av andra ideella organisationer. Av totala företagsgåvor till organisationer med 90-konto gick närmare en miljard kronor till godkända gåvomottagare.

Baserat på olika källmaterial och kontakter med aktörer, däribland flera godkända gåvomottagare, framkommer följande bild av företagsgåvor. Det går inte att fastställa hur många av Sveriges cirka 1,8 miljoner företag som lämnar gåvor till ideell verksamhet. Men flertalet företag bedöms inte ge gåvor till ideell verksamhet. Det saknas uppgifter om antalet juridiska personer som lämnar gåvor, på gåvornas storlek och om de har ett annat gåvomönster än t.ex. enskilda näringsidkare. Den generella bild som framträder är att företag (oavsett företagsform) vanligtvis ger en relativt liten gåva och att mindre företag sannolikt ger mindre belopp än stora företag. En övervägande majoritet av de företag som lämnar gåvor bedöms ge under 100 000 kronor, varav flertalet ger mellan 2 000 och 50 000 kronor. Bara ett fåtal företag bedöms skänka över 100 000 kronor. Det sammanlagda värdet av ett fåtal företags stora gåvobelopp bedöms dock utgöra en relativt stor andel av gåvomottagarnas totala gåvointäkter från företag.

Även om mycket tyder på att företagens gåvor till allmännyttig verksamhet är relativt blygsamma, finns ett växande samhällsengagemang bland företag som yttrar sig på många olika sätt. Det kan handla om allt från samverkansprojekt med organisationer, pro-bono tjänster till frigörelse av kapital i form av t.ex. riskkapital och lånegarantier, pengar som kanaliseras via företagsetablerade stiftelser och sociala företag som drivs i aktiebolagsform. Denna utveckling kan ha flera förklaringar, exempelvis att politiken men även anställda och konsumenterna ställer högre krav på att företag tar ett större samhällsansvar. En annan förklaring kan vara att företag vill ha större frihet att påverka samhällsutvecklingen.

Det är enligt utredningen svårt att bedöma vilka effekter ett skatteincitament kan få på givandet. Juridiska personers beslut att ge gåvor till ideell verksamhet kan bero på många olika faktorer, där skattesystemet är en faktor. Skatteincitamentets storlek har sannolikt också betydelse för effekten, liksom utvecklingen i samhället och omvärlden i stort. Samhällsnyttan av att införa ett skatteincitament till juridiska personer kan bl.a. beskrivas med att nya resurser kan tillföras allmännyttig verksamhet och att gåvomottagare får en bredare finansieringsbas, vilket ökar deras oberoende gentemot det offentliga. Det kan medföra ett ökat samhällsengagemang bland juridiska personer som utöver kapital kan tillföra den ideella sektorn ny kunskap, entreprenörskap och kontakter. I utformningen av ett skatteincitament har utredningen, utöver kostnadsaspekten, beaktat andra faktorer, bl.a. ökad risk för fusk och missbruk, snedvridande effekter till följd av att endast gåvor till vissa allmännyttiga ändamål medger en skattelättnad och skatteincitament i andra länder.

Utredningens förslag

Den andra delen i uppdraget har varit att utforma ett förslag till skatteincitament för juridiska personers gåvor. Utredningens förslag är uppdelat i två delar. Utredningens första förslag innebär att ett skatteincitament för juridiska personer utformas som en skattereduktion motsvarande det förfarande som gäller för fysiska personer. Uppdraget omfattar inte att lämna förslag om utvidgning av nuvarande regler

avseende vilka organisationer som kan godkännas som gåvomottagare eller om ändringar på mervärdesskatteområdet.

Vägledande för utredningen har varit att utforma ett förslag som är enkelt och tydligt. Utredningen har gjort avvägningar vad gäller vilka juridiska personer som ska omfattas av förslaget samt om sådana avgränsningar har varit lämpliga bl.a. med hänsyn till reglerna om statligt stöd.

Det har varit viktigt att bestämma rimliga beloppsgränser som antas kunna stimulera juridiska personer att skänka mer pengar till allmännyttiga ändamål, men som samtidigt inte medför alltför stora skattebortfall och risker för ökat fusk och manipulation av skattesystemet.

Fysiska personer kan i dag få skattereduktion med som lägst 500 kronor, vilket innebär att gåvorna sammanlagt måste uppgå till minst 2 000 kronor under året, och maximalt 3 000 kronor för gåvor som lämnas upp till 12 000 kronor. Kartläggningen visar att en mycket stor andel av de juridiska personer som lämnar gåvor bedöms ge upp till 50 000 kronor under ett år. En övre beloppsgräns om 50 000 kronor skulle därför räcka för att innefatta dessa gåvor. Eftersom syftet är att uppmuntra till gåvogivande, både bland majoriteten juridiska personer som i dag ger mindre gåvobelopp och bland det färre antal juridiska personer som ger stora gåvobelopp, finns skäl att beloppsgränsen sätts högre för juridiska personer än för fysiska personer. Därför föreslår utredningen två nivåer med beloppsgränser där två olika reduktionssatser tillämpas inom de olika intervallerna.

- En första gräns sätts till 200 000 kronor och innebär att en skattereduktion medges med motsvarande 25 procent av underlaget mellan 2 000 kronor och upp till 200 000 kronor. Det betyder att skattereduktionen för gåvor upp till detta belopp som mest kan uppgå till 50 000 kronor.
- För gåvobelopp över 200 000 kronor upp till 400 000 kronor föreslås en skattereduktion med 5 procent. Det innebär att en juridisk person som ger en gåva upp till 400 000 kronor kommer få en skattereduktion som maximalt kan uppgå till 60 000 kronor.

Nivån på den första beloppsgränsen bedöms vara rimlig eftersom de flesta företag lämnar gåvor som understiger 200 000 kronor. Skattereduktionen kan dels stimulera fler juridiska personer att ge en gåva, dels stimulera redan befintliga gåvogivare att ge mer. Den högre skattereduktionen för gåvor mellan 200 000 och upp till 400 000 kronor ska främja juridiska personer som vill lämna en större gåva. Vidare föreslås att en lägsta nivå sätts för skattereduktion för juridiska personers gåvor för att bl.a. minska den administrativa bördan för godkända gåvomottagare som ska lämna kontrolluppgift för gåvorna. En gåva ska uppgå till minst 2 000 kronor för att ingå i juridiska personers underlag för skattereduktion. På samma sätt som gäller fysiska personer föreslås skattereduktionen endast omfatta penninggåvor. Skattereduktionen ska avräknas enbart mot statlig inkomstskatt.

Utredningens andra förslag avser ett undantag från beskattning av någon som direkt eller indirekt äger en andel i den juridiska personen, eller, i fråga om ideella föreningar någon som är medlem i föreningen. Under utredningens arbete har det framkommit att beskattning av andelsägare eller medlem i många fall kan innebära ett hinder för juridiska personer som vill lämna gåvor till ideell verksamhet. Enligt utredningen utgör ett förslag som även får effekter på beskattningen av andelsägare eller medlem sannolikt ett verkningsfullt skatteincitament för att främja gåvor. I uppdraget att ta fram ett skatteincitament för gåvor från juridiska personer till ideell verksamhet har utredningen därför valt att se över utformningen av ett undantag från beskattning av andelsägare eller medlem och även lämna ett förslag i den delen. Förslaget innebär att

en gåva som ger en juridisk person rätt till skattereduktion inte ska tas upp till beskattning av någon som direkt eller indirekt äger en andel i den juridiska personen, eller i fråga om ideella föreningar någon som är medlem i föreningen. Det betyder att gåvan ska uppgå till minst 2 000 kronor och gåvobeloppet som ska undantas från beskattning av andelsägare eller medlem kan uppgå till högst 400 000 kronor.

Om den som har rätt till utdelningen är begränsat skattskyldig ska kupongskatt som utgångspunkt betalas för utdelning på aktie i svenska aktiebolag. Samma förfarande ska gälla i dessa fall, dvs. kupongskatt ska inte betalas på utdelningen.

Reglerna föreslås träda i kraft den 1 januari 2026. Skattereduktionen gäller för gåvor som lämnats efter den 31 december 2025.

Konsekvensanalys

En utmaning vid konsekvensanalys av att införa skattereduktion för juridiska personers gåvor till ideell verksamhet är svårigheterna att uppskatta underlaget för att beräkna skattereduktionen p.g.a. att det saknas uppgifter om dessa gåvor. Det är också svårt att bedöma långtgående effekter i form av exempelvis volymförändringar. Det beror till stor del på att det är svårt att förutse beteendeförändringar hos juridiska personer till följd av förslaget. Beräkningarna och bedömningarna bör därför tolkas med försiktighet.

Utredningen bedömer att den offentligfinansiella kostnaden av att införa skattereduktion för gåvor uppgår till cirka 100 miljoner kronor under införandeåret 2026, givet att juridiska personer inte antas ändra sitt beteende till följd av att skattereduktionen införs. Däremot antas de anpassa sitt givande på så sätt att gåvans storlek minus skattereduktionen är lika stor som gåvan var innan reformen infördes, men antalet juridiska personer som ger gåvor antas vara oförändrat. Antal juridiska personer som beräknas få skattereduktion uppskattas till runt 20 000. Flertalet bedöms lämna gåvor i storleksklassen 2 000–50 000 kronor per år och får i genomsnitt cirka 3 500 kronor i skattereduktion. Ett mindre antal juridiska personer bedöms ge mer än 400 000 kronor och därmed få maximalt 60 000 kronor i skattereduktion. I beräkningen av den offentligfinansiella brutto- och nettoeffekten bedöms inga indirekta effekter uppstå. Den varaktiga nettoeffekten bedöms bli lika stor som den årliga nettobudgeteffekten utifrån antagande om att en ny långsiktig jämvikt nås på denna nivå. Kommuner och regioner påverkas inte av förslaget. I kartläggningen framgår att cirka 30 procent av tillfrågade företag kan tänka sig att ge mer pengar till ideell verksamhet om ett skatteincitament införs (avsnitt 4.5.3). Ett räkneexempel visar att om 30 procent av de företag som i dag uppskattas ge gåvor i intervallet 2 000–50 000 kronor dubblar sitt givande beräknas skattebortfallet i stället uppgå till 120 miljoner kronor.

Utredningens andra förslag om ett undantag från beskattning av andelsägare eller medlem beräknas medföra en offentligfinansiell kostnad på cirka 40 miljoner kronor. I huvudsak bedöms kostnaden falla på staten genom minskade skatteintäkter. Kommunerna bedöms påverkas marginellt, till följd av att skattebasen minskar något.

Sammantaget beräknas den offentligfinansiella kostnaden av båda förslagen uppgå till cirka 140 miljoner kronor.

Om regeringen anser att kostnaden bör finansieras kan det göras genom en höjning av riskskatten för kreditinstitut. Baserat på utredningens antaganden kommer förslaget till skattereduktion för juridiska personers gåvor medföra att godkända gåvomottagare får ökade resurser med runt 100 miljoner kronor. I det fall stiftelser och andra organisationer skänker gåvor som kan ge skattereduktion blir skattebortfallet högre. Ett ökat givande gynnar främst redan godkända och etablerade gåvomottagare, på

bekostnad av gåvomottagare som antingen saknar resurser att hantera den administration som krävs för att bli godkänd som gåvomottagare eller som verkar inom andra ändamålsområden än social hjälpverksamhet och vetenskaplig forskning. Under utredningens arbete har det blivit tydligt att en begränsning av ändamål till social hjälpverksamhet och främjande av vetenskaplig forskning även kan få konsekvenser i form av gränsdragningsproblem för Skatteverket och gåvomottagare. Utredningen ser därför att det finns ett behov av en översyn av vilka ändamål som bör omfattas av ett skatteincitament för gåvor.

2 Delbetänkandets lagförslag

Förslag till lag om ändring i kupongskattelagen (1970:624)

Härigenom föreskrivs att 1 § kupongskattelagen (1970:624)¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §²

Kupongskatt ska betalas enligt denna lag till staten för utdelning av annat slag än som avses i 42 kap. 16 § inkomstskattelagen (1999:1229) på aktie i svenskt aktiebolag.

Kupongskatt ska betalas enligt denna lag till staten för utdelning av annat slag än som avses i 42 kap. 12 a och 16 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) på aktie i svenskt aktiebolag.

Vad som i denna lag sägs om aktie i svenskt aktiebolag gäller även aktie i europabolag med säte i Sverige samt andel i svensk värdepappersfond och svensk specialfond.

I ärenden och mål om kupongskatt gäller bestämmelserna i skatteförfarandelagen (2011:1244) om

1. ersättning för kostnader för ombud, biträde eller utredning i 43 kap., 68 kap. 2 § och 71 kap. 4 §,
2. bevissäkring och betalningssäkring i 45 kap., 46 kap., 68 kap. 1 och 3 §§, 69 kap. och 71 kap. 1 §, samt
3. uppgifter och handlingar som ska undantas från kontroll i 47 kap. och 68 kap. 1 och 3 §§.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2026.

2. Lagen tillämpas på utdelning som lämnas efter den 31 december 2025.

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 1974:996.

² Senaste lydelse 2013:574.

Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs i fråga om inkomstskattelagen (1999:1229)¹

dels att 24 kap. 5 §, 67 kap. 1, 2 samt 21–26 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas fem nya paragrafer, 11 kap. 49 §, 42 kap. 12 a §, 67 kap. 24 a §, 25 a § samt 26 a § och närmast före 11 kap. 49 § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 kap.

Gåva till godkänd gåvomottagare

49 §

Gåva som ger juridisk person rätt till skattereduktion enligt 67 kap. ska inte tas upp som intäkt av någon som direkt eller indirekt äger en andel i den juridiska personen, eller i fråga om ideella föreningar någon som är medlem i föreningen.

24 kap.

5 §²

I inkomstslaget näringsverksamhet tillämpas bestämmelserna i inkomstslaget kapital om

– gåva till godkänd gåvomottagare i 42 kap.

12 a §,

– utnyttjande av företrädesrätt till teckning av vinstandelslån eller kapitalandelslån i 42 kap. 15 §,

– utdelning av andelar i dotterbolag i 42 kap. 16 §,

– utbetalningar vid minskning av aktiekapital, bunden överkursfond eller reservfond och liknande förfaranden i 42 kap. 17 §,

– utskiftning från ideella föreningar i 42 kap. 18 §,

– utskiftning och utbetalning från ekonomiska föreningar i 42 kap. 19–21 §§,

– emission i ekonomiska föreningar i 42 kap. 21 a §,

– utdelning från i utlandet delägarbeskattade juridiska personer och från utländska juridiska personer med lågbeskattade inkomster i 42 kap. 22 §,

– utdelning och utskiftning från dödsbon efter personer som var begränsat skattskyldiga vid dödsfallet i 42 kap. 23 §,

– skattetillgodohavanden i 42 kap. 24 §,

– spel i 42 kap. 25 §, och

– schablonintäkt i 42 kap. 43 §.

42 kap.

12 a §

Gåva som ger juridisk person rätt till skattereduktion enligt 67 kap. ska inte tas upp som utdelning av någon som direkt eller indirekt äger en andel i den juridiska personen, eller i fråga om ideella föreningar någon som är medlem i föreningen.

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

² Senaste lydelse 2020:990.

67 kap.

1 §³

I detta kapitel finns bestämmelser om skattereduktion för fysiska personer i 2–52 §§ och för juridiska personer i 2 och 27–33 §§.

Skattereduktion ska anges i hela kronor så att öretal faller bort.

I detta kapitel finns bestämmelser om skattereduktion för fysiska personer i 2–52 §§ och för juridiska personer i 2, 20, 21, 23, 24 a, 25 a, 26 a och 27–33 §§.

2 §⁴

Skattereduktion ska göras för sjöinkomst, allmän pensions-avgift, arbetsinkomst (jobbskatteavdrag), sjukersättning och aktivitetsersättning, förvärvsinkomst, boende i vissa områden (regional skattereduktion), underskott av kapital, hushållsarbete, installation av grön teknik, gåva, mikroproduktion av förnybar el och avgift till arbetslöshetskassa i nu nämnd ordning.

Skattereduktion ska räknas av mot kommunal och statlig inkomstskatt som beräknats enligt 65 kap., mot statlig fastighetsskatt enligt lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt samt mot kommunal fastighetsavgift enligt lagen (2007:1398) om kommunal fastighetsavgift. Skattereduktion enligt 5–9 d, 34, 35 och 46–48 §§ ska dock räknas av endast mot kommunal inkomstskatt.

Skattereduktion ska räknas av mot kommunal och statlig inkomstskatt som beräknats enligt 65 kap., mot statlig fastighetsskatt enligt lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt samt mot kommunal fastighetsavgift enligt lagen (2007:1398) om kommunal fastighetsavgift. Skattereduktion enligt 5–9 d, 34, 35 och 46–48 §§ ska dock räknas av endast mot kommunal inkomstskatt. *Skattereduktion för en juridisk person enligt 20, 21, 23, 24 a, 25 a och 26 a §§ ska räknas av endast mot statlig inkomstskatt.*

21 §⁵

Med gåva avses vid tillämpningen av detta kapitel en gåva i pengar som vid ett och samma gåvotillfälle uppgår till minst 200 kronor.

Med gåva avses vid tillämpningen av detta kapitel en gåva i pengar *från en fysisk person* som vid ett och samma gåvotillfälle uppgår till minst 200 kronor. *Detsamma gäller för ett dödsbo där gåvan har lämnats före dödsfallet.*

För en juridisk person avses en gåva i pengar som vid ett och samma gåvotillfälle uppgår till minst 2 000 kronor.

22 §⁶

Om det sammanlagda underlaget för skattereduktionen understiger 2 000 kronor, görs ingen skattereduktion.

Om det sammanlagda underlaget för skattereduktionen *för en fysisk person eller ett dödsbo där gåvan har lämnats före dödsfallet* understiger 2 000 kronor, görs ingen skattereduktion.

³ Senaste lydelse 2022:445.

⁴ Senaste lydelse 2022:445.

⁵ Senaste lydelse 2019:454.

⁶ Senaste lydelse 2019:454.

23 §⁷

En begäran om skattereduktion för gåva ska göras i inkomstdeklarationen för det beskattningsår då gåvan har lämnats.

En begäran om skattereduktion för gåva för en fysisk person eller ett dödsbo där gåvan har lämnats före dödsfallet ska göras i inkomstdeklarationen för det beskattningsår då gåvan har lämnats.

En begäran om skattereduktion för gåva för en juridisk person ska göras i inkomstdeklarationen som ska lämnas efter utgången av det kalenderår då gåvan har lämnats.

24 §⁸

Rätt till skattereduktion enligt 25 och 26 §§ har efter begäran de som

1. vid beskattningsårets utgång har fyllt 18 år,
2. är obegränsat skattskyldiga under någon del av beskattningsåret, och
3. har haft utgifter för gåva avseende främjande av social hjälpverksamhet eller vetenskaplig forskning till en godkänd gåvomottagare eller ska ta upp värdet av sådan gåva som inkomst.

Sådan rätt till skattereduktion har efter begäran också de som är begränsat skattskyldiga enligt 3 kap. 18 § första stycket 1, 2 eller 3, om deras överskott av förvärvsinkomster i Sverige och i andra länder, uteslutande eller så gott som uteslutande, utgörs av överskott av förvärvsinkomster i Sverige.

Även dödsbon har efter begäran rätt till skattereduktion för gåva som har lämnats före dödsfallet.

Rätt till skattereduktion enligt 25 och 26 §§ har efter begäran fysiska personer som

1. vid beskattningsårets utgång har fyllt 18 år,
2. är obegränsat skattskyldiga under någon del av beskattningsåret, och
3. har haft utgifter för gåva avseende främjande av social hjälpverksamhet eller vetenskaplig forskning till en godkänd gåvomottagare eller ska ta upp värdet av sådan gåva som inkomst.

24 a §

Rätt till skattereduktion enligt 25 a och 26 a §§ har efter begäran juridiska personer som har haft utgifter för gåva avseende främjande av social hjälpverksamhet eller vetenskaplig forskning till en godkänd gåvomottagare om inte annat följer av andra eller tredje stycket.

Om ett kommissionärsföretag i kommissionärsverksamhet har haft sådana utgifter har i stället kommittentföretaget rätt till skattereduktion.

Den som omfattas av bestämmelserna om undantag från skattskyldighet i kap. har inte rätt till skattereduktion för gåva.

25 §⁹

Underlag för skattereduktion består av

1. utgifter för gåva som har betalats under beskattningsåret, och

Underlag för skattereduktion för fysiska personer eller dödsbon där gåvan har lämnats före dödsfallet består av

⁷ Senaste lydelse 2019:454.

⁸ Senaste lydelse 2019:454.

⁹

2. värdet av gåva som ska tas upp som inkomst av den skattskyldige.
I underlaget räknas inte in omkostnader i samband med gåvan.

25 a §

Underlag för skattereduktion för juridiska personer består av utgifter för gåva som har betalats under kalenderåret.

I underlaget räknas inte in omkostnader i samband med gåvan.

26 §¹⁰

Skattereduktionen uppgår till 25 procent av underlaget. Skattereduktionen får dock uppgå till högst 3 000 kronor för ett beskattningsår.

Skattereduktionen för fysiska personer eller dödsbon där gåvan har lämnats före dödsfallet uppgår till 25 procent av underlaget. Skattereduktionen får dock uppgå till högst 3 000 kronor för ett beskattningsår.

26 a §

Skattereduktionen för juridiska personer uppgår till 25 procent av underlaget. För underlag som överstiger 200 000 kronor upp till 400 000 kronor uppgår skattereduktionen till 5 procent av underlaget. Skattereduktionen får uppgå till högst 60 000 kronor för ett kalenderår.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2026.
2. Lagen tillämpas på gåvor som lämnas efter den 31 december 2026.

¹⁰ Senaste lydelse 2021:1160.

Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2019:453) om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva att 2 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

I 67 kap. inkomstskattelagen (1999:1229) finns bestämmelser om

- vissa definitioner och villkor för skattereduktion (20–22 §§),
- begäran om skattereduktion (23 §),
- vilka som kan få skatte-reduktion (24 §),
- underlag för skattereduktion (25 §), och
- skattereduktionens storlek (26 §).

Föreslagen lydelse

2 §

I 67 kap. inkomstskattelagen (1999:1229) finns bestämmelser om

- vissa definitioner och villkor för skattereduktion (20–22 §§),
- begäran om skattereduktion (23 §),
- vilka som kan få skatte-reduktion (24 och 24 a §§),
- underlag för skattereduktion (25 och 25 a §§), och
- skattereduktionens storlek (26 och 26 a §§).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2026.

3 Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss av betänkandet Skatteincitament för juridiska personers gåvor till ideell verksamhet (SOU 2024:90) har yttranden kommit in från Bokföringsnämnden, Cancerfonden, Chalmers tekniska högskola AB, Domstolsverket, Ekonomistyrningsverket, FAR, Forum, Frälsningsarmén, Företagarna, Förvaltningsrätten i Malmö, Förvaltningsrätten i Stockholm, Giva Sverige, Kammarrätten i Göteborg, Kammarrätten i Stockholm, Karolinska institutet, Konjunkturinstitutet, Linnéuniversitetet, Näringslivets skattedelegation, Regelrådet, Skatteverket, Stockholms universitet, Föreningen Svenskt Näringsliv, Sveriges Kommuner och Regioner och Trossamfundet Svenska Kyrkan.

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att lämna några synpunkter: Equmeniakyrkan, ForumCiv, Fremia, Funktionsrätt Sverige, Hjärt-Lungfonden, Knut och Alice Wallenbergs Stiftelse, Landsorganisationen i Sverige (LO), Reumatikerförbundets kansli, Kungliga tekniska Högskolan, Riksidrottsförbundet, Rädda Barnen, Röda Korset, SOS-Barnbyar, Stiftelsen för internationalisering av högre utbildning och forskning (STINT), Stiftelsen för miljöstrategisk forskning (Mistra), Stockholms Stadsmission, Sveriges Akademikers Centralorganisation (SACO) och Tjänstemännens Centralorganisation (TCO).

Därutöver har yttranden inkommit från Djurens Rätt, Djurskyddet Sverige, Svensk Insamlingskontroll, Srf konsulternas förbund, Stiftelsen Friends, Stiftelsen Läxhjälp, Sverok, Svensk scenkonst, Världsnaturfonden WWF och Insamlingsstiftelsen War Child.

4 Lagrådsremissens lagförslag

Förslag till lag om ändring i kupongskattelagen (1970:624)

Härigenom föreskrivs att 1 § kupongskattelagen (1970:624)¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §²

Kupongskatt ska betalas enligt denna lag till staten för utdelning av annat slag än som avses i 42 kap. 16 § inkomstskattelagen (1999:1229) på aktie i svenskt aktiebolag.

Vad som i denna lag sägs om aktie i svenskt aktiebolag gäller även aktie i europabolag med säte i Sverige samt andel i svensk värdepappersfond och svensk specialfond.

I ärenden och mål om kupongskatt gäller bestämmelserna i skatteförfarandelagen (2011:1244) om

1. ersättning för kostnader för ombud, biträde eller utredning i 43 kap., 68 kap. 2 § och 71 kap. 4 §,
2. bevissäkring och betalningssäkring i 45 kap., 46 kap., 68 kap. 1 och 3 §§, 69 kap. och 71 kap. 1 §, samt
3. uppgifter och handlingar som ska undantas från kontroll i 47 kap. och 68 kap. 1 och 3 §§.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2026.

2. Lagen tillämpas på utdelning som lämnas efter den 31 december 2025.

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 1974:996.

² Senaste lydelse 2013:574.

Förslag till lag om ändring i lagen (1986:468) om avräkning av utländsk skatt

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 10 § lagen (1986:468) om avräkning av utländsk skatt ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

10 §¹

Vid beräkning av den statliga inkomstskatt som hänför sig till de utländska inkomsterna ska den del av den statliga inkomstskatten som hänför sig till de utländska förvärvsinkomsterna respektive den del som hänför sig till de utländska kapitalinkomsterna beräknas var för sig. Den statliga och kommunala inkomstskatt som hänför sig till de utländska förvärvsinkomsterna (intäktsposter efter avdrag för kostnadsposter) ska anses utgöra så stor del av den skattskyldiges hela statliga respektive kommunala inkomstskatt på förvärvsinkomst, beräknad utan avräkning, som de utländska förvärvsinkomsterna utgör av den skattskyldiges sammanlagda förvärvsinkomst före allmänna avdrag, grundavdrag och sjöinkomstavdrag. Motsvarande gäller i tillämpliga delar vid beräkning av den del av den statliga inkomstskatten som hänför sig till de utländska kapitalinkomsterna.

Vid tillämpning av första stycket *ska*, om den skattskyldige fått skattereduktion enligt 67 kap. inkomstskattelagen (1999:1229), sådan reduktion anses ha skett från kommunal och statlig inkomstskatt, statlig fastighetsskatt respektive kommunal fastighetsavgift med så stor del av reduktionen som respektive skatt eller avgift utgör av det sammanlagda beloppet av nämnda skatter och avgift före sådan reduktion. Skattereduktion enligt 67 kap. 5–9 d, 34, 35 och 46–48 §§ inkomstskattelagen ska dock anses ha skett bara från kommunal inkomstskatt.

Vid tillämpning av första stycket *gäller följande*:

1. Om den skattskyldige är en fysisk person som fått skattereduktion enligt 67 kap. inkomstskattelagen (1999:1229) *ska* sådan reduktion anses ha skett från kommunal och statlig inkomstskatt, statlig fastighetsskatt respektive kommunal fastighetsavgift med så stor del av reduktionen som respektive skatt eller avgift utgör av det sammanlagda beloppet av nämnda skatter och avgift före sådan reduktion. Skattereduktion enligt 67 kap. 5–9 d, 34, 35 och 46–48 §§ inkomstskattelagen ska dock anses ha skett bara från kommunal inkomstskatt.

2. Om den skattskyldige är en juridisk person som fått skattereduktion enligt 67 kap. inkomstskattelagen *ska* sådan reduktion anses ha skett bara från statlig inkomstskatt.

Om en skattskyldig enligt 2 § första stycket 4 lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel ska betala avkastningsskatt gäller följande. Vid beräkningen av spärrbeloppet ska, vid bestämmande enligt första stycket av den statliga inkomstskatt som hänför sig till de utländska inkomsterna, avkastningsskatt likställas med statlig inkomstskatt på förvärvsinkomst.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2026.

2. Lagen tillämpas första gången för beskattningsår som börjar efter den 31 december 2025.

¹ Senaste lydelse 2020:1165.

Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs i fråga om inkomstskattelagen (1999:1229)¹

dels att 24 kap. 5 § och 67 kap. 21–26 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas fem nya paragrafer, 11 kap. 49 §, 42 kap. 12 a §, 67 kap. 24 a, 25 a och 26 a §§, och närmast före 11 kap. 49 § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 kap.

Gåvor till godkända gåvomottagare

49 §

En gåva som ger en juridisk person rätt till skattereduktion enligt 67 kap. ska inte tas upp som intäkt av någon som direkt eller indirekt äger en andel i den juridiska personen, eller i fråga om ideella föreningar någon som är medlem i föreningen.

24 kap.

5 §²

I inkomstslaget näringsverksamhet tillämpas bestämmelserna i inkomstslaget kapital om

– gåva till godkänd gåvo-mottagare i 42 kap.

12 a §,

– utnyttjande av företrädesrätt till teckning av vinstandelslån eller kapitalandelslån i 42 kap. 15 §,

– utdelning av andelar i dotterbolag i 42 kap. 16 §,

– utbetalningar vid minskning av aktiekapital, bunden överkursfond eller reservfond och liknande förfaranden i 42 kap. 17 §,

– tilldelning av inlösenaktier i 42 kap. 17 a §,

– utskiftning från ideella föreningar i 42 kap. 18 §,

– utskiftning och utbetalning från ekonomiska föreningar i 42 kap. 19–21 §§,

– emission i ekonomiska föreningar i 42 kap. 21 a §,

– utdelning från i utlandet delägarbeskattade juridiska personer och från utländska juridiska personer med lågbeskattade inkomster i 42 kap. 22 §,

– utdelning och utskiftning från dödsbon efter personer som var begränsat skattskyldiga vid dödsfallet i 42 kap. 23 §,

– skattetillgodohavanden i 42 kap. 24 §,

– spel i 42 kap. 25 §, och

– schablonintäkt i 42 kap. 43 §.

42 kap.

12 a §

En gåva som ger en juridisk person rätt till skattereduktion enligt 67 kap. ska inte tas upp som utdelning av någon som direkt eller indirekt äger en andel i den juridiska personen, eller i

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

² Senaste lydelse 2023:789.

fråga om ideella föreningar någon som är medlem i föreningen.

67 kap.

21 §³

Med gåva avses vid tillämpningen av detta kapitel en gåva i pengar som vid ett och samma gåvotillfälle uppgår till minst 200 kronor.

Med gåva avses vid tillämpningen av detta kapitel en gåva i pengar *som lämnas av*

1. en fysisk person och som vid ett och samma gåvotillfälle uppgår till minst 200 kronor, eller

2. en juridisk person och som vid ett och samma gåvotillfälle uppgår till minst 2 000 kronor.

Vad som anges för en fysisk person i första stycket gäller även för ett dödsbo när gåvan har lämnats före dödsfallet.

22 §⁴

Om det sammanlagda underlaget för skattereduktionen understiger 2 000 kronor, görs ingen skattereduktion.

Om det sammanlagda underlaget för skattereduktionen *för en fysisk person eller ett dödsbo där gåvan har lämnats före dödsfallet* understiger 2 000 kronor, görs ingen skattereduktion.

23 §⁵

En begäran om skattereduktion för gåva ska göras i inkomstdeklarationen för det beskattningsår då gåvan har lämnats.

En begäran om skattereduktion för gåva *från en fysisk person eller ett dödsbo där gåvan har lämnats före dödsfallet* ska göras i inkomstdeklarationen för det beskattningsår då gåvan har lämnats.

En begäran om skattereduktion för gåva från en juridisk person ska göras i inkomstdeklarationen som senast ska lämnas in efter utgången av det kalenderår då gåvan har lämnats.

24 §⁶

Rätt till skattereduktion enligt 25 och 26 §§ har efter begäran *de* som

Rätt till skattereduktion enligt 25 och 26 §§ har efter begäran *fysiska personer* som

1. vid beskattningsårets utgång har fyllt 18 år,

2. är obegränsat skattskyldiga under någon del av beskattningsåret, och

3. har haft utgifter för gåva avseende främjande av social hjälp-verksamhet eller vetenskaplig forskning till en godkänd gåvomottagare eller ska ta upp värdet av sådan gåva som inkomst.

Sådan rätt till skattereduktion har efter begäran också de som är begränsat skattskyldiga enligt 3 kap. 18 § första stycket 1, 2 eller 3, om deras överskott av förvärvsinkomster i Sverige och i andra länder, uteslutande eller så gott som uteslutande, utgörs av överskott av förvärvsinkomster i Sverige.

³ Senaste lydelse 2019:454.

⁴ Senaste lydelse 2019:454.

⁵ Senaste lydelse 2019:454.

⁶ Senaste lydelse 2019:454.

Även dödsbon har efter begäran rätt till skattereduktion för gåva som har lämnats före dödsfallet.

24 a §

Rätt till skattereduktion enligt 25 a och 26 a §§ har efter begäran juridiska personer som har lämnat en gåva avseende främjande av social hjälpverksamhet eller vetenskaplig forskning till en godkänd gåvomottagare om inte annat följer av andra eller tredje stycket.

Om ett kommissionärsföretag i kommissionärsverksamhet har lämnat gåvan har i stället kommittentföretaget rätt till skattereduktion. Vad som avses med kommissionärsföretag, kommittentföretag och kommissionärsverksamhet framgår av 36 kap.

Den som omfattas av bestämmelserna om undantag från skattskyldighet i 7 kap. har inte rätt till skattereduktion för gåva.

25 §⁷

Underlag för skattereduktion består av

Underlag för skattereduktion för fysiska personer eller för dödsbon om gåvan har lämnats före dödsfallet består av

1. utgifter för gåva som har betalats under beskattningsåret, och
 2. värdet av gåva som ska tas upp som inkomst av den skattskyldige.
- I underlaget räknas inte in omkostnader i samband med gåvan.

25 a §

Underlag för skattereduktion för juridiska personer består av värdet av gåva som har betalats under kalenderåret.

I underlaget räknas inte in omkostnader i samband med gåvan.

26 §⁸

Skattereduktionen uppgår till 25 procent av underlaget. Skattereduktionen får dock uppgå till högst 3 000 kronor för ett beskattningsår.

Skattereduktionen för fysiska personer eller för dödsbon om gåvan har lämnats före dödsfallet uppgår till 25 procent av underlaget. Skattereduktionen får dock uppgå till högst 3 000 kronor för ett beskattningsår.

26 a §

Skattereduktionen för juridiska personer uppgår till underlaget multiplicerat med procentsatsen enligt 65 kap. 10 §. Underlaget för skattereduktion får dock uppgå till högst 800 000 kronor för ett kalenderår.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2026.
 2. Lagen tillämpas på gåvor som lämnas efter den 31 december 2025.

⁷ Senaste lydelse 2019:454.

⁸ Senaste lydelse 2021:1160.

Förslag till lag om ändring i lagen (2019:453) om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva

Härigenom föreskrivs att 2 § lagen (2019:453) om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

- I 67 kap. inkomstskattelagen (1999:1229) finns bestämmelser om
- vissa definitioner och villkor för skattereduktion (20–22 §§),
 - begäran om skattereduktion (23 §),
 - vilka som kan få skattereduktion (24 §),
 - underlag för skattereduktion (25 §),
 - och
 - skattereduktionens storlek (26 §).
- vilka som kan få skattereduktion (24 och 24 a §§),
- underlag för skattereduktion (25 och 25 a §§), och
- skattereduktionens storlek (26 och 26 a §§).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2026

Förslag till lag om ändring i lagen (2025:539) om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs att 67 kap. 1 och 2 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) i stället för lydelsen enligt lagen (2025:539) om ändring i den lagen ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2025:539

Föreslagen lydelse

67 kap.

1 §

I detta kapitel finns bestämmelser om skattereduktion för fysiska personer.

I detta kapitel finns bestämmelser om skattereduktion för fysiska personer i 2–24, 25, 26 och 27–52 §§ och för juridiska personer i 2, 20, 21, 23, 24 a, 25 a och 26 a §§.

Skattereduktion ska anges i hela kronotal så att öretal faller bort.

2 §

Skattereduktion ska göras för sjöinkomst, allmän pensionsavgift, arbetsinkomst (jobbskatteavdrag), sjukersättning och aktivitetsersättning, förvärvsinkomst, boende i vissa områden (regional skattereduktion), underskott av kapital, hushållsarbete, installation av grön teknik, gåva och avgift till arbetslöshetskassa i nu nämnd ordning.

Skattereduktion ska räknas av mot kommunal och statlig inkomstskatt som beräknats enligt 65 kap., mot statlig fastighetsskatt enligt lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt samt mot kommunal fastighetsavgift enligt lagen (2007:1398) om kommunal fastighetsavgift. Skattereduktion enligt 5–9 d, 34, 35 och 46–48 §§ ska dock räknas av endast mot kommunal inkomstskatt.

Skattereduktion ska räknas av mot kommunal och statlig inkomstskatt som beräknats enligt 65 kap., mot statlig fastighetsskatt enligt lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt samt mot kommunal fastighetsavgift enligt lagen (2007:1398) om kommunal fastighetsavgift. Skattereduktion enligt 5–9 d, 34, 35 och 46–48 §§ ska dock räknas av endast mot kommunal inkomstskatt. *Skattereduktion för en juridisk person ska räknas av endast mot statlig inkomstskatt.*

5 Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2025-08-25

Närvarande: Justitieråden Svante O. Johansson, Johan Danelius och Linda Haggren

Skattereduktion för gåvor från juridiska personer till ideell verksamhet

Enligt en lagrådsremiss den 26 juni 2025 har regeringen (Finansdepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i kupongskattelagen (1970:624),
2. lag om ändring i lag (1986:468) om avräkning av utländsk skatt,
3. lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229),
4. lag om ändring i lagen (2019:453) om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva,
5. lag om ändring i lagen (2025:539) om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229).

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av departementssekreterarna Malin Börestam och Jonatan Vesterman.

Förslagen föranleder följande yttrande.

Förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen

67 kap.

21 §

I paragrafen föreslås ett nytt andra stycke enligt vilket det som anges för en fysisk person i första stycket ska gälla även för ett dödsbo när gåvan har lämnats före dödsfallet. Enligt Lagrådet innebär den nya bestämmelsen ett slags dubbelreglering i förhållande till bestämmelsen i 24 § tredje stycket. Av den bestämmelsen följer att dödsbon har rätt till skattereduktion under samma förutsättningar som fysiska personer, om gåvan har lämnats före dödsfallet.

Lagrådet förordar därför att det föreslagna nya andra stycket i förevarande paragraf utgår och att det i stället i författningskommentaren erinras dels om att lagens bestämmelser om juridiska personer enligt 2 kap. 3 § första stycket inte ska tillämpas på dödsbon, dels om att dödsbon enligt 24 § tredje stycket i förevarande kapitel har rätt till skattereduktion under samma förutsättningar som fysiska personer, om gåvan har lämnats före dödsfallet.

22, 23, 25 och 26 §§

Om den ändring som Lagrådet har förordat i 21 § genomförs, bör också det som sägs i förevarande paragrafer om dödsbon kunna utgå ur lagtexten. Vad som gäller i fråga om dödsbon bör i stället, på motsvarande sätt som har föreslagits i fråga om 21 §, kunna klargöras i författningskommentarerna.

Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar övriga lagförslag utan erinran.

Bilaga 10

Sänkt energiskatt på el

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning av promemorian	2
2	Promemorians lagförslag.....	3
3	Förteckning över remissinstanserna	4

1 Sammanfattning av promemorian

I promemorian Sänkt energiskatt på el föreslås att energiskatten på el sänks genom att skattesatsen för 2026 fastställs till 41,1 öre per kilowattimme.

Ändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 2026.

2 Promemorians lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

Härigenom föreskrivs att 11 kap. 3 § lagen (1994:1776) om skatt på energi ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2025:99

Föreslagen lydelse

11 kap.

3 §

Energiskatt ska betalas med ~~43,9~~ öre per förbrukad kilowattimme elektrisk kraft.

För kalenderåret 2026 och efterföljande kalenderår ska skatt i stället för vad som anges i första stycket betalas med belopp som räknas om enligt tredje stycket. Regeringen fastställer varje år före november månads utgång det omräknade skattebelopp som enligt denna paragraf ska betalas för påföljande kalenderår.

Skattebeloppet räknas om genom att det belopp som gäller den 1 augusti det år då omräkningen sker multipliceras med ett jämförelsetal. Det omräknade skattebeloppet avrundas till hela tiondels ören.

Jämförelsetalet anger förhållandet mellan det allmänna prisläget i juni månad det år då omräkningen sker och prisläget i juni månad närmast föregående år. Jämförelsetalet ska avrundas till fyra decimaler.

Energiskatt ska betalas med ~~43,9~~ 41,1 öre per förbrukad kilowattimme elektrisk kraft.

För kalenderåret 2027 och efterföljande kalenderår ska skatt i stället för vad som anges i första stycket betalas med belopp som räknas om enligt tredje stycket. Regeringen fastställer varje år före november månads utgång det omräknade skattebelopp som enligt denna paragraf ska betalas för påföljande kalenderår.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2026.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

3 Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss av promemorian Sänkt energiskatt på el har yttranden kommit in från Affärsverket svenska kraftnät, Drivkraft Sverige, Ekonomistyrningsverket, Energiföretagen Sverige, Energimarknadsinspektionen, Fastighetsägarna, Företagarna, Konjunkturinstitutet, Lantbrukarnas riksförbund, Mobility Sweden, Naturvårdsverket, Näringslivets skattedelegation, Regelrådet, Skatteverket, Småföretagarnas riksförbund, Statens energimyndighet, Svenskt näringsliv, Tillväxtverket, Trafikanalys, Trafikverket, Transportföretagen och Villaägarnas riksförbund.

Yttranden har även kommit in från E.ON Sverige AB, Einride, Ellevio Sverige AB, Fortum Sverige AB, Green Power Sweden, Naturskyddsföreningen, Skattebetalarnas förening, Svensk solenergi och Vattenfall AB.

Följande remissinstanser har inte svarat: Sveriges konsumenter och Sveriges åkeriföretag.

Bilaga 11

Förlängd tillfälligt utökad nedsättning av skatt på jordbruksdiesel m.m.

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning av promemorian	2
2	Promemorians lagförslag.....	3
3	Förteckning över remissinstanserna	7
4	Lagrådsremissens lagförslag.....	8
5	Lagrådets yttrande	13

1 Sammanfattning av promemorian

I promemorian Förlängd tillfälligt utökad nedsättning av skatt på jordbruksdiesel och vissa ändrade villkor för återbetalning föreslås att den tillfälligt utökade nedsättningen av skatt på s.k. jordbruksdiesel förlängs även under 2026. I promemorian föreslås även att beloppsgränsen för kvartalsvis återbetalning ändras.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2026.

2 Promemorians lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

Härigenom föreskrivs att 6 a kap. 2 a § och 9 kap. 8 § lagen (1994:1776) om skatt på energi ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2024:1130

Föreslagen lydelse

6 a kap.

2 a §

För drift av skepp och båtar utan medgivande enligt 2 kap. 9 § samt andra motordrivna fordon än personbilar, lastbilar och bussar medges befrielse från koldioxidskatt med 2 553 kronor per kubikmeter bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b, om det förbrukas i yrkesmässig

1. jordbruks- eller skogsbruksverksamhet, eller
2. vattenbruksverksamhet.

För sådan förbrukning som avses i första stycket ska även befrielse från energiskatt medges med 1 150 kronor per kubikmeter.

När det gäller skepp och båtar för vilka fiskelicens som inte är begränsad till fiske enbart i enskilt vatten meddelats enligt fiskelagen (1993:787) medges skattebefrielse enligt första stycket också för bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 a.

Befrielse från skatt enligt denna paragraf får dock högst uppgå till de skattebelopp som gäller vid skattskyldighetens inträde för det förbrukade bränslet.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 kap.

8 §¹

Rätt till återbetalning eller kompensation enligt 2, 3 och 6 §§ föreligger endast när ersättningen för ett kalenderkvartal uppgår till

1. minst 1 000 kronor i fall som avses i 2 eller 6 §, och
2. minst 500 kronor i fall som avses i 3 §.

Sådan återbetalning enligt 2 § som görs med stöd av 6 a kap. 2 a § får dock göras när den sammanlagda ersättningen uppgår till minst 500 kronor per kalenderår.

Rätt till sådan återbetalning enligt 2 § som görs med stöd av 6 a kap. 2 a § föreligger dock endast när ersättningen för ett kalenderkvartal uppgår till minst 400 kronor.

Rätt till återbetalning enligt 5 § föreligger endast för den del av den sammanlagda ersättningen som överstiger 2 000 kronor per kalenderkvartal och endast om

1. stödmottagaren inte är ett företag utan rätt till statligt stöd, och
2. sökanden lämnar uppgifter om stödmottagare.

Kraven i tredje stycket 2 gäller endast uppgifter om stödmottagare vars sammanlagda nedsättning inom stödordningen genom återbetalningen överstiger 50 000 euro under kalenderåret.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2026.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse 2022:1781.

Förslag till lag om ändring i lagen (2023:362) om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

Härigenom föreskrivs att lagen (2023:362) om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi ska utgå.

Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

Härigenom föreskrivs att 6 a kap. 2 a § lagen (1994:1776) om skatt på energi ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt lagförslag 2.1

Föreslagen lydelse

6 a kap.

2 a §

För drift av skepp och båtar utan medgivande enligt 2 kap. 9 § samt andra motordrivna fordon än personbilar, lastbilar och bussar medges befrielse från koldioxidskatt med 2 553 kronor per kubikmeter bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b, om det förbrukas i yrkesmässig

För drift av skepp och båtar utan medgivande enligt 2 kap. 9 § samt andra motordrivna fordon än personbilar, lastbilar och bussar medges befrielse från koldioxidskatt med 1 930 kronor per kubikmeter bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b, om det förbrukas i yrkesmässig

1. jordbruks- eller skogsbruksverksamhet, eller
2. vattenbruksverksamhet.

För sådan förbrukning som avses i första stycket ska även befrielse från energiskatt medges med 1 150 kronor per kubikmeter.

När det gäller skepp och båtar för vilka fiskelicens som inte är begränsad till fiske enbart i enskilt vatten meddelats enligt fiskelagen (1993:787) medges skattebefrielse enligt första stycket också för bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 a.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förbrukning som sker före ikraftträdandet.

Förslag till lag om upphävande av lagen (2008:205) om lagerskatt på flygbensin

Härigenom föreskrivs att lagen (2008:205) om lagerskatt på flygbensin ska upphöra att gälla.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2026.
2. Den upphävda lagen gäller dock fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

3 Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss av promemorian Förlängd tillfälligt utökad nedsättning av skatt på jordbruksdiesel och vissa ändrade villkor för återbetalning har yttranden kommit in från 2030-sekretariatet, Drivkraft Sverige, Ekonomistyrningsverket, Energimarknadsinspektionen, Företagarna, Förvaltningsrätten i Falun, Kommerskollegium, Konjunkturinstitutet, Konkurrensverket, Lantbrukarnas riksförbund, Maskinentreprenörerna, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser, Naturskyddsföreningen, Naturvårdsverket, Regelrådet, Skatteverket, Skogsentreprenörerna, Skogsstyrelsen, Småföretagarnas riksförbund, Statens energimyndighet, Statens jordbruksverk, Statskontoret, Svenska bioenergiföreningen, Svenskt Näringsliv, Sveriges Åkeriföretag och Transportföretagen Flyg.

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att yttra sig: Energiföretagen Sverige, Energigas Sverige, KSAK Motorflygförbundet, Lantmännen, Mellanskog, Norra skog, Skattebetalarnas förening, Skogsindustrierna, Sveriges Jordägareförbund, Sveriges Spannmålsodlarförening, Sveriges Kommuner och Regioner, Swedavia och Södra Skogsägarna.

4 Lagrådsremissens lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 13 §, 6 a kap. 2 a § och 9 kap. 8 § lagen (1994:1776) om skatt på energi ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

13 §¹

Med uppgifter om stödmottagare avses uppgift om

1. vilken typ av företag (små eller medelstora respektive stora) stödmottagaren hör till enligt bilaga I till den förordning som avses i 12 §,

2. den region där stödmottagande företag är beläget på NUTS 2- nivå enligt bilaga 1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1059/2003 av den 26 maj 2003 om inrättande av en gemensam nomenklatur för statistiska territoriella enheter (NUTS) i lydelsen enligt kommissionens förordning (EU) nr 868/2014 av den 8 augusti 2014 om ändring av bilagorna till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1059/2003 om inrättande av en gemensam nomenklatur för statistiska territoriella enheter (Nuts), och

3. stödmottagande företags verksamhetsområde på Nace-gruppnivå enligt bilaga 1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1893/2006 av den 20 december 2006 om fastställande av den statistiska näringsgrensindelningen Nace rev. 2 och om ändring av rådets förordning (EEG) nr 3037/90, i den ursprungliga lydelsen.

För den som bedriver yrkesmässig jordbruks- eller skogsbruksverksamhet och får stöd genom en stödordning som avses i 11 a § 3 och 13 avses med uppgifter om stödmottagare även uppgift om

1. huruvida stödmottagaren bedriver primär jordbruksproduktion i den mening som avses i artikel 2.9 i kommissionens förordning (EU) nr 651/2014 av den 17 juni 2014 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, och

2. hur stor andel av bränsle- och elförbrukningen inom ramen för respektive stödordning som hänför sig till primär jordbruksproduktion.

2. den region där stödmottagande företag är beläget på NUTS 2- nivå enligt bilaga 1 till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1059/2003 av den 26 maj 2003 om inrättande av en gemensam nomenklatur för statistiska territoriella enheter (NUTS) i lydelsen enligt kommissionens förordning (EU) nr 868/2014 av den 8 augusti 2014 om ändring av bilagorna till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1059/2003 om inrättande av en gemensam nomenklatur för statistiska territoriella enheter (Nuts), och

3. stödmottagande företags verksamhetsområde på Nace-gruppnivå enligt bilaga 1 till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1893/2006 av den 20 december 2006 om fastställande av den statistiska näringsgrensindelningen Nace rev. 2 och om ändring av rådets förordning (EEG) nr 3037/90.

¹ Senaste lydelse 2023:435.

6 a kap.2 a §²

För drift av skepp och båtar utan medgivande enligt 2 kap. 9 § samt andra motordrivna fordon än personbilar, lastbilar och bussar medges befrielse från koldioxidskatt med 2 553 kronor per kubikmeter bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b, om det förbrukas i yrkesmässig

1. jordbruks- eller skogsbruksverksamhet, eller
2. vattenbruksverksamhet.

För sådan förbrukning som avses i första stycket ska även befrielse från energiskatt medges med 1 150 kronor per kubikmeter.

När det gäller skepp och båtar för vilka fiskelicens som inte är begränsad till fiske enbart i enskilt vatten meddelats enligt fiskelagen (1993:787) medges skattebefrielse enligt första stycket också för bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 a.

Befrielse från skatt enligt denna paragraf får dock högst uppgå till de skattebelopp som gäller vid skattskyldighetens inträde för det förbrukade bränslet.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 kap.8 §³

Rätt till återbetalning eller kompensation enligt 2, 3 och 6 §§ föreligger endast när ersättningen för ett kalenderkvartal uppgår till

1. minst 1 000 kronor i fall som avses i 2 eller 6 §, och
2. minst 500 kronor i fall som avses i 3 §.

Sådan återbetalning enligt 2 § som görs med stöd av 6 a kap. 2 a § får dock göras när den sammanlagda ersättningen uppgår till minst 500 kronor per kalenderår.

Rätt till sådan återbetalning enligt 2 § som görs med stöd av 6 a kap. 2 a § föreligger dock endast när ersättningen för ett kalenderkvartal uppgår till minst 400 kronor.

Rätt till återbetalning enligt 5 § föreligger endast för den del av den sammanlagda ersättningen som överstiger 2 000 kronor per kalender-kvartal och endast om

1. stödmottagaren inte är ett företag utan rätt till statligt stöd, och
2. sökanden lämnar uppgifter om stödmottagare.

Kraven i tredje stycket 2 gäller endast uppgifter om stödmottagare vars sammanlagda nedsättning inom stödordningen genom återbetalningen överstiger 50 000 euro under kalenderåret.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2026.
 2. Bestämmelserna i 1 kap. 13 § i den nya lydelsen tillämpas på uppgifter om stödmottagare som lämnas efter ikraftträdandet även för stödberättigande förbrukning som har skett före ikraftträdandet.
 3. Äldre bestämmelser gäller i övrigt fortfarande för förbrukning som sker före ikraftträdandet

² Ändringen innebär att fjärde stycket tas bort.

³ Senaste lydelse 2022:1781.

Förslag till lag om ändring i lagen (2023:362) om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

Härigenom föreskrivs att lagen (2023:362) om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi ska utgå.

Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

Härigenom föreskrivs att 6 a kap. 2 a § lagen (1994:1776) om skatt på energi ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt lagförslag 2.1

Föreslagen lydelse

6 a kap.

2 a §¹

För drift av skepp och båtar utan medgivande enligt 2 kap. 9 § samt andra motordrivna fordon än personbilar, lastbilar och bussar medges befrielse från koldioxidskatt med 2 553 kronor per kubikmeter bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b, om det förbrukas i yrkesmässig

För drift av skepp och båtar utan medgivande enligt 2 kap. 9 § samt andra motordrivna fordon än personbilar, lastbilar och bussar medges befrielse från koldioxidskatt med 1 930 kronor per kubikmeter bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b, om det förbrukas i yrkesmässig

1. jordbruks- eller skogsbruksverksamhet, eller
2. vattenbruksverksamhet.

För sådan förbrukning som avses i första stycket ska även befrielse från energiskatt medges med 1 150 kronor per kubikmeter.

När det gäller skepp och båtar för vilka fiskelicens som inte är begränsad till fiske enbart i enskilt vatten meddelats enligt fiskelagen (1993:787) medges skattebefrielse enligt första stycket också för bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 a.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förbrukning som sker före ikraftträdandet.

¹ Ändringen innebär bl.a. att andra stycket tas bort.

Förslag till lag om upphävande av lagen (2008:205) om lagerskatt på flygbensin

Härigenom föreskrivs att lagen (2008:205) om lagerskatt på flygbensin ska upphöra att gälla.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2026.
2. Den upphävda lagen gäller dock fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

5 Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2025-06-12

Närvarande: F.d. justitieråden Annika Brickman och Ingemar Persson samt justitierådet Johan Danelius

Förlängd tillfälligt utökad nedsättning av skatt på jordbruksdiesel och vissa ändrade villkor för återbetalning

Enligt en lagrådsremiss den 5 juni 2025 har regeringen (Finansdepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi,
2. lag om ändring i lagen (2023:362) om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi,
3. lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi,
4. lag om upphävande av lagen (2008:205) om lagerskatt på flygbensin.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av kanslirådet Tina Svensson.

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

Bilaga 12

Enhetlig energibeskattnig vid metallurgiska processer

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning av promemorian	2
2	Promemorians lagförslag.....	3
3	Förteckning över remissinstanserna	15
4	Lagrådsremissens lagförslag.....	16
5	Lagrådets yttrande	28

1 Sammanfattning av promemorian

I promemorian Enhetlig energibeskattnings vid metallurgiska processer föreslås att skattebefrielse för energiskatt på el som förbrukas i metallurgiska processer utvidgas till att omfatta även uppvärmning av skänkar och liknande kärl.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2026.

2 Promemorians lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 11 a §, 6 a kap. 1 § och 11 kap. 6, 9, 13 a och 17 §§ lagen (1994:1776) om skatt på energi ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

11 §¹

I fråga om energiskatt och koldioxidskatt på bränslen samt energiskatt på elektrisk kraft förstås med stödordning sådant statligt stöd enligt artikel 107.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt som utgörs av skattebefrielse för vart och ett av de ändamål som anges i följande bestämmelser i denna lag:

1. 6 a kap. 1 § 8 och 11 a,
2. 6 a kap. 1 § 11 b,
3. 6 a kap. 2 a § första stycket 1,
4. 6 a kap. 2 a § första stycket 2,
5. 6 a kap. 2 c §,
6. 7 kap. 3 a och 3 b §§,
7. 7 kap. 4 §,
8. 9 kap. 5 §,
9. 11 kap. 9 § första stycket 6 och 14 §, 9. 11 kap. 9 § första stycket 7 och 14 §,
11. 11 kap. 9 § första stycket 8,
12. 11 kap. 10 §,
13. 11 kap. 12 §,
14. 11 kap. 12 a §,
15. 11 kap. 12 b §.

Nuvarande lydelse

6 a kap.

Bränsle som används för nedan angivna ändamål, i förekommande fall med undantag för vissa bränsleslag, ska helt eller delvis befrias från skatt enligt följande, om inte annat anges.

Ändamål	Bränsle som inte ger befrielse	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxidskatt	Befrielse från svavelskatt
---------	--------------------------------	----------------------------	-------------------------------	----------------------------

1. Förbrukning

a) för annat ändamål än som motorbränsle eller som bränsle för uppvärmning	100 procent	100 procent	100 procent
--	-------------	-------------	-------------

¹ Senaste lydelse 2022:1781.

Ändamål	Bränsle som inte ger befrielse	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxidskatt	Befrielse från svavelskatt
b) i metallurgiska processer under förutsättning att det ingående materialet genom uppvärmning i ugnar förändras kemiskt eller dess inre fysikaliska struktur förändras eller bibehålls i skänkar eller liknande kärl		100 procent	100 procent	100 procent
c) i annat fall än som avses i a eller b, då bränslet i en och samma process används både som bränsle för uppvärmning och för annat ändamål än som motorbränsle eller bränsle för uppvärmning		100 procent	100 procent	100 procent
2. Förbrukning i tåg eller annat spårbundet färdmedel	Bensin, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	100 procent	100 procent
3. Förbrukning i skepp, när skeppet inte används för privat ändamål	Bensin, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	100 procent	100 procent
4. Förbrukning i båt för vilken medgivande lämnats enligt 2 kap. 9 § eller för vilken fiskelicens som inte är begränsad till fiske enbart i enskilt vatten meddelats enligt fiskelagen (1993:787),	Bensin, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	100 procent	100 procent

Ändamål	Bränsle som inte ger befrielse	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxidskatt	Befrielse från svavelskatt
när båten inte används för privat ändamål				
5. Förbrukning i				
a) luftfartyg, när luftfartyget inte används för privat ändamål	Andra bränslen än flygfotogen (KN-nr 2710 19 21)	100 procent	100 procent	100 procent
b) luftfartygsmotorer i provbädd eller liknande anordning	Andra bränslen än flygbensin (KN-nr 2710 11 31) och flygfotogen	100 procent	100 procent	100 procent
6. Förbrukning vid				
framställning av energiprodukter eller andra produkter för vilka skatteplikt har inträtt för tillverkaren		100 procent	100 procent	100 procent
7. Förbrukning för				
framställning av skattepliktig elektrisk kraft	Bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	100 procent	–
8. Om skattebefrielse				
inte följer av tidigare punkter, förbrukning för annat ändamål än drift av motordrivna fordon vid tillverkningsprocessen i industriell verksamhet i en anläggning för vilken utsläppsrätter ska överlämnas enligt 16 § lagen (2020:1173) om vissa utsläpp av växthusgaser	Bensin, råttallolja, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	–	100 procent	–

Ändamål	Bränsle som inte ger befrielse	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxidskatt	Befrielse från svavelskatt
9. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning i sodapannor eller i lutpannor		–	–	100 procent
10. Förbrukning i processer för <i>framställning</i> av andra mineraliska <i>ämnen</i> än metaller under förutsättning att det ingående materialet genom uppvärmning i ugnar förändras kemiskt eller dess inre fysikaliska struktur förändras		100 procent	100 procent	100 procent
11. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för framställning av värme i en anläggning för vilken utsläppsrätter ska överlämnas enligt 16 § lagen om vissa utsläpp av växthusgaser	Råtallolja och bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b			
a) i kraftvärme- produktion		–	100 procent	–
b) i annan värme- produktion		–	100 procent	–

Föreslagen lydelse

1 §²

Bränsle som används för nedan angivna ändamål, i förekommande fall med undantag för vissa bränsleslag, ska helt eller delvis befrias från skatt enligt följande, om inte annat anges.

² Senaste lydelse 2022:1775.

Ändamål	Bränsle som inte ger befrielse	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxidskatt	Befrielse från svavelskatt
1. Förbrukning				
a) för annat ändamål än som motorbränsle eller som bränsle för uppvärmning		100 procent	100 procent	100 procent
b) i metallurgiska processer under förutsättning att det ingående materialet genom uppvärmning i ugnar förändras kemiskt eller dess inre fysikaliska struktur förändras eller <i>att dessa förändrade egenskaper</i> bibehålls i skänkar eller liknande kärl		100 procent	100 procent	100 procent
c) i annat fall än som avses i a eller b, då bränslet i en och samma process används både som bränsle för uppvärmning och för annat ändamål än som motorbränsle eller bränsle för uppvärmning		100 procent	100 procent	100 procent
2. Förbrukning i tåg eller annat spårbundet färdmedel	Bensin, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	100 procent	100 procent
3. Förbrukning i skepp, när skeppet inte används för privat ändamål	Bensin, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	100 procent	100 procent

Ändamål	Bränsle som inte ger befrielse	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxidskatt	Befrielse från svavelskatt
4. Förbrukning i båt för vilken medgivande lämnats enligt 2 kap. 9 § eller för vilken fiskelicens som inte är begränsad till fiske enbart i enskilt vatten meddelats enligt fiskelagen (1993:787), när båten inte används för privat ändamål	Bensin, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	100 procent	100 procent
5. Förbrukning i				
a) luftfartyg, när luftfartyget inte används för privat ändamål	Andra bränslen än flygfotogen (KN-nr 2710 19 21)	100 procent	100 procent	100 procent
b) luftfartygsmotorer i provbädd eller liknande anordning	Andra bränslen än flygbensin (KN-nr 2710 11 31) och flygfotogen	100 procent	100 procent	100 procent
6. Förbrukning vid framställning av energiprodukter eller andra produkter för vilka skatteplikt har inträtt för tillverkaren		100 procent	100 procent	100 procent
7. Förbrukning för framställning av skattepliktig elektrisk kraft	Bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	100 procent	–
8. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för annat ändamål än drift av	Bensin, råttololja, bränsle som avses i 2 kap.	–	100 procent	–

Ändamål	Bränsle som inte ger befrielse	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxidskatt	Befrielse från svavelskatt
motordrivna fordon vid tillverkningsprocessen i industriell verksamhet i en anläggning för vilken utsläppsrätter ska överlämnas enligt 16 § lagen (2020:1173) om vissa utsläpp av växthusgaser	1 § första stycket 3 b			
9. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning i sodapannor eller i lutpannor		–	–	100 procent
10. Förbrukning i processer för <i>tillverkning</i> av andra mineraliska <i>produkter</i> än metaller under förutsättning att det ingående materialet genom uppvärmning i ugnar förändras kemiskt eller dess inre fysikaliska struktur förändras		100 procent	100 procent	100 procent
11. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för framställning av värme i en anläggning för vilken utsläppsrätter ska överlämnas enligt 16 § lagen om vissa utsläpp av växthusgaser	Råtallolja och bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b			
a) i kraftvärme-produktion		–	100 procent	–
b) i annan värme-produktion		–	100 procent	–

11 kap.**6 §³**

Som frivilligt skattskyldig får godkännas den som beräknas förbruka mer än 10 gigawattimmar elektrisk kraft per kalenderår

1. i tåg eller annat spårbundet transportmedel eller för motordrift eller uppvärmning i omedelbart samband med sådan förbrukning,

2. i huvudsak för kemisk reduktion eller i huvudsak för elektrolytiska processer,

3. vid sådan framställning av produkter som avses i 6 a kap. 1 § 6,

4. i metallurgiska processer *eller vid tillverkning av mineraliska produkter* under förutsättning att det ingående materialet genom uppvärmning i ugnar *har förändrats* kemiskt eller dess inre fysikaliska struktur har förändrats, i den utsträckning förbrukningen inte omfattas av föregående punkter, *eller*

4. i metallurgiska processer under förutsättning att det ingående materialet genom uppvärmning i ugnar *förändras* kemiskt eller dess inre fysikaliska struktur *förändras eller att dessa förändrade egenskaper bibehålls i skänkar eller liknande kärl*, i den utsträckning förbrukningen inte omfattas av föregående punkter,

5. i *processer för tillverkning av andra mineraliska produkter än metaller under förutsättning att det ingående materialet genom uppvärmning i ugnar förändras kemiskt eller dess inre fysikaliska struktur förändras, i den utsträckning förbrukningen inte omfattas av föregående punkter, eller*

5. i tillverkningsprocessen i industriell verksamhet, i den utsträckning förbrukningen inte omfattas av föregående punkter.

6. i tillverkningsprocessen i industriell verksamhet, i den utsträckning förbrukningen inte omfattas av föregående punkter.

För ett sådant godkännande krävs att den sökande är lämplig som frivilligt skattskyldig med hänsyn till sina ekonomiska förhållanden och omständigheterna i övrigt.

Godkännande som frivilligt skattskyldig ska återkallas om förutsättningarna för godkännande inte längre finns eller om den frivilligt skattskyldige begär det. Ett beslut om återkallelse gäller omedelbart, om inte något annat anges i beslutet.

9 §⁴

Den som är skattskyldig för energiskatt på elektrisk kraft får göra avdrag för skatt på elektrisk kraft som

1. förbrukats hos den skattskyldige i tåg eller annat spårbundet transportmedel eller för motordrift eller uppvärmning i omedelbart samband med sådan förbrukning,

2. i huvudsak förbrukats hos den skattskyldige för kemisk reduktion eller i elektrolytiska processer,

3. förbrukats hos den skattskyldige vid sådan framställning av produkter som avses i 6 a kap. 1 § 6,

4. förbrukats hos den skattskyldige vid sådan överföring av elektrisk kraft på det elektriska nätet som utförs av den som ansvarar för förvaltningen av nätet i syfte att upprätthålla nätets funktion,

5. förbrukats hos den skattskyldige i metallurgiska processer *eller vid tillverkning av mineraliska produkter* under förutsättning att det ingående materialet genom uppvärmning i ugnar har

5. förbrukats hos den skattskyldige i metallurgiska processer under förutsättning att det ingående materialet genom uppvärmning i ugnar har förändrats kemiskt eller dess inre

³ Senaste lydelse 2022:1781.

⁴ Senaste lydelse 2022:1781.

förändrats kemiskt eller dess inre fysikaliska struktur har förändrats, i den utsträckning avdragsrätt inte följer av 2,

6. förbrukats i tillverknings-processen i industriell verksamhet hos den skattskyldige, i den utsträckning avdragsrätt inte följer av föregående punkter,

8. förbrukats i kommuner som avses i 4 § för annat ändamål än

- a) i industriell verksamhet,
- b) i yrkesmässig jordbruks- eller skogsbruksverksamhet,
- c) i yrkesmässig vattenbruksverksamhet,
- d) som landström, eller

e) i tåg eller annat spårbundet transportmedel eller för motordrift eller uppvärmning i omedelbart samband med sådan förbrukning.

Avdrag enligt första stycket 6 medges med skillnaden mellan den skattesats som gällde vid skattskyldighetens inträde och 0,6 öre per förbrukad kilowattimme elektrisk kraft. Avdrag enligt första stycket 8 medges med 9,6 öre per förbrukad kilowattimme elektrisk kraft. Avdrag enligt första stycket 8 får endast medges i den utsträckning avdragsrätt inte följer av föregående punkter.

fysikaliska struktur har förändrats *eller att dessa förändrade egenskaper har bibehållits i skänkar eller liknande kärl*, i den utsträckning avdragsrätt inte följer av föregående punkter,

6. förbrukats hos den skattskyldige i processer för tillverkning av andra mineraliska produkter än metaller under förutsättning att det ingående materialet genom uppvärmning i ugnar har förändrats kemiskt eller dess inre fysikaliska struktur har förändrats, i den utsträckning avdragsrätt inte följer av föregående punkter,

7. förbrukats i tillverknings-processen i industriell verksamhet hos den skattskyldige, i den utsträckning avdragsrätt inte följer av föregående punkter,

Avdrag enligt första stycket 7 medges med skillnaden mellan den skattesats som gällde vid skattskyldighetens inträde och 0,6 öre per förbrukad kilowattimme elektrisk kraft. Avdrag enligt första stycket 8 medges med 9,6 öre per förbrukad kilowattimme elektrisk kraft. Avdrag enligt första stycket 8 får endast medges i den utsträckning avdragsrätt inte följer av föregående punkter.

13 a §⁵

Efter ansökan från en förbrukare som inte är skattskyldig beslutar beskattningsmyndigheten om återbetalning av energiskatten på den elektriska kraft som denne förbrukat

1. i tåg eller annat spårbundet transportmedel eller för motordrift eller uppvärmning i omedelbart samband med sådan förbrukning,

2. i huvudsak för kemisk reduktion eller i huvudsak för elektrolytiska processer,

3. vid sådan framställning av produkter som avses i 6 a kap. 1 § 6,

4. i metallurgiska processer *eller vid tillverkning av mineraliska produkter* under förutsättning att det ingående materialet genom uppvärmning i ugnar har förändrats kemiskt eller dess inre fysikaliska struktur har förändrats, i den utsträckning rätt till återbetalning inte följer av 2.

4. i metallurgiska processer under förutsättning att det ingående materialet genom uppvärmning i ugnar har förändrats kemiskt eller dess inre fysikaliska struktur har förändrats *eller att dessa förändrade egenskaper har bibehållits i skänkar eller liknande kärl*, i den utsträckning rätt till återbetalning inte följer av föregående punkter, *eller*

5. i processer för tillverkning av andra mineraliska produkter än metaller under

⁵ Senaste lydelse 2017:1208.

förutsättning att det ingående materialet genom uppvärmning i ugnar har förändrats kemiskt eller dess inre fysikaliska struktur har förändrats, i den utsträckning rätt till återbetalning inte följer av föregående punkter.

Återbetalning får dock endast göras för den del som överstiger 2 000 kronor per kalenderår.

17 §⁶

Avdrag eller återbetalning enligt 9 § första stycket 6 eller 8 eller enligt 10, 12, 12 a, 12 b eller 14 § medges endast om

1. stödmottagaren inte är ett företag utan rätt till statligt stöd, och
2. den skattskyldige respektive sökanden lämnar uppgifter om stödmottagare och stödets fördelning mellan stödmottagare.

Kraven i första stycket 2 gäller endast uppgifter om stödmottagare vars sammanlagda nedsättning inom stödordningen genom avdraget eller återbetalningen överstiger 50 000 euro under kalenderåret. För avdrag enligt 10 § och återbetalning enligt 12 eller 12 a § gäller kraven i första stycket 2 för uppgifter om stödmottagare vars sammanlagda nedsättning inom stödordningen genom avdraget eller återbetalningen överstiger 10 000 euro under kalenderåret.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

⁶ Senaste lydelse 2023:436.

Förslag till lag om ändring i lagen (2011:1200) om elcertifikat

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 2 § och 4 kap. 5 § lagen (2011:1200) om elcertifikat ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

2 §¹

I denna lag betyder

1. *förnybar el*: elektricitet som produceras av förnybara energikällor eller torv,
 2. *förnybar energikälla*: biobränsle, geotermisk energi, solenergi, vattenkraft, vindkraft och vågenergi,
 3. *anläggning*: elproduktionsanläggning med en eller flera produktionsenheter bakom samma mätpunkt,
 4. *elcertifikat*: bevis som har utfärdats enligt denna lag eller av en annan stat enligt en sådan internationell överenskommelse som avses i 5 §, och som innehåller uppgift om att förnybar el har producerats,
 5. *kvotplikt*: skyldighet att inneha och annullera elcertifikat i förhållande till försäljning eller användning av el,
 6. *beräkningsår*: det kalenderår som föregår den annullering som enligt 4 kap. 11 § sker den 1 april,
 7. *elleverantör*: den som yrkesmässigt levererar el i en elanvändares uttagspunkt,
 8. *elintensiv industri*: företag eller del av ett företag som utgör en egen verksamhet eller verksamhetsgren, där det
 - a) bedrivs och under de senaste tre åren har bedrivits industriell tillverkning i en process där det använts i genomsnitt minst 190 megawattimmar el för varje miljon kronor av förädlingsvärdet,
 - b) bedrivs ny verksamhet med industriell tillverkning i en process där det används eller beräknas användas i genomsnitt minst 190 megawattimmar el för varje miljon kronor av förädlingsvärdet, eller
 - c) bedrivs verksamhet för vilken avdrag eller återbetalning får göras för skatt på elektrisk kraft enligt 11 kap. 9 § första stycket 2, 3 eller 5 eller 13 a § första stycket 2, 3 eller 4 lagen (1994:1776) om skatt på energi,
 9. *förädlingsvärde*: skillnaden mellan den elintensiva industrins
 - sammanlagda omsättning, det vill säga intäkter från försålda varor och utförda tjänster, inräknat egna uttag, som ingår i företagets normala verksamhet (nettoomsättningen), förändring av varulager, aktiverat arbete för egen räkning, övriga rörelseintäkter samt ränteintäkter, och
 - sammanlagda inköp, det vill säga alla rörelsekostnader, inräknat avskrivningar och nedskrivningar på tillgångar, samt räntekostnader dock inte personalkostnader, inräknat arbetsgivaravgifter och kostnader för inhyrd personal.
- Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vad som avses med biobränsle i första stycket 2.

4 kap.

5 §²

Vid beräkning av kvotplikten beaktas inte el som

¹ Senaste lydelse 2017:1234.

² Senaste lydelse 2017:1217.

1. matats in på det elektriska nätet i syfte att upprätthålla nätets funktion (förlustel),
2. en elleverantör har levererat till en elanvändare utan ersättning i enlighet med ett avtal om intrångsersättning, om leveransen sker vid en lägre effekt än 50 kilowatt (frikraft),
3. har använts i den industriella tillverkningsprocessen i en registrerad sådan elintensiv industri som avses i 1 kap. 2 § första stycket 8 a eller b,
4. får dras av eller återbetalas enligt 11 kap. 9 § första stycket 2, 3 eller 5 eller 13 a § första stycket 2, 3 eller 4 lagen (1994:1776) om skatt på energi, om elen har använts i en registrerad sådan elintensiv industri som avses i 1 kap. 2 § första stycket 8 c,
4. får dras av eller återbetalas enligt 11 kap. 9 § första stycket 2, 3, 5 eller 6 eller 13 a § första stycket 2, 3, 4 eller 5 lagen (1994:1776) om skatt på energi, om elen har använts i en registrerad sådan elintensiv industri som avses i 1 kap. 2 § första stycket 8 c,
5. en elanvändare själv har producerat och använt, i en anläggning som har en installerad effekt om högst 50 kilowatt,
6. har använts i produktionen av el (hjälpkraft), eller
7. en elanvändare själv har producerat och använt, om den använda mängden el inte uppgår till mer än 60 megawattimmar per beräkningsår.

Om kvotplikten för en elintensiv industri endast omfattar sådan el som inte ska beaktas enligt första stycket 3 eller 4 och övrig el inte överstiger 60 megawattimmar per år, beaktas inte heller den övriga elen vid beräkning av kvotplikten.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

3 Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss av promemorian Enhetlig energibeskattnings vid metallurgiska processer har yttranden kommit in från Affärsverket svenska kraftnät, Energiföretagen Sverige, Energimarknadsinspektionen, Drivkraft Sverige, Företagarna, Jernkontoret, Kommerskollegium, Konjunkturinstitutet, Konkurrensverket, Naturvårdsverket, Näringslivets skattedelegation, Regelrådet, Skatteverket, Statens energimyndighet, Svenska gjuteriföreningen, Svenskt näringsliv och Tillväxtverket.

Yttrande har även inkommit från Svemin.

4 Lagrådsremissens lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 11 a §, 6 a kap. 1 § och 11 kap. 6, 9, 13 a och 17 §§ lagen (1994:1776) om skatt på energi ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

11 a §¹

I fråga om energiskatt och koldioxidskatt på bränslen samt energiskatt på elektrisk kraft förstås med stödordning sådant statligt stöd enligt artikel 107.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt som utgörs av skattebefrielse för vart och ett av de ändamål som anges i följande bestämmelser i denna lag:

1. 6 a kap. 1 § 8 och 11 a,
2. 6 a kap. 1 § 11 b,
3. 6 a kap. 2 a § första stycket 1,
4. 6 a kap. 2 a § första stycket 2,
5. 6 a kap. 2 c §,
6. 7 kap. 3 a och 3 b §§,
7. 7 kap. 4 §,
8. 9 kap. 5 §,
9. 11 kap. 9 § första stycket 6 och 14 §, 9. 11 kap. 9 § första stycket 7 och 14 §,
11. 11 kap. 9 § första stycket 8,
12. 11 kap. 10 §,
13. 11 kap. 12 §,
14. 11 kap. 12 a §,
15. 11 kap. 12 b §.

Nuvarande lydelse

6 a kap.

1 §

Bränsle som används för nedan angivna ändamål, i förekommande fall med undantag för vissa bränsleslag, ska helt eller delvis befrias från skatt enligt följande, om inte annat anges.

Ändamål	Bränsle som inte ger befrielse	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxidskatt	Befrielse från svavelskatt
1. Förbrukning				
a) för annat ändamål än som motorbränsle eller som bränsle för uppvärmning		100 procent	100 procent	100 procent

¹ Senaste lydelse 2022:1781.

Ändamål	Bränsle som inte ger befrielse	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxidskatt	Befrielse från svavelskatt
b) i metallurgiska processer under förutsättning att det ingående materialet genom uppvärmning i ugnar förändras kemiskt eller dess inre fysikaliska struktur förändras eller bibehålls i skänkar eller liknande kärl		100 procent	100 procent	100 procent
c) i annat fall än som avses i a eller b, då bränslet i en och samma process används både som bränsle för uppvärmning och för annat ändamål än som motorbränsle eller bränsle för uppvärmning		100 procent	100 procent	100 procent
2. Förbrukning i tåg eller annat spårbundet färdmedel	Bensin, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	100 procent	100 procent
3. Förbrukning i skepp, när skeppet inte används för privat ändamål	Bensin, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	100 procent	100 procent
4. Förbrukning i båt för vilken medgivande lämnats enligt 2 kap. 9 § eller för vilken fiskelicens som inte är begränsad till fiske enbart i enskilt vatten meddelats enligt fiskelagen (1993:787), när båten inte används för privat ändamål	Bensin, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	100 procent	100 procent

Ändamål	Bränsle som inte ger befrielse	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxidskatt	Befrielse från svavelskatt
5. Förbrukning i				
a) luftfartyg, när luftfartyget inte används för privat ändamål	Andra bränslen än flygfotogen (KN-nr 2710 19 21)	100 procent	100 procent	100 procent
b) luftfartygsmotorer i provbädd eller liknande anordning	Andra bränslen än flygbensin (KN-nr 2710 11 31) och flygfotogen	100 procent	100 procent	100 procent
6. Förbrukning vid framställning av energiprodukter eller andra produkter för vilka skatteplikt har inträtt för tillverkaren		100 procent	100 procent	100 procent
7. Förbrukning för framställning av skattepliktig elektrisk kraft	Bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	100 procent	–
8. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för annat ändamål än drift av motordrivna fordon vid tillverkningsprocessen i industriell verksamhet i en anläggning för vilken utsläppsrätter ska överlämnas enligt 16 § lagen (2020:1173) om vissa utsläpp av växthusgaser	Bensin, råttoljor, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	–	100 procent	–
9. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning i sodapannor eller i lutpannor		–	–	100 procent

Ändamål	Bränsle som inte ger befrielse	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxidskatt	Befrielse från svavelskatt
10. Förbrukning i processer för framställning av andra mineraliska ämnen än metaller under förutsättning att det ingående materialet genom uppvärmning i ugnar förändras kemiskt eller dess inre fysikaliska struktur förändras		100 procent	100 procent	100 procent
11. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för framställning av värme i en anläggning för vilken utsläppsrätter ska överlämnas enligt 16 § lagen om vissa utsläpp av växthusgaser	Råtallolja och bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b			
a) i kraftvärme-produktion		–	100 procent	–
b) i annan värme-produktion		–	100 procent	–

Föreslagen lydelse

1 §²

Bränsle som används för nedan angivna ändamål, i förekommande fall med undantag för vissa bränsleslag, ska helt eller delvis befrias från skatt enligt följande, om inte annat anges.

Ändamål	Bränsle som inte ger befrielse	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxidskatt	Befrielse från svavelskatt
1. Förbrukning				
a) för annat ändamål än som motorbränsle eller		100 procent	100 procent	100 procent

² Senaste lydelse 2022:1775.

Ändamål	Bränsle som inte ger befrielse	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxidskatt	Befrielse från svavelskatt
som bränsle för uppvärmning				
b) i metallurgiska processer under förutsättning att det ingående materialet genom uppvärmning i ugnar förändras kemiskt eller dess inre fysikaliska struktur förändras eller <i>att dessa förändrade egenskaper</i> bibehålls i skänkar eller liknande kärl		100 procent	100 procent	100 procent
c) i annat fall än som avses i a eller b, då bränslet i en och samma process används både som bränsle för uppvärmning och för annat ändamål än som motorbränsle eller bränsle för uppvärmning		100 procent	100 procent	100 procent
2. Förbrukning i tåg eller annat spårbundet färdmedel	Bensin, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	100 procent	100 procent
3. Förbrukning i skepp, när skeppet inte används för privat ändamål	Bensin, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	100 procent	100 procent
4. Förbrukning i båt för vilken medgivande lämnats enligt 2 kap. 9 § eller för vilken fiskelicens som inte är begränsad till fiske enbart i enskilt vatten meddelats enligt	Bensin, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	100 procent	100 procent

Ändamål	Bränsle som inte ger befrielse	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxidskatt	Befrielse från svavelskatt
fiskelagen (1993:787), när båten inte används för privat ändamål				
5. Förbrukning i				
a) luftfartyg, när luftfartyget inte används för privat ändamål	Andra bränslen än flygfotogen (KN-nr 2710 19 21)	100 procent	100 procent	100 procent
b) luftfartygsmotorer i provbädd eller liknande anordning	Andra bränslen än flygbensin (KN-nr 2710 11 31) och flygfotogen	100 procent	100 procent	100 procent
6. Förbrukning vid framställning av energiprodukter eller andra produkter för vilka skatteplikt har inträtt för tillverkaren		100 procent	100 procent	100 procent
7. Förbrukning för framställning av skattepliktig elektrisk kraft	Bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	100 procent	–
8. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för annat ändamål än drift av motordrivna fordon vid tillverkningsprocessen i industriell verksamhet i en anläggning för vilken utsläppsrätter ska överlämnas enligt 16 § lagen (2020:1173) om vissa utsläpp av växthusgaser	Bensin, råttallolja, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	–	100 procent	–
9. Om skattebefrielse inte följer av tidigare		–	–	100 procent

Ändamål	Bränsle som inte ger befrielse	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxidskatt	Befrielse från svavelskatt
punkter, förbrukning i sodapannor eller i lutpannor				
10. Förbrukning i processer för <i>tillverkning</i> av andra mineraliska <i>produkter</i> än metaller under förutsättning att det ingående materialet genom uppvärmning i ugnar förändras kemiskt eller dess inre fysikaliska struktur förändras		100 procent	100 procent	100 procent
11. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för framställning av värme i en anläggning för vilken utsläppsrätter ska överlämnas enligt 16 § lagen om vissa utsläpp av växthusgaser	Rätallolja och bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b			
a) i kraftvärme-produktion		–	100 procent	–
b) i annan värme-produktion		–	100 procent	–

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 kap.

6 §³

Som frivilligt skattskyldig får godkännas den som beräknas förbruka mer än 10 gigawattimmar elektrisk kraft per kalenderår

1. i tåg eller annat spårbundet transportmedel eller för motordrift eller uppvärmning i omedelbart samband med sådan förbrukning,

2. i huvudsak för kemisk reduktion eller i huvudsak för elektrolytiska processer,

3. vid sådan framställning av produkter som avses i 6 a kap. 1 § 6,

4. i metallurgiska processer *eller vid tillverkning av mineraliska produkter* under förutsättning att det ingående materialet genom uppvärmning i ugnar *har förändrats* kemiskt eller dess inre fysikaliska struktur

³ Senaste lydelse 2022:1781.

kemiskt eller dess inre fysikaliska struktur har förändrats, i den utsträckning förbrukningen inte omfattas av föregående punkter, eller

förändras eller att dessa förändrade egenskaper bibehålls i skänkar eller liknande kärl, i den utsträckning förbrukningen inte omfattas av föregående punkter,

5. i processer för tillverkning av andra mineraliska produkter än metaller under förutsättning att det ingående materialet genom uppvärmning i ugnar förändras kemiskt eller dess inre fysikaliska struktur förändras, i den utsträckning förbrukningen inte omfattas av föregående punkter, eller

5. i tillverkningsprocessen i industriell verksamhet, i den utsträckning förbrukningen inte omfattas av föregående punkter.

6. i tillverkningsprocessen i industriell verksamhet, i den utsträckning förbrukningen inte omfattas av föregående punkter.

För ett sådant godkännande krävs att den sökande är lämplig som frivilligt skattskyldig med hänsyn till sina ekonomiska förhållanden och omständigheterna i övrigt.

Godkännande som frivilligt skattskyldig ska återkallas om förutsättningarna för godkännande inte längre finns eller om den frivilligt skattskyldige begär det. Ett beslut om återkallelse gäller omedelbart, om inte något annat anges i beslutet.

9 §⁴

Den som är skattskyldig för energiskatt på elektrisk kraft får göra avdrag för skatt på elektrisk kraft som

1. förbrukats hos den skattskyldige i tåg eller annat spårbundet transportmedel eller för motordrift eller uppvärmning i omedelbart samband med sådan förbrukning,

2. i huvudsak förbrukats hos den skattskyldige för kemisk reduktion eller i elektrolytiska processer,

3. förbrukats hos den skattskyldige vid sådan framställning av produkter som avses i 6 a kap. 1 § 6,

4. förbrukats hos den skattskyldige vid sådan överföring av elektrisk kraft på det elektriska nätet som utförs av den som ansvarar för förvaltningen av nätet i syfte att upprätthålla nätets funktion,

5. förbrukats hos den skattskyldige i metallurgiska processer *eller vid tillverkning av mineraliska produkter* under förutsättning att det ingående materialet genom uppvärmning i ugnar har förändrats kemiskt eller dess inre fysikaliska struktur har förändrats, i den utsträckning avdragsrätt inte följer av 2,

5. förbrukats hos den skattskyldige i metallurgiska processer under förutsättning att det ingående materialet genom uppvärmning i ugnar har förändrats kemiskt eller dess inre fysikaliska struktur har förändrats *eller att dessa förändrade egenskaper har bibehållits i skänkar eller liknande kärl*, i den utsträckning avdragsrätt inte följer av *föregående punkter*,

6. förbrukats hos den skattskyldige i processer för tillverkning av andra mineraliska produkter än metaller under förutsättning att det ingående materialet genom uppvärmning i ugnar har förändrats kemiskt eller dess inre fysikaliska struktur har förändrats, i den utsträckning avdragsrätt inte följer av föregående punkter,

6. förbrukats i tillverkningsprocessen i industriell verksamhet hos den skattskyldige, i den utsträckning

7. förbrukats i tillverkningsprocessen i industriell verksamhet hos den skattskyldige, i den utsträckning

⁴ Senaste lydelse 2022:1781.

avdragsrätt inte följer av föregående punkter,

8. förbrukats i kommuner som avses i 4 § för annat ändamål än

a) i industriell verksamhet,

b) i yrkesmässig jordbruks- eller skogsbruksverksamhet,

c) i yrkesmässig vattenbruksverksamhet,

d) som landström, eller

e) i tåg eller annat spårbundet transportmedel eller för motordrift eller uppvärmning i omedelbart samband med sådan förbrukning.

Avdrag enligt första stycket 6 medges med skillnaden mellan den skattesats som gällde vid skattskyldighetens inträde och 0,6 öre per förbrukad kilowattimme elektrisk kraft. Avdrag enligt första stycket 8 medges med 9,6 öre per förbrukad kilowattimme elektrisk kraft. Avdrag enligt första stycket 8 får endast medges i den utsträckning avdragsrätt inte följer av föregående punkter.

avdragsrätt inte följer av föregående punkter,

Avdrag enligt första stycket 7 medges med skillnaden mellan den skattesats som gällde vid skattskyldighetens inträde och 0,6 öre per förbrukad kilowattimme elektrisk kraft. Avdrag enligt första stycket 8 medges med 9,6 öre per förbrukad kilowattimme elektrisk kraft. Avdrag enligt första stycket 8 får endast medges i den utsträckning avdragsrätt inte följer av föregående punkter.

13 a §⁵

Efter ansökan från en förbrukare som inte är skattskyldig beslutar beskattningsmyndigheten om återbetalning av energiskatten på den elektriska kraft som denne förbrukat

1. i tåg eller annat spårbundet transportmedel eller för motordrift eller uppvärmning i omedelbart samband med sådan förbrukning,

2. i huvudsak för kemisk reduktion eller i huvudsak för elektrolytiska processer,

3. vid sådan framställning av produkter som avses i 6 a kap. 1 § 6,

4. i metallurgiska processer *eller vid tillverkning av mineraliska produkter* under förutsättning att det ingående materialet genom uppvärmning i ugnar har förändrats kemiskt eller dess inre fysikaliska struktur har förändrats, i den utsträckning rätt till återbetalning inte följer av 2.

4. i metallurgiska processer under förutsättning att det ingående materialet genom uppvärmning i ugnar har förändrats kemiskt eller dess inre fysikaliska struktur har förändrats *eller att dessa förändrade egenskaper har bibehållits i skänkar eller liknande kärl*, i den utsträckning rätt till återbetalning inte följer av föregående punkter, eller

5. i processer för tillverkning av andra mineraliska produkter än metaller under förutsättning att det ingående materialet genom uppvärmning i ugnar har förändrats kemiskt eller dess inre fysikaliska struktur har förändrats, i den utsträckning rätt till återbetalning inte följer av föregående punkter.

Återbetalning får dock endast göras för den del som överstiger 2 000 kronor per kalenderår.

17 §⁶

Avdrag eller återbetalning enligt 9 § första stycket 6 eller 8 eller enligt 10, 12, 12 a, 12 b eller 14 § medges endast om

Avdrag eller återbetalning enligt 9 § första stycket 7 eller 8 eller enligt 10, 12, 12 a, 12 b eller 14 § medges endast om

1. stödmottagaren inte är ett företag utan rätt till statligt stöd, och

⁵ Senaste lydelse 2017:1208.

⁶ Senaste lydelse 2023:436.

2. den skattskyldige respektive sökanden lämnar uppgifter om stödmottagare och stödets fördelning mellan stödmottagare.

Kraven i första stycket 2 gäller endast uppgifter om stödmottagare vars sammanlagda nedsättning inom stödordningen genom avdraget eller återbetalningen överstiger 50 000 euro under kalenderåret. För avdrag enligt 10 § och återbetalning enligt 12 eller 12 a § gäller kraven i första stycket 2 för uppgifter om stödmottagare vars sammanlagda nedsättning inom stödordningen genom avdraget eller återbetalningen överstiger 10 000 euro under kalenderåret.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2026.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

Förslag till lag om ändring i lagen (2011:1200) om elcertifikat

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 2 § och 4 kap. 5 § lagen (2011:1200) om elcertifikat ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

2 §¹

I denna lag betyder

1. *förnybar el*: elektricitet som produceras av förnybara energikällor eller torv,
 2. *förnybar energikälla*: biobränsle, geotermisk energi, solenergi, vattenkraft, vindkraft och vågenergi,
 3. *anläggning*: elproduktionsanläggning med en eller flera produktionsenheter bakom samma mätpunkt,
 4. *elcertifikat*: bevis som har utfärdats enligt denna lag eller av en annan stat enligt en sådan internationell överenskommelse som avses i 5 §, och som innehåller uppgift om att förnybar el har producerats,
 5. *kvotplikt*: skyldighet att inneha och annullera elcertifikat i förhållande till försäljning eller användning av el,
 6. *beräkningsår*: det kalenderår som föregår den annullering som enligt 4 kap. 11 § sker den 1 april,
 7. *elleverantör*: den som yrkesmässigt levererar el i en elanvändares uttagspunkt,
 8. *elintensiv industri*: företag eller del av ett företag som utgör en egen verksamhet eller verksamhetsgren, där det
 - a) bedrivs och under de senaste tre åren har bedrivits industriell tillverkning i en process där det använts i genomsnitt minst 190 megawattimmar el för varje miljon kronor av förädlingsvärdet,
 - b) bedrivs ny verksamhet med industriell tillverkning i en process där det används eller beräknas användas i genomsnitt minst 190 megawattimmar el för varje miljon kronor av förädlingsvärdet, eller
 - c) bedrivs verksamhet för vilken avdrag eller återbetalning får göras för skatt på elektrisk kraft enligt 11 kap. 9 § första stycket 2, 3 eller 5 eller 13 a § första stycket 2, 3 eller 4 lagen (1994:1776) om skatt på energi,
 9. *förädlingsvärde*: skillnaden mellan den elintensiva industrins
 - sammanlagda omsättning, det vill säga intäkter från försålda varor och utförda tjänster, inräknat egna uttag, som ingår i företagets normala verksamhet (nettoomsättningen), förändring av varulager, aktiverat arbete för egen räkning, övriga rörelseintäkter samt ränteintäkter, och
 - sammanlagda inköp, det vill säga alla rörelsekostnader, inräknat avskrivningar och nedskrivningar på tillgångar, samt räntekostnader dock inte personalkostnader, inräknat arbetsgivaravgifter och kostnader för inhyrd personal.
- Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vad som avses med biobränsle i första stycket 2.

4 kap.

5 §²

Vid beräkning av kvotplikten beaktas inte el som

¹ Senaste lydelse 2017:1234.

² Senaste lydelse 2017:1217.

1. matats in på det elektriska nätet i syfte att upprätthålla nätets funktion (förlustel),
2. en elleverantör har levererat till en elanvändare utan ersättning i enlighet med ett avtal om intrångsersättning, om leveransen sker vid en lägre effekt än 50 kilowatt (frikraft),
3. har använts i den industriella tillverkningsprocessen i en registrerad sådan elintensiv industri som avses i 1 kap. 2 § första stycket 8 a eller b,
4. får dras av eller återbetalas enligt 11 kap. 9 § första stycket 2, 3 eller 5 eller 13 a § första stycket 2, 3 eller 4 lagen (1994:1776) om skatt på energi, om elen har använts i en registrerad sådan elintensiv industri som avses i 1 kap. 2 § första stycket 8 c,
4. får dras av eller återbetalas enligt 11 kap. 9 § första stycket 2, 3, 5 eller 6 eller 13 a § första stycket 2, 3, 4 eller 5 lagen (1994:1776) om skatt på energi, om elen har använts i en registrerad sådan elintensiv industri som avses i 1 kap. 2 § första stycket 8 c,
5. en elanvändare själv har producerat och använt, i en anläggning som har en installerad effekt om högst 50 kilowatt,
6. har använts i produktionen av el (hjälpkraft), eller
7. en elanvändare själv har producerat och använt, om den använda mängden el inte uppgår till mer än 60 megawattimmar per beräkningsår.

Om kvotplikten för en elintensiv industri endast omfattar sådan el som inte ska beaktas enligt första stycket 3 eller 4 och övrig el inte överstiger 60 megawattimmar per år, beaktas inte heller den övriga elen vid beräkning av kvotplikten.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2026.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

5 Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2025-06-04

Närvarande: Justitierådet Svante O. Johansson, f.d. justitierådet Ella Nyström och justitierådet Linda Haggren

Enhetlig energibeskattnings vid metallurgiska processer

Enligt en lagrådsremiss den 28 maj 2025 har regeringen (Finansdepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi,
2. lag om ändring i lagen (2011:1200) om elcertifikat.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av kanslirådet Henrik Kjellberg.

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

Bilaga 13

Moderniserad beskattning av gaser

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning av promemorian	2
2	Promemorian lagförslag.....	3
3	Förteckning över remissinstanserna	10
4	Lagrådsremissens lagförslag.....	11
5	Lagrådets yttrande	18

1 Sammanfattning av promemorian

I promemorian Moderniserad beskattning av gaser föreslås en ändrad energiskattemässig definition av biogas, skattebefrielse för biogas som blandas in i andra bränslen i vissa fall och beskattning av gasformiga bränslen utifrån energiinnehåll.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2026.

2 Promemorians lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 9 §, 2 kap. 1 och 2 §§, 6 a kap. 2 c § och 7 kap. 3 b och 4 §§ lagen (1994:1776) om skatt på energi ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

9 §¹

Med biomassa förstås den biologiskt nedbrytbara delen av produkter, avfall och restprodukter från jordbruk (inklusive material av vegetabiliskt och animaliskt ursprung), skogsbruk och därmed förknippad industri, samt den biologiskt nedbrytbara delen av industriavfall och kommunalt avfall.

Med biogas förstås ett *vätskeformigt eller gasformigt bränsle som framställts av biomassa och vars energinnehåll till övervägande del härrör från metan.*

Med biogas förstås ett gasformigt bränsle som framställts av biomassa.

Med biogasol förstås ett vätskeformigt eller gasformigt bränsle som framställts av biomassa och vars energinnehåll till övervägande del härrör från propan eller butan.

Lydelse enligt SFS 2024:1145

2 kap.

1 §

Energiskatt och koldioxidskatt ska, om inte annat följer av andra stycket eller 1 b §, betalas för följande bränslen med angivna belopp:

KN-nr	Slag av bränsle	Skattebelopp		
		Energiskatt	Koldioxidskatt	Summa skatt
1. 2710 11 41, 2710 11 45 eller 2710 11 49	Bensin som uppfyller krav för			
	a) miljöklass 1			
	– motorbensin	1 kr 52 öre per liter	3 kr 27 öre per liter	4 kr 79 öre per liter
	– alkylatbensin	1 kr 04 öre per liter	3 kr 27 öre per liter	4 kr 31 öre per liter
	b) miljöklass 2	1 kr 56 öre per liter	3 kr 27 öre per liter	4 kr 83 öre per liter

¹ Senaste lydelse 2020:1045. Ändringen innebär bl.a. att tredje stycket tas bort.

	KN-nr	Slag av bränsle	Skattebelopp		
			Energiskatt	Koldioxidskatt	Summa skatt
2.	2710 11 31, 2710 11 51 eller 2710 11 59	Annan bensin än som avses under 1 eller 7	2 kr 63 öre per liter	3 kr 27 öre per liter	5 kr 90 öre per liter
3.	2710 19 21, 2710 19 25, 2710 19 41– 2710 19 49 eller 2710 19 61– 2710 19 69	Eldningsolja, dieselbrännolja, fotogen, m.m. som			
		a) har försetts med märk- och färgämnen eller ger mindre än 85 volymprocent destillat vid 350°C,	318 kr per m ³	3 642 kr per m ³	3 960 kr per m ³
		b) inte har försetts med märk- och färgämnen och ger minst 85 volympro- cent destillat vid 350°C, tillhörig			
		miljöklass 1	1 150 kr per m ³	2 811 kr per m ³	3 961 kr per m ³
		miljöklass 2	1 572 kr per m ³	2 811 kr per m ³	4 383 kr per m ³
		miljöklass 3 eller inte tillhör någon miljöklass	1 791 kr per m ³	2 811 kr per m ³	4 602 kr per m ³
4.	2711 12 11– 2711 19 00	Gasol m.m. som används för			
		a) drift av motordrivet fordon, fartyg eller luftfartyg	0 kr per 1 000 kg	4 576 kr per 1 000 kg	4 576 kr per 1 000 kg
		b) annat ändamål än som avses under a	1 475 kr per 1 000 kg	4 576 kr per 1 000 kg	6 051 kr per 1 000 kg
5.	2711 11 00, 2711 21 00	Naturgas som används för			

KN-nr	Slag av bränsle	Skattebelopp		
		Energiskatt	Koldioxidskatt	Summa skatt
	a) drift av motordrivet fordon, fartyg eller luftfartyg	0 kr per 1 000 m ³	3 256 kr per 1 000 m ³	3 256 kr per 1 000 m ³
	b) annat ändamål än som avses under a	1 268 kr per 1 000 m ³	3 256 kr per 1 000 m ³	4 524 kr per 1 000 m ³
6.	2701, 2702 eller 2704	Kol och koks 874 kr per 1 000 kg	3 784 kr per 1 000 kg	4 658 kr per 1 000 kg
7.	2710 11 31	Flygbensin med en blyhalt om högst 0,005 gram per liter	1 kr 56 öre per liter 3 kr 27 öre per liter	4 kr 83 öre per liter

I fall som avses i 5 kap. 16 § 3 och 4 samt 6 kap. 10 § 3 tas skatt ut med ett belopp som motsvarar skillnaden mellan de skattebelopp som gäller för bränslets olika användningssätt.

I fall som avses i 5 kap. 16 § 6 a och b och 6 kap. 10 § 4 tas skatt ut med ett belopp som motsvarar

1. skatten som gäller för bränsle enligt första stycket 3 b, om bränsle enligt första stycket 3 a har förvärvats utan skatt,

2. skillnaden mellan de skattebelopp som gäller för bränsle enligt första stycket 3 a respektive bränsle enligt första stycket 3 b, om bränsle enligt första stycket 3 a har förvärvats med skatt,

3. skatten som gäller för annat bränsle enligt första stycket, om sådant bränsle i annat fall än som avses i 1 har förvärvats utan skatt,

4. skatten som gäller för det bränsle enligt första stycket som det använda bränslet anses likvärdigt med enligt 3 eller 4 §, om bränsle enligt 3 eller 4 § har förvärvats utan skatt, och

5. skillnaden mellan de skattebelopp som gäller för bränsle enligt första stycket 3 a respektive bränsle enligt första stycket 3 b, om bränsle enligt 3 eller 4 § har förvärvats med skatt som motsvarar skatten som gäller för bränsle enligt första stycket 3 a.

I fall som avses i 5 kap. 16 § 6 c tillämpas tredje stycket 1–3 avseende flygfotogen (KN-nr 2710 19 21).

Föreslagen lydelse

2 kap.

1 §

Energiskatt och koldioxidskatt ska, om inte annat följer av andra stycket eller 1 b §, betalas för följande bränslen med angivna belopp:

	KN-nr	Slag av bränsle	Skattebelopp		
			Energiskatt	Koldioxidskatt	Summa skatt
1.	2710 11 41, 2710 11 45 eller 2710 11 49	Bensin som uppfyller krav för a) miljöklass 1 – motorbensin – alkylatbensin b) miljöklass 2	 1 kr 52 öre per liter 1 kr 04 öre per liter 1 kr 56 öre per liter	 3 kr 27 öre per liter 3 kr 27 öre per liter 3 kr 27 öre per liter	 4 kr 79 öre per liter 4 kr 31 öre per liter 4 kr 83 öre per liter
2.	2710 11 31, 2710 11 51 eller 2710 11 59	Annan bensin än som avses under 1 eller 7	2 kr 63 öre per liter	3 kr 27 öre per liter	5 kr 90 öre per liter
3.	2710 19 21, 2710 19 25, 2710 19 41– 2710 19 49 eller 2710 19 61– 2710 19 69	Eldningsolja, dieselbrännolja, fotogen, m.m. som a) har försetts med märk- och färgämnen eller ger mindre än 85 volymprocent destillat vid 350°C, b) inte har försetts med märk- och färgämnen och ger minst 85 volympro- cent destillat vid 350°C, tillhörig miljöklass 1 miljöklass 2	 318 kr per m ³ 1 150 kr per m ³ 1 572 kr per m ³	 3 642 kr per m ³ 2 811 kr per m ³ 2 811 kr per m ³	 3 960 kr per m ³ 3 961 kr per m ³ 4 383 kr per m ³

KN-nr	Slag av bränsle	Skattebelopp		
		Energiskatt	Koldioxidskatt	Summa skatt
	miljöklass 3 eller inte tillhör någon miljöklass	1 791 kr per m ³	2 811 kr per m ³	4 602 kr per m ³
4.	2711 12 11– 2711 19 00	Gasol m.m. som används för		
	a) drift av motordrivet fordon, fartyg eller luftfartyg	0 öre per kWh	31,0 öre per kWh	31,0 öre per kWh
	b) annat ändamål än som avses under a	12,1 öre per kWh	31,0 öre per kWh	43,1 öre per kWh
5.	2711 11 00, 2711 21 00	Naturgas som används för		
	a) drift av motordrivet fordon, fartyg eller luftfartyg	0 öre per kWh	31,0 öre per kWh	31,0 öre per kWh
	b) annat ändamål än som avses under a	12,1 öre per kWh	31,0 öre per kWh	43,1 öre per kWh
6.	2701, 2702 eller 2704	Kol och koks	874 kr per 1 000 kg	3 784 kr per 1 000 kg
7.	2710 11 31	Flygbensin med en blyhalt om högst 0,005 gram per liter	1 kr 56 öre per liter	3 kr 27 öre per liter
				4 kr 83 öre per liter

I fall som avses i 5 kap. 16 § 3 och 4 samt 6 kap. 10 § 3 tas skatt ut med ett belopp som motsvarar skillnaden mellan de skattebelopp som gäller för bränslets olika användningssätt.

I fall som avses i 5 kap. 16 § 6 a och b och 6 kap. 10 § 4 tas skatt ut med ett belopp som motsvarar

1. skatten som gäller för bränsle enligt första stycket 3 b, om bränsle enligt första stycket 3 a har förvärvats utan skatt,

2. skillnaden mellan de skattebelopp som gäller för bränsle enligt första stycket 3 a respektive bränsle enligt första stycket 3 b, om bränsle enligt första stycket 3 a har förvärvats med skatt,

3. skatten som gäller för annat bränsle enligt första stycket, om sådant bränsle i annat fall än som avses i 1 har förvärvats utan skatt,

4. skatten som gäller för det bränsle enligt första stycket som det använda bränslet anses likvärdigt med enligt 3 eller 4 §, om bränsle enligt 3 eller 4 § har förvärvats utan skatt, och

5. skillnaden mellan de skattebelopp som gäller för bränsle enligt första stycket 3 a respektive bränsle enligt första stycket 3 b, om bränsle enligt 3 eller 4 § har förvärvats med skatt som motsvarar skatten som gäller för bränsle enligt första stycket 3 a.

I fall som avses i 5 kap. 16 § 6 c tillämpas tredje stycket 1–3 avseende flygfotogen (KN-nr 2710 19 21).

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §²

För bränslen som beskattas enligt 1 § första stycket 1–3 eller enligt 1 a § gäller angivna skattebelopp bränslets volym vid en temperatur av 15°C. Om en skattskyldig visar att bränslet när skattskyldigheten inträder har en annan temperatur får volymen räknas om till 15°C. *Om skattskyldighet inträder vid leverans till en köpare som inte är registrerad som skattskyldig för bränslen, får dock omräkning göras endast om detta särskilt avtalats mellan säljaren och köparen.*

För bränslen som beskattas enligt 1 § första stycket 5 skall de angivna skattebeloppen beräknas på volymen vid en temperatur av 0°C och ett tryck av 101,325 kilopascal.

För bränslen som beskattas enligt 1 § första stycket 1–3 *eller 7* eller enligt 1 a § gäller angivna skattebelopp bränslets volym vid en temperatur av 15°C.

6 a kap.

2 c §³

För biogas *eller biogasol* som förbrukas som bränsle för uppvärmning medges befrielse från energiskatt med 100 procent och från koldioxidskatt med 100 procent.

Första stycket gäller endast om *bränslet* vid skattskyldighetens inträde omfattas av ett anläggningsbesked enligt 3 a kap. lagen (2010:598) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och biobränslen.

Om *bränslet* förbrukas i en sådan anläggning som avses i 1 kap. 3 a § lagen om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och biobränslen, gäller första stycket dessutom endast om förbrukaren vid förbrukningstillfället innehar ett hållbarhetsbesked som omfattar bränslet enligt 3 kap. samma lag.

För biogas, *och för den andel av ett annat bränsle som utgörs av biogas*, som förbrukas som bränsle för uppvärmning medges befrielse från energiskatt med 100 procent och från koldioxidskatt med 100 procent.

Första stycket gäller endast om *biogasen* vid skattskyldighetens inträde omfattas av ett anläggningsbesked enligt 3 a kap. lagen (2010:598) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och biobränslen.

Om *biogasen* förbrukas i en sådan anläggning som avses i 1 kap. 3 a § lagen om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och biobränslen, gäller första stycket dessutom endast om förbrukaren vid förbrukningstillfället innehar ett hållbarhetsbesked som omfattar bränslet enligt 3 kap. samma lag.

² Senaste lydelse 2006:1508. Ändringen innebär att andra stycket tas bort.

³ Senaste lydelse 2021:669.

7 kap.

3 b §⁴

För andra bränslen än biogas, *biogasol* eller de som anges i 2 kap. 1 § första stycket 1, 2 eller 3 får en skattskyldig som har förbrukat eller sålt bränslet som motorbränsle göra avdrag för

1. energiskatt med 100 procent och koldioxidskatt med 100 procent på den andel av motorbränslet som framställts av biomassa och som utgör fettsyrametylester (Fame) enligt KN-nr 3824 90 99,

2. energiskatt med 100 procent och koldioxidskatt med 100 procent på den andel av ett motorbränsle för gnistända motorer enligt KN-nr 3824 90 99 som framställts av biomassa och som utgör etanol, och

3. energiskatt med 100 procent och koldioxidskatt med 100 procent på den andel av motorbränslet som utgörs av någon annan beståndsdel än som anges i 1 eller 2 och som framställts av biomassa.

4 §

En skattskyldig får göra avdrag för energiskatt med 100 procent och för koldioxidskatt med 100 procent på biogas och *biogasol* som den skattskyldige har förbrukat eller sålt som motorbränsle.

En skattskyldig får göra avdrag för energiskatt med 100 procent och för koldioxidskatt med 100 procent på biogas som den skattskyldige har förbrukat eller sålt som motorbränsle.

Första stycket gäller endast om

1. stödmottagaren inte är ett företag utan rätt till statligt stöd,

2. uppgift lämnas om avdragets fördelning på stödmottagare, och

3. biogasen eller *biogasolen* omfattas av ett hållbarhetsbesked enligt 3 kap. lagen (2010:598) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och biobränslen och av ett anläggningsbesked enligt 3 a kap. samma lag.

3. biogasen omfattas av ett hållbarhetsbesked enligt 3 kap. lagen (2010:598) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och biobränslen och av ett anläggningsbesked enligt 3 a kap. samma lag.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

⁴ Senaste lydelse 2020:1045.

3 Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss av promemorian Moderniserad beskattning av gaser har yttranden kommit in från Drivkraft Sverige, Energiföretagen Sverige, Energigas Sverige, Energimarknadsinspektionen, Företagarna, Förvaltningsrätten i Falun, Kammarrätten i Sundsvall, Kommerskollegium, Konjunkturinstitutet, Konkurrensverket, Lantbrukarnas riksförbund, Meva Energy AB, Naturvårdsverket, Näringslivets skattedelegation, Regelrådet, Skatteverket, Statens energimyndighet, Svenska bioenergiföreningen, Svenskt näringsliv, Sveriges åkeriföretag, Tillväxtverket och Tullverket.

Yttranden har även kommit in från 2030-sekretariatet, Avfall Sverige, Gasum, Jernkontoret, Klimatkommunerna, Lhyfe, Mobility Sweden, Nordion Energi och Vätgas Sverige.

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att lämna några synpunkter: IKEM – Innovations- och kemiindustrierna i Sverige samt Swedegas AB.

4 Lagrådsremissens lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 9 §, 2 kap. 1 och 2 §§, 6 a kap. 2 c § och 7 kap. 3 b och 4 §§ lagen (1994:1776) om skatt på energi ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

9 §¹

Med biomassa förstås den biologiskt nedbrytbara delen av produkter, avfall och restprodukter från jordbruk (inklusive material av vegetabiliskt och animaliskt ursprung), skogsbruk och därmed förknippad industri, samt den biologiskt nedbrytbara delen av industriavfall och kommunalt avfall.

Med biogas förstås ett *vätskeformigt eller gasformigt* bränsle som framställts av biomassa och vars *energinnehåll till övervägande del härrör från metan.*

Med biogasol förstås ett *vätskeformigt eller gasformigt* bränsle som framställts av biomassa och vars *energinnehåll till övervägande del härrör från propan eller butan.*

Med biogas förstås ett bränsle som framställts av biomassa och *som vid en temperatur av 0 °C och ett tryck av 101,325 kilopascal befinner sig i gasform.*

Lydelse enligt SFS 2024:1145

2 kap.

1 §

Energiskatt och koldioxidskatt ska, om inte annat följer av andra stycket eller 1 b §, betalas för följande bränslen med angivna belopp:

KN-nr	Slag av bränsle	Skattebelopp		
		Energiskatt	Koldioxidskatt	Summa skatt
1. 2710 11 41, 2710 11 45 eller 2710 11 49	Bensin som uppfyller krav för			
	a) miljöklass 1			
	– motorbensin	1 kr 52 öre per liter	3 kr 27 öre per liter	4 kr 79 öre per liter
	– alkylatbensin	1 kr 04 öre per liter	3 kr 27 öre per liter	4 kr 31 öre per liter
	b) miljöklass 2	1 kr 56 öre per liter	3 kr 27 öre per liter	4 kr 83 öre per liter

¹ Senaste lydelse 2020:1045. Ändringen innebär bl.a. att tredje stycket tas bort.

KN-nr	Slag av bränsle	Skattebelopp			
		Energiskatt	Koldioxidskatt	Summa skatt	
2.	2710 11 31, 2710 11 51 eller 2710 11 59	Annan bensin än som avses under 1 eller 7	2 kr 63 öre per liter	3 kr 27 öre per liter	5 kr 90 öre per liter
3.	2710 19 21, 2710 19 25, 2710 19 41– 2710 19 49 eller 2710 19 61– 2710 19 69	Eldningsolja, dieselbrännolja, fotogen, m.m. som			
		a) har försetts med märk- och färgämnen eller ger mindre än 85 volymprocent destillat vid 350°C,	318 kr per m³	3 642 kr per m³	3 960 kr per m³
		b) inte har försetts med märk- och färgämnen och ger minst 85 volymprocent destillat vid 350°C, tillhörig			
		miljöklass 1	1 150 kr per m³	2 811 kr per m³	3 961 kr per m³
		miljöklass 2	1 572 kr per m³	2 811 kr per m³	4 383 kr per m³
		miljöklass 3 eller inte tillhör någon miljöklass	1 791 kr per m³	2 811 kr per m³	4 602 kr per m³
4.	2711 12 11– 2711 19 00	Gasol m.m. som används för			
		a) drift av motordrivet fordon, fartyg eller luftfartyg	0 kr per 1 000 kg	4 576 kr per 1 000 kg	4 576 kr per 1 000 kg
		b) annat ändamål än som avses under a	1 475 kr per 1 000 kg	4 576 kr per 1 000 kg	6 051 kr per 1 000 kg
5.	2711 11 00, 2711 21 00	Naturgas som används för			
		a) drift av motordrivet fordon, fartyg eller luftfartyg	0 kr per 1 000 m³	3 256 kr per 1 000 m³	3 256 kr per 1 000 m³
		b) annat ändamål än som avses under a	1 268 kr per 1 000 m³	3 256 kr per 1 000 m³	4 524 kr per 1 000 m³

KN-nr	Slag av bränsle	Skattebelopp		
		Energiskatt	Koldioxidskatt	Summa skatt
6. 2701, 2702 eller 2704	Kol och koks	874 kr per 1 000 kg	3 784 kr per 1 000 kg	4 658 kr per 1 000 kg
7. 2710 11 31	Flygbensin med en blyhalt om högst 0,005 gram per liter	1 kr 56 öre per liter	3 kr 27 öre per liter	4 kr 83 öre per liter

I fall som avses i 5 kap. 16 § 3 och 4 samt 6 kap. 10 § 3 tas skatt ut med ett belopp som motsvarar skillnaden mellan de skattebelopp som gäller för bränslets olika användningssätt.

I fall som avses i 5 kap. 16 § 6 a och b och 6 kap. 10 § 4 tas skatt ut med ett belopp som motsvarar

1. skatten som gäller för bränsle enligt första stycket 3 b, om bränsle enligt första stycket 3 a har förvärvats utan skatt,

2. skillnaden mellan de skattebelopp som gäller för bränsle enligt första stycket 3 a respektive bränsle enligt första stycket 3 b, om bränsle enligt första stycket 3 a har förvärvats med skatt,

3. skatten som gäller för annat bränsle enligt första stycket, om sådant bränsle i annat fall än som avses i 1 har förvärvats utan skatt,

4. skatten som gäller för det bränsle enligt första stycket som det använda bränslet anses likvärdigt med enligt 3 eller 4 §, om bränsle enligt 3 eller 4 § har förvärvats utan skatt, och

5. skillnaden mellan de skattebelopp som gäller för bränsle enligt första stycket 3 a respektive bränsle enligt första stycket 3 b, om bränsle enligt 3 eller 4 § har förvärvats med skatt som motsvarar skatten som gäller för bränsle enligt första stycket 3 a.

I fall som avses i 5 kap. 16 § 6 c tillämpas tredje stycket 1–3 avseende flygfotogen (KN-nr 2710 19 21).

Föreslagen lydelse

2 kap.

1 §

Energiskatt och koldioxidskatt ska, om inte annat följer av andra stycket eller 1 b §, betalas för följande bränslen med angivna belopp:

KN-nr	Slag av bränsle	Skattebelopp		
		Energiskatt	Koldioxidskatt	Summa skatt
1. 2710 11 41, 2710 11 45 eller 2710 11 49	Bensin som uppfyller krav för			
	a) miljöklass 1			
	– motorbensin	1 kr 52 öre per liter	3 kr 27 öre per liter	4 kr 79 öre per liter

KN-nr	Slag av bränsle	Skattebelopp			
		Energiskatt	Koldioxidskatt	Summa skatt	
	– alkylatbensin	1 kr 04 öre per liter	3 kr 27 öre per liter	4 kr 31 öre per liter	
	b) miljöklass 2	1 kr 56 öre per liter	3 kr 27 öre per liter	4 kr 83 öre per liter	
2.	2710 11 31, 2710 11 51 eller 2710 11 59	Annan bensin än som avses under 1 eller 7	2 kr 63 öre per liter	3 kr 27 öre per liter	5 kr 90 öre per liter
3.	2710 19 21, 2710 19 25, 2710 19 41– 2710 19 49 eller 2710 19 61– 2710 19 69	Eldningsolja, dieselbrännolja, fotogen, m.m. som			
	a) har försetts med märk- och färgämnen eller ger mindre än 85 volymprocent destillat vid 350 °C,	318 kr per m ³	3 642 kr per m ³	3 960 kr per m ³	
	b) inte har försetts med märk- och färgämnen och ger minst 85 volymprocent destillat vid 350 °C, tillhörig				
	miljöklass 1	1 150 kr per m ³	2 811 kr per m ³	3 961 kr per m ³	
	miljöklass 2	1 572 kr per m ³	2 811 kr per m ³	4 383 kr per m ³	
	miljöklass 3 eller inte tillhör någon miljöklass	1 791 kr per m ³	2 811 kr per m ³	4 602 kr per m ³	
4.	2711 12 11– 2711 19 00	Gasol m.m. som används för			
	a) drift av motordrivet fordon, fartyg eller luftfartyg	0 öre per kWh	31,0 öre per kWh	31,0 öre per kWh	
	b) annat ändamål än som avses under a	12,1 öre per kWh	31,0 öre per kWh	43,1 öre per kWh	
5.	2711 11 00, 2711 21 00	Naturgas som används för			

KN-nr	Slag av bränsle	Skattebelopp		
		Energiskatt	Koldioxidskatt	Summa skatt
	a) drift av motordrivet fordon, fartyg eller luftfartyg	0 öre per kWh	31,0 öre per kWh	31,0 öre per kWh
	b) annat ändamål än som avses under a	12,1 öre per kWh	31,0 öre per kWh	43,1 öre per kWh
6. 2701, 2702 eller 2704	Kol och koks	874 kr per 1 000 kg	3 784 kr per 1 000 kg	4 658 kr per 1 000 kg
7. 2710 11 31	Flygbensin med en blyhalt om högst 0,005 gram per liter	1 kr 56 öre per liter	3 kr 27 öre per liter	4 kr 83 öre per liter

I fall som avses i 5 kap. 16 § 3 och 4 samt 6 kap. 10 § 3 tas skatt ut med ett belopp som motsvarar skillnaden mellan de skattebelopp som gäller för bränslets olika användningssätt.

I fall som avses i 5 kap. 16 § 6 a och b och 6 kap. 10 § 4 tas skatt ut med ett belopp som motsvarar

1. skatten som gäller för bränsle enligt första stycket 3 b, om bränsle enligt första stycket 3 a har förvärvats utan skatt,

2. skillnaden mellan de skattebelopp som gäller för bränsle enligt första stycket 3 a respektive bränsle enligt första stycket 3 b, om bränsle enligt första stycket 3 a har förvärvats med skatt,

3. skatten som gäller för annat bränsle enligt första stycket, om sådant bränsle i annat fall än som avses i 1 har förvärvats utan skatt,

4. skatten som gäller för det bränsle enligt första stycket som det använda bränslet anses likvärdigt med enligt 3 eller 4 §, om bränsle enligt 3 eller 4 § har förvärvats utan skatt, och

5. skillnaden mellan de skattebelopp som gäller för bränsle enligt första stycket 3 a respektive bränsle enligt första stycket 3 b, om bränsle enligt 3 eller 4 § har förvärvats med skatt som motsvarar skatten som gäller för bränsle enligt första stycket 3 a.

I fall som avses i 5 kap. 16 § 6 c tillämpas tredje stycket 1–3 avseende flygfotogen (KN-nr 2710 19 21).

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §²

För bränslen som beskattas enligt 1 § första stycket 1–3 eller enligt 1 a § gäller angivna skattebelopp bränslets volym vid en temperatur av 15°C. Om en skattskyldig visar att bränslet när skattskyldigheten inträder har en annan temperatur får volymen räknas om till 15°C. *Om skattskyldighet inträder vid leverans till en köpare som inte är registrerad som skattskyldig för bränslen, får dock omräkning*

För bränslen som beskattas enligt 1 § första stycket 1, 2, 3 eller 7 eller enligt 1 a § gäller angivna skattebelopp bränslets volym vid en temperatur av 15 C. Om en skattskyldig visar att bränslet när skattskyldigheten inträder har en annan temperatur får volymen räknas om till 15 C.

² Senaste lydelse 2006:1508. Ändringen innebär bl.a. att andra stycket tas bort.

göras endast om detta särskilt avtalats mellan säljaren och köparen.

För bränslen som beskattas enligt 1 § första stycket 5 skall de angivna skattebeloppen beräknas på volymen vid en temperatur av 0°C och ett tryck av 101,325 kilopascal.

Lydelse enligt SFS 2025:577

Föreslagen lydelse

6 a kap.

2 c §

För biogas *eller biogasol* som förbrukas som bränsle för uppvärmning medges befrielse från energiskatt med 100 procent och från koldioxidskatt med 100 procent.

Första stycket gäller endast om *bränslet* vid skattskyldighetens inträde omfattas av ett anläggningsbesked enligt 3 a kap. lagen (2010:598) om hållbarhetskriterier för vissa bränslen.

Om bränslet förbrukas i en sådan anläggning som avses i 1 kap. 3 § andra stycket 2 lagen om hållbarhetskriterier för vissa bränslen, gäller första stycket dessutom endast om förbrukaren vid förbrukningstillfället innehar ett hållbarhetsbesked som omfattar *bränslet* enligt 3 kap. samma lag.

För biogas, *och för den andel av ett annat bränsle som utgörs av biogas*, som förbrukas som bränsle för uppvärmning medges befrielse från energiskatt med 100 procent och från koldioxidskatt med 100 procent.

Första stycket gäller endast om *biogasen, eller den beståndsdel av ett annat bränsle som utgörs av biogas*, vid skattskyldighetens inträde omfattas av ett anläggningsbesked enligt 3 a kap. lagen (2010:598) om hållbarhetskriterier för vissa bränslen.

Om *biogasen, eller bränslet som till viss andel utgörs av biogas*, förbrukas i en sådan anläggning som avses i 1 kap. 3 § andra stycket 2 lagen om hållbarhetskriterier för vissa bränslen, gäller första stycket dessutom endast om förbrukaren vid förbrukningstillfället innehar ett hållbarhetsbesked som omfattar *biogasen, eller den beståndsdel som utgörs av biogas*, enligt 3 kap. samma lag.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap.

3 b §³

För andra bränslen än biogas, *biogasol* eller de som anges i 2 kap. 1 § första stycket 1, 2 eller 3 får en skattskyldig som har förbrukat eller sålt bränslet som motorbränsle göra avdrag för

1. energiskatt med 100 procent och koldioxidskatt med 100 procent på den andel av motorbränslet som framställts av biomassa och som utgör fettsyrametylester (Fame) enligt KN-nr 3824 90 99,

2. energiskatt med 100 procent och koldioxidskatt med 100 procent på den andel av ett motorbränsle för gnisttända motorer enligt KN-nr 3824 90 99 som framställts av biomassa och som utgör etanol, och

3. energiskatt med 100 procent och koldioxidskatt med 100 procent på den andel av motorbränslet som utgörs av någon annan beståndsdel än som anges i 1 eller 2 och som framställts av biomassa.

För andra bränslen än biogas eller de som anges i 2 kap. 1 § första stycket 1, 2 eller 3 får en skattskyldig som har förbrukat eller sålt bränslet som motorbränsle göra avdrag för

³ Senaste lydelse 2020:1045.

4 §

En skattskyldig får göra avdrag för energiskatt med 100 procent och för koldioxidskatt med 100 procent på biogas *och biogasol* som den skattskyldige har förbrukat eller sålt som motorbränsle.

En skattskyldig får göra avdrag för energiskatt med 100 procent och för koldioxidskatt med 100 procent på biogas som den skattskyldige har förbrukat eller sålt som motorbränsle.

Första stycket gäller endast om

1. stödmottagaren inte är ett företag utan rätt till statligt stöd,
2. uppgift lämnas om avdragets fördelning på stödmottagare, och
3. biogasen *eller biogasolen* omfattas av ett hållbarhetsbesked enligt 3 kap. lagen (2010:598) om hållbarhetskriterier för vissa bränslen och av ett anläggningsbesked enligt 3 a kap. samma lag.

3. biogasen omfattas av ett hållbarhetsbesked enligt 3 kap. lagen (2010:598) om hållbarhetskriterier för vissa bränslen och av ett anläggningsbesked enligt 3 a kap. samma lag.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

5 Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2025-06-11

Närvarande: Justitierådet Svante O. Johansson, f.d. justitierådet Ella Nyström och justitierådet Linda Haggren

Moderniserad beskattning av gaser

Enligt en lagrådsremiss den 5 juni 2025 har regeringen (Finansdepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi.

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av kanslirådet Henrik Kjellberg.

Lagrådet lämnar förslaget utan erinran.

Bilaga 14

Slopad fordonsskatt och saluvagnsskatt för vissa släpvagnar

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning av promemorian	2
2	Promemorians lagförslag.....	3
3	Förteckning över remissinstanserna	16

1 Sammanfattning av promemorian

I promemorian Slopas fordonsskatt och saluvagnsskatt för vissa släpvagnar föreslås att viktgränsen för undantag från fordonsskatteplikt höjs från 750 kilogram till 3 ton för släpvagnar. Som en följdändring höjs samtidigt gränsen för saluvagnsskatteplikt för släpvagnar från 750 kilogram till 3 ton. Ändringarna innebär att varken fordonsskatt eller saluvagnsskatt kommer att behöva betalas för släpvagnar vars vikt inte överstiger 3 ton.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 februari 2026.

2 Promemorians lagförslag

Förslag till lag om ändring i vägtrafikskattelagen (2006:227)

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 2 §, 3 kap. 1 § och bilaga 2 till vägtrafikskattelagen (2006:227) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

2 §¹

Följande fordon, vars ålder, beräknad som skillnaden mellan fordonsåret och innevarande kalenderår, är trettio år eller äldre, är inte skattepliktiga (veteranfordon):

1. motorcyklar, och
2. bussar, lastbilar och personbilar som inte används i yrkesmässig trafik som avses i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1071/2009 av den 21 oktober 2009 om gemensamma regler beträffande de villkor som ska uppfyllas av personer som bedriver yrkesmässig trafik och om upphävande av rådets direktiv 96/26/EG eller yrkestrafiklagen (2012:210) eller i taxitrafik enligt taxitrafiklagen (2012:211).

Skattepliktiga enligt denna lag är inte heller

1. personbilar, lätta bussar och lätta lastbilar som beskattas enligt lagen (2006:228) med särskilda bestämmelser om fordonsskatt,
2. traktorer, motorredskap eller tunga terrängvagnar som hör till skatteklass II enligt 17 §,
3. släpvagnar som dras av tunga terrängvagnar som hör till skatteklass II eller av motorredskap som hör till skatteklass II eller beskattas enligt 19 §,
4. påhängsvagnar med en skattevikt över 3 ton om de dras uteslutande av bilar som kan drivas med dieselolja eller av traktorer som avses i 16 § 5, och
5. släpvagnar med en skattevikt av högst 750 kilogram.

3 kap.

1 §²

Motorcyklar och bilar samt släpvagnar med skattevikt över 750 kilogram är skattepliktiga för saluvagnsskatt om de får användas med stöd av en saluvagnslicens som har meddelats enligt lagen (2019:370) om fordons registrering och användning.

Motorcyklar och bilar samt släpvagnar med skattevikt över 3 ton är skattepliktiga för saluvagnsskatt om de får användas med stöd av en saluvagnslicens som har meddelats enligt lagen (2019:370) om fordons registrering och användning.

1. Denna lag träder i kraft den 1 februari 2026.
2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för vägtrafikskatt som avser tid före ikraftträdandet.
3. För vägtrafikskatt som beslutats före ikraftträdandet gäller bestämmelserna om återbetalning i 5 kap. 13 och 14 §§.

¹ Senaste lydelse 2012:222.

² Senaste lydelse 2019:375.

Fordonsskatt

Fordonsslag	Skattevikt, kilogram	Skatt, kronor	
		grund- belopp	tilläggsbelopp för varje helt hundratal kilogram över den lägsta vikten i klassen

D Släpvagnar

<i>1. Släpvagnar med skattevikt över 750 men högst 3 000 kilogram</i>			
	751 – 2 000	360	0
	2 001 – 3 000	380	21
<i>2. Släpvagnar med skattevikt över 3 000 kilogram, som dras av en bil som inte kan drivas med dieselloja,</i>			
<i>2.1 med en hjulaxel</i>			
	3 001 –	580	11
<i>2.2 med två hjulaxlar</i>			
	3 001 – 13 000	580	9
	13 001 –	1 480	0
<i>2.3 med tre eller flera hjulaxlar</i>			
	3 001 – 13 000	580	6
	13 001 –	1 180	0
<i>3. Släpvagnar med skattevikt över 3 000 kilogram, som dras av en bil som kan drivas med dieselloja, om det är fråga om</i>			
<i>3.1 styraxel för påhängsvagn,</i>			

³ Senaste lydelse 2014:1502.

Fordonsslag	Skattevikt, kilogram	Skatt, kronor	
		grund- belopp	tilläggsbelopp för varje helt hundratal kilogram över den lägsta vikten i klassen
<i>3.1.1</i> med en hjulaxel	3 001 – 5 000	630	78
	5 001 – 8 000	2 190	107
	8 001 –	5 400	198
<i>3.1.2</i> med två eller flera hjulaxlar	3 001 – 8 000	610	42
	8 001 – 11 000	2 710	76
	11 001 – 14 000	4 990	114
	14 001 –	8 410	160
<i>3.2</i> andra släpvagnar,			
<i>3.2.1</i> med en hjulaxel	3 001 – 8 000	320	36
	8 001 –	2 120	64
<i>3.2.2</i> med två hjulaxlar	3 001 – 8 000	310	23
	8 001 – 11 000	1 460	38
	11 001 – 14 000	2 600	58
	14 001 – 17 000	4 340	76
	17 001 –	6 620	84
<i>3.2.3</i> med tre eller flera hjulaxlar	3 001 – 11 000	300	14
	11 001 – 17 000	1 420	30
	17 001 – 25 000	3 220	50
	25 001 –	7 220	65

Fordonsslag	Skattevikt, kilogram	Skatt, kronor	
		grund- belopp	tilläggsbelopp för varje helt hundratal kilogram över den lägsta vikten i klassen
4. Släpvagnar med skattevikt över 3 000 kilogram, som dras av en traktor, ett motorredskap eller en tung terrängvagn skatteklass I,			
4.1 med en hjulaxel	3 001 – 8 000	550	45
	8 001 –	2 800	120
4.2 med två hjulaxlar	3 001 – 8 000	550	20
	8 001 – 11 000	1 550	50
	11 001 – 17 000	3 050	170
	17 001 –	13 250	250
4.3 med tre eller flera hjulaxlar	3 001 – 11 000	550	20
	11 001 – 14 000	2 150	40
	14 001 – 20 000	3 350	75
	20 001 – 25 000	7 850	105
	25 001 – 30 000	13 100	120
	30 001 –	19 100	45

Föreslagen lydelse

Bilaga 2

Fordonsskatt

Fordonsslag	Skattevikt, kilogram	Skatt, kronor	
		grund- belopp	tilläggsbelopp för varje helt hundratal kilogram över den lägsta vikten i klassen

D Släpvagnar

- Släpvagnar med skattevikt över 3 000 kilogram, som dras av en bil som inte kan drivas med dieselloja,

<i>1.1</i> med en hjulaxel	3 001 –	580	11
<i>1.2</i> med två hjulaxlar	3 001 – 13 000	580	9
	13 001 –	1 480	0
<i>1.3</i> med tre eller flera hjulaxlar	3 001 – 13 000	580	6
	13 001 –	1 180	0

- Släpvagnar med skattevikt över 3 000 kilogram, som dras av en bil som kan drivas med dieselloja, om det är fråga om

2.1 styraxel för påhängsvagn,

<i>2.1.1</i> med en hjulaxel	3 001 – 5 000	630	78
	5 001 – 8 000	2 190	107
	8 001 –	5 400	198
<i>2.1.2</i> med två eller flera hjulaxlar	3 001 – 8 000	610	42
	8 001 – 11 000	2 710	76
	11 001 – 14 000	4 990	114
	14 001 –	8 410	160

Fordonsslag	Skattevikt, kilogram	Skatt, kronor	
		grund- belopp	tilläggsbelopp för varje helt hundratal kilogram över den lägsta vikten i klassen

2.2 andra släpvagnar,

2.2.1 med en hjulaxel	3 001 – 8 000	320	36
	8 001 –	2 120	64

2.2.2 med två hjulaxlar	3 001 – 8 000	310	23
	8 001 – 11 000	1 460	38
	11 001 – 14 000	2 600	58
	14 001 – 17 000	4 340	76
	17 001 –	6 620	84

2.2.3 med tre eller flera hjulaxlar	3 001 – 11 000	300	14
	11 001 – 17 000	1 420	30
	17 001 – 25 000	3 220	50
	25 001 –	7 220	65

3. Släpvagnar med skattevikt över
3 000 kilogram, som dras av en
traktor, ett motorredskap eller en
tung terrängvagn skatteklass I,

3.1 med en hjulaxel	3 001 – 8 000	550	45
	8 001 –	2 800	120

3.2 med två hjulaxlar	3 001 – 8 000	550	20
	8 001 – 11 000	1 550	50
	11 001 – 17 000	3 050	170

Fordonsslag	Skattevikt, kilogram	Skatt, kronor	
		grund- belopp	tilläggsbelopp för varje helt hundratal kilogram över den lägsta vikten i klassen
	17 001 –	13 250	250
3.3 med tre eller flera hjulaxlar	3 001 – 11 000	550	20
	11 001 – 14 000	2 150	40
	14 001 – 20 000	3 350	75
	20 001 – 25 000	7 850	105
	25 001 – 30 000	13 100	120
	30 001 –	19 100	45

Förslag till lag om ändring i lagen (2024:294) om ändring i vägtrafikskattelagen (2006:227)

Härigenom föreskrivs att bilaga 2 till vägtrafikskattelagen (2006:227) i stället för lydelsen enligt lagen (2024:294) om ändring i den lagen ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2024:294

Bilaga 2¹

Fordonsskatt

Fordonsslag	Skattevikt, kilogram	Skatt, kronor	
		grund- belopp	tilläggsbelopp för varje helt hundratal kilogram över den lägsta vikten i klassen

D Släpvagnar

1.	Släpvagnar med skattevikt över 750 men högst 3 000 kilogram	751 – 2 000	360	0
		2 001 – 3 000	380	21
2.	Släpvagnar med skattevikt över 3 000 kilogram, som dras av en bil som inte kan drivas med dieselmotor,			
	2.1 med en hjulaxel	3 001 –	580	11
	2.2 med två hjulaxlar	3 001 – 13 000	580	9
		13 001 –	1 480	0
	2.3 med tre eller flera hjulaxlar	3 001 – 13 000	580	6
		13 001 –	1 180	0

¹ Senaste lydelse 2014:1502.

Fordonsslag	Skattevikt, kilogram	Skatt, kronor	
		grund- belopp	tilläggsbelopp för varje helt hundratal kilogram över den lägsta vikten i klassen
3.	Släpvagnar med skattevikt över 3 000 kilogram, som dras av en bil som kan drivas med dieselolja, om det är fråga om		
	3.1 styraxel för påhängsvagn,		
	3.1.1 med en hjulaxel	3 001 – 5 000	630 78
		5 001 – 8 000	2 190 107
		8 001 –	5 400 198
	3.1.2 med två eller flera hjulaxlar	3 001 – 8 000	610 42
		8 001 – 11 000	2 710 76
		11 001 – 14 000	4 990 114
		14 001 –	8 410 160
	3.2 andra släpvagnar,		
	3.2.1 med en hjulaxel	3 001 – 8 000	320 36
		8 001 –	2 120 64
	3.2.2 med två hjulaxlar	3 001 – 8 000	310 23
		8 001 – 11 000	1 460 38
		11 001 – 14 000	2 600 58
		14 001 – 17 000	4 340 76
		17 001 –	6 620 84
	3.2.3 med tre eller flera hjulaxlar	3 001 – 11 000	300 14

Fordonsslag	Skattevikt, kilogram	Skatt, kronor	
		grund- belopp	tilläggsbelopp för varje helt hundratal kilogram över den lägsta vikten i klassen
	11 001 – 17 000	1 420	30
	17 001 – 25 000	3 220	50
	25 001 –	7 220	65

4. Släpvagnar med skattevikt över 3 000 kilogram, som dras av en traktor, ett motorredskap eller en tung terrängvagn skatteklass I,

4.1 med en hjulaxel	3 001 – 8 000	550	45
	8 001 –	2 800	120

4.2 med två hjulaxlar	3 001 – 8 000	550	20
	8 001 – 11 000	1 550	50
	11 001 – 17 000	3 050	170
	17 001 –	13 250	250

4.3 med tre eller flera hjulaxlar	3 001 – 11 000	550	20
	11 001 – 14 000	2 150	40
	14 001 – 20 000	3 350	75
	20 001 – 25 000	7 850	105
	25 001 – 30 000	13 100	120
	30 001 –	19 100	45

Fordonsskatt

Fordonsslag	Skattevikt, kilogram	Skatt, kronor	
		grund- belopp	tilläggsbelopp för varje helt hundratal kilogram över den lägsta vikten i klassen

D Släpvagnar

1. Släpvagnar med skattevikt över 3 000 kilogram, som dras av en bil som inte kan drivas med dieselolja,

1.1 med en hjulaxel	3 001 –	580	11
---------------------	---------	-----	----

1.2 med två hjulaxlar	3 001 – 13 000	580	9
	13 001 –	1 480	0

1.3 med tre eller flera hjulaxlar	3 001 – 13 000	580	6
	13 001 –	1 180	0

2. Släpvagnar med skattevikt över 3 000 kilogram, som dras av en bil som kan drivas med dieselolja, om det är fråga om

2.1 styraxel för påhängsvagn,

2.1.1 med en hjulaxel	3 001 – 5 000	630	78
	5 001 – 8 000	2 190	107
	8 001 –	5 400	198

2.1.2 med två eller flera hjulaxlar	3 001 – 8 000	610	42
-------------------------------------	---------------	-----	----

Fordonsslag	Skattevikt, kilogram	Skatt, kronor	
		grund- belopp	tilläggsbelopp för varje helt hundratal kilogram över den lägsta vikten i klassen
	8 001 – 11 000	2 710	76
	11 001 – 14 000	4 990	114
	14 001 –	8 410	160
2.2 andra släpvagnar,			
2.2.1 med en hjulaxel			
	3 001 – 8 000	320	36
	8 001 –	2 120	64
2.2.2 med två hjulaxlar			
	3 001 – 8 000	310	23
	8 001 – 11 000	1 460	38
	11 001 – 14 000	2 600	58
	14 001 – 17 000	4 340	76
	17 001 –	6 620	84
2.2.3 med tre eller flera hjulaxlar			
	3 001 – 11 000	300	14
	11 001 – 17 000	1 420	30
	17 001 – 25 000	3 220	50
	25 001 –	7 220	65
3. Släpvagnar med skattevikt över 3 000 kilogram, som dras av en traktor, ett motorredskap eller en tung terrängvagn skatteklass I,			
3.1 med en hjulaxel			
	3 001 – 8 000	550	45
	8 001 –	2 800	120

Fordonsslag	Skattevikt, kilogram	Skatt, kronor	
		grund- belopp	tilläggsbelopp för varje helt hundratal kilogram över den lägsta vikten i klassen
3.2 med två hjulaxlar	3 001 – 8 000	550	20
	8 001 – 11 000	1 550	50
	11 001 – 17 000	3 050	170
	17 001 –	13 250	250
3.3 med tre eller flera hjulaxlar	3 001 – 11 000	550	20
	11 001 – 14 000	2 150	40
	14 001 – 20 000	3 350	75
	20 001 – 25 000	7 850	105
	25 001 – 30 000	13 100	120
	30 001 –	19 100	45

3 Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss av promemorian Slopade fordonsskatt och släpvagnsskatt för vissa släpvagnar har yttranden kommit in från Drivkraft Sverige, Företagarna, Husvagns- och Husbilsbranschens Riksförbund, Kommerskollegium, Konsumentverket, Mobility Sweden, Motorbranschens Riksförbund, Naturvårdsverket, Regelrådet, Riksförbundet M Sverige, SCR Svensk camping, Skatteverket, Släpvagnsbranschens Riksförbund, Småföretagarnas Riksförbund, Statens väg- och transportforskningsinstitut, Svenskt Näringsliv, Sveriges Åkeriföretag, Trafikanalys, Trafikverket, Transportföretagen, Transportstyrelsen och Visita.

Därutöver har yttranden inkommit från Skattebetalarnas Förening och Lantbrukarnas Riksförbund.

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att yttra sig: Caravan Club of Sweden, Naturskyddsföreningen, Näringslivets Transportråd, Svensk Handel, Sveriges Kommuner och Regioner och Sveriges Konsumenter.

Finansdepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 18 september 2025

Närvarande: statsminister Kristersson, ordförande, och statsråden Busch, Svantesson, Edholm, Waltersson Grönvall, Strömmer, Forssmed, Tenje, Forssell, Slottnér, Wykman, Malmer Stenergard, Kullgren, Liljestränd, Bohlin, Carlson, Rosencrantz, Dousa, Larsson, Britz, Mohamsson, Lann

Föredragande: statsminister Kristersson och statsråden Busch, Svantesson, Edholm, Waltersson Grönvall, Strömmer, Forssmed, Tenje, Forssell, Slottnér, Wykman, Malmer Stenergard, Kullgren, Liljestränd, Bohlin, Carlson, Rosencrantz, Dousa, Larsson, Britz, Mohamsson, Lann

Regeringen beslutar proposition 2025/26:1
Budgetpropositionen för 2026